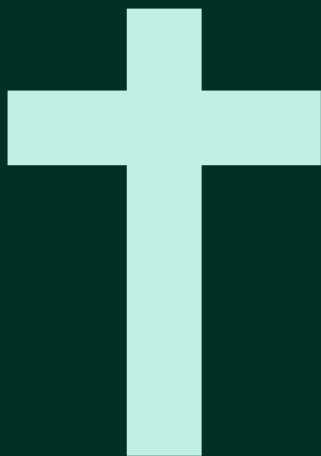

Elu Ọhụn: Ẹkúkwo-Nsọ
(Azụn Ọhụn rịn'a)

Revision of New Testament in Ika

Elu Ọhụn: Ẹkukwọ-Nsọ (Azụn Ọhụn rịn'a) Revision of New Testament in Ika

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056

Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1

Contents

Matiu	1
Maki	34
Luku	55
Jonu	92
Orun Ndi-Ozi	116
Ndi Rom	147
1 Ndi Korenti	163
2 Ndi Korenti	177
Ndi Galeshja	186
Ndi Efesosi	191
Ndi Filipi	196
Ndi Kolosi	200
1 Ndi Tesalonika	204
2 Ndi Tesalonika	207
1 Timoti	209
2 Timoti	214
Taitosi	217
Filemonu	219
Ndi Hibru	220
Jemisi	232
1 Pita	236
2 Pita	241
1 Jonu	244
2 Jonu	248
3 Jonu	249
Judu	250
Nghosi	252

Ozioma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Matiu Dọn De E

Ndi Mu Jizos' Kraisti

¹ Onwan wu Ekwkwọ we gi gba ndi mu Jizosi, nwa Defidi, nwa Ebrahim.

Gha Ebrahim D'e ru Defidi

² Ebrahim wu nedi Aziki, Aziki wu nedi Jekopu, Jekopu wu nedi Juda le umune-ekennye. ³ Juda wu nedi Perezị le Zera. Nne mu ni we wu Tama. Perezị wu nedi Hez'ronu, Hez'ronu wu nedi Aram, ⁴ Aram wu nedi Aminadabu, Aminadabu wu nedi Nashonu, Nashonu wu nedi Salumonu, ⁵ Salumonu wu nedi Buazi, nne Buazi wu Rehabu. Buazi wu nedi Obedi, nne Obedi wu Rutu. Obedi wu nedi Jese. ⁶ Jese wu nedi eze wu Defidi.

Gha Defidi D'e ru Ogen We Gi Weri We Si Ali Babilonu

Eze wu Defidi wu nedi Solomonu, hun nne e [te] wu nwunye Yuria. ⁷ Solomonu wu nedi Rehobam, Rehobam wu nedi Abija; Abija wu nedi Asa, ⁸ Asa wu nedi Jehoshafati; Jehoshafati wu nedi Joram—hun wuzi Jehoram; Joram wu nedi Uzia. ⁹ Uzia wu nedi Jotam, Jotam wu nedi Ahazi; Ahazi wu nedi Hezikaya. ¹⁰ Hezikaya wu nedi Manase, Manase wu nedi Emosi; Emosi wu nedi Josaya. ¹¹ Josaya no mu Jekonaya (hun wu Jehoyakin) le umune-ekennye—ogen we ke we gi wepu we ali we, we we si ali Babilonu.

Gha Ogen We Gi Weri We Si Ali Babilonu D'e Ru Ogen Kraisti

¹² Ogen we gi wepuguu we si Babilonu, Jekonaya no mu Shjateļu, Shjateļu wu nedi Zerubabelu, ¹³ Zerubabelu wu nedi Abiyudu, Abiyudu wu nedi Eliyakim, Eliyakim wu nedi Azọ, ¹⁴ Azọ wu nedi Zadoku, Zadoku wu nedi Akim, Akim wu nedi Elyudu, ¹⁵ Elyudu wu nedi Eleaza, Eleaza wu nedi Matani, Matani wu nedi Jekopu, ¹⁶ Jekopu wu nedi Josefụ, di Meri—onye hun mu Jizosi, hun w'a kpọ Kraisti hun wu “Onye Ahun Osolobue Tume.”

¹⁷ Ya wu, agbo we ile gha ogen Ebrahim d'e ru ogen Defidi wu agbo mmenọ; gha ogen Defidi d'e ru ogen we gi we we si ali Babilonu wu agbo mmenọ; gha ogen we gi wesi we Babilonu d'e ru ogen Kraisti wu agbo mmenọ.

Omumu Jizos' Kraisti

¹⁸ Enina ke we don mu Jizosi wu Mezaya: e kweriọle we ni nne e wu Meri jenko d'a lu Josefụ. Kani, ni we d'a nogbama nke di-le-nwunye, Meri a turuguọ ime ghahani iken Mmon-nsọ. ¹⁹ Makeni Josefụ hun 'ya ni 'ya jenko d'a lu wu onye ezi-omume leni o choni n'o gbe ifenren ye e ihun id'nya ihian ile, o no bu e obi n'o siko d'e kpechan a nzuzue. ²⁰ Kani, ogen o gi e ro ihienni, o no ro nro. Ime nro hu, o no hun mmon-ozu Di-nwonna-nyu k'ọ bia d'e kunrun e, si, “Josefu nwa Defidi, atule egun; luma Meri, makeni nwa o ri ime e gha eka Mmon-nsọ bia. ²¹ O jenko d'a mu okennyu; i jenko d'a kpọ nwa hu Jesu/Jizosi* makele iya jenko d'a zuofuha ndi nke e ime njo we.”

²² Ihien ndini ile me keni we gi mezu ihien Onye-nwonna-nyu ku ghahani onye-amuma: o si, ²³ “Lee e, okpoho kelenu mariu okennyu jenko d'a tu ime, mu okennyu; we jenko d'a kpọ nwa hu 'Imanuelu', ya wu, 'Osolobue son nyi nodi'.”

²⁴ Ogen Josefụ gi tenhin, o no me ihien mmon-ozu Di-nwonna-nyu gwa a. O no luma Meri; ²⁵ kani, aranhini me nke di le nwunye d'e ru ogen o gi muguu okennyu ibuzọ a ahun. Josefụ no kpọ a Jizosi/Jesu.

Isi Nke Ebuo

Ndi Ahun Gha Azuun Owuwa-nyu-anwun Bia

¹ We mu Jesu ime obodo Betulehem hun ri azuun Judia ogen Herodu gi wu eze. Ogen hu, ndi mariu ihien kokise ri e ku no gha ali ri azuun owuwa-nyu-anwun bia Jerusalem, ² a ju ajuu, si, “Elebe ke onye hu we mu nke ohun hun wu eze ndi Ju ri? Makeni, nyi a hunole kokishia ku oku e k'ọ puha ogen nyi gi ri ali ri azuun owuwa-nyu-anwun; nyi bia d'e fe e.”

³ Ogen eze wu Herodu gi ni ihienni, obi eruzini 'ya le ndi Jerusalem ile ali. ⁴ O no kpogbama ndi-isi nchu-egan le ndi-ukuzi Iwu, ju we, si, “Elebe ke we de ni iya ke we jenko d'a no mu Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume?”

⁵ We no za, si, “Betulehem hun ri Judia ro, makeni onye-amuma de, si,

⁶ Betulehem hun ri ime Juda, ezioku ro ni i wu obodo me ekeru ime ndi okiki Juda;

* **Isi Nke Mbụ:**21 Anị efanni wu Onye-nzuofuha.

kanị onyẹ-ọkiki jẹnkọ d'a gha ime i pūha,
hụn jẹnkọ d'a kị ndi nke m wu ndi Izrelu.' ”

⁷ 'Ya Herodu no kpọ ndi hu marin ihien kokise ri e ku, gi nzuzue ju we ogen we gi hun kokise hu. ⁸ 'Ya o no zi we jen Betulehem, si, "Jen ni; chokemme ni nwata hu. Onu hun a, bia ni d'a gwa m, ni mme le enwen m jenzi d'e fe e."

⁹ Ogen we gi nuchanringu ihien eze ku, we no jenne ebe we jenkọ! Kokise hu no puhazi, du we ru Betulehem; e ru we ebe nwata hu ri, o no wuzo. ¹⁰ Ogen we gi hun kokishia hu, ighoghọ no jun we obi. ¹¹ Ogen we gi banye ime ulo hu, hun nwata hu le nne e wu Meri, we no sekpu, fe nwata hu. 'Ya we no topu eka we buche ihien nanranni ri ichen-ichen, ye e goru le frankisensi le maa.

¹² Makeni Osolobue a dole we eka-ntin ime nro si w'e kinle azun d'e kunrun Herodu, we no ghasi uzọ ozo lashi alj we.

Josefu E Gi Nzuzue We We Gbasi Ijptu

¹³ Ogen we gi lamagu, mmọn-ozu Di-nwonn-enyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro, si a, "Lih! ọtọ! Weri nwata hu le nne e gbasi Ijptu; ọdị ni ebahun d'e ru ogen m jenkọ d'a gwa i, makeni Herodu e bugu a obi n'o jenkọ d'a cho nwata hu keni o gbu e."

¹⁴ 'Ya Josefu no lihi, gi ime uhinhin weri nwata hu le nne e si Ijptu. ¹⁵ We no ọdị ebegu d'e ru ogen Herodu gi nwun. Onwan ke ihien ahun Di-nwonn-enyi gi onyẹ-amuma ku gi mezu, ni "Ime Ijptu ke m gha kpọpūha nwa m."

Herodu A Si We Gbu Umeka

¹⁶ Ogen Herodu gi hun ni ndi hu marin ihien kokise ri e ku e meole e ero, eje-olulu no bum e. O no zi ndi hun o zi, we no jen d'e gbupu umeka-ikennye ile ri Betulehem le alj ndi hu nokunmen'e, ikennye ndi hun ri ahua ebuo le ndi keleni ru ahua ebuo—ogen ndi ahun marin enya kokise gwa a ni ya ke we hun ya wu kokise k'o gha gbako ogen, me ihienni o me.

¹⁷ 'Ya ke we gi mezu ihien Osolobue gi onyẹ-amuma wu Jerimaya ku, si,

¹⁸ "We nu olu ohu ime obodo Rama,
o hu a kwan—e goo ntan, e goo imon.

Rechelu ro—o ri a kwan umu a;
o ninj we hulu a,

makeni a nwuchanringu we."

A Gha We Ijptu Lua

¹⁹ Ogen Herodu gi nwunhuguu, mmọn-ozu Di-nwonn-enyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro ime alj Ijptu, ²⁰ si a, "Lih! weri nwata hu le nne e si alj Izrelu, makeni ndi ri a cho ni we gbu nwata hu a nwungu." ²¹ O no tenhin, weri nwata hu le nne e si alj Izrelu.

²² Kanj, ogen o gi nu ni Akilahusu rikin eze nedi e wu Herodu, a kị Judia, egun anin'a jen ebegu. A doguzi w'a eka-ntin ime nro, o no si ebera Galili. ²³ O no jen d'e biri ime obodo w'a kpọ Nazareti. Erira ke ihien ahun ndi-amuma ku, si, "We jenkọ d'a kpọ a onyẹ Nazareti" gi mezu.

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi

¹ O ru, Jonu hun e me mirin-Chuku no fūha ime atụ Judia, a hi,

² "Roghari ni, makeni Ali-eze elu-igwee a riguo nsue!"

³ Jonun wu onyẹ hu onyẹ-amuma wu Azaya ku oku e ogen o gi si,

"Olu onyẹ ohu ri a han ime atụ,
a si,

'kwa ni ni Di-nwonn-enyi uzọ;
meme ni uzọ a n'o zinrin'."

⁴ Ewuru we gi enenen anu w'a kpọ kamelu* meme ke Jonu e yi; akpukpo-anu ke we gi meme akpukpo-ukun e; ihien-oriri e wu igurube le mirin-enwun ri ofia.

⁵ Ndi Jerusalem le ndi Judia ile le ndi obodo ile nokunme Iyi Jodani e jen d'e kunrun e.

⁶ We hu e kupūha njọ we, o hu e me we mirin-Chuku ime mirin Jodani.

⁷ Kanj, ogen o gi hun ndi bu oda ime ndi itu-Farisi le ndi itu-Sadusi ke we ri a bia n'o me we mirin-Chuku ahun o ri e me, o no si we, "Igunrun agwo! Onyẹ si unu gba ni iwe le onuma Osolobue lalanj oso?! ⁸ Mikwo ni nwan mkpuru ghosi ni onu e roghariguo; ⁹ atukwole ni enwen unu ntu, a si, 'Ebrahim wu nedi enyi nu!' Makeni, m ri a gwakwo onu, Osolobue jenkọ d'a saeka gha omuma ndinj wepūha ni Ebrahim umu." ¹⁰ "Anyun a rigwole nwan ukun osisi, e che: osisi owule mileni ezigbo mkpuru, e gbutu w'e tuye okun. ¹¹ Mme nwen gi mirin-mmaka e me unu mirin-Chuku, unu gi a ghosi ni unu e roghariguo; kale onyẹ hun lala m

* Isi Nke Ẹtọ:4 "anyinyan-mkpukpuke"

azuun ka m iken ohunma-ohunma—erudeni m onye hun jenkọ d'e bu akpukpo-uku a—o jenkọ d'e gi Mmon-nsọ lẹ okun me onu mirin-Chuku. ¹² Ihien o gi a fuchan oka ri a ẹka: o siko d'a fuchanpu oka ile ri ebe o no a kpkpo oka a, kpoppuchanrin oka a ye ebe o buto oka, kpogbamazi ẹffia oka buche ime okun hu we ghaleni e ri-eka e tinyun.”

Jonu E Me Jizosi Mirin-Chuku

(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ 'Ya Jizosi no gha Galili bia Iyi Jodani d'e kunrun Jonu ni Jonu me e mirin-Chuku. ¹⁴ Jonu te ju aju, si Jizosi, "Mme te furu ni m bia ni me m mirin-Chuku, kani 'yu bia nwan d'e kunrun m?"

¹⁵ Jesu no si, "Hapu a no ri erira kiken ni; o furu ni enyi me zुकwama ihien ile Osolobue cho." 'Ya Jonu no kweri me e mirin-Chuku.

¹⁶ Jonu e meguu Jizosi mirin-Chuku, hun Jizosi gihu ghaguu ime mirin pula, elu-igwee no kpupun'a ideminzi; o no hun Mmon Osolobue k'o gi udi nduru hidanla, bia ebe o ri, bekwasia a.

¹⁷ Idumuzi, olu no gha elu-igwee si, "Onwan wu ezi Nwa m; ihien e a suka m."

Isi Nke Ẹno

Ekwensu A Nwan Jizosi

¹ 'Ya ke Mmon-nsọ no duru Jizosi si ime atu keni Ekwensu nwan a. ² Jizosi bu onu ukinkin le efinnai—oroogo akpu-uhuokin ogunnai; omegu, egun no gunma a. ³ 'Ya ke onye-onwunwan hu no bia, si a, "Omehi 'yu wu Nwa Osolobue, si omuma ndini henrinsomme ogbe bre di."

⁴ Kani Jesu no si a, "E deguo w'a ime Ekwensu-nsọ ni, 'Ihian a ra gi ihien-oriri suo a ri ndun, oku ile gha Osolobue onu puha ke we gi a ri ndun.' "

⁵ 'Ya ke Ekwensu no weri e si ime obodo nsọ wu Jerusalem, w'e tume mkponunu Ulo-nsọ, ⁶ si a, "Omela iyu wu Nwa Osolobue, tuha enwen i ye alj. Makele, e deguo w'a ime Ekwensu-nsọ, si,

'O jenkọ d'e ye ndi mmon-ozu e iwu banyen'i;

we siko d'a pari i,

amangbe ya kpogburu omuma.' "

⁷ Jizosi no si a, "E deguozikwo w'a ime Ehuho-nsọ, si, 'Anwankwole Di-nwonni-enyi wu Chuku i.' " ⁸ Ekwensu no weri e si elu-ugu jen elu oda-oda, ghosikwama a ali-eze ile ri uwa le ogwo we, ⁹ si a, "M k'e ye i ihien ndini ile, omehi y'e keni m isi alj."

¹⁰ 'Ya Jizosi no si a, "Ekwensu, puni m! Make ni, e deguo w'a ime Ekwensu-nsọ, si, 'Di-nwonni-enyi wu Osolobue i k'i k'e keni isi-alj; iya suo k'i k'e fe.' "

¹¹ 'Ya ke Ekwensu no la Jizosi to, ndi mmon-ozu no puha, yeme e ihien ri a mkpa.

Jizosi E Bidon Orun A Ime Galili

(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Ogen Jizosi gi nu ni e buguo we Jonu che ime ulo-ngan, o no si Galili. ¹³ O no gha Nazareti ri ime Galili pu, jen d'e biri ime obodo Kapanom hun riji Galili, ehun mirin Galili, egerere Zebulun le Naf'tali — ¹⁴ keni ihien onye-amuma wu Azaya ku mezu. Azaya si,

¹⁵ "Ali Zebulun le ali Naf'tali,

hun risonme uzọ 'Ohimin' —

we fetuguu Iyi Jodani;

Galili we ile ri,

ali ndi wuleni ndi Ju jun!

¹⁶ Ndi bi ime ishi

a hunole oken ukpe;

ukpe e nwunmeguoni

ndi bi ali onyinyon-onwun."

¹⁷ Jizosi no gha ogen hu zime ozi, a si, "Roghari ni, make ni Ali-eze Osolobue a riguo nsue!"

Jizosi A Kpo Ndi Okun-Azun Eno

(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Ogen Jizosi gi ghako mkpenren mirin Galili, o no hun umune-ikenny ebuo, Saimonu (hun w'a kpo Pita) le Anduru nwen e, ebe we ri a tu oga e ye ime mirin ahun, (make ni we wu ndi a kun azun). ¹⁹ O no si we, "Sonme ni m, m jenkọ d'e me unu wuru ndi a kaha ihian rike azun." ²⁰ We no na oga we to ozigbo, sonme e.

²¹ Ogen o gi jenshi ihun, o nozi hun umune ebuo ozo, Jemisi nwa Zebedi le Jonu nwen e; uwe le nedi we ri ime ugbo, e donzi oga we. O no kpo we ebuo. ²² We no lato ugbo-mirin hu ni nedi we, sonme e ozigbo.

Jizọsị A Kuzi, O Zi Ozioma, O Gwọ Orija
(Luk 6.17-19)

²³ Jesu nọ ghagbarị Galili ile, a kuzi ime ụlọ-ofufe ndi Ju, e zi ozioma Ali-eze, a zuo emu le orja ile ri ichen-ichen ri a kuni we. ²⁴ Ya ke otiti e no ghagbari ali Siria ile; we no wehe n'e ndi ile emu ri a ku, ndi bu orja ichen-ichen le ndi ihien ri a turu, ndi ibobo le ndi oro le ndi eje-mmọn ri ime we—o no zuo we. ²⁵ Igunrun hi-ogbe no gha Galili le obodo iri hu nọgbamani wu Dikapolisi, le Jerusalem le Judia le nftu Iyi Jodani sonme e.

Isi Nke Isen

Nkuzi Jizọsị Nọ Elu Oke Kuzi

¹ Ogen Jesu gi hun igunrun ihian hu, o no si enu oke; o nodigutu ali, 'ya umu-azuun a no bia d'e kunrun e.

Ndi Nke We Ka Mma
(Luk 6.20-23)

² O no kuzime we, si,
³ "Ngozi ri ni ndi la enwen we toni Osolobue ime mmọn*,
makeni Ali-eze elu-igwee wu nke we!
⁴ Ngozi ri ni ndi hun ri a kwanni,
makeni we jenko d'a roko we obi.
⁵ Ngozi ri ni ndi hun e welu enwen we ali,
makele we siko d'e nwonrin uwa ile.
⁶ Ngozi ri ni ndi o ri a gun ni ihien ile ri ke Osolobue don cho a,
a gun we ke ihien-oriri le ihien-orira —
makeni, efọ jenko d'e jun we.
⁷ Ngozi ri ni ndi hun e me ebere,
makele we siko d'e me ni we ebere.
⁸ Ngozi ri ni ndi obi we ri ochan,
makeni we siko d'a hun Osolobue.
⁹ Ngozi ri ni ndi hun e me ni udon ri,
makeni we siko d'a kpo we umu Osolobue.
¹⁰ Ngozi ri ni ndi we ri e kpokpo makeni we ri e bi ke Osolobue don cho a,
makeni Ali-eze elu-igwee wu nke we."
¹¹ "Ngozi wu nke onu we gha a kpari unu, e kpokpo unu,
e gi ifiri m e buo unu udi eje-ihien ile ri ichen-ichen.
¹² Ghoghọ ni; efọ 'ya suo unu usuo —
makele ugwo-orun onu hi-ogbe ime elu-igwee!
Makeni, erira ke we don kpokpo ndi-amuma ndi hun buni unu uzo."

Nnu Le Ukpe
(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ "Unu wu nnu uwa, kanj owunji nnu asuzini usuo, eghanj k'o jenko d'a don suomazi usuo?
O nwonzini ihien owule we gi e e me, kama, w'a ma a e tuhu, a zogbume we.
¹⁴ Unu wu ukpe uwa. Obodo we tunye elu oke asaeka zueri. ¹⁵ Ozoz, ihian a ra munyedikwo
ukpe zueme e okpuru afere, kama, w'e bu e e che enu ihien, keni ihian ile gi e legha uzo.
¹⁶ Mezikwonj ni erira: ni ni ukpe onu nwun hun ihian e legha, keni we hun orun-oma unu, gi e
ja Nedi onu ri elu-igwee mma."

Nkuzi Banyeni Iwu

¹⁷ "Erokwole ni ni m bia d'a kagbu Iwu Mozizi mobu ihien ndi-amuma de. Abianj m d'a
kagbu we, kama, m bia d'e mezu we. ¹⁸ Makeni, m ri a gwa unu ezioku, d'e ru mgbe elu-igwee
le uwa ghafe, o nwonni mkpuru-ekukwo owule mobu ihien we vinyede mkpuru-ekukwo, hun
ri ime Iwu, hun jenko d'a ghafeni bu o mezuni—ke hun kachanrin ntin. ¹⁹ 'Ya wu ni onye
owule dan iwu ohu ime iwu ndini, kuzi ndi ozọ erira, we siko d'a kpo a onye hun kachanrin
ekere ime Ali-eze elu-igwee. Kanj, onye hun e meni we, a kuzi we, we siko d'a kpo a oken-
ihian ime Ali-eze elu-igwee. ²⁰ Ezioku ke m ri a gwa onu, mmanj unu ka ndi-nkuzi Iwu le ndi
Itu-Farisi uche Osolobue e me, onu asaeka banye Ali-eze elu-igwee."

Nkuzi banyeni Ibu-olulu

²¹ "Onu a nugo ni we si ndi akan, 'Egbule ni ochu; we siko d'a ma onye owule gbu-ochu
ikpe.' ²² Kanj, mme le enwen m si onu ni we siko d'a ma onye owule buni nwene e olulu†

* **Isi Nke Isen:**3 ...ndi wu "igbennyee" ime mmọn. † **Isi Nke Isen:**22 mobu: ...onye owule buni nwene e olulu bu o
nwonni ihien nwene e me.

ikpe; onye owule kpọ nwenę ę iyi jęnkọ Ọgwa Ndi-isi; okun-mmọn ri e che onye owule kpọ nwenę ę 'Onye-nzuzul' ”

²³ “Yawu, omęni i ri e ye oyiye i ebahun w'a nọdi e ye oyiye, y'a nọ ebęhu nyanhan n'o nwon ihien i mę, hun nwenę i gi bu iwe i obi, ²⁴ la oyiye i tọ ebęhu w'a nọ e ye oyiye, pu, iyu lę nwenę i sọkingsu, i kebe kinhen d'e ye oyiye i.”

²⁵ “Iyu lę onye-ikpe i sọkin ęgwa, ebe 'yu lę 'ya kelęni ru ọgwa, amamgbe o weri i ye oka-ikpe, oka-ikpe e weri i ye onye ęwuru-ogi, a tu wę i ye ọlo-ngan; ²⁶ M ri a gwa i ezioku, y'a saęka faha d'e ru mgbe i kuguu ikọbọ ikpazuu wę be i.”

Nkuzi Banyeni Ughęre

²⁷ “Unu a nuguozu ni wę si wę, 'Aghęrele.' ²⁸ Kanj mmę lę enwen m ri a gwa onu ni onye owule lee okpoho ęnya, ọ la a ęnya, e meọle mgba a imę obi e. ²⁹ Omęni ęnya ęka-nni i a han i e mę njo, gupu a tuhu. Ọ ka i mma ni mkpamkpa ęhu i ohu arizi a, kari ni wę tu ęhu i ile ye okun-mmọn. ³⁰ Omęni ęka-ihien i a han i e mę njo, bepua a tuhu. Ọ ka i mma ni mkpamkpa ęhu i ohu arizi a, kari ni wę tu ęhu i ile ye imę okun-mmọn.”

Nkuzi Banyeni Mkpechan

(Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ “Wę szi kwọ, 'Onye owule kpechan nwunye ę jęnkọ d'e ye ękukwo ghosi n'o kpechanole a.' ³² Kanj mmę lę enwen m ri a gwa onu ni onye owule kpechan nwunye ę, wezuka ni nwunye ę zọ ọku ye ofia, ri e mę e n'ọ zọ ọku ye ofia. Onye owule lu okpoho wę kpechanguu na nwunye ihian.”

Nkuzi Banyeni Iku-iyi

³³ “Ozo, onu a nuguozu ni wę si ndi akan, 'Ekunle Osolobue tu ntu; i jęnkọ d'e mę ni Dinwonni-ęnyi ihien i kunn'e.' ³⁴ Kanj mmę lę enwen m si unu, ekunkwole ihien-owule, kaka. Ekunkwole elu-igwee, makęni 'ya wu ukpo Osolobue; ³⁵ ekunle uwa, makele 'ya wu ihien o gi a tukwasu ọku a; ekunle Jerusalem, makęni 'ya wu obodo Eze uku hu; ³⁶ ekunkwole isi i, makęni y'e ri-ęka gbuhutu ntutu ohu n'ọ chanma ọchan mọbu n'o gimę ngi. ³⁷ Sihu 'Eghęe' mọbu 'Mba'; ihien owule kari onwan gha ęka Eje-onye hu bja.”

Nkuzi Banyeni Mmegwarị

(Luk 6.29-30)

³⁸ “Unu a nuguozu ni wę si, 'Onye tikpo ihian ęnya ohu, wę tikpogwarị a ęnya ohu; onye tikwon ihian eze ohu, wę tikwongwarị a eze ohu.' ³⁹ Kama, mmę lę enwen m si i emęgarile onye mę i eje-ihien. Kama, omęni ihian a ma i ọra nti ęka-nni, y'e bu azuu hun-ębọ zimen'e. ⁴⁰ Onye cho n'o kpe i narin i ęwuru i yi imę, yezikwo a hun i yiye elu e. ⁴¹ Onye waye i olu n'i jęn maili ohu, y'e son e jęn maili ębuo. ⁴² Onye owule riọ i ihien, y'e ye e; onye owule cho n'o zinarin i ihien, ajule.”

Inwe Ihien-osusuo Ndi-ihenren I

⁴³ “Onu a nuguozu ni wę si, 'I siko d'e nweriri ihien-osusuo ndi-oma i, ze izize ndi-ihenren i.' ⁴⁴ Kanj mmę lę enwen m si unu 'E nwe ni ihien-osusuo jenni ndi-ihenren onu; e mę ni ni ndi ri e kpokpo ni unu ekpere.' ⁴⁵ Onwan siko d'a ghosi nke-esi ni onu wu unu Nedi unu hun ri elu-igwee. Makęni o mę anwan a e tikpu ke onye-njo ke onye-oma; o zi mirin e jenni ndi e mę ihien o cho lę ndi ghaleni e mę ihien o cho. ⁴⁶ Makęni, omęle ndi ihien i a sọ sọ ke ihien wę a sọ i, elee ugwo-orun k'i k'e nwonhen? Ele ęri a ke ndi a na ugwo-isi, ndi hu wę gi njo marin, e mę? ⁴⁷ Ozozu, omęni ndi nke i sọ ke y'e kele, k'i gi mekari ndi ozọ? Ele ęri a ke ndi kwerilęni e mę? ⁴⁸ Zu ni nwan oke ke Nedi unu hun ri elu-igwee don zu oke.”

Isi Nke Isin

Emekwole Ni We Hun I

¹ “Kpachanpukwo ni ęnya amamgbe ihien onu ri e męni Osolobue a wuru ni unu ri e mę ni wę hun unu; makęni unu mę e, onu anarinkozu ugwo-orun ęka Nedi unu hun ri elu-igwee.”

Nkuzi Banyeni Imęni Ndi-igbennye Ohunma

² “Ya wu, ogen owule onu ri e ye ndi igbennye ihien, akule ni ęgogo* rike ke ndi-ihunnaj don e mę imę ọlo-ofufe lę okp'uzo, keni ihian ile hun uzọ ja wę mma. M ri a gwa unu ezioku, a narincharingwole wę ugwo-orun wę. ³ Kama, unu gha e ye ndi-igbennye ihien, anile ni ęka-ekpen onu marin ihien ęka-nni unu ri e mę, ⁴ keni ihien unu mę ni ndi-igbennye wuru ihien zuerini; ni Nedi unu hun a hun ihien zuerini ku onu ugwo.”

Nkuzi Banyeni Ekpere

* **Isi Nke Isin:2** Egbulęni opi.

⁵ “Ozọzi, unu gha e me ekpere, emele ni ke ndi-ihunnai, make ni o soro we ni w'e turu ime ulo-ofufe le okp'uzo e me ekpere, keni ihian hun we. Ezioku ke m ri a gwa unu, a narinchanringuole we ugwo-orun we. ⁶ Kama, unu jenkoni d'e me ekpere, ban ni mmulo, gunma uzo, me ekpere jenni Nedi onu hun we ghaleni e legha; Nedi unu hun a hun ihien zuerini siko d'a ku onu ugwo.”

⁷ “Kani unu gha e me ekpere, aghale ni e ku oku ohu, e kudonzi e noke ke ndi hun ghaleni e fe Osolobue don e me, make ni we ri e ro ni otutu-oku we ke we siko d'e gi nu ekpere we. ⁸ Anole ni nwan ke we, make ni Nedi onu a maringho ihien ri unu mkpa ni unu d'a rima a.” ⁹ “Ya wu, e me ni nwan ekpere enina:

‘Nedi enyi hun ri elu-igwee,
we donme efan i nsu.

¹⁰ Ali-eze i ya bia d'a kima,
uche i ya me elu-owa, rike ke o don e me elu-igwee.

¹¹ Ye enyi ihien enyi jenkoni d'e ri tanni;

¹² gbaghari enyi eje-ihien ndi enyi me, noke ke enyi don gbaghari ndi hun me enyi eje-ihien.

¹³ Edule enyi ye ime onwunwan,
ka gbafula enyi aka Eje-onye hu.’ ”

¹⁴ “Eghe, onu gbaghari ndi ozo eje-ihien we me unu, Nedi unu hun ri elu-igwee siko d'a gbagharizikwo onu; ¹⁵ kani, onwuni unu agbagharini ndi ozo eje-ihien ndi we me unu, Nedi unu a gbaghariko unu eje-ihien ndi unu me.”

Nkuzi Banyeni Ibu-onu

¹⁶ “Ogen owule unu ri e bu-onu, eronmele ni ihun rike ndi ihunnai. W'e ronme ihun, keni ihian ile hun ni we ri e bu onu. Ezioku ke m ri a gwa unu, a narinchanringuole we ugwo-orun we.”

¹⁷ “Kama, onu gha e bu onu, te ni uden isi unu n'o den, fin ni ihun, onu a ha ntutu, ¹⁸ amangbe w'a mari ni unu ri e bu onu, keni Nedi unu soro, hun we ghaleni a hun, mari; Nedi onu hun a hun ihien zuerini siko d'a ku unu ugwo.”

Aku-le-uba Hun Ri Elu-igwee

¹⁹ “Akpatole ni ni enwen unu aku-le-uba ime uwan, ebe eka siko d'a saeka ripu a, ebe o siko d'a saeka gba nchara, ebe ohin siko d'a saeka gbukpo banye, zun. ²⁰ Kama, a kpatu ni ni enwen onu aku-le-uba elu-igwee, ebe eka jenkoni d'e ri-eka ripu a, ebe o jenkoni d'a no gba nchara, ebe ohin jenkoni d'a saeka gbukpo. ²¹ Make ni ebe aku-le-uba unu ri, iya ke obi onu jenkoni d'a rizi.”

Ukpe Hun Zu Oke

²² “Enya wu ukpe hun ri eh. 'Ya wu, omeni enya unu ri iken, eh unu ile jenkoni d'e nwon ukpe. ²³ Kani, emele enya onu ari iken, eh unu ile siko d'a wu ishi-ishi. O me nwan ni ukpe hu ri ime unu wu ishi, ishi hu siko d'a kari eka!”

Odibo A Ra Saeka Fee Nna Ebuo

²⁴ “O nwonni onye a saeka e fe nna ebuo, makele, ohu k'a rikeme e mkpa, hun-ebu arikako a mkpa; mobu o wechan enwen e ye ohu, legberi hun-ebu: ya sako eka fe Osolobue le egbo.”

Ehuele Uhue, Chogu Nke Osolobue

²⁵ “Ya wu, m ri a gwa onu, ehuele ni uhue ihien unu jenkoni d'e ri mobu ihien unu siko d'a ra gi ri ndun mobu ihien unu jenkoni d'e yiye eh unu. Ele ndun ka ihien-oriri mkpa? Ele eh ka eka mkpa? ²⁶ Lekpode ni nnunu ndi hun e fehunmeni: w'a ra kun ihien mobu e we ihien ugbo mobu donme ihien ime oban, bu Nedi onu hun ri elu-igwee hu e ye ihien-oriri. Ele unu ka we mkpa a ri? ²⁷ Onye ime unu siko d'a saeka gi uhue o ri e hue gi mgbahunme okuloku ohu tocheni? ²⁸ Ki haij onu gizi e hue uhue ihien unu jenkoni d'e yi? Lekpo ni ke obobo ri ime ofia don e sue: w'a ra run orun, w'a ra kpa eka; ²⁹ kani, m ri a gwa unu ni, ke Solomonu nwehanle ogbo, o yini ihien owule rihan mma ke obobo ohu ime ndini. ³⁰ Omeni Osolobue e yime efifia ri ogige ihien ri mma enina—efifia hun ri ndun tanni, eki fon e bu we che ime okun—o yimeko unu hun ka mma? Euu, ndi okukwe nta! ³¹ 'Ya wu, ehuele ni nwan uhue, a si, 'Ki enyi k'e ri?' mobu 'Ki enyi k'a ra?' mobu 'Ki enyi k'e yi?' ³² Ndi kwerileni, uwe a chu ihien ndini we, bu ezioku-ezioku, Nedi unu hun ri elu-igwee a maringho ni ihien ndini ile ri onu mkpa; ³³ kama, chomagude ni Ali-eze Osolobue le ihien Osolobue cho, o siko d'e yezikwo unu ihien ndini ile.”

³⁴ “Ya wu, ehuele ni uhue banyeni ekile, make ni ekile siko d'e nwon nsongbu nke e; nsongbu uhuhien e zugu n'a.”

Isi Nke Ɛsa

Ikin Ibe i Ikpe

¹ “Amalẹ ndi-ozo ikpe amamgbe Osolobue a ma i ikpe. ² K'i don han enen ke Osolobue siko d'a don han n'i. Eka i gi mayeni ihian ihien ke Osolobue jenko d'e gi mayen'i.

³ K'i hañ i gi a hun irinrin-nkun ri nwenẹ i enya, kanj y'a ra hun ogwe-nkun ri i enya? ⁴ Nanj ke y'e donzi saeka si nwenẹ i, 'Nj m wepu i irinrin-nkun ri i enya' bu ogwe-nkun ri 'yu le enwen i enya? ⁵ Onye ihunna! Bu uzo wefu ogwe-nkun ri i enya, keni i hun uzo legha irinrin-nkun ri nwenẹ i enya ohunma mefu.”

Egile Ihien Ri Nso Gu Egu

⁶ “Eyekwole nkite ihien ri nso; atukwole ihien ri i mkpa yeni ezin, amamgbe w'a zokpokoguu a, maye i ogun, ru i ehụ.”

Rio, Cho, Du Eka

⁷ “Rio ni, we siko d'e ye onu; cho ni, unu siko d'a hun; du ni eka, we siko d'a kpopuni onu uzo. ⁸ Makeni onye owule rionj jenko d'e nwonhen; onye owule chonj siko d'a hun; we siko d'a kpopuni onye owule du eka uzo. ⁹ Onye ime onu jenko d'e ye nwa a akpuru-omuma omeni o rio a bredi ¹⁰ mobu ye e agwo omeni o rio a azun? ¹¹ Ya wu, omeni unu wu ndi njo marin ke unu don e ye umu onu ihien ri mma, Nedi onu ri elu-igwee eyeko ndi ri a rion'a ihien ka mma? ¹² Ya wu, ihien owule i ri e me, e me ndi ozo ihien i cho ni we me i: onwan wegbame ihien ile Iwu le ndi-amuma ku.”

Uzo Me Warara

¹³ “Ghasi ni onu-mgbon hu me warara. Makeni, onu-mgbon we gha a banye ntikpo shia ashia, uzo a rizikwo nfe, ndi hun a gha uzo hu bu oda. ¹⁴ Kanj, onu-mgbon we gha a banye ndun me warara, uzo a zezikwo e ze, ndi a hun n'a ebuni oda.”

Osisi Le Mkpuru A

¹⁵ “Kpachanpu ni enya banyeni ndi amuma-ntu: w'e konrin rike si we wu atunrun, a bia d'e kunrun unu, kale, eje-eworo ke we wu. ¹⁶ Unu jenko d'e gi mkpuru we marin we. Ihian a ra ghorj grepu enu abi-ogun; ihian a ra ghorj figi elu ogun-le-ekrika. ¹⁷ Erira k'o gizi me ni mkpuru ri mma ke osisi ri mma a mi, kanj mkpuru rileni mma ke osisi rileni mma a mi. ¹⁸ Osisi ri mma asako eka mi mkpuru rileni mma; osisi rileni mma a sakọ eka mi mkpuru ri mma. ¹⁹ Osisi owule hun mleni mkpuru ri mma, e gbutu we e, tu ye okun. ²⁰ Eghẹ, mkpuru ndini mi k'i jenko d'e gi marin we.”

“A Marin M'i!”

²¹ “Ele ndi ile hun a kpo m ‘Onye-nwonni-enyi, Onye-nwonni-enyi’ jenko d'a banye Ali-eze elu-igwee, kanj, ndi hun e me uche Nedi m hun ri elu-igwee, uwe suo. ²² Uhuohin hu, ndi bu oda jenko d'a si m, ‘Di-nwonni-enyi, Di-nwonni-enyi! Ele efan i ke enyi gi bu amuma? Ele efan i ke enyi gi chupu eje-mmom, run oken orun-atumena ri ichen-ichen?’ ²³ Ogen hu, m siko d'a gwapu we, si, ‘O nwonni ogen m gi marin onu; gha ni ebe m ri pu! Unu ndi e me eje-ihien.’”

Mmadu Ebuo Ahun Ri A Tun Ulo

²⁴ “Ya wu, onye owule hun nu oku ndini m ri e ku, gi we run orun, siko d'a no ke onye hu marin ihien, hun tun ulo a ye elu omuma. ²⁵ Mirin no zue, ide-mirin no huhu, oken ufere a kpokwasi ulo hu, kanj o dannj, makeni we runye e elu omuma. ²⁶ Kanj, onye owule nu oku ndini m ri e ku bu o gini we run orun siko d'a ri ke onye-nzuzu, hun tun ulo a ye elu uzunzun. ²⁷ Mirin no zue, ide-mirin no huhu, oken ufere no kpokwasi ulo hu, o no dan, dankpochanrin ohunma-ohunma!”

Jizosi Ke Oku Ri Eka

²⁸ “Ogen Jizosi gi kuguu ihien ndini we, nkuzi e no tu igunrun hu ile enya. ²⁹ Makeni o kuzi we nokẹ onye oku ri eka a, ele rike ndi-nkuzi Iwu we.”

Isi Nke Ɛsatọ

Jizosi A Zuo Onye-oti

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Ogen Jesu gi hidan enu oke hu, igunrun hi-ogbe no sonme e. ² Ya Okennyẹ ohu wu onye-oti no bia d'e kunrun e, gbun'e osekpụ si, “Di-nwonni-enyi, owuni y'a chogho, i k'e ri-eka zuo m, a ri m ochan.”

³ Jesu no tinpu eka, metu a, si, “A chogho m, dinhin ni ri ochan.” Ozigbo, oti hu no gha a ehụ pu, o no ri ochan. ⁴ Jizosi no si a, “Hun a n'o nwonni onye i gwa ihienni; ka we enwen i d'a ghosj onye nchu-egan, y'e ye oyiye hu Mozizi ku ime Iwu—gi ghosj we ni y'a dinhinguo.”

Jizọsị A Zuọ Odibo Onyẹ-isi-agma Ndị Rom
(Luk 7.1-10)

⁵ Ogen Jizọsị gi banhan ime Kapanom, onyẹ Romu ohu wu ọkị-agma, hun a kị ndi-agma ogun-isen nọ bja d'e kunrun e, rịọ a, ⁶ sị, “Di-okpa, emu rị a kụ odibo m, o dinẹ edinẹ ulọ—o ra sa ẹka mēhunmē, o rị ime oken afunfun.” ⁷ Jizọsị nọ sị a, “M siko d'a bja d'a zuọ a.”

⁸ Kanị onyenị a kị ndi-agma ogun-isen nọ sị a, “Di-okpa, eruni m onyẹ i siko d'a banhan iwe e, ka kuhu oku sọọ, odibo m k'a dnhin. ⁹ Makeni, mmē nwen rị okpuru ihjan, nwonzikwo ndi-agma rị okpuru m. M'a sị onyẹ ohu, 'Jen,' o jen; m'a sị onyẹ ozo, 'Bja,' o bja; sịzị igbon m, 'Mē ihienni,' o mē e.”

¹⁰ Ogen Jizọsị gi nū ihien o ku, o tu a ɛnya; o nọ sị ndi rị e sọn n'ẹ, “M rị a gwa onu ezioku, ahuntuni m onyẹ Izrelu nwe okukwe nọ ɛnina. ¹¹ M rị a gwa unu, ndi bu oda siko d'a gha azuun ile bja, ke azuun ọwūwa-ɛnya-anwun ke azuun ndidan ɛnya-anwun, bja d'e sọn Ebrahim lẹ Aziki lẹ Jekọpẹ e ri oriri ime Alị-eze elu-igwee; ¹² kanị umu Alị-eze, * siko d'a wu ndi wẹ tu ye ezi ime ishi, ebe wẹ jenko d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwenren-eze.” ¹³ O nọ sị onyẹ hu hun a kị ndi-agma ogun-isen, “Jenmē; ya rin'i k'i don kweri.”

Ogen hu hura, odibo ẹ nọ dnhin.

Jizọsị A Zuọ Ndị Bu Oda
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Ogen Jizọsị gi banye iwe Pita, o nọ hun nị nne nwunye Pita dinẹ edinẹ—emu rị a kụ a, ẹhụ-okun rị e nwun e. ¹⁵ O nọ metu a ẹka, 'ya ẹhụ-okun hu nọ hapu a. O nọ lihi, lemē Jizọsị ọbja.

¹⁶ Ogen ɛnyasi hu, wẹ nọ wehe ni Jizọsị ndi bu oda eje-mmọn risonmē ime wẹ, o nọ gi oku-onu chupusomē mmọn ndin wẹ, zuozikwo ndi ile emu rị a kụ. ¹⁷ Ɛnina k'o don mezu ihien Chuku gi onyẹ-amuma wu Azaya ku. Azaya sị, “O wepu ọrja ɛnyi, buru emu ɛnyi.”

Ihien Isọn Jizọsị Cho
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Ogen Jizọsị gi hun igunrun hi-ogbe nōhunmē n'ẹ, o nọ sị umu-azuun a fetu mirin hu. ¹⁹ 'Ya onyẹ-nkuzi Iwu nọ bja d'e kunrun e, sị a, “Di-nwōnni-ɛnyi, m jenko d'e sọn i ebe owule i jenko.”

²⁰ Jizọsị nọ sị, “Ufa nwon okporo; nnunụ e fe elu nwon ẹkụ; kanị mmē wu Nwa nke Ihjan e nwon ebe m'e buche isi m.” ²¹ Onyẹ ozo ime umu-azuun a nọ sị a, “Di-okpa, nị m jenguu d'e li nedi m.”

²² Kanị Jizọsị nọ sị a, “Sōnmē m, hapu ndi nwunni nị wẹ li ndi nke wẹ nwunni.”

Jizọsị E Tinyun Ebi
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Ogen o gi banyeguu ime ugbo-mirin, umu-azuun a nọ sọn ẹ banye. ²⁴ Idemizi, ẹbi nọ kpoma, hun wu nị ebiri-mirin nọ kpōnbanma ime ugbo hu; kalẹ Jizọsị rị uran. ²⁵ 'Ya wẹ nọ jen d'a kpōtien e, sị, “Di-nwōnni-ɛnyi, zuopuha ɛnyi! Ɛnyi e d'a la iwi!”

²⁶ O nọ sị wẹ, “Kị haịn onu gi a tu egun? Unu ndi okukwe nta!” 'Ya o nọ lihi oto, jugbo ẹbi hu lẹ ebiri-mirin hu. Ebe owule nọ mecharin rajuu.

²⁷ O tūkenmē wẹ ɛnya. Wẹ nọ sị, “Elee udi ihjan wu onwan? Hun wu nị ufere lẹ ebiri-mirin e humē n'ẹ isi!”

Jizọsị A Zuọ Mmadu Ebuo Eje-mmọn Rị Imē Wẹ
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Ogen o gi ru azuun hun-ẹbo—hun wu alị ndi Gadara, ikennyẹ ebuo eje-mmọn rị ime wẹ nọ gha ikpekpe bja d'e kunrun e. Wẹ tumē ɛnya, e gbogbo, nke wu nị o nwōnni onyẹ a saeka a ghafe azuun hu. ²⁹ Idumuzi wẹ nọ yi oro, sị, “K'i gi ɛnyi e mē Nwa Osolobue? I bja d'e ye ɛnyi afunfun bu ogen e ke ru?”

³⁰ Igunrun ezin rị ẹhụ ebehụ a kpa nni. ³¹ Eje-mmọn ndi hu nọ rịọ Jesu, sị, “Omēlẹ y'a chupu ɛnyi, dodo zi ɛnyi ye ime igunrun ezin hu.”

³² 'Ya o nọ sị wẹ, “Jenmē ni!” 'Ya wẹ nọ puha, banyesomē ime ezin ndi hu. Igunrun ezin hu ile nọ kpotu, zunban ime mirin hu, ragbu enwen wẹ.

³³ Ndi rị e du ezin ndi hu nọ gbasi ime obodo d'a gwa wẹ ihien ile menị lẹ ihien mē ikennyẹ ndi hu eje-mmọn te rị ime wẹ. ³⁴ 'Ya ndi obodo hu nọ puha d'e kunrun Jizọsị; ogen wẹ gi hun a, wẹ nọ rịọ a n'ọ gha ẹgbere wẹ pu.

* Isi Nke Ɛsatọ:12 ndi hun nke a banye n'ẹ

Isi Nke Iteneji

Jizosị A Zụọ Onyẹ-oro
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Jizosị nọ banye ime ugbo-mirin, fetu mirin si obodo ẹ. ² Ya wẹ nọ gi ute buhen'ẹ okennyẹ ohu ọrọ kinmin. Ogen Jizosị gi hun okukwe wẹ, ọ nọ sị onyeni ọrọ kinmin, "Atule egun nwa m, a gbaghariguọ wẹ i njo i."

³ Ya ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu nọ sị enwen wẹ, "Okennyeni ri e ku aru."

⁴ Kanị ogen Jizosị gi marin ihien wẹ ri e ro, ọ nọ sị, "Kị haịn onu gi e ro eje-ihien ime obi onu?" ⁵ Elee hun ka nfe: i sị, 'A gbaghariguọ wẹ i njo i,' ra i sị, 'Lihì oto jennme ijèn?' ⁶ Kanị, m jenko d'a ghosị unu nị Nwa nke Ihian nwon iken o gi a gbagharị njo elu-uwani." Ọ nọ sị onye hu ọrọ kinmin, "Lihì oto! Heri ute i, lama iwe i!"

⁷ Okennyẹ hu nọ lihi oto, lama iwe ẹ. ⁸ Ogen igunrun ihian ri ebẹhu gi hun ihieni, egun nọ tu wẹ, 'ya wẹ nọ ja Osolobue hun ye ihian udi ikenni mma.

Jizosị A kpọ Matiu
(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Ogen Jizosị gi gha ebahun puko, ọ nọ hun onye ohu efan a wu Matiu ebe ọ nodi alị ime ulo-orun ndi a na ugwo-isi. Ọ nọ sị a, "Sonme m," ọ nọ lihi oto, sonme ẹ.

¹⁰ Ogen Jizosị gi nodi alị ime ulo iwe Matiu e ri ihien-oriri, ndi bu oda ime ndi a na ugwo-isi le ndi njo nọ bia d'e du 'ya le umu-azuun a ri ihien-oriri. ¹¹ Ogen ndi Itu-Farisi gi hun ihieni, wẹ nọ sị umu-azuun a, "Kị haịn onye-nkuzi onu gi e son ndi a na ugwo-isi le ndi njo e ri ihien-oriri?"

¹² Kanị, ogen Jizosị gi nu a, ọ nọ sị wẹ, "Ndi ehii ri iken a ra cho dibie, kama, ndi ehii rileni iken wu ndi a cho dibie. ¹³ Jen ni d'a mu ihien okuni Ekukwo-nsọ ku wu. 'M cho omiken, ele ichu-ẹjan.' Makeni, ele ndi ri-ochan ke m bia d'a kpọ nị wẹ roghari, kanị ndi njo."

Ajuju Banyeni Ibu-onu
(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Umu-azuun Jonu nọ bia d'e kunrun Jizosị, ju a, sị, "Kị haịn enyi le ndi Itu-Farisi gi e bu onu mbu-le-ẹbo, kanị umu-azuun i a ra bu onu?"

¹⁵ Jizosị nọ za wẹ, sị, "Nị ndi bia agbamekukwo sukuru ebe okennyẹ ri a gba ekukwo keleni pu? Ogen lala hun wẹ e gi wehu a ime igunrun wẹ, ogen hu, wẹ jenko d'e bumẹ onu."

¹⁶ "O nwonn onye e gi ekwa ohun taleni a kwakin nke akan. Makeni, ekwa ohun hu wẹ gi kwakin ẹ siko d'a dokapu, ebahun ọ doka a jowaye njo. ¹⁷ W'a ra gizikwo ihien akan gbaye manya ohun. Makeni wẹ gi e, ọ gbawa, manya a kwanhu, ihien wẹ gi gbaye ẹ a la iwi. Kama, w'a gba manya ohun e ye ime ihien ohun, ogen ahun wẹ ebuo alako iwi."

Jesu A Zụọ Okpoho Hu Ihien Ri A Gba, Kpotien Nwata Nwunhuni
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Ebe ọ ri a gwa wẹ ihien ndini wẹ, onye ohu ime ndi-isi wẹ nọ banhan, gbu n'ẹ oseku, sị, "Nwa-m-okpoho nwunhunu kikenni, ka bia d'e bu eka i kwasị a—makẹle, i bu eka i kwasị a, ọ siko d'a ri ndun."

¹⁹ Ya Jizosị nọ lihi oto sonme ẹ, 'ya le umu-azuun a. ²⁰ Idenmizi, okpoho ohu ihien ri a gba kete ahua mmẹbuo nọ ghaha azuun Jizosị, metu ntin efe Jizosị eka. ²¹ Makeni ọ sị enwen ẹ, "M metuhu ewuru ẹ eka, m siko d'a ri mma."

²² Jizosị nọ gbuhoto, ogen o gi hun a, ọ nọ sị a, "A tule egun nwa m, okukwe i e meole i dinhin." Okpoho hu nọ dinhin ²³ Ogen Jizosị gi ru iwe onye-isi hu, hun ndi ri e gbu ekpiri le igunrun ihian ke wẹ ri a zun uzun, ²⁴ ọ nọ sị wẹ, "Pu nị, nị nwata hu anwunni, uran k'ọ ri." Wẹ nọ muma a emu. ²⁵ Ogen wẹ gi wepuguu igunrun hu ezi, ọ nọ banye, kwondon nwata hu eka, nwata hu nọ lihi. ²⁶ Ihieni nọ kpogbama egbere hu ile.

Jizosị A Zụọ Ndi Enya-ishi Ebuo

²⁷ Ogen Jizosị gi gha ebẹhu puko, ikennyẹ ebuo enya kpu ishi nọ sonme ẹ, e yi oro, a sị, "Mẹ omiken enyi nwa Defidi!"

²⁸ Ogen o gi banye ime ulo, ndi enya-ishi hu nọ bia d'e kunrun ẹ. Ọ nọ sị wẹ, "Unu e kwerigho nị m siko d'a saeka me ihieni?" Wẹ nọ sị a, "Eghee, Di-nwonn-enyi."

²⁹ Ya ọ nọ metu wẹ eka enya, sị, "Ya ri nị onu ke unu don kweri." ³⁰ Ya enya wẹ nọ shiapu, wẹ nọ leghama uzo. Ya Jizosị nọ dokemme wẹ eka-ntin, sị wẹ, "Anikwole ni onye owule marin ihieni."

³¹ Kanị a pu wẹ, wẹ nọ kusonne oku e egbere hu ile.

Jizosị A Zụọ Onyẹ Ghaleni E Ku Oku

³² Ogen ndi ahun enya te kpu ishi gi puko, ndi ozo nọ wehe onye-odin eje-mmom ri ime ẹ d'e kunrun Jizosị. ³³ Ogen Jesu gi chupuguu eje-mmom hu, onye-odin hu nọ kume oku. Ọ

tụkẹnmẹ igunrun hụ ɛnya. Wẹ nọ sị, “A hụntuni wẹ ihien nọ ɛnina ime Izrelụ.”³⁴ Kanị ndị Itu-Farisi nọ sị, “O gi ikhen onye-isi eje-mmọn a chụpụ eje-mmọn.”

Orun Rini E Hike. Kanị Ndi K'a Runn'a Ebuni Oda

³⁵ Jizọsị nọ ghamā obodo-obodo, kẹ ndi shianj kẹ ndi mẹ ekere, a kuzi ime ụlọ-ofufe ndi Ju, e zi ozioma Ali-eze, a zụọ ụdi emu lẹ orịa ile. ³⁶ Ogen o gi hụn igunrun ndi hụ risomme ime obodo ndi hụ, omikẹn wẹ nọ mmemẹ e, makeni wẹ nọ kẹ ndi obi rulenị ali, ndi nweleñi onye e yeni wẹ ẹka—rike atunrun nwonleñi onye-ndu. ³⁷ O nọ sị umu-azụun a, “Ihien-ugbo wẹ siko d'a ghọ e hike, kanị ndi orun ebuni oda. ³⁸ Mē ni nwan ekpere riọ Osolobue, Onye hūn nwon ugbo, n'o zihē ndi-orun siko d'a ghọ n'a ihien-ugbo e.”

Isi Nke Iri

Ndi-ozu Mmebuọ Pu-ichen

(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Jizọsị nọ kpọ umu-azụun a mmebuọ, ye wẹ iken w'e gi chụpụ eje-mmọn lẹ iken w'e gi zụọ ụdi emu ile lẹ orịa ile. ² Ndinị wu ẹfan ndi-ozu hụ pu-ichen mmebuọ, ndi apostu mmebuọ: ndi ibuzọ wu Saimon hūn w'a kpọ Pita ni Anduru nweñe e; Jemisi nwa Zebedi lẹ Jonu nweñe e; ³ ndi ozo wu Filipu lẹ Batolomi; Tamosi ni Matiū (Matiū hūn e te na ugwo-isi); Jemisi nwa Alifiosị lẹ Tadiosị; ⁴ Saimon hūn te ri ndi gi ẹka-iken e mē ni wẹ chụpụ ndi Rom ri a kị ali wẹ; onye ozo wu Judas Iskarot hūn ren'e ogen ikpazūn.

Orun Mmadu Mmebuọ Hu

(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Jizọsị nọ zipu mmadu mmebuoni, si wẹ, “Ejenkwole ni d'e kunrun ndi wulenị ndi Ju; abanyekwole ni obodo ndi ali Sameriya owule. ⁶ Kanị, jenmē ni d'e kunrun ndi Izrelụ, atunrun Osolobue huni. ⁷ Onu jenkoni, e zi ni ozioma, a si, ‘Ali-eze elu-igwee a riguo nsue.’ ⁸ Zuo ni ndi emu ri a ku, kpoti ni ndi nwunni, zuo ni ndi oti—keni wẹ ri ochan, chupu ni eje-mmọn. Onu nwonhen e ofe, ye n'e ofe. ⁹ Ewerile ni ego owule. ¹⁰ Ebulē ni ẹkpa; ewerile ni ẹwuru mọbu akp'okụ ozo che ni hūn unu yi; ewerile ni okpo. Makeni, o furu ni wẹ ye ndi-orun ihien wẹ gi e bi.”

¹¹ “Obodo owule onu banye, kẹ hūn shia ẹfo kẹ hūn shialeñi, chorị ni onye furuni. Nodi ni iwe e d'e ru ogen unu e gi gha obodo ahun pu. ¹² Onu gha a banye ime ụlọ hū, kele ni wẹ. ¹³ Omēni ndi ri ụlọ hū e furugho nke-esi, udon hū unu kele a ri ni wẹ; kanị omēni efuruni wẹ, udon unu e kinheni unu azūn. ¹⁴ Onye owule mọbu obodo owule nabanhanleñi onu mọbu ju n'o gonko ozi unu ntin, unu pukoni iwe onye hū mọbu obodo hū, tichanpu ni ẹjan ri onu oku to n'a. ¹⁵ Ezioku kẹ m ri a gwa unu, o siko d'a ka obodo hū njo kari ali Sodom-ẹ-Gomora Uhuohin Ichin-ikpe.”

Ukpokpo Hun Lalani

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ “Lee n'e, m ri e zipu onu nọkẹ ebe wẹ nọ zi atunrun jen ebe eworo† ri. E gi ni ako e bi, rike agwo, ka ri ni kẹ nduru hūn ghaleni a ru onye owule ẹhū. ¹⁷ Kpachanpu ni ɛnya ebe ihian ri, makeni wẹ jenko d'e wejen onu ogwa ri ichen-ichen, fian unu mkpnsin ime ụlọ-ofufe wẹ. ¹⁸ Wẹ siko d'e gi ufiri m dokpun onu jenni ndi Govano lẹ ndi-nze, onwan jenko d'e mē keni unu shia ni m ẹri id'ɛnya wẹ lẹ id'ɛnya ndi ali ndi ozo ile wulenị ndi Ju. ¹⁹ Kanị ogen w'e gi we onu ye wẹ, ehuele ni uhue banyeni ihien unu jenko d'e ku mọbu kẹ unu a don ku e, makeni unu jenko d'e nwonhen ihien unu jenko d'e ku ozigbo hū. ²⁰ Makeni ẹlẹ unu jenko d'e ku, kama, Mmon Nedi onu jenko d'e gi unu ku.”

²¹ “Umunę jenko d'e we umunę wẹ ye wẹ gbu; ndi nedi jenko d'e we umu wẹ ye wẹ gbu; unu jenko d'e bunumani ndi munị wẹ, mē wẹ gbu wẹ. ²² Ize unu jenko d'a ban ihian ile make ufiri ẹfan m, kanị onye hūn din ndidi d'e ru njendemę jenko d'e nwe nzuopuha. ²³ Wẹ kpkokpo onu ime obodo ohu, gbasi ni hūn sonn'e. M ri a gwa unu ezioku ni unu gini d'e jechanringuu obodo ile ri Izrelụ, Nwa nke Ihian siko d'a bịa.

²⁴ Onye wẹ ri a zun ara kari onye ri a zunn'a, odibo ara kari nna a. ²⁵ O hughọ mma ni onye wẹ ri azun ri kẹ onye ri a zunn'a lẹ ni odibo ri kẹ nna a. Owule wẹ kpọ nna hūn nwon ụlọ 'Bezibọ' (onye-isi eje-mmọn ile), kị wẹ jenko d'a kpọ ndi ụlọ a?”

Onye Hun Furu W'a Tu Egun E

(Luk 12.2-7)

²⁶ “Ya wu, atule ni nwan egun wẹ. Makeni o nwonni ihien kpumēni hūn jenkoleni d'e kpuu, mọbu hūn zuerini hūn jenkoleni d'a wa. ²⁷ Ihien m gwa onu ime ishi, ku n'e ifonrin-ifon; ihien wẹ kagwa unu, gi n'e yi oro elu ụlọ. ²⁸ Atule ni egun ndi hūn siko d'a saeka gbu

* **Isi Nke Iri:3** Lebayosụ † **Isi Nke Iri:16** wofu

ehụ bu a sa we eka gbu ume-ndun; ka tu ni egun onye hu siko d'a saeka tikpo ke ume-ndun ke ehju ime okun-mmom. ²⁹ Ele ebujokpo ke we re achu? Kanj onwonn achu ohu hun siko d'a dan ali omeni Nedi unu a ni n'a dan. ³⁰ Ke ntutu ri unu isi, we gun we a gun. ³¹ Ya wu, atule ni nwan egun, onu ka mkpa a ri karide achu bu oda."

Ikpuru A Ni Wu Nke Kraisti Le Ighori Ni Y'ele Nke E (Luk 12.8-9)

³² "Ya wu, onye owule no id'anya ihian kupu a no wu nke m, 'ya ke m jenkod'a no id'anya Nedi m hun ri elu-igwee kuzikwo a no wu nke m. ³³ Kanj onye owule no id'anya ihian ghori, si no marin m, m jenkod'a no id'anya Nedi m hun ri elu-igwee sizikwo ni a marin m'a."

Ele Udun Kanj Opi-agma (Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ "Erokwole ni ni m bia d'e me ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioku ke m ri a gwa unu, ele iri-ohu kanj opra-agma hun e kebeni. ³⁵ Make ni m bia d'e kebe okennyele nedie, okpoho le nne e, nwunye-nwa le nne-di e. ³⁶ Ndi ulo ihian jenkod'a wu eje-inenren we."

³⁷ "Onye owule ihien nedi e mobu nne e ka a suo kari ke ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m; onye ihien nwa-a-okennyele mobu nwa-a-okpoho ka a suo kari ke ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m. ³⁸ Onye owule hun buruleni obe† e somme m e furuni onye jenkod'e sonni m. ³⁹ Onye owule cho no ghe isi e, isi e a to, kanj onye hun tuhu ndun a make ufiri m jenkod'a hun a."

Ugworun Ndi-ozu Jesu Le Ndi Nabanhanj We (Mak 9.41)

⁴⁰ "Onye owule nabanhan unu, nabanhan m; onye hun nabanhan ni m nabanhan onye ziheni m. ⁴¹ Onye owule hun nabanhan onye-amuma make ni o wu onye-amuma jenkod'e nwonhen ugwo-orun onye-amuma; onye owule hun nabanhan onye hun e bi ke Osolobue cho make ni o bi ke Osolobue cho jenkod'e nwonhen ugwo-orun onye e bi ke Osolobue cho. ⁴² Onye owule ye onye ohu ime ndini me ekerer mkpu mirin-oyi ohude make ni o wu nwa-azuun m, m ri a gwa unu ezioku, ugwo-orun onye hu etuhuko."

Isi Nke Mmanaj

Ndi-ozu Jonu Hun E Mirin-Chuku Zih (Luk 7.18-35)

¹ Ogen Jizosi gi gwagwu umu-azuun a mmebuho hu ihien ndi we jenkod'e me, o no gha ebefu pu d'a kuzime, e zi ozi ime obodo we ndi shia-efo. ² Ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi no ulo-ngan nu ihien ndi hu Kraisti ri e me, o no zi umu-azuun a d'e kunrun e, ³ si a, "Iyu wu onye hu siko d'a biani ra enyi siko d'e leme enya onye ozu?"

⁴ Jizosi no za we, si, "Jen ni d'a gwa Jonu ihien onu ri a hun: ⁵ ndi enya te kpu ishi a hunmagwo uzor; ndi nguro e jenmegwo ijen; ndi oti hu a dinhin, a wuru ndi ri ochan; ndi odin a numagwo ihien, we hu e weli ndi nwunni, we hu e zi ndi igbenyene ozio. ⁶ Ngozi ya ri ni onye gileni ihien o hun m ehụ nweme obi-efu!"

⁷ Ogen umu-azuun Jonu gi puko, Jizosi no gwama igunrun hu oku Jonu, si, "Kini ke onu jen ime atu d'e lee? Efi fia ufere ri e buhunme? ⁸ Kini ke unu jenzi nwan d'e lee? Onye yi ekwa nanranni? Kaka, ogwa ndi-nze ke we no a hun ndi yi ekwa oma nanranni. ⁹ Kini ke unu jenzi nwan d'e lee? Onye-amuma? M si onu eghere, o karide onye-amuma. ¹⁰ Hunni wu onye hu we de banyen'e, si,

'Lee e,
m ri e zi onye ozi m
n'o buru n'i uzor,
kwadem n'i uzor.'

¹¹ Ezioku ke m ri a gwa unu, ime ndi ikpoho mu, o ke nwon onye owule hun ka Jonu hun e me mirin-Chuku. Kanj onye hun kachanrin ntin ime Ali-eze elu-igwee ka a. ¹² Gha ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi bidon orun a d'e ru ogenni, Ali-eze elu-igwee hu e gi iken-iken a gha ihun, ndi-iken huzi e gi iken a banye e. ¹³ Make ni ndi-amuma ile le Iwu Mozizi busonme amuma, kusonme uche Osolobue d'e ru ogen Jonu gi bia. ¹⁴ Omeni unu jenkod'e kweri, Jonu le enwen e wu Elajia hu we de no lala-alala. ¹⁵ Onye hun nwon ntin 'ya nu."

¹⁶ "Kini ke m siko d'e gi nwan ma atu agboni? O no ke umueka nodi ali ime afia, a hi ibe we, a si,

¹⁷ Enyi gi ekpiri bu efu a suoni,

† **Isi Nke Iri:38** Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi mememe e gbu onye we ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e somme ndi-agma hun jenkod'a kpogun'e. We kpomagwu a elu-obe, a nodi we ebefu e che nche d'e ru ni o nwunhun.

onụ e tenni egu;
 ẹnyi e ye olu ẹkwan,
 unu akwannị ẹkwan.’

18 Makeni, ogen Jonu gi bia, o rini, o rani—we si, ‘Eje-mmōn ri ime ẹ.’ 19 Mmē wu Nwa nke ihian a bia, m hu e ri, a ra—we si, ‘Lee onye oken ihien-oriri, onye-manya, owu ndi a na igwo-isi le ndi ozọ we gi njo marin k’o wu.’ Kani, ihien we gi a marin amamihien wu ihien o runpuha.”

*Jesu A Banmani Obodo Ndi Hun Kwerileni Ozi We Zi We Mban
 (Luk 10.13-15)*

20 ‘Ya o no banmani obodo ndi hu o ka orun-atumēnya a run ime we mban, makeni e rogharini we. 21 “O siko d’a fu unu ndi Korazin’ orun! O siko d’a fu unu ndi Besaida orun! Makeni omeni ime ali Taya-le-Sidonu ke we no run oken orun-atumēnya ndi we run ime Korazin le Besaida, nke o teke ndi Taya-le-Sidonu roghari, yiri ẹkwa ahio, kpon ntun kpu enwen we gi ghosi ni e roghariguọ we.” 22 “M ri nwan a gwa onu, nke Taya-le-Sidonu k’a ka nke unu mma Uhuohin Okinkin-ikpe. 23 Ke iyu wu obodo Kapanom, we siko d’e busi i elu-igwee? Mba, we jenkọ d’e wetu i si ali-mmōn. Makeni, omeni ime *eje-ali* ahun wu Sodom ke we no run oken orun-atumēnya ndi we run ime i, nke o me ni o hu a d’e ru tanni. 24 M ri nwan a gwa i, nke Sodom k’a ka nke i mma Uhuohin Okinkin-ikpe!”

*Bia Ni D’e Kunrun M Ni Onu Zu Iken
 (Luk 10.21-22)*

25 Ogen hu, Jizosi no si, “M ri e kele i Baba, Onye nwon elu-igwee le uwa, makeni i zuemēni ndi marin ihien le ndi nwe uche ihien ndini, we e ghosi umu-ndu. 26 Eghēe Baba, enina k’o don sọọ i.” 27 “Nedi m e buguọ ihien ile che m ẹka. O nwonn onye owule marin Nwa wezuka Chuku-Nedi; o nwonn onye owule marin Chuku-Nedi wezuka Nwa, lezi onye owule Nwa cho n’o me e n’o marin Chuku-Nedi.

28 Bia ni d’e kunrun m, unu ndi ndun guu, ndi bu ibu nyinni, m jenkọ d’e ye unu izu-iken. 29 Yiri ni agbun m—yoku m*, unu a munarin m; makeni m wu onye ri juu, hun e welua enwen e ali ime obi. Onu me e, umē-ndun unu e zu iken. 30 Agbun yoku m† a ra kenren, ibu m’e buye ihian ara nyin.”

Isi Nke Mmēbūọ

*Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken
 (Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)*

1 Ogen hu, o ru Uhuohin Izu-iken ohu, Jizosi ghafeko ugbo we kun oka-witi; egun hu a gun umu-azuun a, ‘ya we no ghorima oka-witi a ta. 2 Ogen ndi Itu-Farisi gi hun ihieni, we no si a, ‘Ya hun a, umu-azuun i e mēmele ihien iwu si w’e mele Uhuohin Izu-iken.”

3 O no si we, “Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi ri a gun ‘ya le ndi ‘ya le we wi? 4 K’o don banye ulo Osolobue, ri bređi-nsọ ahun w’e bupuhani Osolobue, hun iwu si n’o furuni ni iya mọbu ndi ya le we wi ri e, ni ndi nchu-ẹjan sọọ* e ri e?” 5 “Ra onu e ke guntu ime iwu k’o don wuru ni, o ru Uhuohin Izu-iken, ndi nchu-ẹjan ri a run orun ime Ulo-nsọ a dan iwu Izu-iken† bu ikpe amanị we?”

6 M ri nwan a gwa unu ni ihien ka Ulo-nsọ ri ebeni! 7 Omeni unu te marin ali okuni: ‘M cho omiken ele ichu-ẹjan‡, onu e ke gha a ma onye nwonlani ihien o me ikpe. 8 Makeni, mmē wu Nwa nke ihian ke oku Uhuohin Izu-iken ri ẹka.”

*Okemye Eka Ohu Nwunhun
 (Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)*

9 Jesu no gha ebahun pu, banye ulo-ofufe we. 10 O nwon okemye ẹka ohu nwunhun ri ebēhu. Ndi-Itu-Farisi ndi hu choko ihien w’e gi ma Jesu ikpe, we no ju a utaa, si, “Iwu kwerioghọ ni we zupọ ndi emu ri a ku Uhuohin Izu-iken?” 11 O no si we, “Omeni onye ohu ime onu nwon atunrun ohu sọọ, ni atunrun hu a danban ime olu Uhuohin Izu-iken, o zuko ẹka ye e, wepuha? 12 Bu ihian ka mkpa oda-oda kari atunrun. ‘Ya wu, iwu e kwerioghọ ni w’e me ihien ri mma Uhuohin Izu-iken.” 13 ‘Ya o no si okemye hu, ‘Tinpụ ẹka i.’ O tinpụ a, o no ri mma ke hun-ẹbọ. 14 Kani, ndi Itu-Farisi ahun no pu d’e ri n’e ngo ke we siko d’a don gbu e.

Odibo Osolobue Hori

* **Isi Nke Mmanaj:**29 Griki: Yiri ni yoku m. Yoku wu ihien we gi e kengbama efin ebūọ we gi a run orun-ugbo keni we saeka jen ahanmahan. † **Isi Nke Mmanaj:**30 Griki: yoku m * **Isi Nke Mmēbūọ:**4 1 Samueḷu 21.1-6 † **Isi Nke Mmēbūọ:**5 ghahani irun orun Ulo-nsọ Uhuohin Izu-iken ‡ **Isi Nke Mmēbūọ:**7 Hosaya 6.6 k’o ri

¹⁵ Ogen Jizọsị gi marin ihien ndi Itu-Farisi ahun romè, o no gha ebahun pu, ndi bu oda no sonmè e, o no zuocharin wè ile. ¹⁶ O no do wè eka ntin w'a nile ihian marin ni iya ro. ¹⁷ Onwan wu igi mezu ihien Osolobue gi onye-amuma wu Azaya ku, si,

¹⁸ "Ledè odibo m, hun m hori; ezi odibo m ro; ihien e a sọka m.

M jenko d'e bu Mmon-nsọ m kwasia; o jenko d'a ghosị ndi alị ndi ozo ile ri uwa ezigbo enen.

¹⁹ O dokọ ndondo mobu yi oro; o nwonnini onye siko d'a nu olu e ogbara-ogbe.

²⁰ O kpagipuko effia-ridi ri a kpagini mobu tinyunpu ukpe ri e tinyunni, d'e ru ni o ye ezi-omume mmeri.

²¹ Ndi alị ndi ozo ile jenko d'e gidè efan a nwon olil'anya."

Jizọsị Lè Bezibo

²² "Ya wè no wehen'e onye eje-mmọn ri ime e, hun o meni a ra legha uzọ, a ra ku oku. O no zuo a, onye enya-mpin odin hu no kume oku, hunma uzọ. ²³ O no tikenme igunrun hu enya, wè no si, "Onwan wude nwan Nwa Defidi ra?" ²⁴ Kanị ogen ndi Itu-Farisi gi nu a, wè no si, "Iken Bezibo, onye-isi eje-mmọn ile, ke okennyeni gihu a chupu eje-mmọn."

²⁵ Jizọsị a maringuo ihien wè ri e ro ime obi wè, o no si, "O nwonnini alị-eze owule kebeni hun wè jenkoleni d'a la iwi; o nwonnini obodo mobu ikpun-ulo kebeni hun siko d'a toni. ²⁶ Omele Ekwensu ri a chupu Ekwensu, o kebegu enwen e. Nani ke alị-eze e e don nwan to? ²⁷ Omeni iken Bezibo ke m gi a chupu eje-mmọn, iken onye ke ndi nke unu gi a chupu wè? 'Ya wu, uwe jenko d'a ma onu ikpe. ²⁸ Kanị, omeni iken Mmon-nsọ Osolobue ke m gi a chupu eje-mmọn, 'ya wu ni Alị-eze Osolobue e rugule ebe unu ri. ²⁹ Nani ke ihian e don saeka banhan iwe diken, kwari ibu e, mmani o bu uzọ kenmeguo a? Eghèe, o kenmeguo a k'o no saeka kwari ihien ri iwe e.

³⁰ Onye owule hun rileni azuun nke m ri a lusun m ogun; onye owule hun ghaleni e son m e kponkome ri e kponyia. ³¹ M ri nwan a gwa unu ni wè jenko d'a gbaghari ihian njo owule, gbaghari wè aru owule wè ku, kanị agbaghariko wè onye ku aru banyeni Mmon-nsọ. ³² Wè jenko d'a gbaghari onye owule kuja oku mme wu Nwa nke Ihian; kanị, agbaghariko wè onye kuja oku Mmon-nsọ, agbaghariko w'a ke ogenni ke ogen lalani."

Osisi Lè Mkpuru A

³³ "Meme osisi n'o ri mma, mkpuru a jenko d'a ri mma; meme osisi n'o jo njo, mkpuru a siko d'a jo njo—makeni mkpuru osisi ke wè gi a marin a. ³⁴ Igunrun agwo! Nani ke unu a don saeka ku ihien ri mma ebe onu wu ndi-njo? Ihien jun ihian ime obi y'a gha a onu a puha. ³⁵ Ezigbo ihian, a gha ihien ri mma ri a ime e wepuha ihien oma, kanị eje-ihian a gha eje-ihien ri a ime e wepuha eje-ihien. ³⁶ M ri a gwa unu n'o ru Uhuohin Ichin-ikpe, ihian jenko d'a za ajuju banyeni oku ile nwonleni isi hun wè ku. ³⁷ Makeni wè jenko d'e gi ihien i ku ma i ikpe, gizikwo ihien i ku si ni ikpe a manị i."

A Si Wè Jesu Ghosị Wè Ahima Pu-ichen

³⁸ "Ya ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu lè ndi Itu-Farisi no si Jesu, "Onye-nkuzi, enyi cho ni ghosị enyi ahima pu-ichen hun gha eka Osolobue bia." ³⁹ Kanị o no si wè, "Eje-agbo enya rileni uzọ ohu si wè ghosị wè ahima! Kale, o nwonnini ahima wè jenko d'a ghosị wè wezuka ihien me onye-amuma wu Jona: ⁴⁰ erira Jona don nodi ime efo azun hu hi-ogbe akpu-uhuohin eto ke mme wu Nwa nke Ihian siko d'a nodi ime alị akpu-uhuohin eto.

⁴¹ Ndi Ninive jenko d'a puha osheri Ogen Okinkin-ikpe, shiagbu ndi agboni eri, makeni e rogharigho wè ogen Jona gi zi wè ozi Osolobue—bu ihien ka Jona ri ebeni!

⁴² Eze-okpoho alị Shiba, alị hu ri azuun ndidan-mirin, jenko d'a puha osheri Ogen Okinkin-ikpe, shiagbu ndi agboni eri. Makeni, o gha alị tegbu enwen e bia d'e gon amamihien Solomonu ntin; ka lee nwan, ihien ka Solomonu ri ebeni!"

Ihien E Wekihen Eje-mmọn Wè Chupuquu

(Luk 11.24-26)

⁴³ "Eje-mmọn gha ime ihian pu, o ghasonme ebe mirin rileni, a cho ebe o siko d'a no zu iken. Omeni o hunni, ⁴⁴ o jenko d'a si enwen e, 'M siko d'e kin-azuun iwe m hun m gha puha.' O bia, hun a ni o nwonnini ihien rin'a, ni a zacharinngu w'a, donzicharin a, ⁴⁵ o jen d'e wehe eje-mmọn esa ozo hun ka ya lè enwen e njo, 'ya lè wè a wi banye ebèhu d'e biri. Onodi ikpazuun onye hu a ka njo kari nke mbu. Erira k'o jenko d'a rizikwo ni ndi eje-agboni."

Nne Lè Umune Jizọsị

(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Ogen Jizọsị gi ri a gwa igunrun hu oku, nne e lè umune-e-ikennyè no bia d'e turu ihun ezi, a cho ni wè gwa a oku. [⁴⁷ Ya ke onye ohu no si, "Lee, nne i lè umune i ikennyè turu ihun ezi, wè cho ni wè gwa i oku."] ⁴⁸ Kanị, o no za onye hu gwa n'a, si, "Onye wu nne m? Elee ndi wu umune-m-ikennyè?" ⁴⁹ O no zin umu-azuun a eka, si, "Ndinị ri ebeni wu nne

m lẹ umunę-m-ikēnyę. ⁵⁰ Makēni onyę ọwụlę hụn e mę uche Nędi m hụn rị elu-igwee wụ nwēnę-m-okēnyę lẹ nwēnę-m-okpoho lẹ nne m.”

Isi Nke Mmēto

Ilu Jesu Gi Onyę-ugbo Ta
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Ụhụọhịn hụ, Jizọsị nọ gha imę ụlọ pu, jẹn d'a nọdị alị mkpēnren mirin Galili. ² Igunrun hi-ogbe nọ fihunmę ę, hụn wụ nị ọ nọ banye imę ụgbọ, nọdị alị, igunrun hụ ile nọ turu mkpēnren mirin. ³ Ọ nọ gi ilu gwa wę ihien bu ọda, si, “Gon ni ntin! O nwę onyę-ugbo jẹn d'a gha mkpuru imę ụgbọ.

⁴ Ogen o gi rị a gha a, mkpuru ndi hụ imę wę a danye okp'uzo, nnunụ nọ bja d'e ripu wę. ⁵ Mkpuru ndi ozo a danye alị-omuma ebe ejan rileni ọda, pu ozigbo makelę ejan arị a ọda. ⁶ Kanị, ogen anwun gi wa, ọ ma wę, wę nọ shinwun, makēni enwon wę nkpoğun. ⁷ Mkpuru ndi ozo a danye ebe ogun rị, ogun ndi hụ nọ sue, dngbu wę. ⁸ Mkpuru ndi ozo a danye alị rị mma, mi mkpuru; ndi hụ imę wę a mi uzo ogun isen, ndi hụ uzo ogun eto, ndi hụ iri kwasị ogun.

⁹ Onyę nwon ntin 'ya nụ.”

Ihien Hain Jesu Gi A Tasonmę Ilu
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ya kę umu-azun Jizọsị nọ bja d'e kunrun ę, si, “Kị hain i gi e gi ilu a gwa wę oku?”

¹¹ Ọ nọ za wę, si, “E yeguo wę unu oghere onu e gi marin ihien-mini risonmę Alị-eze elu-igwee, kanị eyeni wę wę. ¹² Makēni onyę hụn nwonnị kę wę jenkọ d'e yecheni, keni nọ nwę mmagi-mmagi; kanị onyę hụn nwonnị, wę k'a napu a hụn o nwedę.” ¹³ “Ihien hain m gi e gi ilu a gwa wę oku wụ nị wę rị e lee ilee, kanị a rị w'a hụn uzo; w'e gon ntin, kanị a rị w'a nụ, a rị w'a ghọha. ¹⁴ Ihien onyę-amuma wụ Azaya ku e meguo ebe wę rị—Azaya si, 'Nke esi,

onu jenkọ d'a nụ,

kale o nwonnị ogen unu e gi ghọha;

unu jenkọ d'e lee ilee,

kanị o nwonnị ogen unu e gi legha uzo, ¹⁵ makēni ndinị a ra ghọha,

ntin wę a kpokinguo,

a nyunmaguo wę enya,

amamgbe w'e gi enya wę legha uzo, gi ntin wę nụ ihien,

gi uche wę ghọha,

gbehuto d'e kunrun m,

a gbaghari m wę njo wę—ya kę Osolobue ku.’ ”

¹⁶ “Kanị, wę gozi enya onu agozi, 'ya hain wę gi rị a hụn uzo; wę gozizikwo ntin unu agozi, 'ya hain wę gi rị a nụ ihien. ¹⁷ Ezioku kę m rị a gwa unu, ndi-amuma bu ọda lẹ ndi bu ọda hụn mę ihien Chuku cho e te choguo nị wę hụn ihien onu rị a hụn, kanị a hūmị w'a; a choguozi wę nị wę nụ ihien unu rị a nụ, kanị anunị w'a.”

Ihien Jesu Gi Ilu Onyę-ugbo Hụ Kuzi
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ “Nụ nị nwan nkowa ilu hụ m gi onyę-ugbo ta: ¹⁹ Ogen ihian gi nū oku Alị-eze bu ọ ghohan'a, Eje-onyę hụ a bja, ọ junarin a ihien wę kunye imę obi ę. Onwan wụ hụn wę kunye okp'uzo. ²⁰ Hụn danye alị-omuma wụ onyę hụ hụn nū oku hụ, gi ighoghọ nabanhan a ozigbo. ²¹ Kanị, makēni onyę hụ e nwę nkpoğun, ọ tohu ekere. Ogen nsongbu mobu ukpokpo e gi bja make oku hụ, ọ danpu ozigbo. ²² Hụn wę kunye imę ogun wụ onyę hụ hụn nū oku hụ, kanị uhue ihien uwanị lẹ ihien oli'anya aku-le-uba uwanị a kpagbu oku hụ, ọ minị mkpuru. ²³ Kanị, mkpuru wę kunye alị rị mma wụ ndi hụ hụn nū oku hụ, ghọha a, mi mkpuru ezie-ezie: ndi hụ imę wę a mi uzo ogun-isen, ndi hụ a mi uzo ogun-eto, ndi hụ a mi uzo iri-kwasị-ogun.”

Ilu Jesu Gi Ata-witi Ta

²⁴ Ọ nọ ta nị wę ilu ozo, si,

“Alị-eze elu-igwee rikę ebe ihian nọ kun mkpuru rị mma imę ụgbọ ę. ²⁵ Kanị, ebe ihian rị uran, enenren nọ bja d'a kun ata-witi ye imę oka-witi ndi hụ pu. ²⁶ Ogen ihien-ugbo ndinị gi nwan suegu, mima mkpuru, ata-witi ndi hụ nozikwo puha.

²⁷ 'Ya ndi idibo ahun nọ bja d'e kunrun onyę hụ nwę ụgbọ, si a, 'Di-okpa, elę mkpuru rị mma k'i kunye imę ụgbọ i? Nanị kę ata-witi don banzi a?'

²⁸ Ọ nọ si wę, 'Onyę-iwe mę ihienni.'

Ndi idibo ndi hụ nọ si a, 'Nị enyi jẹn nwan d'e huepu ata-witi ndi hụ?'

²⁹ Kanj ọ nọ si, ‘Mba, amamgbe ọnu e huepu ‘ya lę ọka-witi. ³⁰ Hapu ni wę ebuo ni wę suegbamę d’e ru ogen wę gi e be ọka-witi. O ru ogen wę gi e be ọka-witi, a si m ndi jęko d’e be n’e, “Bu ni uto huepu ata-witi kęnmęsonmę wę ukun-ukun d’a dun okun, unu e bepupa ọka-witi buche ebe m’e buche ihien-ugbo.” ’ ’

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mostadi Ta
(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Ọ nọ ta ni wę ilu ọzo, si, “Ali-eze elu-igwee nọ kę akpuru mostadi ohu hun onye ohu weri, kunye ime ugbo e. ³² Iya kachanrin ntin ime mkpuru ile, kanj o suegu, ‘ya kachanrin ogbe e hi ime ihien-akunkun ndi hun hikeleni, o hande kę osisi, nke wu ni nnunu a bia d’a kpa ekwu e ye agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Ta
(Luk 13.20-21)

³³ Ọ nọ ta ni wę ilu ọzo, si, “Ali-eze elu-igwee rike yisti bredi gi a fu hun okpoho ohu gi gwogbama flawa wę gi e shi bredi hun k’e jun ihien nọkę adana eto d’e ru n’o ghagbari flawa hu ile.”

Ihien Hain Jizosi Gi E Gi Ilu A kuzi
(Mak 4.33-34)

³⁴ Jizosi gi ilu gwa igunrun hu ihien ndini ile. O nwonni ihien o gileni ilu gwa wę. ³⁵ Onwan wu igi mezu ihien onye-amuma ku, si,
“M jęko d’a shiapu onu m
e gi ilu e ku,
m jęko d’a gha e
ku ihien zuerini
kete w’a tunle iyeto uwa.”

Jizosi A Kowa Ilu Ata-witi Hu

³⁶ Ya o nọ na igunrun hu to si ime ulo. Umu-azuun a nọ bia d’e kunrun e, si a, “Kowa ni enyi ilu ata-witi hu wę kunye ime ugbo.” ³⁷ Ọ nọ za, si, “Onye hu kun mkpuru ri mma wu Nwa nke ihian. ³⁸ Ugbo hu wu uwa; mkpuru hu hun ri mma wu umu Ali-eze; ata-witi hu wu umu Eje-onye hu. ³⁹ Eienren ahun kun ata-witi ndi hu wu Ekwensu; ogen hu wę jęko d’e gi gho ihien-ugbo hu wu ogugu ogenni; ndi ahun jęko d’a ghon’a wu ndi mmọn-ozu.

⁴⁰ Kę wę don huepu ata-witi ndi hu, wegbama wę dun okun, erira k’o jęko d’a ri ogugu-ogen. ⁴¹ Nwa nke ihian jęko d’e zi ndi mmọn-ozu e. Wę jęko d’e kponpu ihien owule e buhe njo lę ndi ile e mę eje-ihien ime Ali-eze e, ⁴² tu wę ye oken okun hu. Ebehu, ihian jęko d’a ri a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze. ⁴³ Ogen hu, ndi ezi-omumę k’e timę kę enya-anwun ime Ali-eze Nedi wę. Onye hun nwon ntin ‘ya nu.”

Ilu Ndi Jesu Gi Ihien Ri Oken-mkpa Zuerini Ta

⁴⁴ “Ali-eze elu-igwee ri kę ihien ri oken-mkpa zueri ime ugbo, hun onye ohu hun, zuemezi e, gi ighogho jen d’e rechanrin ihien ile o nwon, bia d’e nonrin ali hu.”

⁴⁵ “Ozozi, Ali-eze elu-igwee nọ kę ebe onye-afia ri a chosonmę ihien ri mkpa a koni. ⁴⁶ Ogen o gi hun hun a kokenmeni rigbu enwen e mkpa, o nọ jen, rechanrin ihien ile o nwe, bia d’e nonrin e.”

Ilu Jesu Gi Oga Ta

⁴⁷ “Ozozi, Ali-eze elu-igwee rike oga wę tuye ime ohimin, o nọ nwundon udi azun ile ri ichen-ichen. ⁴⁸ Ogen o gi jun, wę nọ dokpunpupa a mkpenren mirin; ya wę nọ nodi ali, hopupa ndi ri mma, buche ime ukpali, kpon ndi rileni mma tuhu. ⁴⁹ Erira k’o jęko d’a ri o ru ogugu-ogen. Ndi mmọn-ozu jęko d’a puha, hopu ndi-njo ebe ndi-oma ri, ⁵⁰ kpon wę ye oken okun hu. Ebehu, ihian jęko d’a ri a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.”

Ezioku Nke Ohun Le Nke Akan

⁵¹ Jizosi nọ ju, si, “Onu a ghotaguo ihien ndini ile?” Wę nọ si a, “Egheę.” ⁵² Ọ nọ si wę, “Ya wu ni onye nkuzi Iwu owule wę zun make Ali-eze elu-igwee nọkę onye nwon ulo, hun gha ebe o donmę ihien e wefupa kę ihien ohun kę ihien akan.”

Aju We Jizosi Ime Nazareti
(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Ogen Jizosi gi taguu ilu ndini wę, o nọ gha ebahun pu, ⁵⁴ si obodo e. Ọ nọ kuzimę wę ime ulo-ofufe wę, hun wu ni nkuzi e nọ tu wę enya, wę nọ si, “Elebe kę okennyeni nọ nwehen amamihienni le orun-atumęnya ndini o ri a run? ⁵⁵ Ele nwa Kapinta wu onwan? Efan nne e ele Meri? Ele Jemisi le Josefụ le Sajmonu le Judasi wu umunę-e-ikennyę? ⁵⁶ Ele enyi le umunę-e-ikpoho ri ebenu? Elebe kę okennyeni gha nwehen ihien ndini ile?” ⁵⁷ “Ya wę nọ weme n’e iwe.

Jizosị nọ sị wẹ, “W'a gbaye onye-amuma agbaye ebe ile mmanị ime alị a le ezi-le-ulo a.” ⁵⁸ O runnị orun-atumę̄nya bu oda ebę̄hụ makę̄ni ekwerini ni w'e.

Isi Nke Mmę̄o

Onwun Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

(Mak 6.14-21; Luk 9.7-9)

¹ Ogen hu, Herodu hun ri a ki Galili no nu ihien Jizosi ri e me, ² o no si ndi idibo e, “Onyeni wu Jonu hun e me mirin-Chuku. O ghaguo onwun lihi, 'ya hain o gi nwon iken o gi e me ihien ndini.”

³ Herodu ku erira makę̄ni Herodu nwunrun Jonu, ken e egbun, bu e che ime ulo-ngan make ufiri Herodiasị nwunye nwenę̄ e wu Filipo, ⁴ makele o teguo Jonu gwama a, si, “Iwu ekwerikwoni n'i siko d'a lu a.” ⁵ O te cho n'o gbu Jonu, kale egun ihien ndi alị k'e me anin'a makę̄ni wẹ weri Jonu rike onye-amuma.

⁶ Kanị, o ru uhohin hu wẹ gi a nyanhan omumu Herodu, nwa-okpoho Herodiasị mu no tenni wẹ egu, efo no suo Herodu usuo, ⁷ hun wu ni Herodu no kwe e nkwa, kun iyi, n'o siko d'e y'e ihien owule o cho.

⁸ Nne e no dunye e, o no si Herodu, “Gi afeveni ye m isi Jonu hun e me mirin-Chuku.”

⁹ O no fu eze, kanị o no gi ifiri iyi o kun le ndi obia a si wẹ ye nwata-okpoho hu 'ya. ¹⁰ O no zi wẹ, wẹ no jen d'e bepu Jonu isi ime ulo-ngan. ¹¹ Wẹ no gi eferę̄ buhe e, wẹ ye nwata-okpoho hu, o no w'e jenni nne e.

¹² Umụ-azuun Jonu no bia, buru ehụ a li, jen d'a gwa Jizosi.

Jizosi E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri

(Mak 6.30-34; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14)

¹³ Ogen Jizosi gi nu onwan, ya suo no gi ugbo-mirin gha ebę̄hụ pu, si ebe ihian rileni. Kanị ogen ndi ri ebahun gi nu n'o puguo, wẹ no gi ukụ gha ime obodo ndi hu sonme e. ¹⁴ Ogen o gi ru mkpenren mirin, o no hun igunrun hi-ogbe. O no me omiken wẹ, zuo ndi emu ri a ku.

¹⁵ O ru ogen enyasi, umu-azuun a no bia d'e kunrun e, si, “O nwonna onye bi ebeni, bu eki e gigu. Si igunrunni la, ni wẹ jen ime obodo ndi me ekerę̄-ekerę̄ risonme ebeni d'e nonrinsonme ihien-oriri.”

¹⁶ Jizosi no si, “Ele hun w'e gi lama; ye ni wẹ ihien-oriri.” ¹⁷ Wẹ no si a, “Ogbe bredi isen le azun ebuo suo ke enyi nwon ebeni.” ¹⁸ O no si wẹ, “Wehe ni ni m wẹ.”

¹⁹ “Ya o no si igunrun hu nodi alị enu irurie ri ebahun. O no weri ogbe bredi isen hu le azun ebuo hu, lee enya elu-igwee, ye ekele, bebe bredi ndi hu ye umu-azuun, wẹ no ye igunrun hu. ²⁰ Wẹ ile no rijunchanrin efo. 'Ya wẹ no tutukome ifunfun e hoduni, o jun ukpalị mmę̄buo.”

²¹ Ndi hun ri bredini wu ihien nọk ikennyę̄ ogun-iri kwasị nnu-mmę̄buo*, wezuka ikpoho le umuę̄ka.

Jizosi Le Pita E Jen Ijen Elu Mirin

(Mak 6.45-52; Jon 6.15-21)

²² “Ya Jizosi no si umu-azuun a banye ime ugbo-mirin buru n'e uzo jenme azuun hun-ę̄bo. 'Ya le enwen e no nodi gbashia igunrun hu. ²³ O gbashia gu wẹ, 'ya suo no nyinrin ugu d'e me ekpere. O ru ogen enyasi, 'ya suo hu ebę̄hụ. ²⁴ Kanị, ugbo-mirin hu e jenteguo ogen hu, ebiri-mirin hu e ti ugbo hu, e tiki e azuun—makę̄ni ufere ri a gha ihun e fehe. ²⁵ O ru uzo-utuntun biribiri, Jesu no jehenen ijen elu mirin Galili hu d'e kunrun wẹ. ²⁶ Ogen umu-azuun a gi hun a k'o jena ijen elu mirin hu, 'ya egun no tuma wẹ. Wẹ no si, “Onye-mmון ro!” Wẹ no gi egun yi oro. ²⁷ Kanị, o no kuyen wẹ oku ozigbo, si, “Kwondon ni obi umu, mmę̄ ro, atule ni egun.”

²⁸ Pita no si a, “Di-nwonna-enyi, owule iyu ro, si m bia d'e kunrun i elu mirin.” ²⁹ Jesu no si a, “Bia.” ‘Ya Pita no gha ime ugbo-mirin hu puha, jenme ijen elu mirin, buruko Jizosi.

³⁰ Ogen o gi hun oken ufere hu, egun no bia a, o no rubanma ime mirin. Ya o no yi oro, si, “Di-nwonna-enyi, zuopuha mi!” ³¹ Jizosi no tinpu eka ozigbo kwondon e, si, “Onye okukwenta! Ki hain i gi nwon obi-ę̄buo?” ³² Ogen wẹ gi banye ime ugbo-mirin hu, oken ufere hu no kusị. ³³ Ndi hun ri ime ugbo-mirin hu no gbu n'e oseku, si, “Ezioku-ezioku, iyu wu Nwa Osolobue.”

Jizosi A Zuo Ndi Emu Ime Obodo Genesareti

(Mak 6.53-56)

³⁴ Ogen wẹ gi fetugu mirin, wẹ no puha obodo Genesareti. ³⁵ Ogen ndi obodo hu gi marin ni Jesu ro, wẹ no zi ozi ghagbari egerę̄ hu ile, wehesonmen'e ke wẹ han emu ri a ku. ³⁶ Wẹ no rjo a ni wẹ metude ntin ewuru e eka; ke wẹ han metun'a no dinhin.

* **Isi Nke Mmę̄o:21** ikennyę̄ nnu-uku isen

Isi Nke Mmisen

Odinali Ndi-akan

(Mak 7.1-13)

¹ 'Ya ndi itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu no gha Jerusalem bia d'e kunrun Jizosi, si a, ² "Ki hañ umu-azupun i gileni a gbaye odinali ndi nedi enyi kan? W'a ra kwọ eka we kebe ri ihien-oriri." ³ O no za we, si, "Ki hañ onu gi a dan iwu Osolobue keni unu kwadon odinali onu? ⁴ Makeni Osolobue ye iwu, si, 'Gbaye nedi i le nne i,' sizi, 'Onye owule kuja oku nedi e mobu nne e, we k'e gburiri onye ahun.'" ⁵ Kanj unu si, 'Onye si nedi e mobu nne e, "E weguo m ihien nke m'e ye i ye Osolobue oyiye," o rizini mkpa n'o gi ihien o nwe gbaye nedi e mobu nne e.'" ⁶ 'Ya wu, onu e gi ifiri odinali unu e me oku Osolobue a wuru ihien la iwi. ⁷ Ndi ihunnai ke unu wu! Amuma Azaya bu banyen unu wu ezioku! Azaya si ni Osolobue si,

⁸ "Onun-ire suo ke ndini gi

a gbaye m,

obi we e teke ebe m ri.

⁹ We ri e fe m mmaka,

ihien w'a kuzi

wu odinali ihian mmaka tumet'."

Ihien Ndi Hun E Meru Ihian

(Mak 7.14-23)

¹⁰ Jesu no kpozunhan igunrun hu ebe o ri, si we, "Gon ni ntin; ghota ni! ¹¹ Ele ihien banye ihian onu e meru a, kanj ihien gha onu puha, 'ya e meru ihian.'" ¹² 'Ya umu-azupun a no bia d'e kunrun e, si a, "Y'a maringho ni iwe we ndi itu-Farisi ogen we gi nu ihien ni ku?"

¹³ O no za, si, "We jenkọ d'e huepu ihien owule Nedi m ri elu-igwee kunleni. ¹⁴ Hatu ni we, we wu ndi-ndu hun enya kpu ishi—owuni onye enya-ishi e du onye enya-ishi, we ebuo jenkọ d'a danye ime olu." ¹⁵ 'Ya Pita no si a, "Kowa ni enyi ilu nei."

¹⁶ 'Ya o no si, "Onu nwen e ke ghatakwo nwan? ¹⁷ Unu a hun n'a ni ihien owule banye onu e si efọ, gha erira shi mgbugbu-nsin? ¹⁸ Kanj ihien gha onu puha gha obi ihian puha—iya wu ihien e meru ihian. ¹⁹ Makeni ime obi ke ihien ndini gha a puha: eje-iroro, igbu-ochu, ina-nwunye-ihian le izo-uku-eye-ofia, mgba-nzuzue, izun-ohin, ishja eri-ntu le nkuto. ²⁰ Ihien ndini we nwe e meru ihian. Kanj, igi eka we kwoleni ri ihien-oriri ara meru ihian."

Okukwe Okpoho Ohu Nwa A Nwon Nsongbu

(Mak 7.24-30)

²¹ Jizosi no gha ebegu pu, si egberet Taya-le-Sidonu. ²² Ogen hu hura, okpoho onye ali hu wu Kena hun gha egberet ahun bia no puha, yime oro, a si, "Euu Di-nwonni-enyi, Nwa Defidi, me omiken m, eje-mmom ri ime nwa-m-okpoho, o ri e songbu e oda-oda." ²³ Kanj Jesu azan'a kaka. Umu-azupun no bia, ri o a, si, "Gwa a lama, makeni o ri e yison enyi oro."

²⁴ Jesu no si, "We zi m d'e kunrun atunrun Izrelu huni suo."

²⁵ 'Ya ke okpoho hu no bia, sekpu ali ihun e, si, "Di-nwonni-enyi, ye ni m eka."

²⁶ Jesu no si, "O rinj mma ni we tu bredi umueka ye ni nkite."

²⁷ Okpoho hu no si a, "Egheet Di-nwonni-enyi, kanj, ke nkite e ri ifunfun gha ebe ndi nwonni we ri e ri ihien-oriri a dan."

²⁸ 'Ya Jizosi no si, "Euu okpoho, okukwe i e hike ogbe! 'Ya ri ni i k'i don cho." Nwa a hu no dinhin ozigbo.

Jizosi A Zuo Ndi Bu Oda

²⁹ Jizosi no gha ebahun pu, si mkpenren "Ohimin" Galili. O no nyinrin enu oke, nodi ali ebahun. ³⁰ We hu e huhe d'e kunrun e, e wehe n'e ndi nguro, ndi oro, ndi enya-ishi, ndi odin le imerinme ndi ozo—e bu we a to uku a. O no zuo we, ³¹ nke wu ni o tu igunrun hu enya ke we don ri a hun ebe ndi odin ri e ku oku, ndi oro e zuzi oke, ndi nguro e jenne ijen, ndi enya-ishi a hunma uzo, we no ja Osolobue Izrelu mma.

Jizosi E Yezi Igunrun Ozọ Hi-ogbe Ihien-oriri

(Mak 8.1-10)

³² 'Ya Jizosi no kpozunhan umu-azupun a ebe o ri, si, "Omiken igunrunni ri e me m, makeni mme le we a nopuguo akp'ohin eto, kale ihien we siko d'e ri a ri a, bu a choni m ni we bu egun la, amangbe w'a dantsonme uzo."

³³ Umu-azupun a no ju a, si, "Elebe ke enyi jenkọ d'a no wehe bredi k'e zu igunrunni ri ime atụ ebeni?" ³⁴ Jizosi no si we, "Ogbe ole ke unu gi?" We no si a, "Ogbe esa le azun me kirikiri buleni oda."

³⁵ O no si igunrun hu nodi akpakali. ³⁶ O no weri ogbe esa hu le azun ndi hu; o yeguu ekele, o no bebe we ye umu-azupun a. Umu-azupun a no we we ye igunrun hu.

³⁷ We ile no rijunchanrin efọ: we no tutukome ifunfun e hoduni, o jun ukpali esa.

³⁸ Ndị hụn ri ihien-oririni wu ikennyē nnu-iri, wezụkadē ikpoho lē ụmụēka.

³⁹ Jesu a gbashiaguū igunrun hụ, ọ nọ banye ụgbō-mirin si egberē Magadanị hụn wu Mag'dala.

Isi Nke Mmisin

A Sị Wē Jizosị Ghosị Wē Ahịma

(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Ndị Itu-Farisi lē ndị Itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun Jesu, lele ẹ, sị a ghosị wē ahịma gha elu-igwee bịa.

² Ọ nọ za wē, sị, “O ru oge enyasi, ọnu sị, ‘Ụhụhụn siko d'a rị mma, makeni igwere fon efon.’ ³ Ụruntun, unu sị, ‘Mirin jenko d'e zue tani makeni igwere efonni.’ Ọnu marin ke wē don e gi igwere a kowa ihien jenko d'e meni, kalē unu ara s'eka a kowa ihien ihien rị e me ogenni rị a ghosị.

⁴ Eje-agbo enya rileni ụzọ ohu rị a cho ahịma. Kani, o nwonni ahịma wē jenko d'a ghosị wē, wezuka ahịma ihien me onye-amuma wu Jona.” Ọ nọ na wē to, gha ebēhu pu.

Yisti Ndị Itu-Farisi Lē Ndị Itu-Sadusi

(Mak 8.14-21)

⁵ Oge umu-azuun a gi fetuguū mirin Galili, wē nọ hụn a nị a zole wē brēdi. ⁶ Jizosị nọ sị wē, “Kpachanpu nị enya ebe yisti ndị Itu-Farisi lē ndị Itu-Sadusi rị.”

⁷ Wē nọ sị ibe wē, “Ọ rị e ku ihienni makelē enyi e wehēni brēdi.”

⁸ Oge Jizosị gi marin ihien wē rị e ku, ọ nọ sị wē, “Kị ọnu rị e kuni nị unu e nwon brēdi? Euu, unu ndi okukwe nta! ⁹ Ọnu e k'e ghotakwo nwan? Unu anyanhanni ogbe brēdi isen hụ mmadu ogun-iri kwasi nnu-mmēbu ọ rị lē ụkpali ole ọnu kpōnjun ihien wē rihodu? ¹⁰ Unu anyanhanni ogbe brēdi ẹsa mmadu nnu-iri rị lē ụkpali ole unu kpōnjun ihien wē rihodu? ¹¹ Kị hañ ọnu gileni ghoha nị elē brēdi mmaka ke m rị e ku? Kpachanpu nị enya ebe yisti ndi Itu-Farisi lē ndi Itu-Sadusi rị!” ¹² ‘Ya wē nọ ghoha nị elē yisti brēdi mmaka gi a fu k'ọ sị wē kpachanpu nị enya, kani ọ gi ẹ e ku nkuzi ndi Itu-Farisi lē ndi Itu-Sadusi.

Pita E Ku Onye Jizosị Wu

(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Oge Jizosị gi banye egberē Sizeria-Filipi, ọ nọ ju umu-azuun a sị, “Onye ke wē sị nị 'ya ke mmē wu Nwa nke Ihian wu?”

¹⁴ Wē nọ za, sị, “O nwē ndi sị Jonu hụn e me mirin-Chuku, ndi ozo sị Elaija, ndi ozo sị Jerimaya mōbu onye ohu ime ndi-amuma mbu.”

¹⁵ Kani ọ nọ sị wē, “Onye ke unu sị nị 'ya ke m wu?”

¹⁶ Saimonu wu Pita nọ za, sị, “Yu wu Onye Hụ Osolobue Tume, hụn wu Kraisti, Nwa Osolobue—Osolobue hụ rị ndun.”

¹⁷ Jizosị nọ sị a, “Onye wē gozi agozi k'i wu Saimonu nwa Jona*! Makeni elē ihian ghosị i ihienni, kama, Nedi m hụn rị elu-igwee ghosị i 'ya. ¹⁸ M rị a gwa i, i wu Pita†, m jenko d'a tun ụka m ye elu omumani, iken onwun a saeka meri ẹ. ¹⁹ M jenko d'e ye i isanhan Ali-eze elu-igwee: ihien owule i sị, ‘Mba,’ elu-ụwa elu-igwee siko d'a sị, ‘Mba.’ Ihien owule i sị, ‘Eghē,’ elu-ụwa, elu-igwee jenko d'a sị, ‘Eghē.’”

²⁰ Ya Jizosị nọ dokemē umu-azuun a ẹka-ntin, sị wē agwalē onye owule nị 'ya wu Onye Hụ Osolobue Tume wu Kraisti.

Jizosị E Ku Oku Afunfun O Siko D'a Ta Lē Onwun A

(Mak 8.31—9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Gha oge hụ jennme, Jizosị nọ gwama umu-azuun a, sị, “M jenko d'e jennri Jerusalem, ndi-isi lē ndi-isi nchụ-egan lē ndi-nkuzi Iwu jenko d'e me m nị m ta afunfun bu oda. Wē jenko d'e gbu m, kani, hụn m'ẹ akpu-uhuhin ẹto, Osolobue jenko d'a gha onwun weli m.”

²² Kani Pita nọ weri ẹ si usuo, jugbo a, sị, “Di-nwonni-enyi, Osolobue a ju; o nwonni oge ihienni e gi me i!”

²³ Kani Jesu nọ gbehuto, sị Pita, “Ekwensu, pu nị m! I rị a nokin m ụzọ, makeni y'a rị e ro nke Osolobue, nke ihian k'i rị e ro.”

²⁴ Ya Jizosị nọ sị umu-azuun a, “Onye owule cho n'o son m, 'ya jukwo enwen ẹ, buru obe ẹ, somme m. ²⁵ Makeni onye owule cho n'o ghe isi, isi ẹ a to a, kani onye owule tuhu ndun a make ufiri m jenko d'a hụn a. ²⁶ Elee erere k'ọ ban nị ihian e nwonchanringu ụwa ile, tuhu umē-ndun a? Kini ke ihian siko d'e gi gbari umē-ndun a?”

* **Isi Nke Mmisin:17** Jonu † **Isi Nke Mmisin:18** “Pita” wu “omuma” ọnu Griki.

27 “Egheę, Nwa nke Ihian le ndi mmön-ozı e jenkö d'a bıa; o siko d'e e gi gho Nedi e bıa. Ogen hu, o jenkö d'a ku onye owule ugwo ihien o me. 28 M ri a gwa unu ezioku, o nwongho ndi ri ebeni hun jenkoleni d'a nwun d'e ru ni a hun we Nwa nke ihian k'o lala noke Eze ki Ali-eze e.”

Isi Nke Mmisa

Jizosi E Nwonhuto
(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Ogen akpu-uhuohin isin gi ghafeguu, Jizosi no weri Pita le Jemisi le Jonu nwele Jemisi, kiri we si elu-ugu jen elu oda-oda; 'ya le we suo wi. 2 Jesu no no id'anya we nwonhuto: ihun e no nwonme rike enya-anwun, ewo o yi no henrin nke ochan, nwonme ke ukpe.

3 Idumuzi Mozizi le Elajia no fopuha ebe we ri, we le Jizosi no kume oku.

4 Pita no si Jizosi, “Di-nwonni-enyi, o hugho mma ni enyi ri ebeni. Omeni y'a chogho, m jenkö d'e memé odü eto ebeni: ohu wu nke i, ohu wu nke Mozizi, ohu wu nke Elajia.”

5 Ebe o ri e ku ihienni, idumuzi, orukpu nwunchanni no kpume we. Olu no gha ime orukpu ahun si, “Onwan wu ezi Nwa m; ihien e a suka m; gon n'e ntini!”

6 Ogen umu-azun Jesu ndi hu gi nu ihienni, oken egun no tuma we, we no dan ali, we ihun kpume ali. 7 Kani Jizosi no bıa ebe we ri, metu we eka, si, “Lihı ni, atule ni egun.” 8 Ogen we gi wesi enya elu, o nwonzini onye we hun kari Jizosi.

9 Ogen we gi gha elu-ugu hu hidanla, Jizosi no do we eka-ntin, si, “Agwakwole ni onye owule ihienni onu hun d'e ru ogen Osolobue e gi ghaguu onwun weli mme wu Nwa nke Ihian.”

10 Umu-azun no ju a, si, “Ki hain nwan ndi-nkuzi Iwu gi a si ni Elajia jenkö d'e buriri uzö biaguu?”

11 O no za we, si, “Ezie ro ni Elajia jenkö d'e bu'zo biaguu d'a kwademechanringuu ihien ile.

12 Kani m ri a gwa unu ni Elajia a biaguo bu amarinni w'a, e me w'e ihien suo ni we. Erija ke mme wu Nwa nke Ihian jenkö nwan d'e gi ta afunfun eka we.” 13 Ya umu-azun a no ghotä ni Jonu hun e me mirin-Chuku k'o ri e ku.

Jizosi A Zuo Nwata Eje-mmön Ri Ime E
(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

14 Ogen we gi ru ebe igunrun hu ri, okennyé ohu no bıa d'e kunrun Jizosi, sekpu n'e ali, si, 15 “Di-okpa, me omiken nwa-m-okennyé! Ibobö ri a ku a. O ri a ta oken afunfun; o danyesomme ime okun le ime mirin. 16 M wehe ni umu-azun i 'ya, kani asani we eka zuo a.” 17 Jesu no si, “Euu, agbo nwonleni okukwe! Agbo zinleni?! Elee ogen ke m k'e sonru unu nodi? Elee ogen k'e m k'e dinruni onu?! Wehe ni ni m'e.” 18 Ya k'o no jugbo eje-mmön hu, o no gha ime nwata hu puha, nwata hu no dinhin ozigbo.

19 Ya umu-azun a no bıa d'e kunrun e ebe 'ya suo ri, ju a, si, “Ki hain enyi gileni saeka chupu a?” 20 O no za we, si, “Makeni okukwe unu ehini. M ri a gwa unu ezioku, omeni onu nwon okukwe hun hande ke mkpuru mostadi, unu jenkö d'a s'eka si uguni, 'Gha ebeni pu si ebahun! O jemmé. O nwonni ihien jenkö d'a kari unu eka! [21 Kani udini a ra pu wezuka ni we bu-onu me ekpere.”]

Jizosi E Kuzi Oku Onwun A
(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

22 Ogen Jizosi le umu-azun a gi zu ime Galili, Jizosi no si we, “We jenkö d'e we mme wu Nwa nke Ihian che eka ihian, 23 we jenkö d'e gbu m; hun m'e akp'ohin eto, Osolobue e weli m.” Onwan no fukenne we.

Iku Ugwo-isi Ulo-nsö

24 Ogen we gi ru Kapanom, ndi a na ugwo-isi Ulo-nsö no jenburu Pita, si a, “Onye-nkuzi onu ara kude ugwo-isi* Ulo-nsö ra?”

25 Pita no si, “O ku a ku.” Ogen o gi lua, Jizosi no bu e uzö kupuha a, si a, “Sajmonu-o, k'i ro? Onye ke ndi-nze uwanı a na utu ichen-ichen w'a na? Umu we ra ndi ozö?”

26 Ogen o gi si, “Ndi ozö.”

Jizosi no si a, “Ya wu ni umu we ara ku. 27 Kani, amamgbe enyi e me ihien e se oku, shi mirin hu; y'a tuye ukpo i; y'e weri azun ibuzö i siko d'e gbu—shiapu a onu, i siko d'a hun akpuru egho shekelu† ohu. Weri e ni gi e ku ugwo-isi mme le 'yu.”

Isi Nke Mmesato

Onye Kachanrinni ime Ali-eze Elu-igwee
(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

* **Isi Nke Mmisa:**24 ugwo-isi. Akpuru egho w'a kpo “drak'ma” ebuo ke we gi a ku ugwo-isi Ulo-nsöni. **† Isi Nke Mmisa:**27 “Shekelu” wu drak'ma eno.

¹ Ogen hụ, ụmụ-azụn Jizosị nọ bịa d'e kunrun Jizosị, si, "Onyē kachanrịn ime Alì-eze elu-igwee?" ² O nọ kpọ nwata ohu, bu e che etintinnaị wē, si, ³ "M rị a gwa ụnu ezioku, omēni ụnu egbehutōnī, wurū ndī nọ kē ụmụēka, o nwōnni ogen onū e gi banye Alì-eze elu-igwee. ⁴ Onyē ọwulē welūa enwēn ē alì, wurū onyē nọ kē nwatanī, 'ya wū onyē kachanrīnī ime Alì-eze elu-igwee. ⁵ Onyē ọwulē nabanhan nwata nọ enīna makē ufiri efan m a nabanhangū m."

Onwunwan

(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ "Kanī onyē ọwulē han onyē ohu ime ndinī mē ntīn hūn kwerini ni m mē njo, o ka mma nī wē kēnmē ọlọ hi-ogbe ye onyē hū olu, tu a ye ime ohimin mini. ⁷ Uwa rī ime nsongbu, makē ihien ndī hū e mē ihian e mē njo rīn'a! Ihien k'a han ihian mē njo k'a bjakwō-o, kalē nsongbu rī nī onyē hū wē jenko d'a gha ēka a bja."

⁸ "Omēni ēka i mōbū ukū i a haīn i e mē njo, bepū a tuhu. O ka i mma nī banye ndūn bū ēhū i ezuni mōbū nī dan nguro, karī nī wē tu i ye ime okun itebitē bū ēka i ebūō lē okū i ebūō zu oke. ⁹ Omēni enya i a haīn i e mē njo, gupū a tuhu. O ka i mma nī gi enya ohu sūō banye ndūn karī nī wē tu i ye okun-mmōn bū enya i ebūō rī a rī."

Ilu Jesu Gi Atunrūn Hū Tuhuni Ta

(Luk 15.3-7)

¹⁰ "Hūn n'a nī ụnu elegberini onyē ọwulē ime ndini mē ekere. Makēni, m rī a gwa ụnu, ndi mmōn-ozī wē rī ebe Nēdi m hūn rī elu-igwee rī e lee ihun ē ogen ile. ¹¹ Makēni mmē wū Nwa nke Ihian bja d'a zuopuha ndi huni."

¹² "Kīnī kē onū ro? Omēni ihian nwōn atunrūn ogun-isēn, ohu ime wē a kpahu, o natokō ohu-ariā-ogun-isēn hodunī elu-ugu ebahūn wē nō a kpa nni jenmē d'a cho ohu hū kphahuni? ¹³ O hūn a, m rī a gwa ụnu ezioku, o jenko d'a ghoghō n'a karī ohu-ariā-ogun-isēn hū kphahūnī. ¹⁴ Eriarizikwō, Nēdi onū hūn rī elu-igwee achonī nī onyē ọwulē ime ndinī mē ekere la iwi."

Nwēnē I Mē I Njō K'i Jenko D'e Mē?

¹⁵ "Nwēnē i mē i njō, jen d'a gwa a mmefie ē ebe 'yū nī 'ya sūō rī a. Omēni o gonghō i ntīn, 'ya wū nī y'e wechinhengūō nwēnē i azūn. ¹⁶ Kanī, omēni o gonni i ntīn, weri onyē ohu mōbū mmadū ebūō che ni enwēn i, 'yū lē wē e jenzi d'a hūn a kēni o mēye wē enya. ¹⁷ O ju n'o gonko wē ntīn, gwa ndi ūka. O ju n'o gonko ūka ntīn, weri ē rikē onyē ghalēni e fe Osolobue mōbū onyē a na ūgwō-isi njō a ma ikpe."

Iken Ūka Kraistī Nwōn

¹⁸ "Ezioku kē m rī a gwa ụnu, ihien ọwulē ụnu si, 'Mba' elu-ūwa, elu-igwee jenko d'a si, 'Mba.' Ihien ọwulē onū si, 'Egheē,' elu-ūwa, elu-igwee jenko d'a si, 'Egheē.' ¹⁹ M rizi a gwa ụnu ezioku, omelē mmadū ebūō ime onū e kwerighbamē elu-ūwanī rīō ihien ọwulē, Nēdi m hūn rī elu-igwee siko d'e mē nī ụnu 'ya. ²⁰ Makēni ebe ọwulē mmadū ebūō mōbū etō gi ufiri efan m zu, mmē lē wē rī ebēhū."

Mgbaghari

²¹ Pita nọ bịa d'e kunrun Jizosị, si a, "Di-nwōnni-enyi, mgbe ole kē nwēnē m siko d'e mē m njō a gbaghari m'a? Mgbe esa?"

²² Jizosị nọ si, "Asinī mī mgbe esa, kanī mgbe esa-esa ūzō iri kwasi ogun etō."

Ilu Jesu Gi Odibo Hūn Ju N'ọ Gbaghariko Ta

²³ "Ya wū, Alì-eze elu-igwee nọ kē ebe eze ohu nọ cho nī 'ya lē ndī idibo ē gbako eghe wē gi ē. ²⁴ Ogen o gi gbakōma, wē nō wēhēn' e onyē ohu gi ē eghe hīgbu enwēn ē ogbe, k'e zu wē kūsōnmē ndī-ōrūn nū isēn-kwasi-ogun ọrōgbō ahūa mmisēn. ²⁵ Kanī o sanī ēka kū a. Eze nō si wē re 'ya lē nwunye ē lē ụmū a lē ihien ile o nwōn, wēhē eghe d'a kū a ūgwō o gi ē."

²⁶ "Makē onwan, odibo hū nọ gbu osekpū, rīōkēnmē ē, si, 'Nna, nwōn nī m ndidi, m jenko d'a kūchanrīn i ihien ile m gi i.' ²⁷ Nna a nọ gi omikēn hapū a, gbaghari a, si a y'a kuzilē ūgwō hū o gi ē."

²⁸ "Kanī, ogen odiboni gi pu, o nọ hūn odibo ibe ē hūn gi ē eghe-ōrūn akp'ohin ogun-isēn sūō. O nọ todōn ē ekpīrī, si a, 'Kū m ūgwō i gi m.' "

²⁹ "Ya odibo ibe ē hū nọ dan alì, rīōkēnmē ē, si, 'Nwōn ni m ndidi, m jenko d'a kū i ūgwō i.' ³⁰ Kanī o nọ ju, jen d'e bu ē che ime ūlō-ngan d'e ru ogen o jenko d'a kū a ūgwō hū."

³¹ "Ogen idibo ibe ē gi hūn ihienī, o futu wē oda-oda ime obi, wē nō jen d'a gwa Nna wē ihien ile mēni. ³² 'Ya nna a nọ kpō a, si, 'Odibo efō-njō! M hapū i, si i akuzilē ūgwō hū ile i gi m, makēni rīō m arīō. ³³ O furuni n'i mē ni odibo ibe i omikēn kē m dōn mē n'i omikēn?' ³⁴ Nna a nọ gi olulu wē ye wē nī wē ye ē afunfūn ime ūlō-ngan d'e ru ogen o jenko d'a kūchanrīn ūgwō hū ile o gi."

³⁵ Ya wu, ęriřa ke Nędi m hun ři elu-igwee jenko d'e mezikwo onye owuře ime unu, omęni y'e gini obi i ile gbaghari nwenę i.

Isi Nke Mmitenęi

*Jizosị A Kuzi Banyeni Mkpechan
(Mak 10.1-12)*

¹ Ogen Jizosị gi kucharịnguu ihien ndini, o no gha Galili pu, shi egberę Judia hun ři nřetu Iyi Jodani. ² Igunrun hi-ogbe no sọnmę e, o no zuo wę ebęhu.

³ Ndi hu ime ndi Itu-Farisi no bja d'e kunrun e, keni wę shi n'e onyan. Wę no ju a, si, "O nwegho ihien owuře iwu ku ni ya ke me okennye kpechan nwunye e?"

⁴ Jizosị no za, si, "Onu e ke gun a ime Ekwkw-nso ni Onye hun keni wę ke wę oken le onyennye ogen mbidon? *Unu e ke gun a n'o* ⁵ si, 'Makę onwan, okennye siko d'a nato nędi e le nne e, jen d'a banye ni nwunye e, wę ebuo a wuru ęhu ohu.'? ⁶ 'Ya wu, elezi wę mmadu ebuo, kanj wę wu ęhu ohu. 'Ya wu, ihien Osolobue wegbamaguu, ihian y'e kebele e.'"

⁷ Ndi Itu-Farisi hu no juři a, si, "Kj hain nwan Mozizi gi ye iwu ime Ehuhuo-nso, si ni okennye siko d'a s'ęka ye nwunye e ehuhuo-mkpechan, kpechanpu a?"

⁸ Jizosị no za, si, "Makęni obi onu e zeke—'ya hain Mozizi gi hapu unu ni unu kpechan nwunye unu; kanj ele ęriřa k'o ři ogen mbidon. ⁹ M ři a gwa unu, onye owuře kpechan nwunye e luma onye ozo, wezuka ni nwunye e zo uku ye ofia, a gheręle."

¹⁰ Umu-azuun a no si, "Omęni ęriřa k'o ři egbata okennye le nwunye e, o ka mma ni aluni wę di-le-nwunye."

¹¹ Kanj Jesu no si wę, "Ele ihian ile jenko d'a saęka nabanhan okuni, mmanj ndi hun o wu nke wę. ¹² O nwon ndi ghalęni a lu di-le-nwunye makęni ęhu wę ezuni oke kete w'a mule wę; o nwon ndi ghalęni a lu di-le-nwunye makęni ihian memę wę ęriřa; o nwon ndi si ni aluko wę makę ufiri Alj-eze elu-igwee. Onye hun jenko d'a saęka nabanhan okuni 'ya nabanhan a.'"

*Jizosị A Gęzi Umü-ndu
(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ O nwę ndi wehęni Jizosị umü-ndu keni o bu ęka kwasj wę, me ekpere, kanj umu-azuun a no jugbo ndi hu. ¹⁴ Kanj Jizosị no si, "Hatu ni umü-ndu ni wę bja d'e kunrun m; egbondonę ni wę, makęni Alj-eze elu-igwee wu nke ndi no ęniņa." ¹⁵ O no bu ęka kwasj wę, gha ebahun pu.

*Okorořbia Odafin Hu
(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Ya ke onye ohu no bja d'e kunrun Jizosị, si, "Onye-nkuzi, elee orun-oma ke m siko d'a run ni m nwonrin ndun itębite?"

¹⁷ Jizosị no si a, "Kj hain i gi a ju m oku ihien ři mma? Onye ohu sọo ři mma. I cho n'i banye ndun, donme iwu ndi hu ři ime Iwu."

¹⁸ O no si, "Elee ndi?"

Jizosị no si, "Egbule ochu; agherele; ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; ¹⁹ gbye nędi i le nne i; ihien ibe i ya sọo i ke ihien enwen i don a sọo i." ²⁰ Okorořbia hu no si, "M hu e donme ihien ndini ile, kj hoduzi m jenko d'e me?"

²¹ Jizosị no si a, "I cho n'i zu oke, jenme, rechanrin ihien ile i nwon, y'e we egbo e ye ndi igbennye, gi e nwon aku-le-uba ime elu-igwee, y'a bja d'e sọnmę m." ²² Ogen okorořbia hu gi nu ihienni, ndun no guu a, o no sukuru, pu, makęle o nwon ihien oda-oda.

²³ Jizosị no si umu-azuun a, "M ři a gwa onu ezioku, o jenko d'a fu orun ebe odafin jenko d'a no banye Alj-eze elu-igwee. ²⁴ M řizi a gwa unu, o jenko d'a ka nfe ni anyinnyan-mkpukpuke wu kamęlu gha oghere olodęn karj ni odafin banye Alj-eze Osolobue." ²⁵ Ogen umu-azuun a gi nu ihienni, o tukęnme wę ęnya, wę no si, "Onye jenko d'a sazi nwan ęka nwon nzuopuha?"

²⁶ Kanj Jizosị e lee wę ęnya, o no si wę, "Ebe ihian ři, o sako ęka me, kanj ebe Osolobue ři, o nwonni ihien wę ghalęni a saęka e me."

²⁷ 'Ya Pita no si, "Lee e, ęnyi a laguo ihien ile to sọnmę i, kini ke ęnyi jenko nwan d'e nwonhęn?"

²⁸ Jizosị no si wę, "M ři a gwa onu ezioku, *ime uwa ohun lalani*, ogen wę jenko d'e gi memę ihien ile nke ohun, ogen hu Nwa nke Ihian jenko d'e gi nodi ukpo e nwe ogbo, unu ndi hun sọni m siko d'a nọdisọnmę ukpo mmębuo, a ki ebon mmębuo ři Izrelu. ²⁹ Onye owuře hun o męni o giguo ufiri m nato ulo ndi o nwon mọbu umunę-e-ikennye mọbu umunę-e-ikpoho mọbu nędi e mọbu nne e mọbu umu a mọbu alj o nwon, jenko d'e nwonhęn wę uzo ogun-isęn, nwonhęnzikwo ndun itębite. ³⁰ Kanj, ndi bu oda bu uzo jenko d'a kpari azuun, ndi kpa azuun e buru uzo."

Isi Nke Ogun

Ihiẹn Jesu Gi Ndi Rụn Orụn Imẹ Ugbo Kuzi

¹ “Makẹni Alị-eze elu-igwee rị ke ebe onyẹ ohu nọ pụ ụz’utuntun d’e weri ndị orụn hun jenkọ d’a rụn ime ugbo-vaiñi a. ² Ogen ‘ya lẹ wẹ gi kwerigbamaguu n’o jenkọ d’a kụ wẹ egbo orụn akpụ-uhuohin wụ dinarijosi ohu, o nọ zi wẹ ban ime ugbo-vaiñi a d’a rụnma orụn.”

³ “Thiẹn nọkẹ okulokụ itenei utuntun, o nọ puzi, hun ndi ozo wuzo mmaka ime afia. ⁴ O nọ si wẹ, ‘Unu nwen jennme ugbo-vaiñi m d’a rụn orụn, m jenkọ d’a kụ unu ugwo ohunma.’ Wẹ nọ jennme.

⁵ O puzikwo okulokụ mmẹbuo, ogen hu anwun gi a rị isi lẹ okulokụ eto efinnai, o nọ mezikwo ihiẹn ohu ahun.”

⁶ “Thiẹn rikẹ okulokụ isen enyasi, o nọ puzi, hun ndi ozo turusonmeni; o nọ si wẹ, ‘Kị haiñ onu gi turu ebenu mmaka kete utuntun?’ ”

⁷ “Wẹ nọ si a, ‘Makẹni o nwonni onyẹ wẹ enyi orụn.’ O nọ si wẹ, ‘Unu nwen jennme ugbo-vaiñi m d’a rụn orụn.’

⁸ O ru ogen enyasi, onyẹ hu nwon ugbo-vaiñi hu nọ si onyẹ hun e lepu n’a ugbo-vaiñi hu enya, ‘Kpo ndi orụn hu n’i kụ wẹ ugwo wẹ, gha ndi ikpazun kuma d’e ru ndi ibuzo.’ ⁹ Ogen ndi hu gha okulokụ isen enyasi rụnma gi bia, wẹ nọ kụ onyẹ-onyẹ ime wẹ egbo-orụn akp’ohin ohu-ohu.”

¹⁰ “Ogen ndi ibuzo gi bia, wẹ ro ni wẹ jenkọ d’a kukari wẹ egbo-orụn akp’ohin; kanị wẹ nọ kụ onyẹ-onyẹ ime wẹ egbo-orụn akp’ohin*. ¹¹ Ogen wẹ gi kuguu wẹ ugwo, wẹ nọ denwinwinma ni onyẹ hun nwon orụn, ¹² si, ‘Ndi ikpazunni rụn mgbahunme okulokụ ohu sụo, bu enyi nwen bu orunni isi kete utuntun, ma anwun, kalẹ y’a kụ enyi lẹ wẹ ahanmahan.’ ”

¹³ “Kanị o nọ shiarị onyẹ ohu ime wẹ, si a, ‘Di-enyi, a rị m e megbu i; eļe egbo-orụn akp’ohin ke mẹ lẹ yu kwerigbama? ¹⁴ Weri hun wu nke i lama; mmẹ cho ni m ye onyeni wẹ wẹ ikpazun ke m don ye i. ¹⁵ Anikozide wẹ m gi ihiẹn m mē ihiẹn m cho ni m gi e mē ra? Ra i ri e wẹ iwe ni m rị a ha-eka?’ ”

¹⁶ “Ya wu, ndi kpa azun jenkọ d’e bu uzọ, ndi bu uzọ a kpari azun.”

Hun m’e Mgbe Eto Jizosi Ku Oku Onwun A

(Mak 10.32-34; Luk 18.30-34)

¹⁷ Ogen Jizosi gi jenkọ Jerusalem, o nọ wesi umu-azun a nkọ ohu, si wẹ, ¹⁸ “Lee n’e, enyi jenkọ Jerusalem; enyi ru ebahun, wẹ siko d’e re Nwa nke Ihian ye ndi-isi nchu-egan lẹ ndi- nkuzi Iwu. Wẹ jenkọ d’a ma a ikpe-onwun, ¹⁹ wẹ e ye ndi alị ndi ozo ni wẹ kpa a ye emu, fian a mkpinsiñ, kpogbu e elu obe; kanị hun m’e akp’ohin eto, Osolobue jenkọ d’e weli e.”

Ihiẹn Nnẹ Ohu Rịo Ni Umụ A

(Mak 10.35-45)

²⁰ “Ya nnẹ Jemisi lẹ Jonu, umu Zebedi, nọ wẹhẹ wẹ d’e kunrun Jesu, o nọ gbu osekpụ ihun e, rịo a n’o men’e ohunma. ²¹ Jesu nọ si a, “K’i cho?” O nọ si a, “Ku e ni onyẹ ohu ime umu-mikennyẹ ebuñi jenkọ d’a nọdị alị eka-ihien i, hun-ebọ a nọdị alị eka-ekpen i ime alị-eze i.”

²² Kanị Jizosi nọ si, “Onu a marin ihiẹn onu rị a rịo. Ni unu saeka ra ihiẹn rị ime mkpu hun m jenkọ d’a ra?” Wẹ nọ si, “Enyi jenkọ d’a s’eka.” ²³ O nọ si wẹ, “Ezioku-ezioku, unu jenkọ d’a ra ihiẹn rị ime mkpu m, kanị eļe mmẹ jenkọ d’e ku onyẹ siko d’a nọdị alị eka-nni m lẹ eka-ekpen m; kama ndi hu Nedi m kwademẹ n’e, wẹ jenkọ d’a nọdị a.”

²⁴ Ogen umu-azun iri hodun gi nū ihienni umunẹ ebuo hu mē, wẹ nọ bumeni umunẹ ebuo hu olulu. ²⁵ Kanị Jizosi nọ kpozunhan wẹ, si wẹ, “Unu a maringho ni ebe ndi alị ndi ozo rị ndi hun a kini e mē rikẹ si uwẹ nwon ndi wẹ rị a kị, ndi-ndu wẹ e mē wẹ a marin ni uwẹ rị a kị wẹ. ²⁶ Ka emele ni erira. Onyẹ owule cho n’o wuru oken ihian ime onu, ‘ya wuru odibo unu; ²⁷ onyẹ owule cho n’o wuru onyẹ ibuzo ime unu, ‘ya wuru igbon onu — ²⁸ nọkẹ ke Nwa nke Ihian don bia, eļe ni wẹ gba n’a odibo, kanị, n’o gba odibo, yezikwo ndun a, gi e gbahua ndi bu oda.”

Jizosi A Zuo Ndi Enya-ishi Ebuo

(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Ogen Jesu lẹ umu-azun a gi gha Jeriko puko, igunrun hi-ogbe nọ sonmẹ e. ³⁰ Ikennyẹ ebuo enya kpu ishi nọdị alị mkpenren uzọ hu. Ogen wẹ gi nū ni Jizosi ghafeko, wẹ nọ yi oro, si, “Di-nwonni-enyi, Nwa Defidi mē ni enyi ebere!”

³¹ Igunrun hu nọ jugbo wẹ, si wẹ kpukin onu; kanị wẹ nọ yikennmede oro, si, “Di-nwonni-enyi, Nwa Defidi, mē ni enyi ebere!”

³² Jizosi nọ kusị, kpọ wẹ, si, “Kini ke unu cho ni m mē ni onu?”

* Isi Nke Ogun:10 Griki: dinarijosi

³³ Wẹ nọ sị a, “Di-nwonnị-ẹnyị, ẹnyị chọ nị ẹnyị leghama ụzọ.”

³⁴ Jizọsị nọ mę ni wẹ omikęn, mętu wẹ ẹka ẹnya. Ozigbo hụ, wẹ nọ hụnma ụzọ; wẹ nọ sọnmę ẹ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Jizọsị A Banhan Jerusalem Lẹkẹ Onyẹ-mmęri
(Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jọn 12.12-19)

¹ Ogen wẹ gi nọkunmęmę Jerusalem, e ru we Ugu Olivu hụn rị Befeji, Jizọsị nọ zipu ụmụ-azụun a ẹbụọ, ² sị wẹ, “Banye ni ime obodoni mę ẹkẹrẹ hụn rị unu ihun, onu jęnkọ d’a hụn Jaki wẹ limę ebęhụ lę nwa a nọdiye ni n’e. Topu nị wẹ wehę ni m. ³ Onyę sị unu ihien ọwulę, sị n’a hụ, ‘Nna chọ wẹ’, o siko d’a sị unu weri wẹ ozigbo.” ⁴ Onwan mę keni wẹ mezu ihien onyę-amụma ku, sị,

⁵ “Gwa ndi obodo Zayonu,
lee ę, eze onu lala d’e kunrun unu,
o welua enwen ę ali:
ọ rị enu Jaki,
lę elu nwa-jaki.”

⁶ Ụmụ-azụun a ẹbụọ hụ nọ jęn, mę kę Jizọsị dọn zi wẹ, ⁷ e wehę wẹ Jaki hụ lę nwa-jaki hụ, gi ẹwuru w’e yiye elu ę gbama elu wẹ, Jizọsị nọ nyinrin wẹ.

⁸ Imęrinmę ndi rị ime igunrun hụ nọ gi ẹwuru wẹ gbama ụzọ, ndi ọzọ a kpagiri agalaba osisi ndi risọnmę ebęhụ, gbama wẹ ụzọ. ⁹ Igunrun hụ rị a ihun lę azụun hụ e yi oro, a sị, “Ojija-mma ya rị nị Nwa Defidi!

Onyę hụ gi ẹfan Di-nwonnị-ẹnyị bịa wu onyę Chuku gozi agozil

Ojija-mma 'ya rị nị Osolobuę Ebęhụ Kachanrin elu ejen”*

¹⁰ Ogen o gi banye Jerusalem, ọ rikę sị wẹ kpasu obodo hụ ile: Wẹ hụ a ju, sị, “Onyę wu ọnwan?”

¹¹ Igunrun ahun nọ sị, “Hunnị wu onyę-amụma hụ w’a kpọ Jizọsị hun gha Nazaretị rị Galili bịa.”

Jizọsị E Si Ulo-nsọ
(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jọn 2.13-22)

¹² Jizọsị nọ banye Ulo-nsọ, chupụ ndi ile rị a zụ afia ime Ulo-nsọ, hukpumę teburu ndi a gbahuto ego lę oche ndi hun e re oluikuku. ¹³ O nọ sị wẹ,

“Wẹ de ę ime Ekukwọ-nsọ, sị,
‘Wẹ jęnkọ d’a kpọ Ulo m ụlọ ekpere’,
kalę onu e giguọ a hęrin ebe ndi-ohin e zueri!”

¹⁴ Ndi ẹnya-ishi lę ndi-nguro nọ bịa d’e kunrun ę ime Ulo-nsọ, ọ nọ zuọ wẹ. ¹⁵ Kanị ogen ndi-isi nchụ-ęjan lę ndi-nkuzi Iwu gi hun ihien ndi a tu ẹnya ọ rị e mę, hunzị kę ụmụ-ndu rị ime Ulo-nsọ rị e yi oro, a sị, “Hozana (ojija-mma) rị nị nwa Defidi!”, iwe nọ wemę wẹ. ¹⁶ Wẹ nọ sị a, “I hụ a nụ ihien ụmụ-ndu ndini rị e ku?” Jizọsị nọ sị wẹ, “Eghęę, m hụ a nụ. Unu e ke guntu ebęhụ Ehuhuọ-nsọ nọ sị,

‘Y’a zunguọ ụmụęka lę ndi rị a ra ẹran nị wẹ ja i mma zu oke.’?”

¹⁷ O nọ la wẹ to, gha ime obodo hụ pu, si Betani, d’a nọdi uchinchin hụ.

Jizọsị A Bụ Osisi Figi Onu
(Mak 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Eki e fon ụzọtuntun, ebe o kinko azụun Jerusalem, ẹgun hụ a gun a. ¹⁹ O nọ hun osisi figi ohu mkpenen ụzọ, ọ nọ jęn ebe ọ rị; kanị, ọ hunnị ihien ọwulę enu ę, mmanị ẹhuhuọ sụọ. O nọ sị a, “Amizile mkpuru jęrin eni.” Osisi hụ nọ kpọpu-nkun ozigbo. ²⁰ Ogen ụmụ-azụun gi hun ihienni, ọ tukęnmę wẹ ẹnya, wẹ nọ sị, “Nanị kę osisi hụ dọn kpọpu-nkun ozigbo?” ²¹ Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa unu ezioku, ọwunị onu e nwonghọ okukwe bu unu enweni obi-ẹbụọ, unu jęnkọ d’a saęka mekarị ihien wẹ mę osisi figi hụ; ẹlędę ohun sụọ, ọsụn’a nị onu sị uguni, ‘Jen d’a tu enwen i ye ime ohimin,’ o jęnkọ d’e mę. ²² Ihien unu gi okukwe mę ekpere rịọ, onu jęnkọ d’e nwonhęn ę.”

A Ju Wẹ Jizọsị Kę Onyę Zi E
(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Ogen o gi banye Ulo-nsọ, ndi-isi nchụ-ęjan lę ndi-isi nọ bịa d’e kunrun ę ebe ọ rị a kuzi, sị a, “Eleę ikęn k’i gi e mę ihien ndini, onyę ye i ikęnni?” ²⁴ Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Mmę lę enwen m jęnkọ d’a ju unu akpu ọtaa ohu, unu za m’a, a gwa m onu ikęn m gi e mę ihien ndini.”

²⁵ “Mirin-Chuku Jonu mę, elebe k’ọ gha bịa: ọ gha elu-igwee bịa ra ọ gha ẹka ihian bịa?”

* **Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn:**9 Griki: “...ime Elu-igwee kachanrin elu e jęn”. (Osolobuę kę wẹ gi ihienni e ku.)

Wę nọ tughame iroro, sị, “Enyi sị, ‘O gha elu-igwee bja,’ o siko d’a sị, ‘Kị haịn nwan unu gilęni gi oku e don?’”²⁶ Kanị egun igunrunni aniko enyi sị, ‘O gha eka ihian bja,’ makeni ihian ile weri e ni Jonu wu onye-amuma.”²⁷ Ya wę nọ za Jizosi, sị, “Enyi amarin.” O nọ sị wę, “Mme nwen a gwako unu ikęn m gi e me ihien ndini.”

Jesu E Gi Umunę Ebuo Kuzi Imę-ihien Chuku Ku

²⁸ “Kinj ke onu ro nwan? Okennye ohu mu ikennyę ebuo; o jen d’e kunrun nke ibuzo, sị a, ‘Nwa m, jen d’a run onun ime ugbo vainj tanni.’”²⁹ O nọ sị, ‘Ejenko m.’ Kanị, omęguu, o nọ gbehuto obi e, jęnme. ³⁰ Ya nedị e nọ jen d’e kunrun hun-ebọ, gwazị a ihien ohu ahun. O nọ sị, ‘Baba, m siko d’e jen.’ Kanị o jenni. ³¹ Onye ime wę me ihien nedị e cho?” Wę nọ sị, “Nke ibuzo.” Jizosi nọ sị wę, “M ri a gwa unu ezioku, ndi a na Ugwo-isi wę gi njo wę marin le ndi igbaraja hu e buni unu uzo a banye Ali-eze Osolobue. ³² Makeni Jonu bja d’e kunrun onu, a ghoşi unu ezigbo uzo ahun Osolobue cho, kanị, unu egini oku e don. Kanị ndi a na ugwo-isi wę gi njo wę marin le ndi igbaraja gi e don; ogen onu gide hun ihien ri e meni unu egiden e cheghari, kweri ihien o ku.”

Ilu Jesu Gi Ndi Wę Ye Ugbo Run Ta
(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ “Nu ni ilu ozo. O nwon onye ohu nwon ali, o nọ kun a vainj, kęnhunme e ugba, gu olu ebe w’a nọ a pinpuha manya-vainj ye ime ugbo hu, tunzikwo ulo-nche ye e, bu e che eka ndi siko d’a gha a run a e-gbu-e-ke. O nọ si ali ozo. ³⁴ Ogen vainj e rume, o nọ zi ndi idibo e jenni ndi hu ri a run ugbo hu d’a nahan wę ihien vainj a mi. ³⁵ Ndi hu ri a runna nọ kwondon ndi-idibo e, gbu onye ohu ili, gbu onye ohu ozun, mazi onye ohu omuma. ³⁶ Ya o nọ zijenzi ndi-idibo e ozo bu oda kari ndi ibuzo. E me wę wę ihien wę me ndi ibuzo. ³⁷ Omęguu, o nọ zijen nwa a, sị, ‘Wę siko d’a gbaye nwa m.’ ³⁸ Kanị, ogen ndi hu ri a run ugbo-vainj hu gi hun nwa a, wę nọ sị ibe wę, ‘Onyeni wu hun jenko d’e nwonrin ebeni omęguu; ni enyi gbupun’a nwan weri ihien e!’ ³⁹ Ya wę nọ weri e, chupu a ime ugbo-vainj hu, gbu e.”

⁴⁰ “Onye nwon ugbo-vainj hu bja nwan, k’o siko d’e me ndi hu ri a run ugbo hu?” ⁴¹ Wę nọ za, sị, “O jenko d’e gbu ndi-eti hu, gbu wę la iwi, we ugbo-vainj hu ye ndi ozo hun jenko d’a runna, e yesonme e ihien-ugbo e ogen ihien-ugbo.”

⁴² Jizosi nọ sị wę, “Onu e ke guntu ihien Ekwkwọ-nsọ ku? Ekwkwọ-nsọ sị, ‘Omuma hu ndi a tun ulo ju,

a wuruole hun gi ulo;

Di-nwonni-enyi ‘ya me ihienni,

o tuka enyi enya!’

⁴³ Ya wu, m ri nwan a gwa unu ni wę jenko d’a narin onu Ali-eze Osolobue, we e ye ndi ali hu hun jenko d’a mi mkpuru a. ⁴⁴ Onye owule danye elu omumanj jenko d’e tikpochanrin, kanị o jenko d’e gwerinrien onye owule o dankwasị!”

⁴⁵ Ogen ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi gi nu ilu ndini, wę nọ marin ni uwę k’o ri e ku. ⁴⁶ Wę te cho ni wę nwunrun a, kale egun igunrun ri ebahun a nini wę, makeni wę weri e noke onye-amuma.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

Jesu E Gi Oriri-agbamekwọ Kuzi
(Luk 14.15-24)

¹ Jizosi nọ tazi ni wę ilu, sị, ² “Ali-eze elu-igwee rike ebe eze ohu nọ kpọ ni nwa a oriri-agbamehuhọ. ³ O nọ zi ndi-idibo e d’a kpọ ndi wę kpọ oriri-agbamekwọ hu, kanị abiani wę. ⁴ O nọ zizi ndi idibo ozo, sị, ‘Gwa ni ndi hu wę kpọ oriri, sị, ‘Lee n’e, a kwademęguo m oriri m; e gbuole m okę-efin m le umu-efin m zuntọ. A kwademęguo m ihien ile; bja ni oriri-agbamehuhọ hu.’” ⁵ “Kanị egini w’e don, onye-onye nọ jęnme ebe o jenko: onye ohu e jęnme ugbo e, onye ozo e jęnme afia a, ⁶ ndi ozo nọ nwunrun ndi idibo e, gbe ifenren ye wę ihun, gbu wę. ⁷ Eze hu nọ bumę olulu; o nọ zijen ndi-agma a, wę nọ gbupu ndi ogbu-ochu hu, dunchanrin obodo wę okun. ⁸ O nọ sị ndi idibo e, ‘A kwademęguo wę oriri-agbamekwọ hu, kanị ndi wę kpọ d’e ri e efuruni ndi wę siko d’a kpọ. ⁹ Jensonme ni nwan ogbara-ogbe ichen-ichen d’a kpọ ke wę han unu hun; sị ni wę bja oriri.’ ¹⁰ Ndi idibo hu nọ jensonme ogbara-ogbe ichen-ichen d’e węhe ndi ile wę hun, ke ndi-oma ke ndi-eje, nke wu ni ndi-obia e junchanrin ebahun wę ri e me mmeme.”

¹¹ “Kanị, ogen eze hu gi bja n’o hun ndi obia, o nọ hun onye ohu yileni ewuru wę gi e jęn agbamehuhọ. ¹² O nọ sị a, ‘Di-enyi; nani k’i don banhan ebeni bu y’e yi ewuru wę gi e jęn agbamehuhọ?’ O shiarini ihien owule. ¹³ Eze nọ sị ndi hu e jenn’e ozi, ‘Kęnme n’e uku le eka, tu a ye ishi hu ri ezi, ebe ihian jenko d’a nọ a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.’ ¹⁴ Makeni ndi wę kpọ bu oda, kanị ndi wę hři ebuni oda.”

*Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi
(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)*

¹⁵ Ndi Itu-Farisi no jen d'a tu iroro ni we marin ke we a don gi ihien we le Jizosi k'e ku nwundon e. ¹⁶ We no zijen umu-azun we le ndi itu Herodu d'a ju a utaa: "Onye-nkuzi, enyi a maringho ni wu onye ezioku, ni i ri a kuzi uzọ Osolobue k'o furu, ni egun ihian ara tu i, ya ra gbeyeni ihian. ¹⁷ Gwa enyi nwan ihien i ro: O furugho ni enyi ku eze-kanj wu Siza ugwo-isi ra o furuni?" ¹⁸ Kanj Jizosi a maringho ni we ju utaa ni make ni izize e ri e ze we. O no si, "Ki hain unu gi a nwan m, onu ndi ihunnai. ¹⁹ Ghosidele ni m egho we gi a ku ugwo-isi hu." We no wehen e akpuru ego dinariosi ohu. ²⁰ Jizosi no si we, "Isi onye le efan onye wu ndini?" ²¹ We no si, "Nke Siza ro." Ya o no si we, "We ni nwan ihien Siza ye Siza, unu e we nke Osolobue ye Osolobue." ²² Ogen we gi nu a, o tukenme we enya, we no na a to pu.

Ajuju Banyeni Igha Onwun Lih
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Uhuohin ohu huzikwo, ndi hu ime ndi Itu-Sadusi no bja d'e kunrun Jesu. Ndi Itu-Sadusi kweri ni ndi nwunni a ra lihi: we no ju a utaa, ²⁴ si, "Onye-nkuzi, Mozisi si ni 'Omene okennywe nwunhun bu o munni nwa, nwen e ya luma okpoho hu di e nwun, keni o mudon ni nwen e e nwunni nwa.' ²⁵ Ikennywe esa wu umune te ri ime enyi; nke ibuzo a luguu nwunye, o meguu, o no nwunhun bu o munni nwa, o no la nwunye e to, nwen e hui e soni' e no luma a. ²⁶ Erirazikwo ke nke ebuo ahun me, le nke eto, d'e ru hun me we esa, we ile a nwunhanchanrin. ²⁷ Omeguu, okpoho hu no nwunhun. ²⁸ Ya wu, ogen ndi nwunni e gi nwan lihi, nwunye onye k'o jenko nwan d'a wu ime mmadu esa hu, ebe o me ni we ile lugbari a?"

²⁹ Kanj Jizosi no za we, si, "Unu e fieguo uzọ make ni unu a marin Ehuho-nsọ, onu amarin ke iken Osolobue han. ³⁰ Ogen ndi nwunni siko d'e gi gha onwun lihi, aluko we di le nwunye, eyeko we we luru, we jenko d'a no ke ndi mmun-ozu. ³¹ O me nke iweli ndi nwunni, unu e ke guntu ihien Osolobue gwa onu ime Ehuho-nsọ? ³² O si, 'Mme wu Osolobue Ebrahim, Osolobue Aziki le Osolobue Jekopu.' Osolobue ele Osolobue ndi nwunni, kanj nke ndi ri ndun." ³³ Ogen igunrun hu gi nu nkuzi e, o tukenme we enya.

Iwu Kachanrinni
(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Ogen ndi Itu-Farisi gi nu ni Jesu e kpukinguo ndi Itu-Sadusi onu, we no zu, buru e, ³⁵ onye ohu ime we wu okaa-Iwu no gi otaa shin'e onyan, si ³⁶ "Onye-nkuzi, elee iwu kachanrin ime Iwu Mozizi?" ³⁷ O no si a, " 'Gi obi i ile, enwen * i ile le uche i ile nwe ihien-osusuo Di-nwonn-enyi wu Osolobue i.' ³⁸ Onwan wu iwu kachanrinni le nke ibuzo. ³⁹ Nke ebuo nozi ke nke ibuzoni, o si, 'Ihien ibe i siko d'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i.' ⁴⁰ Iwu ebuoni gi Iwu Mozizi ile le ihien ile ndi-amuma ku."

Ajuju Banyeni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-47)

⁴¹ Ogen ndi hu ime ndi Itu-Farisi gi nogbame, Jizosi no ju we utaa, ⁴² si, "Kini ke unu ro banyeni Kraisti? Nwa onye k'o wu?" We no si a, "Nwa Defidi." ⁴³ O no si we, "Nanj ke Mmon-nsọ don nwan me Defidi kpo a 'Di-nwonn-m' ebehu Ehuho-nsọ no si,

⁴⁴ 'Di-nwonn-enyi si Di-nwonn-m;
nodj alj aka-nni m,
d'e ru mgbe m buguu ndi inenren i
che okpuru uku i?'"

⁴⁵ "O me nwan ni Defidi kpo a 'Di-nwonn-m', eghanj k'o don wuru nwa Defidi?" ⁴⁶ O nwonn onye saeka za ihien owule. O nwonzini onye egun ni ju a utaa ozọ gha uhuhin hu jenme.

Isi Nke Eto-kwasị-ogun

Jizosi Si We Kpachanpukwo Enya Ebe Ndi-nkuzi Iwu Le Ndi Itu-Farisi Ri
(Mak 12.38-39; Luk 11.43-46; 20.45-46)

¹ Ya Jizosi no si igunrun hu le umu-azun a, ² "Ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi nodj alj elu Ocho-Mozizi—ya wu, uwe wu ndi a kuzi Iwu Mozizi; ³ e me ni nwan ihien owule we gwa unu, e gi n'e don; kale, esonkwole ni we me ihien we ri e me. Make ni, w'a kuzi, bu w'a ra me ihien we ri a kuzi. ⁴ We e kenme ibu nyinni, hun a fu orun obubu e che ihian isi-uvun, kanj we le enwen we ara tnpude mkpinsin-eka ohu ni we bu udi ibu hu. ⁵ We e me ihien ile we me keni ihian ile hun we: we gha e mememe mkpo Filatri ahun ihian ilee deye ihien ri Ekukw-nsọ e kenmeye ezimezi ihun, e mememe we nke we n'o hi-ogbe. We gha e mememe Taselu ahun ihian ile

* **Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun:**37 umen-dun

a kwaye ekwa ekpere, e memezi we nke we n'o sue, keni ihian hun we. ⁶ O sọọ we ni w'a nọdị isi-ochwe we gha e ri oriri; a sọọ we ni w'e ye we oche pu-ichen ime ulo-ofufe, ⁷ ni w'e kele we ekele pu-ichen ime afia ebe ihian ri, ni w'a kpọ we 'Onye-nkuzi.' ⁸ Ka anile ni ihian kpọ onu 'Onye-nkuzi,' makele Onye-nkuzi ohu sọọ ke unu nwon, umune ke unu ile wu. ⁹ Akpokwole ni onye owule ri elu-uwani 'Nedi enyi,' make ni Nedi ohu sọọ ke unu nwon, elu-igwee k'ọ ri. ¹⁰ Anikwole ni ihian kpọ unu 'Nna' make ni Nna ohu sọọ ke unu nwon—Kraisti sọọ wu Nna unu. ¹¹ Onye kachanrinni ime onu, k'a wuru odibo unu. ¹² Onye owule busi enwen e elu, we siko d'e wetu e ali; kanj onye owule welua enwen e ali, we jenkọ d'e wesi e enu."

Jizosị A Ban Mban Make Obibi Ihunnaị We
(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; 20.47)

¹³ "Kanj nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Make ni onu a kpokin uzọ Ali-eze elu-igwee: unu a banyeko, onu eyeko ndi cho ni we banye efe banye.

¹⁴ Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Unu e rigbu ikpoho di we nwun, e gi ekpere sueni e kpokin e. 'Ya wu, onu jenkọ d'a narin afunfun kanj.

¹⁵ Nsongbu ri ni unu, ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Make ni onu e jensonme ali ichen-ichen, e fetude ohimin, a cho ke unu a don nwehendę onye ohu hun siko d'e kweri femę ofufe onu, kanj onye gbehuto nwan sonme unu—unu e me e wuru nwa okun-mmön rike unu, wukaride unu."

¹⁶ "Nsongbu ri ni onu ndi enya-ishi ri e duni, a si, 'Omeni ihian kun Ulo-nsọ, o nwonni ihien o wu; kanj, o kun goru ri ime Ulo-nsọ, o jenkọ d'e mezuriri ihien o kun n'e.' ¹⁷ Unu ndi nzuzu enya kpu ishi! Elee hun ka? Goru ra Ulo-nsọ hun me goru hu ri nsọ? ¹⁸ Onu a si ni 'Omeni ihian kun ebe we nọ a chu-egan, o nwonni ihien o wu, kanj o kun oyiye ri elu e, iwu gi e, o siko d'e mezuriri ihien o kun n'e.' ¹⁹ Unu ndi enya-ishi! Elee hun ka? Oyiye ra ebe we n'a chu-egan hun me oyiye hu ri nsọ? ²⁰ Onye kun ebe we n'a chu-egan e kungwo ebe we n'a chu-egan le oyiye ile ri elu e. ²¹ Onye kun Ulo-nsọ kun Ulo-nsọ le Osolobue hun bi ime e. ²² Onye kun elu-igwee kun ukpo Osolobue le onye hu a nọdị ali elu ukpo hu."

²³ "Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Unu a kusonmede uzọ-ohu-ime-uzọ-iri ihien e me ofe a sọ—ke arabasi-minti ke dilu ke kumini—bu unu a natogwo ihien ndi hu ka mkpa ime Iwu—rike iye onye owule ihien run'e le omiken le okukwe. O te furu ni unu e me ihien ndini ka mkpa, bu ele hun unu e gi lato ndi ozo. ²⁴ Ndi enya-ishi ri e du ndi ozo! Unu e shenpu nzinzin ri ime manya, kanj unu e luepu kameļu, anyinnyan-mkpukpuke higbu enwen e ogbe!"

²⁵ "Nsongbu ri ni onu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Make ni unu a chanchan azun mkpu le afere, kale ihien we gi enya-uku nwehen le ime ihien gunni unu ya jun ime we. ²⁶ Onye Itu-Farisi enya-ishi! Bu uzọ chanchan ime mkpu le ime afere, keni azun we hun uzọ nwunchan."

²⁷ "Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Onu nọ ke ili we gi ihien ochan tekware, hun magbu enwen e mma azun a, kanj ihien jun ime we wu okpukpu ndi nwunni le ihien ile runi. ²⁸ Erira ke unu rizikwo: enya ihian, onu ri ke ndi e me ihien Osolobue cho, kanj ihunna le njo jun ime unu."

Jizosị E Ku Oku Ikpe-omuma Lalani Ni We
(Luk 11.47-51)

²⁹ "Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Unu a tun ili ndi-amuma, a chosonme ihien we tun we gi a nyanhan ndi me ihien Osolobue cho mma; ³⁰ a si, 'Omeni enyi ri a ogen ndi nedi enyi we kanj, enyi e ke son we gbu ndi-amuma!' ³¹ Erira ke unu gi a shiagbu enwen unu eri ni unu wu umu ndi gbu ndi-amuma! ³² Mezuchanri ni nwan ihien ndi nedi onu kanj bidon! ³³ Agwo ke unu wu! Igurun eju-ali! Nani ke unu jenkọ d'e gi wanahin ikpe-omuma le afunfun okun-mmön?"

³⁴ Lee ne nwan, m jenkọ d'e zihen onu ndi-amuma, ndi marin ihien le ndi-nkuzi. Unu jenkọ d'e gbu ndi hu ime we, kpogbu ndi hu ime we, fian ndi hu ime we mkpinsin ime ulo-ofufe unu, a chu we, e kpokpo we, gha obodo d'e ru obodo, ³⁵ keni edeke ndi ezi-omume ile we gbu elu-ua hun uzọ ri onu isi—gha edeke Ebelu onye ezi-omume d'e ru edeke Zekaraya nwa Barakaya, hun unu gbuto ime Ulo-nsọ—egbata Ebelu-ri-nsọ le Ukpo w'a nọdị a chu ejan. ³⁶ M ri a gwa unu ezioku, agboni jenkọ d'e gi isi buru ihien ndini ile."

Kę Obodo Jerusalem Rihan Jesu Obi
(Luk 13.34-35)

³⁷ "Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hun e gbu ndi-amuma, a magbu ndi we zihen'e omuma! Mgbe ole-le-ole ke m chopu ni m kigbama umu i ke nneku-ohuhu don a kigbama umu a e ye okpuru nku e, bu y'a nini m! ³⁸ Lee e, a la we ulo i to okpokoro! ³⁹ M ri a gwa i ni y'a

hunkozi m d'e ru ogen i siko d'a si, 'Onye hu gi efan Di-nwonnini-enyi a bja wu onye we gozi agozi.' "

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ogun

Jizosi E Ku E Ni We Jenko D'e Tikpo Ulo-nso

(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Jizosi no gha Ulo-nso pu; ebe o puko, umu-azuun a no bja d'e kunrun e, a ghosisonme e ulo ri ichen-ichen ri Ulo-nso. ² Kanj Jizosi no si we, "Onu a hunguo ihien ndini we, ele ya? M ri a gwa unu ezioku, o nwonna ogbe-omuma ohu hun jenko d'a hodụ enu ibe we; we jenko d'e nutuchanrin we ile ye ali."

Nsongbu Le Ukpoko Lalani

(Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Ogen Jizosi gi nodi ali elu Ugu Olivu, umu-azuun a no bja d'e kunrun e ebe ya suo nodi, we no si, "Gwa enyi, elee ogen ke ihien ndini jenko d'e me? Kiri jenko d'a wu ahima obibia i le nke ogugu-ogen?" ⁴ Jizosi no za we, si, "Kpachanpu ni enya make w'e dufie onu. ⁵ makeni ndi bu oda jenko d'e gi efan m bja, si, 'Mme wu Krajist.' We siko d'e gi e dufie ndi bu oda. ⁶ Onu jenko d'a nusonme ukwere agha ndi we ri a lu, nusonme ni agha jenko d'a ri—kanj, anile ni egun tu unu, makeni ihien ndini jenko d'e me bu ogugu-ogen e ke ru. ⁷ Makeni ali siko d'a lusun ali; ali-eze a lusun ali-eze, unwun le ali-omahihie jenko d'a ri ebe ri ichen-ichen. ⁸ Ihien ndini ile rike ebe ime nolu mema okpoho.

⁹ Ogen hu, we jenko d'e we unu ye we ni we ye onu afunfun, we siko d'e gbu onu; ize unu jenko d'a ban ndi ali ile ri ichen-ichen make ufiri efan m. ¹⁰ Ndi bu oda jenko d'a danpu ime okukwe, e re ibe we, e ze ize ibe we. ¹¹ Ndi amuma-ntu ndi bu oda jenko d'a puha, dufie ndi bu oda. ¹² Ufiri ni njo jenko d'a barahi, ihien-osusu ndi bu oda nwe jenko d'a juu oyi. ¹³ Kanj onye hun din ndidi d'e ru njendeme jenko d'e nwon nzuopuha. ¹⁴ We jenko d'e zi ozioma banyeni Ali-eze ghagbari elu-ua ile ke n'o wuru osheri ye ndi ali ile ri ichen-ichen; ogen hu ke ogugu-ogen e gi ru."

Arụ Hụ Hụn E Buhē Ntikpo

(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ "Ya wu, ogen onu jenko d'e gi hun aru hu hun e buhe ntikpo k'o wuzo ebahun ri nso, noko ke onye-amuma wu Danelu don ku (onye ri a gunni ya ghoha), ¹⁶ ndi ri Judia we gbasikwo elu ugu ndi risonme ebehu; ¹⁷ onye hun ri elu ulo y'a gha ebehu gbama oso—y'e hidangukwole banyemezi ime ulo n'o jenko d'e weri ihien owule; ¹⁸ onye hun ri ugbo, y'e kinkwole ulo n'o jenko d'e weri ewuru o yiye elu e. ¹⁹ Euu, o jenko d'a fu ndi ri ime le ndi pa nw'eka orun ogen hu! ²⁰ Mekwo ni ekpere amangbe oso unu a wu ogen oyi mobu Uhuohin Izu-iken. ²¹ Makeni oken nsongbu jenko d'a ri, udi hun rituleni kete uwa e bidonle d'e ru tanni; o ke ritu bu o rikozi. ²² Omeni ebeluanj we ogen hu, o nwonna onye siko d'a wanahinni; kale, we siko d'e gi ufiri ndi Osolobue hori belua ogen nsongbu ahun.

²³ Onye si onu, 'Lee e, Krajist ri ebeni!' Mobu 'Lee e ebehu,' ekwerikwole ni. ²⁴ Makeni ndi kpo enwen we Krajist jenko d'a fuha, we le ndi amuma-ntu, runsonme ihien-ahima hi-ogbe le oken orun-atumanya, keni we dufie ihian, dufiede ndi Osolobue hori owuni o te k'a ni we me. ²⁵ Gon ni ntin! A gwatoguokwo m onu ihieni o gini d'e me. ²⁶ 'Ya wu, we si unu, 'Lee e, o ri ime atu', ejenkwole ni; we si, 'Lee e, o ri ime mmughe', ekwerikwole ni. ²⁷ Makeni, rike ke amuma don e be elu-ogbere ihian ile a hun a—ke ndi ri owuwa-enya-anwun ke ndi ri ndidan enya-anwun—erira ke obibia Nwa nke Ihian jenko d'a ri. ²⁸ Ebe owule ozun ri, ebahun ke udele siko d'a gbakikome."

Obibia Nwa Nke Ihian

(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ "Hun nsongbu ogen hu gi ghafeguhu, enya-anwun jenko d'a gba ishi, ifon etikozu; kokishia jenko d'a ri a gha elu-igwere a dantusonme, iken ndi ri elu-igwere jenko d'e mehunme. ³⁰ Ogen hu ke ahima Nwa nke Ihian jenko d'e gi puha igwere. Ndi ali ile ri uwa jenko d'a kwan ekwan ogen w'e gi hun a. We k'a hun Nwa nke Ihian k'o ri elu orukpu elu-igwee hun o gi lala, k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala. ³¹ O siko d'e gi oken opi hannj zipu ndi mmon-ozu e jen d'e wegbama ndi nke Osolobue ri ebe owule—ebe ile elu-igwere ru."

Ihien Jesu Gi Osisi Figi Kuzi

(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² "Gi ni osisi figi munrun ihieni: Hun agalaba a gihu forima, y'a marin ni udu-mirin e d'e bidon. ³³ Erirazikwo, ogen onu e gi hun ihien ndini ile, onu a marin ni ogen hu e ruguo, eghae, o ruguo onumuzo. ³⁴ M ri a gwa unu ezioku, ndi ri ogenni a guchanrinke ihien ndini kebe mezu. ³⁵ Elu-igwee le uwa jenko d'a ghafe, kanj oku m aghafeko."

O Nwonnị Onyẹ Marịn Uhuoḣin Hụ Mọbụ Ogen Hụ
(Mak 13.32-37; Luk 17.6-30, 34-36)

³⁶ “O mę nke uhuoḣin o jęnkọ d'a wụ mọbụ ogen o k'a wụ uhuoḣin hụ, o nwonni onyẹ marinnị—kẹ ndi mmon-ozii ri elu-igwee kẹ Nwa; kanj Chuku-Nedi sụọ marin. ³⁷ Oḣibjia Nwa nke Ihian jęnkọ d'a nọ kẹ ihien mę ogen Nua. ³⁸ O k'a ri k'ọ ri ogen hụ ni oken-mirin hụ d'a bja: wẹ ri e ri, a ra; a lu di lę nwunye, e wẹ umu wẹ e ye di a luru—d'e ru uhuoḣin Nua banye ime ugbo-mirin hụ, ³⁹ amarin wẹ ihien ri e menị d'e ru ni oken ide-mirin hụ a bja, gbupu wẹ ile. Eri a kẹ oḣibjia Nwa nke Ihian jęnkọ d'a ri. ⁴⁰ Ogen hụ, ikennyẹ ẹbụọ jęnkọ d'a ri ime ugbo a run ọrun, e weri wẹ onyẹ ohu na onyẹ ohu to; ⁴¹ ikpoho ẹbụọ k'a gha a kwọ ihien, e weri wẹ ohu la ohu to. ⁴² 'Ya wụ, mụnrun ni nwan ęnya makeni onụ amarin uhuoḣin Di-nwonni-onu lala! ⁴³ Kanj, marinkwo ni ni omeni onyẹ nwon ulọ marin ogen ohin gi lala iwe ẹ ime abali, nkẹ ọ nọdi che nche, o ke ni a gbukpọ ulọ a banhan.” ⁴⁴ “Ya wụ, unu lę enwen onu siko d'a kwademęzikwo, makele mme wụ Nwa nke Ihian lala ogen onu tuleni ęnya.”

Odibo Furu Wẹ Gi E Dọn Ęnya Ra Hụn Furuleni?
(Luk 12.41-48)

⁴⁵ “Onyẹ wụ nwan odibo hụ furu ni wẹ gi ẹ d'ęnya, odibo ahun marin ihien, hun nna a si lefu ezi-lę-ulo a ęnya, n'o ye wẹ ihien-oriri ogen furuni? ⁴⁶ O jęnkọ d'a ri ni odibo hụ mma ọwunị nna a a lu, hun a n'ọ hụ e mę ihien ndi hụ — ⁴⁷ m ri a gwa unu ezioku, o siko d'e bu ihien ẹ ile che odibo hụ ẹka lepu ęnya. ⁴⁸ Kanj, omeni eje-odibo hụ a si enwen ẹ, 'Nna m e biekęzi d'a lu,' ⁴⁹ o gbume ndi-idibo ibe ẹ ili, e ri, a ra, 'ya lę ndi-manya, ⁵⁰ nna a jęnkọ d'a lu uhuoḣin ọ tuleni ęnya a lę ogen ọ marinlęni. ⁵¹ o jęnkọ d'a jakika a, bu ẹ che ebe ndi ihunnai ri, ebahun ihian jęnkọ d'a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwenren-eze.”

Isi Nke Isen-kwasị-ọgụn

Ihien Jesu Gi Igbagba Iri Kuzi

¹ “Ogen hụ, ihien jęnkọ d'e mę ime Ali-eze elu-igwee jęnkọ d'a nọ kẹ ebe igbagba iri nọ weri ukpẹ wẹ jęnmę d'a nabanhan okennyẹ jęnkọ d'a gba ẹkukwo. ² Mmadu isen ime wẹ wụ ndi marin ihien, mmadu isen wu ndi nzuzu. ³ Makeni, ogen ndi nzuzu hụ gi buru ukpẹ wẹ, ewerini wẹ mirin-ukpẹ che ni hun ri ime ukpẹ wẹ, ⁴ kanj ndi hụ marin ihien gi ihien weri mirin-ukpẹ che ni hun ri ime ukpẹ.

⁵ Okennyẹ hụ ri a gba ẹkukwo abiani ęgwa, uran nọ tuma wẹ ile, wẹ nọ ranhin. ⁶ Kanj, o ru ime abali, oro nọ pu, si, 'Lee n'e-o, okennyẹ jęnkọ d'a gba ẹhuhọ a biaguo-o! Bja ni d'e kunrun ẹ!' ⁷ 'Ya igbagba ndi hu ile nọ lihi, fisi ukpẹ wẹ elu. ⁸ Ndi nzuzu hụ nọ si ndi hụ marin ihien, 'Yeheyi ni ęnyi mirin-ukpẹ onu, ni ukpẹ ęnyi ri e tinyun.' ⁹ Kanj, ndi hụ marin ihien nọ si, 'Mba! O zuko ęnyi lę onu; ọ ka mma ni unu jęnburu ndi hun e ren'ę d'e nonrin nke onu.' ¹⁰ Ogen wẹ gi jęnmęguu d'e nonrin mirin-ukpẹ; okennyẹ hun jęnkọ d'a gba ẹhuhọ nọ banhan; ndi hu kwademeni nọ sọn ẹ banye ime ebẹhụ wẹ k'a nọ ri oriri agbamekukwo, wẹ nọ gunma ọzọ. ¹¹ Omęguu, igbagba ndi ọzọ hụ nọ biazikwo, si, 'Di-ọkpa! Di-ọkpa! Kpọpu ọzọ ni ęnyi banhan!' ¹² Kanj ọ nọ si, 'M ri a gwa unu ezioku, a marin m ndi onu wu.' ”

¹³ Jizosị a taguu iluni, ọ nọ si wẹ, “Che ni nwan nche, makeni onu amarin uhuoḣin mọbụ ogen o siko d'a wu.”

Ihien Jesu Gi Idibo Ẹto Kuzi
(Luk 19.11-27)

¹⁴ “Ihien jęnkọ d'e mę ime Ali-eze elu-igwee jęnkọ d'a ri kẹ ebe okennyẹ ohu nọ jęnkọ alihian, ọ nọ kpọ ndi idibo ẹ, wẹ ihien o nwon che wẹ ẹka. ¹⁵ O ye onyẹ ohu egbo jun ẹkpa isen, ye hun-ebọ egbo jun ẹkpa ẹbụọ, ye hun mę wẹ ẹto egbo jun ẹkpa ohu—onyẹ-onyẹ kẹ iken ẹ han. 'Ya ọ nọ jęnmę. ¹⁶ Onyẹ o ye hun jun ẹkpa isen nọ jęnmę ozigbo, gi ẹ zuma afia, ọ nọ nwonhęzi egbo jun ẹkpa isen che n'e. ¹⁷ Eri a kẹ onyẹ o ye hun jun ẹkpa ẹbụọ don gi ẹ nwonhęn ẹkpa ẹbụọ che n'e. ¹⁸ Kanj onyẹ o ye hun jun ẹkpa ohu nọ jęnmę, gu ali, zuemę egbo nna a ye ẹ.

¹⁹ O tebe, nna wẹ nọ lu; ọ nọ bja ni wẹ gbako. ²⁰ Onyẹ hụ o ye hun jun ẹkpa isen nọ bja, wẹhezi egbo jun ẹkpa isen chen'ẹ. O nọ si, 'Nna-ęnyi, egbo jun ẹkpa isen k'i ye m; lee ẹ, e nwonhęnguozị m egbo jun ẹkpa isen che n'e.' ²¹ Nna a nọ si, 'Y'e męyękẹ, odibo oma, hun wẹ gi e d'ęnya! Y'a ghosigho n'i furu ni wẹ gi i d'ęnya ime ihien mę ntin, m jęnkọ d'e tume i n'i lepu ihien bu oda ęnya. Bja d'e sọn m ghoghọ.' ²² Onyẹ hụ o ye egbo jun ẹkpa ẹbụọ nọ biazikwo, si, 'Nna-ęnyi, egbo jun ẹkpa ẹbụọ k'i ye m, lee ẹ, e nwonhęnole m egbo jun ẹkpa ẹbụọ che n'e.' ²³ Nna a nọ si a, 'Y'e męyękẹ, odibo oma wẹ gi e d'ęnya; y'a ghosigho n'i furu ni wẹ gi i don ęnya ebe ihien mę ẹkere ri, m jęnkọ d'e ye i ihien bu oda n'i lepu ęnya. Bja d'e sọn m ghoghọ.’

²⁴ Onyẹ hụ o ye ẹkpa egbo ohu nọ biazikwo, si, 'Nna-ęnyi, a maringho m ni obi i e zeke, ni y'a ghori ihien i kunlęni, e ri ihien i runlęni. ²⁵ Egun ri a tu m, ya m nọ jęn d'e zuemę egbo i ye ime

alì; lee ẹ, weri ihien i.' ²⁶ Kanì nna a nọ shịarị a, sị, 'Eje-odibo! Odibo lagbu enwen ẹ nzunzun! Y'a maringhọ nì m'a ghorì ihien m kúnleni, e kpónrin ihien m ghọtoleni, ele ịya?' ²⁷ Nke y'e bu nwan egbo m cheni m ime ụlọ-egho*, m lua, keni m weri hun wu nke m le omuninwa ri n'a. ²⁸ Napu n'a nwan egbo hu jun ekpa ohu, w'e ye onye hu nwon hun jun ekpa iri. ²⁹ Makeni onye gi ihien hu we ye e run orun, e yeche ni w'e keni o nwoncheni. Kanì onye gileni ihien we ye e run orun, a napu w'a ke ekerere hun o nwon. ³⁰ Tu ni nwan odibo eti hu ye ishi ri ezi, ebe ihian jenko d'a nọ a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.' "

Okinkin-ikpe Ikpaazun

³¹ "Ogen Nwa nke Ihian jenko d'e gi gi ogho a bja rikere eze, 'ya le ndi mmon-ozì ile, o siko d'a nodi ali ukpo e nwe ogho. ³² We siko d'e wehe ndi ali ile ri ichen-ichen ebe o ri; o jenko d'a hopuha we ohu-ohu ebe ibe we ri, erira onye e du anu don a hopuha atunrun ebe ewu ri. ³³ O jenko d'e donme atunrun ndi hu eka-ihien e, donme ewu ndi hu eka-ekpen e.

³⁴ Ogen hu, eze jenko d'a si ndi hu ri a eka-nni, 'Bja ni, ndi Nedi m gozi, weri ni Ali-eze hu we kwademe ni unu kete w'a tunle iyeto uwa. ³⁵ Makeni, ogen egun gi ri a gun m, onu ye m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu e ye m ihien-orira, a wu m otumunye, unu a nabanhan m, ³⁶ a gba m oto, unu e ye m ekwa, emu a ku m, unu a bja d'e lee m, ogen m gi ri ime ulo-ngan, onu a bja d'a hun m.' ³⁷ Ogen hu, ndi ezi-omume ahun jenko d'a za a, si, 'Di-nwonni-enyi, elee ogen ke enyi gi hun i ke egun ri a gun i, enyi no ye i ihien-oriri mobu ke egun-mirin ri a gun i, enyi no ye i ihien-orira?' ³⁸ Elee ogen ke enyi gi hun i ni wu otumunye, enyi no nabanhan i mobu ni gba oto, enyi no yime i ekwa? ³⁹ Elee ogen ke enyi gi hun i ni emu ri a ku i mobu ni ri ulo-ngan, enyi no bja d'a hun i? ⁴⁰ Eze siko d'a za we, si, 'M ri a gwa onu ezioku, ebe unu no me ni onye ohu ime ndini rike si arini we mkpa ime umune m ndini iya, mme ke unu men'e!'"

⁴¹ "Ogen hu, o siko d'a si ndi hu ri eka-ekpen e, 'Pu ni ni m ebeni, onu ndi we bu-onu! Shi ni okun itebite hu we kwademe ni Ekwensu le ndi mmon-ozì e! ⁴² Makeni ogen egun gi gun m, unu eyeni m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu eyeni m ihien-orira; ⁴³ a wu m otumunye, unu anabanhanni m; a gba m oto, onu eyimeni m ekwa; emu a ku m, a ndizikwo m ime ulo-ngan, kanj onu abiani d'a hun m.'

⁴⁴ We k'a zazikwo a, si, 'Di-nwonni-enyi, elee ogen ke enyi gi hun i ke egun ri a gun i mobu ke egun-mirin ri a gun i mobu k'i wu otumunye mobu k'i gba oto mobu ke emu ri a ku i mobu k'i ri ulo-ngan bu enyi eyeni ni eka?' ⁴⁵ O jenko d'a za we, si, 'Ezioku ke m ri a gwa unu, ebe o meni unu emeni ni onye ohu ime ndini noke si arini we mkpa ime umune m ndini iya, unu emeni ni m'e.' ⁴⁶ We jenko d'e zi we si ime afunfun itebite, kanj ndi ezi-omume siko d'e shi ndun itebite."

Isi Nke Isin-kwasị-ogun

E Rini We Jizosi Ngo

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53)

¹ Ogen Jizosi gi kuguu ihien ndini ile, o no si umu-azuun a, ² "Unu a maringho ni akpu-uhuhin ebuo ghafegu Mmemme-Nghafe e ru. Uhuohin hu ke we jenko d'e gi we mme wu Nwa nke Ihian ye we kpogbu."

³ Ogen ohu hu o gi ri e ku ihieni, ndi-isi nchu-egan le ndi-isi ri ime ogwa Kayafasi onye-isi nchu-egan, e zu. ⁴ We no tugbama iroro ni we gi nzuzue nwunrun Jizosi gbu. ⁵ Kanj, we no si, "Elekwo ogen mmemmeni, amangbe isusu gha ri."

E Hukpu We Jizosi Uden Ime Betani

(Mak 14.3-9; Jon 12.1-8)

⁶ Ogen Jizosi gi ri Betani, iwe onye w'a kpo Sajmonu onye-oti, ⁷ okpoho ohu no wehe ogo-alabasta uden nanranni ri ime e. O no hu e ye Jizosi isi ebe o nodi ali e ri ihien-oriri. ⁸ Kanj ogen umu-azuun a gi hun ihieni, iwe no weme we, we no si, "Elee iwi wu onwan? ⁹ Nke w'e re udeni egbo hi-ogbe, we e ye ndi-igbenye." ¹⁰ Kanj, ogen Jizosi gi marin ihien we ri e ku, o no si we, "Ki haia onu gi e songbu okpohoni? Ihien ri mma k'o meni m. ¹¹ Unu le ndi igbenye ri ebeni ogen ile, kale mme nwen esonko unu nodi ebeni ogen ile. ¹² O gi udeni o hukpu m kwademe olili m. ¹³ Ezioku ke m ri a gwa onu, ebe owule we no zi ozioma ime uwa ile, we jenko d'e ku ihieni o me, gi e a nyanhan a."

Judas' E Kweri N'ọ Re Jizosi

(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ 'Ya onye ohu w'a kpo Judas' Iskarotu, hun wu onye ohu ime mmadu mmebuo hu no jen d'e kunrun ndi-isi nchu-egan, ¹⁵ si we, "Kini ke unu jenko d'e ye m omeni e we m Jizosi ye umu?"

* **Isi Nke Isen-kwasị-ogun:27** Ika siji aza

Wę nọ ku a mkpuru ego ọla (siva) iri-kwasị ogun, ego orun akpu-uhuohin iri kwasị ogun,”¹⁶ Gha oge hụ jemma, ọ nọ choma oghere o jenkọ d'e gi we Jesu ye wẹ.

Jizosị Le Umụ-azụun A E Ri Oriri Nghafe

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jọn 13.21-30)

¹⁷ Uhuohin hụ wẹ gi e bidon Mmemme ahun wẹ gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu, umu-azun nọ bja d'e kunrun Jizosị, ju a, si, “Elebe k'i cho ni enyi kwademę hun y'a nọ ri Oriri-Nghafe?”¹⁸ O nọ si wẹ, “O nwę okenye ohu m zijenko unu d'e kunrun ime obodo; jenni d'a si a, ‘Onye-nkuzi si, ‘Ogen m e rugo, mme le umu-azun m siko d'a nodi iwe i me Mmemme-Nghafe.’”¹⁹ Umụ-azun nọ mę ke Jizosị don zi wẹ, wẹ nọ kwademę ihien-oriri Mmemme-Nghafe.

²⁰ O ru oge enyasi, Jizosị le umu-azun mmebuo hụ nọ nodi ali e ri ihien-oriri.²¹ Ebe wẹ ri e ri ihien-oriri hụ, ọ nọ si, “Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenkọ d'e re m.”²² Efo asuozini wẹ usuo, onye-onye nọ si, “Ekwọ mme, Di-nwonni-enyi, mme ro?”²³ Jizosị nọ si, “Onye hụ me le iya buche aka ime afeje jenkọ d'e re m.”²⁴ Nwa nke Ihian lako ke wẹ don de banyen'e, kanị nsongbu jenkọ d'a ri ni onye hụ jenkọ d'e we Nwa nke Ihian ye wẹ! O te ka onye hụ mma ni amuni w'a.”²⁵ Judasi hun siko d'e re e ye wẹ nọ si, “Onye-nkuzi, mme ro?” O nọ si a, “Iy ku.”

Oriri-nso

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

²⁶ Ebe wẹ ri e ri ihien-oriri ahun, Jizosị nọ weri bređi, o yeguu Osolobue ekele, ọ nọ bebe e ye umu-azun a, si, “Weri ni ri, onwan wu ehii m.”²⁷ O nọ weri mkpu, yeguu Osolobue ekele, ọ nọ wẹ e ye wẹ, si, “Unu ile, rarisonme ni;²⁸ make ni onwan wu edeke m, hun wẹ gi biye nkwerigbama ohun hụ Osolobue kwademę egbata iya le ndi nke e aka; edeke m hun wẹ hupu ni ndi bu oda, make mgbaghari njo.”²⁹ M ri a gwa onu, arakozị m manyani gha mkpuru osisi vaini puha d'e ru uhuhin hu mme le unu jenkọ d'a razi a nke ohun ime Ali-eze Nedi m.”

³⁰ Oge wẹ gi buguu ebu Mmemme-Nghafe, wẹ nọ shi Ugu Olivu.

Jizosị E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghorị N'ọ Marị A

(Mak 14.27-30; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)

³¹ Ya Jizosị nọ si wẹ, “Ukinkinni, unu ile jenkọ d'a gba m to, make ni Ehuho-nso si, ‘Osolobue jenkọ d'e gbu onye-ndu atunrun, atunrun ile a gbayiya.’”³² Kani, m ghaguu onwan lihi, m siko d'e buni unu uzọ si Galili.”

³³ Pita nọ si Jizosị, “O nwonni oge m'e gi gba i to, osun'a ni ndi hoduni a na i to.”³⁴ Jizosị nọ si Pita, “M ri a gwa i ezioku ni okpa gini d'a kwan ime abalini, i jenkọ d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m.”³⁵ Pita nọ si, “Kaka, aghoriko m, osun'a ni mme le 'yu jenkọ d'a nwan!” Umụ-azun ile hoduni nọ kuzikwo erira.

Jizosị E Mę Ekpere Imę Ugba Gesemani

(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Ya Jizosị le umu-azun a nọ si ebe w'a kpo Gesemani. O nọ si umu-azun a, “Nodi ni ali ebeni ni m jenzuka d'e me ekpere.”³⁷ O nọ weri Pita le umu Zebedi ebuo, ọ nọ sukuru ma, obi nọ ferime e.³⁸ Ya o nọ si wẹ, “Obi e d'a gbawapu m; o d'e gbu m. Nodi ni ebeni son m mu enya.”

³⁹ O nọ jenshi ihun ekere, tuha enwen e ye ali, me ekpere, si, “Baba, omeni o ri nfe, ni mkpu afunfunni ghafe m; kanị, uche i y'a me, ele uche m.”⁴⁰ O nọ bja d'e kunrun umu-azun a; ọ hun ni wẹ ri uran, ọ nọ si Pita, “Ya wu, onu e ri-eka son m mu enya mgbahunme okuloku ohu?”⁴¹ Mu ni enya, me ni ekpere, amangbe unu a danye ime onwanwan; ezioku-ezioku, mmon ihian a chogho, kanị ndun guu ehü.”

⁴² O nọ puzi nke mgbe ebuo d'e me ekpere, a si, “Baba, omeni mkpu afunfunni asaeka ghafe bu arani m'a, uche i y'a me.”⁴³ O nọ biazị ebe wẹ ri, hun wẹ ke wẹ ri uran, makele enya wẹ a nyintoguo.

⁴⁴ O nọ lazi wẹ to, pu d'e me ekpere nke mgbe eto, e kuzikwo ihien ohu hụ.⁴⁵ Ya o nọ bja d'e kunrun umu-azun a, si wẹ, “Unu rikwo uran, e zuru iken? Lee n'e, oge hụ e rugo—e we wẹ Nwa nke Ihian ye ndi njo.”⁴⁶ Lihi ni ni enyi jemma. Lee n'e, onye ri e reni m a biaguo.”

A Nwanrun We Jizosị

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jọn 18.3-12)

⁴⁷ Jizosị rikwo e ku okuni, ke Judasi hun wu onye ohu ime umu-azun a mmebuo bja. Judasi le igunrun hi-ogbe wi—we bu opia-agma le egbe. Ndi-isi nchu-egan le ndi-isi zihę wẹ.⁴⁸ Onye hun ri e ren'e gwa wẹ ihien wẹ siko d'e gi marin Jesu. O si, “Onye m jenkọ d'e gi isu-onu kele, 'ya wu onye hụ, nwanrun n'a.”⁴⁹ O nọ bja d'e kunrun Jizosị ozigbo, si, “Uwa-oma, Onye-nkuzi!” O nọ su e onu.⁵⁰ Jizosị nọ si a, “Di-enyi, me ihien i bja d'e me!” Ya wẹ nọ kwonon Jizosị, nwanrun a.⁵¹ Ozigbo, onye ohu ime ndi wẹ le Jizosị wi nọ tinpu aka, sepuha opia-agma

a, banpu odibo onye-isi nchu-egan ntin. ⁵² Ya Jizosi no si a, “Wekin opia-agma i azuun, make ni ndi ile e bu opia-agma, siko d’a gha opia-agma nwun. ⁵³ I ro ni asa m eka ri o Nedi m, o zihie ni m ihien kari igunrun ndi mmon-ozu agha mmebuo ozigbo?” ⁵⁴ Kani, m me erira, nani ke we jenko d’e gi mezu ihien ndi ri ime Ehuho-nsọ hun ku n’o jenko d’a ri enina?”

⁵⁵ Ogen hu ke Jizosi gi si igunrun hu, “Unu gi opia-agma le egbe bia d’a nwunrun m noka si m wu onye-ohin? Uhuohin ile m’a nodi ali ime Ulo-nsọ a kuzi, onu a nwunrun ni m. ⁵⁶ Kani, ihien ndini ile ri nwan e me keni ihien ndi-amuma ku ime Ekwkwo-nsọ mezu.” Ya umu-azuun a ile no na a to, gbama oso.

E We We Jizosi Si Ogwa Kayafasi, Onye-isi Nchu-egan
(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jon 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Ya ndi nwunrun Jizosi no we e jenni Kayafasi wu onye-isi nchu-egan ime ogwa a, ebe ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi gbakikome. ⁵⁸ Kani Pita sonko a d’e ru ogwa onye-isi nchu-egan, bu egbata we te e te. Ya Pita no banye, son ndi-nche nodi ali keni o hun njendemeh ihieni.

⁵⁹ Ogenni, ndi-isi nchu-egan le Ndi-isi Nkikwama ile hu a cho ihien we e gi buokin Jizosi onu keni we gbu e; ⁶⁰ kani, ahunni we, osuon’a ni ndi osheri-ntu puhani bu oda. Omeogu, mmadu ebuo no nwan puha, ⁶¹ si, “Onyeni si, ‘M jenko d’a saeka tikpo Ulo-nsọ Osolobue, gi akpu-uhohin eto tunkin e.’” ⁶² Ya onye-isi nchu-egan no lihi, si, “Ye nwon ihien i jenko d’a shiari? Ki wu ihien ndini we ri a si ni ‘ya k’i me?” ⁶³ Kani, Jizosi ekuni ihien owule. Onye-isi nchu-egan no si a, “E gi m efan Osolobue hun ri ndun si i gwa enyi mbuni iyu wu Kraisti, Nwa Osolobue.”

⁶⁴ Jizosi no si a, “Yu ku e. M ri nwan a gwa unu ile ni ogenni ghafeguu, unu siko d’a hundeh Nwa nke Ihan ebe o nodi ali eka-nni Osolobue, Onye hun nwon iken ile, hunzikwo a k’o ri elu orukpu o gi lala.”

⁶⁵ Ya onye-isi nchu-egan no tika efe hun ‘ya le enwen e wu onye-isi nchu-egan yi, si, “O kuole aru! Ki enyi ri a chozini ndi osheri? Onu a nugo nwan aruni o ku! ⁶⁶ Kini ke unu ro?” We no za, si, “Ikpe a ma’la, o jenko d’a nwun!” ⁶⁷ We no ju a eson ihun, fian a ihien, ndi hu ime we no ma a ora, ⁶⁸ si, “Iy hun si ni i wu Kraisti, Onye hu Osolobue Tume, bu amuma ni gwa enyi onye fian i ihien?”

Pita A Ghoi N’o Marin Jizosi
(Mak 14.16-72; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ogenni, Pita nodi ali ezi ogwa, ‘ya nwa-agbo wu odibo no bia d’e kunrun e, si a, “Iy le Jizosi onye Galili wizikwo.” ⁷⁰ Kani, o no ghoi id’nya we ile, si, “Amarin m ihien i ri e ku.”

⁷¹ Ogen o gi si ebe we gha a banye ezi-ogwa hu, nwa-agbo ozo wu odibo no hun a, si ndi turu ebegu, “Onyeni le Jizosi onye Nazareti wi.” ⁷² O no ghoizi, kunde Osolobue, si, “Amarinde m okennyeh hu!”

⁷³ O nobezi ekere, ndi turu ebahun no bia d’e kunrun Pita, si a, “I wu onye ohu ime we nke-esi, asusu i e sepuhago i.” ⁷⁴ Ya Pita no kunme Osolobue, si, “Amarinde m okennyeh hu.” Ozigbo hu, okpa no kwan. ⁷⁵ Ya Pita no nyanhan oku Jizosi ku, ni, “Okpa gini d’a kwan, i jenko d’a ghoi mgbe eto ni ‘ya marin m.” O no shi ezi d’a kwan ezigbo ekwan.

Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun

E We We Jizosi Si ogwa Paileti
(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jon 18.28-32)

¹ O ru ogen utuntun, ndi-isi nchu-egan ile le ndi-isi no tugbame iroro ke w’a don gbu Jizosi.

² We no ken e egbun, we e jenni Paileti, onye Rom hun wu Govano ri a kini we.

Judasi E Hogbu Enwen E
(Ogun Ndi-Ozi 1.18-19)

³ Ogen Judasi hun re e ye we gi hun a ni a maguo we Jizosi ikpe-onwun, o no kwan mmani, wekin ni ndi-isi nchu-egan le ndi-isi akpuru egbo oia iri-kwasị-ogun hu, ⁴ si, “E meole m njo m gi re onye nwonleni ihien o me.” Kani, we no si a, “O gbashiarini enyi; ohun wu mkpa i!”

⁵ O no tu akpuru-egho oia ndi hu ye ali ime Ulo-nsọ, pu d’e hogbu enwen e. ⁶ Ndi-isi nchu-egan no tuturu akpuru-egho oia ndi hu; we no si, “O furuni ni enyi bu we che ebe we e donme ihien ime Ulo-nsọ, make ni egbo edeke ro (egho-mme).” ⁷ Ya we no tu iroro, gi e nonrin ogige onye a kpu-ite, gi e memeh ikpekeh itumunye. ⁸ Ya hain we gi a kpo ogige hu “Ogige Edeke” d’e rukwo tanni. ⁹ Ya ihien Osolobue gi onye-amuma wu Jerimaya ku no mezu, ni, “We no weri akpuru-egho oia iri-kwasị-ogun hu,

hun wu onu egbo ndi Izrelu kwere ni ‘ya ke we siko d’e non okennyeh hu;

¹⁰ gi e nonrin ogige Okpu-ite rike ke Onye-nwonni-enyi don gwa m.”

Paileti A Ju Jizosi Utaa
(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jon 18.33-38)

¹¹ Ogen ihien̄ni gi ri e me, Jizos̄i turu ihun Pāleti wū Govan̄o ri a k̄id̄on ni nd̄i Rom. Pāleti nō si, “Iȳu wū eze nd̄i Ju?” Jizos̄i nō si a, “Iȳu ku.” ¹² Kan̄i, ogen nd̄i-isi nchu-ajan̄ l̄e nd̄i-isi gi ri e kus̄onm̄e ihien̄ nd̄i w̄e s̄i ni 'ya k'o me, o gba nk̄int̄in! ¹³ Pāleti nō si a, “Y'a ri a nū ihien̄ ole w̄e ri e ku ni 'ya k'i m̄e?” ¹⁴ Kan̄i, o sh̄iar̄in̄ ihien̄ ow̄ule, k̄e akpū ohu—nke wū n'ō tuk̄enm̄e Pāleti wū Govan̄o enya.

A Ma W̄e Jizos̄i Ikpe Onwun

(Mak 15.6-15; Luk 23.13-15; Jon 18.39; 19.16)

¹⁵ Ogen Mmem̄e-Nghafe ow̄ule, Gowan̄o a hapū ni w̄e onye-ngan ow̄ule w̄e cho. ¹⁶ Ogen hu, eje-ih̄ian̄ ohu ih̄ian̄ ile mar̄in̄ ri im̄e ul̄o-ngan, efan̄ a wū [Jizos̄i] Barabas̄i. ¹⁷ Ogen w̄e gi gbakikomeguu, Pāleti nō si w̄e, “Onye k̄e onū cho ni m hapū ni onū [Jizos̄i wū] Barabas̄i ra Jizos̄i hun̄ w'a kpo Krāisti?” ¹⁸ (Pāleti ku ihien̄ni makeni o mar̄inghō ni iwe k̄e w̄e gi w̄e Jizos̄i wū Krāisti ye e.) ¹⁹ Ogen o gi nōd̄i al̄i elu Ocho-okink'ikpe, nwunye e nō zi ozi jenn'e, si a, “Wepuk̄o eka oku onye ezi-omume hu, makeni e gigūo m ufri e ta afun̄fun̄ oda-oda im̄e nrō tanni.” ²⁰ Nd̄i-isi nchu-ajan̄ l̄e nd̄i-isi Izrel̄u nō nwan gwa igunrun hu w̄e si Pāleti hapūni w̄e Barabas̄i, gbu Jizos̄i. ²¹ Pāleti nō si w̄e, “Onye im̄e w̄e eb̄ūo k̄e unū cho ni m hapū ni unū?” W̄e nō si, “Barabas̄i.” ²² Pāleti nō si, “K̄i m'e gi nwan Jizos̄i hun̄ w'a kpo Krāisti m̄e?” W̄e ile nō si, “Kpogbu e enu obe.” ²³ O nō si, “K̄i hāin̄? Elee eje-ihien̄ k'o m̄e?” Kan̄i w̄e ile e yik̄enm̄ede, si, “Kpogbu e elu obe.” ²⁴ Ogen Pāleti gi hun̄ ni ihien̄ o ri e ku e nwon̄ni isi ebe w̄e ri, hun̄zi ni isusu chok̄o n'o bidon̄, o nō weri mirin kw̄opu eka id'enȳa igunrun hu, si, “Edeke onȳeni ar̄i m eka; eka onū k'o rizi!” ²⁵ Igunrun hu ile nō si, “Edeke 'ya ri enyi l̄e unū enyi isi!” ²⁶ 'Ya o nō hapūni w̄e Barabas̄i, o fianguu Jizos̄i mkp̄ins̄in, o nō w'e ye w̄e kpogbu.

Ndi-agma A Kpa Jizos̄i Ye Emu

(Mak 15.16-20; Jon 19.2-3)

²⁷ 'Ya nd̄i-agma Pāleti nō weri Jizos̄i si im̄e ogwa Pāleti, kpogbama itu-agma hu ile; ya w̄e nō fihunm̄e e. ²⁸ W̄e nō yipū a ewuru e, yime e ewuru nanran̄ni e nwun ufie-ron̄i, ufie-ron̄i*. ²⁹ W̄e nō weri agalaba osisi-ogun, gi e kpa okpu-eze, bu e che e isi, bu okpo che e eka-ihien̄; e gbu n'e osekp̄u, a kpa a e ye emu, a si a, “Agu!! Eze nd̄i Ju!!” ³⁰ W̄e nō ju a eson̄, napū a okpo hu w̄e te buche e eka, fianma a ya isi. ³¹ Ogen w̄e gi kpaguu a ye emu, w̄e nō yipū a ewo ufie hu, yimezi e ewuru e. W̄e nō duru e d'a kpogbu elu obe.

A Kpoma W̄e Jizos̄i Elu Obe

(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)

³² Ebe w̄e jenko, w̄e nō kunrun onye Sāirini ohu w'a kpo Sāimonū, w̄e nō w'a y'e olu buru obe Jizos̄i. ³³ Ogen w̄e gi ru ebe w'a kpo Gogota ('ya wū Ebe-Okpokom'isi), ³⁴ w̄e nō ye Jesu manya w̄e buche olulu-anū ra, kan̄i, ogen o gi danm̄in a, o nō ju n'ō rak̄o a. ³⁵ Ogen w̄e gi kpomaguu a elu obe, 'ya w̄e nō tu nkpo, gi e ker̄i ewuru nd̄i o yi. [Onwan m̄e keni ihien̄ onye-amuma ku hun̄ uz̄o mezu—makeni onye-amuma si, “E ker̄i w̄e ekwa m, a tu w̄e nkpo, gi e ker̄i ewuru m.”]

³⁶ W̄e nō nōd̄i al̄i, e che e nche. ³⁷ W̄e de ihien̄ w̄e gi m'a ikpe ye enu obe hu. Ihien̄ w̄e de wu, “Onwan wū Jizos̄i, Eze nd̄i Ju.”

³⁸ W̄e kpomazi nd̄i ohin eb̄ūo che n'e, onye ohu elu obe ri eka-nni e, onye ohu elu obe ri eka-ekpen e. ³⁹ Nd̄i hun̄ ghafekoni hu a kpa a e ye emu, e finfin isi, ⁴⁰ a si, “Iȳu hun̄ jenko d'e tikpo Ul̄o-ns̄o, gi akpu-uh̄uoh̄in̄ eto tund̄on̄zi e, zuopūha nwan enwen̄ i! Om̄eni i wū Nwa Osolobue, gha elu enu obe hidan.” ⁴¹ Er̄ira k̄e nd̄i-isi nchu-ajan̄ l̄e nd̄i-nkuzi Iwu l̄e nd̄i-isi don̄zikwo kpa a ye emu, a si, ⁴² “O zuofūha nd̄i ozo, kan̄i o san̄i eka zuopūha enwen̄ e. Iya wū eze Izrel̄u nu! 'Ya gha nwan elu obe hidan, keni enyi kw̄eri n'e. ⁴³ O tukwas̄i Osolobue obi; Osolobue 'ya zuopūha a nwan ow̄uni o suogh̄o a. Makeni, o si, 'Mme wū Nwa Osolobue.' ” ⁴⁴ Er̄ira k̄e nd̄i ohin nd̄i hu w̄e kpogbu 'ya l̄e w̄e don̄zikwo kpari e.

Onwun Jizos̄i

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

⁴⁵ Efinnai hu, gha okulok̄u mmebuo, ogen hu enya anwun gi a ri isi, d'e ru okulok̄u eto, ok̄iki nō gba al̄i hu ile. ⁴⁶ Ihien̄ rik̄e okulok̄u eto, Jizos̄i nō gi ok̄en olu yi oro, si, “Ēlai, Ēlai, lama Sabakitani?” 'Ya wū, “Osolobue m, Osolobue m, k̄i hāin̄ i gi la m to?” ⁴⁷ Kan̄i, ogen nd̄i hu im̄e nd̄i turu ebahun̄ gi nu a, w̄e nō si, “O ri a hī Ēlajai!” ⁴⁸ Ozigbo, onye ohu im̄e w̄e nō gba oso, weri erū bianye im̄e manya ru-uka, fa a ye mkp̄ins̄in, y'e 'ya n'ō ra. ⁴⁹ Kan̄i, nd̄i ozo si, “Cheri ni, ni enyi lee om̄eni Ēlajai jenko d'a b̄ia d'a zuopūha a.” ⁵⁰ Jizos̄i nō gi ok̄en olu yizi oro, kwon̄bepu, nwunhun̄. ⁵¹ Ozigbo hu, ekwa w̄e gi gbon̄bepu Eb̄eh̄u kachan̄rin-ns̄o im̄e Ul̄o-ns̄o

* **Isi Nke Ēsa-kwas̄i-ogun:**28 ewuru nd̄i nze l̄e nd̄i-jdafin

nọ bawapụ ebuo, gha elu d'e ru alị. Alị nọ mahihie, omuma hu e tiwa; ⁵² ili ndi nwunni nọ kpupu, ndi nsọ bu oda nwunni nọ lihi. ⁵³ Ogen Jizosị gi ghaguo onwun lihi, we nọ puha, si obodo nsọ hu wu Jerusalem, ndi bu oda nọ hun we ebegu. ⁵⁴ Ogen oki-agma hu le ndi-agma 'ya ni we ri e che Jizosị nche gi hun alị-omahihie le ihien ndi hu meni, egun nọ bja we, we nọ si, "Ezioku, onyeni wu Nwa Osolobue!"

⁵⁵ Ikpoho bu oda gha Galili sonhen Jizosị e yen'e aka rizi ebahun, we ri a gha ebe teni e lee ihien ri e meni. ⁵⁶ Ndi hu ime we wu Meri onye obodo Mag'dala, Meri nne Jemisi le Josefụ le nne umu Zebedi.

Olili Jizosị

(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

⁵⁷ O ru ogen enyasi, odafin ohu w'a kpọ Josefụ, onye obodo Arimatia, nọ bja. Okennyeni wuzikwo onye e son uzo Jizosị. ⁵⁸ O nọ jen d'e kunrun Paileti, si a buye e hu Jizosị. 'Ya Paileti nọ si we buye e ya. ⁵⁹ Josefụ nọ buru ehụ hu; gi ekwa line nwunni fuma a, ⁶⁰ bu e che ime ili ohun o kwademeni enwen e, hun we gu nọke okporo ye ime omuma. O nọ gi omuma hi-ogbe nukin onu ili hu, pu. ⁶¹ Meri onye obodo Mag'dala le Meri hun-ebu nodi alị bu ihun zinme ili hu.

E We We Ndi-nche D'e Chedon Ili Hu

⁶² Ogen uhuhin Nkwademę gi ghafegu, o ru enyasi, ogen Uhuhin Izu-iken gi bidon, ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi nọ zugbama d'e kunrun Paileti, ⁶³ si a, "Di-okpa, enyi a nyanhangho ni ogen onye-ntuni gi ri ndun, o si, 'Akpu-uhuhin eto ghafegu, m jenko d'e lihi.' ⁶⁴ Si we nwan d'e gbokinkenme ili hu ohunma-ohunma d'e ru akpu-uhuhin eto hu, amangbe umu-azuun a abja d'e zunrun ehụ a, gwama ihian ile ni, 'O ghaguo onwun lihi'; ogen hu ndufie ikpazuun hu a kari nke ibuzo njo." ⁶⁵ Paileti nọ si we, "Weri ni nwan ndi-agma; jen ni d'e chedon e ke unu siko d'a saeka." ⁶⁶ 'Ya we nọ jenme, kpukinkenme ili hu, bu ndi-nche to ebegu.

Isi Nke Ɛsatọ-kwasị-ogun

Jizosị A Gha Onwun Lih

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

¹ Ogen Uhuhin Izu-iken gi ghafegu, ogen eki gi fonme nke uhuhin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuhin Sonde), Meri onye obodo Mag'dala le Meri hun-ebu nọ jen d'e lele ili hu. ² Idenmizi, alị nọ mahihie oda-oda, makeni mmon-ozu Di-nwonn-enyi gha elu-igwee bja, nupu omuma hu hi-ogbe, nodi alị elu e. ³ O hu e be nwanran-nwanran rike amuma, ewuru e hu e nwun nọke igwere. ⁴ Egun e nọ bja ndi nche, ehun nọ mama we nni, we nọ richanri ke ndi nwunhunn. ⁵ Kani, mmon-ozu hu nọ si ikpoho ndi hu, "Atule ni egun, a maringho m ni unu ri a cho Jizosị, hun we kpogbu elu obe. ⁶ O rizi ebeni; o lihiguo k'o don ku. Bja ni d'e lee ebe o te ri. ⁷ Jenme ni nwan ozigbo d'a gwa umu-azuun a, si we, 'O ghaguo onwun lihi, o buruguo ni unu uzo si Galili; ebegu ke unu jenko d'a nọ hun al!' A gwagwokwo m unu." ⁸ 'Ya we nọ gi egun le oken ighoghọ gha ili hu pu ozigbo, gbama oso d'a gwa umu-azuun a.

⁹ Idumuzi, Jizosị nọ kunrun we, si, "Darụ ni!" 'Ya we nọ bja d'e kunrun e, fiedon e oku, fe e. ¹⁰ 'Ya Jizosị nọ si we, "Atule ni egun, jen ni d'a gwa umunę m we jen Galili, ebahun ke we k'a nọ hun m."

E Ye We Ndi-nche Egho-azuun, Si W'e Kule K'o Me

¹¹ Ogen ikpoho ndi hu gi jenko, ndi hu ime ndi-nche hu nọ si ime obodo d'a gwa ndi-isi nchu-egan ihien ile meni. ¹² Ogen ndi isi nchu-egan le ndi-isi gi zuguu, tugbamaguu iroro, we nọ ye ndi-agma hu ego hi-ogbe, ¹³ si we, "Gwakwo ni ihian ile ni, 'Umu-azuun a bja d'e zunrun e ime abali ebe enyi ri uran.' ¹⁴ Omeni onwan e ru ntin Gowan wu Paileti, enyi jenko d'e me obi ru e alị, hun a ni nsongbu arikonu unu." ¹⁵ 'Ya we nọ narin we egho hu, me ihien we gwa we. Echen ke we rikwo a ko akikonu ime ndi Ju d'e ru tanni.

Orun Hu Ri Mkpa Jizosị Ye Umu-azuun A

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8)

¹⁶ 'Ya umu-azuun mmanaj hu nọ nwan si ugu hu ri Galili, ebahun Jizosị gwa we. ¹⁷ Ogen we gi hun Jizosị, we nọ fe e, kani ndi hu ime we nwon obi-ebu. ¹⁸ Jizosị nọ jenzunhan, si we, "E yeole we m iken ile ri elu-igwee le elu-ua. ¹⁹ Jenme ni nwan d'e me ndi alị ile ri ichen-ichen ni we wuru ndi e son ni m; e gi ni efan Nedi le Nwa le Mmon-nsọ e me we mirin-Chuku. ²⁰ Kuzi ni we, ni we hun uzo e me ihien ile m si unu me. Ezie, m nọye ni unu ogen ile d'e ru ogugu-ogen."

Ozioma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Makị Dọn De Ẹ

Onyẹ Jẹnkọ D'a Kwanị Kraịstị Uzọ

(Azaya 40.3; Malakaj 4.5; Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jọn 1.19-28)

¹ Ẹnina kẹ ozioma banyeni Jizọsị hụn wụ Kraịstị, Onyẹ ahụn Osolobue tume, hụn wụ Nwa Osolobue dọn bidọn: ² Nọkẹ kẹ wẹ dọn de ẹ ime ẹhụhụọ Azaya onyẹ-amụma, “Osolobue sị, ‘Lee ẹ, m rị e zi onyẹ-ozị m n’o buru n’i uzọ, n’ọ kwan’i uzọ.’”

³ Olu onyẹ ohu rị a han ime atụ, a sị,

‘Kwa nị nị Di-nwọnni-enyi uzọ; mēme nị uzọ a n’o zinrin!’”

Jonụ Hụn E Mẹ Mirin-Chuku A Kwadememe Wẹ Makẹ Obibia Jesu

⁴ Jonụ hụn e mē mirin-Chuku nọ puha, mama okwa ime atụ, a sị wẹ gha ime njo wẹ roghari, keni wẹ mē wẹ mirin-Chuku wẹ gi a ghosị n’e roghariguo wẹ, keni Osolobue gbaghari wẹ njo. ⁵ Ndi ile rị umụ-alị ndi risonmē Judia lẹ ndi Jerusalem ile hu e jẹn d’e kunrun Jonụ, wẹ hu e kupuha njo wẹ, o hu e mē wẹ mirin-Chuku ime Iyi Jodani. ⁶ Jonụ yi ewuru wẹ gi ẹnenren anụ w’a kpọ kamehụ mēme; akpukpọ-anụ k’o gi kēnmē ukun ẹ. Ihiẹn-oriri ẹ wụ igurube lẹ mirin-ewun rị ofia.

⁷ O hu a sị wẹ, “Onyẹ kanị m lala m azuun, erudeni m onyẹ jenkọ d’e hulua alị topu eriri akpukpọ-uku a. ⁸ M rị e gi mirin mmaka e mē onụ mirin-Chuku, kanị, ‘ya nwen jenkọ d’e gi Mmọn-nso mē unụ mirin-Chuku.”

Jonụ E Mē Jesu Mirin-Chuku, Ekwensu A Nwan Jesu

(Mat 3.13—4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Ogen hu, Jesu nọ gha Nazareti rị azuun Galili bia, ‘ya kẹ Jonụ nọ mē ẹ mirin-Chuku ime Iyi Jodani. ¹⁰ Hụn Jesu gihu gha ime mirin puha, o nọ hụn kẹ elu-igwere kpupu, hụn kẹ Mmọn-nso gi ọdi nduru hidanla, bia d’a nọkwasị a. ¹¹ ‘Ya olu nọ gha elu-igwee sị, ‘Iyụ wụ ezi Nwa m; ihien i a sọka m.’”

¹² Ozigbo hu, Mmọn-nso nọ nu ẹ shi ime atụ. ¹³ O nọ nọdi ebahun akpu-uhuhin ogunna, iya lẹ eje-anụ rị ichen-ichen. Ekwensu hu a nwan a; ndi mmọn-ozị hu e yen’ẹ ẹka.

Jesu E Bidon Orun A

(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

¹⁴ Ogen wẹ gi kpokinguu Jonụ ye ime ulo-ngan, Jesu nọ bia Galili d’e zimẹ ozioma Osolobue. ¹⁵ O hu a sị, “Ogen e zuguo, Alị-eze Osolobue a riguo nsue! Roghari ni, unụ e kweri ozioma!”

Jesu A Kpoma Ndi K’e Sọnn’e

(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁶ Ebe Jizọsị ghakọ mkpenren “Ohimin” Galili, o nọ hụn Saịmonu lẹ Anduru nwenẹ ẹ ebe wẹ rị a tū oga e ye ime mirin ahụn, makeni azun kẹ w’a kun. ¹⁷ Jizọsị nọ sị wẹ, “Sọnmē ni m, m siko d’e mē onụ wuru ndi a kua ihian rike azun.” ¹⁸ Wẹ nọ la oga wẹ to ozigbo, sọnmē ẹ.

¹⁹ O jenshi ihun ẹkẹrẹ, o nọ hụn Jemisi lẹ Jonụ, umu Zebedi ebe wẹ rị ime ugbo-mirin wẹ e donzi oga wẹ. ²⁰ O nọ kpọ wẹ ozigbo; wẹ nọ na nedi wẹ lẹ ndi wẹ we orun tọ ime ugbo, sọnmē ẹ.

Jesu A Chupu Eje-mmọn Rị Imẹ Okennyẹ Ohu

(Luk 4.31-37)

²¹ Wẹ nọ shi obodo Kapanom; o ru Uhuohin Izu-iken, o nọ banye ulo-ofufe rị ebẹhụ d’a kuzi. ²² Nkuzi ẹ nọ tū wẹ ẹnya, makede o kuzi nọkẹ onyẹ oku rị ẹka ẹlẹ nọkẹ ndi-nkuzi Iwu. ²³ Ogen hu daị, o nwon okennyẹ ohu eje-mmọn rị ime ẹ, hụn rị ime ulo-ofufe wẹ. Okennyẹ hu nọ yi oro, sị, ²⁴ “Hapu ẹnyi ye, k’i gi ẹnyi e mē, Jesu onyẹ Nazareti? I bia d’e tikpo ẹnyi? A maringho m onyẹ i wu, yu wu Onyẹ-nso Osolobue.” ²⁵ Kanị, Jizọsị nọ jugbo eje-mmọn hu, sị a, “Kpumẹ onụ; gha ime ẹ puha!” ²⁶ Eje-mmọn hu nọ se okennyẹ hu, gi oken olu yi oro, gha ime ẹ pu. ²⁷ O nọ tū wẹ ile ẹnya, wẹ hu a ju ibe wẹ, sị, “K’i wu hunni? Onwan wu nkuzi ohun—hụn iken rị! O gwade eje-mmọn oku, wẹ hu a gbaye ẹ!” ²⁸ Ozigbo, otiti ẹ nọ kpogbari ẹgbere Galili ile.

Jizọsị A Zuọ Ndi Bu ọda

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Hụn Jesu gihu gha ime ulo-ofufe ahụn pu, iya lẹ Jemisi lẹ Jonụ nọ banye iwe Saịmonu lẹ Anduru. ³⁰ Emu rị a kụ nne nwunye Saịmonu, o dinẹ edine, ẹhụ okun rị e nwun ẹ. Ozigbo,

wę nọ gwa Jesu ni emu ri a ku a. ³¹ Jizosị nọ jęn d'e kunrun e, kwondon e eka, weli e enu, ehiu okun hu nọ hapu a; o nọ leme we obia.

³² O ru ogen enyasi, ogen anwun gi roguu, we nọ wehen'e ndi emu ile le ndi eje-mmọn ri ime we. ³³ Ndi obodo hu ile e jun onumuzo; ³⁴ Jesu nọ zuo ndi bu oda emu ichen-ichen ri a ku, chupusomme eje-mmọn bu oda, o nini eje-mmọn ndi hu ku oku makeni a maringuo we onye o wu.

Jizosị E Zisomme Ozioma Ime Galili
(Luk 4.42-44)

³⁵ O ru uzo-utuntun, ebe eki keleni fonchanpu, o nọ zopu egwa, jennme ebe ihian rileni, o nọ nọ ebeku memekpere. ³⁶ Saimonu le ndi 'ya le we wi nọ choma a. ³⁷ Ogen we gi hun a, we nọ si a, "Ihian ile ri a cho i." ³⁸ O nọ si we, "Ni enyi shizi ni obodo ndi ozo ri ehu ebeni, keni m zizikwo ozioma ime we. Makeni 'ya wu ihien m bia d'e me." ³⁹ O nọ ghagbari azupun Galili ile, e zisomme ozioma ime ulo-ofufe we ri ichen-ichen, a chupusomme eje-mmọn.

Jizosị A Zuo Onye-oti
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Okennyehi ohi emu oti ri a ku nọ bia d'e kunrun Jesu, gbu osekpuru, rịoma a, si a, "Omehi ya a chogho, nibe i saeka zuo m, a ri m ochan." ⁴¹ Omiken e nọ me Jizosị, o nọ tnpu eka metu a, si a, "A chogho m! Dinhi, ni ri ochan!" ⁴² Ozigbo, oti hu nọ gha ehu a pu, o nọ ri ochan! ⁴³ Jizosị nọ zi okennyehi hu lama ozigbo, ogen o gi dokennmeguu a eka ntu, ⁴⁴ si a, "A gwakwole onye owule ihien; ka, jęn d'e we enwen i ghosi onye nchu-egan n'o lele i, y'e weri ihien ndi hu Mozizi ku ime Iwu gi chu-egan, ni gi ghosi we ni y'a riguo ochan." O nọ si a lama. ⁴⁵ Kanị, okennyehi a ghaguu ebahun pu, o nọ kusommede ihien ebe ile. O kukemme ihien, nke wu ni Jesu asazini eka puha ime obodo ebe ihian a nọ hun a, kama, o ghasomme azupun ihian bileni, kanị we huzikwo a gha ebe ile a bia ebahun d'e kunrun e.

Isi Nke Ebugo

Jesu A Zuo Onye-oru
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Akpu-uhuhin ole a ghaguu, Jesu nọ kinhen Kapanom, o nọ kpogbari n'o ri ulo. ² Ndi bu oda nọ gbakikome, nke wu ni uzo eruzini we, ke ime ulo ke ihun-ezi, o nwonzini ebe e ru ihian. Jesu hu a gwa we oku-Chuku. ³ Ya ke ikennyehi nọ buhen'e okennyehi ohi oru kinmin; ikennyehi eno bu e. ⁴ Makeni ahunnị we uzo d'e kunrun Jesu ufiri ni ihian jun ebeku, we nọ nyinrin elu ulo, be oghe ye e elu ebe Jesu wuzo. E beguu we oghe ye e, we nọ gha ebeku do onye hu oru kinmin le ute e ye ihun Jesu. ⁵ Ogen Jizosị gi hun okukwe we, o nọ si onye hu oru kinmin, "Nwa m, a gbahariguo we i njo i."

⁶ O nwon ndi-nkuzi Iwu ndisomme ali ebahun, we hu e ro ihien ime obi we, a si, ⁷ "Ki hain okennyehi gi e ku enina? O ri e ku aru! Onye e ri-eka a gbahari njo wezuka Osolobue su?" ⁸ Ozigbo, Jesu nọ marin ime mmọn ihien we ri e ro ime obi we. O nọ si we, "Ki hain onu gi e ro udi iroroni ime obi unu?" ⁹ Elee hun ka nfe: isi onye-oroni, 'A gbahariguo we i njo i'—ra isi a, 'Lihio oto, heri ute i ni jennme ijen?' ¹⁰ Kanị, ni m ghosi onu ni Nwa nke Ihian nwon iken o gi a gbahari njo elu-ute." O nọ si onye-oru hu, ¹¹ "M si i, lihi oto, heri ute i, lama iwe il!" ¹² O nọ lihi oto, heri ute e ozigbo, gha ebahun pu—id'enyi we ile; nke wu ni o tu we ile enya, we nọ jama Chuku mma, si, "Enyi ahuntuni ihien nọ enina mbu!"

Jesu A Kpo Livai
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ 'Ya Jesu nọ jennmezi mkpenren mirin Galili. Igunrun ihian nọ fihunme e, o nọ kuzi we. ¹⁴ Ebe o ghafeko, o nọ hun Livai nwa Alifosị k'o ndi ali odu ndi ugwo-isi, o nọ si a, "Sonme m." Livai nọ lihi oto, somme e.

¹⁵ Ogen Jesu gi ri e ri ihien-oriri iwe Livai, ndi bu oda ime ndi a na ugwo-isi le ndi ozo we gi njo marin hu e son Jesu le umu-azupun a e ri ihien-oriri, makeni ndi ri e son n'e bu oda. ¹⁶ Ogen ndi-nkuzi Iwu hun ri ime ndi Itu-Farisi gi hun ni 'ya le ndi njo hu le ndi a na ugwo-isi ri e ri ihien-oriri, we nọ si umu-azupun a, "Ki hain o gi e du ndi a na ugwo-isi le ndi ozo we gi njo marin e ri, a ra?" ¹⁷ Ogen Jesu gi nu ihien we ri e ku, o nọ si we, "Ndi ehu ri iken ara cho dibie, kama, ndi emu ri a ku wu ndi a cho dibie; ele ndi ezi-omume ke m bia d'a kpo, kama, ndi njo ke m bia d'a kpo."

Ajuju Banyeni Ibu-onu
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ O nwon ogen umu-azupun Jonu le ndi Itu-Farisi gi ri e bu onu. We nọ bia d'a ju Jesu, si, "Ki hain umu-azupun Jonu le umu-azupun ndi Itu-Farisi gi e bu onu, bu umu-azupun i a ra bu?" ¹⁹ Jizosị nọ za we, si, "Ni ndi bia agbamehuhuo bu onu ebe okennyehi ri a gba ekukwo ri ime

igunrun we? Mba nu! Ebe we le okennyehu ri a gba ehuhuo ri, ebuko we onu. ²⁰ Kanj, ogen lala hun we jenko d'e gi wepu okennyehu ri a gba ekukwo ime we, ogen hu, e bumeh we onu.”

²¹ “O nwonni onye e gi ekwa ohun a kwakin ekwa akan. O gi e kwakin e, nke ohun ahun e hekapu, o tikakemeh.”

²² “O nwonzikwonj onye e gi ihien akan a gbaye manya ohun. O gi e gbaye e, manya hu a gbawapu a, ke manya ke ihien we gi gbaye e a la iwi. Ya wu, gi nwan ihien ohun gbaye manya ohun.”

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken

(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ghako ime ugbo oka witi, ebe we ghako ime ugbo hu, 'ya umu-azuun a no ghorima oka-witi. ²⁴ Ya ndi Itu-Farisi no si a, “Ki hain we gi a gho ihien ugbo Uhuohin Izu-iken, we ri a dan Iwu.”

²⁵ Ya Jesu no si we, “Ya wu, unu aguntuni ihien Defidi meh ogen o gi nwe mkpa, ogen egun gi ri a gun iya le ndi we ile wi? ²⁶ K'o don banye ime ulo Osolobue ogen Abiata gi wu onye-isi nchu-egan, ri bredi-nso hu we bupuhani Osolobue, hun o me ni Iwu si ni onye ozo eriko a mmanj ndi nchu-egan; kanj Defidi ri e eri, yezikwo ndi 'ya le we wi.”

²⁷ Ya Jesu no nwan si, “Makhe orinjimma ihian ke we gi tumeh Uhuohin Izu-iken, egini we ufiri Uhuohin Izu-iken ke ihian. ²⁸ Ya wu ni mmeh wu Nwa nke Ihian wu Nna—ke ebe oku Uhuohin Izu-iken ri.”

Isi Nke Eto

Okennyeh Eka Ohu Nwunhun

(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ya Jizosi no banyehi ulo-ofufe. Imeh ulo-ofufe ebahun, o nwe okennyeh eka ohu nwunhun rin'a. ² We no kemeh Jesu nke ni we hun k'o jenko d'a zuo a Uhuohin Izu-iken keni we gi e ma a ikpe. ³ Ya o no si okennyeh hu eka nwunhun, “Puha ihun ebeni.” ⁴ O no si we, “Elee hun ke Iwu kwadon ni we e meh Uhuohin Izu-iken? Imeh ihian ihien ri mma ra ime ihian eje-ihien? Izuo ihian ra igbun'e?” Kanj a gba w'a nkintin.

⁵ Jizosi no gi iwe lehunneh we, makeni o fuka a ni obi we e zekeh. 'Ya o no si okennyeh hu, “Tinpu eka i.” O no tinpu a, eka a no ri mma. ⁶ Ndi Itu-Farisi no pu; 'ya we ni ndi itu Herodu no zume umeh ke w'a don gbu Jesu.

Eje-mmoh A Koma Jizosi Enya

⁷ Jesu le umu-azuun a no pu, jenmeh mkpenren iyi Galili; igunrun bugbu enwen e oda no gha Galili sonneh e. ⁸ Ndi bu oda ghazikwo Judia le Jerusalem le Idumia le azuun nokunneh Taya le Sidon bja. Ndinj bja makeni we nu ihien ile Jesu ri e meh. ⁹ O no si umu-azuun a kwademen'e ugbo-mirin makhe ufiri igunrun hu, amamgbe w'a kpangbu e. ¹⁰ Makeni ndi ile emu ri a ku ri a fufa a keni we metu a eka, makeni o zuogu ndi bu oda mbu. ¹¹ Ogen owule ndi eje-mmoh ri ime we gi hun a, a dannj w'a ali, yi oro, si, “Iyu wu Nwa Osolobue!” ¹² O gbakenneh eje-mmoh ndi hu mkpinsin-eka, si we ekukwole onye o wu.

Jizosi E Tume Ndi-ozu Pu-ichen Mmehuo

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Omegu, Jesu no si elu oke, kpo ndi hun o cho, we no bja d'e kunrun e. ¹⁴ O no horj mmadu mmehuo, kpo we ndi-ozu pu-ichen, ni we du e nodj, n'o zipu we d'e zi ozio ma ¹⁵ lezikwo ni we hun uzo nwe iken w'e gi a chupu eje-mmoh. ¹⁶ Mmadu mmehuo hu o tume wu: Sajmonj (hun Jesu tu Pita); ¹⁷ Jemisi le Jonu—we ebuo wu umu Zebedi (ndi hun o tu “Bonagesi”, 'ya wu Umu Akpabo); ¹⁸ le Anduru le Filipu le Batolomi le Matiu le Tamosi le Jemisi nwa Alifosi le Tadiosi le Sajmonj hun te ri ndi gi eka-iken e meh ni we chupu ndi Rom ri a ki ali we, ¹⁹ lezi Judasi nwa Iskarotu hun re Jesu ogen ikpazuun.

Jizosi le Bezibo Onye-isi Eje-mmoh ile

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ya Jesu no lama; igunrun ihian no gbakikomezi, nke wu ni 'ya le umu-azuun a ahundeni efe ri ihien-oriri. ²¹ Ogen ezi-le-ulo Jesu we gi nu a, we no bja ni we weri e, makel e we nu ke ndi ihian ri e kusonneh, a si, “Era a pumagu o a!”

²² Ndi-nkuzi Iwu gha Jerusalem bja no si, “Onye-isi eje-mmoh ile wu Bezibo ri ime e; iken Bezibo onye-isi eje-mmoh ile k'o gi a chupu eje-mmoh.” ²³ Ya Jizosi no kpozunhan we ebe o ri, gi ilu gwa we oku, si, “Nani ke Ekwensu a don chupu Ekwensu?” ²⁴ Ali-eze owule kebeni, asakozj eka wuzo. ²⁵ Ikpun-ulo kebeni, asaeka turu. ²⁶ Ya wu, omehi Ekwensu e buguo lumanj enwen e, omehi o kebeguo—o sak o eka turu, nke e a guguo!

²⁷ Kanj, o nwonni onye jenko d'a s'eka banye iwe dikin, kirj ihien ri iwe e mmanj o bu uzo kenmeguu a—ogen hu k'o no saeka banye, kirj ihien ri iwe e.

²⁸ “M ri a gwa onu ezioku, we siko d'a gbahari njo ile ihian me le eje-oku owule we ku; ²⁹ kani agbahariko we onye owule ku aru banyeni Mmon-nsɔ, onye hu e meple njo itebite.” ³⁰ O ku ihieni makeni we ri a si ni “Eje-nmmon ri ime e.”

Nne Le Umune Jesu

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Nne Jizosi le umune Jizosi no bia, turu ihun-ezi, zi ozi jenn'e, si a bia. ³² Igunrun ihian nodisonme ali, fihunme e; 'ya we no si a, “Nne i le umune i ikennye le [umune i ikpoho] ri ihun-ezi, a ju ukwere i.” ³³ 'Ya o no shiarj we, si, “Onye wu nne m? Elee ndi wu umune-mikennye?” ³⁴ O no lehunme ndi hu nodisonme ali, fihunmen'e, si, “Lee nne m le umune-mikennye ebeni! ³⁵ Onye owule hun e me uche Osolobue wu nwenem-okennye le nwenem-okpoho le nne m.”

Isi Nke Ɛno

Ilu Jesu Gi Onye-ugbo Ta

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Jesu no nodi mkpenren mirin Galili kuzimezi. Igunrun higbu enwen e ogbe no fihunme e, nke wu ni o no banye ime ugbo ri ime mirin ebahun d'a nodi ali, igunrun hu ile no nodi akpakali mkpenren mirin Galili ebahun. ² O no gi ilu kuzi we ihien bu oda. Ime nkuzi e, o si we, ³ “Gon ni ntin! O nwe onye-ugbo jen d'a gha mkpuru ime ugbo. ⁴ Ogen o gi ri a gha a, mkpuru ndi hu ime we a danye okp'uzo, nnunu no bia d'e ripu we; ⁵ mkpuru ndi hu ime we a danye ali omuma, ebe ejan rileni oda. O pupuha ozigbo, makeni o jenteni ime ejan. ⁶ Ogen anwan gi wa, o ma a, o no shinwan, makeni mkpogun arj a; ⁷ mkpuru ndi hu ime we a danye ime ogun, ogun ahun no sue, dungbu e, o mizini mkpuru; ⁸ kani ndi hu ime we a danye ali ri mma, o pupuha, sue, du, mi mkpuru mmagi-mmagi: ndi hu ime we a bawaye uzo iri kwasi ogun, ndi hu ime we uzo ogun eto, ndi hu ime we uzo ogun isen.”

⁹ Ya o no si, “Onye nwon ntin o gi a nu ihien, 'ya nu!”

Ihien Hain O Gi E Gi Ilu A Kuzi

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ogen 'ya suo gi nodi, ndi fihunmen'e le umu-azuun a mmebuo hu no juma a nkowa ilu hu. ¹¹ O no si we, “Onu ke we ye oghere imarin ihien-mini risonme Ali-eze Osolobue, kani nke ndi ri ogbe, ilu ke we gi a gwa we ihien ile; ¹² keni ihien hu Ekukwo-nsɔ ku hun uzo mezu, Ekukwo-nsɔ si,

‘We siko d'e lee ilee

kalé eleghako we uzo,

a nu onunu-onunu

kani aghotako we,

amangbe we e gb hutu d'e kunrun Osolobue,

o gbahari we njo we.’ ”

Jesu A Kowa Ilu Hu O Gi Onye-ugbo Ta

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ 'Ya o no ju we, si, “Onu aghotaniluni? Nani ke unu e gi nwan ghota ilu ile?” ¹⁴ “M gi onye-ugbo ahun e ku onye ri a ghaye oku-Chuku. ¹⁵ Mkpuru ndi hu danye okp'uzo wu oku ndi hu we ghaye, hun o me ni ogen we gi nu a, Ekwensu no bia ozigbo d'e wefu oku hu we kun ime we. ¹⁶ Ndi hu we ghaye ali omuma wu ndi hu nu oku hu, e gi we ighoghò nabanhan a ozigbo, ¹⁷ kani, e nwe we nkogun; w'a tohu ekeré suo. Nsongbu mobu ukpokpo gi ufiri oku ahun we nu bia, a danpu we ozigbo. ¹⁸ Mkpuru ndi hu we ghaye ime ogun wu ndi hu nu oku hu, ¹⁹ kani ufiri ni we ri e hue uhue banyeni ihien uwanj le ni aku-le-uba* uwa ri a la we enya le egun ihien ndi ozo, we ile banhan, a kpangbu we oku hu, o mikozi mkpuru.

²⁰ Kani ndi hu we ghaye ali ri mma wu ndi hu nu oku hu, nabanhan a, mi mkpuru mmagi-mmagi uzo iri kwasi ogun, ndi hu ime we a bawaye uzo ogun-eto, ndi hu ime we a bawaye uzo ogun-isen.”

Ukpe Ri Okpuru Afere

(Luk 8.16-18)

²¹ 'Ya Jizosi no siji we, “Onye e wehe ukpe e bu e e che okpuru afere, mobu okpuru bedi? Ele enu obu-ukpe ke we bu e e che? ²² O nwonna ihien zuerini hun jenkoleni d'a wa, mobu ihien owule we kpume hun jenkoleni d'a wa. ²³ Onye nwe ntin o gi a nu ihien, 'ya nu!”

* **Isi Nke Ɛno:**19 “Aku-le-uba” ke we ka a kpo, kani lka a kpozj a efee.

²⁴ 'Ya ọ nọ sị wẹ, "E gikwọ nị ihien ụnụ nụ e dọn! Mkpu i gi mayeni ihian ke wẹ jenkọ d'e gi mayeni i, kanị wẹ siko d'a machedeni y'e." ²⁵ Makeni, onye hụn nweni ke wẹ siko d'e yecheni; kalẹ onye hụn nwonleni a napụde w'a ke hụn o nwe."

Ihien Jesu Gi Ihien-ugbo Rị E Sueni Kuzi

²⁶ Jesu nọ sịzi wẹ, "Alị-eze Osolobue nọ ke ebe okennyẹ ohu nọ ghigha mkpuru ye alị ugbo, ²⁷ jẹnme—ọ hụ a ranhin e tenhin uhinhin le finnai, ihien ọ kụn nọ pu, sue, bu okennyẹ hụ a marin k'o dọn me. ²⁸ Alị e gi eka a e yeni ihien-akunkun eka e sue, a mi mkpuru. O bu'zo gbapu, osisi e a puha, ọ mi mkpuru. ²⁹ Mkpuru karaghu, okennyẹ ahun e weri ihien o gi a ghọ ihien-ugbo banye d'a ghoma a, makeni oge ihio-mkpuru e ruguọ."

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mọstadi Ta

(Mat 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰ Jizosị nọ sịzi, "Kini ke enyi e gi ma atụ Alị-eze Chuku? Elee ilu ke enyi siko d'e gi kowa a? ³¹ O rike mkpuru mọstadi, hūn o me ni 'ya kachanrin ntin ime mkpuru osisi ile; ³² kanị wẹ kun a, o sue, o hi-ogbe kari ihien-akunkun ndi ozo ile w'a kunye ime ugbo. O wa agala hi-ogbe, nke wu ni nnanu a bia d'a ku ekpu e ye elu e."

Ilu-ilu Ke Jizosị Gi E Ku Oku

³³ Jesu nọ gisonme ilu bu oda nọ enina gwa wẹ oku-Chuku; ọ gwa wẹ ke wẹ a sa eka ghota; ³⁴ ọ gwani wẹ oku mmaka, ilu sọọ k'o gi gwachanrin wẹ oku; kanị, 'ya lẹ umu-azun a sọọ ndi, ọ kwachanrin ni wẹ ihien ile.

Jizosị A kusi Ebiri-mirin

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Oge enyasi uhuohin hu, Jizosị nọ sị wẹ, "Ni enyi fetu ni azun mirinni hūn-ẹbo." ³⁶ 'Ya wẹ nọ lato igunrun ahun; umu-azun nọ banye ime ugbo hu hūn Jizosị lẹ enwen e ri ime e, wẹ lẹ 'ya nọ gi ugbo ahun jẹnme. O nwęzikwọ ugbo ndi ozo son Jesu. ³⁷ Idenmizi, oken ebi nọ kpoma, ebiri-mirin nọ kpobanma ime ugbo hu, nke wu ni mirin e d'e jun ime ugbo. ³⁸ Kanị Jizosị ri ibe azun ime ugbo ahun, bu isi kwasị ofi-isi, a ranhin uran. Umu-azun a nọ kpọtien e, si, "Onye-nkuzi, y'a hūn' a ni enyi e d'a nwunhūn!?"

³⁹ Jizosị nọ tenhin, jugbo ebi hu, si "ohimin" hu, "Kusi! Me juu!" Ebi ahun nọ kusi, uzo ile nọ me rajuu. ⁴⁰ Ya Jesu nọ sị umu-azun a, "Ki hañ egun gi a tū onu? Unu e ke nwękwọ nwan okukwe?"

⁴¹ Egun nọ tuma wẹ oda-oda, 'ya wẹ nọ juma ibe wẹ, si, "Onye wude onwan, o gi me ni ke ufere ke ohimin a gbaye e?"

Isi Nke Isen

Jesu A Zuo Okennyẹ Eje-mmọn Rị Ime e

(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Wẹ nọ fetu mirin Galili, puha obodo ndi Gerasa (Gadara)*.

² Hūn Jizosị gihu gha ime ugbo hidan, 'ya okennyẹ ohu eje-mmọn ri ime e nọ gha ikpekpe puha d'e kunrun e. ³ Ikpekpe ebahun k'o bi; o nwonnini onye e ri-eka e gbondonn'e, osuon'a ni wẹ gi egan kpoma a. ⁴ Makeni mgbe ole-ole ke wẹ te gipu egan kpoma a uku lẹ eka: o tibepu egan ndi ahun, ọ kpagipu igwe ndi ahun ri a uku. O nwęzini onye a saeka e kwondonn'e. ⁵ O wahunme ikpekpe lẹ elu ugu risonme ebenu, e yi oro, e gi omuma a dokika enwen e ehū, ke ukinkin ke finnai.

⁶ Ogen o gi lecheni Jesu, 'ya o nọ gbaburu e, gbuñ'e osekp. ⁷ O nọ gi oken olu yiknem oro, si, "K'i siko d'e gi m me Jesu Nwa Chuku, Chuku Hūn Kachanrinni? E gi m efan Osolobue rịo i, eyele m afunfun!" ⁸ O ku ihienni makeni Jesu a siguol'a, "Iyū wu eje-mmọn, gha ime okennyẹ ahun puha!"

⁹ 'Ya ke Jesu nọ ju a, si, "Ki wu efan i?" O nọ shari, si, "Efan m wu Igunrun, makele enyi bu oda." ¹⁰ 'Ya ọ nọ rikemme Jesu y'a chupule wẹ ime egbere hu.

¹¹ Oge hū, o nwe igwee ezin ri a kpa nni elu oke nokunme mkpenren ohimin hu, ehū ebahun wẹ ri. ¹² Eje-mmọn ndi hu nọ rịo a, si, "Chū enyi yesonme ime ezin ndini; ni enyi ban ime wẹ." ¹³ O nọ ni wẹ; 'ya eje-mmọn ndi hu nọ gha ime okennyẹ hu puha, banyesonme ime ezin ndi hu, ezin ndi hu ile nọ gi oso kpotu, zunban ime mirin Galili ebahun, ragbu enwen wẹ. Ezin hu ile ri ihien nọke nnu isen.

¹⁴ Ndi-ndu ezin ndi hu nọ gbajenme d'a gwa ndi obodo wẹ lẹ umu-ali ndi ri egbere hu ihien meni. Wẹ ile nọ puha d'ee ihien meni. ¹⁵ 'Ya wẹ nọ bia d'e kunrun Jesu; wẹ nọ hūn onye hu igunrun eje-mmọn te ri ime e: ọ ndihū alị, o yi hū ekwa, o gi hū ezigbo uche e—egun nọ tu wẹ. ¹⁶ Ndi o me enya nọ gwa wẹ ihien me okennyẹ hu eje-mmọn te ri ime e lẹ ezin ndi hu.

* Isi Nke Isen:1 mọbu: Gegasa

¹⁷ 'Ya wẹ nọ rịoma Jesu n'ọ gha ẹgbere wẹ pu.

¹⁸ Ogen Jesu gi banko ime ugbo, okennyẹ hu eje-mmọn te rị ime ẹ nọ rịo a n'ọ sọnme ẹ.

¹⁹ Kanị Jesu nọ jụ, si a, "Laburu ndi nke i d'a gwa wẹ oken ihien Osolobue meni i, le k'ọ mēhan n'i omiken."

²⁰ 'Ya okennyeni nọ pu, ghagbama obodo iri hu nọgbamani w'a kpọ Dikapolisi, a gwa wẹ ihien Jesu men'ẹ. Ọ nọ tu wẹ ile nọ n'a ẹnya.

Jesu A Zuo Okpoho Ihien Ri A Gba, Kpotien Nwata Nwunhunni
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Ogen Jizosi gi gi ugbo-mirin fetuguzi mirin ahun, kinhenzi azuun hun-ẹbo, igunrun hi-ogbe nọ fihunme ẹ mkpenren mirin ebahun. ²² Onye ohu w'a kpọ Jairosi, hun wu onye ohu ime ndi-isi ulo-ofufe nọ bia; ogen o gi hun Jesu, 'ya o nọ danni Jesu ali; ²³ rịokemme ẹ, si, "Emu ri a ku nwa m okpoho hun nta, o d'a nwun. Dodo bia d'e bu ẹka i kwasi a, zuo a, keni o ri ndun!"

²⁴ 'Ya Jizosi nọ sọnme ẹ. Igunrun hi-ogbe nọzi sọnme wẹ, wẹ ile hu a fufa Jizosi.

²⁵ Ime igunrun hu, o nwe okpoho ihien ri a gba kete ahua mmebuo. ²⁶ Ọ hunjunguo ẹnya ẹka ndi idibia, d'e ru ni ihien a guu a ẹka, kanị, hun nke o gi dnhin, o hude a jowaye njo.

²⁷ Makeni o nuguo banyeni Jizosi, o nọ gha azuun nokunme Jizosi ime igunrun hu, metu ẹkwa a ẹka; ²⁸ makeni o si enwen ẹ, "Omēni m k'a sahu ẹka metu ẹkwa a ẹka, m siko d'a ri mma." ²⁹ Hun o gihu metu ẹkwa Jesu ẹka, ihien ri a gban'a nọ kusi ozigbo—ke ehū don me ẹ, o nọ marin n'ọ dnhinguo. ³⁰ Ozigbo, Jesu nọ marin ni iken a ghaole ime ẹ pu, o gbepoto ime igunrun hu, si, "Onye metu ẹkwa m ẹka?"

³¹ Umụ-azuun a nọ si a, "I hu a hun igunrun ihian ri a fufan'i, y'a jumazi 'Onye metu m ẹka?'" ³² Kanị Jizosi hukwo e lehunme ẹnya n'ọ hun onye o wu. ³³ Makeni okpoho hu a maringuo ihien me n'e, ya o nọ gi egun le ehū-omuma-nni bia d'a danni Jesu ali, gwapuchanrin a ezioku. ³⁴ Jesu nọ si a, "Nwa m, okukwe i e meguo i dnhin; lama, udon 'ya ri ni i, dnhinchanrin ime nsongbu i."

³⁵ Ebe Jizosi rikwo e ku, ndi-ozu nọ gha iwe Jairosi bia, si a, "Nwa i a nwunhuguo, k'i nọzi e songbuni onye-nkuzi?" ³⁶ Kanị, ogen ihienni wẹ ri e ku gi feban Jesu ntin†, o nọ si Jairosi, "Atule egun, ka kweri hu!"

³⁷ Jesu anini ndi ozo son ẹ kari Pita le Jemisi le Jonu nwenẹ Jemisi. ³⁸ Ogen wẹ gi ru iwe onye-isi ulo-ofufe hu wu Jairosi, Jesu a hun oken isusu le ndi ri a kwan ẹkwan, e goshi elu.

³⁹ Ogen o gi banye ime ulo, o nọ si wẹ, "Kị wu isusuni? Kị onu ri a kwanni? Nwata ahun a nwunhunni, o rihu uran!" ⁴⁰ 'Ya wẹ nọ muma Jesu emu. Kanị, ogen o gi chupuguo wẹ ile ezi, o nọ weri nedi le nne nwata ahun le umu-azuun a eto ahun ya le wẹ wi, wẹ ile nọ wiri banye mmughe ebe nwata hu dine. ⁴¹ 'Ya o nọ kwodon nwata hu ẹka, si a, "Talita, kum!" 'Ya wu, "Nwata okpoho, m si i lihi!"

⁴² Ozigbo, 'ya nwata ahun nọ lihi oto, jehunmeme. (Nwata hu wu nwa ahua mmebuo.) Ọ nọ tukemme wẹ ile ẹnya. ⁴³ Jesu nọ dokemme wẹ ẹka ntin, si wẹ a gwakwole onye owule ihien meni, o nọ si wẹ, ye nwata hu ihien-oriri ri.

Isi Nke Isin

Ndi Obodo Nazareti A Ju Jizosi
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Jizosi a gha ebegu pu, o nọ si obodo ẹ wu Nazareti*, umu-azuun a nọ sọnme ẹ. ² O ru Uhuohin Izu-iken, o nọ kuzime ime ulo-ofufe. Ọ tu ndi bu oda ri a nun'a ẹnya, wẹ hu a si, "Elebe ke okennyeni nọ nwonhen ihien ndini ile? Elee amamihien wu hunni wẹ ye ẹ? Elebe k'ọ nọ nwonhen iken o gi a run oken orun-atumanya ndini o ri a run? ³ Onwan ele Kapinta, nwa Meri? Onwan ele nwenẹ Jemisi le Josisi† le Judasi le Sajmonu? Ele ẹnyi le umun-ẹ-ekpoho ri ebenu?" 'Ya ke izize ẹ nọ ban wẹ, wẹ nọ legberi ẹ.

⁴ Jizosi nọ si wẹ, "W'a gbaye onye-amuma agbaye ebe owule wezuka ime obodo ẹ le ebe ndi nke ẹ ri le ime ezi-le-ulo a."

⁵ Ọ sanị ẹka run orun-atumanya ebegu, kari ndi buleni oda emu ri a ku o bu ẹka kwasi zuo. ⁶ Ọ nọ tu a ẹnya ni enwe wẹ okukwe.

Jesu E Zipu Umụ-azuun Mmebuho Hu
(Mat 10.5-10; Luk 9.1-6)

'Ya ke Jesu nọ jensonmeme obodo-obodo mesonme ekere-ekere ri egbere hu, a kuzi wẹ. ⁷ Ọ nọ kpọ umu-azuun a mmebuo hu, zipu wẹ mmadu ebuo-ebuo, ye wẹ iken w'e gi a chupu ejemmon. ⁸ Ọ si wẹ, unu jenkoni, ewerile ni ihien owule kari okpo: ewerile ni ihien-oriri mobu

† Isi Nke Isen:36 mobu: Kanị, Jesu egondeni ntin ihien wẹ ri e ku. * Isi Nke Isin:1 obodo o nọ sue † Isi Nke Isin:3 Josefutu

egho, ebulę ni ępa. ⁹ Yiri ni akpukpo-uku; ka ewerile ni ęwo ozo che ni hun onu yi. ¹⁰ O siji we, "Ulo owule onu banye, nodi ni ebahun d'e ru mgbe unu gha obodo hu pu. ¹¹ Kani, obodo owule nabanhanleni unu, mobu ju ni egonko we onu ntin, unu pukoni, kpukpupu ni ejan ri onu uku toni we. Iya jenko d'a wuru ihien w'e gi shiagbu we eri."

¹² "Ya we no jenne d'e gwasomme we roghari; ¹³ a chupusomme we eje-mmom bu oda, a tankpu ndi emu ri a ku uden olivu, a zupo we.

Onwun Jonu Hun E Me Mirin-Chuku
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Eze wu Herodu no nu ihien ndini Jesu ri e me—makeni efan Jesu a kpogbariote. O nwe ndi ri a si, "Jonu hun e me mirin-Chuku ro, o ghaguo onwun lihi, 'ya hain o gi nwe iken o gi a run orun-atumenya ndini." ¹⁵ Ndi hu ime we si, "Elajia ro." Ndi ozo si, "Onye-amuma ro—rike ndi-amuma mbu." ¹⁶ Kani, ogen Herodu gi nu a, o no si, "Jonu hun m bepu isi a ghaote onwun lihi."

¹⁷ Herodu ku enina makeni Herodu le enwen e zi we d'a nwunrun Jonu, ken e egbun, kpokin e ye ulo-ngan, make ufiri Herodias nwanwe nwen Herodu wu Filipu, hun Herodu jen d'a luma; ¹⁸ ufiri ni Jonu si Herodu, "Iwu ekwerini n'i weri nwanwe nwen i luma; i ri a dan Iwu Osolobue." ¹⁹ Ize Jonu no zeme Herodias; o te cho n'o gbu Jonu, kale o sani eka. ²⁰ Egun Jonu a tu Herodu makeni Herodu a maringho ni Jonu wu onye ezi-omume le onye ri nso, Herodu anini we gbu e. O suo Herodu n'o gon ntin oku Jonu osuon'a n'o gbu e mgbu obi ogen owule o gi nu a.

²¹ Omeagu, efe no puhani Herodias uhuhin hu we gi a nyanhan omumu Herodu. O ru uhuhin hu, Herodu no kpo oriri hi-ogbe. Ndi o kpo 'ya wu oriri wu ndi-isi Orun-ebo le ndi oki-agma, le ndi we marin amarin ime Galili. ²² Ogen nwa Herodu okpoho hun w'a kpo Herodias[†] gi puha, ten egu, o no suo Herodu le ndi-obia a usuo oda-oda; Herodu no si nwata hu, "Rio m ihien suo n'i, m jenko d'e ye i ye." ²³ O no kun iyi, si, "Ihien owule i rio m, m siko d'e ye i ye, osuon'a n'i si m kebe ali-eze m uzo ebuo ye i azun ohu." ²⁴ Nwata okpoho hu no jen d'a ju nne e, si, "Kini ke m siko d'a rio?" Nne e no za a, si, "Isi Jonu hun e me mirin-Chuku." ²⁵ Ozigbo, o no gbakin-azuun buru eze, si a, "M cho n'i gi mgbadon^S ye m isi Jonu hun e me mirin-Chuku kiken!" ²⁶ Ihenni no fu eze, kani, make iyi o kun le ndi obia a, o choni n'o si nwata-okpoho hu mba. ²⁷ O no zi onye-agma ime ndi ri e dun'e e che e nche jen d'e behe isi Jonu. Onye-agma hu no jen ime ulo-ngan, bepu Jonu isi. ²⁸ O no gi mgbadon buhe e, bu e ye nwata-okpoho hu, nwata-okpoho hu no bu e jenni nne e. ²⁹ Ogen umu-azuun Jonu gi nu ihieni, we no bia d'e buru ehu a li.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri
(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14)

³⁰ Ogen ndi-ozu hu pu-ichen gi lua, we no fihunme Jizos; we no gwa a ihien ile we run le ihien ile we kuzi. ³¹ O no si we, "Puha ni, ni enyi si ebe ihian bileni keni unu zu iken ekerel!" (O ku ihieni makeni ndi bu oda ri a bia, a la, nke wu ni Jesu le umu-azuun a ahunden efe ri ihien-oriri.) ³² Iya le we suo no banye ugo-mirin si ebe ihian bileni. ³³ Ndi bu oda hun we ke we jenko, we no marin ni uwe ro, ya we no gha obodo ri ichen-ichen weri uku gbama oso, buni we uzo ru ebahun. ³⁴ Ogen Jesu gi gha ime ugo puha, o hun igunrun ahun hi-ogbe, omiken we e jun e obi, makeni we no ke atunrun nwonleni onye-ndu, o no kuzime we ihien bu oda.

³⁵ Ogen eki gi gime, 'ya umu-azuun a no bia d'e kunrun e, si, "O nwonna onye bi ebeni enyi ri bu ohii a gbagago; ³⁶ gbashia ndini ni we shi ali-ofia le obodo ndi mesonme eker-ekeke ri ehu ebeni d'e nonrin ihien we jenko d'e ri." ³⁷ Jesu no si we, "Onu le enwen unu, ye ni we ihien we siko d'e ri." We no ju a, si, "Ni enyi hun egbo orun akpu-uhuhin ogun-iri nonye ndini ile bredi we k'e ri?" ³⁸ Jesu no si we, "Ogbe bredi ole ke onu gi? Jen ni d'e lele e." Ogen we gi leleagu a, we no si a, "Ogbe isen le azun ebuo." ³⁹ O no si we gwa ndi hu nodi ali okudu-okudu elu irurue ndun ri ebegu.

⁴⁰ Ndi hu no nodisonme okudu-okudu: ndi hu ime we madu ogun-isen, ogun-isen, ndi hu ime we iri-kwasi-ogunnaj, iri-kwasi-ogunnaj. ⁴¹ O no wesi ogbe bredi isen hu le azun ebuo hu enu, lee enya elu-igwee, ye Osolobue ekele. O no bebe bredi ndi hu buye umu-azuun a d'e ye we. O no kebezikwo ni we azun ebuo ndi hu.

⁴² We ile no rijunchanrin efo. ⁴³ Ogen we gi tutukomeguu bredi le azun we rihodu, o jun ukpali mmebuo. ⁴⁴ Ikennye ri ime ndi ri ihien-oriri hu wu mmadu ogun-iri kwasu nnu-mmebuo, 'ya wu nnu-uku isen.

† Isi Nke Isin:22 mobu: nwa Herodias okpoho

S Isi Nke Isin:25 afere

Jesu E Jẹn Ijẹn Elu Mirin
(Mat 14.22-23; Jọn 6.15-21)

⁴⁵ Jesu nọ zipụ ụmụ-azụụn a ozigbo, si wẹ banye ime ụgbọ keni wẹ bu n'ẹ ụzọ si Ɔesajida hụn rị azụụn ohimin hụ hụn-ẹbọ. 'Ya nwen nke nọ gbashia igunrun hụ. ⁴⁶ Ogen o gi gbashiaiguu wẹ, ọ nọ si elu ugu d'e me ekpere. ⁴⁷ O ru ogen enyasi, ụgbọ e ru etintinnai mirin ahun bu Jesu sụọ rị akpakali. ⁴⁸ O nọ hụn a n'ọ rị a fụ wẹ ọrụn inyanshi ihun makele ufere rị e bukin wẹ azụụn. Ihiẹn rikẹ ọkuloke ẹto ụtuntun, ọ nọ jẹnhen ijẹn elu mirin d'e kunrun wẹ. O te k'a ghafe wẹ. ⁴⁹ Ogen wẹ gi hụn a k'ọ jenkọ ijẹn elu mirin, wẹ ro ni onye-mmọn rọ, 'ya wẹ nọ yi oro — ⁵⁰ makeni egun tuma wẹ ke wẹ ile hụn a. Jesu nọ kuye ni wẹ oku ozigbo, si, "Mme rọ, atule ni egun!" ⁵¹ Ya ọ nọ banye ni wẹ ime ụgbọ, ufere hụ nọ kusị. O nọ tükemme ụmụ-azụụn a ẹnya, makeni ⁵² aghotani wẹ ọrụn-atụmenya ahun o gi brẹdi hụ nọn, makeni obi wẹ ze eze.

Jesu A Zụọ Onye Emu Rị A Kụ Ime Genesaretị
(Mat 14.34-36)

⁵³ Ogen wẹ gi fetuguu "ohimin" hụ, e ru wẹ obodo Genesaretị, wẹ nọ lime ụgbọ-mirin wẹ ebehu. ⁵⁴ Ozigbo wẹ gha ime ụgbọ-mirin puha, ndi rị ebehu nọ marin ni Jesu rọ. ⁵⁵ Wẹ nọ gi ọsọ ghagbame ẹgbere hụ ile, e gi ute e buhe ndi emu rị a kụ ebe ọwule wẹ nọ ni 'ya k'ọ rị. ⁵⁶ Ebe ọwule Jesu jẹn—ke obodo me ntin ke hụn shia-efọ ke ali-ofia, wẹ hụ e bu ndi emu rị a kụ a to ime afia, a rịọ Jesu ni wẹ metuhụ ntin ẹwuru e ẹka; ndi ile hụn metu a ẹka nọ dnhin.

Isi Nke Ɛsa

Odinali Ndi Nedi Kani
(Mat 15.1-9)

¹ Ndi Itu-Farisi le ndi hụ ime ndi-nkuzi Iwu hūn gha Jerusalem bia nọ fihunme Jesu. ² Wẹ nọ hūn a ni ndi hụ ime ụmụ-azụụn a rị e gi ẹka runi e ri ihien-oriri, ya wu, ẹka wẹ kwoleni ke wẹ don a kwọ.

³ (Makeni ndi Itu-Farisi le ndi ju ile ara ri ihien-oriri mmani wẹ kwọ ẹka hūn wẹ gi e donme enwen wẹ nsọ. W'e gi e e mezu omenali ndi nedi wẹ kani; ⁴ wẹ gha afia lua, eriko wẹ ihien ọwule mmani ke wẹ chanchanguu enwen wẹ; * o nwonsommezi imerinme ihien w'e me hūn wẹ gi e donme omenali; ke ichanchan mkpu, ite, le ihien ndi ọzọ wẹ gi igwe memẹ, hūn w'e gi e shi ihien-oriri le ihien wẹ gi e dinẹ.)

⁵ Ya ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu ahun nọ nwan ju Jesu ajuju, si, "Ki haij ụmụ-azụụn i gileni e donme omenali ndi mbu, e gi ẹka runi e ri ihien-oriri?"

⁶ O nọ si wẹ, "Ezioku ke Azaya ku banyeni unu ndi ihunna ebehu wẹ nọ de e ni:

'Ndin gi ụgbon-onu

a gbaye m,

kalẹ obi wẹ

e teke ebe m rị;

⁷ ofufe olal'iwii

ke wẹ rị e fe m,

w'a kuzi omenali ihian tume

nọke si Iwu Osolobue rọ.'

⁸ Onu e bu Iwu Osolobue che usuo, kwonkenme omenali ihian."

⁹ O nọ si wẹ, "Onu marin ke unu don a kpachanpu ẹnya a lato Iwu Osolobue, keni onu hūn ụzọ e donme odinali unu! ¹⁰ Makeni, Mozizi si, 'Gbaye nedi i le nne i', sizi, 'Onye ọwule kpari nedi e mọbu nne e, wẹ k'e gburiri a.' ¹¹ Kani, unu si ni onye sihu nedi e mọbu nne e, 'E wegwo m ihien nke m'e ye i ye Osolobue oyiye,' ¹² ohun e higuu, unu a nikozi a meni nedi e mọbu nne e ihien ọwule. ¹³ Enina ke unu gi e me oku Osolobue a pazile ire keni onu hūn ụzọ chedon omenali unu a kuzi. Unu e mesommezi ihien bu oda nọ enina."

Ihien Ndi E Meru Ihian
(Mat 15.10-20)

¹⁴ Jesu nọ kpọzunhanzi igunrun hụ, si wẹ, "Onu ile, gon ni m ntin, ni unu ghota: ¹⁵ O nwonnii ihien a banye ime ihian hūn e merun'a. Kama, ihien gha ime ihian puha wu ihien e merun'a."

¹⁶ [Onye nwe ntin o gi a nu ihien y'a nu.] ¹⁷ Ogen o gi na igunrun hū to banye ime ulọ, 'ya ụmụ-azụụn a nọ si a kowa ni wẹ ilu hū. ¹⁸ 'Ya ọ nọ si wẹ, "Ya wu, unu le enwen onu aghotazi kwoni? Unu aghotani ni ele ihien banye ime ihian e meru a? ¹⁹ Makeni ọ banyeni ime obi e, kani, ime efọ a k'ọ banye, ọ gha erira shi mgbugbu-nsin." (O gi ihienni ku ni ihien-oriri ile rị ochan†.)

²⁰ O nọ sizi, "Ihien gha ime ihian puha wu ihien e merun'a. ²¹ Makeni, ime ihian, ime obi

* **Isi Nke Ɛsa:4** ...wẹ gha afia lua, eriko wẹ ihien ọwule mmani ke wẹ chanchanguu enwen wẹ ke wẹ don a chanchan gi donme enwen wẹ nsọ. † **Isi Nke Ɛsa:19** Ya wu ni wẹ jenkọ d'a saeka ri wẹ ile.

ihian, ke ihien ndini gha a puha: eje-iroro, udi ughere ri ichen-ichen, izun-ohin, igbu-ochu, 22 ina-nwunye-ihian le izo-uku-eye-ofia, enya-uku, ime ihien-ifenren, ndufie, obibi 'mme-nwon-enwen-m,' enya-ufu, nkuto, mpache le nzuzu. 23 Ime ihian ke eje-ihien ndini ile a gha a puha, e meru a."

Okukwe

(Mat 15.21-28)

24 Jizosi no gha ebefu buli, shi egera Taya. O no banye ime ulo ohu; o te choni ni onye owule marin n'o ri ebahun, kanj o sani aka zueri.

25 Ozigbo, okpoho ohu eje-mmom ri ime nwa-a-okpoho no nu banyen'e, 'ya okpoho hu no bia d'e gbun'e osekp. 26 Okpoho ahun wu onye ali ozo, ele onye Ju; ndi Finishia mu a, Siria wu ali we. O no ri Jesu n'o chupu eje-mmom hu ri ime nwa a. 27 Jesu no si a, "Ni umueka rigude, makeji o ri n' mma ni ihian buru ihien-oriri umueka tuye ni nkite." 28 'Ya okpoho hu no si a, "Ezioku ro Di-nwonni-enyi; kale, nkite ri okpuru teburu e ri ifunfun ihien-oriri gha ebe umueka no e ri a danto ali." 29 'Ya Jesu no si a, "Maka ufiri ihieni ni ku, lama, eje-mmom hu a ghaole ime nwa i pu." 30 Ogen o gi ru ulo, o no hun nwata hu k'o dine elu bedi, eje-mmom hu a puguo.

Jesu A Zuo Onye Odin Ghaleni E ku Oku Ohunma

31 Jesu no gha egera ali Taya pu, ghashi ali Sidonu puha azuun obodo iri hu nogbamanj hun w'a kpo Dikapolisi, hun nokunme "Ohimin" Galili. 32 We no wehe n'e okenye ohu, onye ntin-okin hun ghaleni e ku oku ohunma, we no ri Jesu n'o bu aka kwasi a. 33 Jesu no weri e pu ebahun igunrun hu ri. We e si usuo ebe ihian rileni, o no ru mkpinsi n' aka ye e ime ntin, juu eson ye mkpinsi n' aka, gi eson hu de e ire. 34 'Ya o no lee enya elu-igwee, gi okwonlusa si, "Efata." Efata wu "Shiapu".

35 Ozigbo, ntin okenye hu no shiapu, ire e a topu, o no kume oku ohunma. 36 Jizosi no si we agwale onye owule; kanj k'o don ri a gwa we ekule, erira ke we don ri e kukeme e. 37 O tu we ile enya oda-oda, we no si, "O me ihien ile ohunma! O mede onye ntin-okin numa ihien, mede onye odin kume oku!"

Isi Nke Eṣaṭo

Jesu E Ye Mmadu Nnu-iri Ihien-oriri

(Mat 15.32-39)

1 Ogen hu, igunrun ozo hi-ogbe no gbakikome; o megwu, makeji ihien we siko d'e ri arja, Jizosi no kpo umu-azuun a, si we, 2 "Omike igunrunni ri e me m, makeji mme le we a nopolole akpu-uhuhin eto, bu enwonzi we ihien we jenko d'e ri. 3 M si we bu egun lama, we siko d'a suohito uzo makele ndi hu ime we gha ebe tebu enwen e bia." 4 Umu-azuun a no ju a, si, "Elebe ke ihian jenko d'a no hun breji hun siko d'e jun ndini ile efo ime ebeni ihian bileni?" 5 O no ju we, si, "Ogbe breji ole ke onu nwon?" We no za, si, "Esa." 6 'Ya o no si igunrun hu nodisonme ali akpakali; o weri ogbe breji esa hu, o yegwu ekele, o no bebe we, we we ye umu-azuun a ni we ke ni ndi hu 'ya, umu-azuun a no ke ni igunrun hu 'ya. 7 We nwonzikwo azun me kirikiri buleni oda; o yezikwo ekele make azun ndini we, o no si umu-azuun a kezikwo ni we 'ya. 8 Igunrun hu no ri, efo e jun we, ifunfun e hoduni hun we kponkikom ju ukpali esa. 9 Ndi ri ihien-oriri ni ri ihien rike mmadu nnu-iri. 'Ya o no ghashia igunrun hu. 10 Ya le umu-azuun a no banye ugbo-mirin ozigbo si egera Damanuta.

Ndi Itu-Farisi Si A Ghosi We Ihien Ahima

(Mat 12.38-42; 16.1-4)

11 Ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun Jesu, dosonme e ndondo, si a ghosi we ahima hun siko d'a ghosi we n'o gha elu-igwee bia. We gi ihieni shi n'e onyan. 12 Kanj, Jesu no sun oken uden, si, "Ki hain ndi agboni gi a cho ahima? Ezioku ke m ri a gwa onu, o nwonni ahima owule we jenko d'a ghosi agboni!" 13 O no na we to, banyezi ime ugbo-mirin, fetu azuun hun-efo.

Yisti Ndi Itu-Farisi Le Nke Herodu

(Mat 16.5-12)

14 Umu-azuun a nyanhanni weri breji; ogbe ohu suo ke we gi ime ugbo-mirin ebefu. 15 Jizosi no do we aka ntin, si we, "Elekwo ni enya! Kpachanukwo ni enya make yisti ndi Itu-Farisi le nke Herodu." 16 We no si ibe we, "O ku ihieni makeji enyi e gi breji." 17 Jesu a maringwo ihien we ri e ku, o no si we, "Ki hain umu gi e ku oku breji onu gileni? Unu e ke leghamakwo nwan uzo? Unu e ke ghotamakwo nwan? A kpokingwo we obi unu? 18 Onu nwe enya bu unu a ra gi e legha uzo? Unu nwe ntin bu onu a ra gi we nu ihien? Unu a nyanhanni? 19 Ogen m gi bebe ni mmadu ogun-iri-kwasi-nnu-mmebuwo ogbe breji isen, ukpali ole ke ifunfun e we rihodu jun?" We no si a, "Mmebuo." 20 O si we, "Ogen m gi bebe ni

mmadu nnu-iri ogbe bredi esa, ukpalị ole ke ifunfun e we rihodu jun?" We no si a, "Esa."²¹ Ya o no si we, "Unu e ke ghotakwo nwan?"

Jesu A Zuọ Okennyẹ Ɛnya-ishi Ime Obodo Besaida

²² E ru we Besaida, we no weheni Jesu okennyẹ ɛnya-ishi, riọ a n'o metu a eka. ²³ O no weri okennyẹ hu eka, du e pu ime obodo hu, ogen o gi buguu eson che e ɛnya, buguu eka kwasi a, o no ju a, si, "O nwongho ihien i hun?" ²⁴ Okennyẹ hu e lee ɛnya elu, o no si, "M hu e legha ihian, kanị we no ke osisi ri e jen ijen." ²⁵ Ya Jizosi no buzi eka che e ɛnya; o kparapu ɛnya, o no leghamazị uzo, leghama ihien ile ohunma. ²⁶ Ya Jizosi no zi e lama, si, "I lakoni, abanyekwole ime obodo d'a gwa we."

Pita E Ku Onye Jizosi Wụ

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Jesu le umu-azuun a no si obodo ndi me eker-eke hun nokunme obodo Sizeria-Filipi; ebe we jenko, o no ju umu-azuun a, si, "Onye ke we si ni 'ya ke m wu?" ²⁸ We no za a, si, "O nwe ndi si ni i wu 'Jonu hun e me mirin-Chuku' ndi ozo si, 'Elajia' ndi ozo si, 'Onye ohu ime ndi-amuma mbu.'" ²⁹ O no ju we, si, "Onye ke onu le enwen unu si nwan ni 'ya ke m wu?" Pita no za a, si, "Iy wu Kraisi*, Onye Hu Osolobue Tume." ³⁰ Jesu no dokem we eka ntin, si we agwakwole onye owule onye o wu.

Jesu E Ku E N'o K'a Nwan, Lihizi

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Jesu no kuzime umu-azuun a, ni, Nwa nke Ihian jenko d'a ta oken afunfun ri ichen-ichen, ndi-isi le ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu siko d'a ju a to. We jenko d'e gbu e; kanị, hun me akpu-uhuhin eto, o jenko d'a gha onwan lihi. ³² O gwapu we ihien ndini, o gini ilu ku e. Pita no weri e si usuo jugboma a. ³³ Kanị, o gbewoto, lee umu-azuun a, o no jugbo Pita, si, "Gha ebe m ri pu, Ekwensu! Makeni y'a rini e ro nke Osolobue, kanị, nke ihian!"

³⁴ O no kpozunhan igunrun hu le umu-azuun a, si we, "Onye cho n'o wuru nwa-azuun m, onye hu jenko d'a juriri enwen† e, buru obe† e, sonme m. ³⁵ Makeni, onye owule cho n'o ghe isi, isi e jenko d'a to a; onye owule tuhu ndun a make ufri mme le ozioma jenko d'a zuopuha ndun a. ³⁶ Elee erere ke ihian jenko d'e nwonhen omeni o nwonrin uwa ile kale o tuhu ume-ndun a? ³⁷ Eghee, kini ke ihian jenko d'a saeka ye gi gbari ume-ndun a. ³⁸ Onye owule hun ri e me ifenren m le ihien m ku ime agboni jogbu enwen e ɛnya rileni uzo ohu, mme wu Nwa nke Ihian siko d'e me ifenren onye hu ogen mme le ndi mmnon-ozu ri nso jenko d'e gi bia—ogen ahun m jenko d'e gi ogho Nedi m bia."

Isi Nke Itenei

¹ Jesu no siji we, "Ezioku ke m ri a gwa onu, o nwon ndi wuzo ebeni hun jenkoleni d'a nwan d'e ru mgbe we hun Ali-eze Osolobue k'o gi iken hi-ogbe bia."

Jizosi E Nwonhuto

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Akpu-uhuhin isin a ghafeguu, Jesu no weri Pita le Jemisi le Jonu, duru we shi elu-ugu jen elu oda-oda, ya le we suo no nodi ebegu. Id'ɛnya umu-azuun a ebegu, Jesu no nwonhuto, ³ ekwa a no henrin nke ochan, e gbuke—nwunkari hun onye owule ri ime uwa jenko d'a saeka su we. ⁴ Ya ke Elajia le Mozizi no nwonpuha ebegu we ri, e son Jesu e ku oku. ⁵ Pita no si Jesu, "Onye-nkuzi, o rika mma ni ɛnyi nodichanrin ebeni! Ni ɛnyi memem odu eto, ohu jenko d'a wu nke i, ohu wu nke Mozizi, ohu wu nke Elajia." ⁶ (O marinzi ihien o siko d'e ku, makeni egun ri a tu we). ⁷ Ya orukpu no puha d'e kpume we; olu no gha ime orukpu ebegu hanpuha, si, "Onwan wu ezi Nwa m; gon n'e ntin!" ⁸ We no lehunme ɛnya ozigbo, kanị a hunzini we onye owule kari Jesu suo.

⁹ Ogen we le Jizosi gi gha elu-ugu hu hidanla, o no si we, "Agwakwole ni onye owule ihien unu hun d'e ru mgbe Nwa nke Ihian ghaguu onwan lihi." ¹⁰ We noleni gwa onye owule, kanị we suo nodi, we hu e ku e, a ju ihien "igha onwan lihi" wu. ¹¹ Ya we no ju Jizosi, si, "Ki hain ndi-nkuzi Iwu gi si ni Elajia jenko d'e bu'zo biaguu?" ¹² O no za we, si, "Ezioku ro ni Elajia siko d'e bu'zo bia keni o kwademechanrin ihien ile. Ki onu rozi nwan ni 'ya hain Ekwokwo-nsọ gi si ni Nwa Nke Ihian jenko d'a ta oken afunfun, ni we siko d'e legberi e? ¹³ M ri a gwa unu ni Elajia a biaguo, kanị e meguo w'a ihien suo ni we—rike ke Ehuhuo-nsọ don ku banyen'e."

Jizosi A Zuọ Nwata Okennyẹ Eje-mmnon Ri Ime E

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)

* **Isi Nke Ɛsato:**²⁹ Mezaya † **Isi Nke Ɛsato:**³⁴ Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi memem e gbu onye we ma ikpe-onwan. Onye hu e buru obe e sonme ndi-agma hun jenko d'a kpogbu'e. We kpomaguu a elu-obe, a nodi we ebegu e che nche d'e ru n'o nwanhun.

¹⁴ Ogeŋ we gi kunrun umu-azuuŋ a ndi ozo, we no hun igunrun hi-ogbe fihunmeni we, le ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu ke we ri a doŋon we ndondɔ. ¹⁵ Ogeŋ igunrun hu ile gi hun Jizosi, o tu we enya oda-oda, we no gbaburu e d'e kele e. ¹⁶ Jesu no ju umu-azuuŋ a, si, "Kini ke onu le we ri a do?" ¹⁷ Onye ohu ime igunrun hu no za a, si, "Onye-nkuzi, m wehe n'i nwa-m-okennyee; eje-mmɔn hun ghaleni a ta a e ku oku ri ime e; ¹⁸ ogeŋ owule o gi kwondɔn e, o bu e e gbe ali, ufofo a gboma a onu, o nama nkwenren-eze, ehju a ile e shiri. M si umu-azuuŋ i we chupu eje-mmɔn hu, kanj asani we eka."

¹⁹ Jizosi no si we, "Euu, agbo nwonleni okukwe! Elee ogeŋ ke m'e sonru unu nodi?! Elee ogeŋ ke m'e dinruni unu ndidi?! Wehe ni ni m nwata hu!" ²⁰ We no wehe ni Jesu nwata hu. Hun eje-mmɔn hu gihu hun Jesu, o no doma nwata hu, nwata hu no dan ali, kpereme, ufofo a gboma a onu. ²¹ Jesu no ju nedi nwata hu, si, "Kete elee mgbe ke ihienni bidon e?" O no si, "K'o ri nwa-ndu k'o doma a. ²² Imerinme ogeŋ, o tu a e ye ime okun le ime mirin keni o gbu e. Kanj, omeni i saeka me ihien owule, y'e me ni enyi omiken, yeni enyi eka." ²³ Jesu no si a, "I si, 'Omeni i saeka?' O nwonni ihien we ghaleni e ri-eka e me ni onye nwe okukwe." ²⁴ Ozigo, nedi nwata hu no dankpopp ekwan, si, "E kwerigho m, ye ni m eka ebe m noleni nwe okukwe!"

²⁵ Ogeŋ Jesu gi hun a ni igunrun ri a gbaha d'e kunrun we, o no jugbo eje-mmɔn hu, si a, "Iyu eje-mmɔn odin hun ri a napu nwatanj iku-oku le inu-ihien, m si i gha ime nwatanj pu! Abanzile ime e ozo!" ²⁶ Mmɔn hu no yi oro; o dokemeguu nwata hu, o no gha ime e puha. Nwata-okennyee hu no richanrin ke ozun, nkesini ndi bu oda no si, "O nwunole!" ²⁷ Kanj, Jesu no kwondɔn nwata ahun eka, tu udon yen'e eka lihi, o no turu oto.

²⁸ Ogeŋ Jizosi gi banyeguu ime ulo, umu-azuuŋ a no ju a ebe ya le we suo ri a, si, "Ki haɪ enyi gleni saeka chupu a?" ²⁹ O no si we, "Ekpere* suo ke we gi a sa eka a chupu udini."

Jesu E Kuzi Oku Onwun A, Kuzi N'o K'e Lihi

(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)

³⁰ Jizosi le umu-azuuŋ a no pu ebahun, ghasi Galili. Jesu achonj ni onye owule marin ebe we ri, ³¹ makeni o ri a kuzi umu-azuuŋ a, a si we, "We siko d'e we Nwa nke Ihan ye ndi siko d'e gbun'e; kanj, we gbuguu a, nke akpu-uhuhin eto, o lihi." ³² Kanj aghotanj we ihien o ri e ku, bu egun aninj we ju a utaa.

Onye Kachanrin Ibe E Ime Umu-azuuŋ Jesu?

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ E ru we Kapanom, ogeŋ we gi banyeguu ime ulo, Jizosi no ju umu-azuuŋ a, si, "Ki unu rjde a do ogeŋ enyi gi ri uzo?" ³⁴ Kanj azanj we Jesu, makeni ke we ri uzo, we ri a do onye kachanrinj ime we ile.

³⁵ Jesu a nodi ali, kpo umu-azuuŋ a mmebuo hu, si we, "Onye owule cho n'o wuru onye ibuzo, ya wuru onye ikpazuun, ya wuru odibo onu ile." ³⁶ Ya o no weri nwata ohu, bu e tumehun we. O no kon eka ye e olu, si we, ³⁷ "Onye owule nabanhon onye ohu ime ndinj make ufiri m, nabanhon m; onye owule hun nabanhannj m, ele mme k'o nabanhon, kanj onye hun zihene ni m k'o nabanhon."

Onye Ghaleni A Lu Onu Ogun Ri Azuuŋ Nke Unu

(Luk 9.49-50)

³⁸ Jonu no si Jesu, "Onye-nkuzi, enyi hun okennyee ohu k'o ri e gi efan i a chupu eje-mmɔn, enyi no si a kusi a, makeni o rinj e son enyi." ³⁹ Kanj Jesu no si a, "Akusile n'a; makeni o nwonni onye gi efan m runghu orun-atumena hun siko d'e kujakenrin oku m. ⁴⁰ Makeni onye owule hun ghaleni a lu enyi ogun ri azuuŋ nke enyi. ⁴¹ Ezioku ke m ri a gwa onu, onye owule ye unu mkpu mirin ohu ra makele unu ri a za efan Kraistj, jenko d'a narin ugwo orun a."

Ihien E Buhe Njo

(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² "Onye owule hun me onye ohu ime umueka ndinj kwerini ni m me njo, o ka mma ni we yime onye ahun olo hi-ogbe olu, tu a ye ime ohimin. ⁴³ Ya wu, omeni eka i a haɪ i me njo, bepɔ a. O ka mma ni i gi ehɔ zuleni oke banye ndun karj ni y'e nwongho eka ebɔ, bu y'e si okun-mmɔn, okun hu ghaleni e tinyun. [⁴⁴ Ohori ri ebahun a ra nwun, okun rin'a ara tinyun.] ⁴⁵ Omeni ukɔ i a haɪ i e me njo, bepɔ a: o ka mma n'i dan nguro banye ndun karj ni y'e nwongho ukɔ ebɔ bu y'e si okun-mmɔn. [⁴⁶ Ohori ri ebɔhu a ra nwun, okun rin'a ara tinyun.] ⁴⁷ Omeni enya i a haɪ i e me njo, gupɔ a, o ka mma n'i gi enya ohu banye Ali-eze Osolobue karj ni y'e nwongho enya ebɔ, a tu we i ye okun-mmɔn. ⁴⁸ Ohori ri ebɔhu a ra nwun, okun rin'a ara tinyun."

* **Isi Nke Iteneɪ:29** mɔbu: ekpere le ibu-onu

⁴⁹ “Wẹ k’e gi okun me ihian suo ke we don e gi nnu e me ihien a suo. ⁵⁰ Nnu ri mma; kanj, o tuhu usuo a, nani ke y’a don me e n’o suomazi usuo? A no ni ke nnu ebe ibe unu ri; e me ni ni udon a ri egbata onu le ibe unu.”

Isi Nke Iri

Jesu A Kuzi Banyeni Mkpechan

(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Jesu no gha Kapanom shi egbere Judia le nftu Iyi Jodani. Igunrun ihian a gbakikomezi ebe o ri. O no kuzime we ke o don e me ogen owule.

² ‘Ya ke ndi Itu-Farisi no bia d’e kunrun Jesu, gi ajuju shin’e onyan, si a, “Iwu enyi e kwerigho ni okennyẹ kpechan nwunye e?”

³ O no za we, si, “Kini ke Mozizi gwa onu?”

⁴ We no si a, “Mozizi si ni okennyẹ jenkọ d’a saeka de ehuhuo-mkpechan, kpechan nwunye e.” ⁵ Kanj Jizosi no si we, “Ufiri ni obi unu e zekẹ k’o gi deni unu iwuni, ⁶ kale, gha isi mbidon ahun Osolobue gi ke ihien lala ‘Osolobue ke we oken le onyennyẹ’ rike ke Ekwuko-nsọ don ku e, o no si: ⁷ ‘Makẹ onwan, okennyẹ siko d’a lato nedi e le nne e, d’a banye ni nwunye e, we ebuo e henrin ohu.’ ⁸ We ebuo a wuru ehuhuo. ‘Ya wu, elezi we ebuo, kanj ehuhuo. ⁹ ‘Ya wu nwan ni ihien Osolobue wegbama, onye owule ekebele e.’”

¹⁰ Ogen we gizi ri ime ulo, ‘ya umu-azun a no juzi a oku mkpechani. ¹¹ O no si we, “Onye owule kpechan nwunye e luma okpoho ozo, ghere aghere; o meole nwunye e njo. ¹² Eriazikwo, okpoho kpechan di e, luma okennyẹ ozo ghere aghere—o zogu oku ye ofia.”

Jesu A Gozi Umu-ndu

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ O nwon ndi ri e wehe ni Jesu umueka n’o metu we eka, kanj umu-azun a no jugbo ndi hu weheni we. ¹⁴ Ogen Jesu gi hun a, iwe no we e, o no si we, “Ni ni umueka bia d’e kunrun m; akusile ni we, makeni Ali-eze Osolobue wu nke ndi no enina. ¹⁵ Ezioku ke m ri a gwa onu, onye owule nabanhanleni Ali-eze Chuku noke nwa-ndu, abanyeko a.” ¹⁶ O no pari umueka hu, bu eka kwasi we, gozi we.

Odafin Hu

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Ogen Jesu gi puko, okennyẹ ohu no gbaha d’e gbuwe osekpu, si a, “Onye-nkuzi oma, ki m’e me hun m’gi nwehen ndun-itebite?” ¹⁸ Jesu no si a, “Ki hain i gi kpo m onye-oma? O nwonna onye ri mma wezuka Osolobue. ¹⁹ Y’a maringho ihien Iwu ku: ‘Egbule ochu; agherele, ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; atunarinle ihian ihien e, gbaye nedi i le nne i.’”

²⁰ Okennyẹ hu no si Jesu, “Onye-nkuzi, m hu e donme iwu ndini ile kete m’a marinle ihien *.”

²¹ Kanj Jizosi no gi ihien-osusuo lee e, si a, “O nwe ihien ohu ri a kon’i: jen d’e rekwama ihien ile i nwe; we egbo e ye ndi igbenye—y’e gi e nwe aku-le-uba ime elu-igwee, y’a bia d’e sonme m.” ²² Ogen okennyẹ hu gi ni ihienni, o no ronme ihun, sukuru pu, makeni o nwe aku-le-uba oda.

²³ Jizosi e lehunme enya, o no si umu-azun a, “N’o fuka orun ebe ndi idafin jenkọ d’a no banye Ali-eze Osolobue!” ²⁴ Okuni no tu umu-azun Jizosi enya. Kanj Jizosi no siji we, “Umu m, ni Ali-eze Osolobue fuka orun obanye! ²⁵ O ka nfe ni anyinnyan-mkpukpuka wu kamelu ghafẹ enya oloden kari ni odafin banye Ali-eze Osolobue.”

²⁶ O tu we enya oda-oda, we no juma ibe we, si, “Onye siko d’a sazi nwan eka nwe nzuopuha?”

²⁷ Jesu e lee we, o no si, “Ebe ihian ri, o niko me, kanj ele ebe Osolobue ri, makeni ihien ile ri nfe ebe Osolobue ri.”

²⁸ Pita no si a, “Lee e, enyi a latoguho ihien ile sonme i.”

²⁹ Jesu no si, “Ezioku ke m ri a gwa unu, o nwonna onye hun o meni o giguho ufiri mme le ozioma nato ulo, mobu umune-ikennyẹ mobu umune-ikpoho, mobu nne e mobu nedi e mobu umu a mobu ali o nwon, ³⁰ hun jenkoleni d’e nwehen ulo le umune-ikennyẹ le umune-ikpoho le nne le umu le ali—nwonhen we uzọ ogun-isen, nwehenzikwo ukpokpo; nwehenzikwo ndun itebite ime uwa hun lalani. ³¹ Kanj, ndi bu oda wu ibuzo jenkọ d’a kpari azun, ndi ikpazun e buru uzọ.”

Hun M’e Mgbe Eto Jizosi Ku Oku Onwan A Kuzi E N’o Shiko D’e Lihi

(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Jesu le umu-azun a ri uzọ hun we gi jenkọ Jerusalem. Jizosi ri we ihun, o hu a tu umu-azun a enya; egun hu a tu ndi hun sonkonj we. Jizosi no werizi uwe mmebu si usuo, gwama

* **Isi Nke Iri:20** Ndi ju weri e ni ahua mmeto ke nwata-okennyẹ gi a marin ihien ri mma enya Osolobue le ihien rileni mma.

wę ihien jęnkọ d'e men'e; ³³ ọ sị wę, “Gon ni ntin, ęnyi jęnkọ Jerusalem; wę siko d'e we Nwa nke Ihian che ęka ndi-isi nchu-ęjan lę ndi-nkuzi Iwu. Wę siko d'a ma a ikpe-onwun, w'e ye ndi wuļeni ndi Ju. ³⁴ Wę jęnkọ d'a kpa a ye emu, ju a ęson, fjan a mkpinsin, gbu ę; kanị hun m'e akp'ohin ęto o k'e lihi.”

Ihien Jemisi Lę Jonu Riọ Jesu

(Mat 20.20-28)

³⁵ Umụ Zębedi wu Jemisi lę Jonu nọ puha ihun Jesu, sị a, “Onye-nkuzi, o nwon ihien ęnyi cho ni ęnyi riọ i; ęnyi cho n'i mę ni ęnyi 'ya.”

³⁶ 'Ya ọ nọ sị wę, “K'i onu cho ni m mę ni unu?” ³⁷ Wę nọ sị a, “Kweri ni onye ohu ime ęnyi jęnkọ d'a nọdi alị ęka-nni i, onye ohu a nọdi alị ęka-ekpen i, ime Alị-eze ogho i.”

³⁸ Kanị Jizosị nọ sị wę, “Onu a marin ihien unu ri a riọ. Ni unu saeka ra mkpu afunfun m siko d'a ra mobu gha ime ihien m jęnkọ d'a gha—hunjun ęnya ke mme?”

³⁹ Wę nọ sị a, “Ęnyi jęnkọ d'a s'ęka.” Jesu nọ sị wę, “Ezioku, onu jęnkọ d'a ra mkpu afunfun m siko d'a ra, hunjunzikwo ęnya ke mme; ⁴⁰ kanị ęle mme jęnkọ d'e ku onye k'a nọdi ęka-ihien m mobu ęka-ekpen m; nke ndi wę kwademe n'e ro.”

⁴¹ Ogen uwe iri hodunị gi nwan nu a, wę nọ bumeni Jemisi lę Jonu olulu. ⁴² Jesu nọ kpozunhan wę ebe ọ ri, sị, “Onu a maringho ni ime ndi alị ndi ozo, ndi hun a kinị e mę nọke sị wę nwon ndi wę ri a ki, ndi nwe okwa ri ime wę a ghosị ndi ri okpuru wę ni wę ka wę. ⁴³ Kanị emele ni erira; onye owule hun cho n'o mę oken ihian ime unu siko d'a wuriri odibo unu; ⁴⁴ onye owule cho n'o wuru onye ibuzo ime unu jęnkọ d'a wuriri igbon unu ile — ⁴⁵ makeni, ke Nwa nke Ihian abiani ni wę gba n'a odibo, kale, ọ bja n'o gba odibo, n'o ye ndun a, gi gbapuha ndi bu oda.”

Onye ęnya-ishi Njugbo Gbondonleni Okukwe ę

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ 'Ya wę nọ ru Jeriko. Ogen 'ya lę umu-azun a lę igunrun ihian sonkonị wę gi gha ime Jeriko pukọ, onye ęnya-ishi ohu, hun a riọ urio nọdi alị mkpenren uzọ ebahun, ęfan a wu Batimiosị nwa Timosi. ⁴⁷ Ogen o gi nu ni Jesu onye Nazaretị ro, ọ nọ yime oro, sị, “Jesu! Nwa Defidi! Mę ebere m!”

⁴⁸ Ndi bu oda ime ndi ri ebahun nọ jugbo a, sị a gba nkintin; kanị ọ nọ yikemmede oro ahun, sị, “Nwa Defidi, mę ebere m!”

⁴⁹ Jizosị nọ wuzo, sị, “Kpoha n'a.” Wę nọ kpọ onye ęnya-ishi hu, sị a, “Kwondon obi i, lihi ęto, ọ hu a kpọ i.”

⁵⁰ Ọ nọ fe ewuru o yiye elu ę tuhu, fihi ęto d'e kunrun Jesu. ⁵¹ 'Ya Jizosị nọ sị a, “K'i cho ni m mę ni i?” 'Ya onye ęnya-ishi hu nọ sị a, “Onye-nkuzi, m cho ni m leghama uzọ.” ⁵² Jesu nọ sị a, “Jenmę, okukwe i e meguo i ri mma.” Ozigbo, ọ nọ leghama uzọ, ọ nọ sonmę Jesu.

Isi Nke Mmanai

Jizos' A Banhan Jerusalem Rike Onye-mmęri

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)

¹ Ogen wę gi rumę Jerusalem, nokummemę Befeji lę Betani, e ru wę ęhu Ugu Olivu, Jesu nọ zi umu-azun a ebuo ozi, ² sị wę, “Jen ni ime obodoni mę ekeke ri onu ihun: hun unu gihu banye ime e, unu jęnkọ d'a hun nwa-jaki wę kelęni nyintu we limeto; topun'a, onu e wehęni m'e. ³ Onye sị unu, 'K'i unu ri e men ihięni?' Sị n'a hu, 'Na cho a, ọ jęnkọ d'e wekinhen ę kikęni.' ” ⁴ Wę nọ jenmę. Wę nọ hun nwa-jaki wę limeto ihun-ezi ęhu onumuzo ogele uzọ. Ogen wę gi ri a topu a, ⁵ ndi hu ime ndi wuzo ebęhu nọ sị wę, “K'i unu ri a topu ni nwa-jaki hu.” ⁶ Wę nọ ku ihien Jesu sị wę ku; wę nọ kweri ni wę weri e. ⁷ Wę nọ wehęni Jesu nwa-jaki hu, gbama ewuru wę ye enu e, ọ nọ nọdi alị elu e. ⁸ Ke Jizosị nyinko a, ndi bu oda nọ gbama ewuru wę e yiye elu ę ye uzọ, ndi ozo nọ gha ofia tigrisonmę agalaba osisi, gbama wę ye uzọ. ⁹ Ndi hun ri ihun lę ndi hun ri e sonn'e hu e yi oro, a sị,

“Hozana!

Onye ahun gi ęfan Di-nwonni-ęnyi bja wu onye Chuku gozi agozi! ¹⁰ Alị-eze hu lalanị wu alị-eze Chuku gozi agozi —

Alị-eze nedi ęnyi kanị wu Defidi.

Ojija-nma ya ri ni Osolobue ebahun kacharin elu e jen ime elu-igwee!”

¹¹ 'Ya Jizosị nọ banye Jerusalem, si Ulo-nso. Ọ nọ lehunmęcharin ihien ile. Kanị, ebe o menị ohihị a gbago; 'ya lę umu-azun a mmębuo nọ si Betani.

Jesu A Bu Osisi Figi Hu Onu

(Mat 21.18-22)

¹² Eki e fon, ebe wę gha Betani lala Jerusalem, ęgun hu a gun Jesu. ¹³ O lee ęnya, ọ nọ lecheni osisi figi ęhuhọ jun elu e. Ọ nọ jen d'e lele ke mkpuru figi hu elu e. Kanị, ogen o gi ru ebahun,

ehuhuo suo k'o hun elu e, make ni oge n figi gi a mi e ke ru. ¹⁴Jesu no si osisi figi hu, "O nwonna onye siko d'e rizi mkpuru i!"

Umụ-azụn a nughọ ke o ku ihien ni.

Jizosi E Jen Ulo-nsọ

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jon 2.13-22)

¹⁵Oge n we gi ru Jerusalem, Jesu no si ime Ulo-nsọ, chupuma ndi ri a zu afia ebefu—ke ndi ri e nnoni ke ndi ri e reni. O no hukupemesonme teburu ndi a gbatu egho le ochi ndi ri e re nduru. ¹⁶O nwonna onye o ni bu ihien owule ghafe ime Ulo-nsọ. ¹⁷O kuzi ndi ri ebefu, si, "We de e ime Ekukwo-nsọ, si, 'We siko d'a kpo Ulo m ulo-ekpere ndi ali ile ri ichen-ichen', kanj onu e gigo a henrin ebe ndi ohin a wari!" ¹⁸Ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu a nu ihien ni, we no choma uzo w'e gi gbu Jesu. Egun e hu a tu we makele nkuzi e a nwunguo igunrun hu ile ri. ¹⁹O ru enyasi, Jizosi le umu-azun a no gha ime Jerusalem pu.

Jesu E Gi Osisi Figi Ahun Kuzi Okukwe

(Mat 21.20-22)

²⁰Eki e fon uzo utuntun, ebe we ghako uzo hu, we no hun ni osisi figi hu a kpoquo nkun d'e ru nkpogun. ²¹Pita no nyanhan ihien meni, o no si Jesu, "Onye-nkuzi, lee-o, osisi figi hu i bu-onu a nwunhuguo!" ²²Jesu no za we, si, "Nwe ni okukwe ime Osolobue. ²³Ezioku ke m ri a gwa unu, unu si uguni, 'We buli i elu, tu i ye ime ohimin' bu onye hu enweni obi efuo, kama o kwerigho ni ihien o ku jenko d'e me, we jenko d'e men'e 'ya. ²⁴Ifiri e, m ri a gwa unu, unu me ekpere ri o ihien owule, kweri ni nu unu e nwehuguo a, unu k'e nwonhen e ²⁵Oge n owule i ri e me ekpere, gbaghari—omeni o nwon onye me i eje-ihien, keni Nedi i hun ri elu-igwee gbaghari i njo i." ²⁶[Kani, omeni ya gbagharini, Nedi i hun ri elu-igwee agbagharikowo i njo i.]

A Ju We Jizosi Onye Zi E

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷Ya we no banhanzi Jerusalem.

Ebe Jesu jenko ijen ime Ulo-nsọ, ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi ndi Ju no bia d'e kunrun e. ²⁸We no ju a, si, "Elee iken k'i gi e me ihien ndini we? Onye ye i ikenni?" ²⁹Jesu no za we, si, "M jenko d'a ju unu ajuju ohu; unu za m ajuju hu, a gwa m onu iken m gi ri e me ihien ndini we: ³⁰Mirin-Chuku Jonu me, o gha elu-igwee bia ra o gha aka ihian bia? Za ni m'a?" ³¹We we no tugbama iroro, si, "Kini ke enyi jenko d'e ku? Enyi si, 'O gha elu-igwee, aka Osolobue, bia,' o jenko d'a si, 'Ki hain nwan unu gileni kweyeni Jonu?' ³²Kanj enyi asiko, 'O gha aka ihian bia.'"

(Egun ri a tu we make ni ihian ile marin ni Jonu wu onye-amuma nke-esi.)

³³Ya we no za Jesu, si, "Enyi a marin." Jesu no si we, "Mme nwen nke agwakowo unu iken m gi e me ihien ndini we."

Isi Nke Mmēbuo

Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Ugbo Lefu Enya Ta

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹Jesu no tama ni we ilu, si, "Okennyeh ohu nwe ali vaini, hun o kenhunme ugba, guzi olu we no a pinpuha manya-vaini ye ime e, tun ulo nche ime e, bu ya wu ali vaini che aka ndi siko d'a run n'a e-gbu-e-ke, o no jennme ali ihian. ²O ru oge vaini, o no zijen odibo ohu d'e kunrun ndi hu ugbo hu ri aka d'e wehe hun we keton'a. ³We no kwondon onye hu o zijen, gbu e ili, gbama a aka chupu. ⁴Okennyeh hu no zijen ni we odibo ozo, we no ti e ihien isi, gbe ifenren ye e ihun. ⁵O no zijenzi ozo, we no gbu e. Erija ke we mezi ndi bu oda o zijenzi; e gbu we ndi hu ime we ili, gbu ndi hu ime we ozun.

⁶Onye ohu suo hodu o keleni zi: ezi nwa a. Omegu, o no zijen ni we nwa a, si, 'We jenko d'a gbye nwa m.' ⁷Kanj ndi hu no si ibe we, 'Onyeni siko d'e weri uku e ile omegu, bia ni ni enyi gbu e keni ihien nke e ru e aka wuru nke enyi!' ⁸'Ya we no kwondon nwa a hu, gbu e, gha ime ugbo hu tupu a.'

⁹'Ki onu ro ni 'ya ke onye hu nwe ugbo hu jenko d'e me? O siko d'a bia d'e tikpo ndi hu, we ali-vaini hu ye ndi ozo.

¹⁰Unu e ke guntu e ime Ehuho-nsọ ni

'Omuma hu ndi ri a tun ulo ju a wuruole omuma gi ulo.

¹¹Di-nwonna-enyi 'ya me e,

ihien a tu enya ro ebe enyi ri!'"

¹²Make ni ndi-ndu ndi Ju a ghotaguo ni uwe k'o ta ni ilu hu, we te no cho ni we nwunrun a, kanj egun ndi ri ebahun anini we. We no la a to, gha ebahun pu.

*Ajụjụ Banyeni Iku Ugwo-isi
(Mat 22.15-22; Luk 20.27-40)*

¹³ Ya ndi-ndu nọ zi ndi hụ ime ndi Itu-Farisi lẹ ndi itu Herodu d'a cho ihien ri Jesu onu, ni we gi e kwondon e. ¹⁴ We nọ bia d'e kunrun Jesu, si a, "Onye-nkuzi, enyi a maringho ni wu onye ezioku, ni y'a ra lee ihian enya ihun, y'a ra gbeyeni ihian, kama, y'a kuzi uzọ Osolobue k'ọ ri. Gwa enyi nwan, o hugho mma ni enyi ku eze-kani wu Siza ugwo-isi ra o ri mma? ¹⁵ Ni enyi ku we ra enyi akule?" Kani, Jesu a hunguọ a ni we gi ero bia, o nọ si we, "Ki haịn unu gi e shini m onyan? Wehe ni ni m akpuru egho dinariosi, ni m lele e."

¹⁶ We nọ wehen'e akpuru ego dinariosi ohu. O nọ si we, "Isi lẹ efan onye wu hunni?" We nọ si a, "Nke Siza ro."

¹⁷ Jizosi nọ si we, "We ni ihien Siza ye Siza, onu e we ihien Osolobue ye Osolobue." Ihien o za nọ tukemwe we enya.

Ajụjụ Banyeni Igha Onwun Lih
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ O nwon ndi Itu-Sadusi bia d'e kunrun Jesu. Ndi Itu-Sadusi weri e ni ndi nwunni ara lihi. We nọ ju Jizosi utaa, si a, ¹⁹ "Onye-nkuzi, Mozizi ye enyi iwu, si, 'Omēni okennyē a nwunhun, lato nwunye e, bu o muni nwa, nwehe-e-okennyē y'a luma nwunye nwehe e hu, keni o mudonni nwehe e nwunhunni umu.' ²⁰ O nwon umune ikennyē esa; onye ibuzo ime we a lu nwunye, o nwunhun bu o muni nwa. ²¹ Hun me we ebuo no luma okpoho hu, o nwunhunzi bu o muni nwa. Eri ra ke hun me we eto jenzi. ²² We mmadu esa lugbari okpoho hu, nwunhuncharin, bu a muni we nwa. Omeguu okpoho hu nọ nwunhun. ²³ Ogen ndi nwunni jenko d'e gi lihi, onye k'o jenko d'a wu nwunye e, ebe o me ni we esa lugbari a?"

²⁴ Jesu nọ si we, "Unu a marin Ekukwonso, onu a marin iken Osolobue, ya haịn unu gi e fie uzọ, ele 'ya? ²⁵ Ogen ndi nwunni siko d'e gi lihi, aluko we di le nwunye, eyeko we we luru, we jenko d'a ri ke ndi mmnon-ozu ri elu-igwee. ²⁶ O me nke iweli ndi nwunni, unu e ke gun ime Ekukwu Mozizi, ebehu o nọ ku banyeni aku-ofia hu ri e nwun okun, ke Osolobue don si Mozizi, 'Mme wu Osolobue Ebrahim, Osolobue Aziki, ni Osolobue Jekopu?' ²⁷ 'Ya wu n'ọ wu Osolobue ndi ri ndun, ele nke ndi nwunhunni. Unu e fiecharinguo uzọ."

Iwu Kacharin Mkpa
(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Onye-nkuzi Iwu ohu nọ jenzunhan, nu ke we-we ri a do ndondo, hunzi ni Jesu za we ohunma, o nọ ju Jesu otaa, si, "Elee iwu kacharin mkpa?"

²⁹ Jesu nọ za a, si, "Hun kacharinni wu onwan: 'Onu ndi Izrelu, gon ni ntin! Di-nwonni-enyi wu Osolobue enyi, iya suo wu Nna.' ³⁰ 'I jenko d'e gi obi i ile lẹ enwen* i ile lẹ uche i ile lẹ iken i ile nwe ihien-osusu Di-nwonni-enyi wu Osolobue i.' ³¹ Hun me e ebuo wu onwan: 'Ihien ibe i siko d'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i.' O nwonni iwu ozo ka ndini."

³² Onye-nkuzi Iwu hu nọ si Jizosi, "Ye kugho ohunma onye-nkuzi. Ezie k'i ku ni Di-nwonni-enyi suo wu Osolobue, ozo arị a, ³³ leni igi obi i ile lẹ nghoha i ile lẹ iken i ile nwe ihien-osusu Osolobue lẹ ini ihien ibe i a suo i ke ihien enwen i don a suo i kacharin ejan ile we dun okun lẹ ejan ndi ozo ile mkpa a ri."

³⁴ Ogen Jizosi gi hun a n'ọ za ohunma, o nọ si onye-nkuzi Iwu hu, "Y'a nokumeguo Ali-eze Osolobue."

Ogen onwan gi meguu, o nwonzini onye egun ni ju Jesu ajuju.

Ajụjụ Banyeni Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume
(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ogen Jesu gi ri ime Ulo-nsọ a kuzi, o nọ si, "Ki haịn ndi-nkuzi Iwu gi e ku ni Kraisti wu nwa Defidi?" ³⁶ "Bu Defidi lẹ enwen e ku oku ghahanị Mmon-nsọ, si, 'Di-nwonni-enyi si Di-nwonni-m;

nodi ali eka-nni m,
d'e ru mgbe m buguu ndi inenren i
che okpuru uku i'

³⁷ Ebe o me ni Defidi lẹ enwen e kpọ a 'Di-nwonni-m,' nani k'o don nwan wuru nwa Defidi?"

Ihien o ri e ku hu a suo igunrun hu usuo.

Jesu A Do We Eka-ntin Banyeni Ndi-nkuzi Iwu
(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ K'o don ri a kuzi, o si, "Kpachanpu ni enya banyeni ndi-nkuzi Iwu, o suo we ni w'e yi ekwa tueni a ghahunme; o suozu we ni we e kele we ekele pu-ichen ime afia; ³⁹ o suo we ni

* Isi Nke Mmēbụọ:30 umē-ndun

w'a nōdị isi-ochō ime ụlō-ofufe, a nōdị isi-ochō wē gha e ri oriri. ⁴⁰ W'e gi ẹrō e rigbu ikpoho di wē nwun lē ụlō wē, e gi ekpere sueni e kpumē ẹ. Ikpe-omuma wē jenkō d'a ka njo."

Oyiye Ogbennyē Di Ẹ Nwun Ye
(Luk 21.1-4)

⁴¹ Jesu nō nōdị alị bu ihun zinmē ebe w'e buche oyiye, e lee kē igunrun hụ rị e buche egbo ime ebehu. Ndi idafin bu oda hụ e buche egbo hini. ⁴² Ogbennyē ohu di ẹ nwun nō bja d'e buche akpuru egbo kopa ẹbuo mē ekere, 'ya wu ikobo. ⁴³ Jizosị nō kpọ umu-azun a, si wē, "Ogbennyē ni di ẹ nwun buchekari ihian ile hun rị e buche ego ime ebe w'e buche oyiye. ⁴⁴ Makeni wē ile gha ime hun bu oda wē nwē ye, kanị 'ya lē enwēn ẹ, k'o mēhan ogbennyē, yechanrin ihien ile o nwon, ihien ile o nwon hun o gi bi."

Isi Nke Mmēto

Jesu E Ku Ẹ Nị Wē Jenko D'e Tikpo Ụlō-nso
(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Ogen Jizosị gi gha Ụlō-nso puko, onyē ohu ime umu-azun a nō si a, "Onyē-nkuzi, lee ihien omuma ndini hi-ogbe-o! Lee oken ụlō ndini magbu enwēn wē mma-o!"

² Jesu nō si a, "Y'a hun oken ụlō ndini? O nwonni ogbe-omuma ohu hun siko d'a hodụ elu ibe ẹ, wē jenkō d'a tū wē ile ye alị."

Nsongbu Lē Ukpokpo
(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Ogen Jesu sọọ gi nōdị alị elu Ugu Olivu hun rị nchetari ihun Ụlō-nso, Pita, Jemisi, Jonu lē Anduru nō bja d'e kunrun ẹ, ju a ajuju ebe 'ya lē wē sọọ rị a, si, ⁴ "Gwa enyi, elee ogen kē ihien ndini siko d'e mē? Kị wu ahima w'e gi marin ni ihien ndini ile e d'e mē?"

⁵ Jesu nō gwama wē, si, "Kpachanpukwo ni ẹnya amangbe w'e dufie unu. ⁶ Ndi bu oda jenkō d'e gi ẹfan m bja, si, 'Mmē wu Kraistị, Onyē Ahun Chuku Tume!' Wē siko d'e gi ẹ dufie ndi bu oda. ⁷ Ogen unu jenkō d'e gi nū ukwere agha rị ichen-ichen lē kari-kari agha ndi wē risonmē a lū, atukwōlē ni egun. Ihien ndini jenkō d'e mē bu njendemē ogen e ke ru.

⁸ Alị siko d'a lusun ibe wē, alị-eze ohu jenkō d'a lusun alị-eze ozo, alị-omahihie siko d'a rị ebe rị ichen-ichen; unwun siko d'a rị; kanị, ihien ndini nō kē ebe ime nohū mēmē okpoho."

Ukpokpo

⁹ "O mē nke onu lē enwēn unu, kpachanpu ni ẹnya; makeni wē jenkō d'e wejen onu ogwa rị ichen-ichen; wē siko d'e gbu unu ili ime ụlō-ofufe* rị ichen-ichen; onu jenkō d'e wuzo ihun ndi-Govanọ rị a kini lē ndi-nze makē ufiri m—unu k'e gi ẹ shia ni m ẹri ebe wē rị.

¹⁰ Wē k'e bu uzọ zigbariguu ndi alị ile ozioma. ¹¹ Ogen wē siko d'e gi nwunrun unu, wē onu si ogwa, ehuele ni uhue ihien unu jenkō d'e ku, kale, ku ni ihien owule Osolobue jenkō d'e ye unu ogen hū, makeni ẹlē unu jenkō d'e ku, kama, Mmon-nso siko d'e gi unu ku. ¹² Umunē jenkō d'e wē umunē wē ye wē gbu; ndi nedi jenkō d'e wē umu wē ye wē gbu; umu jenkō d'a lusun ndi munị wē, mē wē gbu wē. ¹³ Ize unu jenkō d'a ban ihian ile makē ufiri m. Kanị onyē hū din ndidi d'e ru njendemē kē Osolobue siko d'a zuopuha."

Eje-uru Hu

(Danu 9.27; Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ "Kanị, ogen onu jenkō d'e gi hun 'Eje-uru ahun' k'o wuzo ebe furuleni n'o rị (onyē hun rị a gun ihienni 'ya ghoha a), ogen hū, ndi rị Judia wē gbasikwo elu-ugu. ¹⁵ Onyē hun rị elu ụlō ehidangukwōlē banyemezi ime ụlō n'o jenkō d'e weri ihien owule. ¹⁶ Onyē rị ugbo ekinhenkwōlē d'e weri ẹkwa a. ¹⁷ O jenkō d'a fū ndi rị ime lē ndi pa nw'eka orun ogen hū! ¹⁸ E mē ni ekpere amangbe o gha e mē ogen oyi! ¹⁹ Makeni oken afunfun jenkō d'a rị ogen hū—udi hun rituleni, gha ogen Osolobue gi kē ụwa d'e ru ogenni; udi a arikozị. ²⁰ Omēni Dinwonni-enyi e te beluanị ogen hū, o nwonni onyē siko d'a s'eka wanahinni. Kanị, o giguu ufiri ndi o hori, ndi nke ẹ, belua ogen hū."

²¹ "Ogen hū, onyē si i, 'Lee ẹ, Kraistị rị ebeni!' Mọbu, 'Lee ẹ, o rị ebahun,' ekwerikwōlē ihien o rị e ku. ²² Ndi kpọ enwēn wē Kraistị lē ndi-amuma-ntu jenkō d'a puha. Wē jenkō d'a runsonmē orun-atumēni, ihien-ahima rị ichen-ichen keni wē dufie ihian, keni wē dufiedē ndi Osolobue hori—omēni o te k'a ni wē mē. ²³ Kpachanpukwo ni nwan ẹnya, n'a gwatoguo m unu!"

Obibia Jesu

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

* **Isi Nke Mmēto:**9 Iya wuzikwo ogwa obodo owule ogen ahun.

²⁴“Oḡen hụ, oḡen afunfun hụ ghafeguu, ɛnya-anwun jenkɔ d'a gba ishi, ifon etikozɩ, ²⁵kokise jenkɔ d'a gha elu-igwere a danye ali, iken ri elu siko d'e zinzin. ²⁶Oḡen hu ke ihian ile jenkɔ d'e gi hun Nwa nke Ihian k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala ime orukpu. ²⁷O jenkɔ d'e zipu ndi mm̄on-ozɩ e jen ime uwa ile, d'e wegbara ndi nke Osolobue ri ebe owule—gha ebe uwa ru d'e ru ebe elu-igwere ru.”

Ihiɛn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi
(Mat 24.32-35; Luk 2.29-33)

²⁸“Gi ni osisi figi munrun ihien: Hun o gihu forima onu a marin ni udu-mirin e d'e bidon. ²⁹Erija k'o rizikwo, oḡen unu e gi hun ke ihien ndini ri e me, unu a marin ni Nwa nke Ihian a riguo eh̄u nsue, o ruguo onumuzo. ³⁰Ezioku ke m ri a gwa onu, agboni a ghafeguko ihien ndini kebe mezu. ³¹Elu-igwee le uwa siko d'a ghafe, kani ihien ndi m ku a ghafeko.”

O Nwonn̄ni Onye Marin Uhuohin Hu M̄obu Ogen Hu
(Mat 24.36-44)

³²“Kani, o nwonn̄ni onye marin uhuohin o jenkɔ d'e me m̄obu oḡen o jenkɔ d'e gi me ime uhuohin ahun, ke ndi mm̄on-ozɩ ri elu-igwee ke Nwa; Chuku-Nedi suo marin. ³³Kpachanpu ni ɛnya, munrun ni ɛnya, make ni unu amarin oḡen o jenkɔ d'a wu. ³⁴Obiɩa Nwa nke Ihian jenkɔ d'a ri ke ebe okennȳe ohu no jenkɔ ali-ihian, o no bu ihien e che aka ndi idibo e, onye le orun a, onye le orun a; o no si onye-nche 'ya chem̄e nche. ³⁵'Ya wu, munrun ni nwan ɛnya, makele onu amarin oḡen nna nwe ulo e gi lua—ke oḡen ɛnyasi k'o gi lua-o, ke ime abali ro-o, ke okpa kwan ro-o, ke eki fonme ro-o—o nwonn̄ni onye marin̄ni. ³⁶Omeni o bia idenmizi, amamge o hun unu ke onu ri a ranhin uran. ³⁷Ihien m ri a gwa unu ke m ri a gwa onye owule: munrun ni ɛnya!”

Isi Nke Mm̄eṅo

E Rini We Jesu Ngo
(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Jon 11.45-57)

¹Oḡen o gi hodu akpu-uhuohin ebuo ni Mm̄em̄me-Nghafe le Mm̄em̄me we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu ru, ndi-isi nchu-ujan le ndi-nkuzi Iwu hu a cho ke w'a don gi nzuzue nwunrun Jesu d'e gbu. ²We no si, “Enyi emekokwo a oḡen Mm̄em̄me, amamge isusu gha a ri.”

E Hukpu We Jesu Uden
(Mat 26.6-13; Jon 12.1-8)

³Oḡen Jesu gi ri obodo Betani, iwe Sajmonu hun emu oti te ku, e ri ihien-oriri, okpoho ohu no buhe ogo alabasta uden e shin ohunma jun ime e; uden ahun nanran oda-oda—nadi ke we gi mem̄e e. O no kuke ogo hu, hu uden hu kpu Jesu isi. ⁴Kani ndi hu ime ndi ri ebahun no weme iwe, a si ibe we, “Ki we ri e wiwini udenni nanran̄ni? ⁵Nke e rekari we udenni ihien noke eghe orun akp'ohin ogun-mmisen, we eghe e ye ndi igben̄nye.” We no korjaman̄i okpoho hu oda-oda.

⁶Kani, Jesu no si we, “Hapun'a! Ki unu ri e songbun'e? O feguo m ofufe ri mma. ⁷Onu le ndi igben̄nye ri ebeni oḡen ile, unu nwe iken meni we ohunma oḡen owule unu cho; kani mme nwen esonko unu nodi ebeni oḡen ile. ⁸Okpohoni a nwanguo iken e; o hukpuguo m udenni eh̄u n'o gi kwadem̄e olili m, o gini d'e ru. ⁹Ezie, m ri a gwa unu ni ebe owule we siko d'e zi ozioma ime uwa, we jenkɔ d'e ku ihien̄ni o me, e gi e a nyanhan a.”

Judas̄i E Kweri N'ọ We Jesu Ye We
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰'Ya Judas̄i nwa Iskarotu, onye ohu ime we mmebuo hu no jen̄me d'e kunrun ndi-isi nchu-ujan keni o hun uzọ re Jesu ye we. ¹¹Oḡen we gi nu ihien o biani, efo no suo we usuo ohunma-ohunma; we no kwe e nkwa ni we jenkɔ d'e ye e eghe. 'Ya o no choma efe o k'e gi we Jesu ye we.

Jesu Le Um̄u-azuun A E Ri Oriri-Nghafe
(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jon 13.12-30)

¹²O ru uhuohin ibuzo Mm̄em̄me we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu, uhuohin hu we gi e gbu eburu Oriri-Nghafe, um̄u-azuun Jesu no ju a, si, “Elebe k'i cho ni ɛnyi kwadem̄e hun 'ya no ri Oriri-Nghafe?”

¹³'Ya Jesu no zi mmadu ebuo ime um̄u-azuun a, si we, “Jen ni ime obodo hu, okennȳe ohu bu ite-mirin jenkɔ d'e kunrun onu; sonmen'e. ¹⁴Si ni onye nwe ulo o jenkɔ d'a banye, 'Onye-nkuzi si, 'Elee hun wu mmughe m ahun me le um̄u-azuun m siko d'a no ri Oriri-Nghafe?’ ¹⁵O jenkɔ d'a ghosi unu mmughe ohu shiani ri ibe elu, hun we kwadem̄eguu ohunma, no ni ebegu kwadem̄e ni ɛnyi ihien ile.”

¹⁶ 'Ya ụmụ-azụun hụ nọ shi ime obodo hụ, hụn ihien ile ke Jesu don ku; we nọ kwademe ihien-oriri Nghafe.

¹⁷ O ru ogen enyasi, Jesu le ụmụ-azụun a mmēbuo nọ bia ebēhū. ¹⁸ Ogen we gi nōdiguu alị e ri ihien-oriri, Jesu nọ si we, "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenkō d'e re m —onye mmē le 'ya ri e ri ihien-oriri."

¹⁹ Efo asuozini ụmụ-azụun a usuo; onye-onye hū a si a, "Elekwo mmē! Mmē ro?"

²⁰ Jesu nọ za we, si, "Onye ohu ime onu mmēbuo ro, onye hūn mmē le iya gba e suru brēdi ime afefe ohu e ri. ²¹ Eghē, Nwa nke ihian k'a la rikē ke Ehuhuo-nsō don ku; kanị nsongbu jenkō d'a ri ni onye hūn sikō d'e we Nwa nke Ihian ye we! O te ka onye hūn mma ni amuni w'a!"

Oriri-nsō

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1Kō 11.23-25)

²² Ogen we gi ri e ri ihien-oriri ahun, Jesu nọ weri brēdi, o goziguu a, o nọ bebe e, w'e ye ụmụ-azụun a, si, "Weri n'e, onwan wu ehū m."

²³ 'Ya o nọ weri ope, o yeguu Osolobue ekele, o nọ ye we ile 'ya. We ile nọ rarisonme. ²⁴ O nọ si we, "Onwan wu edeke m, hūn we gi ufiri ndi bu oda hupu; edeke m, hūn we gi biye nkwerigbama * Osolobue tumē egbata 'ya le ndi nke e. ²⁵ M ri a gwa unu ezioku, arakozim manya vajni d'e ru ogen m jenkō d'a ra a nke ohun ime Alị-eze Osolobue." ²⁶ We nọ bu ebū Mmēmmē-Nghafe; a buguu w'a, we nọ gha ebahun jennme Ugu Olivu.

Jesu E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghorị N'ọ Marịn A

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Jōn 13.36-38)

²⁷ Jesu nọ si we, "Unu ile jenkō d'a gba m to, makeni Ekukwo-nsō si, 'M jenkō d'e gbu onye-ndu atunrun, atunrun ile jenkō d'a gbayia!'

²⁸ Kanị m ghaguo onwan lihi, m k'e bu ni unu uzo si Galili."

²⁹ Pita nọ si a, "Anakō m'i to! Osuon'a ni ndi ozo ile a la i to!"

³⁰ Jesu nọ si Pita, "Ezioku ke m ri a gwa i, ni tanni, ime abalini, okpa gini d'a kwan mgbe ebū, i jenkō d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m."

³¹ Kanị, Pita e kusi e ikēn, si, "O nwonni ogen m'e gi la i to, osuon'a ni mmē le 'yu sikō d'a nwun!" Ụmụ-azụun ile hoduni nọ kuzikwo erira.

Jesu E Mē Ekpere Ime Gesemani

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ya we nọ shi ebe w'a kpo Gesemani, Jesu nọ si ụmụ-azụun a, "Nodi ni alị ebeni, ni m jēn d'e me ekpere." ³³ O nọ weri Pita le Jemisi le Jōn jennme.

Ya obi nọ ferime e, obi eruzin'e alị. ³⁴ O nọ si we, "Obi e d'a gbawapu m—o d'e gbu m; nodi ni ebeni, unu a munrun enya."

³⁵ O nọ jenzukazi, tuha enwen e ye alị, kpe ekpere, ni mbuni o jenkō d'a ni me, nke a napu w'a ogen afunfun hū. ³⁶ O nọ si, "Baba, Baba Nedi m! O nwonni ihien i ghaleni a s'eka e me; napu m mkpu afunfunni. Kanị uche i me, ele nke m."

³⁷ Ogen o gi kin-azūun, o hūn we ke we ri uran. O nọ si Pita, "Saimonu, i ri uran? 'Ya wu y'a s'eka munrun enya mgbahunme okuloku ohu?" ³⁸ O nọ si we, "Munrun ni enya; e me ni ekpere, amangbe onu a danban ime onwanwan; mmōn ihian a chogho, kanị ndun guu ehū."

³⁹ O nọ puzi d'e me ekpere, e mezikwo ekpere ohu hū. ⁴⁰ O kinhenzi azūun ebe ụmụ-azūun a ri, hūnzị we ke we ri a ranhin—ezigbo uran gi we, asani we eka shiapu enya. Amarinzini we ihien we sikō d'a si a.

⁴¹ O kinhenzi nke mgbe eto, o nọ si we, "Unu rikwo a ranhin, e zuru ikēn? O higu! Ogen e ruguo. Lee n'e, e we we Nwa nke Ihian che eka ndi-njo. ⁴² Lihini ni ni enyi jennme. Lee n'e, onye ri e reni m e ruguo ehū ebeni!"

A Nwunrun We Jesu

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Jōn 18.3-12)

⁴³ Ozigbo hū, ke Jesu rikwo e ku oku hū, Judasi, onye ohu ime ụmụ-azūun a nọ bia, 'ya le igunrun busonme ihien ogun—ke opia-agma, ke egbe. Ndi-isi nchū-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi zihē we. ⁴⁴ (Onye hūn ri e ren'e wu Judasi gwa we ihien we sikō d'e gi marin Jesu, si, "Onye hūn m jenkō d'e su onu, iya wu onye hū unu choko, nwunrun n'a, onu e kwonkenme e, duru e jennme.") ⁴⁵ Ogen Judasi gi nwan bia, o nọ jēnburu Jizosi, si a, "Onye-nkuzi!" O nọ su e onu. ⁴⁶ Ndi hū nọ kwondon Jesu, nwunrun a. ⁴⁷ Kanị, onye ohu ime ụmụ-azūun a ndi ahun turu ebēhū nọ sepūha opia-agma, banpu odibo Onye-isi nchū-egan ntin. ⁴⁸ Jesu nọ si we, "Kị unu buhe ni opia-agma le egbe d'a nwunrun m—nokē si m wu onye-ohin? ⁴⁹ M ri ime igunrun

* **Isi Nke Mmēnọ:24** mōbu: nkwerigbama ohun

ụmụ ime Ụlọ-nsọ ụhụohin ile a kuzi, ụmụ anwunrụnni m. Kanị ihien ndini ri e me keni ihien Ehuhuo-nsọ ku hun uzọ mezu.”

⁵⁰ Ụmụ-azụn a ile nọ la a tọ, gbama oso. ⁵¹ Okoro bja ohu, hun yihu ekwa line w'e yiye elu e sọ, nọ sonme Jesu. We nọ dodon ekwa a, cho ni we nwunrun a, ⁵² kanị o nọ la ekwa a toni we, gi otọ gha ebahun gba pu.

E We We Jesu Jenni Ndi-isi Nkikwama

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Jon 18.13-14, 19-24)

⁵³ We nọ weri Jesu si iwe Onye-isi nchu-egan. Ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi ile nọ gbakikome ebegu. ⁵⁴ Kanị, Pita sonko Jizosi; egbata we e teyezi ekere. O banye ezi ogwa Onye-isi nchu-egan, o nọ son ndi-nche nodi ali nyanma okun. ⁵⁵ Ndi-isi nchu-egan le Ndi-isi Nkikwama ile hu a cho ihien we k'e gi hangbu Jizosi enen, keni we gbu e, kale ahunni we — ⁵⁶ osuon'a ni ndi bu oda e buokinole Jesu onu, oku we adangbamani. ⁵⁷ 'Ya ke ndi hu ime ndi ri ebegu nọ lihi otọ, buokin Jesu onu, si, ⁵⁸ "Enyi nu k'o ku n'o jenko d'e tikpo Ụlọ-nsóni we gi eka tun, gi akpu uhuhin eto tun hun we ghaleni e gi eka a tun." ⁵⁹ Kanị, eri we a dangbamazikwoni.

⁶⁰ 'Ya ke Onye-isi nchu-egan nọ lihi otọ ihun we ile, ju Jesu nju, si, "O nwonni ihien y'e ku banyeni ihienni ile we ri e ku ni iya ke i me?"

⁶¹ Kanị Jesu a gba nkintin, o shiarini ihien owule. Onye-isi nchu-egan nozi ju a, si, "Iyü wu Krajist, Nwa Onye Hü Richarri nmma?"

⁶² Jesu nọ si, "Mme ro; onu jenko d'a hundę Nwa nke Ihian ebe o nodi ali azun ekanni Osolobuę, Onye ahun Iken ile wu nke e, hunzi a k'o gi orukpu gha elu-igwee lala!"

⁶³ 'Ya Onye-isi nchu-egan nọ tika ekwa 'ya le enwen e wu Onye-isi nchu-egan, si, "Ki enyi rizi a choni osheri ozọ?!" ⁶⁴ Unu a nuguo aruni o ku. Ki wu uche unu?" We ile nọ si ni ikpe-onwun a magu a.

⁶⁵ Ndi hu ime we nọ juma eson kpu Jesu, e kpume w'e enya, fian a ihien, si a, "Bu amuma!" Ndi-nche nozi weri e, gbu e ili.

Pita A Ghorị N'ọ Marịn Jizosi

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Ke Pita ri ibe ali ime ezi-ogwa hu, okpoho ohu ime ndi idibo Onye-isi nchu-egan nọ bja ebegu. ⁶⁷ Ogen o gi hun Pita ebe o ri a nyan okun, o bu enya tuma a, si a, "Iyü le Jizosi onye Nazareti hu wizikwo."

⁶⁸ Kanị Pita nọ ghorị, si, "Amarinde m ihien i ri e ku, aghotani m ihien i ri e ku." O nọ pu ebegu, si onu-mgbon. 'Ya ke okpa nọ kwan.

⁶⁹ Okpoho odibo hu a hunzi a ebahun, o nọ gwama ndi wuzo ebegu, si, "Onyeni wu onye ohu ime we!" ⁷⁰ Kanị Pita a ghorizi.

O tebe, ndi turu ebahun nozi si Pita, "Ezioku-ezioku, i wu onye ohu ime we, makeni i wu onye Galili."

⁷¹ Kanị, Pita nọ buma enwen e onu, kundę Osolobuę, si, "A marin m okennyeni onu ri e ku oku e."

⁷² Ozigbo, okpa nọ kwan nke mgbe ebuo, ya Pita nọ nyanhan oku Jesu gwa a; ni "Okpa gini d'a kwan mgbe ebuo, i jenko d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m." 'Ya ndun nọ guu a, o nọ kwan ezigbo ekwan.

Isi Nke Mmisen

E Weri We Jesu Jenni Paileti

(Mat 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jon 18.28-38)

¹ Hun eki gihu fon, ndi-isi nchu-egan le ndi-isi le ndi-nkuzi Iwu le ndi ile ri Ndi-isi Nkikwama nọ zu, tugbama iroro ihien we siko d'e me. We nọ ken Jesu egbu, duru e pu, we e ye Paileti, hun wu Gowan ri a kdon ni ndi Rom. ² Paileti nọ ju a, si, "Iyü wu Eze ndi Ju?" Jesu nọ za, si, "Iyü ku e."

³ Ndi-isi nchu-egan nọ kusonme ihien bu oda we si ni 'ya k'o me. ⁴ Paileti nọ juzi a, si, "O nwonni ihien y'a za? Lee ihien ndini ile we ri e ku ni iya k'i me."

⁵ Jesu ekuzini ihien owule, nke wu ni o tu Paileti enya.

A Ma We Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jon 18.39—19.16)

⁶ Ogen Mmemme-Nghafe owule, Paileti a gha ime ulo-ngan e wepuha ni we onye ohu owule we cho. ⁷ Mmemme-Nghafeni, o nwon okennyę ohu w'a kpo Barabasi hun ri ime ngan, iya le ndi ri a lusun ndi-okiki; ndi ahun ya le we ri ime ngan gbu ochu ogen isusu. ⁸ Ya ke igunrun hu nọ nwan bja d'a riọ Paileti n'o me ni we k'o don e me mbu, ⁹ Paileti nọ ju we, si, "Unu a

choghọ ni m hapu ni unu Eze ndi Ju?"¹⁰ (Paileti ju we erira makeni o maringuo ni enya-ufu ke ndi-isi nchu-egan gi we Jesu ye e.)

¹¹ Ndi-isi nchu-egan no si igunrun hu gwa a n'o wepuha ni we Barabasi hun nke o gi wepuha Jizosi. ¹² Paileti no ju we, si, "Ki onu cho nwan ni m gi okemnyeni unu a kpo 'Eze ndi Ju' me?"

¹³ We no yi oro, za, si, "Kpogbu e!"

¹⁴ Paileti no ju we, si, "Ki hai? Elee njo k'o me?"

Kani, we no yikenmede oro, si, "Kpogbu e!!"

¹⁵ Makeni Paileti cho n'o me ihien siko d'a suo igunrun hu usuo, o no hapu Barabasi yeni we; o fianguu Jesu mkpinsin, o no w'e ye ndi jenko d'a kpogbun'e.

Ndi-agma A Kpa Jesu Ye Emu

(Mat 27.27-31; Jon 19.2-3)

¹⁶ Ya ndi-agma ri okpuru Paileti no weri Jesu si ezi-ogwa Paileti; we no kpogbama itu-agma we. ¹⁷ We no yime e ewuru nanranni e nwun ufie-roni, ufie-roni*; we no gi ogun kpa n'a okpu-eze, bu e che e isi. ¹⁸ Ya we no keleme e, a si, "Eze ndi Ju, isi i che!" ¹⁹ A fian w'a mkpinsin isi, jukpu e eson; e gbuni w'e osekp, e liyen'e aka. ²⁰ A kpogu w'a ye emu, we no yipu a efe popu hu, yimezi e nke e. Ya we no weri e d'a kpogbu.

A Kpoma We Jesu Elu Obe

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)

²¹ E ru we uzọ, we no hun okenny e ohu w'a kpo Saimonu, ebe o gha ali ofia lala ime obodo. Ndi-agma hu no wa a ye e olu n'o buru obe ahun we jenko d'e gi kpogbu Jesu. (Saimonu wu nedi Alezanda le Rufosi, onye ali Sajirini k'o wu). ²² We no we Jesu si ebe w'a kpo Gogota, hun wu "Ebe Okpokom'isi." ²³ Ebehu ke we no ye e manya we gwogbama 'ya le ihien e lu ilu w'a kpo Maa n'o ra, kani Jizosi aran'a. ²⁴ Ya we no kpoma a enu obe. We no kebe ekwa a, tu nkpo keni we marin hun onye-onye jenko d'e weri.

²⁵ Okuloku itenei utuntun ke we gi kpoma a elu-obe. ²⁶ Ihien we deye elu obe ni iya ke we gi ma a ikpe wu "Eze ndi Ju." ²⁷ We kpoma Jizosi le ndi ohin ebuo elu-obe ichen-ichen; onye ohu ri elu obe ri aka-ihien Jizosi, hun-ebu ri elu-obe ri aka-ekpen e, ²⁸ [keni ihien Ekukwo-nsọ ku hun uzọ mezu—makeni Ehuhuo-nsọ si, "We gun a yeni ndi a dan iwu."]²⁹ Ndi ghafekoni hu e finfin isi, a kpari e, a si, "Ha! Ele i si n'i jenko d'e tikpo Ulo-nsọ, gi akpu-uhuhin eto tundonzi e?!³⁰ Zuopuha nwan enwen i! Gha nwan elu obe hu hidan."

³¹ Ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu huzi a kpa a e ye emu ime igunrun we, a si ibe we, "O zuopuha ndi ozọ, kani o sani aka zuopuha enwen e!³² Onye nwen si n'o wu Kraisti, Eze ndi Izreli, 'ya gha nwan elu obe hidan, keni enyi hun, kweri!"

Ndi ohin ebuo hu we kpoma we le iya huzikwo a kpari e.

Jizosi A Nwunhun

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

³³ O ru ogen enya-anwun gi a ri isi, ali hu ile no gba ishi d'e ru okuloku eto efinnai hu. ³⁴ Ogen ihien nọke okuloku eto gi ku, Jesu no gi oken olu yi oro, si, "Elọ! Elọ!! Lama Sabakitani?!" hun wu "Osolobue m! Osolobue m!! Ki hai i gi gbakito m azuun?!"

³⁵ Ndi hu ime ndi wuzo ebehu a nu ihien o ku, we no si, "Gon ni ntin, o ri a hi Elaija!"

³⁶ Onye ohu ime we no gba eso, weri eru suru manya ru-uka, fa a ye onunu mkpinsin, ye e ra, si, "Cheri ni, ni enyi lele ke Elaija jenko d'a bja d'e wetu e enu obe!"

³⁷ Ya Jesu no gizi oken olu yikenme oro, kwonbepu.

³⁸ Ekwa we gi gbombepu Ebehu- kachanrin-nsọ ime Ulo-nsọ no bawapu ebuo gha elu d'e ru ali. ³⁹ Oki-agma hun wuzo ihun e ebehu a hun ke Jesu don nwun, o no si, "Ezioku-ezioku, onyeni wu Nwa Osolobue."

⁴⁰ O nwonghozi ikpoho ndi hu ri a gha ebe teni e lee ile; ndi hu ime we wu: Meri onye Mag'dala le Salomi le Meri nne Jemisi hun-nta le Josisi†. ⁴¹ Ikpoho ndini wu ndi e son Jesu, e yen'e aka, e jenn'e ozi ogen o gi ri Galili. Ikpoho ndi ozọ bu oda son e bja Jerusalem rizikwo ebahun.

E Li We Jesu

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

⁴² O ru enyasi Uhuohin hu, ebe o meni Uhuohin-nkwademe ro, 'ya wu ohi gbama Uhuohin Izu-iken e ru, ⁴³ 'ya Josefu onye obodo Arimatia no jen d'e kunrun Paileti. Josefu wu onye we marin amarin ime Ndi-isi Nkikwama. O rizikwo ndi ri e che obija Ali-eze Osolobue. O no wepu egun enya, buru Paileti, si a ye e ehii Jesu. ⁴⁴ Ogen Paileti gi nu ni Jesu a nwunole, o tu a enya. O no kpo oki-agma hu, ju a k'o teguo Jesu nwun. ⁴⁵ Ogen o gi nuguu ihien oki-agma hu za, o no si Josefu jen d'e buru ehii hu. ⁴⁶ Josefu no nonrin ekwa line, butu ehii Jesu elu obe, gi

* **Isi Nke Mmisen:**17 ewuru ndi nze le ndi-idafin † **Isi Nke Mmisen:**40 Josefu

ekwa hụ fuma a, bu ẹ che ime ili we gu rike okporo ye ime omuma zeni ke we e me. 'Ya o no gi omuma hi ogbe nukin onu ili hu. ⁴⁷ Meri onye Mag'dala le Meri nne Josisi† ri ebahun e lee ile, we no hun ebe we buto ehụ Jesu.

Isi Nke Mmisiɛn

Jesu A Gha Onwun Lihi

(*Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10*)

¹ Ogen Uhuohin Izu-iken gi ghafeguu, Meri onye Mag'dala le Salomi le Meri nne Jemisi no nonrin ihien ndi e shin ohunma keni we jen d'e gi ẹ te ehụ Jesu. ² Uzọ-utuntun uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuohin Sode), ogen anwun gi wama, we no jenme ili Jesu. ³ Ogen we gi jenko, we hu a ju ibe we, si, "Onye jenko d'e nupu ni enyi omuma ri onu ili?" ⁴ Ogen we gi ru ebahu, lee enya, we no hun a ni e nupugole we omuma hu higbu enwen ẹ ogbe. ⁵ 'Ya we no banye ime ili hu, we no hun okorobia yi ekwa ochan tueru ali k'o nodi ali eka-nni, o no tu we enya.

⁶ Okenye hu no si we, "Atule ni egun; onu ri a cho Jesu onye Nazareti, hun we kpogbu. O lihigo! O rizi ebeni. Lee ni ebe we te buto a! ⁷ Jen ni nwan d'e zi umu-azun a le Pita ni 'O buruguo ni unu uzo shi Galili; ebahu ke unu siko d'a no hun a—k'o don gwa onu.' "

⁸ 'Ya we no gha ili hu puha, gbama oso, makele o tu we enya, tu we egun. O nwonna onye we gwa ihien owule uzo makeni egun ri a tu we.

[We no be ni Pita le ndi 'ya le we wi ihien ndini nke-nke. Omeguu, Jesu le enwen ẹ no zipu umu-azun a, we gha owuwa-enya-anwun ru ndidan enya-anwun, we d'e zi ozi nzuopuha-itēbite, ozi hu ri nso, ri ndun jenrin ejen. Isee.]

Meri Onye Mag'dala A Hun Jesu Ogen O Gi Ghaguu Onwun Lihi

(*Mat 28.9-10; Jon 20.11-18*)

⁹ Uz'utuntun uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun w'a kpo uhuohin-uka tanni), ogen Jesu gi ghaguu onwun lihi, o no bu'zo nwonpuha ebe Meri onye Mag'dala ri—Meri onye Mag'dala hun o gha ime ẹ chupu eje-mmọn esa. ¹⁰ O no jenme d'a gwa ibe ẹ ndi we ile wi e son Jesu, ebe we ile sukuru, a kwan ekwan. ¹¹ Kani, ogen we gi nu k'o ku ni Jizosi rizi ndun, n'o hunguo a, egini we don.

Jesu E Nwonpuha Ebe Umu-azun A Ebuo Jenko Emausu Ri

(*Luk 24.13-35*)

¹² Onwan e meguu, 'ya ke Jesu no gi udi ozọ nwonpuha ebe umu-azun a ebuo jenko ali-ofia ri. ¹³ We no kin-azun d'a gwa umu-azun a ndi hoduni, kani egizikwoni w'a don.

Jesu E Nwonpuha Ebe Umu-azun A Mmanai Ahun Ri

(*Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8*)

¹⁴ Omeguu, Jesu no nwonpuha ebe umu-azun a mmanai ahun ri e ri ihien-oriri. O no jugbo we make obi-ebu we le obi we zeni, makeni egini we ihien ndi hun'a n'o ghaguo onwun lihi gwa we don. ¹⁵ O no ye we iwu, si, "Ghagbame ni uwa ile d'e zi ihian ile ozioma. ¹⁶ Onye owule hun kwerini, e me we ẹ mirin-Chuku, jenko d'e nwe nzuopuha; kale, onye owule hun kwerileni, ikpe jenko d'a ma a. ¹⁷ Ahima ndini siko d'e son ndi kwerini: we siko d'e gi efan m chupu eje-mmọn; we jenko d'a su asusu ndi ozọ ri ichen-ichen we marinleni; ¹⁸ we k'a saeka gi eka buru agwo; we ri nshi, o nwonna ihien o jenko d'e me we; we jenko d'e bu eka kwasị ndi emu ri a ku, a dinhin we."

E We We Jesu Si Elu-igwee

(*Luk 24.50-53; Orun Ndi-Ozi 1.9-11*)

¹⁹ Ogen Di-nwonna-enyi wu Jesu gi gwaguu umu-azun a oku ndini, Osolobue no we ẹ si elu-igwee d'a nodi ali eka-nni Osolobue. ²⁰ 'Ya umu-azun a no jenme d'e zi ozioma ebe ile, Di-nwonna-enyi no noyeni we, e gi orun-atumenya o gi ri e son ẹ a ghosi ni ozi we wu ezioku.]

Ozioma Jesu Kristi Rikẹ Ke Luku Dọn De E

Thien Wẹ De Ni Ekukwọni

¹ Tiofilosị Ikpen ile rị nị, ndị bu ọda a lili maguọ depuha ihien ndi hun me ime igunrun enyi; ² we de we hu ke ndi ahun gi enya we hun ihien ndini we gha isi mbidon le ndi zisonme ozi hu don gwa enyi. ³ Ya wu, makeni a kpachanpuguo m enya lebancharin ihien ndini ile enya gha mbidon lala, e roguo m'a ni o hugho mma ni mme nwen nke gi usonron-usonron deni k'o don mesonme, ⁴ keni o hun uzọ we i enya ni ihien we kuzi i wu ezioke.

Mmon-ozị E Wehe Ozi Ni We K'a Mụ Jọnu Hun E Me Mirin-Chuku

⁵ Ogen Herodu gi wu eze Judia, o nwon onye nchu-ejan ohu w'a kpo Zekaraya. Ke we don han ndi nchu-ejan, itu Abija k'o rị. Elizabeti nwunye e wuzikwo onye ebọn Eronu ke ya. ⁶ We ebuo wu ndi ezi-omume enya Osolobue; enwon we nkoriani—w'e donmeharın iwu le odinali ile rị ofufe hun Di-nwonni-enyi tumesonme. ⁷ Kani amuni we nwa, makele Elizabeti wu agan, bu we ebuo a kaguo egedi.

⁸ Uhuohin ohu, Zekaraya rị ime Ulo-nsọ a run orun nchu-ejan a, ogen ndi itu e gi rị orun. ⁹ Ke omenalı ndi nchu-ejan don rı, İya ke mkpo we tu hanrin hun siko d'a banye Ebegu-rı-nsọ ime Ulo-nsọ Di-nwonni-enyi d'a kpo nsensi okun. ¹⁰ K'o rı a kpo nsensi hu okun, ndi hu ile bja d'e fe ofufe hu ihun-ezi, e me ekpere. ¹¹ Ya ke mmön-ozı Di-nwonni-enyi nọ nwonpuha ni Zekaraya ime ebahun; mmön-ozı hu wuzo azuun eka-ihien ukpo w'a nọ a kpo nsensi okun. ¹² Ogen Zekaraya gi hun a, ehü nọ mama a nni ọda-oda, egun nọ tuma a. ¹³ Mmön-ozı hu nọ sị a, "Atule egun Zekaraya! Osolobue a nuğuo ekpere i: Elizabeti nwunye i jenkọ d'a mun'i okennyel! I siko d'a kpo a Jonu. ¹⁴ Unu jenkọ d'a ghoghọ ọda; efo siko d'a sọo onu usuo ọda-oda; ndi bu ọda jenkọ d'a ghoghoni omumu a, ¹⁵ makeni o jenkọ d'a wu oken ihian enya Di-nwonni-enyi. O rakokwo manya owule mobu manya zeni. We gini d'a mu a, Mmön-nsọ siko d'a gha ebe o rı efo mne e jun ime e. ¹⁶ O jenkọ d'e me ndi Izrelu bu ọda gbehuto d'e kunrun Di-nwonni-enyi wu Osolobue we. ¹⁷ O siko d'e buru ni Di-nwonni-enyi uzọ ken'o kwan'a uzọ; o jenkọ d'e gi agungun le iken onye-amuma wu Elajia me e—keni o me obi ndi nedi gbehuto si ebe umu we rı, me ndi nnupu-isi gbehuto d'e romel iroro ndi ezi-omume, iroro ndi marin ihien—gi e kwademe ndi alini make obibia Di-nwonni-enyi."

¹⁸ Zekaraya nọ sị mmön-ozı hu, "Nani m'e don marin ni onwan siko d'e me? A kaguo m egedi, nwunye m a kaguozı egedi." ¹⁹ Mmön-ozı hu nọ shıari a, sị, "Mme wu Gebrelü hun e wuzo ihun Osolobue. İya zi m d'a gwa i oku, zi i ozlomani. ²⁰ Ebe o me nwan ni y'e gini ihien ndi hu m ku don, ihien ndi hu hun jenkọ d'e mezu ogen e ru, i jenkọ d'a wu odin: 'ya sakozı eka ku oku d'e ru uhuohin ihien m ku jenkọ d'e me."

²¹ Ogen ihieni gi rı e me, ndi ahun gi e che Zekaraya, a sị, "K'o biehanzini enina ime Ebahun-rı-nsọ?" ²² Ogen o gi puha, o sanı eka gwa we oku, 'ya we nọ marin n'ọ hunle ohun ime Ebahun-rı-nsọ—makeni o to e gi eka a gwa we oku, o sazini eka ku oku.

²³ Ogen orun a a guu, o nọ lama iwe e. ²⁴ Omeguü, Elizabeti nwunye e nọ turu ime. Elizabeti aghanı ime ulo pu orogbo ifon isen. ²⁵ O sị, "Di-nwonni-enyi e meke ni m ebe o nọ gi enya rı mma lee m, wepu yya ile m rı a hun ebe ndi nke m rı!"

Mmon-ozı E Wehe Ozi Omumu Jizosi

²⁶ Ogen efo-ime Elizabeti gi rı ifon isin, Osolobue nọ zi mmön-ozı ahun w'a kpo Gebrelü jen obodo ohu me ekerę w'a kpo Nazaretı hun rı Galili; ²⁷ o zi e d'e kunrun nwa-agboọ ohu keleni marin okennyel. Efan nwa-agboọ hu wu Meri. Nwa-agboọ ahun le okennyel ohu w'a kpo Josefü kwerigbama ni we jenkọ d'a lu; Josefü wu onye ikpun-ulo eze, ikpun-ulo Defidi. ²⁸ Mmön-ozı hu nọ bja d'e kunrun Meri, sị a, "Darü! Onye Chuku gozi agozi! Chuku nøyeni i angyeni."

²⁹ Oku mmön-ozı hu gwa Meri anizini obi ru Meri alı kaka; o hu a ju enwen e ke elee udi ekele wu onwan. ³⁰ Mmön-ozı hu nọ sị a, "Atule egun. Osolobue e meguo nı ohunma. ³¹ İ k'a tu ime, mu okenye; i jenkọ d'a kpo a Jizosi/Jesu. ³² O k'a wu oken ihian; we jenkọ d'a kpo a Nwa Onye Hü Kachanrini. Di-nwonni-enyi wu Osolobue jenkọ d'e ye e ukpo nedi-e-kani wu Defidi; ³³ o k'a kı Izrelü, ikpun-ulo Jekopu, jenin ejen; alı-eze e aguko!"

³⁴ Meri nọ sị mmön-ozı hu, "Nani k'o don me—bu m'e ke marin okennyel?"

³⁵ Mmön-ozı hu nọ sị a, "Mmön-nsọ jenkọ d'a bjakwası i; iken Onye Hü Kachanrini jenkọ d'e kpume i. Ya wu, nwa i jenkọ d'a mu k'a rı nsọ—we k'a kpo a Nwa Osolobue. ³⁶ Ozozı,

Elizabethi nwene i a turguọ ime—ebeni o kaguu egedi! Efo-ime ri a nwan ifon isin—onye nwen we te si n'ọ wu agan! ³⁷ Makeni, o nwonni ihien Osolobue ghaleni a saeka e me!”

³⁸ Ya Meri nọ si, “Iyaa; odibo Di-nwonna-enyi ke m wu—'ya ri ni m k'i don ku!” 'Ya mmọn-ozu hu nọ la a to, pu.

Meri E Jẹn D'a Hun Elizabethi

³⁹ Omeogu, 'ya Meri nọ kwademe ozigbo-ozigbo jenne obodo ohu hun ri oke ali Judia. ⁴⁰ O ru ebegu, o nọ banye iwe Zekaraya, kele Elizabethi. ⁴¹ Ogen Elizabethi gi nu ekele Meri, nwa ri a efo nọ tisi elu. 'Ya Mmọn-nso nọ gbajun Elizabethi. ⁴² 'Ya Elizabethi nọ gi oken olu dogeoro, si, “Iyu ke we kachanrin a gozi ime ikpoho ile; nwa i siko d'a mu wu onye we gozi agozi! ⁴³ Nani ke ihien oma han enina don me m, ni nne Di-nwonna-m bia d'a hun m? ⁴⁴ Makeni, hun m gihu nu k'i kele, nwa ri m efo nọ gi ighoghọ tisi elu! ⁴⁵ Ngozi ri ni okpoho hu hun kweri ni oku hun Di-nwonna-enyi gwa a jenko d'e mezu!”

Ebu Meri Gi Ja Osolobue mma

⁴⁶ Meri nọ si,
 “Obi m ri a ja Di-nwonna-enyi mma;
⁴⁷ mmọn m ri a ghoghọ ime Onye-nzuopuha m wu Osolobue,
⁴⁸ makeni o giguọ enya ri mma lee m —
 mme, hun wu odibo e mmakalaka!
 Ezioku-ezioku, gha nwan kikenni e jẹn,
 agbo ile siko d'a gha a kpo m onye we gozi agozi,
⁴⁹ makeni Onye Hu Nwon Iken e meple ni m oken ihien ri ichen-ichen;
 efan a rizikwo nso!
⁵⁰ mesonme ni ndi hun e humen'e isi omiken —
 gha agbo d'e ru agbo.
⁵¹ O tinpuguọ eka a, kpa iken,
 kponyia ndi mpache le ihien we ri e ro.
⁵² O wetuguọ ndi-nze uku elu ukpo we,
 bushi ndi nwonleni ihien we wu enu.
⁵³ O giguọ ihien ri mma jejun onye egun ri a gun efo,
 gbama odafin eka, chupu a.
⁵⁴ O yegunodi odibo e wu Izrelu eka;
 o nyanhanguo omiken ya le enwen e wu Osolobue.
⁵⁵ O nyanhanguo a
 k'o don kwe ndi nedi enyi kan nkwa —
 k'o don kwe Ebrahim le ebon a ile nkwa jennin ejen!”
⁵⁶ Ya Meri nọ son Elizabethi nodi ihien rike orogbo ifon eto, o nọ lakin iwe e.

Omumu Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

⁵⁷ O ru ogen Elizabethi k'e gi mu, o nọ mu okenye. ⁵⁸ Ndi bikunmen'e le ndi nke we nọ nu ni Di-nwonna-enyi e meguo n'a oken omiken, we nọ son e ghoghọ. ⁵⁹ Nke akpu-uhuhin esato, we nọ bia d'a kwa nwata hu ugun; we te k'a gun a Zekaraya nọke nedi e, ⁶⁰ kale nne e nọ si, “Mba-o! We jenko d'a kpo a Jonu.” ⁶¹ We nọ si a, “O nwonna onye nke unu hun a za efan hu!” ⁶² We nọ gi eka ju nedi e efan we siko d'a kpo a. ⁶³ O nọ si we y'e omuma hun w'a kaye ihien, 'ya o nọ de, “Efan a wu Jonu.” O nọ tu we ile enya! ⁶⁴ Idumuzi, onu a nọ shiapu, ire e a topu, o nọ kume oku, jama Osolobue mma. ⁶⁵ Egun nọ tuma ndi ile bikunmeni we; ndi ihian hu e ku oku ihien ndini eger e oke Judia ile. ⁶⁶ Onye owule nun'a hu e ro e, a si, “Kini ke nwatanj jenko d'a wu?” We ri a ju enina makeni eka Di-nwonna-enyi ri ime ndun a ezioku-ezioku.

Amuma Zekaraya Bu

⁶⁷ Mmọn-nso nọ jun ime nedi e wu Zekaraya, 'ya o nọ bu amumani:
⁶⁸ “Ojija-mma ya ri ni Di-nwonna-enyi wu Osolobue Izrelu!
 Makeni o bjaole d'e yeni ndi nke e eka,
 o gbapuhaguo we.
⁶⁹ O wepuhagunodi enyi Mpin,
 Oken Onye-nzuopuha, hun jenko d'a zuopuha enyi —
 onye ikpun-ulo odibo e wu Defidi.
⁷⁰ O meguu a k'o don ku e edei,
 ghahanj ndi-amuma nso a,
⁷¹ n'o jenko d'a zuopuha enyi eka ndi inenren enyi ile
 le ndi iwe enyi ri e we;
⁷² n'o siko d'e meni ndi nedi enyi kan omiken
 nyanhan nkwerigbama nso a —

- ⁷³ nyanhan efan a,
 hun o kunni nedi enyi kanj wu Ebrahim
 ogen o gi kwe e nkwa —
- ⁷⁴ n'o siko d'a gbapuha enyi eka ndi inenren enyi,
 amamgbe egun ghazi a tu enyi enyi gha e fe e,
- ⁷⁵ kama, enyi e gi iri-nsọ le ime-ihien o cho
 e fe e,
 ogologo ndun enyi ile.”
- ⁷⁶ “Nke iyw wu nwa,
 we jenkọ d'a kpọ i
 onye-amuma nke Onye Hu Kachanrinni;
 i siko d'e buru ni Di-nwonn-nyi uzọ,
 keni i hun uzọ kwa n'a uzọ a;
- ⁷⁷ i jenkọ d'e me ndi nke e marin
 ke w'a don nwonhen nzuopuha
 ghahanj inwonhen mgbaghari njo we.
- ⁷⁸ Onwan jenkọ d'e me
 make efoma le omiken Osolobue enyi,
 hun o jenkọ d'e gi me ukpe nzuopuha nwunmeni enyi,
⁷⁹ me e gha elu-igwee nwunmeni
 ndi hun ri ime ishi le ime onyinyon-onwun;
 du ukw enyi
 ye uzọ udon.”
- ⁸⁰ Nwata hu wu Jonu e sue, wuru onye zeni ime mmon; o no biri atu d'e ru uhuhin hu o
 puha d'a runma onu a id'anya ndi Izrelu ile.

Isi Nke Ebuo

Omumu Jizosi *(Mat 1.18-25)*

¹ Ogen hu, eze-kanj w'a kpọ Siza Ogostusu no ye iwu, si we detuchanrin efan ihian ile ri
 uwa—ebe ile ri okpuru okiki ndi Rom. ² (Onwan wu nke ibuzo we detu efan ihian ile; ogen
 Kwirinosi gi wu Govano ri a ki ali Siria ke we gi detu efanil.) ³ Onye owule hu e jen obodo e
 d'e deye efan.

⁴ Ya Josefụ no gha obodo Nazaret ri Galili si obodo Betulehem hun ri Judia, obodo we no
 mu Defidi—makeni ikpun-ulo Defidi k'o gha puha. ⁵ Iya le Meri hun we ebuo kwerigbama
 ni we jenkọ d'a lu wu jen d'e deye efan. Meri ri ime ogen hu. ⁶ Ebe we ri Betulehem, ogen Meri
 k'e gi mu nwa hu e ru, ime no mema e. ⁷ O no mu nwa ibuzo a, mu a okenny, gi ekwa we gi
 a pa nwa fuma a, bu e dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri—makeni uzọ arja hun we siko d'a
 nodi ime ulo ndi-ijen a nodi.

Ozi Ndi Mmon-zi Wehe Ni Ndi-ndu Anu Ahun

⁸ Uhinhin hu, o nwe ndi e du anu ri ofia egbera ahun, e lepu anu we enya. ⁹ Mmon-zi Di-
 nwonn-nyi no nwonpuha ebe we ri, ogho Di-nwonn-nyi no nwunhunme we leke ukpe. 'Ya
 egun no tuma we. ¹⁰ Kanj mmon-zi hu no si we, “Atule ni egun! M bja d'e zi onu ozi oma hun
 siko d'e weheni ihian ile egedede ighogho. ¹¹ A muguo ni we unu Onye-nzuopuha tanni ime
 obodo Defidi; iya wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, hun wu Di-nwonn-nyi! ¹² Onwan ke
 unu jenkọ d'e gi marin a: unu jenkọ d'a hun nwa we gi ekwa fuma, bu dine ime ihien anu gi e
 ri ihien-oriri.”

¹³ Idemizi, igunrun ndi mmon-zi elu-igwee no fopuha che ni mmon-zi hu, a ja Chuku
 mma, a si,

¹⁴ “Ogho 'ya ri ni Osolobue
 ebeku kachanrin elu ejen;
 udon 'ya ri ni ndi ri ime uwa,
 ndi o ri e meni ohunma!”

¹⁵ Mgbe ndi mmon-zi hu gi lagu we to, si elu-igwee, ndi-ndu anu hu no si ibe we, “Ni enyi
 jenru Betulehem d'a hun ihienni meni, hun Di-nwonn-nyi gwa enyi.” ¹⁶ We no jenme ozigbo-
 ozigbo. We no hun Meri le Josefụ le nwa ahun we bu dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri.
¹⁷ Ogen ndi hu a zun anu gi hun Jesu, we no gwa we ihien mmon-zi hu gwa we banyeni nwa
 hu. ¹⁸ Ihien ndi hu e du anu ku no tu ndi ile nun'a enya. ¹⁹ Kanj Meri e buchanrin ihien ndini
 ile to ime obi e, e ro we.

²⁰ Ndi hu e du anu no lama, e tuchan Osolobue, a ja a mma, makeni ihien ile we nu le ihien
 ile we hun richanrin ke mmon-zi hu don gwa we.

A Gun We Jizosi Efan

²¹ Nke akpu-uhuohin esato, ogen we jenkō d'e gi kwa nwata hu ugun nō ru, we nō gun a Jesu/Jizosi, efan hu mmōn-ozī hu ye e nī nne e d'a tū ime ē.

A Papuha We Jizosi Ime Ulo-nsō

²² O ru ogen Josefū lē Meri e gi mē Mmēmme Idōn-nsō rīkē kē Iwu Mozizi dōn ku, 'ya we nō weri nwa hu shi Jerusalem keni we papuhanī Di-nwōnni-ēnyi 'ya, ²³ (kē we dōn de e ime Iwu Di-nwōnni-ēnyi, nī, "We sīkō d'e wepuha nī Di-nwōnni-ēnyi nwa-okēnyē ibuzō owulē we mū"). ²⁴ We nō chū ejan kē we dōn de e ime Iwu Di-nwōnni-ēnyi, ebēhu Iwu nō sī, "Nduru ebuo mōbu umū oluikuku ebuo."

²⁵ Ogen hu, o nwōn okēnyē ohu w'a kpo Simiōnū hūn bi Jerusalem. Onyē e mē ihien Osolobue chō k'ō wū; o gi obi e ile e fe Osolobue, e che ni Osolobue zuopuha ndi Izrelū. Mmōn-nsō noyen'e anoyen. ²⁶ Mmōn-nsō mē e marīn n'ō nwūnkō d'e ru n'ō hūn Krajistī. Onyē Hū Di-nwōnni-ēnyi Tume. ²⁷ Mmōn-nsō nō duru Simiōnū si ime Ulo-nsō. Ogen ndi mū nwa hu wū Jizosi gi wehē e d'e mē n'ē ihien Iwu chō, ²⁸ Simiōnū nō parī nwa hu, ja Osolobue mma, sī,

²⁹ "Di-nwōnni-ēnyi,
ī rī nwan a sī odibo i ya gi udōn lama,
nōkē kē i dōn kū;

³⁰ makelē e giguō m ēnya m hūn nzuopuha i,

³¹ hūn i kwademē id'ēnya ndi alī ile rī ichēn-ichēn:

³² Ukpē hūn jenkō d'a ghōsī ndi alī ndi ozo uche i,
ukpē hūn jenkō d'e wehē ni ndi nke i wū ndi Izrelū ogho."

³³ Ihien ndi hu we ku banyeni nwata hu nō tū nēdi e lē nne e wū Josefū lē Meri ēnya. ³⁴ 'Ya Simiōnū nō gozi we; ya o nō sī nne e wū Meri, "Gōn ntīn, we tumē nwatanī n'ō wūru onyē we sīkō d'e gi budan ndi bu oda ime Izrelū, gizikwō a busi ndi bu oda elu ime Izrelū."

"O sīkō d'a wū ahīma, hūn gha ēka Osolobue bīa, hūn ndi ihian jenkō d'a lusōn. ³⁵ keni ihien ndi bu oda rī e ro hūn uzo pūha ifōn—ihien ufū jenkō d'e zupuzi iyū nwēn obi rīkē opīa-agma makē ufiri nwatanī."

³⁶ O nwōn onyē-amūma ohu wū okpoho, hūn w'a kpo Ana*, nwa Fanuelū, onyē ikpun-ulo Asha rō; o kaguo egedi; di e a nwūnhunguo—ahua esa suo kē iya lē di e bi nī di e d'a nwūnhūn. ³⁷ O rī nwan nwa ahua enō kwasi ogun-eno. A ra gha Ulo-nsō pū, o hū e fe Osolobue ukinkin lē efinnaī, e bu onū, e mē ekpere. ³⁸ Ogen ohu hu k'ō gi puhazikwō, ye Osolobue ekele, kume oku nwa hu keni ndi ile rī e che ni Osolobue gbapuha Jerusalem nū.

A Lakin We Nazaretī

³⁹ Ogen Josefū lē Meri gi megūu ihien ile Iwu Di-nwōnni-ēnyi chō, we nō lakin obodo we bi wū Nazaretī hūn rī ime Galili. ⁴⁰ Nwata ahūn e sue, ka ehū, marīn ihien oda-oda, ewēwē Osolobue hū e sōn ē.

Ihien Jesu Mē Ime Ulo-nsō K'ō Rī Nwata

⁴¹ Ahua ile kē ndi mū Jizosi gi e jēn Jerusalem d'e mē Mmēmme-Nghafe. ⁴² Ogen Jesu gi rī nwa ahua mmēbuo, we nō jenzi mmēmme hū kē we dōn e jēn mbū. ⁴³ Ogen mmēmme gi gugū, we nō lama, kanī nwata hu wū Jesu nō dīnō Jerusalem bu ndi mūn'a a marīn.

⁴⁴ We rī e ro n'ō rī ime igunrun ihian hu we ile gba lakō, we nōlēni chō a d'e ru nī e jēnpū we ijen akpu-uhuohin ohu gbe-gbe-gbe—ya we nō nwan chōma a ebe ndi nke we lē ndi owū we rī. ⁴⁵ a chōbe w'ē, ahūnī w'a, ya we nō kin-azūn, si Jerusalem d'a chō a. ⁴⁶ Hūn mē akpu-uhuohin etō kē we gi hūn a ime Ulo-nsō, ebe o nōdiye ni ndi-nkuzi, e gōn we ntīn, a jū we otaa. ⁴⁷ Nghōta a lē aziza a atūkenmē ndi ile rī e gōn e ntīn ēnya. ⁴⁸ Ogen ndi mūn'a gi hūn a, ndūn a guū we; nne e nō sī a, "Nwa m, kī mēni ēnyi ihienīni? Mmē lē nēdi i hū a gbaka-obi, a chō i."

⁴⁹ O nō sī we, "Kī unū chōmazi nī m? Unū amarīn nī m jenkō d'a rīrīrī iwe† Nēdi m?" ⁵⁰ Kanī aghōtanī we ihien o za we. ⁵¹ 'Ya Jesu nō sōnmē we, we ile nō lashi Nazaretī. O hū e humēni wē isi; nne ē a nacharīn ihien ndīnī ile tō ime obi e. ⁵² Jesu hu e sare, a ka ehū, a marīnwaye ihien; ihien e hū a suo kē Osolobue kē ihian.

Isi Nke Eto*Ozi Jōnū Hūn E Mē Mirin-Chuku Zi*

(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jōn 1.1-28)

¹ Hūn mē e ahua mmisen ime okiki eze-kanī w'a kpo Siza Taiberiasī, ogen hū Pontus' Paileti gi wū Gōvano rī a kī Judia—we kebe Izrelū lē alī ndi nōkunmē n'ē uzo enō ogen hū: Hērōdu

* **Isi Nke Ebuo:**36 Griki: Hana † **Isi Nke Ebuo:**49 mōbu: orūn

hụ a kị Galili; Filipu nwene ę hụ a kị Ituria ę Trakonitisi; Lisanjasi hụ a kị Abileni. ² Anasi ę Kayafasi wu ndi-isi nchu-ęjan. Ogen hụ ę oku Osolobue gi biani Jonu nwa Zekaraya ime atu. ³ Ya o no ghagbamachanrin egberę Iyi Jodani, a ma okwa—a si wę bia d'e me mirin-Chuku, gi ę ghosi n'e roghariguo wę—keni Osolobue hun uzo gbaghari wę njo. ⁴ Erira ę wę don de ę ime ehuhuo Azaya onye-amuma, ni,
“Olu onye ohu ri a han ime atu,
a si,

‘Kwa ni ni Di-nwonni-ęnyi uzo;
memę ni uzo a n'o zinrin.

⁵ Wę jenko d'e hukin odanmgbugbu ile,
me ugu ę oke ile henrinsomme ali-aradan;
we jenko d'e me uzo-ngirigo ile zinpu,
me uzo-mkpoke ile rięnpu —

⁶ ihian ile a hun nzuopuha Osolobue!’ ”

⁷ Ya Jonu no ri a gwa igunrun ndi hụ ri a bia d'e kunrunn'e n'o me wę mirin-Chuku oku, a si, “Igunrun eju-ali! Onye si unu gba ni iwe ę onuma Osolobue lalan osu?!” ⁸ Mikwo ni nwan mkpuru hun jenko d'a ghosi ni unu e roghariguo! Aghakwole ni a si enwen unu, ‘Ebrahim wu nedi ęnyi nu!’ Makeni, ezioku ę m ri a gwakwo unu, Osolobue siko d'a saeka gi omuma ndini memesomme ni Ebrahim umu. ⁹ Anyun a rigoule nwan ukun-osisi, e che: osisi owule mijeni mkpuru ri mma, e gbutu w'e, tu a ye ime okun.”

¹⁰ Igunrun ndi ahun hụ a si a, “Kini ę ęnyi siko d'e me nwan?” ¹¹ O no si wę, “Onye owule nwon ęwuru ebuo jenko d'e weriri ohu ye onye nwonleni; onye owule nwon ihien-oriri siko d'e mezikwo erira.” ¹² Ndi a na ugwo-isi hun bizikwo d'e me mirin-Chuku no ju a, si, “Onye-nkuzi, kini ę ęnyi jenko d'e me?” ¹³ O no si wę, “Anakarile ni ihien wę si unu na.” ¹⁴ Ndi-agma no bizikwo d'a ju a, si, “Ęnyi nwen? Kini ę ęnyi jenko d'e me?” O no si wę, “Aghazile ni e gi aka-iken a narin ihian ego; ebuokinzile ni ihian onu; ni ni ugwo-orun unu e jun unu ęfo.”

¹⁵ Makeni wę ri a tikenme ęnya Kraisti, Onye-nzuopuha Hụ Osolobue Tume, hun o kwe nkwa n'o jenko d'e zihę, lezi makeni wę ri a ju enwen wę ę Jonu ro, ¹⁶ Jonu no si wę, “M gi mirin mmaka e me unu mirin-Chuku, kan onye kan m lala: efurudeni m onye jenko d'a topu eriri akpoko-uku a! O siko d'e gi Mmon-nso ę okun me unu mirin-Chuku.

¹⁷ O gi ihien o gi a fuchan oka: o jenko d'a fuchanchanrin oka ile ri ebe o no a kuko oka, kpon akpuru a ye ebe o kpono oka, kponkikomę effia kponye ime okun hun wę ghaleni e tinyun.”

¹⁸ Jonu gizi oku ndunmodun bu oda risomme ichen-ichen zi wę ozioma.

¹⁹ Jonu no jugbo eze wu Herodu makeni o jen d'a luma Herodjasi wu nwunye nwenę ę lezi make eje-ihien ndi ozo bu oda Herodu me. ²⁰ Ya Herodu no mede hun ka njo ghahani ikpokin Jonu ye ulo-ngan.

E Me Wę Jizosi Mirin-Chuku
(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹ Ogen wę gi ri e me ihian ile mirin-Chuku, wę nozi me Jizosi. E meguu w'a 'ya, ebe o ri e me ekpere, elu-igwee no kpupu, ²² Mmon-nso no gi udi nduru hidan, bekwasị a. Olu no gha elu-igwee si, “Iyu wu ezi Nwa m; ihien i a soka m.”

Ndi Mu Jizosi
(Mat 1.1-17)

²³ Jizosi ri ihien rike nwa ahua iri-kwasị-ogun k'o bidon orun a. Wę weri Jizosi noke nwa Josefụ.

Josefu wu nwa Heli,

²⁴ Heli wu nwa Matitai,

Matitai wu nwa Livaị,

Livaị wu nwa Meki,

Meki wu nwa Janai,

Janai wu nwa Josefụ,

²⁵ Josefụ wu nwa Matatiasị,

Matatiasị wu nwa Emosi,

Emosi wu nwa Nahum,

Nahum wu nwa Es'li,

Es'li wu nwa Nagai,

²⁶ Nagai wu nwa Maati,

Maati wu nwa Matatiasị,

Matatiasị wu nwa Semei,

Semei wu nwa Joseki,

Joseki wu nwa Joda,

27 Joda wu nwa Johanani,
 Johanani wu nwa Resa,
 Resa wu nwa Zerubabelu,
 Zerubabelu wu nwa Shiatele,
 Shiatele wu nwa Neri,
 28 Neri wu nwa Meki,
 Meki wu nwa Adi,
 Adi wu nwa Kosam,
 Kosam wu nwa Emadam,
 Emadam wu nwa Eh,
 29 Eh wu nwa Joshua,
 Joshua wu nwa Elieza,
 Elieza wu nwa Jorim,
 Jorim wu nwa Matitati,
 Matitati wu nwa Liva,
 30 Liva wu nwa Simionu,
 Simionu wu nwa Juda,
 Juda wu nwa Josefutu,
 Josefutu wu nwa Jonam,
 Jonam wu nwa Eliakin,
 31 Eliakin wu nwa Melia,
 Melia wu nwa Mena,
 Mena wu nwa Matata,
 Matata wu nwa Natani,
 Natani wu nwa Defidi,
 32 Defidi wu nwa Jese,
 Jese wu nwa Obedi,
 Obedi wu nwa Buzi,
 Buzi wu nwa Salumonu,
 Salumonu wu nwa Nashonu,
 33 Nashonu wu nwa Aminadabu,
 Aminadabu wu nwa Adimini,
 Adimini wu nwa Ani,
 Ani wu nwa Hez'ronu,
 Hez'ronu wu nwa Perazi,
 Perazi wu nwa Juda,
 34 Juda wu nwa Jekopu,
 Jekopu wu nwa Aziki,
 Aziki wu nwa Ebrahim,
 Ebrahim wu nwa Tera,
 Tera wu nwa Nahu.
 35 Nahu wu nwa Serugu,
 Serugu wu nwa Reu,
 Reu wu nwa Pelegi,
 Pelegi wu nwa Eba,
 Eba wu nwa Shele,
 36 Shele wu nwa [Kainani],
 [Kainani] wu nwa Afasadi,
 Afasadi wu nwa Shem,
 Shem wu nwa Nua,
 Nua wu nwa Lameki,
 37 Lameki wu nwa Metusela,
 Metusela wu nwa Enoku,
 Enoku wu nwa Jaredi,
 Jaredi wu nwa Mahalalelu,
 Mahalalelu wu nwa Kenan*,
 38 Kenan wu nwa Enosi,
 Enosi wu nwa Seti,
 Seti wu nwa Adam,
 Adam wu nwa Osolobue.

---

* Isi Nke Ɛto:37 mọbu: Kainani (onu-Hibru)

Isi Nke Ẽnọ

Onwunwan Ekwensu Nwan Jesu
(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

¹ 'Ya Jesu nọ gha iyi Jodani lua. Mmọn-nso jun ime ẹ; Mmọn-nso nọ duhunmeme ẹ ime atu, ² Ekwensu nọ nwan a ebẹhu ọrọgbọ akp'ohin ọgunnai. O rini ihien ọwule oge hụ ile. Mgbe akp'ohin ọgunnai ahun gi zuguu, egun hụ a gun a ọda-ọda. ³ Ekwensu nọ si a, "Owule i wu Nwa Osolobue, si ọmumani henrin ogbe bredi." ⁴ Jesu nọ si a, "E deguo w'a ime Ẽkukwo-nso ni, 'Ihian ara gi ihien-oriri suo a ri ndun.*' "

⁵ 'Ya ke Ekwensu nọ w'e si ebe jen elu, gi njube-nya ohu ghosichanrin a ali-eze ile ri elu-uwu; ⁶ si a, "M jenko d'e ye i iken we ile le ogho we, makeni e buguo we uwe ile che m eka—onye suni m ke m'e y'e. ⁷ Ya wu, i ke ni m nwan isi ali, ihien ndini ile jenko d'e me nke i." ⁸ Jesu nọ si a, "Ẽkukwo-nso si, 'Ke ni Di-nwonn-nyu wu Osolobue i isi-ali; fe iya suo!' "

⁹ 'Ya ke Ekwensu nọ weri Jesu si Jerusalem, bu ẹ che mkp'onun Ụlo-nso, si a, "Omēni i wu Nwa Osolobue, gha ebeni tuha enwen i ye ali. ¹⁰ Makeni, e deguo w'a ime Ẽhuhuo-nso, si, 'O siko d'a si ndi mmọn-ozu e chemē i; ¹¹ we jenko d'a pari i, amangbe y'a kpogburu omuma.' "

¹² Kani, Jesu nọ si a, "Ẽhuhuo-nso si, 'Anwankwole Di-nwonn-nyu wu Chuku i.' "

¹³ Ekwensu a nwanchanringuu Jesu, 'ya o nọ la a to, e che oghere ozo.

Jizosi E Bidon Orun A Ime Galili
(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ 'Ya ke Jizosi nọ kinhen Galili. Iken Mmọn-nso jun ime ẹ. Efan a nọ kpogbari obodo ile ri egberẹ hụ. ¹⁵ O nọ kuzime ime ụlo-ofufe ndi risonme ebahun, onye owule hụ a ja a mma.

A Ju We Jizosi Ime Nazareti, Ali O Nọ Sue
(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

¹⁶ 'Ya Jesu nọ si Nazareti, ebe o nọ sue; o ru Uhuohin Izu-iken, o nọ jen ụlo-ofufe k'o don e jen mbu. O nọ lihi oto n'ọ gun Ẽkukwo-nso, ¹⁷ we nọ y'e ẹhuhuo Azaya onye-amuma. O fifipu a, *makeni Ẽkukwo w'a fifiima affiima ro*; o nọ chorị ebẹhu we deye ni

¹⁸ "Mmọn Di-nwonn-nyu nọkwasi m anokwasị, makeni o tumeguo m d'e zi ndi igbenye ozioma.

O ziguom

d'a si ndi ri ime egbun weri enwen we,
si ndi ẹnya-ishi hunma uzọ;
mmē d'a gbapuha ndi we ri a biangbu;

¹⁹ mmē d'a ma okwa ni ahua hụ e ruole
hun Di-nwonn-nyu e gi meni ndi nke ẹ ohunma."

²⁰ Jesu nọ fifimazi ẹhuhuo hụ, we ẹ ye onye e donme n'e; 'ya o nọ nodi ali. Ihian ile ri ime ụlo-ofufe e bu ẹnya tuma a, ²¹ o nọ gwama we, si, "Ebeni we gun ime Ẽkukwo-nso e mezuguo tanni ke unu don ri a nu a."

²² We ile hụ e ku oku e ohunma, oku oma ndi hụ ri a gha a onu a puha a tu we ẹnya. We nọ si, "Onyeni ele nwa Josefuy?" ²³ O nọ si we, "A maringuo m ni unu siko d'a tuni m iluni: 'Dibiẹ, zuo nwan enwen i!' 'Ihien ndi hun ẹnyi nu ni 'ya k'i me ime Kapanom, mezi ẹ nwan ime obodo i.' "

²⁴ "M ri a gwa unu ezioku, w'a ra nabanhan onye-amuma ime obodo ẹ: ²⁵ kani, ni m gwa unu ezioku rin'a: ezioku ro ni ikpoho di we nwun bu ọda ime ali Izrelu oge Elaia, oge ahun mirin gileni zue ọrọgbọ ahua eto le ifon isin, oken unwan nọ mugbame ali ile, ²⁶ kani o nwonn hun Osolobue zi Elaia d'e kunrun; o na we ile to, zi ẹ jen ali ozo—obodo Zarefati hun ri ali Sidon—d'e kunrun okpoho di e nwun ri ebẹhu.

²⁷ Ndi-oti ri ali Izrelu oge Elaisha onye-amuma buziokwo ọda; kale o nwonn hun o zuo; o na we ile to, zuo Neman onye ali Siria—onye ali ozo."

²⁸ Oge ndi ri ime ụlo-ofufe hụ gi nu ihieni, iwe nọ weme we. ²⁹ A fulihi we, nupu Jesu ime obodo hụ, w'e si mkpenren oke hụ obodo we ri. We te cho ni we gha elu ebahun kwantu e, ³⁰ kani Jesu nọ jenghafa etintinna igunrun ahun, jenne nke ẹ.

Jizosi A Zuo Okennyẹ Eje-mmọn Ri Ime E
(Mak 1.21-28)

³¹ 'Ya Jesu nọ si obodo w'a kpo Kapanom, hun ri Galili. O nọ kuzime we Uhuohin Izu-iken; ³² nkuzi e nọ tu we ẹnya, makeni o ku leke onye oku ri eka. ³³ Okennyẹ ohu eje-mmọn ri ime ẹ ri ime ụlo-ofufe hụ; o nọ yi oken oro, si, ³⁴ "Euu! Hapu ẹnyi ye, Jesu onye Nazareti?! I bia d'e tikpo ẹnyi? A maringho m onye i wu: yu wu Onye-nso Osolobue!"

³⁵ Kani, Jesu nọ jugbo eje-mmọn hụ, si a, "Gba nkintin! Gha ime ẹ puha!" Eje-mmọn hụ nọ bu okennyẹ hụ gbe ali id'ẹnya we ile, o nọ gha ime ẹ pu, kani o run'a ẹhu.

³⁶ Ọ tū ndị hụ ile ẹnya, wẹ hụ a sị ibe wẹ, “Kị wụ ọnwān? O nwẹ ikẹn hụn o gi a gwa eje-mmọn oku rịkẹ onyẹ oku rị ẹka, wẹ hụ a pūha” ³⁷ Oku Jesu nọ kpọgbari ẹgbere hụ ile.

Jizọsị A Zuo Ogo Pita Le Ndị Ozo Bu Oda

(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)

³⁸ Jizọsị nọ gha ime ụlọ-ofufe hụ pụ, si iwe Saimonụ. Oken ehụ-okun rị e nwun nne nwunye Saimonụ; wẹ nọ juma Jizọsị nanị w'e m'ẹ. ³⁹ Ozigbo, Jizọsị nọ jẹnburu ẹ, wuzo ebẹhụ, jugbo ehụ-okun hụ, ehụ-okun hụ nọ hapu a. Ọ nọ lihi ọto ozigbo, leme wẹ obia.

⁴⁰ Ogen anwun gi roma, ndi ile nwon ndi emu ichen-ichen ri a ku nọ we wẹ jenni Jizọsị, ọ nọ bu ẹka kwasị onyẹ-onyẹ, zuchanrin wẹ ile. ⁴¹ Eje-mmọn huzi a gha ime ndi bu oda wẹ risonme ime wẹ a pu, e yi oro, a sị, “Iyū wū Nwa Osolobue!” Kanị, Jizọsị hụ a jugbo eje-mmọn ndi hụ—o nini wẹ ku oku, make ni a maringwo wẹ ni 'ya wū Krajistị, Onyẹ Hụ Osolobue Tume.

Jesu E Zisonme Ozioma

(Mak 1.35-39)

⁴² Ogen eki gi fon, Jesu nọ gha ime obodo hụ pụ, si ebe ihian bileni, kanị igunrun ahun hụ a cho a. Ogen wẹ gi hun a, wẹ nọ cho ni wẹ gbondon ẹ make ọ gha a la wẹ to. ⁴³ Kanị ọ nọ sị wẹ, “M siko d'e ziri ọzioma Alị-eze Osolobue ime obodo ndi ozo, make ni 'ya kẹ Osolobue ziheni m.” ⁴⁴ Ẽriṛa k'ọ gi jensonme, e ku oku-Chuku ime ụlọ-ofufe ndi risonme ime Judia.†

Isi Nke Isen

Umụ-azun Ibuzo Jesu Kpo

(Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹ Ụhọhịn ohu, Jesu turu mkpenren “Ohimin” Genesaretị*, igunrun ihian hụ a fufa a, keni wẹ nọ oku-Osolobue. ² Ọ hūn ugbo-mirin ebūo wẹ limeto mkpenren mirin ebahun—ndi gi wẹ e gbu azun natọ wẹ d'a sū oga wẹ. ³ Jesu nọ banye ohu ime wẹ hūn wū nke Saimonụ, ọ nọ sị a gha mkpenren ebẹhụ nyanshi ihun ẹkẹrẹ. Ya Jesu nọ nọdị alị ime ugbo hụ, gha ebẹhụ kuzime igunrun hụ.

⁴ Ogen o gi kugu, ọ nọ sị Saimonụ, “Nyanshi ugbo ebe mirin nọ mi, ni unu tyesonme oga unu, keni unu nwun azun.” ⁵ Saimonụ nọ sị a, “Di-okpa, ẹnyi nọ ebeni eki e we fon, ẹnyi anwunni ihien-ana. Kanị, ebe o mē ni i sị ẹnyi tuye, m jenko d'a tuye oga ndi hū.” ⁶ Wẹ nọ tyesonme oga we: wẹ nọ nwun azun bu oda, nke wū ni oga wẹ e te tikama. ⁷ 'Ya wẹ nọ fe ibe wẹ ri ime ugbo hūn-ebọ ẹka wẹ bia d'e yeni wẹ ẹka. A bia wẹ, 'ya wẹ nọ kpon azun kponjun ime ugbo ebūo hū, nke wū ni e te rubanma wẹ ime mirin. ⁸ Ogen Saimonụ wū Pita gi hūn ihien meni, ọ nọ gbuni Jesu osekpū, sị, “Gha ebe m rī pū, Di-nwōnni-ẹnyi, ni m wū onyẹ njo!” ⁹ O ku Ẽriṛa make ni ọ tū ya lẹ ndi 'ya lẹ wẹ wī ẹnya ni wẹ gbu azun buhan oda Ẽriṛa. ¹⁰ Ẽriṛa k'ọ rizi umu Zebedi wū Jemisi lẹ Jonu, ndi hūn wẹ lẹ Saimonụ gba a run.

Ya Jesu nọ sị Saimonụ, “Atule egun; gha kikenni jenne, ihian k'i siko d'a gha a kuha rike azun.” ¹¹ A dokpunpūhaguu wẹ ugbo wẹ mkpenren mirin, 'ya wẹ nọ la ihien ile to, sonme Jesu.

Jesu A Zuo Onyẹ-oti

(Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹² Ogen Jesu gi rī obodo ohu, okennyẹ ohu oti fukpo ehū ile rī obodo hū. Ogen o gi hūn Jesu, ọ nọ dan alị, rīoma a, sị, “Di-nwōnni-ẹnyi, mbuni 'ya chogho, i jenko d'a s'eka zuo m, a ri m ochan!” ¹³ Jesu nọ tinpu ẹka, metu a, sị a, “A chogho m, rī ochan!” Ọriṛa hū nọ gha ehū okennyẹ hū pū ozigbo. ¹⁴ Jesu nọ sị a, “Agwakwole onyẹ owule; ka jẹn d'e kunrun onyẹ nchuejan ozigbo, n'ọ lele i, 'ya chue-ajan ahun Mozizi sị onyẹ dnhinguu oti k'a chū, gi ẹ ghoṣi ihian ile ni 'ya dnhinguo.” ¹⁵ Kanị, oku Jesu nọ kpokaride k'ọ kpohan mbu; igunrun bu oda hū e ruhe ni wẹ gon ẹ ntin lẹ ni ọ zuo wẹ emu wẹ. ¹⁶ Kanị o ru, o si ebe ihian bileni d'e mē ekpere.

Jizọsị A Zuo Onyẹ-oro

(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷ Ụhọhịn ohu, ogen Jesu gi rī a kuzi, ndi Itu-Farisi lẹ ndi-nkuzi Iwu hūn gha umu-alị ile risonme Galili lẹ Judia bia lẹ ndi gha Jerusalem bia rī ebẹhū. Iken Di-nwōnni-ẹnyi wū Osolobue hū a hūn Jesu jenko d'e gi gwọ orja. ¹⁸ Ogen ahun hura, ikennyẹ gi ute bula okennyẹ oro kinmin nọ bia; wẹ hū a nwan ni wẹ bubanhan a ime ụlọ hū d'e bu ẹ to ihun Jesu, ¹⁹ kanị, ahunni wẹ uzọ bubanhan a make ni igunrun hū jun ebẹhū. 'Ya wẹ nọ nyinrin elu ụlọ hū, be oghe ye okpukpu e, gha ebahun do 'ya lẹ ute e ye etinnai igunrun hū ihun Jesu.

²⁰ Ogen Jesu gi hūn okuwe wẹ, ọ nọ sị okennyẹ hū, “Owū m, a gbahariguo wẹ i njo i.” ²¹ Ya ndi-nkuzi Iwu hū lẹ ndi Itu-Farisi nọ juma ibe wẹ, sị, “Onyẹ wū hunni rī e ku aru? Onyẹ a saeka a gbahari njo wezuka Osolobue sūo?!” ²² Jesu a maringuo ihien rī wẹ obi, 'ya ọ nọ

† **Isi Nke Ẽnọ:**44 alị ndi ju * **Isi Nke Isen:**1 Ẽfanni kẹ w'a kpozị “Ohimin” Galili

si wẹ, “Kì hain unu gi e ro ụdị iroroni? ²³ Elee hụn ka nfe okuku: ị sị, ‘A gbaghariguo wẹ i njo ị’ ra ị sị, ‘Lihì otọ n’i jennẹ ijenn?’” ²⁴ “M jenkọ nwan d’a ghoṣi unu ni Nwa nke Ihian nwẹ ikẹn o gi a gbagharị njo ime uwa.” ‘Ya o nọ sị okennyẹ hụ ọro kinmin, “M sị ị nihi otọ, heri ute i n’i lama!”

²⁵ Okennyẹ hụ nọ nihi otọ ozigbo—id’anya wẹ ile rị ebahun, weri ute hụ o te gi dinẹ, jarị Chuku mma, lama. ²⁶ O nọ tū wẹ ile ẹnya ọda-oda, wẹ nọ ja Osolobue mma. O tuka wẹ egun; wẹ hụ a sị, “Enyi a hụnọlẹ ihien enyi huntuleni tanni!”

Jizọsị A Kpọ Onyẹ Ugwo-isi W’a Kpọ Livai (Matu)

(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Onwan e meguu, Jizọsị nọ pụ; ‘ya o nọ hụn onyẹ w’a kpọ Livai, hụn a na ni ndi Rom rị a kinị ugwo-isi, ebe o nọdị alị ime ọdu wẹ n’a na ugwo-isi. Jizọsị nọ sị a, “Sonnme m.” ²⁸ Livai nọ lihi otọ, natọ ihien ile, sonnme e.

²⁹ ‘Ya kẹ Livai nọ gi ifiri Jizọsị kpọ oriri hi-ogbe iwe e; igunrun ndi Ugwo-isi lẹ ndi ọzọ huzi teburu ebẹhụ e du wẹ e ri ihien-oriri. ³⁰ Ndi Itu-Farisi lẹ ndi-nkuzi Iwu wẹ hụn rị itu ndi Farisi nọ son umu-azuun Jizọsị kpeme, a sị, “Kì hain unu gi e du ndi Ugwo-isi lẹ ndi-njo e ri, a ra?” ³¹ Jizọsị nọ shiari wẹ, sị, “Ndi rị ikẹn ara cho dibie, ndi emu rị a ku sọ, uwẹ wu ndi a cho dibie. ³² E lẹ ndi ezi-omume kẹ m bia d’a kpọ ni wẹ roghari, kanị ndi-njo.”

Ajuju Banyeni Ibu-onu

(Mat 9.14-17; Mak 2.18-21)

³³ Ya wẹ nọ sị Jesu, “Umu-azuun Jonu e bu onu mbu-le-ẹbo, e me ekpere, umu-azuun ndi Itu-Farisi e mezikwo erira; kanị umu-azuun ị e ri, a ra.”

³⁴ Jesu nọ shiari wẹ, sị, “Unu asako ẹka me ndi bia oriri agbamekukwo bu onu ebe wẹ lẹ okennyẹ rị a gba ehuhọ rị. Ni unu sa ẹka? ³⁵ Ogen w’e gi wepu okennyẹ hụn rị a gba ẹkukwo lala, wẹ jenkọ d’e bu onu ogen hu.”

³⁶ Jizọsị nọzị tūn wẹ iluni: “O nwonnini onyẹ hụn a dokari ẹkwa ohun a kwakin nke akan. O m’e, nke ohun hụ e tikapu; mpekele nke ohun hụ efurukode nke akan. ³⁷ O nwonnini onyẹ e gi ihien-manya akan a gbaye manya ohun. Makeni, o m’e, manya ohun hụ siko d’a gbawa ihien-manya hụ, manya hụ a kwanhu, ihien-manya hụ a la iwi. ³⁸ ‘Ya wu, gba manya ohun ye ime ihien-manya ohun! ³⁹ O nwonnini onyẹ a raguu manya akan hụn a cho nke ohun; makeni o jenkọ d’a sị, ‘Nke akan hụ mma.’”

Isi Nke Isin

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken

(Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ghako ime ugbo oka-witi, umu-azuun a nọ ghorima mkpuru oka-witi, e gi ẹka a fuchanpu, e ri. ² Ndi hụ ime ndi Itu-Farisi nọ juma wẹ, sị, “Kì unu ị e menị ihien Iwu si wẹ e mele Uhuohin Izu-iken?” ³ Jesu nọ shiari wẹ, sị, “Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi rị a gun ‘ya lẹ ndi ‘ya lẹ wẹ wị? ⁴ O banye ime ụlọ Osolobue, weri bredi-nsọ hụ w’e bupuhani Osolobue, ri e—yezi ndi ‘ya lẹ wẹ wị, bu Iwu si onyẹ owule erile bredi hụ mmani ndi nchu-ẹjan sọ.” ⁵ ‘Ya Jesu nọzị sị wẹ, “Nwa nke Ihian kẹ oku Uhuohin Izu-iken rị ẹka.”

Jesu A Zuo Onyẹ Eka Nwunhụn

(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ O ru Uhuohin Izu-iken ọzọ, Jizọsị nọ banye ime ụlọ-ofufe ohu, kuzime. Okennyẹ ohu ẹka-nni nwunhụn rị ebẹhụ. ⁷ Ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi Itu-Farisi hụ a cho ihien wẹ k’a sị Jesu me; wẹ hụ e ke ẹ nke keni wẹ hụn omeni o siko d’a gwọ ọrja Uhuohin Izu-iken, ni wẹ gi ẹ ma a ikpe.

⁸ Kanị Jizọsị a maringuo ihien wẹ rị e ro. O nọ sị okennyẹ hụ, “Lihì otọ n’i bia ihun ebeni d’e turu.” Okennyẹ hụ nọ lihi otọ, shi ebahun d’e wuzo. ⁹ ‘Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Ni m ju unu ajuju: Kinị kẹ Iwu si enyi me Uhuohin Izu-iken? O si wẹ me ihien rị mma ra eje-ihien? O si wẹ zuo ihian ra o si wẹ gbu ihian?” ¹⁰ O lehunmeguu wẹ ile, o nọ sị okennyẹ hụ, “Tinpụ ẹka ị.” Okennyẹ ahun nọ tnpụ a, ẹka a nọ rizi mma. ¹¹ Kanị, eje-olulu nọ bumẹ wẹ, wẹ nọ zume umẹ ihien wẹ jenkọ d’e me Jizọsị.

Jesu A Hori Ndi-ozu Pụ-ichen Mmẹbọ

(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Ogen hụ, Jesu nọ si enu ugu d’e me ekpere, nochanrin uchinchin hụ ile e me ekpere e jenni Osolobue. ¹³ Eki e fon, o nọ kpọ umu-azuun a, hori mmadu mmẹbọ ime wẹ, kpọ wẹ ndi-ozu pụ-ichen. Wẹ wu:

¹⁴ Sajmọnu hụn o kpọ Pita, Anduru nwene Pita, Jemisi,

Jonu,
Filipu,
Batolomi,
15 Matiu,
Tamosi,

Jemisi nwa Alifiosị;

le Sajmonu hun w'a kpo "Onye-Zilotu", make ni o te ri ndi gi eka-iken e me ni we chupu ndi

Rom ri a ki alı we;

16 ndi ozo wu Judasi nwa Jemisi le

Judas' Iskarotu hun ren'e ogen ikpazun.

*Jesu A Kuzi Ndi Bu Oda, Zuọ We Emu
(Mat 4.23-25)*

17 Ogen Jizosi le ndi-ozı hu pu-ıchen gi hidanguu, o no turu ali-aradan, 'ya le igunrun umu-azun a. Imerinme ndi ozo ndi hun gha ebe ile ri ime Judia le Jerusalem le azun ali Taya-le-Sidonu ri mkpenren Ohimin bia rizikwo ebahun; 18 we bia keni we gon e nın le n'o zuo we emu ri a kunı we. Ndi hun eje-mmın ri e ye nsongbu biazikwo ebegu, we no dınhın. 19 Igunrun hu ile hu a cho ni we metu a eka, make ni ıken ri a gha ime e a puha, a zuo we ile.

*Ndi Nke We Ka Mma
(Mat 5.1-12)*

20 O no bu enya zinme umu-azun a, si,

"Ngozi wu nke unu ndi la enwen we toni Osolobue*, makele Ali-eze Osolobue wu nke unu!

21 Ngozi wu nke unu, ndi hun egun ri a gun ogenni, make ni efo jenkı d'e jun unu! Ngozi wu nke unu ndi hun ri a kwan ekwan ogenni, make ni unu siko d'a mu emu.

22 Ngozi wu nke unu we gha a e gi ifiri Nwa nke ihian e ze ize unu, a gunpu unu onu ogun, a kpari unu, a gba ni unu oso!

23 A ghoghı ni, a tısi ni elu ogen owule we m'e! Make ni ugwo orun hi-ogbe ri e che unu ime elu-igwee. Make ni, erira ke ndi nedi we kanı me ndi-amuma ogen mbu.

24 Kanı nsongbu ri e che unu, ndi wu odafın ogenni, make ni unu e riguo nke unu!

25 Nsongbu ri e che unu ndi efo jun ogenni, make ni egun siko d'a gun unu! Nsongbu wu nke unu, ndi ri a mu emu ogenni, make ni unu jenkı d'a gha a kwan, e gool!

26 Nsongbu wu nke unu ogen owule ihian ile gi e ku oku unu ohunma, make ni erira ke ndi nedi we kanı me ndi amuma-ugha ogen mbu."

*E Nwe Ni Ihien-osusuo Jenni Ndi Inenren Unu
(Mat 5.38-48; 7.12a)*

27 "Kanı m ri a gwa unu ndi ri e gon m ntın: e nwe ni ihien-osusuo jenni ndi inenren unu; e me ni ni ndi iwe unu ri e we ihien ri mma; 28 a gozi ni ndi hun a bu unu onu; e me ni ni ndi hun e meja ni unu ekpere. 29 Onye ma i ora nti ohu, y'e zinmen'e hun-ebu; onye napu i ewo i yiye elu e, yezi e hun i yi ime e. 30 Onye owule rıo i ihien, y'e ye e. Onye weri ihien i, a dol'a 'ya. 31 E me ndi ozo ke i cho ni we e me i."

32 "Omeni ndi ihien i a suo susuo ke ihien we a suo i, elee ihien-oma ke i me y'e gi narın ngozi? Ndi njo e nwezikwo ihien-osusuo jenni ndi ihien we a suo! 33 Omeni ndi hun e me ni' ohunma ke y'e me ni ohunma, elee ihien-oma ke i me y'e gi narın ngozi? Ke ndi njo e mezi erira! 34 Omele ndi i marın ni we siko d'a kukin i suo ke y'e zinye, elee ihien oma ke i me y'e gi narın ngozi? Ke ndi njo e mezikwo erira, keni we kukin we ihien we zinye we! 35 Mba! Kama, e nwe ni ihien-osusuo jenni ndi inenren unu, e me ni ni we ohunma. E zinye ni onye owule, k'a tule ni enya ni we jenkı d'a kukin unu. Unu me e, ugwo-orun unu jenkı d'e hi-ogbe, unu jenkı d'a wuru ezigbo umu Onye Hu Kacharınni. Make ni, o me ni ndi ohunma-ogodan le ndi-njo efoma. 36 E me ni ebere ke Nedi unu don e me ebere."

*Amale Ndi Ozo Ikpe
(Mat 7.1-5)*

37 "Amale ndi-ozo ikpe, make Chuku gha a ma i ikpe; ekutole ndi ozo make Chuku gha e kutı i; gbaghari ndi ozo keni Osolobue gbaghari i."

38 "Ye ndi ozo keni Osolobue ye i: i siko d'e nwehen hun we kponjun ohunma, biantu e ali, zinzin, o junpuha—e hu we e ye i ngadan. Make ni, ke i yehan ndi ozo ke Chuku jenkı d'e ye i."

39 Jizosi nozi tu ni we iluni: "Onye enya-ishi as'eka du enya-ishi ibe e. N'o sa eka? O m'e, ele we ebuo a danban ime mgbugbu? 40 Onye we ri a kuzi ara kari onye-nkuzi e; kama, onye we kuziguu siko d'a no ke onye hun kuzin'e. 41 K'i ri a hunı irinrin-nkun ri nwenen i enya, bu y'a

* **Isi Nke Isin:20** ndi igbennye

hụnị ogwe-nkùn rị i ɛnya? ⁴² Nani ke y'e dɔn sị nweɛ i, 'Nweɛ-onye, nị m wepu i irinrin-nkùn rị i ɛnya,' bu y'a hundeni ogwe-nkùn hùn rị 'yu le enwen i ɛnya? Onye ihunna! Bu uto bupu ogwe-nkùn rị i ɛnya, keni i legha uto ɔhunma wepu irinrin-nkùn rị nweɛ i ɛnya."

Osisi Le Mkpuru A

(Mat 7.1-20; 12.33-35)

⁴³ "Osisi rị mma ara mị mkpuru rịleni mma; osisi jo njo ara mị mkpuru rị mma. ⁴⁴ Mkpuru osisi ɔwule mị ke wẹ gi a marin osisi hu: w'a ra ghori figi elu ogun-le-ekirika; w'a ra ghori grepu elu abi-ogun w'a kpo brambu. ⁴⁵ Ezigbo ihian a gha ihien oma o buto ime obi e wepuha ihien rị mma; kani eje-ihian a gha eje-ihien o buto e wepuha eje-ihien. Make ni, ihien hùn junpuha ime obi ke ɔnu e ku."

Ihien Jesu Gi Mmadu Ebuo Ri A Tụn Ulo Kuzi

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ "Kị haịn unu gi a kpo m 'Di-nwonn-ɛnyi, Di-nwonn-ɛnyi,' bu unu ara me ihien m ku? ⁴⁷ Nị m ghosi unu ke onye hùn bia d'e kunrun ni m, a nu ihien m rị e ku, e gi e a run ɔrun, nọ: ⁴⁸ ọ nọ ke onye hùn rị a tụn ulo, hùn gumi mgbugbu, gbe iyeto a ye elu ɔmuma; oge ɔken-mirin gi huru, ide e no hukunrun ulo hu, kani, ọ sani eka mehunme ulo hu—make ni wẹ tun a ɔhunma, [we tun a ye enu ɔmuma]."

⁴⁹ "Kani, onye hùn nu oku m bu a ra gi e run ɔrun rị ke onye hu tụn ulo ye alı-mmakalaka bu o gbeni iyeto: hùn mirin ahun gihu hukunrun ulo ahun, ọ dan ozigbo—dankpochanrin!"

Isi Nke Ɛsa

Jizos' A Zuo Igbon Onye-isi Agha Ndi Rom

(Mat 8.5-13)

¹ Oge Jesu gi gwachanringu wẹ oku ndini, 'ya o nọ si Kapanom. ² Onye-ndu agha ohu hùn a kị ndi-agma Rom ɔgun isen rị ebegu. Onyeni nwon igbon ohu hùn rị a mkpa oda-oda. Emu rị a ku igbon hu, o d'a nwun. ³ Oge onye-ndu aghani gi nu banyeni Jesu, ọ nọ zi ndi hu ime ndi-isi ndi Ju d'a rjo a bia d'a zuo igbon e. ⁴ Oge wẹ gi kunrun Jesu, wẹ nọ rikemme e, si, "Okemnyeni furu onye i jenkọ d'e yeni eka, ⁵ makele ihien alı ɛnyi wu Izrelu suo a asuo —iya tụn ulo-ofufe ɛnyi." ⁶ Jesu nọ sonme wẹ. Kani, oge o gi rume ehiu iwe onye-ndu-agma hu, 'ya okemnye hu nọ zihę ndi ɔwu a d'e kunrun e, si a, "Di-okpa, esongbulę enwen i, make ni eruni m onye hùn i jenkọ d'a banhan iwe e. ⁷ Ya haịn m gi weri e ni eruni m hùn jenkọ d'a bia d'e kunrun i. Ka kuhu oku suo, igbon m k'a dnhin."

⁸ "Make ni, mmę nwon ndi m rị okpuru wẹ, nwonzikwo ndi-agma rị okpuru m. M'a si onyeni, 'Jen!' O jemne; m'a sizi hün-ebu, 'Bia!' O bia; m'a si igbon m, 'Me ihieni!' O me e."

⁹ Oge Jesu gi nu ihieni, ọ tu a ɛnya; ọ nọ gbehuto, bu ihun zime igunrun hu sonko n'a, si, "M rị a gwa unu ezioke, m'e ke huntu udi okukweni, ke ime Izrelu!" ¹⁰ Oge ndi hu onye-ndu agha hu zijen gi lua, wẹ nọ hùn a ni igbon ahun a dnhinguo.

Jizos' E Welı Ni Okpoho Di E Nwun Nwa a Nwunni

¹¹ Ọ nobe ekefe, Jesu nọ si obodo ohu w'a kpo Neni. Umụ-azun a le igunrun hi-ogbe sonjen e ebegu.

¹² Hün o gi rumę ɔnu-mgbon obodo hu, e lee ozun wẹ bupuko d'e li—akpu-okemnye ohu hu suo nne e mu ro bu di okpoho hu a nwunhnguo. Igunrun ihian gha ime obodo hu sonko okpoho hu. ¹³ Oge Di-nwonn-ɛnyi gi hün a, ebere okpoho hu nọ me e oda-oda, 'ya o nọ si a, "Akwanle ekwan." ¹⁴ Ọ nọ jenpuha d'e metu ekpeti-ozun hu eka; ndi bun'e nọ wuzo uto ohu. 'Ya o nọ si, "Okorobia, m si i lili ɔtu!" ¹⁵ Okemnye hu nwunhnni nọ nodi alı, kume oku. Jizosi nọ w'e ye nne e. ¹⁶ Egun nọ tu wẹ ile; wẹ nọ ja Osolobue mma, si, "Onye-amuma hi-ogbe a puhago ime ɛnyi!" "Osolobue a bjaguo d'e meni ndi nke e ɔhunma!" ¹⁷ Ihieni Jesu me nọ kpogbama Judia ile le alı ile nokunmen'e.

Ndi-ozı Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi

(Mat 11.2-19)

¹⁸ Oge umu-azun Jonu gi gwachanringu a ihien ndini ile Jesu rị e me, 'ya o nọ kpo mmadu ebuo ime wẹ, ¹⁹ zi wẹ jen d'e kunrun Di-nwonn-ɛnyi d'a ju a, si, "Iyu wu onye hu Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra ni ɛnyi leme ɛnya onye ɔzo?" ²⁰ Oge wẹ gi bia d'e kunrun Jesu, wẹ nọ si a, "Jonu hün e me mirin-Chuku zi ɛnyi d'a ju i, si, 'Iyu wu onye hu Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra ni ɛnyi leme ɛnya onye ɔzo?' " ²¹ Oge ohu hu, Jizosi nọ zuo ndi bu oda emu ichen-ichen rị a ku, chupusomme eje-mmom ime ndi bu oda, me ndi ɛnya-ishi bu oda hünma uto. ²² 'Ya o nọ si wẹ, "Unu ru, unu a gwa Jonu ihien unu hün le ihien unu nu: ndi ɛnya-ishi e leghama uto; ndi nguro e jenme ijen; ndi-oti a dnhin, rị ochan; ndi odin a numa ihien; wẹ hu a kpotien ndi nwunni; e zi ndi igbenye ozioma. ²³ Ngozi wu nke onye hün gileni ifiri ihien ọ hün m ehụ nweme obi-ebu!"

²⁴ Oge ndi ahun Jonu zihę gi puguu, Jesu no gwama igunrun hu oku Jonu, si, “Kini ke unu jen ime atu d’e lee oge unu gi jen d’e kunrun Jonu ime atu? Efiia ufere ri e buhunme? ²⁵ Kini ke unu jen nwan d’e lee? Onye yi ekwa oma nanranni? Kaka akp’ohu! Ime ogwa ndi-nze ke we no a hun ndi hun e kon erira le ndi hun e bi obibi ehụ-ufu. ²⁶ Kini ke unu jen nwan d’e lee ebahun? Onye-amuma? Egehe, m ri a gwa unu n’o karide onye-amuma. ²⁷ Make ni, Jonu wu onye hu we ku oku e ebahun Ehuho-nsọ no si,

‘Lee e,
m jenkọ d’e zihę onye-ozu m
n’o buru n’i uzọ,
keni o kwan’i uzọ i.’ ”

²⁸ Jesu nozi si, “M ri a gwa unu, ime ndi ile okpoho mu, o nwęni onye ka Jonu. Kani, onye hun kachanrin ekerę ime Ali-eze Chuku ka Jonu.”

²⁹ Ndi ile nu ihien o ku kweri ni ke Osolobue don e me ihien e ri mma—ke ndi ugwo-isi ri ime we, makeni we gon Jonu ntin, ni a me we mirin-Chuku. ³⁰ Kani, ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu ju ihien Osolobue kwademe ni we—makeni we ju ni Jonu e meko we mirin-Chuku.

³¹ “Ki m’e gi nwan ma atu ndi agboni? Nani ke we no?” ³² “We no ke umueka nodi ali ime afia, a hi ibe we, a si,

‘Enyi e gbu ni unu ekpiri hun a suoni,
unu etenni egu;
enyi e ye olu ekwan,
unu a kwanni ekwan.’ ”

³³ “Jonu hun e me mirin-Chuku a bja, o rini ke ihian ile e ri, o rani manya, unu si, ‘Ejemmon ri ime e!’ ³⁴ Nwa nke ihian a bja nwan—o hu e ri, a ra, unu si, ‘Lee okennyeni! Onye oken ihien-oriri, onye-manya, owu ndi a na ugwo-isi le ndi we gi njo marin!’ ”

³⁵ “K’osilerę, ihien amamihien mupuha ke we gi a marin a.”

Jesu E Jen Iwe Onye Itu-Farisi Oti Te Ku

³⁶ Onye Itu-Farisi ohu kpo Jesu d’e son e ri ihien-oriri iwe e, Jesu no jen, nodi ali, e ri ihien-oriri. ³⁷ O nwon okpoho ohu hun we gi eje-obibi e marin hun ri ime obodo hu. O nu ni Jesu ri iwe onye Itu-Farisi hu e ri ihien-oriri, ‘ya o no wehe ogọ-alabasta ude e shin ohunma jun ime e.

³⁸ O no nodi azuun ebe uku-ali Jesu ri, a kwan ekwan: o hu a kwan enya-mirin e ye Jesu uku-ali, e gi ntutu e e fikori a; o hu e su uku-ali Jesu onu, e hu ude hu e kpu e uku-ali. ³⁹ Oge onye Itu-Farisi hu kpo Jesu oriri ahun gi hun ihieni, o no si enwen e, “Omeni okennyeni te wu onye-amuma nke-esi, nke o marin onye okpohoni ri e metu a eka wu—nke o marin udi ihian o wu—n’o wu onye-njo!” ⁴⁰ Jesu no si a, “Saimonu, m nwon ihien m cho ni m gwa i.” O no si a, “Onye-nkuzi, kume.” ⁴¹ Jesu no si, “O nwon onye mmadu ebuo gi ugwo. Onye ohu gi e egbo on akp’ohin iri kwasi ogunna, hun-ebọ gi e egbo on akp’ohin ogun-isen kwasi nnu. ⁴² Asani we eka ku ugwo hu; ‘ya o no gbahari we ebuo, si we akuzile ugwo hu. Onye ime we ke ihien okennyeni ahun gbaharin we k’a ka nwan a suo?” ⁴³ Saimonu no si, “M weri e ni onye hun o gbahari ugwo kani ro.” Jesu no si a, “Y’a zaguo a ohunma.”

⁴⁴ ‘Ya o no gbehuto, bu ihun zinme okpoho hu, si Saimonu, “Y’a hungho okpohoni? A banhan m iwe i, y’e yeni m mirin gi chanchan uku m, kale o gigo enya-mirin e chanchan m oku, gi ntutu e fikori a; ⁴⁵ ke m banhan, y’e suni m onu gi kele m, kani ‘ya nwen e ke subehikwo m nwan onu uku kete m’a biale; ⁴⁶ y’e huyeni m ude isi, kani o huguo ude e shin ohunma ye m uku. ⁴⁷ M ri nwan a gwa i n’a gbahariguo w’a njo bu oda o me, ‘ya ha in o gi a ghosi oken ihien-osisuoni; kani onye we gbahari njo me ekerę o me a ghosi ihien-osisuono me ekerę.”

⁴⁸ Ya Jesu no si okpoho hu, “A gbahariguo we i njo i.”

⁴⁹ Ndi hu ya le we ri e ri ihien-oriri no juma enwen we, “Onye ke onyeni wude o gi a gbahari njo?”

⁵⁰ ‘Ya Jesu no si okpoho hu, “Okukwe i a zuopuhaguo i. Lama, udon y’a ri ni i.”

Isi Nke Ɛsatọ

Ikpoho Ndi Son Jizosi A Ghahunme

¹ Otebe ekerę, Jizosi no ghasonne obodo ndi hi-ogbe le ndi me ekerę, e zi ozioma Ali-eze Osolobue; ‘ya le umu-azuun a mmebuo hu wi, ² le ikpoho ndi hu ime ndi o chupu eje-mmom ime we le ndi o zuo oria ri ichen-ichen. Ikpoho ndini wu Meri hun w’a kpo onye obodo Mag’dala, hun o chupu eje-mmom esa ime e ³ le Juana hun Chuza di e wu onye-isi onu ime ogwa Herodu, le Suzana, lezi ikpoho ndi-ozo bu oda hun gi ihien we e yeni Jesu le umu-azuun a eka.

*Ilu Jesu Gi Onyẹ-ugbo Ta**(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)*

⁴ Ndi bu oda no ri a gha obodo ri ichen-ichen a bja d'e kunrun Jesu. Ogen igunrun hi-ogbe gi gbakikomeguu. Jesu no ta ni we iluni: ⁵ "O nwon onyẹ-ugbo hun jen d'a gha mkpuru a. K'o don ri a gha mkpuru ime ugbo, ndi hu ime we a danye okp'uzo, we no zogbu e, nnuhu no ripu a. ⁶ Ndi hu ime we a danye elu omuma, ogen we gi pupuha, a kpopu we nkun, make ni e nwen we mirin. ⁷ Mkpuru ndi hu ime we a danye ime ogun—we le ogun hu e suepuha, ogun no dungbu we. ⁸ Ndi hu ime we a danye ezigbo ali, e pu we, sue, mi mkpuru mmagi-mmagi, mirdede uzo ogun-isen." Ogen o gi kuguu ihieni, o no wesi olu elu, si, "Onyẹ nwon nti o gi a nu ihien, 'ya nu!"

*Ihien Hain O Gi Ri A Ta Ilu**(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)*

⁹ Umụ-azuun Jesu no si a kowa ilu hu. ¹⁰ 'Ya o no si we, "Osolobue e yeguo unu oghere imarin ihien-mini risonme Ali-eze Osolobue, kale, nke ndi ozọ wu ilu-ilu, ilu-ilu, keni o wuru ni,

'We hu e lee ile,
kanj arj w'a hun,
we hu a nu, kanj arj w'a ghotu.' "

*Jesu A Kowa Ilu Onyẹ-ugbo**(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)*

¹¹ Jesu no si, "Onwan wu nkowa inu hu: Mkpuru hu wu oku Osolobue. ¹² Mkpuru ndi hu danye okp'uzo wu ndi hu nuni, kanj, Ekwensu a bja d'e wefu ozi we nu ime obi we amangbe we e kweri, nwon nzuopuha. ¹³ Mkpuru ndi hu danye elu omuma wu ndi hu nu ozi hu, gi ighoghọ nabanhan a. Kanj enwe we nkogun—o jennini ime obi we; w'e kwerihu ekere ogen, kanj nele bja, a danpu we. ¹⁴ Mkpuru ndi hu danye ime ogun wu ndi hu nun'a—kanj, ebe we biko elu, uhue le aku-le-uba* le ihien a suo usuo ri uwanj a kpangbu we, mkpuru we akazini."

¹⁵ "Mkpuru ndi hun danye ezigbo ali wu ndi hu nu oku hu, gi obi we ile nabanhan a, kwonkenme e, dikennme ndidi—d'e ru ni a mipuha we mkpuru."

*Ukpe We Gi Afere kpume**(Mat 4.21-25)*

¹⁶ "Ihian ara mnye ukpe, gi ihien kpume e mobu ru a ye okpuru bedi. Kama, w'e bu e e che elu obu-ukpe, keni ndi ri a banhannj legba uzo." ¹⁷ "Makeni, o nwonni ihien owule zuerini hun jenkoleni d'a puha ifon; o nwonni ihien owule we kpume hun jenkoleni d'a wa." ¹⁸ "Kpachanpu ni nwan enya ihien unu gi ihien unu ri a nu e me; makeni ndi hun nweni gi e run orun ke we siko d'e yecheni; kale, ndi hun nwonleni ihien we gi nke we run, we siko d'a nupade we hun nta we nwon."

*Nne Le Umune Jizosi**(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)*

¹⁹ Ya nne le umune Jizosi no bja d'e kunrun e, kale asanj we eka nochime e make igunrun hu ri ebegu. ²⁰ Onyẹ ohu no si Jizosi, "Nne i le umune-i-ikennyé turu ezi e che; we cho ni we hun i." ²¹ Jizosi no si we, "Ndi hun a nu oku Chuku e gi e e bi—uwe wu nne m le umune m!"

*Jesu A Kusj Ebi**(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)*

²² Uhuohin ohu, Jesu le umu-azuun a no banye ime ugbo-mirin, o no si we, "Ni enyi fetu ni azuun hun-egbo." 'Ya we no jenne. ²³ Ebe we nyanko, uran no buru Jizosi. Idumuzi, ebi no kpoma mirin hu, mirin no junme ime ugbo, nke wu ni we ile no ri eje-onodi. ²⁴ Umụ-azuun a no jeburu e, kpotien e, e yi oro, a si, "Onyẹ-nwonni-enyi! Onyẹ-nwonni-enyi! Enyi e d'a nwun!" Jizosi no tenhin, jugbo ebi hu le ebiri-mirin hu; we ile no kusj, ebe ile no me rajuu. ²⁵ 'Ya o no si umu-azuun a, "Elebe ke okukwe unu ri?" Kanj o tu we enya, tu we egun; we no juma ibe we, "Onyẹ wukwo nwan okennyeni? O yede ebi le ebiri-mirin iwu, a gbaye w'e!"

*Jesu A Zuo Onyẹ Eje-mmọn Ri Ime E**(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)*

²⁶ 'Ya we no ru obodo Gadara hun bu ihun zinme Galili. ²⁷ Hun Jesu gihu gha ime ugbo hidan ye mkpenren mirin hu, 'ya okennyé ohu eje-mmọn ri ime e no bja d'e kunrun e, okennyé ahun wu onyẹ obodo hu.

* **Isi Nke Ɛsatọ:14** "Aku-le-uba ke we ka a kpo, kanj lka a kpozj a efee."

O teke meke okennyeni yibeme ekwa; a ra nodi ime ulo—ikpekpe k'o nodi. ²⁸ Mgbe o gi hun Jesu, o no do bepu oro, dan ni Jesu ali; gi ndun ile o nwe yi, "Jesu, Nwa Chuku-Kachanri! Kiri ke i cho n'i gi m me? Dodo, eyekwole m afunfun!" ²⁹ O ku ihienni makele Jesu a gwagwo eje-mmohu 'ya gha ime e pu. (Eje-mmohu e kwondon e mbu-le-ebu; o kwondon e, osuon'a ni we kpoma a egan oku le aka—chedon e, o siko d'e tibepu egan ndi ahun, eje-mmohu e nurun e si ime ofia le ebe ihian bileni.) ³⁰ Jesu no si a, "Ki wu efan i?" 'Ya o no si, "Efan m wu 'Igunrun.' " O za enina make ni eje-mmohu bu oda jun ime e. ³¹ Eje-mmohu ndi hu no rijo Jesu 'ya chule we ye ime Abisi, Eje-mgbugbu hu migbu enwen e ri ali-mmohu.

³² O nwon igunrun ezin bu oda ri nkpotu-oke nokunme ebahun a kpa nni. 'Ya ke eje-mmohu ndi hu no rijo Jesu 'ya ni we banyesomme ime ezin ndi hu. Jesu no ni we banye. ³³ 'Ya eje-mmohu ndi hu no gha ime okennyehu hu puha, banyesomme ime ezin ndi hu. 'Ya igwee ezin hu ile no kpotu oke hu, zunban ime mirin Galili hu, ragbu enwen we.

³⁴ Ogen ikennyehu ndi hu ri e du ezin ndi hu gi hun ihien meni, we no gba pu, weri oku hu ghagbame ime obodo hu ile le umu-ali ndi risonme egebe ahun. ³⁵ 'Ya ndi bu oda no puha d'a hun ihien meni. Ogen we gi ru ebe Jesu ri, a hun we okennyehu ahun eje-mmohu ndi hu gha ime e pu k'o nodi ali ehuhuku Jesu: o yihu ekwa; uche e e zu oke; egun no tuma we. ³⁶ Ndi ri ebahun ogen ihienni gi me no gwa ndi hu ke okennyehu hu don dnhin. ³⁷ 'Ya ndi Gadara le egebe ahun ile no si Jizosi 'ya gha ebepu puni we, make ni egun ri a tu we oda-oda. 'Ya Jizosi no banyezi ime ugbo mirin hu, kin-azuun. ³⁸ Okennyehu hu eje-mmohu ndi hu gha ime e pu no rijo Jizosi n'o ni a somme e, kanj Jizosi no zipu a, si a, ³⁹ "Lashi iwe unu d'a gwa we oken-ihien Osolobue meni i." 'Ya okennyehu hu no jennme, ghasomme ebe ile ime obodo hu, kuko ihien hu Jizosi me n'e.

Jesu Le Okpoho Ihien Ri A Gba Le Nwata Nwunni
(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)

⁴⁰ Ogen Jesu gi gha ali ndi Gadara kinhen, igunrun ihian ri ebepu no nabanhan a, make ni we ile ri e che e. ⁴¹ Ebepu ke okennyehu ohu w'a kpo Jairo si no bia; okennyehi wu onye ohu ime ndi-isi ulu-ofufe we. O no dan ni Jesu ali, rijo a n'o bia iwe e, ⁴² make ni akpu nwa okpoho ohu o mu hun wu ihien no ke nwa ahua mmebuo ri a nwunhun. Ogen Jesu gi jenko, igunrun ihian hu a fufa a.

⁴³ O nwon okpoho ohu ihien ri a gba kete ahua mmebuo ri ime igunrun ahun; ihien ile o nwon a guchanringuo hun o gi e jen eka ndi dibie, kanj o nwonni onye hun saeka zuon'a. ⁴⁴ O no ghaha ibe azuun Jizosi metu ntin-ekwa Jizosi eka, ihien ri a gban'a no kusj ozigbo. ⁴⁵ 'Ya Jizosi no si, "Onye metu m eka?"

Ogen we ile gi ghorj ni ele we, Pita no si Jizosi, "Di-nwonni-enyi, ihian ile fihunme i ma, a fufa i!"

⁴⁶ Kanj Jizosi no si, "O nwongho onye metu m eka. A maringho m ni o nweole iken gha ime m pu." ⁴⁷ Ogen okpoho hu gi hun a n'o sako eka zueri, o no puha—ehuhu hu a ma a nni; o no dan ni Jesu ali, no id'anya ndi ri ebepu gwa a ihien hain o gi metu a eka le k'o don dnhin ozigbo. ⁴⁸ Jizosi no si, a, "Nwa m, okukwe i e meguo i ri mma. Lama, udon 'ya ri ni'."

⁴⁹ Ogen Jizosi gi ri e ku ihienni, onye ohu no gha iwe onye-isi ulu-ofufe hu bia d'a si a, "Nwa i a nwunhunguo; eyezile onye-nkuzi nsongbu."

⁵⁰ Ogen Jizosi gi nu a, o no si Jairo si, "Atule egun; nwehu okukwe; o jenko d'a dnhin."

⁵¹ Ogen Jesu gi ru iwe Jairo si, o nini onye owule son e banye ime ulo hu wezuka Pita le Jonu le Jemisi lezi ndi mu nwata hu. ⁵² We ile ri ebahun hu a kwan, e goo nwata hu. Kanj Jesu no si we,

"Akwanzile ni; nwata hu anwunni, o rihu uran!"

⁵³ We no muma Jizosi emu, make ni a maringuo we ni nwata hu a nwunhunguo.

⁵⁴ Kanj Jizosi no kwondon nwata hu eka, si, "Nwata, lihi oto!"

⁵⁵ Mmohu nwata hu no kinhen, o no riji ndun; 'ya o no lihi oto ozigbo. Jizosi no si we ye nwata hu ihien-oriri. ⁵⁶ O tu ndi mun'a enya oda-oda, kanj Jizosi no si we agwakwole onye owule ihien meni.

Isi Nke Itenei

Jesu E Zipu Umuhu-azuun Mmehuo Hu
(Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

¹ Jesu no kpokikome umu-azuun a mmebuo hu, ye we iken hun eje-mmohu ile e gi ri okpuru we le hun we e gi gworo. ² 'Ya o no zipu we keni we jen d'e zi ozi Ali-eze Osolobue leni we jen d'a zuo ndi emu ri a ku. ³ O no si we, "Ewerile ni ihien owule unu jenkoni: ke okpo, ke ekpa, ke ihien-oriri, ke egbo; ewerile ni ekwa ozoko che ni hun unu yi. ⁴ Ulu owule we no nabanhan unu, nodi ni ebahun d'e ru mgbe unu gha obodo hu pu. ⁵ Ebe owule we noleni nabanhan unu, unu pukoni obodo hu, kpukupu ni ejan ri unu uku n'o wuru ihien we gi shiagbu we

eri.”⁶ Ụmụ-azụnụn hụ nọ jennen, a ghasonmę wę ụmụ-alị ile rị ichen-ichen, e zi ozioma, a gwọ ọrịa ebe ile wę ru.

Obi Eruzini Herodu Alị
(Mat 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷ Ogen Herodu, hụn rị a kị azụnụn Galili, gi nụ ihien ile rị e menị, obi eruzin'e alị. Makeni o nwę ndi rị a si nị Jonu hụn e me mirin-Chuku a ghagwo onwun lihi; ⁸ ndi hụ ime wę sị nị Elajia a puhagwo; ndi hụ ime wę sị nị onye ohu ime ndi-amuma mbu e lihigwo. ⁹ Herodu nọ sị, “E bepugwo m Jonu isi; onye wuzi nwan onyeni m rị a nọ otiti e?” Ya o nọ choma n'ọ hụn Jizosi.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jon 6.1-14)

¹⁰ Ndi-ozu hụ pu-ichen a luaha, wę nọ gwa Jesu ihien ile wę mesonmę ebe wę jęn. O nọ gi nzuzue weri wę pu, wę nọ si obodo w'a kpọ Besajida. ¹¹ Kanị ogen igunrun ndi ahun gi nū a, wę nọ rusonmę e. O nọ nabanhan wę, gwa wę oku Alị-eze Osolobue, zwo ndi hūn cho nzuori.

¹² Ogen anwun gi roma, umu-azunū a mmebu hū nọ bia d'e kunrun e, si a, “Si igunrunni lama, ni wę jęn obodo ndi me ekerę-ekerę lę alị-ofia rị egbereni d'a chori ihien wę siko d'e ri lę ebe wę k'a ranhin, makele o nwonni onye bi ebeni enyi rị.” ¹³ Kanị Jizosi nọ si wę, “Unu lę enwen unu, yeni wę ihien wę jęnko d'e ri.”

Wę nọ si a, “Ogbe-bredi isen lę azun ebuo suo ke enyi nwon—mmani i cho ni enyi jęn d'e non ni igunrunni ile ihien-oriri.” ¹⁴ Makeni wę rị ihien rike ikennyę ogun-iri-kwasị-nm-mmebuo (hūn wū nm-uku isen). Ya o nọ si umu-azunū a, “Donmesonmę ni wę okudu-okudu—ihien nọkę mmadu iri-kwasị-ogunnaị ndisisonmę okudu-okudu.” ¹⁵ Umū-azunū a nọ me k'o ku, wę nọ si ndi hū ile ndisisonmę alị. ¹⁶ Jesu nọ weri ogbe-bredi isen hū lę azun ebuo hū, o lee enya elu-igwee, ye Osolobue ekele, 'ya o nọ bebe wę, weye umu-azunū a ni wę kesonmę ni igunrun hū 'ya. ¹⁷ Wę ile nọ rijunchanrin efo. Wę nọ kpōnkikomę hūn hōdunī, o nọ jun ukpalī mmebuo.

Pita E Ku Onye Jesu Wu
(Mat 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Uhuohin ohu, Jesu suo ndi e me ekpere. Umū-azunū a suo nokunmę e. O nọ ju wę, si, “Onye ke wę sị nị iya ke m wu?” ¹⁹ Wę nọ si, “Ndi hū ime wę sị nị i wu Jonu hūn e me mirin-Chuku; ndi hū ime wę sị nị i wu Elajia; ndi ozo sị nị onye ohu ime ndi-amuma mbu a ghagwo onwun lihi—ni iya k'i wu.”

²⁰ O nọ nwan si wę, “Onye ke unu lę enwen unu sị nị iya ke m wu?” Pita nọ za, si, “Iyū wū Kraịsti Osolobue, Onye Hū Osolobue Tume.”

Jesu E Ku E N'o K'a Ta Afunfun, Nwunhūn, Lihizi
(Mat 16.20-28; Mak 8.30—9.1)

²¹ Ya Jizosi nọ dokemę wę eka-ntin, si wę agwakwole onye owule ihienni. ²² O nozi si wę, “Nwa nke Ihian jęnko d'a tariri oken afunfun eka ndi-isi lę ndi-isi nchu-ęjan lę ndi-nkuzi Iwu. Wę siko d'a ju a, gbu e—kale, nke akp'ohin eto Osolobue siko d'a gha onwun weli e.”

²³ O nọ si wę, “Onye owule cho n'o sonmę m, 'ya ju enwen e, buru obe* e uhuohin ile, sonmę m. ²⁴ Makeni onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; kanị, onye owule hūn gi ufiri m tuhu ndun a jęnko d'a zuopuha a. ²⁵ Elee erere k'ọ ban ni ihian, owuni o nwonchanringwu uwa ile, 'ya lę enwen e e tuhu?”

²⁶ “Makeni, onye owule hūn me ifenren mme lę oku-onu m, onye hū ke mme wu Nwa nke Ihian siko d'e mezi ifenren e ogen m jęnko d'e gi gi ogwo m lę nke Chuku-Nedi lę nke ndi mmōn-ozu nso bia. ²⁷ M rị a gwa unu ezioku, ndi hū ime ndi turu ebeni anwunko d'e ru ni a hūn wę Alị-eze Osolobue.”

Jizosi E Nwonhuto
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

²⁸ O rị ihien rike akpu-uhohin esato Jesu kugwu ihien ndini, o nọ weri Pita lę Jonu lę Jemisi si elu ugu d'e me ekpere. ²⁹ K'ọ rị e me ekpere, ihun e nọ nwonhuto, ekwa a nọ nwunmę nke ochan, gbukepuma. ³⁰ Idenmizi 'ya lę ikennyę ebuo nọ kumę oku. Ikennyę ndi ahun wu Mozizi lę Elajia; ³¹ wę gi ogwo pu-ichen puha; wę lę Jizosi rị e ku oku ula o jęnko d'a la ghaghan'i onwun o k'a nwun ime Jerusalem gi mezu uche Osolobue. ³² Enya uran rị e me Pita lę ndi 'ya lę wę ndi oda-oda, kanị ogen uran gi fon wę enya, wę nọ hūn ogwo Jizosi, hunzikwo ikennyę ebuo ahun turuye ni n'e. ³³ Hūn ikennyę ebuo hū gi latoko Jesu, Pita nọ si Jesu, “Di-nwonni-enyi, o

* **Isi Nke Iteneji:**23 Ogen ahun, ndi Rom e gi obe wę gi osisi memę e gbu onye wę ma ikpe-onwun. Onye hū e buru obe e, sonmę ndi-aga hūn jęnko d'a kpogbun'e. Wę kpomagwu a elu-obe, a ndi wę ebehu e che nche d'e ru n'ọ nwunhūn.

riika mma ni enyi nodichanrin ebeni! Ni enyi tun odu eto: nke i wu ohu, nke Mozizi wu ohu, nke Elajja wu ohu.” (O marin ihien o ri e ku, kaka!) ³⁴ Ogen o gi ri e ku ihien, orukpu no puha d'e kpume we; egun no tuma umu-azuun a ndi hu ogen orukpu hu gi ri e kpume we. ³⁵ Olu no gha ime orukpu hu si, “Onwan wu Nwa m, Onye hun m hori—gon n'e ntin!” ³⁶ Mgbe olu hu gi kuguu, Jesu soro ke we hunzi.

Umu-azuun a eto hu ekupuhadeni oku ihienni we hun ogen hu we gi hun a; agwanj we onye owule ihien we hun.

Jesu A Zuo Nwata Okennyee Eje-mmom Ri Ime E

(Mat 17.14-21; Mak 9.14-29)

³⁷ Eki e fon, ogen Jesu le umu-azuun a eto ahun gi gha elu ugu hu hidan, igunrun hi-ogbe no kunrun Jesu. ³⁸ Okennyee ohu no gha ime igunrun hu yi oro, si, “Onye-nkuzi! Dodo, lee nwa m—iya soro ke m mu! ³⁹ O nwe eje-mmom e kwondon n'e: o m'e a doberu oro, ufofo a puhama a onu; o ru a ehui; a ra yen'e efe! ⁴⁰ M ri o umu-azuun i we chupu a, asani we aka.” ⁴¹ Jesu no shari, si, “Eje-agbo nwonleni okukwe ke unu wu! Nani ke mme le unu jenko d'a nobiehan?! Eleee ogen ke m k'e dinruni unu ndidi?!” ‘Ya o no si okennyee hu, “Wehe nwa i ebeni.” ⁴² Ogen nwata-okennyee ahun gi pula, eje-mmom hu no kwantuzi e, doma a, kanj Jesu no jugbo eje-mmom hu, zuo nwata hu, we e ye nedi e. ⁴³ Ikenni hi-ogbe Osolobue kpa no tu ndi hu ile enya.

Jizos' E Kuzi Oku Onwan A

(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Ke ihien ile Jesu ri e me rikwo a tu ihian ile enya, o no si umu-azuun a, ⁴⁴ “Azokwole ni ihienni m jenko d'a gwa unu kiken: We siko d'e re Nwa nke ihian ye ndi ihian.” ⁴⁵ Kanj umu-azuun a aghotan ihien o ri e ku. We zueme ni we iya, amamgbe w'a ghota a—bu egun anini we ju a ihien o gi e ku.

Onye Kachanrin Ibe E

⁴⁶ Ogen ohu, umu-azuun Jesu no doma oku onye hun jenko d'a kachanrinni ime we. ⁴⁷ Jizosi a maringuo ihien we ri e ro ime obi we, ‘ya o no weri nwa-ndu ohu, w'e wuzo ehui a, ⁴⁸ si we, “Onye owule gi ufiri efan m nabahan nwata no enina nabahan m, bu onye hun nabahan ni m nabahan onye hun zini m. Makeni onye hu kachanrin ekere ime unu ile, iya wu onye hun kachanrinni.”

Onye Ghaleni A Nokin Unu Uzo Ri Azuun Nke Unu

(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Jonu no si Jizosi, “Di-nwonni-enyi, enyi hun okennyee ohu ri e gi efan i a chupu eje-mmom, enyi no si a kusii a, makeni ele onye itu enyi.” ⁵⁰ Kanj Jesu no si ‘ya le umu-azuun ndi ozo, “Akusile n'a, makeni onye owule ghaleni a nokin unu uzo ri azuun nke unu.”

Obodo Ju Jesu

⁵¹ Mgbe ogen hu we jenko d'e gi we Jizosi si elu-igwee gi rume, o no kwademechanrin obi e jenme Jerusalem, o leni enya azuun. ⁵² O no zi ndi-ozu buru n'e uzo. We no banye obodo ohu ri ime Sameria d'a kwademe n'e ihien. ⁵³ Kanj ndi ri ebenu anabanhann'a makeni Jerusalem ke enya a ri. ⁵⁴ Ogen umu-azuun a wu Jemisi le Jonu gi hun ihienni, we no si, “Di-nwonni-enyi, y'a chogho ni enyi gha elu-igwee kpotu okun n'o ripu we [ke Elajja don me]?” ⁵⁵ Kanj Jesu no gbeshu, jugbo we, [si, “Unu amarin udi obi unu nwon!]]† [Mme wu Nwa nke ihian abiani d'e tikpo ndun ihian, kama, m bja d'a zuopuha we].” ⁵⁶ Ya le we no si alj ozo me ekere.

Ndi Hu Cho Ni We Sonme Jizosi

(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Ogen we gi jenko, okennyee ohu no si Jesu, “M k'e son i ebe owule i jenko.” ⁵⁸ Jesu no si a, “Ufu nwon okporo ebe w'e bi; nnunu nwonzikwo ekwu; kanj mme wu Nwa nke ihian enwon ebe m'e buche isi m.”

⁵⁹ Jesu si okennyee ozo, “Sonme m.” Kanj okennyee hu no si, “Di-okpa, ni m bu uzo jen d'e liguu nedi m.” ⁶⁰ Ya Jesu no si, “Hapu ndi nwunni ni we li ndi nke we nwunni. Iyu nwen, jenme d'e zi ozi Alj-eze Osolobue.”

⁶¹ Onye ozo siji, “Di-okpa, m jenko d'e son i, kale, ni m buguu uzo jen d'a si ezi-le-ulo m, ‘Nodi ni ohunma.’” ⁶² Jizosi no si a, “Onye owule hun e buheguu aka orun e lee enya azuun, efuruni Alj-eze Osolobue.”

Isi Nke Iri

Jizosi E Zipu Mmadu Mmebu-kwasi-ogun-etu Ozo

† **Isi Nke Iteneji:**55 mgbu: “udi Mmon unu wu nke e”

¹ Onwan e megụu, Di-nwonn-enyi nọ hori ikennyē mmebuō-kwasī-ogun-ētō ndi ọzọ. Ọ nọ zipu wē mmadu ebūo-ebūo, ni wē buru n'ē ụzọ jen obodo ile lē ebe ile 'ya lē enwēn ē jenkō d'e jen. ² Ọ nọ sị wē, "Ihiēn-ugbo wē jenkō d'a ghō ebukē, kanj ndi jenkō d'a ghōn'a ebuni ọda. Mē ni nwan ekpere rjō onyē nwōn ugbo n'ō zi ndi ọrūn d'a ghōn'a ihiēn-ugbo ē.

³ Jenmē ni! Lee ē, m rjē e zipu unū rjē atunrūn e ye imē igunrun eworo*." ⁴ Ewerilē ni ego; ebulē ni ẹkpa; ewerilē ni akp'ukū; akusilē ni ụzọ d'e kele onyē ọwulē. ⁵ Ụlō ọwulē unū banye, bu ni ụzọ kele, sị, 'Udōn 'ya rjē ni ụlōn.' ⁶ Omēni onyē udōn rjē ụlō hu, udōn unū a nōyen'e; kanj, omēni o nwōnni onyē udōn rjēn'a, udōn unū e kinhēn ni unū.

⁷ Nōdị nị ụlō ohu ahūn ndi rjēn'a nabanhan unū, e rjē, a ra ihiēn ọwulē wē ye unū, makēni o furu nị wē kū ndi ọrūn ugwo. Akwahunmēlē ni. ⁸ Obodo ọwulē unū banye, nị a nabanhan wē unū, rjē ni ihiēn ọwulē wē ye unū; ⁹ zuo nị ndi emu rjē a kū imē obodo hu; sị nị ndi rjē n'a, 'Alī-eze Osolobue a riguo nsue.' ¹⁰ Kanj obodo ọwulē unū banhan nị anabanhannj wē unū, shi ni ogbara-ogbe, unū a nōdị ebēhū sị, ¹¹ 'Kē ejan obodo unū hūn rjē enyi ukū, enyi rjē e tichanpū a atōnī unū n'ō shiagbu unū ẹri. Kanj, nyanhan nị nị Alī-eze Osolobue a riguo nsue!' ¹² M rjē a gwa unū ezioku, o jenkō d'a rjē nī *eje-alī* ahūn wū Sodōm nfe Ụhūọhīn Okinkin-ikpe karj obodo hū!"

Jizōsị A Ban Nj Obodo Ndi Hu Kwerilēni Mban
(Mak 11.20-24)

¹³ "Okēn nsongbu jenkō d'a rjē nī ndi obodo Korazin! Okēn nsongbu jenkō d'a rjizikwō nī ndi obodo Bēsajida! Makēni, omēni imē *eje-alī* wū Taya-lē-Sidōnū kē wē nō rūn ọrūn-atumēnya ndi hūn wē rūn imē unū, nkē o tekē ndi Taya-lē-Sidōnū rogharigūu, yiri ẹkwa-ahjō, buo ntūn kpu enwēn wē, nōdị akpakalī—gī ghōsị n'e roghariguo wē! ¹⁴ Unū jenkō d'a takarj ndi Taya-lē-Sidōnū afunfūn Ụhūọhīn Okinkin-ikpe."

¹⁵ "Nke unū ndi obodo Kapanom, unū rō ni wē sikō d'e busi unū elu-igwee? Mba! Wē jenkō d'a tutu unū ye alī-mmōn!"

¹⁶ Ọ nọ sị unū-azūun a, "Onyē ọwulē gōn unū ntjēn rjē e gōn m ntjēn; onyē ọwulē jū unū rjē a jū m; onyē ọwulē jū nī m rjē a jū onyē hūn zihēni m."

Ndi hu Jesu Zipu A lua

¹⁷ Omegūu, ikennyē mmebuō-kwasī-ogun-ētō hu nō gi okēn ighoghō lua. Wē nō sị, "Di-nwonn-enyi, kē *eje-mmōn* rjē ichēn-ichēn humēni enyi isi hūn enyi gihū gi ẹfan i gwa wē oku!" ¹⁸ Jesu nọ sị wē, "A hūnghō m kē Ekwenū gha elu-igwee dan 'nwain!', rjē ebe amūma nō be. ¹⁹ Lee ē! E yeolē m unū ikēn hūn unū e gi zō agwo lē akpī okū ghafē, lēzikwō hūn unū e gi mēri ikēn ile Ehenrēn hū nwōn—o nwōnni ihiēn sikō d'a rjē unū ẹhū. ²⁰ K'osilērj, egilē nī ifiri nī *eje-mmōn* humē nī unū isi ghoghō, ka ghoghō nī makēni e deyeguo wē ẹfan unū imē elu-igwee."

Jesu A Ghoghō
(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ogen ohu hū, Jesu nō ghoghō imē Mmōn-nsō, sị, "Baba, Onyē nwōn elu-igwee lē uwal M rjē e kele i makelē 'y'e zuemeguo nī ndi marjēn ihiēn lē ndi nwē nghota ihiēn ndinj, wē wē ghōsị umū-ndu. Eghēē Baba, enina k'ī cho n'ō rjē." ²² "Nēdi m e buguo ihiēn ile che m ẹka. O nwōnni onyē marjēn onyē Nwa Osolobue wū wezuka Chuku-Nēdi; o nwōnzikwōnī onyē marjēn Chuku-Nēdi wezuka Nwa a—lējī onyē ọwulē Nwa a cho n'ō mē ẹ marjēn a."

²³ Ya kē Jizōsị nō gbēhuto, bu ihun zimē umū-azūun a, kagwa wē, sị, "Unū wū ndi wē gozi agozi nī ẹnya unū rjē a hūn ihiēn ndinj unū rjē a hūn! ²⁴ M rjē a gwa unū, ndi-amūma lē ndi nze bu ọda a choگو nī wē hūn ihiēn unū rjē a hūn, ahūnnj w'a; a chozikwō wē nī wē nū ihiēn unū rjē a nū, anūnj w'a."

Onyē Samerjā Hūn Mē Ohunma

²⁵ Ọkaa-Iwu ohu bja d'e shini Jesu onyan. Ọ sị Jesu, "Onyē-nkuzi, kinj kē m jenkō d'e mē nī m nwōnhēn ndūn-itebite?" ²⁶ Jesu nọ sị a, "Kj Iwu Mozzi ku? Nanj i ghota a?" ²⁷ Okennyē hū nō za, sị, " 'Gi obi i ile, enwēn† i ile, ikēn i ile lēzi uche i ile nwē ihiēn-qsusuo Di-nwonn-enyi wū Osolobue i'; lēzikwō 'ihiēn ibe i k'a suorirj i kē ihiēn enwēn i dōn a suo i.' " ²⁸ Jesu nọ sị a, "Nwa zaguo ohunma; mē onwan kēni i rjē ndūn." ²⁹ Kanj Ọkaa-Iwu hū cho n'ō kuni enwēn ẹ ohunma, o nō jū Jesu, sị, "Onyē wū nwan ibe m?"

³⁰ Jesu nọ za, sị, "Okennyē ohu gha Jerusalem jenkō Jeriko. Ọ nọ danban ẹka ndi ohin, wē nō napuchanrjēn a ihiēn ile o gi, gbama a otō, gbu ē ilī—nke wū nī o hodū ẹkērē n'ō nwūn, wē nō la a tō ụzō. ³¹ Ọ nō nwan mē ni onyē nchū-ẹjan ohu ghakō ụzō hu; kanj, ogēn o gi hūn okennyē hū, o nō ghakpēn ē. ³² Erija k'ō gi mēzikwō nī onyē Livaj, onyē a rūn imē Ụlō-nsō, ghakō ụzō hu; o hūn okennyē ahūn, o nōzj ghakpēn ē. ³³ Kanj, ogēn onyē Samerjā ohu hūn

* **Isi Nke Iri:3** Griki: wofu † **Isi Nke Iri:27** umē ndūn

ghako ụzọ hụ jenkọ alị-ihian gi pūha ebe okennyẹ hụ rị, hūn a, omikēn ẹ nọ mē ẹ. ³⁴ O nọ jẹn d'e kunrun ẹ, hu udeh lẹ manya yesonmē ebe ile ọ rụ ẹhị, kēnmēchanrīn a wē ile. Onyē Samerija hū gi anyinnyan—ọ nọ bu okennyẹ hū che enu anyinnyan hū, we okennyẹ ahūn si ulọ ndi ijēn a nodi, nọ ebēhū lefū a ẹnya. ³⁵ Ogēn eki gi fon, ọ nọ wepūha egħo orun akpū-uhūohin ebū, ye onyē hūn e lepū ulọ ndi ijēn hū ẹnya, si a, 'Dodo, lepū a ẹnya; m kinhēn, a kūkin mī ihien hōdunī hūn i gi lepū a ẹnya.' ”

³⁶ Ya Jesu nọ nwan si onyē-nkuzi Iwu hū, “K'i ro? Onyē imē mmadū ẹtoni hēnrin ibe okennyẹ hū danban ẹka ndi ohin?”

³⁷ Onyē-nkuzi Iwu hū nọ za, si, “Onyē hūn mē n'ẹ ẹfoma.” Ya kē Jesu nọ si a, “Jenmē nwan d'e mē ẹrira.”

Jizōsi A Bja Iwe Mata Lẹ Meri

³⁸ Ogēn Jesu lẹ umū-azūun a gi jenkọ, wē nọ banye obodo ohu mē ẹkere. Okpoho ohu ẹfan a wū Mata nọ nabanhan a iwe ẹ; ³⁹ Mata nwē nwēnē-okpoho ẹfan a wū Meri, hūn nodi alị ẹhū ụkū Di-nwōnni-enyi, e gōn ntin ihien ọ rī e ku. ⁴⁰ Kanj, Mata asanī ẹka nodi makē orun bu oda ọ rī a rūn mmulo; 'ya ọ nọ bja d'e kunrun Jesu, si, “Di-nwōnni-enyi, o nwōnni ihien i kpọ a nī nwēnē m la orun ile tōnī mmē sūọ? Gwa a nwan ya d'e yeni m ẹka.” ⁴¹ Kanj Di-nwōnni-enyi nọ za a, si, “Mata, Mata! I rī e hue uhue, e sōngbu enwēn i banyeni ihien bu oda — ⁴² bu ihien ohu sūọ rī mkpa; Meri a hōrīguo hūn ka mma; anapūko w'a ya.”

Isi Nke Mmanaj

Jizōsi A Kuzi Kē Wē Dōn E Mē Ekpere

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Jizōsi rī ebe ohu e mē ekpere; ogēn ọ gi megūu, nwa-azūun a ohu nọ si a, “Di-nwōnni-enyi, kuzi ẹnī ekpere—kē Jōnū dōn kuzi umū-azūun a.” ² Jizōsi nọ si wē, “Unū gha e mē ekpere, si nī:

'Baba,

nī wē dōnmē ẹfan i nsọ;

Alī-eze i 'ya bja d'a kīma.

³ Ye ẹnī ihien-oriri siko d'e zu ẹnī uhūohin-uhūohin;

⁴ Gbagharī ẹnī njọ ẹnī,

makeni ẹnī a gbagharī onyē ọwūlē mejani ẹnī a gbagharī.

Edubanlẹ ẹnī imē onwunwan, [ka gba pūha ẹnī ẹka Eje-onye hū*].”

⁵ 'Ya Jizōsi nọ si umū-azūun a, “Nī ẹnī weri ẹ nī onyē ohu imē unū jen iwe ọwū a imē abali d'a si a, 'Di-ẹnī, zinye m ogbe-brēdi ẹto. ⁶ Ọwū m hūn rī ụzọ-ijēn rihū a banhan iwe m kikēnni, kanj enwē m ihien-oriri ọwūlē m siko d'e ye ẹ.' ⁷ Nī ẹnī werizikwọ a nī ọwū i ahūn gha imē ulọ si, 'Eyele m nsongbu; a kpokinguo wē ụzọ; mmē lẹ umū m e dineguo. Asa m ẹka lihi ọto d'e ye i ihien ọwūlē. ⁸ M rī a gwa i nī ọsūon'a n'o gini ifiri nī i wū ọwū a lihi ye i brēdi, o siko d'e ye 'ye' makeni y'a rīobehini.

⁹ 'Ya wū, m rī a gwa i: rīo, i k'e nwonhēn; chọ, i jenkọ d'a hūn; dū ẹka, wē siko d'a gūnpūnī ụzọ. ¹⁰ Makeni ndi ile hūn rionī jenkọ d'e nwehēn; ndi hūn chonī jenkọ d'a hūn; wē siko d'a gūnpuzikwōnī ndi ile dū ẹka ụzọ. ¹¹ Imē unū ile, elee nēdi siko d'e ye nwa a agwọ ọ rīo a azūn ¹² mōbū ye ẹ akpī omēni ọ rīo a ẹkwān? ¹³ O mē nwan nī unū hūn wū ndi-njọ ma ye umū unū ihien rī mma, nanī kē Nēdi ahūn rī elu-igwee k'e yehan ndi rīo a Mmōn-nsọ? O yekarikọ wē?”

Jesu Lẹ Bezibọ

(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Uhūohin ohu, Jesu chupū eje-mmōn odin. Ogēn eje-mmōn hū gi pūguu, okennyẹ hū o te rī imē ẹ nọ kumē oku. Ọ tūkenmē igunrun rī ebahūn ẹnya; ¹⁵ kanj, ndi hū imē ndi rī ebēhū nọ si, “Bezibọ, hūn wū onyē-isi eje-mmōn ile, 'ya rī e ye ẹ ikēn ọ gi a chupū eje-mmōn.” ¹⁶ Ndi ọzọ nọ shini Jesu onyan, si a rūnghosī wē orun-atūmēnya pū-ichēn gha elu-igwee bja. ¹⁷ Kanj Jesu a marīnguo ihien wē rī e ro, ọ nọ si wē, “Alī-eze ọwūlē kebeni, nwōn itu rī ichēn-ichēn rī a lūson ibe wē ogūn, jenkọ d'e hēnrin ofīa; ezi-lẹ-ulọ ọwūlē ndi rī n'a kebe, a lūson ibe wē ogūn siko d'a dan.”

¹⁸ “Ya wū, omēni alī-eze Ekwensū kebe ekebe, nwē itu ichēn-ichēn rī n'a hūn a lūson ibe wē ogūn, ẹghani kē alī-eze ẹ e dōn turu?—bū unū si nwan nī m gi ikēn Bezibọ a chupū eje-mmōn. ¹⁹ Omēni ikēn Bezibọ kē m gi a chupū eje-mmōn, ikēn onyē kē ndi nke unū gi a chupū wē? Uwē jenkọ d'a ma unū ikpe!” ²⁰ “Kanj, o mē nwan nī ikēn Osolobū kē m gi a chupū eje-mmōn, 'ya wū nī Alī-eze Osolobū e rugūlẹ ebe unū rī.”

* **Isi Nke Mmanaj:**⁴ mōbū: eje-ihien

²¹ “Owụlẹ dikẹn a kwademẹchanringuū ihien oḡun a, nọdị e che okẹn-ulo a nche, o nwēni ihien jenkọ d’e mē ihien o nwē. ²² Kanị, omēni onyē ka a ikẹn a maye ẹ oḡun, mēri ẹ, o jenkọ d’a napuchanrịn a ihien oḡun ile hụn o gi dọn ẹnya, buru ihien ẹ ile, kesonmē ni ndị ọzọ ya.”
²³ “Onyē owụlẹ rịlẹni azuūn nke m rị a lụson m oḡun; onyē owụlẹ hụn ghalẹni e ye ni m ẹka a kịkwama rị e kpọnyia.”

Ihien E Wekinhēn Eje-mmōn Wē Chupuguu

(Mat 12.43-45)

²⁴ “Eje-mmōn ghaguu ime ihian pu, o ghahunmeme ebe mirin rileni, a cho ebe o jenkọ d’a nọdị zu ikẹn. Omēni o hunnī, o siko d’a si enwēn ẹ, ‘M siko d’e kin-azuūn ulọ hū m gha puha.’
²⁵ O kinhen, hūn a nī a zachanguo w’a, dọnkwamaguu a, ²⁶ o jēn d’e wehezi eje-mmōn esa ọzọ ka ‘ya lẹ enwēn ẹ njo, a bja wē d’e biri ebēhū. Onọdị onyē hū a ka njo karị kẹ o rī mbū.”

Ndị Wē Gọzi Agozi

²⁷ Ogen Jesu gi rī e ku ihienni, okpoho ohu rī ime igunrun hū nọ gha ebahūn sī a, “Efo mun’i lẹ ẹran i ra wuchanrịn ihien wē gọzi agozi!” ²⁸ Kanị Jesu nọ sī, “Mba, ngozi wū nke ndi hūn a nū oku Osolobue, e gi ẹ e bi!”

Ihien Mē Onyē-amūma Wū Jona Wū Ahīma

(Mat 12.38-42)

²⁹ Ogen ndi rī e ruhe ebe Jizosī rī gi rī e buwaye oda, o nọ kumezi, sī, “Agbōnī jọ njo! Wē sī m ghosī wē ahīma pu-ichēn, kanī o nwōnni ahīma owulẹ pu-ichēn wē jenkọ d’a ghosī wē wezuka ihien mē onyē-amūma wū Jona. ³⁰ Kẹ Jona dọn wū ahīma ebe ndi Ninive rī, ẹrira kẹ Nwa nke Ihian jenkọ d’a wū ahīma ebe agbōnī rī. ³¹ O ru Ogen Ichin-ikpe, eze-okpoho alī Shiba, alī hū rī azuūn ndidan-mirin, jenkọ d’e lihi, shiagbu agbōnī ẹri. Makēni, o gha alī hū tegbu enwēn ẹ bja d’e gōn ntịn amamihien Solomonū—bū onyē ka Solomonū rī nwan ebeni. ³² O ru Ogen Okinkin-ikpe, ndi Ninive jenkọ d’a puha osheri, ma ndi agbōnī ikpe, makēni wē roghari eroghari ogen wē gi nū ozi Jona zi—bū onyē ka Jona rī nwan ebeni!”

Ukpe Hūn Rī Ehu

(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ “O nwōnni onyē hūn a mūye ukpe e bu ẹ e zueme mōbū e bu ẹ che okpuru afere. Mba, w’e buto a elu obu-ukpe—kēni onyē owulẹ banhanñi gi ẹ legha uzọ.” ³⁴ “Enya i wū ukpe rī i ehu. Omēni ẹnya i rī mma, ukpe jenkọ d’e junchanrịn i ehu. Kanī omēni ẹnya i a rī mma, ishi jenkọ d’e junchanrịn i ehu. ³⁵ Hunkwọ a nī ukpe hūn rī ime i ehe ishi. ³⁶ ‘Ya wū, omēni ukpe junchanrịn i ehu ile, bu o nwōnni mkpamkpa owulẹ rī ime ishi, ehu i ile siko d’e mē ukpe-ukpe nọkẹ ebe ukpe nọ e nwunkpū i.”

Jesu A Jugo Ndi Itu-Farisi Lẹ Ndị-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷ Ogen Jesu gi kuguū, onyē Itu-Farisi ohu nọ sī a bja iwe ẹ d’e du ẹ ri ihien-oriri. ‘Ya o nọ jenme; o nọ weri onodị a elu teburu ihien-oriri ahun.

³⁸ Ogen onyē Itu-Farisi hū gi hūn nī Jesu a chanchannī ehu a kẹ wē dọn a chan n’o d’e rime ihien-oriri, o nọ tū a ẹnya. ³⁹ Ya kẹ Di-nwōnni-ēni nọ sī a, “Lee nwan, unū ndi Itu-Farisi a chanchan azuūn mkpu lẹ afere unū, kanī ẹnya-uku lẹ eje-ihien-ichēn—bū unū a natọ iye onyē hūn mēme azuūn a mēmezikwọ ime ẹ? ⁴¹ Ka we ni nwan ihien ndi hūn rī ime ẹ ye ndi igbēnyye; unū mē ẹ, m rī a gwa unū, ihien ile jenkọ d’e nwunchan nī unū.

⁴² Nsongbu rī nī unū ndi Itu-Farisi! Unū a kusōnmēde uzọ-ohu-ime-uzọ-iri ihien e mē ofe a sūo—kẹ arabasi-minti kẹ riu kẹ ihien-akunkun ndi ọzọ rī ichēn-ichēn—bū unū a natọ iye onyē owulẹ ihien run’ẹ lẹ inwē ihien-osusuo jenni Osolobue—ndinī te furu unū k’a gha e mē; kanī, ehe hūn unū e gi latọ ihien ndi ahun unū a ku.”

⁴³ “Nsongbu rī nī unū ndi Itu-Farisi! O sūo unū nī unū a nọdị isi-ocho ime ulọ-ofufe lezi nī wē e kele unū ekele pu-ichēn ime afia ebe ihian rī. ⁴⁴ Nsongbu rī nī unū! Unū nọ kẹ ili w’a ghafe elu ẹ bu a marin wē nī ili ro.”

⁴⁵ Onyē ohu ime ndi-nkuzi Iwu nọ sī a, “Onyē-nkuzi, i gha e ku ihien ndinī wē, i rī a kparizikwọ ẹnī nwen!”

⁴⁶ Jesu nọ sī a, “Nsongbu rizikwōnī unū nwen, ndi-nkuzi Iwu! Unū e buyesonmē ndi ọzọ ibu a fu orun obubu, kanī unū lẹ enwēn unū ara tūnpude mkpīnsin-eka ohu yeni wē ẹka bu ibu ndi ahun. ⁴⁷ Nsongbu rī nī unū! Unū a tūn ili ndi-amūma hū ndi nedi unū kanī gbu — ⁴⁸ hūn unū gi a ghosī nī unū kwadon ihien ndi nedi unū mē—makēni, uwē gbu ndi-amūma, unū nwen nō tūn ili ndi-amūma ahun wē gbu. ⁴⁹ Ufiri ihienni kẹ Osolobue gi Amamihien ẹ si, ‘M jenkọ d’e zijen ni wē ndi-amūma lẹ ndi-ozī pu-ichēn: wē jenkọ d’e gbu ndi hū ime wē, kpokpo ndi hū ime wē’ — ⁵⁰ kēni wē ju agbōnī ukwere edeke ndi-amūma ile wē gbu kete w’e kele uwa — ⁵¹ ghakwōrj edeke Ebēlū d’e ru edeke Zekaraya wē gbuto Ulo-nso, ẹgbata Ukpo nchū-ẹjan lẹ Ebēhū-rī-nso. Eghē, m rī a gwa unū, wē siko d’a ju agbōnī ukwere wē ile!”

⁵² “Nsongbu rị nị unū ndi-nkuzi Iwu! Unū e wepuḡo isafin amamihien: unū le enwen unū abanyeni, unū eyeni nị ndi rị a cho nị wē banye efe banye!”

⁵³ Oḡen Jesu gi ghagū ebahun pu, ndi-nkuz Iwu le ndi Itu-Farisi nọ korjama n'a oḡa-oḡa, juḡamma a onū ihien bu oḡa, ⁵⁴ a cho ihien rị a onū, keni wē hun ihien wē e gi kwōndon e.

Isi Nke Mmēbūo

Gbakwoni Nj Ihunnai Oso!

(Mak 10.26-27)

¹ Kē mmadu nnu ole-le-ole don rị a gbakikome, nke wu nị wē hu a zọ ibe wē uku, Jizosi nọ bu uzọ si umu-azuun a, “Kpachanpu nị enya banyeni yisti* ndi Itu-Farisi—hun wu ihunnai wē. ² O nwōnni ihien owule kpumeni hun jenkoleni d'e kpupu; o nwōnni ihien zurini hun jenkoleni d'a wa. ³ Ya wu, ihien owule unū ku ime ishi, ihian jenkō d'a nū a ifon ifon; ihien owule unū gunma enwen unū ime-ulo ka-uka ku, ihian siko d'e gi e yi oro elu ulo.”

Onye Wē K'a Tu Egun E

(Mat 10.28-31)

⁴ “Ndi owu m, m rị a gwa unū, atule ni egun ndi e gbu ehu sọ bu o nwōnzini ihien wē siko d'a s'eka me kari ohun. ⁵ Kama, nị m ghosi unū onye unū siko d'a tu egun e: tu nị egun Osolobue, onye hun o me nị o gbuchanrin ehu, o nwōnghozikwo iken o gi a tu ihian e ye okun-mmōn. Eghēe, tu nị egun e! ⁶ Ele isen 'ikobo' ebūo kē w'e re achu† Kanj, Osolobue ara zọ kē akp'ohu ime nnunū ndini. ⁷ Kē ntutu rị unū isi, Osolobue a gunguo a. Atule ni nwan egun: unū ka achu mkpa a rị ebe Osolobue rị—osun'a nị achu bu oḡa rō!”

Ikweri N'i Wu Nke Krajist Le Ighori Nj Yele Nke E

(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “M rị a gwapu unū ezioku, onye owule nọ id'enya ihian kweri n'ọ wu nke m, mme wu Nwa nke Ihian jenkō d'a nọ id'enya ndi mmōn-ozī Osolobue kwerezikwo nị onye hu wu nke m. ⁹ Kanj, onye nọ id'enya ihian ghorī nị ele nke m, mme wu Nwa nke Ihian jenkō d'a nọ id'enya ndi mmōn-ozī Osolobue kuzikwo nị onye hu ele nke m.” ¹⁰ “Ozozī, wē siko d'a gbaghari onye owule kuja oku mme wu Nwa nke Ihian, kanj agbaghariko wē onye owule kuja oku Mmōn-nso. ¹¹ Oḡen wē jenkō d'e gi wēhe unū ulo-ofufe mōbu ebe ndi hun a kinj mōbu ndi-nze rị d'e kin unū ikpe, ehuekwole ni uhue kē unū k'a don kinrin onū unū mōbu ihien unū k'e ku. ¹² Makeni, oḡen hu ru, Mmōn-nso jenkō d'a kuzi unū ihien furu unū k'e ku.”

Ilu Wē Gi Odafin Nzuzu Ta

¹³ Okemnye ohu rị ime igurun hu nọ si Jizosi, “Onye-nkuzi, dodo gwa nwenē m n'ọ keye m uku nedi enyi lato nị enyi.” ¹⁴ Jizosi nọ si a, “Owu m, onye tumē m onye a hannī unū ebūo enen mōbu onye e keni unū ihien?”

¹⁵ Ya o nōzi si wē, “Kpachanpukwo nị enya, unū e gbōndon enwen unū makē udi enya-uku owule gha a rị ime ndun unū; makeni, ele ihien ihian nwōn wu ezigbo ndun a, osun'a n'ọ mēke odafin.” ¹⁶ Ya Jizosi nọ ta nị wē iluni: “O nwōn okemnye ohu wu odafin, hun nwōn ali. Ali hu nọ mēn'ele ihien oḡa-oḡa. ¹⁷ O nọ si enwen e, 'Enwōn m ebe siko d'e zu m buto ihien ugbo m. Kinj kē m jenkō d'e mē?' ¹⁸ O nọ si enwen e, 'Lee ihien m siko d'e mē: m k'a totusōnmē oban m ile, tun ndi kanj wē; ebēhu kē m jenkō d'e donmē oka m le ihien m ndi ozō. ¹⁹ Oḡen hu, m k'a si enwen m, 'Enwen m, y'e nwōnguo ihien ile rị mma siko d'e zu i bi ahua bu oḡa lalan! Eyezile enwen i nsongbu! Ri! Ra! Efo ya sūoma i sūo!' ” ²⁰ Kanj Osolobue nọ si a, ‘Onye nzuzu! Uhinhinni kē wē jenkō d'a napu i ndun i—onye jenkō nwan d'e nwōnrin ihien ndini ile i buto nị enwen i?’ ”

²¹ Igi mēkin iluni, Jizosi nọ si, “Enina k'ọ rị nị ndi hu a kpatō nị enwen wē akū-le-uba kanj ele wē odafin ime ihien Osolobue.”

Ehuele Uhue, Gi Osolobue Don Enya

(Mat 6.25-34)

²² Ya Jesu nọ si umu-azuun a, “Ya kē m gi rị a si unū ehuele uhue ihien unū jenkō d'e rị rị ndun mōbu ekwa unū jenkō d'e yi. ²³ Ndun ka ihien-oriri; ehu ka ekwa. ²⁴ Lekpo nị nnunū: w'a ra kun mkpuru mōbu wē ihien-ugbo; w'a ra nwōn mmughe mōbu oban w'e buto ihien—kanj Osolobue hu e ye wē ihien-oriri! Bu unū kadē mkpa a rị oḡa-oḡa kari nnunū! ²⁵ Onye ime unū siko d'a saeka gi uhue o rị e hue gi mgbahunmē okuloḡo ohu tocheni? ²⁶ Omeni y'a s'eka mē ihien mēhan ntin enina, k'i rị nwan e sōngbuni enwen i banyeni ihien ndi ozō?”

²⁷ Lekpo nị kē obobo ofia don e sue: w'a ra nungbu enwen wē mōbu kpa ekwa—kanj m rị a gwa unū nị, kē eze wu Solomōn eyini ihien owule rihan mma kē obobo ohu ime ndini.

* Isi Nke Mmēbūo:1 yisti: ihien bredi gi a fu † Isi Nke Mmēbūo:6 sparo

28 Omele Osolobue e yime efiifia ihien ri mma enina—efiifia hun a ri ebenni tanni, eki fon a tu w'a ye okun, o yimeko unu hun ka mma? Euu, ndi okukwe-nta!

29 Ya wu, atole ni e ro ihien unu jenko d'e ri le ihien unu siko d'a ra; esongbulu ni enwen unu banyen'e. 30 Make ni, ndi ghaleni e fe Osolobue ime uwa ile a chusonme ihien ndini—bu Nedi unu a maringho ni ihien ndini ri unu mkpa. 31 Kama, chomagude ni Ali-eze e—o siko d'e yezikwo unu ihien ndini we.”

Kpato Aku-le-uba Elu-igwee
(Mat 6.19-21)

32 “Unu-atunrun m, atole ni egun, make ni o suo Nedi unu usuo n'o ye unu Ali-eze. 33 Repu ni ihien unu nwe, we egbo e ye ndi igbennye, unu e gi uzoni memu ni enwen unu ekpa hun ghaleni e wiwi, wuru ndi nwe aku-le-uba ghaleni a guu agu u ime elu-igwee. Ebehu, ohin asako aka ru e; ekika a sako aka ripu we. 34 Make ni, ebe aku-le-uba unu ri, iya ke obi unu jenko d'a rizi.”

Kwademe Ni, Ni Di-nwonna-enyi Lala

35 “Kwademe ni orun; hun n'a ni ukpe unu e nwunsonme; 36 no ni ke idibo ri e che nna we n'o gha oriri agbamehuhuo lua. O lua, du aka, keni unu saaka gunpu n'a uzo ozigbo. 37 O jenko d'a ri ni idibo ndi hu mma omeni nna we a lua, hun a ni we mu enya, kwademe, e che e! M ri a gwa unu ezioku, o jenko d'a si we weri onodi we teburu, o konrin, gi aka a buye we ihien-oriri. 38 O siko d'a ri ni idibo ndi ahun mma owuni ogen o gi lua—o suo n'a ni ime abali mobu igirigi utuntun k'o gi lua—o hun a ni a kwademe guo we!

39 Marinkwo ni ni omeni onye nwon ulo te marin ogen ohin e gi bia, o ke ni a gbukpo iwe e banhan. 40 Ya wu ni unu le enwen unu jenko d'a kwademezikwo, make ni Nwa nke Ihian siko d'a bia ogen unu tuleni enya a.”

Odibo Furu We Gi E D'anya Ra Hun Furuleni?
(Mat 24.45-51)

41 Pita no si, “Di-nwonna-enyi, enyi ke i ri a tu ni iluni ra i ri a tu ni ihian ile ya?” 42 Di-nwonna-enyi no za, si, “Onye wu onye-nlepu-nya ahun furu we gi e d'anya, hun marin ihien, hun nna a tumu n'o lehu n'a idibo ri ulo a enya, e ye we ihien-oriri we ogen o furu? 43 O jenko d'a ri n'a mma omeni nna a lua, o hun a n'o hu e me ihien ahun o si a me! 44 Ezioku ke m ri a gwa unu, nna a ahun jenko d'e we ihien ile o nwe che e aka lepu enya.”

45 “Kani, omele odibo hu a si enwen e, ‘Nna m e biekezi d'a lua’, o gbume idibo ibe e hoduni ili—ke ikenny e ke ikpoho—e ri, a ra, a ra manya a tu, 46 ya wu ni nna a jenko d'a lua idumuzi—uhuhin odibo hu tuleni enya a le ogen hun o marinleni. O siko d'a jakika a, we e che ebe ndi nnupu-isi ri.”

47 “Odibo hun marin ihien nna a cho n'o me, bu o kwademeni enwen e n'o me e mobu o men'e, we siko d'a fian a mkpinsin oda-oda. 48 Kani, odibo hu marinleni ihien nna a cho bu o me ihien w'e gi a fian mkpinsin, we jenko d'a fian a hun buleni oda.”

“Ihien bu oda ke w'a tu enya a aka onye we ye ihien bu oda; kani, hun ka oda ke w'a tu enya a aka onye we ye hun ka oda.”

Jesu E Kebe Ihian
(Mat 10.34-36)

49 “M bia d'a mu okun ye uwa; k'o ri m, o dunmaguole! 50 Kani we jenk'e gi afunfun meguu m mirin-Chuku; eh u efuko m d'e ru ni e meguu m ya wu mirin-Chuku. 51 Unu ri e ro ni m bia d'e me ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioku ke m ri a gwa unu, ele iri-ohu kani nkebe. 52 Gha ogenni jenme, mmadu isen hun ri ezi-le-ulo siko d'e kebe make ufiri m: eto gha a lusun ebuo ogun, ebuo hu a lusun eto; 53 nedi ihian gha a lusun nwa a okenny e, nwa-okenny e hu a lusun nedi e; nne gha a lusun nwa-a-okpoho, okpoho hu a lusun nne e; nne-di siko d'a gha a lusun nwunye nwa a, nwunye ihian jenko d'a gha a lusun nne-di e.”

Ighota Ihien Ri E Meni
(Mat 16.2-3)

54 Jizosi no sizikwo ndi hu, “Unu hun ke mirin ri e ru azun ndidan enya-anwun, unu si ni mirin jenko d'e zue—o zue. 55 Unu hunzi a ni ufere gha azun ndidan-mirin feh e, unu si ni uwowo jenko d'a ri—o me. 56 Ndi ihunna! Unu ma ke w'e lee ali le igwere enya e ku ke uhuhin jenko d'a ri; ki hain unu gizileni a saaka e ku ihien ihien ri e me ogenni ri a ghosi?”

Iyu Le Onye Ikpe I Donkwo Egua
(Mat 5.25-26)

⁵⁷ “Kì hàjùn unù gílèni a marìndè ihien rì mma unù jenkò d’e mè? ⁵⁸ Lìlìma nì ìyù lẹ onyẹ-ikpe i dọn, unù gini d’e ru ọgwa, amamgbè ọ dọkpùn ì ye oka-ikpe, ọka-ikpe e we ì ye onyẹ ẹwuru-ogì—ọ tù ì ye imẹ ọlọ-ngan. ⁵⁹ M rì a gwa ì ezioku, ì k’a tọ ebahùn d’e ru nì y’a hanchanrìn ihien ile wẹ be ì—d’e rudẹ ìkọbọ ka ntìn.”

Isi Nke Mmètò

Rogharì! Ì Jù, Y’a La Ntikpọ

¹ Ogen ohu hụ kẹ ndị hụ imẹ ndị rị ebèhù gi gwa Jesu oku ndị Galili hụ Pailetì gbu ebe wẹ rì a chụye nì Osolobue ẹjan, gi ẹdeke wẹ gwọ ẹjan ahùn wẹ rì a chụ. ² Jesu nọ shìarì wẹ, sị, “Unù ro nì ihien wẹ ndị Galili hụ ghọsì nì uwẹ ka ndị Galili ndị ọzọ ile njo e mè? ³ Mba! M rì a gwa unù nì omèni unù lẹ enwèn unù erogharìni, unù ile siko d’a lazìkwọ ntikpọ kẹ wẹ. ⁴ Ra unù ro nì mmadụ mmesatọ ahùn ọlọ-nche uku ahùn rì Siluam dangbu ka ndị ọzọ ile bi imẹ Jerusalem njo e mè? ⁵ Mba! M rì a gwa unù nì omèni unù erogharìni, unù ile jenkò d’a la ntikpọ kẹ wẹ.”

Ilu Jesu Gi Osisi Figi Mìleni Mkpuru Ta

⁶ Ya Jesu nọ ta nì wẹ iluni: “Okennye ohu kù figi imẹ alì-vainì a. Ọ hụ a chọha mkpuru elu figi hụ, ọ hunnì. ⁷ O nọ sị onyẹ hùn e lepùn’a alì vainì hụ ẹnya, ‘Lee ẹ, kete ahua ẹtọ ẹnwain kẹ m bjàma d’a chọ mkpuru elu figini, ahunnì m. Gbutu ẹ! K’ọ rì e wiwini alì?’ ⁸ Kanì, onyẹ e lefù ugbo hụ ẹnya nọ sị a, ‘Di-ọkpa, dodo hapuzì a ahua ohu suọ, nì m hùn ọzọ guhunmẹ e, buche ẹ ẹjan hùn e mè ihien. ⁹ Omèni ọ mị mkpuru akan-ile, ọ hụ mma; kanì, owunì ọ mìnì, n’i siko d’e gbutu ẹ, y’e gbutu e.’”

Jizosì A Zụọ Okpoho Eje-mmọn Hiemẹ

¹⁰ Ụhụọhìn Izu-ikèn ohu, Jesu rì ọlọ-ofufe ohu, a kuzi. ¹¹ Okpoho ohu eje-mmọn rì imẹ ẹ rì ebèhù. Eje-mmọn hụ hiemẹ ẹ kete ahua mmesatọ—nke wù nì a ra saẹka tìnpụ. ¹² Ogen Jizosì gi hùn a, ọ nọ kpọche n’ẹ, sị, “Okpoho, y’a òhìnọlẹ emu ì!” ¹³ Ya Jesu nọ bu ẹka kwasì a, ọ nọ tìnpụ ozigbo; ọ nọ jama Osolobue mma.

¹⁴ Kanì iwe nọ wẹ onye-isi ọlọ-ofufe nì Jizosì zụọ emu Ụhụọhìn Izu-ikèn, ọ nọ sị ndị rì ebèhù, “Akpu-ùhụọhìn isin rì a hùn furu ẹnyi e gi rùn ọrùn—bjà nì ogen hụ d’a zụọ isi, ẹlẹ Ụhụọhìn Izu-ikèn!” Ọ hụ e ku ẹ, e kudonzi.

¹⁵ Di-nwọnni-ẹnyi nọ sị a, “Ndi ihunnai! Onyẹ-onyẹ imẹ unù a tọpụ oken-efin ẹ mọbù jaki ẹ ọlọ-anù wẹ limetọ a Ụhụọhìn Izu-ikèn, du ẹ e si ebe ọ jenkò d’a nọ ra mirin; ẹlẹ ìya?”

¹⁶ “Lee nì nwan okpohoni: nwa Ebrahim hùn Ekwensù kèn ẹgbùn kete ahua mmesatọ; ọ runi hùn w’a tọpụ Ụhụọhìn Izu-ikèn?” ¹⁷ Ogen ọ gi ku ihienni, ifenrèn nọ mè ndị inenrèn e. Kanì igunrun ahùn rì ebèhù hụ a ghọghọ makẹ ihien ile a tù ẹnya ọ rì e mè.

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mọstadi Ta

(Mat 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Ya Jesu nọ nwan sị, “Kìni kẹ Alì-eze Osolobue yi? Kìni kẹ m’e gi ghọsì k’ọ nọ? ¹⁹ Alì-eze Osolobue nọ kẹ ebe onyẹ ohu nọ weri mkpuru mọstadi, kùn a ye ugbo-nta a, ihien akunkunnì e sue, henrin osisi, nnunù nọ bjà d’a kù ẹkụwẹ wẹ ye agalaba a.”

Ilu Jesu Gi Yisti Brẹdi Gi A Fụ Ta

(Mat 13.33)

²⁰ Jesu nọ sị, “Kìni kẹ m’e gi ghọsì kẹ Alì-eze Osolobue nọ? ²¹ Ẹnina k’ọ nọ: ọ nọ kẹ ebe okpoho ohu nọ weri ẹkẹrẹ yisti brẹdi gi a fụ, gwọgbamẹ ‘ya lẹ adana ọka ẹtọ wẹ gwe—d’e ru nì wẹ ile a fuchanrìn.”

Ọnụmzọ Hùn Mẹ Mwara

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Ebe Jesu jenkò Jerusalem, ọ hụ a banyesnmẹ obodo ndi hi-ogbe lẹ ndi mẹ ẹkẹrẹ-ẹkẹrẹ, a kuzi ndi rì imẹ wẹ. ²³ Onyẹ ohu nọ jù a ajuju, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, ndi buleni ọda suọ jenkò d’e nwẹ nzụọpùha?” Jesu nọ sị wẹ, ²⁴ “Gikwọ nì ndun ile unù nwẹ liliima nì unù banye ọnụmzọ hụ mẹ mwarara! Makèni ndi bu ọda jenkò d’e mè nì wẹ banye, kanì asako wẹ ẹka.”

²⁵ “Makèni, onyẹ nwe ọlọ ma-ama gunma ọzọ, unù e turu ezi ebahùn duma ẹka ọnụmzọ, a sị, ‘Di-nwọnni-ẹnyi, dodo gunpuni ẹnyi ọzọ!’ O jenkò d’a za unù, sị, ‘Amarin m ebe unù gha bja!’ ²⁶ Ogen hụ, unù jenkò d’e kumẹ, sị, ‘Elẹ ẹnyi lẹ ìyù wì rì, ra? Y’a nọguzidẹ ogbe ẹnyi kuzi!’ ²⁷ Kanì ọ siko d’a sị, ‘Amarin m ebe unù gha bja! Gha nì ebe m rì pụ, unù ile hùn e mè njo!’ ²⁸ Ikwan-ẹkwa lẹ ìta nkwenrèn-eze jenkò d’a rì ogen unù jenkò d’e gi hùn Ebrahim lẹ Aziki lẹ Jekọpụ lẹzikwọ ndi-amuma ile imẹ Alì-eze Osolobue, bụ a tù wẹ unù lẹ enwèn unù ye ezi!”

²⁹ “Ihian jenkò d’a gha ẹbamìn-ẹnọ ọwa bja d’e ri oriri imẹ Alì-eze Osolobue—wẹ k’a ghasnmẹ azụpùn ọwụwa-ẹnya-anwun lẹ ndidan ẹnya-anwun lẹ azụpùn ugu lẹ ndidan-mirin bja.

³⁰ Ezię, o nwọngọ ndi kpa azuun ogenni jenko d'a wuru ndi bu uzọ ogen ahun le ndi bu uzọ kikenni hun k'a wuru ndi kpa azuun."

*Obodo Jerusalem Ri Jizosi Obi
(Mat 23.37-39)*

³¹ Ogen ohu hu, ndi hu ime ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun Jizosi, si a, "Ghakwo ebenu pu, makeni Herodu cho n'o gbu il!" ³² Jesu no si we, "D'a gwa ni ni m ufu ahun e me ero ni m si, 'Gon ntin, m ri nwan a chupu eje-mmom, a zuo emu tanni, ekile e mezi m erira, hun me e akpu-uhuhin eto, a runchanrin m orun m.' "

³³ Jesu nozi si, "K'osileri, m puko apuko—m siko d'a ririri uzọ tanni le ekile le nweñe-eki—makele Jerusalem suọ ke we no e gbu onye-amuma—onwonzini ebe ozo."

³⁴ "Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hun e gbu ndi-amuma, e gi omuma a magbu ndi we zihen'e! Mgbe ole-le-ole ke m chọpụ ni m kponkikomę ndi ri ime i ke nneku-ohuhu don e kponkikomę umu a e ye nku e, kanj y'a nini m! ³⁵ Lee e, a la we nwan Ulo i ton'i! M ri a gwa i ni y'a hunkozi m d'e ru ogen i jenko d'a si 'Onye hu gi efan Di-nwonn-i-enyi a bia wu onye we gozi agoz.' "

Isi Nke Mmę̀tọ

Jesu A Zuọ Okęnnye Ehu A Fun

¹ Uhuohin Izu-iken ohu, Jizosi no jen d'e ri ihien-oriri iwe onye ohu ime ndi-isi ndi Itu-Farisi; ndi ri e ke Jizosi hu e ke e. ² Ya ke okęnnye ohu ehu a fun nohu puha ihun Jizosi ebęhu. ³ Jesu no ju ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, si, "Iwu e kwerigho ni we zuo emu Uhuohin Izu-iken ra o kwerini?"

⁴ Kanj we ile a gba nkintin. Ya Jesu no weri okęnnye hu, zuo a, si a lama. ⁵ 'Ya o no si we, "Omęni nwa i okęnnye mọbu okęn-efin i danban omi Uhuohin Izu-iken, y'e wepuhako a ozigbo?" ⁶ Kanj, asanj we eka za ihien owule.

Iwelua-Enwen-Ihian-Ali Le Imę Ni Ndi Igbennye Ohunma

⁷ Jesu a hun ke ndi obia ri a horisonme isi-ochę, o no kuzime we, si, ⁸ "Ogen owule we kpo i oriri-agbamehuhuo, ejenkwole d'a nodi ali isi-ochę. Ikenkwọ o nwon onye ka i mkpa a ri hun we kpoz oriri hu. ⁹ Ogen hu onye hu kpo unu ebuo oriri jenko d'a bia d'a si i, 'Owu m, lihi oto ni onyeni nodi ali.' Ogen hu ifenren e megbu i, y'e gi ifenren jenme nwan d'a nodi ali ochę mmaka. ¹⁰ Kama, we kpo i oriri, jen d'a nodi ali ochę mmaka, keni onye hun kpo i oriri bia, o si i, 'Owu m, bia d'a nodi ali isi-ochę.' Ogen ahun ogho e jun i ehu ihun ndi we kpo 'yu le we oriri ahun."

¹¹ "Makeni onye wesi enwen e enu, e wetu w'e ali; onye welua enwen e ali, e wesi w'e elu."

¹² Ya Jizosi no si onye hun kpo a oriri, "I kpo oriri, akpole ndi owu i mọbu umune i mọbu ndi idafin ibe i amangbe w'a kpo gwar i—o wuru ni a kukungo we i ugwo."

¹³ "Kama, i kpo oriri, kpo ndi igbennye le ndi nguro le ndi uku rileni iken le ndi enya-ishi."

¹⁴ "I jenko d'e nwehen ngozi makeni asa we eka kukin i y'e—Osolobue siko d'a kukin i y'e uhuhin hu ndi ri ochan k'a gha onwun lihi."

Ilu Jesu Gi Ndi We Kpo Oriri Hi-ogbe Ta

(Mat 22.1-10)

¹⁵ Ogen onye ohu ime ndi hu bia oriri hu gi nu ihieni, o no si, "Ndi hu siko d'e ri oriri hu ime Ali-eze Osolobue e nwekewo ewere!"

¹⁶ Jizosi no si a, "Okęnnye ohu kpo oriri hi-ogbe; o no kpo ndi bu oda oriri ahun. ¹⁷ Ogen oriri hu e ru, o no zi odibo e d'a gwa ndi o kpo oriri, si we, 'Bia ni ni a kwademęguo we ihien ile!'"

¹⁸ "Kanj, we ile no kume ihien jenko d'e me we abiale. Onye ibuzo si odibo hu, 'M nonhu ali; m siko d'e jęnriri d'e lele e. Dodo, asa m eka bia.' ¹⁹ Onye ozo no si, 'M nonhu okęn-efin iri we gi a run ugbo, m jenko nwan d'e lele we—dodo asa m eka bia.' ²⁰ Onye ozo si, 'M luhu nwunye ma!—Asa m eka bia.' ²¹ 'Ya odibo hu no bia d'a gwa nna a k'o jen. Olulu no bumę onye hu nwe ulo, o si odibo e, 'Jensonme nwan ogbara-ogbe le uzọ-upu ozigbo, d'e węhęsonme ndi igbennye le ndi-nguro le ndi enya-mpin le ndi uku we rileni iken.' ²² Omęguu, odibo hu no bia d'a si a, 'Di-okpa, e meguo m ihien i zi m, kanj ebęhu eke junkwo.' ²³ Ya nna odibo hu no si a, 'Shi nwan uwaya le nwa-ozue: lilima n'i me ihian bia—keni ulo m jun. ²⁴ M ri a gwa unu ni o nwonn akpu onye ohu ime ndi hu we bu uzọ kpo hun jenko d'a danmin ihien-oriri m!'"

Ihien Isọn Jesu Cho

(Mat 10.37-38)

²⁵ Igundurun ihian s̄onko Jesu, ọ n̄o gbehuto, s̄i w̄e, ²⁶ “Onȳe ọw̄ul̄e h̄un b̄ia d̄e kunrunni m, bu ihien m as̄on̄'a kari ihien n̄edi ẹ l̄e nn̄e ẹ l̄e nwunye ẹ l̄e umun̄e-ẹ-ikennȳe l̄e umun̄e-ẹ-ikpoho—egh̄e, k̄e nd̄un a d̄e, ọ sak̄o ẹka w̄ur̄u nwa-az̄un̄ m; ²⁷ onȳe ọw̄ul̄e burul̄eni obe ẹ s̄onm̄e m asak̄o ẹka w̄u nwa-az̄un̄ m.”

²⁸ “Onȳe ọw̄ul̄e im̄e un̄u h̄un ch̄o n'ọ t̄un ok̄en-ulo ebuko ọz̄o n̄odi al̄i, ch̄opuhagūu ihien j̄enk̄o d'a ban n'a—n'ọ mar̄in k̄e o n̄wongh̄o ego j̄enk̄o d'e zu ẹ runchar̄in a? ²⁹ Om̄eni y'e m̄eni ẹr̄ira, i gbeḡuu iyeto a n̄i y'a sazīni ẹka tunḡuu a, onȳe ọw̄ul̄e h̄un ihien m̄eni sik̄o d'a mu i ẹmu. ³⁰ W̄e j̄enk̄o d'a s̄i, ‘Onȳeni j̄en d'a t̄unma ul̄o bu ọ sani ẹka tunḡuu a!’

³¹ Ra o nw̄ed̄e eze j̄enk̄o d'e kunrun eze ọz̄o h̄un lala d'a l̄uson ẹ agha, h̄un j̄enk̄oleni d'e bu ọz̄o n̄odi al̄i leleḡuu k̄e n'ọ sāeka gi mmadu n̄nu is̄en-kwas̄i-ogun̄ o nw̄e l̄uson eze h̄u gi mmadu n̄nu iri-kwas̄i-ogun̄nā lala d'a l̄uson ẹ agha? ³² Om̄eni ọ sak̄o ẹka, o sik̄o d'e zi ozi j̄enni eze h̄un-ẹb̄o oḡen o kel̄eni n̄okunm̄e ẹ—keni w̄e ku k̄e w'e m̄e d̄on.”

³³ “Er̄iraz̄ikw̄o, o n̄w̄onni onȳe ọw̄ul̄e im̄e un̄u h̄un j̄enk̄o d'a s'ẹka w̄u nwa-az̄un̄ m mman̄i ọ lat̄ochan̄rin ihien ile ọ n̄won!”

Nnu Tuhu Ụs̄ọ A

(Mat 5.13; Mak 9.50)

³⁴ “Nnu r̄i mma; kan̄i om̄eni nnu e tuhu ụs̄ọ a, nan̄i k̄e w̄e j̄enk̄o d'e gi m̄e ẹ n'ọ s̄om̄azi ụs̄ọ a? ³⁵ O n̄w̄onni erere ọ ban: ọ r̄ik̄o mma al̄i; ọ r̄ik̄o mma ihien w̄e gi e ye ihien-ak̄un̄kun. W'a m'a e tuhu. Onȳe h̄un n̄won nt̄in o gi a n̄u ihien, y'a n̄u.”

Isi Nke Mm̄isen̄

Ilu Jesu Gi At̄un̄r̄un Tuhuni Ta

(Mat 18.12-14)

¹ Ụh̄uoh̄in ohu, oḡen nd̄i ile h̄un a na ụḡwo-isi l̄e nd̄i w̄e gi n̄jo mar̄in gi r̄i a b̄ia d'e gon Jiz̄os̄i nt̄in, ² nd̄i Itu-Farisi l̄e nd̄i—nkuzi Iwu n̄o d̄enw̄inn̄w̄inma, a s̄i, “Ok̄ennȳeni a nabanhan nd̄i n̄jo, e s̄on w̄e e ri ihien-oriri.”

³ “Ya Jiz̄os̄i n̄o ta n̄i w̄e iluni: ⁴ “Om̄eni onȳe ohu im̄e un̄u nw̄e at̄un̄r̄un oḡun-is̄en, n̄i ohu e tuhu im̄e w̄e, k̄in̄i k'o j̄enk̄o d'e m̄e? Ọ hap̄uko ohu-aria-oḡun-is̄en h̄u oḡige eb̄ehu w̄e r̄i a kpa n̄ni d'a ch̄o ohu h̄u tuhuni d'e ru mgbe ọ h̄un a? ⁵ Ọ h̄un a, ọ gh̄ogh̄oma—nke w̄u n̄i o sik̄o d'a pa a che uvun, ⁶ bul̄u a ul̄o. O ru ul̄o, ọ kp̄oḡbama nd̄i ọw̄u a l̄e nd̄i bikunm̄e n'ẹ, s̄i w̄e, ‘S̄on ni m gh̄ogh̄o, mak̄eni a h̄unḡuo m at̄un̄r̄un m te tuhuni.’ ⁷ M r̄i a gwa un̄u n̄i ẹr̄ira k̄e igh̄ogh̄o j̄enk̄o d'a r̄i elu-igwee ọda-oda mak̄e ufiri onȳe-n̄jo ohu roghar̄in̄i kari nd̄i ezi-omum̄e ohu-arīa-oḡun-is̄en h̄un o m̄e ni ọ r̄in̄i mkpa n̄i w̄e k'e roghari.”

Ilu Jesu Gi Egho Tuhuni Ta

⁸ “Ra, om̄eni okpoho d̄onm̄e egho ọr̄un akp̄u-uh̄uoh̄in iri, egho ọr̄un akp̄u-uh̄uoh̄in e tuhu, k'o j̄enk̄o d'e m̄e? Ēl̄e ọ j̄enk̄o d'a m̄uȳe ukp̄e, zachan̄rin ul̄o a, ch̄o a it̄an, ch̄o a im̄on—d'e ru mgbe ọ h̄un a? ⁹ Ọ h̄un a, ọ kp̄okikom̄e nd̄i ọw̄u a l̄e nd̄i bikunm̄e n'ẹ, s̄i w̄e, ‘S̄on ni m gh̄ogh̄o mak̄eni a h̄unḡuo m egho m te tuhuni.’ ¹⁰ “M r̄i a gwa un̄u n̄i ẹr̄ira k̄e igh̄ogh̄o d̄on a r̄i ebe nd̄i mm̄on-oz̄i Osolobue r̄i mak̄e ufiri onȳe-n̄jo ohu roghar̄in̄i.”

Ilu Jesu Gi Nwa Kpahuni Ta

¹¹ Ya Jiz̄os̄i n̄o s̄iz̄i, “Ok̄ennȳe ohu mu ikennȳe ẹbuo. ¹² H̄un-nta n̄o s̄i n̄edi ẹ, ‘Baba, kebe ihien ile, y'e ye m h̄un k'e runi m.’ ‘Ya ọ n̄o kebe ni w̄e ihien ile o nw̄e. ¹³ O ke m̄ehu akp̄u-uh̄uoh̄in ole, h̄un-nta n̄o kp̄onkwam̄e ihien ile w̄e keye ẹ, bu ẹ re, gha ul̄o pu, si al̄i ohu teni, ebah̄un k'ọ n̄o rit̄ita ego ẹ ebe ọ r̄i e bi obibi n̄wonl̄eni isi.

¹⁴ Oḡen o gi riḡuu ihien ile o n̄won, ok̄en un̄wun̄ n̄o mugbama al̄i h̄u, elu n̄o fuma a. ¹⁵ ‘Ya ọ n̄o j̄enm̄e d'a runma n̄i onȳe al̄i h̄u ọr̄un. Onȳe ah̄un n̄o zi ẹ si ebe ọ n̄o a z̄un ezin d'e yem̄e ezin nd̄i h̄u ihien-oriri. ¹⁶ O te r̄i a n'ọ gi ihien-oriri ezin e gb̄on ẹgun, kal̄e o n̄w̄onni onȳe y'e ihien ọw̄ul̄e.

¹⁷ Oḡen uche ẹ gi kin̄hen, ọ n̄o s̄i, ‘K̄e nd̄i ile n̄edi m we ọr̄un n̄won h̄un w'e ri e rih̄odu, mm̄e n̄wen h̄u eb̄eni a ka en̄wen m ẹgun?’ ¹⁸ ‘M j̄enk̄o d'e lihi, buru n̄edi m; m j̄enk̄o d'a s̄i a, ‘Baba, e m̄eol̄e m elu-igwee n̄jo, m̄ezikw̄o ‘yu l̄e en̄wen i n̄jo. ¹⁹ Efuruzini m onȳe w̄e sik̄o d'a kp̄o nwa i; w̄eri m k̄e onȳe ohu im̄e nd̄i h̄un i we ọr̄un.’”

²⁰ Ya ọ n̄o buli, buru n̄edi ẹ. Kan̄i, ebe ọ r̄i ebe teni, n̄edi ẹ n̄o lechen'ẹ; omik̄en ẹ n̄o m̄e n̄edi ẹ ọda-oda, ‘ya ọ n̄o gbaburu nwa a, d̄ide ẹ, su ẹ on̄u. ²¹ Ya nwa a n̄o s̄i n̄edi ẹ, ‘Baba, e m̄eol̄e m elu-igwee n̄jo, m̄ezikw̄o ‘yu l̄e en̄wen i n̄jo, efuruzini m onȳe w'a kp̄o nwa i*!’

²² Kan̄i, n̄edi ẹ n̄o kp̄o nd̄i id̄ibo ẹ, s̄i w̄e, ‘Ogbahu-oḡbahu! W̄eh̄e ni ẹkwa h̄un kachan̄rin mma yim̄e ẹ! Yim̄e n'ẹ ọla mk̄p̄ins̄in-ẹka! Yim̄en'ẹ akp'uk̄u! ²³ Wep̄uha n̄i nwa-efin ah̄un kachan̄rin mma ẹnyi z̄unt̄o n̄i un̄u gbu ẹ! N̄i ẹnyi ri ni oriri, n̄i ẹnyi gh̄ogh̄o— ²⁴ mak̄eni nwa m n̄i te

* **Isi Nke Mm̄isen̄:**21 ...w̄eri m n̄ok̄e onȳe ohu im̄e nd̄i i we ọr̄un.

nwunhụn anwunhụn, kanị o rị nwan ndun; o te tuhu etuhu, kanị a hụnguo m'a nwan.' Wẹ nọ rime oriri, ghoghoma."

²⁵ "Ogen hụ, nwa a hụn kanị rị ugbo. Ogen o gi lala, o rume ehu ulo, o no nọ ukwere egu wẹ rị a kpọ, e ten. ²⁶ 'Ya o nọ kpọ odibo ohu, ju a, si, 'Kini rị e me?' ²⁷ Odibo hụ nọ si a, 'Nwenẹ i bja abia; nedi i e gbuguo nwa-efin ahun kachanrin mma we zunto, make ni o nwehenzi nwa a ebe o rị ndun, o nwonn ihien men'e.' ²⁸ Iwe nọ weme nwenẹ e hūn kanị, nke wu ni o kwerin banye ime ulo; 'ya nedi e nọ puha, rioma a. ²⁹ Kanị, o si nedi e, 'Lee e, kete ahua ole-le-ole m rị a run n'i ke igbon, enuputuni ni m'i isi. Kanị, y'e yetuden m ke nwa-ewu mmaka ni mme le ndi owu m gi ri oriri! ³⁰ Kanị, nwa i ni giguu ihien i ile bupu igbaraja a lya nwan, y'e gbu'e nwa-efin hū kachanrin mma enyi zunto!' ³¹ Ya Nedi e nọ si a, 'Nwa m, mme le yu richanrin ebeni, ihien ile m nwon wu nke i. ³² Kanị, o furu ni enyi ri oriri, ghoghō, makele nwenẹ i ni te nwunhụn anwunhụn, kale o rị nwan ndun; o te tuhu etuhu, kanị, a hūnguo w'a nwan.' "

Isi Nke Mmisin

Ilu Jesu Gi Onye-nlepu-nya Nwe Ako Ta

¹ Jizosi nozi si umu-azuun a, "O nwon odafin ohu, hūn nwon onye e lepu'n'a ihien e ɛnya. Odafin hū nọ numa ni onye hū rị e lefun'a ihien ɛnya rị e ritita ihien e. ² Ya o nọ kpọ a, si a, 'Kị wu ihieni m rị a nū ni 'ya ke i rị e me? Kowachanrin ni m k'i don run—make ni y'e lepu'kọzi ihien m ɛnya.' ³ Onye nlepu ɛnya hū nọ si enwen e, 'Hunni nna m jenko d'a chū m nwan orun, kini ke m jenko d'e me? Enwe m ndun m'e gi run orun-ugbo, bu ifenren aniko m rijo urjo. ⁴ A maringuo m nwan ihien m jenko d'e me, omeni a chū wẹ m orun, keni m hūn ndi jenko d'a nabanhan m iwe wẹ.'"

⁵ 'Ya o nọ kpọ ndi gi nna a ugwo ohu-ohu. O no ju onye ibuzo, si, 'Ole k'i gi nna m?' ⁶ O nọ za, si, 'Galonu uden-olivu ogun-isen.' Onye-nlepu-nya hū nọ si a, 'Lee ehuhuo wẹ gi de e ebeni. Nodi ali, ejije-ejije, ni dehu to si galonu iri-kwas-i-ogunna.' ⁷ Ya o nọ juzi hūn me e ebuo, 'Ole ke 'yu nwen gi?' O nọ si a, 'Eka oka-witi ogun-isen.' Onye-nlepu-nya hū nọ si a, 'Lee ehuhuo wẹ gi de e ebeni, dehu to a si ogun-eno.' ⁸ Ufiri ihieni o me, odafin hū nọ ja onye-nlepu-nya hū hūn furuleni wẹ gi e don ɛnya mma—make akoni o nwon. Eghē, make ni ndi uwan ka umu ukpe ako e nwon ebe wẹ n'e son ibe wẹ.'"

⁹ Jizosi nọ si, "M rị a gwa i: gi aku-le-uba uwan han owu, omeni o guu keni i hūn onye jenko d'a nabanhan i iwe e biri jenin ejen."

¹⁰ "Onye owule hūn furu wẹ gi e don ɛnya ebe ihien me ekerē rị furuzikwo wẹ e gi don ɛnya ebe ihien hi-ogbe rị; onye owule hūn furuleni ni wẹ gi e don ɛnya ebe ihien me ekerē rị efuruko wẹ e gi don ɛnya ebe ihien hi-ogbe rị."

¹¹ "O me nwan ni y'a ghosiole ni y'e furuni wẹ gi e don ɛnya ebe aku-le-uba uwan rị, onye jenko d'e ye i ezigo aku-le-uba lepu ɛnya?" ¹² "Omeni y'e donmeni ihien onye ozo ohunna, onye jenko d'e ye i nke i?"

¹³ "O nwonn odibo jenko d'e ri-eka fe nna ebuo; o jenko d'e ze ize ohu, nwe ihien-osusuo hūn-ebō mōbu o wechanrin enwen e ye ohu, lelia hūn-ebō. Y'a sakọ eka fe Osolobue le egho."

Jesu E Ku Banyeni Nkpechan Le Ihien Ndi Ozọ

(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)

¹⁴ Ogen ndi Itu-Farisi gi nuguu ihieni ile, wẹ nọ ru Jesu imi, make ni egho a sọka wẹ.

¹⁵ Kanị Jizosi nọ si wẹ, "Unu wu ndi hūn e me ke si unu a rika mma id'ɛnya ndi ozo, kanị, Osolobue a maringuo obi unu. Make ni, ihien hūn ihian weri n'ọ rika mkpa wu aru ɛnya Osolobue."

¹⁶ "Iwu Mozizi le ihien ndi-amuma de ke wẹ gi run orun d'e ru ogen Jonu hūn e me mirin-Chuku gi bidon orun a. Kete mgbe hū, wẹ hū e zi ozioma Ali-eze Osolobue, ihian ile hū e gi iken a zuo ni wẹ banye e."

¹⁷ "O ka nfe ni elu-igwee le uwa ghafe kari ni akpu ihien ohu rị ime Iwu a danpu, o sọo n'a ihien kachanrin ntin wẹ kaye mkpuru-ekukwo rị ime Iwu."

¹⁸ "Okennyē owule hūn kpechan nwunye e luma okpoho ozo gherē aghere; okennyē hūn luma okpoho wẹ kpechan gherē aghere."

Odafin Hū Le Lazarosi

¹⁹ "O nwon odafin ohu, hūn e kon ekiken odafin, e ri ke eze uhuhin ile."

²⁰ "O nwonzikwo okennyē ohu w'a kpọ Lazarosi, ogbenye ro, ete jun e ehu a ile. W'e bu Lazarosi a to onu-mgbon odafin hū ogen ile. ²¹ Lazaros' a chode n'ọ gi ifunfun ihien-oriri hūn a dannahin odafin hū o gha e ri ihien-oriri gbon egun. O ru, nkite a biade d'a rachan ete ndi hū rị a ehu."

²² "Omeguu, ogbenye hū nọ nwunhūn, ndi mmon-ozu nọ bu e si ebe Ebrahim rị. Odafin hū a nwunhūnzikwo, wẹ nọ li e. ²³ Ime ali-mmōn, ebe odafin hū rị a ta afunfun, o wesi ɛnya elu,

o nọ gha ebe teni lecheni Ebrahim, hụnzị Lazarosị k'ọ nọdiyen'e. ²⁴ 'Ya o nọ kpọchen'e, sị, 'Nedi ęnyi Ebrahim! Mę omikęn m zi Lazarosị n'ọ gi onwun mkpịnsin-ęka a deri mirin tanye m ire kęni ire hun ọzọ juu m oyi, makęlę m rị a ta okęn afunfun imę okunni!' "

²⁵ "Ebrahim nọ sị a, 'Nwa m, nyanhan n'i nwęhęchanrịn ihien ile rị mma ogęn i gi rị ndun, bu Lazarosị nwęhęn ihien ile jọ njo. Kanị, ęhu fu ę nwan ebeni, bu yu nwęn rị nwan a ta afunfun. ²⁶ Wezukadę ihien ndin ilę, o nwonzikwo oghe shiagbu enwęn ę wę dnmę ęgbata ęnyi lę unu, nke wu ni onye owule cho n'ọ fetu shi ebe unu rị asako ęka, bu o nwonnị onye owule rị ebahun jenkọ d'a saeka fetu bja ebe ęnyi rị.' ²⁷ 'Ya odafin hu nọ sị a, 'Baba dodo nwan, zi Lazarosị jęn iwe nedi m — ²⁸ ni m nwon umunę ikennyę isen. 'Ya jęn d'a dọ wę ęka-ntin makę wę gha a bja ebeni afunfun rị.' "

²⁹ "Kanị, Ebrahim nọ sị a, 'E nwęgho wę Iwu Mozizi lę Ihien ndi-amuma de; umunę i wę gon wę ntin.' ³⁰ Odafin hu nọ sị a, 'Mbakwo nedi ęnyi Ebrahim, ohun ezuni! Kanị, omęni onye gha onwun lihi jęn d'e kunrun wę, wę jenkọ d'e roghari.' ³¹ Kanị, Ebrahim nọ sị a, 'Omęni egonnị wę Iwu Mozizi lę ihien ndi-amuma de ntin, ekwerikọ wę—osụokwon'a ni ihian gha onwun lihi d'a gwa wę.' "

Isi Nke Mmęsa

Njọ Lę Igbagharị-njọ

(Mat 18.6-9, 21-22; Mak 9.42)

¹ Jizosị nọ sị umu-azun a, "Ihien ndi hun a han ihian e mę njọ jenkọ d'a biariri; kanị, nsongbu rị ni onye hun wę k'a gha ęka a bja! ² O ka onye hu mma ni wę kemme olo y'e olu, tu a ye imę ohimin kari n'ọ han onye ohu imę ndi-ntani mę njọ."

³ "Ya wu, kpachanpu ni ęnya! Nwęnę i mę njọ, jugbo a; o gbęhuto obi, y'a gbagharị a. ⁴ Osun'a n'ọ mę i njọ mgbe ęsa imę uhuohin, bu o biachanrịn mgbe ęsa hu d'a sị i, 'E gbęhuto guo m obi; dodo,' i siko d'a gbaghariri rị a."

Okukwe

⁵ Ndi-ozị hu pu-ichęn nọ sị Di-nwonnị-ęnyi, "Mę okukwe ęnyi waye." ⁶ Di-nwonnị-ęnyi nọ sị wę, "Omęni i nwon okukwe hun handę kę mkpuru mostadi megbu enwęn ę ntin, i jenkọ d'a sa ęka sị osisi Muberi-ni higbu enwęn ę ogbe rị ebeni, 'Hueri, y'e jęn d'a gbọri imę ohimin!' O jenkọ d'a gbaye i."

K'ọ Furu Ni Odibo E Mę

⁷ "Onye imę unu k'ọ mę ni odibo ę hun gha ebe o jęn d'a run ọrun imę ugbo mọbu ebe o jęn d'e lepu atunrun ęnya luaha, y'a sị a 'Bja ozigbo d'a nọdi ali n'i ri ihien-oriri?' ⁸ Mba nu! I jenkọ d'a sị a, 'Męmę ni m ihien-oriri ęnyasi, y'a kwademę n'i buye m 'ya wu ihien-oriri; y'e cheri m ni m riguu, ra, n'i kipu ihien; i kebe ri, ra.' ⁹ Eghęę, y'e keleko odibo hu kaka ebe o nọhu mę ihien i sị a mę. N'i kele ę?"

¹⁰ "Erira k'ọ rizikwo ni unu: unu męchanringuu ihien ile wę sị unu mę, sị ni, 'Idibo mmaka furulęni w'e kele kę ęnyi wuhu, makęni ihien furu ni ęnyi mę sọ kę ęnyi męhu.' "

Onye Bia D'a Kpanmin Jizosị

¹¹ Ogęn Jizosị gi jenkọ Jerusalem, o nọ ghasi ęgbata Sameriya lę Galili. ¹² Ogęn o gi banyeko imę obodo ohu mę ękere, ndi oti iri nọ kunrun ę. Anokunmęchanrini w'a; ¹³ wę nọ hijenn'e, sị, "Jizosị! Di-nwonnị-ęnyi! Mę omikęn ęnyi!" ¹⁴ Jizosị a hun wę, o nọ sị wę, "We ni enwęn unu d'a ghosi ndi nchų-ęjan ni wę ghosi wę ni unu a dihingwo." E ru wę ọzọ, 'ya wę nọ rị mma. ¹⁵ Ogęn onye ohu imę wę gi hun a n'ọ riguo mma, o nọ kin-azun, yiko, jakọ Osolobue mma. ¹⁶ O nọ dan ni Jizosị ali, kpanmin a. Okennyę hu wu onye Sameriya. ¹⁷ Jizosị nọ sị, 'Ele mmadu iri kę wę zuo, mę wę rị ụchan? Elebe kę mmadu itenę hodun rị?' ¹⁸ Ya wu, o nwonnị onye hun kin-azun d'a ja Osolobue mma wezuka onye ali-ozoni?"

¹⁹ Ya Jizosị nọ sị okennyę hu, "Lihi oto n'i lama, okukwe i e męguo i dindhin."

Kę Ali-eze Dọn A Bia

(Mat 24.23-28, 37-41)

²⁰ O nwon ndi Itu-Farisi ju Jesu ogęn Ali-eze Osolobue jenkọ d'e gi bja. O nọ shiri wę, sị, "Ele ęnya kę wę gi a marin ni Ali-eze Osolobue a bjalę d'a kima. ²¹ O nwonnị onye jenkọ d'a sị, 'Lee ę, ebeni k'ọ rị!' mọbu 'Ebeni k'ọ rị', makęni, ezie, Ali-eze Osolobue a rigwo lę imę igunrun unu."

²² Ya o nọ sị umu-azun a, "Ogęn lala hun o gi rị unu ni unu hundę osun'a akpu-uhuohin ohu hun rị imę ogęn Nwa nke Ihian, kanị unu ahunko a. ²³ Wę k'a sị unu, 'Lee ę ebeni!' mọbu 'Lee ę ebeni!' Kanị, ekwerikwo lę ni; esonkwolę ni wę d'a choma. ²⁴ Makęni, kę amuma dọn e be elu-igwere, a gha wę azun ilę hun a, erira kę Nwa nke Ihian jenkọ d'a rị uhuohin o jenkọ d'a bja. ²⁵ Kanị, o jenkọ d'e bu ọzọ taguu afunfun bu oda, ndi agboni a juguu a.

²⁶ K'ò dòn rị oge nke Nua k'o jenkò d'a rìzikwò oge nke Nwa nke Ihian. ²⁷ Wẹ hụ e ri, a ra; wẹ hụ a lụ di lẹ nwunye, e we wẹ e ye wẹ a luru—d'e ru uhụohin hụ Nua banye ime ugbo hụ pu-ichen, oken-mirin hụ nọ bịa d'e gbupuchanrin wẹ ile.

²⁸ O jenkò d'a rìzikwò ke oge Lotu. Ihian ile hụ e ri, a ra; e ñon, e re; a kun, a tun. ²⁹ Kani, uhụohin hụ Lotu gha Sodom pu, okun lẹ nsin-nya-anwun nọ gha elu-igwee zuetu ke mirin, gbu wẹ ile. ³⁰ Erira k'o jenkò d'a rị uhụohin hụ Nwa nke Ihian jenkò d'e kinhen.

³¹ Uhụohin hụ, onye rị elu ụlọ a, hụn ihien e rị mm'ulo, y'e hidangukwolẹ banyemezi ime ụlọ n'o jenkò d'e weri ihien owule. Erirazikwò, onye owule rị ime ugbo y'a lashikwolé ụlọ n'o jenkò d'e weri ihien. ³² Nyanhankwò n'i ihien me nwunye Lotu! ³³ Onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; onye owule tuhu ndun a k'a zuopuha a. ³⁴ M rị a gwa unu ni uhinhin hụ, mmadu ebuo jenkò d'e dinẹ elu-ukpo ohu, e weri wẹ onye ohu, na hun-ebò to. ³⁵ Ikpoho ebuo jenkò d'a gha a kwò ihien, e weri wẹ onye ohu, a la wẹ hun-ebò to. [³⁶ Ikennyé ebuo jenkò d'a rị ime ugbo a run orun, e weri wẹ onye ohu, a la wẹ onye ohu to.]

³⁷ Umụ-azuun a nọ ju a, si, "Di-nwonn-nyeni, elebe ke ihieni jenkò d'a nọ me?" Jizosị nọ si wẹ, "Ebe owule ozun rị ke udele a gbakikome!"

Isi Nke Mm̄esato

Ime Ekpere Oge Ile

¹ 'Ya Jizosị nọ lu ni umụ-azuun iluni, gi e ghosị wẹ mkpa o rị ni wẹ e me ekpere oge ile bu anikọ wẹ ndun guu wẹ. ² O si, "O nwẹ okennyé ohu a han enen hun rị ime obodo ohu. Okennyeni ara tu egun Osolobue, ara gbaye ihian. ³ O nwonzikwò okpoho di e nwun, hun rị ime obodo hụ, hun a bjasonme d'a si a, 'D'a hagbuni m onye rị e megbuni m enen!' ⁴ O bjabẹ, okennyé hụ a ju n'o lekọ a nyia ihun. Kani, o nọbe, okennyé ahun nọ si enwen e, 'Osun'a ni m'a ra tu egun Osolobue mobu gbaye ihian, ⁵ m siko d'a hun a ni wẹ ye okpohoni di e nwun ihien run'e, makẹ nsongbuni o rị e ye m, makẹ ehịu gha a ghanahin m makẹ oibiani o rị a bja oge ile! "

⁶ Di-nwonn-nyeni nọ si, "Unu a nughọ ihien eje okennyé ahun a han enen ku. ⁷ Osolobue ahunko a ni wẹ ye ndi nke e hun a kwanghosị a efinnai lẹ uhinhin ihien runi wẹ? N'o bieke d'e yeni wẹ eka?"

⁸ "M rị a gwa unu n'o jenkò d'e me ezioku puha ifon, mede e ngwa, e nwēhen wẹ ihien furu ni wẹ. Kani, ni Nwa nke Ihian hun ndi nwẹ okukwe ime uwa oge o gi bja?"

Ilu Jesu Ta Ni Ndị Hun Ro Ni A Rika Wẹ Mma

⁹ Jizosị nọ tanị ndi ahun ro ni a rika wẹ mma, e lenia ndi ozọ ile iluni: ¹⁰ O si, "Ikennyé ebuo jen Ụlọ-nsọ d'e me ekpere: ohu wu onye Itu-Farisi, hun-ebò wu onye a na ugwo-isi wẹ gi njo marin. ¹¹ Onye Itu-Farisi nọ wuzo n'o me ekpere: o nọ kume banyeni enwen e enina: 'Osolobue, a kpanmịn m'i ni anonị m ke ndi ozọ: ele m onye a tunarin ihian ihien mobu onyentụ mobu onye-ugherẹ. A kpanmịn m'i ni anodeni m ke onye ugwo-isi hụ rị ebēhụ. ¹² M'e bu onu mgbe ebuo ime izu-uka, m'e ye i ụzọ-ohu-ime-uzo-iri ihien owule m nwẹ.' "

¹³ "Kani, onye ugwo-isi nọ wuzo ebe teni; o sadeni eka bu ihun zinme elu-igwee, kama, o hụ a fian eka obi, a si, 'Osolobue, dodo me omiken m, onye njo ke m wu!' " ¹⁴ Jesu nọ si, "M rị a gwa unu ni onye ugwo-isi hụ ke Osolobue kuni ohunma n'o d'a lama iwe e, ele onye Itu-Farisi hụ. Makeni, onye busi enwen e elu, e wetu w'e ali; onye welua enwen e ali, e busi wẹ e enu."

Jizosị A Gozi Umueka

(Mat 19.13-15; Mak 10.10-16)

¹⁵ O nwẹ ndi rị e wēhede umueka wẹ pa eka keni Jesu metu wẹ eka, gozi wẹ. Kani, oge umu-azuun a gi hun ihieni, 'ya wẹ nọ jugboma wẹ. ¹⁶ Kani, Jizosị nọ si wẹ wēhede umueka hụ, o nọ si, "Ni ni umu-ndu bja d'e kunrun m; akusile ni wẹ—makeni Ali-eze Osolobue wu nke ndi nọ enina. ¹⁷ M rị a gwa unu ezioku, onye owule hun nabanhanleni Ali-eze Osolobue rike nwata abanyeko a."

Onye-ndu Ahun Wu Odafin

(Mat 19.16-30; Mak 10.17-31)

¹⁸ Onye-ndu ohu ju Jizosị ajuju, si a, "Onye-nkuzi oma, kini ke m jenkò d'e me ni m nwēhen ndun itebite?"

¹⁹ Jizosị nọ si a, "K'i rị a kponi m onye-oma? O nwonn onye rị mma wezuka Chuku suo. ²⁰ 'Ya maringho Iwu ndini wẹ: 'Agherele; egbule ochu; ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; gbaye nedi i lẹ nne i.' "

²¹ Okennyé hụ nọ si a, "M hụ e dōnmẹ iwu ndini ile kete m'a marinle ihien." ²² Oge Jizosị gi nū ihieni, o nọ si a, "O nwẹ ihien ohu i keleni me: repu ihien ile i nwon, y'e we egbo e ye

ndi igb̄ennȳe, gi ẹ wuru onȳe nw̄on akụ-le-uba ime elu-igwee; y'a b̄ia d'e s̄onm̄e m." 23 Kan̄i, ogeŋ ok̄ennȳe hu gi n̄u ih̄ienni, ẹf̄o a s̄oz̄in'a us̄uọ kaka—mak̄eni o hik̄e ọd̄af̄in.

24 Ogeŋ Jiz̄os̄i gi h̄un n̄i ẹf̄o as̄uọzi n'a us̄uọ, ọ n̄o s̄i, "Nibe ọ f̄uka ọr̄un ebe ndi ịd̄af̄in a n̄o banye Al̄i-eze Osolobue! 25 Ezioku-ezioku, ọ ka nfe n̄i anȳinnyan-mkpukpuke w̄u kam̄el̄u gha ẹnya oloden kar̄i n̄i ọd̄af̄in banye Al̄i-eze Osolobue." 26 Ndi h̄un n̄u ih̄ienni n̄o s̄i, "Onȳe k'a sazi nwan ẹka nw̄e nz̄uọp̄uha?"

27 Jesu n̄o s̄i w̄e, "Ih̄ien ih̄ian ghal̄eni a sa ẹka e m̄e, Osolobue k'a sa ẹka m̄e ẹ."

28 Ya Pita n̄o s̄i, "Lee ẹ, ẹnyi a laḡuokw̄o ih̄ien ile ẹnyi nw̄on t̄o s̄onm̄e i!"

29 Jiz̄os̄i n̄o s̄i w̄e, "M r̄i a gwa un̄u ezioku, o nw̄onni onȳe ọw̄ul̄e h̄un o m̄e ni ọ nat̄oḡuọ ul̄o m̄ob̄u nwun̄ȳe m̄ob̄u umun̄e m̄ob̄u n̄edi l̄e n̄n̄e m̄ob̄u um̄u—mak̄e uf̄iri Al̄i-eze Osolobue, 30 h̄un j̄enk̄ol̄eni d'e nweh̄en w̄e mmagi-mmagi ogeŋni, nweh̄en ndun̄ it̄eb̄it̄e ogeŋ h̄un lalan̄i."

Hun M̄e E Mgbe Et̄o Jesu Ku E N'o J̄enk̄o D'a Nw̄un, Lihizi

(Mat 20.17-19; Mak 10.30-34)

31 Jiz̄os̄i n̄o weri mmad̄u mm̄eb̄uọ hu si us̄uọ, s̄i w̄e, "Ḡon ni nt̄in! Ẽnyi j̄enk̄o nwan Jerusalēm; ih̄ien ile ndi-am̄uma de banyeni mm̄e w̄u Nwa nke Ih̄ian j̄enk̄o d'e m̄ezuchan̄r̄in."

32 "W̄e sik̄o d'e we ẹ che ẹka ndi al̄i ndi ọz̄o w̄ul̄eni ndi Ju; w̄e j̄enk̄o d'a kpa a ye ẹmu, kp̄ari ẹ, ju a ẹson."

33 "W̄e sik̄o d'a f̄ian a mkp̄ins̄in ọda-ọda; w̄e k'e gbu ẹ; kan̄i, h̄un m̄e ẹ akp̄u-uh̄uoh̄in et̄o, o j̄enk̄o d'e lihi."

34 Kan̄i, o nw̄onni ih̄ien mmad̄u mm̄eb̄uọ hu gh̄ota ime ih̄ienni ile o ku; oku ndi hu w̄u ih̄ien zuerini ebe w̄e r̄i; agh̄otan̄i w̄e ih̄ien Jiz̄os̄i r̄i e ku.

Jesu A z̄uọ Onȳe Ẽnya-ishi

(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

35 Ogeŋ Jiz̄os̄i gi n̄okunm̄em̄e Jeriko, ok̄ennȳe ẹnya-mp̄in ohu n̄odi al̄i mkp̄enr̄en uz̄o hu, a r̄io ur̄io.

36 Ogeŋ onȳe ẹnya-mp̄in hu gi n̄u uz̄un igunrun ghafek̄oni, ọ n̄o ju w̄e k̄e k̄i r̄i e m̄e?

37 Ya w̄e n̄o s̄i a, "Jesu onȳe Nazaret̄i ghafek̄o."

38 Ya ọ n̄o yi oro, s̄i, "Jiz̄os̄i, Nwa Defidi, m̄e omik̄en m!"

39 Ndi r̄i ihun igunrun hu n̄o j̄uḡb̄o a, s̄i a kp̄um̄e ọnu. Kan̄i, ọ n̄o yik̄enm̄ed̄e, s̄i, "Nwa Defidi, m̄e omik̄en m!"

40 Ya Jesu n̄o wuzo, s̄i w̄e w̄eh̄e ok̄ennȳe hu. Ogeŋ o gi noz̄unhan, Jesu n̄o ju a, s̄i, 41 "K̄i cho ni m m̄e ni?" Ọ n̄o s̄i, "Di-nw̄onni-ẹnyi, m cho ni m leghama uz̄o."

42 Jiz̄os̄i n̄o s̄i a, "Leghama uz̄o! Okukwe i a z̄oḡuọ i."

43 Ozigbo, ọ n̄o leghama uz̄o; ọ n̄o s̄onm̄e Jiz̄os̄i, a ja Osolobue mma. Ih̄ian ile h̄un n'a nozik̄w̄o ja Osolobue mma.

Isi nke Mmiten̄e

Jiz̄os̄i L̄e Zak̄ios̄i

1 Ya Jiz̄os̄i n̄o banye obodo Jeriko. Ogeŋ Jiz̄os̄i gi ghafek̄o ime ẹ, 2 ok̄ennȳe ohu w'a kp̄o Zak̄ios̄i r̄i eb̄eh̄u. Zak̄ios̄in̄i w̄u onȳe ohu ime ndi-isi ndi a na uḡw̄o-isi; ọd̄af̄in r̄o. 3 Ọ hu a cho n'o legha Jesu, kan̄i o m̄e mkp̄uru, ọ san̄i ẹka legha Jesu mak̄e igunrun hu.

4 Ya ọ n̄o gbaghafe igunrun hu, si ihun d'e nyinrin elu osisi w'a kp̄o Sikamo, k̄eni ọ h̄un Jesu, mak̄eni uz̄o ah̄un k̄e Jesu j̄enk̄o d'a gha. 5 Ogeŋ Jesu gi j̄enru ebah̄un, o lee ẹnya elu, ọ n̄o s̄i a, "Zak̄ios̄i, m̄engwa hidan, mak̄el̄e m j̄enk̄o d'a n̄od̄ir̄iri iwe i tann̄i."

6 Zak̄ios̄i n̄o hidan ozigbo-ozigbo, gi igh̄ogh̄o nabanhan a. 7 Ih̄ian ile h̄unna n̄o den̄w̄inn̄w̄inma, a s̄i, "Ok̄ennȳeni e j̄em̄eḡuọ iwe onȳe-njo!"

8 Zak̄ios̄i n̄o wuzo uz̄o ohu, s̄i, "Di-nw̄onni-ẹnyi, lee ẹ, m r̄i nwan e kebe ih̄ien ile m nw̄e uz̄o ẹbuọ; m j̄enk̄o d'e we az̄uun ohu ye ndi igb̄ennȳe. Om̄eni o nw̄on onȳe m m̄egbu, m j̄enk̄o d'a k̄ukin ẹ 'ya uz̄o ẹno."

9 Ya Jiz̄os̄i n̄o s̄i a, "Nz̄uọp̄uha a b̄iaol̄e ezi-le-ul̄on̄i tann̄i, mak̄eni ok̄ennȳeni w̄uz̄ikw̄o nwa Ebrahim. 10 Mm̄e w̄u Nwa nke Ih̄ian b̄ia d'a cho ndi tuhuni ni m z̄uọp̄uha w̄e."

Ilu Jesu Gi Ndi W̄e Ye Egho Gi Z̄u Af̄ia Ta

(Mat 25.14-30)

11 K̄e w̄e don r̄i e ḡon nt̄in ih̄ien nd̄ini ọ r̄i e ku, Jiz̄os̄i n̄o ta ni w̄e ilu. Mak̄eni o rum̄eḡuọ ẹhu Jerusalēm, w̄e r̄i e ro ni Al̄i-eze Osolobue e d'a b̄iahu d'a k̄ima kik̄eni-kik̄eni. 12 'Ya ọ n̄o s̄i, "O nw̄e ok̄ennȳe ohu; ok̄ennȳeni w̄u nwa-eze; o j̄enk̄o al̄i ohu teni ni w̄e d'e kin e eze. Uche ẹ w̄u ni w̄e kinḡuọ a eze, ọ luahazi. 13 N'o d'e j̄em̄e, ọ n̄o kp̄ok̄ikom̄e ndi idibo ẹ iri, we egho ọr̄un uh̄uoh̄in oḡun-is̄en oḡun-is̄en uz̄o iri ye w̄e, s̄i w̄e, 'Gi ni eghoni z̄u af̄ia d'e ru ni a lua m.' 14 Kan̄i, ize ok̄ennȳe ah̄un r̄i e ze ndi al̄i a. W̄e n̄o zi ndi-oz̄i s̄onm̄e ẹ, d'a s̄i, 'Ẽnyi ach̄on̄i ni ok̄ennȳeni k̄i ẹnyi.'"

¹⁵ “Kani, e kinkwọ w'a eze nwen.

Ọ nọ lua; ozigbo, ọ nọ kpọ ndị idibo ẹ ndị hụ o ye ego, keni ọ marin erere wẹ nwehen.

¹⁶ Nke ibuzọ a pūha, si, ‘Nna-enyi, e giguọ m egbo i ye m nwehen ụzọ iri elu ẹ.’ ¹⁷ Ọ nọ si a, ‘Odibo oma! Y'e meke. Ebe o me ni y'a ghojiguo n'i furu onye wẹ gi e don ɛnya ime ihien me ekere, weri obodo iri kima.’ ¹⁸ Hụn me ẹ ẹbuo nọ pūha, si, ‘Nna-enyi, e giguọ m egbo i ye m nwehen ụzọ isen chen'e.’ ¹⁹ Ọ nọ si a, ‘Yū nwen, weri obodo isen kima.’ ²⁰ Odibo ozo nọ pūha, si, ‘Nna-enyi, lee egbo i; m gi ẹkwa kenme ẹ, bu e to ohunma. ²¹ Egun i ri a tu m, ma keni y'e zeke; y'e weri ihien i donmeleni, a ghorị ihien i kuneneni.’ ²² Eze nọ si a, ‘Eje-odibo! M jenkọ d'e gi oku onu i kin i ikpe. ‘Y'a maringho ni e zeke m, ni m'e weri ihien m donmeleni, a ghorị ihien m kuneneni. Eje iya? ²³ Ọ hugho nwan mma. Kị hain nwan i gileni bu egbo m che ni m ime ulo-egho*, keni, m bja, e weri m 'ya le omuninwa rin'a?’ ”

²⁴ “Ya eze hụ nọ si ndi turu ebeku, ‘Napuha n'a ego hụ, we ẹ ye odibo ahun nwe ụzọ iri.’

²⁵ Kani wẹ nọ si a, ‘Nna-enyi, o nweguo ụzọ iri nu!’ ²⁶ Eze nọ si wẹ, ‘M ri a gwa unu, ndi ile nwe ihien we gi ihien we ye wẹ runpuha ke wẹ jenkọ d'e yecheni. Kani, ndi nweheleni ihien we gi nke wẹ runpuha, wẹ jenkọ d'a napude wẹ hun wẹ nwon. ²⁷ O me nke ndi inenren m ahun choleni ni m wuru eze wẹ, weheni wẹ d'e gbu id'anya m ebeni.’ ”

Onye Mmeri A Banhan Jerusalem

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jon 12.12-19)

²⁸ Ogen Jesu gi kuguo ihieni, ọ nọ jenne Jerusalem o jenkọ. Ọ hụ ihun; ndi 'ya le wẹ wi hụ e son ẹ. ²⁹ O rume Befei le Betani, hūn ri ugu w'a kpọ Ugu Olivu, ọ nọ zi umu-azuun ẹbuo ozi, ³⁰ si wẹ, “Banye ni obodo ahun me ekere ri ihun; unu banye, unu siko d'a hūn nwa-jaki wẹ limeto ebeku, hūn wẹ nyintuleni kaka; topu n'a, unu e wehe ẹ ebeni. ³¹ Onye si unu, ‘Kị unu ri a topun'a?’ Si n'a hū, ‘Nna cho a.’ ”

³² Ya ndi o zi ozi nọ jenne, a hunchanrin wẹ ihien ile ke Jesu don gwa wẹ. ³³ Ebe wẹ ri a topu nwa-jaki hū, ndi nwon'e nọ si wẹ, “Kị unu ri a topu ni nwa Jaki hū?”

³⁴ Wẹ nọ si, “Nna cho a.” ³⁵ Ya wẹ nọ weri nwa-jaki hū jenni Jesu. Wẹ nọ gbama ewuru wẹ yiyesonme elu ẹ ye elu anu hū; ya wẹ nọ yeni Jesu ẹka nyinrin enu ẹ. ³⁶ Ogen o gi nyinko, igunrun ahun hū e gi ewuru wẹ yiyesonme elu ẹ a gbama ụzọ.

³⁷ Ogen o gi ru ehụ Jerusalem, ụzọ ahun wẹ gha a kpọtu Ugu Olivu, igunrun umu-azuun a nọ ghoghoma, wesi olu elu a ja Osolobue mma make ihien a tu ɛnya ndi wẹ hūn, a si,

³⁸ “Eze ahun gi ɛfan Di-nwonni-enyi bja

wu onye Chuku gozi agozil

Udon 'ya ri elu-igwee,

oghọ 'ya ri ni Osolobue

ebe hū kachanrin elu ejen.”

³⁹ Kani ndi hū ime ndi Itu-Farisi ri ime igunrun hū nọ si Jesu, “Onye-nkuzi, jugho umu-azuun i!”

⁴⁰ Jizosi nọ si wẹ, “M ri a gwa unu, ndini gba nkintin, omuma ndini ri ebeni jenkọ d'e yime oro hū.”

Jizosi A Kwan Ni Jerusalem Ekwana

⁴¹ Ogen Jesu gi ru ehụ ya wu obodo wu Jerusalem, hūn a, ọ nọ kwanma n'a ekwan, ⁴² si, “Eghee, iyu, iyude! Omeni i te marin tanni ihien nke e ye i udon! Kani, e zueme guo ni wẹ i 'ya! ⁴³ Ogen lala, hūn ndi inenren i jenkọ d'e gi gi ihien mgbondon tunhunmehanchanrin i, gha azuun ile zunbanhan ime i. ⁴⁴ Wẹ jenkọ d'e tikpochanrin i—'yu le ndi ri ime i—o nwonni ogbe-omuma ohu wẹ gi tun i hūn wẹ jenkọ d'a lato elu ibe ẹ, ma keni y'a marinni ogen Osolobue gi bja d'e meni i ohunma.”

Jizosi A Chupu Ndi Ri Ulo-nso A Zu Afia

(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jon 2.13-22)

⁴⁵ ‘Ya ke jizosi nọ banye ime Ulo-nso, chupuma ndi ri ebahun a zu afia, ⁴⁶ a si wẹ, “Wẹ de ẹ ime Ekwano-nso ni Osolobue si, ‘Ulo m jenkọ d'a wu ulo w'a nọ e me ekpere’, kani unu e gigu a nwan henrin ‘ebe ndi ohin a warị.’”

⁴⁷ Uhuohin ile, Jizosi hū a kuzi ime Ulo-nso. Ndi-isi nchụ-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi ndi Ju hū a cho ni wẹ gbu ẹ, ⁴⁸ kani, a humni wẹ ụzọ w'e gi me ẹ, ma keni nkuzi ẹ a nwunguo igunrun ahun ile ri.

Isi Nke Ogun

A Ju We Jesu Ke Onye Zi E

(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

* **Isi nke Mmitenei:**23 aza

¹ Ụhụhụ ohu, ebe Jesu rị a kuzi, e zi ozioma ime Ụlọ-nsọ, ndị-isi nchụ-ẹjan lẹ ndị-nkuzi Iwu lẹ ndị-isi nọ puha, ² sị a, “Gwa ẹnyi, elee ikẹn k’i gi e mē ihien ndini? Onye ye i ikenni?” ³ Jesu nọ za wē, sị, “Mmē nwēn jenkọ d’a jū unū ajujū ohu: gwa nī m, ⁴ mirin-Chuku Jōnū mē, elebe k’o gha bja? O gha elu-igwee bja ra o gha ẹka ihian bja?”

⁵ ‘Ya wē nọ tūgbamē Iroro yen’e, sị lbe wē, “Kini kē ẹnyi jenkọ d’e ku? Ẹnyi sị, ‘O gha elu-igwee bja,’ wē jenkọ d’a sị, ‘Kini hain unū gileni gi ihien Jōnū ku dōn?’ ⁶ Kani ẹnyi sị, ‘O gha ẹka ihian bja,’ wē jenkọ d’e gi omuma magbu ẹnyi makeni wē ile kweri ni Jōnū wū onye-amuma.”

⁷ ‘Ya wē nọ sị a, “Ẹnyi amarin ebe o gha bja.”

⁸ ‘Ya Jizosị nọ sị wē, “Mē nwēn agwakọ unū onye ye m ikēn m gi e mē ihien ndini.”

Ilu Jesu Gi Ndị Wē Ye Ugbo-vaini Rūn Ta

(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

⁹ O nọ ta nī ndi ile rị ebahun iluni: “Okenniye ohu rūn ugbo-vaini, ‘ya o nọ wē ẹ ye ndi jenkọ d’a rūn’ a e-gbu-e-ke, o nọ si alī ozo d’a nobie. ¹⁰ Ogen vaini e ru, ‘ya o nọ zi odibo ohu jenni ndi hū rī a rūn ‘ya wū ugbo nī wē keye ẹ ihien run’ e; kani, ndi hū nọ gbu ẹ ili, gba a ẹka la. ¹¹ O nọ zijenzi odibo ozo; kalē ndi hū nozi gbu ẹ ili, gbe ifenren ye ẹ ihun, gba a ẹka la. ¹² O nọ zijenzi odibo hūn mē wē ẹtō; wē nọ rude ohun ẹhū, chupū a. ¹³ ‘Ya onye hū nwe ugbo-vaini hū nọ sī enwēn ẹ, ‘Kini kē m’e mē nwan? M jenkọ d’e zi ezi nwa m, ikenkwo a gbaye wē e!’ ¹⁴ Kani, ogen ndi hū gi hūn a, wē nọ sī lbe wē, ‘Onwan wū hūn siko d’e nwonrin ugboni omeguū, nī ẹnyi gbu ẹ keni ihien nke e ru e ẹka henrin nke ẹnyi!’ ¹⁵ ‘Ya wē nọ gha ime ugbo-vaini hū dokpūpū a, gbu ẹ.”

Jesu nọ sị, “Kini kē onye hū nwon ugbo hū jenkọ d’e mē ndi hū rī a rūn ugbo hū? ¹⁶ O siko d’a bja d’e tikpo wē, wē ugbo hū ye ndi ozo.”

Ogen wē gi nū ihienni, wē nọ sị, “Chuku a jū!”

¹⁷ Kani, Jesu e lee wē, ‘ya o nọ sī, “Kī wē den’e nwan ime Ẹhūhūo-nsọ nī ‘Omuma hū ndi a tūn Ụlọ juto,

e henringuo omuma hūn gi Ụlọ.’ ”

¹⁸ “Omuma hū jenkọ d’e tikpo onye owule dankwasị n’a; kani o siko d’e gwerien onye owule o dankwasị.”

¹⁹ Ya kē ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi-isi nchụ-ẹjan nọ cho nī wē nwonrūn Jesu ozigbo—makele a ghotaguo wē nī uwē k’o tūnī ilu hū; kani, egun igunrun ahūn anini wē.

Ajujū Banyeni Iku Ugwo-isi

(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)

²⁰ ‘Ya wē nọ kemē Jesu nke. Wē nọ zi ndi wē zi d’e kunrun ẹ, sī wē mē lekē sī wē gi ezioku bja—keni wē hūn ụzọ gi ihieni o k’e ku kwondon ẹ, w’e che ẹka Govano rī a kidon ni ndi Rom. ²¹ Wē nọ sī a, “Onye-nkuzi, ẹnyi a maringho nī oku-onū i lẹ nkuzi i kuru-oto; y’a ra lee ihian ẹnya ihun, kama, y’a kuzi ụzọ Osolobue k’o rīchanrin. ²² Gwa ẹnyi, Iwu ẹnyi e kwerigho nī ẹnyi kū eze-kani wū Siza ugwo-isi ra o kwerini?”

²³ Kani, Jizosị nọ ghotā nī ero kē wē gi bja, o nọ sī wē, ²⁴ “Ghosidele ni m akpurū egbo dinariosi: isi onye lẹ ẹfan onye rī a?” Wē nọ za, sị, “Nke Siza ro.”

²⁵ ‘Ya Jesu nọ sī wē, “We ni nwan ihien Siza ye Siza; unū e we ihien Osolobue ye Osolobue.”

²⁶ Ahunzini wē ihien wē siko d’e gi nwundon ẹ id’anya ndi hū. Oku hūn o shari wē a tūkenmē wē ẹnya, wē nọ kpumē onū.

Ajujū Banyeni Igha-onwun-lihi

(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

²⁷ Ndi hū ime ndi Itu-Sadusi nọ bja d’e kunrun Jesu. (Ndi Itu-Sadusi kweri ni ndi nwunni ara lihi.) ²⁸ Wē nọ jū a ajujū, sī a, “Onye-nkuzi, Mozizi de ni ẹnyi ‘ya ime Ekukwo Iwu, nī: ‘Omēni okenniye a nwunhūn bụ nwunye ẹ amunī nwa, nwēn okenniye hū nwunni ya luru nwunye ẹ, nī wē mudonni nwēn ẹ nwa.’ ²⁹ O nwon nwan umune ikenniye ẹsa. Nke ibuzo a lū nwunye, o nwunhūn bū o munī nwa. ³⁰ Hūn mē ẹ ẹbuo nọ luma okpoho hū; omeguū, o nọ nwunhūn bū o muzikwonī nwa. ³¹ Ihien ohu hū mezikwo hūn mē wē ẹtō lẹ ndi ozo ile hoduni, d’e ru nī wē ẹsa lugbari okpoho hū—a nwunhūnchanrin wē, bū amunī wē nwa. ³² Omeguū, okpoho nwēn o nwunhūn. ³³ O ru ogen ndi nwunni e gi lihi, nwunye onye kē okpoho hū jenkọ d’a wū ime wē ile ebe o mē ni wē ẹsa lugbari a?”

³⁴ Jesu nọ sī wē, “Ndi ogeni suo a lū di lẹ nwunye, e ye wē a luru. ³⁵ kani o riko ẹrija ogen hū lalani. Makeni, ndi hū wē jenkọ d’e weri nī wē furu efuru, hūn wē jenkọ d’a gha onwun weli keni wē bi ogen hū a luko di lẹ nwunye, eyeko wē wē luru. ³⁶ Wē siko d’a nọ kē ndi mmōn-ozī; anwunkozī wē. Wē wū umū Osolobue—makeni wē wū ndi gha onwun lihi—elezi wē ihian-mmaka. ³⁷ O mē nke iweli ndi nwunni, Mozizi lẹ enwēn ẹ e kuguod’a ime Ekukwo-nsọ nī wē siko d’e weli ndi nwunni. Ebēhū o nọ ku oku akū-ofia hū rī e nwun okun bū o dunni okun k’o nọ ku ẹ, ebēhū o nọ kpō Di-nwōnni-ẹnyi ‘Chuku Ibrahim lẹ Chuku Aziki lẹ

Chuku Jekopu'. ³⁸ Osolobue ndi ri ndun k'ọ wu, ele nke ndi nwunni, make ni ebe ọ ri, ihian ile ri ndun."

³⁹ Ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu no si, "Onye-nkuzi, y'a zaguo ohunmal!"

⁴⁰ Egun anizini we juzi a ajuju.

Nwa Onye Ke Kraisti Wu?

(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ Ya Jesu no si we, "Ki haij we gi e ku ni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, wu nwa Defidi?"

⁴² Bu Defidi le enwen e e kuguo oku ime ehuhuo Ebu-oma, si,

'Di-nwonna-enyi si Di-nwonna-m,

"Nodi ali eka-nni m,
⁴³ d'e ru mgbe m giugu ndi inenren i
henrin ihien i gi a zoma uku."

⁴⁴ O me nwan ni Defidi kpọ Kraisti 'Di-nwonna-m', nani k'o donji nwan wuru nwa Defidi?"

Jizosi A Do We Eka-ntin Banyeni Ndi-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵ Ebehu ihian ile ri e gon e ntin, Jizosi no si umu-azunun a, ⁴⁶ "Kpachanpu ni enya ebe ndi-nkuzi Iwu ri: ọ suọ we ni w'e yi ewuru tueni a ghahunme; ọ suọ we ni w'e kelesonme we ekele pu-ichen ime afia le ebe ndi ọzọ ihian risonme; ọ suọ we ni we a nodi isi-ochi ime ulo-ofufe le ebe we no e ri oriri. ⁴⁷ W'e rigbu ikpoho di we nwun, e gi ekpere sueni e kpume e! We jenkọ d'a narin afunfun ka njo."

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgun

Oyiye Ogbennyẹ Di E Nwun Ye

(Mak 12.41-44)

¹ Jesu no lee enya, hun ke ndi idafin ri e bu oyiye we e che ime ebehu w'e buche oyiye ime Ulo-nsọ; ² ọ hunzi ogbennyẹ mgbeleke ohu di e nwun k'o buche ikpoho ebuo. ³ Ya ọ no si, "Ezioku ke m ri a gwa unu ni okpoho ogbennyẹ-mgbelekeni di e nwun kachanrin we ile e ye. ⁴ Make ni we ile gha ime hun bu oda we nwe wepuha, ye—kale ya nwen, ke o mehan ogbennyẹ, o yechanrin ihien ile o nwe o gi bi."

Jizos' E Ku E Ni We K'e Tikpo Ulo-nsọ Ri Jerusalem

(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵ Ndi hu ime umu-azunun a hu e ku oku Ulo-nsọ, e ku oku omuma ndi magbu enwen we mma le oyiye pu-ichen ndi we ye Osolobue hun we gi cho Ulo-nsọ mma. Kani, Jizosi no si we, ⁶ "O me nke ihien ndini unu ri a gba-ilee, ogen lala hun o gi meni o nwonna kaka ogbe omuma ohu hun k'a hodu elu ibe e, we k'e tituchanrin we ile."

Nsongbu Le Ukpoko Lalani

(Mat 24.3-14; Mak 13.3-13)

⁷ We no ju a, si, "Onye-nkuzi, elee mgbe ke ihien ndini jenkọ d'e gi me? Ki wu ahima hun siko d'a ghosi ni ihien ndini e d'e me?"

⁸ Jesu no si we, "Donrin ni enya make we gha e dufie unu. Make ni, ndi bu oda siko d'e gi efan m bia, si, 'Mme wu Kraisti', a siji, 'Ogen hu e ruguo!' Kani, esonkwole ni we. ⁹ Unu nu otiti agha ichen-ichen le otiti ndi risonme a luson ndi okiki, anikwole ni egun tu unu. Make ni, udi ihien ndini jenkọ d'e bu uzo me—kani ogugu-ogen abijako ozigbo hu."

¹⁰ Ya ọ nozi si we, "Ali le ali jenkọ d'a lu agha; ali-eze siko d'a luson ali-eze agha. ¹¹ Oken ali-omahihie le unwan le eje-emu ichen-ichen e feni siko d'a ri ebe ri ichen-ichen. Ihien ndi a tu egun le ihien ndi a tu enya jenkọ d'a puha igwere.

¹² Kani, ihien ndini ile gini d'e me, we jenkọ d'a nwunrun unu, kpoko unu; we unu ye we ni we kin unu ikpe ime ulo-ofufe ndi Ju ebe ri ichen-ichen, bu unu che ulo-ngan; we siko d'e gi ufiri efan m we unu jenni ndi nze le ndi Govanọ. ¹³ Onwan siko d'a wu oghere unu e gi shia ni m eri ebe we ri. ¹⁴ Kwademe ni nwan obi unu ni unu erotoko ke unu a don kinrin onu unu o gini d'e ru. ¹⁵ Make ni m siko d'e ye unu amamihien le oku-onu hun ndi ikpe unu jenkoleni d'a saeka shiarị mọbu papu.

¹⁶ Ndi munu unu le umune unu—ikennyẹ le ikpoho—le ndi nke unu le ndi owu unu jenkọ d'e rede unu. We jenkọ d'e gbu ndi hu ime unu. ¹⁷ Ize unu jenkọ d'e ze ihian ile make ufiri efan m. ¹⁸ Kani o nwonna akpu ntutu ohu ri unu isi hun jenkọ d'a la iwi. ¹⁹ Dikenme ni ndidi keni unu hun uzo nwe nzupuha."

Jesu E Ku E Ni We Jenko D'e Tikpo Obodo Jerusalem

(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)

²⁰ “Kani, unu hun ke ndi-agma fihunme Jerusalem, unu a marin ni ogen we jenkọ d'e gi tikpo a ariguo nsue. ²¹ Ogen hu, ndi hun ri Judia we gbasị elu-ugu ndi risonme ebegu; ndi hun ri ime Jerusalem we gha ime e pu; ndi rileni ime e abanyekwole ime e. ²² Makeni ogen hu siko d'a wu ogen Osolobue gi e megwari, ogen hun w'e gi mezuchanrin ihien ile we de ime Ekukwo-nsọ. ²³ O jenkọ d'a fu ndi ri ime le ndi pa nw'eka orun uhuhin hu. Makeni, oken nsongbu siko d'a ri alinj; oken onuma k'e we k'e gi son ndini. ²⁴ We jenkọ d'e gi opia-agma gbu we; we meriguu we, e duru we we nke ndi we meri, si alj ile ri ichen-ichen. Ndi alj ndi ozo wulen ndi Ju jenkọ d'a gha a zo Jerusalem uku d'e ru ni ogen alj ndi ozo e zu.”

Obibia Nwa Nke Ihian

(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)

²⁵ “We jenkọ d'a hun ihien-ahima ime enya-anwun le ifon le kokishia ri igwere. Ime uwa, alj ichen-ichen jenkọ d'a ri ime nsongbu, make oken uzun ohimin ri a zun le ebiri o ri a kpo; o siko d'a gba we ngari-nya. ²⁶ Ndun siko d'a guu ihian make egun ihien jenkọ d'e me uwa ile, makeni iken ndi ri igwere jenkọ d'e mehunme. ²⁷ Ogen hu ke we jenkọ d'e gi hun Nwa nke Ihian k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala ime orukpu. ²⁸ Ogen ihien ndini e gi bidon, turu ni nwan oto, unu e wesi isi elu, makeni ogen we gi gba puha unu a riguo nsue!”

Ihien Jesu Gi Osisi Figi Kuzi

(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)

²⁹ “Ya Jizosi no tu ni we ilu: “Leppo ni osisi figi le osisi ndi ozo ile: ³⁰ Hun we gihu foma ehuhuo, unu le enwen unu e gi enya unu hun a, gi e marin ni udu-mirin e d'e bidon. ³¹ Erirazikwo, unu hun ke ihien ndini ri e me, unu a marin ni alj-eze Osolobue a riguo nsue.”

³² “M ri a gwa unu ezioku, ndi ri ogenni aguchanringuko ihien ndini we kebe me. ³³ Elugwee le uwa jenkọ d'a ghafie, kani, ihien m ku aghafeko: o k'e mezuriri.”

Kwademe Enwen I!

³⁴ “Kani, kpachanpu ni enya, amangbe oken ehufu, oken oriri-le-orira le uhue ihien uwanj a nyindan obi unu, uhuhin hu a nwundon unu idumuzi ke onyan. ³⁵ Makeni, uhuhin hu siko d'e kunrun ihian ile ri elu-uwa. ³⁶ Munrun ni nwan enya ogen ile; e me ni ekpere ni Osolobue me unu sa-eka wanahin ihien ndini ile jenkọ d'e meririni, sazikwo eka turu ihun Nwa nke Ihian.”

³⁷ Uhuhin ile ke Jesu gi a kuzi ime Ulo-nsọ, kani ohj gba, o pu, si ugu ahun w'a kpo Oliveti d'a nodi. ³⁸ Uzo utuntun ile ihian ile hu a bia d'e kunrun e ime Ulo-nsọ, e gon e ntin.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

E Ri Ni We Jesu Ngo

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jon 11.45-53)

¹ Ogen Mmemme ahun we gi e ri Bređi nwonleni yisti o gi a fu hun w'a kpozikwo Mmemme-Nghafe gi rume, ² ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu hu a cho uzo w'e gi gi nzuzue gbu Jizosi, makele egun ndi alj ri a tu we.

Judasị E Kweri N'ọ Siko D'e Re Jesu

(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ “Ya Ekwensu no banye ime Judasi hun w'a kpo Iskarotu, hun wu onye ohu ime umu-azuun mmebuo hu. ⁴ O no pu, jenne d'e son ndi-isi nchu-ejan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ ku ke o don re Jesu ye we.

⁵ Ogen we gi nu a, efo no suo we usuo, we no kweri ni we jenkọ d'e ye e egho. ⁶ “Ya o no kweri. O no choma ezigbo efe o jenkọ d'e gi we Jesu ye we ebe ndi bu oda rileni.

Oriri-Nghafe

(Esodosi 12.1-20; 13.3-10; Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jon 13.21-30)

⁷ Uhuhin hu we gi e bidon Mmemme we gi e ri Bređi nwonleni yisti o gi a fu e ru, uhuhin ahun we gi e gbu nwa-ebulu Nghafe, ⁸ Jizosi no zipu Pita le Jonu, si we, “Jenne ni d'a kwademe ihien ni enyi ri Oriri-Nghafe.”

⁹ We no ju a si, “Elebe k'i cho ni enyi no meme e?”

¹⁰ O no si we, “Gon ni ntin: unu banyekoni ime obodo, okennyehi ohu bu ite-mirin jenkọ d'e kunrun unu. Sonne banye ulo o siko d'a banye. ¹¹ Si ni onye nwon ulo hu, ‘Onye-nkuzi si i, “Elebe ke mmughe hu obia a nodi ri, hun mme le umu-azuun m jenkọ d'a nodi ri ihien-oriri Nghafe?’” ¹² O siko d'a ghosi unu mmughe ohu shianj ri ibe elu, hun we kwademe guu ohunma-ohunma; no ni ebegu kwademechanrin ihien ile.”

¹³ Ya we no jenne. We no hunchanrin ihien ile k'o don gwa we, 'ya we no kwademe Oriri Nghafe.

Oriri-nsọ

¹⁴ Ogen e ru, Jizosị nọ weri oche, ndi-ozì hụ pu-ichèn nọ sọn ẹ nọdịsọnmẹ alì—nì wẹ ri Oriri hụ. ¹⁵ Jizosị nọ sị wẹ, “A chọkẹnmeke m nì mmẹ lẹ unu ri Oriri-Nghafeni m gini d'a ta afunfun! ¹⁶ Makẹni, m rị a gwa unu, erikọzị m'a d'e ru mgbe ihien wẹ gi ẹ e ku jenkọ d'e gi mezu ime Alì-eze Osolobue.”

¹⁷ Ya ọ nọ weri mkpu, o yeguu Osolobue ekele, ọ nọ sị, “Weri ni onwan kerì. ¹⁸ M rị a gwa unu nì arakozì m manya vainjì d'e ru mgbe Alì-eze Osolobue bia.”

¹⁹ “Ya ọ nọ weri ogbe-brẹdi, ye Osolobue ekele, bebe ẹ, wẹ ẹ ye wẹ, sị, “Onwan wu ẹhụ m, hụn wẹ rị e gi ufiri unu e ye. E mē nì onwan e gi a nyanhan m.” ²⁰ Eriira k'o donzikwo weri mkpu hụ ye wẹ, ogen wẹ gi riguu, sị, “Mkpuni wu nkwerigbama ohun hụ Osolobue tume, hụn wẹ gi ẹdeke m biye ẹka—ẹdeke m wẹ gi ufiri unu gba pu.”

²¹ “Ka lee n'ẹ, mmẹ lẹ onye jenkọ d'e re m rị ebeni e ri ihien-oriri! ²² Nwa nke Ihian siko d'a nwun ke Osolobue don ku, kanjì nsongbu rì nì onye hụ jenkọ d'e ren'ẹ!”

²³ “Ya wẹ nọ juma ibe wẹ ke onye ime wẹ jenkọ d'e mē ihienni.

Onye Kacharin?

²⁴ Ndi-ozì ahun pu-ichèn nọ domazikwo ndondo ime igunrun wẹ onye wẹ siko d'e weri ni 'ya kacharin ime wẹ ile. ²⁵ Jizosị nọ sị wẹ, “Ndi-nze uwa a kị ndi wẹ rị a kị rikẹ sị uwẹ nwẹ wẹ; ndi rị a kịni a za 'Omẹ-oghọ!’ ²⁶ Kanjì, emekwọlẹ nì erira. Kama, onye kacharinni ime unu 'ya nọ ke onye kacharin nwata; onye-ndu 'ya nọ ke odibo. ²⁷ Eghẹ, onye kadẹ ibe ẹ? Onye hūn nọdì alì e ri ihien-oriri ra onye hūn rì e buhẹ ihien-oriri, e jèn ozi rìn'a? Eļe onye hūn nọdì alì e ri ihien-oriri ka? Kanjì, m rì nwan ime igunrun unu lẹke onye e jèn ozi.”

²⁸ “K'osilerì, unu wu ndi sọn m nọdì ime nsongbu ile wẹ gi lele m, unu anatoni m: ²⁹ m rì nwan e ye unu Alì-eze a kị—nọkẹ ke Nedi m don ye m, ³⁰ keni unu hūn uzo sọn m rì, sọn m ra ime Alì-eze m; unu siko d'a nọdịsọnmẹ enu ukpo-eze, e kin ikpun-ulo mmẹbuo rì Izrelu ikpe.”

Jizos' E Ku Ẹ Nì Pita Jenko D'a Ghorì N'ọ Marìn A

(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jọn 13.36-38)

³¹ “Sajmonu, Sajmonu! Gọn ntin! Ekwensu a siguo Osolobue nì a lele unu ile, keni ọ yọ unu ke wẹ don a yọ oka. ³² Kanjì, e meguo nì m'ì ekpere Sajmonu, amamge okukwe i a dan. Ogen y'e gi gbehutoguu obi kinhen azuun, y'a gba umunẹ i umẹ.”

³³ Kanjì, Pita nọ sị, “Di-nwonnì-enyi, a kwademeguo m nì m jenkọ d'e sọn i jèn ngan, sọndẹ i nwunhūn!”

³⁴ Jizosị nọ sị a, “Pita, m rị a gwa i, okpa gini d'a kwan ukinkin tanni, i siko d'a ghorì mgbe ẹto nì y'a marìn m.”

Ekpa Lẹ Opia-agma

³⁵ Ya Jesu nọ ju umu-azuun a ajuju, sị, “Ogen hū m gi zipu unu, sị unu ewerile egho mobu buru ekpa mobu akpukpo-uku, o nwongho ihien konj unu?” Wẹ nọ sị a, “Mba, o nwonnì.”

³⁶ Jesu nọ sị wẹ, “Ujeni, onye nwon egho ya weri ẹ nwan; onye nwẹ ekpa ya buruzikwo a. Onye nwonleni opia-agma 'ya re ewuru o yiye elu e, gi ẹ hōnrin opia-agma. ³⁷ Makẹni, m rị a gwa unu nì ihien ahun Ekukwo-nsọ ku, nì

‘Wẹ jenkọ d'a gun a yeni ndi a dan iwu’ jenkọ d'e mezuriri ebe m rì.

Ezie, ihien wẹ de ime Ekukwo-nsọ banyeni m hụ e mezu.”

Umu-azuun a nọ sị a, “Di-nwonnì-enyi, lee e, opia-agma ebuo rì ebeni!”

³⁸ “Ya ọ nọ sị wẹ “Ohun e higuo.”

Jesu A Nọ Elu Ugu Olivu Mẹ Ekpere

(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)

³⁹ Jesu nọ gha ime obodo hụ pu, jennme elu Ugu Olivu k'o don e mē mbu, umu-azuun a nọ sọnmẹ ẹ. ⁴⁰ Ogen o gi ru ebahun, ọ nọ sị wẹ, “Mē nì ekpere makẹ unu gha a danban ime onwunwan.”

⁴¹ “Ya ọ nọ jenshi ihun ekere, ihien rikẹ ebe mburu e ru wẹ ma a, gbu osekp, mē ekpere, ⁴² sị, “Baba, omeni y'a chogho, napu m mkpu afunfunni; kanjì, uche i 'ya mē, eļe nke m.”

⁴³ “Ya mmōn-ozì nọ gha elu-igwee d'e kunrun ẹ, yeche n'ẹ iken. ⁴⁴ Makẹni ọ rì ime oken ufu, o mekenme ekpere kari k'o mē mbu; obanje ẹ nọ ke ẹdeke rì a tatuni.

⁴⁵ Ogen o gi gha ebahun ọ rì alì e mē ekpere lihi oto, ọ nọ bia d'e kunrun umu-azuun a; ọ nọ hūn nì wẹ rì uran, makẹni ehụ ro wẹ wẹ gi kwan ekwan. ⁴⁶ “Ya ọ nọ sị wẹ, “Kì unu rì a ranhinni? Lihi nì oto mē ekpere makẹ unu gha a danban ime onwunwan.”

E We Wẹ Jizosì Ye Wẹ, A Nwunrun W'a

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jọn 18.3-16)

⁴⁷ Ebe Jizosị rikwo e ku oku, idenmizi, igunrun ihian nọ bia. Onye hū w'a kpo Judasi, onye ohu ime ndi-ozì pu-ichèn mmẹbuo hū, duhẹ wẹ. Ọ nọ jenburu Jizosị d'e su ẹ onu. ⁴⁸ Kanjì Jizosị nọ sị a, “Judasi, isu-onu k'i gi e re Nwa nke Ihian?”

⁴⁹ Ogen umu-azuun ndi we le Jesu wi gi hun ihien jenkọ d'e meni, we nọ si Jesu, "Di-nwonnienyi, ni enyi gi opia-agma enyi lu ogun?" ⁵⁰ Onye ohu ime we nọ banpu odibo onye-isi nchuejan ntin eka-ihien.

⁵¹ Jesu nọ si we, "Kusi ni ihienni!" 'Ya o nọ metu okennyenye hu eka ntin, zuo a.

⁵² Ya Jizosi nọ si ndi-isi nchue-ajan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ le ndi-isi—hun we ile gba bja ebefu d'a nwunrun a, "Ki unu buheni opia-agma le egbe, rike si m wu onye-ohin?" ⁵³ Ogen ahun mme le unu gba a ri ime Ulo-nsọ uhuhin ile, unu anwunni m. Kanị hunni wu ogen unu le ogen iken ishi gi a ki!"

Pita a Ghorị N'ọ Marị Jizosi

(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 67-72; Jón 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Ya we nọ nwunrun Jesu, duru e jenne, we si iwe onye-isi nchue-ajan. Kanị Pita sonko a azuun—bu egbata we e teyeghozi. ⁵⁵ Ogen ndi ri ebefu gi fiye okun ahanmahan ezi-ogwa onye-isi nchue-ajan hu, nophonme okun ahun, Pita nọ nodiyeni we. ⁵⁶ Ogen nwa-agboọ ohu hun wu odibo gi gi okun ahun we fiye legha Pita k'ọ nodi ebahun a nyan okun, o bu enya tuma a, o nọ si, "Okennyeni le Jizosi te wiziwo!"

⁵⁷ Kanị Pita nọ ghorị, si, "Okpoho, amarin m'a!"

⁵⁸ O tebe, onye ozo a hun Pita, o nọ si a, "I wuzi onye ohu ime we!" Pita nọ si a, "Di-enyi, ele mme!"

⁵⁹ Ihien nọ ke mgbahunme okuloku a ghafegwu, onye ozo nozi si, "Iru-uka arị a, okennyeni le Jesu wi, makeni onye Galili k'ọ wu!"

⁶⁰ Pita nọ si a, "Di-enyi, amarin m ihien i ri e ku!"

Ke Pita don ri e ku okuni, okpa nọ kwan.

⁶¹ 'Ya Di-nwonnienyi nọ gbehuo, bu enya zinme Pita. Pita nọ nyanhan oku Di-nwonnienyi gwa a, k'ọ don si a, "Okpa gini d'a kwan ukinkin tanni, i k'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m." ⁶² Pita nọ pu d'a kwan ezigbo ekwan.

E Gbu we Jizos' Ili, Kpa A Ye Emu

(Mat 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Ikennyenye ndi hu gi Jesu e che e nche nọ kpama a e ye emu, e gbu e ili. ⁶⁴ E kenkin we e enya, a ju a, a si, "Bu nwan amuma! Onye ime enyi fian i ihien?" ⁶⁵ We nọ kusonmezi ihien ndi ozo bu oda, e gi e kpari a.

E Weri We Jizosi Si Ogwa Ndi-isi Nkikwama

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jón 18.19-24)

⁶⁶ Ogen eki gi fon, Ndi-isi ile nọ zu ogwa—ke ndi-isi nchue-ajan ke ndi-nkuzi Iwu. 'Ya we nọ duru Jizosi, duhe e Ogwa Ndi-isi nkikwama ahun zuni. ⁶⁷ Ndi-isi nkikwama ahun nọ si a, "Omeni 'yu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, gwa enyi?" O nọ si we, "M gwa unu, unu e kweriko;" ⁶⁸ m ju unu ajuju, unu azako. ⁶⁹ Kanị, gha kiken jenne, Nwa nke Ihian jenkọ d'a nodi alị eka-mni Chuku, Onye nwe iken ile." ⁷⁰ We ile nọ si, "Iyu wu nwan Nwa Osolobue?"

O nọ si we, "Ya ke unu ri e ku ni ya ke m wu."

⁷¹ We nọ si, "Ki enyi ri a chizi ni osher! Enyi e gigo ntin enyi nu ihien o ku!"

Isi Nke Eto-kwasị-ogun

E We We Jizosi Jenni Govano Wu Paileti

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jón 18.28-38)

¹ 'Ya Ndi-isi Nkikwama hu ile nọ lihi oto, weri Jizosi jenni Paileti, hun wu Govano ri a kidon ni ndi Rom. ² Ebefu ke we nọ kinme, si, "Enyi nwundon okennyeni k'ọ ri e dufe ndi alị enyi, a si we akuzile eze-kanị wu Siza ugwo-isi. O sizi kwọ ni 'ya le enwen e wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, 'ya wu ni o wu eze."

³ Paileti nọ ju Jesu, si, "Iyu wu eze ndi Ju?"

O nọ si a, "Ye kugwo a."

⁴ 'Ya Paileti nọ si ndi-isi nchue-ajan le igunrun hu, "Ahunni m ihien m'e gi ma okennyeni ikpe."

⁵ Kanị, we hukwo e ku e, a si, "O gi nkuzi e e buheni ndi ile ri ime Judia isusu. Ime Galili k'ọ gha bidon, o rugwo nwan ebeni."

Paileti A Si We We Jesu Jenni Herodu

⁶ Ogen Paileti gi nu ihienni, o nọ ju we ke okennyenye hu wu onye Galili. ⁷ Ogen o gi marin ni azuun Herodu ri a ki k'ọ gha bja, 'ya o nọ zi e jenni Herodu, hun rizi ime Jerusalem ogen hu. ⁸ Ogen Herodu gi hun Jesu, efọ nọ suo a usuo oda-oda, makeni o teke o choma n'ọ hun a. Makeni, o nugu otiti e, a tu enya n'ọ siko d'a hun a ebe o ri a run orun-atumenya. ⁹ 'Ya o nọ jusonme Jizosi ajuju bu oda, kale Jizos' a sharin' a ihien owule. ¹⁰ Ndi-isi nchue-ajan le ndi-nkuzi Iwu turuhkwọ ebahun e kukenne eje-ihien bu oda we si ni 'ya k'ọ me.

¹¹ Herọdu lẹ ndị-agma a nojị mē Jesu rịkẹ onyẹ-ẹti, kpa a ye emu. 'Ya Herọdu nọ yime ẹ ekwa ma mma, zikin ni Paileti ya. ¹² Uhuo hịn hu kẹ Herọdu lẹ Paileti henrin owu; wẹ te wu enenren mbu.

E Wehe We Jizosi Ebe Ihian Ile Ri

¹³ Paileti nọ kpogbama ndi-isi nchue-ejan lẹ ndi-isi lẹ ndi ali hu ile, ¹⁴ si wẹ, "Unu wehe ni m okennyeni; unu si n'ọ ri e dufie ndi alini. E lelegu m'a nwan id'anya unu; ahunni m eje-ihien ndi hu unu si ni 'ya k'o me. ¹⁵ Herọdu lẹ enwen ẹ ahunzikwoni eje-ihien owule o me, 'ya k'o gi zikinhen ni enyi 'ya azuun. Lee ni enya, o nwonna ihien okennyeni me hun wẹ gi gbu ẹ. ¹⁶ 'Ya wu, m jenko d'a si wẹ fian a mkpinsi, a hatu m'ẹ n'ọ lama."

¹⁷ (Ogen Mmemme-Nghafe owule Paileti k'e wepuhariri ni wẹ onye-ngan ohu.)

¹⁸ Kanj igunrun hu ile nọ yime oro, a si, "Wepu onyeni! Gbu ẹ! Wepuha ni enyi Barabasi!" ¹⁹ (Barabasi ni wu okennyẹ ohu wẹ buche ime ulo-ngan make ufiri isusu me ime obodo hu lẹ ochu o gbu.)

²⁰ Makeni Paileti te cho n'ọ hapu Jizosi ye, o nọ gwamazi igunrun hu oku. ²¹ Kanj wẹ ile hukwo e yi oro, a si, "Kpogbu ẹ! Kpogbu ẹ!"

²² Paileti nọ gwazi ndi ahun oku hun me mgbe eto, si, "Ki hai? Elee eje-ihien k'o me? Ahunni m ihien owule o me hun wẹ e gi gbu ẹ! 'Ya wu, m jenko nwan d'a fian a mkpinsi, hatu ẹ ye."

A Ma We Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jon 18.39—19.16)

²³ Kanj wẹ hukwo e yi oro, a gwakenme 'ya kpogbu Jizosi. Oro wẹ nọ kari aka; nke wẹ nọ bun. ²⁴ 'Ya Paileti nọ ma Jizosi ikpe hu wẹ cho n'ọ ma a. ²⁵ O nọ hatu onye hu wẹ cho—onye hun wẹ gi ufiri isusu lẹ igbu-ochu buche ime ngan.

O nọ we Jizosi ye wẹ kpogbu—nọkẹ kẹ ndi hu don cho.

E Duru We Jesu D'a Kpogbu Elu Obe

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jon 19.17-27)

²⁶ Ebe ndi-agma dukọ a, wẹ nọ hun okennyẹ ohu w'a kpo Saimonu, onye obodo Sajrini, hun gha ali-ofia lala ime obodo. Wẹ nọ kwondon ẹ, bu obe hu kwasị a uvun, si a buru ẹ sonme Jesu.

²⁷ Igunrun ihian hu e son Jizosi, wẹ lẹ ikpoho ndi ri a kwan ni Jizosi ekwan, e ti aka obi, e gon'e. ²⁸ Jesu nọ gbehuto, si wẹ, "Ikpoho Jerusalem! Akwanle ni ni m ekwan, ka kwanmani ni enwen unu lẹ umu unu. ²⁹ Makeni ogen zeni lalariri, hun wẹ e gi si, 'Ndi-agan lẹ ikpoho mutuleni nwa lẹ ndi yetuleni nwa eran e nwẹkẹ isi-oma.' ³⁰ Ogen hu ihian jenko d'a gha a si ugu, 'Dankwasị enyi ndo-ol', a si oke, 'Kpumẹ enyi ndo-ol' ³¹ Makeni, o me nwan ni wẹ ri e me ihieni ogen osisi gi ri ndun, kini k'e me ọ kpogwu nkun?"

A Gun W'a Yeni Ndi Njo

(Azaya 53.12)

³² O nwon ikennyẹ ebuo ozọ hun wẹ duru wẹ lẹ Jesu d'a kpogbu—kanj ndini me eje-ihien.

A Kpoma We Jesu Elu Obe

³³ Ogen wẹ gi ru ebenu w'a kpo "Okpokom'isi", wẹ nọ nọ ebenu kpoma Jesu elu obe, iya lẹ ndi hu me eje-ihien—onye ohu azuun aka-nni ẹ, hun-ẹbo azuun aka-ekpen ẹ.

³⁴ Jesu nọ si, "Baba, ghaghari wẹ, makele amarin wẹ ihien wẹ ri e me."

Wẹ nọ tu-nkpọ, gi ẹ kerị ekwa a.

³⁵ Igunrun ihian turu ebenu, e lee ile; kanj, ndi-isi ndi Ju hu a kpa a e ye emu, a si, "O zuo ndi ozọ. 'Ya zuo nwan enwen ẹ nu—mbuni iya wu Kraisti Osolobue, Onye Hu Osolobue Tume, Onye Hu o hori!"

³⁶ Ndi-agma huzi a kpa a e ye emu: a bia wẹ d'e kunrun ẹ, ye ẹ manya ru-uka, ³⁷ si a, "Omēni iju wu Eze ndi Ju, zuopuha enwen i!"

³⁸ O nwęzikwo ihien wẹ deye elu obe hu. Ihien wẹ de wu, "Onwan wu Eze ndi Ju."

³⁹ Onye ohu ime ndi hu me eje-ihien hun wẹ kpoma elu obe nọ kparime ẹ, a si a, "Ele 'yu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume? Zuopuha nwan enwen i, y'a zuopuhazikwo enyi!"

⁴⁰ Hun ebọ nọ jugbo hun ku ihieni, si, "Y'a ra tudẹ egun Osolobue—ebe o me ni ikpe ohu kẹ wẹ ma 'yu lẹ iya? ⁴¹ Ikpe wẹ ma enyi nwen furu efuru, makeni ihien enyi cho kẹ enyi ri a hun; kanj o nwonna ihien okennyeni me." ⁴² 'Ya o nọ si Jesu, "Jizosi, ogen y'e gi bia rike Eze, dodo nyanhankwo m-o!"

⁴³ Jesu nọ si a, "M ri a gwa i ezioku, tanni, i siko d'e son m nodi ime Ali Izu-iken wu Paradaisi."

Onwun Jizosi

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jon 19.28-30)

⁴⁴ Ihien nọke okuloḅu mmeḅu efinnai, oḅen hụ ẹnya-anwun gi a ri isi, oḅihi nọ gbachanrin ali hụ ile d'e ru okuloḅu eto efinnai, ⁴⁵ maḅeni anwun amuzini. Eḅwa we gi gbḅḅepu Ebḅu-kachanrin-nso ime Ulo-nso nọ bawapu ebḅu*. ⁴⁶ Ya Jesu nọ gi oken olu yi oro, si, "Baba, e bu m mmon m che i eka!" O kuguu ihienni, o nọ kwḅḅepu, nwunhun.

⁴⁷ Oḅen onye-isi agha hụ hun ki ndi-agma kpogbun'e gi hun ihien meni, o nọ ja Osolobue mma, si, "Ezioku-ezioku, eka okennyeni ri ochan!" ⁴⁸ Oḅen ndi hụ ile gbakikome ebahun e lee ilee gi hunguu ihien meni, we nọ tiri eka obi lama. ⁴⁹ Ndi ile marin Jesu ohunma le ikpoho ndi hụ gha Galili sonhen e notezi ekerē, e lee ihien ndi ri e meni.

Olili Jizosi

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jon 19.38-42)

⁵⁰ Oḅen hụ, o nwon okennyē ohu efan a wu Josefū, hun gha obodo Arimatia ri Judia bia. O wu ezigo ihian le onye e bi obibi ri ochan. O ri e che oḅibia Ali-eze Osolobue.

O wu onye ohu ime Ndi-isi Nkikwama—⁵¹ kanj, o kweyeni ni we ime ihien we ku le ihien we me Jesu.

⁵² O nọ jen d'e kunrun Paileti, si a buye e ehu Jizosi. ⁵³ 'Ya o nọ gha elu obe butu e, gi eḅwa line kwama a, bu e che ime ili we liyetulen ihian hun we gu riḅe okporo ye ime omuma zeni. ⁵⁴ Uhuohin Nkwademe ro (Uhuohin Fraide), hun we gi a kwademe Uhuohin Izu-iken, bu o rumeguḅo enyasi hun Uhuohin Izu-iken gi e bidon.

⁵⁵ Ikpoho ndi hụ gha Galili sonhen Jizosi nọ sonme Josefū, we nọ hun ili hụ, hunzi ke we don dome ehu Jizosi. ⁵⁶ Ya we nọ lama d'a kwademe ihien ndi e shin ohunma le uden we jenko d'e gi te ehu hụ.

O ru Uhuohin Izu-iken, we nọ zu iken—maḅeni erira ke Iwu ku.

Isi Nke Eno-kwasị-ogun

Jesu A Gha Onwun Lih

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jon 20.1-10)

¹ Kanj, uzo-utuntun biribiri uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuohin Sonde), ikpoho ndi hụ nọ weri ihien ndi ahun e shin ohunma we kwademeḅu, jenme ili hụ. ² We nọ hun a ni e nupuguo we omuma we gi nukin onu ili hụ. ³ 'Ya we nọ banye ime e; kale ahunni we ehu Di-nwonn-enyi wu Jesu. ⁴ O nọ gba we nghari-nya. Ke we don ri e ro e, idenmizi ikennyē ebḅu yi eḅwa ri e be nwanran-nwanran nọ wuzoye ni we. ⁵ Oken egun nọ tuma we, 'ya we nọ bu ihun koma ali. Ikennyē ndi hụ nọ si we, "Ki haun unu gi a cho onye ri ndun ebe ndi nwunni ri?" ⁶ O rizi ebeni; o ghaguo onwun lihi. Nyanhan ni ihien o gwa unu oḅen o gi ri Galili: ni. ⁷ 'We jenko d'e bu mme wu Nwa nke ihian che eka ndi njo, a kpogbu we m; kanj hun m'e akpohin eto, m k'a gha onwun lihi.' "

⁸ Ya ikpoho ndi hụ nọ nyanhan ihien Jesu ku, ⁹ a gha we ili ahun lua, we nọ gwa madu mmanai hụ le ndi ozo ile hoduni. ¹⁰ Ikpoho ndi hụ wu Meri onye Mag'dala le Juana le Meri nne Jemis; uwē le ikpoho ndi ozo we ile wi gba gwa ndi-ozu hụ pu-ichen ihien ndini. ¹¹ Kanj, ndi-ozu hụ pu-ichen egini e don maḅeni ihien we ri e ku ri we hụ ke oku nwonleni isi.

¹² Kanj Pita nọ lihi eto, gbasi ili ahun; o hulua ali, nyonye, 'ya o nọ hun eḅwa line hụ we te gi kwama Jesu, kanj o nwonzini ihien ozo o hun. O nọ pu, e ro ihien meni.

Umū-azuun A Jenko Emausu A Hun Jesu K'o Ghaguu Onwun Lih

(Mak 16.12-13; Luk 24.44-47; Jon 5.39, 45-47)

¹³ Uhuohin ohu ahun zi, umū-azuun Jesu ebḅu jenko obodo ohu me ekerē w'a kpo Emausu. (Gha Jerusalem d'e ru Emausu wu ihien ri ke maili esa.) ¹⁴ We hụ e ku oku ihien ndi hụ ile meni. ¹⁵ Ke we ri e ku, e shi inyenren, 'ya Jizosi le enwen e nọ nochimē we, son we jensonme; ¹⁶ kanj anini we we koma a enya. ¹⁷ Ya Jizosi nọ si we, "Elee inyenren ke unu shiko ihienni ile jenko?"

We nọ biwuzo, ronme ihun. ¹⁸ 'Ya onye ohu ime we w'a kpo Klopasi nọ si a, "O nọke si 'yu suḅu wu onye oḅia ri ime Jerusalem hun marinleni ihien ndi me ebahun kete uhuohinni?"

¹⁹ Jesu nọ si, "Ki me?"

We nọ si a, "Ihien ndi gbashari Jesu onye Nazaret: Okennyeni gi orun a le oku-onu a ghosichanrin n'o wu oken onye-amuma ri mkpa—ke ebe Osolobue ri ke ebe ihian ri—²⁰ lezi ke ndi-isi nchu-ejan le ndi-isi enyi don we e ye we ni we ma a ikpe-onwun; 'ya we nọ ma a ikpe onwun, kpogbu e; ²¹ kanj enyi te nwon olile-enya ni iya wu onye hun jenko d'a gbapuha Izreli!"

"Eghe, wezukade ihien ndini ile, onwan me e nwan akpu-uhuohin eto ihien ndini me. ²² Ozoz, ikpoho ndi hụ ime ndi itu enyi me ihien tu enyi enya; we jen ili e uzo-utuntun tanni,

* **Isi Nke Eto-kwasị-ogun:**45 Esodosi 26.31-33

²³ kanj ahunnj wẹ ẹhụ a. Wẹ nọ kinhen d'a gwa ẹnyi nj a hunguode wẹ ọhun ebe ndi mmọn-ozị pūha d'a gwa wẹ nj ọ hụ ndun. ²⁴ Ndi hụ ime ndi ẹnyi lẹ wẹ wj e jenguzozi ili hụ, wẹ nọ hunzikwo a nj ọ rịchanrịn ke ikpoho ndi hụ don ku; kanj ahunnj wẹ 'ya lẹ enwen ẹ."

²⁵ Ya Jizosị nọ sị wẹ, "Euu! Unu e zuzuke; ọ fuka unu ọrun ikweri ihien ile ndi-amuma ku ime Ẹkukwo-nsọ! ²⁶ Ekuni w'ẹ nj Mezaya jenkọ d'a taguu afunfun ndini ọ kebe banye ọghọ a?" ²⁷ Ya Jizosị nọ gha ihien Mozizi de ime Ẹkukwo-nsọ d'e ru ihien ndi-amuma ile de kowachanrịn nj wẹ ihien ile Ẹkukwo-nsọ ku banyeni 'ya lẹ enwen ẹ.

²⁸ Hun wẹ gi rumẹ ẹhiu obodo hụ wẹ jenko, Jizosị nọ mẹ rikẹ sị ọ k'e jenghafe; ²⁹ wẹ nọ rjokenmẹ ẹ, sị a, "Du ẹnyi nọdi ndo-ọ, nj ọhị a gbamaguo, uhuhin tanni a gumaguo ma." 'Ya ọ nọ banye d'e sọn wẹ nọdi.

³⁰ Ogen ọ gi nọdi alị n'ọ sọn wẹ ri ihien-oriri, ọ nọ weri bredi, gozi ẹ; ọ nọ bebe ẹ, wẹ ẹ ye wẹ. ³¹ Ebehụ ke ẹnya wẹ nọ shiapu, wẹ nọ marin nj iya ro. 'Ya ọ nọ fori, ahunzini w'a!

³² Wẹ nọ sị ibe wẹ, "Ogen ọ gi a gwa ẹnyi oku uzọ lẹ ogen ọ gi rị a kowa nj ẹnyi Ẹhuhuo-nsọ, ẹlẹ ọ nọ ke sị okun rj ime obi ẹnyi a dun?"

³³ Wẹ nọ lihi ọto ozigbo ahun, kin-azun si Jerusalem; wẹ nọ hun umu-azun mmanai hụ lẹ ndi ozo wẹ lẹ wẹ wj ke wẹ gbakikome; ³⁴ wẹ ile gbakikomeni hụ a sị, "Ezioku ro! Di-nwonnienyi e lihiguo, Saimonu a hunguo a!"

³⁵ Wẹ ẹbubuo nọ nwan gwa wẹ ihien mẹ uzọ, gwazikwo wẹ ke wẹ don ghoha nj Di-nwonnienyi ro ogen ọ gi bebe bredi.

Umu-azun Jesu A Hun Jesu K'ọ Ghaguu Onwun Lih

(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jon 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8)

³⁶ Ebe mmadu ebuo hụ rị a gwa wẹ ihienni, Jizosị lẹ enwen ẹ nọ nwonpuha idemizi, turu etintinnai wẹ. Ọ nọ sị wẹ, "Udon 'ya rị nj unu."

³⁷ Wẹ ile nọ jusohi, ezigbo egun nọ tuma wẹ; wẹ hụ e ro n'a hun wẹ onye-mmọn. ³⁸ 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Kj haiñ egun gi a tu unu? Kj haiñ unu gi e nwẹ obi-ebuo?" ³⁹ Lee ni ẹka m; lee ni ukụ m: Mmẹ ro! Metu nj m ẹka nj unu hun a nj mmẹ ro; onye-mmọn ara nwẹ uru lẹ ọkpukpu ke unu don hun nj e nwongho m."

⁴⁰ O kuguu ihienni, ọ nọ ghosi wẹ ẹka a ebuo lẹ oku a ebuo. ⁴¹ Ebe omeni ekwerikwonj wẹ —makele ọ tu wẹ ẹnya leni ighoghọ jun wẹ obi—ya Jesu nọ sị wẹ, "Unu e nwegho ihien ọwule w'e ri eri ebene?" ⁴² Wẹ nọ ye ẹ mkpikpi azun wẹ shi, ⁴³ ọ nọ narin wẹ iya, rị ẹ id'ẹnya wẹ.

⁴⁴ Ya ọ nọ sị wẹ, "Ihien ndinj ke m gwa unu ogen mmẹ nj unu gi rị: nj ihien ile wẹ de banyeni m ime Iwu Mozizi lẹ ime ihien ndi-amuma de lẹ ime Ebu-oma jenkọ d'e mezuchanrịnri."

⁴⁵ 'Ya ọ nọ kpupu uche wẹ keni wẹ sa-ẹka ghota Ẹkukwo-nsọ, ⁴⁶ sị wẹ, "Onwan wu ihien wẹ de: nj Krajistị, Onye Hụ Osolobue Tume, siko d'a ta afunfun, nwunhun, nke akpu-uhuhin ẹto ọ gha onwun lihi; ⁴⁷ nj wẹ jenkọ d'e gi ẹfan a zi ndi alị ile ozi nroghari lẹ mgbaghari njọ —nj Jerusalem ke wẹ jenkọ d'a gha bidon.

⁴⁸ Unu wu osheri ihien ndinj ile hun meye unu ẹnya. ⁴⁹ Lee n'ẹ, m jenkọ nwan d'e zihẹ nj unu Mmọn-nsọ ahun Nedi m kwe nkwa a. Ka cherikwo nj ime obodo ebene d'e ru ogen wẹ yimeguu unu iken hụ gha Elu-igwee bia."

Jizosị E Si Elu-igwee

(Mat 28.19-20; Orun Ndi-Ozi 1.9-11)

⁵⁰ Ọ nọ duru wẹ gha ime obodo hụ puha, duru wẹ rukworị Bẹtani; e ru wẹ ebegu, ọ nọ kishi ẹka enu, gozi wẹ. ⁵¹ Ogen ọ gi rị a gozi wẹ, 'ya ọ nọ gha ime igunrun wẹ pu, e wẹ w'ẹ shi elu-igwee. ⁵² 'Ya wẹ nọ fe ẹ.

Wẹ nọ gi oken ighoghọ lakin Jerusalem. ⁵³ Wẹ hụ a nọ ime Ulo-nsọ ogen ile, a ja Osolobue mma.

Ozioma Jizọs' Kraịstị Nọkọ Kọ Jonu Dọn De Ẹ

Jesu Wụ Oku Osolobue

¹ Ogen mbidọn, oku hụ rị arị; Oku hụ lẹ Osolobue rị; Oku hụ wụ Osolobue. ² Oku ahun lẹ Osolobue rị ogen mbidọn. ³ Osolobue ke ihien ile rini ghanan'a; o nwonni ihien Osolobue ke hun o keleni ghanan'a. ⁴ Ime e ke ndun rị; ndun hụ wụ ukpe ihian ile. ⁵ Ukpe hụ e nwun ime ishi, kanj ishi, mkpokiki, a s'eka tinyun a mọbu gho a.

⁶ O nwon okennyẹ ohu Osolobue zihẹ; efan a wụ Jonu. ⁷ O bia d'a shia eri banyeni ukpe hụ, keni ihian ile nū eri e, kweri. ⁸ Ele 'ya wụ ukpe hụ, kalẹ o bia d'a shia eri banyeni ukpe hụ. ⁹ Onye hụ wụ Ezigbo Ukpe hụ hun e ye ihian ile ukpe lala ime uwa ogen ahun.

¹⁰ Osolobue ke uwa ghanan'a, kanj uwa amarinn'a ogen o gi bia. ¹¹ O bia d'e kunrun ndi nke e, kanj ndi nke e anabanhann'a. ¹² Kanj, ndi ile hun nabanhan n'a, ndi ile hun kwerini n'e, o ye we iken ni we wuru umu Osolobue: ¹³ ele ihian mu we; eginu we uche ihian mu we, o nwonni okennyẹ owule han we mu we, kama, Osolobue mu we.

¹⁴ Oku hụ nọ henrin ihian, o nọ son enyi biri elu-uwa. Efo ma lẹ ezioku jun ime e! Enyi a hunole ogho a, ogho akpu Nwa ohu Chuku-Nedi mu.

¹⁵ Jonu ku banyen'e, yi oro si, "Onwan wu onye hun m ri e ku ogen m gi si, 'Onye hun lalani m memegu ka m, makele o ri a ri ni we d'a mu m.'" "

¹⁶ Make ihien ahun jun ime e, enyi hụ e nwehen ngozi mmagi-mmagi. ¹⁷ We ye Iwu ghanan Mozizi; kanj efo ma lẹ ezioku ghaha eka Jesu Kristi. ¹⁸ O nwonni onye huntu Osolobue, kanj akpu Nwa ohu o mu suo, hun wu Osolobue, hun nokunme n'e, e meguo enyi marin a.

Osheri Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Shia

(*Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18*)

¹⁹ Onwan wu eri Jonu shia ogen ndi-ndu ndi Ju gi gha Jerusalem zihẹ ndi nchu-egan lẹ ndi Livai d'a ju a, si, "Onye k'i wu?" ²⁰ Jonu a ghorini; mba, o kupu a, si, "Ele m Kraistị Onye Nzuopuha hụ Osolobue Tume." O ghorini.

²¹ We noji ju a, si, "Onye k'i wu? Iyu wu Elajaja?"

O no si, "Mba."

"Iyu wu Onye-amuma hụ pu-ichen?"

O si, "Mba."

²² We no si a, "Onye k'i wu nwan? Gwa enyi keni enyi marin ihien enyi siko d'a gwa ndi zihẹ ni enyi. K'i jenkọ d'e ku banyeni enwen i?"

²³ O no gi ihien onye-amuma wu Azaya ku za we, si,

"Mme wu

'Olu hụ rị e yi oro ime atụ,

a si,

"Kwa ni uzọ Di-nwonni-enyi n'o zinrin!" "

²⁴ Ndi Itu ndi Farisi hun ri ime ndi hụ we zi ²⁵ no ju a, si, "Ki hain nwan i gi e me mirin-Chuku mbuni y'ele Mezaya mọbu Elajaja mọbu Onye-amuma hụ pu-ichen?"

²⁶ Jonu no za we, si, "M gi mirin mmaka e me mirin-Chuku, kanj o nwon onye ri ime unu hun unu marinleni. ²⁷ Iya wu onye hū lalani m memegu. Erudeni m onye siko d'a topu akpukpo-uku a."

²⁸ Onwan me ime Betani, n fetu Jodani, ebe Jonu no e me mirin-Chuku.

Nwa-ebulu Osolobue

²⁹ Eki e fon, o no hun Jizosi k'o lala ebe o ri, Jonu no si, "Lee n'e! Onwan wu Nwa-ebulu Osolobue hun e wepu njo uwa! ³⁰ Ya wu onye m ri e ku ogen m gi si, 'Omegu, okennyẹ ohu kanj m lala; iya ka m make ni o ri a-ri ni we d'a mu m. ³¹ E te marin m'a, kanj m ri e gi mirin e me mirin-Chuku keni ndi Izreli marin a.' "

³² Jonu no shia eri, si, "M hun Mmon-nso k'o gi udi nduru gha elu-igwee hidanla, nokwasị a. ³³ E te marin m'a, kanj onye hun zi ni m si m, 'Onye i jenkọ d'a hun ke Mmon-nso hidan d'a nokwasị a d'e son e nodi, iya wu onye hū jenkọ d'e gi Mmon-nso me ihian mirin-Chuku.' ³⁴ A hunole m'a; e kuole m ni iya wu Onye Hū Osolobue Tume."

Umụ-azụn Ibuzọ Jesu Kpọ

³⁵ Eki e fon, Jonu ni umu-azun a ebuo wuzo, ³⁶ ya Jonu no hun Jesu k'o ghafeko, o no si, "Lehu Nwa-ebulu Osolobue!" ³⁷ Umụ-azun Jonu ebuo ahun a nu k'o ku ihieni, we no sonme

Jesu. ³⁸ Ogen Jesu gi gbehuto, o hun we ke we ri e son e, o no si we, “K’i unu ri a cho?” We no za, si, “Rabai, elebe k’i bi?” (“Rabai” wu “onye-nkuzi.”)

³⁹ O no si we, “Bia ni d’e lee e.” We no jen d’a hun ebe o bi; ihien rike okuloku eno efinnai ri a ku ogen hu; we no du e nodicharin uhuhin hu.

⁴⁰ Onye ohu ime umu-azun ebuoni nu ihien Jonu ku sonme Jesu wu Anduru nwee Saimonu Pita. ⁴¹ O no bu uzo chogen nwee e wu Saimonu, si a, “Enyi a hunole Onye Hu Osolobue Tume wu Kraisti.” ⁴² Anduru no weri Pita d’e kunrun Jizosi. Jizos’ e lee Pita, o no si a, “Yu wu Saimonu nwa Jonu. Efan i jenko d’a wu Kefasi.” (Ani efanji asusu Griki wu Pita, ‘ya wu “omuma.”)

⁴³ Eki e fon, Jesu cho n’o jen Galili; o hun Filipu, o no si a, “Sonme m.” ⁴⁴ (Filipu wu onye Besaida, obodo Anduru le Pita.) ⁴⁵ Filipu a hun Natanelu, o no si a, “Enyi a hunole onye hu Mozizi de banyen’e ime Iwu, hun ndi-amuma dezikwo banyen’e—Jesu onye Nazareti nwa Josef ru.”

⁴⁶ Natanelu no si a, “Ni ihien owule ri mma s’eka gha Nazareti puha?” Filipu no si a, “Bia d’e lee.” ⁴⁷ Ogen Jizosi gi hun Natanelu k’o lala ebe o ri, o no si, “Onwan wucharin onye Izrelu hun nwonleni ero!”

⁴⁸ Natanelu no ju a, si, “Nani k’i don marin m?”

Jizosi no za, si, “A hunguwo m’i okpuru osisi figi hu ni Filipu d’a kpwo i!”

⁴⁹ Natanelu no si, “Onye-nkuzi, ezie iyu wu Nwa Osolobue; iyu wu Eze ndi Izrelu!”

⁵⁰ Jizosi no si a, “Ye kwerele makeni m gwa i hu ni m hun i okpuru osisi figi?! I jenko d’a hun ihien ndi ka onwan!” ⁵¹ O no si we, “M ri a gwa unu ezioku, unu siko d’a hun ke elu-igwee kpupu, hun ke ndi mmom-ozu Osolobue ri e jenjen, e jenua d’e kunrun Nwa nke Ihan.”

Isi Nke Ebuo

Jesu E Gi Mirin Hengin Manya

¹ Hun me e akpu-uhuhin eto, o nwon agbamehuhuo ri obodo Kana ri Galili. Nne Jizosi ri ebahun. ² We kpozikwo Jizosi le umu-azun a agbamekukwo hu. ³ Ogen manya gi guu, nne Jesu no si Jesu, “Manya we a guu.” ⁴ Jizosi no si a, “Okpoho, hatu m ye nu, ogen m e ke ru.” ⁵ Nne e no si ndi ri e jen ozi, “Ihien owule o si unu me, unu e me.”

⁶ O nwon ite-mirin isin we gi omuma memere ri ebahun. Ohu-ohu ime we jenko d’e ripu ogbogoro mirin isen moku esa. W’e gi we e donme mirin we gi a chanchan ihien, hun we gi e mezu omenali ndi Ju.

⁷ Jesu no si idibo ndi hu, “Gbajun ni ite ndi hu mirin.” ‘Ya we no gbajun we d’a pu onu. ⁸ O no si we, “Kuru ni nwan ekerere jenni onye-isi ocho.” ‘Ya we no me ihien o ku.

⁹ Onye-isi ocho no danmin mirin hu heningu manya, bu o marin ebe o gha bia, (kani, ndi hu ri e jen ozi a maringho), o no kpwo okennyu hu ri a gba-ekukwo, ¹⁰ si a, “Ndi ozu ile e bu uzo e wepuha manya ka a suo, ihan ile rajunguu efu we kebe wepuha hun suoleni; kale ye bu hunni suoni to d’e ru ogenni.”

¹¹ Ime Kana ri Galili ke Jesu no run onun-atumanya ibuzoni hun o gi ghosi ogho a, umu-azun a no kwere n’e. ¹² Omegu. Jesu no si Kapanom—‘ya le nne e le umune e le umu-azun a, we no nodi ebenu ekerere.

Jesu E Jen Ulo-nsu

(Mat 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Ogen ndi Ju gi e me Mmemme-Nghafe e rume, ‘ya Jesu no si Jerusalem. ¹⁴ O no hun ndi ri Ulo-nsu ebenu e re efin le atunru le oluikuku lezi ndi a gbahuto ego ebe we nodiyesonme ni teburu we. ¹⁵ O no kpa iberi (aya), gi e chupu we ile le oken-efin we le nduru we ime Ulo-nsu, buoyiya egbo ndi a gbahuto egbo, hukpumesonme teburu we. ¹⁶ O no si ndi ri e re nduru, “Wepu ni ihien ndini we ebeni; egzileni ulo Ndi m hengin ebe we no a bu afial!” ¹⁷ Umu-azun a no nyanhan ni we de e ime Ekukwo-nsu ni, “Adudu ulu i jenko d’e bu m ri.”

¹⁸ Ya ndi-ndu ndi Ju no nwan si a, “Ghosi enyi ahima enyi e gi marin ni Osolobue si i me ihienni.”

¹⁹ Jizosi no za we si, “Tikpo ni Ulo-nsu, e gi m akpu-uhuhin eto wesi e elu.”

²⁰ Ndi-ndu ndi Ju no si a, “Ulo-nsu ni we gi ahua isin-kwasu-ogunnai tun k’i jenko d’e gi akpu-uhuhin eto wesi elu?” ²¹ Kani Ulo-nsu Jesu ri e ku oku e wu ehua. ²² Ogen o gi ghaguu onwun lihi, umu-azun a no nyanhan n’o kuogho ihienni, we no gi ihien Ehuhuo-nsu ku le ihien Jesu ku don.

Jesu Marin Ke Ihan No

²³ Ogen Jesu gi ri ime Jerusalem ogen Mmemme-Nghafe, ndi bu oda no kwere n’e makeni we hun onun-atumanya ndi o ri a run. ²⁴ Kani Jizosi ebuni enwen e ye we, makeni o maringho ke

ihian ile no. ²⁵ Ele hun onye owule e gi gwa a ke ihian no, make ni 'ya le enwen e a maringuo ihien ri ime ihian.

Isi Nke Eto

Nikodimosi A Bia D'a Hun Jizosi

¹ O nwon okennyehi ohu w'a kpo Nikodimosi. Onye Itu Ndi Farisi ro, onye ohu ime ndi-isi ndi Ju k'o wu. ² O gi ime uhinhin bia d'e kunrun Jizosi, si a, "Onye-nkuzi, enyi a maringuo ni wu onye-nkuzi gha ebe Osolobue ri bia, makele o nwonna onye jenk'o d'e ri-eka run onun-atumanya ndini i ri a run mmani Osolobue noyen'e."

³ Jesu no za, si, "Ezioku ke m ri a gwa i, mmani we mudonzi ihian, o saeka hun Ali-eze Osolobue." ⁴ Nikodimosi no si a, "Nani ke w'a don mudonzi ihian ebe o kaguu egedi? Ni ihian sazi eka banye efu nne e, a muzi w'a nke mgbe ebuo?" ⁵ Jizosi no za a, si, "Ezioku ke m ri a gwa i, mmani we mu ihian ghahan mirin le Mmon-nso, o sako eka banye Ali-eze Osolobue. ⁶ Hun ihian mu wu ihian; hun Mmon-nso mu wu mmon. ⁷ Y'a tula i enya ni m si ni we siko d'a mudonziriri unu." ⁸ Ufere e fesi ebe owule o cho—unu a nu uzun a, kanj unu ara marin ebe o gha a bia mabu ebe o feko—erira k'o ri ebe onye owule Mmon Osolobue mu ri.

⁹ Nikodimosi no si a, "Nani ke onwan e don saeka me?"

¹⁰ Jizosi no si a, "I wu onye-nkuzi ime Izrelu, bu y'a ghotani ihien ndini? ¹¹ Ezioku ke m ri a gwa unu, enyi ri e ku ihien enyi marin, a shia eri ihien enyi hun, kanj unu ara nabahan eri enyi. ¹² Ebe o me nwan ni m gwa unu ihien ndi ri elu-owa bu unu e kwere ni, nani ke unu a don kwere omeni a gwa m unu ihien ndi ri elu-igwee? ¹³ Make ni, o nwonna onye jentu elu-igwee wezuka onye hu gha elu-igwee bia—wu Nwa nke Ihian."

¹⁴ "Erira Mozizi don wesi agwo hu elu ime atu ke we jenk'o d'e wesi Nwa nke Ihian elu, ¹⁵ keni onye owule hun kwere ni n'e hun uzo nwon ndun itebite."

¹⁶ "Make ni Osolobue nwe ihien-osusu jenni ndi ri uwa oda-oda, 'ya hain o gi ye akpu Nwa ohu o nwe, ken'o wuru ni onye owule hun kwere ni n'e alako iwi, kama o nwon ndun itebite. ¹⁷ Ezie, Osolobue ezini Nwa a d'a ma ndi ri uwa ikpe, kama, o zi e keni we hun uzo nwon nzuopuha ghahan'a. ¹⁸ Ikpe amanj onye owule kwere ni n'e, kanj ikpe a maguo onye owule hun kwere ni, make ni o kwere ni ime fan akpu Nwa ohu Osolobue. ¹⁹ Onwan ke we gi hangbu we enen: ni ukpe a biaguo ime uwa, kale ishi ka ihian a suo kari ukpe, make ni eje ihien ke w'e me. ²⁰ Ize ukpe e ze ndi ile e me eje-ihien, w'a ra bia ebe ukpe ri make eje-ihien we ri e me gha a puha ifon."

²¹ "Kanj ndi hun e me ihien ri mma a bia ebe ukpe ri, keni ihian ile hun a ni we ri e me ihien Osolobue cho."

Jizosi Le Jonu Hun E me Mirin-Chuku

²² Omeguu. Jizosi le umu-azuun a no si Azuun Judia, o no du we nodi ebegu, e me ndi ihian mirin-Chuku. ²³ Jonu nke riji obodo Enom hun nokunme Salim e me mirin-Chuku make ni mirin ri ebahun oda-oda. Ihian hu e jen d'e kunrun e, o hu e me we mirin-Chuku. ²⁴ W'e ke bu Jonu che ime ulo-ngan ogen hu.

²⁵ Ogen hu, umu-azuun Jonu le onye Ju no doma oku ichan-ehu w'a chansonme hun wu odinali ofufe we gi e don enwen we nso. ²⁶ We no bia d'e kunrun Jonu, si a, "Onye-nkuzi, onye hu yu le 'ya ritan n fetu Jodani, onye hun i gwasonme ndi ihian oku e, lee e nwan k'o ri ebeni e me mirin-Chuku, ihian ile hu e jen d'e kunrun e."

²⁷ Jonu no za a, si, "O nwonna onye hun e nwehen ihien owule mmani we gha elu-igwee y'e ihien hu. ²⁸ Unu le enwen unu wu osheri m ni e kugh'o m'a ni 'Ele m Kristi, kanj we zi m buru n'e uzo.' ²⁹ Okpoho hun we ri a lu wu nke okennyehi hun ri a lu n'a. Owu okennyehi hu ri a gba ekukwo, hun wuzoye n'e e gon e ntin, a ghogh'o oda-oda o nu olu okennyehi hun ri a gba ekukwo. Ya wu ni ighogho m e zuole nwan oke. ³⁰ O k'a riwaye mkpa, kanj mme nwen k'e belua.

³¹ Onye hun gha elu bia ka ihian ile; onye hun gha uwa bia wu nke uwa, o ku oku ihien ri ime uwa. Hun gha elu-igwee bia ka ihian ile. ³² O hu a shia eri ihien o hun le ihien o nu, kanj o nwonna onye e gi eri e e don. ³³ Onye owule gi oku e don a ghosiole ni Osolobue wu onye-ezioku. ³⁴ Make ni onye Osolobue zih'e k'o wu, oku Osolobue k'o ri e ku, make ni Osolobue e yehodu n'a Mmon-nso. ³⁵ Ihien Nwa a a suo Chuku-Nedi, o wegwo ihien ile che e eka. ³⁶ Onye hun kwere ni Nwa Osolobue nwon ndun itebite; onye hun ju n'o kwere ni Nwa Osolobue ahunko ndun; mba, iwe-le-onuma ke Osolobue k'e gi sonsonme e."

Isi Nke Eno

Jizosi Le Okpoho Onye Samerija

¹ Ogen ahun. Jesu no nwan marin ni itu-ndi Farisi a nuguo ni umu-azuun ndi Jesu ri e nwehen e me mirin-Chuku kade nke Jonu. ² (Kanj, ele Jesu ri e me we mirin-Chuku, umu-azuun a suo ri e me.) ³ Ya Jesu no gha Judia pu, kinko Galili. ⁴ O no ghasi ali Samerija makele

o ri mkpa n'o k'a ghariri ebefu. ⁵ 'Ya o no puha obodo ohu w'a kpo Sika, hun ri ime Sameria, ehụ ali hu Jekopu ye nwa a wu Josef. ⁶ Omi Jekopu ri ebefu; ndun guu Jesu make ijen o jen; otudeni, o no ndi ali ehụ omi hu. (Ihiẹn ri ke okulokụ mmefu efinnai ro, ogen hu anwun gi a ri isi.)

⁷ 'Ya ke okpoho ohu, onye ali Sameria, no bia d'a dori mirin. Jesu no si a, "Ye m mirin ra." ⁸ (Ogen hu, umu-azuun a e jenneguo ime obodo d'e nonhen ihien-oriri.) ⁹ Okpoho onye Sameria hu no si a, "Nani ke iyu wu onye Ju don nwan a rior mmefu wu okpoho onye Sameria mirin?" (O ku onwan make ni ndi-Ju le ndi-Sameria ara meko.) ¹⁰ Jizosi no za a, si, "Omeni i te marin ihien Osolobue e ye le onye hun ri a si i, 'Ye m mirin ra', nke y'a rior a, o ye i mirin hun e ye ndun." ¹¹ Okpoho hu no si a, "Di-okpa, omini mi emi bu ye i mku y'e gi do mirin. Elebe ke y'a no nwan nwehen mirin hu e ye ndun?" ¹² 'Yu ka Jekopu nedi enyi kanj hun ye enyi omini, hun 'ya le umu a le ihien-uriri e ra mirin rin'a?" ¹³ Jesu no si a, "Onye owule hun ra mirin, egun mirin jenko d'a gunzi a. ¹⁴ Kanj, onye owule hun ra mirin hu m jenko d'e ye e, egun mirin agunkozi a; kama, mirin hu m sikof d'e ye e jenko d'e henrin n'e isi-mirin hun ri ime e e hupuha ndun itebite."

¹⁵ Okpoho hu no si a, "Di-okpa, ye m nwan mirin hu amangbe egun-mirin gha a gunzi m mobu a biamazi m ebeni d'a do mirin." ¹⁶ Jizosi no si a, "Jen d'a kpo di i, y'e kinhen azuun." ¹⁷ Okpoho hu no si a, "Enwon m si a, 'Ezioku ke i ku ebe i no si, 'Enwon m di', ¹⁸ make ni y'a lupuguo di isen, bu okennyehun iyu le 'ya ri nwan ele di i; ezioku k'i kul!"

¹⁹ Okpoho hu no si a, "Di-okpa, a hunole m'a ni i wu onye-amuma. ²⁰ Ndi-nedi enyi we kanj no uguni fe ofufe, bu unu ndi Ju si ni Jerusalem wu ebe furu ihian jenko d'a noriri e fe ofufe." ²¹ Jesu no si a, "Okpoho, gi ihien m ri e ku don: ogen lala, hun o gi me ni elezi enu uguni mobu ime Jerusalem ke unu sikof d'a no fe Chuku-Nedi. ²² Unu amarin onye unu ri e fe; kanj, enyi a maringho onye enyi ri e fe, make ni eka ndi Ju ke nzuopuha gha a bia. ²³ Kanj ogen lala, o ruguode nwan, hun ndi hun e fe ezigbo ofufe k'e fe Chuku-Nedi ofufe ime-mmom le nke ezioku. Make ni ndi hun e fe ofufe no erira ke Chuku-Nedi cho ni w'e fe e ofufe. ²⁴ Osolobue wu Mmon, ele ihian; ndi hun k'e fe e ofufe sikof d'e feriri a ime-mmom, gi ezioku fee e." ²⁵ Okpoho hu no si a, "A maringuo m ni Onye Hu Osolobue Tume wu Mezaya, (hun w'a kpo Kraisti), lala; o bia, o gwachanrin enyi ihien ile." ²⁶ Jesu no si a, "Mme hun ri a gwa i oku ro."

²⁷ Ozigbo hura, umu-azuun a no lua. O no tu we enya oda-oda n'o ri e son okpoho e ku oku; kanj o nwomni onye si, "K'i cho", mobu "Ki haij i gi ri e son e e ku oku." ²⁸ Ya okpoho hu no la ite mirin e to, kin-azuun si ime obodo; o no si ndi rin'a, ²⁹ "Bia ni d'e lee onye hun gwa m ihien ile m me. Onye ma ke 'ya wu Onye Hu Osolobue Tume wu Kraisti?" ³⁰ We no gha ime obodo puha, ruhemefu ebe Jesu ri.

³¹ Ogen hu, umu-azuun hu a rior Jesu, a si, "Onye-nkuzi, dodo ri ihien-oriri." ³² Kanj o no si we, "M nwon ihien-oriri m'e ri hun unu marinleni." ³³ 'Ya umu-azuun a no juma ibe we, si, "O nwonde nwan onye wehe n'e ihien-oriri ra?" ³⁴ Jizosi no si we, "Ihien-oriri m wu ime uche onye zini m le irunchanrin orun a. ³⁵ Ele unu a si, 'O hodu ifon eno ni ogen we gi a gho ihien-ugbo ru?' Kanj m ri a gwa unu, lehunme ni enya ebe unu ri ni unu hun ni ihien-ugbo a kaguole hun w'a gho. ³⁶ Onye hun a ghoni ri nwan a gho, a narin ugworo-orun a; o hu e kponkikom mkpuru a toni ndun itebite, keni onye hun kunn'a le onye hun ghon'a hun uzo nwongbame ihoghoh. ³⁷ O meguo nwan ke we don e ku, 'Onye ozof a kun,

onye ozof a gho.' "

³⁸ "M zi unu d'a gho ihien unu runleni; ndi ozof a runguole orun, unu a banhanguo d'a gho mkpuru we runpuha."

Ndi Sameria A Bia D'e Kunrun Jesu

³⁹ Ndi Sameria bu oda wu ndi obodo hu no kwerini Jesu make ni okpoho hu si, "O gwa m ihien ile m me!" ⁴⁰ Ogen ndi Sameria gi nwan bia d'e kunrun Jesu, we no rior a n'o son we ndi. 'Ya o no son we ndi akp'ohin efu. ⁴¹ Ndi bu oda no gi ufiri ihien ndi o ri e ku kwerizi, cheni ndi ibuzo. ⁴² We no si okpoho hu, "Elezi ihien i ku suo ke enyi gi kweri, makele enyi le enwen enyi a nulele onu a, marin ni ezioku-ezioku, onwan wu Onye-nzuopuha uwa."

Jizosi A Zuo Nwa Onye-isi-orun Eze

⁴³ Ogen akpu-uhuhin efu gi ghafeguu, Jesu no gha Sameria si Galili. ⁴⁴ (Jizosi le enwen e e kuguo a ni w'a ra ye onye-amuma mgbaye ime ali onye-amuma ahun.) ⁴⁵ Ogen o gi ru Galili, ndi Galili no nabanhan a, make ni a hunguo we ihien ile o me ime Jerusalem ogen Mmemme-Nghafe (make ni we nwen e jenghozi mmemme hu).

⁴⁶ O no biazif obodo Kana hun ri ime Galili ebe o no gi mirin henrin manya.

O nwe okennyehu ohu emu ri a ku nwa-a-okennyehu ime Kapanom. Okennyehi wu onye ohu ime ndi-isi-orun eze. ⁴⁷ Ogen okennyehu gi ni ni Jizosi a ghaguo Judia kinhen Galili, o no

buru e, rjo a 'ya bja d'a zuo nwa a makeni o d'a nwun. ⁴⁸ 'Ya Jesu no si a, "Mani unu hun ahima le ihien atumanya, unu ekweriko." ⁴⁹ Onye-isi orun hu no si a, "Di-okpa bja ndo-o, nwa m gini d'a nwun." ⁵⁰ Jizosi no si a, "Lama, nwa i jenkọ d'a ri ndun." Okennyẹ hu no kweri oku Jizosi gwa a, o no lama. ⁵¹ Ebe o lako, ndi idibo e no kunrun e; we no gwa a ni nwa a hu a riguo mma. ⁵² O no ju we ke ele ogen k'o gi rima mma. We no si a, "Okulokụ ohu efinnai unyanhun ke ehụ-okun hu gi hapu a." ⁵³ Nedi e no nyanhan ni ogen hu ke Jizosi gi si a, "Nwa i jenkọ d'a ri ndun." Ifiri e, ke ya le enwen e ke ikpun-ulo a no kwerini Jesu. ⁵⁴ Onwan wu orun-atumanya nke ebuo Jesu run ogen o gi ghaguu Judia bja Galili.

Isi Nke Isen

Jesu A Zuo Onye Nwonleni Onye E Yen'e Eka

¹ Omeguu, Jesu no kin-azupu si Jerusalem makeni o nwon mmemme ndi Ju rini. ² Ime Jerusalem, o nwon mirin ri ehụ Onu-mgbon Atunrun, hun ndi Hibru a kpo mirin Betes'da [mọbu mirin Be'zata], hun nwon uzo isen we kpumesonme elu we hun we gha e ru e. ³ Igunrun ndi-emu ri a ku e dinesonme uzo ndi hu: ke ndi enya-ishi, ke ndi nguro, ke ndi oro kinmin, [e che ni we mehunme mirin hu. ⁴ Makeni, o ru, mmon-ozu Di-nwonni-enyi e hidan d'e mehunme mirin hu. Onye owule ime ndi emu ri a ku, hun bu uzo banye ime mirin hu ogen we gi mehunmeguu a, o dinhin emu owule ri a kun'a.] ⁵ Onye ohu ime ndini dine ebahun ri a ku emu kete ahua ebuo-aria-ogunnai. ⁶ Ogen Jizosi gi hun a, marin n'o teguo emu hu kuma a, o no si a, "Ya chogho ni dinhin?" ⁷ Okennyẹ hu emu ri a ku no za, si, "Di-okpa, enwon m onye e bu m e che ime mirinni ogen owule we gi mehunme e; m cho ni m banye ime e, onye ozo e bu m uzo banye." ⁸ Jizosi no si a, "Lih i otọ! Heri ute i, jenne ijen!" ⁹ Ozigbo, okennyẹ ahun no dinhin; o no buru ute e, jenne ijen.

Uhuohin ahun wu uhuohin izu-iken. ¹⁰ 'Ya ndi-ndu ndi Ju no si okennyẹ hu Jizosi zuo, "Onwan wu Uhuohin Izu-iken, o furuni ni ye bu ute i, i ri a dan Iwu." ¹¹ O no za we, si, "Onye hun zuo ni m si m, 'Heri ute i, jenne ijen.'" ¹² We no ju a, si, "Onye wu onye hu si i, 'Heri ute i jenne ijen?'" ¹³ Kanj okennyẹ hu we zuo amarin onye o wu, makeni Jizosi a rubanguo ime igunrun ri ebahun.

¹⁴ Omeguu, Jizosi no hun a ime Ulo-nsọ, o no si a, "Lee enya, y'a riguo nwan mma! Emezile njo, amangbe ihien ka njo gha e me i." ¹⁵ 'Ya okennyẹ hu no jenburu ndi-ndu ndi Ju d'a gwa we ni Jesu wu onye hu zuo n'a. ¹⁶ 'Ya ke ndi-ndu ndi Ju no kpokpome Jesu makeni o ri e me ihien ndi no enina Uhuohin Izu-iken. ¹⁷ Kanj Jizosi no si we, "Echen ke Nedi m rikwo a run orun, mme nwen siko d'a gha a runzikwo orun." ¹⁸ Ifiri ihienni o ku, ndi-ndu ndi Ju no chokenmede ni we gbu e. Makele, ele n'o dan iwu Izu-iken suo, kanj, o kpozikwo Osolobue Nedi e—gi ghun ku ni 'ya le Osolobue han.

Iken Jesu

¹⁹ Jizosi no si we, "Ezioku ke m ri a gwa unu, Nwa a saeka gi uche e me ihien owule—mmani ihien o hun Chuku-Nedi ri e me; makeni ihien owule Chuku-Nedi me, 'ya ke Nwa a e mezikwo. ²⁰ Makeni ihien Nwa a a suo Chuku-Nedi, o ghosi Nwa a ihien 'ya le enwen e ri a run. O jenkọ d'e ye e iken gi run orun kade ndini we run keni o tu unu enya. ²¹ Ezie, erira Chuku-Nedi don e weli ndi nwunni we ndun ye we ke Nwa a donzikwo e we ndun e ye ndi Nwa a cho n'o ye. ²² Ozoz, Chuku-Nedi ara kin onye owule ikpe, kama, o buguo okinkin-ikpe ile che Nwa a eka, ²³ keni ihian ile gbaye Nwa ke we don a gbaye Chuku-Nedi. Onye hun ghaleni a gbaye Nwa arizikwoni a gbaye Chuku-Nedi hun zih e n'e."

²⁴ "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye hun nu oku m, kweye ni onye ziheni m, onye ahun e nweguo ndun itebite. Amako we onye hu ikpe; kama, onye hu a ghaguo onwan banye ndun.

²⁵ Ezioku ke m ri a gwa unu, ogen lala—o ruguode nwan—hun ndi nwunni siko d'e gi nu olu Nwa Osolobue; ndi nun'a jenkọ d'a ri ndun. ²⁶ Ke Chuku-Nedi don nwon ndun ime enwen e, erira k'o yeziwọ Nwa iken n'o nwon ndun ime enwen e. ²⁷ O yeguo Nwa a iken n'o kin ihian ile ikpe—makeni iya wu Nwa nke ihian. ²⁸ Anile ni onwan tu unu enya, makeni ogen lala hun ndi ile ri ime ili jenkọ d'e gi nu olu e ²⁹ puha—ndi hun me mma jenkọ d'e lihi banye ndun itebite; ndi hun me njo siko d'e lihi narin ikpe-omuma."

Ndi Hun A Shiani Jesu Eri

³⁰ "Asa m eka gi iken m me ihien owule. M'a han enen ke Osolobue don gwa m—'ya wu ni ezigbo enen ke m'a han, makeni ari m e me uche m, kale uche onye hun zih e ni m. ³¹ M shiani enwen m eri, 'ya wu ni eri m wu ntụ.

³² M nwon onye ozo hun a shia ni m eri. A maringho m ni eri o shia ni m wu ezioku. ³³ Unu e ziguo we jenni Jonu, o shiaguo eri wu ezioku. ³⁴ (Ele ni eri ihian shia ri m mkpa, kanj m ri

e ku ihieni keni unu hun uzọ nwon nzuopuha.)³⁵ Jonu e te nwungho ke ukpe—a dun, e ti, unu no gi ukpe e ghoghọ ekere ogen.”

³⁶ “Kani m nwon ihien a shia ni m eri hun ka hun Jonu shia. Orun ndi hun Nedi m ye m run, 'ya wu orun ndini m ri a run, uwe nwe a shiani m eri ni Chuku-Nedi zihę m.”

³⁷ “Chuku-Nedi le enwen e hun ziheni m a shiaguoni m eri. Unu anutuni olu e; unu ahuntuni k'o no,³⁸ oku e ari ime ndun unu, make ni unu ekwerini ni onye hun o zihe.

³⁹ Unu a mu ihien ndi ri ime Ekwokwo-nsọ a mukemme, make ni unu ro ni uwe ke unu e gi nwon ndun-itẹbite; bu Ehuho-nsọ ri a shiani m eri,⁴⁰ kani unu ekwerini bja d'e kunrun m keni unu nwon ndun. ⁴¹ Ele m choko ojija-mma ihian; ⁴² kani a maringho m ndi unu wu, ni ihien Osolobue a ra suọ unu. ⁴³ M gi efan Nedi m bja, unu a nabanhanj m, kani onye ozo gi efan nke e bja, unu siko d'a nabanhan a. ⁴⁴ Nani ke unu e don kweri? Unu hun a cho ni ibe unu ja unu mma, kani o nwonni ihien unu kpo ija-mma hun gha eka onye hu 'ya suọ wu Osolobue bja. ⁴⁵ Erokwole ni ni m jenko d'e kpe unu eka Chuku-Nedi; Mozizi wu hun e kpeni unu, Mozizi ahun unu gi don enya. ⁴⁶ Omęni unu gi oku Mozizi don, nke unu e gi oku m don, make ni Mozizi de banyeni m. ⁴⁷ Kani omęni unu egin ihien Mozizi de don, nani ke unu e don gi oku m don?”

Isi Nke Isin

Jesu E Ye Mmadu Ogun-iri kwasi nnu-mmebuo Ihien-oriri
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Onwan e meguu, Jizosi no fetu “Ohimin” Galili hu shi azuun hun-ebọ. W'a kpozị “Ohimin” Galili ohimin Taiberiasị. ² Igunrun hi-ogbe hu e son e, make ni we hun orun-atumęnya ndi o ri a runni ndi emu ri a ku. ³ Jizosi no si elu ugu, 'ya le umu-azuun a no nodi ali ebęhu. ⁴ (Ogen hu, mme mmę ndi Ju e me ahua-ahua w'a kpo Mmemme-Nghafe e rumęguo.) ⁵ Jizosi e wesi enya elu, o no hun igunrun ihian ke we lala d'e kunrun e. O no si Filipu, “Elebe ke enyi a no non bredi keni ndini ri?” ⁶ (O ku ihieni n'o gi cho ihien ri Filipu onu, make ni 'ya le enwen e a maringho ihien o jenko d'e me.) ⁷ Filipu no za a, si, “Egho orun ifon isin ezuko non bredi siko d'e rusonwe we eka—osun'a ekere-ekere.” ⁸ Onye ohu ime umu-azuun Jesu w'a kpo Anduru, hun wu nwenę Sajmon' Pita, no si a, ⁹ “O nwon nwata-okęnyę bu ogbe bredi isen we gi oka bali męme le azun ebọ ebeni; kale, ebe we siko d'a pu igunrunni?” ¹⁰ Jizosi no si, “Gwa ni we nodi ali.”

(Irurue ri ebęhu oda.)

Ya ndi hu no nodi ali—ihien rike ikęnyę ogun-iri-kwasi-nnu-mmebuo ri ime we, ('ya wu ihien nọke nnu-uku isen). ¹¹ Jesu no weri ogbe bredi ndi hu, o yeguu Osolobue ekele, o no keni ndi nodi ali 'ya; o no męmęzi azun erira, we no ri ke we cho. ¹² Ogen efo gi jungu we, Jesu no si umu-azuun a, “Kponkwama ni ifunfun e hodun, amamgbe ihien anaj a la iwi.” ¹³ 'Ya we no kponkwame we, che ime ukpalı. Ifunfun bredi hodunı ime ogbe-bredi bali isen hu ogen ndi hu gi riguu jun ukpalı mmebuo.

¹⁴ Ogen ndi hu gi hun orun-atumęnya hun Jizosi run, we no gwama ibe we, si, “Ezioku-ezioku, onwan wu onye-amuma hu enyi ri e lee enya a n'o jenko d'a bja ime uwa!”

¹⁵ Ogen Jesu gi hun ni w'e d'a bja d'e gi ikęn weri e, kin e eze, o no gha ebahun pu, 'ya suọ no kin-azuun shizi elu-ugu.

Jesu E Jen Ijen Elu Mirin
(Mat 14.22-33; Mak 6.45-52)

¹⁶ O ru ogen enyasi, umu-azuun Jesu no shi “Ohimin”, ¹⁷ banye ime ugbo-mirin, buli, jenko Kapanom. (Ohini no gbachanrin bu Jesu eke bjakwo d'e kunrun we.) ¹⁸ Mirin hu e męhunmę oda-oda makele oken-ufere ri a kpo. ¹⁹ Ogen we gi nyanru ihien rike maili eto mobu eno, we no hun Jesu ke o jęnla ijen elu mirin, a nokunmę ugbo. Egun no tuma we. ²⁰ Kani o no si we, “Mme ro, atule ni egun!” ²¹ We no cho n'o banye ni we ime ugbo; ozigbo, ugbo hu no ru mkpenren mirin ali hu we jenko.

Igunrun Hu A Choma Jizosi

²² Eki e fon, o no we ndi ahun nodi azuun “Ohimin” hu hun-ebọ hun umu-azuun Jizosi gha bja Kapanom enya ni ugbo ohu suọ te ri ebęhu; ni Jesu esonni umu-azuun a banye ime ugbo le ni umu-azuun a suọ gba gha ebęhu pu. ²³ Kani ogenni, ugbo ndi ozo gha Taiberiasị bja ri nwan ehü ebahun we no ri bredi ogen Di-nwonni-enyi gi yeguu ekele. ²⁴ Ogen ndi hu gi nwan hun ni ke Jesu ke umu-azuun a arizi ebahun, we le enwen we no banye ugbo ndi hu chosonmę Jesu shi Kapanom'.

Jesu Wu Ihien-oriri Hu Hun E Ye Ndun

²⁵ Ogen we gi hun Jesu azuun “ohimin” hu hun-ebọ, we no si a, “Onye-nkuzi, elee ogen k'i gi puha ebeni?” ²⁶ Jesu no za we, si, “Ezioku ke m ri a gwa unu, unu ri a cho m make ni unu ri

brēdi, o jun unu efo, eḷe makēni unu hun orun-atumēnya ndi hun m run. ²⁷ Egile ni ifiri ihien-oriri hun e wiwini a rungbu enwen unu, ka gi ni ifiri ihien-oriri ahun siko d'a to jenin ejen, e ye ndun itebite, rungbu enwen unu, ihien-oriri hu Nwa nke Ihian jenkō d'e ye unu; makēni iya wu Nwa nke Ihian ke Chuku wu Nedi tume.”

²⁸ We no si a, “Ki enyi jenkō d'a run hun wu orun Osolobue cho ni enyi run?”

²⁹ Jesu no za we, si, “Onwan wu orun Osolobue cho ni unu run: O cho ni unu kweri ni onye hun o zihē.”

³⁰ We no si a, “Elee orun-atumēnya k'i jenkō nwan d'a runghosi enyi keni enyi hun a, enyi e kweyi ihien i ku? Kiri ke i jenkō d'e me? ³¹ Ndi nedi enyi kanj ri mana ime atu; ya ke we de ime Ekwkwō-nsō, si, ‘O ye we brēdi gha elu-igwee bia ri.’” ³² Jizosi no si we, “Ezioku ke m ri a gwa unu, eḷe Mozizi ye unu brēdi gha elu-igwee bia; Nedi m wu hun ri nwan e ye unu ezigbo brēdi gha elu-igwee bia. ³³ Makēni brēdi Osolobue wu onye hu gha elu-igwee bia, hun e ye uwa ndun.” ³⁴ We no si a, “Di-ōkpa, yeme enyi brēdini ogen ile.”

³⁵ Jizosi no si we, “Mme wu brēdi hun e ye ndun. Egun agunko onye hun bia d'e kunrun ni m; egun mirin agunko onye hun kwerini ni m.

³⁶ Kanj, nōke ke m don gwa unu mbu, unu a hunole m, kanj unu e kwerini. ³⁷ Ndi ile Nedi m ye m siko d'a bia d'e kunrun m; a chupuko m onye owule hun bia d'e kunrun ni m.” ³⁸ Makēni eḷe m gha elu-igwee bia d'e me uche m, kanj m bia d'e me uche onye hun zihē ni m. ³⁹ Onwan wu ucha onye zihēni m: ni etuhuko m onye owule ime ndi ile o ye m, kama, ni m jenkō d'a gha onwan weli we Uhuohin-ikpazuun. ⁴⁰ Makēni uche Nedi m wu ni onye owule hun hun Nwa, kweri n'e, jenkō d'e nwon ndun itebite; m siko d'e weli e Uhuohin-ikpazuun.

⁴¹ Ndi Ju no denwinwina n'a makēni o si, “Mme wu brēdi hu hun gha elu-igwee bia.” ⁴² We hu a si, “Ele Jesu nwa Josefū wu onwan—hun enyi marin ndi mun'a? Nanj k'o don nwan a si, ‘M gha elu-igwee bia?’”

⁴³ Jizosi no za we, si, “Edenwinwinzile ni. ⁴⁴ O nwonni onye jenkō d'a s'eka bia d'e kunrun m mmanj Chuku-Nedi hun zihē ni m dōha a; m jenkō d'e weli onye ahun Uhuohin-ikpazuun. ⁴⁵ We de e ime Ekwkwō ndi-amuma ni, ‘Osolobue siko d'a kuzi we ile.’ Onye owule hun ri e gon Chuku-Nedi ntin, a mumarin a, iya wu onye hun a bia d'e kunrun ni m. ⁴⁶ (Ele n'o nwe onye hun huntu Chuku-Nedi—onye hu hun gha ebe Chuku ri bia, ‘ya sūo huntu Chuku-Nedi.) ⁴⁷ Ezioku ke m ri a gwa unu, onye owule kwerini nwon ndun itebite.”

⁴⁸ Mme wu brēdi hun e ye ndun. ⁴⁹ Ndi nedi unu kanj ri mana* hu we ri ime atu, kanj, a nwunhūngho we. ⁵⁰ Kanj onwan wu brēdi hun gha elu-igwee bia hun o me ni onye ri n'e anwunhunko. ⁵¹ Mme wu brēdi hu ri ndun hun gha elu-igwee bia. Onye owule ri brēdini jenkō d'a ri ndun jenin ejen. Brēdi hu m siko d'e ye make ufiri ndun ndi ri ime uwa wu ehu m.”

⁵² Ya ke ndi Ju ahun no dōma ndondo ime we, a si, “Nanj ke okennyeni a don ye enyi ehu a ri?”

⁵³ Ya Jizosi no si we, “Ezioku ke m ri a gwa unu, mmanj unu ri ehu Nwa nke Ihian, ra edeke e,—unu enwonko ndun ime unu. ⁵⁴ Onye ri ehu m, ra edeke m, o wuru onye nwe ndun itebite; m siko d'e weli e Uhuohin-ikpazuun. ⁵⁵ Makēni, ehu m wu ezigbo ihien-oriri, edeke m wuzikwo ezigbo ihien-orira. ⁵⁶ Onye hun ri ehu m ra edeke m, bi ime m, mme le enwen m bi ime e.”

⁵⁷ “Ke m don ri ndun makēni Chuku-Nedi hun zihē ni m ri ndun, erira ke onye hun ri ni m k'a don ri ndun make ufiri m. ⁵⁸ Onwan wu ezigbo brēdi hun gha elu-igwee bia; o noni ke ihien ahun ndi mbu ri, omeguu a nwunhunkwo we. Onye hun ri brēdini jenkō d'a ri ndun jenin ejen.”

⁵⁹ Ogen Jesu gi ri a kuzi ime ulo-ofufe ndi Ju ri ime obodo Kapanom k'o gi ku ihien ndini.

Oku Hun E Ye Ndu Itebite

⁶⁰ Ndi bu oda ime umu-azuun a a nu ihieni, we no si, “Okuni e zekewo! Onye siko d'a saeka nabanhan a?”

⁶¹ Kanj, Jizos' a maringuo ni umu-azuun a ri e denwinwin make ihieni o ku. O no si we, “Onwan k'e me unu ekwerizile? ⁶² Ki unu jenkō d'e mezi nwan omeni unu a hun Nwa nke Ihian k'o lakō elu-igwee ebe o ri mbu? ⁶³ Mmon-nsō iya sūo e ye ndun, ihien ihian mmaka ara ban erere owule: oku ndini m ri a gwa unu wu oku ime-mmom le oku hun e ye ndun. ⁶⁴ Kanj ndi hu ime unu kwerini.” (Gha isi mbidon lala, Jesu a maringuo ndi hun jenkoleni d'e kweri le onye hun jenkō d'e re n'e.) ⁶⁵ O no sizi, “Onwan haun m gi si unu n'o nwonni onye jenkō d'a saeka bia d'e kunrun m mmanj Chuku-Nedi me e n'o bia.”

⁶⁶ Make onwan, umu-azuun Jesu bu oda no kin-azuun, esonzini w'e.

⁶⁷ Ya Jizosi no si umu-azuun a mmebuo hu, “Unu le enwen unu siko d'a puzide nwan ra?”

⁶⁸ Sajmonu wu Pita no za a, si, “Di-nwonni-enyi, onye ke enyi jenburuko? Iyu nwon oku ndi e

* **Isi Nke Isin:49** mana: Iya ke we kpō ihien-oriri hu Osolobue gha elu-igwee zihē ni ndi Izrelu ime atu ogen Mozizi.

ye ndun itebite. ⁶⁹ Enyi e kweregho, marinzikwo, ni iyu wu Onye-nsọ Osolobue.” ⁷⁰ Jizosị nọ si we, “Mmē hōrị unu mmēgho, elē 'ya? Kanị onye ohu ime unu wu Ekwensu!” ⁷¹ (Judasi nwa Saimonu Iskarotu k'ọ rị e ku, makeni ọ wu onye ohu ime umu-azuun mmēbuo hu bu 'ya jenkọ d'e re e.)

Isi Nke Eşa

Ogen Umune Jesu Keleni Kweri N'e

¹ Omeguu, Jesu nọ ghagbari ime Galili, latoguu Judia; ọ jehunmenị ime Judia, makeni ndi-ndu ndi Ju rị a cho ni we gbu e. ² Ogen hu, mmemme ndi Ju gi a nodisonme ime Odu* e ruguo. ³ Ya umune Jesu nọ si a, “O furu n'i gha ebeni pu, si Judia, keni umu-azuun i hun orun-atumēnya ndi i rị a run. ⁴ Makeni o nwonna onye hun a run orun ime nzuzue owuni ọ cho ni we marin a. Ebe o me ni i rị e me ihien ndini ile, we nwan enwen i ghosi uwa.” ⁵ (Nwan me makeni ke umune e de e kwereini n'e.)

⁶ 'Ya Jizosị nọ si we, “Ogen furu ni m e ke ru, kanị ogen ile furu unu. ⁷ Izize unu ezeko uwa, kalē izize m e ze we makelē m rị a gwa we ni ihien w'e me jo njo. ⁸ Jenme ni nwan mmemme, mmē lē enwen m eke jenkọ mmemme hunni, makeni ogen furu ni m e ke ru.” ⁹ O kuguu ihienni, ọ nọ nodikwo ime Galili.

Jesu E Jen Mmemme-odu

¹⁰ Kanị ogen umune Jesu gi jemmeguu mmemme hu, ọ nozi jenme, kanị nzuzue k'ọ gi jen. ¹¹ Ndi-ndu ndi-Ju hu a cho a ime mmemme hu, we hu a si, “Elebe k'ọ rị?” ¹² Ndi rị igunrun risonme ebēhu hu a kasonne murinmurin. Ndin si, “Ezigbo ihian k'ọ wu,” ndin si, “Mba, ọ rihu e dufie ndi ali.” ¹³ Kanị, makeni egun ndi-ndu ndi Ju rị a tu we, o nwonna onye s'eka ku oku e ifonrin-ifon.

¹⁴ Ogen mmemme hu gi ruguu ahanmahan, Jizosị nọ si Ulo-nsọ d'a kuzime. ¹⁵ O nọ tu ndi-ndu ndi Ju enya, we nọ si, “Nani ke okennyeni don marin ihien ọda enina, bu o ke jentu ozunzun owule?” ¹⁶ Jesu nọ za we, si, “Nkuzi m elē nke m kanị nke onye zihē ni m ro. ¹⁷ Omēni ihian a kwademe obi e n'ọ jenkọ d'e me uche Osolobue, onye hu siko d'a marin omēni nkuzi m gha eka Osolobue bia ra m gi iken m e ku. ¹⁸ Onye hun e gi iken e e ku rị a cho ni we ja a mma; kanị onye rị e me ni we ye onye zihēn'elē ogho wu onye ezioku, ntụ a rị ime e.”

¹⁹ “Mozizi ye unu Iwu, elē 'ya? Kanị o nwonna onye ohu ime unu hun e domme Iwu hu. Kị hain unu gi a cho ni unu gbu m?”

²⁰ Igunrun hu nọ za, si, “Eje-mmōn rị ime! Onye rị a cho n'ọ gbu i?”

²¹ Jesu nọ si, “M run orun-atumēnya ohu, ọ nọ tu unu ile enya. ²² Mozizi ye unu iwu ikwa-ugun. (Kanị elē Mozizi bidon ikwa-ugun, ndi nedi unu kanị bidon e.) Unu a kwade okennyē ugun Uhuohin Izu-iken keni unu hun uzo mezu iwu hu. ²³ Omēni we hu a kwa okennyē ugun Uhuohin Izu-iken amangbe w'a dan Iwu Mozizi, kị hain unu gi e we ni m iwe makeni m zuochanrin okennyēni ehu a ile Uhuohin Izu-iken? ²⁴ Ahanzile ni enen ke unu hun a, kama, e leban ni ihien enya ohunma keni unu hun uzo han enen rị mma.”

Onye Ke Jesu Wu?

²⁵ Ya ndi hu ime ndi Jerusalem nọ si, “Elē onwan wu okennyē hu ndi-ndu rị a cho ni we gbu?”

²⁶ Lee e nwan k'ọ rị ebeni e ku oku id'enya ihian ile, a gba w'a nkintin! A maringhōde we nwan ni 'ya wu Kraistị, Onye Hu Osolobue Tume ra? ²⁷ Kanị enyi a maringhō ebe okennyēni gha bia; ogen Kraistị jenkọ d'e gi bia, o nwonna onye jenkọ d'a marin ebe ọ gha bia.”

²⁸ Ogen Jesu gi rị a kuzi ime Ulo-nsọ, ọ nọ weshi olu elu, si, “Ezie, unu a maringhō m, marinzikwo ebe m gha bia! Kanị, egin m ihien eka m bia; onye hun zihē ni m furu we gi don enya—'ya ke unu marinleni! ²⁹ A maringhō m'a makeni m gha ebe ọ rị bia, 'ya zihē m.”

³⁰ 'Ya we nọ cho ni we nwunran a; kanị o nwonna onye metu a eka, makeni ogen e e ke ru. ³¹ K'osilerị, ndi bu ọda rị ebēhu nọ kwereini n'e; we hu a si, “Ogen Kraistị wu Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume, k'e gi bia, n'ọ runkarị okennyēni orun-atumēnya?”

E Zi We Ndi-unakpa Ulo-nsọ D'a Nwunhan Jesu

³² Ndi Itu-Farisi a nu ke igunrun hu rị e ku ihien ndini we banyeni Jizosị, 'ya ndi-isi nchujen lē ndi Itu-Farisi nọ zi ndi unakpa Ulo-nsọ d'a nwunhan a.

³³ Jizosị nọ si, “M jenkọ d'e son unu nodi ekerē, omeguu, a laburu m onye hun zihē ni m; ³⁴ unu jenkọ d'a cho m, kanị, unu ahunko m; ebe m rị, unu e ri-eka bia.” ³⁵ Ndi-isi ndi Ju nọ si ibe we, “Elebe ke okennyēni cho n'ọ jen, hun enyi jenkoleni d'a hun a? Ọ cho n'ọ jen ali ndi Griki—ali ndi wulen ndi Ju—ebe ndi nke enyi risonme d'a kuzime ime igunrun ndi wulen ndi-Ju? ³⁶ K'ọ gi ihienni e ku: 'Unu siko d'a cho m, kanị, unu ahunko m; ebe m rị, unu asako eka bia a.'?”

* **Isi Nke Eşa:2** Livitikosj 23.34

Mirin Hụn E Ye Ndun

³⁷ Uhuoḥin ikpazuḥun mmemme hụ, hụn wu uhuoḥin kachanrin mkpa, Jesu nọ wuzo oṭo, yi oro, si, “Omēni o nwon onye egun mirin ri a gun, 'ya bja d'e kunrun m n'ọ ra! ³⁸ Onye owule hūn kwerini ni m, ya ra; o siko d'a ri n'a ke Ehuoḥo-nsọ don ku:

‘Mirin hūn e ye ndun
jenko d'a gha ime ę
e hupuha ke iyi.’”

³⁹ Jizosi gi onwan e ku oku Mmon-nsọ hūn ndi kwerini n'e jenko d'e nwehen. W'e ke ye we Mmon-nsọ oghen hū makeni Jesu e ke banye ogho a.

Igunrun Hụ E Kebe

⁴⁰ Oghen we gi nu oku ndini, ndi hū ime igunrun hū nọ si, “Ezioku, onwan wu onye-amuma Hū pu-ichen.” ⁴¹ Ndi ozo si, “Onwan wu Kraisti, Onye Hū Osolobue Tume!” Kanj ndi hū ime we si, “Kraisti k'a ghadę nwan Galili bja ra?! ⁴² Ehuoḥo-nsọ e kuguon'a ni Kraisti, Onye Hū Osolobue Tume, siko d'a gha ebọn Defidi pūha; n'o siko d'a gha Bętulęhem, obodo Defidi te bi bja?” ⁴³ Oku banyeni Jizosi nọ kebe igunrun ahun. ⁴⁴ Ndi hū ime we te cho ni we nwunrun a, kanj o nwonni onye metu a ęka.

Ndi-ndu Ndi Ju A Ju N'e Kwerikoni We Jesu

⁴⁵ Oghen ndi unakpa Ulo-nsọ ahun gi kinhen azuun d'e kunrun ndi-isi nchu-ęjan le ndi Itu-Farisi, we nọ juma we, si, “Ki haun unu gileni wehe ę?” ⁴⁶ Ndi unakpa Ulo-nsọ hū nọ za, si, “O nwonni onye kutu oku ke okemnyeni!”

⁴⁷ Ndi Itu-Farisi nọ ju we, si, “E dufięguozide we nwan unu nwen ra? ⁴⁸ O nwongho kaka akpu onye-ndu mọbu onye Itu-Farisi ohu unu marin hūn kwerini n'e? ⁴⁹ Igunrunni amarin Iwu Mozizi, ndi we bu onu ke we wu.”

⁵⁰ Nikodimosi hūn jen d'e kunrun Jesu mbu, hūn wu onye ohu ime we nọ si we, ⁵¹ “Iwu ęnyi a made ihian ikpe bu ebuni we uzo nu onu a mọbu choḥuha ihien o me ra?”

⁵² We nọ za, si, “I wuzide onye Galili ra? Mu Ekukwọ-nsọ ni marin ni onye-amuma ara gha † Galili bja.” [⁵³ Onye owule nọ lashi iwe ę.

Isi Nke Eṣato

Okpoho Hū Zo-uku-ye-ofia

¹ Kanj, Jesu nọ si Ugu Olivu. ² O ru uzo-utuntun, o kinhenzi Ulo-nsọ. Ndi hū ile nọ bja d'e kunrun ę, o nọ ndi ali, kuzime we.

³ Ya ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi nọ wehe okpoho ohu we nwun ebe o ri a zo-uku-eye-ofia. We nọ bu ę tume ihun ihian ile. ⁴ We nọ si Jizosi, “Onye-nkuzi, we nwun okpohoni ebe o ri a zo uku e ye ofia. ⁵ Ime Iwu, Mozizi si ęnyi gi omuma magbu okpoho nọ ęnina, kale, k'i k'e ku nwan banyen'e?” ⁶ (We ju a ihien ni we gi e kwondon Jizosi, ken we hūn ihien we k'a si ni ya k'o me.) Ya ke Jizosi nọ hulua ali, gi mkpinsin-ęka a demę ihien ali. ⁷ Ogen we gi to a ju a, o nọ lihi oṭo, si we, “Onye owule ime unu metuleni njo, 'ya bu uzo ma a omuma.” ⁸ Ya o nọ huluazi ali, demę ihien ali. ⁹ Ogen we gi nu ihien ni, we ile nọ puma, ohu-ohu, ndi kanj bu uzo puma, d'e ru n'ọ hodu Jizosi sọ; okpoho hū turuhukwo ebęhu ihun Jizosi. ¹⁰ Ya Jesu nọ lihi oṭo, si a, “Okpoho, elebe ke we ri? O nwonni onye ma i ikpe?” ¹¹ O nọ si, “Di-ọka, o nwonni.” Jizosi nọ si a, “Mme nwen ę amakokwo i ikpe. Jenme. Kanj, gha kiken ni jenme, emezile njo.”]

Jizosi Wu Ukpe Uwa

¹² Jizosi nọ sizi ndi ahun o te ri a kuzi, “Mme wu ukpe uwa. Onye owule hūn ri e sonni m aghako ime ishi, kama, o siko d'e nwon ukpe hū hūn e ye ndun.”

¹³ Ndi-Farisi nọ shari a, si, “I ri nwan a shiani enwen i ęri, egiko we ęri i don.”

¹⁴ Jesu nọ za, si, “Osuoḥa ni m shia ni enwen m ęri, ęri m furu we gi don, makele a maringho m ebe m gha bja le ebe m jenko. Unu amarin ebe m gha bja mọbu ebe m jenko. ¹⁵ Unu e gi ihien ęnya e legha a han enen. O nwonni onye m'a hann ęnen. ¹⁶ Kanj o sọ n'a ni m jenko d'a han enen, enen m'a han wu ezioku, makeni ęle mme sọ a han a, kama mme le Chuku-Nedi hūn zihę ni m gba a han a.

¹⁷ Ime Iwu unu, we de ę ni ęri mmadu ębuo ke we gi e don. ¹⁸ M ri a shiani enwen m ęri; Nedi m hūn zihę ni m ri a shiazikwo ni m ęri.” ¹⁹ Ya we nọ si a, “Elebe ke Nedi i ri?” Jesu nọ za, si, “Unu amarin m, unu amarinzikwo Nedi m. Omęle unu marin m amarin, nke unu a marinzikwo Nedi m.”

²⁰ Jesu ku ihien ndini oghen o gi ri ęhu ebe w'e buche oyiye ime Ulo-nsọ a kuzi, bu o nwonni onye nwunrun'a makeni oghen ę e ke ru.

Ebe Jesu Gha Bja Le Ebe O Jenko

† Isi Nke Eṣa:52 ...onye-amuma hū pu-ichen aghako...

²¹ Jizosị nọjị gwa we, si, “M jenkọ d'a pu; unu siko d'a cho m—kanị unu jenkọ d'a nwuntọ ime njo unu. Unu asako eka bia ebe m jenkọ.”

²² Ndi-ndu ndi Ju nọ si, “O si nị enyi asako eka bia ebe o jenkọ. 'Ya wu n'o jenkọ d'e gbude nwan enwen e ra?’ Iya k'o gide nwan ihienni e ku ra?”

²³ Jizosị nọ za we, si, “Unu gha ibe ali bia, kale m gha elu bia. Unu wu nke unani, kanị ele m nke unani. ²⁴ 'Ya haịn m gi gwa unu ni unu siko d'a nwuntọ ime njo unu. Unu jenkọ d'a nwuntọ ime njo unu mmani unu kweri ni m wu onye ahun m si ni 'ya ke m wu.’”

²⁵ We nọ si a, “Onye k'i wu?” Jesu nọ si we, “Ihien hu m gwa unu isi mbidon ke m wu. ²⁶ M nwon ihien bu oda m k'a saeka ku banyeni unu, ihien bu oda m'e gi ma unu ikpe; kanị, onye hun zihę ni m furu we gi e don enya, m rihu a gwa uwa ihien ndi m nu onu a.” ²⁷ (Kanị aghotani we n'o ri a gwa we banyeni Chuku-Nedi.) ²⁸ 'Ya Jizosị nọ si, “Ogen unu jenkọ d'e gi wesi Nwa nke Ihian enu ke unu jenkọ d'e gi marin ni m wu nọ m wu—Krajist, Onye Hu Osolobue Tume—ni m'a ra gi uche m me ihien owule, kama, ni m ri a gwa unu ihien ndini we ke Nedi m don kuzi m. ²⁹ Onye hu zihę ni m noyeni m anoyeni; o natoni m, makeni ogen ile ke m gi e me ihien a suon'a.”

³⁰ Ogen o gi ri e ku ihien ndini we, ndi bu oda nọ kweri.

Ezioku Jenko D'e Me Unu Weri Enwen Unu

³¹ Jizosị nọ si ndi Ju hun kwerini n'e, “Omęni unu e son nkuzi m, 'ya wu unu wu umu—azun m nke-esi. ³² Unu me e, unu jenkọ d'a marin ezioku, ezioku jenkọ d'e me unu nwonrin enwen unu.” ³³ We nọ za a, si, “Enyi wu umu Ebrahim, enyi awutuni igbon onye owule. K'i ri a sini, 'Unu jenkọ d'e weri enwen unu?’” ³⁴ Jesu nọ si we, “Ezioku ke m ri a gwa unu, onye owule hun e me njo wu igbon njo. ³⁵ Igbon ara nwon onodi ime ezi-le-ulo jęrin ejęn, kanị, nwa nwon onodi ime ezi-le-ulo jęrin ejęn. ³⁶ 'Ya wu, omęni Nwa Osolobue me unu weri enwen unu, unu jenkọ d'e nwonrin enwen unu nke-esi. ³⁷ A maringho m ni unu wu umu Ebrahim, kanị unu ri nwan a cho ni unu gbu m, makeni oku m enwon onodi ime unu. ³⁸ M'e ku ihien m hun ebe Nedi m ri, kale unu e me ihien unu nu onu nedi unu.”

³⁹ We nọ za a, si, “Ebrahim wu nedi enyi.” Jesu nọ si we, “Omęni ezie ro ni unu wu umu Ebrahim, nke unu hu e me ihien Ebrahim me. ⁴⁰ Kanị unu cho nwan ni unu gbu m, onye hun gwa unu ezioku hun m nu onu Osolobue. Ebrahim e meni ihien nọ erira! ⁴¹ Unu rihu e me ihien nedi unu e me.”

We nọ si a, “Enyi ele umu owu; Osolobue le enwen e suọ wu Nedi enyi nwon.”

⁴² Jizosị nọ si we, “Omęni Osolobue wu Nedi unu, nke ihien m a suọ unu, makeni m gha ebe Osolobue ri bia; iya me m nwan ri ebeni. Ele mme gi ihien eka m bia, iya zihę m. ⁴³ K'i haịn unu gilęni a ghotani ihien m ri e ku? Unu ari a ghotani makeni unu asani eka nabanhan oku m.

⁴⁴ Unu wu nke Ekwensu nedi unu, ihien Ekwensu nedi unu cho ke unu cho nwan ni unu me. Ogbu-ochu k'o wu gha isi mbidon lala; o kwadontuni ezioku—makeni ezioku ari ime e. O gha a tu ntụ, o nwonni ihien o wu ebe o ri, makeni onye ntụ le nedi ntụ ile k'o wu. ⁴⁵ 'Ya haịn unu gilęni kweri ihien m ri e ku, makeni m ri e ku ezioku. ⁴⁶ Onye ime unu siko d'a saeka ghosi ni m me njo? O me nwan ni ezioku ke m ri a gwa unu, k'i haịn nwan unu gilęni kweri ihien m ri e ku? ⁴⁷ Onye owule hun wu nke Osolobue e gi oku Osolobue e don. Ihien haịn unu gilęni e gi oku Osolobue e don wu ni unu ele nke Osolobue.”

Jizosị Le Ebrahim

⁴⁸ Ndi-ndu ndi Ju nọ za a, si, “Ele ezioku ke enyi ri e ku ni i wu onye Sameria, ni eje-mmọn ri ime i?” ⁴⁹ Jesu nọ za a, si, “Eje-mmọn a ri ime m; m'a gbaye Nedi m, kanị unu ara gbaye m. ⁵⁰ Ari m e me ni we ye m ogho; kanị, o nwongho onye ri e me ni we ye m ogho—Nedi m ro; iya a han ehęn. ⁵¹ Ezioku ke m ri a gwa unu, onye owule me ihien m ku ahunko onwun, kaka.”

⁵² Ndi Ju nọ si a, “O wegwo nwan enyi enya ohunma-ohunma ni eje-mmọn ri ime i! Ebrahim le ndi-amuma a nwungho, kanị i si, 'Onye owule hun donna oku m ahingho onwun.’ ⁵³ 'Yu ka nedi enyi wu Ebrahim hun nwunni le ndi-amuma ndi nwunzikwo onwun? Onye k'i ro ni 'ya ke i wu?’”

⁵⁴ Jizosị nọ za a, si, “M ja enwen m mma, ojija-mma m wu ihien mmaka. Onye hun a ja m mma wu Nedi m, hun unu si ni 'ya wu Osolobue unu, ⁵⁵ bu unu marin a, kale a maringho m'a. M si n'a marin m'a, m jenkọ d'a wu onye ntụ ke unu; kanị a maringho m'a; m'e me ihien o ku. ⁵⁶ Nedi unu kanị wu Ebrahim ghoghọ n'o jenkọ d'a hun ogen m; o hun a, efo nọ suọ a usuo.”

⁵⁷ 'Ya ndi Ju nọ si a, “Y'e ke ru ahua iri-kwasị-ogunna, y'a hunole Ebrahim?”

⁵⁸ Jesu nọ si we, “Ezioku ke m ri a gwa unu, ni we d'a mu Ebrahim, m ri ari!”

⁵⁹ 'Ya we nọ tuturu omuma ni we ma a, kanị Jesu nọ warị, gha ime Ulo-nsọ pu.

Isi Nke Iteneji

Jizosi A Zuọ Okennyẹ Wẹ Mụ Enya-ishi

¹ Ogen Jizosi gi ghafeke, o no hun onye enya kpu-ishi kete w'a mụ'a. ² Umụ-azụun a nọ ju a, si, "Onye-nkuzi, onye me njo hun we gi mụ okennyeni enya-ishi, iya le enwen ra ndi mụ'n'a?"

³ Jesu nọ za, si, "Eleni okennyeni mọbu ndi mụ'n'a me njo, kanị wẹ mụ a enya-ishi keni iken Osolobue hun ụzọ pūha ifon ime ndun a. ⁴ Enyi siko d'a gha a run orun onye hun zihę ni m ebe eki keleni gi, makeni, ohi gba, o nwonni onye jenkọ d'a saęka run orun. ⁵ Hunni m ri ime ụwa, mme wu ukpe ụwa."

⁶ Ogen o gi kuguu ihienni, o nọ ju eson to ali, gi eson hu memę uru, gi e te onye enya-ishi hu enya. ⁷ O nọ si a, "Jenme d'e fin ihun ime mirin Siluam." (Ali efanni wu "E zięnguo.") O nọ jen d'e fin ihun e, o nọ leghama ụzọ, luaha. ⁸ Ndi nochimen'e le ndi marin n'ọ te rịo urio hu a si, "Onwan ele onye hu a nodi ali a rịo urio?" ⁹ Ndi hu ime wẹ hu a si, "Iya ro." Ndi ozo si, "Mba, ele ya; kanị o yi e eyi."

Kanị 'ya nwen nọ si, "Eghee, mme wu okennyẹ hu." ¹⁰ Wẹ hu a ju a, a judonzi, a si, "Nani k'i don nwan leghama ụzọ?" ¹¹ O nọ si, "Okennyẹ hu w'a kpo Jizosi/Jesu memę uru gi e te m enya, o nọ si m, 'Jen Siluam d'e fin ihun.' 'Ya m nọ jenme d'e fin ihun, m nọ leghama ụzọ!" ¹² Wẹ nọ ju a, si, "Elebe k'ọ rị?" O nọ si, "Amarin m."

Ndi Itu-Farisi E Leban Nzuori Hu Enya

¹³ Wẹ nọ weri onye hu enya te kpu-ishi jenni ndi Itu-Farisi. ¹⁴ (Uhuohin Izu-iken ke Jesu memę uru gi e shiapu a enya.) ¹⁵ 'Ya ndi Itu-Farisi nọ juma a k'ọ don leghama ụzọ. O nọ si wẹ, "O bu uru che m enya, e fin m ihun m—e leghamaguo m nwan ụzọ." ¹⁶ Ndi hu ime ndi Itu-Farisi nọ si, "Okennyeni ele nke Osolobue makeni o rini e donme iwu Izu-iken." Ndi ozo si, "Nani ke onye-njo don saęka a run orun-atumenya ndini?" Wẹ nọ kebe. ¹⁷ Wẹ nọ siji onye enya-ishi hu, "K'i nwan y'e ku banyen'e, ebe o me ni 'ya shiapu i enya?" O nọ si, "O wu onye-amuma."

¹⁸ Ndi-ndu ndi Ju e te kwerini ni enya te kpu e ishi d'e ru n'a kpo wẹ ndi mụ'n'a. ¹⁹ Wẹ nọ ju ndi mụ'n'a, si, "Onwan wu nwa unu hun unu si ni unu mụ a enya-mpin? Nani k'ọ don nwan leghama ụzọ?" ²⁰ Ndi mụ'n'a nọ za, si, "Enyi a maringho ni onwan wu nwa enyi; ni enyi mụ a enya-mpin. ²¹ Kanị, enyi amarin k'ọ don nwan leghama ụzọ mọbu onye shiapu a enya. O ruguo ogo; jun'a. 'Ya siko d'e ku onu a.'" ²² (Ndi mụ n'a ku erira makele egun ndi-ndu ndi Ju ri a tu wẹ. Makeni, ndi-ndu ndi Ju e kwerigbamaole ni onye hun jenkọ d'a si ni Jesu wu Kristi, Onye Hu Osolobue Tume, a chupu w'a ime ulo-ofufe. ²³ 'Ya hain ndi mụ'n'a gi si, "O ruguo ogo; jun'a.")

²⁴ 'Ya wẹ nọ kpọzi okennyẹ hu enya te kpu ishi, jumazi a ajuju nke mgbe ebuo, si a, "Ku ezioke ni ye Osolobue ogho! Enyi a maringho ni okennyeni wu onye-njo." ²⁵ O nọ za, si, "Amarin m omeni o wu onye-njo mọbu ele onye-njo. Kanị ihien ohu m marin wu ni enya te kpu m ishi, kale, e leghamaguo m nwan ụzọ!" ²⁶ 'Ya wẹ nọ si a, "K'ọ me i? Nani k'ọ don shiapu i enya?" ²⁷ O nọ si wẹ, "A gwaguo m unu, kanị unu egin e don; ki hain unu gi a cho ni unu nuzi a? Unu chozikwo ni unu wuru umu-azun a?"

²⁸ 'Ya wẹ nọ kpoma a iyi, si, "Nwa-azun a k'i wu, kanị enyi nwen wu umu-azun Mozizi. ²⁹ Enyi a maringho ni Osolobue gwa Mozizi oku, kanị nke okennyeni, enyi amarinde ebe o gha bia!" ³⁰ Okennyẹ hu nọ za, si, "Onwan wu ihien a tu enya! Unu amarin ebe o gha bia, bu o shiapu m enya. ³¹ Enyi a maringho ni Osolobue ara gon onye-njo ntin, kanị o gon onye hun e fe n'e le onye hun e me uche e ntin. ³² Kete ụwa e bidonle, anutuni wẹ ni onye owule shiapu enya onye wẹ mụ enya-mpin. ³³ Owule okennyeni ele nke Osolobue, o ke sa eka me ihien owule."

³⁴ Wẹ nọ za a, si, "Ime njo ke wẹ nochanrin mụ i; i ri nwan a cho ni kuzi enyi!?" Wẹ nọ chupu a ime ulo-ofufe.

Enya-ishi Ime-mmọn

³⁵ Ogen Jizosi gi nọ ni a chupuguo w'a, o hun a, o nọ si a, "Y'e kwerigho ni Nwa nke Ihian?" ³⁶ O nọ za, si, "Onye k'ọ wu di-okpa? Gwa m, keni m hun ụzọ kweri n'e!"

³⁷ Jizosi nọ si a, "Y'a hunguo a—onye hun ri e du i e ku oku ro."

³⁸ O nọ si, "Di-nwonni-enyi, e kwerigho m." O nọ sekpu ali, fe e.

³⁹ Jesu nọ si, "M bia ụwanị d'a han enen, keni ndi enya-ishi leghama ụzọ, ndi hun e legha ụzọ a wuru ndi enya-ishi."

⁴⁰ Ndi Itu-Farisi nokunme n'e a nu ihienni o ku, wẹ nọ ju a, si, "Enyi wuzikwo ndi enya-ishi?"

⁴¹ Jizosi nọ za wẹ, si, "Omeni unu wu ndi enya-mpin, wẹ e ke si ni unu me njo; kale, ebe unu si ni unu hu e legha ụzọ, njo unu hukwonu unu."

Isi Nke Iri

Ilu Jesu Gi Ezigbo Onye-ndu Atunrụn Ta

¹ “Ezioku ke m ri a gwa unu, onye owule hun ghaleni onumuzo banye ime ulo-atunrun, kanj o gha uzọ ozọ nyinban, onye ahun wu onye-ohin le onye e chekin ihian uzọ a napu a ihien e. ² Onye hu gha onumuzo banye, 'ya wu onye-ndu atunrun ndi hu. ³ Iya ke onye nche a kporu ni uzọ; atunrun ndi hu e gon ntin olu e. O kpo atunrun a efan, o dupuha we. ⁴ O wepuhaguu we ile wu ndi nke e, o buruni we uzọ; atunrun ndi hu e son e make ni we marin olu e. ⁵ Esonko we onye we marinleni, kama, w'a gban'a oso, make ni amarin we olu e.”

⁶ Jizosi gi iluni gwa we oku, kanj a ghotani we.

Jizosi Wu Ezigbo Onye-ndu Atunrun Hu

⁷ 'Ya Jizosi nozi si we, “Ezioku ke m ri a gwa unu, mme wu onumuzo atunrun gha a banye. ⁸ Ndi ozọ ile bu m uzọ bja wu ndi ohin le ndi e chekin ihian a napu a ihien e; kanj atunrun ndi hu egonni we ntin. ⁹ Mme wu onumuzo. Onye owule hun gha m banye siko d'e nwon nzuopuha; o jenko d'a gha e jen, a lua, a hunsomme efiia o siko d'e ri. ¹⁰ Onye ohin ara bja wezuka n'o bja n'o zun, n'o gbu le n'o tikpo, kanj m bja keni we nwon ndun, nwon e mmagimmagi.”

¹¹ “Mme wu ezigbo onye-ndu atunrun. Ezigbo onye-ndu atunrun gi ufiri atunrun e ye ndun a. ¹² Nke onye we wehu orun, hun wulen onye-ndu atunrun ndi hu, hun atunrun ndi ahun wulen nke e, o hun eworo* k'o lala, o la atunrun ndi hu to, gbapu—eworo hu nwunrun we, o chuzza we. ¹³ Onye we we orun a gbapu make ni o wuhu onye we we orun, ele iya nwon atunrun, o nwonni ihien o kpo atunrun ndi hu.

¹⁴ Mme wu ezigbo onye-ndu atunrun. A maringho m atunrun m; atunrun m a maringhozi m—¹⁵ ri ke ke Nedi m don marin m, a marin m Nedi m. M ri e ye ndun m make ifiri atunrun. ¹⁶ M nwon atunrun ndi ozọ rileni ime igunrunni. M jenko d'e wehezi we. We jenko d'e gon ntin olu m, keni o wuru igunrun ohu le onye-ndu ohu. ¹⁷ Ihien m suo Nedi m make ni m ri e we ndun m e ye keni m werizi e. ¹⁸ O nwonni onye ri a napu m ndun m; kama, mme ri e gi uche m e ye e. O ri m aka iyen'e; o riji m aka iwerizin'e. Nedi m si m me ihien ni.”

¹⁹ Ya ke ndi-ndu ndi Ju no kebezi make ihien ndini o ri e ku. ²⁰ Ndi bu oda ime we hu a si, “Eje-mmom ri ime e; era ri a pu a! Ke enyi ri e gonn'e ntin?” ²¹ Ndi ozọ hu a si, “Oku ndini ele oku onye eje-mmom ri ime e. Ni eje-mmom saeka shiapu enya onye enya-ishi?”

A Ju We Jesu

²² Ogen hu wu ogen oyi. We ri ime Jerusalem, e me Mmemme we gi e don Ulo-nsọ nsọ†, ²³ Jizosi ghako etu-ulo Solomonu hun ri Ulo-nsọ, ²⁴ ya ndi-ndu ndi-Ju no fihunme e, si a, “Elee ogen ke y'e komeru enyi obi elu? Omeni 'yu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, gwapu enyi?”

²⁵ Jizosi no za, si, “A gwaguo m unu, kanj unu ekwerini. Orun-atumenya ndi m gi efan Nedi m a run wu osheri m; ²⁶ kale unu ekwerini makele unu ele atunrun m. ²⁷ Atunrun m a maringho olu m; a maringho m we; w'e son m eson. ²⁸ Mm'e ye we ndun itebite; alako we nntikpo. O nwonni onye siko d'a napu ni m we. ²⁹ Nedi m hun we we che m aka ka ihien ile; o nwonni onye jenko d'e ri-eka wepu we aka Nedi m.”

³⁰ “Mme le Nedi m wu ohu.”

³¹ Ndi-ndu ndi-Ju no burusommezi omuma, cho ni we magbu e. ³² Jizosi no za we, si, “A runghosiguo m unu orun-oma bu oda gha aka Nedi m bja: elee hun ime we ke unu jenko d'e gini ufiri e ma m omuma?” ³³ Ndi-ndu ndi-Ju no za, si, “Ele orun ri mma ke enyi k'a ma ni omuma, kanj, aru i ku. Make ni ihian mmaka k'i wu bu i ri e weri enwen i ni wu Osolobue.”

³⁴ Jesu no za we, si, “Ele we de e ime Iwu unu, si, 'M si ni unu wu chi.†’ ³⁵ Ebe o me ni w'a ra s'eka gbehuto oku ri ime Ehuho-nsọ, omeni o kpo ndi hu we zijen ni oku Osolobue mbu 'chi', 'ndi ri ke Chuku', ³⁶ manj ke unu gi ri a si ni, mme, hun Chuku-Nedi don nsọ zih e ime uwa, ri e ku aru, make ni m si, 'M wu Nwa Osolobue?' ³⁷ Omele aru m a run ihien Nedi m a run, egile ni ihien m ku don. ³⁸ Kanj omeni m hu a run we, osuon'a ni unu egini ihien m ku don, gi ni orun-atumenya ndi m run don, keni o we unu enya ni Chuku-Nedi ri ime m, mme nwen ri ime Chuku-Nedi.” ³⁹ Ya we no chozi ni we nwunrun a, kanj o no gbunahin we.

⁴⁰ Jizosi no kin-azuun, fetu Iyi Jodani, si ebehu Jonu no me mirin-Chuku ogen mbu, o no nodi ebehu. ⁴¹ Ndi bu oda no bja d'e kunrun e, we hu a si, “Jonu a runni orun-atumenya kaka akpu-ohu, kanj, ihien ile Jonu ku banyeni okennyeni wu ezioku.” ⁴² Ndi bu oda no kwere ni Jesu ebahun.

Isi Nke Mmanji

Omwn Lazarosi

* **Isi Nke Iri:12** Griki: wofu † **Isi Nke Iri:22** Mmemme Hanuka ‡ **Isi Nke Iri:34** mọbu: Unu no ke Osolobue (Ebu-oma 82.6)

¹ O nwon okennyè ohu w'a kpò Lazaròsì hùn emu rì a kù. Onyè Bètanì, obodo Meri lè nwèné è okpoho wù Mata rò. ² Merini wù hùn hu udèn è shin ohunma ye Di-nwònni-ènyi wù Jesu ukù, gi ntutu è fikòrì a; nwèné è wù Lazaròsì kè emu rì nwan a kù. ³ 'Ya umunè-ikpoho èbùonì nò zi ozi jènni Jizòsì, sị, "Di-nwònni-ènyi, emu rì a kù onyè ahùn ihien è a sùò i."

⁴ Kanì, ogen Jizòsì gi nù ihienì, o nò sị, "Emuni èlè nke onwun, kama, o k'è wèhèni Osolobue òghò; o jènkò d'a wù uzò Nwa Osolobue jènkò d'è gi nwonhèn òghò." ⁵ (Ihien Mata lè nwèné-è-ikpoho wù Meri lèzi Lazaròsì a sùòkwo Jesu asùò.)

⁶ O nuguu nì emu rì a kù Lazaròsì, kuguu ihienì o ku, o nò nòdìzì ebèhù o rì akpù-uhòhìn èbùò.

⁷ Omèguu, o nò nwan sị umu-azuun a, "Nì ènyi kin ni azuun si Judia." ⁸ Umu-azuun a nò sị a, "Onyè-nkuzi, o ke te ndì Ju cho nì wè ma i omuma ebèhù, i chokò n'ì kinzi ebèhù?" ⁹ Jesu nò sị, "Èlè mgbahunmè okulokù mmèbùò kè anwun gi a rì elu? Ndì hùn a ghahunmè ebe eki rì elu ara kpogburu, makèni wè gi ukpè uwanì e legha uzò. ¹⁰ Kanì ndì hùn a ghahunmè ime ukinkin a kpogburu akpogburu, makèni ukpè a rì ime wè." ¹¹ Ogen o gi kuguu ihienì, o nozì sị wè, "Uran e buruòlè owù ènyi wù Lazaròsì, kalè, m jènkò ebèhù d'a kpòtièn e."

¹² Umu-azuun a nò sị a, "Di-nwònni-ènyi, omèni o rì uran, o siko d'a rì mma." ¹³ (Jizòsì gi è e ku ni o nwunhinguò, kanì wè rì e ro n'ò rì e ku uran mmaka.) ¹⁴ 'Ya Jizòsì nò gwapu wè, sị, "Lazaròsì a nwunhinguò, ¹⁵ kanì, makè ufiri unù, èfò rì a sùò m usùò nì arì m ebahun, makèni o k'è mè unù kweri. Kanì, bìa nì nwan nì ènyi jèn d'è kunrun è." ¹⁶ Tamòsì (hùn w'a kpò Ejime) nò sị umu-azuun ibe è, "Nì ènyi nwen jenzi, keni ènyi sòn onyè-nkuzi nwun!"

Jesu Wù Onyè Hùn E Weli Ndì Nwunni

¹⁷ Ogen Jizòsì gi ru ebahun, o nò hùn a nì Lazaròsì a riòlè ime ili kete akpù-uhòhìn ènò. ¹⁸ Bètanì nòkunmè Jerusalem, ègbata wè wù ihien rìkè mailì èbùò. ¹⁹ Ndì Ju bu òda a ghaòlè Jerusalem bìa d'è kunrun Meri lè Mata nì wè ròkò wè obi makè onwun nwèné-wè-okennyè. ²⁰ Ogen Mata gi nù nì Jizòsì lala, o nò jènmè d'è kunrun è, kanì Meri nòdì alì ime ulò. ²¹ Mata nò sị Jesu, "Di-nwònni-ènyi, omèni i te rì ebèni, nwèné m e ke nwun. ²² Kanì a marìghò m nì kè kikènni o nwunhuguu, Osolobue jènkò d'è ye i ihien owulè i rìò a."

²³ Jizòsì nò sị a, "Nwèné i jènkò d'a gha onwun lihizi."

²⁴ Mata nò sị a, "A marìghò m n'ò jènkò d'è lihi ogen ndì nwunni siko d'è gi lihi Uhòhìn-ikpazuun."

²⁵ Jizòsì nò sị a, "Mmè wù onyè hùn e weli ndì nwunni; mmè wù onyè hùn e ye ndun. Ndì hùn kwerini ni m, o sùò n'a nì wè nwunhùn anwunhùn, wè siko d'a rì ndun; ²⁶ onyè owulè rì ndun hùn kwerini ni m anwunkò, kaka. Y'e gighò a don?"

²⁷ Mata nò sị a, sị, "Èghè Di-nwònni-ènyi, e kwerighò m nì 'yù wù Onyè Hù Osolobue Tume, Nwa Osolobue, hùn wè rì e lee ènya a n'ò lala ime uwa."

Jizòsì Kwan Ekwan

²⁸ Ogen Mata gi kuguu ihienì, o nò kin-azuun d'a kpò nwèné è wù Meri. O nò kagwa a, sị, "Onyè-nkuzi rì ebèni, o rì a kpò i." ²⁹ Ogen o gi nù ihienì, o nò lihi otò ozigbo, jèn d'è kunrun è. ³⁰ Ogen hù Jesu e ke banye ime obodo hù—èchèn k'ò rìkwo ebe Mata nò kunrun è. ³¹ Ndì Ju ahùn wè lè Meri rì ime ulò rì a ròkò a obi a hùn Meri k'ò lihi otò ozigbo pù, wè nò sònme è makèni wè ro n'ò jènkò ili hù d'a kwan ekwan.

³² Ogen Meri gi ru ebèhù Jizòsì rì, hùn Jizòsì, o nò dann'a alì, sị a, "Di-nwònni-ènyi, omèni i te rì ebèni, nwèné m e ke te nwun!"

³³ Ogen Jizòsì gi hùn a k'ò rì a kwan ekwan, hùnzi ndì Ju ndì 'ya lè wè wì kè wè rì a kwan, o nò mètù a obi òda-òda, fùtù a.

³⁴ O nò sị wè, "Elebe kè unù liye è?" Wè nò sị a, "Di-nwònni-ènyi, bìa d'è lee è."

³⁵ Jizòsì nò kwan ekwan. ³⁶ 'Ya ndì Ju ahùn nò sị, "Euu, lee kè ihien è sùòhan al!"

³⁷ Kanì ndì hù ime wè nò sị, "Onyèni shìapù ènya onyè ènya-ishi, o ke sa èka gbòndon okennyèni anwunlè?"

Jizòsì A Gha Imè Onwun Weli Lazaròsì

³⁸ O mètùkènmèzi Jesu obi, o nò bìa ebe ili hù rì. Ili hù wù okporo hùn wè gi omuma hi-ogbe nukin onù a. ³⁹ Jizòsì nò sị, "Nupù nì omuma hù."

Mata, nwèné okennyè hù nwunhùn nò sị a, "Di-nwònni-ènyi, o siko d'è shin òda-òda, makèlè o mèòlè akpù-uhòhìn ènò wè li è."

⁴⁰ Jizòsì nò sị a, "Agwanì m'ì n'ì jènkò d'a hùn kè Osolobue hihan ogbe omèni y'e kwerighò?"

⁴¹ E nupù wè omuma hù, Jizòsì nò wesi ènya elu, sị, "E kele m'ì Baba, makèni y'a nuguò ekpere m, ⁴² a marìnguò m nì y'a nù ekpere m ogen ile, kanì ifiri ndìni rì ebèni kè m gi ku ihienì, kèni wè kweri nì 'yù zihè m." ⁴³ Ogen o gi kuguu ihienì, o nò gi okèn olu yi oro, sị,

“Lazarosị, pūha!” ⁴⁴ Okēnyē nwēn nwūnni nọ pūha, ekwa wē gi li ẹ a fūkpumē ẹ: ohu fūkpumē ọkụ lẹ ẹka, ohu fūkpumēzi ẹ ihun. Jizosị nọ sị wē, “Tọpụ n'a n'o jēnmē.”

E Rini Wē Jesu Ngo Kēni Wē Gbu E
(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Ndi bu oda ime ndi Ju ahun bia d'a hun Meri, a hun ihien ndi Jesu me, we no kweri n'e. ⁴⁶ Kanj ndi hu ime we no jen d'e kunrun ndi Itu-Farisi, gwa we ihien Jizosi me. ⁴⁷ Ya ndi Itu-Farisi le ndi-isi nchu-egan no kpo Ogwa Ndi-isi Nkikwama, si, “Ki enyi jenko nwan d'e me? Lee ni orun-atumanya ile okennyeni ri a run! ⁴⁸ Omeni enyi a ni a runsomme enina, ihjan ile jenko d'e kweri n'e; ogen hu, ndi Rom ri a kinj enyi siko d'a bia d'e me ihien banyen'e, we siko d'e tikpo Ulo-nsọ enyi le alj enyi!”

⁴⁹ Ya ke onye ohu ime we efan a wu Kayafasi, hun wu onye-isi nchu-egan ahua hu, no si we, “Unu a marin ihien kaka! ⁵⁰ Unu a marin n'o ka unu mma ni onye ohu nwundonni ihjan ile, kari ni ndi alj enyi ile a la iwi?” ⁵¹ (Kanj, ezioku ri n'a wu ni ebe o me ni Kayafasi wu onye-isi nchu-egan ahua hu, amuma k'o bu ihien hu—ni Jesu jenko d'a nwunni ndi Ju onwun; bu o marin ni amuma k'o bu. ⁵² Eledē ndi Ju sọo k'o k'a nwunni, kanj, keni o gizi onwun a wegbama ndi nke Osolobue ile risonme ebe ile.)

⁵³ Gha uhohin hu jenme, ndi-ndu ndi Ju no tuma iroro ke w'e don gbu Jesu. ⁵⁴ Ufiri e, Jesu akpazini ebe ihjan ri ime Judia, kama o no gha ebegu pu, shi obodo ohu w'a kpo Ifrem, hun ri egberē nokunme atu—iya le umu-azupun a no ndi ebegu.

⁵⁵ Ogen Mmemme-Nghafe e rumē, ndi bu oda no ghasomme alj ofia si Jerusalem d'e me omenalj w'e gi e don enwen we nsọ, hun we gi a kwademē mmemme hu. ⁵⁶ Wē hu a cho Jesu, a ju ibe wē ebegu wē wuzo ime Ulo-nsọ, si, “K'i ro? O biakode mmemmeni ra?” ⁵⁷ Ogen hu, ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi e yeguo wē iwu banyeni Jesu: ni owuni onye owule marin ebe o ri, 'ya bia d'a gwa wē, keni wē hun uto nwunrun a.

Isi Nke Mmēbuo

E Hukpu Wē Jesu Uden
(Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Ogen o gi hodu akp'ohin isin ni Mmemme-Nghafe ru, Jizosi no jen Betani, iwe Lazarosi, okennyē hu o gha onwun weli. ² Wē no shi ni Jesu ihien-oriri enyasi ahun. Mata hu e jen ozi, e buye wē ihien-oriri ahun; Lazarosi ri ndi ri e son ẹ e ri ihien-oriri.

³ Ya ke Meri no wehe uden e shin ohuma nanrani wē gi osisi nadi memē, hun wē gwaleni. Uden hu k'e jun ihien no ke ogo-nta ohu le nkirishi. O no hu ẹ ye Jesu ukū, gi ntutu ri a isi e fikori a; ishin uden hu no kungbama ulo hu ile. ⁴ Kanj onye ohu ime umu-azupun Jizosi, 'ya wu Judasi nwa Iskarotu (hun jenko d'e re n'e), no si, ⁵ “Ki haij wē gileni re udenni, we eghe ẹ ye ndi igbenye? O ruguo ihien rike eghe-orun akp'ohin ogun-mmisen.” ⁶ (Ele ni ndi igbenye ri a mkpa haij o gi ku ihieni. Kanj, onye-ohin k'o wu: iya nwe e donme ni Jesu wē eghe; o werisonme eghe wē ye ẹ donme.)

⁷ Kanj Jizosi no si, “Hatu n'e, n'o gi ẹ kwademē olili m.

⁸ Unu le ndi igbenye ri ogen ile, kanj mme nwēn esonko unu ndi ogen ile.”

E Rini Wē Lazarosi Ngo

⁹ Ndi Ju bu oda a nu ni Jesu ri Betani, 'ya wē no bia ebahun. Kanj, ele ifiri Jesu sọo ke wē gi bia, kanj, wē chozi ni wē hun Lazarosi, hun o gha onwun weli. ¹⁰ Ya ndi-isi nchu-egan no rimeni Lazarosi ngo ni wē gbuzi ya nwēn, ¹¹ makele ufiri ẹ ke ndi Ju bu oda gi ri a ju nke wē a to, e kwerini Jesu.

Onye Mmeri A Banhan Jerusalem
(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Ogen eki gi fon, igunrun hi-ogbe hun bia Mmemme-Nghafe no nu ni Jesu lala Jerusalem. ¹³ Ya wē no werisonme iguru, jen d'e kunrun ẹ. Ya wē no yime,

“Ja ni Osolobue mma;
onye ahun gi efan Di-nwōnni-enyi bia
wu onye Chuku gozi agōzi!”

Eghe,
Eze Izrelu

wu onye Chuku gozi agōzi.”

¹⁴ Jesu no chorj nwa jaki, nyinrin ẹ jenme, noke ke Ekukwo-nsọ don ku—Ehuhuo-nsọ si,
¹⁵ “Obodo Zayonu, a tule egun!

Lee Eze i k'o lala,
o ri elu nwa jaki.”

¹⁶ Ụmụ-azụun Jesu a ghotanị ihienni ogeen hụ, kanị, ogeen Jesu gi nweringuụ ogho, wẹ nọ nyanhan nị Èkùkwò-nsò ku ihienni banyen'e, nyanhanzikwò nị wẹ mẹ n'è ihien ndini.

¹⁷ Ndị rị igunrun ahun wẹ lẹ Jizosị wị ogeen o gi gha ili kpọpụha Lazarosị, ogeen o gi gha ime onwun weli ẹ, hụ a gwasomme ndi ozo ihien menị. ¹⁸ Ya hain igunrun hụ gi bja d'e kunrun ẹ —makeni wẹ nū n'ò run ọrun-atumenyani.

¹⁹ Ya ndi Itu-Farisi no si ibe we, "Unu hụ a hūn a?! Ihien ile enyi rị e mē a rị a danye kaka! Lee nwan, ụwa ile e sọnmeguo a!"

Ndi Grika Hun Cho Ni We Hun Jesu

²⁰ Ogeen hụ, o nwē ndi Grika hun rị ndi jẹn Jerusalem d'e ofufe ogeen mmemme hụ. ²¹ Wẹ nọ jẹn d'e kunrun Filipu hun wu onye obodo Besaida rị ime Galili. Wẹ nọ si a, "Di-Okpa, enyi cho ni enyi hun Jesu." ²² Filipu nọ jẹn d'a gwa Anduru, ya wẹ ebubuo nọ wiri jẹnme d'a gwa Jesu.

²³ Jesu nọ za wẹ, si, "Ogeen e ruguo hun w'e gi ye Nwa nke Ihian ogho. ²⁴ M rị a gwa unu ezioke, akpuru-oka nodi nke e akarike ohu suo wezuka n'ò dan alị nwunhūn. O nwunhūn, 'ya wu ọ mi mkpuru ọda-oda. ²⁵ Nke ndi hū ndun wẹ ka wẹ mkpa, ndun wẹ siko d'e tuhanahin wẹ; kanị, nke ndi hū o mē ni ndun wẹ akanị wẹ mkpa elu ụwanị, ndun wẹ k'a rini wẹ—e nwē wẹ ndun itebite. ²⁶ Onye ọwule hun cho n'ò gba ni m odibo jenko d'e sọnriri m, keni odibo m hun ụzọ sọn m nodi ebe m rị; Nedi m jenko d'e ye onye ọwule gba ni m odibo ogho."

Jesu E Ku Banyeni Onwun A

²⁷ "Obi rị nwan e feri m. Kẹ m k'e ku nwan? Ni m si, 'Baba, anile ogeen-afunfunni bja ni m?' Mba! Makeni, 'ya hain m gi rị ebeni—m bja keni m hun ụzọ ta afunfunni. ²⁸ Baba, ye efan i ogho!' 'Ya kẹ olu nọ gha elu-igwee si, "E yeguo ẹ m efan m ogho. M jenko d'e yezi ẹ ogho."

²⁹ Igunrun ahun rị ebẹhū nū olu hū. Ndi hū si akpabọ rọ, ndi ozo si mmọn-ozị a gwaol'a oku!

³⁰ Kanị, Jesu nọ si wẹ, "Ele ufiri m kẹ olu hū gi bja, kale ufiri unu. ³¹ Kikenni kẹ wẹ jenko d'a ma ụwanị ikpe; kikenni kẹ wẹ siko d'a chupu onye hun a kị ụwanị. ³² Mmē nwēn, ogeen wẹ k'e gi gha alị wesi m enu, m jenko d'a dọhanị enwēn m ihian ile." ³³ (O gi ihienni o ku ghoji udi onwun o jenko d'a nwun.)

³⁴ Igunrun hū nọ si a, "Iwu enyi gwa enyi ni Kraisti, Onye Hū Osolobue Tume, jenko d'a rị ndun jẹnrin ejen. Kị i rị a sini ni wẹ siko d'e wesi Nwa nke Ihian elu? Onye wu Nwa nke Ihiani?"

³⁵ Jesu nọ si wẹ, "Ukpe jenko d'e sọnzị unu nodizi ekerẹ suo. A gha ni ogeenni unu nwon ukpe, amangbe ishi e kunrun unu. Makeni, onye hun a gha ime ishi, ime mkpokiki, amarinko ebe o jenko. ³⁶ Ya wu, kwerini ni ukpe ogeenni unu nwon ukpe, keni unu hun ụzọ wuru umu ukpe."

Ogeen Jesu gi kuguu ihienni, ọ nọ gha ebe wẹ rị pu d'a wari, ahunzini w'a.

Ndi Hu Ekwerini Ni Jesu

³⁷ Osuon'a ni Jesu runchanrin ọrun-atumenyā bu ọda id'anya wẹ, ekwerini ni wẹ ẹ, ³⁸ keni ihien onye-amuma wu Azaya ku hun ụzọ mezu: Azaya si,

"Di-nwonnini-enyi, onye kweri ozi enyi zi?"

Onye kẹ Di-nwonnini-enyi ghoji iken ẹ?"

³⁹ Asanị wẹ eka kweri, makeni, rikẹ kẹ Azaya donzi ku ẹ,

⁴⁰ "Chuku e meguo enya kpu wẹ ishi,

tikin obi wẹ—

amangbe wẹ e gi enya wẹ legha ụzọ,

gi obi wẹ ghotā,

e gbehuto wẹ d'e kunrun m;

a ụzọ m wẹ—'ya kẹ Chuku ku."

⁴¹ Azaya ku ihienni makeni ọ hun ogho Jizosị, ọ nọ ku banyeni ogho a. ⁴² K'osilerị, ndi bu ọda hun rịde ime ndi-ndu wẹ kwerini Jesu ekweri. Kanị, egun ndi Itu-Farisi anini wẹ ku ẹ ebe ihian rị, amangbe wẹ a chupu wẹ ime ulo-ofufe.

⁴³ "Ojja-mma ihian k'a ja wẹ ka wẹ a suo kari hun Osolobue k'a ja wẹ."

Ihien Jesu Ku Kẹ Wẹ K'e Gi Han Ehen

⁴⁴ Jesu nọ weshi olu elu, si, "Onye ọwule hun kwerini ni m ele mme k'o kwerini, kanị onye hun zihen m k'o kwerini. ⁴⁵ Onye ọwule hun ni m, a hunguo onye hun zihē ni m. ⁴⁶ M banhan ime ụwa d'a wu ukpe, amangbe ndi hun kwerini ni m a to ime ishi, ime mkpokiki. ⁴⁷ Onye nū ihien m ku bu o mē n'ẹ, amako m'a ikpe. Makeni, abianj m d'a ma ụwa ikpe, kama, m bja d'a ụzọpụha a. ⁴⁸ Onye hun ju ni m, hun kwerileni oku m, nwon onye k'a ma a ikpe: ihien hun m ku, ya jenko d'a ma a ikpe Uhuohin-ikpazun. ⁴⁹ Makeni, ele m gi uche m e ku, kanị Nedi m hun zihen m ye m iwu ihien m siko d'a si lẹ ihien m siko d'e ku. ⁵⁰ A maringho m ni iwu ẹ e ye ndun itebite. 'Ya wu, ihien m'e ku wuchanrin ihien Chuku-Nedi si m ku."

Isi Nke Mmęto

Jesu Chanchan Umu-azụun A Uku

¹ Nị Mmęmme-Nghafe d'e ru, Jesu a maringwo nị oge e e rugwo hun o gi hapu uwani, buru Nedi e. Ebe o nwę ihien-osisuwo ndi nke e ri ime uwa, o no nwan ghosichanrin we ya wu ihien-osisuwo d'e ru isi e.

² Ekwensu e bugwole a che ime obi Judasi nwa Sajmonu Iskarotu n'o re e.

Ogen we gi ri e ri ihien-oriri enyasi, ³ Jizosi a maringwo nị Chuku-Nedi e weole ihien ile che e eka, n'o gha ebe Osolobue ri bja le n'o laburuko Osolobue: ⁴ o no gha ebe o ri e ri ihien-oriri lihi oto, yipu eka o yiye elu e, jeri towelu we gi e finchan ehu. ⁵ O no hu mirin ye ime afere, chanchanma umu-azụun a uku, e gi towelu hu o je e finchanpu we ya. ⁶ O ru Sajmonu hun w'a kpo Pita, Pita no si a, "Di-nwonnini-enyi, iyu k'a chanmazi m oku?" ⁷ Jizosi no za, si, "Ya marin ihien m ri e me kikenni; kanj omegu, i k'a ghota a." ⁸ Pita no si a, "O nwonnini ogen y'e gi chanchan m ukul!" Jesu no si a, "Omęni achanchanni m'i, y'e nwonko okeri owule ime m." ⁹ Sajmonu wu Pita no si a, "Ya wu ni elede uku m suq ki k'a chan, Di-nwonnini-enyi—chanzi m nwan eka le isi!" ¹⁰ Jesu no za a, si, "Onye hun wugwu ehu, o rizini mkpa n'o wuzi ehu, mmani uku a—makeni o nwunchanringwo. Unu e nwungwo nke-esi—kanj ele unu ile." ¹¹ Makeni Jesu a maringwo onye hun jenko d'e ren'e, 'ya hain o gi si, "Ele unu ile nwun."

¹² Ogen o gi chanchangu we oku, yiriguzi ewuru e, o werizi onodi a teburu hu. 'Ya o no si we, "Unu a ghotagho ihien m me ni unu?" ¹³ Unu a kpo m 'Onye-nkuzi', a kpo m 'Di-nwonnini-enyi'; o furu efuru, makeni 'ya ke m wu. ¹⁴ O me nwan ni mme nwen, hun wu Nna-ogen ye Onye-nkuzi unu, chanchan unu uku, o furu ni unu chanchanzikwo ibe unu uku. ¹⁵ A ghosiole m unu nzomuku unu jenko d'e son, keni unu mezikwo ni ibe unu ke m don me ni unu. ¹⁶ Ezioku ke m ri a gwa unu, odibo ara ka nna a; onye we zi ozi ara ka onye zin'e. ¹⁷ Omęni unu a maringho ihien ndini, Osolobue jenko d'a gozi unu omęni unu e me we.

¹⁸ Kanj, ele unu ile ke m ri e ku; a maringho m ndi hun m hori. Kanj, we jenko d'e gi ihien k'e męni mezu ihien Ehuwo-nso ku, ni, 'Onye hun ri bredi m e bugwo numanj m.' ¹⁹ M ri nwan a gwato unu ihieni o gini d'e me, keni—o me, ni unu kweri ni mme wu Onye Hu. ²⁰ Ezioku ke m ri a gwa unu, onye owule hun nabanhan onye hun m zihę, nabanhan m; onye owule hun nabanhan ni m, nabanhan onye hun zihę ni m."

Jesu E Ku Onye Hun Siko D'e Ren'e

(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Ogen Jizosi gi kuguw ihieni, obi eruzin'e ali, o no si, "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenko d'e we m ye we." ²² Umu-azụun a no leme ibe we, makeni ihien o ku gba we nghari-nya, amarin we onye o ri e ku. ²³ Onye ohu ime umu-azụun a, onye hun ihien e a suq Jesu, noson Jesu. ²⁴ Ya Sajmonu w'a kpo Pita no gi eka gwa a 'ya ju Jizosi onye o ri e ku. ²⁵ 'Ya nwa-azụun hu no nokunmekemę Jizosi, si a, "Di-nwonnini-enyi, onye ro?" ²⁶ Jesu no za, si, "Onye hun m jenko d'e ye bredini, m surugwu a ime afere ro." 'Ya o no suru bredi hu ime afere, we e ye Judasi nwa Sajmonu Iskarotu.

²⁷ Ogen Judasi gi naringwo bredi ahun, Ekwensu no banye ime e. Jesu no si a, "Me ihien i k'e me ozigbo!" ²⁸ Kanj, o nwonnini onye ozo ri ebahun e ri ihien-oriri hun ghota ihien Jesu gi gwa Judasi okuni. ²⁹ Makeni Judasi e kwondon ni we ego, o nwę ndi ro ni Jizosi ri a gwa a 'ya d'e nonhen ihien we siko d'e gi me mmęmę hu, mobu 'ya d'e ye ndi igbennye ihien. ³⁰ Ogen Judasi gi naringwo bredi hu, o no pu ozigbo; ime uchinchin ro.

Iwu Ohun

(Jerimaya 31.31; Gal 3.24-25; Hib 8.13; 1Jn 2.8)

³¹ Ogen Judasi gi pugwu, Jesu no si, "We jenko nwan d'e bushi Nwa nke Ihian elu—gi Nwa nke Ihian bushi Osolobue elu. ³² Omęni we bushi Osolobue elu ghaha n'a, Osolobue siko d'e bushizikwo Nwa a enu ime 'ya le enwen e; o jenko d'e busi e elu ozigbo. ³³ Umu m, mme le unu siko d'a nodizi ekerę suq. Unu jenko d'a cho m, unu ahunko m. Ke m don gwa ndi-ndu ndi Ju ke m ri nwan a gwa unu: 'Unu asako eka bja ebe m jenko.' ³⁴ M ri nwan e ye unu iwu ohun: e nwę ni ihien-osisuwo ibe unu. Ke m don nwę ihien-osisuwo unu ke unu k'a don nwę ihien-osisuwo ibe unu. ³⁵ Omęni ihien ibe unu a suq unu, 'ya ke ihian ile e gi marin ni unu wu umu-azụun m."

Jesu E ku E Ni Pita Jenko D'a Ghori N'o Marin A

(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Sajmonu w'a kpo Pita no si a, "Di-nwonnini-enyi, elebe k'i jenko?" Jizosi no za, si, "Ebe m jenko, y'a sako eka son m kikenni—kanj omegu, i jenko d'e son m." ³⁷ Pita no si a, "Di-nwonnini-enyi, ki hain o gi me ni asako m eka son i kikenni? M k'a nwundeni i onwun!" ³⁸ Jesu no za, si, "N'i nwunni m onwun? Ezioku ke m ri a gwa i, okpa gini d'a kwan, i jenko d'a ghori mgbe eto ni 'ya marin m."

Isi Nke Mmęno

Jesu Sųo Kę W'a Gha D'e Kunrun Chuku-Nędi

¹ Jizosi nọ si wę, “Anię ni obi unu songbu unu. Kweri ni ni Osolobue; kwerizikwo ni ni m. ² Iwe Nędi m, mmughe bu oda ri a. Omęni eęe eřira, nke m'a gwa unu. M shiko nwan d'a kwademe ni unu ebe unu jęnko d'e bi. ³ M jęngwu d'a kwademe ni unu ebe unu jęnko d'e bi, e kinhen m azun d'e weri unu, keni unu rizikwo ebe m ri. ⁴ Unu a maringwo uto ebehu m jęnko.”

⁵ Tamosi nọ si a, “Di-nwonn-ęnyi, ęnyi amarin ebe i jęnko, eghanj kę ęnyi e don marin uto a?” ⁶ Jizosi nọ si a, “Mme wu uto le ezioku le ndun. O nwonn onye siko d'a sa eka bja d'e kunrun Chuku-Nędi mmanj ghanani m. ⁷ Omęni unu a maringwo m, unu jęnko d'a marinzikwo Nędi m. Unu a maringwo a nwan gha kikenni jęnme; unu a hungwo a.”

⁸ Filipu nọ si a, “Di-nwonn-ęnyi, ghosihu ęnyi Chuku-Nędi, efo e jun ęnyi.” ⁹ Jesu nọ si a, “Filipu, hunni ile mme le unu ri, 'y'a marin m? Onye owule hunni m, a hungwo Chuku-Nędi. Ki ri a sini, 'Ghos ęnyi Chuku-Nędi?’ ¹⁰ Unu ekwerini ni m ri ime Chuku-Nędi le ni Chuku-Nędi ri ime m? Ari m e gi uche m a gwa unu oku ndini m ri a gwa unu; mba, Chuku-Nędi hun ri ime m ya ri a run ọrun a.”

¹¹ “Kweri ni ihien m ku ni m ri ime Chuku-Nędi, Chuku-Nędi rizikwo ime m. Kanj, omęni unu egiko oku-onu m kweri, gi ni ihien ndi m ri a run kweri.”

¹² “Ezioku kę m ri a gwa unu, onye hun kwerini ni m siko d'a run ọrun ndi hun m ri a run; o jęnko d'a runkaride ndini m ri a run, makele m laburuko Chuku-Nędi. ¹³ Ihien owule unu gi efan m rjo, m siko d'e me e, keni *mme wu* Nwa hun uto wehe ni Chuku-Nędi ogho. ¹⁴ Unu gi efan m rjo m ihien owule, m jęnko d'e me e.”

Jizosi E Kwe Nkwa N'o K'e Zihe Mmon-nsọ

¹⁵ “Omęni ihien m a suogo unu, unu jęnko d'e donme iwu m, ¹⁶ a rjo m Chuku-Nędi n'o zihę ni unu Onye-nkasi-obi ozo n'o nọnyi unu jęnri ejen. ¹⁷ Onye ahun wu Mmon-nsọ—onye hun a ghos ezioku; uwa asaęka nabanhan a, makeni uwa asaęka hun a mọbu marin a. Kanj unu a maringho a, makeni o bi ime unu; o k'e bisonme ime unu. ¹⁸ Eęe m k'a lato unu rike ndi nwonleni nne le Nędi; m siko d'a bja d'e kunrun unu.

¹⁹ O hodu ekerę ni uwa hunbehi m, kanj unu jęnko d'a hun m. Makeni m ri ndun, unu le enwen unu siko d'a riji ndun. ²⁰ O ru uhuhin hu, unu jęnko d'a marin ni m ri ime Nędi m, ni unu ri ime m, mme nwen ri ime unu. ²¹ Ndi hun marin ihien m ku, gi we e bi, uwe wu ndi ihien m suọ. Ndi ihien m suọ kę ihien we k'a suọ Nędi m; ihien we jęnko d'a suozikwo mme nwen, e we m enwen m ghosj we.”

²² Nwa-azun a ohu w'a kpo Judasi (kale eęe nwa Iskarotu) nọ si a, “Di-nwonn-ęnyi, ki mezi i k'e gi ghos ęnyi enwen i bu 'y'a ghosiko uwa?”

²³ Jesu nọ za a, si, “Onye owule ihien m a suọ jęnko d'e me ihien m ku. Ihien e k'a suọ Nędi m, mme le Nędi m a bja d'e kunrun e, du e bi. ²⁴ Onye owule ihien m ghaleni a suọ ara me ihien ndi m ku—bu oku ndini unu ri a nu eęe nke m, we wu nke Chuku-Nędi hun ziheni m. ²⁵ A gwagwo m unu ihien ndini hunni mme le unu ri; ²⁶ kanj, Onye-nkasi-obi wu Mmon-nsọ, hun Chuku-Nędi jęnko d'e gi efan m zihę, jęnko d'a kuzi unu ihien ile; o siko d'a nyanhan ni unu ihien ile m gwa unu.

²⁷ Udun kę m ri a lato ni unu; udun nke m kę m ri e ye unu—eęe kę uwa don e ye kę m'e ye. Anię ni obi unu songbu unu, atule ni egun. ²⁸ Unu a nughọ kę m si unu, 'M puko apuko' le ni 'm siko d'e kinhen d'e kunrun unu.' Omęni ihien m suọ unu, nke unu hu a ghoghọ ni m jęnko d'e kunrun Chuku-Nędi, makeni 'ya ka m. ²⁹ A gwatogwo m nwan unu ihieni hunni o keleni me—keni, o me, unu e kweri. ³⁰ Oęen ari m'e gi gwamazi unu ihien bu oda, makeni onye hun a ki uwanj lala; o nweni iken owule o nwon ebe m ri, ³¹ kanj, m ri e me ni uwa marin ni ihien Chuku-Nędi suọ m a suọ, ni ihien Chuku-Nędi si m me kę m'e me; lihi ni nwan ni ęnyi gha ebeni pu.”

Isi Nke Mmisęn

Ezigbo Osisi-vainj Lę Aganaba A

¹ “Mme wu ezigbo vainj; Nędi m wu hun e lepu a ęnya. ² Agalaba owule ri ime m hun mienj mkipuru, o bepuru a; kanj agalaba hun mi mkipuru, o befon e, keni o mikenme. ³ Oku m gwa unu e befonjo unu, me unu nwunchan, keni unu mikenme mkipuru. ⁴ Nodisonme ni ime m, mme nwen a nodisonme ime unu. K'o don wuru ni agalaba nodi nke e ara saęka mi mkipuru, mmanj o nyankunma osisi e, eřira k'o don wuru ni unu asako eka mi mkipuru wezuka ni unu nodisonme ime m.”

⁵ “Mme wu ukun vainj, unu nwen wusonme agalaba rin'a; Onye hun nodi ime m, mme nwen hu ime e, 'ya siko d'a mi mkipuru oda-oda, makeni, wezuka m, unu a s'ęka me ihien

owule. ⁶ Onye owule hun nodileni ime m, e tuhu w'a, leke ebe we no bepụ agalaba, o kpọpụ nkun; w'e kpogbamẹ agalaba ndi no erira, tu we ye okun, dunpu. ⁷ Omeni unu a nodi ime m, oku m a nodizikwo ime unu, rijo ni ihien owule unu cho; Osolobue jenkọ d'e me ni unu 'ya. ⁸ Omeni unu a mi mkpuru oda-oda, o jenkọ d'a ghosị ni unu wu umu-azupun m: ohun jenkọ d'e wehe ni Nedi m ogho.

⁹ Ke Chuku-Nedi don nwe ihien-osusuo ebe m ri ke m don nwe ihien-osusuo ebe unu ri; risonmekwo ni ndi ihien we a suo m. ¹⁰ Omeni unu e donme iwu m, unu siko d'a risonme ndi ihien we a suo m—leke ke m don donme iwu Nedi m ye m, gi e wusonme onye ihien e asuo Nedi m. ¹¹ A gwatoguo m unu ihien ndini, keni ighoghọ m ri ime unu le ni ighoghọ unu zu oke.

¹² Onwan wu iwu m: e nwe ni ihien-osusuo ibe unu ke m don nwe ihien-osusuo unu."

¹³ "O nwonni onye nwe ihien-osusuo ka onwan: ni ihian gi ifiri ndi owu a we ndun a ye. ¹⁴ Ndi owu m ke unu wu—omeni unu e me ihien m si unu me. ¹⁵ Arizi m a kpo unu igbon, makele igbon ara marin ihien di-nwonn'e ri e me. Kama, m kpo unu ndi owu m make ni a gwatoguo m unu ihien ile m nu onu Nedi m."

¹⁶ "Ele unu hori m; mba, mme hori unu, tumu unu keni unu jen d'a mi mkpuru—mkpuru hun siko d'a toni, keni Chuku-Nedi ye unu ihien owule unu gi efan m rijo. ¹⁷ M ri e ye unu iwuni: e nwe ni ihien-osusuo ibe unu."

Izize Unu Jenko D'e Ze Uwa

¹⁸ "Omeni izize unu ri e ze uwa, nyanhankwo ni ni izize m bu uzo ze e. ¹⁹ Omeni unu te wu nke uwa, nke ihien unu a suo uwa rike nke e. Kani, ebe o me ni unu ele nke uwa make ni a hopuguo m unu ime uwa, 'ya hañ izize unu gi e ze uwa. ²⁰ Nyanhan ni ihien m gwa unu, ni, 'Odibo ara ka nna a.' Omeni we kpokpo m ekpokpo, we siko d'e kpokpozikwo unu; omeni we me ihien m si we me, we jenkọ d'e mezikwo ihien unu si we me. ²¹ We k'e me unu ihien ndini we make ni unu wu nke m, unu ri a za efan m, make ni amarın we onye hun ziheni m. ²² Omeni abiani m d'a gwa we oku, ikpe njo e ke ma we; kani o nwonzini nwan ihien we k'e gi wanahin njo we me. ²³ Onye owule ri e ze izize m ri e zezikwo izize Nedi m. ²⁴ Omeni arunni m orun we runtuleni ime we, ikpe njo e ke ma we; kani, a hunchanringuo we nwan orun-atumanya ndi m run—bu ize mme le Nedi m hukwo e ze we. ²⁵ Kani, o ri enina ni we hun uzo mezu ihien hu we de ime Iwu we, ni, 'Izize m ri e ze we bu o nwonni ihien m me.'

²⁶ Kani, Onye nkasị-obi hu m jenkọ d'a gha ebe Chuku-Nedi ri ziheni unu bia, o jenkọ d'a shiani m eri. Onye nkasị-obi hu wu Mmon-nsọ—Onye hun a ghosị ezioku. O k'a gha ebe Chuku-Nedi ri bia. ²⁷ Unu le enwen unu siko d'a shiazikwo ni m eri, make ni mme le unu ri gha isi mbidon lala."

Isi Nke Mmisen

¹ "A gwatoguo m unu ihien ndini amangbe unu a danpu ime okukwe. ² We jenkọ d'a chupu unu ime ulo-ofufe; ezioku-ezioku, ogen lala hun onye owule gbuni unu jenkọ d'e weride e ni orun oma k'o ri a runni Osolobue. ³ We jenkọ d'e me ihieni makele w'e ke marin Chuku-Nedi mobu mme le enwen m. ⁴ Kani, a gwatoguo m unu ihien ndini, keni ogen w'e gi me, unu a nyanhan ni a gwatoguo m unu."

"E te gwani m unu ihien ndini isi mbidon, make ni m ri ime igunrun unu. ⁵ Kani m jenkọ nwan d'e kunrun onye hun ziheni m, bu o nwonni onye owule ime unu ju m ke elebe ke m jenkọ? ⁶ Hun nke unu e gi ju m'a, unu a sukuru make ni m gwa unu ihien ndini m gwa unu."

Orun Mmon-nsọ Siko D'a Run

⁷ "Kani ezioku ke m ri a gwa unu, erere unu ro omeni a pu m; make ni, Onye-nkasị-obi abiake mmani m lama alama. Kani, m lamaguu ke m'a no zihie ni unu 'ya. ⁸ Ogen o jenkọ d'e gi bia, o siko d'a ghosị ndi uwa ni a ghotani we ihien njo wu, ni a ghotani we ihien Osolobue cho, leni aghotani we ke okinkin-ikpe no. ⁹ ni aghotani we ihien njo wu—make ni njo wu ni e kwerini ni we m; ¹⁰ ni aghotani we ihien Osolobue cho—make ni mme nwen jenkọ ebe Nedi m ri, unu ahunkozị m; ¹¹ ni a ghotani we ke okinkin-ikpe no make ni Osolobue a maguo onye hun a ki unu ni ikpe.

¹² Ihien bu oda hodu hun m cho ni m gwa unu, kani unu asako eka ghota a kiken ni. ¹³ Ogen Mmon-nsọ, Onye hun a ghosị ezioku, k'e gi bia, o siko d'e du unu ye ime ezioku ile. Makele, ele uche e k'o k'e ku; kama, ihien owule o nu, 'ya k'o jenkọ d'e ku. O jenkọ d'a gwazikwo unu ihien ndi k'e me ihun. ¹⁴ O jenkọ d'e ye m ogho, make ni o siko d'e weri ihien wu nke m, hun m k'e ye e, gwa unu ya— ¹⁵ ihien ile Nedi m nwon wu nke m; 'ya hañ m gi si ni Mmon-nsọ jenkọ d'e weri ihien wu nke m gwa unu."

Ekwan Jenko D'e Henrin Ighoghọ

¹⁶ "O nobe ekefe, unu ahunkozị m; o nobezi ekefe unu jenkọ d'a hun m." ¹⁷ Ndi hu ime umu-azupun a no si ibe we, "K'o gi ihieni o ri a gwa enyi e ku—ni, 'O nobe ekefe, unu ahunkozị m;

o nọbezi ekerę unu jęnkọ d'a hun m,' o siji, 'Makęni m jęnkọ ebe Chuku-Nędi ri?'¹⁸ Wę hu a si, "K'o gi 'O nọbe ekeręni' e ku? Enyi aghotanị ihien o ri e ku!"

¹⁹ Jesu a maringwo ni wę chọ ni wę ju a ajuju, o nọ si wę, "Unu ri a jutari ibe unu ihien m gi si, 'O nọbe ekerę, unu ahunkozị m, o nọbezi ekerę, unu jęnkọ d'a hun m.'" ²⁰ Ezioku kę m ri a gwa unu, unu jęnkọ d'a kwan ekwan, gọo—kanị uwa jęnkọ d'a ghoghọ; o k'a gha a fu unu. Kanị, o nọbe, ufụ ahun e henrin ighoghọ."

²¹ "Imę gha e mę okpoho, o turu a aturu makęni ogen e e ruguo; kanị o muguu, o nyanhankozị afunfun hu ebe o n'a ghoghọ n'ọ mubanhaguo nwa imę uwa. ²² Eri a kę unu ri nwan a kwan; kanị, m k'a hunzi unu—ogen hu, ighoghọ siko d'e jun unu obi, o nwonn ni onye jęnkọ d'a napu unu ighoghọ unu. ²³ O ru ogen hu, o nwonnini ihien unu jęnkọ d'a rịo m. Ezioku kę m ri a gwa unu, gi ni efan m rịo Chuku-Nędi ihien owule, o siko d'e ye unu 'ya. ²⁴ D'e rukwo nwan ogeni, unu egituni efan m rịo ihien owule; rịo ni, unu jęnkọ d'e nwonnhen, keni ighoghọ unu zu oke."

Imeri Uwa

²⁵ "M gi ilu gwa unu ihien ndini; kanị ogen lala hun m siko d'e gi gwapu unu banyeni Chuku-Nędi, egikozị m ilu ogen hu. ²⁶ O ru ogen ahun, unu jęnkọ d'e gi efan m rịo. Ekuni m ni m jęnkọ d'a riodonni unu Chuku-Nędi, ²⁷ makęni ihien unu a sọo Chuku-Nędi le enwen e a sọo; ihien unu a sọo a asọo makęni ihien m a sọo unu a sọo, lezi makęni unu kweri ni m gha ebe Osolobue ri bia.

²⁸ M gha ebe Chuku-Nędi ri bia imę uwa; m pukozị nwan imę uwa keni m laburu Chuku-Nędi." ²⁹ "Ya umu-azun a nọ si a, "I ri e kucharpu a nwan ohunma-ohunma, elezi ilu! ³⁰ Echen kę enyi marin nwan n'i marincharin ihien ile, n'o nwonn ni onye furu n'ọ ju i ajuju; onwan kę enyi gi kweri n'i gha ebe Osolobue ri bia." ³¹ Jesu nọ za, si, "Unu e kweriguo nwan? ³² Ogen lala—o rugode nwan, ogen unu jęnkọ d'e gi gbayia, onye-onye e si iwe e, na mme sọo to. Kanị, ele mme sọo wi, Nędi m nọyeni m anoyeni. ³³ A gwaguo m unu ihien ndini keni obi gi ifiri m ru unu alị. Imę uwa, unu jęnkọ d'e nwonn nsongbu; ka kwondon ni obi unu, n'e meriguo m uwa!"

Isi Nke Mmęsa

Ekpere Jizosi Meni Ndi Nke E Ile

¹ Ogen Jizosi gi kuguo ihien ndini wę, o nọ lee enya elu-igwee, si, "Baba, ogen hu e ruguo! Ye Nwa i ogho, keni Nwa i hun uto ye i ogho—² ebe o mę ni y'e buguo ihian ile che okpuru e, keni o ye ndi ile hun i ye e ndun itebite. ³ Onwan wu ndun itebite: imarin n'i—yu, hun ya sọo wu Osolobue nke-esi le imarin Jizos' Kraisti hun i zihę."

⁴ "E yeguo m'i ogho imę uwan ghahanị irucharin onun hun i ye m run. ⁵ Baba, yezi m nwan ogho i, ogho ohu hu mme le 'yu nwongbama ni uwa d'e bidon."

⁶ "E meguo m ndini marin i, marin efan i—ndini i gha imę uwa weye m. Wę wu nke i; 'yu we wę ye m; e meguo wę ihien i ku. ⁷ A maringwo wę nwan ni ihien ile i ye m gha eka i bia, ⁸ makele a gwaguo m wę ihien ndi hu i si m gwa wę. A nabanhanguo wę ihien ndi hu; a maringwo wę ni m gha ebe i ri bia nke-esi. E kweriguo wę ni 'yu zihę m."

⁹ "M ri e mę ni wę ekpere; ele ndi uwa kę m ri e mę ni ekpere, kale ndi hun i ye m; makęni, nke i kę wę wu. ¹⁰ Ihien ile m nwę wu nke i, nke i wuzikwo nke m. W'e wehe ni m ogho. ¹¹ Arikozị m nwan imę uwa, kanị wę ri imę uwa—mme nwen lala d'e kunrun i. Nędi hun ri nso, gi efan i chemę wę, efan i ahun i ye m, keni wę wuru ohu kę mme le 'yu don wu ohu. ¹² Ogen mme le wę gi ri, m gi efan i chemę wę—efan ahun i ye m. E chemęguo m wę: etuhuni m kaka onye ohu imę wę—wezuka onye ahun mę ihien wę e gi tikpo a—keni ihien Ekukwo-nsọ kọ hun uto mezu. ¹³ Kanị, m lala nwan d'e kunrun i; m ri e ku ihien ndini imę uwa keni wę hun uto nwę ighoghọ m imę ndun wę, nwę e hun zu oke."

¹⁴ "E yeguo m wę oku i, izize wę nọ zeme uwa—makęni ele wę nke uwa, rikę kę o don mę ni mme le enwen m ele nke uwa. ¹⁵ Ari m a rịo ni n'i gha imę uwa wepu wę; kama, m ri a rịo n'i chemę wę make Eje-onye hu gha e mę wę ihien owule. ¹⁶ Ele wę nke uwa—k'o don mę ni ele m nke uwa. ¹⁷ Gi ezioku don wę nsọ: oku i wu ezioku. ¹⁸ Kę i don zihę m imę uwa kę m don ri e zi wę e ye imę uwa."

¹⁹ "M ri nwan e gi ifiri wę e wepuha enwen m, keni m hun a ni wę wuru ndi wę wepuha n'i, hun wę don nsọ nke-esi.

²⁰ Ele ndini sọo kę m ri e mę ni ekpere; kama, m rizikwo e męni ndi hun jęnkọ d'e gi ifiri ozi wę zi kweri ni m. ²¹ M ri a rịo ni wę ile wurucharin ohu, nọkę kę iyu, Baba, don ri imę m, mme nwen huzikwo imę i; m ri a rịo ni wę rizikwo imę enyi—keni uwa hun uto kweri ni iyu zihę m. ²² E wegwo m ogho hu i ye m ye wę, keni wę wuru ohu kę mme le 'yu don wu ohu: ²³ keni o wuru ni mme nwen hu imę wę, 'yu nwen hu imę m; a wurucharin wę ohu, uwa e gi e marin ni iyu zihę m leni uwe wu ndi nke m ri i obi kę mme nwę don ri i obi."

24 “Baba! M chọ nị ndị ile i we ye m sọm n ọdị ebe m rị, nị wẹ hụn ọgho m hụn i ye m make ihien-ọsụsụọ i nwe jenni m n’i d’e kedẹ ụwa.”

25 “Euu Nēdi m, Onyẹ ezi-omume, ọsụsụon’ a nị ụwa amarin n’i, mm̄e nwen a maringho i, ndini wẹ a maringhozi nị iyu zihē m. 26 E meguo m wẹ marin i, m jenkō d’a gha e mezikwō wẹ a marin i, keni ihien-ọsụsụọ i nwon ebe m rị hūn ụzọ rị ime wẹ leni mm̄e nwen rizi ime wẹ.”

Isi Nke Mm̄esato

A Bia Wẹ D’a Nwunrun Jesu

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Ogen Jesu gi meguo ekpereni, ‘ya le umu-azun a no fetu Odamgbugbu Kidronu. O nwe ugba ri ebegu; Jesu le umu-azun a no banye ugba ahun. 2 (Judasi, hun ren’e a maringhozi ebahun, makeṅi Jesu le umu-azun a a no ebegu e zu mbu-ḷe-ḷebu.)

3 ‘Ya Judasi no weri igunrun ndi-agma Rom le ndi-unakpa Ulo-nso, ndi hun ndi-isi nchu-egan le ndi itu-Farisi zihē, banhan ime alị vaṅni hu. Wẹ busonme ihien-ogun ichen-ichen le owa le ukpe.

4 Jesu a maringho ihien ile jenkō d’e me n’e, ‘ya o no jenuha ihun, ju wẹ, si, “Onyẹ ke unu ri a cho?” 5 Wẹ no za, si, “Jesu, onyẹ Nazareti.” O no si wẹ, “Mme ro.” (Judasi hun ren’e wuzoyeni wẹ ebahun ogen o gi ku ihienni.) 6 Ogen Jesu gi si wẹ, “Mme ro”, wẹ no jenk azun, danchanrin ali. 7 Jizosi no juzi wẹ, si, “Onyẹ ke unu choko?” Wẹ no si, “Jizosi onyẹ Nazareti.” 8 Jizosi no si, “A gwaguo m unu nị mme ro. O mwan nwan nị mme ke unu ri a cho, nị nị ndini hoduni lama.” 9 (O ku ihienni keni ihien hu o ku mbu hun ụzọ mezu: “Etuhuni m kaka onyẹ ohu ime ndi hun i ye m.”)

10 Ya ke Saimonu wu Pita, hun bu opia-agma, no sepuha a, banpu odibo onyẹ-isi nchu-egan ntin eka-ihien. (Efan odibo ahun wu Makusu.) 11 Jizosi no si Pita, “Wekin opia-agma i onodi a! Nị m ju n’a rakō m mkpu afunfun hun Nedi m ye m?”

E We Wẹ Jesu Jenni Anasi N’o Kin E Ikpe

12 Ya ndi-agma Rom le Onyẹ-isi-agma wẹ kani le ndi-unakpa ndi Ju no nwunrun Jesu, ken e egbu. 13 Wẹ no bu ụzọ wẹ e jenni Anasi. Anasi wu nedi nwunye Kayafasi. Kayafasi wu onyẹ-isi nchu-egan ahua hu. 14 (Kayafasi wu onyẹ hun dun ndi-isi ndi Ju odun n’o kakwo wẹ mma nị onyẹ ohu nwundonni ihian ile onwun.)

Pita A Ghorị N’o Marin Jesu

(Mat 26.69-75; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

15 Saimonu wu Pita le nwa-azun ozo no sonme Jesu. (Onyẹ-isi nchu-egan marin nwa-azun ozo hu amarin, ‘ya nwa-azun hu no son Jesu banye ime ezi ogwa onyẹ-isi nchu-egan.) 16 Kani Pita abanhan. Ya nwa-azun ozo hu no kin-azun d’a gwa okpoho hun ri e che nche onu-mgbon oku, webanhan Pita. 17 Okpoho ahun ri onu-mgbon no si Pita, “Yele onyẹ ohu ime umu-azun okennyē hu?” Pita no si, “Mba, ele mme.”

18 Oyi ri a tu; ‘ya ndi idibo le ndi-unakpa hu no fiye okun, fihunme okun hu, a nyan a. ‘Ya Pita no jen d’e son wẹ turu ebegu, a nyan okun.

Onyẹ-isi Nchu-egan A Ju Jesu Ajuju

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 Ogen ahun, onyẹ-isi nchu-egan hu a ju Jesu ajuju banyeni umu-azun a le nkuzi e. 20 Jesu no si, “Id’nya ihian ile ke m no ku ihien m ku; ime ulo-ofufe ri ichen-ichen le ime Ulo-nso—ebe ndi Ju ile no e zu ke m no kuzi nkuzi m; ekutuni m ihien ofwule nzuzue. 21 K’ri nwan a junj m ajuju? Ju ndi hun nu ihien m ku, a maringho wẹ ihien m ku.” 22 Ogen Jesu gi ku ihienni, unakpa ohu turu ehū ebahun no fian Jesu ihien, si, “Eriṅa ke ya a gwa onyẹ-isi nchu-egan okul!”

23 Jesu no si a, “Omēni o nwon eje-oku m ku, gwa ihian ile ri ebeni ihien o wu; kani, mbuni ezioke ke m ku, k’i fian m ihien?” 24 Ya Anasi no si wẹ weri ya le egbu hu wẹ ken e jenni Kayafasi onyẹ-isi nchu-egan.

Pita A Ghorizi N’o Marin Jesu

(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Pita turukwo ebegu a nyan okun. ‘Ya ndi ozo no si, “Yele onyẹ ohu ime umu-azun okennyē hu?” Kani, Pita no ghorī, si, “Mba, ele mme.” 26 Onyẹ ohu ime ndi idibo onyẹ-isi nchu-egan, hun wu nwen okennyē hu Pita banpu ntin no si Pita, “Ahunni m ‘yu nị ‘ya ime ugba ahun?” 27 Pita no ghorizi. Ozigbo, okpa no kwan.

E We Wẹ Jesu D’e Kunrun Paleti

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Uzo-utuntun biribiri, wẹ no gha iwe Kayafasi weri Jizosi si ime ogwa Govano hun ri a kini. Kani, abanyeni wẹ ime ogwa hu, makeṅi achoni wẹ nị wẹ meru enwen wẹ, keni wẹ hun ụzọ

ri Oriri-Nghafe hu. ²⁹ Ya Paileti no jemburu we ezi, si, "Elee ikpe ke unu ri e kpe okennyeni?" ³⁰ We no si a, "Omenei okennyeni ele eje-ihian, enyi eke weheni i y'e." ³¹ Paileti no si we, "Weri n'e, ni unu le enwen unu d'e gi iwu unu kin e ikpe." Ndi-ndu ndi Ju no si a, "Iwu unu tini enyi si enyi egbulu onye owule." ³² (Hunni ke ihien Jesu ku banyeni udi onwun o jenkọ d'a nwun mezu.)

³³ Paileti no siji ime ogwa a, zi we kpo Jesu; ya o no juma Jesu, "Iyu wu eze ndi Ju?" ³⁴ Jesu no si a, "Uche i k'i gide nwan a ju ajujuni ra ndi ozo gwa i oku m?" ³⁵ Paileti no si a, "I rode ni m wu onye Ju ra? Ndi Ju ibe i le ndi-isi nchu-egan we i che m eka; k'i me?" ³⁶ Jesu no si, "Ali-eze m ele nke uwanj. Omenei ali-eze m te wu nke uwanj, nke ndi m ri a ki a lu ogun gi gbondon we ebule m che eka ndi-ndu ndi Ju. Mba, ali-eze m ele nke ebeni."

³⁷ Ya Paileti no ju a, si, "Eze k'i wu nwan?" Jizosi no shiari a, si, "Iyu ku ni m wu eze. M bja d'a shiani ezioku eri: ifiri e ke we gi mu m; iya hain m gi bja ime uwa. Onye owule hun wu nke ezioku e gon ntin oku m." ³⁸ Paileti no ju a, si, "Ki wu ezioku?"

Paileti e kuguu ohun, o no jemburu ndi hu ezi.

A Ma We Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)

Ya Paileti no si ndi hu ri ezi, "Ahunni m ihien owule o me hun m'e gi ma a ikpe. ³⁹ Kani, ke omenalj unu don ri, m'a hatu ni unu onye-ngan ohu ogen Mmemme-Nghafe owule; unu a choghọ ni m hatu ni unu Eze ndi Ju?" ⁴⁰ We no yi oro, shiari a, si, "Mba, ele ya! Barabasi ke enyi chọ!" (Barabasi ri ndi a lusun ndi Rom ri a kiji.)

Isi Nke Mmitenei

¹ Ya Paileti no weri Jesu, we ye ndi-agma, we no gbu e mkpnsin.

² Ndi-agma hu no gi mkpnsin ogun risonme kpa okpu-eze, bu e che e isi; e yime w'e ewuru e nwun ufie-ronj, ufie-ronj*. ³ We no bja d'e kunrun e mgbe ole-le-ole, a si, "Isi i chei, eze ndi Ju!" E jemburu w'e, a fian a ihien.

⁴ Paileti no jenzi d'a gwa we, si, "Lee e, m jenkọ d'e wepuha ni unu 'ya, ni unu marin ni ahunni m njo o me!" ⁵ Ya Jizosi no puha: o kpuhu okpu ogun; o yihu ewuru popu hu we yime e. Paileti no si we, "Lee ni okennyeni hu ebeni!"

⁶ Ogen ndi-isi nchu-egan le unakpa Ulo-nsọ gi hun a, we no yi, "Kpogbu e! Kpogbu e!" Paileti no si we, "Weri n'e nwan, ni unu gi eka unu kpogbu e; ni ahunni m eje-ihien o me hun m siko d'e gi ma a ikpe." ⁷ Ndi-ndu ndi-Ju no za, si, "Enyi nwongho Iwu. Iwu enyi si n'o furu hun a nwunni, makeni o weri enwen e n'o wu Nwa Osolobue."

⁸ Ogen Paileti gi nu hunni, egun no tukarid'a k'o tghan a mbu. ⁹ O no shizi ime ogwa a d'a ju Jesu ajuj, si, "Elebe k'i gha bja?" Kani Jesu ashari'n'a. ¹⁰ Paileti no si a, "I ri a gba m nkintin? Ya marin ni m nwon iken hun m'e gi hatu i le hun m'e gi kpogbu i?" ¹¹ Jesu no shiari a, si, "O nwonni iken i nwon ebe m ri wezuka ni Osolobue gha elu ye 'y'e. Ya wu, onye hu bu m che eka i me njo kani." ¹² Gha ogen Paileti gi nu hunni jemmę, o no memę n'o hatu Jizosi ye; kale, igunrun hu no yi oro, si, "I hatu okennyeni ye, 'ya wu ni y'ele owu eze-kani wu Siza; makele, onye owule weri enwen e n'o wu eze ri a lusun Siza ogun!"

¹³ Ogen Paileti gi nu oku ndini, o no wepuha Jizosi ihun-ezi, nodi ali elu Oche Okinkin-ikpe elu Mgba-nkpo w'a kpo "Mgba-nkpo Omuma." (Kani "Gabata" ke w'a kpo a onu Hibru hun wu asusu ndi Ju). ¹⁴ Uhuohin hu wu uhuohin we gi a kwademe Mmemme-Nghafe. O rume ogen anwun gi a ri isi, Paileti no si ndi Ju, "Lee ni eze unu!" ¹⁵ We no yi oro, si, "Gbu e! Gbu e! Kpogbu e!" Paileti no ju we, si, "Unu cho ni m kpogbu eze unu?" Ndi-isi nchu-egan no shiari a, si, "Siza, eze Rom, 'ya sọ wu eze enyi nwon!" ¹⁶ Ya Paileti no we Jesu ye ndi-agma d'a kpogbu.

A Kpogbu We Jizosi

(Mat 27.32-34; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

'Ya ndi agha no weri Jesu. ¹⁷ O no buru obe† gha ime obodo ahun pu, si ebe w'a kpo "Ebe-Okpokom'isi." ("Gogota ke w'a kpo a onu Hibru hun wu asusu ndi-Ju") ¹⁸ Ebehu ke we no kpoma a elu-obe; we kpomazikwo ikennyeni ebuo elu obe ichen-ichen che n'e, onye ohu ri azunni, onye ohu ri azunni, Jizosi ri etintin we. ¹⁹ Paileti no de ihien buche elu obe hu. Ihien o de wu, "Jesu onye Nazareti, eze ndi Ju." ²⁰ Ndi bu oda gun a, makeni ebahun we no kpogbu Jesu nokunme ime obodo hu lezi makeni we gi asusu ndi Ju wu Hibru le asusu ndi Rom wu Latini le asusu Griki hun ali ichen-ichen a su ogen hu de ihien hu. ²¹ Ndi-isi nchu-egan ndi-Ju no si Paileti, "Edelę e 'Eze ndi Ju,' kama, de 'Okennyeni si, 'Mme wu eze ndi Ju.' " ²² Paileti no shiari, si, "E deguu m ihien m de."

* **Isi Nke Mmitenei:**2 ewuru ndi nze le ndi-idafin † **Isi Nke Mmitenei:**17 Ogen hu, obe osisi ke ndi-Rom gi e gbu onye we ma ikpe-onwun. O ru, onye we ma ikpe onwun e buru obe e, sọnmę ndi-agma hun jenkọ d'a kpogbu'e. We kpomaguu a elu ya wu obe, a nodi we ebehu, e che nche, d'e ru ni o nwunhun.

²³ Ndi-agma hu a kpomaguu Jesu elu-obe, we no kiri ekwa ndi o yi kebe we uzo eno, onye-onye no weri uzo ohu-ohu. Nke efe tueni o yiye enu e, hun nwonleni ebe we gi wegbama a makeni ibe ekwa ohu rochanrin, gha elu d'e ru ali, ²⁴ ndi-agma ndi hu a si ibe we, "Enyi etikako n'a; ni enyi tu nkpo gi marin onye siko d'e weri n'e." Onwan me keni ihien Ehuhuo-nsọ ku hun uzo mezu, Ekukwọ-nsọ si, "E keru we ewuru m, tu mkpo gi weri ewuru m yiye elu e."

† Ya ke ndi-aghanj me.

²⁵ Ndi wuzo ehụ obe Jesu ogen ahun wu nne e, nwene nne e okpoho, Meri nwunye Klopasi le Meri onye Magidala. ²⁶ Jesu a hun nne e le nwa-azuun hu ihien e a suo Jesu ke we turu ebefu, o no si nne e, "Okpoho, hunni wu nwa i." ²⁷ O nozi si nwa-azuun a ahun, "Hunni wu nne i." Ya nwa-azuun hu no gha erira weri nne Jesu si iwe 'ya wu nwa-azuun, nne Jesu no du e biri.

Onwan Jesu

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Omeguu, makeni Jesu a maringuo ni ihien ile e mecharinguo, o no si, "Egun mirin ri a gun m." O ku okuni n'o gi mezu ihien Ekukwọ-nsọ ku. ²⁹ Ite ohu manya ru-uka jun ri ebahun; 'ya we no weri eru suye ime manya hu, gi mkpinsi ihien-akunkun w'a kpo haisopu wesi e elu, su e ugbonu. ³⁰ Manyani a banguu Jizosi onu, o no si, "O guguo!" Ya o no bu isi koma ali, nwunhun.

A Dun We Jesu Obo Ekunkun

³¹ Makeni Uhuohin Nkwademe Izu-iken ro—ndi-ndu ndi Ju achoni ni we lato ehū ndi ahun elu-obe ebefu, ebe o me ni Uhuohin-Izu-iken hu lalanj arikenmeke nsọ. 'Ya we no si Pailleti 'ya si ndi-agma a kpagisonme ndi hu we kpoma elu obe ukw†, keni we butusonme ehū we enu obe. ³² 'Ya ke ndi-agma hu no jenme d'a kpagisonme ikennyē ndi hu we kpogbu we le Jesu ukw —a kpagi we nke onye ibuzo, kpagizikwo nke hun-ebọ.

³³ Kanj ogen we gi ru ebe Jesu ri, a hun we n'o nwunhunguole, 'ya we noleni kpagi e ukw. ³⁴ Kama, onye ohu ime ndi-agma hu no dun Jesu obo ekunkun, edeke le mirin no gbaupha.

³⁵ (Onye hu hun ke ihienni me e kuguo a, keni unu le enwen unu hun uzo kweri. Ihien o ku wu ezioku; o maringho ni ezioku ro). ³⁶ Ihien ndini me keni ihien Ekukwọ-nsọ ku hun uzo mezu: Ehuhuo-nsọ si, "O nwonni akpu okpuku a ohu hun jenko d'a kpagini§." ³⁷ Ekukwọ-nsọ e kuguozi ebe ozo, si, "We jenko d'a gba onye hu we dun ihien ilee."

Olili Jesu

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Omeguu, Josefu, onye obodo Arimatia, no jen d'a si Pailleti 'ya buye e ehū Jizosi (Josefu gi nzuzue e son uzo Jesu makeni egun ndi-ndu ndi Ju ri a tu a). Pailleti no kweri, si a d'e buru ehū Jesu; 'ya o no jen d'e buru e. ³⁹ Nikodimosi hun bia d'e kunrun Jizosi ime ukinkin ogen mbu no sonme Josefu. Nikodimosi wehe uden e shin ohunma we gi ehūho maa le alo mēme, hun nyinkari nkirishi ekpa nnu. ⁴⁰ Ikennyē ebuzo hu no buru ehū Jesu, gi ekwa line fughame 'ya le ihien ndi ahun e shin ohunma—rike ke ndi Ju don a kwama ozun we k'e li. ⁴¹ O nwon ugba ri ebahun we no gbu Jesu; ili-okporo ohun we keleni liyetu ihian ri ime ugba hu. ⁴² Makeni Uhuohin hu ndi Ju gi a kwademe Izu-iken a gumaguo bu ili hu ri nsue, we no gweru bu ehū Jesu che ili ahun ri ebefu.

Isi Nke Ogun

Okpokoro Ili

(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Uzo-utuntun uhohin ibuzo ime izu-uka*, ebe eki keleni fonguu, Meri onye Magidala no jen ili hu hun no ke okporo. 'Ya k'o no hun a ni e nupuguo we omuma hun ri onu ili hu. ² O no gi oso jen d'e kunrun Saimonu hun w'a kpo Pita le nwa-azuun ozo hu ihien e a suo Jesu, si we, "E bupuguo we Di-nwonni-enyi ime ili hu bu enyi amarin ebe we buche e." ³ 'Ya ke Pita le nwa-azuun ozo hu no gbashi ili hu. ⁴ Nwa-azuun hun-ebọ hu no gbaghaf Pita, bu uzo ru ebahun. ⁵ O hulua ali, nyonye ime ili, 'ya o no hun ekwa line ndi ahun we te gi kwama Jesu ebe we ri ali ebefu, kanj o banyeni ime ili hu. ⁶ Saimon' Pita hun sonko a azuun e ru ebefu, o no shi ime ili hu ozigbo-ozigbo. O no hun ekwa line ndi hu ali ebefu, ⁷ hunzi ekwa hu te ri isi Jesu. Ekwa hu te ri isi Jesu le line ndi ahun ari uzo ohu; kama, we fuma ekwa hu te ri isi Jesu, bu e to nkọ ohu. ⁸ Ya nwa-azuun hun-ebọ hu, hun bu uzo ru ili hu no banyezikwo; o

† Isi Nke Mmiteneji:31 Onwan ke we gi e me we a nwunkenrin.

§ Isi Nke Mmiteneji:36 Esodosi 12.46; Nombasi 9.12;

Ebu-oma 34.20

* Isi Nke Ogun:1 hun wu nwan uhohin Sode

hụn, ọ nọ kweri. ⁹ (Ogen ahụn, w'e ke ghotakwo ihien hụ Ẹhụhụ-nsọ ku—n'o jẹnko d'a gha ọnwụn lihi.) ¹⁰ Ya ụmụ-azụn a ndị ahụn nọ lashisọnmẹ iwe wẹ.

Meri Onye Magidala A Hụn Jesu K'ọ Ghagụ Ọnwụn Lih
(Mat 28.9-10; Mak 16.9-11)

¹¹ Kanị Meri e turukwo ihun ili hụ, a kwan ẹkwan. K'ọ dọn rị a kwankwo, o hulua ali, nyonye ime ili hụ, ¹² ọ nọ hụn ndị mmọn-ozị ẹbụo yi ẹkwa ọchan ke wẹ nọdị ali ebahun ẹhụ Jesu te rị, onye ohu rị ibe isi ẹ, hụn-ẹbọ rị ibe ọkụ a. ¹³ Wẹ nọ ju a, sị, “Okpoho, k'ị rị a kwannị?” Ọ nọ shiari wẹ, sị, “E wepugwo wẹ Di-nwọnni-m, bu a marin m ebe wẹ buche ẹ!” ¹⁴ Ogen o gi kugwu ihienni, ọ nọ gbehuto, hụn Jesu k'ọ turu ebẹhụ, kanị ọ marin nị Jesu rọ. ¹⁵ Jesu nọ ju a, sị “Okpoho, k'ị rị a kwannị? Onye k'ị rị a cho?” Meri ro ni onye hụn e lefu ugbo-nta hụ enya rọ, 'ya ọ nọ sị a, “Di-okpa, ọwunị 'yū bupọ a, gwa m ebe i buche ẹ, m k'e jẹn d'e buru ẹ.” ¹⁶ Jizosị nọ hị a, “Meri!” Meri nọ gbehuto bu ihun zinmẹ ẹ, gi asusu Hibru yi, “Raboni!” (Raboni wu Onye-nkuzi asusu ndi Ju) ¹⁷ Jesu nọ sị a, “Ekwononle m ẹka, make m'e ke jẹn elu-igwee d'e kunrun Chuku-Nedi. Ka jẹn d'e kunrun umunẹ m, y'a sị wẹ, 'M lakọ elu-igwee d'e kunrun Nedi m hụn wuzi Nedi unu, Osolobue m hụn wuzi Osolobue unu.'” ¹⁸ 'Ya ke Meri onye Magidala nọ jẹn d'a gwa ụmụ-azụn Jesu, sị, “A hūngwo m Di-nwọnni-eyi!” Ya k'ọ nọzi gwachanrin wẹ ihien ndi hụ ọ gwa a.

Jesu E Nwọnpuha Ebe Ụmụ-azụn A Rị
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Enyasi uhuohin hụ, hụn wu uhuohin ibuzo ime izu-uka, ụmụ-azụn Jesu nọ kpokin enwen wẹ ye ebe wẹ rị makeni egun ndi-ndu ndi-ju rị a tu wẹ. Ya Jesu nọ nwọnpuha idenmizi d'e turu ime igunrun wẹ, sị, “Udọn 'ya rị nị unu.” ²⁰ Ogen o gi kugwu ihienni, ọ nọ ghosị wẹ ẹka a ebūo le ẹkunkun a. Ogen ụmụ-azụn a gi hụn Di-nwọnni-eyi, ighoghọ e jun wẹ obi. ²¹ Jizosị nọzi nwan sị wẹ, “Udọn 'ya rinị unu. Ke Chuku-Nedi dọn zi m ke m rị nwan e zị unu.” ²² O kugwu ihienni, ọ nọ horokpu wẹ, sị, “Narin nị Mmọn-nsọ. ²³ Unu gbahari ihian njo wẹ, Osolobue a gbahari wẹ ya; omeni unu agbaharinị wẹ njo wẹ, Osolobue agbahariko wẹ.”

Jesu Le Tamosị Hụn Ru-uka

²⁴ Tamosị (hụn w'a kpo Ejime), hụn wu onye ohu ime wẹ mmẹbūo, arị ime wẹ ogen Jesu gi bja. ²⁵ 'Ya ụmụ-azụn ibe ẹ nọ sị a, “Enyi a hūngwo Di-nwọnni-eyi.” Kanị Tamosị nọ sị wẹ, “Manị m hụn ebe wẹ dūsonmẹ e ntu ndi hụ ẹka ebūo, bu mkpnsin-eka m che ebe ntu ndi hụ rūsom m ẹ ẹhū ẹka ebūo, e bu m ẹka che ẹkunkun a—ekweriko m!”

²⁶ Hụn m ẹ e izu-uka, ụmụ-azụn Jesu rizi ime ulo; uwẹ le Tamosị rị. Uzo kpokin akpokin, kanị Jesu nọ nwọnpuha, turu ime igunrun wẹ, sị, “Udọn 'ya rinị unu.” ²⁷ 'Ya ọ nọ sị Tamosị, “Bu mkpnsin-eka i che ebeni, lee ẹka m ebūo; tinpu nwan ẹka i buche m ẹkunkun. Aruzile uka; kweri!” ²⁸ Tamosị nọ za a, sị, “Di-nwọnni-m le Chuku m!” ²⁹ Jesu nọ sị a, “I kweri makele y'a hūngwo m? Ngozi wu nke ndi hụn keleni hụn bu e kweri wẹ.”

Ihien Wẹ Deni Ẹkukwoni

³⁰ O nweghozị orun-atumanya ndi ozo bu oda wẹ deyeleni ime ẹkukwoni hụn Jesu runzi idenya ụmụ-azụn a. ³¹ Kanị, wẹ deye ndini keni unu hụn uzo kweri nị Jesu wu Kraisti, Nwa Osolobue, Onye Hụ Osolobue Tume; le ni unu gi efan a nwọn ndun ghahanị ikwerinin'ẹ.

Isi Nke Ohu-kwasị-ogun

Jesu E Nwọnpuhazi Ebe Ụmụ-azụn A Rị

¹ Ihien ndini e megwu, Jesu nọ nwọnpuhazi d'e kunrun ụmụ-azụn a mkpenren “Ohimin” Tajberiasị. Enina k'ọ dọn mē: ² Saimonu hụn wu Pita, le Tamosị (hụn w'a kpo Ejime) le Natanelu (onye obodo Kana rị Galili) le ụmụ-ikennyē Zebedi lezi ụmụ-azụn Jesu ebūo ozo gba nodi. ³ Saimon' Pita nọ sị ndi ahun ya le wẹ rị, “E shi m d'e gbu azụn.” Wẹ nọ sị a, “Enyi siko d'e som m i.” 'Ya wẹ nọ jenne. Wẹ nọ banye ugbo-mirin d'e gbume. Kanị, egbuni wẹ ihien ọwule ukinkin hụ ile.

⁴ Ogen eki gi fongwu, Jesu nọ turu mkpenren mirin; kanị ụmụ-azụn a amarin nị Jesu rọ. ⁵ 'Ya k'ọ nọ ju wẹ, sị, “Umueka, o ke nwọn azun unu gbu?” Wẹ nọ za, sị, “Kaka akp'ohu.” ⁶ Ọ nọ sị wẹ, “Tu nị ọga unu ye azun ẹka-nni ugbo unu, unu jenko d'e gbu azun.” 'Ya wẹ nọ tuye ọga hụ, o te nizini wẹ dobanhan ime ugbo, make ni azun wẹ gbu e buke oda.

⁷ Nwa-azun hụ ihien e a sọ Jesu nọ sị Pita, “Di-nwọnni-eyi rọ mai!” Ogen Pita gi nwan nū nị Di-nwọnni-eyi rọ, ọ nọ yiri ewuru o yiye elu ẹ (make ni o te yipugwu a). Ya ọ nọ tiban ime mirin. ⁸ Ụmụ-azun isin ahun hodu ime ugbo nọ gi ugbo dokpumpuha ọga hụ azun jun mkpenren mirin. Gha ebẹhụ wẹ rị d'e ru mkpenren-mirin eteni—ihien rike ama-uku iri kwasị ogun-isin sọ rọ; o rucharinini polu ebūo. ⁹ Ogen wẹ gi ru mkpenren mirin, wẹ nọ hụn oboko okun ebahun; azun rị elu ẹ; bredi huzikwo ebẹhụ. ¹⁰ Jesu nọ sị wẹ, “Wehe ni azun ime ndi hụn unu gbu kikenni.” ¹¹ Ya Saimonu wu Pita nọ si ime ugbo-mirin, dokpumpuha ọga

hụ mkpèrnrèn mirin. Azun hisonmè ogbe jun ẹ, azun mmèto-kwasị-ogun-esa. Azun rị ime ọga hụ e bukenmèkè ọda hụ ọga hụ etikanị. ¹² Jesu nọ sị wẹ, “Bia nị nwan d’e ri ihien-oriri utuntun.” Bụ o nwonni nwa-azun a owule egun nị ju a, “Onye k’i wu?” makeni a maringho wẹ nị Di-nwonni-enyi rọ. ¹³ Ya kẹ Jesu nọ jẹn d’e weri brẹdi hụ ye wẹ, werizikwọ azun hụ ye wẹ.

¹⁴ Onwan mẹ ẹ mgbe ẹto umu-azun Jesu hun a k’o ghaguu onwan lihi.

Jesu E Wekinhezi Pita Onodi A

¹⁵ Ogen wẹ gi riguu ihien-oriri utuntun ahun, Jesu nọ sị Saimonu wu Pita, “Saimonu nwa Jonu, ihien m a suoghọ i kari ndini?” O nọ za, sị, “Eghe ẹ Di-nwonni-enyi, ‘ya maringho nị ihien i a suoghọ m.” Jesu nọ sị a, “Lefu umu-atunrun m enya.” ¹⁶ Jesu nọ ju a hun mẹ ẹ mgbe ẹbuo, sị, “Saimonu nwa Jonu, ihien m a suoghọ i?” O nọ za, sị, “Eghe ẹ Di-nwonni-enyi, ‘ya maringho nị ihien i a suoghọ m.” Jesu nọ sị a, “Lefu atunrun m enya.” ¹⁷ Jesu nọ juzi a ‘ya hun mẹ ẹ mgbe ẹto, “Saimonu nwa Jonu, ihien m a suoghọ i?” O nọ fu Pita nị Jesu ju a ya mgbe ẹto, “Ihien m a suoghọ i?” Pita nọ sị a, “Di-nwonni-enyi, ‘ya maringho ihien ile; ‘ya maringho nị ihien i a suoghọ m.” Jesu nọ sị a, “Lefu atunrun m enya. ¹⁸ M rị a gwa i ezioku, ogen i gi rị okoro, y’e konrin, e jẹn ebe owule suo n’i; kanị i kaguu ẹgedi, i jenkọ d’a tinpu eka i, ndi ozo e konmẹ i, we i si ebe i choleni n’i jẹn.” ¹⁹ (Jesu gi ihienni o ku ghosi udi onwan Pita jenkọ d’a nwun gi wẹhẹ nị Osolobue ogho).

Jesu e kuguu ihienni, o nọ sị Pita, “Sonmẹ m!”

Jesu Le Pita Le Nwa-azun Ahun Ihien E A Suo Jesu

²⁰ Pita e lee enya azun, o nọ hun nwa-azun ozo hụ ihien ẹ a suo Jesu. (Hun noson Jizosi ogen wẹ gi rị e ri ihien-oriri enyasi ahun, nwa-azun hụ hun ju Jizosi, sị, “Di-nwonni-enyi, onye jenkọ d’e re i?”) ²¹ Ogen Pita gi hun a, o nọ ju Jesu, sị, “Di-nwonni-enyi, okennyeni?” ²² Jizosi nọ sị a, “Omẹni m cho n’o rị ndun d’e ru mgbe m bia, ẹle hun biri i? Sonmẹ m!” ²³ ‘Ya okuni nọ kpogbama ime igunrun ndi e son Jesu, nị nwa-azunni anwunko. Kanị, Jizosi ekuni n’o nwunko, ihien o ku wu, “Omẹni, m cho n’o rị ndun d’e ru mgbe m bia, ẹle hun biri i?”

²⁴ Ya wu nwa-azun wu onye hun rị nwan e ku oku ihien ndini; iya detuzikwọ nwan ndini wẹ; enyi a maringho nị ihien o ku wu ezioku.

Mmekin

²⁵ Kanị, o nwèzikwọ ihien ndi-ozo bu ọda Jesu mẹ. Omẹni wẹ decharin wẹ ile ohu-ohu, e rogho m’a nị uwa ile eruguko ehuhuo wẹ siko d’e gi de wẹ.

Orun Ndi-Ozi Ahun Pu-ichen

Jesu A Lashi Elu-igwee Id'anya Ndi E Son N'e

¹ Tiofilosi-o, ime ekukwo nke ibuzo, m de ihien ile Jesu run le ihien ile o kuzi—gha ogen o gi bidon orun a ² d'e ru uhuhin hu we weri e si elu-igwee, ogen o gi giguu iken Mmon-nso gwa Ndi-ozu hu pu-ichen o hophu ihien we jenko d'e me.

³ Ogen o gi taguu afunfun, nwunhunguu, o hu a bia d'e kunrun ndi-ozu hu pu-ichen orogbo akp'ohin ogunnai, e gi uzor ri ichen-ichen a ghosi we n'o ghaguo onwun lihi. Ogen hu o gi ri a bia, o hu a gwa we oku Ali-eze Osolobue. ⁴ O nwe ogen o gi bia k'o don a bia. Ebe ya le we ri e ri ihien-oriri, o no si we, "Aghakwole ni Jerusalem pu; ka cheri ni onye ahun Nedi m kwe nkwa n'o k'e zihē, hun m gwa onu oku e. ⁵ Jonu gi mirin me mirin-Chuku; kani, o gini d'e me akp'ohin ole, we k'e gi Mmon-nso me unu mirin-Chuku."

Jesu E Si Elu-igwee

⁶ Ogen we gi zuzi, we no ju a, si, "Di-nwonni-enyi, ogenni ke y'e gi nwan gbafuha enyi ndi Izrelu aka ndi ri a kini enyi keni enyi kima enwen enyi?"

⁷ Jizosi no shari we, si, "Ele hun onu e gi marin ogen mobu mgbe Chuku-Nedi gi aka a tumē. ⁸ Kama, unu jenko d'e nwonhen iken ogen Mmon-nso k'e gi bjakwasiguu onu, onu a wuru ndi-osheri m ime Jerusalem le ime Judia ile le ime Sameria lezi ime uwa ile—d'e ru ebe uwa ru." ⁹ Ogen o gi kuguu ihienni, we hu e lee e, o no buli elu, orukpu no kpume e, ahunzini w'a. ¹⁰ Ebe we rikwo e lee enu-igwere moo k'o lako, ikennyē ebuo yi ewuru ochan tueni no nwonpuha idenmizi, turuyeni we, ¹¹ si we, "Ikennyē Galili, ki unu turuni ebene e lee elu-igwere moo? Jesuni we gha ebe onu ri wesi elu-igwee jenko d'e kinhen-azupun ke unu don hun a k'o nako enu-igwee."

Onye Nokin Enya Judasi

¹² Ya umu-azupun Jesu no gha ugu hu w'a kpo Oliveti hun nokunme Jerusalem lakin Jerusalem. (Gha Oliveti d'e ru Jerusalem tehan ke ijen Uhuhin Izu-iken hun wu nkirishi maiji ohu.) ¹³ Ogen we gi banye obodo hu, we no si mmughe hu ri ibe enu hun w'a nodi. We wu ndini: Pita, Jonu, Jemisi, Anduru; Filipu le Tamosi, Batolomi le Matiu, Jemisi nwa Alifosi le Saimonu le Judasi nwa Jemisi. Saimonu te wu onye ohu ime ndi hun gi aka iken a nwan ni we chufu ndi Rom ri a ki ali we. ¹⁴ Ndin ile hu e gi obi ohu e me ekpere, e we enwen we che ime e—uwe le ikpoho ndi ozo le Meri nne Jizosi lezikwo umune Jizos' ikennyē.

¹⁵ Ogen hu, Pita no lihi oto ime igunrun ndi kwerini; (ihien rike madu ogun-isin gbakikome ebegu); ¹⁶ o no si, "Umune m, Ekukwo-nso jenko d'e mezuriri. O meguo nwan ebe Judasi ri noke ke Mmon-nso don ku ghahani Defidi—Judasi hun duhe ndi nwunrun Jesu. ¹⁷ Makeni, o te wu onye ohu ime enyi; o te nwonzikwo ogbo e ime orunni." Ya ke Pita ku.

¹⁸ (Makeni, okennyē ahun wu Judasi gi eghe eje-ihien hu o me nonrin ani: o dan, gi isi zu ali, etintin e no gbawa, aku-efo a no yofuha. ¹⁹ Ndi ile bi ime Jerusalem no nu ihienni, we no gi asusu we kpo ali hu, "Hakedama" ya wu "Ogige edeke.")

²⁰ Ya Pita no kusonme, si, "Makeni we de e ime Ekukwo Ebu-oma, si,

'We la ulo a to okpokoro,

onye owule ebile e;

onye ozo ya weri okwa a.'

²¹ Ya wu nwan ni onye ozo jenko d'e son enyi wuru osheri. O k'a wuriri onye ohu ime ikennyē ndi hu sonni enyi ogen hu ile Di-nwonni-enyi wu Jesu gi ri ime igunrun enyi—²² ghakworj ogen Jonu gi ri e me mirin-Chuku d'e ru uhuhin we gha ime igunrun enyi weri Jesu si elu-igwee. Onye hu siko d'e son enyi a shia eri ni Jesu a ghaguo onwun lihi."

²³ Ya we no hophu madu ebuo—Josefu le Matias. W'a kpo Josefu Basabasi, a kpozikwo a Jostusu. ²⁴ Ya we no me ekpere, si, "Di-nwonni-enyi, iyu marin obi ihian ile; dodo, ghosi enyi onye i hori ime madu ebunni, ²⁵ keni o weri okwa le orun onye-ozu pu-ichen hun Judasi lato jenne ebegu furu n'e." ²⁶ We no tu mkpo, o no hanrin Matias; we no we e cheni ndi-ozu pu-ichen mmanai hu.

Isi Nke Ebuo

*Mmon-nso A Bia Uhuhin Mmemme-Pentikosu **

* **Isi Nke Ebuo:** Pentikosu wu mememe ndi Ju e me ahua-ahua (Livitikosi 23.16). Gha uhuhin Jesu gi nwunhun d'e ru uhuhin o gi lashi elu-igwee wu ihien noke akp'ohin ogunnai (1.3). Gha ogen Jesu gi nwunhun d'e ru uhuhin Mmemme-Pentikosu wu akp'ohin iri kwasigunnai.

¹ Ogen o gi ru uhuhin Mmemme ahun w'a kpo Pentikosu, ndi ile kwerini ri uzo ohu.
² Idennizi, uzun no gha elu-igwee bia: uzunni noka oken ufere ri a kpoini. O no jun ime ulo ebe we nodisonme ani. ³ Ya we no hun ihien risonme ke ire k'o puha, e nwun ke okun, nokwasisonme onye-onye ime we. ⁴ Mmon-nso no jun ime we ile, we no suma asusu ndi ozo ri ichen-ichen, noka ke Mmon-nso don ye we iken we gi e ku.

⁵ Ogen hu, ndi Ju hun a tu egun Osolobue, hun bisonme ali ile ri enu-owa, ri ime Jerusalem.
⁶ Ogen we gi nu uzunni, igunrun ihian no gbakikome. O tu we enya, makeni onye-onye ime we hu a nu ke we ri a su asusu a. ⁷ O gba we nghari-nya oda-oda; we no si, "Ndiri ile ri e ku oku ele ndi Galili?" ⁸ Nani k'o don nwan me ni onye-onye ime enyi hu a nu ke we ri a su asusu ali we no mu a? ⁹ Ke ndi Patia ke ndi Media ke ndi Elamu; ke ndi bi Mesopotemia le Judia le Kapadosia le Pontusu le Eshia ¹⁰ le Frigia le Pamfilia le Ijptu le azupun Libia ndi hu nochime Sairin, le ndi obia gha Rom bia, ¹¹ (ke ndi Ju ke ndi gha ofufe ozo sonme ofufe ndi Ju); lezi ndi gha Kriti bia le ndi Arabu—enyi ile hu a nu ke we gi asusu enyi e ku oken orun a tu enya Osolobue runsomme." ¹² O tukemwe we ile enya, gba we nghari-nya; we hu a ju ibe we, "Ki wu onwan?"

¹³ Kani ndi ozo hu a mu emu, a si, "E giguwo we manya ohun ragbu enwen we!"

Ozi Pita Zi Ogen Mmon-nso Gi Bwakwasiguu We
(Juelu 2.28-32; Ebu-oma 16.8-11; 110.1)

¹⁴ Kani Pita le ndi-ozu pu-ichen mmanai ndi ozo no lihi oto, Pita no wesi olu elu gwa ndi hu gbazuni oku, si, "Ndi Ju ibe m le ndi ile bi Jerusalem, ni m kowa ni onu ihieni ri e meni; gonkenme ni m ntin. ¹⁵ Many a ri a tu ndini ke onu don ri e ro, kaka—makeni okuloku itenei nke utuntun rihu a ku. ¹⁶ Mba, manya a ri a tu we. Kani, ihieni ri e meni wu ihien hu Osolobue gi Juelu onye-amuma ku, si,

¹⁷ 'Osolobue si,

"Ogen ikpazuun,
 m jenk' d'e hu Mmon-nso m kpu ihian ile.

Umụ unu ikennyē lē umu onu ikpoho

k'e bu amuma;

ikorobia onu k'a hun ohun;

ikennyē-oba unu k'a ro nro.

¹⁸ Eghe, ogen hu,

m k'e hude Mmon-nso m kpu ndi idibo m—

ke ikennyē ke ikpoho,

e bu we amuma.

¹⁹ M k'a ghoisonmezikwo ihien a tu enya elu-igwere,

ghoisonme ahima elu-owa—

ke edeke ke okun ke enwunrun.

²⁰ Enya-anwun jenk' d'a gba ishi,

ifon e nwunme edeke-edeke,

Uhuhin Di-nwonna-enyi kebe ru—

oken uhuhin hu nwe ogho.

²¹ Ogen hu,

onye owule hun k'a kpoku efan Di-nwonna-enyi

k'e nwon nzuopuha." '

²² Ndi Izrelu, gon ni m ntin! Osolobue wu onye hun zihē okennyē hu wu Jizos' onye Nazareti. O no gi e run orun-atumanya le ahunlele le ihien ahima bu oda ebe onu ri, gi e ghoi unu ni 'ya zihē e. Unu le enwen onu a maringwo ihien ndini ohunma-ohunma. ²³ Kani, noka ke Osolobue hun marin ihien k'e me ihun don kwademe, we no we e che aka unu, onu no we e ye ndi ani ndi ozo hun marinlehi Osolobue—we no kpoma elu-obe, kpgbuni unu 'ya.

²⁴ Kani Osolobue no gha onwun weli e, gha iken onwun gbafuha a, makeni onwun asako aka kwondon e. ²⁵ Makeni Defidi ku oku e, si,

'M'a hun Di-nwonna-enyi ogen ile ebe o noyeni m;

makeni o ri aka-nni m,

emehunmeko m.

²⁶ Ya hain obi gi a soso m usoso;

ya hain m gi a bu ebu.

Ehu m enwekoda nsongbu,

makeni m nwe olile-nya.

²⁷ Makeni, y'a lak' m to ime ili;

y'a niko Onye-nso i rehi.

²⁸ Y'e megwo m marin uzo ndun;

i k'e me m ghoghò ebe i ri.'

²⁹ Umunè m, o furu nì m gwapu onu nì nedi enyi kanì wu Defidi a nwunhughò, e li wè ẹ — ili ẹ rìkwò nwan ebene d'e r tanni. ³⁰ Kanì, makèni ọ wu onyè-amùma, makèni ọ maringwo nì Osolobue kwe ẹ nkwa, kun enwèn ẹ, n'ò jenkò d'e tumè nwa Defidi ohu eze n'ò nodì ukpo ya lè enwèn ẹ wu Defidi, ³¹ Defidi hun ihienni n'ò d'e me. Ọ nọ ku ẹ nì Kraistì, Onyè Hụ Osolobue Tume, jenkò d'a gha onwun lihi, nì ananì w'a tọ ime ili leni ehu a eretonì ime ili. ³² Osolobue a ghagwo nwan onwun weli Jesuni: enyi ile wu osheri. ³³ E wesigwo w'a onodi ogho eka-nni Osolobue; ọ nahanguo Chuku-Nedi Mmon-nso hu Nedi kwe nkwa a. Ọ nọ nwan hupuha ihienni unu ri a hun, a nu. ³⁴ Makèni Defidi lè enwèn ẹ aghanì onwun lihi lashi elu-igwee, kanì 'ya lè enwèn ẹ ku, si, 'Di-nwonnì-enyi si Di-nwonnì-m, 'Nodi ali eka-nni m,

³⁵ d'e ru

mgbe m gigwu ndi-inhenren i
memè ihièn i gi a zoma uku." '

³⁶ Unu ndi Izrelu ile, marin nì nwan ohunma-ohunma nì Osolobue ẹ meole Jesuni unu kpogbu elu obe wuru Nna lè Onyè-nzuopuha hu unu ri ẹ lee enya a, hun wu Kraistì."

Ndi Kwerini

³⁷ Ogen wè gi nu ihienni, o gbu wè mgbu obi oda-oda. Wè nọ si Pita lè ndi-ozì pu-ichen ndi ozo, "Umunè, kini kè enyi k'e me?" ³⁸ Pita nọ za wè, si, "Onyè owule ime onu ya roghari, keni wè gi efan Jizos' Kraistì me ẹ mirin-Chuku, keni Osolobue bgahari a njo, o k'e nwonhen oyiye hu wu Mmon-nso. ³⁹ Makèni unu kè Osolobue kwe nkwanì n'ò k'e zihè Mmon-nso—onu lè umu unu lè ndi ri ebe teni—onyè owule Di-nwonnì-enyi wu Osolobue enyi k'a kpòri."

⁴⁰ Pita nọ gwazi wè ihièn ndi ozo bu oda, gi ẹ do wè eka-ntin, a rìo wè, si, "Zuopuha nì enwèn onu ime agbonì zinleni!" ⁴¹ Wè nọ me ndi ile nabanhan ozi ẹ mirin-Chuku. Ihièn nọkè madu ogun-iri kwasì nnu-esa† nọ banye nì wè uhuhin hu. ⁴² Ndinì ile nọ bu enwèn wè che nkuzi ndi-ozì hu pu-ichen, imegbama ihièn ile, iri Oriri-nso lè ime ekpere.

Obibi Ndi Kwerini

⁴³ Egun-Osolobue hu a tu onyè owule; Osolobue hu ẹ gi ndi-ozì hu pu-ichen a runsonme orun-atumènya lè ihièn-nghosi bu oda. ⁴⁴ Ndi ile kwerini hu a nogbama; o nwonzini onyè weri ẹ nì ihièn o nwè wu nke 'ya suo. ⁴⁵ W'e resonme ihièn wè nwon, e keyesonme onyè owule k'o don nwè mkpa. ⁴⁶ Wè hu ẹ gi obi ohu e zu ime Ulo-nso uhuhin-uhuhin; e ri Oriri-nso ulo-ulo; a shiapu efo ẹ gi ighoghò e rigbama ihièn-oriri iwe wè, ⁴⁷ a ja Osolobue mma. Ihièn wè hu a suo ihian ile. Uhuhin-uhuhin, Di-nwonnì-enyi hu e bucheni wè ndi hun ọ ri a zuofuha.

Isi Nke Eto

Pita A Zuo Onyè-nguro

¹ Uhuhin ohu, Pita lè Jonu jenkò Ulo-nso ogen ekpere, ihièn nọkè okuloku eto nke efinnai. ² O nwè okennyè ohu dan nguro kete w'a mul'a, hun w'e buhe ebèhu. Uhuhin ile kè wè gi e buto a onu-mgbon ri Ulo-nso hun w'a kpo "Onu-mgbon Ma mma," keni ọ hun uzo a rìo ndi ri a banye ime Ulo-nso ihièn. ³ Ogen o gi hun Pita lè Jonu kè wè banyeko Ulo-nso, ọ nọ rìoma wè ihièn. ⁴ Pita nọ bu enya tuma a. (Eriira kè Jonu buzikwo enya tuma a.) Pita nọ si a, "Bu enya zinme enyi!" ⁵ Okennyè hu nọ bu enya tuma wè, a tu enya n'ò nwè ihièn wè k'e ye ẹ. ⁶ Kanì Pita nọ si a, "Enwon m eghe owule, kanì, m jenkò d'e ye i ihièn m nwon: ghahani efan Jesu Kristi onyè Nazareti lihi oto n'i jenne ijen!" ⁷ Ọ nọ kwondon ẹ eka-nni, weli ẹ. Ozigbo, uku-ali a lè olu-uku a nọ kren. ⁸ Okennyè hu nọ tusi elu, turu oto, jenne ijen. O nọ sọn wè banye ime Ulo-nso, ẹ jèn ijen, a wusi elu, a ja Osolobue mma. ⁹ Ihian ile a hun a k'ọ ri ẹ jehumme, a ja Osolobue mma, ¹⁰ wè nọ lepuha a nì iya wu onyè hun te a nodì anì Onu-mgbon Ma-mma a rìo urìo. Ihienni me n'è nọ tu wè enya, gba wè nghari-enya.

Ozi Pita Zi Ime Ulo-nso

¹¹ Ebèhu ọ nyankunma Pita lè Jonu ime ebèhu w'a kpo Eto-ulo Solomonu, ihian ile nọ gbaha d'e fihunme wè makèni ihienni menì tu wè ile enya oda-oda. ¹² Ogen Pita gi hun ihienni, ọ nọ si ndi hu, "Ndi Izrelu, kì ihienni ri a tunì unu enya? Kì onu gbanì enyi ilee nọkè si ikèn enyi mọbu ezi-omumè enyi kè enyi gi me okennyèni jenne ijen?" ¹³ Osolobue Abraham lè Aziki lè Jekopu, Osolobue ndi nedi enyi wè kanì, e yeguo odibo ẹ wu Jizos' ogho—Jizosi, hun unu wè ye wè, hun unu ju id'enya Pailleti—osun'a nì Pailleti e te kuguo n'ò k'a hafu a. ¹⁴ Unu a ju Onyè-nso hu, Onyè ahun ri ochan—si wè hapu nì unu izighe. ¹⁵ Unu nọ gbu onyè hun e ye ndun, kanì Osolobue nọ gha onwun weli ẹ. Enyi wu osheri ihienni. ¹⁶ Makèni wè gi okukwe gi efan a don

† Isi Nke Ebuq:41 madu nnu-uku eto

enya, efan a e meguo okennyeni kenren—okennyeni unu a hun, okennyeni unu marin. Eghẹ, itukwasị Jesu obi ke okennyeni gi nwan dinhin idenya unu ile.

¹⁷ Umune m, a maringho m ni amarin hain unu gi me ihienni—ke unu ke ndi-isi unu. ¹⁸ Kanj enina ke Osolobue gi nwan mezu ihien ndi o gha onu ndi-amuma ile ku mbu-mbu—ni Kraisti a, Onye-nzuopuha hu o tumẹ, k'a ta afunfun. ¹⁹ Roghari ni nwan, unu e kinhen d'e kunrun Osolobue. Unu me e, o jenko d'a fichanpu unu njo, ²⁰ keni ogen igba-ume ihien gi a ri mma hun uzo gha ebe Di-nwonn-enyi ri bia, o zihelikwo ni onu Kraisti, Onye Nzuopuha hu o tumẹ ni unu, hun wu Jizosi.

²¹ Kanj, Jizosi k'a rigude elu-igwee d'e ru ogen Osolobue k'e gi donzichanrin ihien ile, nọke ke Osolobue don ku mbu-mbu ghahani onu ndi-amuma a ri nsọ. ²² Mozizi si, 'Di-nwonn-enyi wu Osolobue onu jenko d'a gha ime ndi nke unu wepuha ni unu onye-amuma—k'o don wefuha m. Unu k'e gonriri ntin ihien ile onye-amuma hu k'a gwa onu. ²³ Onye owule gileni ihien o ku don, e gbupu w'a ime ndi Izrelu.' ²⁴ Ndi-amuma ndi ozo ile e kughozị oku ihien ndini ri e me ogenni—ghakwori Samueu d'e ru ndi amuma ndi ozo ile sọnn'e. ²⁵ Unu ke ihien ndi-amuma ndi ahun ku ru nwan eka; unu ke Osolobue kwetoni nkwa o gi tumẹ nkwerigbama hu o tumẹ egbata 'ya le ndi nedi onu kanj. O si Ebrahim nedi unu, 'Eka onye hu k'a gha ehụ i puha ke ndi alị ile ri elu-üwa k'a gha nwe ngozi.' ²⁶ Ogen Osolobue gi wepuha odibo e, o no bu uzo zihę ni onu ya, n'o gozi unu—ghahani ime onye-onye ime onu gha ime njo a puha."

Isi Nke Eto

E Wehe We Pita Le Jonu Ogwa Ndi-isi Nkikwama

¹ Ogen Pita le Jonu gi ri a gwa ndi hu oku, ndi nchu-egan le onye hun a ki ndi unakpa Ulo-nsọ le ndi hu ime ndi itu-Sadusi no bia d'e kunrun we. ² Ize hu e ze we oda-oda makeni ndi-ozii ahun pu-ichen ri e gi ihien we ri a kuzi banyeni Jesu a gwa ndi ahun ni ndi nwunni jenko d'a gha onwun lihi. ³ We no nwunrun Pita le Jonu. Kanj, makeni eki e giguo, we no bu we to ime unon-ngan d'e ru mgbe eki fon. ⁴ Kanj ndi bu oda ime ndi nu oku hu kweri-ekweri; we no me ndi hun kwerini ihien nọke ikennyę ogun-iri kwasị nnu mmebuo, ya wu nnu uku isen.

⁵ Eki e fon, Ndi-isi Nkikwama ile: ke ndi-isi nchu-egan ri a kini ke ndi-isi ke ndi nkuzi-Iwu no zu ime Jerusalem. ⁶ Anasi wu onye-isi nchu-egan le Kayafasi le Jonu le Alezanda le ndi ozo hun wu ndi ikpun-ulo onye-isi nchu-egan—ndini ile ri ndi zuni. ⁷ We no wefuha Pita le Jonu ihun we, juma we, si, "Elee iken mobu efan ke unu gi me ihienni?" ⁸ Ya Pita, hun Mmon-nsọ jun ime e no za we, si, "Ndi-ndu le Ndi-isi, ⁹ omeni orun ri mma we runni onye-nguro ke we ri a juni enyi utaa tanni, a ju ke nani k'o don dinhin, ¹⁰ marin nwan, onu le ndi Izrelu ile, ni efan Jesu Kristi onye Nazareti, hun unu kpogbu enu-obe, hun Osolobue ghaguu nwan onwun weli, ke ehụ okennyeni wuzo ihun onu gi kenren. ¹¹ Jesuni wu 'Omuma hu' unu 'ndi ri a tun ulo ju', hun 'wuruuu nwan omuma gi ulo.'

¹² O nwonn onye ozo nzuopuha ri ime e, makeni o nwonn efan ozo ri okpuru elu-igwee we ye ihian hun enyi k'e gi nwon nzuopuha kari efan Jesu."

¹³ Ogen we gi hun ke Pita le Jonu gi ri e ku e kushi iken, bu a maringuo we ni we wu ndi mmaka jenleni ozunzun, o tu we enya; o no ban we enya ni we le Jesu a wiole. ¹⁴ Kanj ebe o me ni okennyę hu dinhinni turuyeni we ebegu, asazini we eka ku ihien owule hun we gi pa oku we. ¹⁵ Ya we no si Pita le Jonu ye ni we efe ekere. We no tugbama iroro, si, ¹⁶ "Kini ke enyi jenko d'e gi ndini me? O wegwo ihian ile bi Jerusalem enya ni ndini run orun a tu enya pu-ichen. Enyi a s'eka si n'o meni. ¹⁷ Kanj, amangbe okuni a kpokari enina, ni enyi do we eka-ntin, si we agwazile onye owule oku efanni." ¹⁸ Ya we no kpobanhanzi we, gbakenme we mkpinsin eka, si we ekuzile oku efan Jesu, w'e gizile efan a kuzi onye owule! ¹⁹ Kanj Pita le Jonu no shari we, si, "Omeni o hugo mma enya Osolobue ni enyi gon onu ntin kari Osolobue, unu k'e ku; ²⁰ kanj, enyi le enwen enyi e kubehiko ihien enyi hun le ihien enyi nu." ²¹ Ogen we gi ronguzi Pita le Jonu egun, we no hafu we ni we lama. Ahunzini we ke w'a don ye afunfun, makeni ihian ile ri a ja Osolobue mma make ihien hu meni— ²² makeni okennyeni we gi orun-atumenyani zuo kari nwa ahua ogunna.

Ndi Kwerini A Rjo Osolobue N'o Wepu We Egun Enya

²³ Ogen we gi hatuguu we, we no laburu ndi itu-Kraisti ibe we. We no gwa we ihien ile ndi-isi nchu-egan le ndi-isi gwa we. ²⁴ Ogen we gi nu ihienni, we ile no gi obi ohu wesi olu we enu, me ekpere, kpoku Osolobue, si, "Di-nwonn-enyi, Onye ihien ile ri eka a, Onye hun ke elu-igwee le üwa le ohimin le ihien ile ri ime we, ²⁵ iju gi Mmon-nsọ ku oku ghahani onu nedi enyi kanj wu Defidi, hun wu odibo i*, si,

* Isi Nke Eto:25 mobu: nwa j

'Kini ke ndi ali ndi ozo ri e buni olulu?

Kini ke ihian ri a tuni iroto na iwi?

²⁶ Ndi-nze uwa e konrinsommeguo agha;

ndi ri a kini e zugbamaguo

d'e bulumani Di-nwonni-enyi le Kraisti a—Onye hun o tume.'

²⁷ Ezioke-ezioku, Herodu le Pontus' Pailleti le ndi anj ndi ozo le ndi Izrelu zugbama ime obodoni, bulumani odibo-nsọ i wu Jizosi hun i tume. ²⁸ Ihien ile we me danye k'i don cho le k'i don kwademe e. ²⁹ Di-nwonni-enyi, lee nwan egun we ri e ron ndi idibo i; dodo wepu ndi-idibo i egun enya, y'e yeni we aka ku oku i; ³⁰ y'a tinfu aka zuo ndi emu ri a ku, runsomme orun ahima le orun-atumanya ghahani efan odibo-nsọ i wu Jesu." ³¹ Ogen we gi meguu ekpere, ebegu we nodi no mehunme, Mmon-nsọ no jun ime we ile, egun no pu we enya; we no kume oku Osolobue, e kushi e ikhen.

Ndi Ile Kwerini Nwe Obi Ohu

³² Ndi ile kwerini hu e gi obi ohu e bi, e ro ihien ohu; o nwonni onye weri e ni ihien o nwon wu nke 'ya suo, kama, w'e weri e ni ihien onye nwe wu nke we ile. ³³ Ndi-ozu hu pu-ichen hu a kpa oken ikhen we gi ghosicharin ni Di-nwonni-enyi wu Jesu a ghaguo onwan lihi nke-esi; Osolobue hu e yeni we aka ohunma-ohunma. ³⁴ O nwonni onye ihien a ko ime we. Makeni, ndi nwon ali mobu ulo hu e re e, e wehe eghe we re e, ³⁵ e bu e a to ni ndi-ozu ahun pu-ichen. Ndi-ozu ahun pu-ichen e keyesomme onye-onye ke mkpa a han.

³⁶ Erira ke Josefu me. Josefu wu onye ebun Liva le onye ali Saiprosi. Ndi-ozu ahun pu-ichen tu e "Banabasi" (ali efanni wu, "Onye akasi obi"). Erira ³⁷ k'o don re anj a, wehe ni Ndi-ozu ahun pu-ichen eghe e.

Isi Nke Isen

Ananayasi Le Nwunye E Wu Safaira

¹ Ya okenny e ohu efan a wu Ananayasi le nwunye e w'a kpo Safaira nozi re ali. ² O no bu mgbube eghe e to, wehe ni Ndi-ozu ahun pu-ichen hun hoduni. Nwunye e kweye n'e me ihieni o me. ³ Kanj Pita no si, "Ananayasi, ki Ekwensu nu ni tu Mmon-nsọ ntu, me i bu mgbube eghe i re ali hu to? ⁴ Ni d'e re e, ele nke i ro? Ogen i gide reguu a, eghe e ele nke i? Nani k'i don ro eje-ihien no enina? Elekwọ ihian k'i tu ntuni, Osolobue k'i tu a!" ⁵ Ogen Ananayasi gi nu ihieni, o no dan, nwunhun. Oken egun no tuma ndi nu ihien meni. ⁶ Ikorobia no puha, kwama a, buru e pu, d'e li.

⁷ Ihien no ke mgbahunme okuloku eto a ghafeguu, nwunye e no banhan, kanj o marin ihien meni. ⁸ Pita no ju a, si, "Onu-eghoni ke yu le di i re ali hu?" O no si, "Eghe, 'ya ro.'" ⁹ Ya Pita no si a, "Ki hain unu gi kwerigbama ni onu lele Mmon-nsọ Di-nwonni-enyi? Le'e, ikorobia li di i lala, e ruguode we onumuzo; we jenkọ d'e bupuzi i!" ¹⁰ O no danto ehụ ụkụ Pita ozigbo, nwunhun. Ikorobia ndi ahun a banhan, a hun w'a n'o nwunhunuo, we no buru e pu d'e li e nokunme di e. ¹¹ Oken egun no tuma ndi uka Kraisti ile le ndi ile nu ihien ndini meni.

Ndi-ozu Pu-ichen A Zuo Ndi Bu Oda Emu Ri A Ku

¹² Ogen hu, Ndi-ozu ahun pu-ichen hu a runsomme orun-atumanya le ahima ichen-ichen hun ihian ile ri a hun. Ndi ile kwerini hu e gi obi ohu a no ebegu w'a kpo Etu-ulo Solomonu e zu. ¹³ O nwonni onye kwerileni egun ni tu kporokporo banni we—bu ihian ile hu e ku oku we ohunma. ¹⁴ Kama, ndi bukenme oda hu e kwere ni Di-nwonni-enyi nke-esi, a banni we, ke ikenny ke ikpoho. ¹⁵ We e bufuhade ndi emu ri a ku okp'uzo, e bu we a to elu ute le ihien ndi ozo we gi e dine, keni onyinyon Pita hun uzo kunrunde ndi hu ime we o ghafekoni. ¹⁶ Igurun ihian hu a gha obodo ndi nohunme Jerusalem a bide, e wehe ndi emu ri a ku le ndi eje-mmom ri e ye nsogbu. We ile hu a dinhi.

E Kpokpo We Ndi-ozu Pu-ichen

¹⁷ Ya ke onye-isi nchu-egan no cho ke w'e me e, ya le ndi ile ri e son n'e (ya wu, ndi we ile gba ri itu ndi Sadusi)—we no gi eje enya-ufu ¹⁸ nwunrun ndi-ozu ahun pu-ichen tuye ime ngan ihian ile.

¹⁹ Kanj, ime uhinhin hu, mmon-ozu Di-nwonni-enyi no kpopu uzo ulo-ngan, dufuha we, si we. ²⁰ "Jenme ni d'e wuzo ime Ulo-nsọ; gwacharin ni we oku ndun ohun ni." ²¹ Anuguu we ihieni, eki e fon, we no banye Ulo-nsọ d'a kuzime.

Ogen onye-isi nchu-egan le ndi ya le we wj gi bia, we no kpo gbama ndi ile e zu Ogwa Sahedrini—ya wu ndi ile ri Ndi-isi Nkikwama anj Izrelu. We no zi ihian jen unu-ngan d'e wehe Ndi-ozu hu pu-ichen. ²² Kanj, ogen ndi unakpa Ulo-nsọ hu we zijen gi ru ebegu, ahunni we ndi-ozu hu pu-ichen ime ulo-ngan, we no kinhen d'a gwa ndi-isi, si, ²³ "We kpokin ulo-ngan ohunma-ohunma; ndi nche turuhu onumuzo, kanj ogen enyi gi kpopu uzo, o nwonni onye ri

ime e.”²⁴ Ogen onye hun a ki ndi unakpa Ulo-nsọ le Ndi-isi nchu-egan gi nu ihien, o gba we nghari-nya, we hu a ju enwen we ihien ri e meni.²⁵ Ya onye ohu no bia d'a gwa we, si, “Lee ne, ndi hu unu buche ime unon-ngan turuhu ime Ulo-nsọ, a kuzi we!”²⁶ Ya ke onye hun a ki ndi unakpa Ulo-nsọ le ndi unakpa a no jenne d'e wehe we—kani, egun ndi ri ebenu anini we gi aka-iken me e, amamge w'e gi omuma magbu we.

²⁷ A ghaguu we Ulo-nsọ wehe we, we no bu we tumeh ihun ndi ri Ogwa Ndi-isi Nkikwama ahun. Ya Onye-isi nchu-egan no juma we utaa,²⁸ si, “Enyi a gbago nị unu mkpinsi-eka, si onu e gizile efan onyeni a kuzi? Kani unu a kuzigbamaguo Jerusalem ile ihien, a chozi nị unu bu edeke okennyeni che enyi isi.”

²⁹ Pita le Ndi-ozu ahun pu-ichen hodun shari we, si, “Osolobue ke enyi jenko d'e humeni isi, ele ihian.”³⁰ Osolobue ndi nedi enyi kani weli Jesu hun unu gbu ghanani ihogbu e elu obe we gi osisi meme.³¹ Osolobue e wesiguo a nwan elu, bu e che aka-nni e, ebenu ogho ri, meme e Onye-ndu le Onye-nzuopuha, keni o ye ndi Izrelu oghere w'e gi roghari, keni o gbahari we njo we.³² Enyi wu ndi ri a shia eri ihien ndini, enyi le Mmon-nsọ hun Osolobue ye ndi e humen' e isi.”

³³ Ogen we gi nu ihien ndini, ize no zeme we oda-oda, we no cho ni we gbu we.³⁴ Kani, onye ohu ime we, hun ri Itu-Farisi no lihi oto: efan a wu Gamalielu; onye-nkuzi Iwu Mozizi k'o wu. Ihian ile a gbaye okennyeni. O no si we wefuguu ndi-ozu ahun pu-ichen ezi eke.

³⁵ Ya o no si Ndi-isi Nkikwama ibe e, “Ikennyen Izrelu, lebankwo nị ihien onu cho ni unu me ikennyen ndini enya ohunma.”³⁶ Ogen mbu, onye ohu w'a kpo Tiodasi puha, si n'o wu oken-ihian, ihien no ke madu nnu no sonme e. Kani e gbu we e, ndi hu son n'e no gbayia; ohun a guu.³⁷ Onwan e meguu, onye w'a kpo 'Judas onye Gallil' no puha ogen hu we gi gun ihian, ndi bu oda no sonme e. E gbuzikwo w'a, ndi son n'e a gbayia.

³⁸ O me nke okuni ri nwan ali, ndunmodun m jenko d'e ye unu wu onwan: la ni ndini to! Hatu ni we! Makeni, omeni ihien we bu obi mobu ihien we ri e me gha aka ihian bia, o k'a dan.³⁹ Kani, omeni o gha aka Osolobue bia, unu eri-eka kusị we; o ru e, onu e d'a lusunmede Osolobue ogun!”

Ya we no kwere ihien o ku.

⁴⁰ A kpobanhan we ndi-ozu ahun pu-ichen, we no fian we mkpinsi-egan, gba we mkpinsi-eka enya, si we kubehi oku efan Jesu; ya we no hatu we.⁴¹ Ndi-ozu ahun pu-ichen no gha Ogwa Ndi-isi Nkikwama hu pu, a ghoghọ nị Osolobue weri we ke ndi ru ogo inarin ifenren make Efan Jesu.⁴² Uhuohin ile, ke ime Ulo-nsọ ke ulo-ulo, we hu a kuzi, e zi ozi nị Jesu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, akusini we kaka akp'ohu!

Isi Nke Isin

Ndi Eyemeka Esa

¹ Ogen hu, ke ndi ri e son Kraisti gi ri e buwaye oda, ndi ju hun a su Griki (ya wu ndi te ri ali ihian) no kpeme—ni ndi ju hun a su Hibru (ya wu ndi ri ulo) arj e keye ikpoho we di we nwun ihien runi we we gha e ke ihien-oriri hu w'e ke uhuhin-uhuhin.² Ya ndi-ozu pu-ichen mmebu hu no kpogbama ndi ile kwerini, si we, “O furuni ni enyi k'a nato ikuzi oku Osolobue d'e keme ihien-oriri.”³ Umune enyi, lehunme ni nwan enya ime igunrun unu, ni onu hofuha madu esa w'e ku oku we ohunma hun Mmon-nsọ jun ime we a ki we, hun marin ihien ohunma-ohunma, ni enyi ye we orunni—⁴ enyi le enwen enyi e bu enwen enyi che ime ekpere le ikuzi oku Osolobue.”

⁵ Okuni no suo ndi uka ile usuo; we no hopuha okennyen ohu w'a kpo Stivin', hun nwon okukwe oda-oda, hun Mmon-nsọ jun ime e, a ki a; iya le Filipu le Prokorosi le Nikano le Timonu le Pamenasi le Nikolasi onye Antioku. (Nikolasi ele onye ju, kani o te fe ofufe ndi ju).⁶ Ya we no wepuha ndini ihun Ndi-ozu ahun pu-ichen, Ndi-ozu ahun pu-ichen no me ni we ekpere, bu aka kwasị we.

⁷ Oku-Chuku hukwo a ghagbari, e ru ndi bu oda aka, ndi kwerini hu e buwaye oda ime Jerusalem; ndi nchu-egan bu oda no gbuhoto sonme Uzo Jesu.

A Nwunrun We Stivin'

⁸ Ogen hu, makeni aka Osolobue rikenme ime okennyen hu w'a kpo Stivin', o hu a run oken orun-atumanya le ihien-ahima hun ihian ile ri a hun.⁹ Kani ndi hu ime ndi ju, ndi ulo-ofufe w'a kpo “Ulo-ofufe ndi ju weriguu enwen we”, no lihi, donsonme e. Ndin wu ndi ju ghasonme Sairini le Alexandria le ndi ghazi Azun Silisia le Eshia bia.¹⁰ Kani a sani we aka son amamihien le Mmon-nsọ hun Stivin' gi e ku oku se.¹¹ We no gha azun zi ndi we zi d'a si, “Enyi nu ke Stivin' ri e ku aru, e kuja oku Mozizi le Osolobue.”¹² We no kpasu ndi ali le Ndi-isi le ndi nkuzi-Iwu, we no jemburu Stivin', nwunrun a, wehe e Ogwa Ndi-isi Nkikwama.¹³ We no kpopuha ndi osheri-ntu, ndi osheri-ntu hu no si, “Okennyeni ara kujabehi oku ebeni ri nsọ le Iwu Mozizi.”¹⁴ Enyi a nule k'o si ni Jesu onye Nazareti jenko d'e tikpo ebeni, gbuhoto

odinali ile Mozizi tumesommeni enyi.”¹⁵ Ndi hu ile ri ime Ogwa hu no bu enya zime Stivin', we no hun a ni ihun e no ke ihun mmom-ozu.

Isi Nke Esa

Oku Stivin' Gwa Ndi-isi Nkikwama

¹ Onye-isi nchu-egan no ju Stivin', si, “Thien ndinj we ri e ku wu ezioku?”

² Stivin' no za, si, “Umune m le ndi nedi enyi, gon ni m ntin! Osolobue hun nwon ogho me nedi enyi kanj wu Ebrahim hun a ime ali Mesopotemia—ni Ebrahim d'e jen anj Haran d'e biri. ³ O no si a, ‘Lato ali i le ndi nke i, n'i si ali m jenko d'a ghosi i.’ ⁴ Ya k'o no la ali ndi Kal'di to, jen d'e biri anj Haran. Ogen nedi e gi nwunhun, Osolobue no zih e alinj unu bi nwan—⁵ bu o yen'e ali owule ime e—osun'a ama-uku ohu de. O kwe e nkwa n'o jenko d'e ye 'ya le umu a iya, bu o k'e mu nwa ogen hu. ⁶ Osolobue no siji a, ‘Umu i jenko d'a wu itumunye ime ali ozo; we k'e gi we henrin igbon, meja we orogbo ahua nnu. ⁷ Kanj m k'e ye ali hu gi we henrin igbon afunfun. Omequu, umu i k'a faha, bia d'e fe m ebeni’—ya ke Osolobue ku. ⁸ Osolobue no kwademe nkwerigbama, tum e egbata ya le Ebrahim. Ahjma nkwerigbamanj wu ikwagun. Ebrahim a mu Aziki; nke akpu-uhuhin esato, o no kwa a ugun. Aziki no mu Jekopu, Jekopu no mu ndi nedi enyi mmebuo hu.”

⁹ “Umu Jekopu ndi ahun wu ndi nedi enyi no gi enya-ufu re wene we wu Josefu ye ndi w'e si Ijiptu. Kanj Osolobue no nuyen'e; ¹⁰ o no zuopuha a ime nsongbu e ile. O no m'e ni ihien e suo Fero eze Ijiptu, yezikwo Josefu amamihi en pu-ichen ogen o gi puha ihun Fero, nke wu ni Fero no tum e n'o ki anj Ijiptu le ezi-le-ulo Fero ile.

¹¹ Omequu, oken unwan no nwan muma ime ali Ijiptu ile le Kenan' ile, oken afunfun no bidon, d'e ru ni ndi nedi enyi we ahunzini ihien-oriri. ¹² Ogen Jekopu nedi we gi nu ni ihien-oriri ri ali Ijiptu, o no zi ndi nedi enyi we jen d'e nonlha ihien-oriri. Onwan wu nke ibuzo we jen Ijiptu. ¹³ Ogen umune e gi bia Ijiptu hun me e mgbe ebuo, Josefu no nwan me we marin ni 'ya ro, Fero nozi marin ndi nke Josefu. ¹⁴ Ya Josefu no zi ozi si nedi e le ebun we ile bia ali Ijiptu. We ile bianj wu madu isen arja ogun-eno. ¹⁵ Jekopu no nwan jenme anj Ijiptu. Omequu, o no nwunto ebegu, ke iya ke ndi nedi enyi we kanj. ¹⁶ We no bukin we ile obodo Shekem, li we ye ime ili hu no ke okporo, hun ri Shekem, hun Ebrahim gi egho nonnarin umu Hamo.”

¹⁷ “Ogen e rume hun Osolobue e gi mezu nkwa o kwe Ebrahim, ndi nke enyi no bakenme uba ime ali Ijiptu. ¹⁸ Omequu, Fero ozo hun marinleni Josefu no kima Ijiptu. ¹⁹ Ezeni wu hun gi aghigho son ndi nke enyi, mejama ndi nedi enyi we oda-oda, gi aka-iken me we lato umu we mu nke ohun, keni onwan gbu we. ²⁰ Ogenni ke we gi mu Mozizi. Mozizi ma mma, ihien e suo Osolobue. Ndi mun'a no gi nzuzue zun a iwe we ifon eto. ²¹ Ogen we gi nwan la a to, nwa-okpoho Fero no munrun a, zun a noke nwa-efo a. ²² We no kuzi Mozizi ihien ile ndi Ijiptu marin, o no wuru oken ihian—ke oku-onu ke orun.”

²³ “Ogen o gi ri nwa ahua ogunmaj, o no ban a obi n'o jen d'a hun ndi nke we wu ndi Izrelu. ²⁴ O hun ke onye Ijiptu ri e meja onye ohu ime we, o no no onye we ri e meja ye azun, megwarin'a, gbu onye Ijiptu hu ri e mejan'a. ²⁵ O te ro ni umune e k'a ghota ni Osolobue ri e gi e a zuopuha we, kanj aghotani we. ²⁶ Eki e fon, Mozizi no hun ndi Izrelu ebuo ke we ri a lu ogun. O cho n'o gbon we: o no si, ‘Ikenny e, onu wu umune, ki unu ri a runj enwen onu eh?’ ²⁷ Kanj hun cho oku no kwan a ye usuo, si, ‘Onye tum e i n'i kima enyi, a hannj enyi enen?’ ²⁸ I cho n'i gbu m k'i don gbu onye Ijiptu ahun unyanhun?’ ²⁹ Ogen Mozizi gi nu ihien ni, o no gbasi Midiani d'e biri ebegu rik e abiamabia, no ebegu mu ikenny e ebuo.”

³⁰ “Ogen ahua ogunmaj gi ghafegu, mmom-ozu no bia d'e kunrun e ime atu hun nokunme Ugu Sainaj; ime okun ri e nwun ime akp-ofia ke mmom-ozu ahun gha gwa a oku. ³¹ Ogen Mozizi gi hun ihien ni, o tu a enya, o nokunme e n'o legha a ohunma, ya o no nu olu Di-nwonni-enyi k'o gha ebegu si a, ³² ‘Mme wu Osolobue ndi nedi i—Osolobue Ebrahim le Aziki le Jekopu.’ Ehu no mama Mozizi nni, egun anin'a lee enya. ³³ Di-nwonni-enyi no si a, ‘Gbu akp'uku i, makeni ali i turu ri nsq. ³⁴ A hunchanringuo m eje-afunfun ndi nke m ri a ta ime Ijiptu; a nuole m uden we ri a sun; a biao le m nwan d'a zuopuha we. Bia nwan ni m zijen i Ijiptu.’ ”

³⁵ “Mozizi nwen we ju aju; onye nwen we si, ‘Onye tum e i n'i kima enyi, a hannj enyi enen?’, iya ke Osolobue zi nwan d'a wuru onye-okiki le onye-nzuopuha. O zi e ghahani mmom-ozu hu o hun ime akp-ofia hu. ³⁶ Mozizi no gha ali Ijiptu dufuha we—runko orun-atumanya le ihien-ahjma ime anj Ijiptu le Ohimin ufie le ime atu, orogbo ahua ogunmaj. ³⁷ Mozizini wu hun si umu Izrelu, ‘Osolobue k'a gha ime ndi nke unu wepuha ni onu onye-amuma k'o don wepuha m.’ ³⁸ Mozizini wu onye hu ya le Igunrun ndi nke Osolobue ahun ri ime atu ogen ahun, iya le ndi nedi enyi we le mmom-ozu ahun gwa a oku elu Ugu Sainaj; o no nahan Osolobue oku ri ndun o ye e ye enyi.”

³⁹ “Kani ndi nedi enyi kani a ju n'e humekoni w'a isi; hun nke w'e gi me ihien o ku, a jude w'a; we no lakin ali Ijiptu ime obi we. ⁴⁰ We no si Eronu, 'Meme ni enyi mmom ndi k'e duni enyi; make ni, enyi a marinzi ihien me Mozizini gha ali Ijiptu dupuha enyi.' ⁴¹ Ogen hu ke we gi kpu nwa-efin, chuyen'e ejan; we no rime oriri, e gi ihien aka we meme a ghoghoh. ⁴² Ya ke Osolobue no gbakito we azuun, ha we ye ni we fema ihien ndi ri igwere. Ya ke ndi-amuma de ebahun we no de, si,
'Euu, ikpun-ulo Izrelu!

Mme ke unu gbusonmedeni anu ndi ahun,
chuyesonmeni ejan ndi ahun
ime atu

orogbo ahua ogunnai ra?

⁴³ Bu unu e buru unu-mmom Moleki

le kokise mmom onu wu Refani,

mmom ndi unu kpu

ni unu hun uzọ e fe we;

m k'e gi ifiri e chu onu shikwori Babilonu*.' ”

⁴⁴ “Ogen ahun we gi ri a ghahunme ime atu hu, ndi nedi enyi bu Odu Ashia-eri hu hun a ghosi ni we le Osolobue ri. We run a ke Osolobue don gwa Mozizi, ogen Osolobue gi si a run a n'o ri ke hun o ghosi a. ⁴⁵ Odu hu e ru aka ndi nedi enyi hun ri ogen Joshua gi wu onye-ndu, we no bubanhan a ime ali hu Osolobue kwe nkwa. Ohun me ogen we gi banhan d'a nafi ndi ali ndi hu Osolobue chupu ni we ani. O no nodi ebefu d'e ru ogen Defidi. ⁴⁶ Defidi nwon ewere ebe Osolobue ri; o me ekpere, riu Osolobue n'o ni a tun ni 'ya wu Osolobue Jekopu ebe obibi. ⁴⁷ Kani Solomonu wu onye tun ni Osolobue ulu hu.

⁴⁸ Kani Onye Hu Kachanrinni ara bi ulo we gi aka tun—iya ke onye-amuma gi si,

⁴⁹ ‘Osolobue si,

“Elu-igwee wu ukpo m;

uwa wu ihien m'a zoma ukpu.

Elee udi ulo k'i k'a tun ni m,

ebebe ke m'a no zu iken?

⁵⁰ Ele mme meme ihien ndini ile?” ’

⁵¹ Unu ndi isi-iken, hun kwaleni ugun—ke ime obi ke ntin! Onu e gbondon Mmon-nsọ ogen ile rike ndi nedi unu don me! ⁵² Elee onye-amuma ke ndi nedi unu kani kpokpoleni? Uwe gbu ndi hun ku oku obibia Onye Ahun Ri Ochan wu Kraisti, unu e henriquo nwan ndi ren'e le ndi gbun'e; ⁵³ ndi nwehen Iwu Osolobue ye ndi mmom-ozii bja, kani unu emen'e!”

E Gi We Omuma Magbu Stivin'

⁵⁴ Ogen we gi nu ihienni Stivin' ri e ku, oken onuma no bja we, nkesini we node ta n'a aka eze†. ⁵⁵ Kani, nke Stivin, Mmon-nsọ jun ime e, a ki a; o no lee enya enu-igwee, hun ogbo Osolobue, hunzi Jesu k'o turu aka-nni Osolobue. ⁵⁶ O no si, “Lee ni! M ri a hun elu-igwee k'o kpupu: m riji a hun Nwa nke Ihan ebe o turu aka-nni Osolobue!”

⁵⁷ Kani, we no gi aka kukin ntin, do oro ye onu, zunburu e. ⁵⁸ We no gha ime obodo dokpunpuha a; ya we no nwan mama a omuma—ogen ndi osheri hu wehen'e gi gbupusonmeguu ekwa we, yoto we ukpu okorobia ohu efan a wu Solu n'o lepu enya. ⁵⁹ Ogen we gi ri a ma Stivin' omuma, o no me ekpere, si, “Di-nwonna-enyi wu Jesu, nabanhan mmom m!” ⁶⁰ Ya o no gbu oseku, wesi olu elu, yi, “Di-nwonna-enyi, agunkwole njoni yeni we!” O kuguu onwan, o no nwunhun.

Isi Nke Esato

Solu E Kpokpo Ndi Uka

¹ Solu hu ebefu ogen we gi ri a magbu Stivin', e ye we ndu we gbu e.

Gha uhuhin hu jenne, we no kpokpome ndi uka ri Jerusalem oda-oda. We ile no gbayiya, gbashonme egbere Judia le Sameria—wezuka ndi-ozii hu pu-ichen. ² Ikennyen ndi a tu egun Osolobue no bja d'e buru ozun Stivin' d'e li; we no kwan ekwan ohunma-ohunma ni Stivin' a nwunhun. ³ Kani Solu hu a sukpo uka-Jesu, a gha ulo-ulo a dokpunpuha ikennyen le ikpoho kweri ni Jesu, e we we e che ulo-ngan.

Uka E Bidon Ime Ali Sameria

⁴ Ogen hu, ndi hun gbayiyani hu e zi ozioma ebe owule we ru. ⁵ Filipo no jen Isi obodo Sameria, gwa we banyeni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume. ⁶ Ogen igunrun ndi risonme ebefu gi nu ihien Filipo ri e ku, hunzi orun-atumanya o ri a run, we no gonkenme e ntin,

* **Isi Nke Esa:43** M k'a chu unu ghafekwori Babilonu. † **Isi Nke Esa:54** Griki: tan'a nkwenren-eze

7 makèni eje-mmọn rị ime ndi bu oda hu a puhasonme ime we, yiko oro; ndi oro le ndi nguro bu oda hu a dnhin. 8 Oken ighogho no rị ime obodo hu.

Saimonu Hun Gi Eje-iken A Run

9 Ogen ahun, o nwe okennyè ohu rị ime obodo hu; efan a wu Saimonu. Onyeni e gi eje-iken e mesonme ihien a tu ndi Sameria ile enya; o hu a nyan isi n'o wu oken ihian. 10 We ile e gonkenme ntin, gha onye nta d'a pu onye uku, a si, "Okennyeni ya gi Iken Osolobue ahun w'a kpo 'Oken-iken.'" 11 We e gon e ntin makeni o tekemeko o gi iken eje-mmọn e me ihien a tu enya. 12 Kani, ogen we gi kweri ihien Filipu rị e ku ebe o rị e ku oku ozioma Ali-eze Osolobue le efan Jizos' Kraisti, we no me we mirin-Chuku, ke ikennyè ke ikpoho. 13 Saimonu nwen no kwerezide; e meguu w'a mirin-Chuku, o no sonhunmemè Filipu; oken orun-atumènya le ihien ahima ndi o rị a hun Filipu rị a run hu a tu a enya oda-oda.

14 Ogen Ndị-ozì hu pu-ichen hun rị Jerusalem gi nwan ru ni ndi Sameria a nabanhanole oku Osolobue, we no zizenni we Pita le Jonu. 15 Ogen we gi ru ebèhu, we no me ni ndi kwerini ekpere keni we nwonhen Mmon-nsọ— 16 (makeni o ke nwe onye Mmon-nsọ biakwasì ime we ile, we gihu efan Di-nwonna-ènyi wu Jizosì me we mirin-Chuku.) 17 Ya Pita le Jonu no bu eka kwasì we, we no nwonhen Mmon-nsọ.

18 Ogen Saimonu gi hun ni Ndị-ozì hu pu-ichen buhu eka kwasì we, e nwehen we Mmon-nsọ, o no wehe egbo n'o ye we, 19 si, "Yezi ni mme nwen ikenni, keni m buhu eka kwasì ihian, o nwonhen Mmon-nsọ."

20 Pita no si a, "Iyù le egbo i na iwi! Makeni i ro ni k'a saeka gi egbo nonrin oyiye Osolobue! 21 Ya rị ime ihien, o nwonzikwonì ihien runi i ime e, makeni obi i ezinrinni ebe Osolobue rị. 22 Rogharikwo nwan hun i gi me eje-ihien, y'e me ekpere, rìo Di-nwonna-ènyi; ikenkwo o gbaghari i hun i gi ro iroroni. 23 Makeni a hunole m ni eje enya-ufu gi i, ni njo kenzikwo i egbun."

24 Saimonu no si Pita le Jonu, "Dodo ni, me ni ni m ekpere, rìo Di-nwonna-ènyi, make ihien unu ku gha e me m."

25 Ogen Pita le Jonu gi shiagunì Di-nwonna-ènyi eri, ziguu ozi Di-nwonna-ènyi, we no lakin Jerusalem. Ke we lako, we hu e zisonme ozioma ime obodo mesonme ekerè-ekerè bu oda risonme ali Sameria.

Filipu Le Oken-Ihian Hu Gha Ali Etiopia Bia

26 Ya mmon-ozì Di-nwonna-ènyi no si Filipu, "Lihi, gha azuun ndidan-mirin si uzo hu gha Jerusalem si Gaza." (Uzonì rị ime atụ.) 27 Ya o no lihi, jenne; o no kunrun onye ali Etiopia hun nwe oken-okwa; oken-okporo ro—o lunì nwunye*. Iya wu onye hun e donme egbo le ihien ile okpoho wu eze ali Etiopia wu Kadesi nwe. O bia Jerusalem d'e fe ofufe. 28 O lako nwan alako; o nodi ani ime ugbo-anyinyan a, gunko Ekukwo onye-amuma wu Azaya. 29 Mmon-nsọ no si Filipu, "Jen d'e kunrun ugbo-anyinyan hu." 30 Ya Filipu no gbakunrun ugbo-anyinyan hu; o no nu ke okennyè hu rị a gun Ekukwo onye-amuma wu Azaya. O no ju a, si, "I hu nwan a ghotà ihien i rị a gun?"

31 Okennyè hu no za, si, "Nani ke m'e don saeka ghotà omèni o nwonna onye kowanì ni m'a?" O no rìo Filipu n'o nyinhen d'e du e nodi ime ugbo-anyinyan hu. 32 O rị a gun ebèhu Ekukwo-nsọ no si,

"We no duru e

nokè atunrun we dushiko

ebe we no e gbu atunrun;

o gba we nkintin

nokè ke atunrun we rị a ko enenren

dón a gba nkintin.

33 We no kpari e;

we no ma a ikpe—

bu o nwonna ihien o me.

Onye jenkò d'e kuzi oku umu a,

ebe o meni e wepuo we ndun a enu uwa?"

34 Oken-okporo hu no si Filipu, "Dodo, gwa m, onye ke onye-amumanì rị e ku oku e? 'Ya le enwen e ra onye ozò?" 35 Ya ke Filipu no gha ebèhu o rị a gun zi e ozioma Jizosì. 36 Ke we jenkò nwan, we no hun mirin, oken-okporo hu no si, "Lee mirin ebeni! Kini k'a han m emele mirin-Chuku?" 37 [Filipu no si a, "Omèni y'e gigho obi i ile kweri, we k'a saeka me i mirin-Chuku." O no za, si, "E kwerigho m ni Jesu Kristi wu Nwa Osolobue."]

* **Isi Nke Esatọ:27** O nwe ikennyè ndi w'a wara, keni w'e fe ndi-nze ikpoho le ndi ozọ.

³⁸ Ya o nọ sị onye rị a nyann'a ugbo-anyinyan hụ kusi; 'ya lẹ Filipu nọ banye ime mirin, Filipu nọ me e mirin-Chuku. ³⁹ Ogen we gi gha ime mirin pūha, idenmizi, Mmon-nsọ Di-nwōnni-ēnyi nọ juru Filipu; oken-okporo hụ ahunzīn'a, ya oken-okporo nọ ghoghoma, jemme nke e.

⁴⁰ Nke Filipu, ebe o nọzi hūn enwen e wu obodo w'a kpo Azotusu. O nọ jensonme, ziko ozioma ime obodo ile rị egbere hū d'e ru n'ọ pūha Sizaria.

Isi Nke Itenei

Kę Solu Dọn Gbehuto Sonme Uzo Jesu
(Orun Ndị-Ozi 22.6-16; 26.12-18)

¹ Kanj Solu hukwo a ban mban, e ku n'o k'e gbuchanrin ndi ile e son Di-nwōnni-ēnyi. Ya o nọ jeburu Onye-isi nchū-ējan, ² si a deye e ekukwo-ozī jenni ndi ulo-ofufe ndi Ju ile risonme Damas'kosi, keni, o hūn onye owule hūn e son Uzo-Jesu ebēhū, o kēnmehen we Jerusalem—kē ikennyē kę ikpoho.

³ Ogen o gi nwan jenko, nochimeme Damas'kosi, idenmizi, ukpe nọ gha elu-igwee nwun-hunme e. ⁴ O nọ dan; o nọ nū olu hūn sī a, “Solū, Solū, kī haīn i gi e kpokpo m?”

⁵ O nọ sī, “Onye k'ī wū, Di-nwōnni-m?” Olu hū nọ sī, “Mme wū Jizosi hūn i rī e kpokpo. ⁶ Ka lihi nwan, n'ī banye ime obodo, ebēhū kę we k'a nọ gwa i ihien i jenko d'e me.”

⁷ Ikennyē ndi 'ya lẹ we wī turuhū ebēhū—oku anizini we ku, makeni we nū olu hū bu ahunni we onye owule. ⁸ Ya Solū nọ lihi otọ: enya a hukwo e ti, kanj o leghazini uzọ. We nọ kwondon e ęka, we e ban obodo Damas'kosi. ⁹ O leghanj uzọ, o rini, o ranj—orogbo akpu-uhohin otọ.

¹⁰ Ogen hū, onye ohu w'a kpo Ananayasj rj ime Damas'kosi. Ananayasini rj ndi e son Uzo-Jesu. O nọ hūn ohun ebe Di-nwōnni-ēnyi nọ sī a, “Ananayasj!” O nọ za, sī, “Di-nwōnni-ēnyi, lee m.”

¹¹ Di-nwōnni-ēnyi nọ sī a, “Lihi n'i jen ogele ahun w'a kpo Streti; i ru iwe Judasj, y'a ju ukwere okennyē ohu wū onye Tasosj hūn w'a kpo Solū. O rj e me ekpere kikenī, ¹² o hūnole ohun ebe okennyē ohu efan a wū Ananayasj banhan, bu ęka kwasj a, keni o leghamazj uzọ.”

¹³ Kanj Ananayasj nọ za, sī, “Di-nwōnni-ēnyi, ndi bu oda a gwaole m oku okennyeni lę eje-ihien ile o me ndi-nsọ i rj Jerusalem. ¹⁴ O rj nwan ebeni makeni onye-isi nchū-ējan e yeole a ikē n'o gi nwunrūn ndi ile a kpoku efan i.”

¹⁵ Kanj Di-nwōnni-ēnyi nọ sī a, “Jenme, makeni okennyeni kę m horj n'ọ wuru ihien-orun m hūn k'e we efan m jenni ndi alj ndi ozọ wūleni ndi Izrelū lę ndi-nze lę ndi Izrelū; ¹⁶ mme lę enwen m jenkọ d'a ghosj a oken afunfun o jenko d'e gi ufiri efan m ta.”

¹⁷ Ananayasj nọ jemme. O ru ebēhū, o nọ banye ime ulo ahun, bu ęka kwasj Solū, sī a, “Solū nwenę m, Di-nwōnni-ēnyi wū Jesu hūn i hūn uzọ ogen i gi lala zihę m—keni i leghamazj uzọ leni Mmon-nsọ jun ime i.” ¹⁸ Ozigbo hū, ihien nọkę okpukpu-azun nọ gha Solū enya danfūha, o nọ leghamazj uzọ. Ya o nọ lihi, we nọ me e mirin-Chuku; ¹⁹ o rigū ihien-oriri, ndun nọzi ban a.

Ya lę umu-azūun Kraistj rj Damas'kosi nọ nọdi uhohin ole-le-ole.

Solu E Zi Ozioma Imę Damas'kosi

²⁰ Ozigbo, o nọ kumę oku Jesu ime uno-ofufe ndi Ju risonme ebēhū, a sī we nj, “Okennyeni wū Jesu wū Nwa Osolobue!”

²¹ O tū kę we han nun'a enya, we hū a sī, “Onwan eļe okennyeni te rj e kpokpo ndi hūn a kpoku efanj ime Jerusalem? Eļe ya k'ọ bianj nwan ebeni, keni o kēnmēnrin we jenni ndi-isi nchū-ējan?”

²² Kanj Solū hū e zewaye ime ozi o rj e zi—nkesini ndi Ju bi Damas'kosi asani ęka e son e dọ makeni o hū a ghosjchanrin nj Jizosi we rj e ku oku e wū Kraistj, Onye Hū Osolobue Tume.

Solu A Wanahin

²³ O tebe, ndi Ju nọ rin'e ngo nj we gbu e. ²⁴ Kanj Solū nọ nū ihien we rome. We hū e che nche onu-mgbon risonme obodo hū uhinhin lę efinaī nj we gbu e. ²⁵ Kanj ndi kweri oku e rj e sonn'e nọ gi ime uhinhin bu e che ime ukpalj, gha oghere rj mgbon obodo hū dọ a ye azūun hūn-ębo.

Solu A Bja Jerusalem

²⁶ Ogen o gi ru Jerusalem, o nọ cho n'ọ banyeni ndi rj e son Uzo-Jesu, kanj egun e rj a tū we ile makeni ekwerini we n'ọ heningu o onye nke Jesu. ²⁷ Ya kę Banabasj nọ nwan we Solū jenni ndi-ozī ahun pū-ichęn, kowa nj we kę Solū dọn hūn Di-nwōnni-ēnyi uzọ, kowazini we nj Di-nwōnni-ēnyi a gwagwo Solū oku; o gwazj we kę Solū dọn ku oku efan Jizosi ime Damas'kosi, e ku e e kusi e ikęn. ²⁸ 'Ya lę we nọ wima ime Jerusalem, nj we ile wū ohu. O hū e ku oku Di-nwōnni-ēnyi, e kushi e ikęn. ²⁹ O hū a gwa ndi Ju te rj alj ndi ozọ hūn a sū Griki

oku *Jesu*, e sọn wẹ a dọ—kanị, wẹ hụ a chọ nị wẹ gbu ẹ. ³⁰ Ogen ndị kweri ni Kraịstị gi marin nị wẹ rị a chọ nị wẹ gbu ẹ, wẹ nọ wẹ ẹ si Sizarja, gha ebẹhụ zipu a si Tasosị.

³¹ Ya udon nọ rini ndị ụka rị Judia lẹ Galili lẹ Samerja. Mmọn-nso hụ a gba wẹ ume, wẹ hụ e zekemme, e buwaye ọda, e gi egun Di-nwonnị-enyi e bi.

Pita E Jen Lida lẹ Jopa D'a Rụn Orun Di-nwonnị-enyi

³² Ogen Pita gi rị e jensonme ebe ile d'a hụn kẹ ndi ile kwerini nọ, ọ nọ jenzi d'e kunrun ndi kwerini bi obodo Lida. ³³ Ebẹhụ k'ọ nọ hụn okennyẹ ohu efan a wu Enasi, hūn dineni kete ahụ ẹsato enwaịn, makeni ọrọ kinmin ẹ. ³⁴ Pita nọ sị a, “Enasi, Jesu Kristi a zụọ i nwan; lihi n'ị gbama bēdi i!” Ya ọ nọ lihi ọtọ ozigbo hụ. ³⁵ Ndị ile bi Lida lẹ Sharonu nọ hūn Enasi n'o lihiguo, wẹ nọ roghari, sɔnmẹ Di-nwonnị-enyi.

³⁶ Ogen hụ, o nwon okpoho ohu rị obodo Jopa hūn e sɔn uzọ Jesu; efan a wu Tabita. (Onu Grikị Tabita wu Dọkasi—ya wu “Ele.”) O mē ọghọ ọda-ọda, e yezikwo nị ndi igbennye eka ọhūnma-ọhūnma. ³⁷ Ogen hū, emu nọ kuma a, ọ nọ nwunhūn. Ogen wẹ gi wuguu a ehu, wẹ nọ bu ẹ dinẹ ime mmughẹ rị ibe elu. ³⁸ Makeni Lida nɔkunmẹ Jopa, ogen ndi hūn e sɔn uzọ Jesu gi nū nị Pita rị Lida, wẹ nọ zi ikennyẹ ebuo d'a rịo a, sị, “Dodo, biakenrin d'e kunrun enyi.” ³⁹ Ya Pita nọ lihi, sɔnmẹ wẹ. Ogen o gi ru ebẹhụ, wẹ nọ w'ẹ si mmughẹ hū rị ibe elu. Ndị ile di wẹ nwun nọ fihunmẹ Pita, a kwan ekwan, a ghosisonmẹ ẹ ewuru tueni lẹ ekwa ndi ọzọ Dọkasi kpa ogen o gi rị ndun. ⁴⁰ Pita nọ sị wẹ ile pu; ọ nọ gbu osekpū, mē ekpere. Ya ọ nọ gbehuto, bu ihun zimẹ ozun hū, sị, “Tabita, lihi.” Ya Tabita nọ shiapu enya. Ogen o gi hūn Pita, ọ nọ nọdị alị elu bēdi. ⁴¹ Pita nọ wẹ eka a ye, yen'ẹ eka lihi ọtọ. Ya Pita nọ kpọ ndi-nso ile lẹ ikpoho ndi ahun di wẹ nwun, wẹ Tabita ghosị wẹ, wẹ nọ hūn a n'ọ rizi nwan ndun. ⁴² Ihienni nọ kpogbari Jopa ile, ndi bu ọda nọ kweri ni Di-nwonnị-enyi. ⁴³ Pita nọ nọdị Jopa uhuohin ole-lẹ-ole, iwe onyẹ ohu w'a kpọ Saimonu, hūn a kwa akpukpọ.

Isi Nke Iri

Pita Lẹ Kọnelusu

¹ Ime obodo Sizarja, o nwon okennyẹ ohu efan a wu Kọnelusu. Onyẹ a kị ndi-agma rọ: ọ kị ndi-agma ọgun-isen ime itu-agma w'a kpọ Itu Itali. ² Okennyeni e gichanrin obi ẹ ile e fe ofufe; 'ya lẹ ezi-lẹ-ulo a ile a tū egun Osolobue. O yesonmẹ ndi igbennye rị ime ndi alị ahun ihien. O mē ekpere, a kpọku Osolobue ogen ile.

³ Uhuohin ohu, ihien nọkẹ okulokū ẹtọ nke efinnai, ọ nọ hūn ohun. Ime ohun ahun, mmọn-ozī Osolobue nọ banhan, sị a, “Kọnelusu!” ⁴ Ya Kọnelusu nọ bu enya tuma mmọn-ozī hū, gi egun sị a, “Di-nwonnị-m, kị rọ?” Mmọn-ozī hū nọ sị a, “Ekpere i lẹ ihien ile i rị e ye ndi-igbennye e ruguo ebe Osolobue rị nọkẹ ihien w'ẹ gi nyanhan i.” ⁵ Zi wẹ nwan Jopa d'e wẹhẹ okennyẹ ohu efan a wu Saimonu hūn w'a kpọ Pita; ⁶ ọ rị iwe Saimonu hūn a kwa akpukpọ, hūn iwe ẹ rị ehu Ohimin.” ⁷ Ogen mmọn-ozī hū gwa a oku gi puguu, Kọnelusu nọ kpọ ndi idibo ẹ ebuo lẹ onyẹ-agma ohu hūn a tū egun Osolobue hūn rị ime ndi e jenn'ẹ ozi. ⁸ Ogen o gi gwaguu wẹ ihien ile mēni, ọ nọ zi wẹ Jopa.

⁹ Eki e fon, ihien nọkẹ okulokū mmebuo nke efinnai, ogen anwun gi a rị isi, ikennyẹ ahun nọ rumẹ obodo hū. Ogen hū kẹ Pita gizikwo shi enu ulo d'e mē ekpere. ¹⁰ Egun a gunma Pita, ọ nọ choma ihien o k'ẹ rī. Ogen wẹ gi rị e mēmẹ ihien-oriri hū, idenmizi, ọ nọ nọkẹsi uran buru ẹ—bu ẹlẹ uran. ¹¹ Ọ nọ hūn kẹ enu-igwee kpupu, hūnzị kẹ ihien nọkẹ ekwa shiani gha elu lala rike sị wẹ dọdọn ẹ ntin eno. ¹² Udị anu ile nwon ụku eno lẹ ndi ile a rini lẹzi nnunū ile e fe elu —richanrin ime ẹ. ¹³ Ya ọ nọ nū olu sị, “Pita, lihi, gbu n'i rī.”

¹⁴ Kanị Pita nọ za, sị, “Mba-o, Di-nwonnị-enyi! Erituni m ihien runi mọbu ihien enyi a sọ.”

¹⁵ Olu hū nọ biazin'a hūn mē ẹ mgbe ebuo, sị, “Akpokwole ihien Osolobue meguu n'ọ rị ọchan ihien w'a sọ.” ¹⁶ Ihienni e mēfu mgbe ẹtọ, wẹ nọ weri ihien nwan ozigbo si elu-igwee.

¹⁷ Ihienni nọ gba Pita nghari-nya ọda-ọda. Ogen o gi rị e ro ihien hū ọ hūn kẹ ndi-ozī hūn Kọnelusu zi gihu ru ebẹhụ, turu onu-mgbon, a ju kẹ elebe kẹ iwe onyẹ w'a kpọ Saimonu rī. ¹⁸ Wẹ nọ wesi olu wẹ elu, ju kẹ Saimonu hūn w'a kpọ Pita hū ebẹhụ.

¹⁹ Ogen Pita gi rikwo e ro ihien hū ọ hūn, Mmọn-nso nọ sị a, “Lee ẹ, ikennyẹ ẹtọ rị a chọ i. ²⁰ Lihi nwan, n'i hidan d'e kunrun wẹ. Etule, ka sɔnmẹ wẹ—ni mmẹ zihẹ wẹ.” ²¹ Ya Pita nọ buru ikennyẹ ndi hū, sị, “Mmẹ wu onyẹ ahun onu rị a chọ; kị hain unu gi bja?”

²² Wẹ nọ za, sị, “Kọnelusu zi enyi. Onyẹ a kị ndi-agma rọ, ọ kị ndi-agma ọgun-isen; ọ wu onyẹ ezi-omumẹ hūn a tū egun Osolobue; ndi ju ile e ku oku ẹ ọhūnma. Mmọn-ozī rī nso gwa a d'a kpọ i, n'ị bja iwe ẹ keni ọ nū ihien i k'ẹ ku.” ²³ Ya Pita nọ sị wẹ banhan, ọ nọ ye wẹ ebe wẹ k'a ranhin.

Eki e fon, ọ nọ lihi, sɔnmẹ wẹ; ndi hū ime ndi kwerini rị Jopa nọ sɔnmẹ ẹ. ²⁴ Eki e fonzi, wẹ nọ ru Sizerja. Kọnelusu hū a tū enya wẹ, obi e konrin ẹ elu; ọ kpokikomẹguo ndi nke ẹ lẹ ndi wu ezigbo ọwu a. ²⁵ Ogen Pita gi bja, Kọnelusu nọ jẹn d'e kunrun ẹ, gbu'ẹ osekpū, fe ẹ. ²⁶ Kanị Pita nọ mē ẹ lihi ọtọ, sị, “Lihi ọtọ, nị ihian mmaka kẹ m wuhū.” ²⁷ K'ọ dọn rị e sɔn

Konelusu e ku, ọ banye ime ụlọ, ọ nọ hụn nị igunrun ihian a gbakikomeguo. ²⁸ O nọ sị we, “Unu le enwen onu a maringho nị Iwu kwondon onye Ju k’e son onye ali ozo meko mobu jen iwe e. Kanị Osolobue a ghosigu m m’a kpolo onye owule onye runi mobu onye we k’a so. ²⁹ Ya hain m gileni tu ke we bia d’a kpo m; m ri nwan a ju, ki unu kponi m?”

³⁰ Konelusu nọ za, sị, “Nwene mgbeni taino, m ri iwe m e me ekpere, ihien nọ ke okuloku eto nke efinnai; ya okennyee ohu nọ wuzo m ihun idenmizi. O yi ewuru ri e gbukeni. ³¹ O nọ sị, ‘Konelusu, Osolobue a nuole ekpere i, ọ nyanhanguo aka i ri e yeni ndi igbenyee. ³² Zi nwan ozi jen Jopa d’a cho Saimonu hun w’a kpo Pita, ọ ri iwe Saimonu hun a kwa akpukpo, hun ri ehụ Ohimini.’ ³³ Ya m nọ zi we d’a kpo i ozigbo. Y’e meke i gi bia. Enyi ile ri nwan id’anya Osolobue ebini kenị enyi gon ntin ihien ile Di-nwonnini-enyi sị i ku.”

Ozi Pita Zi Iwe Konelusu

³⁴ Ya ke Pita nọ gwama we oku, sị, “A hūnguo m’a nwan nị Osolobue ara tu onye ihian wu. ³⁵ Kama, ọ nabanhan onye owule hun a tu egun e, e me ihien ri mma—a ra tu onye ali ihian wu. ³⁶ Unu a maringho ozi o zijienni ndi Izrelu hun wu ozioma hun e wehe udon, udon hun a bia ghahani Jesu Kristi Onye nwe ihien ile le ihian ile. ³⁷ Unu a maringhozi ihien ile me ime ali ndi Ju. Ime Galili k’o gha bidon—ogen we gi meguu mirin-Chuku ahun Jonu sị ihian ile d’e me; ³⁸ ya wu nị unu a maringho ke Osolobue don tumē Jizos’ onye Nazareti, gi Mmon-nso le iken gbajun e; le k’o don jenhunme, e me ihien-oma, a zuo ndi ile Ekwensu ri a lu, makeni Osolobue noyen’e. ³⁹ Enyi wu osheri ihien ile o me ime ali ndi Ju, ke hun o me ime obodo we kanj wu Jerusalem. We nọ gbu e ghahani ihogbu e elu obe we gi osisi memē. ⁴⁰ Kanj hun m’e akp’ohin eto, Osolobue nọ weli e. Osolobue nọ nị ihian hunsonme e, ⁴¹ kanj ele ihian ile —kama enyi suo, enyi ndi Osolobue hopuhaguu, nị enyi wuru osheri, enyi wu ndi son e ri, son e ra, k’o ghaguu onwun lihi. ⁴² O nọzi sị enyi hun a nị enyi zi ihian ile ozini, gwa we nị iya wu Onye hun Osolobue tumē hun jenk’o d’e kin ndi ri ndun le ndi nwunni ikpe. ⁴³ Ndi-amuma ile shia n’a eri nị onye owule hun kwerini n’e e nwonhen mgbaghari njo ghahani efan a.”

Ndi Wuleni Ndi Ju E Nwonhen Mmon-nso

⁴⁴ Ebe okuni rikwo Pita onu, Mmon-nso nọ bjakwasị we ile nu oku-Chuku hun Pita ri e ku. ⁴⁵ O nọ tu ndi ahun kwa ugu (ya wu ndi Ju) hun kwerini hun gha Jopa sonhen Pita enya nị Osolobue e hukpughozide ndi wuleni ndi Ju Mmon-nso ahun o sị o k’e ye. ⁴⁶ Makeni, we nu ke we ri a su-asusu ndi ozo ri ichen-ichen, a ja Osolobue mma. Ya Pita nọ sị, ⁴⁷ “Onye k’a sị we emele ndini mirin-Chuku, ebe o menị e nwonhenguwo we Mmon-nso ke enyi don nwonhen” ⁴⁸ O nọ sị we gi efan Jizos’ Kraisti me we mirin-Chuku. We nọ sị a sonzi we nodi uhufon ole-le-ole.

Isi Nke Mmanai

Pita A Kowanị Ndi Ghotafie N’e K’o Jen

¹ Ya ndi-ozī ahun pu-ichen le ndi ozo kwerini ri Judia nọ nu nị ndi wuleni ndi Ju a nabanhanguzi oku Osolobue.

² Kanj, ogen Pita gi ru Jerusalem, ndi kwa ugun kwerini nọ du e kpeme, ³ sị, “Kị hain i gi jen nke ndi kwaleni ugun, son we ri ihien-oriri?” ⁴ Ya Pita nọ gi uri-uri kowamani we ke o don me, sị,

⁵ “Ebe m ri e me ekpere ime obodo Jopa; ọ nokesi uran buru m—bu ele uran; m nọ hun ohun. Ime ohun hu, m nọ hun ihien nọ ke ekwa shiani k’o gha elu-igwee lala rike sị we dodon e ntin eno, ọ nọ ru ebe m ri. ⁶ Ogen m gi lekpo a, a hun m anu ri ichen-ichen nwe uku eno le anu ndi e ri anu le ihien ndi a rinj le nnumu e fee elu ime e. ⁷ M nọ nu olu sị m, ‘Pita, lihi, gbu n’i ri.’ ⁸ Kanj, m nọ sị, ‘Mba Di-nwonnini-enyi, makeni ihien runi mobu ihien enyi a so a bantu ni m onu.’ ⁹ Kanj olu hu a gha enu-igwee kuzi oku, za, sị, ‘Thien Osolobue meguu n’o ri ochan, akpokwo!’ a ihien w’a so. ¹⁰ Ihienni e mepu mgbe eto, we nọ dorj ihien hu ile shi elu-igwee.

¹¹ Ozigbo hu hura, ikennyee eto we gha Sizarja zi ozi bia nị m nọ ru ulo ebe enyi ri. ¹² Ya Mmon-nso nọ nọ sị sonme we, m’e tula. Ikennyee isinni wu umune enyi ime Kraisti nọ sonmezi m, enyi nọ banye iwe okennyee hu. ¹³ O nọ gwa enyi k’o don hun mmon-ozī ohu pūha, turu ime ulo a, sị a, ‘Zijen ihian Jopa d’e wehe Saimonu hun w’a kpo Pita. ¹⁴ O k’e zi i ozi ‘yu le ikpun-ulo i ile k’e gi nwon nzupūha.’ ¹⁵ Ogen m gi kume, Mmon-nso nọ bjakwasị we k’o don bjakwasị enyi isi-ibuzo. ¹⁶ Ya m nọ nyanhan oku Di-nwonnini-enyi ku: k’o don sị, ‘Jonu gi mirin me mirin-Chuku, kanj Mmon-nso ke we k’e gi me onu mirin-Chuku.’ ¹⁷ O me nwan nị Osolobue ye we udi oyiye ohu hu o ye enyi ogen enyi gi kweri ni Di-nwonnini-enyi wu Jesu Kristi, onye wu mme hun m’e gi gbondon Osolobue!”

¹⁸ Ogen we gi nū ihienni, o nwēzini ihien we ku. We nọ ja Osolobue mma, sị, “Ya wu nị Osolobue e yeguozide ndi wuleni ndi Ju oghere w’e gi gbehuto ime njo we, nwon ndun!”

¹⁹ Ndị ụka gbayiyani oge ukpokpo le ihien me Stivin gi me rukworị Finishia, Saiprosi le Antioķu, ziko ozioma; kanj ezini we onye owule mmani ndi Ju su. ²⁰ Kanj, o nwego ikennyi wu ndi ali Saiprosi le Sarin' ri ime we hun ru Antioķu, gwazikwo ndi wulen ndi Ju oku hu, zime we ozi Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi. ²¹ Eka Di-nwonn-enyi noyeni we, igunrun ihian no kweri, roghari, sonme Di-nwonn-enyi.

²² Ogen ndi ụka ri Jerusalem gi nu a, we no zi Banabasi jen Antioķu. ²³ Ogen o gi ru e, hun efoma Osolobue k'o ri orun, o no ghogho; o no dun we odun we wusonme ndi Di-nwonn-enyi gi e don-nya le ndi gichanrin akpakali obi we e fe Di-nwonn-enyi. ²⁴ Banabasi wu ezigbo ihian; Mmon-nso jun ime e, a ki a; o nwon okukwe oda-oda. Ogen hu, ndi bugbu enwen we oda no sonme Di-nwonn-enyi.

²⁵ Ya Banabasi no jenme Tasosi d'a cho Solu. ²⁶ Ogen o gi hun a, o no wehe e Antioķu. Uwe le ndi ụka ahun hu e zugbama orogbo ahua; we hu a kuzi ndi bu oda. Ime Antioķu ke we no kpoma ndi kwerini Kraisti "Kristiens," ya wu, "Ndi Nke Kraisti."

²⁷ Ogen hu, o nwe ndi-amuma gha Jerusalem bia Antioķu. ²⁸ Ya ke onye ohu ime we hun w'a kpo Agabosi no lihi oto, bu amuma ghahani iken Mmon-nso, ni oken ugan k'a mugbari uwa ile. Ihienni o ku me ogen Klodiosi gi wu eze-kanj ri a ki Rom. ²⁹ Ndi e son uzo Jesu no kwerighama ni onye-onye jen'e wehe ke eka a han, ni we zijenni ndi kwerini hun bi ime Judia. ³⁰ Ya we no nwan tu ihien ke we don ku; we no we ihien we tu ye Solu le Banabasi jenni ndi-isi ụka ri Jerusalem.

Isi Nke Mmèbùọ

Herodu E Kpokpo Jemisi Le Pita

¹ Ogen hu, Herodu wu eze no nwunrun ndi hu ime ndi ụka, ken'o me we eje-ihien.

² O giguu opia-agma gbu Jemisi nwenen Jonu, ³ o no hun ni ihienni suo ndi Ju usuo, o no nwan nwunrun Pita. (Ihienni me ogen Mmemme Bredi nwonleni yisti o gi a fu.) ⁴ Ogen o gi nwunrungu Pita, o no bu e che ulo-ngan, we e che eka itu-agma eno ndi-agma eno-enonsonme. Herodu bu obi n'o k'e kin e ikpe id'nya ihian ile we megu Mmemme-Nghafe hun ya le Mmemme Bredi nwonleni yisti o gi a fu wi. ⁵ Ya we no bu Pita to ulo-ngan; kanj ndi ụka no wepuha obi we memen'e ekpere, a kpoku Osolobue banyen'e.

Mmon-ozu E Wepuha Pita Ime Ulo-ngan

⁶ W'a kpo a eki ke we k'e wepuha Pita, o ru ime uhinhin, Pita ri uran egbata ndi-agma ebuo. We gi egan ebuo kpoma a; o nwezi ndi-agma ri ezi ehụ onumuzo uno-ngan ahun e che nche.

⁷ Idennizi, mmon-ozu Di-nwonn-enyi no fopuha ebegu; ukpe no nwun ime mmughe hu we kpokin e ye ime ulo-ngan. Mmon-ozu hu no kpa Pita eka ekunkun, kpotien e, si, "Lihito ozigbo!" Ya egan ndi hu no gha a olu-eka danfu. ⁸ Mmon-ozu hu no si Pita, "Kenme akpukpo-ukun i, y'e yiri akp'uku i." Pita no me ihien o ku. O nozi si Pita, "Yiri ekwa y'e yiye e elu e, y'e sonme m." ⁹ Pita no son e gha ime ulo-ngan pu. Pita amarin ni ihien we ri e gi mmon-ozu ahun e me wu enya-uke, o ro n'o ri a hun ohun. ¹⁰ A ghafegu we itu ibuzo le nke ebuo ri e che nche, we no fuha onu-mgbon igwe hun we gha a puha ime ngan hu, banye ime obodo. Ya ke onu-mgbon hu no gi eka a gunpun we, we no pu, puha ogele ohu. E jenzukazi we, idennizi mmon-ozu hu no na Pita to.

¹¹ Ya enya no fon Pita, o no si, "O wegwo m nwan enya ni Di-nwonn-enyi zi mmon-ozu e d'a zuopuha m eka Herodu le ihien ile ndi Ju te ri a tu enya a."

¹² Hun o gihu ghota ihien meni, o no si iwe Meri, nne Jonu, ebe ndi bu oda gbakikome e me ekpere. Efan Jonu wuzi Makj. ¹³ Ogen o gi du eka onu-mgbon ri ezi, odibo ohu wu okpocho hun w'a kpo Roda no puha d'a za. ¹⁴ Ogen o gi ghota ni olu Pita ro, oken ighogho no jun e obi, nke wuni hun o k'e gi gunpu onu-mgbon hu, o gbanzi ime ulo d'a gwa we ni Pita turu onu-mgbon. ¹⁵ We no si a, "Era ri a pu i!" Kanj o hukwo e ku e ni ezioku ro. We no si, "Mmon-ozu e ro." ¹⁶ Kanj Pita hukwo a du eka. Ogen we gi nwan gunpu onu-mgbon, a hun w'a, o no tu we enya. ¹⁷ O no gi eka si we gba nkintin, o no kowa ni we ke Di-nwonn-enyi don wepuha a ime ulo-ngan. O nozi si, "Gwa ni Jemisi le ndi ụka hoduni ihienni." Ya ke o no pu, si uzo ozo.

¹⁸ Ogen eki gi fon, oken isusu no ri ime igunrun ndi-agma te ri e che Pita nche make ihien meni, we gileni marin k'o jen.

¹⁹ Ogen Herodu gi choquu a, o hunn'a; o no jukenne ndi nche hu onu—o no si we gbu we. Ya o no gha Judia pu, si Sizaria d'a nodi.

Onwun Herodu

²⁰ Ogen hu, Herodu ri e bu ni ndi Taya le Sidonu olulu. Ya we no zugbama d'a hun a. E buguu we uzo jen d'a hun Blastosi hun e lefu ogwa Herodu enya, keni o kwere yeni we eka. Ya we no nwan jen d'e kunrun Herodu d'a ri o ni ya le we don—makeni ani Herodu ri a ki ke ali we gha e nwelen ihien-oriri.

²¹ Uhuohin we kaye e ru, Herodu no yiri ewuru-nze e, nodi ali ukpo e, gwama ndi hu oku. ²² Ndi ahun hu e yi oro, a si, "Oluni wu olu mmom, ele olu ihian-mmaka!" ²³ Ozigbo, mmom-ozu Osolobue no titu Herodu, make ni o narin ojija-mma hu hun nke o gi we e ye Osolobue. Ohoji no bu e ri, o no nwunhun.

²⁴ Kani oku Osolobue hu a gha ihun, ndi bu-oda hu e kweri.

Banabasi Le Solu E Kinhen Antioku

²⁵ Ogen Banabasi le Solu gi runggu ihien ahun we bia Jerusalem d'a run, we no gha Jerusalem kinhen Antioku. Ogen hu we gi kinko, we no weri Jonu hun w'a kpozị Maki.

Isi Nke Mmepu

Ndi-uka E Zifu Banabasi Le Solu D'e Zi Ozioma

¹ O nwe ndi-amuma le ndi-nkuzi ri uka ri Antioku. Ndin wu: Banabasi, Simionu (w'a kpo Onye-ogi), Lushioji (onye ali Sajrin'), Maneni (hun ya le Herodu hun ri a kini wu opu gha ali lala) lezi Solu. ² Ogen we gi ri e fe Di-nwonn-enyi, e bu onu, Mmomenso no si, "Wefuha ni ni m Banabasi le Solu, ni we hun uzo d'a run orun m kpo we d'a run." ³ Ogen we gi buguu onu, meguu ekpere, we no bu aka kwasị Banabasi le Polu, zipu we.

Banabasi Le Polu E Zi Ozi Ime Ali Sajprosi

⁴ Mmomenso e zipuu Banabasi le Solu, ya we no si Selusia, gi ugbo-mirin gha ebegu si anj Sajprosi hun mirin nohunme. ⁵ Ogen we gi ru Salamisi hun ri ime Sajprosi, we no ku oku Osolobue ime ulo-ofufe ndi Ju risonme ebegu. We le Jonu wizikwo, keni o hun uzo e yeni we aka.

⁶ Ogen we gi ghagbariguu ali hu mirin nohunme d'e rukwori Pafosi, we no kunrun onye ohu gi eje-iken a run. Onye Ju k'o wu, onye amuma-ntu; efan a wu Ba-Jizosi. ⁷ Ya le Govano ri a kini wu Sejos' Polosi ri. Sejos' Polosini wu onye nwe uche, o no zi we kpo Banabasi le Solu, make ni o cho n'o nu oku Osolobue. ⁸ Kani onye hu e gi eje-iken a run wu Ba-Jizosi hun w'a kpozikwo Elimasi (make ni efan a wuzikwo Elimasi) hu a papu oku we, a lilima n'o me Govano hu wefu obi e, amangbe o kwerinji Jizosi. ⁹ Kani Solu hun w'a kpozikwo Polu hun Mmomenso jun ime e, a ki a, no bu enya zime onye hu gi eje-iken a run, ¹⁰ si a, "Nwa Ekwensu! Ehenren ihien ile Chuku cho k'i wu! Ero le eje-ihien ile ri ichen-ichen jun ime i! Y'a rukpobehiko ezioke Di-nwonn-enyi, e me e n'o ri ke ntu? ¹¹ Gon nwan ntin: aka Di-nwonn-enyi jenko d'e bitu i kikenni—enya k'e kpu i ishi, y'e leghakoji uzo ekere ogen!"

Ozigbo ahun, ebe ile no me Elimasi' igirigi-igirigi, gba a ishi enya. O no bisonmeme aka, jehunmeme, a cho onye jenko d'e kwondon e aka, e du e. ¹² Ogen Govano hu gi hun ihien meni, o no kweri ni Di-nwonn-enyi; nkuzi banyeni Di-nwonn-enyi tu a enya oda-oda.

E Zi We Ozi-oma Ime Antioku Ri Pisdia

¹³ Polu le ndi ya le we wi no gi ugbo-mirin gha Pafosi jenne Pega hun ri Pamfilia. Ebegu ke Jonu hun w'a kpo Maki no la we to, lakin Jerusalem.

¹⁴ We no jenshi ihun, gha Pega si Antioku hun ri Pisdia. O ru Uhuohin Izu-iken, we no banye ime ulo-ofufe ndi Ju, ya we no nodi ali. ¹⁵ Ogen we gi gunguu Iwu Mozizi le ihien ndi-amuma de, ndi-isi unu-ofufe hu no zi ozi jenni we, si, "Umune, omeni unu nwe oku unu k'e gi gba ndini ri ebeni ume, ku ni nwan."

¹⁶ Ya Polu no lihi oto, gi aka gwa we gba nkintin, o no kume, si,

"Unu ndi Izrelu le ndi ozo a tu egun Osolobue, gon ni ntin! ¹⁷ Chuku ndi Izrelu hori ndi nedi enyi kani, memewe we ndi uku ogen hu we gi bi anj Ijiptu, ya o nozi gi iken hi-ogbe gha ali Ijiptu wepuha we. ¹⁸ O no dinchanrin ihien ile we ri e me ime atu orogbo ahua ogunnai. ¹⁹ Ogen o gi tilpogu ali esa ri Kenani, o no we ali we ye ndi Izrelu n'o henrin nke we. ²⁰ We no bi ebegu orogbo ahua iri-kwasị-ogunnai kwasị nnu. Omegu, o no yesonme we ndi ahun hanni we enen d'e ru ogen onye-amuma wu Samuelu. ²¹ Ogen we gi si ni we cho eze, Chuku no ye we Solu nwa Kishi, onye ebon Benjamini. Solu no ki we orogbo ahua ogunnai. ²² Ogen Chuku gi napugu Solu eze, Chuku no tum eze we wu Defidi. Ihieni ke Chuku ku banyeni Defidi, 'A hungu m'a ni Defidi nwa Jese wu udj ihian hun a suo ni m, onye hun k'e me ihien ile m cho.' ²³ Osolobue a ghagu ebon okennyeni wu Defidi wepuha ni ndi Izrelu Onye-nzuopuha wu Jizosi noko k'o don kwe nkwa.

²⁴ Ni Jesu d'a puha d'e bidon orun a, Jonu e ziguo le ndi Izrelu ile ozi we gi me mirin-Chuku we gi ghosi ni e rogharigu we. ²⁵ Ogen orun Jonu gi guma, Jonu no si, 'Onye ke unu ro ni 'ya ke m wu? Ele m Kraisi. Mba. Kani, o nwe onye ohu lalan m memegu, eruden m hun a topu eriri akp'uku ri a uku.'

²⁶ Umune m, unu Ebrahim le ndi ozo hun a tu egun Osolobue, e zihegu ni we enyi ozioma nzuofuhani. ²⁷ Kani, make ni ndi bi ime Jerusalem le ndi-ndu we amarini ni ya ro, make ni aghahazikwoni we oku ndi-amuma hun w'a gun Uhuohin Izu-iken ile, we no gbu e, gi e mezu

oku ndị hụ—bụ a marin we. ²⁸ O sọo n'a nị a hunnị we ihien ọwule we gi ma a ikpe onwun, a si we Paileti 'ya gbu e. ²⁹ Ogen we gi mezuguu ihien ile we de banyen'e ime Ekwkwọ-nso, we nọ gha osisi ahun (ya wu elu obe) wetu e, bu e che ime ili. ³⁰ Kanị Osolobue nọ gha onwun weli e. ³¹ Orọgho akp'ohin ole-le-ole, o hu e we enwen e a ghosị ndi sọn e gha Galili bja Jerusalem. Ndinị wu nwan ndi osheri e ebe ndi nke enyi ndi Izreli ri.

³² Enyi wehe ni onu ozioma, hun wu ni: nkwa hu Osolobue kwe ndi nedi enyi kanị, ³³ a wuruguo nwan ihien o mezuni enyi wu umu we ghahani iweli Jesu—nọke ke we donzikwo de e ime Ebu-oma nke ebuo, si,
'I wu Nwa m;

a ghosigu o m tanni n'i wu nwa m.'

³⁴ O me nke oweli o weli Kraistị ime onwun, nke wu ni o nwonnị k'o k'a don rehi, Osolobue ku oku e ime Ekwkwọ-nso, si,
'M k'e meni i ihien ndi hu ri nso
hun m kwe Defidi nkwa a.'

³⁵ Ya hain o gi kuzi ọzọ ọzọ ime ebu-oma, si,
'Ya niko Onye-nso i rehi.'

³⁶ O me nke Defidi, ogen o gi meguu uche Osolobue ogen nke e, o nwunhun, e li w'e ebe we liye ndi nedi e kanị, o nọ rehi. ³⁷ Kanị, onye hu Osolobue weli e rehini.

³⁸ Umune m, marin nị nwan nị we gi efan Jizosinị e zi unu ozi mgbagharị njo; ³⁹ nị onye ọwule kwerehin'e k'a wanahin ikpe-omuma ya le ihien ile onye ahun me wi, bu Iwu Mozizi asako eka me onu wanahin.

⁴⁰ Kpachanpu nị nwan enya amamgbe ihien ndi-amuma ku gha e me unu. Ndi amuma si,
⁴¹ 'Lee n'e, unu ndi emu!

Y'a tugbu onu enya
keni unu la ntikpo—
makeni m ri e me ihien
ogen nke unu,
ihien unu jenkoleni d'e kweri,
osun'a ni ihian gwa onu ya.' "

⁴² Ogen Polu le Banabasi gi puko, ndi hu nọ rijo we ni we gwazi we ihien ndini Uhuohin Izu-iken lalani. ⁴³ Ogen nị we gi gbashiagu, ndi Ju bu oda le ndi wuleni ndi Ju hun e fe ofufe ndi Ju nọ sonme Polu le Banabasi. Polu le Banabasi nọ gba we ume, si we turukemme ime efoma Osolobue meni enyi.

⁴⁴ Uhuohin Izu-iken sonne'e, ebegu ile nọ jun, makeni ndi obodo hu ile e te d'e zuchanrin keni we nu oku Osolobue. ⁴⁵ Kanị, ogen ndi Ju gi hun igunrun hu, enya nọ fuma we. We nọ papuma oku Polu, kume eje-oku. ⁴⁶ Kanị Polu le Banabasi nọ ku e, kushi e iken, si, "O te ri mkpa ni we bu'zo gwaguu unu wu ndi Ju oku Osolobue. Kanị, ebe o me ni unu a jugo a, ma enwen onu ikpe ni unu efuruni ndi e nwe ndun itebite, lee n'e, enyi k'e weri e nwan jenni ndi wuleni ndi Ju. ⁴⁷ Makeni ya ke Di-nwonnị-enyi si enyi me. O si enyi,

'E tumeguo m unu
ni onu wuru ukpe
ebe ndi ali ọzọ wuleni ndi Ju ri,
keni unu wehe nzuopuha ebe ile ri elu uwa.' "

⁴⁸ Ogen ndi wuleni ndi Ju gi nu ihienni, efọ nọ sọo we usuo, we nọ ja oku Di-nwonnị-enyi mma. Ndi ile hun we hoto, ni uwe k'e nwe ndun-itebite nọ kweri. ⁴⁹ Erija ke oku Di-nwonnị-enyi don ghagbarichanrin egeru hu ile. ⁵⁰ Ndi-Ju nọ kpasu ikpoho we marin amarin ime obodo hu hun e sọn ndi-Ju e fe Osolobue bu ele we ndi-Ju le ikennye we marin a-marin ime obodo hu, we ile nọ kpokpome Polu le Banabasi, chupu we egeru we. ⁵¹ Ya we nọ tichanfu ejan ri we uku to ni we, gi gwa we ni emeni we ohunma; ya we nọ gha anị hu pu, shi Ikoniom'. ⁵² Ighoghọ le Mmon-nso e jun ime ndi hun e sọn Jesu hun ri Antioku Pisidia.

Isi Nke Mmēto

Polu Le Banabasi E Zi Ozioma Ime Ikoniom

¹ Ihien ohu hu me ime Antioku ri Pisidia mezikwo ime Ikoniom. Ebegu, Polu le Banabasi banye ime ulo-ofufe ndi Ju, ku oku, nke wu ni ndi bu oda nọ kwerehin Jesu—ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju. ² Kanị, omeguzi, ndi Ju kwerehin nọ kpasu ndi wuleni ndi Ju, wiwi we obi, we nọ bu lumanj ndi kwerehin.

³ We nobie ebegu, e zi ni Di-nwonnị-enyi ozi—e zi e, e zishi e iken. Di-nwonnị-enyi nọ gi we runsomme ihien-ahima le orun-atumanya hun o gi ghosị nị ozi we ri e zi banyeni efoma o me wu ezioku. ⁴ Kanị ndi obodo hu kebe ekebe: ndi hu a noyeni ndi Ju, ndi hu a noyeni ndi-ozu hu pu-ichen wu Banabasi le Polu. ⁵ Ogen ndi hu ime ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju le ndi-ndu we

gi cho nị wē mēshi ndị-ozī hụ pụ-ichēn ikēn, gi omuma magbu wē, ⁶ ndị-ozī hụ pụ-ichēn wū Banabasi lē Polu nọ nū a; ya wē nọ gbasi Likoniā. Wē nọ jēsonmē obodo ndi rī ebēhū—kē Litra kē Dēbe kē alī ndi nōhunmē nī wē, ⁷ e zisonmē ozioma.

Polu Lē Banabasi E Zi Ozioma Imē Litra lē Dēbe

⁸ Imē Litra, o nwē okēnyē ohu hūn nōdī anī; o jētuni ijēn makēni o wū nguro kete w'a mūl'a. ⁹ Okēnyē ahūn hū ẹ gōn ntīn ebe Polu rī e ku oku. Polu nō bu ẹnya tuma a, hūn a nī o nwōngho okukwe hūn o k'e gi dīnhīn. ¹⁰ Polu nō yi, “Gi uku i ẹbūo wuzo oto!” Okēnyē hū nō tūsi elu, jēnmē ijēn. ¹¹ Ogen ndi hū jun ebēhū gi hūn ihien Polu mē, wē nō gi asusu Likoniā yi oro, si, “Ndi mmōn e giolē ụdī ihjan hidan d'e kunrun ẹnyi-oo!” ¹² Wē nō kpō Banabasi Zeusu, kpō Polu Hēmisī—makēni 'ya wū onyē e kuni. ¹³ Ulo-mmōn wē nō e fe mmōn ahūn w'a kpō Zeusu rihū mkpēnren obodo hū. Ohēn-mmōn Zeusu nō wēhē okēn-efin bu oda lē obobo onū-mgbon obodo hū, makēni iya lē igunrun hū cho nī wē chuyeni ndi-ozī hū pụ-ichēn ejan. ¹⁴ Kanī ogen ndi-ozī hū pụ-ichēn wū Banabasi lē Polu gi nū ihienī, wē nō dōka ẹwuru wē, yisonmē oro, gbaban imē igunrun hū, ¹⁵ si, “Ikēnyē, kī unū rī e mēni ihienī? Ẽnyi wūhū ihjan mmaka nōkē unū. Ẽnyi wēhēni onū ozioma, kēni unū hūn ụzō gbēhuto, la ihien ndin nwonlēni-isi to pūha d'e kunrun Osolobue rī ndūn, hūn ke elu-igwee lē uwa lē ohimin lē ihien ile rī imē wē. ¹⁶ Ogen mbū, o hapuguo ndi alī ile rī ichēn-ichēn nī wē bi k'o suō wē. ¹⁷ Kanī, o gibehini ihien-oma o rī e mē a shia nī enwēn ẹ ẹri. O hū a gha enu-igwee e mēsonmē mirin e zueni unū, e yesonmē unū mkpurū a ghorī ogen wē, e yesonmē unū ihien-oriri hūn unū gi e rijun ẹfō, e mē ighoghō e jun onū obi.” ¹⁸ Kē okuni ile Polu lē Banabasi kude, o fukwō wē orun nī wē d'a s'eka gbōndon wē achuyelē nī wē ejan.

E Kinhen Wē Antiokū Rī Siria

¹⁹ Kanī ndi hū imē ndi Ju nō gha Antiokū lē Ikoniom bja Litra. Wē nō dorī igunrun hū ye azuun nke wē. Ya wē nō ma Polu omuma, dokpūnfū a imē obodo hū, e ro n'ō nwunhūnguo. ²⁰ Kanī, ogen ndi kwerini gi fihunmē ẹ, o nō lihi oto, banye imē obodo hū. Eki e fon, ya lē Banabasi nō si Dēbe.

E Kin Wē Azuun Si Antiokū Rī Siria

²¹ Ogen wē gi zigūu ozioma imē Dēbe, kpohagunī Jesu ndi bu oda, wē nō kin-azuun, si obodo Litra, gha ebēhū si Ikoniom, gha Ikoniom si Antiokū rī Pisiđia: ²² mēko ihien ndi rī e sōn Uzo-Jesu imē obodo ndi hū gi zekēnmē; a gba wē umē, a si wē wuzo imē okukwe. A si wē, “Ẽnyi k'a tarirī afunfun bu oda emēni ẹnyi jēnkō d'a banye Alī-eze Osolobue.” ²³ Ogen wē gi ghagbarigūu ụka ndi rī ebēhū, tumēsonmēgūni wē ndi-isi, wē nō gi ekpere lē ibu-onū ha wē ye eka Di-nwōnni-ẹnyi hūn wē kwerini. ²⁴ Ya wē nō ghasi Pisiđia pū Pamfilia. ²⁵ Ogen wē gi zigūu ozioma imē Pega, wē nō jēnmē Atalja. ²⁶ Ya wē nō gi ụgbō-mirin gha Atalja kin-azuun si Antiokū ebe wē nō bu wē che eka Osolobue nī wē d'a runma orunni wē rūngūu nwan. ²⁷ Ogen wē gi ru Antiokū, wē nō kpogbama ndi ụka, gwa wē ihien ile Osolobue gi wē run lē k'o don kpōpū nī ndi alī ndi ozo ụzō okukwe. ²⁸ Wē nō sōn ndi kwerini rī ebēhū nōdī ẹkēre.

Isi Nke Mmisen

Ndī-isi Uka Rī Alī Ichēn-ichēn E Zu Imē Jerusalem

¹ Ogen ahūn, o nwē ndi gha Judia bja Antiokū, a kuzi ndi ụka, a si, “Manī onū kwa ugun gi mēzu odinalī Mozizi tumē, unū a sakō eka nwōn nzuōpūha.” ² Ogen Polu lē Banabasi gi dugūu wē kpe oda-oda, songūu wē dō oku hū ohunma-ohunma, ya ndi ụka nō han Polu lē Banabasi lē ndi ozo imē ndi kwerini jēn Jerusalem d'e kunrun ndi-ozī ahūn pụ-ichēn lē ndi-isi kēni wē ku okuni. ³ Ya ndi ụka nō zifu wē. Ogen wē gi jēnkō, wē nō banyesonmē alī Finishia lē alī Sameria, gwasonmē wē kē ndi anī ndi ozo rī ichēn-ichēn wulēni ndi Ju don rī e roghari, e sōnmē Jesu; ozini nō mē ndi kwerini ghoghō oda-oda. ⁴ Ogen wē gi ru Jerusalem, ndi-ụka lē ndi-ozī ahūn pụ-ichēn lē ndi-isi nō nabannan wē, ya wē nō gwa wē ihien ile Osolobue gi wē run. ⁵ Kanī ndi hū imē ndi kwerini hūn rī itu ndi Farisi nō lihi oto, si, “Wē ka gwarirī ndi alī ozo wulēni ndi Ju nī wē k'a kwari rī ugun, tizikwōnī wē iwu wē donmē Iwu Mozizi.”

⁶ Ya ndi-ozī ahūn pụ-ichēn lē ndi-isi nō zugbama nī wē leban okuni ẹnya. ⁷ Ogen wē gi dōbe okuni, Pita nō lihi oto, si wē, “Umunē m, unū a maringhō kē Osolobue don hōpūha m imē unū mbū-mbū, gi m mē ndi alī ozo nū ozioma, kweri. ⁸ Osolobue hūn marin obi ihjan ile nō shia nī wē ẹri ghahanī iye wē Mmōn-nsō k'o don ye ẹnī. ⁹ O nwōnni ihien o sī n'ō rī ichēn ẹgbata ẹnī lē wē, makēni o chanchanpuzikwō obi wē makēni wē kweri ekweri. ¹⁰ Kī hajin nwan unū gi a nwan Osolobue ghahanī ibu okēn ibu e che ndi kwerini olu; ibu hūn o mēni kē ẹnī kē ndi nēdi ẹnī kanī asanj ẹka bu?” ¹¹ Pita nō siji, “Mba! Ẽnyi kweri nī kē ẹnī don nwē nzuōfūha ghahanī ẹfōma Onyē-nwēni-ẹnī wū Jesu kē wē dōnzikwō nwē.”

¹² Ndji hụ ile zu ebēhū nọ gba nkintin, e gōn ntin kę Polu lę Banabası rı a gwa(zikwō) wę ihien-ahima lę orun-atumęnya Osolobue gi wę runsōnmę ime igunrun ndi anı ndi ozō wulęni ndi Ju.

¹³ Ogen wę gi kuguu, Jemisi nọ si, “Umunę m, gōn ni m ntin. ¹⁴ Simionu* e kuguo kę Osolobue dōn męni ndi alı ozō eřoma, kęni o hūn uzō gha ime wę wepuha ndi k'a wu nke e. ¹⁵ Ihięni lę ihien ndi-amuma ku ime Ekukwō-nsō dangbama. Makęni, ime Ekukwō-nsō, ndi-amuma de, si,

¹⁶ Ihięni meęuu,

m k'e kinhęn;

m k'a tundonzi ulo† Defidi,

hūn dannı;

m k' a tundonzi ihien wiwini;

m k'e me e rizi k'o ri mbu,

¹⁷ kęni ndi alı ndi ozō ile hodunı

hūn uzō bja d'e kunrun Di-nwōnni-ęnyi—

kę ndi alı ndi ozō ile ahun

hūn m k'a kpō d'a za efan m.

Di-nwōnni-ęnyi hūn me wę marin ihien ndinı ¹⁸ ketekete rı e ku e.'

¹⁹ Ya wu, ihien m rı e ku wu ni ęnyi esongbukō ndi anı ozō ahun wulęni ndi-Ju hūn rı e roghari d'e kunrun Osolobue. ²⁰ Kama, ęnyi k'e dejen ni wę ekukwō, si wę hū erile ihien owule wę gi rua mmōn, makęni o ru a ru; w'a gheręle; w'e rile anu owule wę rukwōn olu; w'e rile edeke. ²¹ Makęni, kete elee-mgbe, ndi a kuzi Iwu Mozizi akonı ime obodo owule—gha agbō d'e ru agbō; wę huzikwō a gun ni ihian ile ya ime ulo-ofufe ndi Ju rı obodo rı ichen-ichen Uhuohin Izu-ikęn owule.'

Ekukwō-ozı Wę Dejęni Ndı Wulęni Ndı Ju Rı E Sōn Jesu

²² Ya ndi-ozı ahun pu-ichęn lę ndi-isi lę ndi uka ile rı ime Jerusalem nọ kwerigbama ni wę hanpuha ihian ime wę, ni wę sōn Polu lę Banabası jen Antıokū. Madu ebuonı kę wę hanpuha: Judası hūn w'a kpō Basabası lę Saılası—wę ebuo wusōnmę ndi-isi ndi-isi ime ndi kwerini. ²³ Wę nọ wę ekukwō-ozı ye wę. Ihien wę de ime e wu:

“Ęnyi ile wu umunę unu gba de ehuhuo-ozini, kę ndi-ozı ahun pu-ichęn kę ndi-isi; ęnyi rı e dejęni umunę ęnyi ndi wulęni ndi Ju, hūn rısōnmę Antıokū lę Siria lę Silisja. Ęnyi e kele unu!

²⁴ Ebe o me ni ęnyi a nuguo n'o nweguo ndi gha ebe ęnyi rı bja d'e kunrun unu, kusōnmę oku rı e ye unu mmakp'ęhu, e me obi erule onu alı, bu ęnyi ezini wę, ²⁵ ęnyi e kwerigbamaguo nwan hanpuha ndi k'a nokin ęnya ęnyi, ni wę sōnhęn ezi umunę ęnyi wu Banabası lę Polu—²⁶ ndi hūn bu ndun wę che ob'ęka makę ufiri Di-nwōnni-ęnyi wu Jesu Kristi.

²⁷ Ya kę ęnyi zini nwan Judası lę Saılası, kęni wę gizi onu wę gwa unu ihien ndi hū ęnyi de. ²⁸ Makęni o hugho Mmōn-nsō lę ęnyi lę enwęn ęnyi mma ni ęnyi ebuyekō onu ibu ozō—wezuka ihien ndinı rı mkpa: ²⁹ erile ni ihien-oriri wę gi rua mmōn lę edeke lę anu wę rukwōn olu; agheręle ni. Unu na ihien ndinı wę to, o k'a rinı unu mma. Nodı ni ohunma.”

³⁰ Ya wę nọ zipu wę; wę nọ si Antıokū. Ogen wę gi kpogbamaguu ndi uka hū ile, wę nọ wę ekukwō-ozı hū ye wę. ³¹ Ogen wę gi gunguu a, wę nọ ghoghō makęni ozi rin'a gba wę ume. ³² Judası lę Saılası, hūn wuzikwō ndi-amuma, nọ gizi oku bu oda gba ndi kwerini ume, me wę zekęnmę. ³³ Ogen wę gi nobe ebēhū, ndi kwerini nọ gi udon zi wę lanı ndi zihę ni wę. ³⁴ [Kanı Saılası nọ si n'o k'a nodı ebēhū.] ³⁵ Polu lę Banabası esōnni ndi ahun lama, kama, wę nọ nodı ime Antıokū. Wę lę ndi ozō bu oda nọ nodı ebēhū a kuzi, e zi ozi Di-nwōnni-ęnyi.

Polu lę Banabası E Kebe

³⁶ A nobe wę, Polu nọ si Banabası, “Bja ni ęnyi kin-azun d'a hūn umunę ęnyi ime Kraıstı ndi rısōnmę obodo ile ęnyi nọ zi ozi Di-nwōnni-ęnyi, ni ęnyi hūn kę wę rı.” ³⁷ Banabası te chō ni wę weri Jonu hūn w'a kpō Makı. ³⁸ Kanı Polu achonı ni wę weri onye na wę to ime Pamfilja, hūn sōnlęni wę run orun wę jen d'a run. ³⁹ Wę nọ donkęnmę okuni, nke wu ni onye owule nọ jęnmę nke e. Banabası nọ weri Makı, wę nọ chorı ugbo-mirin, buli, shi Saıprosi. ⁴⁰ Kanı Polu nọ weri Saılası. Ndı uka nọ ha a ye ęka Di-nwōnni-ęnyi kę n'o yen'e ęka. ⁴¹ O nọ jęnsōnmę ime Siria lę Silisja, mekō ndi uka rısōnmę ebēhū zekęnmę.

Isi Nke Mmisiin

Timoti E Sōnmę Polu lę Saılası

¹ Polu e ruguu Dębe, o nọ si Listra. Imę Listra, o nwe onye ohu kwerini w'a kpō Timoti; nę e wu onye Ju kweri ni Jesu; kanı nędi e wu onye Griki. ² Ndı kwerini rı Listra lę Ikoniom e ku

* **Isi Nke Mmisiin:**14 Eřira kę ndi Ju dōn a kpō Saımonu. † **Isi Nke Mmisiin:**16 Emosı 9.11 Alı-eze

oku Timotini ohunma. ³ Polu cho ni Timoti sonme e; ya o no gi ifiri ndi Ju ri Listra le Ikoniom ebeku weri e d'a kwa a ugun—makeni we ile amaringuo ni nedi e wu onye Griki, ele onye Ju.

⁴ We no nwan ghasonme obodo-obodo, gwako ndi uka iwu ndi hu ndi-ozu ahun pu-ichen le ndi-isi ri Jerusalem ye, a si we hunkwọ a ni we e donmeharın we ile. ⁵ Ya uka ndi hu no zekenme ime okukwe, e buwaye oda uhuhin-uhuhin.

Ohun Polu Hun Ime Trasi

⁶ We no fetu Azun Frigia le Galeshia, ebe o me ni Mmon-nsọ a sigu we ekukwole oku-Chuku ime Azun Eshia. ⁷ Ogen we gi ru ebe we gha a banye Mishia, we no mema ni we banye ime Azun Bitinia, kanj Mmon nke Jizos' anini we. ⁸ Ya we no ghafe Mishia jenne Trasi.

⁹ Ime uhinhin ahun, Polu no hun ohun: hun ke okennye ohu, onye Masedonia turuhu, a rjo a, si, "Bia Masedonia d'e yeni enyi aka ndo-ol!" ¹⁰ Ogen o gi hungu ohun hu, enyi no kwademe ozigbo-ozigbo ni enyi fetu Ohimin banye Masedonia, makeni enyi gi e don ni Osolobue si enyi d'e zi ndi ri ebeku ozioma.

Lidia E Roghari, Sonme Jesu

¹¹ Ya enyi no banye ugbo-mirin ghaferi Trasi, shi Samotresi; eki e fon, enyi no ru Njapolisi. ¹² Enyi no gha ebeku si Filipi, obodo ri mkpa ime Azun Masedonia. Ndi Rom keti-keti uwe bi obodo Filipi. Enyi no nobie ebeku.

¹³ O ru Uhuhin Izu-iken, enyi no gha ime obodo pu, si mkpenren iyi, ebe enyi ro ni iya wu ebe w'a no e me ekpere, enyi no nodi alj gwama ikpoho ndi gbakikom ebeku oku. ¹⁴ Okpoho ohu w'a kpọ Lidia hun e son ndi Ju e fe Osolobue, hu e gon enyi ntin. Onye obodo Tjatria ro; o re kwa ananranj hun e nwun ufie-rni, ufie-rni. Di-nwonn-enyi no shiapu obi e n'o gi ihien Polu ri e ku don. ¹⁵ Ogen we gi megwu 'ya le ikpun-ulo a mirin-Chuku, o no rjo enyi, si, "Omehi unu e kwerigho ni m wu onye kweri ni Di-nwonn-enyi, bia ni iwe m d'a nodi nwan." Nke e no bun.

A Tu We Polu Le Sailasi Ye Ime Ulo-ngan

¹⁶ Uhuhin ohu, ebe enyi jenko ebe we a nodi e me ekpere, enyi no hun nwa-agbo ohu wu igbon, hun eje-mmon o gi a hun uzọ ri ime e. O gi ihieni a kpanani ndi nwonn'e egbo oda-oda. ¹⁷ Nwa-agboon hu e sonhunme Polu le enyi ndi uwe le Polu wi. O nobe, o dobefu oro, si, "Ndinj wu ndi-idibo Osolobue hun kacharinnj! We ri a gwa onu ke unu k'a don nwon nzuofuha." ¹⁸ O megwu ihieni akp'ohin ole-le-ole, o njini Polu din; Polu no gbehuo, si mmon hu, "M ri e gi efan Jizosj Kraistj a si i gha ime e puha!" O no puha ozigbo.

¹⁹ Kanj ogen ndi nwonn'e gi hun a ni ihien we gi a kpa egbo a la, we no kwodon Polu le Sailasi, dokpun we si ime afia d'e kunrun ndi-isi okiki. ²⁰ Ogen we gi wegwu we ru aka ndi-isi okiki, we no si, "Ikennye ndini ri e ye obodo enyi nsongbu; ndi Ju ke we wu, ²¹ we ri a kuzisonme odinalj hun iwu enyi ndi Rom si enyi anabanhanle, enyi emele." ²² Igunrun hu no son we bulumanj we. Ndi-isi okiki no si we gbupu we ekwa, gbu we mkpinsin. ²³ Ogen we gi gbugwu we mkpinsin oda-oda, we no tu we ye ulo-ngan, si onye e du ndi-ngan chedon we ohunma-ohunma. ²⁴ O no me ihien ndi-isi si a me, bu we che mmughe hun richarın ime-ime un-ngan. O no kpodon we uku che aba.

²⁵ O ru ime abali, Polu le Sailasi hu e me ekpere, a bu ebu, a ja Osolobue mma; ndi-ngan hu e gon we ntin. ²⁶ Idemizi, oken alj-omahie no bidon, mahie oda-oda—nke wu ni iyetọ ulo-ngan no mehunme; ozigbo ahun, uzọ ile no gumpu, egan we gi kpodon onye owule a ganpucharın. ²⁷ Ogen onye hu e du ndi ngan gi tenhin, hun a ni uzọ ngan ri oghe, o no sepua opia-agma a n'o gbu enwen e, makeni o ro ni ndi ngan a gbapugo.

²⁸ Kanj Polu no yi oken-oro, si, "Egbukwole enwen i! Enyi ile hu ebeni!" ²⁹ Ya okennye hu no si we buhe ukpe; o zunbanhan, gbu ni Polu le Sailasi osekp, ehj hu a ma a nni. ³⁰ Ya o no wepuha we ezi, si, "Ndi nwonn m, k'i m'e me ni m nwon nzuofuha?" ³¹ We no si a, "Kweri ni Di-nwonn-enyi wu Jesu, i k'e nwon nzuofuha—ke 'yu ke ezi-le-ulo i!" ³² We no gwa 'ya le ndi ile ri iwe e oku nke Di-nwonn-enyi*. ³³ O no weri we ime abali hu d'a chanchan we ebe we rusonme ehj, we no me 'ya le ikpun-ulo a ile mirin-Chuku ozigbo-ozigbo. ³⁴ Ebeku k'o no we we si ime ulo iwe e, bupuha ni we ihien-oriri; o hu a ghoghọ n'o kweriguo ni Osolobue —'ya le ikpun-ulo a ile.

³⁵ Eki e fon, ndi-isi okiki no zi ndi ewuru-ogi d'a si onye hu e du ndi ngan, "Hapu ikennye ndi hu ni we lama." ³⁶ Onye-ndu ndi-ngan hu no we ozi hu jenni Polu, si a, "Ndi-isi okiki zihę ozi, si we hatu onu ni onu lama. Puha ni nwan ni unu gi udon lama." ³⁷ Kanj Polu no si, "E

* **Isi Nke Mmisin:32** oku Osolobue

gbuęuę wę ęnyi ili id'ęnya ihjan ile bu e lebanņi wę oku ęnya; a tuęuę wę ęnyi umu-di-alį Rom† ye ęlo-ngan; wę cho nwan ni wę gi nzuzue hatu ęnyi? Mba! Wę gi ęka wę bja d'e wepuha ęnyi.”³⁸ Ndi ęwuru-ogi nọ bu okuni jenni ndi-isi okiki. Ogen ndi-isi okiki gi nu ni wę wu umu-di-alį Rom, egun nọ tuma wę. ³⁹Ya wę nọ bja d'a rię wę. Wę nọ wepuha wę, si wę gha obodo hu pu —a gwa wę, a gwadonzi. ⁴⁰Ogen wę gi ghaguę ęlo-ngan fuha, wę nọ si iwe Lidia. A hųnguu wę ndi kwerini, gbuęuę wę uę, wę nọ gha ebęhu pu.

Isi Nke Mmęsa

Nsongbu Hun Biani Polu Wę Imę Tęsalonika

¹ Ogen Polu lę Sailasi gi ghaguę imę Amfipolisi lę Apolonia, wę nọ ru obodo Tęsalonika. Ulo-ofufe ndi Ju ri ebęhu. ²Polu nọ jenne unọ-ofufe hu k'o don e mę ebe ile. O hu e jęn ę Uhuohin Izu-ikęn, Uhuohin Izu-ikęn. Erira k'o jęn ę mgbe ęto. Hun ahun ile o ri e jęn, o hu e gi usonron-usonron e gi ihien ri imę Ehuhuę-nso a gwa wę oku. ³a kowa ni wę, a ghosị wę ni Ehuhuę-nso ku ę ni Kraistị, Onye hu Osolobue tume, k'a ta afunhun, n'o k'a ghazikwo onwun lihi. O hu a si wę, “Jesuni m ri a gwa onu oku ę wu Kraistị, Onye hu Osolobue tume.” ⁴Ndi hu imę wę nọ kweri, wę nọ sọmme Polu lę Sailasi. Ndi Griki bu oda hun e fe ofufe ndi Ju lę ikpoho ndi wę marin amarın bu oda nọzi kweri. ⁵Kani ęnya nọ fuma ndi Ju, wę nọ chorị ndi isi-mgbaka ri imę afia, wę nọ yeni wę ęka kpokikomę ndi bu oda, bu isusu che imę obodo hu. A zunban wę imę uo iwe Jasın' d'a cho Polu lę Sailasi, keni wę wepuha wę wye ndi alį. ⁶Kani ahunni wę wę; wę nọ dokpunrun Jasın' lę ndi hu imę ndi kwerini jenni ndi-isi obodo hu, e yi oro, a si, “Ikennyę ndini ri e bu uwa isi a kpoma alį a biaziole ebeni, ⁷Jasın' a na wę ye uo! Wę ile ri a dan iwu eze-kani wu Siza, e ku n'o nwe eze ozọ rini w'a kpo Jesu.” ⁸Ogen ndi obodo hu lę ndi-isi wę gi nu ihieni, obi eruzini wę alį. ⁹Wę nọ be Jasın' lę ndi ozọ nhan; a naguę wę wę ęka mbe, ya wę nọ hatu wę ni wę lama.

Ndi Beria Shiapu Efo Nu Ozioma

¹⁰ Ozigbo ahun, ndi kwerini nọ gi imę uhinhin ahun zifu Polu lę Sailasi si obodo Beria. E ru wę, ya wę nọ si imę ęlo-ofufe ndi Ju. ¹¹Ndi Ju ri Beria ka obi wę a shiapu kari ndi ri Tęsalonika. Makeni, wę gichanrin obi wę ile nabanhan oku hu, e leban ęnya Ehuhuę-nso uhuohin ile keni wę marin kę ihien ndi hu Polu ku wu ezioku. ¹²Ufiri ę, ndi bu oda imę wę nọ kweri —kę ikpoho bu oda wę marin amarın wuleni ndi Ju kę ikennyę bu oda wuleni ndi Ju. ¹³Kani, ogen ndi Ju ri Tęsalonika gi marin ni Polu e kuole oku Chuku imę Beria, wę nọ biazị ebęhu d'a kpasu ndi ri ebęhu. ¹⁴Ya ndi kwerini ri ebęhu nọ zipu si alį ri ehụ Ohimin; kani Sailasi lę Timoti nọ nodiguu Beria ebęhu. ¹⁵Ndi hun dupu Polu nọ du ę rukworị obodo Atęnsi; o nọ zi wę gwa Timoti lę Sailasi bjakęnrin d'e kunrun ę, ya wę nọ la a to.

Ozi Polu Zi Ndi Oka-ęukwo Imę Atęnsi

¹⁶ Ogen Polu gi ri e che Timoti lę Sailasi imę Atęnsi, izize hu e ze ę makeni o hun ni alį hu ile wu mmọn-mmọn. ¹⁷O nọ gi ifiri ę, o nọ gwama ndi Ju lę ndi wuleni ndi Ju hun e fe ofufe ndi Ju oku Jesu imę ęlo-ofufe ndi Ju, e sọn wę a do a, a nọzikwo imę afia a gwa ndi owule ri ebęhu oku uhuohin ile.

¹⁸ Ndi hu imę ndi hun a cho anį oku hun ri itu ndi Epikuria lę itu ndi Stoiki nọ sọn ę dọma. Ndi hu imę wę si, “Kini kę onye ita-le-okuni ri e ku?” Ndi ozọ si, “O nọ kę si o ri e ghoru mmọn ohun.” (Wę ku erira makeni o ri e zi ozioma banyeni Jesu, e ku oku igha onwun lihi.) ¹⁹Ya wę nọ wę jęn ogwa hu w'a kpo Eropagosị, si a, “Kowa ni nwan ęnyi ihien ohunni ri a kuzi. ²⁰Ęnyi anutuni ihien ndini i ri e ku; ęnyi cho nwan ni ęnyi ghota wę.”

²¹ O nwęni ihien ndi obodo Atęnsi ile lę ndi oja bi ebęhu gi nwan ogen wę e mę kari iku ihien ohun lę inu ihien ohun.

²² Ya Polu nọ wuzo ihun ndi ri ogwa Eropagosị, si, “Ndi Atęnsi, a hunole m'a ni unu e feke ihien wę e fe efee—kę ihun kę azuun. ²³Makeni, ogen m gi ghako imę obodo unu, m hu e lekpo ihien ndi ohun e fe; m nọ hun ęlo-mmọn wę deye ihieni: ‘Onwan wu nke mmọn hu ęnyi marinleni.’ Ihien hu onu ri e fe, hun unu marinleni, ya kę m ri nwan a gwa unu oku ę.

²⁴ Osolobue hun kę uwa lę ihien ile ri imę ę, Onye hun nwe elu-igwee lę uwa, ara bi imę unọ-mmọn wę gi ęka tun; ²⁵w'a ra gi ihien gha ęka ihjan bja e fe ę, nọkę si o nwe ihien ri a kọn'a. Mba, makeni 'ya lę enwen ę wu hun e ye ihian ndun lę umęren lę ihien ile. ²⁶O gha onye ohu wepuha ndi alį ile ni wę bigbarị elu uwa ile, o nọ tumęsonmę ni wę ogen nke wę lę alį wę k'e bi. ²⁷O mę ihieni keni wę hun ęzo cho Osolobue—ikenkwọ a hun w'a ebe wę ri e bisonmę ęka a cho a—kani, o nọkunmę onye-onye imę ęnyi anọkunmę. ²⁸Makeni 'Imę ę kę ęnyi nọ a ri ndun; imę ę kę ęnyi nọ e jenhunmę; imę ę kę ęnyi nọ a ri.' O nwęghodę ndi nke unu e deni hun de ę, si, 'Ezie, ęnyi nwen wuzikwo unu a.'

† **Isi Nke Mmisin:37** Ogen hu, onye anį owule a s'ęka a wuru nwa-di-alį Rom omęni ndi mu n'a wu umu-di-alį Rom mọbu n'o fe anį-eze Rom ohunma mọbu n'o gi egbo nnọrin ę.

²⁹ Ebe o me ni enyi wu umu Osolobue, ele hun enyi e gi e ro ni Osolobue enyi no ke goru mobu ona (siva) mobu omuma—ihien ndi hu we gi ako-le-uche le iroro ihian kpụ. ³⁰ Osolobue fepu enya ogen ihian gileni marin a. Kani, o sigo nwan ihian ile ri ebe ile we roghari. ³¹ Makeni, o kayeguo uhuhin o jenko d'e gi kin uwa ikpe zinrinni ghahani okennyehi ohu o tume. O meguo ihian ile marin onye okennyehi hu wu ghahani iweli e ogen o gi nwuhunguu.”

³² Ogen we gi nu banyeni igha onwun weli ihian, ndi hu ime we no kpa a ye emu; kani ndi ozo si, “Enyi cho n'i gwazi enyi oku ihienni.” ³³ Ya Polu no gha iko hu pu. ³⁴ Kani ikennyehi ndi hu ime we no ban n'a, kweri ni Jesu. Onye ohu ime we wu Diyonishusu onye ohu ime ndi e zu ogwa Eropagosi, ya le okpoho ohu w'a kpo Damarisi, lezi ndi ozo we ile wi.

Isi Nke Mmesato

Polu A Run Orun Jesu Ime Korenti

¹ Ihienni e meguu, Polu no gha Atensi pu, si obodo Korenti. ² Ebehu k'o no hun onye Ju w'a kpo Akwila, onye Azuun Pontusu, hun 'ya le nwunye e wu Prisiija gba gha ali Itali bia ebehu nke ohun, makeni eze-kani wu Klodios Siza si ndi Ju ile gha Rom pu. Ya Polu no jen d'a hun we. ³ Makeni udi orun ohu ke ya le we a run, o no du we nodi, a rungbama orun—orun w'a run wu ime me ihien we gi e memu odu. ⁴ Uhuhin Izu-iken ile, o hu e jen ulo-ofufe ndi Ju d'a gwa we oku, a lili ma n'o me we kweri—ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju.

⁵ Ogen Sailas le Timoti gi gha Masedonia bia, Polu no gi ogen e ile e zi ozioma, a kowa ni ndi Ju ni Jesu wu Kraisti. ⁶ Ogen we gi buluma n'a, kparime e, ya o no zinzinfu uzunzun ri a ekwa to ni we gi gwa we n'e meole we eje-ihien, si we, “Edeke onu ri unu isi! Eka m ri ochan! Gha kiken jenne, e buru m ndi wuleni ndi Ju.” ⁷ Ya o no gha ebehu pu, si iwe okennyehi ohu w'a kpo Taitiosi* Jostusu, hun wuleni onye Ju bu o fe ofufe ndi Ju. Iwe Taitiosi ri e son ulo-ofufe hu. ⁸ Kriposi wu onye-isi ulo-ofufe hu no kwere ni Di-nwonni-enyi, 'ya le ezi-le-ulo a ile; ndi Korenti bu oda hun nu ozioma Polu ri e zi nozi kwere, we no me we mirin-Chuku.

⁹ Uhinhu ohu, Polu no hun ohun ebe Onye-nweni-enyi no si a, “Atule egun; ka kume, agbakwole nkintin, ¹⁰ makeni m noyeni i anoyeni. O nwonni onye k'e metu i aka, ru i ehụ, makeni m nwon ndi bu oda ime obodon.” ¹¹ Ya o no nodi ebehu ahua ohu le ifon isin, a kuzi we oku Osolobue.

¹² Kani ogen Galio gi wu Govano ri a kidonni ndi Rom ime Azuun Akaya, ndi Ju no kigbama, maye Polu, w'e jen ogwa Govano. ¹³ We no si Govano, “Okennyehi ri a si ihian gi uzo ozo wuleni hun Iwu ku femu Osolobue.” ¹⁴ Kani ogen Polu gi chohu n'o kume, Galio no si ndi Ju, “Omehi oku idan iwu obodo ro mobu ni we me ihien wu eje-ihien nke-esi, nke m'e te yeni unu ndi Ju onu. ¹⁵ Ebe o me nwan ni oku ihien onye ku le efan ihian le oku iwu unu ro, gi ni aka onu leban a enya; ekinko m udi ikpe ndini!” ¹⁶ Ya o no chupu we ime ogwa. ¹⁷ Ya we ile no kwondon Sostenesi wu onye-isi unu-ofufe ndi Ju, gbu e ili ihun-ezi ogwa hu, kani Galio e feyedeni we enya.

Polu E kinhen Obodo Antioķu

¹⁸ Polu a nobe Korenti, ya o no si ndi kwere ni ri ebehu nodi ohunma, o no banye ugbo-mirin shi ani Siria. Iya le Prisiija le Akwila wi. E ru we obodo Senkre, o no ko ntutu, o gi mezu nkwa o kwe. ¹⁹ E ru we Efesosi, o no na we to ebehu: kani ya le enwen e no jenguu ulo-ofufe ndi Ju d'a gwa we oku. ²⁰ Ogen we gi si a nodizi, o no ju; ²¹ kani, ogen o gi pukọ, o si, “M k'e kinhen, omehi uche Osolobue ro.” O no gi ugbo-mirin gha Efesosi jenne.

²² Ogen o gi ru Sizarja, ya o no si [Jerusalem] d'e keleguu ndi uka, o no kin[zi] azuun lasi nwan Antioķu.

²³ Ogen o gi nobe ebehu, o no pu, jensonme ebe ri ichen-ichen Azuun Galeshia le Frigia, a gba ndi ile kwere ni umu.

Orun Apolosi Run Ime Efesosi le Korenti

²⁴ Ogen hu, onye Ju ohu w'a kpo Apolosi, hun we no Alexandria mu no bia Efesosi. Okennyehi ma ku oku ohunma-ohunma, marinzi Ehuhuo-nsọ oda-oda. ²⁵ A kuziguo w'a Uzo-Di-nwonni-enyi; o nwekenme adudu o gi e zi ozi; o kuzi banyeni Jesu ohunma. Kani mirin-Chuku Jonu suo k'o marin. ²⁶ O no kusime iken ime ulo-ofufe ndi Ju. Kani, ogen Prisiija le Akwila gi nu nkuzi e, we no weri e shi usuo d'a kowan'a Uzo Osolobue ohunma. ²⁷ Ogen Apolosi gi cho n'o fetu si Azuun Akaya, ndi kwere ni no ye e ndu, de ehuhuo jenni ndi kwere ni ri Akaya si we nabanhan a. Ogen o gi ru Akaya, o yekenne ni ndi hun ri ebehu Osolobue yeguni aka kwere aka. ²⁸ Makeni o no id'anya ihian ile za ndondo ile ndi Ju ri a do, zachanrin a, gi Ehuhuo-nsọ ghosichanrin ni Kraisti hu Ehuhuo-nsọ ri e ku oku e wu Jizosi.

* **Isi Nke Mmesato:7** mobu: Taitiosi

Isi Nke Mmitenēi

Polu A Nọ Ime Efesosị Run Orun Jesu

¹ Ogen Apolosị gi rị Korēnti, Polu nọ ghashi akpakali, ghafe obodo bu oda, puha Efesosị. Ebēhū k'ọ nọ hun ndi rị e sọn Uzo-Jesu. ² O sị we, “Unu e nwēhenghō Mmōn-nso ogen onu gi kweri?” We nọ sị, “Mba, enyi e ke nūtudē nị Mmōn-nso rị a rị.” ³ Ya o nọ sị we, “Elee mirin-Chuku kẹ wẹ mę nwan unu?” We nọ sị, “Mirin-Chuku Jonu.” ⁴ Polu nọ sị, “Jonu gi mirin mę ndi rogharinj mirin-Chuku, a gwa wẹ kwerini onyę hu lalanani ogen ya lę enwen e gi męmeguu —ya wu, wẹ kweri ni Jesu.” ⁵ Ogen wẹ gi nū ihienni, wẹ nọ gi efan Di-nwōnni-enyi wu Jesu mę wẹ mirin-Chuku. ⁶ Ogen Polu gi bu eka kwasị wẹ, Mmōn-nso nọ bjakwasị wẹ, wẹ nọ suma asusụ ndi ozọ rị ichen-ichen, bumę amuma. ⁷ (Wẹ ile rị ihien nọkẹ madu mmębuo.)

⁸ Polu nọ jennme ulo-ofufe ndi Ju. Orogbo ifon eto, o hu e jen d'a gwa wẹ oku, e ku banyeni Ali-eze Osolobue, e kusi iken, e mę e n'o we-nya, keni wẹ kweri. ⁹ Kani ogen ndi hu ime wẹ gi gba isi-akwanran, ju n'e kweriko wẹ, kujama oku Uzo-Jesu id'nya ihian ile ime unofufe hu, Polu nọ la wẹ to. O nọ weri ndi kwerini pu d'a kuzimę wẹ uhuohin ile ime ulo hu onyę w'a kpọ Tajranosị a nodi a kuzi nkuzi. ¹⁰ O mę ihienni orogbo ahua ebuo, nke wu ni ndi ile bi Azuun Eshia nọ nū oku Di-nwōnni-enyi, kę ndi Ju kę ndi wulenı ndi Ju*.

Umụ Skiva

¹¹ Osolobue gi Polu runsonme orun-atumęnya pu-ichen, ¹² nke wu ni, wẹ weride ekwa wẹ gi e finchan obanje lę ewuru-orun metuguu Polu ehū jenni ndi oria, emu wẹ a la, eje-mmōn a gha ime ndi wẹ rị ime wẹ pu.

¹³ Ya kę ndi hu ime ndi Ju hun a ghahunmę a chupu eje-mmōn nọ cho ni wẹ gi efan Di-nwōnni-enyi wu Jesu chufu eje-mmōn: wẹ hu a sị eje-mmōn ndi hu, “M gi efan Jesu hu mę Polu rị e ku oku e a sị unu pu!” ¹⁴ Umụ-ikennyę esa onyę Ju ohu w'a kpọ Skiva rị ndi rị e mę ihienni. Skiva wu onyę ohu ime ndi nchue-ajan kani. ¹⁵ Kani eje-mmōn hu nọ sị wẹ, “A maringhō m Jesu; a maringhōzi m Polu—kani onyę kę unu wu?” ¹⁶ Ya Okennyę ahun eje-mmōn hu rị ime e nọ wukwasị wẹ, kari wẹ eka, mę wẹ mm'omuma, nke wuni otọ kę wẹ gi gha ulo hu gba pu, wẹ lę ehū o rusonmę wẹ. ¹⁷ Ndi ile rị Efesosị, kę ndi Ju kę ndi wulenı ndi Ju nọ nū ihienni; egun nọ tuma wẹ ile; efan Di-nwōnni-enyi wu Jesu nọ nwękenmę ogho.

¹⁸ Ozozı, ndi hu ime ndi kwerini nọ fuha id'nya ihian ile, koma onu eje-ihien ndi wẹ te rı a run. ¹⁹ Ndi hun te gi iken eje-mmōn a run lę ndi a gwọ eje-ogun nọ kpōnhensonmę ekukwo ndi wẹ gi a run ihien ndi ahun d'a dun okun id'nya ihian ile. Ogen wẹ gi gbako onu egbo ehuhuo ndi hu, o gba ihien nọ kę egbo orun akp'ohin nnu isen-kwası-ogun-isin. ²⁰ Ya kę oku Di-nwōnni-enyi nọ ghakenmę ihun, weri onodi ohunma-ohunma.

Obodo Efesosị E Susuhu

²¹ Ogen ihien ndini gi męguu, Polu nọ kwademę obi e ime Mmōn-nso n'o jenguu Masędonia lę Akaya n'o k'a gha ebēhū jen Jerusalem. O nọzi sị, “M jenguu Jerusalem, m k'e ruziriri Rom.” ²² Ya o nọ zi madu ebuo ime ndi rı e yen'e eka—Timoti lę Erastosı—si Azuun Masędonia; iya lę enwen e nọ nodizi ime Eshia ekere.

²³ Ogen hu kę oken nsongbu gi puha ime Efesosị makę Uzo-Jesu. ²⁴ O nwę okennyę ohu w'a kpọ Demetriosı hun a kpü uzun-ola-siva, e gi e a kpusunmę ulo-mmōn wẹ n'e fee mmōn w'a kpọ Atęmisi. Orun a e węheni ndi a kpü uzun orun oda-oda. ²⁵ O nọ kpokikomę ndi a kpü uzun lę ndi ozọ wẹ ile gba a run udi orun hu, sị, “Ikennyę, onu a maringhō ni orunni kę enyi gi a ban ihien. ²⁶ Bu onu e gigho nwan ntin unu nū, gi ęnya hun ni Polunı e giguo ihienni o rı e ku, ni mmōn wẹ gi eka męmę ele mmōn, dori ndi bu oda; ele ime Efesosị suọ k'o rı e mę ihienni, kani, o d'a ghagaridę Azuun Eshia ile. ²⁷ Oken eje-ihien rı e mę. Elęde eje-efan ihienni k'e ye orun ęnyoni suọ, kani ulo-uku mmōn-onyenyen uku wu Atęmisi k'a wu tan ihien mmaka; ogho a, hun ihian ile rı ime Eshia lę uwa ile gi e fe e, a fapu!”

²⁸ Ogen wẹ gi nū ihienni, olulu e bumę wẹ, wẹ nọ yimę oro, a sị, “Mmōn-uku kę Atęmisi ndi Efesosı wu!” ²⁹ Ya obodo hu nọ susuhu; wẹ nọ zunpuha, dokpunrun Gayosı lę Aristakosı, ndi Masędonia wẹ lę Polu a wi e jenhunmę, si ebe ihian ile a nọ e zu. ³⁰ Polu te cho ni o jęn ime igunrun hu, kani ndi e sön Uzo-Jizosı anin'a.

³¹ Kę ndi hu ime ndi-isi Azuun Eshia hun wu ndi osi Polu nọ zijen n'e ozi, rıo a, y'a makwolema ru ebēhū wẹ nọ e zu.

³² Ime igunrun hu, ndi hu ime wẹ hu e yi ihien ohu, ndi hu ime wẹ hu e yi ihien ozọ—makęni isusu hun ime igunrun ndi ahun zuni; imerinmę ime wẹ amarın ihien wẹ gbakikomęni. ³³ Ebe o mę ni Alęzanda kę ndi Ju nupuha ihun, ndi hu ime ndi ahun zuni nọ sị Alęzanda ya kumę. Alęzanda nọ gi eka gwa wẹ gba-nkitin, choma n'o kinrin onu a idęnya

* **Isi Nke Mmitenēi:**10 Griki: ndi Griki

igunrun ahun. ³⁴ Kanị hun wẹ gihu marin n'ọ wu onye Ju, wẹ nọ gi olu ohu yime, “Okem-mmon ke Atemisi mmmon ndi Efesosi wu!” Wẹ ile hu e yi ihienmi ihien nọke ọrọgbọ mgbahunmẹ ọkuloḱu ẹbuo!

³⁵ Ogen akan-we obodo hu hun ri a kidooni ndi Rom obodo hu gi meguu igunrun hu ile gba nkintin, o no si, “Ndi Efesosi, onye wu onye ahun marinleni ni ndi obodo Efesosi ke uloku mmmon uku wu Atemisi ri eka, ni eka wẹ ke Atemisi wẹ kpọ hun gha igwere dan rizikwo? ³⁶ Ebe o me ni w'a ra ru ọka ihien ndini, o furu ni unu gba nkintin. O furuni ni onu me ihien ọwule unu lebanleni enya. ³⁷ Makeni, unu e weheguo nwan ndini ebeni bu o nwonni ihien wẹ zu ime ulu-mmmon; e kujani wẹ oku mmmon-onyennyen enyi.

³⁸ Omēni Demetriosi le ndi orun-nka ya le wẹ wi nwe onye wẹ k'e kpe, enyi nwesonmẹ unu-ikepe, ndi Govano hun a kini huzi a; wẹ jemmẹ ebẹhu d'e kpe wẹ. ³⁹ Kanị, omēni o nwonghozi ihien ọzo unu ri a cho kari onwan, ya wu ni owa ihian ile e zu† ke wẹ a nọ leban a enya. ⁴⁰ Makeni, ihienmi me tanni nwon iken buhe ni enyi oku ebe ndi-okiki ri. O ru e du wẹ enyi kpe ni enyi ri a lu ni enyi weri enwen enyi—makeni o nwonni ihien enyi k'a saeka ku ni iya buhe isusuni.” ⁴¹ Ogen o gi kuguu ihienmi, ya o nọ gbashia ndi ahun ile zuni.

Isi Nke Ogun

Polu E Jen Masedonia Le Ali Grisi D'e Zi Ozioma

¹ Ogen isusu hu gi kusiguu, Polu no zi ozi kpokikome ndi e son Uzo-Jesu; o gbaguu wẹ ume, siguu wẹ nodi ohunma, o no la wẹ to si Masedonia. ² Ogen o gi ghagbariguu azuun hu ile, kuguu ihien bu oda o gi gba ndi kwerini risonmẹ ebẹhu ume, o no paha ali Grisi*; ³ o no nodi ebẹhu ifon eto. Ogen o gi nwan cho n'o gi ugbo-mirin lakin Azuun Siria hun Jerusalem ri ime e, ogen hu hura ke ndi Ju gi ri n'e ngo, o no gweru si n'o ghashi Masedonia lakin ya wu Siria. ⁴ Iya le ndini wẹ wi: Sopata nwa Pairosi, onye Beria; Aristakosi le Sekondusu, ndi Tesalonika; Gayosi onye obodo Debe; le Timoti; lezi ndi Eshia wu Taijikosi le Trofimosi. ⁵ Ndin wẹ nọ bu uzo jemmẹ Trasi d'e cheri enyi. ⁶ Ogen Mmemmẹ Bređi Nwonleni Yisti a ghafeguu, enyi nwen nọ gi ugbo-mirin gha Filipi buni, hun m'e akp'ohin isen, enyi nọ kunrun wẹ ime obodo Trasi; enyi nọ nodi ebẹhu izu-uka.

Polu E Jenzi Trasi

⁷ O ru uhuhin ibuzo ime izu-uka (ya wu nwan uhuhin-uka), ogen enyi gi nogbama ni enyi ri Oriri-nso, Polu no gwama wẹ oku; ebe o me ni eki fonhu, o lama, o no kusonmẹ ya wu oku d'e ru ime abali. ⁸ Wẹ donmesonmẹ ukpe bu oda ime mmughe hu ri elu hun enyi nọ zu. ⁹ Okorobia ohu w'a kpọ Yutikosi nodi ali enu windo. Ogen Polu gi kuberi oku, ezigbo uran nọ tuma Yutikosi; uran hu nọ buru e, o no gha windo ulu hu me wẹ eto ime elu, dan. Ogen wẹ gi bja d'e weli e, a hun w'a n'o nwanhungu. ¹⁰ Polu nọ hidan, o no hunu, fiedon Yutikosi, si, “Atule ni egun, ni o hu ndun†.” ¹¹ Ya Polu nọ shi ibe elu hu enyi nọ e zu. Ogen o gi bebeguu bredi Oriri-nso, keguu a, enyi e riguu, o no kusonmẹzi, eki e we fon, o no jemmẹ. ¹² Wẹ nwen nọ weri nwata-okennyeh hu le ndun lama, obi nọ rucharin wẹ ali.

A Gha Wẹ Trasi Si Miletusu

¹³ Enyi nwen nọ banye ugbo-mirin jemmeguu obodo Asosi, ebe Polu jenko d'a nọ banye ni enyi ime ugbo-mirin hu. Enina ke Polu si ni enyi me e—makeni o cho n'o gha akpakali. ¹⁴ Mgbe o gi kunrun enyi ime Asosi, enyi le iya nọ wiri gi ugbo-mirin hu si Mitailini. ¹⁵ Enyi nọ gi ugbo-mirin gha ebẹhu pu, eki e fon, enyi nọ ru nchetari ihun obodo Kiosi; eki e fonzi, enyi nọ ru obodo Samosi; eki e fonzi, enyi nọ ru Miletusu— ¹⁶ makeni Polu a kwademeguu ni ete o k'a banye Efesosi, amangbe o gha e bie ime Eshia—o ri a huhu n'o kere n'a ru Jerusalem uhuhin Mmemmẹ-Pentikosu—omēni o ri nfe.

Oku Polu Gwa Ndị-isi Uka Ri Efesosi

¹⁷ Polu nọ gha Miletusu zi wẹ d'a kpọ ndi-isi uka Efesosi bja d'e kunrun e. ¹⁸ Ogen wẹ gi bja, o no si wẹ, “Unu le enwen onu a maringho ke m don bi ogen ahun ile m gi ri ime igunrun onu—ghakworị uhuhin ibuzo m zo uku ye ime Eshia; ¹⁹ ke m don weluchanrin enwen m anj, gi enya-mirin fe Di-nwonni-enyi, e dingbuchanrin nsongbu ile biani ni m make ngo ndi Ju risonmẹ ni m. ²⁰ O nwonni ihien ọwule m marin k'e yeni unu eka, e seri m isi; alatonj m ikuzi onu id'enya ihian ile le ulu-ulu, ²¹ a gwa ke ndi Ju ke ndi wulen ndi Ju oku iroghari buru Osolobue le ikwerini Di-nwonni-enyi wu Jesu.

²² Kanị, m jenko nwan Jerusalem nọke onye Mmon-nso tu eriri ye olu sekpunko; a marin m ihien k'e kunrun ni m ebẹhu. ²³ Ihien m marinhu wu ni ime obodo ọwule, Mmon-nso ri a gwa m ni ngan le nsongbu ri e che m. ²⁴ Kanị o nwonni ihien m kpọ ndun m, sukpan ni m

† Isi Nke Mmitenē:39 hun e zu mgbe eto ahua
Nke Ogun:10 Ekukwọ Ndị-nze Nke Ebuo 4.32-36

* Isi Nke Ogun:2 Grisi wu ali ndi Griki; Azuun Akaya k'ọ ri. † Isi

gbaguu oso† Osolobue si enyi gba, runggu orun Di-nwonn-enyi wu Jesu buche m eka—orun izisonme ozioma banyeni ohunma Osolobue me.

²⁵ A maringho m nwan ni o nwonna onye owule ime unu ile m no ime igunrun we zisonme ozi Ali-eze hun jenkọ d'a hunzi ni m.

²⁶ M ri nwan a gwa unu n'o nwonna onye owule ime unu edeke e ri m isi. ²⁷ Makeni, a gwachanringuo m onu ihien ile wu uche Osolobue, esekinni m enwen m azuun. ²⁸ Ya wu, lefu ni nwan enwen onu le igunrun atunrun hun Mmon-nso buche unu eka enya. O tumeguo unu ndi-ndu keni unu du uka Osolobue, hun Osolobue gi edeke Nwa a^S nwehen. ²⁹ A maringho m ni m puguu, eje-eworo k'a bia ime unu d'e ripu igunrun atunrun hu. ³⁰ Ndi hu ime onu jenkọ d'a rukpomade ezioku keni we gi e dorị ndi e son Uzo-Jizosi. ³¹ Ya wu, munrun ni enya; nyanhan ni ni ezuni m iken orogbo ahua eto, ke uhinhin ke efinnai, ebe m ri e gi enya-mirin a do onye owule eka-ntin.

³² M ri nwan e we unu e che eka Osolobue le ozi banyeni ohunma a, ozi e hun k'a s'eka me unu sue ime okukwe rike ulo we n'a runshi elu—me unu ri ndi k'e nwehen ihien we k'e ye ndi ile we don nso.

³³ O nweni onye owule egbo e mobu goru e mobu ekwa a na m enya. ³⁴ Unu le enwen onu a maringho ni m gi eka m luru ihien mme le ndi mme le wi gi bi. ³⁵ E giguu m ihieni ile ghosi onu ihien unu e leri, n'o furu ni enyi gi irun erira e yeni ndi zeleni le ndi igbennye eka, a nyanhan oku Di-nwonn-enyi wu Jesu le enwen e ku, si, 'Iyeni ka ngozi e wehe kari inarini.'

³⁶ Ogen Polu gi kuguu, ya le we no sekpu ali, o no me ekpere. ³⁷ We ile hu a kwan ekwan, a kwanshi elu, e fiedon Polu, e su e onu. ³⁸ Ihien kachanrin we a fu wu ni o si ni a hunkozi w'a; ya we no du e d'e ru ebe ugbu-mirin ri.

Isi Nke Ohu-kwasị-ogun

Polu E Jenme Jerusalem

¹ Ogen enyi gi ghaguu ebe we ri pu, enyi no gi ugbu-mirin jenme, ghafe ozigbo ru obodo Kosji; eki e fon, enyi no ru Rodisi; enyi no gha ebegu si Patara. ² Ebegu ke enyi no chorị ugbu-mirin jenkọ Finishia, enyi no banye, jenme. ³ Enyi e ru ebe enyi no leghama ali Saiprosi, enyi no nu e ye azuun eka-ekpen enyi, ghasi ndidan-mirin ali Saiprosi nyanshi ali Siria; enyi no nwan kusji ali Taya—makeni ebegu ke ugbu ahun jenkọ d'a no butu ibu. ⁴ Enyi no chorị ndi ri e son Uzo-Jesu ri ebegu, son we nodi izu-uka ohu. Ghahanị iken Mmon-nso we no si Polu ya ejenle Jerusalem. ⁵ Kani, ogen enyi le we gi nuguu, enyi no pu, jenmezi ebe enyi jenkọ. We ile le inyenme we le umu we no gha ime obodo hu dupuha enyi, duru enyi d'e rukworị mkpenren mirin. Enyi ile no sekpu ali mkpenren mirin ebegu me ekpere, ⁶ enyi no si ibe enyi nodi ohunma. Enyi no banye ugbu-mirin jenme, we nwen nke no lama.

⁷ Ogen enyi gi ghaguu Taya pu, enyi no ru Tolemais; enyi no kele umunę enyi ime Kraisti ri ebegu, son we nodi akp'ohin ohu. ⁸ Eki e fon enyi no pu, enyi no Sizaria; ime Sizaria, enyi no shi iwe Filipu hun e zisonme ozioma d'e son e nodi. Filipu ri Madu Esa hu we hopuha ime Jerusalem ogen mbu. ⁹ Umụ Filipu eno wu igbagba e bu amuma. ¹⁰ Enyi nodi ebegu akp'ohin ole-le-ole.

Ogen hu enyi gi ri ebegu, onye-amuma ohu w'a kpọ Agabosi no gha Judia bia. ¹¹ O no bia d'e kunrun enyi, weri akpukpo-ukun Polu. gi e kenme enwen e uku le eka, o no si, "Mmon-nso si, 'Enina ke ndi Ju ri Jerusalem k'a don kenme onye nwon akpukpo-ukunni, w'e che eka ndi wuleni ndi Ju.' " ¹² Ogen enyi gi nu ihieni, enyi le ndi ozo ri ebegu no rijoma Polu make o gha e jen Jerusalem. ¹³ Polu no si, "Ki unu ridde e me ihieni—a kwan ekwan, e tiwa m obi? A kwademeguo m ni m jenkọ Jerusalem—osun'a ni we jenkọ d'e gbu m ebegu make ufiri efan Di-nwonn-enyi wu Jesu—eledę ni we kenme m suo." ¹⁴ Ebe o meni enyi asani eka gbehuto obi e, o nwonzini ihien enyi ku kari isi, "Uche Di-nwonn-enyi ya me."

¹⁵ Enyi a noberi ebegu, enyi no kwademe, si Jerusalem. ¹⁶ O nwe ndi ri e son Uzo-Jesu gha Sizaria hun sonmezi enyi, weri enyi si iwe Nnasin ebe enyi k'a nodi. Nnasin wu onye ohu ime ndi ibuzọ kwerini, onye anị Saiprosi k'o wu.

Ihien Ndị-isi Sị Polu Ya Mēni Uka Rị Jerusalem

¹⁷ Ogen enyi gi ru Jerusalem, ndi hun kwerini no nabanhan enyi ohunma-ohunma. ¹⁸ Eki e fon, enyi le Polu no wiri d'a hun Jemisi; ndi-isi uka ile rizikwo ebegu.

¹⁹ Polu e keleguu we, o no gi uri-uri kowachanrin ni we ihien ile Osolobue gi orun 'ya wu Polu me ime ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju.

† Isi Nke Ogun:24 nkuzi, obibi le agungun Jesu tumeni ndi nke e 1 Ndi Korenti 9.24-27; 2 Timoti 2.5, 4.7

§ Isi Nke

Ogun:28 edeke ya le enwen e

²⁰ A nuguu w'a, we no ja Osolobue mma. Ya we no si a, "Polu nwere enyi, y'a hunole nwan ndi Ju madu nnu ole-le-ole kwerini; we ile nwe adudu Iwu Mozizi—w'a gi e gu egu kaka. ²¹ A gwaguo we we ni i ri a kuzi ndi Ju ile hun bisonme ali ndi ozo we lato Iwu Mozizi, a si we a kwazile umu we ugun, w'e donmezile omenali ndi Ju.

²² Ki enyi e me nwan? We k'a nuriri ni y'a biaguo. ²³ Me nwan ihieni enyi jenko d'a gwa i. O nwon ikennye eno ri ebene gi efan Osolobue kwe nkwa. ²⁴ Weri ikennye ndini, 'yu le uwe wiri jen d'e mezu omenali idon-nsọ: y'a ku ni we uguo w'e gi kopu we ntutu. Ihian ile k'e gi e marin ni ezioke a ri ime ihien we nu ni 'ya k'i ri e me, a marinzi kwog we ni 'yu le enwen i e bi ke Iwu Mozizi don ku. ²⁵ Kani, nke ndi wuleni ndi Ju hun kwerini, enyi e zijenguo ni we ekukwo-ozu gwa we ihien enyi kwerigbama we siko d'e me. Enyi si we erile ihien owule we gi rya mmom; w'e rile edeke mobu anu owule we rukwon olu; w'a gherele."

²⁶ Ya Polu no kweri. Eki e fon, o no weri ikennye ndi hu d'e mezu omenali we gi e don nsọ. Ogen ya le we gi mezuguo omenali idon-nsọ, o no banye ime Ulo-nsọ d'e me we marin akp'ohin ole idon-nsọ hu siko d'a nru, we kebe chu ni onye-onye ime we ejan.

A Nwunrun We Polu Ime Ulo-nsọ

²⁷ Kani, akp'ohin esa hu e d'e zuguu, ndi hu ime ndi Ju gha Eshia bia no hun Polu ime Ulo-nsọ. We no kpasu igunrun hu ile, we no kwondon Polu. ²⁸ yime oro, a si, "Ndi Izreli! Bia ni-ol Onwan wu okennye hu hun e jensonme ebe ile, a kuzi onye owule, e kuja oku ndi Izreli le Iwu enyi wu Iwu Mozizi le Ulo-nsọ. Elede ohun suo, o webanhanguzi nwan ndi wuleni ndi Ju ime Ulo-nsọ, meru ebene ri Nsol!" ²⁹ (We ku ihieni makeni we hun Trofimosi onye Efesosi le Polu ime obodo, we ro ni Polu e webanhanguo a ime Ulo-nsọ.)

³⁰ Obodo hu ile no susuhu, ihian ile no zupuha. We no kwondon Polu, dokpupu a, kpokinsonme onumuzo Ulo-nsọ ozigbo. ³¹ Ogen we gi ri a cho ni we gbu Polu, ozi no ru onye-isi-agma kani a ki itu-agma ndi Rom hun ri Jerusalem ntin ni Jerusalem ile e susuhu. ³² Ozigbo ahun, onye-isi-agma kani hu no werisonme ndi-agma le ndi a ki ndi-agma ogun-isen, ogun-isen hun ri okpuru e, gi oso kpotu, zunban ime igunrun ahun. A hun we ndi-agma hu, ya we no gbubehi Polu. ³³ Onye-isi-agma kani hu no jemburu Polu, nwunrun a. O no si we ki egan ebuo kpoma a; ya o no si we, "Onye wu okennyeni? K'o me?" ³⁴ Igunrun hu hu e yi oro: ndini hu e yi ihien ohu, ndini hu e yi ihien ichen: onye-isi-agma kani hu asazini eka chopuha ihien hun meni makeni isusu hu e hika. Ya o no si ndi-agma a we Polu si ime baraki, ebegu uwe wu ndi-agma bi. ³⁵ E jenu ru nkpoyi we gha e nyinban, ya ke ndi-agma hu no buru Polu makeni enya tume igunrun hu. ³⁶ Igunrun ahun hu e son we, e yi, "Gbu n'e! Gbu n'e!"

Polu E Kinrin Onu A

³⁷ Ogen ndi-agma hu gi ri a cho ni we weri Polu si ime ebegu we bi, Polu no si onye-isi-agma kani hu, "Ni cheri ni m gwa i oku?" Onye-isi-agma kani hu no ju a, si, "Y'a su Griki? ³⁸ Ya wu, ele 'yu wu onye Ijptu hu buluman ndi ri a kini, kiri ndi ikpatan nnu iri ahun shi ime atu?" ³⁹ Polu no si, "M wu onye Ju. Tasosi ri Azuun Silisia ke we no mu m. M wu nwa di-ali Tasosi, obodo ri mkpa. Dodo, ni m gwa ndini oku." ⁴⁰ Hun onye-isi-agma kani hu gi ye e efe n'o ku, Polu no wuzo enu nkpoyi, fe eka ni we gba nkintin. Ogen we gi gbaguu nkintin, Polu no gi asusu we wu Hibru gwa we oku.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

¹ "Umune m le ndi-ndi enyi, gon ni ntin ni m kinrin onu m!" ² Ogen we gi nu k'o ri a su asusu we wu Hibru, we no gbakenme nkintin. Ya Polu no kume: ³ "M wu onye Ju. Tasosi ri ime Azuun Silisia ke we no mu m, kani ime Jerusalem ebene ke we no zun m. Gamalielu zun m. We zun m zunru m ani ebe Iwu ndi-ndi enyi kani ri; m'e te dunni Osolobue ke okun leke ke onu ile don ri a dunni a tanni. ⁴ M kpokpo ndi ri e son Uzoni, kpokpo we ru onwan. M'a kpoma ke ikennye ke ikpoho egan, a tu we e ye ime ulo-ngan. ⁵ Onye-isi nchu-ejan le Ndi-isi k'e ri-eka shiani m eri. M narinde we ekukwo m wekoni ndi Ju ri Damas'kosi keni m d'a kpoma ndi ri ebegu ri e son Uzoni egan, wehe we Jerusalem d'e ye afunfun."

Polu E Ku K'o Don Gbehuto

(Orun Ndị-Ozi 9.1-19; 26.12-18)

⁶ "Ogen m gi jenko, e rumu m ehụ Damas'kosi ogen hu anwan gi e ru isi, ukpe ohu nwungbu enwen e no gha elu-igwee nwunkpu m idenmizi. ⁷ A dan m, m no nu olu hun ri a si m, 'Solu, Solu, k'i ri e kpokpo ni m?' ⁸ M no za, si, 'Onye k'i wu, Di-nwonna mi?' O no si m, 'Mme wu Jesu onye Nazareti—hun i ri e kpokpo.' ⁹ Ndi hun mme le we w'i a hungho ukpe hu, kani aghotani we ihien olu onye hun ri e kuni ri a gwa m. ¹⁰ Ya m no si, 'Di-nwonna-m, kini ke m k'e me?' Di-nwonna-enyi no si m, 'Lihi oto n'i shi Damas'kosi—ebegu ke we k'a no gwa i ihien ile Osolobue keton'i i jenko d'e me.' ¹¹ Ebe o meni asazini m eka legha uzo—makeni ukpe hu e nwunkemke, ndi mme le we w'i no kwondon m eka, duban m ime Damas'kosi."

¹² “Ime obodo hu, o nwon okennye ohu w’a kpo Ananayasị, hun e fekenme ofufe nọke ke Iwu don ku. Ndị Ju ile bi ebefu e ku oku e oħunma. ¹³ O nọ bia d’e kunrun m, turuye ni m, si, ‘Solw nwenem m, leghamazı ızo!’ Ozigbo, m nọ leghamazı ızo, m nọ hun a. ¹⁴ Ya o nọ si, ‘Osolobue ndi-nedi enyi a horıguo ı nı marın uche e, nı hun Onye hu Ri Ochan, nuzıkwọ ke o gi olu e gwa ı oku. ¹⁵ Makenı ı jenkọ d’a wu osheri e, hun jenkọ d’e we ozi e jenni ıwa ile, a gwa we ihien ı hun le ihien ı nu! ¹⁶ K’ı rı nwan e che!?’ Lihi ni we me ı mirin-Chuku, kenı we chanchanpu ı njọ ı, ebe ı kpokwo efan a.’ ”

Kę Osolobue Don Kpo Polu

¹⁷ “Ogen m gi luagwu Jerusalem, ebe m rı ime Ulo-nso uhuhin ohu e me ekpere, idenmizi, o nọke sı uran buru m bu ele uran. ¹⁸ M nọ hun ohun. M nọ hun Jesu k’o rı a sı m, ‘Me nwan nı gha Jerusalem pu ozigbo, makenı, anabanhako we ihien ı jenkọ d’e ku banyeni m.’ ¹⁹ Ya m nọ sı, ‘Di-nwonnı-enyi, we le enwen we a marınguọ nı m’e jensonnme ulo-ofufe ile, e gbu ndı kwerini nı ili, a tu we ngan; ²⁰ a marınghozı we ni m wuzo usuo a kwadon onwun osheri ı wu Stivin’, ogen hu we gi rı e gbu e, ni mme kwondon ni ndı rı e gbu n’e ewuru we.’ ²¹ Ya o nọ sı m, ‘Jenme! M k’e zi ı jen ebe teni d’e kunrun ndı alı ndı ozo wuleni ndı Ju.’ ”

²² Igunrun ahun hu e gon Polu ntın d’e ru ebe o nọ ku okuni, ya we nọ yime, “Wefu ni onye nọ enina ime ıwanı! O furunı onye w’a nı rı ndun.” ²³ We hu e yi, e fe eka we, a buosi uzunzun elu. ²⁴ Ya onye-isi-aga kanı hu nọ sı ndı-aga a webanhan Polu ime ebefu we bi; sı we fian a mkpınsın n’o hun ızo ku ihien haın ndı Ju gi rı a hı a hunı ile, e yi ıdı oroni. ²⁵ Kanı ogen we gi kenmegwu a ni we fian ihien, Polu nọ sı onye ohu turu ehı nsue hu a kı ndı-aga ogun-ısen, “Iwu ndı Rom e kwerıgho ni onu fian nwa-di-alı Rom’ ihien bu ahangbuni we ehın owule?” ²⁶ Ogen hun a kı ndı-aga ogun-ısen gi nu ihienı, o nọ jıburu onye-isi-aga kanı hu, sı a, “K’ı cho nı me? Okennye hu wukwo nwa-di-alı Rom!”

²⁷ Ya ke onye-isi-aga kanı hu nọ jı d’e kunrun Polu, sı a, “Gwa m, ı wu nwa-di-alı Rom?” Polu nọ sı a, “Eghe.” ²⁸ Onye-isi-aga kanı hu nọ sı, “Egho m ku ni m d’a wuru nwa-di-alı Rom’ e hıkekwo-o!” Kanı Polu nọ sı, “We mudę m nwa-di-alı Rom.” ²⁹ Ozigbo hu, ndı ile te k’a fian Polu mkpınsın, n’o ku ihien męni, nọ seri isi we; egun hu a tu onye-isi-aga kanı hu nke makenı o hungwo ni Polu wu nwa-di-alı Rom bu o te kpomagwo a egan.

E We We Polu Jen Ogwa Ndi-isi Nkikwama Izrelu

³⁰ Makenı onye-isi-aga kanı hu cho n’o marın ihien ndı Ju rı kpe ni Polu, ogen eki gi fon, o nọ kpopu Polu egan, kpozu ndı-isi nchı-ęjan le ndı-isi ile. Ya o nọ wehe Polu, bu e tumę ihun we.

Isi Nke Eto-kwası-ogun

¹ Polu nọ bu enya tuma Ndi-isi Nkikwama hu, sı, “Umune m, e giolę m obi rı ochan bi elu m id’anya Osolobue d’e ru tanni.” ² Ya onye-isi nchı-ęjan wu Ananayası nọ sı ndı nokunme Polu fian a ihien onu. ³ Ya Polu nọ sı a, “Osolobue k’a fian ‘ıu nwen ihien; usuo-ęjan we gi ihien ochan tekin k’ı wu! ı nodi oche ebefu e gi Iwu e kin m ikpe, bu ı hu a dan Iwu ebe ı nọ sı we fian m ihien!?” ⁴ Ndı hu nọchime Polu nọ sı a, “Egun a nı kparı onye-isi nchı-ęjan Osolobue?” ⁵ Polu nọ sı, “Umune m, a marın m ni onye-isi nchı-ęjan ro; makenı e degwo w’a ime Ekukwo-nso, sı, ‘Ekujale oku onye-ndu onu.’ ”

Polu E Gi Akọ Wanahın

⁶ Ogen Polu gi marın ni ndı hu ime we wu ndı itu Sadusi, ndı hu wu ndı Itu-Farisi, o nọ yi oro, sı, “Umune, m wu onye Farisi, onye itu ndı Farisi. We rı nwan e kin m ikpe make olil’anya ni ndı nwunı jenkọ d’e lihi!” ⁷ Ogen o gi ku okuni, ndı itu-Farisi le ndı itu-Sadusi rısonme ime Ndi-isi Nkikwama hu nọ doma, Ogwa ahun nọ kebe. ⁸ (Makenı ndı itu-Sadusi a sı ni ndı nwunı elihiko, a sızı ni ke ndı mmon-ozı ke mmon arı. Kanı, ndı Itu-Farisi kwerıchanrı ni ihien etonı rı arı.) ⁹ Erege de isusu nọ bidon. Ndı hu ime ndı-nkuzı Iwu hun rı itu ndı Farisi nọ lihi oto, doma okuni, sı, “Enyi ahunı eje-ihien owule okennyeni me. Onye ma ke mmon* mọbu mmon-ozı gwa a oku?!” ¹⁰ Ogen isusu hu gi kenren, egun a bia onye-isi-aga kanı hu ni w’e d’a dokika Polu, ya o nọ sı ndı-aga a we jı d’e gi ikę napuha we Polu, webanhan a ime ebe ahun we ndı-aga bi.

¹¹ Ime uhınhin hu, Di-nwonnı-enyi nọ nwonpuha, wuzoyeni Polu, sı a, “Kwondon obi ı! Makenı, k’ı don shıa ni m ęri ime Jerusalem, ęıra k’ı k’a don shıazı ni m ęri ime Rom.”

E Rini We Polu Ngo Ni We Gbu E

¹² Eki e fon utuntun, ndı hu ime ndı Ju nọ zıgbama, kun Osolobue, sı eriko we, arako we, d’e ru ni e gbugwu we Polu. ¹³ We karı madu ogunnaj zu izuni. ¹⁴ Ya we nọ jıburu Ndi-isi nchı-ęjan le Ndi-isi, sı we, “Enyi e kungwo Osolobue, kwę nkwa ni isi wu isi—enyi eriko ihien

* **Isi Nke Eto-kwası-ogun:**⁹ Ekekwo iyi we koma ke we rı e ku ebeni.

owule d'e ru ni enyi e gbuguu Polu. ¹⁵ Unu le Ndi-isi Nkikwama, zi ni nwan ozi jenni onye-isi-aga kanị ndi Rom, n'o wehe ni unu Polu. Ku n'e nokesi unu cho ni unu lebankemme oku e enya; enyi nwen a kwademeguọ ni enyi gbu e o gini d'e ru ebeni."

¹⁶ Kanị okorobia ohu nwenę Polu okpoho mu nu ngoni we ri. Ya o no jennę barakị hu ndi-aga bi d'a gwa Polu. We no ni a banye d'a gwa a. ¹⁷ Polu no kpo onye ohu ri ebęhu hun ri ndi a ki ndi agha ogun-isen, ogun-isen, si a, "We okorobiani jenni onye-isi-aga kanị, n'o nwon ihien o k'a gwa a." ¹⁸ Hun a ki ndi agha ogun-isen no weri e d'e kunrun onye-isi-aga hun kanị, si, "Onye-ngan hu wu Polu kpo m, si m wehe n'i nwata-okennyeni n'o nwon ihien o k'a gwa i." ¹⁹ Onye-isi-aga hun kanị no kwonon nwata hu eka, we e si usuo, ju a, si, "Ki nwon y'a gwa m?" ²⁰ O no si a, "Ndi-ndu ndi Ju e kwerigbamaguo ni we k'a si i wehe Polu Ogwa Ndi-isi Nkikwama ekile. We k'e me ke si Ndi-isi cho ni we lebankemme oku e enya. ²¹ Kanị, egonkwole we ntin, makeni ikennyę we hun warị ofia e che e karị ogunnaị. E kunguo we Osolobue, ni eriko we, arako we d'e ru mgbe we gbuguu e; a kwademeguọ we nwan e che n'i kweri wehe e." ²² Onye-ndu-aga hun kanị no si a, "Agwakwole onye owule ni y'a gwaguo m okuni." Ya o no zi nwata-okennyę hu la.

E We We Polu Jenni Govano Wu Felisi

²³ Ebęhu ke onye-isi-aga hun kanị no kpo madu ebuo hun a ki ndi agha ogun-isen, ogun-isen, si we, "Kwademe ni ni unu jen Sizaria; weri ni ndi-aga ogun-iri e gi uku e jen, ndi-aga iri kwasị ogun-eto ndi e gi eshin a lu agha lezi ndi-aga ogun-iri ndi e gi obo a lu agha. Kwademe ni ni unu gi okulo itenei ukinkinni jennę. ²⁴ Kwademezi ni ni Polu eshin hun o k'e nyin, onu e du e jenni Govano wu Felisi, anikwole ni ihien owule me e." ²⁵ Ya onye-isi-aga ahun kanị no de ekukwo-ozu. Ihienni k'o de:

²⁶ "Mme wu Klodiosi wu Laisiasị ri e dejenni Govano wu Felisi; e kele m'i. ²⁷ Ndi Ju ile kwonon okennyeni, a cho ni we gbu e. Ogen m gi marin ni nwa-di-ali Rom ro, ya m no weri ndi-aga d'a gbapuha a.

²⁸ Makeni m cho ni m marin ihien hu we ri a ma n'a ikpe, m no we e jen Ogwa Ndi-isi Nkikwama we. ²⁹ A hun m'a ni oku Iwu we ke we ri a man'a a ikpe—n'o nwonni ihien o me hun w'e gi tu a ngan mobu gbu e. ³⁰ Ogen ozi gi ru m ntin ni we rin'ę ngo, m no si ni m zihę n'i y'e ozigbo. A gwaguo m ndi-ikpe e we d'e kunrun i, ni we no idenya i ku ihien we si ni ya k'o me."

³¹ Ya ndi-aga hu no me k'o don gwa we: we no gi ime uhinhin we Polu sikwori Antipatrisi. ³² Eki e fon, ndi gi uku no lakin, hapu ndi gi eshin ni we le Polu wiri. ³³ E ru we Sizaria, we no we ekukwo-ozu hu ye Govano, we Polu che ihun e. ³⁴ O gunguu ekukwo-ozu hu, o no ju Polu ke onye elee Azun k'o wu ime ali-eze Rom. Ogen o gi nu ni onye Azun Silisia ro, ³⁵ o no si, "M k'a nu onu i ogen ndi-ikpe i e gi bia." O no si ndi-aga chedon e ime ogwa a, ogwa hun Herodu tun ebęhu.

Isi Nke Eno-kwasị-ogun

Ikpe Hun Ri Egbata Ndi-Ju Le Polu

¹ Hun me e akp'ohin isen, Ananayasị wu onye-isi nchu-ęjan le ndi hu ime Ndi-isi lezi oka-ihu w'a kpo Tetulosi no bia ogwa Govano. We no kpe Polu eka Govano. ² Ya we no kpopuha Polu. Tetulosi no kinme ihien we ri e kpe n'e, si,

"Onye ikpen ile rini, okiki i e weheguo ni enyi udon kete-ele-mgbe; iroro-oma y'a tu e donzimeguo ni ndi alini ihien. ³ Ogen ile le uzọ ile ke efo gi a suokemme enyi usuo make ihien ndini. ⁴ Kanị achoni m ni m rike i ogen, m ri a rịo nwan n'i me ohuma gonzi enyi ntin ke i don e me mbu, ni m be oku nke-nke.

⁵ Enyi a hunguo a ni okennyeni e yesonme nsongbu oda-oda. O ghasonme, e se isusu ebe owule ndi Ju ri enu uwa ile. O wuzikwo onye ohu ime ndi-ndu itu Onye-Nazaretị ahun. ⁶ O te rizi a chode n'o meru Ulo-nsọ, ya enyi no nwundon e. [Nke enyi e te gi Iwu enyi kin e ikpe, ⁷ kanị onye-isi-aga kanị wu Laisiasị no gi iken bia d'a napu enyi 'ya, si ndi ikpe e bia d'e kunrun i.] ⁸ I ju a ajuju, 'yu le enwen i k'a saeka marinkwama ihien ile enyi ri e ku ni ya k'o me."

⁹ Ndi Ju no kwadon Tetulosi, si ni ihien ndini ile wu ezioku.

Polu E Kinrin Onu A Ihun Felisi

¹⁰ Ogen Govano gi fe eka gi si Polu ya ku nwan, ya Polu no si, "A maringuo m n'o meole ahua ole-le-ole i wu oka-ikpe alini; ya wu, efo ri a suo m usuo ikinrin onu m ebe i ri. ¹¹ I k'a saeka chopuha n'o karini akp'ohin mmębuo kete m'e jenle Jerusalem d'e fe ofufe. ¹² O nwonni onye owule we hun mme le iya ri a do ndondo ime Ulo-nsọ; o nwonni ndi we hun m ri a kpasu—ke ime unu-ofufe ke ime obodo hu ile. ¹³ Asako we eka ghosi ni ihien we ri nwan e ku ni 'ya ke m me wu ezioku. ¹⁴ Kanị m k'a saeka gwa i ni ihien ohuni wu ezioku: Uzọ hu we ri

e ye eje-efan ke m gha e fe Osolobue ndi nedi enyi kan; m kweyeni ihien ile we de ime Iwu Mozizi le hun we de ime ekukwo ndi-amuma. ¹⁵ M nwon olil'anya ime Osolobue—olil'anya ohu hu hun ndini le enwen we nwon ime Osolobue: ni ke ndi ezi-omume ke ndi njo jenko d'a gha onwun lihi. ¹⁶ Ufiri e ke m gi a nwan iken m ogen ile, igi hun a ni obi m ri ochan ebe Osolobue le ihian ri."

¹⁷ "O tegu o biademe Jerusalem; ya m nozi nwan bia ni m ye ndi nke m ihien ndi w'e gi yeni ndi igbennyeka, leni m hun uzo chu-egan. ¹⁸ Iya ke m ri nwan ke we hun m ime Ulo-nsq: o me nke omenali idon-nsq, a riguo le m uchan ogen we gi hun m; o nwonn igunrun mme le we wi; o nwonzikwoni isusu rini. ¹⁹ Kanj o te nwongho ndi Ju gha Azuun Eshia bia ri ebegu, k'o furu nwan we le enwen we bia ebene d'e ku onu we id'anya i, omeni o nwon ihien we si ni 'ya ke m me! ²⁰ Mbu ya judele ndini ri ebene ke elee eje-ihien ke we hun ni ya ke m me ogen m wuzo ihun Ogwa Ndi-isi Nkikwama, ²¹ mmani ihien ohuni m yi oro ku ke m wuzo ihun we: 'Unu ri e kinkwo m ikpe tanni makeni m kweri ni ndi nwunni jenko d'e lihi!' "

²² Kanj Govano wu Felisi, hun marincharinguu banyeni Uzo-Jesu, no bu ikpe hu si ihun, si we, "Unu jenko d'e cheri ni onye-isi-agma kanj wu Laisiasia bia m kebe han ni unu enen." ²³ O no si onye-isi agha hun a ki ndi agha ogun-isen ya hun a ni we kwondon Polu, ka we e yen'e efe ekere, a ni ndi owu a a bia d'a hun a, e ye e ihien ri a mkpa.

Polu A Gwa Govano le Nwunye E Oku-Chuku

²⁴ O mepu akp'ohin ole, Felisi le nwunye e wu Drusila no bia. Drusila wu onye Ju.

Felisi no zi we kpo Polu. We no ogome e ntin k'o ri a gwa we oku ikweri ni Kraisti wu Jizosi. ²⁵ K'o don ri e ku oku ezigbo obibi Chuku cho le ikwondon-enwen-ihian le Okinkin-ikpe lalani, egun no tuma Felisi. O no si, "I k'e jemmegu, m nwon efe a kpoz m'i." ²⁶ O huji a tu enya ni Polu jenko d'e ye e egbo; o hu e gi ufiri e e zisonme we d'a kpo Polu mbu-le-ebu, e son e e ku oku. ²⁷ Ahua ebu a ghafegu, Poshosi wu Festosi no henrin Govano, nokin enya Felisi. Makeni Felisi choko ni ndi Ju ku n'e ohunma, ya o no la Polu to ime ngan.

Isi Nke Isen Kwasị Ogun

Polu A Si We We Oku E Jenni Eze-kanj Wu Siza

¹ Hun me e akp'ohin eto Festosi bia d'a kima Azuun ahun, o no gha Sizarja jen Jerusalem. ² Ebegu ke ndi-isi nchu-egan le ndi-isi ndi Ju no kinghosi a oku Polu, rjo a ³ n'o me ohunma zih e ni we Polu Jerusalem. Makeni e riguo we ngo we e gi gbu Polu uzo, o lalani. ⁴ Festosi no za we, si, "Sizarja ke we buto Polu, bu m kinko ebegu egwa. ⁵ Ya wu, ndi isi unu we sonme m jen Sizarja, ni we le okennyehu d'e kin, omeni o nwon eje-ihien owule o me." ⁶ Ogen Festosi gi songuu we nodi—o nokarinj akp'ohin esato mbu iri—o no si Sizarja. Eki e fon, we no bia ogwa a. O no nodi elu Oche Okinkin-ikpe, zi we d'e wehe Polu. ⁷ Ogen Polu gi puha, ndi Ju hu gha Jerusalem' bia no fihunme e, kinme eje-ihien bu-oda jogbu enwen e we si ni 'ya k'o me, bu asani we eka ghosi ni ezioku ro. ⁸ Kanj Polu no kin onu a, si, "Adanni m iwu ndi Ju mbu iwu Ulo-nsq mbu iwu eze-kanj wu Siza."

⁹ Kanj Festosi cho n'o meyeni ndi Ju, ya o no juma Polu, "Y'a chogho n'i jen Jerusalem, ni we no id'anya m kin i ikpeni ebegu?"

¹⁰ Polu no si, "Ogwa eze-kanj wu Siza tum eke m ri hunni, ebe furu we k'a no kin m ikpe. O nwonn eje-ihien owule m me ndi Ju—'yu le enwen i a maringho ohun ohunma-ohunma. ¹¹ Omeni m me eje-ihien hun w'e gi gbu m, arj m a cho uzo m'e gi wanahin onwun. Kanj, omeni o nwenni ihien w'e kwondon eka ime ihien ndi we si ni 'ya ke m me, o nwonn onye jenko d'a saeka bu m che we eka. We ni m jenni eze-kanj wu Siza n'o gi eka a kin m ikpe!"

¹² Ogen Festosi le ndi a dun a odun gi tugbamaguu iroro, ya Festosi no si Polu, "Y'a siguo we we i jenni eze-kanj wu Siza; Siza ahun k'i buruko."

E Wehe We Polu Ihun Eze Wu Agiripa Le Okpoho W'a Kpo Benaisi

¹³ Akp'ohin ole-ne-ole a ghagu, eze hun ri a ki ndi Ju wu Agiripa le (okpoho w'a kpo) Benaisi no bia Sizarja d'a si Festosi anua. ¹⁴ Ogen ahun we gi nodi ebegu akp'ohin ole-le-ole, uhuhin ohu, Festosi no wepuha ni eze hu oku Polu, si, "O nwon okennyehu ohu Felisi lato ime ulo-ngan; ¹⁵ ogen m gi ri Jerusalem, ndi-isi nchu-egan ndi Ju le ndi-isi ndi Ju we felisa oku e, si m ma a ikpe. ¹⁶ Kanj, m no si we ni enyi ndi Rom' a ra we onye we kpe ye ndi kpen'e, bu 'ya le ndi kpen'e e ke turu kin elee-m elee-i, o hun oghere kinringuu onu a.

¹⁷ Ogen we gi nwan zu ebene, e tuhu ni m ogen owule, kama, eki e fon, m no zi we kpo ogwa, nodi alj elu Oche Okinkin-ikpe, zi we wehe okennyehu. ¹⁸ Ndi kpe n'e no lihi oto kinme, kanj ele udi eje-ihien m ro ni ya ri e se ke we kin. ¹⁹ Kama, we no kinsomme oku ofufe hun we le Polu ri a do le oku okennyehu w'a kpo Jizosi, hun nwanhunguni, kanj Polu hu e ku e e kushi iken n'o ri ndun. ²⁰ Amarinzi m ihien m k'e me gi chofuha anj oku ndini, ya m no ju Polu k'o chogho n'o jen Jerusalem, ni we no ebegu kin e ikpe banyeni ihien ndini we si ni 'ya k'o me.

21 Kani oge Polu gi si ɛnyi na a to ebenu d'e ru ni eze-kani wu Siza e gi eka a leban oku e ɛnya, ya m no si we kwondon e d'e ru mgbe m saeka zi e jenni Siza." 22 Agiripa no si Festosi, "Nke o suo m ni m gi ntin m nu onu okennyeni." Festosi no si a, "Ekile y'a nu onu a."

23 Eki e fon nwan, Agiripa le Benisi no gi oken ogho ndi-nze banhan ime-ulo uku hu, we le ndi-isi-agma kani le ndi we marin amarin ime obodo hu wi banhan. Festosi no zi ndi orun a d'e webanhan Polu, we no webanhan a. 24 Festosi no si, "Eze wu Agiripa le ihian ile ri ebeni, lee ni okennyeni ndi Ju ile ri e kpe eka m, ke ime Jerusalem ke ebeni, e yi oro, a si n'o furuzini n'o ri ndun. 25 Kani ahunni m njo o me hun we e gi ma a ikpe onwun. Kani, hunni o si ɛnyi we e jenni eze-kani wu Siza, e kwerigho m ni m jenkwo d'e zi e jenn'e. 26 Bu ahunni m nwan ihien m'e kwondon eka hun m'e gi dejenni nna m wu Siza ekukwo banyen'e. Agiripa, iya hain m gi nwan wepuha a ebeni unu ile ri, tumadu ebe 'yu le enwen i wu eze ri, keni m hun ihien m k'e kwondon eka de ya wu ekukwo-ozu, ɛnyi jugwu a ajuju. 27 Makeni, o jogbu enwen e ni m zi onye-ngan jenni eze-kani bu o nweni ihien m hun ku ni iya ke we si ni ya k'o me."

Isi Nke Isin-kwasi-ogun

Polu E Kinrin Onu A Ebe Agiripa Ri

1 Agiripa no si Polu, "I nwon iken kinrin onu i." Ya Polu no tinpu eka, kinme enina:

2 "Eze wu Agiripa, m weri e ni m nwe isi-oma ebe o me ni ihun i ke m jenkwo d'a no kinrin onu m tanni banyeni ihien ile ndi Ju ri e ku ni ya ke m me; 3 makeni y'a maringwo omenal ndi Ju ile le ihien ndi hun e se ni we oku, marin a ru ali. Dodo, nwe nwan ndidi gon m ntin.

4 Ndi Ju ile a maringho ke m don bi gha ali lala, ke ime ali m ke ime Jerusalem. 5 Omeni we te k'e ku ezioku, a maringwo we ketekete ni m te wu onye itu-Farisi, itu kachanrin e ze ime ofufe ɛnyi le ni m'e bi obibi ndi Itu-Farisi. 6 Kani we ri nwan ebeni e kin m ikpe makeni m ri e lee ɛnya ihien hun Osolobue kwe ndi ndi ɛnyi we kani nkwa; 7 ihien hu* ikpun-ulo mmebuo ndi nke ɛnyi ri e lee ɛnya a, e gi ufiri e e fekenme Osolobue ukinkin le efinnai. Eze, olil ɛnyani m nwon wu eje-ihien hu ndi Ju sikuwo ni ya ke m me! 8 Ki hain o gi a fukemme unu ndi ri ebeni orun ikweri ni Osolobue e weli ndi nwunni?"

9 "Ezioku-ezioku, mme le enwen m te ro n'o furu ni m me ihien owule m k'e gi gbondon efan Jizosi onye Nazareti. 10 Ohun ke m me ime Jerusalem. Ogen hu, m'a narin ndi-isi nchu-egan iken, a tu ndi kwerini Jesu e ye ime ulo-ngan; eled e ohun suo, we cho ni we ma we ikpe-onwun, e biye m eka. 11 Imerinme ogen, m'a ghasonme unu-ofufe ile, e ye we afunfun, a lilima ni m me we ku aru ghahani ikuja oku Jesu. Olulu we bu m oda-oda, nke wu ni m'a chu we e rude obodo ndi ri ani ozu d'e kpokpo we."

Polu A Kowa K'o Don Gbehuto

(Orun Ndị-Ozi 9.1-19; 22.6-16)

12 "Ebe m no a chu we ɛri, m no narin ndi-isi nchu-egan iken le ekukwo jenkwo Damas'kosi.

13 Eze, e ru m uzu, ogen anwun gi a ri isi, ya m no hun ukpe nwunnahin ɛnya-anwun k'o gha enu-igwee nwunhunme mme le ndi 'me le we wi. 14 ɛnyi ile no dan. Ya m no nu olu gi asusu Hibru si m, 'Solu, Solu, k'i ri e kpokpo ni m? I ri a ruhu enwen i ehun noka oken-efin ri a gba ege di-nwonn'e uku.' 15 M no si, 'Di-nwonn'i-m, onye k'i wu?' Ya Di-nwonn'i-ɛnyi no shiri m, 'Mme wu Jesu hun i ri e kpokpo. 16 Kani, lihi n'i nru oto. Ihien hain m gi me i ni hun m wu keni m tum e ni ni wuru odibo m le osheri hun jenkwo d'a gwa ndi ozu ihien ndi i hun le ihien ndi m jenkwo d'a ghosi i. 17 M k'a gba puha i eka ndi nke i—ya wu ndi Izrelu, gba puha i eka ndi ali ndi ozu hun m ziko i d'e kunrun. 18 M ziko i d'a shiapu we ɛnya, keni we hun uzu gha ime ishi gbehuto si ime ukpe; gha okpuru Ekwensu puha d'e kunrun Osolobue; keni Osolobue gbahari we njo, ye we onodi ime ndi hun we don nso, ndi ahun we don nso makeni we kweri ni m.' "

Polu E ku Oku Orun A

19 "Eze wu Agiripa, ufiri e, apani m oku ihien m hun ime ohun hu gha elu-igwee bia. 20 Kani, m no zime ozi hu ime Damas'kosi. E zigum m ndi ri Damas'kosi ya, m nozi zi e ime Jerusalem le egber e Judia ile, e zizi m ndi ali ndi ozu ya, a si we gha ime njo we gbehuto, buruhu Osolobue, mem e ihien k'a ghosi ni e gbehuto gu we. 21 Ufiri ihienni ke ndi Ju gi kwondon m ime Ulo-nso, a cho ni we gbu m. 22 Kani d'e rukwo nwan tanni, Osolobue hu e yeni m eka; ya ke m gi wuzo ebeni a shia eri, a gwa ke onye uku ke onye nta okuni; ihien ohu hu ndi-amuma le Mozizi ku n'o jenkwo d'e me ke m ri e ku oku e, o nwonn'i ihien ozu. 23 ni Kraisti k'a tariri afunfun; n'o k'a wuru onye ibuzo k'a gha onwun lihi; ni, noka onye ibuzo gha onwun lihi, o jenkwo d'e wehe ni ke ndi ali ɛnyi ke ndi ani ndi ozu ozi ukpe."

24 Hun Polu gi ri e kin onu a enina, Festosi no weshi olu elu, yi, "Era ri a pu i, Polu! Oken-ekukwo i marin ri a pu i ɛra!"

* Isi Nke Isin-kwasi-ogun:7 Nkwa Hu hun

²⁵ Kanị Polu nọ si, “Festos’ ikpen ile ri ni, era ari a pu m! Onye owule enya don k’a marin ni m ri e ku ezioku. ²⁶Eze wu Agiripa le enwen e a maringho ihien ndini! Obi ru m ali igwapu a oku, e gigho m’a don n’o nwonni ihien w’a kon’a ime ihien ndini, make ni onwan e meni nzuzue. ²⁷Eze wu Agiripa, y’e kwerigho ihien ndi-amuma ku? A maringho m ni y’e kwerigho.”

²⁸ Agiripa nọ si Polu, “I cho n’i me m wuru onye nke Kraisti ozigbo-ozigbo?”

²⁹ Polu nọ shari, si, “Ihien m ri a riọ Osolobue wu onwan: k’o me egwa-o, k’o meni egwa-o, ni eledu ya suo, kanị, ke iyu ke ndi ozo ile ri e gon m nti tani hun uzo ri ke mme—wezuka egan ndini we kpoma m!”

³⁰ Ebeku ke eze le Govano wu Festosi le Benisi le ndi ozo we le we gba ri oche nọ lihi oto. ³¹Ogen we gi puko, we hu a si ibe we, “O nwonni ihien okennyeni ri e me hun w’e gi gbu e mobu bu e che ime ulo-ngan.” ³² Agiripa nọ si Festosi, “Nke w’a hatu okennyeni ye omeni ele hun o si we we oku e jenni eze-kanị wu Siza.”

Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun

E Gi We Ugbọ-mirin Buru Polu Jenme Rom

¹ Ogen we gi kubepu a ni enyi k’e jen Itali, we nọ we Polu le ndi hu ime ndi-ngan che eka onye-isi-agma w’a kpo Juliosi, hun a ki ndi-agma ogun-isen ime itu-agma-uku ndi Rom’ ahun w’a kpo “Itu Eze-Ogostosi.” ² Enyi ile nọ banye ugbọ-mirin gha Adramitum bia, hun ri a kwademe n’o jensonme ali ri ichen-ichen ri Azuun Eshia risonme ehụ Ohimin hun we nọ a banye ugbọ-mirin. Ugbọ hu nọ buru enyi. Enyi le Aristakosi onye Tesalonika hun ri Azuun Masedonia wi. ³ Eki e fon, enyi nọ ru Sidon’. Juliosi nọ gi eka ri mma son Polu, ni a jen d’a hun ndi owu a ni we ye e ihien ri a mka. ⁴ Enyi nọ gha ebeku buli si ohimin, a ghasonme ehụ ali Sairosi—make ni ufere enyi kunrun ri e bukin enyi azuun, o nini enyi ghasonme ahanmahan ohimin. ⁵ Ogen enyi gi ghafeguu ehụ ali Silisia le Pamfilia, enyi nọ fuha Mira hun ri Azuun Lisia. ⁶ Ebeku ke onye-isi ndi agha hu nọ hun ugbọ-mirin gha Alexandria jenko Itali, ya o nọ bu enyi ile che ime e.

Ijen A Fuma Orun

⁷ Enyi nọ gbama ekere-ekere akp’ohin ole-ne-ole—o fukemke enyi orun ni enyi d’e ru Nidosi. Ogen ufere gileni ni enyi jenshi ihun ib’eka ahun, enyi nọ ghasonme mkpenren Samonu hun ri ali Kriti. Mirin nohunme ali Kriti. ⁸ Enyi hu a gha mkpenren-mkpenren, kanị o fukemke enyi orun oda ni enyi d’e ru ebe w’a kpo “Ebe-Richanin-Ugbọ-Mma”, hun nochime Lasia. ⁹ Make ni enyi e riguo ogen oda-oda, nke wu ni ndi Ju e buguode onu ahun w’e bu*—ya wu, ogen eje-ebi gi a kpo ohimin hu e ruguole, enyi si ni enyi jenmezi, ijen jenko d’a jo njo, Polu nọ dun we odun, si,

¹⁰ “Ekele m unu ile; a hunguo m’a ni enyi jenko d’a banye eje-onodi omeni enyi jenmezi, ihien hu oda jenko d’e huzikwo; eledu ibu le ugbọ suo, kanị kezi ndun enyi.” ¹¹ Kanị onye-isi-agma ahun gi ihien onye-isi ugbọ le onye nwon ugbọ ku don kari oku Polu. ¹² Ebe o me ni ebe ni ugbọ-mirin a nodi a ri mma hun w’a nodi ogen winta, udu mirin-oyi-ochan hun a kpu okpuku, ndi ka oda nọ kweri n’o ka mma ni enyi jenme. We ri a tu enya ni, ikenkwo, we k’a saeka ru Finik’si d’a nodi ebeku ogen mirin-oyi-ochan hu. Finik’si wu ebe ugbọ e ziento ali Kriti, o bu ihun zime ib’eka ndidan enya-anwun.

Eje-ebi A Kpoma

¹³ Ogen ufere reberebe hun a gha azuun ndidan-mirin a bia gi feme, we nọ ro ni a hun we ihien we ri a cho; we nọ tofu ugbọ hu ebe we lime e, ghasonme usuo-usuo ehụ ali Kriti. ¹⁴ Kanị o ke me-eme, oken ufere hun a kpokenmeni nọ kpoma. “Not-ista” ke w’a kpo ufere hu, make ni o gha azuun ugu e feshi azuun owuwa-nya-anwun. O gha ib’eka Kriti fehe. ¹⁵ O nọ kpokenme ugbọ hu, o nizini we gbehuto ugbọ hu zime ufere hu. Ya enyi nọ la ugbọ toni ufere hu, o nọ buru enyi jenme!

¹⁶ Enyi nọ kuban azuun ndidan-mirin ali ohu me ekere w’a kpo Koda hun ri etintinaị Ohimin ahun. Ohun e zueme ugbọ hu ekere. Enyi nọ liima wezuhan ugbọ-nta ri ugbọ hu ebe w’a nọ saeka dobanhan a, kanị o fu enyi orun oda-oda. ¹⁷ We nọ dobanhan ugbọ-nta hu ime ugbọ. Ebeku ke we nọ gi eriri kenhunme ugbọ, kenkenme e. Make ni egun ri a tu we amangbe w’a sunkunma ejan ubom-Ohimin ri mkpenren Sētisi†, we nọ gbatopu eriri we gi kenme igwe hu nyinni w’a kpo drag’anko, nu igwe hu ye ime mirin—make ugbọ hu ghazi a gbakennin. Ya ufere nọ buru we le ugbọ jenme. ¹⁸ Ebi hu a kpokenme enyi, e buhunme enyi, nke wu ni, ogen eki gi fon, we nọ tuma ibu e ye ime mirin. ¹⁹ Hun m’e akp’ohin eto, o nọ ru hun we gidu gi eka we kpon ihien we gi a run orun ime ugbọ-mirin ye ime mirin. ²⁰ Ogen o gi me ni enyi ahunni

* Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:9 ib’eka Septemba le Octoba † Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:17 hun ri mkpenren ani Libia

ke ẹn̄ya-anwun ke kokise akp'ohin ole-ne-ole, bu ebi rikwo a kpokenme enyi, enyi enwenzini olil'enyi ni enyi jenko d'a hun isi puha.

Polu A No Ime Nsongbu Hu Kasi We Obi

²¹ Makeni w'e ke ri ihien-oriri kete-ele-mgbe, Polu no turu otọ ime igunrun we, si, "Ikennyē, nke onu e gon m ntin nodi Kriti. Omeni unu te gon m ntin, iwini ile e ke ti nwan. ²² Kani, m ri nwan a rijo unu, kwondon ni obi unu makeni o nwonna onye owule ime unu jenko d'a nwunni —ugboni suo jenko d'a na iwi. ²³ Makeni mmọn-ozī Chuku bia d'e kunrun m hun uhinhin —Chuku ahun m wu nke e, Chuku ahun m ri e fe. ²⁴ O si m, 'Polu! Atule egun, i k'e tururiri ihun Siza. Ozozi, Osolobue e megwon'i ohunma donmen'i ndi 'yu le we ri ime ugbo, anwunko we.' ²⁵ Kwonkenme ni nwan obi unu, ikennyē, makeni m nwon okukwe ime Osolobue n'o jenko d'a ri ke we don gwa m. ²⁶ Kani ugboni k'a zunbanriri akpakali, kusi."

²⁷ Ime uhinhin hun m'e akp'ohin mmenọ, ogen ebiri-mirin hu gi buko ugbo enyi elu Ohimin Adria†, o ru ihien nọke etintinna abali, o no ri ndi a run ime ugbo ke si ali ri nsue. ²⁸ Ya we no gi eriri we kenme igwe lele ke mirin mihan, we no hun n'o k'e luepu ogwe-nku eno; a gbaberi we, we no lelezi e, we no hun a n'o minruzini erira, n'o k'e luepu ogwe-nku eto suo. ²⁹ Makeni egun ri a tu we ni enyi jenko d'a sunkunma omuma, we no gbatopu eriri anko S eno ri ibe azuun hun we gi e lime ugbo hu, ni, ikenkwo o hun uzo zudon ali; we hu e me ekpere ni eki fon keni we legha uzo.

³⁰ Kani, ndi a run orun ime ugbo hu no wetu ugbo-nta ye ime mirin, choma ni we gi nzuzue gha ime ugbo pu, gi ugbo-nta ahun wanahin; we hu me ke si we ri a gbatopu anko ri ihun ugbo. ³¹ Ya ke Polu no si Kaptin hu le ndi-agma a, "Mani ikennyeni nodi ime ugboni, onu ile k'a nwun." ³² Ya ke ndi-agma hu no bepụ eriri we gi kwondon ugbo-nta hu, mirin no buru ugbo-nta hu.

³³ Uz'utuntun biri-biri, Polu no rijo we ri ihien-oriri, si, "Tanni me e akp'ohin mmenọ unu ri enina, obi eruni unu anj, unu e rini ihien-ana. ³⁴ Dodo ni nwan, ri ni ihien-oriri, o k'e yeni unu eka ri ndun wanahin, makeni o nwonna onye owule ime unu jenko d'e tuhu ke akpu ntutu ohu ri a isi." ³⁵ Ogen o gi guguu onwan, o no weri bredi, ye Osolobue ekele id'enyi we ile, beri, rime. ³⁶ Ya ndun o ban we ile, we le enwen we no rime ihien-oriri. ³⁷ (Enyi ile ri ime ugbo hu ri madu eno arja ogun-mmẹn.) ³⁸ Ogen we ile gi rijunchanringuu efo, we no tu oka-witi hodu ime ugbo ye ime mirin make ugbo gha a nyinzi.

Ugbo Hu E Tikpochanrin

³⁹ Eki e fon, we no legha ali ihun—bu ndi hu a marin ali o wu, kani we no hun ngugu-mirin—ebe mirin no tu onu hi ogbe. Ejan ri mkpenren ngugu-mirin ahun. Ya we no bu obi ni we k'a nyanban ugbo ebhu, omeni o k'a ni we me. ⁴⁰ We no tofu anko ndi hu ye ime mirin. Ebhu ke we nozi toluha eriri ndi hun kwondonsomme amala we gi a nyan ugbo ahun, we no se eriri gi wesi ekwa ri ibe ihun hun ufere gi e bu ugbo enu, zime ni ufere keni ufere hun uzo e bushi ugbo hu ihun. We no nyanrin ugbo hu don ihun ngugu-mirin hu keni ugbo we kusi mkpenren e. ⁴¹ Kani, ibe ihun ugbo hu no zunban ebe jogbo enwen, sunkunma ejan, to ebhu; ebiri-mirin no kpukpopuma ibe azuun a. ⁴² Ndi-agma hu te no cho ni we gbukwama ndi-ngan hu, amangbe w'e gu mirin pu akpakali, wanahin.

Onye Owule A Wanahin

⁴³ Kani, makeni Kaptin ndi-agma hu cho n'o zuopuha Polu, o nini we me ihien we ro. Kama, o si ndi saeka gu mirin we buzo tuban ime mirin gusi akpakali; ⁴⁴ si ndi hoduni we somme we, ndi hu ime we e kwondon ibe-osisi, ndi ozo e kwondon ibe ihien ndi ozo gha ugbo hu kpagipuha. Erira ke onye owule me ru ali mmaka; o nwonna onye nwunhunni.

Isi Nke Eṣatọ-kwasị-ogun

Ihien Polu Me Ime Ali Mota

¹ Ogen enyi gi hunguu isi fuha, enyi no marin ni efan ali hu mirin nohunme wu Mota. ² Ndi ali hu no me ni enyi efoma pu-ichen: gi ifiri mirin ri e zueni le oyi ri a tuni fiye ni enyi okun nyanma, nabanhan enyi.

³ Polu no kpari nkun. Ogen o gi ri e bu we e che okun hu, uwowo okun hu no chupuha agwo, agwo hu no fifiri Polu eka. ⁴ Ogen ndi anj hu gi hun agwo hu k'o konrin e eka, we no si ibe we, "Ezie-ezie, okennyeni wu izighe. Osun'a n'o wanahingun ohimin, eje-ihien o me hukwo e son e, o niko a ri ndun." ⁵ Polu no fe agwo hu ye ime okun hu, agwo hu a run'a ehụ. ⁶ We no tuma enya ni ehụ Polu fun moyu n'o dan idumuzi, nwunhun. E cheberi we, we no hun a n'o nwonna ihien me n'e, we no kuhuto onu, kume n'o wu mmən.

† Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:27 Iya ke w'a kpo nwan Ohimin Mediterenia. § Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:29 igwe me onu suen-suen-suen we gi e zudon ali

⁷ Onye-isi alị hụ wụ okennyè ohu w'a kpọ Pọbliọsị. Iya nwọn alị ndị nọkunmè ebe ahun ẹnị rị. O nọ nabanhan ẹnị, lee ẹnị ọbịa akp'ohin ẹto. ⁸ Ogen ahun, nedi Pọbliọsị dinè edinè, emu rị a kụ a: ẹhụ-ọkùn rị e nwun ẹ; ọ rizikwọ a nyun—a nyundè ẹdeke. Pọlụ nọ jèn d'a hun a, mē n'ẹ ekpere, bu ẹka kwasị a, ọ nọ dnhin. ⁹ Onwan e mēgụ, ndi ọzọ ile emu rị a kụ ime anị hụ nọ bja, ọ nọ zụọchanrìn wè ile. ¹⁰ Wè nọ mēsōnmè ihien bu-oda gi ye ẹnị ogho. Ogen ẹnị gi chọ nị ẹnị pu, wè nọ bu ihien ile rị ẹnị mkpa cheni ẹnị ime ụgbō-mirin.

Enyi A Gha Mota Si Rom

¹¹ Ogen ifon ẹto gi ghafeguu, ẹnị nọ banye ụgbō-mirin ohu hun nodi Mota ogen mirin-oyi-ochan, jēmē. Ụgbōnị gha Alēzandrija bja, ẹfan wè deye ẹ wè gi marin a wu “Ejime”, ẹfan mmōn ẹbūọ ahun wè marin amarin. ¹² Enyi nọ kuban obodo Sirakusu, nodi ebēhū akp'ohin ẹto. ¹³ Enyi nọ buli, gha ebēhū si Regiomu. Eki e fon, ufere nọ gha azūun ndidan-mirin fehe, bushimē ẹnị ihun; nkesinị ogen eki gi fonzi hun mē ẹ akp'ohin ẹbūọ, ẹnị nọ ru obodo Putioli. ¹⁴ Enyi nọ hun ndi kwerini rị ebēhū. Wè nọ si ẹnị d'e du wè nodi izu-uka. Enina kē ẹnị don ru Rom. ¹⁵ Ogen ndi kwerini rị Rom gi nū nị ẹnị bja abja, wè nọ ghakwori ebe wè rị bja d'e kunrun ẹnị Afia Apioşl kē ebēhū Odu Uku Ẹto hū w'a nodi e ri, a ra, rị. Ogen Pọlụ gi hun wè, ọ nọ kele Osolobue, ndun nọ ban a.

Ihien Pọlụ Mē Imē Rom

¹⁶ Ogen ẹnị gi ru Rom, wè nọ nị Pọlụ biri nke ẹ, ya lē onye-agma hun e che n'ẹ. ¹⁷ Hun m'ẹ akp'ohin ẹto, ọ nọ kpọ ndi-ndu ndi Ju rị ebēhū. Ogen wè gi biaguu, ọ nọ si wè, “Umunè m, o nwōnni ihien m mē ndi nke ẹnị, etikponi m omēnalị ndi nedi ẹnị, kanị a nwunrun wè m ime Jerusalem, wè m ye ndi Rom. ¹⁸ Ndi Rom a juguu m ajuju, wè nọ chọ nị wè hatu m, makēni o nwōnni ihien ọwūlè m mē hun w'e gi ma m ikpe onwun. ¹⁹ Kanị, ogen ndi Ju gi ju, si w'a hatulè m, o nwōnni ihien ọzọ hodū nī m mē wezuka isi wè we m si ọgwa eze-kanị wū Siza—ẹlèni m nwōn ikpe m k'e kpe ndi alị m. ²⁰ Ya hañ m gi si nī m chọ nī m hun unu, gwa onu oku, mē onu marin nī oku olil'anya ahun ẹnị ndi Izrelu ile nwe ke m gi rị ime ẹganni.”

²¹ Wè nọ si a, “Enyi e nwehētuni ẹhuhū-ozī ọwūlè gha Judia bja banyeni i; o nwōnzikwōni nwehē ẹnị ọwūlè ime ndi rị a gha ebēhū a bja hun kujatu oku i. ²² Kanị, ẹnị chọ nị ẹnị nū ihien i rị a kuzi: makēni, o mē nke itu Jizosị onye Nazaretinī, ẹnị a maringhō nī wè rị e kua oku ẹ ebe ọwūlè.” ²³ Wè nọ kaye uhūohin wè jenkō d'a bja d'e kunrun ẹ.

O ru uhūohin hū, wè nọ ruhē ebēhū ọ rị. Gha utuntun d'e ru enyasi, ọ hū a gwa wè oku Alī-eze Osolobue, a liliima n'ọ gi ihien Ekukwō-nsō ku mē wè kweri nī Jesu—kē ihien rī ime Iwu Mozi kē ihien ndi-amūma ku. ²⁴ Ndi hū ime wè nọ kweri ihien o ku, kanị ndi ọzọ a ju n'ẹ kwerikō wè.

²⁵ Wè wè nọ dōsonmē ndōndō. Nī wè d'a lama, Pọlụ nọ kuzi oku ohu: ọ si, “Ezioku kē Mmōn-nsō ku ogen o gi gwa ndi nedi unu kanị oku ghahanī onu onye-amūma wū Azaya, si, ²⁶ ‘Jen d'e kunrun ndini, d'a gwa wè, si,

“unu k'a nū, kanị
unu aghotakō;

onū k'e lee ile,
kanị onū ahunkō
ihien unū rī e lee.

²⁷ Makēni obi ndini arizi a ghota;
ntin wè e kinguō;

a nyunmaguō wè ẹnị,
amamgbe w'e gi ẹnị wè legha ụzō,
gi ntin wè nū ihien,
gi obi wè ghota, gbehuto,
a zūọ m wè.”

²⁸ Marin nī nwan nī e ziguō wè ozi nzuōpūhanī gha ẹka Osolobue bja jenni ndi alī ndi ọzō;
wè k'e gon ntin!”

[²⁹ Ogen o gi kuguū ihienni, ndi Ju hū nọ dōsonmē ndōndō lama.]

³⁰ Pọlụ bi nke ẹ ebēhū ọrōgbo ahua ẹbūọ; ọ hū a nabanhan kē wè han rī a bja d'a hunn'a;
³¹ ọ hū e zi ozi Alī-eze Osolobue, a kuzi banyeni Di-nwōnni-ẹnị wū Jesu Kristi, e kusi e ikēn,
o nwōnni onye gbōndōnn'ẹ.

Èhùhùọ-Ozi Pọlù Dejeñni Ndi Rom

¹ Mmẹ wụ Pọlù de èkùkwọ-ozini. M wụ igbọn Jizọs' Kraịstị. Osolobụ kpọ m, tumè m onyè-ozì pụ-ichèn makè Ozioma Osolobụ.

² Oziomanị wụ banyeni ihien hụn Osolobụ kwe nkwa a èdèi ime Èhùhùọ-nsọ ghahani ndi-amụma a. ³ Oziomanị wụ banyeni Nwa a wụ Jizọsị Kraịstị Di-nwọnni-ènyị—hụn bja nọkè ihian; ebọn Defidi kè wè mụ a ye; ⁴ Osolobụ gi ikèn Mmọn-nsọ a ghọsịkwọ n'ọ wụ Nwa Osolobụ ghahani igha ọnwun weli ẹ.

⁵ Makè ufiri ẹfan Osolobụ, Osolobụ e meguonị ẹnyi ẹfoma ghahani Nwa a ni wụ Jesu Kristi Di-nwọnni-ènyị; o yeguozị ẹnyi ọrụn ndi-ozì pụ-ichènni ghahan'a, keni ẹnyi hụn ụzọ duhè ndi alì ndi ọzọ ile wuleni ndi Ju d'e kwerin'è, humen'è isi; ⁶ kèzi unu lè enwen unu, makèni wè kpozikwọ ọnu d'a wuru nke Jesu Kristi. ⁷ M rị e dejenni ndi ile rị Osolobụ obi hụn rị Rom, ndi wè kpọ d'a wuru ndi-nsọ. Ẹfoma lè udon gha ẹka Osolobụ Nèdi ẹnyi lè Di-nwọnni-ènyị wụ Jesu Kristi a bja ya rinì unu.

Pọlù A Kpanmìn Osolobue

⁸ Nke ibuzọ, m rị a kpanmìn Osolobụ m ghahani Jesu Kristi makè unu ile, makèni wè rị e ku oku okukwe unu ime ụwa ile. ⁹ Osolobụ, hụn m gi obi m ile e fe ghahani izisonmè ozioma Nwa a, wụ osheri m ni m'a nyanhan unu ogeñ ile ime ekpere m. ¹⁰ M gha e me ekpere, m'a riosonmè Osolobụ n'ọ beye ni m oghere ni m saeka bja nwan d'a hụn ọnu—omeni uche ẹ rọ. ¹¹ Makèni unu rị a da m—makèni m chọ ni m yebeye unu ngozi ime-mmọn, keni unu zekemè. ¹² Mba, keni mmè lè unu hụn ụzọ gi okukwe ẹnyi gbatarì ibe ẹnyi umè.

¹³ Umunè m, m chọ ni unu marin n'ọ tekè m choma ni m bja d'a hụn unu. (Kani wè eke ni m bja.) M rị a chọ ni m bja, keni m gha ime unu kpohazini Osolobụ ihian kè m don mè ime ani ndi ọzozì wuleni ndi Ju. ¹⁴ M gi ihian ile ugwo: kè ndi wa-ènya kè ndi walenì ẹnya, kè ndi jen ụlọ-èhùhùọ kè ndi jenlèni— ¹⁵ ya hañ o gi a dū m ni m bja d'e zizikwọ unu ndi rị ime Rom' Ozioma.

Ikèn Rì Imè Ozioma

¹⁶ Ifenren ozioma ari e me m, makèni ya wụ ikèn Osolobụ gi a zuopuha onyè ọwulè kwerini, ndi Ju wụ ibuzọ, o sọn ndi wuleni ndi Ju. ¹⁷ Makèni, ozioma ya nwè a ghọsì kè Osolobụ don e me ihian a wuru onyè rì kè Osolobụ chọ: o me ẹ ghahani okukwe onyè ahun—gha mbidon d'e ru njendemè. Ọ nọh kè Èhùhùọ-nsọ don ku ẹ, si, “Onyè rì kè Chuku chọ ghahani okukwè k'a rì ndun.”

Ikpe Hụn Ma Ihian Ile

¹⁸ Iwe-lè-ọnụma Osolobụ a gha elu-igwee e hukwasì njo ile lè ihien ile rileni mma hụn ndi-ejè e me, ndi hụn gi eje-ihien wè e me e gbondon ezioku.

¹⁹ Makèni, ihien ihian k'a saeka marin banyeni Osolobụ wè ẹnya, makèni Osolobụ lè enwen ẹ e meguo n'ọ wè ẹnya. ²⁰ Makèni, kete Osolobụ e kelè ụwa, ikèn-itèbitè Osolobụ lè ihien o gi wuru Osolobụ a fuhachanringuo ifon. Ọsụn'a ni ẹlè wè ihien wè e legha ẹnya, wè e gi ihien ndi hụn Osolobụ ke a ghota wè, a hūn kè wè nọ. Ya wụ, o nwọnni ihien ndi nọ ẹrira k'e kin, dodo arikonì wè ya, kaka! ²¹ Makèni, ọsụn'a ni a maringuo wè Osolobụ, eyeni wè e mgbaye run'è, akpanmìn w'a. Kama, iroro wè a wuru ihien ọl'al'wi, uche wè hūn ghazilèni a run a gbaguo ishi. ²² Ebe wè rì e ro ni wè marin ihien, e hēnrin wè ndi-nzuzu; ²³ hūn nkè w'è gi fe Osolobụ hūn ghalèni a nwun, ye ẹ ogho run'è, e fesomè wè ihien wè kpụ akpụ—kè ndi nọ kè ihian hūn a nwunni kè ndi nọ kè anu rì ichen-ichen, kè anu ndi nwè ụkụ-ẹnọ kè nnunụ kè ihien ndi hūn a rinì!

²⁴ Osolobụ nọ gi ifiri eje-ihien ndi ahun rì a gun wè ime obi la wè toni imesonmè ihien ru unyin—wè lè ibe wè nọ gi ẹhụ wè mesonmè ihien-ifenren; ²⁵ wè nọ gi ntụ nokin ẹnya ezioku Osolobụ, fesonmè ihien Osolobụ ke, a kpọ ni wè isi-alì hūn nkè w'è gi fe Osolobụ hūn wū Onyè-okike hūn rīchanrīn mma jēnrin ejen! Isẹ.

²⁶ Ufiri ọnwan, Osolobụ nọ la wè toni ẹgun ihien-ifenren, nke wū ni ikpoho wè e gi ime-mgba ikpoho-lè-ikpoho ihian ghalèni e me, nokin ẹnya ime-mgba ikennye-lè-ikpoho hūn o me ni ya kè ihian e me. ²⁷ Ẹrira kè ikennye wè gizikwọ latọ ime-mgba wè lè ikpoho hūn ihian e me, ẹgun ison ikennye ibe wè e me mgba hū a gungbu wè: ikennye lè ikennye ibe wè hū e metari ihien ifenren—a narinzikwọ afunfun furu eje-ihien wè rì e me.

²⁸ Makèni ndin ju ni eyeko wè Osolobụ onodi wè marin run'è, Osolobụ nọ la wè toni uche wè ahun runi keni wè mesonmè ihien furuleni. ²⁹ Udi ihien ile jo-njo e jun ime wè, ya lè eje-omume, ẹnya-uku, iwe, ẹnya-ufu, igbu-ochu, ikpe, ndufie lè ẹro; e hēnrin wè ndi-oghele,

³⁰ ndi-nkuto, ndi ize Osolobue e ze; w'a kpari ihian, a cache, a nyan isi, e ropuhasomme eje-ihien ritulenị, e nupu-isi okpuru ndi munị we. ³¹ E nwe we uche, w'a ra gi we don enya, efo a joka we, w'a ra me ebere.

³² A maringho we ni iwu Osolobue wu ni ndi hun e me udi ihien ndini k'a nwun, kanị we huzi e me we—elede ni we e me we suo, we huzi e ye ndi ozo ri e meni we ndu.

Isi Nke Ebuo

Okinkin-ikpe Osolobue Zin-ezin

¹ Ya wu, y'e nwonkwọ ihien i k'e kin—onye owule i wu! Makeni, ebe i no ma ndi ozo ikpe, i ri a mazikwo enwen i ikpe. Makeni, iyu hun ri a ma we ikpe rizikwo e me ihien ndi hu i gi ri a ma we ikpe. ² Enyi a maringho ni Osolobue wu onye ezioku ebe o no ma ndi me udi ihien ndini we ikpe. ³ Kanị, iyu nwen, onye owule i wu, hun e mezi ihien ndi hu i gi a hangbu ndi ozo enen, i ro n'i k'a wanahin okinkin-ikpe Osolobue? ⁴ Ra i ri e lejia oken efoma a le nkintin o ri a gba i le ndidi e? Y'a marin ni Osolobue ri e meni i efomanị keni i hun uzọ roghari? ⁵ Kanị, ebe i n'a kpokin obi i, a ju ni y'e roghariko, i ri e kpontọ ni enwen i afunfun, e cheni afunfun, hun we jenkọ d'e ye i Uhuohin iwe-le-onuma, uhuohin hu Osolobue k'e gi han enen ahun zinrinni.

⁶ Osolobue k'a ku onye owule ugwo ke onye-onye don run. ⁷ Nke ndi hu e mesomme mma, makeni we ri a cho ogbo le mgbaye le ndun nwonleni ogugu, Osolobue k'e we ndun itebite ye we. ⁸ Kanị, Osolobue k'e hu iwe-le-onuma a kpu ndi hun a cho nke-we nke-we, a ju ezioku, e son eje-ihien. ⁹ Eje-ufu le nsongbu k'a rini onye owule hun e me eje-ihien, ndi Ju wu ibuzo, o son ndi wulenị ndi Ju.

¹⁰ Kanị Osolobue k'e we ogbo le ikpen le udon ye ke we han hun e me ihien ri mma, ndi Ju wu ibuzo, o son ndi wulenị ndi Ju. ¹¹ Makeni Osolobue ara gbeyeni onye owule.

¹² Ndi wulenị ndi Ju enwon Iwu Mozizi; kanị we me njo, a na we iwi, osun'a ni enwon we Iwu Mozizi. Ndi Ju nwon Iwu Mozizi; we me njo, e gi we Iwu Mozizi kin we ikpe, ma we ikpe. ¹³ Makeni ele ndi a nu ihien Iwu ku ke Osolobue e kuni ohunma, kanị, ndi e me ihien Iwu ku. ¹⁴ Omeni ndi hu wulenị ndi Ju, hun nwonleni Iwu Mozizi, e gi omume we me ihien Iwu hu cho, e nwegho we iwu ime obi we, osun'a ni enwon we Iwu hu ke ndi Ju don nwe e. ¹⁵ We ri e gi omume we a ghosi ni ihien Iwu cho a wuruole ihien we deye ime obi we. Ihori we hu a shia ni we eri: mgbe ndi hu iroro we a ma we ikpe, mgbe ndi hu o kuyeni we. ¹⁶ Eri k'o jenkọ d'a ri Uhuohin ahun Osolobue k'e gi gi ihien zueri ime obi ihian kin ihian ikpe ghanị Jesu Kristi, nọke ke Ozioma hun m ri e zi don ku e.

Ndi Ju Le Iwu Mozizi

¹⁷ Kanị, i si ni i wu onye Ju; e gi Iwu Mozizi e don enya, a nyan isi ni egbata yu le Osolobue a rika mma; ¹⁸ a nyan isi ni y'a maringho uche Osolobue, marin ihien ka mma—n'e gigo we Iwu Mozizi zun i; ¹⁹ i si ni i wu onye e du ndi enya-ishi, n'i wu ukpe ndi ri ime ishi, ²⁰ ni i wu onye a dun ndi nzuzu odun le onye a kuzi umueka—n'i nwon amamihien le ezioku zu oke ime Iwu Mozizi. Ele ya?

²¹ Ya wu, iyu hun a kuzi ndi ozo, i hu a kuzi enwen i? I hu a si, “Ezunle ohin.” Kanị yu nwen, i hu e zun? ²² I hu a si, “agherēle;” Kanị yu nwen, i hu a ghere? I hu a si, “Aruale mmọn, ni eje-ihien ro.” Kanị yu nwen, y'e jen unọ mmọn d'e zun ihien rin'a? ²³ Iyu hun gi Iwu Osolobue a nyan isi, i hu a dan ya wu Iwu— e gi e a fa Osolobue? ²⁴ Ehuohu-nsọ si, “Ufiri unu ndi Ju ke ndi alị ndi ozo gi e kuto Osolobue.”

Ikwa-ugun Le Ife-Osolobue

²⁵ Ikwa-ugun a bangho erere—omeni i hu a gbaye Iwu Osolobue. Kanị, omeni y'e nupu-isi okpuru Iwu hu, ya wu ni ungu i kwa elezi ungu nke-esi. ²⁶ Ya wu, omeni ndi kwaleni ungu e me ihien Iwu ku, e weriko we we nọke ndi kwa ungu—o suo n'a ni akwannị we? ²⁷ Ya wu ni ndi kwaleni ungu nke ehụ, bu we hu e donme Iwu hu, k'a shjagbu unu eri—makeni onu a dan Iwu hu, osun'a ni unu ke we detun'e, osun'a ni unu a kwaguo ungu. ²⁸ Makeni, ele ihien enya e legha ke ihian gi a wuru onye Ju; ezigbo ungu ele hun we kwa ehụ, w'e legha enya. ²⁹ Mba. Kanị, ezigbo onye Ju wu hun wu onye Ju ime obi; ezigbo ikwa-ugun wu hun we kwa ime obi—ihien ime-mmọn le Mmọn-nsọ ro, ele ihien ehụ le mkpuru-oku we dehu ime. Udi ihian no enina k'a narin ija-mma we eka Osolobue ele eka ihian ibe e.

Isi Nke Eto

Ki Ndi Ju Gi Ka Ndi Ozo Mma?

¹ Ki ndi Ju gi nwan ka ndi alị ndi ozo mma? Elee erere ke ikwa-ugun banzi? ² O bukwọ! Nke ibuzo wu ni Osolobue bu oku gha a onu puha che eka ndi Ju.

³ Kanj, omeni o nwęgho ndi ri ime we wuleni ndi we gi e don enya, ni enyi gi ohun si ni Osolobue ele onye we e gi don enya? ⁴ Mba, kaka! Osolobue wukwo onye ezioku, o sugh'a ni ihian ile wu ndi-ntu. O nogu ke Ekwkw-nsọ don ku e, si,

“We k'a hun a

ni ihien i ku wu ezioku;

we kin i ikpe, i k'e ri enen;

i han enen,

w'e k'a hun ni enen i han wu ezioku.”

⁵ Kanj, o me nwan ni eje-omume enyi a ghosi ke Osolobue mehan onye ezi-omume, ki enyi e ku nwan? Ni enyi si nwan ni Osolobue me njo omeni o ye enyi afunfun? (M ri e ku e hu ke ihian don e ku.) ⁶ O nwonni k'o don me! Makeni, omeni Osolobue wu onye njo, nani k'o k'a don kin uwa ikpe? ⁷ Kanj, omeni ntu m ke ezioku Osolobue gi a fuhachanrin ifon, e wehen'e ogho, ke w'a mazi ni m nwan ikpe ni m wu onye-njo? ⁸ Ki ha ni enyi gileni si, “Ni enyi mesonme nwan njo keni ihien ri mma hun uzo a puha ifon”? (Ya ke ndi ri e kutu ni enyi si ni 'ya ke enyi e ku.) We furu ndi w'a ma ikpe.

Onwonni Onye Ri Ke Osolobue Cho

⁹ Ki mezi? Enyi ndi Ju ka ndi hun wuleni ndi Ju mma? Kaka akp'ohu! Enyi e kuguol'a ni njo ri a ki ihian ile—ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju. ¹⁰ Erija ke Ehuhuo-nsọ don ku e, si,

“O nwonni onye ri ke Osolobue don cho,

o nwondeni kaka akpu onye ohu;

¹¹ O nwonni onye a ghotani,

o nwonni onye a cho Osolobue.

¹² We ile a kpahuguo;

we ile e henringuo ihien-eti;

o nwonni onye e me efoma,

o nwondeni kaka akpu onye ohu.

¹³ Oku a gha we ekpiri a puha ri ke

ishin gha ili ri ogha a puha;

we gi ire we e dufie,

edide agwo ke

oku ri we ugb'onu wu.

¹⁴ Iko-iyi le eje-oku jun we onu.

¹⁵ Uku a kereka we igbu-ochu.

¹⁶ Ebe owule we jen,

we le ntikpo le nsongbu wi.

¹⁷ Amarintudeni we ihien ezigbo udon wu.

¹⁸ Egun Osolobue aride we enya.”

¹⁹ Enyi a maringho ni ihien ni ile Iwu ku, ni ndi ri okpuru Iwu k'o ri a gwa, keni onu owule gba nkintin, ken'o wezikwo ihian ile ri uwa ile enya ni we ile jenko d'a ko ni Osolobue ke we jen. ²⁰ Makeni, “O nwonni onye Osolobue k'e kuni ohunma makeni o n'e me ihien Iwu cho,” makeni Iwu ke we gi e me ihian a marin ni ihian e meguo njo.

Ke Ihian A Don Ri Ke Chuku Cho

²¹ Kanj Osolobue a ghosiguo uzo ihian gi a ri ochan—bu ele ghahani Iwu Mozizi. Kanj, ke ime Iwu Mozizi ke ime ihien ndi-amuma ku, Ehuhuo-nsọ a shiaguo eri ni ya wu uzo ke ihian a ri ochan.

²² Uzonj hun gha eka Osolobue bia, hun we e gi ri ochan, wu ikwerini Jizos' Kraisti.

Onye owule kwerini, Osolobue e weri e n'o riguo ochan—o tuni onye we wu. Makeni, o nwonni ihien ri ichen ime ihian ile, kaka, ²³ makeni ihian ile e meguo njo, gha ime ogho Osolobue danfu. ²⁴ Ya wu ni efoma *Osolobue* suo ke Osolobue gi nwan e kuni ihian ohunma—ihien-ofe ro. O me e ghahani igbarini we ghahani Kraisti wu Jizosi. ²⁵ Makeni, Osolobue we Jesu ye, gi e henrin ejan we gi e wepu njo ihian le iwe-le-onuma Osolobue hun njo te k'e buheni ihian. Onwan Jesu nwan, ya wu edeke Jesu, ke Osolobue gi me e.

Okukwe ke we gi e nwehen ihien ni Jesu me. Osolobue me onwan n'o gi ghosi ni ya le enwen e wu Osolobue wukwo onye ezi-omume—ndidi e k'o gi fepu njo ihian mesonme mbu enya—²⁶ makeni o kwademe n'o k'e gi ogenni ghosi n'o wu onye ezioku, n'o nwonni onye o gbeyeni. Osolobue gi uzoni a ghosi ni 'ya le enwen e wu onye ezioku, n'o hughozikwo mma n'o nabanhan onye owule kwerini Jesu, kpo onye hu onye ri ochan.

Osolobue Suo Me E, Ihian A S'eka Nyan Isi

²⁷ Kiji ke ihian e gizi nwan nyan isi? O nwonni, kaka akp'ohu! Makeni, ele orun le ugwo-orun ke we gi e me e; mba, okukwe le ihien-ofe we e ye onye kwerini ro—'ya ha ni ihien we

e gi nyan isi gizileni ri a. ²⁸ Maḳeni, ẹnyi gi ẹ don ni għahanị okukwe ke Osolobue gi e kuni ihian ọhunma, ele ime ihien Iwu cho. ²⁹ Maḳeni, Osolobue wu ohu sọ. Ra Osolobue ndi Ju sọ ọ rọde? Elezi nke ndi wuleni ndi Ju? Eghẹ, ọ wuzikwo nke ndi wuleni ndi Ju, ³⁰ ebe o me ni Osolobue wu ohu sọ. Ya wu, o k'e gi ifiri okukwe nabanhan ndi Ju, kuni we ọhunma, gizikwo ifiri okukwe nabanhan ndi ali ndi ozo, kuni we ọhunma.

³¹ Ẹnyi rịde nwan e gi oku okukweni a kagbu Iwu Mozizi ra? Mba, kaka; ẹnyi ri e gidẹ ẹ a kwadon ẹ.

Isi Nke Etọ

Ebrahim Le Okukwe

¹ Ime oku okukweni, ki ẹnyi k'e ku banyeni Ebrahim wu nedi ẹnyi nke anu-ehu? Nani k'o jen?

² Omeni ihien hun Ebrahim run ke Osolobue gi kun'e ọhunma, nke o nwon ihien o gi nyan isi, kanj ele ebe Osolobue ri k'o k'a no nyan ya wu isi. ³ Ki Ehuhuo-nsọ ku? O si, "Ebrahim' kweyi Osolobue, Osolobue no gi ifiri ẹ gun a yen'e, kpọ a onye ri ọchan."

⁴ Lee ẹ nwan: onye run ọrun, a ku w'a ugwo-ọrun a. W'a ra si ni we "ye" ẹ ihien-ọfe, kama, w'a si ni ihien ọ run ro, ni we ku a ugwo-ọrun.

⁵ Kanj nke ndi hun gichanrin okukwe don ẹnya, ele ọrun, e kweyi we Osolobue hun a si onye njo n'ọ riguo nwan ọchan, okweyi we kweyi Osolobue k'o gi e kuni we ọhunma, a kpọ we ndi ri ọchan. ⁶ Onwan wu ihien Defidi ri e ku ogen o gi ku oku ighoghọ hun rini onye hun Osolobue veri ẹ n'ọ wu onye ri ọchan—bu o nwonni ọrun oma ọwule ọ run: o si,

⁷ "Ngọzi arikakwo ni
ndi hun Osolobue gbaghari eje-ihien ndi we me,
ndi hun o fichanpu njo we;

⁸ ngọzi arikakwo ni
onye hun Di-nwonni-ẹnyi jenkoleni
d'a gun ni njo a!"

⁹ Onye nwede nwan ngọzi hu Defidi ku oku ẹ? Ndi hun kwa ugun sọ ra ke ndi kwaleni ugun?

Enyi e kuguo a ni ufiri okukwe Ebrahim ke Osolobue gi kpọ a onye ri ke Osolobue cho. ¹⁰ Elee onodi ke Osolobue node gun ihienni yen'e? Ebe o kwaguu ugun ra ebe o keleni kwa ugun? Ele k'o kwaguu ugun, kanj k'o keleni kwa. ¹¹ Osolobue no gi ikwa ugun ye ẹ ahima, gi ghosi n'ọ ri-ọchan, ya wu n'ọ riguo ọchan għahanị okukwe k'o keleni kwa ugun—keni Ebrahim wuru nedi ndi ile kwerini kwaleni ugun; keni Osolobue gi ifiri okukwe we kpozikwo we ndi ri ọchan. ¹² Ebrahim wuzikwo nedi ndi hun kwa ugun, ndi hun o me ni ele ni we kwa ugun sọ, kama, we nwonzikwo udi okukwe ohu hu Ebrahim nedi-ẹnyi nwon n'ọ d'a kwa ugun.

Okukwe Ke We Gi E Nwonhen Ihien Osolobue Kwe Nkwa A

¹³ Ogen Osolobue gi kwe Ebrahim' le umu a nkwa ni uwa k'a wu nke we, o kuni ni idonme Iwu ke Ebrahim mobu umu a e gi nwehen ẹ, kama, ni igi okukwe henrin ndi ri ọchan ke we gi nwehen ẹ.

¹⁴ Maḳeni, omeni ndi hun e donme Iwu ke Osolobue e ye ihien o kwe nkwa a, ya wu o nwonni ihien okukwe wu—nkwa Osolobue enwon ihien ọ wuzi; ¹⁵ maḳeni iwe-le-onuma Osolobue ke Iwu e wehe we dan a; kanj ebe Iwu rileni, w'a ra dan iwu.

¹⁶ Ya wu, okukwe ke we għa e nwehen ihien ahun Osolobue kwe nkwa a, keni nkwa hu hun uto wuru ihien-ọfe hun Osolobue e ye ndi ile wu umu Ebrahim'—ele ndi we ye Iwu sọ, kanj ke we han nwe okukwe ke Ebrahim' don nwe.

Maḳeni Ebrahim' wu nedi ndi ile nwe okukwe, ¹⁷ (nọke ke Ehuhuo-nsọ don ku ẹ, si, "E meguo m'i wuru nedi ndi ani ri ichen-ichen bu ọda.") O wu nedi ẹnyi ihun Osolobue, onye hun o gi don ẹnya; Osolobue hu hun e me onye nwunni a rizi ndun, hun e gi oku-onu a e me ihien rituleni n'ọ ri. ¹⁸ Ebrahim' no kweri, kwerikeme, a tu ẹnya ni nkwa Osolobue jenko d'e me—osun'a n'ọ nwonni ihien ozo o kwondon ẹka. Ya k'o gi henrin "Nedi ndi ali ichen-ichen bu-ọda," nọke ke Osolobue don gwa a mbu n'ọ k'a ri, si a, "Erija ke umu i k'e buhan ọda."

¹⁹ Okukwe Ebrahim ebeluani, osun'a n'ọ nyanhanghozi ni ehụ a anwunhunguole (maḳeni ọ wu ihien nọke nwa ahua ogun-isen ogen hu), osun'a n'ọ nyanhanghozi ni Sara nwunye ẹ wu agan; ²⁰ ọ nini obi-ebuo nu ẹ d'a ru nkwa Osolobue uka; kama o zekenmede ime okukwe ẹ, a ja Osolobue mma. ²¹ O kwerikeme ni Osolobue k'a s'eka me ihien Osolobue kwe nkwa a. ²² Ya haij Osolobue gi "gun a yen'e, kpọ a onye ri ọchan."

²³ Ele Ebrahim sọ ke we de ni oku hu, ni, "We no gun a yen'e." ²⁴ Kanj, we dezikwo ni ẹnyi nwan ya; maḳeni we jenko d'a gun a yeni ẹnyi ni ẹnyi a riguo ọchan—ẹnyi ndi hun kwerini Osolobue, Onye ahun għa onwan weli Di-nwonni-ẹnyi wu Jesu. ²⁵ Osolobue gi ifiri

njọ enyi we Jesu ye n'ọ nwụn, gizi ifiri enyi gha ọnwụn weli e—keni Osolobue hụn ụzọ kuni enyi ọhụnma.

Isi Nke Isen

Enyi Lẹ Osolobue E Dnguo Nwan!

¹ Ebe o mę nwan nị Osolobue e giguọ ifiri okukwe enyi kuni enyi ọhụnma, ya wu nị enyi lẹ Osolobue e dnguo ghahani Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi—² onye hụn Osolobue gha eka a gi ifiri okukwe enyi webanhan enyi ime ọndịni o mę efoma ye enyi, efomanị hụn enyi wuzo nwan ime e.

Enyi rị nwan a nan mako ni enyi nwon olil'anya nị enyi jenkọ d'a banye ogho Osolobue!

³ Enyi a nanzikwo a nan ime nsongbu ndi hūn a bāsonmēni enyi, makeni enyi a maringho nị nsongbu e wehe ndidi; ⁴ nị idisonmę ndidi e mę ihian a gūsonmę agungun rị mma; nị igūsonmę agungun rị mma e buhe olil'anya—⁵ bu olil'enyani ekpuyeko enyi, makeni Osolobue nwe ihien-osusuo jenni enyi oda-oda—o huguo ihien-osusuo o nwe ebe enyi rị ye ime obi enyi ghahani Mmōn-nso a o ye enyi.

⁶ Makeni, oge o gi rīchanrīn mkpa, oge hū ndūn gilēni rī enyi, Kraistī nō nwūn nī enyi ndī njō ọnwūn.

⁷ O fuka orun nị ihian k'e gidę ifiri onye rī mma nwūn ọnwūn—o suokwo n'a nī, ikenkwo, ihian k'e ri-eka rikin obi, gi ifiri onye rikemę mma nwūn ọnwūn. ⁸ Kani Osolobue a ghosiguo enyi ke o nwehan ihien-osusuo enyi. Nani k'o don mę e? Ebe enyi rikwo ime njō, ya ke Kraistī nō nwūn nī enyi ọnwūn! ⁹ Ebe o mę nwan nị Osolobue e giguọ ifiri ọnwūn Jesu nwūn, ya wu, ifiri edeke e, kuni enyi ọhūnma, enyi jenkọ nwan d'a wanahinchanrīn iwe-lę-ọnma Osolobue ghahani 'ya wu Jesu. ¹⁰ Makeni, omēni oge enyi gi wu ndi-ihenren Osolobue, o gi ọnwūn Nwa a donzi egbata enyi lę ya, ya wu nī, hūnni enyi lę iya dnguo, o k'e gi ndūn Nwa a mę enyi wanahinchanrīn!

¹¹ Elęde ọhūn suo, kani, enyi huzi a nan ime Osolobue ghahani Di-nwonn-enyi wu Jizos' Kraistī, onye hūn Osolobue ghaguzi nwan eka a donzi egbata enyi lę Osolobue.

Adam' Lę Kraistī

¹² Ya wu, ke njō don gha eka okennyę ohu wu Adam' banhan ime uwa, njō nō wehe ọnwūn, erirazi ke ọnwūn don ru ihian ile eka makeni ihian ile mę njō. ¹³ Egehe, njō rī ime uwa nī wę d'e ye Iwu Mozizi; kani, ebe iwu rileni, w'a ra si ihian "Lee njō i mę." ¹⁴ Kani, o suokwo n'a nī o rī erira, ọnwūn hukwo a kichanrīn ihian ile, gha oge Adam d'e ru oge Mozizi—ke ndi hūn danleni iwu ọwule Osolobue kpo efan ke Adam don dan iwu Osolobue kpo efan.

Adam wuchanrīn ihien wę e leri ęnya a kowa onye hū kelēni bja oge hū—hūn wu Kraistī.

¹⁵ Kani, wę ebuo ele ohu. Ihien Osolobue ye ofe anoni ke njō Adam. Ọnwūn ke njō okennyę ohu hū wu Adam' buhēni ndi bu oda. Kani, Osolobue gha efoma okennyę ohu hū wu Jesu Kristi mę mēni ndi bu oda ọhūnma, ye wę ihien-ofe—ele ọnwūn.

¹⁶ Ozozī, ihien Osolobue ye ofe anoni ke ikpe-omuma hūn njō okennyę ohu hū wu Adam' buhe. Makeni, okinkin-ikpe ke wę gi son akpu njō ohu, we nō ma ihian ikpe. Kani Osolobue gi ihien-ofe son njō bu oda ihian mesonmę, kun'e ọhūnma.

¹⁷ Omēni ifiri njō okennyę ohu ahūn wu Adam' mę ke ọnwūn gi ghaha eka a kima, kini k'e mę ndi nabnhan oken-efoma Osolobue lę ihien-ofe o ye hūn wu iri-ochan? Ya wu nī wę k'e nwon ndun, elezi ọnwūn—wę k'a rī ndun, kī hūn wę kpo okiki—ghahani okennyę ohu hū wu Jesu Kristi.

¹⁸ Ya wu, ke akpu njō ohu hū Adam mę don buhēni ihian ile ikpe-omuma, erira ke akpu ihien rī mma ohu Kraistī mę don nwan e mę Osolobue e kuni ihian ọhūnma, e we ndun e ye e. ¹⁹ Makeni, eka ohu hū ndi bu oda gi henrin ndi njō makeni okennyę ohu hū wu Adam nupu isi, ya ke Osolobue siko nwan d'e gi mę ndi bu oda wuru ndi rī ochan ebe Osolobue rī makeni okennyę ohu hū wu Jizos' humę isi.

²⁰ Iwu Mozizi rubanhan d'e mę ni ihian danwaye iwu, gi e marinwaye ke wę mēhan ndi-njō. Kani ebe ime-njō nō ba uba, ebēhu ke efoma Osolobue nō bakaride uba—²¹ keni o hūn ụzọ mę ni erira njō don gi ọnwūn kī ke efoma Osolobue k'a don nwan gi ikuni ihian ọhūnma lę ikpo wę ndi rī k'o cho kī—gi erira mę ihian nwehen ndun-itēbite ghahani Di-nwonn-enyi wu Jizos' Kraistī.

Isi Nke Isin

Nwunnahin Njō, N'i Rini Osolobue Ndun

¹ Kī enyi k'e ku nwan? Nī enyi mesonmę nwan njō keni efoma Osolobue hūn ụzọ a bawaye uba? ² Mba nu! Nani ke enyi, hūn nwunnahinguo njō e don to ime njō e bi? ³ Ra unu amarin nī ndi ile wę buguo che ime Jesu Kristi ghahani ime wę mirin-Chuku, nī e buguo wę wę che ime ọnwūn Jesu Kristi nwūn?

⁴ Ya wu, e giguṛo wẹ mirin-Chuku wẹ me ẹnyi ligbama ẹnyi lẹ Jesu, gi e me ẹnyi wuru ndi sọn e nwun, keni ẹnyi nwen hun uto lihi, bimezikwo ndun ohun, rikẹ ke wẹ don gha onwun weli Jesu ghahani iken ahun Nedi ẹnyi wu Osolobue gi nwe ogho.

⁵ Ebe o me ni ẹnyi lẹ ya a wuguo ohu enina ghahani onwun a, ẹnyi lẹ iya k'a wuzikwo ohu ghahani igha onwun lihi k'o don gha onwun lihi, ⁶ makeni ẹnyi a maringho ni ya lẹ onye hun ẹnyi te wu ke wẹ kpogbu enu-obe hu, keni wẹ hun uto nafu eje-ihian ahun ẹnyi te wu iken, amangbe njo gha a kizi ẹnyi ke igbon. ⁷ (Makeni onye hun nwunhuni a wanahinguo njo, njo e nwonzi iken ebe o ri.)

⁸ O me nwan ni ẹnyi e songo Kraisti nwunhun, ẹnyi kweri ni ẹnyi k'e sonzikwo a rizi ndun—⁹ makeni ẹnyi a maringho ni huni Kraisti ghaguu onwun lihi, o nwunkozi; onwun enwezi iken ebe o ri. ¹⁰ Makeni, onwun o nwun, njo k'o nwunnahin; mgbe ohuni suo k'o nwun, o nwunkozi. Ndun o ri e bi kikenni, Osolobue k'o ri e bi n'e. ¹¹ Erazikwo, unu lẹ enwen onu k'e weririri enwen onu noke ndi nwunnahinguo njo lẹ ndi no ime Kraisti wu Jizosi a ri ni Osolobue ndun.

¹² Ya wu, anikwole ni nwan njo a ki ehụ unu, e me unu a gbaye eje-ihien ndi hun a gusunme ehụ unu; ¹³ ewekwole ni mkpamkpa-ehụ onu yeme njo n'o gi henrin ihien-orun o gi e me eje-ihien. Ka wechanrin ni enwen onu ye Osolobue noke ndi hun wẹ ghaguu onwun weli hun ri ndun; onu e wechanrin mkpamkpa-ehụ onu ile ye Osolobue noke ihien-orun o gi e me ihien o cho. ¹⁴ Njo akiko unu—makeni unu arizi e bi okpuru iwu kan okpuru efoma Osolobue ke unu ri e bi.

Ndi-kweri Wu Igbon Iri-ochan

¹⁵ Ki ẹnyi e mezi nwan? Ni ẹnyi mesonme nwan njo makeni okpuru efoma Osolobue ke ẹnyi ri elezi okpuru Iwu? Kaka akp'ohu! ¹⁶ Unu amarin ni onye unu hatu enwen unu yeni ni ya ke unu a gbaye, iya ke unu wu igbon e? Omeni njo ro, ohun k'e buhe onwun; omeni ihumẹ-isi ro, ohun k'e me unu wuru ndi ri ochan. ¹⁷ Kanj, ekele ya rinj Osolobue, ni, o suokwo n'a ni unu te wu igbon njo, unu e giguṛo nwan obi unu ile gbaye ihien ri nkuzi hu unu nwonhen; ¹⁸ a gbapuhaguu wẹ unu eka njo, unu no henrin igbon iri-ochan. ¹⁹ (M ri e ku e hu ke ihian e ku ken'o ni unu ghoha.) Eka ohu hu unu gi we mkpamkpa-ehụ unu ye ihien-uru lẹ eje-obibi noke igbon—hun unu te gi ri e bi eje-obibi, e biwaye, gizi ni nwan eka ohu hu we mkpamkpa-ehụ unu ye ezi-omume, keni unu ri nsọ.

²⁰ Ogen hu unu gi wu igbon njo, onwonni ugwo owule unu gi ezi-omume hun unu e gi gbaye e. ²¹ Elee erere ke unu nwonhen ime ihien ndi hu unu e me ogen ahun—hun ri nwan e me unu ifenren? Onwun, ya ke ihien ndi hu buhe! ²² Kanj, hunni o me nwan ni Osolobue a gbafuhaguo unu ime njo, unu e henrin igbon Osolobue, erere unu e nwehen wu ni unu ri a ri nsọ. Ihien onwan k'e buhe wu ndun itebite. ²³ Makeni, ugwo-orun njo wu onwun, kanj, ihien Osolobue e ye ofe wu ndun itebite hun ri ime Jesu Kristi Di-nwonni-ẹnyi.

Isi Nke Eṣa

Ihien Wẹ Gi Olulu Di-lẹ-nwunye Kowa

¹ Umune m, unu amarin ni ebe ihian ri ndun suo ke Iwu no a ki a? (A maringho m ni m ri e de ni ndi marin Iwu.) ² Ya k'o me ni okpoho nwun di k'a luriri di e hu, kasi a me ni di e ahun hu ndun. Kanj, di e nwunhun, iwu di-lẹ-nwunye egizi e. ³ Ya wu, omeni ya lẹ okennyẹ ozo a suoma mobu luma bu di e hukwo ndun, wẹ k'a kpo a onye zo-uku-ye-ofia; kanj omeni di e a nwunhuguo, iwu hu egizi e. O luma okennyẹ ozo, o zoni uku ye ofia.

⁴ Umune m, erira k'o rizi ni unu. Makeni unu wu mkpamkpa-ehụ hu Kraisti gi nwunhun, unu lẹ iya gba nwunhun; ya wu, unu a nwunnahinguo Iwu Mozizi, keni wẹ hun uto we unu ye onye ozo luru, onye hu Osolobue gha onwun weli, keni ẹnyi banni Osolobue erere, min'a mkpuru. ⁵ Makeni, ogen hu enwen ẹnyi gi ri a ki ẹnyi, eje-ihien ndi ahun Iwu kpotiensonme ri orun ime mkpamkpa-ehụ ẹnyi, a runpula ihien onwun gi e gbu. ⁶ Kanj, ẹnyi e nweringuo nwan enwen ẹnyi, ẹnyi arizi okpuru Iwu Mozizi, makeni ẹnyi a nwunguo—nwunnahin ihien hun te gi ẹnyi mbu, keni ẹnyi hun uto gi uto ohun ahun Mmon-nsọ a ki femẹ Osolobue, elezi uto akan, uto ahun Iwu hu wẹ de e de a ki.

Iwu Lẹ Njo

⁷ Kij ke ẹnyi k'e kuzi nwan? Ni ẹnyi si nwan ni Iwu Mozizi wu njo? Mba nu! Makeni, emeni ele Iwu, m'e ke marin ihien njo wu. Omeni Iwu asini, "Anile ihien owule na i ẹnya," m'e ke marin ihien o wu ni ihien a la ihian ẹnya. ⁸ Kanj njo no hun ihien ahun Iwu ku tudon, gi e kpotienchanrin ihien olila-ẹnya ri ichen-ichen ime m. Ya wuni, omeni ele Iwu, njo wu ihien nwunni.

⁹ M te hu ndun ke iwu keleni biani m; kanj, ogen ihien hu Iwu ku gi bia, njo no tula—¹⁰ m no nwunhun. Iwu hun nke e ye ndun no weheni m onwun! ¹¹ Njo no hun ihien ahun Iwu ku

tụdọ, gi ẹ dufie m, gi ẹ gbu m. ¹² Ya wu, Iwu le enwen ẹ ri nsọ; ihien hu Iwu ku rizi kwọ nsọ, ri mma ẹnya Osolobue, ri mma nke-esi.

¹³ Ya wu ni ihien hun ri mma buheni m onwun? Kaka akp'ohu! Njo ya me ẹ. O no puhachanrin ifon ni njo wu njo—makeni o gi ihien ri mma buheni m onwun. Ya wu, e gigwo we ihien hu Iwu ku ghosị ke njo no—ni njo a joka njo.

Ndun Ari Ihian

¹⁴ Ɛnyi a maringho ni Iwu wu ihien ime-mmọn, kanj mme nwen wu ihian-mmaka hun nwonleni Mmọn-nsọ—hun njo ri a kichanrin ke igbon o non enon. ¹⁵ M'a ra ghota ihien m ri e me. Makeni, m'a ra me ihien m cho ni m me, kama, ihien hun e ze m ize, ya ke m'e me. ¹⁶ Ebe o me nwan ni ihien hun m choleni ni m me ke m'e me, ya e me m e kweri ni Iwu hu ri mma nke-esi. ¹⁷ Ya wu nwan ni elezi mme ri e me ẹ, kanj, njo hun ri ime m ri e me ẹ. ¹⁸ Makeni, a maringho m n'o nwonni kaka akpu ihien ohu ri mma hun ri ime m, ya wu ime mme wu ihian-mmaka. Makeni, m'a cho ni m me ihien ri mma, kanj, m'a ra saeka me ẹ. ¹⁹ M'a ra me mma hun m cho ni m me, kanj eje-ihien hu hun m choleni ni m me ke m'e mesonme. ²⁰ O me nwan ni m'e mesonme ihien m choleni, ya wu ni elezi mme ri e me ẹ—njo hun ri ime m ri e me ẹ.

²¹ Ya wu, a hungwo m'a nwan n'o nwe iwu ri orun ime m, a ki m, hun o gi e me ni m cho ni m me mma, eje-ihien sọ ke m'a sa eka e me.

²² Ezie, Iwu Osolobue a sọ m asọ, a sọru m akpakali obi. ²³ Kanj, a hun m iwu ichen ri orun ime ehụ m, a lusun Iwu ahun ri m mma ogun; iwu ichen ahun ri a kinj m e me m a gbaye njo hun ri mkpamkpa ehụ m a run.

²⁴ Ewu, uya e gbu ẹ m! Onye k'a gbapuha m eka ehụ ni ri e buheni m onwun?!

²⁵ Ekele ya rinj Osolobue n'o jenk'e me ẹ ghahanj Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi!

Ya wu, o me uche m, m wu igbon Iwu Osolobue; kanj, make njo hun ri ime m, m wu igbon njo.

Isi Nke Ɛsato

Ndun Mmọn-nsọ Ri A Ki

¹ Ya wu, o nwonni ikpe-omuma owule ri ni ndi hun ri ime Krajistj wu Jizosj. ² Makeni, iken iwu ahun Mmọn-nsọ gi a ki, e ye ndun, hun ri ime Jesu Kristi, a gbapuhagwo ẹnyi eka iken iwu ahun njo gi a ki e buhe onwun. ³ Makeni Osolobue e megwo nwan ihien hu Iwu Mozizi saleni eka me, hun Iwu saleni eka me makeni iken arj ime ihian. Osolobue e megwo a ghahanj igi ifiri njo zihę Nwa a n'o wuru ihian nọke ẹnyi ndi-njo, o nozi nwan ma njo ri ime ihian ikpe ghahanj ima ya wu Nwa a ikpe. ⁴ Osolobue me onwan keni ihien ndi ahun ri Osolobue mma ẹnya hun Iwu cho hun uzọ mezu ime ẹnyi ndi hun riziłeni e bi ke ihian-mmaka, kanj ke Mmọn-nsọ don cho.

⁵ Ndi hun ri e bi ke ihian-mmaka e ro iroro ke ihian-mmaka, e me ke ihian-mmaka; kanj ndi hun e bi ke Mmọn-nsọ don cho e ro iroro ke Mmọn-nsọ, e me ihien Mmọn-nsọ cho. ⁶ Iro-iroro le ime ihien ke ihian-mmaka e buhe onwun, kanj, iro-iroro le ime ihien ke Mmọn-nsọ don cho e ye ndun le udon. ⁷ Makeni, onye hun e ro ke ihian-mmaka ara kweyeni Osolobue kaka, ara gbaye Iwu Osolobue; ezie, o sako eka gbaye ẹ. ⁸ Ndi hun e bi ke ihian-mmaka a saeka me ẹfo sọ Osolobue usọ.

⁹ Kanj, nke unu nwen, unu a ri e bi ke ihian-mmaka. Mmọn-nsọ ya ri a ki unu—omeni ezie ro ni Mmọn Osolobue ri ime unu. Bu, onye owule nwonleni Mmọn Krajistj ele nke Krajistj. ¹⁰ Kanj, omeni Krajistj ri ime unu, ezie ro ni ehụ unu a nwungwo make njo, kanj mmọn unu ri ndun makeni unu e heningwo ndi ri ke Osolobue cho.

¹¹ Omeni Mmọn onye hun gha onwun weli Krajistj bi ime unu, onye hun gha onwun weli Krajistj, me n'o rizi ndun, siko d'e mezikwo ni ehụ unu hun a nwunni ri ndun—ghahanj Mmọn a hun bi ime ndun unu.

¹² Umune m, ya wu nwan ni o nweni ugwo ẹnyi gi ihian-mmaka ahun ẹnyi te wu hun ẹnyi e gi bi k'o cho. ¹³ Makeni, unu bime ke ihian-mmaka, unu k'a nwunri. Kanj, unu ghaha Mmọn-nsọ gbupu eje-ihien ndi hun ehụ e me, unu k'a ri ndun. ¹⁴ Makeni ke we han Mmọn Osolobue ri e du, uwe wu umu Osolobue. ¹⁵ Makeni mmọn hun Osolobue ye unu ele nke igbon, hun unu e gi tumazi egun, kanj Osolobue ye unu mmọn hun o gi munrun unu, Mmọn ahun e me ẹnyi a hi Osolobue, "Baba! Baba Nedi m!" ¹⁶ Mmọn-nsọ le enwen ẹ a shia eri, a gwa mmọn ẹnyi ni ẹnyi wu umu Osolobue nke-esi. ¹⁷ O me nwan ni ẹnyi wu umu, ya wu ni ẹnyi wu ndi ihien nedi we k'e ru eka, ndi ihien nedi ẹnyi wu Osolobue k'e ru eka—ndi we le Krajistj gha nwe ihien Osolobue, omeni ẹnyi e son Krajistj ta afunfun a, keni ogho a hun uzọ ruzikwo ẹnyi eka.

¹⁸ E gigho m'a don ni afunfun enyi ri a ta ogeni enwon ihien o wu ebe ogho ahun jenk'o d'a biani enyi ri.

¹⁹ Oghoni hain ihien ile Osolobue ke gi nwan e che, e chekenme, ni Osolobue ghosi ndi wu umu a. ²⁰ Makeni Osolobue bu ihien ile o ke eke toni uya; eleni ihien we ke eke cho n'o ri ime uya, kanj, makeni Osolobue hun bu e toni uya cho n'o ri erira, makeni o nwegho ihien o bu obi: ²¹ o bu obi ni omegu, o wepuhazikwo ihien ndi ozo ile o ke ime egbu we ri, amamge we ghazi e rehi, e son we umu Osolobue weri enwen we, son we nwerin ogho. ²² Makeni enyi a maringho ni ihien ile Osolobue ke hu a sun uden noka okpoho ime ri e me—d'e rukwo ogeni. ²³ Elede ihien-okike suo ri a sun uden; enyi nwen hun nwonhengude Mmon-nsọ hun wu ihien ibuzo Osolobue gi a ghosi ni ogho ahun ile lalacharin, enyi huzikwo nwan a sun uden, ke enyi don ri e che ni Osolobue muruncharin enyi, n'o wepuha ehụ enyi ime uya, gi e henrin hun ghaleni e rehi.

²⁴ Thienni enyi ri e lee enya a ke Osolobue gi ifiri e zuofuha enyi. Enyi e ke nwehen e, nke enyi a tubehi enya a—makeni ilee-enya ihien, bu y'a hunguo a, elezi olil'enya. Onye ime enyi a hungu ihien e lemezi enya a? ²⁵ Kanj, emeni enyi e ke hun ihien enyi ri e lee enya a, enyi e gi ndidi e che e.

Eyemeka Mmon-nsọ

²⁶ Mmon-nsọ huzikwo e yeni enyi eka ebe o meni enyi e zuni oke.

Enyi amarin ihien enyi k'a rjo ime ekpere, kanj Mmon-nsọ le enwen e gi isun-uden a rjodoni enyi ebe Osolobue ri; o gi isun-uden ahun e ku ihien onu ghaleni a saeka e ku. ²⁷ Osolobue hun e legha obi enyi marin ihien Mmon-nsọ ri a rjo, makeni Mmon-nsọ a rjodon ni ndi-nsọ ke Osolobue don cho.

²⁸ Enyi a maringho ni Osolobue e gi ihien ile le onodi ile a run, a runpuhani ndi ahun ihien e a suo ihien ri mma, ndi ahun o kpo make ihien cho n'o me. ²⁹ Osolobue a maringwole we mbu-mbu n'o d'a kpo we. O maringwo we, o no hoto we n'o jenk'o d'e me we ni we ri ke Nwa a, keni Nwa a wuru nwa-ibuzo ime umu bu oda. ³⁰ Ndinj o hoto k'o kpo; o kpogu we, o no kuni we ohunma, ya o no nwan we ogho ye we.

Ihien-osisuo Osolobue Nwe Hun Ri Ime Jesu Kristi

³¹ Ebe o me ni ihien ndini no enina, ke enyi k'e ku nwan? O me nwan ni Osolobue ri azun nke enyi, onye k'a saeka nu enyi ogun? ³² Omeni Osolobue anoni Nwa a ye azun, kama, o gi ifiri enyi ile we e ye, o yechanrinko enyi ihien ndi ozo ile—cheni Nwa a? ³³ Onye k'a sa nwan eka ma ndi hun Osolobue hoi ikpe—ebe o me ni Osolobue le enwen e ri e kuni we ohunma? ³⁴ Onye k'a ma we nwan ikpe—ebe o me ni Jesu Kristi ri nwan eka-mni Osolobue a rjodoni enyi!? Jesu Kristi hun nwonhuni; elede onwon suo k'o nwon, kama, Osolobue ghazide onwon weli e. ³⁵ Onye k'a sa nwan eka wepu enyi ime ihien-osisuo Kraisti nwe ebe enyi ri? Ni nsongbu saeka me e? Ra afunfun? Ra ukpokpo; ra unwon le egun; ra ahuni eka je; ra eje-onodi; ra opia-agma we gi e gbu ihian hun ³⁶ Ekwkw-nsọ gi si,

“Ifiri i

ke onwon gi a kpo enyi ihun ogen ile;

we e me enyi ke atunrun

we duko d'e gbu.”

³⁷ Mba nu, o nwoni hun k'a sa-eka! Ime ihien ndini ile, enyi wu ndi-mmari ka ndi-mmari ile, ghani onye ahun nwe ihien-osisuo enyi! ³⁸ Makeni, o wegwo m enya ni ke onwon ke ndun, ke ndi mmon-ozu ke eje-mmon ndi ri a kinj, ke ihien ri ogeni ke ihien ri ihun, ke iken ile rini; ³⁹ ke ihien jen elu ke ihien mi mbugbu, ke ihien ozo owule we ke eke—o nwoni hun k'a saeka wefu enyi ime ihien-osisuo Osolobue nwe ebe enyi ri, ihien-osisuo a hun ri ime Kraisti wu Jizosi Di-nwoni-enyi!

Isi Nke Itenei

Osolobue Le Ndi-Izrelu

¹ M ri e ku ezioku id'anya Kraisti, arj m a tu ntu—ihori m ri a ghoni m id'anya Mmon-nsọ ni arj m a tu ntu, ni ² oken ekwan jun m obi, ni ogen ile ke obi gizikwo a cho n'o gbawapu m ³ ebe m n'e ro ndi alj m! Nke o ri m ni Osolobue bu m onu—wepude m ime Kraisti—omeni ohun ke we e gi nwon nzupuha.

⁴ M ri e ku oku ndi Izrelu: uwe ke Osolobue gi henrin umu; uwe k'o ghosi ogho a; uwe k'o ye nkwerigbama ahun o kwademe; uwe k'o ye Iwu hu; uwe k'o tumeni ofufe hu ri ime Iwu; uwe nwehen nkwa ndi hu Osolobue kwe; ⁵ Ebrahim le ndi-nedi mbu hu we marin amarin wu ndi nke we; ebon we ke we muye Kraisti rike ihian—Kraisti, hun wu Osolobue hun ihian ile le ihien ile ri okpuru e, hun richarin mma jenrin ejen! Ishe.

⁶ Ełeni ihien oku Osolobue ku banyeni ndi Izrelu a ghazini. Mba. Makeni, ele ndi Izrelu ile wu ndi Izrelu nke-esi. ⁷ Elezikwo ndi ile gha ehụ Ebrahim pụha wu umu a nke-esi, makeni, Osolobue si Ebrahim, “Eka Aziki ke umu we jenkọ d'a kpo umu i k'a gha bia.” ⁸ Onwan ghosi ni ele umu we mu ke ihian don a mu nwa wu umu Osolobue, kani, umu we mu ghahani nkwa hu Osolobue kwe, uwe ke we a gunye ni we wu umu nke-esi. ⁹ Makeni, ogen Osolobue gi kwe ya wu nkwa, ihien o ku wu: “Mgbeni akan-ile, m k'e kinhen, Sara a mu okennyef.”

¹⁰ Elede ohun suo. Makeni, ogen Ribeka gi ri ime ejime, nedi ohu ke we nwon, hun wu Aziki nedi enyi; ¹¹ kani, ni we d'a mu we, ke we keleni me ihien owule—ke mma ke njo—Osolobue no gwa Ribeka oku, igi ghosi ni omeni Osolobue cho n'o me ihien, o gi eka a a hori ihian, a kpo a— ¹² ni ele ihien we run k'o gi a hori we. Ihien Osolobue gwa Ribeka wu, “Hun kani siko d'e fe hun-nta.” ¹³ O rihu ke we don de e ime Ehuhuo-nsọ, si,

“M nwe ihien-osisuo jenni Jekopu;

kani, enwen m ihien-osisuo jenni Iso.”

¹⁴ Ni enyi si nwan n'o nwon onye Osolobue e gbeyeni? Mba, kaka! ¹⁵ Makeni o si Mozizi, “Onye owule m cho ni m me omiken e ke m k'e me omiken e; onye owule m cho ni m me ebere e ke m k'e me ebere e.” ¹⁶ Ya wu ele ihien ihian cho mobu ihien ihian run ke we gi e me e, kani omiken Osolobue suo. ¹⁷ Ime Ehuhuo-nsọ, Osolobue si eze ali Ijitu wu Fero, “M tum e i eze keni m gi i ghosi iken m, keni m gizikwo a me efan m ghagbari uwa ile.” ¹⁸ Ya wu nwan ni onye owule Osolobue cho n'o me omiken e ke o me omiken e, kani ndi o cho ni we gba isi-akwanran, o mezikwo we gba isi-akwanran.

Iwe-le-onuma Osolobue Le Omiken E

¹⁹ Kani umu k'a si m, “Omeni enina k'o me, ki haizni Chuku gi a koriani enyi wu ihian? Onye gbondontu uche Chuku?” ²⁰ Kani, iyu wu ihian-mmaka, onye k'i wude nwan i gi a shiagwari Osolobue? Ni ihien we kpu akpu juma onye kpun'a, “Ki haizni i gi kpu m enina?” ²¹ Ele okpu-ite nwe ke hu ihien o k'e gi okpuku-uru kpu? O nwe iken igi e kpu ite we gi e me ihien-oghọ, o nwezikwo iken gi ya wu okpuku-uru kpu ite we gi e gbu ani.

²² Kini ri a omeni Osolobue gi oken ndidi son ndi hun o kwademequ toni ntikpo, keni o ghosi iwe-le-onuma a, mezikwo ihian marin iken e? ²³ Kini ri a, omeni o me e keni o we oken ogho a ghosi ndi o cho n'o me ni omiken, ndi o kwademeo n'o k'e ye ogho, ²⁴ ya wu enyi, ndi ahun o kpo—hun o me ni ele ime ndi Ju suo k'o gha kpori enyi kani ke ime ndi Ju ke ime ndi wuleni ndi Ju. ²⁵ Onwan k'o ku ime Ekukwọ-nsọ, ime ehuhuo Hozia, si,

“Ndi wuleni ndi nke m

ke m k'a kpo 'Ndi nke m.'

Ali hu te rileni m obi ke m k'a kpo

'ali hu ri m obi.'

²⁶ Ebe ohu ahun we no si we,

'Unu ele ndi nke m'

ke we k'a nozi kpo we

'umu Osolobue ahun ri ndun.' ”

²⁷ Nke ndi Izrelu, Azaya gi we yi oro, si,

“Osun'a ni ndi Izrelu buhan oda

ke ejan ri mkpenren iyi,

ndi k'e nwon nzuofuha ime we ebuko oda,

²⁸ makeni,

Di-nwonn-nyi siko d'e yeknerin ndi ali hu afunfun hu o ku,

ye we ya ru ali!” ²⁹ Erira ke ya wu Azaya kuzikwo mbu, si,

“Omeni Osolobue Hun-nwon-iken-ile e te meni ni we gbuho du ni enyi umu, nke enyi a riguo ke Sodom, nke enyi a no ke Gomora.”

³⁰ Ke enyi k'e kuzi nwan? Ni ndi wuleni ndi Ju, hun te rileni a cho ke w'a don ri ochan, a riguo nwan ochan—iri ochan we gi okukwe nwehen; ³¹ bu ndi Izrelu, hun ri a lu ni we gi idonme Iwu ri ochan, asani eka ri ochan. ³² Ki haizni we gileni sa eka? Makeni egini we okukwe chu a, kama, we me e ke si ihien we run ke w'e gi ri ochan—ya we no kpo gburu “omuma-mkpo gburu ahun,” kpo gburu— ³³ rike ke we don de e ime Ekukwọ-nsọ, si,

“Lee enya,

e butogu o m omuma ime Zayonu

hun k'e me ihian kpo gburu;

nkume hun k'e me we dan.

Kani,

o kpuyeko ndi kwerini n'e.”

Isi Nke Iri

Ekpere Pọlụ E Mēni Ndị Izrēlụ

¹ Umunē m, ihien hūn a gūm m ẹgūn lẹ ihien m'a rịọ Osolobue ime ekpere n'o mēni ndi ali m wu ni we nwe nzuopuha. ² M k'a saeka shia ni we eri ni ihien Osolobue a du we adu, kanj, amamihiēn arja. ³ Makēni, ifiri ni amarin we uzọ ahun Osolobue gi e me ihian a ri ochan bu we hu a nwan ni we me e uzọ nke we, eweni we enwen we che uzọ hu Osolobue gi e me ihian a wuru onye ri ochan. ⁴ Makēni Kraisti wu isi-njendemē Iwu, keni onye owule hun kwerini hun uzọ henrin onye ri ochan ghahani ikwerini Kraisti.

Onye Kweri, O Wanahin

⁵ Nke iri-ochan ghahani idonme Iwu, lee ihien Mozizi de banyen'e: "Onye owule hun e donme ihien ndini Iwu ku wu onye k'e gi we ri ndun *." ⁶ Kanj, nke iri-ochan ghahani okukwe, ihien Ekwokwe-nsọ ku wu, "Ajukwole ni enwen unu ke 'Onye k'e jen nwan elu-igwee?' (Ya wu, keni o d'e wehe Kraisti) ⁷ mọbu 'Onye k'e jen nwan an-mmōn' (ya wu, keni o d'a gha ime onwun weli Kraisti.)" ⁸ K'ọ si ihian me? O si, "Oku Osolobue ri unu nsue—o ri unu ugb'onu, ri unu ime obi." Elee oku ro? Oku-okukweni enyi ri e kusonme: ⁹ ni, i gi onu i ku e ni Jesu wu Di-nwonni-i, y'e kweri ime obi i ni Osolobue gha onwun weli e, i k'e nwon nzuopuha. ¹⁰ Makēni, ihian gi obi e kweri, o wuru onye ri ochan; o gi onu a ku e n'o kwerigho, Osolobue a zuopuha a. ¹¹ Makēni, Ehwu-nsọ si, "O kpuyeko onye owule kwerini n'e." ¹² Makēni eka ohu ke Osolobue gi e son onye owule, ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju. Nna ohu ahun wu Nna ihian ile. O hu ngozi e e kpu onye owule kpokun'e, e hukpu we ya oda-oda. ¹³ Makēni Ehwu-nsọ si, "Onye owule kpoko efan Onye-nwonni-enyi k'e nwon nzuopuha."

¹⁴ Kanj, nani ke w'a don kpoko onye we keleni kweri ni? Nani ke w'a don kweri ni onye we keleni nutu banyeni? Nani ke w'a don nu banyen'e omeni o nweni onye zi we ozi banyen'e? ¹⁵ Nani ke w'a don zi ya wu ozi omeni e zipuni we ndi-ozu d'e zi ya wu ozi? Ya ke Ehwu-nsọ gi si ni "Obija ndi-ozu hūn e wehe ozioma a rika mma, ijen we a rika mma." ¹⁶ Kanj, ele ihian ile kweri ozioma. Azaya le enwen e si, "Di-nwonni-enyi, onye kweri ozi enyi zi?"

¹⁷ Ya wu, ihien ihian nu k'o gi e nwe okukwe; ihien w'a nu nwehen okukwe wu ozi banyeni Kraisti.

¹⁸ Kanj, m ri a ju ke ndi Izrelu anuni ya wu ozi? Ezie, a nuguo w'a. O rihu ke Ehwu-nsọ don ku, si,

"Olu we a puole, o ruole uwa ile;
ihien we ri e ku e ruguo njendemē uwa."

¹⁹ M riji nwan a ju ke ndi Izrelu aghotani? Nke ibuzo, Mozizi le enwen ku ni Osolobue si, "M k'e gi ndi nwonlani ihien we wu,

me enya fuma unu ufu;
m k'e gi anj ndi nzuzu
kpasu unu iwe."

²⁰ Azaya no rikin obi kude hunni Osolobue ku, ni,
"Ndi rileni a cho m,

uwe hun m;
e we m enwen m ghosi

ndi ghaleni a ju ukwere m."

²¹ Nke ndi Izrelu, Azaya ku ni Osolobue si, "M shiafu eka m ke uhuhin han keni m nabanhan ndi nnu-pu-isini, ndi isi-ikenni."

Isi Nke Mmanai

Omiēn Osolobue Gi E Son Ndị Izrēlụ

¹ Ni m ju nwan ajuju, "Osolobue a juguo ndi nke e wu ndi Izrelu?" Mba, kaka! Makēni, mme le enwen m wuzikwo onye Izrelu, nwa Ebrahim, onye ikpun-ulo Benjamini. ² Osolobue ajuni ndi nke e, hun o hoto gha isi mbidon lala!

Unu anyanhanni ihien Ehwu-nsọ ku ebeku Elaija no ri e kpe ndi Izrelu eka Osolobue? Ke Elaija don si, ³ "Di-nwonni-enyi, e gbuchanringuo we ndi-amuma i, tikpopusonme ebe ndi w'a no a chuyen'i ejan. Mme suo hodu, bu we ri nwan a cho ni we gbu m!" ⁴ Kanj, kiji ke Osolobue za a? Osolobue si a, "E butoguo ni m enwen m madu nnu-uku esa (madu ogun-iri kwasi nnu-mmesa) hun gbutuleni ni mmōn Baa osekpū."

⁵ Erija k'o rikwo nwan; o nwonghozi ndi buleni oda hoduni hun Osolobue gi efoma a hoto. ⁶ O me nwan ni efoma k'o gi me e, ya wu elezi ifiri orun ihian run—nke o me ni efoma elezi efoma.

* **Isi Nke Iri:5** Livitikosi 18.5

⁷ Kini me nwan? Ndi Izrelu ahunni ihien we ri a lugbu enwen we, a cho; kanj ndi ahun buleni oda Osolobue hori suo wu ndi hunn'a—Osolobue a kpokin obi ndi hoduni, ⁸ rike ke Ekwkw-nso don ku, si,

“Osolobue no me we amarinzile
ihien we ri e me;

me enya we eleghale uto;
me ntin we anule ihien—
d'e rukwo nwan tanni.”

⁹ Defidi si,

“Ihien-oriri we ya wuru onyan,
onyan we gi nwundon we,
ya wuru omuma hun e me we a kpogburu;
ya wuru ihien we gi megwari we.

¹⁰ Enya ya kpu we ishi,
amangbe we legha uto;
we hieto jenin ejen!”

¹¹ A ju m nwan ajaju: ke ndi Ju kpogburu, we dangungwon adangungwon? Mba, kaka! Kama, make ni we me njo, nzuofuha a biagun ndi ali ndi ozo, keni enya fuma uwe wu ndi Ju. ¹² O me nwan ni njo ndi Ju, ndi Izrelu, weheni uwa eregede ihien ri mma—ni edan we dan weheni ndi wuleni ndi Ju eregede ihien ri mma, ihien ka oda apuhako ogen we gi wekinhen we, ogen nke we e gi richanrin mma?

Ke Nzuofuha ndi Wuleni Ndi Ju Ri

¹³ M ri nwan a gwa unu ndi wuleni ndi Ju. Ebe o me ni m wu onye-ozu pu-ichen Osolobue ebe ndi wuleni ndi Ju ri, m'e mekenme oku orun m, ¹⁴ ikenkwo ni m saeka gi uzoni me enya fukem ndi ali m, keni m s'eka zuofuhade ndi hu ime we. ¹⁵ Makeni, omeni ju we togbo ke uwa le Osolobue gi don, kini ke inabanhanni we k'e wehe nwan? O meko igha onwun rizi ndun?!

¹⁶ Omeni hun we bu uto beri ye Osolobue hugho nso, ya wu ni ogbe bredi we gha beri e rizikwo nso; omeni mkpogun osisi ri nso, agala ndi rin'a huzikwo nso.

¹⁷ Omeni we kwapu nme agala olivu we kun akun, we unu wu agala olivu-ofia cheni ndi hoduni d'e son we ri erere ri olivu hu, ¹⁸ eleniakwole ni agala ndi hu mobu nyanma ni we isi. Kanj, unu nyanma isi, nyanhankwo ni ni ele unu bu mkpogun osisi ahun, mkpogun ya bu unu.

¹⁹ Kanj i k'a si, “Eghe, ifiri m ke we gi kwapu agala ndi ahun nu, keni o beyeni m uto.”

²⁰ Ezioku ro. Kanj, we kwapu we make ni ekwerini we, bu unu nwen we buche ebuche ri ebuhu make ni unu kweri ekweri. Ka egikwole n'e pacheme, kama, gikwo ni egun e bi! ²¹ Makeni, omeni Osolobue ahaturi ndi Ju hun wu ezigbo agala osisi hu, o hatukokwo unu-o!

²² Ebeni ke enyi no hun efoma Osolobue le aka-iken e: o gi aka-iken e son ndi hun danpuni; kanj, o gi efoma e son unu ndi kwerini—kasi a me ni unu nodihukwo ime efoma a. Kanj, omeni unu anodisonmeni, o siko d'a kwapuzikwo unu nwen. ²³ Nke ndi Ju hu we kwapu make ni ekwerini we, we kweri, Osolobue k'e we we che osisi hu—make ni o k'e ri-eka me e. ²⁴ Omeni Osolobue gha osisi olivu-ofia kwari unu, me ihien we ghaleni e me, we unu che olivu we kun akun, ya wu n'o k'a kade Osolobue nfe iwekinzi agalaba ndi we kwapu che osisi hun we gha kwafu we.

Omiken Suo Ke Osolobue Gi A Zuofuha Ihian

²⁵ Umune m, m cho ni unu marin eziokuni mini, ghota a ohunma—amangbe unu gha e ro ni unu a rika mma, pacheme. Ndi hu ime ndi Izrelu a wuruguo nwan ndi isi-akwanran; kanj Izrelu agbasanmeko isi-akwanran jenin ejen—o k'a toruhu ogen ndi wuleni ndi Ju hun k'a bia d'e kunrun Osolobue k'e gi zu onu. ²⁶ Eriazikwo, ndi Izrelu ile jenkwo nwan d'e nwon nzuofuha, nokwe ke Ehuhuo-nso don ku, si,

“Onye-nzuofuha k'a gha obodo Zayonu bia;
o k'e wepu njo ime igunrun umu Jekopu.”

²⁷ “Onwan wu nkwerigbama hun k'a ri egbata mme le we,
ogen m k'e gi wefu njo we.”

²⁸ Ebe ozioma ri, ndi Ju wu ndi inenren Osolobue make unu. Kanj, o me nke ohori, ndi ihien we a suo Osolobue ke we wu—make ndi nedi we kanj hun o hori. ²⁹ Makeni Osolobue ara gbehuto obi e banyeni oyiye o ye le oku o kpo.

³⁰ K'o don me ni unu ndi hun te wu ndi nupu-isi okpuru Osolobue e nwonhenguo nwan omiken aka Osolobue make ni ndi Ju nupu isi, ³¹ erira k'o donzi me ni we nwen a wuruguo nwan ndi nupu-isi, keni omiken Osolobue me ni unu wuru uto we e gi nwonhenzikwo

omikęn ęka Osolobue. ³² Makęni, Osolobue a gunguọ ihian ile ye ndi nnuwu-isi, kęni o hun uto me ni ihian ile omikęn.

Jja-mma Ya Rini Osolobue!

³³ Euu! Osolobue e mekenmeke odafin!

Amamihien e le ako-le-uche e
e mike!

W'a ra saeka ghota iroro o tu!

W'a ra saeka ghota ke o me! ³⁴ Makęni Ehuhuo-nsọ si,

“Onye marin uche Di-nwonna-enyi?”

Onye a dun a odun?

³⁵ Onye yetu e ihien owule,
hun o gi kukin e ya?”

³⁶ Eghę! Makęni, ihien ile gha eka a bia; ihien ile a ri ghanan'a; ihien ile a rizikwo n'a.

Ojja-mma ya rin'a jęnin ejęn! Iseę.

Isi Nke Mmębuo

Obibi Furu Ndi E Fee Osolobue

¹ Umune m, m gi nwan ifiri omikęn Osolobue meni enyi a riu unu, we ni ehụ unu ye Osolobue nọke ejan ri ndun we chuyen'e, ejan ri nsọ, ejan hun a sọo n'a—onwan wu ezigbo ofufe hun furu unu k'e fe. ² Akirinle ni obibi uwan, kama, ni ni Osolobue gbanwon unu ghanan igbehutochanrin iroro unu. Me n'e keni unu hun uto marin ihien wu uche Osolobue, hun ri Osolobue mma, hun a sọo a usọo, hun zu oke.

³ Ghahan ioyiye Osolobue gi efoma ye m, m si onye owule ime unu: ewerile enwen i kari ke i han, ka donrin enya lele enwen i, ni marin ke Osolobue yehan i okukwe, ohun k'a gwa i ke i han, gwa i ihien i k'a kpo enwen i.

⁴ Ke onye-onye ime enyi don nwe ehụ ohu hun nwe mkpamkpa-ehụ bu oda bu mkpamkpa ndi hu ile a ra run ihien ohu, ⁵ erira k'o ri ime Kraisti. Enyi ndi ri ime Kraisti bu oda, kan, enyi ile wu ehụ ohu. Onye-onye ri ime ehụ Kraisti hu wu nke ndi ozo ile. ⁶ Enyi nwesonme oyiye ri ichen-ichen ke Osolobue don yesonme enyi. Omeni oyiye ihian wu izi ozi Osolobue si a zi le ibu-amuma, y'a me e ke okukwe e han. ⁷ Omeni oyiye ijen-ozu ro, ya jęnme ozi; omeni nkuzi ro, ya kuzime nkuzi; ⁸ omeni igi oku-Chuku a kpotien obi ihian ro, ya memę e; omeni iyen ndi nwonleni eka ro, y'a ha eka ohunma-ohunma; omeni okiki ro, ya runshi ikęn; omeni ime omikęn ro, ya gi ighogho e me e.

Ihien-osusuo

⁹ E nweni ihien-osusuo gha akpakali obi puha. Izize eje-ihien ya e ze onu; e kwonkenme ni ihien ri mma. ¹⁰ Ihien ibe onu ya sọoma unu oda-oda nọke umune; e ye ni ibe unu ogho kari enwen unu. ¹¹ Anikwole ni adudu unu bena, ka e zekenme ni ime-mmọn, a runni Di-nwonna-enyi orun. ¹² A ghogho ni make olil' enya unu nwon; e nwon ni ndidi ime nsongbu unu; wuru ni ndi we gi e don enya ebe ime-ekpere ri. ¹³ E son ni ibe unu e yeni ndi nke Osolobue ihien ri a ko eka. A nabanhan ni ndi-obja.

¹⁴ A gozi ni ndi ri e kpokpo ni unu; a gozi ni, abukwole ni onu. ¹⁵ Son ni ndi ri a ghoghoni ghogho, unu e son ndi ri a kwanni kwan. ¹⁶ E gi ni obi ohu e bi. Apachekwole ni, ajukwole ni ison ndi onodi we lua ali a kpa mọbu irun orun ndi lua an i w'a kporia. Erole ni ni unu ka ndi ozo mkpa a ri.

¹⁷ Megwarikwole ni onye owule eje-ihien. Donrin ni enya a hun a ni unu e me ihien k'a ri ihian ile mma enya. ¹⁸ Lilimakenme ni y'e me ihien ile furu ni me hun udon e gi ri egbata 'yu le onye owule. ¹⁹ Ndi owu m, e megwarile ni; ka la ni mmęgwar i to ni Osolobue, makęni Ekukwo-nsọ si, “Di-nwonna-enyi si, 'Mme k'e megwar; mme k'a kukin.’ ” ²⁰ Kama, “Omeni egun ri a gun enenren i, y'e ye e ihien-oriri; omeni egun ihien-orira ri a gun a, y'e ye e ihien o k'a ra. Makęni i gha e me e, i ri a buo ikeke-okun a buoye e isi*.” ²¹ Anile eje-ihien meri i, ka gi ihien-oma meri eje-ihien.

Isi Nke Mmęto

Ihume Ni Ndi-okiki Isi

¹ Ihian ile we humę ni ndi-okiki isi. Makęni, o nwonna okiki rini hun Osolobue tumeleni. Osolobue ya tumę okiki ile rini. ² Ya wu, onye owule nupu ni ndi-okiki isi ri e nupu isi okpuru ihien Osolobue tumę. Ndi e me erira ri e weheni enwen we afunfun. ³ Makęni, egun ndi ri a kini ara tu ndi e me ihien ri mma—ndi e me eje-ihien ke egun w'a tu. Y'a chogho nwan

* **Isi Nke Mmębuo:**20 mọbu: ...ifenren e megbu e.

nị egun onye rị a kịnị tūbehi i? Meme nwan ihien rị mma. O k'a ja i mma. ⁴ Makeni odibo Osolobue k'o wu—o n'a run onun make orinimma i. Kani, i me eje-ihien, egun e ya tumakwo i, makeni o pia hu o bu o gi e ye afunfun, o bukwon'a mmaka! Odibo Osolobue k'o wu, iya ke Osolobue gi e ye ndi e me eje-ihien afunfun. ⁵ Ya wu, ihume ni ndi okiki isi rị mkpa. Ele make we gha e ye i afunfun suo, kama, make obi e ghazikwo a ma i ikpe.

⁶ Ya haizikwo unu gi a ku ugwo-isi: makeni ndi rị a kini wu ndi-idibo Osolobue hun e gichanrin ogen we ile a ki. ⁷ Ku ni nwan onye owule ihien unu gi e: omeni ugwo-isi ke i gi, y'a ku ugwo-isi; omeni egbo-ali mobu egbo ndi ozo w'a na ro, y'a ku a; omeni mgbaye ke i gi we, y'e ye we mgbaye; omeni ogho ro, y'e ye we ogho.

Ugwọ Enyi Gi Ihian Ile

⁸ Eghęę, kupu ni onye owule ugwo unu gi we—mmani ihien-osisuo, w'a ra gibehi ugwo ihien-osisuo. Makeni, onye owule nwe ihien-osisuo ibe e e mezugwo Iwu. ⁹ Ihien ndi hu Iwu ku: "Agherele; egbule ochu, ezule ohin; anile ihien owule la i enya" le ihien ozo owule Iwu ku ke we wegbama ime iwuni hun si, "Ihien ibe i ya suo i ke ihien enwen i don a suo i." ¹⁰ Onye nwe ihien-osisuo ihian asaeka me e eje-ihien; ya wu nwan ni onye nwe ihien-osisuo ibe e e mezugwo Iwu.

Obibi Ndi Ri Ime Ukpe

¹¹ E bi ni nwan enina makeni unu a maringwo ogen enyi rị ime e: ni ogen e rugwo unu e gi gha uran tenhin, makeni ogen nzuofuha enyi a ringwo nsue kari k'o rị oruru-ali hu enyi gi kweri. ¹² O tegwo ohihi gba; eki e d'e fon. Ni enyi mēbehi ni nwan ihien ndi ahun wu ihien ishi, enyi e yiri ewuru-agma ndi wu nke ukpe gi a lu ogun. ¹³ Ni enyi e bi ni ohunma ke ndi rị e bi ogen eki gi rị enu. Enyi esonko ni we e jen eje-mmemme mobu a ra manya a tu; enyi aghereko ni mobu bime eje-obibi; enyi emeko ni ndi ikpe mobu ndi enya-ufu. ¹⁴ Kama, yiri ni Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi nọke ewuru; erozile ni ke unu a don me eje-ihien ndi hun a gun ehụ unu egun.

Isi Nke Mmęto

Amale Ni Ibe Unu Ikpe

¹ A nabanhan ni onye kweri ni Jesu hun okukwe e keleni ze, kani, elekwwo hun unu e gi e son e hu a do ihien onye kweri le ihien o kwerileni:

² O nwe ndi kweri ni ihian furu n'o ri ihien ile, kani onye hun okukwe e zeleni e ri mkp'ehuhwo suo. ³ Onye hun e ri ihien ile y'e leliale onye ghaleni e ri ihien ile; onye hun a so nso ya amale onye hun e ri ihien ile ikpe, makeni Osolobue a nabanhangwo a. ⁴ Onye k'i wu i gi a ma odibo onye ozo ikpe? Nna a k'e ku k'o turugho k'o turuni. Kani o k'e turu, makeni Di-nwonna-enyi k'a saeka me n'o turu.

⁵ Onye ohu weri e ni uhuhoin ohu ka nso a ri kari uhuhoin ndi ozo; kani onye ozo weri e ni uhuhoin ile wu ohu. Onye-onye ya kwonkenme hun we e enya. ⁶ Onye hun weri e ni uhuhoin ohu ka mkpa gi ifiri Di-nwonna-enyi e me erira. Onye hun e ri ihien ile gi ifiri Di-nwonna-enyi e ri, makeni o ye Osolobue ekele make ihien-oriri hu. Onye hun a soni gi ifiri Di-nwonna-enyi a so—e ye Osolobue ekele. ⁷ O nwonna onye owule rị ime enyi hun rị ni enwen suo ndun; o nwonzikwoni onye owule hun a nwunni enwen e suo. ⁸ Omeni enyi rị ndun, enyi rị ni Onye-nwonna-enyi ndun; omeni enyi a nwunhun, enyi nwunni Onye-nwonna-enyi. Ya wu, osuon'a ni enyi rị ndun mobu ni enyi nwun a nwun, enyi wu nke Onye-nwonna-enyi. ⁹ Onwan hain Kraisti gi nwun, nwungu, rizi ndun: keni o hun uzo wuru Nna ndi rị ndun le ndi nwunni.

¹⁰ Iyu nwen, ki hain nwan i gi a ma nwen e ime Kraisti ikpe? Ki hain i gi e lelia nwen e-ime-Kraisti? Enyi ile k'e turu ihun Osolobue n'o kin enyi ikpe. ¹¹ Makeni Ehuwo-nso si,

"Di-nwonna-enyi si,

'Ebe o me ezie ni m rị ndun,

onye owule k'e sekpu ni m;

onu ile k'e ku e ni mme wu Osolobue! "

¹² Ya wu nwan ni, onye owule ime enyi siko d'a koni Osolobue k'o don bi.

Emekwole Ni Ibe Unu Dan

¹³ Ya wu, ni enyi mabehi ni nwan ibe enyi ikpe. Kama, ni enyi kwademe obi enyi ni enyi ebutokoni nwenę enyi ime Kraisti omuma kpogburu mobu bu uke che n'e.

¹⁴ Rike onye nke Di-nwonna-enyi wu Jesu, o we m enya ohunma-ohunma n'o nwonna ihien-oriri owule rileni ochan; kani omeni ihian e weri ihien-oriri owule n'o ru aru, ya wu ni o ru aru ebe onye hu rị. ¹⁵ O me nwan ni ihien y'e ri rị e ye nwenę i nsongbu, ya wu ni y'a rizi e gi ihien-osisuo e bi. Egikwole ihien-oriri y'e ri tikpo onye Kraisti nwunni onwun! ¹⁶ Kpanchanpukwo enya, amangbe ihian a kpo ihien-oma i eje-efan. ¹⁷ Makeni Ali-eze Osolobue ele ihien-oriri le ihien-orira, kani obibi Chuku cho, udon le ighogho hun Mmon-nso e ye. ¹⁸ Onye owule rị e gi uzoni e fe Kraisti, ihien onye hu a suo Osolobue usuo, ndi ozo e kuzi oku e ohunma.

¹⁹ Nị enyi lili nwan e mesonme ihien ndi hun e wehe udon le hun enyi e gi e me ibe enyi a gha ihun ime okukwe. ²⁰ Egikwole ifiri ihien-oriri tikpo orun Osolobue. Ezioku-ezioku, o nwonna ihien-oriri runi, kanj eje-ihien k'o wu ni ihian e ri ihien owule k'e me onye ozo dan. ²¹ O ka mma ni y'e erini anu mobu ra manya mobu me ihien ozo owule hun k'e me wewene i ime Krajist dan.

²² Ya wu, ihien owule i kwere banyeni ihien ndini, ya ri egbata 'yu le Osolobue. Ngozi wu nke ndi ahun ghaleni e gi ihien we kwere n'o hugho mma a ma enwen we ikpe. ²³ Kanj, omeni ihian gi obi-ebuo e ri ihien o ri e ri, ikpe a maguo a, makeni o rini e gi okukwe e ri e—makeni ihien owule ihian me bu ele okukwe k'o gi me e wu njo.

Isi Nke Mmisen

A Chozikwo Ni Orinmma Ndi Ozo

¹ O furu ni enyi ndi zeni ime okukwe e di ndi zeleni ebe we noleni me ohunma, ele ime ihien a suo ni enyi. ² Nị enyi e me ni ihien a suo ibe enyi hun k'a rini we mma, keni enyi hun uzo enyi e gi me we sue ime okukwe. ³ Makeni Krajist emedeni k'o suo ya le enwen e; kama, o mehu ke Ekwokwo-nsọ don ku, ebegu we de, si, "Mkpatri hu we kpatri, mme gi isi buru e."

⁴ We de ihien ile we deye ime Ehuho-nsọ keni we gi e kuzi enyi, keni enyi hun uzo gi ime hun Ekwokwo-nsọ a gba enyi lezi idin-ndidi wuru ndi nwon olile-nya.

⁵ Osolobue hun e ye ndidi le nkasị-obi, ya yeni onu eka e gi obi ohu e bi—k'o furu ime Krajist wu Jizosi, ⁶ keni onu ile hun uzo gi olu ohu e weheni Osolobue hun wu Nedi Di-nwonna-enyi wu Jizosi Krajist ogho.

A Nabanhan Ni Ihian Ile

⁷ A nabanhan ni nwan ibe onu ke Krajist don nabanhan unu, keni unu hun uzo e weheni Osolobue ogho. ⁸ Makeni Krajist bia d'a runni ndi Ju keni oghosi ni Osolobue wu onye ezioku, ghahani imezu nkwa Osolobue kwe ndi nedi we kanj; ⁹ o biakikwo ken'o me ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju ja Osolobue mma make omiken Osolobue. Erira ke we don de e ime Ehuho-nsọ, si,

"Maké ufiri e, m k'a ja i mma ebe ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju ri; m k'a bu ni efan i ebu ija-mma."

¹⁰ O siri, "Ndi ali ndi ozo hun wuleni ndi Ju, son ni ndi nke Osolobue ghogho."

¹¹ O siri, "Ani ndi ozo ile wuleni ndi Ju, ja ni Di-nwonna-enyi mma; ali ile, bunj n'a ebu ija-mma."

¹² Osolobue gizi Azaya si, "Mkpogun Jese k'a puha—Onye ahun hun jenko d'e lihi, kima ndi ali ile; iya ke ndi wuleni ndi Ju k'e gi don enya."

¹³ Osolobue, onye hun olile-nya gha eka a abia, ya gi ighogho le udon ile gbajun unu ke unu don ri e gi e e don enya. Y'a me e, keni unu nwe olile-nya, nwe e oda-oda, ghahani iken Mmon-nsọ.

Iken Polu Gi E De

¹⁴ Umune m, o weguo m enya ni mma-mma jun ime unu, ni amamihiun jun ime unu, ni unu k'a sazikwo eka kuzi ibe unu. ¹⁵ Kanj, o nwegho ihien ndi m ku ndun-ndun ime ehuhuo-ozini, keni m nyanhanzini unu we. M'e kushi iken make eka Osolobue hun ri ime ndun m, ¹⁶ hun o gi tumu m onye a runni Krajist' wu Jizosi ime igunrun ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju. M ri nwan a run ke onye nchu-egan ghahani izisonme ozioma Osolobue. M ri a run keni ndi ani ndi ozo hun uzo wuru ihien we ye Osolobue hun Osolobue a nabanhan, oyiye Mmon-nsọ don nsọ. ¹⁷ Ya wu, o furu nwan ni m'a nyan isi banyeni ihien Jizos' Krajist gi m run ime ihien Osolobue. ¹⁸ Ekwokwe m ihien owule kari ihien Krajist gi m run ime igunrun ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju, hun o gi me we wuru ndi e hume ni Osolobue isi. O gi oku-onu m le ihien m run me e, ¹⁹ le iken o gi ihien-ahima le orun-atumanya kpa, lezi ghahani iken Mmon nke Osolobue—nke wu ni e zichanringuo m ozioma Krajist ghakworj Jerusalem d'e ru Ilairikom. ²⁰ Ihien m'a chokenme wu ni m'e zi ozioma ebe we keleni nutu efan Krajist, amangbe m'a tunyezi ebe onye ozo tunmaguo. ²¹ Kama, m ri e me n'o ri ke Ehuho-nsọ don ku, ni, "Ndi we gwatuleni banyen'e k'a hun; ndi nutuleni banyen'e k'a ghota."

Polu A Tu Iroro Ijen Rom

²² Ifiri e ke m gileni sa eka bia d'a hun unu ogen ile m gi cho ni m bia.

²³ Kanj, hunni o me nwan n'o nwezini ebe hoduni m k'a no run orun azunni ile bu o mepuguo ahua ole-le-ole m choma ni m bia d'a hun unu, ²⁴ a kwademegu m ni m k'a bia

m jenkoni Speni. M bu e obi ni m k'a banhan d'a hun unu m jenkoni, keni unu ye ni m eka m jenkoni ebefu—mm'e unu nogu eker'e.

²⁵ Kani, m jenkoni nwan Jerusalem kieni d'e yeni ndi nke Osolobue ri ebefu eka. ²⁶ Makeni ndi kwerini risomme Azuun Masedonia le Akaya e wepuhago obi, shiapu efu tuni ndi igbenye ri ime ndi nke Osolobue ri Jerusalem ihien. ²⁷ Uwe gi uche we me ihien. Ezioku-ezioku, o furugho, makeni we gi ndi kwerini ri Jerusalem ugwo. Makeni, omeni ndi wuleni ndi Ju e songu uwe wu ndi Ju keri ngozi ime-mm'on we, o furu ni ndi wuleni ndi Ju gizi ihien unani we nwe yeni we eka.

²⁸ M runggu ogboni, wegwu ihien ile we tu ye we, m k'e jen Speni; m jenkoni a banhan m d'a hun unu. ²⁹ Ogen m'e gi bia d'a hun unu, a maringho m ni m k'e gichanrin ngozi Kraisti bia.

Polu A Riọ Wẹ Ekpere

³⁰ Umune m, m ri e gi efan Di-nwonn-enyi wu Jizos' Kraisti le ifiri ihien-osusuo gha eka Mm'on-nso bia hun enyi nwe jeni ibe enyi a riọ unu ni unu son m mekenme ekpere, unu a rikememe ni m Osolobue. ³¹ A riọ n'a n'ọ gba puha m eka ndi kwerileni hun ri ime ali Judia; a riọzin'a ni ndi nke Osolobue ri ime obodo Jerusalem nabanhan ihien m jenkoni ebefu d'e meni we, ³² keni m gi ighoghọ bia d'e kunrun unu, omeni Osolobue a chogho, e son m unu nodigu—gi e zu iken, ndun a banzi m. ³³ Osolobue, onye hun e ye udon, ya nanyi unu ile. Ise.

Isi Nke Mmisen

Polu Ekele Ndi Ri Ichẹn-ichẹn

¹ Nabanhan ni nwe efenyi-okpoho wu Fibi, hun wu onye ohu ime ndi-orun uka ri Senkre; o lala d'a hun onu. ² M si unu gi efan Di-nwonn-enyi nabanhan a k'o furu ni ndi nke Osolobue a nabanhan ihien. Yeni n'e eka owule o cho ni unu yen'e, makeni ya le enwen e e yepukani ndi bu oda eka, ke mm'e nwen.

³ Kele ni Prisilja le Akwila, ndi mm'e le we gba a run orun Kraisti Jizosi. ⁴ Oku m te k'e gbu we. Ele mm'e suo ri e kele we, ke ndi uka ile risomme ali ndi wuleni ndi Ju ri e kele we. ⁵ Kelezi ni uka hun a no iwe we e zu. Kele ni ezi owu m wu Epenetos. Iya wu onye ibuzo kwerini Kraisti ime Azuun Eshia. ⁶ Kele ni Meri, hun runkenme ni unu orun. ⁷ Kele ni Andronikos le Junias, ndi Ju ibe m ke we wu, mm'e le we wi no unu-ngan. We wu ndi w'a gbaye ime ndi-ozu pu-ichen, uwe bu m uzo wuru ndi nke Kraisti.

⁸ Kele ni Amplayatosi, ezi nwen m ime Di-nwonn-enyi. ⁹ Kele ni Obanosu wu onye-orun ibe enyi ime orun Kraisti le ezi owu m wu Stakisi. ¹⁰ Kele ni Apeles, hun we e ku oku e ohunma ime Kraisti. Kele ni ezi-le-ulo Aristobulosi. ¹¹ Kele ni Herodionu, hun mm'e le iya wu onye ali ohu. Kele ni ndi hun kwerini Di-nwonn-enyi ime ezi-le-ulo Nasisosi.

¹² Kele ni Traifina le Traifosa, ikpoho ndi hu a runkenmeni Di-nwonn-enyi orun. Kele ni ezi owu m wu Pesis, hun runkenmeni Di-nwonn-enyi orun. ¹³ Kele ni Rufosi, hun Di-nwonn-enyi hoi, ya le nne e hun e me mm'e le enwen m ke nwa a ogen ile. ¹⁴ Kele ni Asinkritosi le Flegonu le Hemisi le Patrobasu le Hemasi le umune ndi ozo ime Kraisti we ile ri ebefu. ¹⁵ Kele ni Filologusu le Julia. Kele ni Neriusu le nwen-e-okpoho. Kele ni Olimpasi le ndi nke Osolobue ile hun we ile ri ebefu.

¹⁶ Dide ni ibe unu ndide ri nsu.

Ndi uka Kraisti ile e zi ekele.

Oku Ikpaazuun

¹⁷ Umune m, dodo, o ri eka unu, kpachanpu ni enya make ndi e buhe nkebe, e me okukwe unu uke ebe we n'a kuzi ihien wuleni ezioku ahun ndi kuzini unu kuzi unu. Gba ni ni we oso! ¹⁸ Makeni ndi e me ihien ndin a ri e fe Nna enyi wu Kraisti; kani we ri e fe efu we le ihien a guni we. W'e gi onu-oma le oku a suo usuo e dufie ndi marileni ihien.

¹⁹ Ihien ile a nugu ke unu don ri e hume isi. Ufiri e, efu ri a suo m usuo banyeni unu. M cho ni onu a wu ndi marin ihien ebe ime ihien ri mma ri, unu a wu ndi marileni ihien ebe ime eji-ihien ri. ²⁰ O bieko Osolobue hun e ye udon a zokpuko Ekwensu ye okpuru uku unu.

Efoma Di-nwonn-enyi wu Jizosi ya nanyi unu.

²¹ Timoti, hun mm'e le ya wi a run orun e zi ekele unu, erira ke Lushosi donzi zi ekele unu. Jasin le Sosipata, ndi Ju ibe m, e zizi ekele unu. ²² Mm'e wu Tetiosi, hun de ekukwo-ozini gi efan Di-nwonn-enyi e zi ekele unu. ²³ Gayosi, hun m ri iwe e, hun uka no iwe e e zu, e zi ekele unu. Erastos, hun e domeni obodoni egbo le nwen enyi wu Kwotus' e zi ekele unu.

²⁴ [Efoma Di-nwonn-enyi wu Jizos' Kraisti, ya nanyi onu ile. Ise.]

Ojia-mma Ya rini Osolobue!

²⁵ Ojija-mma ya rịnị Osolobue! Iya wụ onye hụn k'a saaka gi ihien rị ime oziomanị m rị e zi hụn wẹ gi a masonme okwa banyeni Jesu Kristi, me unu zekemem. Oziomanị le okwanị rị e ku oku ihien-mini hụn te zueri edei. ²⁶ Kanị, e wepuhagwo w'a nwan ifon; wẹ rị nwan e gi ihien ndi-amuma desonme ime Ehuho-nsọ e me ndi ali ile a marin a; Osolobue hụn rị ndun jenrin ejen ya ye iwu si wẹ me erira, keni ndi ani ile hụn uzọ kweri, gi okweri hụ wẹ kweri humen'e isi.

²⁷ Eghege, ojija-mma ya rịnị Osolobue! Osolobue hụn ya sọo marin ihien ile! Ya rin'a jenrin ejen ghahanị Jizos' Kraisti! Isege.

Èhùhùọ-Ozi Ibuzọ Pọlù Dejeñni Ndi Kọrẹnti Ndi Kọrẹnti, Nke Ibuzọ

¹ Mmẹ wu Pọlù de Èkùkwo-ozini, mmẹ lẹ nwenẹ ẹnyi wu Sostenesi. Kraịstị wu Jizọsị kpọ m, tumẹ m onye-ozì ẹ pù-ichẹn makẹni uche Osolobue rọ. ² Ẹnyi rị e dejeñni ndi ụka Osolobue hụn rị obodo Kọrẹnti; ndi Osolobue dọn nsọ ime Jesu Kristi; ndi wẹ kpọ d'a wuru ndi-nsọ. Ẹnyi rị e dejeñni uwẹ lẹ ndi ile rị ebe ọwụlẹ, hụn a kpọku ẹfan Nna-ẹnyi wu Jesu Kristi—Nna ẹnyi lẹ wẹ. ³ Ẹfọma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobue Nedi ẹnyi lẹ Nna ẹnyi wu Jizọs' Kraịstị bja ya nọyeni unu.

Ngọzi Hụn Rị Imẹ Kraịstị

⁴ Ogeñ ile kẹ m gi e gi ifiri unu a kpanmịn Osolobue, makẹ ihien ile o gi gọzi ọnu ime Kraịstị wu Jizọsị. ⁵ Makẹni, ime Kraịstị, unu e nwẹguo oyiye bu ọda ụzọ ile—kẹ oyiye iku-oku kẹ udi amamihien ile rị ichen-ichen— ⁶ kẹ o dọni rị a puha ifon ni ozi Kraịstị e weriguo ọnodi ime unu. ⁷ Ya wu, oyiye Mmọn-nsọ akọni unu, kẹ unu dọn rị e che ọbija Nna-ẹnyi wu Jizọs' Kraịstị.

⁸ Nna ẹnyi wu Jizọs' Kraịstị k'e mezikwo unu turu d'e ru njendeme, makẹ unu gha e nwon nkọriani Uhuofin Nna-ẹnyi wu Jesu Kristi. ⁹ Osolobue hụn kpọ unu d'e sọn Nwa a wu Jizọs' Kraịstị Nna-ẹnyi mọkọ wu onye wẹ e gi dọn ẹnya.

Ikpe Lẹ Nkebe Imẹ Ụka!

¹⁰ Umunẹ, m gi ẹfan Nna-ẹnyi wu Jesu Kristi a rịọ unu, ni unu ile e kweyeni ibe unu, amamgbe nkebe gha a rị ime igunrun unu, kama, ni unu e nwẹ obi ohu, a chụ ihien ohu.

¹¹ Umunẹ m, m rị e ku ọnwan makẹni ndi hụ ime ndi ikpun-ulo Klo a gwaole m ni ikpe lẹ nkebe rị ime igunrun unu.

¹² Ikpe lẹ nkebe m rị e ku wu ni ndi hụ ime unu rị a si, “Pọlù kẹ m'e sọn;” ndi hụ si “Apolosi kẹ m'e sọn;” ndi hụ si, “Kẹfasị wu Pita kẹ m'e sọn;” ndi hụ si, “Kraịstị kẹ m'e sọn.”

¹³ Kraịstị kebe ekebe? Pọlù ya nwunni unu ọnwun? Ra ẹfan Pọlù kẹ wẹ gi mẹ unu mirin-Chuku?

¹⁴ A kpanminkwo m Osolobue n'o nwonni onye m mẹ mirin-Chuku ime unu mmanị Krisosi lẹ Gayosi— ¹⁵ ya wu, o nwonni onye ọwụlẹ k'a si ni wẹ gi ẹfan m mẹ unu mirin-Chuku. ¹⁶ (Egheẹ, e meghozikwo m ndi ikpun-ulo Stefanasi mirin-Chuku. Wezuka ndini, anyanzanini m kẹ o nwongho onye ọzọ m mẹ mirin-Chuku) ¹⁷ Makẹni, ele mirin-Chuku kẹ Kraịstị zi m d'e me; kama, o zi m d'e zi ozioma; ele nke onye ma dọnye oku, amamgbe o nọ kẹ si elezi iken gha ọnwun Kraịstị welua enwen ẹ alị nwun elu obe kẹ wẹ gi a run a.

Kraịstị Wu Iken Lẹ Amamihien Osolobue

¹⁸ Makẹni, ozi banyeni ọnwun Kraịstị nwun elu obe wu ihien nzuzu ebe ndi lakọ ntikpo rị; kanị ebe ẹnyi ndi Osolobue rị a zuopuha rị, iken Osolobue k'ọ wu. ¹⁹ Makẹni Èhùhùọ-nsọ si, “M k'e wiwi amamihien

ndi marin ihien;

m k'e budan akọ-lẹ-uche

ndi nwon uche.”

²⁰ Elebe kẹ onye hụ marin ihien rị? Elebe kẹ oka-ehuhuo rị? Elebe kẹ onye hụn kacharin alị-oku amarin rị? Osolobue e meguoni ni amamihien uwanị wuru ihien nzuzu?! ²¹ Makẹni, ebe o mẹ ni uwa asani ẹka gi amamihien wẹ marin Osolobue ebe o nọ gi amamihien e e mẹ ihien, o sọ Osolobue n'o gi nzuzu rị ozi ẹnyi rị e zi zuopuha ndi hụn kwerini.

²² Ndi Ju si wẹ k'a hunriri ọrun-atumenya pù-ichen wẹ kebe kweri; ndi elu Griki si mmanị ya lẹ amamihien wẹ dangbama, ekweriko wẹ. ²³ Kanị ẹnyi hụ e zisonmẹ ozi Kraịstị hụn wẹ gi obe kpogbu: ebe ndi Ju rị, ihien atụ-ẹnya wẹ e lenia a kpogburu rọ; ebe ndi wulenị ndi Ju rị nzuzu rọ. ²⁴ Kanị, nke ndi Osolobue kpọ, kẹ ndi Ju kẹ ndi wulenị ndi Ju, Kraịstị wu iken Osolobue lẹ amamihien Osolobue. ²⁵ Makẹni, “nzuzu” nwẹn gha ẹka Osolobue bja ka amamihien ihian; “ndun-ogugu” nwẹn gha ẹka Osolobue bja ka iken ihian.

²⁶ Umunẹ m, lekpo ni ihien unu wusonmẹ ogeñ Osolobue gi kpọ unu: ndi bu ọda ime unu ele ndi uwa a kpọ ndi marin ihien; ndi bu ọda ele ndi-uku; ndi bu ọda ele umu-nze. ²⁷ Kama, Osolobue hori ihien ndi ahun wu nzuzu ẹnya uwa, keni o gi wẹ gbe ifenren ye ndi marin ihien ihun; o hori ihien ndi hụn zeleni, keni o gi wẹ gbe ifenren ye ndi zeni ihun. ²⁸ Osolobue hori ihien ndi hụ lua alị, hụn w'e lenia elu uwanị, lẹ ihien ndi hụ nwonleni ihien wẹ wu ime uwanị, keni o gi wẹ wetu ihien ndi hụ rị mkpa alị. ²⁹ Osolobue mẹ ẹrira makẹ onye ọwụlẹ gha a nyann'a isi. ³⁰ Osolobue mẹ unu gi nwan rị ime Kraịstị wu Jizọsị e bi. O meguo Kraịstị wuru amamihien ẹnyi—amamihien hụn gha ẹka Osolobue bja, makẹni Kraịstị k'o gi mẹ ẹnyi wuru

ndị rị ochan, dọn ẹnyi nsọ, gbafuha ẹnyi. ³¹ Eriira ke Osolobue gi me n'ọ rị ke Ehuhuo-nsọ dọn ku, si, “Onye owule k'a nyan isi, ya gi ihien Di-nwonnini-ẹnyi me sọọ nyan isi.”

Isi Nke Ebuo

Iken Osolobue, Ele Amamihiẹn Ihian

¹ Umune m, oge m gi bja d'e zi unu ozi Osolobue, ekuni m oku ke onye ma ku, ekuni m nke ndi marin ehuhuo mobu ndi wakenme enya. ² Makeni m kwademe obi m ni ekuko m ihien ozo, emeko m oku ihien ozo owule ime igunrun unu wezuka Jesu Kristi leni we kpogbu ya wu Jesu Kristi elu obe. ³ M bi ke onye nweleni ihien o wu oge ahun, a kpachanpu enya ohunma-ohunma, e gi ehụ-omuma-nni e bi. ⁴ Ebe m no e ku oku le ebe m no gwa unu oku-Chuku, ekuni m ke ndi marin ihien, ekuni m hun k'a sọọ ihian usuo ntin, o kweyeni m. Kama, m hu e ku, a ghosi unu ni eka Mmon-nsọ le iken e ri a. ⁵ M me erira keni unu gi ifiri iken le eka Osolobue rin'a kweri, sọmme Jesu, ele ifiri amamihiẹn ihian.

Amamihiẹn Osolobue

⁶ Kani, ẹnyi e ku oku rike ndi marin ihien ebe ndi ka-ehu ime okukwe ri, kani ele amamihiẹn eluni —mobu nke ndi ri a ki oge mni hun lakọ iwi. ⁷ Mba, ẹnyi ri e ku oku amamihiẹn Osolobue, ya wu, ihien ahun mini hun Osolobue kwademe n'ọ d'e kedę uwa n'ọ k'e gi e ye ẹnyi ogho. ⁸ Ime ndi ri a ki uwanj, o nwonnini hun ghota ihienni; makeni, omeni we te ghota a, we e ke kpogbu Nna nwe ogho ile. ⁹ Kani, nọke ke Ehuhuo-nsọ dọn ku,

“Enya ahuntuni,

ntin anutuni,

ihian erotuni

ihien Osolobue kwademe ni

ndi o nwe ihien-osusọ we.”

¹⁰ Chuku a ghosiguo ẹnyi ihien ndini ghahanj Mmon-nsọ a. Makeni, Mmon-nsọ a maringuo ihien ile, ke ihien nzuzue ri Osolobue obi.

¹¹ Onye marin ihien ile ihian ri e ro wezuka mmon ri ime e? Eriira k'o gizi wuru n'ọ nwonnini onye marin obi Osolobue mmanj Mmon Osolobue. ¹² Bu ele mmon nke uwanj ke ẹnyi nwehen, kani ya wu Mmon hun gha ebe Osolobue ri bja, keni ẹnyi hun uzo marin ihien ile hun Osolobue shiapu efọ ye ẹnyi ofe. ¹³ Ihien ndini we Osolobue ye ẹnyi ke ẹnyi e ku nwan; ẹnyi ara gi oku we gi amamihiẹn ihian kuzi ẹnyi ku we, kama, ẹnyi e gi oku Mmon-nsọ kuzi ẹnyi e ku we; e gi oku gha eka Mmon-nsọ bja a kowa ihien ime-mmon hun gha eka Mmon-nsọ bja.

¹⁴ Onye hun nwonleni Mmon-nsọ ara nabanhan ihien gha eka Mmon Osolobue bja, makeni we wu ihien nzuzu ebe o ri. O saeka ghota we, makeni Mmon-nsọ sọọ e me ihian a ghota we.

¹⁵ Onye nwon Mmon-nsọ a ghotchannrin ke ihien ile nọ, kani o nwonnini onye hun a saeka a ghota ya le enwen e. ¹⁶ Ya ke Ehuhuo-nsọ gi si,

“Onye marin obi Di-nwonnini-ẹnyi?

Onye k'e ri-eka dun a odun?”

Kani, ẹnyi e nwongho obi Krajistj hun ẹnyi gi a marin obi Di-nwonnini-ẹnyi.

Isi Nke Eto

Ndi-uka Ri A Zuo Eka-nke!

¹ Umune, asani m eka gwa unu oku ke ndi nwe Mmon-nsọ; kama, m gwa unu oku ke ihian mmaka, leke ndi wu unu-ndu ime Krajistj. ² Eran ke m ye unu, ele ihien-oriri zeni; makeni unu e runi ogo e ri ihien-oriri zeni. Unu e ke rukwo nwan ogo e ri n'e, ³ makeni echen ke unu rikwo e bi ke ndi nwonleni Mmon-nsọ, ke ihian-mmaka. Egehe, ebe o me ni enya-ufu le ikpe ri ime igunrun unu, unu anonj ke ndi nwonleni Mmon-nsọ? Ele agungun ihian-mmaka ke unu ri a gun? ⁴ Omeni ihian a si, “Polu ke m'e son;” ibe e si, “Apolosi ke m'e son,” ele unu nọ nwan ke ihian-mmaka? ⁵ Ki Apolosi wude? Ki Polu wude? Ndi-idibo unu gha eka we kweri ke we wuhu —onye-onye ime we runhu ogbo Di-nwonnini-ẹnyi ye e run: ⁶ mme kun; Apolosi gba a mirin; kani, Osolobue wu onye me e sue. ⁷ Ya wu ni, ke onye hun kunnj ke unu hun gba mirin e nwon ihien o wu—Osolobue sọọ, hun e me e e sue, iya ri mkpa. ⁸ Onye hun kunnj le onye hun gba mirin bu ihien ohu obi a run. Onye-onye k'a narin ugwo a k'o dọn run. ⁹ Makeni, ndi-orun Osolobue ke ẹnyi wu; ẹnyi ri a rungbama. Unu wu ugbo Osolobue, unu Osolobue ri a tun. ¹⁰ Ghahanj eka Osolobue hun ri ime ndun m, e gbeguo m iyeto nọke okaa-ulo; onye ozo ri nwan a tunye elu e. Onye-onye kpachanpukwo enya k'o dọn a tunye elu iyeto ahun.

¹¹ Makeni onwonnini onye owule k'a sa eka gbe iyeto ozo kari hun rinj, hun wu Jesu Kristi.

¹² Ke goru ke ihian gi ri a tunye enu iyeto hu-o, ke ola-o, ke omuma ndi hun a koni-o, ke osisi-o, ke iruru-ekpọnkun-o, ke achara-ekpọnkun-o— ¹³ ke orun ihian nọ jenkọ d'a puha ifon,

makęni Ụhụọhịn hụ lalanj jęnkọ d'e wepuha a ifon: wę k'e gi okun ghosị k'ọ rị; okun hụ k'e lele ke orun onye-onye run rị. ¹⁴ Omęni ihien ihian run turuhukwo, ọ k'a narin ugwo-orun a. ¹⁵ Kanj, ọ dunpu okun, ihien siko d'e hunahin onye ahun, kanj ya le enwen ę k'e nwon nzuopuha, bu ọ k'a no ke onye wę gha ime okun lofuha.

¹⁶ Unu amarin ni unu wu Ulo-nsọ Osolobue?! Unu a marin ni Mmon Osolobue bi ime unu?! ¹⁷ Onye owule meru Ulo-nsọ Osolobue, Osolobue k'e tikpo a, makęni Ulo-nsọ Osolobue rị nsọ —bu 'ya wu Ulo-nsọ ke unu wu. ¹⁸ Edufiekwole ni enwen unu! Omęni unu rị e ro ni onu marin ihien ime unani, wurukwo ni ndi-nzuzu, kęni onu wuru ndi marin ihien nke-esi. ¹⁹ Makęni, amamihięni unani wu nzuzu ęnya Osolobue. Ya me Ehuhuo-nsọ gi si,

“Ọ nwundon ndi marin ihien
ime ęro wę.”

²⁰ Ehuhuo-nsọ siji,

“Di-nwonn-ęni a maringwo
ni iroro ndi marin ihien
wu ihien ọlal'iwı.”

²¹ Ya wu, egizile ni nwan ihian a nyan isi, makęni ihien ile wu nke unu: ²² ke Polu-o, ke Apolosı-o, ke Kefasi wu Pita-o, ke uwa ile-o; ke ndun-o, ke onwun-o; ke ihien rị ogęni-o, ke ihien rị ihun-o, wę ile wu nke unu; ²³ unu wu nke Kraıstı; Kraıstı wu nke Osolobue.

Isi Nke Ẹnọ

Ndi-orun Kristi

¹ Ya wu, o furu ni ihian e weri ęni ke ndi-idibo le ndi-orun Kraıstı le ndi wę busonme ihien-mini banyeni Osolobue che ęka. ² Ihien w'a cho ęka onye wę bu ihien che ęka wu k'o furugho onye wę gi e don ęnya. ³ O me nke m, o nwekęni ihien ọ wu ebe m rị ni unu mobu owa ihian-mmaka owule rị e kin m ikpe; m'a ra kindę enwen m ikpe ęnina. ⁴ Ezie, obi m rị ochan—o nwonnı eje-ihien m marin m me. Kanj, ohun aghosini ni o nwonnı eje-ihien m me; Di-nwonn-ęni ya e kin m ikpe. ⁵ Ya wu, eke hanle ni enen ebe ogekeni ru. Cheriguu ni ni Di-nwonn-ęni bja. O jęnkọ d'e wepuha ihien zueri ime ishi ifon. O k'e kpucharin ihien rı obi onye owule oghe. Oge hụ, onye owule a narin ojja-mma run'ę ęka Osolobue.

⁶ Umunę me, e giguo m mme le Apolosı kowa ihien ndini ile make orinmma unu, kęni unu munarin ęni ali oku ahun hun si, “Emęghafele ihien wę de ime Ekukwo-nsọ,” make unu gha e gi onye ohu a nyan isi, e lenja ibe ę.

⁷ Onye gwa i ni ihien rı ichen rı ęgbata 'yu le ibe i? Kiri k'i nwon hun Osolobue yeleni i? Omęni o ye y'e e ye, ki i rı e gin'e a nyan isi nọke si ele ihien wę ye i e ye ro?

⁸ Unu e me ke si ęfo e junguole unu! Unu e me ke si unu e higuole odafin! Unu e me ke si unu e henringuole ndi-nze, bu ęka ęni arja! K'ọ rı m, unu e henringuole ndi-nze nke-esi, kęni ęni son unu ki! ⁹ Makęni, ọ rı m ke si Osolobue e wegwo ęni wu ndi-ozı pu-ichen che azuun, leke ndi wę ma ikpe onwun wę dupuko d'e gbu idęnya ihian ile. Makęni, ęni a wurugwo ihien uwa ile a gba ile, ke ndi mmon-ozı ke ihian. ¹⁰ ęni wu ndi nzuzu make Kraıstı, kanj unu a marinka ihien ime Kraıstı! ęni rı anunua, kanj unu ze e ze! Wę hụ a gbaye unu, kanj wę hụ e leja ęni! ¹¹ Echen ke egun ihien-oriri le ihien-orira a gunkwo nwan ęni; ęka ara zu ęni ukun; w'e meshi ęni iken; ulo arja. ¹² ęka ęni ke ęni gi a luru d'e ru ni ęhu a gboro ęni. Wę kpari ęni, ęni a gozi wę; wę kpokpo ęni, ęni e din ę; ¹³ wę kuto ęni, ęni e gi onu-oma son wę; ęnya uwa, ęni e henringwo ęfiņa mmaka le unyin w'a chanpu—d'e rukwo tanni.

¹⁴ Ari m e de ihieni kęni ifenren me unu, kama, m gi e dun onu odun nọke unu m rı m obi. ¹⁵ Egeę, ọ sọ n'a ni onu nwon ndi-ndu nnu-uku ole-le-ole ime Kraıstı, unu e nwe nedi bu oda, makęni m henrin nedi unu ime Kraıstı wu Jizosı—ghahani ozioma m zi unu. ¹⁶ Ifiri ę, m rı nwan a dun unu odun: kinrin ni m nwan. ¹⁷ Ya haın m gi zilanj unu Timoti, ezi nwa m, hun m gi e don ęnya ime Onye-nwonn-ęni. O k'a nyanhan ni unu ke m'e me ihien ime Kraıstı, nyanhan ni unu ya ke m'a kuzi ę ime uka ile i rı ebe ile.

¹⁸ Ndi hụ ime unu a pachemeęwo nwan makęni wę rı e ro ni abıakọ m. ¹⁹ Kanj m lala ęwa, omęni Di-nwonn-ęni a choghọ. M bja, a hun m iken ndini rı a pachenı nwon, ele oku-onu wę sọ. ²⁰ Makęni, Ali-eze Osolobue ele oku-onu oku-onu, iken ke wę gi a marin a. ²¹ Elele hun ka unu mma? Ni m węhe mkpınsin ra ni m gi ihien-ọsusọ le ęka-anunua bja?

Isi Nke Isen

Onye Uka Gheręni

¹ E kughode w'a ni ughere rı ime igunrun unu, udi hun ndi a ru mmon ghaleni a gherede —ebe okęnye nọ na nedi ę nwunye! ² Bu unu hụ a honron! Ele ezigbo ękwan nke unu a kwanma, chupu onye ahun me ihieni ime igunrun onu!?

³ Ya wu, ọsụon'a ni ari m ebefu unu ri elee-m, elee-i, m hu a ime-mmøn; a hangbuguole m okennyę me ihienni enen rike si m hu ebefu. ⁴ Unu gihu efan Nna enyi wu Jizosi gbakikome —mmę nwen k'a rizi ebefu ime-mmøn, iken Nna enyi wu Jizosi k'a rizikwo ebefu— ⁵ unu e we onyeni che eka Ekwensu ni we hun uzọ tikpo ehụ a, keni mmøn a hun uzọ nwon nzuopuha Uhuohin Nna enyi wu Jesu Kristi. ⁶ Isi unu ri a nyan ari mma! Unu amarin ni we buchehu ekerę yisti, o ghagbama ogbe hu ile we gi e memę bredi, fuchanrin a? ⁷ Wepu ni nwan yisti akan, keni unu wuru ogbe ohun yisti rileni—hun unu wu nke-esi. Makeni e buguwo we Krajist wu Ebulu-nghafe enyi, gi e chu ejan Mmemme-Nghafe. ⁸ Ya wu, ni enyi gi nwan bredi hu yisti rileni, hun wu ishijapu-efo le ezioke, me ya wu mmemme, ele yisti akan hun wu iwe le eje-obibi.

⁹ E deguo ni m unu ehuhuo-ozu mbu, si unu le ndi-ugherę emekole. ¹⁰ Elekwọ ndi uwanj kwerileni hun a ghereni mobu ndi enya-uku mobu ndi a tunarin ihian ihien we mobu ndi a rua mmøn ke m ri e ku. Omęni uwe ke m te ri e ku, ya wu ni unu k'a gha ime uwanj pu. ¹¹ Kanj, m ri nwan e deni unu, a si unu esonle onye owule kpo enwen e onye-kwerini meko, omęni o gherę aghere mobu ni o nwe enya-uku mobu ni o rua-mmøn mobu ni o kpari ihian, a kpo iyi mobu ni o ra manya a tu, mobu ni o tunarin ihian ihien e. Unu le udi ihian no erira erigbamadele. ¹² Elee hun biri mme le ihanni ndi ri ogbe enen? Ele ndi ri ime uka ke unu k'a hannı enen? ¹³ Osolobue ya nwe kin ndi ri ogbe ikpe: “Chupu ni nwan eje-ihian hu ime igunrun unu.”*

Isi Nke Isin

Ewejenle Ndi Uka Ibe I Ogwa

¹ Onye owule ri ime unu hun ya le ibe e ri e se oku, o ru egun a ni a we oku ahun jen eka ndi kwerileni, hun nke o gi jenburu ndi kwerini? ² Unu a marin ni ndi-kwerini, ya wu ndi-nso, jenko d'a hannı uwa enen? Omęni onu k'e kin uwa ikpe, ki wuni onu a saeka donzi oku mehu ekerę? ³ Unu amarin ni enyi jenko d'e kin ndi mmøn-ozu ikpe? O ri wuzi ikpe mmaka ri ime uwanj! ⁴ O me nwan ri unu nwon ikpe no erira, ki unu e bun'e e jenni ndi hun oku ri ime uka gbashiarileni? ⁵ M ri e ku ihienni keni ifenren me unu! Ya wu ni o nwonnı onye marin ihien ime unu, hun k'a s'eka donzi oku ri egbata ndi-kwerini— ⁶ hun onye kwerini gi e wejen ibe e eka ndi-kwerileni?!

⁷ Ezie, ni ikpe rıde ime igunrun unu ghosı ni e merichanringuole gi we unu. Ibe i me i njo, y'a ra wefu enya? We megu i, y'a ra gba nkintin? ⁸ Hun nke unu e gi me erira, unu le enwen unu hu e međe ibe unu eje-ihien, e megbude we—ke ndi-uka ibe unu!

⁹ Unu a marin ni ndi e me eje-ihien abanyeko Alj-eze Osolobue? Anikwole ni we dufie unu! Ndi-ugherę le ndi a rua-mmøn (*ndi efe ihien ozo*) le ndi hun a zo-uku-eye-ofia le ndi a na nwunye ihian le ikennyę hun ikennyę ibe we a gba le ikennyę hun a gba ikennyę ndi ahun, le ¹⁰ ndi-ohin le ndi enya-uku le ndi-manya le ndi a kpari ihian, a kpo iyi le ndi a tunarin ihian ihien e abanyeko Alj-eze Osolobue. ¹¹ Ihien ndini ke ndi hu ime unu te wu, kanj Osolobue no chanchan unu; o no don unu nso; o no gi ifiri efan Jizos' Krajist wu Nna enyi kuni unu ohunma ghahanj Mmøn Osolobue enyi.

Gba Ni Ni Ughere Oso

¹² “M nwon iken me ihien owule m cho ni m me”—kanj, ele ihien ile e ye eka. “M nwon iken me ihien owule m cho ni m me”—kanj emeko m igbon ihien owule. ¹³ “Ihien-oriri wu nke efo; efo wu nke ihien-oriri.” Kanj, Osolobue k'e tikpo we ebuo.

Ehu ele nke ughere, kanj, nke Di-nwonnı-enyi ro; Di-nwonnı-enyi wuzikwo nke ehü. ¹⁴ Osolobue gi iken e gha onwu weli Onye-nwonnı-enyi; o k'e welizikwo enyi nwen. ¹⁵ Unu amarin ni ehü unu wuchanrin mkpamkpa ehü Krajist? Ni m gi nwan mkpamkpa ehü Krajist henrin mkpamkpa ehü igbaraja? O meko! ¹⁶ Unu amarin ni onye ya le igbaraja gba ranhin le igbaraja e henringuo ehü ohu? Makeni, ime Ehuho-nso, we si, “We ebuo e henrin ehü ohu.” ¹⁷ Kanj, onye hun we enwen e cheni Di-nwonnı-enyi le Di-nwonnı-enyi e henringuo ohu ime-mmøn. ¹⁸ Gbakwo ni ni ughere oso! Njo ndi ozo ile ihian e me ele ime ehü, kanj, onye hun ghereni me ehü a njo. ¹⁹ Ra unu amarinde ni ehü unu wu Ulo-nso Mmøn-nso hun ri ime unu, Mmøn-nso hun unu gha eka Osolobue nwonhen, ni ele unu nwon enwen unu? ²⁰ We non unu e non. E gi ni nwan ehü unu e ye Osolobue ogho.

Isi Nke Eṣa

¹ Ni enyi leban nwan ihien ndi hu unu de enya.

Olulu Di-le-nwunye

* **Isi Nke Isen:**13 Ditọrọnmı 17.7

“O hugho mma omęni okęnyę ebuni ụku tųkwasi okpoho.”² Kanị, makęni ughere jun uzọ ile, okęnyę ọwụle ya luru nwunye; okpoho ọwụle ya luru di.³ Di k'a gha e me ni nwunye ę ihien run'e ime olulu di-le-nwunye; nwunye ya e mezikwo ni di e erira.⁴ Makęni, ele nwunye k'e ku ihien o k'e gi ehụ a me, di e nwę ku; erirazikwo, ele di k'e ku ihien o k'e gi ehụ a me, nwunye e nwę ku.⁵ Egile ni ehụ unu a jo ibe unu efo, mmani unu kwerigbama ni unu ye efe ekerę ogen, keni onu hun uzọ bu enwen onu che ime ekpere. Omęguu, onu a nogbamazi, amamgbe Ekwensu a nwan onu, makęni unu a saęka kwondonsomę enwen unu.⁶ Kanị m rihu e ku e n'o ni me, ele iwu ke m ri e ye; ⁷ k'o ri m, ihian ile ri ke mme. Kanị, onye-onye nwon oyiye nke e, hun gha eka Osolobue bja—hunni nwę nke e, hunni nwę nke e.

⁸ Nke ndi keleni lu le ndi hun di we mobu nwunye we nwan, m si we n'o hugho mma ni we nodi nke we—noke mme. ⁹ Kanị, omęni asako we eka kwondon enwen we, we luru—makęni o ka mma ni ihian luru di mobu nwunye kari ni egun ime-mgba hu e gbu e.

¹⁰ Nke ndi luguni, iwu m ri e ye we wu onwan (kanị ele mme ri e ye we ya, Di-nwonni-enyi ro): nwunye ajukwole di e mobu kpechan a. ¹¹ (Kanị o ju di e to mobu kpechan a, y'a lule onye ozo. Hun nke o gi luru onye ozo, ya le di e suokin.)

Di e kpechankwole nwunye e mobu ju a.

¹² Nke ndi ozo, lee ihien m si we me (mme ri e ku onwan, ele Di-nwonni-enyi): omęni okęnyę wu onye itu-Kraisti nwon nwunye hun kwerilęni ni Kraisti, bu nwunye e e kwerigho n'o son e e bi, y'e kpechanl'a mobu ju a. ¹³ Omęni okpoho wu onye itu-Kraisti nwon di hun kwerilęni ni Kraisti, bu di e e kwerigho n'o son e e bi, y'e kpechanl'a mobu ju a. ¹⁴ Makęni di hun kwerilęni ni Kraisti a wuruole onye we don nso make ifiri nwunye e hun kwerini Kraisti; nwunye hun kwerilęni a wuruole onye we don nso make ifiri di e hun kwerini. Omęni ele erira, umu unu e ke ri nso, kanị we hu nwan nso.

¹⁵ Kanị omęni hun kwerilęni ni Kraisti a ju hun kwerini Kraisti, ya ri erira. O ri erira, o nwonni iwu gi hun kwerini, makęni udon ke Osolobue kpo ni enyi.

¹⁶ Nwunye, y'a maringho ke eka i ke w'a gha zuopuha di i? Di, y'a maringho ke eka i ke w'a gha zuopuha nwunye i?

Nodi Onodi I Ri Ke Osolobue Kpo I

¹⁷ Kosileri, onye-onye ya bime obibi Di-nwonni-enyi keye e; we nodi ke we no ogen Osolobue gi kpo we; ebe okuni ri, onwan ke m'a kuzi ime uka Kraisti ile.

¹⁸ Omęni ihian a kwaguo ugun ni Osolobue d'a kpobanhan a ime Kraisti, y'a chokwole n'o wepu apa ugun o kwa; omęni ihian akwan unu ni Osolobue d'a kpobanhan a ime Kraisti, y'a chole n'o kwa ugun. ¹⁹ Ikwa-ugun enwonni ihien o wu; akwan-ugun enwonni ihien o wu; ihien ri mkpa wu ime ihien Osolobue ku. ²⁰ Onye-onye ya nodi onodi o ri ogen Chuku gi kpobanhan a. ²¹ I wu igbon ogen o gi kpobanhan i? Anile ohun songbu i; kanị omęni y'a hun uzọ y'e gi weri enwen i, ye e weri enwen i. ²² Makęni, omęni ihian wu igbon ogen we gi kpobanhan a ime Di-nwonni-enyi, onye weriguu enwen e k'o wu ime Di-nwonni-enyi. Erirazikwo, onye hun wulen igbon ogen we gi kpobanhan a wu nwan igbon Kraisti. ²³ Osolobue non unu enon; awurulen igbon ihian.

²⁴ Umune m, nodi ni nwan onodi owule unu ri ogen Osolobue gi kpobanhan unu e fe Osolobue.

Ndi Nwonlęni Di Mobu Nwunye

²⁵ Ni enyi ku nwan nke ndi lulęni di mobu nwunye. O nwonni ihien Di-nwonni-enyi si m ku banyeni onwan, kanị m ri e ku uche m, noke onye furu we gi e don enya ghahanị efoma Di-nwonni-enyi. ²⁶ Ke ihien ri ogenni, e rogho m'a n'o furu ni unu nodi ke unu no.

²⁷ Omęni i nwon nwunye, achole n'i ju a mobu kpechan a; omęni y'e nwonni nwunye, achole n'i luru. ²⁸ Kanị, i luru nwunye, y'e meni njo; okpoho keleni lu di luru di, o meni njo.

Kanị, ndi luri jenko d'e nwon songbu ime ndunni—songbu ahun ke m choko ni m napu unu. ²⁹ Umune m, ihien m gi e e ku wu ni ogen hoduni ehizini; gha kikenị jenme, ndi hun nwonde nwunye we bime noke si enwon we; ³⁰ ndi ri a kwanni, we bime noke si a ri we a kwan; ndi ri a ghoghogwe we bime noke si a ri we a ghoghogwe; ndi hun e nonni, we bime noke si o nwonni ihien we nwe; ³¹ ndi hun gi ihien uwa e bi, we ewerile e ke si o rika mkpa, w'e gile e don-nya. E bi ni erira makęni uwan ri ogenni ghafeko aghafeko.

³² Achoni m ni unu e rogbu enwen unu. Okęnyę hun gilęni nwunye e ro ihien Di-nwonni-enyi, o ro k'o don me ihien efo gi a suo Di-nwonni-enyi usuo. ³³ Kanị onye hun nwon nwunye e ro ihien uwa, o ro k'o don me ihien efo gi a suo nwunye e usuo—³⁴ erira ke obi e e kebe. Okpoho mobu nwa-agboọ hun nwonlęni di e ro ihien Di-nwonni-enyi, o ro k'o don donmecharin ehụ a le mmọn a nso; kanị okpoho hun nwon di e ro ihien uwa, o ro ke o don me ihien efo gi a suo di e usuo. ³⁵ M ri e ku ihienni keni o ri ni unu mma, ele ni m gi e gbondon unu, kanị, keni unu hun uzọ bi k'o furu, bucharin obi unu che ebe Di-nwonni-enyi ri.

³⁶ *Kanị*, omęni ihian rị e ro ni ọ rini e memę onye hun we ębuo kutọ ni we k'a lu ohunma, bu o temęguo hun okpoho mọbu ni hun okemnye a sakozị ęka din—ọ rị hun okemnye ni we luma, ya me ihien hu ọ cho, we luma, ele njo.

³⁷ Kanị onye hun kwademęguu obi e n'ọ luko, n'ọ luko okpoho hu ya le iya kutọ, bu ọ rini a du a n'ọ luma a—kama, ọ hu a sa ęka e kwondon enwen e—onye ahun e męghozikwo ohunma omeni ọ luni. ³⁸ Ya wu, onye hun luni me ihien rị ma, kanị onye hun luleni me ihien ka mma.

³⁹ Okpoho nwon di k'a luriri di e, ka si a me ni di e ahun hu ndun. Kanị di e nwunhun, o nwon iken luru onye suo n'a—ka si a me ni onye nke Di-nwonni-ęnyi k'ọ nurun. ⁴⁰ O me uche m, ọ nodi k'ọ rị, ya ke ọ k'a ka a mma. Onwan wu uche m,—kanị e rogho m'a ni mme le enwen m nwonzikwo Mmọn Osolobue.

Isi Nke Ɛsato

Ihien-oriri We Gi Rua Mmọn

¹ Nị ęnyi ku nwan nke ihien-oriri we gi rua mmọn.

Ęnyi a maringho ni, “Ęnyi ile marin ihien” bu imarin-ihien e me ihian a honron mmaka, kanị, ihien-qsusuo ke we gi e me ihian e sue hun wu usue nke-esi.

² Onye owule rị e ro ni ọ nwongho ihien ọ marin eke marin ihien o furu n'ọ marin. ³ Kanị, onye hun nwe ihien-qsusuo jenni Osolobue, ya wu onye Osolobue marin.

⁴ O me nwan nke iri ihien-oriri we gi rua mmọn, ęnyi a maringho ni, ime uwa ile, o nwonnihien mmọn we kpu akpu mọbu hun we koma wu, ęnyi a maringhozi ni Chuku ohu suo rị—ozọ a rị a. ⁵ Ikenkwọ o nwongho ihien ndi w'e fe nọke si we wu Chuku bu ele we Chuku—ke ndi rị elu-igwee ke ndi rị elu uwa. (Ezioku-ezioku, mmọn w'e fe barahi a barahi; ndi w'a kpo “nna” barahizikwo a barahi.) ⁶ Kanị, nke ęnyi wu ni Chuku ohu suo rị; iya wu Nedi ęnyi; ihien ile gha ęka a a-bia; iya ke ęnyi rị a rị ni ndun. Nna ohu rizi, ya wu Jesu Kristi; Osolobue ke ihien ile ghahan'a; ęnyi rị a rị ghahan'a.

⁷ Kanị, ele ihian ile nwe amamihieni. Makeni, o nwegho ndi o me ni irua-mmọn a mumariguo, nkesini, we rihu ihien-oriri we gi rua mmọn, e weri w'e ke ihien we gi rua mmọn, obi we a ru, gbume we mgbu—makeni obi we ezeni. ⁸ Bu ihien-oriri ara me ęnyi nochime Osolobue: ele ęnyi ka njo omeni ęnyi erini, ele ęnyi ka mma omeni ęnyi ri.

⁹ Ya wu, kpachanfu ni nwan ęnya amangbe unu e memę ni onu e weriguo enwen onu, męghafe e oken, o henrin ihien umune onu zeleni k'a kpogburu. ¹⁰ Makeni, omeni onye nke Kraistini, hun obi e zeleni, a hun iyu, hun si n'i marin ihien, ebe i rị ulo-mmọn e ri ihien-oriri, ọ kpokinko obi ri ihien-oriri we gi rua mmọn? ¹¹ Ya wu, onyeni zeleni, onye itu-Kraisti ibe i, hun Kraisti gi ifiri e nwun, e gi ifiri “amamihieni ni” na iwi. ¹² Unu gha e me umune unu njo ęniņa, a han we e me ihien obi we zeleni gi a rusonme, Kraisti ke unu rị e me njo.

¹³ Ya wu, omeni ihien m'e ri k'e me nweņe m danye ime njo, erikozị m anu ahun m'e ri, amangbe m'e me nweņe m dan.

Isi Nke Iteneị

Ihien Ru Onye-ozu Pu-ichen

¹ Ele mme nwon enwen m? Ele onye-ozu pu-ichen ke m wu? Ahunni m Jesu wu Nna ęnyi? Unu ele ihien m runpuha ime orun m rị a runni Di-nwonni-ęnyi? ² Qsuton'a ni ele m onye-ozu pu-ichen ęnya ndi ozọ, m wu onye-ozu pu-ichen ebe unu rị! Ni unu rị ime Onye-nwonni-ęnyi a ghisiguo ni m wu onye-ozu pu-ichen ime Di-nwonni-ęnyi.

³ Ihieni ke m rị a za ndi hun rị e kin m ikpe.

⁴ Ęnyi eruni ndi we k'e yeriri ihien-oriri le ihien-orira? ⁵ Ęnyi enwe iken iluru onye kwerini keni ęnyi le iya a wihunme—leke ke ndi-ozu pu-ichen ndi ozọ le umune Onye-nwonni-ęnyi le Kefasi (wu Pita) don e me? ⁶ Ra we memeni mme le Banabasi suo ya ni ęnyi k'e giriri ęka ęnyi nurun ihien ęnyi e gi e bi? ⁷ Elee onye-agma gi ihien e a lu agha? Onye a run ugbo vajni hun ghaleni e ri mkpuru gha ime e puha? Onye e du anu hun ghaleni a ra mirin-eran we gha anu hu wepuha?

⁸ M ride nwan e ku ihieni nọke ihian mmaka ra? Ele ęniņa ke Iwu Osolobue ku e? ⁹ Ime Iwu Mozizi, we de si, “Ekenmele oken-efin onu ọ gha a zopuha mkpuru oka-witi.” Efin ke Osolobue ride e ro ra? ¹⁰ Ele ifiri ęnyi k'o gi ku e? Iya-nu, ifiri ęnyi ke we gi de e. Makeni, onye rị a kun oka le onye rị a kukponi furu ni we e me e, e nwon olile-ęnya ni ọ nwegho hun k'e ru we ęka. ¹¹ Omeni ęnyi a kunguo ihien ime-mmọn ime igunrun unu, o hike omeni ęnyi a ghonarın unu ihien uwanı unu nwe? ¹² Omeni unu hu e ye ndi ozọ rị a run orun Osolobue ihien ndini runi we, ele ęnyi k'o te furu ni unu ka e ye?

Kanị ęnyi a donı unu ihien ndini runi ęnyi, kaka! Hun nke ęnyi e gi me ęriņa, ęnyi ọ dingbuchanrin ihien owule—hun nke ęnyi e gi bu uke cheni ozioma Kraisti. ¹³ Unu amarın ni ndi hun a run orun ime Ulo-nsọ gha Ulo-nsọ e nwonhen ihien w'e ri? Unu a marin ni we e

keye ndi a run orun ebe w'a no a chu ejan ihien we gi chu ejan? ¹⁴ Eriرازkwọ, Di-nwonnini-enyi ti iwu, ni ndi ri e zi ozioma k'a gha ozioma e nwonhen ihien we gi e bi.

¹⁵ Kani, adotuni m kaka akpu ihien ohu ime ihien ndini we runi m. Arideni m nwan e de ihienni keni unu meni m we. O kade m mma ni m nwunhun anwunhun kari ni ihian a napu m ihienni m gi a nyan isi.

¹⁶ Kani, anyankọ m isi ni m ri e zi ozioma, make ni iwu ro ni m k'e ziri ri a. Nsongbu k'a ri ni m omeni ezini m ozioma! ¹⁷ M wefuha obi m ile run ya wu orun ozioma, ugwo-orun rini m; omeni ewepuhani m obi m ile run a, orun we ye m run ro, m k'a runri ri a.

Eka-orun Le Ugwo-orun

¹⁸ Ki wuzi nwan ugwo-orun m? Ugwo-orun m wu ni m'e zi ozioma ofe, m'a ra do we ye m ihien runi m nọke onye ri e zi ozioma.

¹⁹ Ezie ro ni mmę nwon enwen m; ni ari m okpuru ihian. Kani, e giguọ m enwen m henrin odibo ihian ile—keni m hun uzo wehezini Kraisti ndi bu oda.

²⁰ M ru ebe ndi Ju ri, e bime m ke onye Ju, keni m hun uzo wehe ndi Ju d'a marin Kraisti; m ru ebe ndi hun ri okpuru Iwu ri, e henrin m onye ri okpuru Iwu. (Elekwọ ni mmę le enwen m ri okpuru Iwu.) M'e me e keni m hun uzo wehe ndi hun ri okpuru Iwu d'a marin Kraisti.

²¹ M ru ebe ndi rileni okpuru Iwu ri, e bime m rike onye rileni okpuru Iwu, keni m hun uzo wehe ndi rileni okpuru Iwu d'a marin Kraisti. (Elekwọ ni iwu Osolobue a ri a ki m, kani m ri okpuru iwu Kraisti.) ²² M ru ebe ndi zeleni ri, e henrin m onye zeleni, keni m hun uzo wehe ndi zeleni d'a marin Kraisti.

E henringwo m ihien ile ri ichen-ichen ebe ndi ile ri ichen-ichen ri, keni m gi uzo owule rini zuopuha ndi hu ime we.

²³ Ifri ozioma ke m gi e mesonme ihien ndini ile, keni Osolobue e keye m ngozi rin'a. ²⁴ Unu amarin ni we gha a gba oso we gi a do onu, a zuo ihien ohu, ndi hun a do onu e bu oda, kani onye ohu suo e nwehen ihien we ri a zuo. Gbakwo ni nwan hun unu e gi nwehen ihien ahun unu ri a chu.

²⁵ Onye owule hun a do onu ime egumegu, a napusonme enwen e ihien ile ri ichen-ichen. We mecharin ihienni ile keni we gi okpu onye-mmęri ahun we ri do tu we ugon—okpu mmęri hun e wiwini. Kani, enyi ri e me nke enyi ni enyi hun uzo nwonhen hun ghaleni e wiwi. ²⁶ Ya wu, m'a ra gba oso ke onye marinleni ihien o chuko; m'a ra du ikpa ke onye ri a du ufere. ²⁷ Mba! M'e meshi ehụ m ikęn, e gi e e henrin igbon m—amangbe m'e zigwu ndi ozo ozioma, mme nwen a wuru onye we ju, ni agbani m ohunma.

Isi Nke Iri

Gba Ni Ni Irua-mmọn Oso

¹ Umunę m, m cho ni unu marin ihien me ndi nedi enyi we kani, marin a ohunma-ohunma. We ile ke orukpu hu du; we ile ghafechanrin Ohimin- Ufie hu; ² we ile henrinsonme ndi e son uzo Mozizi ghahani mirin-Chuku ahun we me we—orukpu hu du ni we le Ohimin hu we ghafe ke we gi me we mirin-Chuku. ³ We ile ri ihien-oriri ohu ahun hun gha ime-mmọn bia; ⁴ we ile razikwo ihien ohu ahun hun gha ime-mmọn bia—make ni we ra mirin hun gha omuma hu sonkonj we puha, hun gha ime-mmọn bia. Omuma hu wu Kraisti. ⁵ Ke ihien ndini ile meni, imerinme we emeni ihien suo Osolobue usuo efe, we no nwuntosonme ime atu.

⁶ Ihien ndini we meni no wuru ni enyi ihien-nghosi we gi a do enyi eka-ntin, amangbe eje-ihien gha a na enyi enya k'o don la we. ⁷ Emekwole ni ndi a ru mmọn ke ndi hu ime we—hun we de ime Ehuhuo-nsọ, ni

“Ndi hu no nodi ani,

e ri, a ra;

we no lihi oto, tenme egu,

mesonme ihien we gi a ru mmọn.”

⁸ Enyi agherękwọ ni ke ndi hu ime we don me, hun madu nnu-uku eto-kwasị-ogun (madu ogun-iri kwasị nnu-naị arja nnu-ogun-etọ) gi nwunhun akp'ohin ohu; ⁹ Enyi a chokokwo ni ihien ri Di-nwonnini-enyi onu ke ndi hu ime we don me, agwo no tagbu we; ¹⁰ edenwinnwinkwole ni ke ndi hu ime we don me, mmọn-ozih ahun etikponi no gbupu we.

¹¹ Ihien ndini me ni we wusonme ihien nleri. We detu ihien ndini igi do enyi eka ntin—enyi ndi ri e bi ogen ikpazuunni ihien ile e gi mezuchanrin. ¹² Ya wu, onye hun ri e ro n'o wuzoke, ya kpachanpukwo enya amangbe o dan. ¹³ O nwonnini onwunwan bianj unu hun ghaleni a bianj ihian. Osolobue wu onye we gi e don enya, o niko onwunwan k'a kari unu eka bianj unu. Kama, onwunwan bia, o k'a ghosi unu ke unu a don me e, keni unu sa eka meri e.

¹⁴ Ifri onwan, umunę m, gba ni ni irua-mmọn oso! ¹⁵ Ndi nwe uche ke m ri a gwa oku; gi ni eka unu lele ihien m ri e ku. ¹⁶ Mkpu ohu ahun enyi e ye Osolobue ekele, a rarissonme, ele mmekọ ke enyi ile le edeke Kraisti ri e meko? Bre di ahun enyi e ye Osolobue ekele, e kerị, ele

mmekọ ke enyi ile le ẹhụ Kraịstị rị e mekọ? ¹⁷ Ebe o me ni bredi ohu sọọ rọ, ya wu ni ẹhụ ohu ke enyi wu, osuon'a ni enyi bu oda—makeni enyi ile gba e ri bredi ohu hu. ¹⁸ Ro ni k'ọ rị ndị alị Izrelu: we ile hun e ri ihien we gi chụ ẹjan e songuonị we me ihien we rị e me ebe ahun we nọ a chụ ẹjan? ¹⁹ Kịni ke m rị nwan e ku? M gi ẹ nwan rị e ku ni ihien-oriri we gi rua mmọn nwọn ihien ọ wu mọbu ni mmọn nwọn ihien ọ wu? ²⁰ Mba. Kama, m rị e ku ni eje-mmọn ke ndi a rua mmọn a chụye ni ẹjan w'a chụ, ẹle Osolobue. Achonị m ni unu le eje-mmọn mekọ. ²¹ Unu asako ẹka a rarị ihien rị mkpu Di-nwonnini-enyi, a rarizikwo ihien rị mkpu eje-mmọn. Unu asako ẹka e ri okwa ihien-oriri Di-nwonnini-enyi, e rizi okwa ihien-oriri eje-mmọn. ²² Kịni? Enyi rịde nwan a cho ni enyi me enya fuma Osolobue ufụ ra? Enyi ka a e ze?

Bu Enya Zinme Hun K'e Ye Osolobue Ogho

²³ We si, "Ihien owule ihian cho n'o me ya me ẹ" Kani, ẹle ihien ile ihian e me e ye ẹka. We si, "Ihien owule ihian cho n'o me ya me ẹ." Kani, ẹle ihien ile e me okukwe ihian e me. ²⁴ Onye owule y'a choma orinimma ndi-ozo, ẹle nke e.

²⁵ Ri ni ihien owule we re odun anu, ajusommele ni onu—make obi gha e gbume ihian mgbu; ²⁶ ri ni makeni Ehuhuo—nsọ si, "Uwa le ihien ile rin'a wu nke Di-nwonnini-enyi." ²⁷ Onye wuleni onye itu-Kraistị kpo i oriri, bu y'a choghọ n'i jẹn, i ru e, ri ihien owule we ye i, ajusommele onu hun obi e gi gbume ihian mgbu. ²⁸ Kani, omeni ihian a si i, "We gi ihien ni rua mmọn," erile ẹ nwan—make ufiri onye hu gwa n'i le make obi gha e gbume ihian mgbu, makeni, ["uwa le ihien ile rin'a wu nke Osolobue."] ²⁹ M si, "Make obi gha e gbume ihian mgbu." Obi onye ahun ke m rị e ku, ẹle nke i.

I k'a si, "Kị we rị e gini obi rị e gbu onye ozo mgbu a gba m nju m gi me ihien m marin ni ẹle eje-ihien? ³⁰ Omeni e meguo m ekpere, kelegu Osolobue, ni m d'e rime ẹ, kị we rị e gini ihien m rị e kutu m, bu e yeguhọ m Osolobue ekele ni m d'e rime?" ³¹ Ke oriri ke orira ke ihien ozo owule unu e me—e mechannin ni we ile uzo o k'e gi weheni Osolobue ogho. ³² Ebikwole ni obibi e me okukwe onye owule uke, ke ndi Ju ke ndi alị ndi ozo ke ndi aka-Osolobue. ³³ E bi ni hu ke mme: m'a liliima uzo ile ni m'e me ihien a sọọ onye owule. Makeni ẹle orinimma m ke m rị a cho, kani orinimma ihian ile, keni we hun uzo nwe nzuopuha.

Isi Nke Mmanai

¹ Esọn ni nzom'okụ m ke m don e sọn nzom'okụ Kraistị.

Ikpume-isi Ogen Ofufe

² M rị a ja unu mma unu gi a nyanhan m ime ihien ile, e donmehannin omenalị ndi itu-Kraistị ndi hu ke m don gwasommele unu ni 'ya ke we e me ẹ.

³ Kani, m cho ni unu ghota ni Kraistị wu onye-isi okennyẹ owule, di wu onye-isi nwunye ẹ, Osolobue wu onye-isi Kraistị. ⁴ Okennyẹ owule kpume isi ẹ e me ekpere mọbu e zi ozi Osolobue si we zi rị e budan onye-isi e. ⁵ Kani, okpoho owule bu isi-oghe e me ekpere mọbu e zi ozi Osolobue si we zi rị e budan onye-isi ẹ ebe o nọ bu isi-oghe, makeni ya le ikpunpu ntutu wu ohu. ⁶ Makeni, omeni okpoho ekpumeke isi ẹ, ya kofu nwan ntutu e. Kani, omeni ihien-ifenren rọ ni okpoho kọ ntutu e mọbu kpunpu a, ya kpume ẹ.

⁷ Okennyẹ efuruni n'o kpume isi ẹ ebe o me ni o yi Osolobue, ọ wuzikwo ogho Osolobue; kani okpoho wu ogho okennyẹ. ⁸ Makeni, aghani we okpoho memẹ okennyẹ, kama, we gha okennyẹ memẹ okpoho; ⁹ eginu we ifiri okpoho ke okennyẹ, kama we gi ifiri okennyẹ ke okpoho. ¹⁰ Ya hain o gi me ni okpoho k'e nweriri ihien rị a isi o gi a ghosị ni o nwongho onye ọ rị okpuru e—make ifiri ndi mmọn-ozu.

¹¹ Kani, ime Di-nwonnini-enyi, okennyẹ rị okpoho mkpa, okpoho rị okennyẹ mkpa. ¹² Makeni, k'o don me ni okennyẹ ke we gha memẹ okpoho, erira k'o don me ni okpoho ke we gha a mufuha okennyẹ. Bu ihien ile gha ẹka Osolobue bja. ¹³ Gi ni ẹka unu lele ihien ni: ọ hugho mma ni okpoho e bu isi-oghe e mejenni Osolobue ekpere? ¹⁴ We k'a gwazi unu a gwa ni ntutu okennyẹ ruke ọ wuru n'a ihien-ifenren? ¹⁵ Kani, nke okpoho ru, ogho a rọ, makeni we ye e ntutu n'o gi e kpume.

¹⁶ Kani, onye cho n'o doma ihien ni, enyi enwe uzo ozo enyi gi e me ẹ—ke enyi ke ndi aka Osolobue.

Oriri-nsọ

(Mat 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

¹⁷ Ime ihien ndini m jenko d'e ku, a jako m onu mma. Makeni, iko unu a ra wehe ihien oma, kama, eje-ihien k'o wehe.

¹⁸ Nke ibuzo, a nuguo m ni onu zu ozuzu aka, ni nkebe a risomme ime unu. O nwongho ihien hain m gi gi e don. ¹⁹ W'a ru aka a, ihien rị ichen k'a rị ime unu, hun we e gi marin ndi rị e me ihien rị Osolobue mma. ²⁰ Kani, ihien ahun unu e ri, unu zu, ẹlekwo Oriri-nsọ Di-nwonnini-enyi. Kaka! ²¹ Makeni, o ru ogen oriri hu, onye-onye e rime nke ẹ, echeko we ndi

ozo, nke wunị onye ohu e buru egun, kanị ibe e e gigo manya rajunchanrin efo, o hu a tude we! ²² Kiri! Unu enwon ulo unu a no ri, ra? Ra unu ri e legberi aka Osolobue, e gbe ifenren e ye ndi nwonleni ihien owule ihun? Kiri ke m k'a gwa nwan unu? Ni m gi e jama unu mma? Emeko m'a!

²³ Makeni, ihien m nwonhen eka Di-nwonni-enyi, ya ke m kuzi unu: ni uhinhin hu we re e, ni we d'e we e ye, Di-nwonni-enyi wu Jesu no weri bredi; ²⁴ o yegu Osolobue ekele, o no bebe e; o no si, "Onwan wu ehụ m, hun we gi ifiri unu ye; e me ni onwan e gi e a nyanhan m." ²⁵ Erija k'o mezikwo ogen we gi riguu ihien-oriri enyasi ahun: o weri mkpu manya hu, o no si, "Mkpuni wu nkwerigbama ohun hu we gi edeke m biye eka. E me ni ihienni—ogen owule unu gi a ra a unu gi e a nyanhan m." ²⁶ Ya wu ni, d'e ru mgbe Di-nwonni-enyi bia, ogen owule unu gi e ri bredini, a rari ihien ri mkpuni, unu ri a nyanhan onwan Di-nwonni-enyi.

²⁷ Ya wu nwan ni onye owule ri bredi Di-nwonni-enyi mobu rari ihien ri mkpu Di-nwonni-enyi uzo furuleni ri e me ehule edeke Di-nwonni-enyi njo. ²⁸ Ya wu ni onye owule k'e lekpeguu enwen e, o kebe ri bredi hu mobu rari ihien ri ime mkpu hu. ²⁹ Makeni, onye hun ri bredi hu mobu rari ihien ri ime mkpu hu bu o gbayeni ehụ Nna-enyi, ri e riri ikpe-omuma, a rari ikpe-omuma, e che enwen e isi. ³⁰ Ya haia ndun gileni ri ndi bu oda ime unu, emu hu a ku ndi bu oda, o nweguode ndi ranhinji, ya wu, ndi nwunhinji. ³¹ Kani, omeni enyi te buzo lekpeguu enwen enyi, Di-nwonni-enyi eke ma enyi ikpe, ye enyi afunfun enina. ³² Kani, Di-nwonni-enyi kin enyi ikpe, ye enyi afunfun, o ri e ye enyi afunfun k'e yeni enyi eka, amangbe enyi e son uwa narin ikpe-omuma.

³³ Umune m, unu zu nwan ni unu ri, e che ni ibe unu. ³⁴ Omeni egun gi ihian, ya riguu ihien-oriri iwe e, amangbe izu onu gha e buhe ikpe-omuma.

Banyeni ihien ndi hoduni, m bia, a gwa m unu ihien unu jenko d'e me.

Isi Nke Mmębuo

Oyiye Mmon-nso E Yesonme

¹ Umune m, ni m ku nwan nke oyiye Mmon-nso. M cho ni onu ghota a ohunma. ² Unu a maringho ni ke onu keleni kweri, we dufie unu, teri unu d'e femę mmon ndi rileni ndun ghadeleni e ku oku. ³ Ifiri e, m cho n'o we unu enya ni o nwonni onye gi ikę Mmon Osolobue e ku hun k'a si, "Jesu ari mma." O nwonzikwoni onye k'a saeka si, "Jesu wu Di-nwonni-enyi" sukpan ni Mmon-nso me e n'o ku erija.

⁴ Oyiye ri udi ichen-ichen, kani Mmon-nso ohu ahun e ye we ile. ⁵ Orun w'a run hun we gi e fe Nna-enyi ri udi ichen-ichen, kani Nna ohu hu ke w'a runni we. ⁶ Ihien we gi ikę Osolobue e me ri ichen-ichen, kani Osolobue ohu ahun suo ri orun ime onye owule, e me we ile.

⁷ Mmon-nso e yesonme onye-onye ime enyi oyiye, keni onye hu gi e yeni ndi uka ile eka. ⁸ Osolobue gha eka Mmon-nso ye onye ohu oyiye o gi a dun odun, o ghazi eka Mmon-nso ohu hu ye onye ozo oyiye o gi ku oku ihian e gi marin ihien o marinleni. ⁹ O ghazi Mmon-nso ohu hu ye onye ozo okukwe, ghazi ya wu Mmon-nso ye onye ozo oyiye izuo-emu le oria, ¹⁰ yezi onye ozo oyiye irun orun-atumenya, ye onye ozo oyiye izi ozi Osolobue si we zi, ye onye ozo oyiye o gi a marin udi mmon ri orun, yezi onye ozo oyiye isu-asusu ri ichen-ichen, yezi onye ozo oyiye ishuto ihien onye suni ku. ¹¹ Mmon-nso ohu hu, iya nwe e me ihien ndini ile; o keyesonme onye-onye oyo ye o cho n'o keye we.

Ehu Ohu, Bu Mkpamkpa Bu Oda

¹² Ehu ohu suo ke ihian nwe, kani mkpamkpa-ehu bu oda ri ime e. Kani, ke mkpamkpa ndi hu buhanle oda, ehụ ohu suo ke we wu. Erija k'o rizikwo ehụ Kraisti. ¹³ Makeni, Mmon-nso ohu hu ke we gha gi mirin-Chuku we me enyi bu enyi ile che ime ehụ ohu—ke ndi Ju ke ndi ali ndi ozo wulen ndi Ju; ke ndi wu igbon ke ndi wulen igbon; we no me enyi ile rarisomme Mmon-nso ohu ahun.

¹⁴ Ezie, ehụ eke mkpamkpa ohu suo, kani mkpamkpa bu oda ro. ¹⁵ Uku ihian si, "Makeni ele m eka, ele m nke ehụ," ele ohun k'e me e awuzile mkpamkpa-ehu. ¹⁶ Omeni ntin si, "Makeni ele m enya, ele m nke ehụ," ele ohun k'e me e awuzile mkpamkpa-ehu. ¹⁷ Omeni ehụ ile wu enya-enya, k'o k'e gi nu ihien? Omeni ehụ ile wu ntin-ntin, k'o k'e gi nu ishin? ¹⁸ Mba, eziku ri n'a wu ni, Osolobue e gigo eka a donmesonme mkpamkpa owule ri ehụ k'o don cho a. ¹⁹ Omeni we ile wu mkpamkpa ohu, elebe nke ehụ a ri? ²⁰ Kani, k'o ri wu ni mkpamkpa-ehu bu oda, kani ehụ ohu suo ro. ²¹ Enya e ri-eka si eka, "O nwonni ihien m gi i e me!" Isi e ri-eka si uku, "O nwonni ihien m gi i e me!" ²² Kama, mkpamkpa-ehu ndi hu nokesi we ka anunwa rikemede mka nkesini omeni ari w'a, ehụ ezuni oke. ²³ Mkpamkpa-ehu ndi ahun enyi e weri ni enwon we ogbo ke enyi e yede ogbo pu-ichen; mkpamkpa ndi hun furuleni enya e legha ke enyi kade ohunma e donzi, amangbe we a hun we ke we ri.

²⁴ Kani mkpamkpa-ehu ndi ahun nwe ogbo achokani udi ndonzini. Enina ke Osolobue donme ehụ—o we ogbo kani ye mkpamkpa ndi hu noka si arini we mkpa— ²⁵ make nkebe

gha a rị ime ẹhụ, kama, nị mkpamkpa ọwụlẹ hụn ụzọ e gi ẹka ohu e lepụ ibe wẹ ọnya. ²⁶ Omẹni mkpamkpa ohu nwọn nsongbu, wẹ ile e buru nsongbu hụ; ọ bọ mkpamkpa ohu, wẹ ile e sọn ẹghoghọ.

²⁷ Ụnụ ile wụ ẹhụ Krajistị. Onyẹ-onyẹ ime ụnụ wusunmẹ mkpamkpa rịn'a.

²⁸ Imẹ ndị ụka, Osolobue e tumesommeguo ndị rị ichen-ichen: nke ibuzo wụ ndi-ozu puchien; hụn mē ẹ ẹbụo wụ ndi-amuma lẹ ndi e zi ozi Osolobue sị wẹ zi, hụn mē wẹ ẹto wụ ndi-nkuzi; ndi ozo wụ ndi a run ọrun-atumēnya, ndi a zuo emu, ndi e yeni ndi ozo ẹka, ndi nwẹ oyiye iki-okiki lẹ ndi a sụ asusu rị ichen-ichen. ²⁹ Ihian ile wụ ndi-ozu puchien? Ihian ile wụ ndi-amuma lẹ ndi Osolobue e zi ozi? Ihian ile wụ ndi-nkuzi? Ihian ile a run ọrun-atumēnya? ³⁰ Ihian ile nwọn oyiye izu-emu? Ihian ile a sụ asusu rị ichen-ichen? Ihian ile a sūhuto wẹ? ³¹ A nwankemē nī nwan nī unū nwonhēn oyiye ndi hū ka mkpa a rị. Kanj, nī m ghosj unū uzọ ahun kachanrindēni.

Isi Nke Mmẹto

Ihien-osisuo

¹ Omẹni m'a sū asusu ile—kẹ nke ihian kẹ nke ndi mmon-ozu—bū e nwon m ihien-osisuo, m wuhū ẹgogo mōbū okpokoro-ogbogoro rị a zūn ụzūn!

² O mēzikwō nī m nwon oyiye m gi e bu-amuma, e zini Osolobue ozi, nwēzikwō oyiye m gi a ghota ihien ile mini lẹ hūn m gi a marinchanrin ihien ile; o mēzikwō nī m nwonchanrin okukwe ile—nwedē hūn m k'e gi saekā bupū ugu ọndi a—bū enwon m ihien-osisuo, o nwonni ihien m wū!

³ Osun'a nī m wechanrin ihien ile m nwon ye ndi igbennye, ọ sūokwōn'a nī e kweridē m nī wẹ kpō m okun makē okukwe m—ikēnkwō e gi m'ē nyan isi—kanj, omēni e nwon m ihien-osisuo, ọ bankō nī m erere ọwūlẹ!

⁴ Ihien-osisuo nwē ndidi; ihien-osisuo e mē ẹfoma; a ra we iwe-ọnya; a ra nyan isi; a ra pache.

⁵ Ihien-osisuo a gbaye ihian; a ra cho nke ẹ sūo; a ra bukenrin olulu; ihien-osisuo a ra a guntō eje-ihien wẹ e mē e. ⁶ Eje-ihien a ra sūo ihien-osisuo usūo—ezioku kẹ ọghoghō nī.

⁷ O nwonni ihien a guū ihien-osisuo ndun, a ra kweribehi nī ihien rī mma k'a gha ime ihian pūha, a ra nwēbehini ihian olile-ọnya, ndun ndidi ara guū a.

⁸ Ihien-osisuo k'a tō jenrin ejen. Kanj, nke ibu-amuma lẹ izini Osolobue ozi, ogen ẹ k'a ghafe; o mē nke asusu ichen-ichen, ogen wẹ k'a ghafe; o mē nke amamihien, ogen ẹ k'a ghafe.

⁹ Ogenni, ọnyi amarinzuni; amuma ọnyi e bu lẹ ozi ọnyi e zini Osolobue ezuni. ¹⁰ Kanj, ogen hūn zu oke e gi bja, e bu wẹ hūn zulenī oke che usūo. ¹¹ Ogen m gi rī nwata, m'ē ku kẹ nwata, m'ē ro iroro kẹ nwata, m'a tū iroro kẹ nwata. A kagwū m ẹhū, m nō na obibi nwata tō. ¹² Ogenni ọnyi a hūn bishi-bishi rīkẹ onyē rī e lee ughegbe* rileni mma. Kanj, o ru ogen hū, ọnyi lẹ jya k'a hūntari, elee-m, elee-i; kikēnni, ọnyi amarinzuni, kanj ogen hū, m k'a marinchanrin ihien ile kẹ Osolobue dōn marinchanrin m.

¹³ Ihien ẹto hūn a tōnī wū: okukwe, olil'ọnya lẹ ihien-osisuo. Kanj, hūn kachanrin nī wū ihien-osisuo.

Isi Nke Mmẹno

Oyiye Asusu Lẹ Igi Oyiye Yeni Ndi-uka Eka

¹ Lili m nwan nī unū e nwon ihien-osisuo leni unū a chokenmē oyiye Mmon-nso—tūmadu igi asusu ihian rī a ghota e zini Osolobue ozi. ² Makēni, onyē hūn rī a sū asusu "ire", asusu wẹ rileni a ghota, rī a gwa Osolobue oku, ẹlẹ ihian k'ọ rī a gwa, makēni, o nwonni onyē rī a ghota n'a. O n'ē gi ikēn Mmon-nso e ku ihien-mini. ³ Kanj, onyē hūn gi asusu wẹ rī a ghota e zini Osolobue ozi rī a gwa ihian oku, oku hūn k'e mē okukwe wẹ sue, gba wẹ umē, kasī wẹ obi. ⁴ Onyē hūn a sū asusu wẹ rileni a ghota rī a gba enwēn ẹ umē. Kanj, onyē hūn gi asusu wẹ rī a ghota e zini Osolobue ozi rī a gba ndi ụka umē.

⁵ K'ọ rī m, unū ile a sū asusu "ire" rī ichen-ichen. Kanj hūn m ka a cho wū nī unū e gi asusu wẹ rī a ghota e zini Osolobue ozi. Onyē hūn gi asusu wẹ rī a ghota e zini Osolobue ozi ka onyē hūn rī a sū asusu "ire" wẹ rileni a ghota—sukpan nī ihian sūhuto ihien ahun o ku ye asusu wẹ k'a ghota, keni ọ gba ndi ụka umē.

⁶ Umunē m, lee n'ē nwan: omēni m bja ebe ọnū rī, nī a sūma m asusu "ire" ọnū rileni a ghota, nanj kẹ m'ē dōn yeni unū ẹka, wēzūka nī m gi asusu unū k'a ghota gwa unū oku? Ikēnkwō e gi m ya wū asusu unū a ghota gwa unū ihien Osolobue ghosj m, mōbū a gwa m unū oku unū e gi marin ihien unū marinleni; ikēnkwō e zi m unū ozi Osolobue sī zi; ikēnkwō a kuzi m unū ihien?

* **Isi Nke Mmẹto:**12 Igwe wẹ finchanchanrin ohunma kẹ wẹ gi e henrin ughegbe ogen ahun.

⁷ Ẹrira k'ọ rịzịde ihien ndi hu rileni ndun we gi a ku egu—noke ekpiri mobu ubo: omeni eyeni we olu we enya, nani ke ihian e don ghota ihien onye ri a kponi we ri e ku? ⁸ Opi we gi a kpoqbama ndi jenko agha ye olu we ghotaleni, onye k'e konrin agha? ⁹ Ẹrira ke nke unu rizikwo: unu gi asusu ozo hun we rileni a ghoha ku oku, nani ke we e don marin ihien unu ri e ku? Ya wu ni ufere ke unu ri a gwa oku.

¹⁰ W'a ra ru uka a, olu ichen-ichen bu oda ri enu uwa, bu o nwonni hun nwonleni ihien we gi e e ku. ¹¹ O me nwan ni aghotani m olu ahun, m k'a wu otumunye enya onye ri e gi e e ku oku, ya le enwen e a wuru otumunye enya m. ¹² Ẹrira k'ọ ri ebe unu le enwen unu ri: ebe oyiye Mmon-nso ri a du unu, lilima ni nwan ni unu e nwekenme we, ni unu e gizikwo we a gba ndi-uka ume, e me uka a gha ihun.

¹³ Ya wu, onye gi asusu we rileni a ghota ku oku, ya me ekpere n'o nwon iken suhuto ihien o ku ye asusu ndi o ri a gwa oku k'a ghota. ¹⁴ Makeni, m gi asusu m marinleni me ekpere, mmon m hu e me ekpere, kani, uche m ari a ghota, o nwonni ihien uche m ri a run. ¹⁵ Ki m'e me nwan? M k'e gi mmon m me ekpere, kani, m k'e mezikwo ekpere m k'a ghota. M k'e gi mmon m bu ebụ, kani m k'a buzikwo ebụ m k'a ghota. ¹⁶ Omeni ele erira, i giguu mmon i ja Osolobue mma, nani ke ogbori a don nwan si "Isese!" gi kweyeni ekele ahun i kele Osolobue, ebe o meni onye hu amarin ihien i ri e ku? ¹⁷ Ikenkwọ y'a jagughọ Osolobue mma nke-esi, kani o nwonni ke ojija-mma i don yeni okukwe hun-ebọ eka sue.

¹⁸ A kpanmjin m Osolobue ni mme ka unu ile asusu "ire" ichen-ichen a su. ¹⁹ Kani, ime ozuzu ndi-uka, o ka m mma ni m ku mkpuru-oku isen m ghota, hun ndi ozo k'a ghota, o ban ni we erere, kari ni m gi asusu "ire" we ghotaleni ku mkpuru-oku nnu ole-le-ole. ²⁰ Umune m, erole ni iroro ke umueka! Kama, ebe njo ri, a wu ni umueka, kani, o me nke iroro, e ro ni iroro ke ndi ka-ehu. ²¹ Ime Ehuhuo-nso, we de e ni Di-nwonni-enyi si, "Ndi asusu ozo,

le onu itumunye

ke m k'e gi gwa ndini oku;

kani ele we k'e gonzikwo m tan ntin."

²² Ya wu, ndi kwerileni ke we gi asusu-ire a ghosi eka Osolobue, ele ndi kweriguni; kani, ndi kweriguni ke we gi "Osolobue si" a gwa oku, ele ndi kwerileni.

²³ Ya wu, o me nwan ni ndi uka ile zu, ihian ile a suma asusu ire, ni onye marinleni enya ihien ndini mobu onye kwerileni a banhan, o kuko ni era ri a pu unu? ²⁴ Kani, omeni ihian ile gi asusu w'a ghota e zini Osolobue ozi, onye hun kwerileni mobu onye marinleni enya ihien ndini banhan, ihien ihian ile ri e ku a mama a ikpe, o juma enwen e nju. ²⁵ Ihien ri a obi k'a puha ifon, bu o nweni onye o gwa ihien owule. O k'a kponi Osolobue isi-ali, ye Osolobue ogho, si, "Ezioku-ezioku, Osolobue ri ime igunrun unu!"

Igi Usqrn E Me Ihien Ime Uka

²⁶ Kini furu nwan enyi k'e me, umune m? Unu zu, onye-onye nwe ihien o k'a s'eka me: ikenkwọ ebụ rọ; ikenkwọ nkuzi rọ; ikenkwọ ihien Osolobue ghosi ihian k'ọ cho n'o ku; ikenkwọ ozi we jenko d'e gi asusu ndi ozo zi rọ; ikenkwọ we jenko d'a suhuto oku ye asusu we k'a ghota. E me ni ihien ile k'o k'a don yeni ndi ile ri uka eka, gba we ume. ²⁷ Omeni ihian k'e gi asusu ndi ozo zi ozi, ya wuru madu ebụo—o kari-eka, madu eto. We ku e onye-ohu onye-ohu. Kani onye siko d'a suhuton k'a ririri a. ²⁸ Kani, omeni onye k'a suhuton ari a, ndi te k'a suni we gba nkintin ime uka; we gwama enwen we le Osolobue oku ime obi we.

²⁹ Nke ndi hun k'e gi asusu w'a ghota zini Osolobue ozi, madu ebụo mobu eto we ku—ndi hoduni we gonme ntin, e leban ihien we ri e ku enya.

³⁰ Omeni Osolobue a ghosi onye ndi ali ihien, onye ri e ku oku ya kusị.

³¹ Unu ile k'a sa nwan eka e zi ozi Osolobue si unu zi—onye ohu, onye ohu—keni onye owule munrun ihien, a gba we onye owule ume.

³² Ozozị, mmon onye amuma le onye e zini Osolobue ozi ri okpuru onye ahun—o k'a saeka gba nkintin. ³³ Makeni Osolobue ele Chuku isusu, kani Chuku udon le usqrn k'ọ wu.

Rike ke enyi don e me e ime uka ndi-nso ile, ³⁴ ikpoho we gba nkintin ime uka ile. Enyi ara ni we ku oku. We we enwen we che okpuru. Iwu e kughozị erira. ³⁵ Omeni we nwon utaa, we ru unu a ju we di we ya, makeni ihien ifenren k'ọ wu ni okpoho k'e ku oku ime uka.

³⁶ Ra eka unu ke oku Osolobue ghadę bidon? Unu sọo k'o ru eka?

³⁷ Onye owule si n'o wu onye-amuma le onye e zini Osolobue ozi, n'o ze eze ime mmon, ya ku ezioku ni ihien ni m ri e de ni unu wu ihien Onye-nwonni-enyi si we e me. ³⁸ Onye owule si ni ele ezioku, weri n'e ni 'ya nwen ele ihien ahun o si ni 'ya k'ọ wu.

³⁹ Umune m, igi asusu we k'a ghoha bu amuma le izini Osolobue ozi ya dumu unu; k'a sikwole ni w'a sule asusu "ire".

⁴⁰ Kama, e gi ni usqrn e me ihien ile, e me e n'o na enya.

Isi Nke Mmisen

Ndị Nwunni Jenko D'a Rizị Ndun

¹ Umue m, m cho nwan ni m nyanhan ni unu ozioma hun m zi unu, hun unu nabanhan, hun unu turu nwan ime e; ² ozioma ahun Osolobue gi ri a zuopuha unu—omeni unu e kwonkenmegho ozi hu m zi unu—mmani unu kwerihu nke olal'iwí.

³ Makeni, ihieni rikenme mkpa ime ihien ndi ru m eka ri ihien ibuzo m me n'o ruzikwo unu eka: ni Krajist gi ufiri njo enyi nwun noka ke Ehuhuo-nso don ku e edei; ⁴ ni we li e; ni, nke akp'ohin eto, Osolobue no weli e—noka ke Ehuhuo-nso don ku e edei; ⁵ ni Kefasi (wu Pita) hun a; uwe Mmebuwo wu ndi-ozí pu-ichen nozi hun a.

⁶ Omequu, ihien kari madu ogun-isen kwasí nnu ime ndi kwerini nogbamaní no hun a. Imerinme we hukwo nwan ndun, kaní ndi hu ime we a ranhinguo—ya wu, a nwunhunguo we. ⁷ Omequzi Jemisi no hun a; omequzi ndi-ozí pu-ichen ile no hun a. ⁸ Nke ikpazun ime we ile, mme nwan nozi hun a: mme hun no ke nwa we wu ogen furuleni. ⁹ Ezioku-ezioku, ime ndi ozi pu-ichen ile, onwoni onye m han ke 'ya. Erudeni m onye w'a kpo onye-ozí pu-ichen, makeni m kpoko uka Osolobue. ¹⁰ Kaní, m wu nwan ihien m wu ghanani efoma Osolobue, bu efoma hu o meni m alani iwi. Kaka! Mme runkaride onye owule ime we. Kaní, ele ni mme run—kama, eka Osolobue hun ri ime ndun m run a. ¹¹ Ya wu, osuon'a ni mme zi mobu ni uwe zi, onwan wu ihien enyi e zi; onwan wu ihien unu kweri.

Osolobue E Weli Ndị Nwunni Eweli

¹² O me nwan ni ozi enyi wu ni Osolobue gha onwun weli Krajist, kiní ke ndi hu ime onu ri e kuni ni Osolobue e weliko ndi nwunni? ¹³ Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, ya wu ni o welini Krajist—ya wu ni Krajist aghaní onwun lihi; ¹⁴ omeni Osolobue ewelini Krajist, ya wu ni ozi enyi zi enweni ihien o wu, okukwe onu enwonzikwoni ihien o wu. ¹⁵ Ya wuzi ni enyi ríde nwan e buokin Osolobue onu—makeni enyi e kuguo ni Osolobue a ghaguo onwun weli Krajist—bu o welin'e, omeni ara weli ndi nwunni. ¹⁶ Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, ya wu ni o welini Krajist, ¹⁷ omeni Osolobue ewelini Krajist, ya wu ni okukwe unu wu ihien la iwi, ya wu ni unu rikwo nwan ime njo unu. ¹⁸ Ya wu ni ndi hun ri ime Krajist ogen we gi nwunhun, ndi ranhinguni, a laguo iwi. ¹⁹ Omeni iri-ndun enu-uwani suo ke enyi gi ri e nwon olil'anya ime Krajist, ya wu ni nke enyi kachanrin njo ime ihian ile ri uwa.

²⁰ Kaní, ezioku rin'a wu ni Osolobue a ghaguo onwun weli Krajist, gi e henrin ihien-ugbo ibuzo* o wepuha ni enwen e ime ndi nwunni, gi e ghozi ke ndi hoduni k'e jen.

²¹ Makeni, ebe o me ni eka onye ohu ke onwun ghaha bia, igha onwun lihi a ghaguozikwo eka onye ohu bia. ²² Makeni, k'o don me ni ihian ile a nwun onwun makeni we le Adam wu ohu, erira k'o donzi me ni ihian ile k'a gha onwun lihi makeni we le Krajist wu ohu. ²³ Kaní, o ru onye o lihi, o ru onye o lihi: Krajist wu onye ibuzo, mkpuru-ibuzo; o biazí, ndi nke e e lihi. ²⁴ Ohun mequu, njendeme ogen e ru, hun Krajist jenko d'e gi we Ali-eze che eka Chuku-Nedi—o merichanringuo okiki ile le onye owule ri a kiní le onye owule iken owule ri eka a. ²⁵ Makeni, Krajist k'a kiriri d'e ru mge o buguu ndi-inenren e ile che okpuru uku a. ²⁶ Enenren ikpazuun o k'e tikpo wu onwun. ²⁷ Makeni, “Osolobue e buguu ihien ile che e okpuru uku.” Ya ke Ehuhuo-nso ku. Kaní, omeni Ehuhuo-nso si ni “ihien ile ri okpuru uku a” o wechanrin enya ni Osolobue, hun bu ihien ile che e okpuru uku arí ihien o bu che e okpuru.

²⁸ Osolobue buguu ihien ile che okpuru ya wu Nwa a, ogen hu, Nwa a le enwen e a bia d'a rizikwo okpuru Osolobue hun bu ihien ile che e okpuru—keni Chuku wuru ihien ile enya onye owule, wuru onye ihien ile ri okpuru e.

²⁹ Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, kiní ke ndi ahun ri e mefu ni ndi nwunni mirin-Chuku k'e me? Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, ke ihian ri e mepuní ni we mirin-Chuku? ³⁰ Ki enyi ri ni nwan e buni enwen enyi e che ihien onwun gi a kpo enyi ihun ogen ile? ³¹ M'a nwunde uhuhon ile ma! Ezioku rochanrin umune m—k'o don wuru ezioku ni m gi unu a nyan isi make ihien Krajist wu Jesu Nna enyi me ime ndun unu. ³² Emeni olil'anya ihian-mmaka suo, olil'anya ndunni suo, ke m gi kweri luson eje-anu ndi hu ogun ime ali Efesosí, elee erere k'o banni m?

O me nwan ni Osolobue ara weli ndi nwunni,

“Ni enyi ri nwan;

ni enyi ra—

makeni o ru eki,

enyi a nwunhuni!”

³³ Anikwole ni we dufie unu! “Eje-ogbo e wiwi ezi-omume!”

* **Isi Nke Mmisen:**²⁰ Ihien-ugbo ibuzo mobu Mkpuru ibuzo wu hun we wefuha ime ihien ugbo, gi ye Osolobue oyiye, we kebe ghorima hun hoduni. O nokin enya hun hoduni; k'o ri ke we ri.

³⁴ Tēhin ni nwan nwōnrin uche; unu e mēbehi njo—nị ndị hụ ime unu amarin Osolobue. Kaka! M ri e ku onwan keni ifenren me unu.

Ehu Ndị-nwunni Siko D'e Gi Lih

³⁵ Kanj, ikenkwō ihian k'a juma ke "Nani ke Osolobue e don weli ndi nwunni? Elee udi ehu ke we k'e gi bja?" ³⁶ Onye-nzuzul! Ihien i kunye ani ara ri ndun, pu, wezuka n'o nwunhunguu anwunhun. ³⁷ Ozoz, i gha a kun ihien, ele ehu o jenko d'e gi puha ke y'a kunye, mkpuru gba-oto ke y'a kunye: ikenkwō mkpuru oka-witi mobu mkpuru ihien ozo. ³⁸ Kanj Osolobue e ye e ehu hū Osolobue cho; o ye udi mkpuru owule ehu nke e. ³⁹ Ehu ihien ile ele udi ohu: nke ihian wu udi ohu; anumanu nwon udi ozo; nnunu nwon udi ozo; azun nwonzikwo udi ozo. Onye le udi a, onye le udi a. ⁴⁰ O nwongho ihien ndi ri elu-igwere, nwezikwo ihien ndi ri elu-uwa; kanj ogho ihien ndi ri enu-igwere wu udi ichen, ogho ihien ndi ahun ri elu-uwa wu udi ichen. ⁴¹ Enya-anwun nwon ogho nke e; ifon nwon ogho nke e; kokise nwonzikwo ogho nke e, kokise ichen-ichen nwon ogho ichen-ichen.

⁴² Erira k'o jenko d'a ri ogen Osolobue k'e gi weli ndi nwunni: ehu we li wu hun e rehini, kanj hun o k'e weli ara rehi; ⁴³ we li e ebe o nwonlani ogho, kanj hun o k'e weli k'e nwe ogho; we li e ebe o kenrenleni, kanj hun o k'e weli k'e nwe iken; ⁴⁴ ihien we li wu ehu ihian-mmaka, kanj ehu ime-mmōn we e legha k'o k'e weli† Omēni ehu-mmaka ri a ri, ya wu ehu ime-mmōn rizikwo a ri. ⁴⁵ Erira ke we de e ime Ekukwo-nso, si, "Onye ibuzo, hun wu Adam, no henrin ihian ri ndun," Adam ikpazuun e henrin Mmon hun e ye ndun.

⁴⁶ Kanj ele hun ime-mmōn bu uzo bja, kama, hun wu ihian-mmaka bu uzo bja, n'o d'e ru onye ime-mmōn hu. ⁴⁷ Onye ibuzo hu gha uwan bja, onye we gi ejan memē ro; hun-ēbo gha elu-igwee bja. ⁴⁸ Ke onye hu we gi ejan memē ri, erira ke ndi hun we gi ejan memē ri; ke onye hun gha enu-igwee bja ri, erira ke ndi hun wu nke elu-igwee rizikwo. ⁴⁹ Ke enyi don nwon nwan ehu hun yi onye nke ejan, erira ke enyi k'a donzi nwon ehu hun yi onye nke elu-igwee.

⁵⁰ Umunē m, onwan wu ihien m ri a gwa unu: ehu-le-edeke asako aka banye Ali-eze Osolobue; ihien a nwunni abanyeko hun ghaleni a nwun.

⁵¹ Gōn ni ntin: ni m gwa unu ihien-mini: ele enyi ile k'a nwun (ranhin), kanj, enyi ile jenko d'e nwonhuto! ⁵² O k'e me idumuzi: ozigbo-ozigbo, ime ntabe-enya ohu, hun we gihu gbu opi ikpazuun hu! Makeni, ogen opi hu e gi han, ndi nwunni k'e gi ehu ghaleni a nwun lihi; enyi ndi hun ri ndun e nwonhuto. ⁵³ Makeni, ehu enyini hun e rehini k'e nwonhutoriri henrin hun ghaleni e rehi; ehu enyini hun a nwunni k'e nwonhutoriri henrin ehu hun ghaleni a nwun.

⁵⁴ Ogen ehuni e rehini e gi henringuu ihien ghaleni e rehi, ehuni a nwunni e henringuu hun ghaleni a nwun, o wuru ni ihien ahun we de ime Ehuhuo-nso e mezuguo: ni

"E meriole we onwan,

nke e a guguo!

⁵⁵ Euu onwan!

Elebe ke mmeri i ri nwan?

Euu onwan!

Elebe ke ihien i gi e gbu ri nwan?"

⁵⁶ Ihien onwan gi e gbu wu njo; iken njo wu Iwu.

⁵⁷ Kanj ekele ya rin Osolobue, hun e ye enyi mmeri hu ghahan Nna enyi wu Jesu Kristi!

⁵⁸ Ya wu, ezi umunē m, wuzokenme ni nwan; emehunmele ni; a runwaye ni orun Di-nwōnni-enyi—ebe o me ni onu a maringho ni orun unu run ime Di-nwōnni-enyi alako iwi.

Isi Nke Mmisin

Ihien We Tu Ni Ndị Nke Osolobue

¹ Ni enyi ku nwan oku ihien we ri a tuni ndi nke Osolobue ri Jerusalem. Me ni ihienni m gwa aka ndi risonme Galeshia me: ² uhuhuhin ibuzo owule ime izu-uka, onye-onye ime onu y'a gha ihien Osolobue ye e wepuha, e donme—amamgbe m'a bja unu a tuma ihien. ³ M bja, e we m ehuhuo-ozu ye ndi onu hanpuha, e zi m we bu oyiye unu shi Jerusalem. ⁴ Omēni o huoghō mma ni mmē le enwen m jen, e sonjen we m.

Ihien Polu Cho N'o Me

⁵ M siko d'a bja d'a hun unu—m ghagbariguu Masēdonia—makeni m bu e obi ni m k'a ghaha Masēdonia. ⁶ Ikenkwō e son m unu nnye mobu a nodichaninde m ogen oyi*; keni unu hun uzo yeni m aka ijen m—ebe owule m jenko d'a cho ni m jen. ⁷ Ogenni, achoni m ni m hunhu unu ghafe. Makeni, m cho ni, m bja, a nnye m—omēni Di-nwōnni-enyi a ni m.

⁸ Kanj m k'a nodi ime Efesosi d'e ru ogen Mmemme-Pentikosu, ⁹ ni ezigbo oghere m'e gi runpuha ihien a fuhagunni m—osun'a ni ndi odakin buzikwo oda.

† Isi Nke Mmisin:44 ehu ime-mmōn hun w'e legha enya. Luk 24.33-46; Ndị Filipi 3.21

* Isi Nke Mmisin:6 ogen winta

¹⁰ Omęni Timoti a bįaghọ, ụnụ e mękwọ obi ru ę alį imę igunrun ụnụ, makęni ọrụn Nna-ęnyi ohu ahun m rị a run k'ọ rị a run. ¹¹ Ya wụ, onyę ọwụlę y'e legberikwọl'a. Hun n'a n'o gi udọn la, kęni ọ bja d'e kunrun m—nị m rị a tų ęnya ya lę umunę ęnyi ndi hụ. ¹² Nke nweņę ęnyi wụ Apolosị, a rịokęnmęguọ m'a n'o sọnhęn umunę ęnyi ndi ọzọ hụ d'a hun ụnụ, kanị o ke chọ n'ọ bja. Kanị, ezigbo oghere puhan'a, o k'a bja.

Oku Ikpażun

¹³ Dọnrin ni ęnya; turukęnmę ni imę okukwe ụnụ; atụlę ni egun; zekęnmę ni. ¹⁴ Gi ni ihien-ọsụsụ ę me ihien ile ụnụ e me.

¹⁵ Umunę, ụnụ a maringwo nị ikpun-ulo Stęfanasi wụ ndi ibuzọ kwerini Jesu imę Azuun Akaya. Ọzọ wụ n'e buchanringwo wę enwęn wę che irunni ndi nke Osolobuę ọrụn. ¹⁶ M rị a sị ụnụ hun a ni ụnụ e me ihien ọwụlę ndi nọ ęriira sị ụnụ me hun k'e yeni wę ęka run ọrụn hụ —kę uwę kę ndi ile e sọn wę a run ọrụn hụ, a runshi ę ikęn.

¹⁷ Ọbija Stefanasi lę Fotunatosi lę Akayatosi bja hụ a sụọ m. A nọkingwo wę ęnya ụnụ nweņ rịlęni ebeni. ¹⁸ Wę gba mmọn m umę, gbazikwo nke ụnụ. A gbaye ni nwan ndi nọ ęniina.

¹⁹ Uka ndi rịsọnmę Azuun Eshja e zi ekele ụnụ. Akwila lę Priska† lę uka hun e zu iwe wę e kele ụnụ ọhunma-ọhunma imę Nna-ęnyi. ²⁰ Umunę ęnyi ile rị ebeni e zi ekele. Dide ni ibe ụnụ odide rị nsọ.

²¹ Mmę wụ Polu gi ęka m de ekeleni. ²² Ibu-ọnu ya rini onyę ọwụlę ihien Di-nwọnni-ęnyi ghalęni a sụọ!

Di-nwọnni-ęnyi, bja!

²³ Efoma Di-nwọnni-ęnyi wụ Jizosi ya noyeni ụnụ.

²⁴ M nwe ihien-ọsụsụ ę jenni ụnụ ile imę Jesu Kristi.

† Isi Nke Mmisin:19 mọbu: Prisiija

Ẹhuhuo-Ozi Nke Ebuo Polu Dejenni Ndi Kọrẹnti Ndi Kọrẹnti, Nke Ebuo

¹ Mmẹ wu Polu de Ẹkukwo-ozini. M wu onye-ozu pu-ichen nke Kraisti wu Jizosi ghahani uche Osolobue. Mmẹ le Timoti nweye enyi gba de e. Ndi uka Osolobue ri ali Kọrẹnti ke enyi ri e dejenni Ẹhuhuo-ozini, uwe le ndi nso ile hun we ile gba ri Azuun Akaya*.

² Efoma le udon hun gha aka Osolobue Nedi enyi le Di-nwenni-enyi wu Jizos' Kraisti bia ya rinj unu.

Polu E Ye Osolobue Ekele

³ Ojija-mma ya rinj Osolobue hun wu Osolobue le Nedi Di-nwenni-enyi wu Jizos' Kraisti. Nedi omiken k'o wu, Osolobue hun nkasi-obi ile gha aka a a bia. ⁴ Iya wu onye a kasi enyi obi ime nsongbu enyi ile, keni enyi saeka e gi nkasi-obi hun Osolobue ye enyi nwen a kasi ndi ozo ri ime nsongbu owule obi. ⁵ Makeni, ke enyi don a ta oken afunfun make ifiri Kraisti, erira ke Osolobue donziko a kasi enyi obi oda-oda ghahani Kraisti.

⁶ Omeni nsongbu ri a bianj enyi, o hu a bianj enyi keni we gi e kasi onu obi, keni unu gizikwo a nwe nzuopuha; omeni we ri a kasi enyi obi, we ri e gi e kasi unu obi ebe unu no e wetu obi ali e dingbu udi afunfun ohu hu enyi ri a ta. ⁷ Ya wu, olil'anya enyi nwon banyeni unu turukwem. Makeni, enyi a maringho ni ke unu don e son enyi a ta afunfun ke unu donzi e son enyi a narin nkasi-obi.

⁸ Umunem, enyi cho ni unu marin ni enyi ta oken afunfun ke enyi ri Azuun Eshja: we songbu enyi oda-oda, karide hun enyi le enwen enyi saeka din—nke wu ni enyi erozini ni enyi k'a hun isi. ⁹ Ezie, o te ri enyi ke si a maguo we enyi ikpe-onwun. Kanj, onwan me keni enyi gi Osolobue don enya, Osolobue hun e weli ndi nwunni—hun nke enyi e gi gi enwen enyi don enya.

¹⁰ Iya gbapuha enyi ime eje-onodi hu te k'e gbuni enyi. O k'a ri a gbapuha enyi. Iya ke enyi ri e lee enya n'o k'a gbafulhazj enyi—¹¹ unu gha e son ndi ozo e gi ekpere e yeni enyi eka, keni ndi bu oda hun uzo gi ufiri enyi a kpanmin Osolobue, make ihien ri mma o gi efoma meni enyi ghahani ekpere ndi bu oda me.

Ihien Hain Polu Gizileni Jen Korinti

¹² Ihien enyi gi a nyan isi wu onwan: ni obi enyi ri a shianj enyi eri ni enyi gi obi ri ochan le ezioku Osolobue bi obibi enyi ime uwa, tumadu egbata enyi le unu; ni enyi egini amamihien uwa bi, kanj eyemeka Osolobue. ¹³ Makeni, enyi ara deni unu ihien owule kari hun unu a gun, o ni unu ghota; kanj m ri e lee enya ni unu k'a ghochanrin enyi, ¹⁴ ke unu don nwan ghota enyi ekeri. Eghe, unu a ghotaگو ni unu k'a saeka gi enyi nyan isi Uhuohin Nna enyi wu Jizosi k'a bia—noke ke enyi nwen k'a don saeka gizikwo unu nyan isi.

¹⁵ Makeni onwan we m enya hain m te gi kwademe ni m k'a biaguzi d'a hun unu, keni o wuru ni unu ngozi mgbe ebuo. ¹⁶ M te cho ni m bia d'a hun unu m jenkoni Masedonia le m kinkozini, mme le unu nodiguu, unu e yeni m eka m jenkoni Judia.

¹⁷ Ogen m gi tu ireroni, m ri eroshi-azuunni, eroshi-azuunni? Ra m'a tu iroro ke ndi uwa hun a si, "eghe, eghe" le "mba, mba" mgbe ohu? ¹⁸ Kaka! Ebe o me ezie ni Osolobue wu onye-ezioku, oku enyi a gwa unu e metuni "eghe le mba" nke onye e ku ebuo. ¹⁹ Makeni Nwa Osolobue wu Jesu Kristi, hun mmẹ le Sivanosi, hun w'a kpuzi Sajlasi, le Timoti zi unu ozi e, ele onye a si "eghe," a si "Mba;" kama, ihien ri ime e ogen ile wu "eghe." ²⁰ Makeni, ime e ke nkwa Osolobue ile no e mezuchanrin, a wu "eghe." Ya hain enyi gi a si "Isej" ghahani iya wu Jesu Kristi, e gi e ye Osolobue ogho. ²¹ Osolobue le enwen e wu onye hun e me enyi le unu e turukwem ime Kraisti; iya tumi enyi, ²² ye enyi ahima a ghahani iwe Mmon-nso a che ime obi enyi, gi e hennin mbiye ihien ile o k'e meni enyi.

²³ Kanj, m ri a kpoku Osolobue n'o shagbu m eri omeni ele ezioku ke m ri e ku ni ihien hain m gileni biazj Kọrẹnti wu ni a choni m ni m bia a jugboma m unu. ²⁴ Ari m e gi e e ku ni enyi nwe e ku ihien unu gi okukwe unu e me. Ele 'ya—ihien rin'a wu ni enyi le unu gba a run keni unu nwehen ighoghohun hun k'a bianj unu makeni unu turu ohunma ime okukwe unu.

Isi Nke Ebuo

¹ Ya ke m gi kwademe obi m ni abiakozj m ijen k'e buheni unu ufu. ² Makeni, m me unu ihien ufu, onye k'a gbazi m nwan ume? Ele ndi hun m megwu ihien ufu? ³ M de ni onu ehuhuo-ozu hu m de, amamgbe m'a bia, unu nwen, hun nke e me m ghoghoh, e me m ihien k'a fu ni m. Makeni, a maringho m onu ile ohunma-ohunma, ni, m ghoghoma, unu ile k'a ghoghoma.

* **Isi Nke Ohu:1** Akaya le Grisi e d'e me ihien ohu.

4 Ekwan lę obi ri a gbawani m kę m gi de ya wu ekukwo-ozu. E deni m'e n'o fu unu, kanj m de e ni unu marin ni unu ri m obi oda-oda.

Gbaghari Ni Nwan Onye Ahun Me Njo

⁵ Omęni o nwon onye mę ihien ufu, ele mme sọ k'o mę e, kanj o nwongho k'o gi mę ezioku ni unu ile k'o mę e. M si ni "o nwęgho k'o don mę ezioku" makęni achonj m ni m benyeni oku. ⁶ Uđi afunfunni ndi ka oda buche eka ye onye nọ enina e higuo. ⁷ Gbaghari n'a nwan, unu a rokọ a obi, amamgbe o sọkurughafe okęn, ndun okukwe a guu a. ⁸ Ya wu, dodo, o ri eka unu, ghosiji n'a n'o ri unu obi.

⁹ Lee ni ihien haın m gi de ya wu ehuhuo-ozu: m de e ni m gi e lele onu, gizi e marin ke onu k'e mechanrin ihien ile m si unu mę.

¹⁰ Onye owule unu gbaghari, a gbaghari m'a. Ihien m gbaghari—omęni o nwongho ihien m gbaghari—m gbaghari make ufiri unu id'anya Krajistj, ¹¹ kęni ęnyi gi e gbondon Ekwensu, amamgbe o tunarin ęnyi ihien ri mma—makęni ęnyi a maringho ęro e.

Nwene i?

¹² Ogen m gi ru alj Trasi d'e zi ozioma Krajistj, m nọ hun ni Di-nwonni-ęnyi a kpopuguo uzo m'e gi run'a orun ebęh. ¹³ Kanj, obi eruni m alj, makęni ahunni m Taiotosi wu nwene m ime Krajistj ebęh. Ya m nọ si wę nodi ohunma, m nọ jęnmę Masędonia.

Imeri Ghahani Krajistj

¹⁴ Kanj ekele ya rinj Osolobue—makęni, Osolobue hu e yesonmę ęnyi mmeri ogen ile ghahani onye-mmeri ahun wu Krajistj—rike ndi ri e sonhunmę onye-mmeri, e gi ęnyi e zisonmę ozi Krajistj ebe owule ęnyi jęn, nọke ishin-oma ri e kungbamani. ¹⁵ Makęni, ebe Osolobue ri, ishin Krajistj ke ęnyi wu—ke ebe ndi ri e nwon nzuopuha ri ke ebe ndi lako iwi ri. ¹⁶ Ebe ndi ahun lako iwi ri, ęnyi ri e shin ishin hun e gbuni; ebe ndi wę ri a zuopuha ri, ęnyi ri e shin ishin hun e ye ndun. Onye k'a sa nwan eka mę ihien ndini? ¹⁷ ęnyi anonj ke ndi bu oda hun e ghoru oku Osolobue lęke si ibu-afia ro; kama, ri ke ndi ri ime Krajistj, ęnyi e ku oku-Chuku ri ke ndi-ezioku lę ndi Osolobue zi, ri ke ndi ri id'anya Osolobue a kra.

Isi Nke Eto

Ndi-orun Nkwerigbama Ohunni

¹ ęnyi a jamazide nwan enwen ęnyi mma ra? ęnyi ri de nwan ndi ahun a cho onye e deye wę ehuhuo biani unu kęni unu kweri nabanhan wę ra? ęnyi ri de nwan ndi ahun a cho ni unu deye wę ehuhuo wę e gi nabanhan wę ra? ² Mba! Unu lę enwen unu wu ehuhuo-ozu ęnyi, hun wę deye ime obi ęnyi, hun ihian ile marin lę hun ihian ile a gun. ³ Ihien wę a hun ebe unu ri a ghosi ni unu wu ehuhuo-ozu Krajistj de, hun o gha eka ęnyi zihę. Ele hun wę gi peni de, kanj hun wę de ghahani Mmon-nso Osolobue—Osolobue hun ri ndun; ele hun wę deye ibe omuma—ri ke Iwu mbu ahun, kanj hun wę deye ime obi ihian.

⁴ Eri ra ke obi ruhan ęnyi alj ebe Osolobue ri ghahani Krajistj. ⁵ Eleni ęnyi lę enwen ęnyi nwe iken mę ihien owule hun ęnyi e gi si ni o nwon ihien gha eka ęnyi a bia. Osolobue ya e mę ęnyi gi e nwon iken e mę ihien owule ęnyi e mę. ⁶ Osolobue ya mę ęnyi gi saeka wuru ndi-orun hun ma run orun ime nkwerigbama ohunni. Nkwerigbama ohunni ele nke Iwu wę de ede, kanj nke ime-mmęn. Makęni hun wę de e gbu egbu, kanj Mmon-nso e ye ndun.

Nkwerigbama Akan Le Nke Ohun

⁷ O mę nwan ni ofufe mbu hu gi ogho bia, ofufe hun e gbuni, hun wę kayesonmę ihien rin'a elu omuma, nke wu ni ndi Izrel' asanj eka lee Mozizi ęnya ihun makęni ogho ri n'a ri e gbuke—ogho hun fapukoni—⁸ ogho ofufe hunni wę gha eka Mmon-nso e fe akariko a nwan, kari a ohunma-ohunma?

⁹ Omęni ofufe hu hun wę gha a ma ihian ikpe e nwongho ogho, ya wu ni ofufe hunni, hun wę gi a kpo ihian onye ri ochan k'a ka a ogho e nwon, ka a ohunma-ohunma!

¹⁰ Ezioku ri n'a wu ni ihien hun te nwon ogho mbu enwonzi nwan ogho, kaka—makęni hun ka ogho e nwon e kpumęguo a.

¹¹ O mę nwan ni nkwerigbama mbu hu lę ofufe rin'a, hun wę buguu nwan che usuo, gi ogho bia, ya wunj nke ohunni hun k'a to jęnin ejen ka a ogho e nwon ohunma-ohunma!

¹² Ebe o mę nwan ni ęnyi nwon uđi olile-ęnyani, ęnyi e ku, ekushi iken. ¹³ ęnyi anonj ke Mozizi hun gi ekwa kpumę ihun, amamgbe ndi Izrel' a hun ebe ogho ahun ri e gbukeni nọ fapuchanrin. ¹⁴ Ezie, wę kpumę ngota wę ogen hu. D'e rukwo nwan tanni, wę gha a gun mọb e gon ntin ke wę ri a gun Ehuhuo-nkwerigbama akan hu, eka hu huzikwo ebęh—makęni ime Krajistj sọ ke wę nọ e wepu ya wu ekwa. ¹⁵ Ezie, ezie, d'e rukwo nwan tanni, ogen owule wę gi a gun Iwu Mozizi, ekwa hu e kpumęchanrin uche wę. ¹⁶ Kanj, ihian buruhę Di-nwonni-ęnyi, o wepu a eka hu kpumę uche e ¹⁷ "Di-nwonni-ęnyi" ahun wę ri e ku oku e wu Mmon-nso: ebe owule Mmon Di-nwonni-ęnyi ri, ebęh ke ihian nọ e weri enwen e. ¹⁸ ęnyi

ile, hụn wẹ kpupuguu ẹkwa hụ ihun, rị nwan e legha ogho Di-nwonn-ẹnyi nọke onyinyon rị ime ughegbe; wẹ hụ e nwonhutọ ẹnyi nị ẹnyi hụn ọzọ rị ke ihien ahun ẹnyi rị e legha, e nwe ogho hụ, e nwẹwaye ẹ. Ihienni gha ẹka Di-nwonn-ẹnyi, hụn wu Mmọn-nso, a bja.

Isi Nke Ẽnọ

Ndi-ozu Nke Ukpẹ

¹ Ya wu, ebe o me nwan nị Osolobue e meguonị ẹnyi omiken ye ẹnyi orunni, ndun ara gu ẹnyi. ² Ẽnyi a juگو ihien-ifenren ndi hu ihian e zueme, juzikwo ime-ero le itu-ntu ye ime oku Osolobue. Eghẹ! Kama, ẹnyi hu e kuchanrin ezioku k'o no, e gi e wepuha enwen ẹnyi a ghosị ihian ile idenya Osolobue, keni ndi ile e ku ezioku hun ọzọ e lele ke ẹnyi no.

³ Omeni echẹn ke ozioma ẹnyi rị e zi zueri, ndi rị a la iwi suo k'o zuerini. ⁴ Nke wẹ wu nị mmọn hun rị a kị uwanị e keninguọ uwẹ ndi kwerileni ẹnya, amangbe w'e legha ukpẹ ozioma ogho Kraistj; Kraistj, hun o me ni onye hunn'a a hunguọ Osolobue. ⁵ Makeni ele ozi enwen ẹnyi ke ẹnyi rị e zi; ẹnyi rị e zi ozi nị Jizos' wu Kraistj wu Di-nwonn-ẹnyi, nị ẹnyi le enwen ẹnyi wu idibo unu make ifiri Jizosi. ⁶ Makeni Osolobue ohu hu hun si, "Ukpẹ ya nwunme ebe ishi rị" ya nwun nwan ime obi ẹnyi hun ẹnyi gi nwe iken legha ogho Osolobue ihun Kraistj.

Ihien Ri Mkpa W'e Buche Ime Ihien E Tikponi

⁷ Kanj Osolobue buche orun oziomani rị oken mkpa ime ẹnyi—ẹnyi hun wu ite-ayogbe hun e tikponi, keni o we ẹnya nị ikenni pu-ichen ẹnyi gi a run a wu nke Osolobue—n'o ghanị ẹka ẹnyi bja. ⁸ W'e songbu ẹnyi ọzọ ile, kanj asani wẹ ẹka bjangbu ẹnyi; ihien ndi hun a gba ẹnyi nghari-ẹnya hu a, kanj ndun ara guu ẹnyi; ⁹ wẹ e kpokposonme ẹnyi, kanj Osolobue a juni ẹnyi to; w'a kutu ẹnyi, kanj ẹnyi ara nwun. ¹⁰ Ihien ehụ ẹnyi a hun ogen ile e me ihian a hun onwun Jesu nwun, keni, ihian gha a hun nị ẹnyi hukwo ndun, e gi w'e marin nị Jesu rị ndun. ¹¹ Makeni, hunnj ẹnyi rị ndun, ihien onwun gi a kpo ẹnyi ihun a bja nị ẹnyi ogen ile make ufiri Jizosi, keni ihian gi ehụ ẹnyini hun a nwunhunnj a hun nị Jizosi rị ndun. ¹² Ya wu nị onwun rị orun ehụ ẹnyi, kanj, ndun k'o rị a runfaha ime unu.

¹³ Kanj ebe o me ni ẹnyi nwon agungun okukwe ohu ahun wẹ ku oku e ime Ekukwo-nso, si, "M kweri ekweri, ya hain m gi ku ihien m ku," ẹnyi nwen kwerizikwo ekweri, ya hain ẹnyi gi rị e ku oku-Chuku ẹnyi rị e ku. ¹⁴ Makeni, ẹnyi a maringho nị Osolobue hun gha onwun weli Nna ẹnyi wu Jesu jenko d'e welizikwo ẹnyi k'o don weli Jesu, webanhan ẹnyi le unu ebe 'ya le enwen e rị.

¹⁵ Ezie-ezie, ihienni ile wu n'o rinj unu mma, keni ndi efoma Osolobue rị e ru ẹka hun ọzọ e buwaye oda, ekele rị a bianj Osolobue a bawaye uba.

Igi Okukwe E Bi

¹⁶ Ya wu, ndun aguko ẹnyi. Osuon'a nị ehụ ẹnyi rị a kpo nkun, ẹnyi hu e nwonwaye ndun ohun ime-mmọn uhuhohin-uhuhohin. ¹⁷ Makeni, ekerẹ afunfunni ẹnyi rị a ta ogenni, hun ghaleni e bie, rị nwan a kwademe ẹnyi a tonj ogho itebite hun wẹ ghaleni a saeka e ku ke o han. ¹⁸ Eghẹ, makeni ẹnyi arị e lee ihien ẹnya e legha, kanj ihien ẹnya ghaleni e legha; makeni ihien ẹnya e legha k'a ghari, kanj ihien ẹnya ghaleni e legha k'a to jenin ejen.

Isi Nke Isen

¹ Makeni ẹnyi a maringho nị omeni e tikpo wẹ ehụ ẹnyini, odunj ẹnyi bi ime e ime uwanj, ẹnyi e nwongho ulo hun Osolobue tun, hun wẹ gileni eka tun, hun rị elu-igwee, ulo hun k'a to jenin ejen. ² Ime odunj ẹnyi rị kikenni, ẹnyi hu a sun-uden, o hu a gun ẹnyi oda-oda nị wẹ yime ẹnyi ehụ ẹnyi hu—ulo ẹnyi hu, hun rị elu-igwee—³ hun o me nwan nị ẹnyi yiriguu a, ẹnyi e meko ndi gba oto. ⁴ Makeni, hunnj ẹnyi rikwo ime odunj, ime ehunj, ẹnyi hu a sun uden makeni ibu rị a nyin ẹnyi. Eleni ẹnyi cho nị ẹnyi gba oto, kanj, ẹnyi cho nị wẹ yimezi ẹnyi hun-ehọ ahun, keni ndun luefu hun a nwunni—weri onodi a. ⁵ Onye hun kwademe ẹnyi tonj onwonhutoni wu Osolobue. O yeguo ẹnyi Mmọn-nso nọke mbiye, gi ghosị n'o k'e me e.

⁶ Ya wu, obi e ru ẹnyi alj ogen ile, osuon'a nị ẹnyi a maringho nị omeni ẹnyi rị ime ulonj wu ehụ ẹnyi, ẹnyi arị ebe Di-nwonn-ẹnyi rị, ⁷ makeni ihien ẹnyi kweri banyeni Kraistj ke ẹnyi gi e bi obibi, ele ihien ẹnya ẹnyi rị e legha. ⁸ Eghẹ, obi e ru ẹnyi alj, nke wu nị o kadẹ ẹnyi mma nị ẹnyi gha ime ehunj pu, laburu Di-nwonn-ẹnyi d'a nodi ulo ẹnyi hun rị ebe o rị. ⁹ Ifiri e, ẹnyi a lili ma nị ẹnyi e me ihien a suo a usuo efo ogen ile—ke ẹnyi rị ndun ime ehunj wu ulo ẹnyi ke ẹnyi arị. ¹⁰ Makeni ẹnyi ile k'a puha ihun Oche-okink'ike Kraistj n'o kin ẹnyi ikpe, keni onye-onye hun ọzọ narin ugwo-orun ihien o run k'o rị ime ehunj—ke mma ke njo.

Orun Iwekinhen Ihian Ebe Osolobue Ri

¹¹ Makeni ęnyi a tų egun Di-nwọnni-ęnyi, ya haịn ęnyi gi a liliima ni ęnyi me ndi ozo kweri; kanj Osolobue a maringwo ęnyi le enwen ęnyi ohunma-ohunma; e gigho m'a don ni unu nwen a maringhozikwo ęnyi ime obi onu.

¹² Elekwọ ni ęnyi rizi a gwa onu ni ęnyi a rika mma! Mba. ęnyi ri e ye onu ihien k'e me onu gi ęnyi nyan isi, keni unu saeka za ndi gi ihien ęnya e legha a nyan isi hun nke we gi gi ihien ri ihian obi nyan isi.

¹³ Makeni, omeni ęnyi e me ke ndi uche we zuleni, ifiri Osolobue ro; omeni ęnyi e me ke ndi uche we zu, ifiri unu ro. ¹⁴ Ihien-osisuso Kraisti nwe jenni ihian ya ri e nu ęnyi, makeni o wegwo ęnyi ęnya ni, ebe o me ni onye ohu a nwunguoni ihian ile onwun, ya wu ni ihian ile a nwungwo. ¹⁵ O nwunni ihian ile onwun, amamgbe ndi ri ndun gha e bizini enwen we, kama, ni we e bini onye hu gi ifiri we nwunhun, Osolobue e gi ifiri we weli e.

¹⁶ ęnyi arizi nwan e gi ęnya-ihian e lee ihian. O sụn'a ni ęnyi te gi ęnya-ihian e lee Kraisti mbu, ęnyi ara gizi e e lee e. ¹⁷ Ya wu, onye owule ri ime Kraisti a wuruole onye we kedonzi; ihien akan a gharigwo, lee e, ihien ile e henringwo nke ohun!

¹⁸ Ihienni ile gha eka Osolobue bia, onye hun donzi egbata ęnyi le iya, wekinhen ęnyi ebe o ri ghahanj Kraisti; o no nwan ye ęnyi orun iwekinhen ndi ozo ebe o ri. ¹⁹ Ya wu ni Osolobue ri ime Kraisti, e donzi egbata ya le ndi uwa; ara gizi njo we son we. O wegwo nwan ozi ya wu idonzi-egbata che ęnyi eka zisonme. ²⁰ Ya wu ni ndi-ozu Kraisti ke ęnyi wu, Osolobue gi ęnyi e ku onu a; ęnyi gi nwan efan Kraisti' e ku: dodo, o ri eka unu, "Kinhen ni d'e kunrun Osolobue!" ²¹ Osolobue gi ifiri ęnyi gi Kraisti hun meleni njo owule henrin onye me njo, keni ęnyi hun uzo henrin ndi ri ochan.

Isi Nke Isin

¹ Noke ndi we le Osolobue gba a run, ęnyi ri nwan a gwa unu oku: dodo, o ri eka unu, anile ni efoma Osolobue hun unu nabanhangwo la iwi. ² Makeni Osolobue sj,

"Hun o gihu ru ogen furu ni,

m no nu olu unu;

o ru uhwohin nzuopuha,

m no yeni unu eka."

Lee n'e, kikenmi wu ogen hu furuni! Tanni wu uhwohin nzuopuha!

³ ęnyi arj e me onye owule uke, amamgbe ihian a hun ihien w'e gi koriani orun ęnyi ri a run ni Osolobue. ⁴ Mba. Kama, ime ihien ile, ęnyi a ghosichanrin ni ęnyi wu ndi-orun Osolobue: ghahanj idin oken ndidi—ime nsongbu, ime afunfun le ebe o no ri ke sj ihien ile e wiwihanringwo ni ęnyi; ⁵ we hu e gbu ęnyi ili, e gbu ęnyi mkpinsin; w'e bu ęnyi e che ime ulo-ngan, w'a kpọ ęnyi e gbu; ęnyi a run oken-orun, e chu-uran, e bu egun. ⁶ Ozozj, ęnyi hu e donme obi ęnyi ochan, e nwe amamihien, e nwe ndidi, a ri nso ime-mmọn, e nwe efoma, e nwe ihien-osisuso ibe ęnyi hun gha akpakali-obi fuha. ⁷ Ozozj, ęnyi e ku ezioke, ęnyi a ghosj iken Osolobue, ihien-ogun Osolobue cho sọọ ke ęnyi gi a lu, iya sọọ ri ęnyi eka-nni, ri ęnyi eka-ekpen. ⁸ We hu a gbaye ęnyi, e legberizikwo ęnyi; w'e ku oku ęnyi ohunma, e kujazikwo oku ęnyi; w'e me ęnyi ke sj ęnyi ele ihien ęnyi sj ni iya ke ęnyi wu; kanj iya ke ęnyi wu. ⁹ ęnyi no ke ndi we marinleni, kanj a maringwo we ęnyi; ęnyi no ke ndi ri a nwunni, ka lee n'e nwan, ęnyi hu ndun! W'e ye ęnyi afunfun, kanj ęnyi anwunni. ¹⁰ Ihien ekwan e mesonme ęnyi, kanj, ęnyi a ghogho ogen ile; ęnyi no ke ndi igbennye, kanj ęnyi e me ndi bu oda a wuru idafin; ęnyi no ke ndi nwonleni ihien owule, kanj ihien ile wu nke ęnyi.

¹¹ ęnyi a shiapugwo ni onu ndi Koręnti efo! Unu a hunchanringwo k'o ri ęnyi obi. ¹² ęnyi arj e zuemęni unu efo—kanj unu e zueme nke unu. ¹³ M ri nwan a rjo unu noke umu m: me ni ni m ke m don menj unu: shiapuchanrin ni nwan efo.

Donme Ni Ulo-nso Osolobue Nso

¹⁴ Anile ni we kpagbama unu le ndi kwerileni ntutu ohu. Elee mmeko ke ezi-omume le eje-obibi nwede? Elee mmeko ke ukpe le ishi nwede? ¹⁵ Elee ogen ke Kraisti le Ekwensu gidę kwerighamama? Kijni ride egbata onye kwerini le onye kwerileni? ¹⁶ Elee ogen ke Ulo-nso Osolobue le mmọn gidę nweme mmeko?

ęnyi wu Ulo-nso Osolobue, Chuku hu ri ndun—noke ke Osolobue don ku e, sj,

"M k'e biri ime ndun we,

e jenhunme ime igunrun we.

M k'a wuru Chuku we,

a wuru we ndi nke m.' "

¹⁷ "Di-nwọnni-ęnyi sj,

gha ni nwan ime igunrun we puha,

unu a nodj azun ichen;

emetukwole ni ihien owule ru unyin eka:

ogę ahun kę m'e gi nabanhan unu;

¹⁸ a wuru m nędi onu,

onu a wuru umu-m-ikęnyę lę umu-m-ikpoho,

Iya kę Di-nwonn-ęnyi Hun-nwón-ikęn-ile ku.”

Isi Nke Ɛsa

¹ Ndi ri m obi, ebe o mę nwan n'o kwesomęguo ęnyi nkwa ndini wę, ni ęnyi chanchan nwan enwęn ęnyi, chanpu ihien owule hun e męru ehụ lę imę-mmón, e gi egun Osolobue a hun a ni ęnyi richanrin nsọ.

Nke We Kę Polu Ri E Ro

² Nabanhan ni ęnyi imę obi onu; o nwónni onye ęnyi mę eje-ihien; o nwónni onye ęnyi wiwi; o nwónni onye ęnyi tunarin ihien ę. ³ Ari m e ku onwan ni m gi ma unu ikpe, makęni e kuole m'a mbu ni unu ri ęnyi obi—nke wu ni ęnyi k'a saęka son unu nwun, ęnyi k'a sazi kwọ ęka son unu ri ndun. ⁴ M'e gi unu a nyan isi oda-oda; m'e gi unu a dukęmmę ęka obi; unu a gba m umę oda-oda; imę nsongbu ęnyi ile, m'e gi ifiri unu e nwę ighoghọ oda-oda.

⁵ Makęni, kę ogen ęnyi gi rude Masędonia, ehụ ęnyi e ezuni ikęn kaka; wę kpokpo ęnyi azuun ile—oku-lę-uka fihunmę ęnyi, egun hu a tu ęnyi imę obi ęnyi. ⁶ Kanį Osolobue, hun a kasį ndi ndun guchanrin obi nọ gi obibia Taiťosi kasį ęnyi obi. ⁷ Elede obibia a sọọ kasį ęnyi obi, kanį, nkasį-obi hun ya lę enwęn ę nwę makę ihien o hun ebe unu ri, kasįzi ęnyi obi. Makęni, o gwaghọ ęnyi kę m don ri a da unu! Kę eje-ihien hu męni don wute unu! Kę m rihan unu obi! Ya kę m nọ ghoghokęmmę.

⁸ Ifiri ę, osuon'a ni ihien m de imę ehuhuo-ozu ahun a fughọ unu, akwanzini m mmani—(kanį e te kwangho m, makęni m hun a ni e giguọ m ya wu ehuhuo m de mę unu ihien ufu —osuon'a ekerę ogen sọọ ro.) ⁹ M ri nwan a ghoghọ. Ari m a ghoghọ n'o fughọ unu, kanį, n'o fughọ unu hun unu gi roghari—ya wu ni unu a nighọ a fu unu udi hun Osolobue cho. Ya wu ni ęnyi a runi unu ehụ owule, kaka. ¹⁰ Makęni ihien futu ihian kę Osolobue don cho, o mę ihian gbęhuto obi, bihuto ęka, o węhę nzuopuha. Mmani ara ri a! Kanį ihien futu ihian kę o don a fu ndi uwa, o buhę onwan. ¹¹ Unu ahunni nwan kę imę ihien ri mma ri a du unu makęni ihienni fu unu kę Osolobue don cho?! Unu ahunni nwan k'o rihan unu mkpa ighosi ni ęnya unu eruni ihien męni! Lee k'o ri e zehan unu ize! Lee k'o tuhan unu ęnya! Lee kę m ri a dahan unu! Lee okę adudu o buhę! Lee afunfun unu ye onye hun męfieni! Unu a ghosichanringuo ni ęka unu a ri ihien męni.

¹² Ya wu, osuon'a ni m de ni unu ehuhuo hu, ele ifiri onye mę eje-ihien mobu onye wę meja kę m gi de ę. Kama, m de ę n'o we unu ęnya id'ęnya Osolobue ni ęnyi ri unu obi nke-esi. ¹³ Onwan a kasiguọ ęnyi obi.

Elede obi sọọ k'o kasį ęnyi; kama, ighoghọ Taiťosi męde ęnyi ghoghokęmmę, makęni, unu ile e męguo nwan obi ru e ali! ¹⁴ Egheę, unu anini ifenren isi m gi unu nyan ebe o ri mę m. Isi ęnyi nyan ebe Taiťosi ri e mę nwan ezioku nọkę kę ihien ile ęnyi gwa unu mbu don wuru ezioku. ¹⁵ Ifiri ę, ihien unu ri nwan a sọokęmmę ę—o gha a nyanhan kę unu ile don humę isi, a nyanhanzi egun lę ehụ-omuma-nni unu gi nabanhan a. ¹⁶ M ri nwan a ghoghọ—makęni m gichanrin unu don ęnya.

Isi Nke Ɛsato

Kę Ndi Uka Don E Ye

¹ Umunę, ęnyi cho nwan ni unu marin efoma Osolobue mę ni uka risomę Azuun Masędonia: ² osuon'a ni wę ri imę okęn nsongbu, cheni igbennye-mgbeleke wę wu, okęn ighoghọ wę nwę imę Di-nwonn-ęnyi anini onodi wę gbondon wę, wę nọ ye, ye oda-oda! ³ Mmę ri a shiani wę eri ni wę wefuha obi ye kę wę nwónhan, yekaride kę wę nwónhan! ⁴ Wę rijokęmmę ęnyi, ęnyi dodo mę ohunma bu wę cheni ndi ri a tu ihienni wę ri a tunni ndi nke Osolobue; ⁵ kanį, wę yekaride kę ęnyi tu ęnya a: e buguu wę uzo wę enwęn wę ye Di-nwonn-ęnyi, ya wę nọ nwan gi ifiri uche Osolobue wę enwęn wę ye ęnyi.

⁶ Ya hain nwan ęnyi gi si Taiťosi, hęn bidon orun-eyemekani, ya d'e yeni nwan onu ęka runfu a. ⁷ Ya wu, kę unu don nwan e mę ohunma imę ihien ile—kę okukwe kę iku-oku kę imarin-ihien kę adudu ri mma kę ihien-osusuọ hun ri egbata ęnyi lę unu, erira kę ęnyi chozi ni unu mę ohunma ebe orun-eyemekani ri.

⁸ Ele ni m ri e ye iwu, kama, m choko ni m ghosi unu adudu ndi ozo nwón, gi ę chopuha kę ihien-osusuọ unu nwę wu ezigbo ę. ⁹ Makęni, unu a maringho kę Onye-nwonn-ęnyi wu Jesu Kristi męhan efoma: ni, k'o męle odafin ru, o gi ufiri unu henrin ogbennye kęni unu gha ogbennye o dan wuru idafin.

¹⁰ Ndunmodun m imę ihienni wu onwan: o furu ni unu runchanrin nwan orun-eyemekani unu bidon akan-ahun. Unu bu uzo runma a; elede ohun sọọ, unu k'o bude uzo duma ni unu

mę ę. ¹¹ O ruguọ nị: runchanrịn n'a nwan; gi ni nwan ihien unu nwon runchanrịn a k'ọ dọn du unu ni unu run a isi-ibuzọ hụ. ¹² Makęni, omęni ihian wepuha obi ę ile ye ihien, ihien o nwe ke we ę lee ęnya a narin a ya, ele ihien o nwonlęni.

¹³ Ele ni m cho n'ọ ri ni ndi ozo nfe, ọ wuru ni unu ibu. Kama, n'ọ wuru ahanmahan: ¹⁴ hunni unu nwon nwan oda bu mkpa gi we nwen, nke unu a ban ni we; o ruzi, oda we nwon e wehe ni onu ihien ri onu mkpa—ọ wuru ahanmahan. ¹⁵ Erira ke we de ę ime Ehuhuo—nsọ, ni

“Nke onye hun kponrin oda ehiken;

nke onye hun kponrin ekere emekeni ekere.”

Taitosi Le Ndi Hun Ya Le We Wi

¹⁶ Ekele ya rin Osolobue hun bu adudu ohu hu m nwe make onimma onu che obi Taitosi. ¹⁷ Elede n'ọ kweri aririo ęnyi rio a suo, kanị, ebe o me ni kikenni k'ọ k'a du, o k'e gi uche ę bia d'a hun unu. ¹⁸ ęnyi zila 'ya le nweę-ęnyi hu ndi ile kwerini marin ohunma-ohunma makeni o zisonme ozioma. ¹⁹ Elede ni ndi ile kwerini marin nweę ęnyi hu suo, kanị uka ile kwerigbamade, tumę ę n'ọ son ęnyi, ęnyi gha e jensonme a run orun-eyemekani ęnyi gi e ye Di-nwonni-ęnyi le enwen ę ogho, a ghosizi ni ęnyi cho n'ọ rin umunę ęnyi mma.

²⁰ ęnyi bu obi ni ihian ahunko ihien w'e gi koriani ęnyi make oyiyeni hi-ogbe ęnyi ri a na, ²¹ makeni, ọ rika ęnyi mkpa ni ęnyi run a hun ri mma, ele ęnya Di-nwonni-ęnyi suo, kanị ęnya ndi ozosi.

²² ęnyi zilazi nweę ęnyi ozo cheni we, nweę ęnyi hun ęnyi lelegu mgbe ole-le-ole hun a ni o nwongho adudu ihien bu oda—kikenni k'ọ kazı adudu hu e nwon kari mbu, makeni obi rukemę e ali ebe unu ri.

²³ O me nke Taitosi, onye mme le iya a wi le onye mme le 'ya gba a run orun ęnyi gi e yeni unu eka ro; nke umunę ęnyi ndi ozo hu 'ya le uwe wi, we wu ndi-ozı pu-ichen ri a nokin ęnya uka ichen-ichen, e wehęni Kraisti ogho. ²⁴ Ya wu, gi ni nwan oghereni ghosi ndini we ni unu nwe ihien-osisuwo we, keni ndi uka ile hun uzọ gi ę dọn, a hun we ihien ęnyi gi e gi unu a nyan isi.

Isi Nke Itenęi

Ihien We Tunı Ndi Uka Ri Jerusalem

¹ Ọ rikani mkpa ni m de ni unu ihien owule banyeni ihien we ri a tuni ndi kwerini ri Jerusalem. ² Makeni, a maringho m ni ihienni hu a du unu. Adudu unu haın m gi gi unu nyan isi ebe ndi Masędonia ri, si we ni ndi ri Akaya a kwademole kete akan-ahun; adudu onu a kpasuguo ndi bu oda ime we. ³ Kanı m zila ni unu umunę-ęnyi ndini, amangbe isi ęnyi gi unu a nyan a wuru ihien—mmaka ogenni. Kama, m cho ni unu kwademe, e che—ke m dọn gwa we ni unu k'e me; ⁴ omęni unu akwademeni, ndi Masędonia sonhen m hun a ni unu eke kwademe, ifenren e megbu ęnyi ime ihienni—ọ ri wuzi unu le enwen unu. ⁵ Ya haın o gi ri m mkpa ni m zi umunę ęnyi ndi hu, ni we bu uzọ biagu d'e kunrun onu d'a kwademecharin ihien ile gbashari oyiyeni hi-ogbe onu kwe nkwa a, m kebe bia; keni ọ hun uzọ wuru oyie unu wepuha obi unu ye, ęleni we waye unu ya olu.

⁶ Ihien rin'a wu hunni: onye hun kunlęni oda jenko d'a ghorı hun bulęni oda; onye hun kun oda jenko d'a ghorizikwo hun bu oda. ⁷ Onye-onye ya ye ihien owule ri a obi, y'e meyele ę ele; y'e yele noke si we wa a ye ę olu—makeni onye a shiapu efo e ye ke ihien ę a suo Osolobue.

⁸ Osolobue k'a saeka yesonme unu ihien ile ri mma, ye unu ya oda-oda, keni unu hun uzọ e nwecharin ihien ile ri unu mkpa, hunzi uzọ e ye oda ogen owule orun ri mma gi fuha. ⁹ Erira ke Ehuhuo—nsọ dọn ku e, si,

“Ọ buoyesonme ndi-igbenye ihien
oda-oda;

o k'e mesonme ihien Chuku cho
jenrin ejen.”

¹⁰ Osolobue, hun e ye ihian mkpuru ọ k'a kunye le ihien-oriri o k'e ri, k'e ye unu mkpuru unu jenko d'a kun; o k'e me ę sue, me ę mi mkpuru oda-oda; o k'e me onu ghorı mkpuru hun wu ime ihien Chuku cho, ghorı a oda-oda. ¹¹ O k'e me onu wuru ndi-ıdafin uzọ ile, keni onu hun uzọ a hakemę ęka. ęnyi nwen k'e me ę ru ndi bu oda ęka. Erira ke iha-ękani k'a dọn wehęni Osolobue ekele. ¹² Makeni, ihienni unu ri e wepuha obi unu e me siko d'e ye ndi nke Osolobue ihien ri we mkpa; kanı ele ohun suo, o k'e mezikwo ndi bu oda e kelesonme Osolobue. ¹³ Unu k'e gi orun-eyemekani wehęni Osolobue ogho, makeni o k'a ghosi ndi bu oda, hun k'e ri erere ę, ni unu hu a gbaye ozioma Kraisti ahun unu kweri nke-esi, ni ya haın unu gi ye we le ndi

ozo oda. ¹⁴ Ihiyen unu k'a sọọkenme we; we k'a gha e me ni unu ekpere make efoma Osolobue me ni unu ebe o no me unu sa eka meni we ihienni.

¹⁵ Ekele ya rinji Osolobue make oyiye e hun onu ghaleni a saeka a kowa!

Isi Nke Iri

Polu A Kowa Orun A

¹ Mme wu Polu ri a rjo unu; m ri e gi nwayo, e gizi eka-alulua Krajsti, a rjo unu. Mme hun we si ni m'e welua enwen m ali omeni mme le unu nodi elee-m, elee-i, kanj m ghahu ebe onu ri pu, a gamma m onu, kushime iken! ² M ri a rjo unu, anikwole n'a wuru ni, m bia, a gwapu m ndi hu ri e ro ni enyi ri e bi ke ndi-ua oku, a hun w'a ni egun ari m enya. ³ Make ni, osuon'a ni enyi bi ime uwa rike ihian, enyi ara lu agha ke ndi-ua don a lu. ⁴ Make ni, ihiyen-ogun enyi ele nke ndi-ua, kama, ihiyen-ogun enyi nwonsomme iken Osolobue, hun we gi e tikposonme ebe zeni le ihiyen ndi hu zeni. Enyi e tikposonme atumiroro-le-ndondo ⁵ le ihiyen owule hun e bushi enwen e elu, hun e gbondon ihian amarinele Osolobue; enyi a nwondon iroro owule, me e n'o humeni Krajsti isi. ⁶ Enyi a kwademeguo hun enyi e gi gi afunfun son nnuwu-isi owule, omeni onu nwen e humechanrin isi uzo ile.

⁷ E leban ni ihiyen enya ohunma: omeni o wegwo unu enya ohunma-ohunma ni unu wu nke Krajsti, nyanhankwo ni ni ke unu don wu nke Krajsti ke enyi donzi wu nke e. ⁸ Di-nwonnienyi ye m iken m'e gi du unu: iken m'e gi me unu sue ime okukwe—ele idotu unu. Ya wu, o suo n'a ni m'e gikezi iken ahun a nyan isi, ohun emeko m ifenren. ⁹ Achoni m n'o no ke si m gi ehuhuo-ozu m e ron unu egun. ¹⁰ Make ni, o nwe ndi a si, "Ehuhuo-ozu Polu e ze eze, ele we ihiyen we gi e gu egu; kanj, i hun ya le enwen e k'o no, o zeni, o nwondeni ihiyen we gi oku-onu a e mej!" ¹¹ Ndi ri e ku enina we marinkwo ni ihiyen ohu hu enyi ri e de ebe enyi ri uzo ozo ke enyi jenko d'e me enyi bia ebahu.

¹² Enyi esonkoko ndi ahun ri a ja enwen we mma ma-usue. Make ni, we gha e gi ibe we e lele enwen we, e gi ibe we a ma enwen we, we ri a ghosi ni aghotani we. ¹³ Kanj o me nke enyi le enwen enyi, enyi a nyanghafeko isi oken. Ihiyen ri ogbo Osolobue keye enyi run ime orun izi-ozio ma suo ke enyi k'e gi nyan isi. Ogbo hu rude ebe unu ri. ¹⁴ Ya wu ni enyi arunhafeni ogbo enyi ogen enyi gi weheni unu ozioma—hun o me ni enyi wu ndi ibuzo bia ebahu teni unu ri d'e zi unu ya wu ozioma Krajsti. ¹⁵ Enyi ari a nyanghafa isi oken—ya wu enyi ara gi orun ndi ozo run a nyan isi. Olil' enya enyi wu ni okukwe unu k'a gha e suewaye, keni enyi hun uzo e nwonwaye oghere enyi e gi run orun ime igunrun unu; ¹⁶ enyi a hun uzo gha ali unu si ali ndi ozo d'e zi ozioma. Ogen hu, oku igi orun ndi ozo a nyan isi arikozi.

¹⁷ Ehuhuo-nsu si,

"Onye k'a nyan isi

ya gi ihiyen Di-nwonnienyi me nyan isi."

¹⁸ Make ni, ele onye hun a ja enwen e mma ke we e ku oku e ohunma, kanj onye hun Osolobue ja mma.

Isi Nke Mmanaji

Polu Le Ndi-ozu pu-ichen Ntu

¹ K'o ri m unu e din m ni m zuzu ekere. Dodo ni, nwon ni ni m ndidi! ² Enya ri a fu m make onodi unu, udi enya-ufu hun gha eka Osolobue bia. Unu wu nwa-agbwo m kwe okenny e ohu suo nkwa ni m jenko d'a luye e ya. Okenny e ahun wu Krajsti. M kwe nkwa ni m jenko d'e we onu ye e ebe onu keleni marin okenny e. ³ Kanj, egun ri a tu m ni we jenko d'e dufie onu, noke ke Ekwensu don gi ero dufie Ivu, me unu e fezile Krajsti ofufe ezioku le hun rulen: ⁴ make ni unu a nabanhankazi onye owule bia d'e zime unu ozi Jesu ozo hun wuleni hun enyi zi unu ozi e; ara fu unu orun inabahan mmom ozo mobu ozioma ozo hun wuleni hun unu gha eka enyi nwehen. ⁵ Kanj, o weni m enya n'o nwegho ke ndini unu a kpo "oken ndi-ozu pu-ichen" don ka m. ⁶ Ikenkwo a ma m ku oku; kanj, a maringho m ihiyen—enyi e gigwo uzo ile ghosi unu onwan ime onodi ile.

⁷ M me njo m gi welua enwen m ali zi unu ozioma Osolobue ofe, keni Osolobue gi e busi unu elu? ⁸ Ogen m gi ri a runni unu orun, uka ndi-ozo ye m ihiyen, a narin m we bu ele we ke m gi e a runni, o no ke si m ri e zunarin we ihiyen we—keni m hun uzo runni unu. ⁹ Ke m ri ime igunrun unu, ogen ihiyen gi ri a fu m orun, ebuyeni m onye owule ibu, make ni umune enyi gha Masedonia bia weheni m ihiyen ile ri m mkpa. Ya wu, mme si n'a wuko m ibu ebe unu ri. Erija k'o jenko d'a risonne: awuko ni m unu ibu. Kaka! ¹⁰ Make ni ezioku Krajsti ri ime m, m ri e ku e n'o nwonnienyi jenko d'a saeka napu m ihienni m gi a nyan isi ime Azuun Akaya ile! ¹¹ Ki hajin nwan? Make ni enwe m ihiyen-osusuo unu? Mba. Osolobue a maringho ni m nwe ihiyen-osusuo unu!

¹² M jęnkọ d'e męsonmę ihienni m ri e mę, amamgbe ndi hu ri a nyan isi ni wę wu ndi-ozu pu-ichen a hun oghere hu wę chokọ hun ihian e gi si ni enyi le wę wu ohu. ¹³ Ndinę ele ndi-ozu pu-ichen nke-esi; ndi-ndufie ke wę wu. Wę ri a za ndi-ozu pu-ichen Kraisti e gi e e kpume ihun. ¹⁴ Onwan ele ihien a tu enya! Makęni, ke Ekwensu le enwen e e mede ke si o wu mmọn-ozu ukpe! ¹⁵ Ya wu ni ele ihien a tu enya omęni ndi-orun a hu e mę ke si o wu ndi a run ihien ri mma. Wę jęnkọ d'a narin ugwo-orun furu ihien wę ri e mę.

Afunfun Polu Ta Makęni O Wu Onye-ozu Pu-ichen

¹⁶ Ni m kuzi e, erokwole ni ni m wu onye-nzuzu! Kanj, omęni iya ke unu ri e ro, weri ni m nwan rike onye-nzuzu, keni m hun uzo nyan isi ekerę.

¹⁷ Ele Di-nwonn-enyi si m ku ihienni m cho ni m gi nyan isi—kanj, m ri e kuhu rike onye-nzuzu. ¹⁸ Ebe o mę ni ndi bu oda hu e gi ihien ihian-mmaka a nyan isi, mmę nwen jęnkọ d'e mezikwo erira. ¹⁹ Unu le enwen unu a marinka ihien! Iye ndi-nzuzu efe, a nabanhan wę, a sukọ unu. ²⁰ Unu a nabanhanka onye owule hun e mę unu ke igbon, mobu hun e rigbu unu mobu hun a tunarin unu ihien onu mobu hun e mę ke si o rika mkpa mobu hun a madę unu oral. ²¹ Osuon'a ni ifenfen m ro, ni m ku e: obi enyi ezeruni erira.

Kanj, ihien owule wę nwe egun ni wę gi nyan isi, egun k'a nizikwo m gi ihien ahun nyan isi; (m ri e ku ke onye-nzuzu.) ²² Wę wu ndi Hibru? Ya ke mmę nwen wuzi. Wę wu ndi Izrelu? Ya ke mmę nwen wuzi. Wę wu umu Ebrahim? Ya ke mmę nwen wuzi. ²³ Wę wu ndi-orun Kraisti? M ri e ku rike onye isi zuleni oke: mmę ka wę onye-orun Kraisti a wu, mmę ka orun a run, mmę ka ngan e jen, mmę ke wę ka mkpinsin a fian—mgbe ole-le-ole ke wę fianpu m mkpinsin. Onwan a kposonmezi m ihun. ²⁴ Mgbe isen ke ndi Ju fianpu m ube-mkpinsin ohu-aria-ogunna wę ahun.

²⁵ Mgbe eto ke ndi Rom fianfu m mkpinsin. A maguwo wę m omuma mgbe ohu. Mgbe eto ke ugbo-mirin m ri ime e tikpopu. A nohọ m elu mirin uhuohin ohu gbe-gbe-gbe—uhinlin le efinnai, ibe osisi sukọ ke m hun kwondon eka elu mirin ahun. ²⁶ M'a risonmę uzo-ijen; eje-ihien a kposonmę m ihun elu-iyi; ohin a kposonmę m ihun; eje-ihien ndi alj m k'e mę m a kposonmę m ihun; eje-ihien ndi alj ndi ozo k'e mę m a kposonmę m ihun; eje-ihien a kposonmę m ihun ime obodo—ihian jun, a kposonmezi m ihun ime atu—ihian rileni; eje-ihien a kposonmę m ihun elu-ohimin; nsongbu ndi kpọ enwen wę ndi kwerini bu ekwerini wę a kposonmę m ihun. ²⁷ M'a rungbu enwen m; m'a ta afunfun; m'e chusonmę-uran; m'e busonmę egun ihien-oriri le ihien-orira; ihien-oriri a kosonmę m; m'a risonmę onodi oyi gi a tu m; ekwa a kosonmę m. ²⁸ Wezukade ihien ndi ozo ile, uhuohin ile ke m gi e bu ibu iroro orinimma aka ile. ²⁹ Onye ke ndun guu, hun ndun ogugu a guleni mmę nwen ndun? Onye ke wę mę dan ime okuwe, o noleni fukemę m?

³⁰ Omęni m k'a nyanriri isi, ihien ndi hun a ghosi ni ndun arj m ke m'e gi nyan isi. ³¹ Osolobue a maringho ni ele m ri a tu ntu—Osolobue, hun wu Osolobue le Nedi Di-nwonn-enyi wu Jesu—ojija-mma ya rin'a jęnri enj! ³² Imę obodo Damas kosi. Govano ki okpuru eze Arętasi buto ndi-nche onu-mgbon obodo hu, keni o nwundon m, ³³ kanj wę no gi ukpalj gha oghere ri mgbon hu wetu m, m no wanahin a.

Isi Nke Mmębuo

Ihien Osolobue Ghosisonmę Polu

¹ O ri mkpa ni m nyansonmę isini—osuon'a ni o nweni erere o ban. Ni m ku nwan oku ohun le ihien ndi hun Di-nwonn-enyi ghosi m.

² A maringho m onye nke Kraisti ohu, hun wę weri shi elu-igwee nke eto ahua mmęno ghanj—ke ime ehü k'o mę k'o gha ime ehü pu, a marin m; Osolobue ya marin. ³ A maringhozi m ni wę weri onyeni—amarin m k'o ri ime ehü ra o gha ime ehü pu, Osolobue ya marin—⁴ wę shi alj Izu-iken wu Paradaisi, o no nu ihien ndi wę ghaleni a gwa ihian, ihien ndi wę ghaleni a ni ihian e ku.

⁵ M k'e gi nwan onye no enina nyan isi, egiko m mmę le enwen m nyan isi; ihien ndi hun a ghosi ni ndun arj m sukọ ke m'e gi nyan isi. ⁶ Kanj, o mede ni m cho ni m nyan isi, ele ya wu ni m wu onye-nzuzu, makęni ihien m k'e ku wu ezioku. Kanj, emekọ m'a, makę ihian gha e ro ni m wu ihien owule kari ihien wę hun m mę le hun wę nu m ku—⁷ makęni ihien ndini m hun a puka ichen. Kanj, igi gbondon m amamgbe m'e gi ifiri ihien ndini pu-ichen m hun pacheme, Osolobue no bu nsongbu che m ehü—rike ebe wę no kpọ ogun ye ihian ehü. Nsongbuni wu onye-ozu Ekwensu. Wę we e che m ehü n'o hun uzo a lu m, amamgbe m'a pacheme. ⁸ Mgbe eto ke m rijo Di-nwonn-enyi banyeni ihienni, n'o mę e hapu m. ⁹ Kanj Di-nwonn-enyi no si m, "Mba; eyemęka m e higuwo j, makęni ebe ndun noleni ri ihian ke iken m no a puhacharin ifon." Ya wu, m gi nwan ighogho a nyan isi ni ndun arj m, keni iken Kraisti hun uzo risonmę ime m. ¹⁰ Ya wu, makę ufiri Kraisti, o hughọ m mma ni ndun arj m; ni w'a kpari m, ni m'a

ta afunfun, nị wẹ e kpokpo m lẹ ni ọdakin rị ichen-ichen a bjanị m. Makeni, ogen ọwule ndun gileni rị m ya kẹ m gi e kęrenę.

Orinimma Ndị Kọręntị Rị Polu Obi

¹¹ E męguo m kẹ onye-nzuzu! Unu haịn m gi mę e! Unu te furu hun e kuni m ọhunma—makeni o nwonnị kẹ ndinị unu rị a kpo oken ndi-ozu pu-ichen don ka m mkpa a rị, osuon'a nị o nwonnị ihien m wu.

¹² Ogen m gi rị imę igunrun onu, m tu-udon runcharin ihien bu oda wẹ gi a marin ezigbo onye-ozu pu-ichen: kẹ ihien-ahima kẹ ihien a tu enya kẹ ihien a ghosị iken Osolobue. ¹³ Kị wẹ mę ni ọka ndi-ozo hun wẹ meleni ni onu, wezuka nị ebuyeni m unu ibu iye m ihien m'e gi bi? Dodo ni, gbaghari nị m njo m mę hun m gileni buye unu ibuni!

¹⁴ Lee n'e, a kwademęguo m nwan nị m lala d'a hun unu nke mgbe eto. M bja, anako m unu ihien ọwule, emeko m ibu. Makeni, unu kẹ m cho, ele ihien unu. Eghęe, makeni ele unu a kpatonị ndi mu nị wẹ ihien, ndi munị wẹ nwe a kpatonị wẹ. ¹⁵ O k'a suogbudę m igi ihien ile m nwon yeni unu eka—gizide ndun m. O mę nwan nị m rị a nwęwaye ihien-osusuo unu, unu k'e belua nwan ihien-osusuo unu nwe ebe m rị?

¹⁶ Unu nwe iken si, "Osuon'a nị ezie ro nị y'e buyeni enyi ibu, y'e męgho enyi ero, dufie enyi, teri enyi." ¹⁷ Nani kẹ m don mę e? M gidę nwan ndi m ziheni unu tunarin onu ihien onu ra? ¹⁸ Mmę rịo Taistosị n'ọ bja d'a hun unu; m nọ zizikwo nweę-enyi hun-ebọ hu chen'e. Taistosị a tunarin nị unu ihien unu. Ra o tunarinde unu atunarin? Ele agungun ohu hu kẹ enyi gun? Ele usonron ohu kẹ enyi gi run?

¹⁹ Unu ride e ro nị enyi gi ihienni ile enyi rị e ku e kinrin onu enyi ebe unu rị ra? Mba. Enyi rị e ku nọkẹ ndi rị imę Krajist; enyi rị e ku rike ndi rị id'enya Osolobue. Ndi rị m obi, enyi rị e mę ihien ile enyi rị e mę nị enyi gi e yeni unu eka sue imę okukwe.

²⁰ Egun rị a tu m nị ikenkwọ, m bja, ahunko m unu kẹ m don cho, unu nwen ahunko m kẹ unu don cho; egun rị a tu m nị, ikenkwọ, ikpe lẹ enya-ufu lẹ eje-olulu jenko d'a rị; nị ndi hu imę unu k'a choma nke-wę, nke-wę; nị nkuto, oku-azuun, mpache lẹ isusu jenko d'a rị. ²¹ Egun rị a tu m, nị, ikenkwọ Osolobue m e welua m ali ebe unu rị—ogen m'e gi bjazi, ikenkwọ a kwanma m ekwan makę ndi bu oda mę njo mbu, hun keleni gbewoto obi wẹ banyeni ihien ndi hu ru unyin wẹ mę lẹ ughere lẹ ihien-ifenren ile wẹ męsonmę.

Isi Nke Mmęto

Mkpinsin-eka Lẹ Ekele Ikpażun

¹ Onwan k'e mę e mgbe eto m lala d'a hun unu: "Osheri madu ebuo mọbu eto kẹ wẹ siko d'e gi gi ikpe ọwule don." ² A gbaguo m ndi hu mę njo mbu lẹ ndi ozo hodunị mkpinsi-eka—kẹ m bja hun mę e mgbe ebuo; m rizi nwan a gba wẹ ya hunni m rileni ebegu, nị, m bja, egiko m eka alulua son onye ọwule— ³ ebe o mę ni unu cho nị m ghosị onu nị Krajist rị imę m e ku nke-esi. Krajist a ra gi eka-alulua e son onu—mba! O gi iken e mę ihien imę onu. ⁴ Osuon'a nị wẹ kpogbu e elu-obe nọkẹ onye nwonleni iken, o huzi nwan ndun ghahani iken Osolobue. Imę e, enyi nwen nke rizikwo kẹ ndi nwonleni iken; kanj, o mę nke eka enyi k'e gi son unu, enyi k'e son e gi iken Osolobue bi, gi iken Osolobue hu son unu.

⁵ Lekpo nị enwen unu, nị unu marin kẹ unu hu imę okukwe. Lele ni enwen unu. Unu amarin nị Jizos' Krajist rị imę unu? Unu a maringho nu—sunkpan nị unu a dangwo nlele hu.

⁶ M nwon olil'enya nị unu k'a hun a nị enyi nwen adanni nlele hu. ⁷ Kanj, enyi hu e mę ekpere a rjo Osolobue, amangbe unu e mę ihien ọwule rileni mma—ele keni wẹ si nị enyi puha ọhunma, nị enyi a runka orun imę igunrun unu, kama, keni onu męhu ihien rị mma—osuon'a nị enyi nọ kẹ ndi dan nlele hu. ⁸ Makeni, enyi a saęka mę ihien ọwule e gbondon ezioku, kama, ihien a kwadon ezioku suo kẹ enyi e mę.

⁹ Enyi a ghogho aghogho omęni enyi ezeni bu onu e zegho. Ekpere enyi wu nị unu zucharin oke. ¹⁰ Ya haịn m gi deni unu ihien ndinị oęenni m keleni bja ebahun unu rị, amangbe m'a bja, e gi m iken hu Di-nwonnị-enyi ye m gi du unu gi eka-iken son unu—iken hun o ye m gi mę unu sue, ele hun m'e gi tikpo unu.

¹¹ Nke ikpażun, umunę m, ghoghoma nị; [nodi nị ọhunma!] Bihuto nị eka; a gba nị ibe unu umę; e nwon ni obi ohu; e gi ni udon e bi. Unu mę enina, Osolobue hun udon lẹ ihien-osusuo gha eka a bja k'a nọyeni onu.

¹² Dide ni ibe onu odide rị nsọ. Ndi nke Osolobue ile e zi ekele unu.

¹³ Efo ma Di-nwonnị-enyi wu Jesu Kristi lẹ ihien-osusuo Osolobue lẹ mmeko rị imę Mmon-nsọ ya nọyeni onu ile.

Ehuhuo—Ozi Polu Dejenni Ndi Galeshja

¹ Mmē wu Polu de ekukwo-ozini. M wu onye-ozu pu-ichen—ele hun ihian zi mobu hun ndi-okiki wu ihian tume—kani hun Jesu Kristi le Chuku-Nedi hun gha ime onwun weli Jesu Kristi tume. ² Mmē le umune enyi ime Kraisti ndi mmē le we ri ebeni gba de e. Enyi dejenni uka ri ichen-ichen risonme Azuun Galeshja ya.

³ Efoma le udon hun gha eka Osolobue Nedi enyi le Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi bia ya rini onu.

⁴ Nna enyi wu Jizos' Kraisti we ndun a ye make ifiri njo enyi, keni o gbapuha enyi ime eje-agboni ri ogenni, igi mezu uche Osolobue enyi wu Nedi enyi. ⁵ Ogho ya rini Osolobue Nedi enyi jennin ejen! Iseē.

Ozioma Ozọ Arja

⁶ O tu m enya ni unu a latomakenrinkēzi onye hun gi ifiri efoma Kraisti kpo unu, nabanhanma “ozoma ozọ”. ⁷ Ele ni ozoma ozọ ri arj, kani o nwongho ndi ri e ye unu nsongbu, e me obi eruzile unu ali, a cho ni we rukpo ozoma Kraisti. ⁸ Kani, osuon'a ni enyi le enwen enyi mobu mmōn-ozu ghade enu-igwee bia e zime unu “ozoma” ozọ hun wuleni hun enyi zi unu, onye ahun ya wuru onye we bu onu—ya la ntikpo jennin ejen! ⁹ Ke enyi don ku mbu, m rizi nwan e ku e: omeni onye owule ri e zi onu “ozoma” ozọ wuleni hun onu nabanhangwu mbu, ya wuru onye we bu onu: ya la ntikpo jennin ejen!

Jesu Tume M, Ele Ihian

¹⁰ M ride nwan a cho ni ihian kuni m ohunma ra Osolobue? Ra a chomagu o m nwan ni m me n'o suo ihian? Omeni echēn ke m rikwo a cho ni m me n'o suo ihian, ya wu ni ele m igbon Kraisti.

¹¹ Umune m, m cho ni unu marin ni ozoma m zi aghani eka ihian bia; ¹² amunnarinni m ihian ya; ele ihian kuzi m'e. Kama, Jesu Kristi le enwen e we e ghosi m.

¹³ W'a ra ru uka a, unu a nuguo ke m don bi mbu, ogen m gi ri e fe ofufe ndi-Ju le nke Iwu Mozizi: ke m don kpokokenme uka Osolobue, cho ni m tikpo a. ¹⁴ Ime ofufe enyi wu ndi Ju, mmē ka ndi isi-otu m bu oda ofufe e fe ogen ahun. M'e mekenme oku omenal ndi nedi enyi we.

¹⁵ Kani, ogen o gi suo Osolobue, hun gi efoma a hoto m, kpo m—ke m ride efo nne m, ¹⁶ o no me m marin Nwa a, keni m zi ndi ani ndi ozọ wuleni ndi Ju ozi banyeni ya wu Nwa a. Ogen o gi me e, ejenni m d'e kunrun ihian n'o gwa m ihien owule mobu buche ni m ihien owule. ¹⁷ Ejendeni m Jerusalem d'e kunrun ndi bu m uzo wuru ndi-ozu pu-ichen, kama, m no shi Arebia ozigbo. O megwu, m no gha ebegu kinhenzi Damas'kosi. ¹⁸ Ahua eto a ghafegwu, m no shi Jerusalem d'a hun Kefasi wu Pita; m no son e nodi akp'ohin mmisen. ¹⁹ O nwonna onye ozọ m hun ime ndi-ozu pu-ichen hoduni, wezuka Jemisi nwenē Di-nwonna-enyi.

²⁰ M ri a gwa unu, id'Enya Osolobue, ni ihien ni m ri e de ni unu wu ezioku, ele ntul.

²¹ Omegwu, m no jen Azuun Siria le Silisia. ²² Ndi uka Kraisti hun risonme egbere Judia e ke marin m omarin-enya ogen ahun. ²³ We nu a hu a nu ni we si ni “Onye ahun te ri e kpokponi enyi mbu rizi nwan e zisonme ozi okukwe ahun o te cho n'o tikpo!” ²⁴ We no gi ifiri m ja efan Osolobue mma.

Isi Nke Ebuo

Pita, Jemisi le Jonu Nabanhan Polu Anabanhan

¹ O mepu ahua mmēno, m no shizi Jerusalem. Mmē le Banabasi wi ogen ahun, m nozi weri Taitosi. ² M jen ebegu makeni o nwon ihien Osolobue ghosi m; m no kowa ni we ozoma hun m ri e zi ebe ndi wuleni ndi Ju ri. Kani m me e usuo—egbata mmē le ndi we weri ni we wu ndi-isi suo—amangbe o wuru ni m ri a gba oso olal'iwu mobu ni hun m gbafu a lagu iwu, o wuru ni orun m la iwi. ³ Awadeni we ikwa-ugun ye Taitosi mmē le iya wi olu, osuon'a ni ele onye Ju, ni onye Griki ro— ⁴ kani oku ikwa a ungen e te puhagho make ndi hun gi nzuzue rubanhan, e me ke si we wu ndi kwerini. We bia d'a hundele udi inwonnin-enwen hu enyi nwon ime Kraisti, keni we wezi enyi che ime igbon. ⁵ Kani, enyi ekweyi ni we kaka akpu-ohu, makeni enyi chokenme ni enyi chedon ni unu ezioku ri ozoma, keni unu marin a k'o rijanrin.

⁶ Nke ndi hun no ke si we wu ndi-ndu—o nwonna ihien ohun we buche ni m. (Ihien owule we wu enwon ihien o wu ebe m ri, makeni Osolobue ara gbeyeni ihian.) ⁷ Mba. Kama, o wede we enya ni Osolobue e yegwo m orun igbashia ozoma ebe ndi kwaleni ungen ri, ya wu ndi ali ndi ozọ wuleni ndi Ju, k'o don ye Pita orun igbashia n'a ebe ndi kwa ungen ri, ya wu ndi Ju. ⁸ (Makeni onye ohu hu gi Pita a run orun onye-ozu pu-ichen ime igunrun ndi Ju, ndi

kwa ugun, iya gizikwo mme nwen a run orun onye-ozu pu-ichen ime igunrun ndi wuleni ndi Ju, ya wu ndi kwaleni ugun.)⁹ Ogen Jemisi le Pita le Jonu, ndi hun we weri noko ndi-isi, gi hun ni aka Osolobue ri ime m, we no na mme le Banabasi aka, nabanhan enyi, ni enyi le we wu ohu. We no kwere n'o hugho mma ni mme le Banabasi jenme d'a runma ime ndi wuleni ndi Ju, ya wu ndi kwaleni ugun, uwe le enwen we a runma ime ndi Ju, ya wu ndi kwa ugun.¹⁰ Ihien ohu suo ke we sihu enyi me: enyi a nyanhankwo ndi-igbenye, hun a duzikwoni m.

Polu A Jugbo Pita Ime Antioku

¹¹ Kani, ogen Kefasi wu Pita gi bja Antioku, m jugbo a elee-m, elee-i, makeni o mefie hun we hun enya ogen ahun. ¹² Makeni, ke ndi ahun Jemisi zih kekeni bja ebegu, Pita e son ndi wuleni ndi Ju e ri ihien-oriri. Kani, ogen ndini gi biagu, Pita no noye nko, o duzini ndi wuleni ndi Ju ri, makeni o ri a tu egun ndi ri itu ndi hun a kwadon ikwa-ugun. ¹³ Ndi Ju ndi ozo ri ebegu no son e mema ihunna ahun, nke wu ni e dufiede we Banabasi le enwen e. ¹⁴ Ogen m gi hun a ni ihien we ri e me le ezioku ri ozioma a dangbamani, m no no id'anya we ile si Pita, "Onye Ju ke i wu, kani i ri e bi ke ndi wuleni ndi Ju, y'a ra bi ke ndi Ju. Nani ke i donzi nwan a cho ni i wa obibi ndi Ju ye ndi wuleni ndi Ju olu?"

Okukwe Suo

¹⁵ M nozi si Pita, "Nke enyi le enwen enyi, ndi Ju mu enyi, enyi ele ndi hun w'a kpo 'ndi wuleni ndi Ju, ndi ome-njo.'

¹⁶ Bu enyi a marigho ni ele idonme Iwu ke Osolobue gi e kuni ihian ohunma, kani ikwerini Jesu Kristi, gi e e don enya. Ifiri e, enyi le enwen enyi e kwerguo ni Jesu Kristi, keni Osolobue kuni enyi ohunma, makeni enyi kwerini Kraisti, gi Kraisti e don enya, ele makeni enyi e donme Iwu Mozizi. Makeni, Osolobue ekukoni onye owule ohunma makeni onye ahun e donme Iwu. ¹⁷ Kani, o me nwan ni, ebe enyi no ri a cho ni Osolobue kuni enyi ohunma makeni enyi ri ime Kraisti, a hun w'a ni enyi le enwen enyi wu ndi njo, ya wu Kraisti a kwadon njo? Kaka! ¹⁸ O me nwan ni a tundonzime m ihien m tikpo, ya wu m ri a ghosi ni m dan Iwu ogen m gi tikpo a. ¹⁹ Eghese, makeni, e gigu m ihien ri ime Iwu nwunahin Iwu, keni m hun uzo rin Osolobue ndun. ²⁰ A kpoqbuguo we mme le Kraisti enu obe Kraisti. Elezi mme ri ndun, Kraisti ya ri ndun ime m. Ndunni m ri nwan e bi ime eh, m ri e bi e ghahani okukwe m nwe ime Nwa Osolobue, hun nwe ihien-osuso m, we enwen e ye make ufiri m. ²¹ Emeko m efoma Osolobue wuru ihien na iwi—makeni, omeni ezie ro ni ihian donme Iwu, Osolobue e gi e kun'e ohunma, ya wu ni onwun Kraisti nwun la iwi!"

Isi Nke Eto

Iwu ra Okukwe?

¹ Euu ndi Galeshja, ndi-nzuzu! Onye me onu ihieni? Bu id'anya unu ke we no ghosichanrin ni we kpoqbu Kraisti elu obe. ² Ihien ohuni suo ke m cho ni m marin: gwadele ni m, nani ke unu don nwehen Mmon-nso? Unu nwehen e ghahani idonme Iwu ra ghahani ikweri ozioma unu nu? ³ Eri ke unu e zuzuhan? Eka Mmon-nso ke unu gha bidon; onu ri nwan a lili ma ni onu gi iken unu—iken ihian—mechanrin a? ⁴ Ni m judele unu: afunfun nei ile unu ta wu nke olal'iwi? Ra o laguode iwi nke-esi? ⁵ Osolobue hun e ye unu Mmon-nso a, a run orun atu-enya ime igunrun unu, o ye unu ya makeni unu ri e donme Iwu Mozizi ra makeni unu hu a nu e kwere ihien unu nu?

⁶ Nke Ebrahim, Ehuho-nso si ni "O kweyeni Osolobue, Osolobue no gun a yen'e, kpo a onye ri ke Osolobue cho." ⁷ Gi ni onwan marin ni ndi hun wu ezigbo umu Ebrahim wu ndi kwereini. ⁸ Ekukwo-nso e kutoguo a ni Osolobue jenko d'e gi ifiri okukwe ndi wuleni ndi Ju kuni we ohunma; o si ni Chuku zi Ebrahim ozioma edei, si, "Ndi ani ile jenko d'e nwehen ngozi ghahani i." ⁹ Ya wu, ndi hun kwereini k'e son Ebrahim hun kwereini wuru ndi we gozi agozi.

¹⁰ Ndi hu gi idonme Iwu e don enya a wuruole ndi we bu onu. Makeni, Ehuho-nso si, "Onye owule hun ghaleni e donme ihien ile we de ime ehuhuo Iwu, e henringuo onye we bu onu!" ¹¹ O wegwu nwan enya n'o nwoni onye owule hun Osolobue jenko d'e kuni ohunma makeni o donme Iwu. Onwan wu ezioku, makeni, Ehuho-nso si ni, "Okukwe ke onye ri ke Chuku cho k'e gi ri ndun," ¹² bu ele okukwe ke Iwu gi a run, makeni, Iwu le enwen e e kuguo ni, "Onye hu hun ri e donme ihien ndini ile Iwu ku k'e gi ri ndun makeni o ri e donme we."

¹³ Kraisti gbafuha enyi ime abumonu Iwu ghahani igi ifiri enyi henrin onye we bu onu. Makeni, Ekukwo-nso si ni, "Onye owule we hogbu elu osisi a wuruole onye we bu onu." ¹⁴ O gbafula enyi keni ngozi Osolobue gozi Ebrahim hun uzo biani ndi ali ndi ozo ile hun wuleni ndi Ju, ghahani Kraisti wu Jizosi, keni enyi hun uzo gi okukwe nwonhen Mmon-nso hun Osolobue kwe nkwa a.

Iwu Le Nkwa Osolobue

¹⁵ Umunę m, nị m gi ihien w'e mę ụhụọhịn ile kọwa ihien: madu ebụọ kwerigbamahu banyeni ihien owule, biyeguu a eka, o nwonnị onye owule k'a saęka kagbu ę mọbu we ihien owule chen'e. ¹⁶ Ogen Osolobue gi kwe nkwa hu, o kwe Ebraham le nwa a ya wu nkwa, Ehuhuo-nsọ asini "Umụ i" ya wu, hun kari onye ohu; kani o si "nwa i" ya wu ohu sọo—hun wu Krajistị. ¹⁷ Ihien m gi ę e ku wu nị Osolobue e biyeguo nkwerigbama hu ęka, tumę ę; ya wu nị Iwu wę webanhan ogen o gi mępu orogbo ahua iri-kwasị-ogun kwasị nnu as'ęka kagbu nkwerigbama hun Osolobue biyeguu ęka le nkwa o kwe ime nkwerigbama ahun. ¹⁸ Makeni, omeni idonme Iwu ke we gi e nwonhen ihien Osolobue kwe nkwa a, ya wu nị ęlezi n'o kwe nkwa hain we gi e nwehen ę. Kani, ezioku-ezioku, Osolobue ye Ebraham ya ofe igi mezu nkwa a.

Ki Hain Nwan We Gi Ye Iwu Hu?

¹⁹ Ki wuzi nwan mkpa Iwu hu ri? We webanhan a ni hian e gi e a marin njo le mmebie, a marinzi njo we le mmebie we, d'e ru ogen nwa ahun, onye hu we kwe ya wu nkwa e gi bia. We gha ęka ndi mmon-ozị tumę ya wu Iwu, we ę ye uko ye we. ²⁰ Kani w'a ra cho uko ebe onye ohu sọo nọ e mę ihien. Osolobue gi ęka a mę ihien ę ogen o gi kwe Ebraham nkwa ahun.

²¹ Arị m'e ku nị Iwu wu enenren nkwa Osolobue. Kaka akp'ohu! Makeni, omeni we te ye iwu hun a saęka e ye hian ndun, nke o wuru ni, ezioku-ezioku, onye donme ę, o wuru onye ri ochan. ²² Kani Ehuhuo-nsọ e kuguo a ni hian ile ri ime egbun njo, ku ę hun we enya, keni o wuru ni uzọ ohu sọo ke we gi e nwehen ihien Osolobue kwe nkwa a. Uzọ ohu hu wu ikweri ni Jesu Kristi, gi Jesu Kristi e don enya: onye kweri, o nwehen ę. ²³ Ke ęnyi keleni kweri ni Krajistị, Osolobue bu ęnyi donme okpuru Iwu, kpokin ęnyi ye, nọke ndi ngan, e che ogen okukwe e gi bia. ²⁴ Ya wu, Osolobue tumę Iwu n'o wuruni ęnyi onye bu mkpinsi e lepu ęnyi enya, d'e ru nị Krajistị a bia, keni, o ru, o gi okweri ęnyi jenko d'e kweri ni Krajistị kuni ęnyi ohunma. ²⁵ Kani, hunni ęnyi kweriguu nwan, ęnyi arizi okpuru onye-nlepu-ęnya.

²⁶ Unu ile wu umu Osolobue ghahani okweri unu kwerini Krajistị wu Jizosi, ²⁷ makeni, onu ile, hun we buguu che ime Jesu Kristi ghahani ime onu mirin-Chuku, e yiriguo Krajistị. ²⁸ Ya wu nị o nwonzi ihien ri ichen egbata ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju; egbata igbon le onye nwon enwen ę; egbata ikennyę le ikpoho: ęnyi ile wu ohu ime Krajistị wu Jizosi. ²⁹ O mę nwan ni ęnyi wu nke Krajistị, ya wu nị ęnyi wu umu Ebraham, ni ęnyi k'e nwonhen ihien Osolobue kwe nkwa n'o k'e ye.

Isi Nke Ẹno

Unu E Nweringuo Enwen Unu!

¹ Ihien m ri e ku wu ni, ebe nwa ahun jenko d'e nwonrin ihien nedi ę keleni ru ogo, o rihu ke igbon, ihien ichen ari a, osuon'a ni ihien ile wu nke ę. ² O risonme okpuru ndi e du n'e le ndi e lepu a enya d'e ru ogen hu nedi ę kaye. ³ Eriira k'o ri ęnyi ke ęnyi keleni ru ogo, ya wu ke ęnyi keleni kweri, ęnyi wusunme igbon ihien ndi hun a ki obibi ri ime uwan. ⁴ Kani, mgbe ogen gi zu, Osolobue no zihę Nwa a; okpoho mu a; we mu a ye okpuru Iwu. ⁵ Osolobue zihę ę n'o hun uzọ gbari ndi ri okpuru Iwu, keni ęnyi henrin unu Osolobue, umu Osolobue ru ogo umu. ⁶ Makeni unu wu umu, Osolobue no zihę Mmon nke Nwa a ye ime obi unu; Mmon ahun ri nwan ime ęnyi ile a hi, "Baba! Baba-Nedi m!" ⁷ Ya wu nwan ni y'elezi igbon; nwa ke i wu. Ebe o mę ni nwa ke i wu, Osolobue k'e keye i ihien ę.

E Kinle Ni Azuun Imę Egbun

⁸ Mgbe mbu, ogen unu keleni marin Osolobue, unu wu igbon mmon ndi hu furuleni w'e fe, unu e fe we e fe. ⁹ Kani hunni unu maringuu Osolobue—mba, hunni Osolobue maringuu unu, kini ke unu kinkozini azuun d'e kunrun mmon ndi ahun le ihien ndi hu ndun guu? Unu cho ni unu henrinzi igbon we? ¹⁰ Unu e mesonme mmemme we gi a nyanhansonme uhuohin le ifon le ogen le ahua ri ichen-ichen! ¹¹ Egun unu rikwo a tu m, ni ikenkwo orun ile m run ebe onu ri a laguo iwi!

¹² M ri a riọ unu umunę m, ri ni ke mme, makeni a riguo m ke unu. Unu emeni m njo. ¹³ Unu a maringho ni emu ri a kuni m ogen ahun wu ihien weheni m oghere m gi zi unu ozioma isi-ibuzo ahun. ¹⁴ Kani, osuon'a ni ehụ hun ri e songbuni m wuru ni unu ibu le ihien-nlele, unu elegberini m, unu ajuni m; kama, unu nabanhan m nọke si m wu mmon-ozị Osolobue, nọke si m wu Krajistị le enwen ę. ¹⁵ Ki mezi ighoghọ hu ile unu nwe ogen hu?! M k'a s'ęka shia eri ni, omeni o ri nfe, nke unu e te guye m akpuru-ęnya unu, omeni o te k'e yeni m ęka! ¹⁶ Ke m henrinni enenren onu makeni m gwa unu ezioku?

¹⁷ Ndi ahun ri nwan a liliama ni we dori onu, kani ele ihien ri mma ke we bu obi! Ihien we bu obi wu ni we wepu onu ebe unu ri, keni unu buchanrin obi unu che ebe we ri. ¹⁸ O

hughokwo mma ibu obi e che ihien ẹnina, e mekenme oku e—omeni ifiri ihien ri mma ro, omeni w'e me e ogben ile—ele mmẹ le unu nodihu sọ.

¹⁹ Umụ m hun ri m obi, ime unu e mememi m, oku unu a kpamazi m, d'e ru ni unu e sommēchanrin Krajistị. ²⁰ K'o te ri m, m ri nwan ebe unu ri kikenni, keni m hun ụzọ gbehuto olu, make ni obi eruzini m ali ebe unu ri!

Ihien Polu Gi Sara Le Haga Ghosi

²¹ Gwadele ni m, unu ndi choko ni unu ri okpuru Iwu, unu anuni ihien Iwu Mozizi ku? ²² We de e ime Iwu ni Ebrahim mu ikennyē ebū: Haga, nne ohu wu igbon; Sara, nne hun-ebō nwe enwen e, ele igbon. ²³ We mun'a hun nne e wu igbon ke ihian don a mu nwa; kanj we mun'a hun nne e nwe enwen e ghahani nkwa Osolobue kwe.

²⁴ Enyi k'a s'eka gi ihien ndini ghosi ihien: ikpoho ebunni nokin enya nkwerigbama ebū. Ohu wu hun we no elu Ugu Sainai memē. Ohun ke Haga nokin enya a; o mu umu, a wuru we igbon. ²⁵ Haga nokin enya Ugu Sainai, hun ri ime atu ali Arebia. O ghosi obodo Jerusalem hun ri ogenni, make ni Jerusalem le ndi rin'a wu igbon kikenni. ²⁶ Kanj Jerusalem hu hun ri enu-igwee nwon enwen e, ele igbon. Iya wu nne enyi. ²⁷ Make ni Ehuho-nsọ si, “Ghohoma nwan!

Iyū wu agan,
hun mutuleni nwa!

Kwankpoma ebū! Yime oro!

Iyū, hun marintuleni ufū-nwa!

Make ni, umu okpoho hu we jutọ,
a kariguo
nke okpoho hu ya le di e bi!”

²⁸ Umunē m, unu wu umu Osolobue ghahani nkwa hu o kwe, nọke ke Aziki don wu. ²⁹ Kanj, o ri nwan k'o ri ogen hu: ogen ahun, nwa we mu ke ihian don a mu nwa kpokpo hun we mu ghahani Mmon nke Osolobue. ³⁰ Kanj, kini ke Ehuho-nsọ ku? O si, “Chupu igbon hu le nwa a; make ni nwa igbon hu esonko nwa okpoho hun nwon enwen e keru uku.”

³¹ Umunē m, ya wu ni enyi ele nwan umu igbon-okpoho hu, kama, umu okpoho hun nwe enwen e ke enyi wu.

Isi Nke Isen

Unu E Weriguo kwọ Enwen Unu!

¹ Krajistị gbafuha enyi keni enyi wuru ndi nwe enwen we. Wuzokenme ni nwan ke ndi werigu enwen we! Anikwole ni we kpomazi unu egan igbon!

² Gon ni ntin! Mmē wu Polu ri a gwa onu ni onu ni we kwa onu ugun, ya wu ni o nwonn erere Krajistị k'a ban ni unu. ³ M ri a gwazi okennyē owule hun k'a ni we kwa a ugun ya kwademekwo nwan n'o donmēchanrin Iwu ile. ⁴ Onyē owule ri nwan e donmē Iwu, e gi e e ro ni Osolobue ri e kun'e ohunma, a ghaguo kwọ ime Krajistị pu; o ghaguo kwọ ime efoma Osolobue danpu. ⁵ Kanj, okukwe le iken Mmon-nsọ ke enyi nwen gi ri e chekenme ohunma ahun Osolobue jenkọ d'e kuni enyi, hun enyi ri a tu enya a. ⁶ Make ni, ime Krajistị wu Jizosi, ikwa-ugun le akwan-ugun enwonn ihien o wu. Ihien ri mkpa wu okukwe hun gi ihien-osisu o a ghosi n'o hu a.

⁷ Unu te ri a gba-oso ohunma! Onyē bu uke che ni unu, unu gizileni e son ezioku? ⁸ Elekwọ Osolobue hun kpo onu dunye onu udi odunyeni! ⁹ O rihu ke we don e ku e, “Ekerē yisti sọ ke w'e buchehu, o ghagbari flawa bre di hu ile.” ¹⁰ Kanj, make ni a maringho m ihien Di-nwonn enyi k'a saeka me ime ndun onu, obi ru m ali ni unu eroko ihien ichen, sommē nkuzi ozo. Onyē hu ri e nuhunmeni unu—onyē owule o wu—k'a narinri afunfun rin'a.

¹¹ Umunē m, omeni echen ke m rikwo a kuzi ni ikwa-ugun ri mkpa, ki haizij we gi e kpokpo m? Omeni ezioku ro ni m ri a kuzi ni ikwa-ugun ri mkpa, ya wu ni ozi m ri e zi banyeni obe Krajistị e ke gha e buhe oku. ¹² K'o ri m, ndi hu ri e ye unu nsongbu e jen d'a warade enwen we, elede ikwa-ugun sọ!

Anile Enwen IKi I

¹³ O me nke unu umunē m, Osolobue kpo unu d'e weri enwen unu. Kanj, egikwole ni ni onu e weriguo enwen onu memē k'o ri onu, rike ihian-mmaka; ka gi ni ihien-osisu o e fetari ibe unu. ¹⁴ Make ni, we webamachanrin Iwu ile che ime akpu iwu ohu hun wu “Ihien ibe i k'a suoriri i ke ihien enwen i don a sọ i.” ¹⁵ Kanj, omeni unu hu a tagbu ibe onu e ri, kpachanfukwo ni nwan enya, amamge onu e gbupu ibe onu!

Mmon-nsọ Le Ihian-mmaka

¹⁶ M sị unu, a ni nwan Mmọn-nso a kị unu, make unu gha e me ke ihian-mmaka. ¹⁷ Makeni, ihien ihian-mmaka a cho ele ihien Mmọn-nso a cho; ihien Mmọn-nso a cho ele ihien ihian-mmaka a cho. We ebuo a luson ibe we ogun, nke wu ni, y'a saeka me ihien i cho. ¹⁸ Kani, omeni Mmọn-nso ri e du unu, ya wu ni unu arizi okpuru iwu.

¹⁹ Ihien ihian-mmaka e me puhacharin ifon; we wu ihien ndini: ughere, ibi obibi rileni ochan, ime ihien-ifenren, ²⁰ irua-mmọn, ibu-nshi le igi iken eje-mmọn a run, idu-enenren, ikpe, enya-ufu, eje-olulu, icho nke-i nke-i, nkebe, izuo aka-nke, ²¹ iwe-enya, igbu-ochu, iru-manyu tu, eje-mmemme le ihien ndi ozo no erira. M ri nwan a gba unu mkpnsin-eka ke m don gba unu ya mbu, ni ndi hun e me ihien ndi no erira a banko Ali-eze Osolobue.

²² Kani, ihien Mmọn-nso a mpuha wu: ihien-osusuo, ighoghoh, udon, ndidi, efoma, ime-mma, iwu onye we gi e don enya, ²³ ime-juu, ikwondon-enwen-ihian. Onye me ihien ndini adanni iwu owule. ²⁴ Ndi hun wu nke Kraisti wu Jizosi a kpogbugu ihian-mmaka we te wu le ihien a gunn'a le ihien a sion'a enu obe Kraisti. ²⁵ Ebe o me ni Mmọn-nso e ye enyi ndun, ni enyi e bi ni nwan ke ndi Mmọn-nso ri a ki. ²⁶ Ele hun enyi e gi a pache mobu a kpasu ibe enyi iwe mobu e we ni ibe enyi iwe-enya.

Isi Nke Isin

E Bu Ni Ibu Ibe Unu

¹ Umune m, onye me njo, unu ndi ri e bi ke Mmọn-nso cho, gi ni nwayo wekinhen e. Ka kpachanpukwo ni enya amangbe onwunwan a biazikwo ni unu nwen. ² E bu ni ibu ibe onu. Unu gha e me e, ya wu ni onu hu e mezu iwu Kraisti. ³ Onye ri e ro n'o nwongho ihien o wu bu o nwonni ihien o wu ri e dufie enwen e. ⁴ Onye-onye ya lele ihien o ri e me. Omeni o hugho mma, ya honron make ihien ri mma o me, ka y'e gile enwen e tuni onye ozo. ⁵ Makeni onye-onye furu n'o buru ibu e.

⁶ Ndi we ri a kuzi oku-Chuku furu ni we keye ndi ri a kuzi ni we oku-Chuku ihien-oma owule we nwon. ⁷ Edufiekwole ni enwen onu: Osolobue anikokwo onye owule megbu e; ihien onye kun k'o k'a ghorj. ⁸ Omeni ugbo we kunye e wu ime-ihien a sio ni we, we k'a gha ugbo hu ghorj ntikpo; omeni ugbo ime-ihien a sio Mmọn-nso ke we kunye e, we k'a gha ebegu ghorj ndun-itebite. ⁹ Ya wu, ndun ime ihien ri mma y'a gukwole enyi. Makeni, omeni enyi anini ndun guu enyi, ogen ru, enyi jenko d'e ri erere e. ¹⁰ Ya wu, ni enyi gi ni nwan oghere ile enyi nwe e me ni onye owule ohunma, tumadu ndi hun ri ikpun-ulo okukwe.

Mkpnsin-eka Ikpazun Le Ekele

¹¹ LEE NI AKPURU-ekukwo NDINI NO JAGBO-JAGBO M GI EKA M DENI ONU. ¹² Ndi hun ri a cho ni we gi ihien enya e legha du eka obi, uwe ri nwan a cho ni we wa ikwa-ugun ye unu olu. We ri e me e amangbe we e gi ifiri obe Kraisti kpokpo we. ¹³ Ke ndi hun kwa ugun le enwen we aride e donme Iwu, bu we hu a cho ni unu kwa ugun keni we gi ihien ri unu ehun nyan isi: ni unu e donmeguo omenalj hun w'e legha enya. ¹⁴ O bughari m! Egiko m ihien owule nyan isi, wezuka obe Nna enyi wu Jesu Kristi. E gigu we obe hu kpogbu uwanj—o wuru ihien nwunni ebe m ri, gizikwo obe hu kpogbu m—a wuru m ihien nwunni ebe uwa ri. ¹⁵ Ke ikwa-ugun ke akwanj-ugun arinj mkpa, kaka! Ihien ri mkpa wu ni we kedonzi ihian. ¹⁶ Udun le omiken ya rinj ke we han gi usonronni e bi—uwe wu ndi Izrelu Osolobue nke-esi!

¹⁷ Gha ogenni e jen, onye owule egizile oku ikwa-ugun ye m nsogbu, makeni apa ehun we rusonme m make ufiri Jesu husonme m ehun.

¹⁸ Umune m, efoma Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi ya noyeni unu ime-mmọn. Isee.

Ehuhuo-Ozi Polu Dejenni Ndi Efesosi

Ekele

¹ Mmē wu Polu de Ekukwo-ozini. M wu onye ozi pu-ichen Kraisti wu Jizosi ghanani uche Osolobue. M ri e dejenni ndi nke Osolobue ri Efesosi, ndi we gi e don-nya ime Kraisti wu Jizosi. ² Efoma le udon, hun gha aka Osolobue Nedi enyi le Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi bia, ya noyenit unu.

Ngozi Enyi Nwon Ime Kraisti

³ Ekele ya ri ni Osolobue, onye hu wu Osolobue le Nedi Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi, n'o yeole enyi ngozi ime-mmom ile ri elu-igwee makeni enyi ri ime Kraisti.

⁴ Ni Osolobue d'e kede uwa, o hotogwole enyi ime Kraisti, makeni o nwe ihien-osusuo ebe enyi ri—keni enyi wuru ndi ri nso, nwonleni nkorani enya Osolobue. ⁵ O no kwademe ni, o ru, o munrun enyi ye ikpun-ulo a ghanani Jesu Kristi—makeni o suogho a, makeni uche e ro. ⁶ O me e keni we gi e ja Osolobue mma make oken efoma o me, hun o hukpu enyi ghanani ezi Nwa a! ⁷ Makeni enyi ri ime Kraisti, enyi a wuruole ndi we gi edeke e gbari—ya wu ni Chuku a gbaghariguo enyi njo; ifiri oken efoma a k'o gi me e. ⁸ O gi amamihien le nghota a ile me ni enyi oken efomani. ⁹ O no nwan me enyi marin ihien o bu obi, hun o te zueme; ihien hun o kwademe ketekete n'o jenko d'a runfaha ime Kraisti. O megu enyi marin a makeni o suogho a n'o me erira. ¹⁰ Ihienni o bu obi wu ni, ogen zu, o wegbama ihien ile che okpuru Kraisti—ke ihien ri elu-igwee ke ihien ri enu-uwa.

¹¹ Makeni enyi ri ime Kraisti, ihien Osolobue e ruguo enyi aka—makeni Osolobue, hun e me ihien ile hun o me n'o gi e mezu uche e, gi aka a hoto enyi ketekete n'o gi enyi mezu uche e. ¹² O me e keni enyi ndi ibuzo tukwasi Kraisti obi hun uzo wuru ihien we gi ifiri e a ja Osolobue mma n'o nweke ogho.

¹³ Ke unu le enwen onu, onu henrinzikwo ndi nke Kraisti ogen onu gi nu oku hu wu ezioku, kweri—oku ahun wu ozioma ahun unu gi nwehen nzuopuha. Unu e kweriguu ni Jesu, Osolobue no bu Mmon-nso o kwe nkwa a che ime ndun unu, gi e ye unu ahima a—gi ghosi ni unu wu nke e. ¹⁴ Mmon-nso ke Osolobue e bu uzo e ye; iya ke Osolobue gi a ghosi ni enyi jenko d'e nwonhenchanrin ihien ile o kwe nkwa—o ru ogen ahun Osolobue k'e gi werichanrin enyi—enyi ndi o gbariguu. Onwan k'e wehe ni Osolobue ojija-mma n'o nweke ogho.

Ekpere Polu Me Ni Ndi Kwerini

¹⁵ Iya haia o gi me ni, kete m'a nule oku okweri unu kwerini Di-nwonni-enyi wu Jesu le ihien-osusuo unu nwon ebe ndi nke Osolobue ile ri, ¹⁶ akusituni m iye Osolobue ekele make ufiri unu. M hu a nyanhan unu ogen ile m gha e me ekpere. ¹⁷ M'a rjo Nedi hun nwe ogho, hun wu Osolobue Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi, n'o ye unu mmon imarin-ihien; ya ghosisonme unu ihien—ke unu don ri a marinwaye e ohunma. ¹⁸ M'a rjo a onwan keni enya ime-mmom unu shiapu, unu a hun uzo marin ihien ahun o buto o gi ifiri e kpo unu, marin ke ihien o kwademe o jenko d'e ye ndi-nso a hihan ogbe, marinzikwo k'o nwehan ogho; ¹⁹ onu a ghotazi ke iken o gi a run onun ime enyi ndi kwerini han, iken hun we ghaleni a sa aka e ku k'o han, hun han ke iken o gi wuru Osolobue. ²⁰ Ya wu iken k'o ghosi ogen o gi gha onwan weli Kraisti, me nodi ani aka-ni e ime elu-igwee; ²¹ nke wuni Kraisti kachanrin okiki ile le iken ile ri ichen-ichen le ihien ile w'a gbaye agbaye le efan le nzere ile—eledi ndi ri ogenni suo, kani kezị ndi rida ogen hun lalani. ²² Osolobue e wegwo ihien ile che e okpuru uku, tume e Onye-isi uka, Onye ihien ile ri okpuru e. ²³ Uka wu ehụ a; ime uka ke ihien ile banyen'e ri; ya le enwen e wu onye hun ri ebe ile, hun e me ihien ile e zu oke.

Isi Nke Ebuo

We Gha Onwan Wepuha Enyi Shi Ndun

¹ Ogen mbu, onu wu ndi nwunni, make njo le mmefie ² unu ri e mesonme. Ogen hu, unu e son eje-uzo ndi uwa, e son onye hun iken eje-mmom ri elu ri okpuru e, mmom hu hun ri nwan onun ime igunrun ndi hu e nupu-isi okpuru Osolobue. ³ Ezie, enyi ile te ri e bi ke we, e me ihien owule a suo ehụ enyi le obi enyi, e bi k'o ri enyi; e me ihien owule gunni enyi le ihien owule la enyi enya. Iwe-le-onuma Osolobue te rizikwo e che enyi nọke ndi ozo ile. ⁴ Kani, makeni Osolobue e meke onye-omiken, makeni o nwe oken ihien-osusuo ebe enyi ri—⁵ ke ogen hu enyi te gidu wu ndi nwunni make njo enyi, o no gha onwan wepuha enyi, me enyi son Kraisti riji ndun.

Efoma Osolobue ke unu gha nwe nzuopuha.

⁶ O ghaḡu ọnwun weli ẹnyi, o nọ wesi ẹnyi elu k'o don weshi Kraịstị, me ẹnyi sọn Kraịstị ndị anị ime elu-igwee—makeni ẹnyi rị ime Kraịstị. ⁷ Osolobue me ọnwun n'o gi efoma hun o me ni ẹnyi ime Kraịstị me elu ile lalanị marin efoma a—hun we ghaleni a sa aka e kucharin k'o han. ⁸ Makeni, efoma ke Osolobue me ni unu zuopuha unu ghahani okukwe unu, ele unu gi aka unu me e, ihien Osolobue ye unu ofe ro—⁹ ele make ihien ihian run, amangbe ihian e gi e nyan isi. ¹⁰ Ihien Osolobue me ẹnyi wuru ke ẹnyi wu. Osolobue ya ke ẹnyi ye ime Kraịstị wu Jizosị, keni ẹnyi hun uto e mesonme ihien oma ndi hu o kwademeto ni ẹnyi ketekete ni uwẹ ke ẹnyi k'a gha e mesonme.

Enyi Ile Wu Ohu Ime Kraịstị

¹¹ Nyanhan ni ni ogen mbu unu wu ndi ali ozo—ebe ehụ rị; unu, hun ndi Ju a kpo “ndi kwaleni ugun,” a kpo enwen we “ndi kwa ugun”—o sọo n'a ni ugun we rị e ku oku e wuhu nke ehụ sọo, ihien aka ihian e memẹ. ¹² Nyanhan ni ni, ogen hu, unu enwon Kraịstị; ogen ahun, itumunye ke unu wu ebe ikpun-ulo ile rị Izrelu rị. Unu e te rị ime nkwerigbama Osolobue tumẹ egbata ya le ndi nke e le nkwa ndi o kwesonme ime e. Ogen hu, unu bi enu uwa bu unu e nwon olifenya, unu enwon Osolobue ime ndun unu.

¹³ Kanị, makeni unu rị ime Kraịstị wu Jizosị, e gigo we nwan edeke Kraịstị, ya wu ndun a, wezuhan unu hun te rị ebe teni. ¹⁴ Makeni, Kraịstị le enwen e wu udon ẹnyi—makeni o meguo ndi Ju le ndi ali ndi ozo wuru ohu, o gigo ehụ a le onwun a titu mgbon hun te rị egbata we, ihien hu te rị egbata we, e buhe enenren. ¹⁵ O gigo onwun ahun o nwun kabu lwu le umu-iwu le odinali rin'a. O me e keni o ke agbo ohun, we ile a wuru ohu ime e, o gi we nokin ẹnya azuun ebubuo hun te rini, gi uto ahun wehe udon egbata we—o mekozi ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju, kanị ndi kwerini Kraịstị.

¹⁶ Kraịstị me e keni o gizi ẹrira wekinhenni Osolobue azuun ebubuo hu ime ehụ ohu, ghahani onwun o nwun elu obe; o gi uto ni gbupu iwe rị egbata we, wehe udon.

¹⁷ Ya Kraịstị nọ bia d'e zi ihian ile ozi udon hu—ke unu ndi anị ndi ozo hun rị ebe teni ke ndi Ju hun rị nsue. ¹⁸ Ghahani Kraịstị, ẹnyi ile a sa nwan aka a gha Mmon-nsọ ohu a banhan ebe Nedi ẹnyi wu Osolobue rị, ke ndi Ju ke ndi ali ozo.

¹⁹ Ya wu, unu ndi kwerini hun wuleni ndi Ju elezi itumunye; unu elezi ndi ali ozo. Unu e songuo ndi nke Osolobue, ndi nsọ, wuru umu di-ali Ali-eze, wuruzikwo ndi ikpun-ulo Osolobue. ²⁰ Osolobue a tunguo unu rike ulo ye elu iyeto hun wu ndi-ozu pu-ichen le ndi-amuma. Adansu hun gi ya wu ulo wu Jesu Kristi le enwen e. ²¹ Iya gi azuun ile ri unu hu; ghahan'a ke ulo gi rị e jenwaye elu d'a wuru Ulo-ofufe rị nsọ ime Di-nwonn-ẹnyi. ²² Ime Kraịstị, we hu a tun onu le enwen onu, a tunshi unu enu ime-mmōn d'a wuru ebe obibi ime-mmōn hun Osolobue e bi ghahani Mmon-nsọ.

Isi Nke Eto

Orun Polu Ime Ndi Ali Ozo

¹ Ozioma Kraịstị wu Jizosini m rị e zi unu ndi wuleni ndi Ju hun we gi beye ni unu oghere ke mme wu Polu gi rị ime ngan. ² A maringho m ni unu a nuguo ni Osolobue ye m orunni o gi a ghoị efoma a run make orinimma unu; ³ unu a nuguozị k'o don ghoị m ya wu ihien, hun te zuerini, me m ghotā a. Iya ke m benitan unu nke-nke ime ehuhuo-ozini. ⁴ Unu gun a, unu k'a hun ke m ghotahan ihien mini, ke m ghotahan Kraịstị. ⁵ Osolobue aghosini ndi mbu ya k'o don nwan ghoị ndi-ozu pu-ichen nsọ a le ndi-amuma nsọ a ya ogenni ghahani Mmon-nsọ. ⁶ Ihien nzuzueni wu ni, ghahani ikweri ozioma, ndi anị ndi ozo a riguozi ndi ihien Osolobue e ru aka, wuruzikwo mkpaka ime ehụ ohu ahun, rizikwo ndi we ile gba nwe ihien Osolobue kwe nkwa n'o k'e me ni ndi rị ime Kraịstị wu Jizosị.

⁷ Ehenringuo m onye-orun oziomanj ghahani oyiye hun Osolobue me efoma ye m, hun iken e gi rị orun ime ndun m. ⁸ Osuon'a ni ahandeni m ke onye hun kacharin ntin e me ime ndi-nke Osolobue, Osolobue e ye m oiyeni keni m wejenni ndi ali ndi ozo ozi ihien ndi ahun jun ime Kraịstị, hun nwonleni oken, ⁹ leni m ghoị ihian ile ke Osolobue hun ke ihien ile don a runpuha ihien ahun o roto ketekete, zueme.

¹⁰ Ihien Osolobue bu obi wu n'o gi aka me amamihien Osolobue hun nwe ihun rị ichen-ichen fon ndi-okiki le ndi ile nwe iken hun rị enu-igwere ẹnya.

¹¹ Iya wu ihien ke Osolobue bu obi edei; o mezuguo a nwan ghahani Kristi wu Jesu Onye-nwonn-ẹnyi. ¹² Makeni ẹnyi rị nwan ime Kraịstị wu Jizosị, egun arị a tu ẹnyi ibanye ebe Osolobue rị—ebe o me ni ẹnyi kwerini Jizosị.

Dikenme Ni Nwan

¹³ Ya wu, m rị nwan a rijo unu: anikwole afunfun m rị e gi ifiri orinimma unu a ta guu unu ndun; ezie, ihien k'e wehe ni unu ogho.

Ighota Ihien-osisuo Kraịstị

¹⁴ Ma ke onwan, m ri e gbu nwan osekpuru ihun Nedi enyi, ¹⁵ onye hun ezi-le-ulo ile ri elu-igwee le uwa gha eka a nwehen efan we. ¹⁶ M ri a rjo a n'o gi ihien ile o nwon, hun o gi nwe ogho, ye unu iken, hun k'e me unu zekemme ime obi unu ghahanj Mmon-nso a. ¹⁷ M riji a rjo a ni unu wuru ndi Kraisti birichanrin ime obi we makeni unu hu e gi oku e e don, unu a gbasomme nkporun, e wuzowaye ime ihien-osusuo—¹⁸ keni unu saeka son ndi nke Osolobue ile ghota ke ihien-osusuo Kraisti shahan, k'o suehan, k'o jehhan ele le k'o mihan; ¹⁹ unu a ghota ya wu ihien-osusuo a, hun we ghaleni a ghochanrin—keni ihien ile ri ime Osolobue hun uzo jun ime onu.

²⁰ Nke Osolobue, Onye hun k'e ri-eka gi iken e ri orun ime enyi runkari ihien ile enyi k'a saeka rjo moku ro, runkari a ohunma-ohunma, ²¹ ogho ya rin'a—ke ime uka a ke ghahanj Kraisti wu Jizosi d'e ru agbo ile, jenin ejen. Isee.

Isi Nke Eno

Ke Mkpamkpa Ehu Ile Don Wurū Ehu Ohu

¹ Mme, hun wu onye-ngan makeni m ri e jenni Di-nwonni-enyi ozi, ri nwan a rjo unu ni unu bi obibi furu okpukpo Osolobue kpo onu. ² E wenuchanrin ni enwen unu alj ogen ile; e me ni juu; e gi ni ndidi e son ibe unu. E gi ni uzoni a ghosi ihien-osusuo onu nwe. ³ Liliima ni uzo ile ni udon risonme egbata onu, e kengbama unu, keni unu e gi e e chedon iri-ohu hu hun gha eka Mmon-nso a bja. ⁴ Ehu ohu le Mmon-nso ohu ri, noka k'o don me ni olile-enya ohu ke Osolobue kpo unu d'e nwon. ⁵ Nna ohu ro; okukwe ohu ro; mirin-Chuku ohu ro. ⁶ Osolobue ohu ro—hun wu Nedi ihian ile, hun wu Nna ihian ile, hun gi ihian ile a run, hun rizikwo ime ihian ile.

⁷ Kani we yesomme onye-onye ime enyi oyiye ichen-ichen noka ke Kraisti don cho n'o ye e.

⁸ Ya ke Ekwkwo-nso gi si,

“Ogen o gi lashi elu,

o weri ihien hu ken ihian egbun che ime egbun,

o no ye ndi ihian oyiye ichen-ichen.”

⁹ (Ogen Ekwkwo-nso gi si, “O lashi elu,” k'o gi nwan “O lashi enu” e ku? Ya wu n'o buzọ hidanguu, shi ebegu kachanrin e mi ime anj. ¹⁰ Ya wu ni onye ohu hu hidanni wuzikwo onye hun lashi elu, ghafechanrin elu-igwere, keni o hun uzo gi enwen e mejunkwama ihien ile.) ¹¹ Iya yesomme oyiye ndini: o nwe ndi o ye oyiye iwu ndi-ozu pu-ichen, ye ndi ozo oyiye iwu ndi-amuma le ndi e zi ozi Osolobue si we zi, ye ndi ozo oyiye iwu ndi e jehnumeni e zi ozioma, ye ndi ozo oyiye iwu ndi uko-Chuku le ndi-nkuzi. ¹² O yesomme oyiye ndini n'o gi we a zun ndi-nke Osolobue ile ni we d'a run orun Kraisti leni o gi we e me ehu Kraisti wu uka a gha ihun rike ulo we n'a tunshi elu. ¹³ O me e d'e ru ni enyi ile a wuru ohu ebe okukwe le imarin Nwa Osolobue ri, wuru ndi ka ehu, sueruchanrin ogo Kraisti, nochanrin ke 'ya. ¹⁴ O me e make enyi gha a wuzi umeka, ndi ebi e bushi ihun-le-azuun, ndi nkuzi owule e buhunme ke ufere e buhunmesomme ihien, ndi ihian gi nkuzi ero le aghigho e dufie. ¹⁵ Kama, ni enyi a wuru ndi a gwa ibe enyi ezioku, e gi ihien-osusuo e me e, enyi ile e gi e e sue; enyi e gi erira suekunrun Kraisti, hun wu isi ehuni, richanrin ke 'ya. ¹⁶ Iya wu Kraisti gi ehu. Makeni, iya me ehu ile gi nyangbamachanrin ohunma-ohunma ghahanj akwanran ile rin'a. Iya riji e me mkpamkpa owule a sa eka a run orun run'e ohunma, hun ehu ile gi a ri iken, e sue, e nweyaye ihien-osusuo.

Obibi Ohun Hun Ri Ime Kraisti

¹⁷ Ya wu, m ri e gi efan Di-nwonni-enyi a gba unu mkpinsin eka, a gbashi unu 'ya iken: ebizile ni ke ndi hun ghaleni e fe Osolobue, ndi iroro we nwonleni isi. ¹⁸ Uche we a gbaguo ishi. Enwon we ndun Osolobue makeni o nwonni ihien we marin ebe ezioku ri, obi we kpokinzi kwokpo akpokin. ¹⁹ Makeni, ifenren arizi we enya; e wechanringuo we enwen we ye ihien-ifenren le ihien ile ru unyin ri ichen-ichen, a riji we a sa eka e kwondon enwen we.

²⁰ Kani, ekwkw erira ke we kuzi onu banyeni Kraisti! ²¹ Egher, unu a nuguo banyen'e, unu a muguo ezioku hun ri ime Jesu.

²² Unu a muguo ni unu jenko nwan d'a ma eje-obibi hu unu te ri e bi tuhu—onye hu unu wu mbu hun rehiguu ihun le azuun, hun ihien ojila-enya dufiegwu. ²³ Mmon onu le uche unu k'a wuriri nke ohun; ²⁴ unu e yiri onye ohun hu, hun we gi udi Osolobue ke—hun ri ke Osolobue don cho nke-esi, ri nso nke-esi. ²⁵ Ya wu, atuzile ni ntui! Kama, a gwa ni ibe unu ezioku, makeni enyi le ibe enyi wu ehu ohu. ²⁶ Olulu nwe iken bu i, ka anij! a han i me njọ. Olulu y'e buli i ni eki gi. ²⁷ Eyele ni Ekwensu efe.

²⁸ Onye e zun ohun y'e zunzile. Kama, ya runma orun nwonleni nkoriani, e gi e e bi, e yezikwo ni ndi mkpa kwondon eka. ²⁹ Anile ni eje-oku puha unu onu, kani, oku hun a gba ihian ume, ban n'a erere ime onodi o ri—keni oku unu hun uzo e yeni ndi hun ri e gon ntin eka. ³⁰ Emekwole ni ihien k'a fu Mmon-nso Osolobue, makeni iya ke we gi yime onu ahima

Osolobue, make uhuhohin hu Osolobue k'a gbafula ndi nke e. ³¹ Wepu ni iwe ile, olulu ile, onuma ile, oro ile, nkuto ile le eje-ihien ile ihian gi e son ibe e. ³² Kama, e gi ni efoma le omiken e son ibe onu, a gbaghari ibe unu ke Osolobue don nwan gbaghari unu ghahani Kraisti.

Isi Nke Isen

Obibi Umụ Ukpe

¹ Ebe o me ni unu wu umu Osolobue hun ri a obi, kinrin n'a nwan—e bi ni nwan ke iya. ² E gi ni ihien-osusuo e bi—nọke ke Kraisti don nwe ihien-osusuo enyi, gi ifiri enyi we ndun a ye, nọke oyiye le ejan hun e shin ohunma hun Osolobue nababhan.

³ Nọke ndi nke Osolobue, anikwole ni we nude oku ughere mobu ihien owule ru unyin mobu enya-uku ime igunrun unu. ⁴ Anile ni oku ihien-ifenren mobu oku-nzuzu mobu oku owule ru unyin puha unu onu. Kama, e gi ni onu unu e yesonme Osolobue ekele. ⁵ Marinkwo ni ni o nwonni onye owule hun a ghereni mobu onye rileni ochan mobu onye enya-uku (hun wuzi irua-mmom) jenko d'a ban Ali-eze Kraisti le Osolobue! ⁶ Anikwole ni onye owule gi oku nwonleni isi dufie unu, makeni, ufiri ihien ndini ke iwe-le-onuma Osolobue gi a biani ndi nnufu-isi. ⁷ Ya wu, esonkwole ni we meko kaka!

⁸ Makeni unu te ri ime ishi, kani hunni unu wurugwu nwan nke Di-nwonni-enyi, onu wu ukpe. E bi ni nwan ke umu ukpe—⁹ makeni mkpuru ukpe a mi wu ihien ile ri mma, ihien ile kuru-oto le ihien ile wu ezioku.

¹⁰ Lili ma ni ni onu a chopuha ihien hun k'a suo Di-nwonni-enyi usuo.

¹¹ Esonle ni we e me ihien ndi hu w'e me hun wu nke ishi, hun ghaleni a ban erere, ka e kpu ni we oro. ¹² Ihien ndi nnufu-isi e me nzuzue e mede ifenren okuku! ¹³ Kani, we wepuha ihien owule ebe ukpe ri, a hun we k'o no—¹⁴ makeni ukpe nwunkpuhu ihien, o henrin ukpe. Ya hain Ehuho-nsọ gi si,

“Onye-uran, tēnhin!

Gha onwun lihi,

keni Kraisti nwunkpu i.”

¹⁵ Kpachanpu ni nwan enya ke unu don e bi; ebile ni ke ndi marinleni ihien, ka e bi ni ke ndi marin ihien. ¹⁶ Egile ni oghere owule unu nwe gupu egu, makeni ogenni jo njo. ¹⁷ Awukwole ni nwan ndi-nzuzu, ka ghota ni ihien wu uche Di-nwonni-enyi. ¹⁸ Arakwole ni manya tu, makeni ihien-ifenren ro ni manya ri a ki ihian; ka a ni ni Mmom-nsọ e jun ime ndun unu, a ki unu ogen ile—¹⁹ unu e gi ebu ri ime ekukwo Ebu-oma le ebu-ofufe le ebu ndi ozo ri nsọ a gwa enwen unu oku, a bu ni Di-nwonni-enyi ebu a suo usuo ime obi unu; ²⁰ e gi efan Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi e ye Chuku-Nedi ekele ogen ile make ihien ile.

Egbata Di Le Nwunye

²¹ E welua ni ni ibe unu isi ali, e gi e a gbaye Kraisti. ²² Nwunye, e welua ni di i isi ali ke y'e me ni Di-nwonni-enyi. ²³ Makeni, di wu isi nwunye e nọke ke Kraisti don wu isi uka—uka, hun wu ehụ Kraisti—hun Kraisti wu onye-nzuopuha a. ²⁴ Ya wu, nwunye k'e weluariri ni di e isi ani ime ihien ile ke uka don e wenua ni Kraisti isi ali.

²⁵ Di, nwe ihien-osusuo nwunye i ke Kraisti don nwe ihien-osusuo uka, gi ifiri e we ndun a ye—²⁶ ken'o gi mirin hu wu oku-Osolobue chanchan a, don e nsọ, ²⁷ keni o gi enina wefuha ni enwen e uka hun nwon ogho, hun nwonleni ntupo, hun seleni aliji—hun nwonleni ihien owule no erira, uka ri nsọ, nwonleni ihien we gi korian'a. ²⁸ Erirazikwo, di furu n'o nwe ihien-osusuo nwunye e ke o don nwe ihien-osusuo ehụ ya le enwen e. Onye nwe ihien-osusuo nwunye e nwe ihien-osusuo enwen e. ²⁹ Makeni, o nwonni onye ize ehụ a e ze. Mba. Kama, ihian a zun ehụ a, e meme e ohunma—nọke ke Kraisti don e me uka—³⁰ makeni enyi wu uka wu mkpamka ehụ a. ³¹ “Onwan hain okenny e k'e gi lato nedi e le nne e, banni nwunye, we ehụ e henrin ehụ ohu.” ³² Ihienni e miki; m gi e e ku banyeni Kraisti le uka. ³³ K'osileri, di owule ya nwe ihien-osusuo nwunye e k'o don nwe ihien-osusuo enwen e; nwunye owule y'a gbaye di e.

Isi Nke Isin

Umụ Lẹ Ndi Mụ Ni We

¹ Umụ, e humeni ni ndi muni unu isi ke Onye-nwonni-enyi don ku e, makeni onwan wu ihien furu ni unu me. ² “Gbaye nedi i le nne i.” Onwan wu iwu ibuzo we kwe nkwa chen'e, si, ³ “keni o ri ni mma, y'e nwon isi-nka elu uwa.”

⁴ Nedi le nne, akpasule ni umu onu iwe, amamge ndun a guu we, ka e gi ni ozunzun le nkuzi Di-nwonni-enyi kwadon a zun we.

Ndi Idibo Lẹ Ndi We Ri Okpuru We

⁵ Ndị wụ idibo mọbụ igbọn, e gi ni egun lẹ ẹhụ ọmuma-nni e humeni ndị ọnụ rị okpuru wẹ isi. E gichanrịn nị obi unu ile e me ẹ, nọkẹ sị Kraịstị kẹ unu rị a gbaye. ⁶ Elekwọ id'anya wẹ sụọ—ebe unu n'a chọ nị wẹ ja unu—kama, e gi ni akpakali obi unu e me ya wụ uche Osolobue—rịkẹ igbọn Kraịstị. ⁷ A shiapunị ẹfọ a run ọrun unu—nọkẹ sị unu rị a runni Di-nwọnni-ẹnyi ya, ẹlẹ ihian. ⁸ Makeni unu a maringhọ nị Di-nwọnni-ẹnyi jenko d'a ku onye-onye ugwo ihien-oma ọwule o me—kẹ igbọn rọ kẹ onye nwon enwen ẹ rọ.

⁹ Ndị ihian rị okpuru wẹ, e mezikwọ nị wẹ ẹrira. Eronzilẹ ni wẹ egun. Unu a maringhọ nị unu lẹ wẹ nwon Nna ohu hun rị enu-igwee—bụ ara gbeyeni ihian.

Ekiken-agma Onye Nke Osolobue

¹⁰ Nke ikpazuun, zekenme ni ime ihien Di-nwọnni-ẹnyi; nwenkenme ni iken ẹ ahun hi ogbe. ¹¹ Yiri ni ihien-agma Osolobue ile, keni unu saeka turu, gbondon ẹro Ekwensu ile.

¹² Makeni, ẹlẹ ihian (nwe ẹhụ lẹ edeke) kẹ ẹnyi lẹ wẹ rị a dọ, eje-mmọn ichen-ichen kẹ ẹnyi lẹ wẹ rị a dọ: ndi-isi wẹ lẹ ndi-okiki wẹ lẹ eje-mmọn ndi hun a ki ishini gba elu-owa lẹ eje-iken ime-mmọn ndi rị elu-igwere.

¹³ Kọnrin ni nwan agha! Weri ni nwan ihien-agma Osolobue ile, keni unu hun ụzọ saeka turu ogen eje-uhuohin e gi bia; keni unu saeka mechanrịn ihien ile furuni, bu unu turuhukwo ebe unu turu.

¹⁴ Turukenme ni nwan! Unu e gi ezioku kenme ukun nọkẹ akpukpo onye-agma gi e kenme ukun; unu e yiri ime-ihien-Chuku-chọ nọkẹ ẹwuru igwe ahun onye-agma gi e chedon obi. ¹⁵ Yiri ni adudu izi-ozio ma hun e wehe udon ukwu, gi n'ẹ henrin akp'uku, nọkẹ akp'uku onye-agma; ¹⁶ ime ihienni ile, buru ni okukwe, nọkẹ ikpan onye-agma, hun onu e gi saeka e gbondon uta ile rị e nwun okun hun Eje-onye hu rị a gba; ¹⁷ weri ni nzuopuha Osolobue zuopuha unu kpuru rike okpu onye-agma, gi gbondon isi onu; unu e weri oku-Chuku hun wu opia-agma Mmọn-nso, kwondon.

¹⁸ E me ni ekpere nọkẹ kẹ Mmọn-nso don chọ ogen ile; unu e gi udi ekpere lẹ aririo ọwule e son ihien ile. Munrun nị ẹnya ebe ekpere rị, anileni ndun guu unu; e me ni ni ndi nke Osolobue ile ekpere. ¹⁹ E mezikwọ nị nị mme nwen ekpere, keni m shiapu onu nị m zi ozio ma, Osolobue e ye m ihien m siko d'e ku; o wepu m egun ẹnya, e kusi m'ẹ iken; e me m wẹ marin ihien rị ime ozio ma—²⁰ m yi nwan ẹgan makeni m rị e zi ya wu ozio ma rike onye-mmokin ẹnya Kraịstị. E me ni ni m ekpere nị m hun ụzọ e kushi ẹ iken k'o furu nị m'e ku ẹ.

Ekele Ikpazuun

²¹ Ezi nwenẹ ẹnyi wu Tajikosi, hun wuzikwo onye-ọrun wẹ gi e don ẹnya ime Nna-ẹnyi k'a gwachanrịn unu ihien ile, keni unu marin k'o rị m lẹ ihien m rị e me. ²² Iya kẹ m zilani nị unu ya—nị unu marin kẹ ẹnyi ile nọ, ken'o hun ụzọ kasizikwo unu obi. ²³ Udun Chuku-Nedi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wu Jesu Kristi ya rin ndi nke Kraịstị ile—'ya lẹ ihien-osisuho hun okukwe rị ime ẹ. ²⁴ Efoma Osolobue ya rin kẹ wẹ han nwe ihien-osisuho ghaleni a nwun anwun jenni Onye-nwọnni-ẹnyi wu Jesu Kristi.

Ehuhuo-Ozi Polu Dejenni Ndi Filipi

¹ Polu le Timoti de ekukwo-ozini. Enyi wu igbon Krajistu wu Jizosi. Enyi ri e dejenni ndi ile ri ime Krajistu wu Jizosi, ndi nke Osolobue, hun ri Filipi ya—uwe le ndi-isi we le ndi-orun uka we. ² Efoma le udon hun gha aka Osolobue Nedi enyi le Nna enyi wu Jesu Kristi bia ya rini unu.

Polu E Me Ni We Ekpere

³ M'e ye Osolobue m ekele ogen ile m gi a nyanhan unu; ⁴ ogen ile m gi e me ni unu ile ekpere, m'e gi ighogho e me e, ⁵ make ni onu hu e yeni m eka ime orun ozioma—ghakwori uhuhoin-ibuzo hu onu nu a d'e ru nwan ogenni. ⁶ O weghe m enya ni Onye hu hun bidon orun-omani ime unu, k'a gha e me e e zu oke d'e ru Uhuhoin Krajistu wu Jizosi k'e gi bia. ⁷ O furugho ni oku unu a ri m enina, make ni unu ri m obi ogen ile! Eghet, make ni mme le unu e keyetarj ibe enyi ihien Osolobue gi gozi enyi—ke ebe m ri ime ngan, ke ebe m ri a kwadon ozioma, e me ihien o gi e werichanrin nodi. ⁸ Osolobue wu osheri m ni unu a da m oda-oda—udi odida hun gha aka Krajistu wu Jizosi bia.

⁹ Ekpere m wu ni ihien-osusuo unu nwe k'a gha e me unu e nwe amamihien le nghoha, e nwe, e nweyewe—¹⁰ keni unu hun uzọ sa aka a hori ihien ka mma suo—unu a wuru ndi nwonleni ntupo mobu nkoriani Uhuhoin Kristi k'e gi bia, ¹¹ make ni o ru a hun w'a ni ndun unu a mijunguo mkpuru ri mma Chuku cho, hun gha aka Jesu Kristi a bia. Onwan k'e wehe ni Osolobue ogho le ojija-mma.

Jesu Ri Ime MEBi

¹² Umune m, m cho ni unu marin ni ihien meni m e yeguo ni ozioma aka ghagbari nke-esi. ¹³ O meguode ndi ile ri ogwa eze-kanj wu Siza le ndi ozo ile marin ni ifiri Krajistu ke m gi ri ngan.

¹⁴ Ngan m ri e meguoji obi rukememe ndi itu-Krajistu ibe enyi bu oda anj ime Di-nwonni-enyi, w'e kushi nwan oku-Osolobue iken kari ke w'e ku e mbu—egun arizi we enya.

¹⁵ Ndi hu ime we gi iwe-enya e zi ozi Kristi—e gi e a do onu. Kanj, ndi ozo bu ihien ri mma obi e zi e. ¹⁶ Ndi hu bu ihien ri mma obi e zi e gi ihien-osusuo e zi ya wu ozi Krajistu, make ni a maringuo we ni Osolobue me we bu m che ime nganni make ichedon le ikwadon ozioma. ¹⁷ Ndi hu gi iwe-enya e zi e gi ozi we ri e zini Kristi a cho nke we, o rini a gha we akpakali obi a puha; we ri a chohu ni we we afunfun cheni afunfun m ri a ta ime nganni m ri.

¹⁸ Kanj o nwonni ihien o wu! Hun ka m mkpa, hun m gi a ghogho, wu ni we hu e gi uzo ile e zi ozi Krajistu, ke we bu ihien ri mma obi e zi e ke we bu eje-ihien obi.

Eghet, m k'a gha a ghogho, ¹⁹ make ni a maringuo m ni we k'a hatu m—ghahani ekpere unu le eyemeka Mmon-nsọ Jesu Kristi. ²⁰ M nwekenme olile-enya ni egiko m egun me ihien ifenren e gi me m; kama, ni m k'e kuzi oku e kikenni, kushizi e iken—ke m don e ku e mbu—gi ehụ m buli Kristi elu—ke ghahani rin'a ndun, ke ghahani inwun'a onwun.

²¹ O me nke m, m ri ndun, m ri ni Krajistu, m nwunhun, erere ro. ²² Kanj, m ri ndun ime ehuni, a runpuha ni m Krajistu mkpuru: amarinzi m nwan hun m k'a hanrin! ²³ M ri e roshi azuunni, e roshi azuunni: k'o ri m, a la m uwanj to d'e du Kristi nodi—make ni ohun ka mma. ²⁴ Kanj, m ri ndun, iya k'a ka unu eka e yeni.

²⁵ Make ni o weghe m enya ni m ri ndun k'a ka unu eka e yeni, a maringuo m ni m k'a nodi, runsonme ihien m ri a run ebe unu ile ri, keni unu hun uzọ a gha ihun ime okukwe, a ghogho ime okukwe. ²⁶ Ya wu ni we k'a hatu m, a biazj m d'e kunrun unu—obibia m a wuru ni unu ihien unu e gi nyankenme isi oda-oda ime Kristi wu Jesu.

²⁷ Ka bisonme ni obibi furu ozioma Kristi, keni o wuru ni, ke m bia d'a hun unu ke abiani m—ni ntin ke m gihu nu ukwere unu, e gi m'e don ni unu gi mmon ohu wuzo, le ni onu gi obi ohu a lunj uzo-Krajistu hun ri ime ozioma ogun; ²⁸ e gizikwo m'a don ni unu eginu egun ndi-ihenren unu belu okukwe unu kaka akp'ohu. Ohun k'a ghosi we ni we k'a la ntikpo, ghosizikwo we ni unu nwen k'e nwe nzuofuha. Osolobue ya jenko d'a han a me erja. ²⁹ Make ni, Osolobue e yeguo unu ezigbo oghere ife Krajistu, ele ghahani ikwerini n'e suo, kanj ghahazikwonj ita n'a afunfun. Iya ke unu ri nwan a ta n'a—³⁰ make ni unu e shimeguo nwan onwun ohu hu unu hun ke m ri e shi mbu—unu a nuguoji ni m rikwo nwan e shi e.

Isi Nke Ebuo

Welua Ni Enwen Unu Ali Ke Krajistu

¹ Omēni iwu ndi nke Kristi a gba umē; omēni ihien-osisuso e me ihian a rokọ ibe e obi; omēni enyi ile hu e meko ime Mmon-nso; omēni ihian e me ni ibe e efoma, a ni k'ọ ri ibe e e metu a obi — ² me ni nwan ni ighoghọ m zu oke. Me n'e ghahani iro ihien ohu, inwontari ihien-osisuso, ikwerigbamanj, ichu ihien ohu. ³ Emekwole ihien owule n'i gi e chorj nke i suo mọbu ni we hun j. Ka e welua ni enwen unu ali, e ye ibe unu ogho kari enwen unu. ⁴ Onye-onye ime unu k'a rizikwo a cho orinimma ibe e, ele nke ya le enwen e suo.

⁵ A gun ni agungun ohu hu Kraistj wu Jizosi gun:

⁶ Osuon'a ni Osolobue k'ọ wuchanrin,
o medeni ni 'ya le Osolobue han.

⁷ Kama,
o no bu ihien o wu che usuo,
wuru odibo;

we no mu a ihian.

O wuruguu nwan ihian,
⁸ o no wenu enwen e ali, e hume isi,
d'e ru ebe o no kweri ni we gbu e—
kweride hun we gi kpoqbude e enu obe!

⁹ Ifiri onwan,
Osolobue no weli e, bushichanrin a elu,
bu e che onodi kachanrinni,

ye e efan
hun kachanrin efan ile.
¹⁰ Nke wuni,
we kpohu efan Jesu/Jizosi,
ihien ile ri enu-igwee le elu-awa le okpuru awa

k'e gbu osekp.

¹¹ Onu ile k'e ku e
ni Jesu Kristi wu Nna—
oghọ e gi e bianj Chuku-Nedi.

Chuku Ri Orun Ime I, Rnma Nwan

¹² Ifiri e, ndi ri m obi, ke unu don a gbye m ogen ile, e me ihien m gwa unu, ogen mme le unu gi ri uzọ ohu, e mekenmezide e hunni m rilen'a, mesonme ni nwan erira: e gi ni egun le ehụ-omuma-nni e bi, e me ihien ile Osolobue e gi zuopuha unu. ¹³ Makeni Osolobue ya ri orun ime onu ogen ile, e me onu a sa eka a hori ni uche e ke unu k'e me, e mezikwo unu e me ya wu uche e.

¹⁴ E me ni ihien ile we si unu me—edenwinwinle ni; adole ni, ¹⁵ keni unu wuru ndi nwonleni nkorianj, ndi eka we ri ochan, unu Osolobue obibi we nweleli ntupo—osuon'a ni we bi ime igunrun eje-agbo runi enya rileni uzọ ohu; no ni ime igunrun we e nwan, e ke ime uwanj ke kokise. ¹⁶ Makeni, unu kwonkenme oku hun e ye ndun, a hun m ihien m'e gi nyan isi Uhuohin Kraistj k'a bia, ni oso m gba le orun m run alanj iwi.

¹⁷ Ya wu, osuon'a ni we ri nwan e hupu ndun m ke manya, e hu e e kpu okukwe unu hun wu ejan unu chuyeni Osolobue, efo ri a suo m usuo; m ri e son unu a ghoghọ! ¹⁸ Efo ya suozikwo unu usuo, unu e son m ghoghọ.

Nyemeka Timoti Le Epafroditi

¹⁹ M ri e lee enya ni Di-nwonni-enyi wu Jizosi k'a ni m zihę ni unu Timoti egwa, keni m nu ozi unu, ndun a ban m. ²⁰ Enwon m onye ozo hun ri ke Timoti, hun gichanrin akpakali obi e a cho orinimma unu. ²¹ Ndi ile hoduni e ro nke-we, nke-we, ele nke Jesu Kristi! ²² Kanj, o me nke Timoti, unu le enwen unu a maringwo mkpa o ri; unu a maringwo ni o son m a run orun ozioma ke nwa don e son nedi e a run. ²³ M bu e nwan obi ni m zihęni unu iya egwa—m maringuhu ke ihien k'a ri ni m ebeni. ²⁴ Obi ru m anj ime Di-nwonni-enyi ni mme le enwen m k'a biazikwo egwa.

²⁵ K'osilerj, e roguo m n'o ri mkpa ni m zihęni unu Epafroditi. Nwene m k'ọ wu ime Nna-enyi; o wuzikwo onye-orun le onye-agma ibe m. Onye-ozu unu ro, hun unu zihę, hun ri a runni unu ghahani iyeni m eka. ²⁶ M zila a makeni unu ri a da a oda-oda, o fuka a ni onu nu ni emu ku a. ²⁷ Ezioku-ezioku, emu ku a oda-oda, o te d'a nwunde! Kanj, Osolobue no me omike e —kanj ele iya suo k'o me n'e, o mezikwo ni mme nwen ya, amamgbe ekwan m a waye.

²⁸ O ri nwan a dukemme m ni m zihęzi e, keni unu hun a, efo a suo unu usuo—uhue m e belu. ²⁹ Gi ni nwan ighoghọ nabanhan a ke enyi e me ime Di-nwonni-enyi; a gbye ni ndi no ke iya— ³⁰ makeni orun Kraistj e d'a napu a ndun a, o buzide ndun a che ob'eke ebe o ri e yeni m eka unu saleni eka yeni m makeni ebe unu ri e teke.

Isi Nke Eto

¹ Umunę m, m gini d'e mękin, m si unu, e nwon ni anwınrın imę Di-nwonnı-ęnyi. Nduń idezini unu ihien m degunı unu mbu aguko m—makęni o k'e chemę unu.

Nato Ihien I Gi E Don Enya Ogen Mbu

² Kpachanfu ni ęnya ebe nkitę ndi hu ri! Kpachanfu ni ęnya ebe wę ri makęni eje-ihien ke wę ri e me; eghęę, kpachanfu ni ęnya ebe ndi hu e bekika ihian ehı ni wę ri a kwa ugun ri! ³ Makęni, ęnyi wu ndi hun kwa ezigo ugun: ęnyi ndi ri e fe Osolobue ofufe imę-mmın ghahanı Mmın-nso; ndi gi Kraıstı wu Jizosı e don ęnya, a nyan isi; ndi ghalęni e gi ihien ęnya e legha e don ęnya— ⁴ osuon'a ni mmę nwen e nwęghozikwo ihien ęnya e legha hun nke m'e gi don ęnya, gi ę nyan isi. Eghęę, emęni ndi ozo enwıngho ihien wę wu rıke ihian hun w'e gi nyan isi, mmę ka wę e nwe: ⁵ Wę kwa m ugun ke m ri nwa akp'ohın ęsato; m wu nwa-di-alı Izrelu—onyę ikpun-ulo Benjaminı; onyę Hibru keti-keti—onyę-Hibru ndi-Hibru mu. O me nke idonmę Iwu Mozizi, m te wu onyę-Farisi, ⁶ o me nke adudu, m kpokpo uka Kraıstı; nke iri-ochan ghahanı idonmę Iwu Mozizi, ahunni wę ihien owule w'e gi korjanı m.

Ihien Ahun Kachanrin Mma W'e Nwe

⁷ Kanı, e gıguo m nwan ifiri Kristi gun ihien ile te wu erere ebe m ri ye ihien la iwi. ⁸ Eledę ihien ndi hu sọ—e werıguo m ihien ile nọke ihien na iwi, makęni onweni ihien wę wu ebe ihien kachanrin wę ile mkpa ri, hun wu imarin Kraıst' Jizosı wu Di-nwonnı-m—hun m gıguu ifiri e ni ihien ile la. Kanı, m weri wę ile ke nsın, kęni m kwonkennmę Kraıstı, ⁹ rısınmę imę e. Eledę nke onyę ri ochan ęnya enwen e makęni o n'e donmę Iwu Mozizi, kama, rıke onyę ri ochan makęni o kwerıguonı Kraıstı, e gi Kraıst' e don ęnya—iri-ochan ahun gha ęka Osolobue a bja, hun wę gi okukwe e nwęhen. ¹⁰ M cho ni m marın Kraıstı le ikęn hu o gi gha onwun lihi, sọn e ta afunfun o ta, sọn e nwun onwun o nwun, ¹¹ kęn'o nwedę ke m'e me ri ndi k'a gha onwun lihi.

Lilima Ni

¹² Eleni e nwınhengwole m ihien ndinı mọbu ni e zuchanringwole m oke. Kama, m'a lilima a chu a, kęni m nwęhen e—kęni m nwundon ihien hu Kristi wu Jesu gi ufiri e nwundon m, gi m henrin nke e. ¹³ Umunę, arı m'e ro ni e ruguo m'a. Mba! Kama, ihien ohuni ke m'e me: m'a zo ihien ndi hun m runguu mbu—nu we ye azuun, a nwankenmę ni m kunrun ihien ri ihun. ¹⁴ M'a lilima, e buchanrin ihun e zime ebe m gbako, kęni m nwınhen ihien hun Osolobue jenko d'e ye ęnyi, hun o gi ifiri e kpo ęnyi oku elu-igwee o kpo ęnyi ghahanı Kraıstı.

¹⁵ Ya wu, ęnyi ile ka-ehı imę mmın furu nwan ni ęnyi e nwın udı agungunni. Kanı, omęni ihian ri e ro ichen, Osolobue k'e me e n'o ghota ihienni. ¹⁶ Ka ni ęnyi kwonkennmę hun ęnyi nwęhengwo.

Ndi We K'e Leri

¹⁷ Umunę m, sọn ni ndi ozo a kınrin m; leri ni obibi ndi hu e lerini ęnyi. ¹⁸ Makęni, ndi bu oda e bi ke ndi-inęren obe Kraıstı. A gwaole m unu ya mgbe ole-le-ole mbu; m gi nwan ęnyamirin a gwazı unu ya. ¹⁹ Wę shiko ntıkpo; efo wę wu Chuku wę; ihien nke e me wę ifenren k'e wę gi a nyan isi; ihien-ıwa ihien-ıwa ke wę e ro.

²⁰ Kanı, o me nke ęnyi, ęnyi wu umu-di-alı enu-igwee; ęnyi ri nwan a tu ęnya Onyę-nzuopuha wu Nna-ęnyi wu Jesu Kristi, hun gha ebęhu lala. ²¹ O k'e nwınhutọ ehı ęnyi ndinı zeleni, hun a nwunni, memę wę ni wę nọ ke ehı a hun nwe ogho; o k'e me e ghahanı ikęn hu o gi saęka e bu ihien ile e che okpuru e.

Isi Nke Eto

¹ Umunę m ri m obi, hun ri a danı m, unu wu ighoghọ m le ihien wę k'e gi tu m ugon! Ndi ihien wę a sọ m, wuzo ni nwan imę Di-nwonnı-ęnyi ęri!a!

Nduńmodun

² Yodia, dodo! Sintike, dodo! Unu ebuo, dodo ni, e gi ni obi ohu e bi—nọke ndi ri imę Di-nwonnı-ęnyi. ³ Eghęę, 'yu wu onyę-orun ibe m furu wę gi e don ęnya, m ri a rıo i n'i yenı ikpoho ndinı ęka, makęni e songwo wę m lunı ozioma ogun—uwe le Klementi le ndi ozo ile mmę le wę gba a run orun—hun efan wę ri imę Ehuhuo nke ndun.

⁴ A ghoghọ ni imę Di-nwonnı-ęnyi ogen ile! E kuzi m'e: a ghoghọ ni!

⁵ Ihian ile wę gi ęka ri mma unu gi e sọn ihian marın unu; Di-nwonnı-ęnyi lala ęgwa. ⁶ Ehuele ni uhue ihien owule, ka e me ni ekpere imę onodi owule; e gi ni arıro le ekele a gwa Osolobue ihien ri unu mkpa. ⁷ Ogen hu, udon Osolobue k'a banhan obi unu—udon e, hun ihian ghalęni a ghota—o k'e chemę obi unu le uche unu imę Kristi wu Jesu.

⁸ Umunę m, igi mękin, m si unu, e bu ni obi e che ihien owule wu ezioku, ihien owule w'a gbaye, ihien owule furunı; ihien owule nwęleni nkorjanı, ihien owule a sọ ihian usuo efo, ihien owule wę gi a ja ihian; omumę owule rıchanrin mma, ihien owule furu w'a ja mma. ⁹ E

mēsōnmē ni ihien ndi hūn unu mūnarjīn m, ihien ndi hū unu gha ẹka m nwēhēn, ihien ndi unu nū unu m lē ihien ndi unu hūn m ẹka. Unu mē wē, Osolobuē udōn k'a nōyeni unu.

Unu E Mēkē!

¹⁰ A ghoghokakwō m imē Onyē-nwōnni-ēnyi ni unu e giguō nwan ogenni nyanhan, ghōsijī nī unu hū e ro m. Eziē, unu hū a chō nī unu yeni m ẹka, kanī unu ahūnnī oghere unu e gi mē ẹ. ¹¹ Elē nī ihien rī a fū m orūn kē m gi rī e ku ihienni. Mba, makēni a mūrūngūō m kē m dōn a nī ihien m nwē e jun m ẹfō. ¹² A marīnghō m ihien o wū nī ihien rī a kō ihian, marīnzikwō ihien o wū nī ihian nwē oda. A mūguō m ihien rīn'a—nke wū nī obi e ru m alī ebe ọwūlē lē ogen ọwūlē: kē m rijun ẹfō kē m bu ẹgun; kē e nwōnkē m kē enwē m enwē. ¹³ M k'a saẹka mē ihien ile ghahanī Kraīstī, Onyē hūn e ye m ikēn.

¹⁴ K'osilēri, unu e mēkē unu gi yeni m ẹka buru nsōngbu m.

¹⁵ Unu ndi Filipi a marīnchanrīngūō k'o mē ogen hū ẹnyi gi zimē oziōma ebe unu rī—nī o nwōnni ūka ọzō gi ihien wē nwē yeni m ẹka gi sōn m rūn ogen m gi gha Masēdonia pū karī unu suō. ¹⁶ Kē ogen m gidē rī Tēsalonika, ẹlēdē mgbe ohu suō kē unu zihē nī m ihien ogen mkpa gi kwōndōn m.

¹⁷ Elēni m chōkō ihien unu k'e ye m. Kaka akp'ohu! M rī a chō nī wē gun orūn-oma unu yeni unu kēni o wēhē nī unu erere. ¹⁸ Osolobuē a kūchanrīngūō m ihien ile furu nī m! E nwōnchanrīngūō m ihien ile rī m mkpa—nwōnkarīdē! Hūnnī Ẽpafrodītōsī wēhēguū nī m ihien ile unu ye ẹ bīanī m, ẹfō e junguō m. Oyiye e shintū Osolobuē ọhūnma k'ọ wū! Ẽjan Osolobuē a nabanhan rō, ẹjan hūn a suō a usūō. ¹⁹ Ezioku-ezioku, Osolobuē m jēnkō d'e yechanrīn unu ihien ọwūlē rī unu mkpa. O k'e yehan unu ya kē akū-lē-uba o gi nwē oghō han imē Kristi wū Jesu. ²⁰ Ọghō ya rīnī Osolobuē wū Nēdi ẹnyi jēnrin ẹjēn. Isē!

Ekele Ẽkpazūn Lē Ngōzi

²¹ Kele nī ndi-nsō Kraīst' Jizōs' ile. Umunē ẹnyi imē Kraīstī hūn mmē lē wē rī ebeni e zi ekele unu. ²² Ndi-nsō ile e zi ekele, tūmadū ndi rī ọgwa eze-kanī wū Siza.

²³ Ẽfōma Di-nwōnni-ẹnyi wū Jesu Kristi mē ya nōyeni mmōn unu.

Ekwokwo-Ozi Polu Dejenni Ndi Kolosi

¹ Mmē wu Polu de ehuhuo-ozini. M wu onye-ozu pu-ichen Jesu Kristi, makeni uche Osolobue ro. Mmē le Timoti nwenē enyi gba de e.

² Ndi nke Osolobue ri Kolosi, umune furu we gi e don enya ime Kraisti, ke enyi dejenni e. Osolobue wu Nedi enyi ya me ni unu efoma, ya ye unu udon.

Polu E Kele Osolobue Make Okukwe We

³ Ogen ile ke enyi gi a kpanmin Osolobue wu Nedi Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi, enyi gha e me ni unu ekpere. ⁴ Eghē, makeni, enyi a nuguo oku okukwe unu nwe ime Kraisti wu Jizosi le ihien-osusuo unu nwon ebe ndi nke Osolobue ile ri— ⁵ makeni unu ri e lee enya ihien hu Osolobue donme ni unu elu-igwee. Unu a nuguo banyeni ihienri ri elu-igwee le olile-enyanj we gi e son e. Unu nu a ogen we gi gwa unu oku hu wu ezioku unu nu—hun wu ozioma. ⁶ Ya wu ozioma e ruguo unu eka. Oziomanj hu a mi mkpuru, e sue, a ghagbari uwa ile. Erira k'o gizi nwan ri a mi mkpuru ime unu le enwen unu kete uhuhon hu unu nu a, uhuhon hu unu ghota efoma Osolobue me nke-esi.

⁷ Eparasi hun wu ezi igbon-Kraisti ibe enyi wu onye hun zi unu oziomanj. Onye-orun furu we gi e don enya k'o wu ime Kraisti. O n'a run n'o rinj unu mma, o n'a nokin enya enyi ebe unu ri. ⁸ O gwaguo enyi ke unu nwehan ihien-osusuo hun ri ime Mmon-nsa.

⁹ Kete enyi a nul'a, enyi eke mebehikwo ni nwan unu ekpere, enyi eke riobehikwo Chuku n'o me unu marin uche e ohunma-ohunma, nwe amamihien le nghota ime-mmōn, nwe we mmagi-mmagi. ¹⁰ Ya dodo me e keni unu e bi obibi furu Di-nwonni-enyi, obibi hun a suo n'a, e juncharin a efu uzọ ile—a mipuha mkpuru hun wu orun oma ile ri ichen-ichen, a marin Osolobue, a marinwaye.

¹¹ Ya gi iken e hi-ogbe, hun o gi nwe ogho, me unu wuru ndi zeni; ya kwademe unu keni unu saeka gi agungun ri mma le ighoghō dingbucharin ihien ile. ¹² Ya mezi unu a sa eka a kpanmin Nedi-enyi, hun me nwan unu ri ndi nwon ihien o kwademeni ndi nke e, ndi-nsa a, makeni we ri ime ukpe.

¹³ O ri erira makeni o zuopuhaguo enyi okpuru iken ishi, we enyi che Ali-eze ezi Nwa a, ¹⁴ ezi Nwa a, hun o giguo nwan edeke e gbafuha enyi, gbahari enyi njo—makeni enyi ri ime ya wu Nwa a.

Onye Kristi Wu

¹⁵ Enya hun Nwa a ni wu Kraist' a hunguo Osolobue we ghaleni e legha; iya wuzikwo Ibuzo, Onye-isi hun ihien ile we ke eke ri okpuru e. ¹⁶ Makeni, eka a ke Osolobue ghaha ke ihien ile ri elu-igwee le uwa—ke ndi w'e legha ke ndi we ghaleni e legha; ke ukpo ile ke okiki ile; ke ndi-isi eje-mmōn ke ndi-okiki we. Osolobue ke ihien ile ghaha n'a; iya k'o ke ni we ile.

¹⁷ O ri arj ni ihien owule d'e bidon; iya gi ihien ile. ¹⁸ Iya wu isi uka hun wu ehū a. Iya wuzi isi-mbidon; iya wu onye-ibuzo lihini ime ndi nwunni—we ile k'o gi wuru onye-ibuzo le onye-isi ihien ile. ¹⁹ Makeni, o suo Osolobue usuo n'o me ni ihien ile o gi wuru Osolobue ri ime ya wu Kraisti. ²⁰ O suozikwo Osolobue n'o ghaha eka a wekinhen ni enwen e ihien ile o ke—ke we ri elu-uwa ke we ri elu-igwee—ghahani edeke o gba elu-obe e, ndun a hun o ye, hun o gi me ni udon ri.

²¹ Mgbe mbu, egbata unu le Osolobue arj mma; iroro unu le iya adangbamani—unu e bisonme eje-obibi. ²² Kanj o giguo nwan ehū o gi bi elu-uwani donji egbata unu le Osolobue, ghahani onwun o nwun. O me erira keni unu wuru ndi o jenkō d'e wepuha ihun e—ndi nweleji ntupo le nkorjani. ²³ Onwan k'e me—omeni unu e wuzoghō ohunma, omeni unu e turukemē ime okukwe, omeni unu aghani ime olile-enya hu ri ozioma unu nu pu—ozoma hun we ziguo ndi ile ri okpuru elu-igwee*. Orun Oziomanj ke we tumē mmē wu Polu d'a run.

Orun Polu Noke Onye-orun Uka Kraisti

²⁴ Oghoghō ke m'a ghoghō make afunfun m ri ta ni unu—m gi nwan ehū m a tapu ni Kristi afunfun hodunj we k'a tani ehū a wu uka. ²⁵ Osolobue wu onye hun gi m henrin onye-orun uka; o tumē m d'a run n'o rinj unu mma. Orun hu wu igwacharin ihian ile oku Osolobue k'o don ku e— ²⁶ me we marin ihien hu Osolobue zuemē ketekete, hun agbo ile ghani marinleni—kanj o kpupuguo a nwan ghosi ndi nke e.

* **Isi Nke Ohu:23** Ebeni ri e ku oku hun meguni, ele hun keleni me ogen ahun.

²⁷ Chuku me e make ni o cho n'o me ndi nke e marin ke ya wu ihien—mini mehan oken ihien—ogho, me we marin ni ndi wuleni ndi Ju rizi ndi o kwademe n'e. Ihien ahun mini wu ni: omeni Krajist ri ime unu, leme ni enya ni unu jenk'o d'e nwe ogho ahun lalan.

²⁸ Oku Krajistini ke enyi ri nwan a ghahunme e kusonme; enyi ri e gi amamihien ile Osolobue ye enyi a do onye owule eka-ntin, a kuzi onye owule. Enyi ri e me ihien ndini ni enyi me onye owule wuru onye ka-ehu ime Kristi—keni enyi hun uzo wepuha we ihun Osolobue. ²⁹ Onwan ke m gi ri a rungba enwen e, e shi onwun, ghahani iken hu ile hi-ogbe huna Krajist gi ri onun ime m.

Isi Nke Ebuo

¹ M cho ni unu marin ke m don ri a luni unu le ndi ali Laodishia le ndi ile keleni huntu m elee-m, elee-i. ² M ri a lu ni m kasj we obi; ni we gi ihien-osusuo wuru obi ohu, a hun we uzo ghotacharin ihien Osolobue—obi e rucharin we ali; a marin we ihien ahun mini banyeni Osolobue. Ihien ahun mini wu Krajist le enwen e. ³ Ime Krajist ke Osolobue zueme amamihien le nghota ile.

⁴ M ri e ku onwan amangbe we e gi oku rigbu enwen e mma dufie unu. ⁵ Make ni, m hu a hun ke unu don ri e gi usonron-usonron e bi, a hunzi ke unu don turukenme ime okukwe unu ime Kristi—o hu e me m a ghoghoh; m hu a hun a make ni, osun'a ni ari m ebe unu ri elee-m elee-i, m hu ebegu ime-mmom.

Igi Krajist Zu Oke

⁶ Ebe o me ni unu a nabanhanguo Jesu Kristi noke Di-nweni-unu, e bisonme ni nwan obibi unu ime e; ⁷ gba ni nwan nkogun ime e, unu a tun ndun unu ime e ke we don a tun ulo, e wuzo ohunma ime okukwe—ke we don kuzi unu ya—a kpanmin Osolobue ohunma-ohunma ogen ile.

⁸ Hun n'a nwan n'o nwonna onye gi oken imarin-ihien nwonleni-isi dufie unu, nwundon unu, dofu unu ime okukwe. Make ni, o nwegho ndi ri a kuzi ihien no erira. Nkuzi ihian le usonron mmom le iwu ichen-ichen gi a han ihien e me k'o me elu uwani ke we ri a kuzi. Ele enya Kristi gi e lee ihien ke we ri a kuzi. ⁹ Kanj, ehj Krajist ke ihien ile Osolobue gi wuru Osolobue richarin. ¹⁰ Ifiri onwan, unu a wuruguo nwan ndi zu oke, hunni unu ri ime Krajist—make ni unu ri ime onye hu ndi-okiki ile le okiki ile ri okpuru e.

¹¹ Ime Kristi, a kwaguo we unu ugun ime-mmom—hun wu nke ezigbo e. Ele hun we gi eka kwa, kama, hun Krajist le enwen e a kwa, hun wu ibepu onye hu enyi te wu. ¹² Make ni ogen we gi me unu mirin-Chuku, we gi e ligbama unu le Kristi. Ogen we gi wefaha unu ime mirin, we gizi e weligbama unu le Krajist. Onwan me ghahani okukwe unu nwon hun unu gi gi iken Osolobue, onye hun gha onwun weli Krajist, don enya.

¹³ Unu te wu ndi nwunni; unu te bi ime mmefie; unu te wu ndi we kwaleni ezigbo ugun wepu onye njo we wu. Kanj, Osolobue no me unu son Krajist ri ndun—ogen o gi gbaghari enyi njo ile enyi me. ¹⁴ O no kagbu Iwu ahun we de ede hun we gi a ghosi ni enyi gi ugwo lezi umu-iwu hu ile rin'a ri a ma enyi ikpe, kpoma a elu-obe Krajist, gi erira bu e che usuo. ¹⁵ O no napu ihien ile ri a kinj le okiki ile iken we, gbe ifenfen kpu we ihun id'enya ihian ile, gi ihien o me elu obe hu mericharin we.

¹⁶ Ya wu, anikwole ni nwan onye owule gi oku ihien-oriri le ihien-orira ma unu ikpe, mobu oku mmemme owule mobu Mmemme ifon-ohun mobu udi Uhuohin-nso ri ichen-ichen we gizi e zu iken. ¹⁷ Ihien ndini ile wuhu onyinyon ihien lalanj—ezigbo e wu Kristi.

¹⁸ Anikwole ni onye owule hun e meghafe oku imeshi ehj iken oken mobu onye e me oku ife ndi mmom-ozu gi e ma unu ikpe. O mekenme oku ohun o hun le ihien o marin—kanj ihien nweleni erere o ban o ri e ro ri e bu e hu isi make ni Mmom-nso ari a ki iroro e. ¹⁹ O kwondozini Kristi, hun wu isi ehj—hun e ye ehj ile ihien-oriri, a zun a, e gi akwanran rin'a e kwondonsomme mkpamkpa ile rin'a; e me e n'o hun uzo e sue udi usue hun gha eka Osolobue a bja.

Idu Kristi A Nwun Le Idu E E Bi

²⁰ O me nwan ni unu e songuo Krajist nwunhun, unu a nwunnahinguo mmom le iwu a han ihien e me k'o me elu uwani. Ki hain nwan unu gi e bi noke si unu wu nke uwani? Ke unu a gbayeni omenalj ndini we? ²¹ “Ekwondone!” “Adamjle!” “Emetule eka!”? ²² Omenalj ndini nwe ebe w'a runru a runbehi we, make ni we wuhu iwu le nkuzi ihian-mmaka. ²³ Ezioku-ezioku, i hun ndi e son iwu le usonron ndini, o no ke si a marinka we ihien—tumadu ke we don a wa omenalj ri ofufe e ye enwen we olu, e welua enwen we ali hun wuleni nke ezigbo e, e meshi ehj we iken. Kanj, ihien ndini wu ihien la iwi, make ni, w'a ra yeni ihian eka e kwondon enwen e amangbe o mesomme eje-ihien a gun n'a.

Isi Nke Ẹto

¹ O mē nwan nị unu e songuo Kraịstị gha onwun lihi, choma ni nwan ihien ndi hun ri elu —ebehu Kristi nodi ali azuun eka-nni Osolobue. ² Bu ni obi unu che ihien ndi ri elu, ele ihien ndi ri uwa. ³ Makeni, unu a nwunguo; e buguo we ndun unu che ime Kraịstị zueme ime Osolobue. ⁴ Ogen Kraịstị hun wu ndun unu jenko d'e gi puha, unu nwen k'e sonzi e gi ogho puha.

Ndun Akan Le Ndun Ohun

⁵ Gbu ni nwan egun ihien-uwa hun ri ime unu a run orun—ke ughere ke obibi ru unyin ke ihien-onina-enya ke egun ihien rileni mma ke enya-uku (hun wuzikwo ifee-mmom.) ⁶ Ifiri ihien ndini we ke iwe-le-onuma Chuku gi lalanị nị ndi e nupu nị ozioma isi. ⁷ Unu e te son we e bi erira ogen mbu ahun unu le we gi wu ohu.

⁸ Kani, unu siko nwan d'e wepuriri ihien ile no erira—olulu, onuma, iwe, nkuto le igi onu unu e ku oku owule ru unyin. ⁹ Atukwole ni ibe unu ntu, makeni unu a gbupuguo ndun-akan le obibi e leke ewuru. ¹⁰ Unu e yiriguo ndun ohun—ndun ohun hun ri a marinwaye Onye hun ken'e, a riwaye ke iya. ¹¹ Ime ndun ohunni, w'a ra tu onye ihian wu: o nwonzini ihien noko ndi Ju le ndi wulen ndi Ju; mobu ndi kwa unun le ndi kwaleni unun mobu ndi ri ime ofia le ndi waleni enya mobu igbon le onye nwe enwen e. Kraịstị suo—ya wu ihien ile; Kraịstị ya ri ime we ile.

¹² Rike ndi Chuku hori, ndi ri nso, ndi ri a obi, yiri ni nwan omiken, efoma, iwelua-enwen-ihian-ali, ime-juu le ndidi. ¹³ E gi ni ndidi e son ibe unu; onye nwen e meja ya gbaghari a: unu k'a gbaghariri ibe unu ke Di-nwonna-enyi wu Kraịstị don gbaghari unu.

¹⁴ Hun kadeni, yiri ni ihien-osusuo, makeni iya e kengbama ihien ndini ile, a rungbama we hun a na enya. ¹⁵ E gi ni udun ahun Kraịstị e ye a marin ime obi unu ihien unu jenko e me ime igunrun unu—makeni, ezioku-ezioku, iya ke Osolobue kpo unu d'e nwon noko ndi ri ehū ohu. A kpanm nị Osolobue. ¹⁶ Nị nị oku Kristi biri ime unu, nị'n'a junchanrin ime unu. E gi ni amamihien le ako-le-uche ile unu nwon a kuzi ibe unu, a gwa we nị we e me ihien ri mma. E gi ni obi ekele a busonme ni Osolobue ebū ri ime ekukwo Ebū-oma le ebū-ofufe le ebū ndi ozo ri nso. ¹⁷ E gi ni efan Di-nwonna-enyi wu Jesu e me ihien owule—ke omume ke oku-onu —e ye Chuku Nedi ekele ghahani Di-nwonna-enyi wu Jesu.

Obibi Furu Ndi Ri Ichēn-ichēn

¹⁸ Nwunye, e bu enwen i e che okpuru di i, makeni erira k'o furu n'i bi—noko onye nke Di-nwonna-enyi.

¹⁹ Di, nwe ihien-osusuo nwunye i; egile iwe e son e.

²⁰ Umụ, e hume ni ni ndi munị unu isi ime ihien ile, makeni ya ke Di-nwonna-enyi cho nị unu e me noko ndi nke e.

²¹ Ndi nedi, ahanle ni umu unu enya, amamgbe ndun a guu we.

²² Ndi-idibo le igbon, a gbaye ni ndi unu ri okpuru we ime onodi owule. Ele we rihu ebeku e lee unu, unu e memē nị we ja unu mma. Ka gi ni akpakali obi unu e me e, make egun Di-nwonna-enyi. ²³ Ihien owule we si unu run, gi ni obi unu ile run a, noko si unu ri a runni Di-nwonna-enyi ya, ele ihian. ²⁴ Nyanhankwo nị nị Di-nwonna-enyi gjenko d'e ye unu ihien hu o donme ni ndi nke e noko ugwo-orun. Kristi wu Di-nwonna-enyi ke unu wu igbon e—iya ke unu ri a runni. ²⁵ Ndi ri e me eje-ihien k'a narin ugwo eje-ihien we me—o nwonna onye k'a pun'a.

Isi Nke Ẹto

¹ Ndi ihian ri okpuru we, e gi ni eka ri mma e son we, emegbule ni we. Nyanhankwo nị nị unu le enwen unu nwonzi Nna unu ri okpuru e hun ri elu-igwee.

Ndunmodun

² E me ni ekpere ogen ile; e we ni enya e ru ali ebe ekpere ri; e gi ni ekele e me e.

³ E mezikwo nị nị enyi ekpere, keni Chuku kpogu nị enyi uzọ enyi e gi ku oku-Chuku, nị enyi hun uzọ e kusonme oku ihien ahun mini banyeni Kristi—hun we gi ifiri e we m che ime nganni m ri. ⁴ E me ni ni m nwan ekpere, keni m saeka a kowa a hun w'a ghota—k'o furu ni m e me.

⁵ E gi ni uche e son ndi kwerileni; anile ni oghere owule unu nwon nahin unu. ⁶ Oku-onu unu ya wuru hun e ye eka, a suo ke nnu, keni unu sa eka a shiarị onye owule oku ohunma.

Ekele Ikpaun

⁷ Ezi nwenē enyi wu Taijikosi hun furu we gi e don enya jenko d'a gwachanrin unu ke m ri —odibo ibe enyi ime Onye-nwonna-enyi k'o wu. ⁸ Ya haij m gi zila nị unu ya, keni o gwa unu ke enyi no, gba unu umē. ⁹ Iya le ezi nwenē enyi wu Onesimosi hun furu we gi e don enya, hun wuzi onye ali unu, wị lala. We k'a gwachanrin unu ke ihien ile no ebeni.

¹⁰ Arịstakọsị onyẹ-ngan ibe m e kele ụnụ. Makị nwa-nwẹnẹ Banabasị e kelezi ụnụ. (Enyi a gwatọgụọ ụnụ nabanhan Makị—omēni ọ bịa ebēhụ.) ¹¹ Jizọsị, hụn w'a kpọzi Jostusu, e kelezi ụnụ. Madụ ẹtọni sụọ wụ ndi Ju, ndi kwa ugun, ime ndi mme le we wi a run orun Ali-eze Osolobue—we e me ndun a ban m.

¹² Epafrasị hụn gha obodo ụnụ bịa, hụn wuzi odibo Jesu Kristi, e kele ụnụ. Epafrasị e shi onwun oda ọ gha e me ni ụnụ ekpere. O rịsọnmẹ Osolobue n'ọ me ụnụ wuzo nọkẹ ndi ka-ehụ, ndi marin ihien we ri e me ebe ihien owule wụ uche Osolobue ri. ¹³ M k'a saeka shian'a eri n'ọ luka ni ụnụ—ụnụ le ndi ri Laodishia le Hirapolisi. ¹⁴ Dọkita wụ Luku hụn ihien e a sụọ enyi e zi ekele; Demasi e zizikwo ekele.

¹⁵ Kele ni ni m umunẹ enyi ime Krajistị hụn ri Laodishia, ụnụ e kele nwẹnẹ enyi okpoho wụ Nimfa le uka hụn e zu iwe e.

¹⁶ We gungu ni ụnụ ehuhuo-ozini ime uka ụnụ, hụn n'a ni we gunzi ni ndi uka ri Laodishia ya. Huzikwo n'a ni ụnụ gun nke ndi uka Laodishia ime igunrun ụnụ.

¹⁷ Si ni Akiposi, "Hunkwo a ni runchanrin ogbo we keye i ime orun Di-nwonnienyi."

¹⁸ Ni m gi eka m de nwan ekele m: Mmẹ wụ Polu e kele.

Azokwole ni ni m ri ngan!

Ohunma Osolobue me ya noyeni ụnụ.

Ekukwo-Ozi Ibuzo Polu Dejenni Ndi Teshalonika Ndi Teshalonika, Nke Ibuzo

¹ Polu le Sivanosi* le Timoti de ehuhuo-ozini. Enyi dejenni uka Teshalonika hun ri ime Osolobue Nedi enyi le Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi ya. Efoma le udon ya rini unu.

Ezigbo Okukwe Ndi Teshalonika

² Ogen ile ke enyi gi a kpanmin Osolobue make unu ile, a kpo efan onu ogen ile enyi gha e me ekpere. ³ Make ni, ogen ile ke enyi gi a nyanhan unu ebe Osolobue enyi wu Nedi enyi ri. Enyi a nyanhan orun onu ri a run make ni onu kwere ekwari le ihien-oma ile onu ri e me make ihien-osusuo onu nwe, lezi ke unu don wuzokenme make ni unu nwe olile-nya ebe Dinwonn-enyi wu Jesu Kristi ri.

⁴ Umune enyi hun ri Osolobue obi, enyi a maringho ni Osolobue a horiguu unu nke-esi. ⁵ Make ni, ozioma enyi zi unu eginu oku-onu suo biani unu, kama, o gizi iken le ihien Mmon-nso e me bja; o no rucharin unu akpakali obi, wechanrin unu enya ni ezioku k'o wu.

Elede ohun suo: unu a maringuozi ke enyi don bi ogen enyi gi ri ime igunrun unu. Enyi bi erira ken'o rinj unu mma. ⁶ Unu ile no kinrin enyi le Onye-nwonn-enyi, gi ighoghohun gha eka Mmon-nso bja nabanhan oku-Chuku—o suon'a n'o weheni unu afunfun oda-oda. ⁷ Nke wu ni unu no henrin ihien ndi kwerini risonme Masedonia le Akaya e leri. ⁸ Make ni, oku Onye-nwonn-enyi a ghaguo eka unu ghagbari—elede ime Masedonia le Akaya suo, a nuchanringuo we banyeni okukwe unu nwe ime Osolobue ebe ile—nke wu ni orizini mkpa ni enyi kume e. ⁹ Make ni, we hu e ku oku enyi; we hu e ku ke onu don nabanhan enyi ogen enyi gi bja d'e zi onu ozioma. We hu e kuzi ke onu don gha ifee-mmon gbehuto d'e fema ezigbo Osolobue hun ri ndun, ¹⁰ e che Nwa a hun k'a gha elu-igwee bja. Nwa a, hun o gha onwun weli—ya wu Jesu, Jesu hun a zuofuhani enyi, amangbe iwe-le-onuma Osolobue hun lalani e kunrun enyi.

Isi Nke Ebuo

Orun Polu We Run Ime Teshalonika

¹ Umune, unu le enwen unu a maringho ni ijen enyi bja ebe unu ri alan iwi. ² Unu a maringho afunfun enyi ta ime Filipi le ke we don gbe ifenren ye enyi ihun ebehu ni enyi d'a bja Teshalonika d'e zi unu ozioma. Kani, osuon'a ni we kpokpo enyi oda, ndun aguni enyi, egun atuni enyi—make ni enyi ri ime Osolobue enyi—enyi nozi zi unu ozioma Osolobue.

³ Enyi ezini ozioma ni enyi gi e dufie ihian mobu ni enyi choko ihien zinleni mobu ni enyi gi e tinarin ihian ihien e. ⁴ Mba! Kama, ke Osolobue don weri enyi ke ndi furu o gi e don enya, bu orun izi-ozioma che enyi eka, erira ke enyi e kuzi oku ke ndi furu we gi e don enya. Enyi ara ku n'o suo ihian—kama, enyi e ku n'o suo Osolobue hun e lele obi enyi.

⁵ Osolobue wu osheri enyi, kani unu le enwen unu a maringhozikwo—ni enyi eginu oku a suonj we gi e dufie ihian bja, enyi egizikwonj enya-uku bja—gi ihien ozo kpuru ihun! ⁶ Enyi emeni ni ihian ja enyi mma—ke unu ke ndi ozo. ⁷ Osuon'a ni enyi nwon iken si unu ye enyi ihien runi enyi noke ndi-ozu pu-ichen Kristi, enyi emeni erira. Kama, enyi gun agungun umueka ime unu, e gi eka-alulu e son unu noke ebe nne-omumu ri a zun unu a. ⁸ Make ni unu ri enyi obi oda enina, enyi no kwademni ni ele ozioma Osolobue suo ke enyi k'e ye unu, kama, ni enyi k'e yezikwo unu enwen enyi, make ni o suo enyi asuo—make ni unu a riguo enyi obi oda-oda!

⁹ Umune, unu a nyanhangho ke enyi don a run orun, a rangubu enwen enyi ogen hu. Enyi a run ke uhinhin ke efinnai, amangbe enyi gha a wuru ni onye owule ibu ime unu ebe enyi ri e zi unu ozioma Osolobue.

¹⁰ Unu wu osheri enyi; Osolobue wuzikwo osheri—ni enyi meson unu ndi kwerini omume ri nso, ri mma enya Osolobue le omume nwonleni nkoriani. ¹¹ Unu a maringho ni enyi gi eka nedi gi e son unu a son onye owule ime unu. ¹² a dun onu odun, a gba onu umu, a riuo onu—ni unu e bi obibi furu Osolobue hun kpo unu d'e son e nodj ime Ali-eze e le ogho a.

¹³ Enyi a kpanminzikwo Osolobue ogen ile, ni, ogen unu gi nabanhan oku-Osolobue unu nu onu enyi, unu anabanhann'a ke oku ihian, kama, unu nabanhan a ke ihien o wu nke-esi—oku Osolobue; ya wu oku-osolobue ri nwan orun ime ndun onu ndi kwerini.

¹⁴ Umune, nke unu rizi ke nke ndi uka risonme Azuun Judia, ali ndi Ju—make ni, udj afunfun ohu hu unu ta eka ndi ali unu ke we le enwen we ta eka ndi Ju. ¹⁵ Ndi Ju, hun gbu Dinwonn-enyi wu Jesu Kristi le ndi-amuma, chufuzikwo enyi. W'e mesonme ihien ghaleni a suo Osolobue; a luson onye owule— ¹⁶ ghahani igbondon enyi ezile ndi ani ozo ozi we k'e

* **Isi Nke Ohu:1** Saillasj

gi nwon nzuor! Erija ke w'e me ogen ile hun we gi e mejun mkpu njo we ile. Kanj, iwe-le-onuma Osolobue e kunrunguo we nwan ikpazuanni.

Kę Wę Dahan Polu Wę!

¹⁷ Umune, o me nke enyi, ekerę ogen ahun enyi le unu gileni hun, obi enyi hukwo ebe unu ri; kanj, makeni enyi ahunni unu elee-m, elee-i, o te ri enyi ke si enyi wu umu we lato. Ya ke unu no dama enyi, dama enyi oda-oda! ¹⁸ Enyi te cho ni enyi biaz! d'a hun unu—tumadu mme nwen wu Polu: a nwangho m mgbe ole-le-ole ni m bja—kanj Ekwensu gbondon enyi.

¹⁹ Egheę, ki wuzi nwan olile-enya enyi? Ki wuzi nwan ighoghọ enyi? Ki we k'e gi tu enyi ugon? Onye ke enyi k'e gi nyan isi ihun Di-nwonni-enyi wu Jesu ogen o k'e gi bja? Ele unu?

²⁰ Ezie, unu wu ogho enyi le ighoghọ enyi!

Isi Nke Eto

O Rini Uka Mma, Ndun A Ban Ndi-isi Wę

¹ Mgbe enyi gileni nwan sazi eka din e, enyi no si ni osuon'a ni enyi suo k'a nodi Atensi, enyi a nodi. ² Enyi no gweru zi Timoti nwenę enyi hun enyi le iya gba a runni Osolobue orun izisonme ozioma Kraisti d'a gba unu ume, me unu zekenme ime okukwe unu—³ amangbe ukpokpo ndini gha e mehunme onye owule ime unu. Unu le enwen unu a maringho ezioku-ezioku ni ukpokpo ndini wu okeri enyi ime Kraisti. ⁴ Ezioku-ezioku, enyi gwato unu ya ogen enyi le onu gi ri uzo ohu, ni we jenko d'e kpokpo enyi. Unu le enwen onu a maringho n'o meole nwan erira. ⁵ Make ukpokponi biani ni unu, asazini m eka din. M no zi ozi, ni m marin ke okukwe unu no, makeni egun ri a tun m ni, ikenkwo, onye-onwunwan a nwangwo unu, ihien enyi run a la iwi.

⁶ Kanj, Timoti a ghagwo nwan ebe unu ri lua; o wehewo ni enyi ozi ri mma banyeni okukwe unu le ihien-osuswo unu nwe. O kuguoz! ke unu don a nyanhan enyi ohunma-ohunma, kuzikwo ni enyi hu a da unu—ke unu don a da enyi.

⁷ Umune, ya wu ni e gigwo we nwan okukwe unu gba enyi ume ime nsongbu le ukpokpo enyi ile. ⁸ Ndun a banguo nwan enyi—ebe o me ni unu turuhu ime Di-nwonni-enyi.

⁹ Euu, nani ke enyi a don saeka kelegu Osolobue make unu, make ighoghọ ile enyi ri e nwon ebe Osolobue ri make owuzo unu wuzo ime Kraisti? ¹⁰ Enyi e meshi ekpere iken uhinhin le efinnai ni enyi le unu huntari enya, keni enyi hun uzo ye unu ihien owule ri a koni unu ebe okukwe unu ri.

Ekpere Polu Wę Meni Wę

¹¹ Chuku enyi wu Nedi enyi le enwen e ya dodo duhe enyi nwan ebe unu ri, iya le Di-nwonni-enyi wu Jizosi! ¹² Di-nwonni-enyi ya mezikwo ihien-osuswo unu bawaye uba egbata onu le ibe onu le egbata onu le ndi ozo ile—rike ke ihien-osuswo enyi nwon ebe unu ri gi a bawaye. ¹³ Ya me obi unu zekenme ebe iri-nsq ri, amangbe unu gha e nwon nkorjani ihun enya Chuku Nedi enyi ogen hu Di-nwonni-enyi wu Jesu le ndi nke e, ndi nsq a, k'e gi bja.

Isi Nke Eno

Obibi Hun A Suo Osolobue

¹ Umune enyi, igi mekin, enyi gi efan Di-nwonni-enyi wu Jizos' a rjo unu: bisonme ni obibi hu unu mumarin enyi ni 'ya a suo Osolobue usuo—obibi ahun unu ri nwan e bi; bikenme ni erira. ² Makeni, unu a maringwo iwu enyi gisonme efan Di-nwonni-enyi wu Jesu ye unu.

³ Makeni, uche Osolobue wu ni unu ri nsq; ni unu juchanrin ughere; ⁴ ni onye-onye ime unu marin k'o don kwondon ehu a, donme e nsq, me e nwe mgbaye; ⁵ ele hun ime-mgba e gi lagbu e enya leke ndi hun marinleni Osolobue; ⁶ ni ihian eweriko ihien nwenę e mōbu megbu nwenę e ime ihien. Enyi a gwagwo unu ya mbu, gba unu mkpinsin-eka, ni Di-nwonni-enyi e megwarikwo udi ihien ndini ile. ⁷ Makeni, ele obibi ru unyin ke Osolobue kpọ enyi d'e bi, kanj obibi ri ochan.

⁸ Ya wu, onye owule ju n'o giko iwu ndini bi, ele iwu ihian k'o ju, kanj nke Osolobue, bu Osolobue nwen e ye unu Mmōn-nsq a.

⁹ O me nke inwetari ihien-osuswo noke umune ime Kraisti, o rini mkpa ni we deni unu ihien owule. Makeni, Osolobue e gigwo eka a kuzi unu inwe ihien-osuswo ibe unu.

¹⁰ Ezie ro ni unu hu e nwe ihien-osuswo ndi ile kwerini ri Azuun Masedonia. Kanj, enyi ri a rjo unu, umune, ni unu e mekenme erira, ¹¹ ni unu a chokenmezi ni ni unu e bi obibi me juu, e bu enya e zime orun unu, e gi eka unu a luru—rike ke enyi don gwa unu mbu. ¹² Unu e gi e me ndi kwerileni a gbaye obibi unu, gi e hun ni o nwonni ihien a koni unu.

Obibia Jesu

¹³ Umune, enyi cho ni unu marin ihien k'e me ndi ri uran (ndi nwunni), make unu gha a kwan ke ndi hu nwonleni olile-enya don a kwan. ¹⁴ Makeni, ebe o me ni enyi kweri ni Jesu

nwun, lihizi, erira ke enyi gizi kweri ni Osolobue k'e wekinhen ya le ndi hun kwerini n'e hun ri uran (ndi nke e nwunhuni).

¹⁵ Ni enyi gwa unu onwan makeni oku Di-nwonna-enyi ro: enyi ndi hun ri ndun, hun keleni nwunhun ogen Di-nwonna-enyi k'e gi bia, ebukoni ndi hu ri uran uzo d'e kunrun Di-nwonna-enyi. ¹⁶ Makeni, o ru ogen hu, Di-nwonna-enyi k'e gi oken olu ku oku; we k'a nu olu onye-isi ndi mmn-oz; opi Osolobue k'a han—Di-nwonna-enyi wu Kraisti a gha elu-igwee hidan; ndi nke Kraisti hun ranhiguni e buguu uzo gha onwan lihi. ¹⁷ Ogen hu, we k'a juru enyi ndi hoduni, ndi rikwo ndun, cheni we ime orukpu, enyi e shi elu d'e kunrun Di-nwonna-enyi ime-elu—erira ke enyi k'a don buru Di-nwonna-enyi d'e son e nodi jenin ejen. ¹⁸ E gi ni nwan oku ndini a kasii ibe unu obi.

Isi Nke Isen

Kwademe Ni Obibia Jesu

¹ Kanj, umune—o me nke ogen le udu o k'e gi me—o rinj mkpa ni we deni unu ihien owule. ² Makeni, unu le enwen unu a maringuo ohunma-ohunma ni Uhuohin hu Di-nwonna-enyi k'e gi bia, o k'a bia idenmizi ke ohin a bia ime abali. ³ Ogen hu we k'e gi ri a si, "Udon a riguo! Nsongbu arizi al!" ya ke ntikpo k'e gi kunrun we idenmize, noke ebe ime no memehu okpo! Mwanahin arikozj al!

⁴ Kanj nke unu, umune, onu arj ime ishi, hun Uhuohin hu e gi kunrun onu idenmize noke ohin. ⁵ Makeni, umu ukpe le ndi e bi ebe eki ri enu ke unu wu; enyi ele umu ukinkin mabu umu ishi. ⁶ Ya wu, enyi aranhinko ni ke ndi ozo; kama, ni enyi munrun ni enya, ni enyi donrin enya. ⁷ Makeni, uhinhin ke ndi a ranhin uran gi a ranhin; uhinhin ke ndi a ra manya a tu gizi a ra a tu. ⁸ Kanj, ebe enyi wu ndi e bi ebe eki ri elu, ni enyi donrin ni nwan enya; ni enyi yiri okukwe le ihien-osusuo ke ewuru igwe onye-agma gi e gbondon obi e, enyi e yiri olile-enya nzuopuha noke okpu onye-agma gi e gbondon isi e. ⁹ Makeni, Osolobue etumeni enyi d'a narin afunfun iwe-le-onuma a; kama, o kpo enyi d'e nwonnin nzuopuha ghahanj Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi. ¹⁰ Makeni, Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi nwunnj enyi onwan keni enyi hun uzo son e ri ndun—ke enyi ri ndun ogen o gi bia ke enyi a nwunhinguo.

¹¹ Ya wu, a gba ni nwan ibe unu me—ke unu don ri e me; e yeni ni ibe unu aka ni w'e sue—ke unu don ri e me.

Ndunmodun Ikpazun Le Ekele

¹² Kanj, umune, enyi ri a rij unu ni unu gbaye ndi ri a runshi orun iken ime unu, hun e lepu onu enya ime Di-nwonna-enyi, a dun onu odun. ¹³ E nwe ni ihien-osusuo we, e gi ifiri e e ye we mgbaye kachanrinj—make orun we ri a run. Udon ya risonme egbata onu le ibe onu.

¹⁴ Umune, enyi ri a dun unu odunni: a gba ni ndi nodi mmaka mkpinsin-eka; a kasii ni ndi-ujj obi; e yeni ni ndi zelani aka—ka gi ni ndidi e son onye owule. ¹⁵ Hun n'a n'o nwonna onye owule ime unu e gi njo a ku njo, kama, a cho ni ni unu e me ni ibe unu le ndi ozo ile ihien ri mma.

¹⁶ A ghoghj ni ogen ile. ¹⁷ E me ni ekpere ogen ile. ¹⁸ E ye ni ekele ime onodi owule, makeni onwan ke Osolobue cho aka unu ime Kristi wu Jesu.

¹⁹ Etinyunle ni ihien Mmon-nsj ri e me. ²⁰ Eleliale ni amuma le ozi ihian sj Osolobue sj a zi — ²¹ kama, e lele ni ihien ile, unu e kwonkenme hun ri mma. ²² Gba ni ni udi eje-ihien owule osj.

²³ Osolobue le enwen e, hun udon gha aka a bia, ya dodo donchanrin ihien ile ri ime ndun unu nsj: ya donmchanrin mmon unu le me-ndun unu le ehj onu ohunma—amamgbe onu gha e nwon nkorianj ogen Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi k'e gi bia. ²⁴ Onye hun kpo onu furu we gi e don enya, o jenkj d'e me e!

²⁵ Umune, e me ni ni enyi ekpere!

²⁶ Dide ni umune enyi ile odide ri nsj.

²⁷ M ri e gi efan Di-nwonna-enyi a sj onu gunnj ndi ile kwerini ehuhj-ozini.

²⁸ Efoma Onye-nwonna-enyi wu Jesu ya noyeni unu.

Ehuhuo-Ozi Nke Ebuo Polu Dejenni **Ndi Teshalonika** **Ndi Teshalonika, Nke Ebuo**

¹ Polu le Sivanosi le Timoti de ehuhuo-ozini. Enyi ri e dejenni uka Teshalonika hun ri ime Osolobue Nedi enyi le Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi ya. ² Efoma le udon hun gha aka Chuku Nedi le Nna enyi wu Jesu Kristi bia ya rini unu.

Osolobue E Donmeku Unu

³ Umune, o furu efuru ni enyi gi ifiri unu a kpanmin Osolobue ogen ile, makeni okukwe onu ri e sue oda-oda, ihien-oshusu onye-onye ime onu nwe ebe ibe e ri rizikwo a bawaye. ⁴ Ya hain enyi le enwen enyi gi e gi unu a nyan isi ime uka Osolobue ile ri ichen-ichen. Enyi gi unu a nyan isi make owuzo unu wuzo le okukwe unu to e nwon ime ukpokpo ile we ri e kpokpo unu le nsongbu ile unu ri e dingbu.

Okinkin-ikpe Kraisti Wela

⁵ Ihien we ri e me unu ri a ghosi ni okinkin-ikpe Osolobue wela furu efuru. We gizi nsongbu ndini we e me unu a wuru ndi ru ogo ibanye Ali-eze Osolobue hu unu ri a tan afunfun. ⁶ Ezioku ro, makeni, o furughu ni Osolobue we afunfun yegwar ndi ahun ri e ye unu afunfun, ⁷ me unu ndi ri a ta afunfun zu iken—mezikwo enyi nwen zu iken. O jenko d'e me e ogen Di-nwonni-enyi wu Jesu k'e gi gha enu-igwee bia—ya le ndi mmom-ozie e hu kin-akwanran.

⁸ We k'e gi okun ri e nwnni bia; we k'e megwari we ile marinleni Osolobue le ndi hun humeleni ni ozioma Di-nwonni-enyi wu Jesu isi. ⁹ Ndin k'a narin afunfun hun wu ntikpo itebite; we k'a gha ebe Di-nwonni-enyi le iken o gi nwe oghe ri wepu we— ¹⁰ o ru Uhuohin hu—Uhuohin ahun o k'a bia keni ndi nso a ye e oghe, keni we ile kwerini jazikwo a mma n'o makazi. Unu le enwen unu k'a rizi ime we, makeni unu kweri oku e hun enyi gwa unu.

¹¹ Ya hain enyi gi e meni unu ekpere ogen ile—a riu Osolobue enyi n'o me unu wuru ndi k'a ghosi ni oku o kpo unu alan iwi; enyi a riu a n'o gi iken e runzucharin ihien-oma owule unu kwadem obi ni unu k'a run—le orun owule unu gi okukwe a run— ¹² keni we gi ifiri ihien we ri a hun ebe unu ri ye efan Di-nwonni-enyi wu Jesu oghe, gizi ifiri Jesu ye onu oghe—ghahani efoma Osolobue le Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi.

Isi Nke Ebuo

Onye Ahun Hun A Dancharin Iwu Ile

¹ Dodo ni umune, o me nke obibia Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi le owegbama we jenko d'e wegbama enyi ile d'e kunrun e, ² anile ni obi nahinkerin onu; anile ni obi gbakama onu make amuma mobu oku-onu mobu ekukwo-ozie owule—we si n'o gha aka enyi bia—hun si ni Uhuohin Di-nwonni-enyi a biagu.

³ Anikwole ni onye owule gi uzu owule dufie unu: Uhuohin hu abijako mmani oken nnu-pu-isi hu biagu, e wefuhagu we Onye hu a dancharin iwu ile—Onye hu a dancharin iwu ile hun ntikpo rizikwo e che ya le enwen e. ⁴ O k'a gha a lusun mmom le iyi owule le ihien owule w'e fe efe ogun; o k'e weshi enwen e elu ni jya kacharin we ile, nke wu ni o k'a banyede ime Ulo-nso Osolobue, weri ocho, kpo enwen e Osolobue.

⁵ Unu anyanzanini ni m gwa unu ihien ndini ogen mme le unu gi ri uzu ohu? ⁶ Ya wu, unu a maringho ihien gin'e—we gileni ke wepuha a, ni we ri e che ni ogen e ruguu we kebe wepuha a.

⁷ Makeni iken hu e buhe idan-iwu a rigwole nwan orun, gi nzuzue a run ihien o ri a run; o ke puha ifon. Kani, o k'e zuerihu d'e ru ni e wepu we onye hu ri e ghondonn'e. ⁸ Ogen hu, e wepuha we Onye hu a dancharin iwu ile—hun Di-nwonni-enyi wu Jizosi k'e gi uzun gha a onu puha tikpou. Di-nwonni-enyi k'e gi oghe ya le enwen e wu Di-nwonni-enyi gi bia gbu e la iwi.

⁹ Obibia Onye hu a dancharin iwu ile k'a wu aka-orun Ekwensu. O k'e gi iken ile ri ichen-ichen le ihien-ahima le orun-atumanya ichen-ichen we gi e dufie ihian bia, ¹⁰ ya le udi eje-ndufie ile ri ichen-ichen o k'e gi son ndi hun lakw ntikpo, makeni anini we ezioku weri onodi ime obi we, ezioku hun nke a zuopuha we; ¹¹ Osolobue k'e gi ifiri n'a juguwe we ezioku zihie ni we oken ndufie ahun we jenko d'e dufie we, hun k'e me we kweriyeni ntu. ¹² Osolobue k'e me e keni we gi e ma we ikpe, uwu ile gileni ezioku don, kama, eje-ihien a ka we a suo.

We Hoto Unu Keni Unu Nwe Nzuofuha

¹³ Kanj, nke unu, umune enyi, onu ndi Di-nwonni-enyi bu obi, enyi k'a gha e gi ifiri onu e ye Osolobue ekele ogen ile. Makeni, Osolobue hoto unu isi-mbidon noke mkpuru-ibuzo, keni unu nwe nzupuha, ghahani odidon-nso Mmon-nso le ikwerini ezioku. ¹⁴ Onwan hain Osolobue gi nwan kpo unu ghahani ozioma enyi zi unu; keni unu nwehen ogho Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi. ¹⁵ Umune, wuzokenme ni nwan! Unu e kwokenme odinali ndi hun enyi kuzi unu—ke hun enyi gi onu kuzi ke hun enyi gi ekukwo-ozu kuzi.

¹⁶ Onye-nweni-enyi wu Jesu Kristi le enwen e le Osolobue wu Nedi enyi hun gi ihien-osusuo o nwe ebe enyi ri meni enyi ohunma ye enyi nkasi-obi itebite le olile-nya ri mma, ¹⁷ dodo kasi nwan onye-onye ime unu obi, me obi unu zekemne, ebe oku-onu le orun owule ri mma ri.

Isi Nke Eto

E Me Ni Ni Enyi Ekpere

¹ Umune, nke ikpazuun rin'a wu onwan: e me ni ni enyi ekpere, ni oku Di-nwonni-enyi hun uzọ ghagbari egwa; ni we e ye e ogho ebe ile—ke unu don ye e ogho. ² E mezikwo ni ni enyi ekpere ni Osolobue gbaupha enyi aka ndi eje-obi le ndi eje-ihian, makeni ele ihian ile kwerini Osolobue.

³ Kanj, Di-nwonni-enyi furu onye we gi e don enya; o k'e me unu zekemne, chedon onu—make Eje-onye hu gha e me onu ihien owule. ⁴ Makeni enyi a maringhozi ihien Onye-nweni-enyi k'a saeka me, obi ru enyi ali ni unu ri e me ihien ndi enyi si unu me, ni unu k'e mesonme we.

⁵ Di-nwonni-enyi ya dodo du obi unu ile ni unu ghota ihien-osusuo Osolobue nwe le oken-ndidi Kraistj, e nwezikwo we.

Akutoptukwole Ni Eka

⁶ Umune, enyi gi nwan efan Onye-nweni-enyi wu Jizos' Kraistj e ye unu iwuni: unu le onye Itu-Kraistj owule kutopu aka hun nke o gi bi ke enyi don gwa unu akpakwole. ⁷ Makeni unu le enwen unu a maringho ni o furu ni unu kinrin enyi. Enyi akutoptuni aka ogen enyi le unu gi ri uzọ ohu; ⁸ enyi anarinni onye owule ihien-oriri bu enyi akuni ugwo. Enyi a run orun a rungbu enwen enyi uhinhin le efinnai, amangbe enyi a wuruni onye owule ime unu ibu. ⁹ Elekwo ni o runi enyi; mba, ihien runi enyi ro. Kanj, enyi me erira keni enyi ghosi unu ihien unu e leri e bi. ¹⁰ Ke ogen enyi gidu ri ime igunrun unu, enyi ye unu iwuni: "Onye ju n'o runko, y'e rile."

¹¹ Kanj, enyi a nuguo ni ndi hu ime unu kutofu aka, e busonme aka e che orun ruleni we; o nwonni ihien w'a run. ¹² Enyi gi efan Onye-nweni-enyi wu Jesu e ye ndi no erira iwu, a dun we odun: we nwe ihien aka kuma we; we gi aka we a luru ihien we e gi bi.

¹³ Umune, ndun ime ihien ri mma y'a gukwole unu.

¹⁴ Onye owule gbayeleni ihienni enyi ri nwan e deni unu, unu a koma a enya, gban'a oso—keni ifenren me e. ¹⁵ Ewerikwole n'a ke enenren, ka a gba n'a mkpinsin-eka ke nwenen unu.

Oku Ikpazuun

¹⁶ Di-nwonni-enyi le enwen e, onye hun udon gha aka a abia, ya ye onu udon ogen ile le uzọ ile. Di-nwonni-enyi ya noyeni onu ile.

¹⁷ Mwe wu Polu gi aka m e de ekeleni. Onwan wu mbiye-eka m, enina ke m'e biye ekukwo-ozu m ile aka.

¹⁸ Efo ma Nna enyi wu Jesu ya rini onu ile.

Ekukwọ-Ozi **Ibuzọ Polu Dejenni** **Timoti** **Timoti, Nke Ibuzọ**

¹ Mmẹ wu Polu de ekukwọ-ozini; m wu onye-ozu pu-ichen Kraist Jizos. Osolobue wu Onye-nzuofuha enyi le Kristi wu Jesu onye enyi gi don enya tumem. ² M ri e dejenni Timoti wu nwa m esi ime okukwe. Efoma le omiken le udon hun gha aka Chuku-Nedi le Jesu Kristi Nna enyi bia ya rin i.

Mkpinsin aka Banyeni Eje-nkuzi

³ Nodi nwan Efesosi ke m don gwa i ogen m gi jenko Masedonia, keni i gwa ndi hu ri a kuzi ihien wuleni ezioku w'a kuzizile ihien ndi hu we ri a kuzi; ⁴ w'e gonzile n'in akiko nwonleni isi le itu-mpupu ihien hun w'e tusonme hun nwele ni njedemem—makeni ihien ndini e me ihian a masonme omuma nwele ni alj hun nke o gi yeni ihian aka bi obibi okukwe hun Osolobue cho. ⁵ Ihien hajin i k'e gi gwa we erira wu ni ihian hun uzọ gi ihien-osusuo e bi—ihien-osusuo hun gha obi ri mma le ihori ri mma le okukwe gha akpakali obi puha. ⁶ O nwele ndi lato ihien ndini, kpahu, sonme oku nwonleni isi. ⁷ We cho ni we wuru ndi nkuzi Iwu Mozizi, bu aghotani we ihien ndi we ri e ku mobu ihien ndi we ri e ku oku we—e ku, a du aka obi.

⁸ Enyi a maringho ni Iwu ri mma—omeni ihian a maringho gi e me ihien we gi ifiri e ye Iwu. ⁹ O furu ni ihian ghota ni ele ifiri ndi ezi-omume ke we gi ye iwu. Kama, we gi ifiri ndi a dan iwu le ndi e nupu-isi ye e, uwe le ndi ghaleni e fe Osolobue le ndi e me njo, ndi e me ihien runi le ndi e lelja ihien ri nso, ndi e gbu nedi we mobu nne we le ndi izighe. ¹⁰ We yezi e make ndi ughere, make ikennyem hun e meson ikennyem mba le ikpoho hun e meson ikpoho mba, ndi e re ihian le ndi e non ihian, ndi-ntu, ndi a shia eri-ntu le ndi e me ihien ndi ozo owule we le ezigbo nkuzi ghaleni a dangbama. ¹¹ Ezigbo nkuzini ri ime ozioma hun Osolobue, Onye hu richanrin mma, buche m aka.

Ikele Chuku Makeni O Me Ebere Nabanhan Enyi

¹² M ri a kpanmin Kraist wu Jizos Di-nwonni-enyi hun ye m iken m gi ri a run orun, makeni o weri m noke onye o gi don-enya, we m orun, ¹³ osun'a ni m te kutu a, kpokpo ndi nke e, gi aka-iken son we. Kani o no me ebere m, makeni amarin m ihien m ri e me ogen ahun, m'e ke kwerizikwo ogen ahun. ¹⁴ Di-nwonni-enyi no gi aka ri mma son m, me ni m omiken oda-oda, wezi okukwe le ihien-osusuo ri ime Jizos ye m oda-oda. ¹⁵ Okuni wu ezioku hun furu w'a nabanhanhanrin: ni, "Kraist wu Jizos bia ime uwa d'a zuofuha ndi njo"—hun o me ni mme kachanrin njo ime uwe ile.

¹⁶ Kani, ufiri e ke Osolobue gi meni m omiken, mme hun kachanrin njo e me, keni Kraist wu Jizos' hun uzọ gi m ghosichanrin ndidi zu oke, gi m me ihien nleri, keni ndi ozo, hun k'e kweri n'e gi e marin ni we le enwen we jenko d'e nwon ndun itebite.

¹⁷ Eze Itebite ke Osolobue wu! Eze Ghaleni a nwun! Onye we ghaleni e legha enya! Chuku ohu suo rini! Mgbaye le ogho ya rin'a jenrin ejen! Isee.

Gi Oku Osolobue Le Ihori Ri Mma Lunj Osolobue Ogun

¹⁸ Timoti nwa m, m ri e ye i iwu ndini noke ke amuma ndi we busonme banyeni i mbu don ku, keni i saeka gi ihien we ku ime amuma ndi ahun lu ogun hu ri mma, ¹⁹ e kwonkenme okukwe le ihori ri mma. O nweguo ndi lato ihori we, sukpopu okukwe we. ²⁰ Himenosi le Alezanda ri ime we. E wegwo m we buo ye Ekwensu n'o me we ihien, keni we marin kubehi aru.

Isi Nke Ebuo

Ife Ofufe Ime Uka

¹ Igi bidon nwan, m si onu a risonmeni ni ihian ile Osolobue; e meni ni we ekpere; a riodonni ni we; e gi ni ifiri we a kpanmin a, ² e mezini ni ndi-nze le ndi ile ri isi-okiki ya, keni enyi hun uzọ e bi obibi me juu, e gi udon e bi, e bi obibi ndi e fe Osolobue, e yetari mgbaye. ³ Makeni udi ekpereni ri mma, wuzikwo ihien a suo Osolobue wu Onye-nzuofuha enyi usuo, ⁴ makeni Osolobue cho ni onye owule nwon nzuofuha, marinzikwo ezioku.

⁵ Makeni,

Osolobue ohu suo ri;

Onye ohu suo rizikwo

hun e wegbama Osolobue le ihian.

Onyeni wu Kraist wu Jizos

hun wuzikwo ihian;

⁶ hụn we enwẹn ẹ ye,

kẹni ọ wuru ihien w'e gi gbapuha ihian ile—

Osolobue a shiaguo eri banyeni ihieni ogen furuni.

⁷ We tumẹ m onye e zisonme ozi ihieni le onye-ozu pu-ichen le onye a kuzi ndi ani ndi ozo wuleni ndi Ju okukwe le ezioku. M ri e ku ezioku, ari m a tu ntu!

⁸ Ya wu, m cho ni ikennyẹ ri ebe owule hụn a ni we e me ekpere. We gha a kishi eka ekpere elu, ya wurukwo eka ri nsọ, elekwọ hụn we gi iwe le ndondo meru.

⁹ M chozikwo ni ikpoho e gi uche e ken ekiken: w'e yile ihien e me ifenren, w'e yi ihien furuni. Ekiken we y'e mele icho ntutu mma, mobu iyi goru mobu ihien-mma mobu ekwa ndi nanranji. ¹⁰ Kama, w'e gi orun-oma e kon ekiken—k'o furu ni ikpoho ndi ri e fe Osolobue, a tu egun e, e me.

¹¹ We gha a kuzi, ikpoho w'a gba-nkintin, e gon ntin ihien we ri a kuzi, we wechanrin enwen we che okpuru. ¹² M si okpoho* y'a kuzile; y'a kilẹ okennyẹ; y'a gba nkintin. ¹³ Makeni Adam' ke we buzo ke ni we d'e ke Ivu; ¹⁴ e dufieni we Adam', kama, okpoho ke we dufie, o no wuru onye njo. ¹⁵ Kanj Osolobue jenkọ d'a zuofuha ikpoho amangbe isi we a to nsongbu ri omumu nwa, ka si a meni e bisonmegho we ime okukwe, ihien-osisuwo le iri-nsọ, e kwondon enwen we.

Isi Nke Etọ

Ndi-isi Uka

¹ Okuni w'e ku wu ezioku, ni, “Onye orun onye-isi uka n'a du, orun ri mma k'o cho no run.”

² Ya wu, onye-isi uka k'a wuriri onye nwonleni nkorjani. O k'a wuriri onye nwon nwunye ohu suo; onye e kwondon enwen e; onye nwon uche; onye nwon mgbaye. O k'a wuriri onye ma nabanhani ndi obia; onye ma kuzi ³ O meko onye-manya mobu onye eka-iken, kanj onye e me nwayo; ele onye-ikpe mobu onye egbo a suo. ⁴ O k'a wuriri onye hūn e ri-eka a ki ikpun-ulo a ohunma, a hūn a ni umu a hu e hume isi, a gbye ihian uzo ile. ⁵ Makeni, omeni ihian a sani eka ki ikpun-ulo a, nani k'o don lepu uka Osolobue enya? ⁶ O wuko onye oghari nke ohun, onye sonme uzo Krajisti nke ohun, amangbe o hononma bu o nwonnihien o marin, ikpe ma Ekwensu a ma a. ⁷ O k'a wuriri onye ndi ri ogbe e ku oku e ohunma, amangbe o danban onyan Ekwensu, fa.

Ndi-orun Uka

⁸ Eriazikwo, ndi-orun uka k'a wuriri ndi ghaleni e gi ihien we buche we eka e gu egu; awuko we ndi irenai; awuko we ndi oken-manya mobu ndi egbo ri enya. ⁹ We k'a wuriri ndi e kwonkenme ihien ndi ahun mini ri ofufe-Krajisti, wuruzikwo ndi ghaleni e me ihien obi gi e gu we mgbu. ¹⁰ We k'e buriri uzo leleguu we. Omeni enwon we nkorjani, we runma ni uka.

¹¹ Eriazikwo, ikpoho we k'a wuriri ndi nwon mgbaye; awuko we ndi-nkuto. We k'a wuriri ndi enya don, ele ndi oken-manya; we k'a wuriri ndi w'e gi e don enya ime ihien ile.

¹² Ndi-orun uka k'a wuriri ndi nwon nwunye ohu suo; ndi a ki umu we le ikpun-ulo we ohunma. ¹³ Ndi hūn run orun-ukanj ohunma k'e wehe ni enwen we ezigbo efan, ya wu orun k'e mezikwo obi rukemwe we alj ime okweri we kwerini Krajisti-Jizosi.

Okukwe Enyi Emike!

¹⁴ M bu e obi ni m lala d'a hūn i egwa. Kanj, m ri e de ni i ihien ndini ¹⁵ keni, omeni m bie d'a bja, ni marin k'o furu ni ihian e bi ime ikpun-ulo Osolobue, uka Osolobue, Osolobue hūn ri ndun. Uka a ni wu iyetọ le iden hūn gi ezioku.

¹⁶ W'a ru uka a, ihien ahun enyi kweri e mike; ihien ahun mini wu banyeni:

Onye* ahun gi ehụ puha;

o no ghosị ni iya ro nke-esi

ghahani Mmon-nsọ;

ndi mmon-ozu a hūngho a.

Ihian e zisonmeguo ozi e alj ichen-ichen;

e kweriguo ni w'a ime uwa.

O gi ogho lashi elu-igwee.

Isi Nke Eno

Eje-nkuzi

¹ Mmon-nsọ e kupuguo a n'o ru ogen ikpazuun, o nwe ndi k'a lato okukwe-Krajisti, sonme mmon ndi hūn e dufieni le ihien eje-mmon ri ichen-ichen a kuzisonme, ² ebe we n'e son nkuzi ndi-ntu le ndi ihunna ihori we nwunguu nọke si we gi igwe-okun dagbu e. ³ We k'a kuzime

* **Isi Nke Ebuo:**12 nwunye ihian

* **Isi Nke Eto:**16 Ndi Kolosi 1.26-27; 2.2

ihian w'a lule di-le-nwunye. O nweghozi ihien-oriri ndi we k'a si we soma, ihien-oriri Osolobue ke keni ndi hun kwerini, hun marin ezioku, hun uzo e ri, e ye e kele. ⁴ Ihien ile Osolobue ke ri mma, o nwonna hun w'a ju, ka si a me ni we gi ekele marin a, ⁵ make ni oku Osolobue le ekpere e don e nsọ.

Ezigo Odibo Jesu Kristi

⁶ I gwa umune ɛnyi ime okukwe ihien ndini we, ya wu ni i wu ezigo onye-orun Krajist-jizosi, hun we gi ihien ndi ri ime okukwe-Krajist le ezigo nkuzi hu i ri e son zun.

⁷ Latọ ilu ndi ahun nwele ni erere o ban ebe ihien Osolobue ri, hun ndi marin le ni ihien gi e don. Kama, e gi ihien Osolobue a zun enwen i. ⁸ Make ni, w'a si, "Erere hugho izun ehụ ihian, kanị igi ihien Osolobue a zun enwen ihian ke erere ka a ri uzo ile, make ni w'e ri erere e ime ndunni le ime ndun lalanị." ⁹ Ezioku ro, o furu ni we nabanhan a ohunma-ohunma. ¹⁰ Ya hain ɛnyi gi a runbu enwen ɛnyi, a lugu enwen ɛnyi, make ni ɛnyi gi Osolobue ri ndun don-ɛnya, Osolobue hun wu Onye-nzuopuha ihian ile—tumadu ndi kwerini.

¹¹ A gwa we ni we k'e meriri ihien ndini, a kuzi we ya. ¹² Anikwole onye owule legber'i ni wu nwata. Ka wuru onye ndi kwerini e leri oku-onu a, obibi e, ihien-osusuo a, okukwe e le k'o donme obi e ochan. ¹³ M gini d'a bja, hun a ni i hu a gunpuha Ekukwo-nsọ ebe ihian ile ri, e gi oku-Chuku a kpasu mmọn we, a kuzi we ogen ile. ¹⁴ Alatokwole oyiye hun ri ime i, hun Osolobue ye i ogen hu we gi bu amuma banyeni i, ndi-isi uka no bu aka kwasi i.

¹⁵ Hun a ni i hu e me ihien ndini ile; wecharin enwen i che ime we, keni ihian ile hun a ni i hu e me we ohunma, a runpuha ihien rin'a. ¹⁶ E leban enwen i le nkuzi i ɛnya; e mesonme ihien ndini we. Make ni, i gha e me we, i siko d'a zuofuha ke enwen i ke ndi ri e gon i ntin.

Isi Nke Isen

Ẹka W'e Gi E Son Ndi Ri Ichen-ichen Ri Uka

¹ Aganle okennyẹ-oba, ka gi mgbaye gwa a oku leke onye ri a gwa nedi e oku; a gwa ikennyẹ ri ibe ani oku leke umune-ikennyẹ; ² a gwa ikpoho-oba oku leke onye ri a gwa nne e; a gwa ikpoho ri ibe alị oku leke umune-ikpoho—ka donmcharin kwọ enwen i ochan.

³ E lepu ndi di we nwun hun nwele ni eyemeka nke-esi ɛnya, ni gi e tu ni we uya. ⁴ Omeni okpoho di e nwun e nwongho umu, mobu umu-oye, ndini we murungude ke we don a run ihien furu ni we runni ndi ezi-le-ulo we, e gi aka we ri e yeni ndi muni we a kukinbelua we ugo, make ni iya a suo Osolobue. ⁵ Nke okpoho di e nwun hun wu ogbenye nke-esi, hun nwonle ni onye owule, o k'a ri e gi Osolobue e don ɛnya, e mesonme ekpere, a ri Osolobue uhinhin le efinnai. ⁶ Kanị, hun ri e bi obibi ehụ-ufu anwunhugwole—osun'a ni o ri ndun. ⁷ Hun a ni y'e yezi we iwu ndini amangbe we a wuru ndi nwon nkoriani. ⁸ Onye owule ghaleni e lefu ndi nke e ɛnya, tumadu ikpun-ulo a, a jugwo okukwe-Krajist, onye ahun ka onye kwerileni njo.

Ikpoho Di We Nwun Hun Uka Jenko D'e Lepu ɛnya (Orun Ndi-Ozi 6.1; 9.36-39)

⁹ Okpoho di e nwun hun rugu ahua ogun eto mobu kari suo ke we jenko d'a gunye ikpoho di we nwun hun uka jenko d'e lepu ɛnya; o k'a wuriri onye lukarileni di ohu. ¹⁰ O k'a wuriri onye we gi orun oma o runsonme marin; ya wu, n'o zungho umu; n'o nabanhangho ndi obia; n'o fegho ndi-nke Osolobue, chanchanpu we unyin ukụ; n'o yeghoni ndi ri nsongbu eka; n'o gigho enwen e kwani orun oma uzo ile.

Ikpoho Di We Nwun Hun Keleni Ka Egedi

¹¹ Ka ekwerile gunye ikpoho di we nwun hun keleni ka egedi. Make ni, ihien a gun ehụ nwe iken ban egbata we le Krajist, a choma we ni we luru di. ¹² Ogen hu ikpe a ma we make ni e tikpoguo we nkwa ibuzo we kwe.

¹³ Wezukade ohun, o ru, a munrun we eka-nkutopu, a gha unu-unu. Eled eka-nkutopu suo, a si si-si-si, e busonme eka e che orun rulen we, e kusonme ihien furulen ni we ku. ¹⁴ Ufiri onwan, ndunmodun m wu: ikpoho di we nwun hun keleni ka egedi we luru di, we mu umu, we e lepu ikpun-ulo we ɛnya—amangbe enenren a hun oghere o gi kuja oku ɛnyi. ¹⁵ Make ni, ndi hu ime ikpoho ndini we a kpahugwole, sonme Ekwensu.

¹⁶ Okpoho owule kweri ni Jesu hun ndi di we nwun wu ndi-igbenye nke-esi ri ikpun-ulo we, ya yeni we eka, make uka gha e bu oken ibu—keni uka hun uzo saeka e yeni ndi ahun di we nwun hun nwele ni onye e yeni we eka nke-esi eka.

Ẹka We Gi E Son Ndi-isi Uka

¹⁷ Ndi-isi uka ri a ki ohunma ru w'e ye ogho le ugwo-orun furu w'e ye ndi-isi—uzo ebuo, tumadu ndi ri a gbakenme ebe iku oku-Chuku le ikuzi n'e ri. ¹⁸ Make ni, Ekukwo-nsọ si, "Ekenmele efin onu ebe o ri a zokpo oka," siji, "Onye-orun e furugho hun w'a ku ugwo-orun a."

¹⁹ Wẹ kinghọsị ị ihien ọwụlẹ banyeni onyẹ-isi, egikwọlẹ ẹ dọn, mmani madu ẹbụọ mọbụ ẹtọ puha ọsheri. ²⁰ Nke ndị hụn e mesonmẹ njo, jugho wẹ id'anya ihian ile, keni egun hụn ụzọ tuma ndi hodunji.

²¹ M ri a gba ị mkpịnsin-eka id'anya Osolobue ị Kraistị wu Jizosị ị ndi mmon-ozị nsọ: e donmẹ iwu ndini; egbeyekwọlẹ ni onyẹ ọwụlẹ; elekwọlẹ ihian enya ihun.

²² Ahuhukwọlẹ bu ẹka kwasi onyẹ ọwụlẹ tumẹ ẹ onyẹ ọrụn-uka, bu y'e leban n'a enya ọhuna. Kpachanfu enya amamgbe y'e bi ẹka ye njo ndi ozo me; donmẹ enwen ị ọchan.

²³ Arazile mirin suo, kama, a rari ẹkerẹ manya make ufiri ẹfọ ị ị make emu hūn a kụ n'ị mbu-ị-ẹbụ.

²⁴ O nwẹ ndi njo wẹ a puhachanrin ifon, a ma wẹ ikpe wẹ kebe kinmẹ wẹ ikpe, kanị nke ndi ozo, njo wẹ a ra fuha ifon egwa, kanị ọ hụ e son wẹ, wẹ kinguu wẹ ikpe ọ puha ifon. ²⁵ Erira ke ọrụn oma donzikwo a puhachanrin ifon. Osudon'a n'o ke puhachanrin ifon, o zueriko jenrin ejen.

Isi Nke Isin

¹ Ndi ile wu igbon mọbụ odibo ẹka ihian wẹ weri ndi wẹ ri okpuru wẹ ni e rugho wẹ ogo mgbaye, a gbayechanrin wẹ—make ihian gha e kuto ẹfan Osolobue ị ihien enyi ri a kuzi. ² Emeni ihian ri e fe onyẹ kwerini, y'e benwakwọlẹ mgbaye o ye ẹ makeni wẹ wu umunẹ ime okukwe. Kama, ya fedẹ ẹ kari, makeni onyẹ ri e ri erere ọrụn a wu onyẹ kwerini ị onyẹ ri Osolobue obi.

A kuzi wẹ ihien ndini, e nu wẹ e mẹ wẹ.

Eje-nkuzi Lẹ Ihien E Buhẹn'e

³ Onyẹ ọwụlẹ hūn a kuzisonmẹ ihien ozo wuleni ezioku, onyẹ hūn ghaleni e kweye ni oku ndi hū zu oke Onyẹ-nweni-enyi wu Jizos' Kraistị ku ị nkuzi furu ofufe Osolobue, ⁴ rihu a pache; o nwonni ihien ọ marin. Adudu ido-ndondo ị ịru-uka mkpuru-oku wu nsongbu ẹ. Eje-adudun ị buhe iwe-enya, ikpe, nkuto, inyonsomẹ-ihian onyinyon rileni mma ⁵ ị idosomẹ ndondo—hūn o menị o nwẹ ndi e men'e. Uche ndi nọ erira ari mma; ezioku a nahinguo wẹ. Wẹ ri e ro ni ife Osolobue wu ụzọ wẹ gi e nwẹ erere. [Esonkwọlẹ ndi nọ erira a kpa.]

Ezigo Aku-ị-uba

⁶ Ifedẹ Osolobue wu erere hi-ogbe nke-esi omeni ihian a ni ihien o nwẹ jun ẹ ẹfọ. ⁷ Makeni, o nwonni ihien enyi wẹhẹ ime ụwa, o nwonzikwonji ihien ọwụlẹ enyi jenko d'e weri ime ẹ enyi pukoni. ⁸ Ya wu, o mehu ni enyi e nwongho ihien-oriri ị ẹkwa*, ya jun enyi ẹfọ. ⁹ Kanị, ndi ri a cho ni wẹ hi odafin a danbansomẹ ime onwunwan; egun ri ichen-ichen nwonleni isi a nwundon wẹ ke onyan—egun ri ichen-ichen hūn a ru ihian ehū, a do ihian e ye ime iwi ị ntikpo. ¹⁰ Makeni, ekpiri-egho wu mkpogun ụdị eje-ihien ile gha a suepuha. O nwegho ndi ghaguu ime okukwe kpahu ebe ihio-dafin n'a du wẹ, mesonmẹ ihien bu oda obi gi e gbusonmẹ wẹ mgbu.

Ndunmọdun Rini Onyẹ-ọrụn Osolobue

¹¹ Kanị, iya wu onyẹ nke Osolobue, na ihien ndini ile to. Chuma ezi-omumẹ Osolobue cho, ife-Chuku ohunma, okukwe, ihien-osusu, ndidi ị ime-juu. ¹² Lu ezigo ogun ahun okukwe enyi cho, y'e kwonkenmẹ ndun itebite hūn Osolobue gi ufiri ẹ kpọ ị, hūn ị gizi ifiri ẹ nọ id'anya ndi bu oda ku ẹ n'i kwerichanrin ni Jizosị. ¹³ Ihun enya Osolobue hūn e ye ihien ile ndun ị Jizos' Kraistị hūn nọ id'anya Pontus' Paileti ku ezioku, kwerichanrin n'ọ wu Onyẹ o wu†, m si ị ¹⁴ donmẹchanrin iwuni; enwonkwọlẹ ntupo mọbụ nkoriani ebe ị n'ẹ donmẹ ẹ d'e ru obibia Onyẹ-nweni-enyi wu Jesu Kristi. ¹⁵ Obibia Jesu, hūn Osolobue jenko d'e mẹ n'o mezu ogen furuni. Osolobue, Onyẹ hūn richanrin mma, Onyẹ ya suo wu Eze nke-esi, Eze ndi-nze ị Nna ndi-nna; ¹⁶ Iya suo wu onyẹ ghaleni a nwun; Onyẹ hūn bi ime ukpe wẹ ghaleni a saeka a nokunmẹ; Onyẹ ihian leghatuleni bu asako wẹ ẹka legha a! Mgbaye ị okiki itebite ya rin'a! Isẹ.

Ihien Wẹ K'a Kuzi Ndi-idafin

¹⁷ Nke ndi wu odafin ime ndunni, gba wẹ mkpịnsin ẹka, si wẹ a pachele mọbụ gi aku-ị-uba don enya, aku-ị-uba hūn ghaleni a to. Ka wẹ gi Osolobue don enya, iya wu onyẹ hūn e yesonmẹ enyi ihien ile, e yekwasị, keni ẹfọ hūn ụzọ a suo enyi usuo. ¹⁸ Si wẹ mesonmẹ mma, a wu odafin ebe ịrūn ọrūn-oma ri; wẹ a ha-ẹka, wẹ wuru ndi a cho ni wẹ yebeye ndi ozo ihien— ¹⁹ e gi uzoni ẹ donmetoni enwen wẹ aku-ị-uba wu aku-ị-uba nke-esi, e gi ẹ e gbetoni enwen wẹ ezigo iyeto make ogen hū lalani, keni wẹ hūn ụzọ kwondon ndun hū wu ndun nke-esi.

* Isi Nke Isin:8 ị ebe enyi e buche isi † Isi Nke Isin:13 Jon 18.33-37

²⁰ Euu, Timoti, kwonkenmekwo ihien we buche i eka-o; latokwo oku ndi ahun nwele ni erere o ban ebe ihien Osolobue ri le oku rijunle ni efu we ri a kpo, "Amamihien" bu ele ya.

²¹ Makeni, o nwegu ndi ghaguu ime okukwe-Kraisti kpapu, ebe we n'e son ya wu ihien. Efo ma Osolobue ya ri ni unu ile.

Ekukwo-Ozi Nke Ebuo Polu Dejenni Timoti Timoti, Nke Ebuo

¹ Mmē wu Polu de ekukwo-ozini. M wu onye-ozu pu-ichen Kraistj wu Jizosi makeni uche Osolobue ro. We tumē m onye-ozu pu-ichen d'a run orun w'e gi me nkwa Osolobue gha—nkwa ahun o kwe n'o k'e ye ndun ime Kraistj wu Jizosi. ² M ri e dejenni ezi nwa m wu Timoti: efoma, omiken le udon, hun gha aka Chuku Nedi le Kraistj wu Jizosi Di-nwonn-enyi bia ya rini i.

Polu E Kele Osolobue, O Gba Timoti Ume

³ M ri a kpanmin Osolobue, hun m gi obi ri ochan e fe noke ke ndi nedi m kanj don gi obi ri uchane fe e. M'a kpanmin a m gha a nyanhan i ogen ile ime ekpere m—ke uhinhin ke finnai.

⁴ M gha a nyanhan enya-mirin i, o hu a ri m ni m hun i, keni ighoghō jun m obi. ⁵ M ri a nyanhan okukwe i hun gha akpakali obi i puha; okukwe ohu hu hun bu uzō ri ime nne-i-kanj wu Lojisi le nne i wu Yunisi, hun m marin n'o rizikwo nwan ime i. ⁶ Ufiri e, m ri a nyanhan n'i n'i funwun oyiye Osolobue hun ri ime i, hun Osolobue ye i ogen m gi bu aka kwasị i. ⁷ Makeni, Osolobue eyeni enyi mmōn egun, kama, mmōn iken le ihien-osisuwo le ikwondon-enwen-ihian k'o ye enyi. ⁸ Ya wu, emekwole nwan ifenren iku oku Onye-nwonn-enyi, emekwole ifenren mmē nwen hun gi ifiri e ri ime ngan. Kama, gi iken Osolobue ye i tari afunfun nke i hun ozioma e gi gha ihun.

⁹ Osolobue wu onye zuopuha ni enyi, kpo enyi oku ri nsō. Ele orun-oma enyi run hañ o gi kpo enyi, kanj makeni erira k'o cho n'o me e lezi make ifiri efoma a hun o me ni enyi ime Kraistj wu Jizosi' ni uwa d'e bidon— ¹⁰ o no nwan me e n'o puha ifon ogenni ghahani obija Onye-nzuofuha enyi wu Kraist' Jizosi bia ime uwa. Kraistj wu Jizosi e merigwo onwun, napu a iken. O giguwo Ozioma wepuha ndun le ibi-jenrin-ejen ifon.

¹¹ Ufiri ozioman k'o gi tumē m onye e zisonme ozi, onye-ozu pu-ichen le onye-nkuzi, keni m d'e zisonme e, a run orun rin'a; ¹² ifiri e ke m gizikwo ri a ta afunfun enina. Kanj ifenren arị e me m, makeni a maringho m onye m gi don enya; a maringhozi m n'o k'a saeka chedon ihien hun m buche e aka, d'e ru Uhuohin hu.

¹³ Sonme udi nkuzi ahun zu oke i nu onu m; e gi okukwe le ihien-osisuwo hun ri ime Jesu Kristi e son e. ¹⁴ Chedon ihien-oma ahun we buche i aka; me e ghahani eyemeka Mmōn-nsō hun bi ime enyi.

¹⁵ Y'a maringho ni ndi ile ri Azun Eshia a gbakitogwo m azun; Figelosi le Homojinisi a gbagozide m to.

¹⁶ Osolobue ya me ni ezi-le-ulo Onesiforos' omiken, makeni Onesiforos' a gbaka m ume! Ifenren egan m e meden'e. ¹⁷ Kama, o ruhu Rom, o no chosommede m d'e ru n'o hun m. ¹⁸ Di-nwonn-enyi ya me ni Onesiforosi nwehen omiken aka a Uhuohin hu! Iyu le enwen i a maringho aka ile o yeni m ime Efesosi.

Isi Nke Ebuo

Onye-aga Kraistj Furuni

¹ O me nke i nwa m, gi efoma hu Osolobue meni enyi ime Kraistj wu Jizosi e zekenme. ² Weri ihien ndi hu i nu onu m id'anya ndi bu oda kuzi ndi furu we gi e don enya, hun jenko d'a saeka kuzizi ndi ozō ya.

³ Tari afunfun noke ezigbo onye-aga Jesu Kristi. ⁴ O nwonn onye-aga hun e kon aka e ye oku-elu; makeni onye-aga k'e meriri ihien a suo onye-isi agha o ri okpuru e uswo efō. ⁵ O nwonn onye a do-onu egumegu e merini mmanj o songho iwu rin'a. ⁶ Onye-ugbo hun a runshi orun iken iya e bu'zo e ri erere ihien o runpuha. ⁷ Romi ihien m ri e ku; Di-nwonn-enyi k'e me i ghota ihien ile.

⁸ Nyanhan Jizosi wu Kraistj hun Osolobue gha ime onwun weli, hun we muye ikpun-ulo Defidi—ohun wu ozioma m ri e zi. ⁹ Ufiri e ke m gi a ta afunfun d'e ru nwan ebe we no kpoma m egan noke onye-ohin—kanj oku Osolobue arị egan.

¹⁰ Ya wu, m'e gi ufiri ndi Osolobue hori e dingbuchanrin ihien ile, keni we sazikwo aka nwonhen nzuopuha hun ri ime Kraistj wu Jizosi le ogho itebite rin'a. ¹¹ Ihienni w'e ku wu ezioku:

“Omēni enyi e songwo a nwunhun,

enyi k'e sonzikwo a ri ndun;

¹² omēni enyi e din ndidi,

enyi k'e sonzikwo a kji;

omēni ̄enyi a ju a,

o k'a juzikwo ̄enyi;

¹³ ̄enyi wubehi ndi we gi e don-̄enya,

ya le enwen e k'a wusonme onye we gi e don-̄enya,
makeni o sako eka ju enwen e.”

¹⁴ Nyanhan ni we ihieni; gi efan Osolobue gbakenme we mkp̄insin-̄eka. Si we adozile akpuru-oku, ni ara ye eka, kama, o wiwihu ndi a nun'a.

Onye-orun Hun A Swo Osolobue

¹⁵ A liliima ni y'a ghoṣi ni wu onye Osolobue kwadon, onye-orun nwele ni ihien owule ifenren e gi me e, hun marin enya oku-Osolobue, oku ahun hun wu ezioku, a kuzi e ohunma.

¹⁶ Latu oku nwonleni-isi hun ghaleni e yeni ihian eka fe Osolobue, makeni o me ihian a latokenme ihien Osolobue. ¹⁷ Ihien ndi ri ime e ri a kuzi a bagbama noke ete ri a bani. Himenosi le Filetosu ri ime ndi no erira. ¹⁸ Madu ebuoni a ghaḡu ime ezioku pu, makeni we ri e ku ni Osolobue e weliguole ndi nwunni. O nwe ndi we gi ihieni e wiwi okukwe we. ¹⁹ Kari iyeto Osolobue turukwo ebe o ri; ihien we deye e wu: “Di-nwonni-̄enyi a maringho ndi wu nke e” le “Onye owule hun a kpoku efan Di-nwonni-̄enyi ya la njo to.”

²⁰ Ime ulo hi-ogbe, w'a hun udi arja ichen-ichen—ele arja we gi goru le hun we gi ola kpu swo, kari ke hun we gi osisi tu le hun we gi uru kpu rizikwo ari. O nwe arja we gi e me ihien ogho, nwezikwo ndi we gi e me ihien-mmaka. ²¹ Erirazikwo, ke we hanle chanchanpu eje-ihien ndini m rutu eka ime obibi we k'a wuru arja nwe ogho; wuru arja we donme ichen, hun onye nwe uno gi e me ihien, arja w'e gi me ihien ile ri mma.

²² La ihien ndi ahun a nasonne ikorobia enya to; y'a chusonme ezi-omume, okukwe, ihien-osiswo le udon, yu le ndi hun gi obi ri-qchan a kpoku Di-nwonni-̄enyi. ²³ Adole ndondon nwonleni isi hun ndi marinleni ihien we ri e ku a do—y'a maringho ni ikpe k'o buhe—²⁴ bu odibo Di-nwonni-̄enyi awuko onye-ikpe; kama, o siko d'e giriri efoma e son onye owule, wuru onye a saeka a kuzi, e nwon ndidi, ²⁵ e gi nwayo a kowa ni ndi ghaleni e kweye n'e ebe we no ghofaie. Osolobue nwon iken me we gbewuto, bia d'a marin ezioku, ²⁶ [memē uche Osolobue:] wanahin onya Ekwensu te gi kwondon we, hun we gi e me uche Ekwensu.

Isi Nke Eto

Ogen Ikpazuun, O K'a Fu Orun Ife Osolobue

¹ Kari, ghota onwan ohunma-ohunma, ni ogen ikpazuun, ogen ihien gi e zekenne k'a bia. ² Makeni ihian k'a wu ndi enwen we ka we a swo, ndi egbo a swo, ndi a nyan isi, ndi mpache, ndi-mkpari, ndi e nufu isi okpuru ndi mu ni we, ndi ohunma-ogodan, ndi e me ihien runi. ³ We k'a wu ndi efo-njo, ndi oku ghaleni a guu efo, ndi-nkuto, ndi ghaleni e kwondon enwen we, ndi obi we ri azuun, ndi ihien ri mma ghaleni a swo; ⁴ We k'a wu ndi hun e bu ihian mbu-azuun, ndi a si “ihien cho n'o me ya me”, ndi e ro enwen we kari ihien we wu, ndi ihien a swo uswo ka mkpa kari Osolobue. ⁵ We k'a wu ndi e mezuchanrin omenali ri ime ofufe Osolobue, kari iken w'e gi bi obibi rin'a a ri ime ndun we. La ndi no erira to. ⁶ Ndi hu ime we wu ndi e gi ero a rubansonne ikpun-ulo d'e dufie ikpoho obi we zeleni, ikpoho obi ri e gbu mgbu make njo ndi we me, ikpoho egun ihien ri ichen-ichen ri e buhunme, ⁷ Ikpoho w'a to a kuzi, kari w'a ra saeka munrun ezioku. ⁸ Ke Janesi le Jambresi don papu oku Mozizi, erira ke ndini uche we rileni mma, danpuguu ime okukwe-Kraisti, don a papu ezioku. ⁹ Kari, o bieko a kusj we we, makeni nzuzu we k'a puha ihun ihian ile noke nke madu ebuo hu wu Janesi le Jambresi.

Ndunmodun Ikpazuun

¹⁰ Nke i, ya hunguon nwan nkuzi m, obibi m, ihien m ri a chu, okukwe m, ndidi m, ihien-osiswo m, ke m don wuzo, ¹¹ ukpokpo ile we gi ifiri okukwe m kpokpo m le afunfun ile m ri a ta. Ya maringho ihien ile m hun ime Antioku, ime Ikoniom le ime alj Litra. Y'a maringho oken ukpokpo hun m din; kari Di-nwonni-̄enyi no gbauphachanrin m ime we ile. ¹² Ezie, we k'e kpokporiri ke we han cho ni we bi obibi ndi e fe Osolobue ime Kraisti wu Jizosi. ¹³ Kari ndi eje-ihian le ndi ndufie jenko d'a gha a jowaye njo; we k'a gha e dufie ndi ozu, ndi ozu hu e dufie we.

¹⁴ Kari iyu nwen, mesonne ihien hun i mu, hun i kwerikenme, makeni y'a maringho onye i munarin a; ¹⁵ y'a maringhozi Ekukwo-nso—gha ehū nwa-ndu i lala, Ekukwo-nso hun k'a saeka kuzi i ihien y'e gi nwon nzuopuha ghahani ikwerini Kraisti wu Jizosi. ¹⁶ Ihien ile ri ime Ekukwo-nso gha onu Osolobue puha; we e gi e a kuzi, a jumbo, e wekinhen ihian ebe o no fie uzu, a zun ihian ozunzun we gi e me ihien Osolobue cho, ¹⁷ keni onye nke Osolobue wuru onye we zun ohunma, hun we kwademe to ni orun-oma ile.

Isi Nke Ẽnọ

¹ M rị a gbakem mē i mkpnsin-ēka idenya Osolobue lē Kraistj wu Jizosj hūn jenkō d'e kin ndi rj ndun lē ndi nwunni ikpe; m rizi a gba i ya make ifiri obibia Kraistj lē Ali-eze e, a si i, ² e ku oku-Chuku; e kusom mē e ogen ile—ke onodi rj mma ke onodi jo-njo; a gwapu ihian eje-ihien we mē, a jugbo, a kasi obi, e gichanrin ndidi lē nkuzi e mē e. ³ Makeni ogen lala hūn ihian jenkozileni d'e gi kweri din ndidi nusunmē ezigbo nkuzi. Ebe ntin we n'a chosom mē n'ọ nū ihien a sūonj wē, wē k'a chorisonmē ndi nkuzi k'a kuzi wē ihien wē cho ni wē nū. ⁴ Wē k'a gbakito ezioke azuun, som mē ilu. ⁵ Kani, iyu nwen, donrin enya e leban ihien ile enya; e dingbu afunfun; a run orun onye e zisonmē ozioma. Mehanrin ihien ile orun i cho.

⁶ O mē nke m, wē rj nwan e hupu m noke manya wē gi a chu ejan; ogen m'e gi lama e ruguo. ⁷ A luguo m ezigbo ogun hu! A bgaguo m oso hu! E songuo m uzo okukwe hu! ⁸ Gha kikenni jennmē, ihien hodunj nwan wu okpu onye mē ihien Chuku cho hūn rj e che ni m, hūn Onye-nwonn-ēnyi, Oka-ikpe ahun ghaleni a tu ntu, jenkō d'e ye m Uhuohin hu, gi tu m ugon. E lē m mē sūo k'o k'e ye e, kani ndi ile buchanrin obi wē che obibia a.

Polu E Ku Oku Enwen E

⁹ Nwanken mē n'i bja d'e kunrun m egwa, ¹⁰ ni Demas' a laguo m to shi Tesalonika—makeni ihien uwanj rj a sūo a; Kresens' e shiguo Galeshia; Taitos' e jennmēguo Damashia. ¹¹ Luku sūo son m nodi. Cho Makj n'i wehe e i lalanj, makeni o wu onye e yekem mē ni m ēka oda.

¹² E ziguo m Taikikos' shi Efesosj. ¹³ I lalanj, wehe ewuru hu w'e yiye ole e hūn m latō ēka Kaposj imē Trasj; wehezi ekukwo ndi hu, tumadu ndi hūn wē gi akpukpo-anu mēme.

¹⁴ Alezanda hūn a kpu uzun kopa mēkenmē m eje-ihien. Nna enyi jenkō d'a ku a ugwo ihien o mē. ¹⁵ Iyū lē enwen i k'a kpachanpukwo n'a enya make ogun ile hūn o luson ozi enyi.

¹⁶ Ogen wē gi kpo m ikpe ibuzo, o nwonn onye puha d'e kuye ni m, ihian ile la m to. W'e gile e ma wē ikpe! ¹⁷ Kani Di-nwonn-ēnyi nōyeni m anoyeni; o no ye m iken, keni m hūn uzo ziru ozioma ali, zi e n'o ruchanrin ndi anj ndi ozo ile wulenj ndi Ju ntin; m nō hūn isi wanahin onu eworo. ¹⁸ Di-nwonn-ēnyi jenkō d'a gbafuha m make eje-ihien owule gha a ru m ehū, o zuo m, keni m hūn uzo banye Ali-eze e hūn rj elu-igwee. Ogho ya rin'a jennrin ejen! Iseē.

Ekele Ikpaazun

¹⁹ Kele Priska lē Akwila lē ikpun-ulo Onesiforosj. ²⁰ Erastosj esonni ndi ozo, o nodi Korentj; m la Trofimosj to ime Miletusu makeni emu rj a ku a. ²¹ Nwanken mē n'i bja ogen oyi gini d'e ru. Yubulosj lē Pudensj lē Lainosj lē Klodiosj lē umunē enyi ile e zigho ekele.

²² Di-nwonn-ēnyi ya nōyeni mmōn i. Efo ma Osolobue ya nōyeni onu.

Ehuhuo-Ozi Polu Dejenni Taitōsì

¹ Mmē wu Polu de ehuhuo-ozini. M wu igbon Osolobue; m wuzikwo onye-ozì pu-ichen Jizos' Kraistì. Orun m wu ikwadon okukwe ndi hu Osolobue hori, ken' o gha ihun, le ime ihian marin ezioke ahun k'e me we femē Osolobue k'o furu. ² M ri a run kenì we nwehen ihien ahun enyi ri e lee enya a: ndun itebite ahun Osolobue ghaleni a tu ntu kwe nkwa a ni ogen d'e bidonde, ³ o ru nwan ogen o tumē, o no nwan wepuha ihien o ku ifon ghahani ozini ya wu Osolobue Onye-nzuopuha-enyi ye m zisonme.

⁴ M ri e dejenni Taitōsì, hun wu ezigbo nwa m ime okukwe enyi. Efoma le udon, hun gha eka Osolobue Nedi enyi le Kraistì wu Jizosì Onye-nzuopuha enyi a bia, ya rin'i.

Orun Taitōsì K'a Run

⁵ Ihien haij m gi na i to ali Kriti wu n'i hun uzo donkwama ihien ndi hoduni le n'i hun uzo tumesonme ndi-ndu uka ime obodo owule ke m don gwa i.

Ndi-isi Uka

⁶ Onye-isi uka k'a wuriri onye nwonleni nkoriani. O k'a wuriri onye nwon nwunye ohu suo; onye umu a wu ndi kwerini—ndi hun o me ni o nwonni onye k'a s'eka kpo we ndi e me ihien-ifenren le ndi isi-iken.

⁷ Ebe o me ni onye-isi uka e lefu orun Osolobue enya, o furuni n'o nwon nkoriani. O wuko onye ghaleni a ni ndi ozo e kuye mobu onye e bukenrin olulu mobu onye-manya mobu onye eka-iken mobu onye e gi enya-naì a cho egbo.

⁸ Kama, o k'a wuriri onye ma nabnhan ndi obia; onye ihien ri mma a suo; onye e leban ihien enya, e gi uche e me ihien; onye kuma enwen e oto; onye ri nso, onye e kwondon enwen e.

⁹ O k'a marinri enya nkuzi ahun furu w'a tukwasì obi hun ri okukwe enyi, marin ke we don a kuzi e, kenì o saeka gi nkuzi zu oke a kpasu obi ndi ozo, e gi e a ghozikwo ndi hun a papu nkuzi ahun ni we ri e mefie.

¹⁰ Makeni ndi ri a gba isi-akwanran ebe ezigbo-nkuzi ri le ndi e ku mpu le ndi-ndufie bu oda, tumadu ndi hun a kwadon ikwa-ugun.

¹¹ O furu ni we kpukin we onu! Makeni, we ri e gi ihien ahun furuleni we gi ifiri egbo a kuzi a sukposonme ikpun-uno.

¹² Onye Kriti ibe we hun e deni e kuguod'a, si, "Ndi Kriti wu ndi-ntu; ezigbo eje-anu ke we wu, ndi oken ihien-oriri, ndi ghaleni e ri-eka a run ihien owule." ¹³ Ihienni o ku wu ezioke. Gi ifiri e a jugbo we ohunma-ohunma, kenì we hun uzo turu ohunma ime okukwe, ¹⁴ gonbehi ilu ndi Ju ntin, mebehi ihien ndi gbakitoguu ezioke azuun si we e me.

¹⁵ Ndi ruleni e weri e ni ihien ile ri uchani, kani, nke ndi runi, hun kwerileni, ihien ile ru-aru ebe we ri: ke uche we ke ihori we ruchanrinde aru. ¹⁶ We si n'a maringho we Osolobue, kani we e gi ihien w'e me a ghosi n'a marin w'a. We wu ihien izize; we a gba isi-akwanran; o nwonni orun-oma we furu irunni.

Isi Nke Ebuo

Ihien We K'a Kuzi Ndi Ri Ichen-ichen

¹ Kani iyu nwen, i k'a kuziriri ihien ya le nkuzi kuru-oto wu ohu.

² Kuzi ikennyē-oba w'e bukenrinle olulu; we wuru ndi ghaleni e gi ihien we buche we eka e gu egu, ndi e kwondon enwen we, ndi zeni ime okukwe le ihien-osusuo le ndidi.

³ Kuzizikwo ikpoho-oba ni we e bi obibi furu ndi ri nso e bi; we e mele ndi-nkuto, w'e mele igbon manya; kama, we wuru ndi a kuzi ndi ozo ihien ri mma—⁴ kenì we s'eka e me ikpoho ri we ebe ali munrun ke w'a don nwe ihien-osusuo di we le umu we, ⁵ wuru ndi e kwondon enwen we, ndi e donme enwen we, ndi ma bi obi-ulo, ndi efoma, ndi e we enwen we e che okpuru di we—amangbe ihian e kutu oku Osolobue.

⁶ Eriazikwo, kuzi ikorobia ni we wuru ndi e kwondon enwen we.

⁷ Gi enwen i henrin ihien we e leri ebe orun-oma owule ri. Ebe nkuzi i ri, wuru onye ezioke le onye ghaleni e gi nkuzi e gu egu. ⁸ E gi oku kuru-oto nwonleni nkoriani a kuzi, kenì ifenren me ndi inenren makeni ahunni we eje-ihien we e gi kuja oku enyi.

⁹ Kuzi ndi-idibo le ndi ri okpuru ihian we e humeni ndi we ri okpuru we isi; si we a lilima ni we e me ihien a suo ndi hu we ri okpuru we. W'a shiagwarile we oku. ¹⁰ W'e zunle we ohin. Kama, we ghosichanrin ni we wu ndi furu we gi e don-nya ogen ile, kenì we gi obibi we e me nkuzi Osolobue Onye-nzuopuha enyi a wuru ihien a la enya.

¹¹ Makeni, efoma Osolobue hun e wehe nzuopuha a puhagwoni ihian ile. ¹² Efoma hu a kuzi enyi iju obibi rileni mma enya Osolobue le ihien-olila-enya uwani, igi uche e bi, ibi obibi kuruoto le itu egun Osolobue—hunni enyi ri eluni, ¹³ ke enyi don ri e che oken-ngozi ahun enyi ri e lee enya a, hun wu obibia Osolobue uku enyi wu Jizosi Kraistj Onye-nzuopuha enyi jenkod'e gi ogho bia. ¹⁴ Jizosi Kraistj gi ifiri enyi we enwen e ye, n'o gbafula enyi ime njo ile, keni o gi e chanchanpuhani enwen e ndi k'a wu nke e, don we nso, a wuruchanrin we ndi ihien ri mma a du omume.

¹⁵ Ya wu, ihien ndini ke i k'a gha a kuzi we, a gba we ume, a jugbo we. E mecharin we ile rike onye oku richanrin eka. Anikwole onye owule legberi i.

Isi Nke Eto

Obibi Onye Itu-Kraistj

¹ Nyanhan ni we ni we e we enwen we e che okpuru ndi-ndu le ndi-okiki, we e hume isi; we kwademé ni we e me ihien owule ri mma. ² Gwa we ekutole onye owule, we e mele oku, we wuru ndi e me juu le ndi e ye onye owule mgbaye. ³ Makeni, enyi nwen te wuzikwo ndi-nzuzu, ndi nnupu-isi; eje-ihien ndi a gunni enyi le ihien a suo usuo ri ichen-ichen te dufiezikwo enyi, kwondon enyi ke igbon. Enyi e te e me ibe enyi eje-ihien, e we iwe-enya, ize enyi hu e ze ihian, enyi hu e zetari ize ibe enyi. ⁴ Kanj, ogen efoma le ihien-osusuo Osolobue Onye-nzuopuha enyi gi bia, ⁵ o no zuopuha enyi, ele ifiri ihien ri mma enyi mesonme, kanj, make omiken e. O no chanchan enyi ghahani imudonzi ni enyi le ime enyi wuru ndi ohun ghahani Mmon-nso ⁶ hun o ghaha eka Jesu Kristi Onye-nzuofuha enyi hukpu enyi ohunma-ohunma. ⁷ Ya wu, hunni o giguu nwan efoma a kuni enyi ohunma, enyi e henringuo umu a hun nwe olile-enya ghaleni e me ntu; n'o k'e keye enyi ndun itebite. ⁸ Onwan wu ezioku. M cho ni y'e ku ihien ndini, e kushi we iken, keni ndi hun kweriguu ni Osolobue donrin enya e mesonme ihien ri mma.

Ihien ndini a rika mma, w'a ban ni ihian ile erere.

⁹ Kanj, lato ndondo nzuzu le itu-mpupu ihien hun w'e tusonme le ndondo le ikpe banyeni Iwu Mozizi, makeni oku ndi hu wu ihien la iwi, o nwonni erere ri ime we.

¹⁰ O me nke onye e kebeni, do a eka-ntin nke ibuzo, y'a dozi a ya nke ebuo; o tokwo e me ihien ahun o me, y'a la a to—'yu le iya enwezile mmeko, ¹¹ makeni ya maringho ni uche onye no erira a ruguo, ni ome-njo k'o wu; o giguo njo o ri e me ma enwen e ikpe.

Mmekin

¹² Ozigbo m zihé n'i Atemasimobu Tajikosi, y'a nwan iken i ile n'i bia Njokolisi d'e kunrun m, makeni a kwademeguó m obi m ni m k'a nodi ebeguó ogen oyini lalani.

¹³ Me ihien ile i k'a s'eka me n'i yeni Oka-iwu wu Zenasi le Apolosi eka we jenkoni ijen we; hun a n'o nwonni ihien koni we. ¹⁴ Ndi nke enyi we munrun imesonme ihien ri mma, keni we saeka e ye eka ogen owule ezigbo mkpa gi puha; w'e bile obibi ghaleni a ban erere.

¹⁵ Ndi ile mme le we ri ebeni e zi ekele. Kele ndi ile ihien enyi a suo make okukwe enyi.

Efoma Osolobue ya rini onu!

Èhùhùo-Ozi Pọlù Dejeṅni Filemọṅu

¹ Mmẹ wu Pọlù de èhùhùo-ozini. M wu onye-ngan makẹ ufiri Jizọs Kraịsti. Mmẹ lẹ Timoti nwẹnẹ-ẹnyi gba de ẹ. Iyù wu Filemọṅu ezi onye-orun ibe ẹnyi kẹ ẹnyi rị e dejeṅni'ẹ—iyù ² lẹ ọka hùn a nọ iwe i e zu lẹ Afia nwẹnẹ-ẹnyi-okpoho lẹ Akiposì onye-agma ibe ẹnyi. ³ Èfọma lẹ udọṅ hùn gha ẹka Chuku Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwọnni-ẹnyi wu Jesu Kristi bịa ya rini ọṅu.

Ihiẹn-ọsusuọ Lẹ Okukwe Filemọṅu Nwẹ

⁴ Filemọṅu, m'a kpanmìn Osolobue m ogen ile m gi a nyanhan i ime ekpere m. ⁵ Makeni, m hu a nu n'i nwẹ ihien-ọsusuọ jenni ndi nsọ ile lẹ ni i kwerichanrin ni Di-nwọnni-ẹnyi wu Jizọs. ⁶ Ekpere m wu ni okweri ẹnyi lẹ 'yu kweri ni Jesu jenkọ d'e duzi i ni y'a ghotawaye ihien ile wu nke ẹnyi ime Kristi.

⁷ Ezigbo nwẹnẹ m, ihien-ọsusuọ i nwọn e meguo m ghoghọ ọda-ọda, o gbaguozì m ume ọda-ọda—makeni Osolobue e giguo i gba ndi nsọ ume.

Pọlù A Rìọdọnni Onesimosì

⁸ Makẹ ufiri ọnwan, ọsọṅ'a ni ime Kraịstì ni m nwọn iken ye i iwu n'i mē ihien furu n'i mē, ⁹ o ka m mma ni m gi ufiri ihien-ọsusuọ rìọ i a rìọ. Mmẹ wu Pọlù, hùn wu ẹgedi, hùn rì a nọkin ẹnya Jizọs' Kraịstì, hùn rìzikwọ ime ngan makẹ ifiri Jizọs' Kraịstì, rì nwan a rìọ i. ¹⁰ M rì a rìọ i makẹ nwa m wu Onesimosì, hùn m wuru nedi ẹ ime nganni m rì.

¹¹ O nwọnni erere o ban n'i mbu. Kanì o banguo nwan erere nke-esi—ban n'i, banzikwo ni m.

¹² M zikinla n'i iya azuun—ya wu, mkpuru obi m kẹ m zila n'i. ¹³ O te rì m ni m sị a nọdi ebeni m rì, keni o nọkin ẹnya unu, e jenni m ozi hunnì m rì ngan makẹ ufiri ozioma. ¹⁴ Kanì, achonì m ni m mē ihien ọwulẹ bu a gwani m'ì—keni ọhunma i wuru ihien gha akpakali obi i puha, ele ni wẹ wa a ye i olu.

¹⁵ Ikenkwọ wẹ napu i ya ekerẹ keni i nwẹhenzi ẹ, o wuru nke i jenrin ejen— ¹⁶ elezi nọkẹ igbon, kanì nọkẹ nwẹnẹ i, hùn rì i obi—hùn ka igbon. Ọhun k'o wu, tumadu ebe m rì; kanì, ebe i rì k'o kad'a wu—kẹ ebe anu-ehu rì kẹ ime Di-nwọnni-ẹnyi.

¹⁷ Ya wu, omeni y'e werigho m nọkẹ onye 'yu lẹ iya gba a run, nabanhan a nọkẹ sị mmẹ ro.

¹⁸ Omeni o nwẹ eje-ihien o mē i mobu n'o gi i ihien ọwulẹ, gun a yeni m—m k'a ku a. ¹⁹ Mmẹ wu Pọlù gi ẹka m e de ọnwan: *egheẹ, gun a yeni m; m k'a ku a*. Ẹlẹ mmẹ nwọn gwazì i ni i gi m ụgwo enwẹn i.

²⁰ Eghẹ nwẹnẹ m, ni m gidẹ ẹfan Di-nwọnni-ẹnyi ri oghonì ẹka i. Gi ifiri Kraịstì gba m ume.

²¹ M rì e deni i ihienni makeni a manringho m n'i k'e hume-isi—a manringho m n'i k'e mekaride ihien m gwa i.

²² Ozozì, kwademẹ ni m mmughe obia a nọdi, makeni m rì a tu ẹnya ni Osolobue k'a za ekpere ọṅu, mmẹ lẹ unu a hùn ụzọ nọdizi.

Ekele Ikpaazuun

²³ Epafraji e kele i. Mmẹ lẹ Epafraji gba rì nwan nganni makẹ ifiri Kraịst wu Jizọs. ²⁴ Ndi ọṅun ibe m wu Makì lẹ Ariṣtakosì lẹ Demasi lẹ Luku e kelezikwo i. ²⁵ Èfọma Di-nwọnni-ẹnyi wu Jesu Kristi ya nọyeni mmọṅ unu.

Ehuhuo-Ozi We Dejenni Ndi Hibru

Osolobue E Kuguo Nwan Oku Ghahani Nwa a

¹ Ogen mbu, Osolobue gi uzọ ri ichen-ichen gwasonme ndi nedi enyi we oku ghahani ndi-amuma. ² Kani, ogen ikpazunni, o gwaole enyi oku ghahani Nwa a. Iya ke Osolobue yechanrin ihien ile. Eka Nwa a ni ke Osolobue gha ke uwa ile le ihien ile rin'a. ³ Iya ke we gi a hun ke ogho Osolobue no. Enya hun n'a a hunguo Osolobue*. O gi oku e hu hun nwon iken hi-ogbe e kwodon uwa ile. Ogen o gi chuguu ejan we gi a chanchanpu njo, o no ndi alj azuun eka-nni Osolobue, Onye hun kachanrin ihien ile ogho e nwon, ⁴ make ni iya ka ndi mmon-ozu, ka we ohunma-ohunma; nọke ke efan (nzere) o nwe don ka nke we.

Nwa Osolobue Ka Ndi Mmon-ozu

⁵ Eghęę; make ni, elee mmon-ozu ke Osolobue sifu,
“Nwa m ke i wu;
a ghosiguo m tanni n'i wu nwa m” mọbu siji,
“M k'a wuru nedi e,
o wuru nwa m.”?

⁶ Ogen Osolobue gidę wehe Nwa-ibuzo a hu ime uwa, o si,
“Ndi mmon-ozu Osolobue ile, fe n'e.”

⁷ Nke ndi mmon-ozu, ihien Osolobue ku wu ni
“Chuku me ndi mmon-ozu e e henrin ufere;
o me ndi idibo e e henrin okun ri e nwnni.”

⁸ Kani, nke Nwa a, ihien Osolobue ku wu,
“Euu, Osolobue!
Ukpo i no a ki

k'a to jenrin ejen;
ezi-omume wu okpo i
hun i gi a ki Ali-eze i.

⁹ Ihien furuni wu ihien a souni i;
njo e ze i ize.

Iya hajin Osolobue—Osolobue i—
gi hukpu i uden-ighoghọ,
tume i,
ye i onodi
hun kachanrin nke ibe i.”

¹⁰ Osolobue siji Nwa a,
“Di-nwonni-enyi,
iyu ke uwanj ogen mbidon;
eka i memę igwere
le ihien ndi ri n'a.

¹¹ We k'e wiwi,
kani i k'a riferi;
we k'a fafu rike ekwa.

¹² I k'a fuma we rike ekwa, wepu we;
gi ozọ nokin enya we,
ke we don e yihuto ewuru.

Kani, yu nwen egbehutoko;
ndun i enwonko ogugu.”

¹³ Elee mmon-ozu ke Osolobue sifu,
“Nodi alj eka-nni m ebeni,
d'e ru mgbe m giguu ndi inenren
i memę n'i ihien i gi a zoma ukwu”?

¹⁴ Kijj ke ndi mmon-ozu wude? Ele mmon ndi e jen ozi ke we wu; mmon ndi Osolobue zihę
d'a run orun make orinimma ndi jenko d'e nwon nzuofuha?

Isi Nke Ebuo

Nabanhankwo Ni Oken Nzupuhani!

* **Isi Nke Ohu:3** Jon 14.9

¹ Ya wu, enyi k'e kwonkenmeriri ihien enyi nu, amamgbe enyi a kpahu. ² Makeni, omeni ozi mbu hu, Iwu ahun, we gha aka ndi mmon-ozu ye ndi nedi enyi ogen Mozizi wukemme ihien we gi don enya, nke wu ni onye owule nupu isi okpuru e mobu dan iwu rin'a a narin afunfun furuni, ³ nani ke enyi k'a don nwan wanahin omeni enyi e lelia oken nzuofuhani no enina? Nzuofuhani Di-nwonni-enyi le enwen e bu uzọ zime ozi e; hun ndi gha onu a nu a shia eri, ghosi enyi ni ezioku k'o wu, ⁴ Chuku le enwen e nozi shia eri ni ozi we wu ezioku, ghahani oken-ihien ri ichen-ichen o mesonme—ke ihien ahima o gi ghosi ni aka a k'o gha bia ke orun atumanya ke hun o gi ghosi iken e. O shiaghokwo eri ghahani oyiye Mmon-nsọ o yesonme k'o don cho.

Jesu Wu Onye-nzuofuha Zu-oke

⁵ Ele ndi mmon-ozu ke Osolobue tume ni we k'a ki uwa hun lalani, hun enyi ri e ku oku e. Kaka! ⁶ O nwonghode ebe we no ku oku e ime Ehuhuo-nsọ, si,

“Kini ke ihian wude nwan

i gi e ro e?

Ki ihian mmaka wude

i gi e lepu a enya?

⁷ Y'e meole ndi mmon-ozu kari a

ekere ogen;

⁸ y'e giguo ogho le mgbaye kpume e.”

O me nwan ni Osolobue “e buguo ihien ile che e okpuru uku”, ya wu ni o nwonni ihien rileni okpuru uku a. Bu enyi hu a hun a ni ihien ile eke ri nwan okpuru ihian. ⁹ Mba. Ihien enyi ri a hun wu ni Jizosi, hun Osolobue me “ndi mmon-ozu kari a ekere ogen,” “e kpuruguo nwan ogho le mgbaye rike okpu-eze.” Osolobue me “ndi mmon-ozu kari a ekere ogen” keni o nwondonni ihian ile onwun make ifiri efoma Osolobue: “O kpuruguo nwan ogho le mgbaye rike okpu-eze” makeni o nwun ya wu onwun.

¹⁰ Osolobue me ihien furuni. Eka a ke ihien ile gha bia; ihien ile wuzikwo nke e. Makeni o cho n'o zuofuha ndi bu oda, webahan we ebe o ri, keni we wuru umu a, son e nwe ogho a, o no gi afunfun kwademe onye hun o gi bidon ya wu nzuofuha, me e ru ogo onye-nzuofuha.

¹¹ Ke onye hun e don we nsọ wu Jesu ke ndi o ri e don nsọ a wuruguo nwan umu onye ohu. Iya hain ifenren gileni e me e o gha a kpo we umune e. ¹² O si,

“M siko d'a gwa umune m oku efan i;

enyi gbakikome,

m siko d'a ja i mma.”

¹³ O siji,

“M k'e gi e don enya,” sizikwo,

“E lee mmee le umu Osolobue ye m.”

¹⁴ Ya wu, ebe o me ni umu a ndi hu wu ihian nwon ehule-edeke, ya le enwen no son we wuru ihien ohu hu, keni o nwunhun, gi onwun a tikpo iken onye hun gi iken onwun, ya wu Ekwensu. ¹⁵ O me e keni o gi uzoni topu ndi hun egun onwun ri a ki rike igbon kete w'a mule we. ¹⁶ Makeni, o wu ihien wechanrin enya ohunma-ohunma ni ele ndi mmon-ozu k'o bia d'e yeni aka, kanj umu Ibrahim. ¹⁷ Ya hain Osolobue gi me e n'o richanrin ke enyi wu umune e uzọ ile, keni o hun uzọ wuru onye-isi nchu-egan hun nwe omiken le hun furu we gi e don enya ime orun Osolobue, n'o hun uzọ chunji ihian ejan w'e gi wemu njọ we le afunfun njọ te k'e buhe. ¹⁸ Makeni enya hun a ihien ogen we gi nwan a, o sa nwan aka e yeni ndi hun we ri a nwan aka.

Isi Nke Ebuo

Jizosi Ka Mozizi

(Ditoronomi 18.18-19; Luk 9.33-36)

¹ Umune m ri nsọ we kpo mme le we oku elu-igwee, e rokwo ni nwan Jizosi, hun wu onye ozi pu-ichen Osolobue gi wehe okukweni enyi ri ime e, hun wuzikwo onye-isi nchu-egan rin'a, ² hun ghosi n'o furu onye we gi e don enya ebe Osolobue hun tume n'e ri, nọke ke Mozizi don ghosi ni iya wu Mozizi furu onye we gi e don enya ime ulo Osolobue ile. ³ Kanj, o furu ni we ka Jesu ogho e ye kari Mozizi, nọke ke onye tun ulo don ka ulo ogho e nwon. ⁴ (Makeni ulo owule nwon onye run n'a, kanj Osolobue ya run ihien ile). ⁵ Ezie, Mozizi run ohunma ime ulo Osolobue ile; kanj o runhu ohunma ke odibo, hun we zi d'e ku oku ihien ndi Osolobue jenko d'e ku omegu. ⁶ Kanj, Kraisti run ohunma nọke Nwa hun ulo Osolobue ri aka. Enyi wu ulo Osolobue—o mekwọ ni obi e rusonme enyi ali gisonme olile-enyani enyi nwon e don enya.

Y'e Kwerini, Ya wu ni Y'e Nupuguo Isi

⁷ Ya wu, nọke ke Mmon-nsọ don ku,

“Unu nu olu Osolobue tanni,

⁸ etikinkwole ni obi unu—
ke ndi nedi unu don me
ogen ahun we gi nupu isi;
ke we don me
uhuhin hu we cho ihien ri m onu ime atu.

⁹ Ndi nedi unu no no ebenu cho ihien ri m onu,
m no ghasi we iken m
orogbo ahua ogunna—

¹⁰ make ni iwe agbo hu we m.

M no si,

‘Ogen ile ke obi we gi a kpahu,
we ke marin ke me me.’

¹¹ M no gi iwe kun enwen m, si,

‘Abanyeko we d’e zu iken ahun m kwademe!’ ”

¹² Umune m, kpachanpukwo ni nwan enya amangbe o gha e nwon onye owule ime unu hun nwon eje-obi, obi hun kwerileni, obi hun k’a gha ebe Chuku hun ri ndun ri pu. ¹³ Kani, e gi ni oku-Chuku a kpotien obi ibe unu uhuhin-uhuhin, hunni “tanni” ahun we ku oku e ime Ehuho-nsọ keleni ghafe, amangbe o gha e nwon onye njo dufie, me e n’o kpokin obi e. ¹⁴ Make ni enyi le Kraisti k’a risonme omeni enyi e kwonkeme obi-erumaji ahun enyi gi bidon d’e ru njendem. ¹⁵ Noke ke we don ku e ime Ehuho-nsọ:

“Unu nu olu Osolobue tanni,
e tikinkwole ni obi unu,
ke ndi nedi unu don me
uhuhin hu we nufu isi.”

¹⁶ Elee ndi wu ndi ahun nu olu e nupu isi? Ele ndi hu ile Mozizi gha ali Ijiptu dupuha?
¹⁷ Elee ndi ke ize we ze Osolobue orogbo ahua ogunna? Ele ndi ahun me njo? Ele we nwuntosomeme ime atu? ¹⁸ Elee ndi k’o kunni enwen e ni abanyeko we d’e zu iken ahun o kwademe? Ele ndi hu nupu isi? ¹⁹ Enyi a hunguo a nwan ni abanyeni we make ni ekwerini we.

Isi Nke Eno

Izu-iken Osolobue Kwademe Ni Ndi Nke E

¹ Ya wu, hunni nkwa ahun o kwe—ni enyi jenkọ d’a banye d’e zu iken hu o kwademe—keleni gharị nwan, ni enyi gikwo ni egun kpachanpu enya, make o gha enwe onye ri ime unu hun furulenı n’o banye d’e zu iken ahun.

² Make ni, enyi a nughọ ozioma ke we don nu a, kani ozi we nu abanni ni we erere, make ni arı we ndi gi okukwe nabanhan a. ³ Enyi ndi hun kwerini k’a banye d’e zu iken hu noke ke Osolobue don ku ime Ehuho-nsọ, si,

“Noke ke m don gi iwe kun enwen m, ku,

‘Abanyeko we d’e zu iken ahun m kwademe!’ ”

Osolobue ya kuzi oku izu-ikenni, osun’a n’o runchanringuo orun a kete o tunle iyeto uwa. ⁴ O nwongho ebe o no ku oku uhuhin nke esani ime Ekukwọ-nsọ, si, “Hun me e akpu-uhuhin esa, Osolobue no zu iken orun ile o run.” ⁵ O nozi nwan ku hunni enyi ri e leban enya ebeni, si,

“Abanyeko we d’e zu iken ahun m kwademe.”

⁶ Ebe o me ni oghere ihian e gi banye d’e zu iken hu huzi a, bu ndi hu bu uzọ nu ozioma abanyeni make ni we nupu isi, ⁷ Osolobue no kayezi uhuhin ozo, kpọ a “**tanni.**” O no ku e ime Ehuho-nsọ ghahanı Defidi—ebenu enyi rutu eka n’o si,

“Unu nu olu e **tanni,**

etikinkwole ni obi unu.”

⁸ Make ni, omeni Joshua e te dubanguo we d’e zuru iken ahun, Osolobue e ke kumezi oku uhuhin ozo.

⁹ Ya wu nwan ni izu-iken orun hukwo e che ndi nke Osolobue, ¹⁰ make ni, onye banye d’e son Osolobue zu iken, o zu iken orun a, noke ke Osolobue don zu iken orun a. ¹¹ Ni enyi nwankeme ni nwan, keni enyi banye d’e zu iken hu, amangbe o gha e nwon onye danpuni ghahanı inupu-isi—udi hun ndi mbu nupu.

¹² Make ni, Oku Osolobue ri ndun; o run orun; o tu nko, tukari opia-agma onunaı owule—o zubanchanrin ime d’e rude ume-ndun le mmon, d’e rude oken-ehu le umi-okpukpu. O ru ime obi ihian d’e lele iroro e le ihien o bu obi—ku ke we hu mma ra arı we mma. ¹³ Ebe Osolobue ri, o nwonni ihien zuerini. Eghęe, ihien ile gba oto enya onye hu enyi jenkọ d’e ye mgbako, o hunchanrin ihien ile ke we no.

Jizọsị Wụ Oken Onyẹ-isi Nchụ-ẹjan Ẽnyi

¹⁴ Ebe o mē nī Ẽnyi e nwongho oken onyẹ-isi nchụ-ẹjan wụ Jizọsị Nwa Osolobue, hụn ghafeguu elu-igwere, banye ebe Osolobue rị, nī Ẽnyi kwonkenmē nwan ihien hū Ẽnyi sị nī ya kē Ẽnyi kweri. ¹⁵ Makēni onyẹ-isi nchụ-ẹjan Ẽnyi eḷe hūn marinleni nī Ẽnyi e nwon ikēn, kanī hūn wē nwanuu ụzọ ile nōkē Ẽnyi, bu o meni njo. ¹⁶ Nī Ẽnyi wefu nwan egun, bja ukpo efoma Osolobue, kēni Ẽnyi nwehēn omikēn, nwonhēnzikwo eyemēka a—ogēn o gi rī Ẽnyi mkpa.

Isi Nke Isen

¹ Wē a gha imē igunrun ihian a hōrī onyē ọwūḷe hūn jenk'a wū onyē-isi nchụ-ẹjan, e tumē, kēni o nōkin Ẽnya wē ebe ihien Osolobue rī, e ye Osolobue oyiye, e gi ifiri njo a chū ẹjan. ² O maringwo kē wē dōn e gi ẹka alulua e sōn ndī marinleni ihien lē ndī-mmefie makēni o runahinzikwo ya lē enwēn e arunahin. ³ Iya hain o gi mē nī o k'a gha a churiri ẹjan makē njo ya lē enwēn e lē njo ndī hū. ⁴ Ihian ara ye enwēn e okwanī lē ogho rin'a. Osolobue suō ya a kpō ihian, e ye e ya. Ẽrira k'o dōn kpō Ẽronu. ⁵ Ẽrirazikwo, eḷe Kraistī ye enwēn e okwa lē ogho onyē-isi nchụ-ẹjan—Osolobue ya tumē e, Osolobue hūn sī a, “Nwa m k'ī wū;

a ghosiguo m tannī n'ī wū nwa m.”

⁶ Ebe ọzọ imē Ẽhuhuo-nsọ, o sizi, “Onyē nchụ-ẹjan k'ī wū jēnrin ejen—
udī nke Mēkizēdekī.”

⁷ Ogēn Jizọsī gi rī elu ụwanī, o mē ekpere, a rīo Osolobue aririō; e gi okēn-ekwan lē Ẽnya-mirin a kpoku Osolobue hūn k'a saeka zuopuha a imē onwun, Osolobue nō nu ekpere e makēni o lachanrin enwēn e tonī Osolobue. ⁸ Osuon'a nī nwa a rō, afunfun kē Osolobue gi zun a, o ta afunfun, humechanrin isi. ⁹ O giguu a nwan zu oke, ruchanrin ogo, o nō wuru onyē hūn nzuopuha itēbitē gha ẹka-a a biani onyē ọwūḷe k'e humen'e isi— ¹⁰ makēni Osolobue e tumēguo a onyē-isi nchụ-ẹjan, udī nke Mēkizēdekī.

Nkuzi Ibuzo Rī Imē Ofufe Kraistī

¹¹ Ihien Ẽnyi cho nī Ẽnyi ku banyeni onwan bu ọda, kanī o fuka orun okowa, makēni unu arizi a s'eka a ghotā. ¹² Egheē, makēni, o te furu nwan nī unu rī a kuzi ndī ọzọ, kanī unu e hēringwozī ndī wē k'a kuzimezi ihien ibuzo rī oku Osolobue! Unu e hēringwozī ndī wē k'e ye mirin-eran eḷe ihien-oriri zeni! ¹³ Makēni onyē ọwūḷe rī a ra ẹran wuhū ogbori ebe oku ihien Osolobue cho rī, makēni nwata k'ọ wuhū. ¹⁴ Kanī, ihien-oriri zeni wū nke ndī ka ẹhū; nke ndī hūn zunguu enwēn wē ghahanī imesonmē ihien wē rī a mū d'e ru nī a marin wē ihien rī ichen imē njo lē mma.

Isi Nke Isin*Nī Ẽnyi Jēnsi Nī Ihun Imē Okukwe*

¹ Ya wū, nī Ẽnyi la nī nwan nkuzi ibuzo ndini w'a kuzi banyeni Kraistī, hūn Ẽnyi muguu to, jēnsi ihun, kēni Ẽnyi hūn ụzọ ka ẹhū imē okukwe. (Eḷe hūn Ẽnyi e gi gbemezi iyeto, kuzimezi banyeni iroghari mēbehi ihien ndī ahun ghaleni e ye ndun, lē ikwerini Osolobue ² lē nkuzi banyeni udī mirin-Chuku rī ichen-ichen lē ibu ẹka kwasī ihian lē igha onwun lihi lē okinkin-ikpē itēbitē.) ³ Egheē, Ẽnyi siko d'e jēnsi nwan ihun—emēni Osolobue e kwerigho. ⁴ Makēni, asako wē ẹka mē ndī hūn latoguu okukwe wē nī wē gbhutozī obi wē, kwerizi: ndī hūn o mē nī Osolobue e te shiapuuō wē Ẽnya; a danminguo wē oyiye elu-igwee; Mmōn-nsọ e ruguo wē ẹka; ⁵ a daminguo wē oku Osolobue, hūn a n'ọ rika mma; a hūnguo wē ikēn ogēn hū hūn lalanī— ⁶ bu a lazikwo wē Osolobue to!

Asakozi wē ẹka wekinhen wē d'e gbhutozī obi wē, makēni wē rī a kpogbuzi Nwa Osolobue elu obe, e gbe ifenren e ye e ihun ebe ihian ile rī, e gi e mē enwēn wē.

⁷ Alī hūn a ra mirin hūn e zueyesonmen'e, e gi e mē ihien wē kun e sue, a bannī ndī kun n'a erere, ngozi k'ọ narin ẹka Osolobue. ⁸ Kanī, o pumē ogun lē ẹkiriika, o bannī erere ọwūḷe, lehū nī Osolobue e d'a bu a ọnu, okun wē k'e gi la iwi 'ya rī e che e.

⁹ Kanī, umunē Ẽnyi rī Ẽnyi obi, osuon'a nī Ẽnyi rī e ku Ẽnina, obi ru Ẽnyi alī nī nke unu jenkō d'a ka mma; nī nke unu k'a wū nzuopuha lē ihien ndī rin'a. ¹⁰ Makēni, Osolobue ara mēgho ihian; o zoko orun unu run lē ihien-ọsusuō unu gi ifiri ẹfan a ghosī ghahanī iyeni ndī nke e ẹka—hūn unu rikwo nwan e mē. ¹¹ Kanī, Ẽnyi chokemē nī onyē ọwūḷe imē unu kwonkenmē adudu ohu hū d'e ru njendeme, kēni ihien unu rī a tū Ẽnya a hūn ụzọ mēzu; ¹² amamgbe unu a lama nzunzun imē okukwe ọnu; kama, nī unu e sōn nzom'okū ndī hūn gi okukwe lē ndidi nwonhen ihien ndī hūn Osolobue kwe nkwa a.

Osolobue K'e Mēzuriri Nkwa O Kwe

¹³ Ogen Osolobue gi kwe Ebrahim nkwa, ebe o me ni o nwonni onye ka Osolobue, Osolobue no kun enwen e, si, ¹⁴ “Ezioku-ezioku, m jenkọ d’a gozi i ohunma-ohunma, me umu i ba uba.” ¹⁵ Ebrahim no gichanrin ndidi cheri; o meguu, o no nwonhen ihien hu Osolobue kwe e nkwa. ¹⁶ Ihian e kun ihien kanj we; ihian kunhu ihien we e kun gi ghosi ni k’o don ku e k’o ri, oku e bi. ¹⁷ Erirazikwo, ogen Osolobue gi cho n’o ghosi ndi o kwe nkwa n’o gbहतुको ihien o bu obi, o no kun enwen e yen’e, gi e ghosi n’o siko d’e meriri a: ¹⁸ keni o gi ihien ebuo hun ghaleni e gbहतुको —ya wu nkwa a le okunkun ahun o kun enwen e—, hun a ghosi ni Osolobue asaeka tu ntu, gbakenme enyi ndi gbabon ni n’e ume, keni enyi hun uzo kwonkenme olile-nya hu o si enyi nwon. ¹⁹ Olile-enyani wu agbun zeni, hun furu we gi e don nya, hun k’e kwondon enyi, che enyi—agbun hun we gi lime umen-ndun enyi. Olile-enyani e we enyi a ghafe eka mgbonbepu hu, e weban enyi ime-ime ebegu Osolobue ri; ²⁰ ebegu Jesu buruguu ni enyi uzo banye make ufiri enyi—make ni o wuruguo onye-isi nchu-egan jennin ejen, udi nke Mekizedeki.

Isi Nke Eṣa

Kę Mekizedeki Nę (Jenęsisi 14.17-20)

¹ Mekizedekini wu eze ali Salem; o wuzikwo onye nchu-egan Osolobue, Chuku Ahun Kachanrinni. O kunrun Ebrahim ke Ebrahim kinla, ogen Ebrahim gi meriguu ndi-nze hu agha, o no gozi Ebrahim. ² Ebrahim no kebe ihien ile o bulua agha uzo iri, we uzo ohu ye Mekizedeki. Nke ibuzo, efanni wu Mekizedeki wu “Eze Ihien-Chuku-cho”. Ozoz, Mekizedeki-ni wuzikwo eze ali Salem, ya wu “Eze Udun,” make ni Salem wu Udun. ³ O nwe nedi; o nwe nne; o nwonni ndi we si ni uwe mu a. O nwe mbidon; o nwe ogugu. O nohu ke nwa Osolobue. O wu onye nchu-egan jennin ejen. ⁴ Lee k’o mehan oken-ihian! Nke wu ni Ebrahim nedi-enyi kanj le enwen e kebede ihien ile o bulua ime agha hu, ye e uzo ohu ime uzo iri!

⁵ Lee nwan: nke umu Livai wu ndi nchu-egan, Iwu Mozizi si we a narin umu Izrelu ibe we uzo ohu ime uzo iri. Ya wu, we a narin ndi nke we uzo-ohu-ime-uzo-iri, osun’a ni we ile wu umu Ebrahim. ⁶ Kanj, okennyeni wu Mekizedeki ele onye ebun we, bu o narin Ebrahim’ uzo ohu ime uzo iri, gozide e—o gozide onye nwen Osolobue le enwen e kwe nkwa! ⁷ Onye owule a maringuo ni onye kanj ya nwe a gozi ibe e.

⁸ Nke umu Livai, ndi hun a narin uzo-ohu-ime-uzo-iri wu ihian mmaka, hun o me ni, omeguu a nwunhun we. Kanj, udi nke Mekizedeki, onye hun a narin ni wu onye hun Ehuhuo-nsọ ku n’o hu ndun. ⁹ Ya wu, enyi k’a sazide eka si ni Livai le enwen e, hun umu a a narin uzo-ohu-ime-uzo-iri ghaha eka Ebrahim ku Mekizedeki uzo-ohu-ime-uzo-iri, ¹⁰ make ni Livai rikwo ehụ nedi e kanj wu Ebrahim ogen hu Mekizedeki gi bia d’e kunrun Ebrahim.

Jesu Wu Onye Nchu-egan, Udi Nke Mekizedeki (Ebu-oma 110.4)

¹¹ Ya wu, omeni udi ejan ebun Livai a chu—egan ahun ya le Iwu hu we ye we wi bia, te nwon iken o gi e me ihien n’o zu oke ke Osolobue don cho, ki hain nwan o gi ri Osolobue mkpa ikumezi oku onye nchu-egan ozo—udi nke Mekizedeki, elezide udi nke Eronu?

¹² We wepu udi ejan le ndi nchu-egan rini, ni e webanhan we udi ozo, we k’e webanhaziriri iwu ohun hun ya le udi ohun hu wu ohu.

¹³ Jesuni, hun ihien ndini ri e zin eka, wu onye ebun ozo, bu o nwontuni onye ebun hu run orun rike onye nchu-egan. ¹⁴ Make ni, o we enya ni Onye-nwonni-enyi wu onye ebun Juda, bu Mozizi a kponi ya wu ebun efan ogen o gi ku oku ndi nchu-egan. ¹⁵ Ihien o gi wekenmede enya wu ni, ezioku-ezioku, udi onye nchu-egan ozo, hun no ke Mekizedeki a puhagu nwan. ¹⁶ Ele ebun hu Iwu Mozizi kpo efan ke Onye nchu-egan ozoni gha puha; ya wu, ele ebun o gha bia k’o gi wuru onye-isi nchu-egan, kama, o wu a make iken o nwon hun o gi a ri ndun jennin ejen.

¹⁷ Make ni ihien Ehuhuo-nsọ ku banyen’e wu,

“I wu onye nchu-egan jennin ejen,
udi nke Mekizedeki.”

¹⁸ Ya wu, Osolobue a kagbuguo Iwu mbu, make ni ndun a ri Iwu hu, make ni Iwu hu asani eka me ihien hun ri mkpa— ¹⁹ make ni Iwu mbu hu e meni ihien owule n’o zu oke. Kama, Osolobue e webanhanguo nwan uzo ohun, olile-nya ohun, hun ka mma, hun enyi e gi s’eka nokunme Osolobue.

²⁰ Osolobue kun enwen e gi biye ihienni eka. O kunni ihien owule ogen o gi tume ndi nchu-egan mbu hu ndi, ²¹ kanj o kun enwen e tume Jizosi onye nchu-egan. Make ni Osolobue si a, “Di-nwonni-enyi e kunguo enwen e,
o gbहतुको obi e.

O si,

I wu onye nchu-egan jennin ejen,

udị nke Mękizędekị! ”

²² Ihięn ichęnni haįn nwan Jizosị gi wuru onye obi gi e ru ęnyi alị nị nkwerigbama ohunni ka mma. ²³ Ihięn ozo rị ichęn rizi kwọ: ndị nchụ-ęjan mbu hu bu oda makęni onwun a nini onye owule ime we runsonme ya wu orun. ²⁴ Kanị, ya nwen awubehiko onye nchụ-ęjan makęni o rị a-rị jęnrin eęen. ²⁵ Ya wu n'o k'a saęka zuopuhachanrin ndi hu ghaha ęka bia d'e kunrun Osolobue, zuopuhachanrin we d'e ru njendeme, makęni o rị ndun jęnrin eęen, a riodonni we ebe Osolobue rị. ²⁶ Onye-isi nchụ-ęjan no ęnina e furugho ęnyi: onye-isi nchụ-ęjan hun rị nso, hun męleni njo, hun nwonleni ebe o no ru, hun ya le ndi-njo wulen o hu, hun we busiguu elu, ye ę onodi kachanrinni ime elu-igwee. ²⁷ O noni ke ndi-isi nchụ-ęjan ozo hu; o rini mkpa n'o k'a chusonme ęjan uhuhin-uhuhin: o giguu ifiri njo a chụ ęjan, o gi ifiri njo ndi ozo chụ. O chuguo ęjan mgbe o hu, chuchanrin a—ogen hu o gi we enwen ę ye. Iya wuzikwo ęjan ikpazun.

²⁸ Iwu Mozizi e tumę ihjan-mmaka zulęni oke ni we wuru ndi-isi nchụ-ęjan; kanị Osolobue e giguo oku o ku tumę Nwa Osolobue hun zu oke jęnrin eęen n'o wuru onye-isi nchụ-ęjan. Osolobue kun enwen ę yeni oku ahun o ku; o ku ya wu oku osuon'a ni Iwu Mozizi a riguo le.

Isi Nke Ɛsa 11

Onye Nchụ-ęjan Ohun Le Nkwerigbama Ohun

(Jerimaya 31.31-34; Mat 26.28)

¹ Isi-oku rị ihięnni ęnyi rị e ku wu ni ęnyi nwon nwan udị onye-isi nchụ-ęjan hun rị oche ęka-nni ukpo Osolobue ime elu-igwee, ebęhu ogho kachanrinni rị— ² hun rị a run Ebehu Kachanrin Nso ime Odu-ofufe hu wu nke ezigbo ę hun rị elu-igwee, Odu-ofufe hu hun Osolobue le enwen ę męme, ele hun ihjan gi ęka męme.

³ Ihięn haįn we gi e tumę onye-isi nchụ-ęjan owule wu keni o yesonme oyiye, a chusonme ęjan. Ya wu ni o k'e nweziriri ihięn onye nchụ-ęjanni ęnyi rị e ku oku e ye. ⁴ Omeni elu-uwu k'o rị, o ke wu onye nchụ-ęjan kaka—ebe o mę ni ndi nchụ-ęjan hun a chụ ęjan ke Iwu Mozizi don ku hu a.

⁵ Ebehu we no e fe ofufe hun rị elu-uwu yihu nke ezigbo ę hun rị elu-igwee eyi, onyinyon ę ro. Makęni, ogen hu Mozizi gi jęnko d'a run Odu-ofufe hu, Osolobue no gba a mkpinsin-ęka, si a, “Hunkwo a ni j run ihięn ile n'o yi hun we ghosi j elu-ugu.” ⁶ Kanị, Jesu e nwehęngu o orun ka nke we mma, ebe o mę ni o wu onye e donzi ęgbata ime nkwerigbama hun ka nke we mma—nkwerigbama Osolobue tumę, kwesonme nkwa ka mma.

⁷ Makęni, omeni ya wu nkwerigbama ibuzo zuchanrin oke, o k'e nwon mkpa o rị ni Osolobue k'e webanhan nke ębuo. ⁸ Kanị Osolobue hun ihięn rileni mma ime ndi nke ę, makęni ya wu nkwerigbama ibuzo ezuchanrinni oke, 'ya haįn o gi si,

“Di-nwonni-ęnyi si,

'Lee ę,

ogen lala,

hun m k'e gi tumę nkwerigbama ohun

ęgbata mme le ndi Izrelu le Juda;

⁹ o rikọ ke nkwerigbama hu

mme le ndi nedi we kanị nwon,

uhuhin hu m kwondon we ęka

gha alị Ijiptu dupuha we.

Makęni edonmeni we

nkwerigbama m—

'ya haįn

m gi la we to.'

Ya ke Di-nwonni-ęnyi ku.

¹⁰ 'Di-nwonni-ęnyi si, onwan wu nkwerigbama hu

hun m jęnko d'e tumę

ęgbata mme le ndi Izrelu,

o męguu:

m jęnko d'e bu iwu m rị ichęn-ichęn

che ime uche we,

de we ye ime obi we.

M k'a wu Osolobue we,

a wuru we ndi nke m.

¹¹ Elezi hun ihjan k'a kuzime ibe ę,

mọbu gwama ibe ę,

“Marinkwo Onye-nwonni-ęnyi.” Kaka!

Makeni,

wẹ ile jenko d'a marin m;
gha onye kachanrin ntin ime we
d'e ru onye kachanrinni.

¹² Makeni,

m k'e me ni we omiken,
gbaghari we eje-ihien ndi we me;
a nyanhankozị m njo ndi hun we mesonme.' "

¹³ Hunni o ri nwan e ku oku nkwerigbama ohun, ya wu n'o meguo nke mbu wuru nwan ihien-akan; bu omeni ihien wu ihien-akan bu o hu a kawaye egedi, ya wu ni ogen e e d'a guu.

Isi Nke Itenei

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Mbu Ahun

¹ Nkwerigbama nke ibuzo hu nwon umu iwu ndi son n'e hun we gi e fe Osolobue, nwezikwo ebe w'a no e fe ofufe hun ri elu-uwani.

² Odu-ofufe ahun we run nwon mmughe ebuo. Ime mmughe nke ibuzo ke teburu le obukpe ahun ri; ogbe bredi ndi ahun w'e donme elu teburu ogen ile rizikwo ebegu. W'a kpo mmugheni "Ebe ri nsọ." We gi ekwa gbombepu mmugheni ihun le azuun. ³ We ghafe ekwa mgbompbu hun ebo—ya wu, hun ri egbata mmughe ebunni, a banye we mmughe hun m'e ebuo, hun w'a kpo "Ebe Kachanrin nsọ." ⁴ Ebeni ke ihien hu we gi goru mema, hun we no elu e a dun nsensi okun, ri. Ekpeta-nkwerigbama hu rizikwo ebeni. We gi osisi run a, gi goru nyankwama ehụ a ile, ke ime e ke azuun a. Ime e ke mkpu goru hu we buche ihien ahun we risonme ime atụ hun we kpo mana ri; okpo Eronu ahun gboringi le ibe omuma ebuo hu we kaye Iwu iri ahun Osolobue ye Mozizi rizikwo ebegu. ⁵ Elu eketini ke ndi mmon-ozị ebuo we kpu ri. Ihien w'a kpo ndi mmon-ozị ebunni wu cherobim. Uwe a ghosi ni ogho Osolobue ri ebegu. We shiafu nku we elu eketi ahun. Ihien w'a kpo elu eketi ahun wu Oche-omiken.

Kanị, enyi a s'eka kuru ihien ndini ali kikenni.

⁶ Enina ke we donmesonme ihien ndini we. Ndi nchu-egan a banyesonme mmughe nke ibuzo ogen ile d'a run orun rini ni we, hun we gi e mezu omenal ofufe. ⁷ Kanị, onye-isi nchu-egan suo a banye mmughe hu me e ebuo. Mgbe ohu suo k'o banye e ahua. O banyekoni, o k'e giriri edeke anu, hun o jenko d'e gi chu ejan. O chu ya wu ejan make njo ya le enwen e le njo ndi Izrelu kpachanpulenị enya me. ⁸ Mmon-nsọ gi ihien ndini a ghosi ni omeni echen ke we rikwo e fe ofufe Odu-ofufe ibuzo hu, uzo we gha a banye Ebe ahun ri nsọ nke-esi e ke puha. ⁹ We gi ihieni a kowa ogenni enyi ri ime e. Onwan ri a ghosi ni oyiye w'e yesonme le ejan ile w'a chuyeni Osolobue ime ofufe mbu ahun asaeka me obi ndi ri e fe ofufe hu ri ochan. ¹⁰ Makeni oyiye le ejan ndini we wuhu oku ihien-oriri le ihien-orira ichen-ichen le nchanan ri ichen-ichen we gi e don ihien nsọ. Ihien ndini ile wuhu omenal enya e legha, hun Osolobue tumu ni we ni w'e mesonme d'e ru ogen o k'e gi tumu ihien ohun hun zu oke.

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Ohun

¹¹ Kanị, Krajsti a biaguo nwan nọke onye-isi nchu-egan d'e wehe ihien oma ndi hu ritulenị. O banyegu Odu-ofufe hun kanị, hun ka a oke e zu, hun we gileni eka mema, ya wu, hun we gileni ihien uwanị we ke eke mema. ¹² O giguu nwan mgbe ohu banyechanrin Ebe Kachanrin Nso. Elekwọ edeke ewu le nwa oken-efin k'o gi banye, kanị, edeke ya le enwen e, gi e wehe nzuofuha itebite.

¹³ Makeni, omeni ifekpu we hu edeke ewu le oken-efin le ntun nwa-efin we dun okun ke onye rileni uchan (onye me ihien Iwu a so) gi a rizi uchan, a nabanhanzi w'a, ¹⁴ ya wu ni edeke Krajsti jenko d'a sa eka chanchan obi enyi ohunma-ohunma, chanchanpu ihien ndi ghaleni e ye ndun hun enyi e mesonme, chanchanpuhanrin a, keni enyi hun uzo fe Osolobue ri ndun make ni ndun Krajsti hun nwele ni ntupo ke Krajsti gi chuyeni Osolobue ejan, ghahani Mmon-nsọ itebite. ¹⁵ Ya wu ni Jizosi wu onye e wegbamanị ime nkwerigbama ohun. Iya k'o wu keni ndi hu we kpo oku hun uzo nwonhen ihien hu k'a to jenrin ejen Osolobue kwe nkwa a. We k'e nwehen e, ebe o me ni o nwonguo onye nwunhunni hun we gi ndun a gba puha we, make njo we mesonme okuru nkwerigbama ibuzo hu gha e ri isi we.

¹⁶ Makeni, ihian kuguu ke we k'a don ke uku e, we siko d'a ghosiguu ni onye hu a nwunhuguu, we kebe gi ihien o ku runma orun. ¹⁷ Ihian nwunhuguu suo ke uku e o ke no a pa ire. Egiko w'a run orun ebe o ri ndun.

¹⁸ Ya hain nkwerigbama mbu hu gileni bidonde bu edeke anu we gbu egbu ari a. ¹⁹ Makeni, ogen Mozizi gi gwachanringuu ndi hu ihien ile Iwu hu si we e me, ya o no weri edeke nwa-efin [le ewu] we gbu le mirin, gi enenren anu e nwun ufie-ufie le ukun efifa w'a kpo haisopo derisonme edeke le mirin hu, fekpusonme ke Ehuhuo-Iwu hu le enwen e ke ndi Izrelu ile—²⁰ a si we, "Hunni wu edeke we ri e gi e tumu nkwerigbama hu hun Osolobue kwademe ni unu."

²¹ Eriarazikwo ke Mozizi don fekpusunme Odu-ofufe hu le arja ile we gi e fe ofufe. ²² Ezioku-ezioku, okpuru Iwu Mozizi, o d'a wuru ni edeke ke we gi e don ihien ile nso: omeni egbuni we anu—omeni edeke arja, mgbaghari njo ariko.

Ejan Kraisti E Wepu Njo

²³ O me nwan ni omenal ndi hu ile ri mkpa igi don Odu-ofufe ri uwa nso—bu onyinyon mmakalaka ro, ya wu ni ejan ka ndi hu mma ke nke ezigbo e ri elu-igwee cho. ²⁴ Makeni, ele Ebeku we gi eka mememe we no e fe ofufe—hun wuhu onyinyon nke ezigbo e ke Kraisti banye, kama, o banyegwo nwan elu-igwee le enwen e, weri onodi ebe Osolobue ri make oninma enyi. ²⁵ Elekwu hun o k'e gi gi enwen e chusunme ejan, a chu, achudonzi rike ke onye-isi nchu-egan ri elu-uwa don e me, e gi edeke wuleni nke e a banye Ebeku Kachanrin Nso ahua-ahua. ²⁶ Omeni nke Jizosi ri erira, nke o hu a nwun anwundonzi kete w'e kele uwa! Kani, ezioku wu n'o bjiagwo nwan mgbe ohuni suo ogugu-ogenni, d'e wepuchanrin njo ghahani igi enwen e chu-egan.

²⁷ K'o don wuru ni ihian a nwunhun mgbe ohu, ohun megwu, okinkin-ikpe e son e, ²⁸ erira k'o donzi wuru ni hunni Osolobue giguu Kraisti chu ejan mgbe ohu suo chuchanrin a, hun Kraisti gi buru njo ndi bu oda, Kraisti lalazi hun me e mgbe ebuo—elezi oku njo k'o lalani, kama, o lala d'a zuopuha ndi hun ri e lekememe enya a.

Isi Nke Iri

Jizosi E Giguu Ejan Ohu Hu O Chu Chuchanrin Ejan Ile

¹ Ebe o me ni ihien ri ime Iwu Mozizi wuhu onyinyon ihien ri mma lalani, ele ezigbo e, ya wu ni ejan hu w'a chusunme ahua-ahua asako nwan eka chanchanfu njo ndi a bja d'e fe Osolobue, me we zu oke. ² Omeni o te sa eka a chanchanpu njo, nke ndi hun e fe ofufe a chubehi ejan. Makeni, nke njo we a wuru ihien we chanchanpu mgbe ohu hu, chanchanpuchanrin a, obi e ke gha e gbuzi we mgbu. ³ Kani, ejan ndi hu w'a chu a nyanhansonme ni ndi ri a bja d'e fe ofufe njo we ahua-ahua, a nyanhan ni we ni w'e mesonme njo, ⁴ makeni edeke oken-efin le ewu asaeka wepu njo. ⁵ Ya hain ogen Kraisti gi bja ime uwa, o si,

“Ke ejan-o, ke oyiye-o, o nwonni hun i cho;
kama, ehụ k'i kwademeni m.

⁶ Ke oyiye we dun okun-o ke oyiye w'e ye make ifiri njo-o,
o nwonni hun a suo i usuo.

⁷ Ya m no si ‘Lee e, Osolobue, a bjaole m d'e me uche i—
noke ke we don de banyeni m ime Ekwukwo-nso.’”

⁸ Nke ibuzo, o si, “Ke ejan-o, ke oyiye-o, ke oyiye we dun okun-o, ke oyiye w'e ye make ifiri njo—o nwonni hun i cho, o nwonni hun a suo i usuo” (osuon'a ni Iwu si w'e mesonme ihien ndini). ⁹ Ya o nozi si, “Lee e, a bjaole m d'e me uche i.”

Ya wu ni o bugwo nke ibuzo che usuo keni o tume hun me e ebuo. ¹⁰ Iya wu uche Osolobue ke Kraisti me nwan, hun we gi nwan don enyi nso ghahani ejan Kraisti gi ehụ a chu, chu a mgbe ohu, chuchanrin a.

¹¹ Onye nchu-egan owule a run orun a uhuhin-uhuhin, a chusunme udi ejan ohu hu—ejan hun ghaleni asaeka e wepu njo. ¹² Kani, nke Kraisti wu ni ogen o gi giguu ifiri njo chu ejan ohu hu o gi chuchanrin ejan ile, o no nodi ali eka-nni Osolobue. ¹³ Kete mgbe hu, o ri e che mgbe Osolobue k'e gi gi ndi inenren e mememe n'e ihien o gi a zoma ukwa, ¹⁴ makeni o giguu ejan ohu me ndi hu o don nso wuru ndi zu oke jenin ejan. ¹⁵ Mmon-nso rizikwo a shia eri o gi a ghosi enyi ni ihienni wu ezioku. O bu uzo si,

¹⁶ “Di-nwonni-enyi si,

‘Onwan wu nkwerigbama hun m jenkọ e tume
egbata me le we ogen hu:

m jenkọ e bu iwu m che ime obi we,

m k'e de we ye ime uche we.’” ¹⁷ O no siji, “Anyanhankozu m njo we le mmefie we.”

¹⁸ Ya wu, ebe we no gbaghariguhu njo ndini we, w'a ra chuzi ejan we gi e wepu njo.

Ni Enyi Nokunme Osolobue

¹⁹ Umune m, enyi e nwegwo nwan ihien obi gi e ru enyi ali a banye Ebe Osolobue ri make ihien edeke Jizosi me. ²⁰ Eghae, makeni Jizosi a kwagwo ni enyi uzo ohun hu ri ndun ghahani ehụ a, ya wu onwan a, hun o gi dowapu ni enyi ekwa mgbonbepu hu. ²¹ Ozozu, enyi nwon oken onye nchu-egan hun ulo Osolobue ri eka a. ²² Ifiri ihien ndini we, ni enyi gi ni nwan obi enyi ile le obi erumali ndi gi ya wu onye nchu-egan don enya buruhe Osolobue. Ni enyi bja nwan makeni o giguu edeke e feku obi enyi, chanchanfu ihien ile obi te gi a ma enyi ikpe, gi mirin nwunni wuchanpu enyi ehụ.

²³ Nị ẹnị kwonkwenmę ni nwan olile-ẹn्या हु ẹn्या nwon—makęni Osolobue हुन kwe ẹn्या nkwa furu onye we gi e don ẹn्या. O k'e mezu nkwa a.

²⁴ Nị ẹn्या a chosonme ni uzọ ẹn्या e gi e me ibe ẹn्या e nwe ihien-osisu, a runzikwo orun ri mma. ²⁵ Ele हुन ẹn्या e gi a lato ison ibe ẹn्या a gbakikome ke ndi हु imę ẹn्या don e me. Kama, ni ẹn्या a kasị ibe ẹn्या obi, tumadu हुnni ẹn्या ri a हुन ke uhofin Di-nwonni-ẹn्या ri a riwaye nsue.

²⁶ Makęni, omeni ẹn्या a kpachanpu ẹn्या to njo e me, ebe ẹn्या maringwu ezioku, o nwonzini ejan owule hodun हुन we jenko d'a चु gi wepu njo. ²⁷ Kama, ihien k'a gha e che onye ahun wu ikpe-omuma हुन a tu egun le oken okun हुन jenko d'a dunpuchanrin ndi-ihenren Osolobue. ²⁸ Makęni, ebe o me ni onye owule dan Iwu Mozizi, e gbu w'e, emeni we omiken e—madu ebwo mobu eto shiahu eri n'o me ihien हु, ²⁹ nani k'i ro ni afunfun furu we k'e ye ndi legberi Nwa Osolobue k'a johan njo—ndi lenja edeke nkwerigbama हु we gi don we nsọ, kpasu Mmon-nsọ we gha men'e efoma iwe? ³⁰ Makęni ẹn्या a maringho Osolobue, onye हुन si, “Mme nwe e megwari; m k'a kukin ugwo?” sizi, “Di-nwonni-ẹn्या jenko d'e kin ndi nke e ikpe.” ³¹ Ihien a tu egun k'o wu ni ihian danye eka Osolobue हुन ri ndun.

Nyanhan Nị Kę Unu Don Bidon

³² Ka nyanhankwo ni oruru-ali हु unu gi kweri, ogen हु we gi shiapugwu unu ẹn्या; nyanhankwo ni ke unu don dingbuchanrin eje-afunfun bu oda biani ni unu; ³³ ke we don kparisonme unu, kpokosonme unu, ke unu don sonde ndi ozo we ri e me erira ta afunfun. ³⁴ Eghęe, unu a tade ni ndi ri ulo-ngan afunfun ogen हु; ogen we gi napu unu ihien unu, unu e gide ighogho din e, makęni unu a maringho ni unu le enwen unu nwon हुन ka mma le हुन k'a to jenin ejen.

³⁵ Etuhukwole ni obi-erumali हु unu nwon imę Di-nwonni-ẹn्या, makęni ugwo-orun rin'a e hiekwọ ogbe. ³⁶ Makęni, o rika mkpa ni unu din ndidi, ken unu हुन uzọ mesonme uche Osolobue, gi e nwonhen ihien हु o kwe nkwa a. ³⁷ Nọke ke Ekwkwọ-nsọ don ku, “Q hodu ekere,

onye हुन lalanj a bja—
o bieko.

³⁸ Kani,
okukwe ke onye nke m हुन ri ke m cho
k'e gi e bi.

O gbakin azuun,
ihien e asuoko m.”

³⁹ Kani, ẹn्या a ri ndi हुन a gbakin-azuun, gi erira tuhu; kama, ẹn्या ri ndi k'a gha e nwon **okukwe**, Osolobue e gi ifiri e zuopuha we.

Isi Nke Mmanai

Okukwe

¹ Kị wu nwan **okukwe**? Okukwe wu igi e don n'i k'e nwonhen ihien ri a tu ẹn्या a; igi ihien don, bu y'a rinj e leghan'a.

² Ufiri okukwe ndi mbu ahun nwe ke Osolobue gi kunni we ohunma. ³ Okukwe ke ẹn्या gi a ghotu ni oku-onu ke Osolobue gi ke uwa, ya wu ni we gha ihien ẹn्या ghaleni a legha memę ihien ndi हु ẹn्या e legha. ⁴ Ebelu nwe okukwe: iya k'o gi chuyeni Osolobue ejan ka nke Keni mma. Iya hajin Osolobue gi ku ni Ebelu ohunma, kpo a onye ri ke Osolobue don cho, shia n'a eri ni oyiye o ye ri mma. Makęni o nwe okukwe k'o gi wuru ni osunon'a n'o nwunhugwo o hukwo e ku oku* . ⁵ Enoku nwon okukwe: iya hajin Osolobue gi weri e shi elu-igwee ebe o ri ndun. O nwunhunni. A cho w'a, ahunzini w'a, makęni Osolobue e werigwo a. Makęni, ni Osolobue d'e weri e, Ekwkwọ-nsọ e kuol'a ni “o me ihien a suo Osolobue.”

⁶ Bu ihian as'eka me ihien a suo Osolobue, mmanị o nwegho okukwe. Makęni, onye owule bja d'e kunrun Osolobue k'e giriri a don n'o ri ari, n'o kuzikwo ndi a chokenmen'e ugwo. ⁷ Nua nwon okukwe. Ifiri e, ogen Osolobue gi gwatọ a ni ihien metuleni jenko d'e me, o no gi e don, gi egun Osolobue run ugbo-mirin pu-ichen, हुन Osolobue gi nwan zuopuha ezi-le-ulo ya wu Nua. Ihienni Nua me ke ikpe gi ma uwa. Nua no gi e wuru onye ri ke Osolobue don cho, wuru a makęni o nwe okukwe.

⁸ Ebrahim nwon okukwe. Iya hajin o gi kweri ogen Osolobue gi kpo a, si a shi ebe o jenko d'e ye e, o no jennę bu o marin ebe o jenko. ⁹ Okukwe k'o gi kwashi ali हु Osolobue kwe e nkwa d'e biri ke otunmuye—e bisonme imę odu. Erira ke Aziki le Jekopu, ndi rizikwo ndi Osolobue kwe ya wu nkwa, bisonme imę odu. ¹⁰ Ebrahim me erira makęni o bu obi le ẹn्या zinme obodo ahun nwon iyeto हुन k'a toni, obodo ahun Osolobue gi eka a rofuha, tun.

* **Isi Nke Mmanai**:4 Jenesisi 4.10

¹¹ Okukwe ke Ebrahim gi saēka mu nwa, osuon'a n'o kaguo egedi oda-oda; osuon'a ni Sara le enwen e wu agan. Makeni, Ebrahim gi e don ni Chuku hun kwe nkwa, furu we gi e don enya, n'o jenkọ d'e mezu nkwa a. ¹² Ya okennye ohuni ehụ a nwunhuguu ebe imu-nwa ri no mu umu bukenme oda—noke kokise ri elu-igwere, noke ejan ri mkpenren ohimin hun we ghaleni a saēka a gunguu.

¹³ Ndinj ile kwodon okukwe nwun, bu w'e ke nwonhen ihien ndi hu Osolobue kwe we nkwa, kanj, e lechegon we ihien ndi hu, gi ighoghob nabanhan we. We kwerezikwo ni we wu itumunye ime uwanj, e kuzikwo a. ¹⁴ Ndi e ku enina ri a ghosi n'o nwonguo alj enya we ri hun wu nke we. ¹⁵ Omeni alj hu we gha puha ke we te ri e ro, efe te hu a w'e gi kinazun. ¹⁶ Kanj, we ri a cho alj hun ka mma, ya wu, nke elu-igwee. Ya hain ifenren gileni e me Osolobue iza Osolobue we, makeni, ezioku-ezioku, o nwego obodo o kwademeni we.

¹⁷ Makeni Ebrahim nwon okukwe, ogen Osolobue gi lele e, o no bia d'e gi Aziki chu ejan. Onye nwen we kwe nkwa ndi hu no mema n'o gi akpu nwa a ohu chu ejan! ¹⁸ Nwa nwen we gwa a oku e, si, "Eka Aziki ke umu we jenkọ d'a kpo nke i k'a gha bia." ¹⁹ Ebrahim gi e don ni Osolobue k'a saēka weli onye nwunni. Ke ihien ile don me, o richanrinhu ke ebe o no gha ime onwun nwehenzi Aziki nke-esi.

²⁰ Aziki nwon okukwe. Iya hain o gi gozi Jekopu le Iso—kusonme ihien k'e me ime ndun we ihun.

²¹ Jekopu nwon okukwe: o d'a nwun, o no gozi onye-onye ime umu Josefụ ebuo, gi okpo a wuzo, hulua isi, fe Osolobue. ²² Josefụ nwon okukwe: ogen o gi jenkọ d'a nwun, o no ku oku opupu umu Izrelu jenkọ d'a gha Ijptu pu, gwa we ke we k'e me okpukpu a.

²³ Ndi mu Mozizi nwon okukwe. Ya hain we gi zueme Mozizi gha ogen we gi mu a d'e ru ifon eto, makeni we hun a ni o wu nwa pu mma oda-oda, atuni we egun iwu hu eze ye.

²⁴ Mozizi nwon okukwe: ogen o gi suepuha, o no ju w'a kpol'a nwa nwa-okpoho Fero, eze alj Ijptu. ²⁵ O hanrin n'o ka mma ni ya le ndi nke Osolobue wiri ta afunfun karj ime Osolobue njo ebe o n'a cho n'o ri-üwa, iri-üwa hun ghaleni a to. ²⁶ O gi e don ni mkpari le nlegberi hun gi ifiri Krajistj bianj ihian wu aku-le-üba hun ka aku-le-üba ri Ijptu. O me erja makeni o bu enya zinme ugwo-orun lalanj. ²⁷ Makeni o nwe okukwe, o no gha Ijptu pu; egun atun'a ni iwe jenkọ d'e we eze wu Fero. O leni enya azun, kama, o dinsomme leke si o ri e legha Osolobue, onye ahun we ghaleni e legha enya. ²⁸ Okukwe k'o gi me Mmemme-Nghafe le Ifesonme edeke ye onumuzo, hun o gi me ni mmom-ozu hu ri e gbu umu ikennye ibuzo ndi Ijptu e gbuni umu ikennye ibuzo ndi Izrelu.

²⁹ Okukwe ke ndi Izrelu gi ghafe Ohimin-Ufie leke si we ghako akpakali. Kanj, ogen ndi Ijptu gi cho ni we nwen ghafe, mirin no rukpume we, we no ragbu enwen we.

³⁰ Okukwe ndi Izrelu nwe ke ugba Jeriko gi dan ogen we gi jenhunmeguu a akpu-uhohin esa. ³¹ Okukwe igbaraja hu wu Rehabu nwen hain o gileni son ndi hun nufu isi la ntikpo—makeni o gi ifiri okukwe e gi udon nabanhan ndi Izrelu hu gi nzuzue bia d'e lele alj we wu Jeriko.

³² Ki m k'e kuzi nwan? Ogen arja, nke m'e te kume oku Gidionj le Barakj le Samsinj le Jefta; oku Defidi le Samueju le ndi amuma mbu-mbu—³³ ndinj ile nwon okukwe—gi e meri alj ri ichen-ichen; gi e ki okiki zinrinni; gi e nwonhen ihien Osolobue kwe we nkwa a; gi e kpukinsonme eworo onu; ³⁴ gi e tinyun oken-okun; gi e wanahin ogbugbu we te k'e gi opia-agma gbu we; gi e nwonhen iken ebe ndun guguu we; gi e kpa iken agha; gi e chuziza ndi-agma ndi alj ozo. ³⁵ Ikpoho ndi hu ime we nwe okukwe, Osolobue no gi e welini we ndi nke we nwunhuguni.

Nke ndi ozo wu ni we gi ifiri okukwe we meshi we iken oda-oda, kanj a ju we w'a hatule we, hun nke w'e gi tuhu okukwe we, makeni we nwun, we k'e lihizi ri ndun ka mma.

³⁶ A kpa we ndi ozo ye emu make okukwe we, gbu we mkpinsi; e kende we ndi hu ime we egbun, tu we ye ulo-ngan—make okukwe we. ³⁷ E gi we guma magbu ndi hu ime we; a kpowa we ndi hu ime we uzo ebuo; e gi we opia-agma gbu ndi hu ime we.

Akpukpo atunrun le akpukpo ewu suo ke w'a hun e yi, e nwe we ihien owule mobu ndi e yeni we eka; e kpoko we we; e meja we we! ³⁸ Uwanj efuruni ndi no erira! W'a wahunme ime atu le elu-ugu le ime okoro le onu ndi risomme alj.

³⁹ Ezie, we ku oku ndinj ile ohunma make okukwe we, kanj, o nwonni onye owule ime we hun nwonhen **ihien ahun** Osolobue kwe nkwa a. ⁴⁰ Makeni, Osolobue kwademeni enyi ihien ka mma, hun o gi me ni ezuko we oke bu enyi a ri a.

Isi Nke Mmebu

Ni Enyi Sonme Nzomuku Krajistj
(Mat 11.28-30)

¹ Ya wu, ebe o me nwan ni igunrun ndi osheri han enina fihunme enyi lekè ogbo*, ni enyi lato nwan ihien owule hun a nyindanni enyi, natozikwo njo ahun e mesonme enyi uke. Ni enyi dikenme, gba osoni Osolobue ketoni enyi, ² bu enya zinme Jizosi, hun wu mbidon le ogugu okuwe enyi; hun gi ifiri ighoghò hun ri e che ne dingbu obe hu, legberi ifenren rin'a. O nodiguo nwan ali eka-nni ukpo Osolobue.

³ Rokpo ni onyei dingbu ihien ahun ile eka ndi-njo—amamgbe ndun a guu unu mobu unu e tuhu okuwe unu. ⁴ Ogunnji unu ri e che njo, unu e ke cherude e ebe o no napu unu ndun unu. ⁵ Unu a zogoude oku nkasi-obini Osolobue ku, hun o gi a gba unu umè nòkè umu a ra? O si,

“Nwa m,
elegberile afunfun Di-nwonna-enyi gi a zun i;
anile ndun guu i ebe o ri a jugbo i;

⁶ makei,

afunfun ke Di-nwonna-enyi gi a zun

onye o bu obi;

onye hun o nabanhan nòkè nwa a

k'ò fian mkpinsi.”

⁷ E digbu ni nwan afunfun, e weri e nòkè ozunzun. Osolobue gi e a ghoji ni umu a ke unu wu nke-esi. Elee nwa ke nedi e ghaleni e ye afunfun ebe o n'a zun a? ⁸ Omèni eyeni we unu afunfun we gi a zun nwa ke we don e ye onye owule wu nwa nke-esi, ya wu ni unu ele umu nke-esi. ⁹ Ebe o me ni enyi a gbayegho ndi nedi enyi ri elu uwanj ogen we gi e ye enyi afunfun we gi zun enyi, o furuni ni enyi wepuha obi enyi bu enwen enyi che okpuru Nedi enyi nke ime Mmon wu Osolobue, keni enyi hun uzo nwon ndun? ¹⁰ Ndi nedi enyi e yegho enyi afunfun ekerè ogen ebe we n'a zun enyi ke we marinhan, kanj ya le enwen e wu Osolobue gi afunfun a zun enyi keni o rini enyi mma nke-esi, keni enyi son e ri nsò. ¹¹ Afunfun w'e ye ihian we gha a zun a ra suo usuo ogen hu ihian gi ri ime e, ufu k'ò fu. Kanj, omeguu, o mipuha ni ndi we gi e zun mkpuru, hun wu udon le ibi ke Chuku cho.

Ndunmodun Le Eka-ntin

¹² Gbakemè ni nwan eka, unu a gbakemèzikwo mkpu-uku ndi ahun ri a ma nni. ¹³ Kwa ni ni nwan oku unu uzo zinrinni, keni uku rileni iken hun uzo dinhin, amamgbe o kwapu.

Ajukwole Ni Eyemeka Osolobue!

¹⁴ A liliama ni ni udon a ri egbata unu le onye owule le ni unu a rizikwo nsò, makei onye rileni nsò ahunko Onye-nwonna-enyi.

¹⁵ Hun n'a n'o nwonna onye efoma Osolobue fie; ni ize arini ime igunrun unu, buhe nsongbu, meru ndi bu oda—erira mkpogun don e suepuha. ¹⁶ Hunzikwo n'a ni o nwonna onye ri a ghereni, mobu onye nòkè Iso—hun nwonleni ihien o kpò ihien Osolobue, hun gi ifiri okwa ihien-oriri ohu repu onodi nwa-ibuzo o wu. ¹⁷ Unu a maringho ni omeguu, o no cho ni o nwonhen ngozi hu, kanj a ju w'a; o sani eka gbehuto ihien, osuon'a n'o gi enya-mirin cho ngozi hu.

¹⁸ Makei, ele ihien we a saeka e metu eka ke unu bia d'e kunrun—nòkè ke umu Izrelu don bia Ugu Sainaj; ele oken okun ri e nwunni le ishi le ebe we no a kwan “okokoko!”; ele oken ufere ri a kpòni. ¹⁹ Ele olu opi ri a hannj le olu ri e ku ihien o me ni ndi nun'a no rioma ni asa we eka nuzi— ²⁰ makei obi we asanj eka bu iwu o ti: ni, “Ihien owule ehù a metu ugu hu, we magbu e, osuon'a ni anu ro!” ²¹ Ihien ile we ri a hun a wukemèke ihien egun, nke wu ni, Mozizi le enwen e nòdè si, “Egun ri a tu m, ehù ri a ma m nni!”

²² Mba! Ugu Zayonu ke unu bia, obodo uku Osolobue ri ndun, Jerusalem hun ri elu-igwee; unu bia d'e kunrun igunrun ndi mmon-ozì we ghaleni a sa eka a gun; unu bia d'e kunrun ndi ri e me mmemè, a ghoghò. ²³ Unu a biaguo d'e kunrun igunrun umu ibuzo Osolobue, hun we deye efan we elu-igwee. Unu a biaguo d'e kunrun Osolobue hun wu oka-ikpe ihian ile. Unu a biaguo d'e kunrun ndi bi elu ke Osolobue don cho hun Osolobue meguu nwan mmon we zu oke. ²⁴ Jizosi ke unu bia d'e kunrun, onye hun e wegbama Osolobue le ihian ime nkwerigbama ohun. Unu a biaguo d'e kunrun edeke-nfesonme ahun hun ri e ku ihien ka mma kari mmegwari ahun edeke Ebelu si we megwari, makei onwan si gbaghari.

²⁵ Hunkwò n'a nwan ni unu apanj oku Osolobue, onye ahun ri a gwa unu oku ogenni. Makei, omèni awanahinnj we ogen hu we gi pa oku Mozizi hun no elu-uwani ogen ahun a do we eka-ntin, enyi asakokwo eka wanahin kaka, omèni enyi a pa oku Osolobue hun gha elu-igwee a do enyi eka-ntin. ²⁶ Ogen hu, uwa ke olu e zinzin; kanj, ogenni, o kweguo nkwa, si, “M k'e zinzini ihien ile: elezi uwa suo ke m siko nwan d'e zinzin, m k'e zinzinikwo elu-igwere ile le ihien rin'a.” ²⁷ Okuni o ku: “M k'e zinzini” ri a ghoji ni Osolobue siko d'e wepu ihien ndi hu we a sa eka e zinzinfu, ya wu ihien we ke eke, keni o hun uzo hodu hun

* Isi Nke Mmèbù:1 Griki: orukpu

wè ghalèni a saèka e mēhunmē. ²⁸Ebe o mē nwan nī ɛnyi rī e nwonhēn alī-eze hūn wē ghalèni a saèka e mēhunmē, nī ɛnyi gi nwan ekele lē egun lē ɛhū-omūma-nni fe Osolobū ɛ ofufe furu hūn ọ nabanhan; ²⁹makèni ezioku-ezioku, Chuku ɛnyi wū ọkūn hūn e bu ihien e ri.

Isi Nke Mmèto

Obibi Hūn A Sūo Osolobū U sūo

¹E nwe nī ihien-ọsusu ọmunē unū ime Kraistī oge ile. ²Egikwōlē nī inabanhan ndī ọbia gu egu—makèni, o nwonu ọ ndī gi ɛnina nabanhan ndī mmōn-ozī, lee wē ọbia—bu a marin wē nī ndī-mmōn ozi rō. ³A nyanhan nī ndī rī ulō-ngan nōkē sī unū lē wē rī ulō-ngan; a nyanhan nī ndī wē rī e mēshi-ikēn nōkē sī unū kē wē rī e mēshi ikēn. ⁴Gbayekēnmē nī ọlūlū di-lē-nwunye; kē di kē nwunye ewiwikwōlē enwēn ɛ, mēru elu-ukpo wē*—makèni Osolobū jenkō d'a ma ndī ugherē ikpe. ⁵Anikwōlē nī ɛnina alī, nī ɛlē idonmēsōnmē unū ihien-oriri—iwu ihien-oriri hūn bantulēni nī ndī e donmē nī wē erere. ¹⁰Ukpo nchū-ẹjan nke ɛnyi wū ọdī hūn o mē nī ndī nchū-ẹjan hūn a rūn ime Ọdū-ofufe akan hū efurunī nī wē rī ihien rī n'a.

egun atukō m;
kī ihian k'a saèka mē m?"

⁷Nyanhan nī ndī-ndu unū, hūn gwa unū oku Osolobū; lekpo nī ihien ndun wē rūnpūha; kīnrin nī okukwe wē. ⁸Kē Jizosī Kraistī rī unyanhūn k'ọ rī tanni; ọ k'a rī ɛrira jēnin ẹjēn. ⁹Awukwōlē nī ndī wē gi nkuzi rī ichēn-ichēn e dufie; makèni ọ rika mma ebe ọ nọ mē nī eyemēka Osolobū kē obi gi ru ihian alī, nī ɛlē idonmēsōnmē unū ihien-oriri—iwu ihien-oriri hūn bantulēni nī ndī e donmē nī wē erere. ¹⁰Ukpo nchū-ẹjan nke ɛnyi wū ọdī hūn o mē nī ndī nchū-ẹjan hūn a rūn ime Ọdū-ofufe akan hū efurunī nī wē rī ihien rī n'a.

¹¹Onyē-isi nchū-ẹjan Ofufe-akan hū e webanhan ẹdeke anū wē gi chū-ẹjan njo ime Ebehu Kachanrin Nso, kanj w'e bu anū hū e shi ebe ihian bilēni d'a dūn ọkūn. ¹²Ya hain Jizosī gilēni nọ ime obodo nwunhūn, kama wē gha ime obodo wepu a d'e gbu, kēni ọ hūn ọzọ gi ẹdeke ẹ don ndī ihian nso. ¹³Nī ɛnyi gha nwan ime obodo pu, buru ẹ ebehu ihian bilēni—d'e sōn ẹ narin ihien ifenrēn wē mē ɛ, ¹⁴makèni ɛnyi e nwon obodo ọwulē hūn k'a tonī elu ọwanj ɛnyi rī; kama, ɛnyi rī a tū ɛnya obodo hū lalanj. ¹⁵Nī ɛnyi ghama nī nwan ẹka Kraistī a ja Osolobū mma oge ile, makèni ebe Osolobū rī, ọhūn wū ẹjan ɛnyi rī a chuyen'e—mkpuru ọ rī a ghorī ọgb'onū ndī rī e fen'ẹ, a kpoku ẹfan a.

¹⁶Hūn n'a nī unū hū e mē mma lē nī unū e keye ibe unū ihien unū nwon, makèni ọdī ẹjannī a sūo Osolobū usūo.

¹⁷E humē nī nī ndī-ndu unū isi; e bu nī enwēn unū e che okpuru wē. Makèni, wē rī e lepū umē-ndun unū ɛnya. Wē jenkō d'e ye Osolobū mgbakō banyeni unū. Hūn n'a nī wē gi ighoghō ye ya wū mgbakō, ɛlē ɛnya-mirin, makē ọ gha a jo unū njo.

¹⁸E mē nī nī ɛnyi ekpere. Makèni, ɛnyi a maringhō nī obi ɛnyi rī ọchan, nī ɛnyi a chozikwō nī ɛnyi e bi obibi nwē ọghō ime ihien ile ɛnyi rī e mē. ¹⁹M rī a rīokēnmē unū, mē nī ihienī, kēni wē hūn ọzọ wekinhēn m ebe unū rī ẹgwa.

Ekpere

²⁰Osolobū e ye udon; iya gha ọnwun wekinhēn Di-nwōnni-ɛnyi wū Jesu, okēn onyē-ndu atunrūn ahun wē gi ẹdeke ẹ (ya wū ọnwun a) biye nkwerighama itēbitē hū Osolobū tumē ẹka; ²¹ya dodo yechanrin unū ihien ile rī mma hūn unū e gi mē uche ɛ. Ya dodo mē ɛ, kēni ihien a sūon'a hūn ọzọ e mē ime ndun ɛnyi ghahanj Jesu Kristi. Ọghō ya rinj Jizos' Kraistī oge ile jēnin ẹjēn! Isē.

Oku Ikpazūn

²²M rī a rīo unū umunē m, dodo, nabanhan nī oku nkasi-obini m de nī unū, n'ọ suekēni.

²³M cho nī unū marin nī a hatuguo wē nwēnē ɛnyi wū Timoti—n'ọ ghaguo ulō-ngan pūha. Mmē lē 'ya jenkō d'a wī m lalanj d'a hūn unū, omēni ọ biaghō ẹgwa.

²⁴Kele nī ndī-ndu unū ile lē ndī-nso ile. Ndi hūn gha Itali bīa rī ekele unū. ²⁵Ẹfoma Osolobū ya rinj unū ile. Isē.

* **Isi Nke Mmèto:**4 Di esonlē okpoho ọzọ; nwunye esonlē okēnyē ọzọ.

Ekwkw-Ozi Jemisi De

¹ Mmē wu Jemisi de ehuhuo-ozini. M wu igbon Osolobue le Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi. M ri e dejenni ndi ikpun-ulo mmebu alI Izrelu, hun risonnme alI ndi ozo ri ichen-ichen ya; e kele m onu!

Afunfun, Okukwe Le Amamihiēn

² Umunē m, ogen owule udi onwunwan ri ichen-ichen gi a biani unu, weri n'e ni ihien unu e gi ghoghō ro—³ make ni unu a maringho ni we lele okukwe unu, o weheni unu ndidi. ⁴ Ni ni nwan ndidi runchanrin orun a, keni unu hun uzo wuru ndi ka ehū, zu oke, nwonleni ebe we no a la azun.

⁵ Onye owule ri ime unu hun marileni ihien o k'e me, ya me ekpere rjo Osolobue hun a shiapu efo e ye ihien—o k'e ye e amamihiēn. ⁶ Kanj, ya gikwo okukwe rjo; y'e gikwole obi ebuo, kaka. Make ni, onye obi-ebuo nohu ke ebiri-mirin ohimin hun ufere ri e nu, e nuhunme. ⁷ Onye no erira y'e rokwole n'o k'e nwonhen ihien owule aka Di-nwonn-enyi, ⁸ make ni onye obi-ebuo k'o wu; ime ihien ile o me, a ra sa aka kwademe obi e, me ihien owule.

Egbeyele Ni Onye Owule

⁹ Onye owule kwerini bu o wu ogbenye, ya ghoghoma ni Osolobue e bushiguo a elu; ¹⁰ hun wu odafin ya ghoghoma ni e wetuguo w'a anj. Make ni, ndi-idafin jenkō d'a ghafe ke obobo ofia: ¹¹ anwun wahu, efifia ri ofia e shinwun, obobo e a danfu, mma a agu! Erira k'o riji ni ndi-idafin, we k'e shinwun ebe we ri e bi elu we.

Onwunwan

¹² Onye owule gi ndidi son onwunwan k'a narin ngozi, make ni, o fua ohunma, Osolobue e gi ndun ahun o kwe ndi ihien e a suo nkwa a tu onye ahun ugon mmeri.

¹³ Onwunwan bia ni ihian, y'a sikwole, "Osolobue ri a nwan m." Make ni, eje-ihien ara gun Osolobue egun omume; ya le enwen e ara nwanzikwo ihian. ¹⁴ Ni onwunwan biani ihian wu ni eje-ihien la a enya, gunma a. ¹⁵ Ihien ojila-enya kwonkenmeguu ihian, o mupuha njō; njō karaguo, o mu onwun.

¹⁶ Umunē m, anikwole ni we dufie onu. ¹⁷ Make ni, ihien ile we shiapu-efo ye le ihien owule zu oke we e ye eye gha elu-igwee, aka Osolobue, bia. Osolobue wu Nedi hun e ye ukpe ile rinj hun ghaleni e bi ekana—a ra gbehuto, ara yebe ukpe, yeme ishi. ¹⁸ Iya kwademe obi e, shiapu efo mudonzi enyi, ghahani oku e hun wu ezioku, keni enyi wurun'a mkpuru-ibuzo o gha ime ihien ile o ke ghorj.

Inu Oku-Chuku Le Igi E Bi

¹⁹ Umunē m ri m obi, marin ni onwan: onye owule ya a nukpo oku; y'e kukerinin oku; y'e bukerinin olulu—²⁰ make ni olulu ihian ara runpuha ihien Osolobue cho. ²¹ Wepu ni nwan ihien ile ru unyin le eje-ihien ile unu ri e gi e mekarj enwen onu; onu e welua enwen unu alj, nabanhan oku Osolobue we kunye ime obi unu, hun k'a s'eka zuopuha umē-ndun unu. ²² Kanj, e gikwo ni ya wu oku Osolobue e bi; awukwole ni ndi a nu onun suo, hun ri e dufie enwen we. ²³ Make ni, onye owule hun a nu oku-Chuku bu ara gi e bi nohu ke onye gihu ughgbe lee enwen e. ²⁴ Eghē. Make ni, o leghahu enwen e, gha ebēhu pu, o zo ke o no ozigbo. ²⁵ Kanj, nke ndi hun e leban enya iwu hu zu oke wu oku Osolobue, hun e me ihian e nwonrin enwen e, omēni w'e dikemē, mesonmē ihien o cho—ni emēni we ndi a nu, a zo ihien we nu, kanj ndi e gi e e bi, Osolobue k'a gozi we make ni we ri e gi e e bi.

²⁶ Onye hun sj n'o ri e fe Osolobue bu ara kwodon ire e, ri e dufie enwen e; ofufe e wu ihien-eti. ²⁷ Ezigbo ofufe zu oke, ruleni aru enya Osolobue Nedi enyi wu hunni: ilepu ndi nwonleni nne mōbu nedi le ndi di we nwun enya ebe we ri a ta afunfun—lezi idonmē enwen ihian make uwa gha e meru a.

Isi Nke Ebuo

Egbeyeleni Ihian

¹ Umunē m, ebe o me nwan ni unu kweri ni Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi, Di-nwonn-enyi nwe ogho, ni unu wuruzi ndi e gbeyeni ihian?

² Omēni onye yi ekwa-oma nanranj, yisonmē ola-eka goru, a banhan ebe onu ri e zu, ni ogbenye yi ekwa rileni mma kaka a banhanzikwo ebēhu, ³ onu a gbaye hun ken ekiken ri

mma, si a, “Dodo, nodi ali ocheni ri mma,” si hun ogbennye, “Wuzo ebeku,” mabu “Nodi ebeni uku m ri”—⁴ ohun a ghosigunoni ni unu e gbeyeni ihian ime igunrun unu, ni unu e gi obi zinrinleni e me ihien unu? ⁵ Umune m ri m obi, gon ni ntin! Osolobue a horiguoni ndi-igbennye? Egehe, o horiguoni ndi-igbennye ime uwanu ni we wuru ndi-idafin ime okukwe, wuruzikwo ndi k'a banye Ali-eze hu o kwe ndi nwe ihien-osusuo a nkwa. ⁶ Kani, unu e legberi ndi-igbennye! Ele ndi-idafin a kpangbu unu? Ele we a dojen unu ogwa? ⁷ Ele we e kuto efan Onye hu rchanrin mma hun unu ri a za?

⁸ Omeni unu e donme iwu hu Eze ye ke we don de e ime Ekukwo-nso, iwu hu hun si, “Thien ibe i ya suo i ke i ihien i don a suo i”—unu e meguo ihien ri mma. ⁹ Kani, omeni unu e gbeyeni ihian, unu ri e me njo, ikpe a maole unu makeni unu ri a dan iwu. ¹⁰ Makeni, onye donmechanrin iwu ile—dan ohu, ikpe a maol'a noka onye danchanrin iwu ile. ¹¹ Makeni, Osolobue ohu hu hun si, “Agherele,” iya sizikwo, “Egbule ochu.” Ya wu, omeni y'e gbu ihian, y'a danchanringuo iwu hu ile—osun'a ni y'a ghereni.

¹² Ya wu, ke iku-oku ke omune, e mechanrin ni we ke ndi we k'e gi iwu hu e me ihian e nwonrin enwen e kin ikpe. ¹³ Makeni, onye owule meleni ebere, we jenkoni d'e kin e ikpe, emekoni w'a ebere. Ebere y'e meri ikpe-omuma.

Okukwe Le Orun

¹⁴ Umune, elee erere k'o ban n'i si ni i nwon okukwe, omeni y'e gin'e run orun? Ni okukwe ahun saeka zuopuha i? ¹⁵ Omeni eka ezuni onye nke Krajist ibe unu ukun mabu ni ihien o k'e ri uhuhin hu a ri a, ¹⁶ onye ohu ime unu a si a, “Ijen ewere-o! Oyi atukwole-i-o! Rijunkwo ef-o!”—kani, y'e yen'e ihien eh u a cho. Elee erere k'o ban?

¹⁷ Ya wu, okukwe nodini bu egini w'e run orun a nwunhunguo.

¹⁸ Kani, ihian k'a si, “Onye le nke e ro: nke i wu okukwe, nke m wu orun.”

Aziza m wu, “Ghosidele m ke onye owule e gi saeka nwon okukwe nke-esi bu orun ari a. Mme nwen, m jenkoni d'e gi orun m ghosi i okukwe m.”

¹⁹ Y'e nwongho okukwe nu—hun i gi kweri ni Osolobue ohu suo ri, ele iya? Y'e meke-o! Kani, eje-mmom kwerezikwo ekweri!—ya ke egun gi a tu we, eh u a ma we nni!

²⁰ Onye-nzuzul i cho ni we ghosi i ni okukwe nodini bu y'e gin'e run orun a nwunhunguo? ²¹ Ele ihien nedi enyi wu Ebrahim run ke Osolobue gi kun'e ohunma—ogen hu o gi wehe nwa a wu Aziki, n'o gi e chu-ejan elu ukpo nchu-ejan hu? ²² Y'a hun a? Okukwe e le orun a rungbama; ihien o me ke okukwe e gi zu oke. ²³ Erira ke ihien hu Ehuhuo-nso ku don mezu, ni, “Ebrahim kweye ni Osolobue, Osolobue no gun a yen'e, kpo a onye ri ke Chuku cho, kpo a opu a.”

²⁴ Y'a hun a nwan ni ihien onye run ke Osolobue gi e kun'e ohunma—ele okukwe suo!

²⁵ Ele erira ke Osolobue gizi gi ihien igbaraja hu wu Rehabu me kun'e ohunma—ogen hu o gi nabanhan ndi hun Joshua zi d'e gi nzuzue lele ali Jeriko, zueme we, yen i we eka ghashi uzo ozo wanahin? ²⁶ Ya wu, k'o don me ni eh u ihian mmom rileni a nwunguo, erira k'o donzi me ni okukwe orun rileni a nwunguo.

Isi Nke Eto

Izun Ire

¹ Umune m, emele ni ndi-nkuzi, ndi-nkuzi, makeni onu a maringho ni eka we k'e gi kin enyi ndi-nkuzi ikpe k'a ka e ze. ² O runahinsomme enyi ile arunahin. Onye owule oku-onu ghaleni arunahin e zugu oke, o k'a sazikwo eka kwondonchanrin eh u a ile.

³ Enyi kenme eshin onu keni o hume ni enyi isi, enyi k'a saeka ki eh u a ile. ⁴ Lezide ugbo-mirin: osun'a ni e hika we ogbe, osun'a ni oken ufere suo nwon e bu we—sterin mehu ekere ke onye a nyan n'a gi a fi a e shi ebe owule o cho. ⁵ Erira ke ire rizikwo—mkpamkpa-eh u me ntin ro, kani o kukari enwen e!

Lezide nwan ke okun me ekere a dunfu egboko! ⁶ Ire wu okun nke-esi. Ire nohu ke ebe we no bu njo han ke uwa ile che enyi eh u! O ruchanrin eh u ile unyin! O bu ndun i ile e che ime okun! Okun ire gi a dun gha okun-mmom a bja.

⁷ O nwonni udi anu owule hun a kpa ani, hun a ri ari, hun ri ime ohimin mabu nnunu hun ihian keleni zun mabu hun o me ni ihian asako eka zun a. ⁸ Kani, o nwonni onye owule wu ihian hun k'a sa eka zun ire. Eje-ihien ghaleni e zu iken k'o wu. Eje-nshi hun e gbu ihian ya jun ime e. ⁹ Ya ke enyi gi a ja Onye-nwonni-enyi le Nedi enyi mma; iya ke enyi gizikwo a bu ihian we ke udi Osolobue onu! ¹⁰ Onu ohu hu ojija-mma gha a puha ke ibu-onu ghazi a puhal! Umune m, o furuni n'o ri enina. ¹¹ Ni isi-mirin ohu gha onu ohu a gba puha mirin ri mma hun a suo usuo le hun e lu ilu? ¹² Umune m, ni osisi figi mi mkpuru olivu? Ni osisi grepu mi mkpuru figi? Mba! Ya wu ni mirin hun a suo nnu-nnu a s'eka wefuha hun a suo ohunma.

Amamihien Nke Osolobue Le Nke Ekwensu

¹³ Onyẹ marin ihien nke-esi ime igunrun onu? Onyẹ nwẹ nghota? Ya gi obibi ri mma o ri e bi le k'o don e welua enwen e ali ghosi ni ihien o ri e me gha ezigbo amamihien a bia. ¹⁴ Kanj, omeni eje enya-ufu le icho nke-i nke-i ri i obi, ezumekwole ezioku rin'a, a nyan isi ni y'a maringuo ihien, makeni ntu k'i ri a tu.

¹⁵ Elekwọ enu-igwee ke udi amamihien hu gha bia! Nke uwa ro; nke ihian-mmaka ro, eka Mmon-nsọ arja; nke Ekwensu ro. ¹⁶ Makeni ebe owule enya-ufu le icho nke-i nke-i ri, ebehu ke we no a hunzi isusu le udi eje-ihien ile ri ichen-ichen.

¹⁷ Kanj, nke amamihien ahun gha elu-igwee bia—nke ibuzo wu ni o nwonni kaka eje-ihien owule rin'a; udon k'o cho, a ra me iken-iken; o lee k'o ri ndi ozọ; ebere le mkpuru ri mma jun ime; a ra gbeye ni ihian; ihunnai arja a. ¹⁸ Ndi-udon marin ke we don e gi udon a kun mkpuru, o mipuha ezi-omume.

Isi Nke Ẹno

Awule Owu Uwa

¹ Elebe ke ikpe risonme ime igunrun unu gha a bia? Elebe ke ogun risonme ime igunrun onu gha a bia? Ele ihien ndi ahun a gungbuni unu ri ime unu a lu agha? ² Unu cho ihien ni unu enwonhenni ihien unu cho, unu e gbume ochu. Ihien na unu enya, ni unu asani eka nwehen e unu e kpeme ikpe, luma ogun.

Unu enwon makeni unu ara riọ. ³ Unu riọ unu ara nwonhen—makeni ihien unu bu obi arj mma: unu ri a riọ hun unu e gi me ihien a suo ni unu. ⁴ Ndi obi we rileni uzọ ohu! Unu amarin ni iwu owu uwa wu iwu enenren Osolobue? Ya wu, onye cho n'o wuru owu uwa o henrin enenren Osolobue. ⁵ Ra unu ri e ro ni Ekwkw-nsọ enwon ihien o ri e ku ogen o gi si ni "Enya a fu Mmon hun Osolobue we che ime enyi ufu omeni enyi ri uzọ-ebuo?"

⁶ Kanj Osolobue e yecheni eka, e yecheni iken; ya hajin Ehuhuo-nsọ gi si, "Osolobue a nokin onye-mpache uzọ, kanj, o yeni onye e welua enwen e ali eka." ⁷ Ya wu, bu ni nwan enwen unu che okpuru Osolobue. Che ni Ekwensu ogun, o k'a ghanj unu oso. ⁸ Nokunme ni Osolobue keni Osolobue nokunme unu. Kwopu ni eka unu, ndi njo! Chanchanu ni obi unu, ndi obi-ebuo! ⁹ Goo ni! Kwan ni! Enya-mirin ya gba unu! Emu unu ya henrin ekwan, unu a na ighoghọ unu to, sukuru!

¹⁰ Wenya ni enwen unu ali ebe Di-nwonni-enyi ri keni o bushi unu enu.

Ekotole Ni Ibe Unu

¹¹ Umune m, ekujakwole ni oku onye Itu-Kraisti ibe unu, makeni onye owule kuja oku onye Itu-Kraisti ibe e mobu kin e ikpe ri e kutọ Iwu Osolobue ye, e kin Iwu Osolobue ikpe. I gha e kin Iwu ikpe, y'elezi onye e donme Iwu—y'a wuruguo oka-ikpe! ¹² Onye ohu suo ri hun e ye Iwu, onye ohu hu wuzikwo Oka-ikpe; iya a sa eka a zuopuha, iya a sazikwo eka e tikpo. Onye k'i wu nwan i gi e kin onye Itu-Kraisti ibe i ikpe?

Kpachanpu Ni Enya Banyeni Inyan-isi

¹³ Lee ni enya, unu ndi hun a si, "Tanni mobu ekile, enyi k'e jen alinj mobu ani-nei; enyi k'a no ahua ebehu—zun afia, kpa egbo"—¹⁴ bu unu amarin ihien eki k'a mu! Ki wu ndun i? O nohu ke igirigi hun a puha, o nohu ekere, o fopu! ¹⁵ Ihien furu unu k'e ku wu, "Omeni uche Di-nwonni-enyi ro, enyi k'a ri ndun, me ihienni mobu ihien-nei." ¹⁶ Kanj, hun nke unu e gi e ku erira, unu hu a pache, a nyan isi. Udi inyan-isi ile no enina wu njo.

¹⁷ Ya wu nwan ni onye owule marin ihien furu o k'e me bu o men'e, e meole njo.

Isi Nke Isen

Ndi-idafin, Kpachanfu Ni Enya!

¹ Unu ndi-idafin, gon ni ntin: kwanmakwo ni ekwan; e gokwo ni—make nsongbu hun lala ni ni onu!

² Aku-le-uba onu e wiwiguo! Ekika e ripuguo ekwa unu! ³ Goru unu le ola onu a gbago nchara! Ncharanj we gba k'a shiagbu unu eri; o jenko d'e ripu uru ri unu ehu ke okun don e ri ihien. Unu a kpatoguo aku-le-uba ime uwanj ruguu njedeme. ⁴ Gon ni ntin! Egho-orun ndi sun ni unu ofia, hun onu gi mmegbu ju ni onu akuko ugwo ri nwan a kwan! Ekwan ndi ghoni unu ihien-ugbo e ruguozj Nna nwon iken ile ntin! ⁵ Unu e biguo obibi eh-u-ufu le iri-ua elu uwanj. Unu a zunguo akp'obi unu tonj uhuhin ogbgu. ⁶ Unu a maguo ndi nwonlani ihien we me ikpe, gbu we—bu o nwonni ihien we ju unu!

Din Ndidi

⁷ Umune m, e nwon ni nwan ndidi d'e ru ni Di-nwonni-enyi a bia. Lee ni ke onye-ugbo e che mkpuru ihien o kunye ali hun rikemne e mkpa, e din ndidi ni mirin ibuzo le mirin ikpazun zueyeguu a ohunma-ohunma. ⁸ Unu nwen k'e nwonzikwo ndidi erira, kwonkenme obi unu—makeni obibia Di-nwonni-enyi a riguo nsue.

⁹ Umunę m, edenwinnwinkwoleni ni ibe onu, make Osolobue gha a ma onu ikpe—make ni Oka-ikpe e ruguo onumuzo, o d'a banhan! ¹⁰ Umunę m, leri ni agungun ndi-amuma hun gi efan Di-nwonna-enyi ku oku ogen mbu, keni unu gi e marin ke unu a don dingbu afunfun. ¹¹ Ezie, enyi a ja ndi din ndidi mma. Unu a nughọ ke Jobu don din ndidi; unu a hughozị udi obi Di-nwonna-enyi nwe, ni Di-nwonna-enyi e meke onye-efoma le onye-ebere.

Ekunle Iyi

(Mat 5.33-37)

¹² Hun ka mkpa umunę m, ekunle ni ihien owule, kaka! Ke elu-igwee ke enu-awa ke ihien ozọ owule—ekunle ni hun owule. Kama, omeni eghęe ro, si ni hu “eghęe;” omeni mba ro, si ni hu “mba” amamgbe ikpe-omuma a rini unu.

Ekpere

¹³ O nwe onye nwe nsongbu ime unu? Ya me ekpere. O nwegho onye ri a ghoghoni? Ya bu ebu ija-mma. ¹⁴ O nwe onye emu ri a ku ime unu? Ya kpọ ndi-isi uka ni we men'e ekpere, gi efan Di-nwonna-enyi hu ude kpu e. ¹⁵ Ekpere we gi okukwe me k'a zuo onye emu hu, Di-nwonna-enyi e weli e; omeni onye hu me njo, o gbaghari a ya.

¹⁶ A gwa ni nwan ibe onu njo onu me, e meni ni ibe unu ekpere—keni unu hun uzọ dinhin. Ekpere onye ri e bi ke Chuku cho gi akpakali obi e me nwon iken, o runkenme orun.

¹⁷ Elaija wu ihian hun no ke enyi. Kani, osuon'a n'o wu ihian, ogen o gi mekenme ekpere amamgbe mirin gha e zue—mirin ezueni orogbo ahua eto le ifon isin, ali ahunni mirin! ¹⁸ O no mezi ekpere, elu-igwere no ye mirin, ali no mi mkpuru a.

¹⁹ Umunę m, omeni o nwon onye owule ime unu gha ime ezioku kpahu, ni onye ozọ e wekinhen e azun; ²⁰ hun wekinhen e azun ya marin ni onye hu wekinhen onye-njo ri e huni azun k'a zuopuha me-ndun onye njo hu eka onwun, kpume njo bu oda.

Ehuhuo-Ozi Ibuzo Pita De Pita, Nke Ibuzo

¹ Mmē wu Pita hun wu onye-ozu pu-ichen Jesu Kristi de ehuhuo-ozini jenni ndi nke Osolobue rileni ulo, hun risonme ali ichen-ichen ri Azuun Pontusu le Galeshia le Kapadosia le Eshia le Bitinia—² ndi Chuku Nedi hoto hun Mmon-nso don nso—keni we hun uzọ humeni Jizosi Kraisti isi, leni we wuru ndi we fekpu edeke e—a ri we ochan. Efo ma le udon ya ri ni onu mmagi-mmagi.

Olile-nya Hu Ri Ndun

³ Ojija-mma ya ri ni Osolobue, hun wu Chuku le Nedi Onye-nwonni-enyi wu Jizos' Kraisti! O gigo oken omiken e mudonzi enyi, mu enyi ye ime olile-nya ohun ri ndun. O me ihieni ebe o no gha onwun weni Jizosi. ⁴ O meguo enyi wuru nwan ndi k'e nwehen ihien ndi hun o donmetoni enyi, ihien ndi hun ghaleni e rehi mobu a ruhu mobu a fapu. O buguo ihien ndini toni unu ime elu-igwee. ⁵ O gi nwan iken o gi wuru Osolobue e chemē unu, ghahani okukwe onu, keni nzuofuha hu o kwademegu, hun lalani ogugu-ogen, hun uzọ ru onu eka.

Osolobue Gi Afunfun E Lele Okukwe

⁶ Ihieni Osolobue me ri nwan e me unu a ghoghō—osun'a ni we ri nwan e gi afunfun ri ichen-ichen e lele unu ekerē ogen. ⁷ Igi ghosi ni okukwe unu wu nke ezigbo e. Erija ke we e gi okun e lele goru makeni o ri mkpa—goru hun e wiwini! Bu okukwe unu ka goru mkpa a ri, ka a ohunma-ohunma! Ya wu, o ri ka mkpa ni we lele okukwe unu, keni ogen Jizosi k'e gi bia, a ja we unu mma, yezikwo unu ogho le mgbaye; ⁸ Jizosi hun ihien e ri a suo unu—osun'a ni unu e ke leghatu e; unu kwerin'e—o sun'a ni unu ari nwan e legha a kikenni. Ohun e me unu a ghoghō oda-oda—oken ighoghō onu ghaleni a saeka a kowa! ⁹ Unu a ghoghō enina makeni unu hu e nwonhen erere ri okukwe unu—ya wu, we hu a zuofuha umē-ndun unu.

¹⁰ Nke nzuofuhani, ndi-amuma hun Osolobue gi ku oku efo ma hun jenko d'e ru onu eka te chokenme ali a, donrin enya leban a enya ebe we n'a cho ni we ghoha a. ¹¹ We hu a ju enwen we ihien Mmon Kraisti ri ime we ri e ku oku e ogen o gi gwato we afunfun Kraisti k'a ta le ogho k'e son n'e—a ju enwen we onye o ri e ku le ogen o gi jenko d'e gi me. ¹² Osolobue no ghosi we ni ele ifiri we le enwen we ke we gi e ku ihien ndi ahun we ku, kani, ifiri unu. Unu a nuguo nwan ihien ndi hu. Onu ndi ahun weheni unu ozioma ke unu gha nu we. Iken Mmon-nso ahun Osolobue gha enu-igwee zihē ke we gi zi unu ya wu ozioma. Ndi mmon-ozu nke a chokade ni we leghade ihien ndini!

We Kpo Unu D'e Bi Obibi Ri Nso

¹³ Ya wu, konrin ni nwan onun ime obi unu, e donrin enya e bi; buchanrin ni olile-nya unu che ngozi hu Jesu jenko d'e gi efo ma weheni unu—ogen o k'e gi bia. ¹⁴ Leke ezigbo umu hun e hume isi, emezile ni ihien ndi hu te ri a gun unu ogen unu keleni marin Jizosi. ¹⁵ Kama, obibi unu ya richanrin nso uzọ ile noka ke Osolobue hun kpo unu don ri nso. ¹⁶ Makeni Ekukwo-nso si, "Ri ni nso, makeni mmē nwen ri nso."

¹⁷ Ebe o me ni Osolobue hun ghaleni egbeyeni onye owule ke unu a kpo Nedi unu—Osolobue hun e gi ihien onye-onye me e kin e ikpe—gikwo ni nwan egun e bichanrin ogeni hoduni unu k'e bi elu-uwani unu wu itumunye.

Ke We Don Gbapuha Enyi

¹⁸ Unu a maringuo ke Chuku don gbapuha unu ime obibi-eti hu unu gha eka ndi muni unu nwehen; ni ele ihien e wiwini rikē egho ona (siva) mobu goru—ke we gi gbari unu, ¹⁹ kani, edeke hun rikemē mkpa—edeke Kraisti, hun ri ke nwa-ebulu ehu a zu oke nwonleni orusi. ²⁰ Osolobue a hotoguo a ni Osolobue d'e ke uwa, o ru ogen ikpazuunni, o no nwan wepuha a ifonrin-ifon make orinimma unu.

²¹ Unu a ghaguo nwan eka Kraisti bia d'e gi Osolobue don enya, Osolobue hun gha onwun weli Kraisti, ye Kraisti' ogho. Ya wu ni Osolobue ke unu kwerini; Osolobue ke unu ri e lee enya.

Onye We Gbafuha Nke-esi E Nwe Ezigbo Ihien-osusuo

²² Hunni unu chanchanguu nwan umē-ndun onu ghahani igbaye ezioke Osolobue, ihien onu ile kwerini k'a sa nwan eka a sotari ibe onu. Ya wu, gi ni nwan akpakali-obi unu e nwe ihien-osusuo ibe unu. ²³ Unu a wuruguo ndi we mudonzi. Ele mkpuru we gha a mu ihian hun a nwunni ke Osolobue gha mundonzi unu, kama, mkpuru ghaleni a nwun ke we gha mu unu.

Mkpuru ahun wu oku Osolobue—oku ri ndun, hun a to jenin ejen. ²⁴ Makeni, Ehuho-nsi si,

“Ihian ile nolu ke effia;
oghio ile ihian nwon nolu ke obobo effia.
Effia shinwun, obobo a danpu!

²⁵ Kani, oku Onye-nwonna-enyi
jenko d'e turu jenin ejen!”

Oku hu wu ozioma hu we zi unu.

Isi Nke Ebuo

Omuma Hu Ri Ndun Le Ebon Hu Ri Nso

¹ Ya wu, wepu ni nwan udi eje-ihien ile ihian gi e son ibe e, ero ile, ihunnai, iwe-enya le nkuto ile. ² Rike umu we mu nke ohun, a ni ni ekpiri mirin-eran ime-mmom hun ri ochan a do unu—keni unu hun uzo a ra a, e gi e e sue ime nzupuha unu, d'e ru isi e, ³ o me nwan ni ezioku ro ni unu a danminguo efoma Di-nwonna-enyi, hun a ni Di-nwonna-enyi ri mma.

⁴ Unu a biaguo nwan d'e kunrun e: omuma hun ri ndun—hun ihian ju; kani omuma we hori ahori, ri oken mkpa, k'o wu enya Osolobue. ⁵ Ime e, onye-onye ime unu wuzikwo omuma ri ndun. Noke omuma ndi ri ndun, o hu e gi unu a tun ulo ime-mmom, keni unu hun uzo wuru ndi nchu-ejan ri nso, hun gha aka Jizosi Kraisti a chu ejan ime-mmom hun Osolobue a nabanhan.

⁶ Makeni, Ehuho-nsi e kuguu a, si,
“Lee n'e, m ri e buto omuma ime obodo Zayonu,

omuma gin'e;
omuma m hori ahori, rikemem mkpa.
Ifenren emeko onye hun kwerini n'e.”

⁷ Ya wu, omuma hu ri unu mkpa oda-oda—unu ndi kwerini; kani nke ndi hun kwerileni—
“Omuma ndi ri a tun unu juto,
a wuruole hun gi ulo!”

⁸ O wuruguzi
“Omuma w'a kpogburu;
nkume a han we a dan.”

Makeni agbayeni we oku hu, ya hain we gi kpogburu—ke we don deto ni we ya.

⁹ Kani, unu nwen wu agbo Chuku hori ahori; ndi nchu-ejan Eze; ebon ri nso; ndi nke Osolobue—keni onu hun uzo e me onye owule a marin oken onun ri ichen-ichen Osolobue runsomem, Osolobue hun kpopuha onu ime ishi bu unu che ime ukpe e rigbu enwen e mma. ¹⁰ Oken mbu, unu “ele ndi nke Osolobue”, kani, unu a wuruole nwan ndi nke e; mbu, “omiken e eruni unu aka”, kani omiken e e ruguo nwan unu aka.

Enyi Wu Igbon Osolobue

¹¹ Ndi ri m obi, m ri a riu unu noku ndi obia le ndi rileni ani we, gbala ni ni egun ndi hun a gunsonme ihian hun a luson umen-dun unu agha. ¹² E bi ni obi kuru-oto ime igunrun ndi ali ndi ozo ri ichen-ichen kwerileni; keni, osuon'a ni we e kuja oku unu noku si unu e me eje-ihien, we k'a gha a hun obibi-oma unu—e gi w'e ye Osolobue ogho ogen o k'e gi bia.

A Gbaye Ni Ndi Ri A Kini

¹³ Gi ni ifiri Di-nwonna-enyi e hume ni ndi ile ri a kini isi—ke eze, hun wu onye-isi ndi okiki, ¹⁴ ke ndi Govano ri Azuun ichen-ichen a ki—noku ndi eze zi d'e ye ndi e me eje-ihien afunfun, a ja ndi me ihien ri mma mma. ¹⁵ Makeni uche Osolobue wu ni unu gi ime ihien furuni kpuin ndi-nzuzu ri e ku ihien we marinleni onu; ¹⁶ e me n'e ke ndi wuleni igbon makeni unu e nwenringuo enwen unu; ka egikwole ni inwonrin-enwen unu kpu enya, e me eje-ihien, ka bi ni ke ndi wu igbon okpuru Osolobue. ¹⁷ A gbaye ni ihian ile; e nwe ni ihien-osusu ndi Itu-Kraisti' ibe unu; a tu ni egun Osolobue; a gbaye ni eze.

E Leri Ni Afunfun Kraisti Ta

¹⁸ **Ndi wu idibo mabu igbon**, e weluachanrin ni enwen unu ali ebe ndi unu ri okpuru we ri, a gbaye we uzo ile—ele ndi-efoma le ndi aka-alulua suo, kani ke ndi aka-iken. ¹⁹ Makeni, ihien w'e gi ja i mma ro omeni y'e meni eje-ihien, e ye we i afunfun furuleni ni we ye i bu y'e gi ifiri Osolobue dingbu ufu a. ²⁰ Ki wu erere i n'i dingbu ili we gbu i, omeni eje-ihien i me ke we gi gbu i ya wu ili? Kani, omeni y'a ta afunfun makeni i me ihien ri mma, bu y'e digbu e, Osolobue k'e gi ifiri e gozi i. ²¹ Ya ke we kponi unu; makeni Kraisti tazikwo ni onu afunfun, lato ni onu ihien unu e leri, keni onu hun uzo e son nzom'uku a.

²² O metuni njo;
oku-ndufie aghatun'e onu puha.

²³ Ogen we gi kpari e,

o kparigwarịni wẹ;
ogẹn o gi ta afunfun,
o nyanni isi n'o k'e me ihien owule.

Kama,

o no we enwen e

kwanị Osolobue,

onye hun a han ezigbo enen.

²⁴ Kraịstị le enwen e gi ehu a buru njo enyi, bu e shi elu obe osisi ahun, keni enyi gi ehu a nwunnahin njo, gi ndun enyi memem ihien Osolobue cho. Ehu we rusonme e ke enyi gi nwe nzuori. ²⁵ Unu te ri a kpahu ke atunrun, kanị onu e kinhengwo nwan, buru onye hun e du umen-dun unu rike anu, e chemen e.

Isi Nke Ẹtọ

Di Le Nwunye

¹ **Nwunye**, mezikwo erira. E humeni di i isi, keni, osuon'a ni o nwegho ndi di kwerele ni oku Osolobue, e gi we omume nwunye we dobanhan we ime Osolobue—bu o nwonni oku we gwa we; ² make ni di i k'a ri a hun ke i don ri e bi ohunma, e gi egun Osolobue e bi.

³ Anile ni mma unu wuru nke ehu—mma icho ntutu mma le iyi goru le iyi ekwa ma mma. ⁴ Ka ni ni mma unu wuru hun ri ime obi, mma ahun ghaleni a fapu—mma ime-juu le agungun omehen—hun rikenme mkpa enya Osolobue. ⁵ Enina ke ikpoho ri nso hun gi Osolobue e don enya don cho enwen we mma mbu-mbu ghahanị ihume ni ndi di we isi. ⁶ Erira ke Sara don gbaye Ebrahim, a kpo a “nna-m.” Unu wu unu a ikpoho o mekwọ ni unu e mesonme ihien ri mma, ni unu anini egun ihien k'e meni unu kusị unu.

⁷ **Ndi di**, erira k'o rizikwo ebe onu ri. Di, gi uche e son nwunye i—a nyanhan ni okpoho ka alula a ri; e ye e ogho make ni o nwezikwo ndun ohun hun Osolobue e ye ofe ke yu nwen don nwe. E me ni enina make odakin owule gha a ri ekpere unu.

Ita Afunfun Make ni I Me Ihien Ri Mma

⁸ Nke ikpazuun, **unu ile**, a wu ni ohu ime mmom; onodi ibe onu ya e metu unu; a ni ni ihien ibe unu a suo unu rike umune; e nwe ni obi alula; e wenua ni enwen unu alị ime obi unu. ⁹ Emegwarikwole ni ihian eje-ihien mobu kpogwarị we iyi. Hun nke unu e gi megwarị we, gi ni ngozi ku we ugwo, make ni ngozi ke Osolobue kpoini onu, iya k'o cho eka unu. ¹⁰ Make ni Ehuhuo—nsọ si,

“Onye cho ndun,

onye cho ni elu e ri mma,

ya wefu eje-ihien ire e;

ya wepuzikwo oku-ndufie ugb'onu a.

¹¹ Ya gbakito eje-ihien azuun—

mesonme ihien ri mma;

ya choma udon,

chusunme e.

¹² Make ni,

enya ri mma ke Di-nwonni-enyi e lee

ndi e me ihien o cho,

ntin a rizikwo ekpere we.

Kanị,

eje-enya k'o lee

ndi e me eje-ihien.”

¹³ Onye k'a sa nwan eka me unu ihien owule omeni unu wu ndi e me ihien ri mma? ¹⁴ Kanị, osuon'a ni unu ta afunfun make ni unu me ihien Osolobue cho, ya wu ni ndi Osolobue gozi ke unu wu. Atule ni nwan egun we; emehunmele ni. ¹⁵ Ka yechanrin ni Kraịstị onodi rune ime obi unu noko Di-nweni-unu, unu a kwademeg ogen ile ni onu a kowanị onye owule k'a ju unu ihien hain unu gi nwon olile-enya unu nwe. ¹⁶ Ka e gi ni nwayo le mgbaye e me e. E donme ni obi unu ochan, keni ifenren me ndi hun e kutu omume oma unu ri e me ime Kraịstị.

¹⁷ Make ni o ka mma ni ihian gi ifiri ihien ri mma o me ta afunfun, omeni uche Osolobue ro, kari ni ihian gi ifiri eje-ihien o me ta afunfun. ¹⁸ Make ni, Kraịstị gi ifiri njo tazikwo afunfun, nwun; mgbe ohu k'o nwun, o nwunkozi, Onye ri ochan hun nwunni ndi njo onwun—keni o hun uzọ wehe enyi ile ebe Osolobue ri. We gbu e, o nwunhun ke ihian don a nwun, kanị Chuku no me e ri ndun ime-mmom. ¹⁹ Ogen o gi ri ime-mmom, o no jen d'e zi ndi-mmom ri ime ngan ozi oma—²⁰ ndi hun gileni oku-Chuku we gwa we don ogen mbu, ogen mbu ahun Osolobue gi ri e din ndidi e che; ogen hu Nua gi ri a tun ugbo-mirin hu. Ndi we gi ya wu ugbo-mirin zuopuha ebuni o da, ya wu, we ri madu esato sọ; mirin ahun ke we ghaha zuopuha we.

²¹ Wẹ gi ọnwán gwatọ ẹnyi kẹ mirin-Chuku hún wẹ gha nwan a zọọpọha unu kikẹnni nọ. Ẹlẹ ni w'e gi mirin-Chuku a wupụ unyin rị ihian ẹhụ, kama, ihian gi ẹ a ghojị Osolobue ni o gi obi ẹ ile bja d'e kunrun ẹ. O zọọpọha unu makeni Jesu gha ọnwun lihi. ²² Jesu Kristi a lashiguọ nwan elu-igwee; o nọdị nwan ẹka-nni Osolobue; ndi mmọn-ozì ile lẹ ọkiki ile lẹ ikẹn ile rị nwan okpuru ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Obibi Ndị Wẹ Gbehutoguu

¹ Ebe o mę ni Jizọsị narin afunfun nọkẹ ihian, gun ni nwan agungun ohu hu o gun, unu e konrin ime obi onu. Makeni, onye gi ifiri Krajistị kpachanpu ẹnya narin afunfun ime ndunni a juguọ njo—² a ra bizi n'o mę ihien ndi hun a gun ihian, kama, o bi ndun a hoduni enu-uwaa kẹ Chuku don cho.

³ Ogen unu tuhu ogen mbu ebe unu ri e mesonme ihien ndi hun a suo ndi ghaleni e fe Chuku usuo e higuọ. Rike we, unu te ri e bi obibi ifenren ogen hu, eje-ihien a gunsomme unu; unu a ra manya a tu, e me eje-mmemme, e jen ogbo manya, onu a ru mmọn onu a marinzi hun unu ruako.

⁴ O tuka we nwan ẹnya ni unu arizi e son we e bi obibi ahun na iwi—we hu e gi ẹ e kuja oku unu. ⁵ Kanj we jenko d'e ye Osolobue mgbako—Osolobue hun ri nwan e che ni ogen ru n'o kin ndi ri ndun lẹ ndi nwunni ikpe.

⁶ Onwan hañ we gi zizikwo kẹ ndi nwunni ozioma, keni we hun uzo ri ndun ime-mmọn rike Osolobue, osun'a ni a naringuo we ikpe-omuma, nwun kẹ ihian.

Kẹ Wẹ Dọn A Rụn Ọrụn Osolobue

⁷ Ihien ile e d'e ru njndeme; e kwondon ni nwan enwen unu, a wu ndi ghaleni e gi okukwe we e gu egu. E me n'ẹ make odakin gha a ri ekpere unu. ⁸ Hun kacharin mkpa, e nwe ni ihien-osusu ndi Itu-Krajist' ibe unu ogen ile, makeni ihien-osusu e kpume njo bu oda. ⁹ E gicharin ni obi unu a nabanhan ibe unu iwe unu—e denwinwinle ni. ¹⁰ Rike ezigbo ndi-nlepu ẹnya, hun Osolobue meni efoma yesonme oyiye ichen-ichen, onye-onye ime unu ya gi oyiye o nwehen ẹka Osolobue e yeni ibe ẹ ẹka. ¹¹ Onye owule hun e kuni, ya ku ihien Osolobue ku—rike onye Osolobue gi e ku; onye owule hun a run ọrụn owule ya gi ikẹn Osolobue ye e run a, keni ogbo hun uzo a bja ni Osolobue ime ihien ile gahanj Jesu Kristi. Ogbo lẹ ikẹn ile wu nke ẹ jenrin ejen. Isẹ.

Ita-afunfun Nọkẹ Onye Nke Krajistị

¹² Ndi ri m obi, anikwole ni oken afunfunni unu ri a ta, hun we gi ri e lele unu, tu unu ẹnya nọkẹ si ahunle ro. ¹³ Ka ghoghoma ni, makeni unu ri e son Krajist' a ta afunfun a—keni unu hun uzo nwe ighoghọ, e yi oro-ighoghọ ogen ogbo a k'e gi puhacharin ifon.

¹⁴ Omeni we gi ifiri Jesu Kristi kpari unu, onu a wuruole ndi Osolobue gozi, makeni ohun ghoji ni Mmọn ahun nwe ogbo hun wu Mmọn Osolobue nokwasi onu. ¹⁵ Ka emekwole ni ndi ri a ta afunfun make eje-ihien we me—make igbu-ochu mobu izu-ohin mobu makeni ihian wu eje-ihian lẹ n'o me eje-ihien we gi a cho ihian mobu ni ihian a chosonme oku.

¹⁶ Kanj, omeni y'a ta afunfun makeni i wu onye Itu-Krajistị, ewerile ẹ ihien-ifenren, ka ja Osolobue mma ni ri a za ẹfan hu, ni ri a za “Onye nke Krajistị.” ¹⁷ Makeni, ogen e ruole hun okinkin-ikpe e gi bidon—bu o k'a gha ime ulo Osolobue bidon. O me nwan ni okinkin-ikpe k'a gha ẹka ẹnyi ndi nke Osolobue bidon, kini ri e che ndi nupu ni ozioma Osolobue isi? ¹⁸ Ozọzi,

“Omeni nzuopuha fu ndi ezi-omume ọrụn nanj k'o k'a ri ni ndi-njo

lẹ ndi ghaleni e fe Osolobue?!”

¹⁹ Ya wu, ndi hun ri a ta afunfun—udi afunfun hun wu uche Osolobue—we we nwan enwen we che ẹka Onye-okike hu hun furu w'e gi don ẹnya; we mesonme mma.

Isi Nke Isen

Ndi-isi Uka Lẹ Ndị Wẹ Keye Wẹ Lefu Ẹnya

¹ M ri nwan a rijo ndi-isi ri ime unu—**m ri a rijo unu** nọkẹ onye-isi ibe unu lẹ onye gi ẹnya a hun afunfun Krajistị ta lẹ onye ri ndi k'e nwehen ogbo ahun lalanj: dodo ni, ² e lepu ni atunrun Osolobue hun we buche unu ẹka ẹnya; e du ni we. Arunle ni nọkẹ si we wa a ye onu olu, ka shiapu ni efọ run a—nọkẹ kẹ Osolobue don cho; egile ni ekpiri ihien unu k'e nwehen me ẹ, ka me n'ẹ makeni irun ni Osolobue ọrụn ri a du onu. ³ Emele ni ndi we keye unu lepu ẹnya nọkẹ si unu nwe we; kama, a wuru ni ni we ihien-neri, ⁴ keni, ogen Onye-isi ndi-ndu atunrun e gi bja, unu e nwehen okpu-eze ogbo ahun ghaleni a fapu hun o k'e gi tu unu ugon.

⁵ Eriazikwo, unu ndi ri ibe alj, ndi hoduni, e humeni ni ndi-isi isi.

Unu ile, e welua ni enwen unu ali ebe unu le ibe unu ri e me ihien. Makeni, Ehuhuo-nsọ si, “Osolobue a nokin onye-mpache uzọ, kani, o me ni onye e welua enwen e ani efoma, e yen’ eka.”

⁶Ya wu, wenua ni nwan enwen unu ali che okpuru Osolobue hun nwe iken hi-ogbe—keni ogen ru, o bushi unu elu— ⁷unu e bu mkpa ile unu nwe kwasia, makeni orinimma unu ri a obi.

⁸E dorin ni enya; e che ni nche—makeni enenren onu wu Ekwensu ri aghahunme nọke eworo ri e denni, a cho onye o k’a nwun ri. ⁹Chekenme n’e nwan ogun! E turukememe ni ime okukwe onu—ebe o me ni unu a maringho ni ndi Itu-Kraisti ibe unu ile ri uwa ri a tazi udi afunfun ohu hu. ¹⁰Kani, unu taguu afunfun eker e ogen, Osolobue hun e mechanrin efoma ile, hun kpọ unu d’e du e nwonrin ogho-itebite ahun ri ime Jizos’ Kraisti, k’e donzichanrin ni unu ihien, me unu turu, me unu ze, me unu nodichanrin ohunma, obi e ruchanrin unu ali.

¹¹Iken ile wu nke e jenrin ejen! Isee.

Ekele Ikpaatun

¹²Sivanosi*, ya yeni meka de ehuhuo-ozini me eker e; nwen e enyi m weri n’o furu onye we gi e don enya k’o wu. M de e keni m gi e gba unu um e, gizi e ku ni onwan wu ezigbo efoma ahun Osolobue me ni ihian; turukememe ni ime e.

¹³Uka ahun ri Babilonu, hun we hori ke we don hori unu, e zigho ekele unu. Nwa m wu Makj e keleghozikwo onu. ¹⁴Dide ni ibe onu odide ihien-osusuo.

Udon ya ri ni unu ile hun ri ime Jizos’ Kraisti.

---

* **Isi Nke Isen:**12 Iya wu Sajlasi.

Ehuhuo—Ozi Nke Ebuo Pita De Pita, Nke Ebuo

¹ Mmē wu Simionu hūn w'a kpo Pita de ehuhuo-ozini. M wu igbon Jizos' Kraisti; m wuzikwo onye-ozī e pu-ichēn. M rī e dejenni ndi Osolobue ye okukwe ohu hū rikēnmē mkpa hūn enyi lē enwēn enyi nwon—okukwe hūn wē nwonhēn makēni Jesu Kristi wu Osolobue enyi lē Onye-nzuofuha enyi rī ochan. ² Efoma lē udon ya rini onu mmagi-mmagi—ebe unu n'a marin Jizos' Kraisti wu Onye-nweni-enyi lē Osolobue enyi amarinwaye.

Ghosi Ni Ni Osolobue Kpo Unu

³ O giguu iken o gi wuru Chuku ye enyi ihien ile ri enyi mkpa hūn enyi e gi bi elu lē hūn enyi e gi fe Osolobue; omarin enyi marin ya wu Jesu, onye hūn kpo enyi d'e son e nwe ogho a, son e ri ochan hū o ri, ke enyi gha nwehen ihien ndini; enyi gha a marinwaye e, enyi hū e nweyaye ihien ndini o ye enyi. ⁴ Ogho a ahun lē ochan ahun o ri k'o gi nwan kwesomme enyi oken nkwa ndi hūn o kwesomme enyi, nkwa ihien w'a cho acho ri ichen-ichen hūn o cho ni enyi nwerin. O mē e kenī onu gi ihien ndi hū o kwe nkwa a bia d'a ri ke Osolobue, e bi ke iya, ebe unu nō wanahinguu uru ri ime uwa lē ihien oḷila-ēnya hūn e buhen'e.

⁵ Ufiri onwan, liliḡa ni nwan uzo ile ni unu we iri-mma cheni okukwe unu; unu e we imarin-ihien che ni iri-mma unu. ⁶ Wezi ni ikwondon-enwen-ihian che ni imarin-ihien. E nwe ni ezigbo-ndidi e che ni ikwondon-enwen-ihian; unu e we itu-egun Osolobue e cheni ezigbo-ndidi. ⁷ E gi ni obi-nwene e son ibe unu ndi kwerini—unu e we ohun che ni itu-egun Osolobue. E nwezi ni ihien-osusuo hūn ghaleni e tu e cheni obi-nwene.

⁸ Makēni, omēni unu nwe ihien ndini ile ime ndun unu, e nweyaye wē, unu awuko ndi marin Onye-nweni-enyi wu Jesu Kristi bu w'a ra ni n'a mkpuru, w'a ra runpūha n'a ihien owule. ⁹ Kanī, o mē nke onye hūn nwonlēni ihien ndini, o rini e leghakenmē uzo, enya-mpin k'o wu. O zoguḡo ni a chanchanpuḡuḡo w'a njo mbu.

¹⁰ Liliḡa ni nwan uzo ile, umunē m, ni unu ghosi ni Osolobue kpo unu nke-esi lē ni o hori unu nke-esi. Makēni, unu mē e, o nwonni oḡen unu e gi dan! ¹¹ Unu siko d'e gi e ru ogo ndi wē k'a nabanhan ohunma-ohunma ime Ali-eze itebite Jesu Kristi—Di-nwonni-enyi lē Onye-nzuḡpūha-enyi.

Pita We Gi Enya Hūn Ogho Kraisti

¹² Ya wu, m cho nwan ni m'a nyanhan ni unu ihien ndini oḡen ile—osun'anī unu a maringuo lē wē; osun'a ni unu e turuguo ohunma ime ezioku hū wē weheni unu. ¹³ E rogho m'a n'o hūgho mma ni m'a nyanhan ni unu ihien ndini wē, hūnni m rikwo ndun ime ehuni. ¹⁴ Makēni, a maringuo m ni oḡen m'e gi nwunhūn, gbupu ehuni, a riguo nsue, rike ke Dinwonni-enyi wu Jesu Kristi don ghosi m. ¹⁵ Egheē, m k'a nwankeḡnmē uzo ile gi hūn a ni onu k'a sa eka a nyanhan ihien ndini wē, m ghaguu ehuni pu—m nwunhūnguu.

¹⁶ Makēni eḡ akiko ndi ma ko akiko mēme ke enyi sonko oḡen enyi gi gwa onu oku iken lē oḡibia Nna enyi wu Jizos' Kraisti. Mba; enyi gi enya enyi hūn ogho a. ¹⁷ Chuku-Nedi ye Jizos' ogho lē ikpen oḡen hū o gi gha elu-igwee gi olu e ku oku. Olu ahun lē Ogho ahun Kachanrinni wi bia ebe Jizos' ri. Olu ahun si, “Onwan wu ezi Nwa m; ihien e a sūoka m!” ¹⁸ Enyi lē enwēn enyi gi ntin enyi nū ke oluni gha elu-igwee bia oḡen ahun enyi lē iya gi ri elu ugu-nsō hū.

¹⁹ Enyi gi e nwan marin ni ihien ndi-amuma ku ime Ehuhuo-nsō wu ezioku furu w'e gi don enya. Ya wu, o ka unu mma ni unu gi wē e don—nōke ukpe-eka ri e nwun ime ishi—gi wē don d'e ru mgbe eki e gi fon, hūn ukpe Onye ahun wu Kokise-utuntun e gi time ime obi unu.

Ke Ihien Ri Ime Ekuḡwo-nsō Don Bia.

²⁰ Ka ghoha ni onwan rike ihien ibuzo: ni, o nwonni ihien owule wē ku mōbu de ime Ehuhuo-nsō hūn wē gi uche ihian ku mōbu hūn wē gi uche ihian a kowa; ²¹ makēni, o nwonni ihien owule ri ime Ehuhuo-nsō hūn gha uche ihian pūha. Kama, Mmon-nsō 'ya nu ndi hūn kuni, wē nō ku ihien gha ebe Osolobue ri bia.

Isi Nke Ebuo

Ndi-amuma-ntu Lē Ndi nkuzi-ntu

¹ Kanī ndi-amuma-ntu pūhazikwo ime ndi Izrel' oḡen mbu hū. Eriḡa ke ndi nkuzi-ntu k'a donzi ri ime unu. Wē k'e gi nzuzue webanhansonmē nkuzi-ntu hūn e buhe ntikpo, judē Dinwonni-wē, hūn nōnni wē—onwan ke wē k'e gi buhekēnrin enwēn wē ntikpo.

W'e Dufie Ihian, A Tumarin Ihian Ihien E

² Kanj, ndi bu oda k'e son we bime eje-obibi ifenren ahun we ri e bi. Ihian siko d'e gi ifiri we kuto Uzo-ezioku. ³ Enya-uku we k'e me we e gi onu-oma e dufie unu, a tunarin onu ihien onu. Ikpe-omuma le afunfun we buto ni we edeji hu a—o nodituni mmaka; ntikpo Osolobue jenkpo d'e tikpo we a ranhintuni uran!

Osolobue A Maringwo Ye Onye-onye Ihien We Cho

⁴ Ebe o me ni Osolobue ahaturu ndi mmom-ozu hu ogen ahun we gi me njo, kama, o tu we ye ime okun-mmom, kenmesomwe we, busomwe we che ime olu risomme ime ishi kachanrinni d'e ru Uhuohin okinkin-ikpe—kini k'o k'e me ndi nkuzi-ntu ndini?

⁵ O me nwan ni Osolobue ahaturuzikwoni uwa mbu ye, ogen hu o gi zihie oken mirin d'e tikpo uwa ndi-njo hu; omeni o zuopuhago Nua, hun e zisonme we ozi keni we me ihien Chuku cho, ya le madu esa ndi ozo—k'o k'e me ndini we?

⁶ Omeni o magho ani Sodomu le ali Gomora ikpe, gi okun dunfu we, we no henrin ntun—nke wu ni arizi we, o no gi we ghosi ihien jenkpo d'e me ndi k'e nupu isi okpuru oku Osolobue—k'o k'e me ndi nkuzi-ntuni?

⁷ Di-nwonnienyi zuopuha onye ri-ochan wu Lotu, hun ize eje-obibi we le obibi ifenren we ri e bi e ze oda-oda. ⁸ (Ezioku-ezioku, ogen ahun ile Lotu gi bi ali we, o hu a fugbu onye ezionumeni, obi e hu ri ochan hu a gbawa—makeni o hu e gi enya a hun eje-ihien ile we ri e me uhuhin-uhuhin, e gi ntin a nu a.)

⁹ Ya wu ni Di-nwonnienyi marin k'o don a gbaupa ndi hun e fen'e ime onwunwan, marinzikwo k'o don e bu ndi-njo e che ime afunfun d'e ru Uhuohin okinkin-ikpe, ¹⁰ tumadu ndi hun e me ihien uru a gunni we le ndi e ledan okiki.

W'e Ledan Okiki, E Kuto Ihien We Ghotaleni

Obi ndi nkuzi-ntu ndini e zekwe, ihien owule obi we ye we ke w'e me; egun ikpari ndi nwon ogbo ara tu we. ¹¹ Kanj, osun'a ni ndi mmom-ozu ka e ze, ka iken e nwe, w'a ra kpari ndi nwon ogbo, w'a ra kuto we ihun Di-nwonnienyi. ¹² Kanj, ndini no ke anu-ofia nwonleni uche, anumanu hun ghaleni e leban ihien enya—hun we muhu ni we nwunrun gbu. W'e kuto ihien we ghotaleni. We k'a la ntikpo ke anu-ofia don a la ntikpo—¹³ eje-ihien e kunrun we make eje-ihien ndi we ri e me!

Ihien Hun A Gun Ehu We Ke W'e Me

O suo we ni we e me ihien-ifenren ebe eki ri enu. Uyin le ntupo ke we wu ime igunrun unu. Iya ke we wu makeni w'a nozide ebe we n'e son unu e ri Oriri Ihien-osusu unu e me ihien-ifenren le ihien-ndufie ndi ahun asunji we, e mepuha we ifon. ¹⁴ Ughere jun we enya; efu ime-njo ara jun we. W'e gi ero a dorji ndi zeleni. E giguwe we enya-uku zun obi we. Ndi we bu onu ke we wu!

A Kpahugwo We

¹⁵ A lagwo we ezigbo Uzo hu zinrinni to, ghasomme uzọ Balam' nwa Beo, hun eje-erere a suo, a du—¹⁶ kanj Osolobue no jugbo a make njo a: ebe jaki ghaleni e ku oku no gi olu ihian ku oku, hun we gi jugbo era ahun ri a pu onye-amuma hu.

¹⁷ Ndi nkuzi-ntu ndini wu isi-mirin tahini; igirigi ufere buko; uwe ke we donme ni ishi hun kachanrin.

Oku-onu We Asuoka Kanj A Riziolo We Egbun

¹⁸ I nu oku-onu we, y'e gbu ni we oseku! Kanj oku we enwen ani. W'e gi ihien a na enya a dorji ndi ghahu ime ndi-mmefie gbafula. ¹⁹ W'e kwesomme we nkwa ni we k'e weri enwen we, kanj, uwe le enwen we wusomme igbon ihien runi. Makeni, ihien ri a ki ihian ke onye hu wu igbon e.

²⁰ Makeni, omeni we wanahingwu ihien ndi e meru ihian hun ri ime uwa ghahani imarin Jesu Kristi hun wu Di-nwonnienyi le Onye-nzuopuha enyi, anizi we ihien ndi hu nwundon we, kari we aka, onodi ikpazun ndi no erira a kaguwo njo kari nke ibuzo. ²¹ Makeni, o te ka we mma ni amaritudeni we Uzo hu ri ochan kari ni a maringwu w'a, a gbakito we oku le iwu hu ri nsu we weye we aka azuun. ²² Ilu hu wu ezioku e meguwo nwan ebe we ri, "Nkite e kin azuun buru egbo a." Ozoz, "We chanchanhu ezin n'o shi ime ikpoto d'e gu."

Isi Nke Eto

Nkwa Obibia Di-nwonnienyi

¹ Ndi ri m obi, onwan me ekukwo-ozu nke ebuo m deheni unu. Ime we ebuo, m ri a nwan ni m kpotien iroro zu oke ime unu ghahani inyanhan ni onu ihien. ² M ri a si unu nyanhankwo oku hu ndi-amuma nsu Osolobue ku ogen mbu le iwu Onye-nzuopuha enyi ye ghahani ndi-ozu pu-ichen o zihen unu.

Eleni Di-nwonnienyi Ri E Bi Mbie

³Nke ibuzọ, ghoṭa nì ọnwán: nì ndì-ẹmụ k'a pụha oge n'kpazụun, a mụ ẹmụ, e bi k'ọ sụọ wẹ. ⁴Wẹ k'a sị, "Elebe kẹ nkwa nwen o kwe n'ọ lala alala rị? Ọ biaguo nwan? Ndi nedi ẹnyi wẹ a ranhinṅo ọran (onwun) kete-ele-mgbe; ihien ile nohu kẹ wẹ rị kete wẹ e kele uwa!"

⁵A kpachanpuguo wẹ ẹnya zo nì oku-onu Osolobue k'o gi kẹ enu-igwee hu rị mbu-mbu; nì oku-onu k'o gizi gha mirin memẹ akpakali, gha ime mirin wefuha a; ⁶ọ nọ gizi oku-onu a mẹ mirin, oken-mirin, tikpo uwa mbu hu la iwi. ⁷Kanị, nke elu-igwee lẹ uwa rị oge nni, Osolobue e giguọ ya wu oku-onu a bu wẹ donme n'o k'a dun wẹ okun; ọ rị e che Uhuohin ahun o k'e kin ndi-njo ikpe, tikpo wẹ.

Di-nwonnì-ẹnyi Rì Eche Nì Ihian Wanahin

⁸Kanị, nke unu ndi rị m obi, azokwole ni ihien ohuni: nì ebe Di-nwonnì-ẹnyi rị, akp'ohin ohu noke ahua nnu-uku (ahua ogun-iri kwasị nnuna); ahua nnu-uku rizi kẹ akpu-uhuohin ohu. ⁹Eleni Di-nwonnì-ẹnyi rị e bie mbie imezu nkwa a kẹ ndi hu don a ghoha ibie-mbie; mba, o gi ndidi e son unu. Ọ chonì nì onye owule la iwi, kama, ọ cho nì onye owule roghari.

Uhuohin Di-nwonnì-ẹnyi Lala

¹⁰Kanị Uhuohin Di-nwonnì-ẹnyi jenko d'a bia idenmizi lekẹ ohin. Oge hu, igwere sikọ d'e gi oken uzun fopu, okun a rinranpu ihien ile rị igwere; uwa lẹ ihien ile ihian nọ ime ẹ mẹ e kpufu, pụha ifon.

¹¹Ebe o mē nì wẹ k'e tikpọpu ihien ndini ile enina, elee udi ihian k'o furu nì unu wuru? O furu nì onu e bi obibi rị nsọ, e gi egun Osolobue e bi; ¹²e che Uhuohin Osolobue, e mē ẹ n'ọ biakenrin, Uhuohin hu o k'e gi mụ okun ye elu-igwere, denpu a, gi erira rinranpu ihien ile rin'a.

¹³Kanị, noke kẹ Osolobue don kwe nkwa, ẹnyi rị a tu ẹnya enu-igwee ohun lẹ uwa ohun—ebehu wuchanrin ebe obibi ihien ile rị-ochan.

¹⁴Ndi rị m obi, ebe o mē nì onu rị a tu ẹnya ihien ndini, lili ma nì nwan nì udon hun uzọ a rị ẹgbata onu lẹ iya, amamgbe unu gha e nwon ntupo mobu nkoriani oge unu k'e gi pụha ihun Osolobue. ¹⁵Bun'ẹ obi nì ndidi Di-nwonnì-ẹnyi rị e nwon wu oghere nzuopuha.

Enina kẹ ezi nwenẹ ẹnyi wu Polu donzi deni unu ghahanị amamihien Osolobue ye ẹ. ¹⁶O kusonme oku ihien ni ime ekukwo-ozì ẹ ile. O nwongho ihien ndi a fu orun oghota ime ihien ndi o de, hun ndi marinleni ẹnya wẹ lẹ ndi wuzoleni ohunma a fihuto—kẹ wẹ e mezi ihien ndi ozọ rị Ehuhuo-nsọ, e gi ẹ e sehēni enwen wẹ ntikpo.

¹⁷Ndi rị m obi, a gwatoguo wẹ nwan unu ihien ndini. Donrin ni nwan ẹnya, amamgbe mmefie ndi e bi k'ọ sụọ wẹ e dufie unu, mē unu ewuzozilẹ kẹ unu don nwan wuzo. ¹⁸Ka gi nì ẹfoma Jesu Kristi wu Di-nwonnì-ẹnyi lẹ Onye-nzuopuha ẹnyi mē e suewaye ime okukwe; a marinwayezikwo nì Di-nwonnì-ẹnyi.

Ogho ya rị n'a ogenni, rizikwon'a d'e ru Uhuohin hu k'a to jenrin ejen! Isee.

Ehuhuo-Ozi Nke Ibufo Jonu De (Jonu, Nke Ibufo)

Oku Hun E Ye Ndun

¹ Hun ahun ri gha mbidon lala ke enyi ri a gwa onu oku e, Hun ahun enyi gi ntin nu, hun enyi gi enya enyi hun. Enyi e leguo a, enyi e metugho a eka. Oku hu e ye ndun wu Jizosi ke enyi ri e ku oku e. ² Ndun hu no puha hun w'e legha enya. Enyi a hungho a. Enyi hu e ku banyen'e, a gwa unu banyeni ndun itebite hu. Ndun itebite hu le Chuku-Nedi te ri, kanj o no puha ni enyi legha. ³ Enyi ri nwan a gwa unu ihien enyi hun le ihien enyi nu, keni unu hun uzọ du enyi meko—makeni Nedi-enyi le Nwa a wu Jesu Kristi ke enyi le we ri e meko. ⁴ Enyi ri e de ihien ndinj keni ighoghọ enyi hun uzọ zu oke.

Ukpe Sọ Kẹ Osolobue Wu

⁵ Onwan wu ozi hu enyi nu onu a, hun enyi ri nwan e zi unu: ni Osolobue wu ukpe, o nwonna ishi ri ime e—kaka. ⁶ Omeni enyi si ni enyi le iya ri e meko bu enyi a to ime ishi e bi, ya wu ni enyi ri a tu ntụ, enyi a ri e gi ezioku e bi. ⁷ Kanj, omeni enyi hu e bi ime ukpe, noke ke ya nwen don ri ime ukpe, ya wu ni enyi le iya hu e meko nke-esi, edeke Nwa a wu Jizosi k'a ri a chanchanfu enyi njo owule enyi me.

⁸ Omeni enyi si ni enyi ara me njo, enyi ri e dufie enwen enyi, ezioku arj ime enyi. ⁹ Kanj, omeni enyi e kupuha njo enyi, onye we gi e don-nya le onye-ezioku k'ọ wu, o k'a gbagharj enyi njo enyi, chanchanpuchanrin enyi ihien ile rileni mma.

¹⁰ Omeni enyi si ni enyi e meni njo, ya wu ni enyi ri a si ni Osolobue wu onye-ntu, ya wu ni oku e a ri ime enyi.

Isi Nke Ebuo

Krajstj Ya E Donme Enyi Uchan

¹ Umueka m, m ri e de ni unu ihien ndinj amangbe unu gha e me njo. Kanj, omeni ihjan me njo, enyi nwon onye a rjodon ni enyi ebe Chuku-Nedi ri—onye hu wu Jesu Kristi, onye hu ri ochan. ² Ya le enwen e wu ejan hun we gi wepu njo enyi le iwe-le-onuma-Osolobue; ele njo enyi sọ, kanj, ke njo uwa ile.

³ Ihien o k'e gi nwan we enyi enya ni enyi a maringho Osolobue nke-esi wu ni enyi e mesonme ihien o si enyi me. ⁴ Onye owule hun si ni o maringho a bu a ra me ihien o si enyi me, onye hu wu onye-ntu, ezioku arj ime onye no enina. ⁵ Kanj, nke onye owule hun a gbaye oku Osolobue, ezioku-ezioku, onye ahun nwe ihien-osusuo zu oke jenni Osolobue.

Ihien enyi gi a marin ni enyi ri ime e wu onwan: ⁶ onye si n'ọ ri ime Osolobue ya bi obibi ke Jizos' Krajstj don bi.

Iwu Ohun

⁷ Ndi ri m obi, arj m e deni unu iwu ohun; kama, iwu ohu ahun we ye unu isi-ibuzo ro. Ozi hu unu nu, iya wu iwu mbu ahun m ri e ku oku e. ⁸ Kanj o wuzikwo iwu ohun. Iwu ohunnj wu ezioku, o hu ime Krajstj, o huzikwo ime onu—makeni ishi hu a ghafe, ezigbo ukpe e nwunmeguo.

⁹ Onye owule si n'ọ ri ime ukpe bu ize onye Itu-Krajstj ibe e hu e ze e, echen ke onye hu rikwo ime ishi. ¹⁰ Onye owule nwe ihien-osusuo onye Itu-Krajstj ibe e bi ime ukpe—o nwonna ihien ri ime e hun e me ihjan a kpogburu. ¹¹ Kanj, onye hun e ze ize onye Itu-Krajstj ibe e ri ime ishi; o ghako ime ishi, o marin ebe o jenkọ—makeni ishi hu a gbakinguo a enya.

¹² Umueka,

m ri e de ni onu ni m gi gwa onu
ni Osolobue e gigo ifiri efan Jizosi

gbagharj unu njo.

¹³ Ndi nedi,

m ri e deni unu ni m gi e gwa unu
ni unu a maringuo onye hu rinj gha mbidon lala.

Ndi-ikoro,

m ri e de ni unu ni m gi e gwa unu
ni unu e meriguo Eje-onye hu.

¹⁴ Umueka,

m de ni unu ihien ni m gi e gwa unu

nị unu a maringuo Chuku-Nedi enyi.
 Ndi nedi,
 m de ni unu ihienni ni m gi e gwa unu
 ni unu a maringuo onye hu ri gha mbido lala.
 Ndi-ikoro,
 m de ni unu ihienni ni m gi e gwa unu
 ni unu e zegho,
 ni oku Osolobue ri ime unu
 le ni unu e meriguo Eje-onye hu.

Ihi-en-awa Y'a Suokwole Unu!

¹⁵ Enwekwole ni ihi-en-osisuo uwa mobu ndi ri ime uwa, make ni ihi-en Chuku-Nedi-enyi ara suo onye ihi-en uwa a suo. ¹⁶ Make ni, ihi-en ile ri ime uwa, ke eje-ihien ndi a gunsonme ehụ ke ihi-en-onina-enya ke honron ihian a honron make ni o nwegho ihi-en-awa, aghanj aka Nedi-enyi bja—uwa ke we ile gha a bja. ¹⁷ Uwa le ihi-en-olila-enya ile rin'a ghafeko aghafeko; kanj, onye owule hun e me uche Osolobue k'a to jenrin ejen.

Ehenren Kraisti Ahun W'a Kpo Anti-Kraisti

¹⁸ Umụ m, ogenni wu ogen ikpazuun! Ke onu don nu ni ehenren Kraisti ahun w'a kpo anti-Kraisti lala, erira k'o ri nwan ni ndi bu oda wu ndi-ihenren Kraisti a puhaguo. Iya ke enyi gi a marin ni ogenni wu ogen ikpazuun. ¹⁹ Ime igunrun enyi ke ndini gha pu nke-esi, kanj, ele we ndi nke enyi. Make ni, omeni we te wu ndi nke enyi, nke e son we enyi nodi. Kanj, opupu we gha ime igunrun enyi pu k'o gi wecharin enya ni ele we ndi nke enyi.

²⁰ Kanj, onu ile marin ezioku make ni Onye-hu-ri-nsọ e hukpuguo onu uden ime-mmom gi tumę unu umu a. ²¹ Eleni unu amarin ezioku hajin m gi e deni unu, kanj, make ni unu a maringuo a—unu a maringho n'o nwonna ntu a gha ime ezioku a faha. ²² Onye wu nwan onye ntu emeni ele onye kwerileni ni Jizosi wu Kraisti, Onye-nzuopuha hu Osolobue tumę. Onye no erira wu ehenren Kraisti hu—hun w'a kpo Anti-Kraisti; a ra kwerini Chuku-Nedi le Nwa a. ²³ Eghę! Make ni, onye owule ju Nwa a ekwerini ni Chuku-Nedi; onye owule kwerini Nwa a nwonzikwo Chuku-Nedi.

²⁴ Ni ni ozi hu unu nu isi-ibuzo risomme ime ndun unu. Omeni ihi-en unu nu isi-ibuzo hu a risomme ime ndun unu, unu k'a risomme ime Nwa Chuku le ime Chuku-Nedi. ²⁵ Ihi-en o kwe enyi nkwa n'o k'e ye enyi wu ndun itebite.

²⁶ Ifiri ndi ri a cho ni we dufie unu ke m gi ri e deni unu ihi-en ndini. ²⁷ Kanj, o me nke unu, uden ime-mmom hu o hukpu unu, hun o gi tumę unu umu a hu ime ndun unu a kuzi unu ihi-en ile. Ya wu, o nwonzini nwan mkpa o ri ni onye owule k'a kuzi unu. Ihi-en uden ahun o gi tumę unu a kuzi unu wu ezioku—ntu arı a. Nọke ke o don kuzi onu—nodi ni ime Kraisti. ²⁸ Eghę umu m, nodi ni ime e, keni obi ru enyi ile alı ogen o k'e gi puha; amamge enyi e gi ifenren warı Uhuohin hu.

Ke W'a Don Marin Umụ Osolobue

²⁹ Omeni onu a maringho n'o ri ochan, onu k'e gi e marin ni ya mu onye owule hun e bi obibi onye ri-ochan.

Isi Nke Eto

¹ Lee ni nwan ke Chuku-Nedi nwehan ihi-en-osisuo enyi—nke wu ni w'a kpo enyi umu Osolobue! Ezioku-ezioku, iya ke enyi wu! Ihi-en hajin uwa gileni marin enyi wu ni uwa amarin n'a. ² Ndi ri m obi, enyi wu nwan umu Osolobue. Kanj, ihi-en enyi jenko d'a wuru e ke puha ifon—bu enyi a maringho ni ogen o k'e gi bja, enyi k'a nọ ke iya, make ni enyi k'a huncharin a k'o nọ. ³ Ndi ile nwon olile-enyani ime we e donme enwen we ochan nọke ke ya le enwen e don ri ochan.

⁴ Onye owule hun e me njo ri a dan iwu make ni ime-njo wu idan-iwu. ⁵ Unu a maringho ni Kraisti bja d'e wefu njo, unu a maringhozi ni o nwonna njo ri ime e. ⁶ O nwonna onye ri ime e hun e me njo; onye owule hun e me njo e ke huntu e mobu marin a.

⁷ Umueka, anile ni onye owule dufie unu! Onye hun e bi obibi onye ri-ochan ri ochan ke Kraisti don ri ochan. ⁸ Onye owule e me njo wu nke Ekwensu—make ni Ekwensu gha alı mela njo. Iya hajin Nwa Osolobue gi bja—keni o tikpo orun Ekwensu.

⁹ O nwonna onye hun Osolobue mu hun e me njo. Make ni, mkpuru Osolobue ri ime onye ahun. O s'eka me njo, make ni Osolobue mu a. ¹⁰ Onwan ke we gi a marin ndi wu umu Osolobue le ndi wu umu Ekwensu; onye owule ghaleni e me ihi-en ri mma mobu hun ihi-en ndi Itu-Kraisti ibe e ghaleni a suo ele nwa Osolobue.

E Nwe Ni Ihi-en-osisuo Ibe Unu

¹¹ Makeni ozi hun unu nu isi-ibuzo wu ni enyi k'a gha e nwe ihien-osusuo ibe enyi. ¹² Enyi anokokwo ni ke Keni—o wu nke Eje-onye hu, o gbupu nwenen e. Ki hañ Keni gi gbu e? Makeni Keni le enwen e me eje-ihien kanị nwenen e me ihien ri mma.

¹³ Umunem, y'a tula unu enya ni ize unu ri e ze uwa. ¹⁴ Ihien enyi gi marin ni enyi a ghaguo onwan fuha, banye ndun, wu ni enyi nwe ihien-osusuo ibe enyi. Onye nweleni ihien-osusuo ibe e a nwunhuguo.

¹⁵ Onye owule ize nwenen e e ze wu izighe—bu unu a maringho n'o nwonna izighe ndun itebite ri ime e. ¹⁶ Ihien enyi gi a marin ihien-osusuo nke-esi wu onwan: ni Kraisti gi ifiri enyi we ndun a ye. O furu nwan ni enyi gizikwo ifiri ibe enyi we ndun enyi ye. ¹⁷ Nani ke ihien-osusuo Osolobue gi ri ime ihian, omeni ihian e nwongho ihien uwanị, kanị o hun nwenen e ihien ri a ko, o ju n'o yekon'a eka? ¹⁸ Umueka, ni enyi e nwon ni ihien-osusuo nke-esi—elekwu hun we gi onu suo e ku, kanị, hun we gi eka e me.

¹⁹ Ohun ke enyi e gi marin ni enyi wu nke ezioku, iya ke enyi gi e me obi e ru enyi anị ebe Osolobue ri — ²⁰ omeni obi e gbume enyi mgbu. Makeni, Osolobue ka obi enyi, o maringhozikwo ihien ile.

²¹ Ndi ri m obi, omeni ihori enyi hu a ghoñi enyi, obi e rucharin enyi alị ebe Osolobue ri, ²² enyi e nwehenzikwo ihien owule enyi ri o a—makeni enyi hu e donme iwu e, e me ihien a suo a usuo efo.

²³ Iwu e wu hunni: ni enyi k'e kweri ni efan Nwa a wu Jesu Kristi le ni enyi k'e nwe ihien-osusuo ibe enyi—nọke k'o don gwa enyi. ²⁴ Ke we han hun e donme iwu e ri ime e, iya nwen rizikwo ime ndun we. Ihien enyi gi a marin n'o hu ime enyi wu onwan: n'o yeole enyi Mmonnsu.

Isi Nke Eno

Mmon Osolobue Le Mmon Ehenren-Kraisti

¹ Ndi ri m obi, ele mmon ile gi ihian ku ke unu k'e kweyeni, ka e lele ni we, keni unu marin ke mmon ndi hu gha eka Osolobue bia nke-esi. Makeni, ndi-amuma-ntu bu oda a puhaguo ime uwa. ² Ke onu k'a don marin ni Mmon Osolobue ro wu onwan: mmon owule gi e don ni Jizosi hun wu Kraisti, Onye ahun Osolobue tume, henrin ihian bia, e ku e—mmon hu gha eka Osolobue bia. ³ kanị, mmon owule hun kwerele ni Jizosi hun wu Kraisti, Onye hu Osolobue tume, henrin ihian bia, mmon ahun aghanị eka Osolobue bia. Ohun wu mmon Ehenren-Kraisti, ya wu, mmon Anti-Kraisti—hun onu nu n'o lala alala; o riguole nwan ime uwa.

⁴ Umueka, unu wu nke Osolobue—onu e meriguwo we, makeni onye hu ri ime unu ka onye hu ri ime uwa. ⁵ Ndi-amuma-ntu ndini wu nke uwa—ya wu, ihien w'e ku wu nke uwa, uwa e gon we ntin. ⁶ Enyi nwen wu nke Osolobue. Onye owule hun marin Osolobue e gon enyi ntin. Onye owule hun wulen nke Osolobue ara gon enyi ntin. Onwan ke enyi gi a marin mmon hun wu nke ezioku le mmon hun wu nke ndufie.

Ime Osolobue Ke Ihien-osusuo Ri

⁷ Ndi ri m obi, ni enyi e nwe ni ihien-osusuo ibe enyi, makeni ihien-osusuo gha eka Osolobue a bia. Onye owule hun nwon ihien-osusuo, Osolobue mu a, onye hu marin Osolobue. ⁸ Onye hun nwonleni ihien-osusuo amarin Osolobue, makeni Osolobue wu ihien-osusuo. ⁹ Osolobue a ghosiguo ihien-osusuo o nwe ebe enyi ri; enina k'o don me e: o zihę akpu Nwa a ohu ime uwa, keni enyi hun uzu ri ndun ghaan'a. ¹⁰ Onwan wu ihien-osusuo: eleni enyi nwe ihien-osusuo Osolobue, maka, ni Osolobue nwe ihien-osusuo enyi, gi e zihę Nwa a n'o wuru ejan we gi wepu njo enyi le iwe-le-onuma Osolobue hun njo e buhe.

¹¹ Ndi ri m obi, ebe o me ziele ni Osolobue nwehan ihien-osusuo enyi enina, o furu ni enyi nwen nwezikwo ihien-osusuo ibe enyi. ¹² O nwontuni onye gi enya a hun Osolobue—kanị, omeni enyi e nwegho ihien-osusuo ibe enyi, ya wu ni Osolobue bi ime enyi; ya wuzi ni ihien-osusuo a zu oke ime enyi.

¹³ Ihien enyi gi marin ni enyi ri ime e le ni ya nwen ri ime enyi wu n'o yeguo enyi Mmonnsu a.

¹⁴ Enyi a hunguo a, ku e, ni Chuku-Nedi e zihęguo Nwa a d'a wu Onye-nzuopuha uwa. ¹⁵ Osolobue bi ime ndi ile gi e don, e ku e, ni Jesu wu Nwa Osolobue—uwe le enwen we bi ime Osolobue. ¹⁶ Enyi a maringho nwan, enyi e giolo e nwan don, ni Osolobue nwe ihien-osusuo enyi.

Osolobue wu ihien-osusuo. Onye hun gi ihien-osusuo e bi ri ime Osolobue, Osolobue le enwen e ri ime onye hu. ¹⁷ Erira ke ihien-osusuo e gi zu oke ime ndun enyi, keni obi ru enyi alị Uhuohin Okinkin-ikpe—makeni ke Jesu no, erira ke enyi no ime uwanị. ¹⁸ Egun ara tu onye gi ihien-osusuo e bi; ihien-osusuo zu oke a chupu egun. Onye ri a tu egun ri a tu egun afunfun o jenkọ d'a ta—ihien-osusuo onye ri a tu egun ezuni oke.

¹⁹ Ihien-osisuṣo o bu uto nwon jenni enyi gi a saeka e nwon ihien-osisuṣo. ²⁰ Omēni ihian si, “M nwe ihien-osisuṣo jenni Osolobue,” bu ize nwenē e ri e ze e, onye-ntu k'o wu. Makeni, omēni ihian e nwonni ihien-osisuṣo nwenē e—nwenē o ri e legha, o sako aka nwe ihien-osisuṣo Osolobue—Osolobue o leghatuleni. ²¹ Iwu o ye enyi wu onwan: ni, onye nwe ihien-osisuṣo Osolobue k'e nwezikwo ihien-osisuṣo nwenē e.

Isi Nke Isen

Kē Enyi Dọn E Mēri Uwa

¹ Onye owule hun gi e don ni Jesu wu Kraisti, Onye hu Osolobue tumē, onye hu wu nwa Osolobue; onye owule nwe ihien-osisuṣo onye mu ihian, nwezikwo ihien-osisuṣo nwa a. ² Ihien enyi gi a marin ni enyi nwe ihien-osisuṣo umu Osolobue wu ni enyi nwe ihien-osisuṣo Osolobue, e mesonme ihien ndi o si enyi e me. ³ Ke we don e nwe Osolobue ihien-osisuṣo wu: imesonme ihien o si enyi me—bu ihien o si enyi me ele ibu, ⁴ makeni onye owule Osolobue mu e meri uwa. Iken hun enyi gi e meri uwa wu okukwe enyi nwon. ⁵ Onye a sa nwan aka e meri uwa? Onye hun gi e don ni Jesu wu Nwa Osolobue ro.

Ihien Ndi Hun A Ghosi Ni Jesu Wu Nwa Osolobue

⁶ Jizos' Kraisti-ni wu onye hu hun bia ghahan mirin le edeke. Ele ghahan mirin suo, kanj ghahan mirin le edeke. Mmon-nso le enwen e wu hun a shia eri, makeni Mmon-nso wu Onye ezioku. ⁷ Ya wu ni we ri eto hun ri a shia eri [elu-igwee: we wu Chuku-Nedi le Oku hu le Mmon-nso; we rizikwo eto hun a shia eri elu-uwa:] we wu ⁸ Mmon-nso le mirin ahun le edeke ahun. We eto kuye onu ohu. ⁹ Omēni enyi a nabanhan eri ihian shia, hun Osolobue shia kade ezioku a wu, bu Osolobue a shiaguoni Nwa a eri. ¹⁰ Ya wu, onye owule kwerini Nwa Osolobue nwon erini ime obi e; kanj onye hun kwerileni a kpogu Osolobue onye-ntu, makeni o gini eri Osolobue shia ni Nwa a don. ¹¹ Onwan wu eri hu: Osolobue e yegu onye ndun itebite—ime Nwa a ke ndun itebite hu ri. ¹² Onye owule nwon Nwa a hu nwon ndun, kanj onye hun nwonlani Nwa Osolobue enwon ndun.

Ndun Itebite

¹³ M ri e deni unu ihien ndini, unu ndi hun kwerini efan Nwa Osolobue, keni onu marin ni onu e nwongho ndun itebite.

¹⁴ Ihien obi gi e ru enyi ali ebe Osolobue ri wu onwan: ni omēni enyi rjo a ihien owule k'o don ri a obi, o nu ekpere enyi. ¹⁵ O me nwan ni enyi a maringho ni ihien owule enyi rjo! a, ni o nu ekpere enyi anu, ya wu enyi a maringhozi ni enyi e nwehenguo ihien enyi rjo a.

¹⁶ Onye hun nwenē e k'o ri e me njo—udi njo hun ghaleni e buhe onwan, ya me ekpere, Chuku k'e ye nwenē e hu ndun—onwan wu nke ndi hun me udi njo hun ghaleni e buhe onwan. Njo hun e buhe onwan ri ari: asini m unu memē ekpere banyeni ohun. ¹⁷ Eje-omumē ile wu njo, kanj o nwon njo hun ghaleni e buhe onwan.

¹⁸ Enyi a maringho ni onye owule Osolobue mu ara me njo, makeni Jesu, Onye hu Osolobue mu, e che e nche—Eje-onye hu ara metu a aka.

¹⁹ Enyi a maringho ni enyi wu nke Osolobue; enyi a maringhozikwo ni uwa ile ri okpuru Eje-onye hu.

²⁰ Enyi a maringho ni Nwa Osolobue a biagu, n'o yegu enyi nghota hun enyi e gi marin onye ahun wu onye-ezioku. Enyi ri nwan ime onye ahun wu onye-ezioku le Nwa a wu Jesu Kristi.

Iya wu Osolobue nke-esi le ndun-itebite.

²¹ Umu m, gba ni ni ife mmon mobu ife ihien ozo owule oso!

Ehuhuo-Ozi Nke Ebuo Jonu De Jonu, Nke Ebuo

Ekele

¹ Mmē wu onye-isi de ehuhuo-ozini. M ri e dejenni okpoho hu Osolobue hori le umu a. Ndi m nwe ihien-osusuo we ebe Ezioku ri ke we wu. Elede mmē suo nwe ihien-osusuo we, kama, ndi ile mari Ezioku nwezikwo ihien-osusuo we. ² Enyi nwe ihien-osusuo we make Ezioku ahun ri ime ndun enyi—hun k'a risonmekwo ime ndun enyi jenrin ejen.

³ Efo ma le omiken le udon, hun gha aka Chuku-Nedi le Nwa a wu Jizos' Kraist' a bia, ya risonme ni enyi, ke enyi don ri e bisonme ime ezioku le ihien-osusuo.

Ezioku Le Ihien-osusuo

⁴ Efo a suokenmeka m usuo ogen m gi hun a ni o nwegho umu i ndi ri e bi ime Ezioku noka ke Nedi enyi don gwa enyi.

⁵ M ri nwan a rio i, ezi okpoho, ni enyi ile e nwe ihien-osusuo ibe enyi. Ele ni m ri e de ni iwu ohun, kama, iwu ohu ahun o ye enyi gha ani lala ke m ri e de ni. ⁶ Ihien-osusuo wu ni enyi ri e mesonme ihien o si enyi e me; iya wu iwu hu—noka ke unu don nu a gha ali lala—onu k'e giriri a e bi.

Enenren-Kraisti Ahun W'a Kpo Anti-Kraisti

⁷ Ndi-ndufie bu oda a bangwo ime uwa. Ndinj ara kwere ni Jesu Kristi gi ehuhuan bia—n'o wuchanrin ihian k'o bia. Onye owule no enina, iya wu onye-ndufie hu le Enenren-Kraisti hu wu anti-Kraisti!

⁸ Kpachanfu ni nwan enya, amangbe onu e tuhu ihien enyi runguu, ka turusonme ni keni enyi nwonhen ugwo orun zu oke.

⁹ Onye owule hun sonsomeleni nkuzi Kraisti, kanj o fe mgbon—onye hu e nwon Osolobue. Onye hun sonsomme nkuzi hu k'o ri e nwongho ke Chuku-Nedi ke Nwa. ¹⁰ Onye bia iwe i d'a kuzi, bu ele hun Kraisti kuzi k'o gi bia, anabahal'a mobu kele e ohunma. ¹¹ Makeni, onye hun kele e ohunma ri e son e a run eje-orun o ri a run.

Oku Mmekin

¹² M nwon ihien bu oda hun nke m'e deni onu, kanj ele hun m k'e de ede. M ri a tu enya ni m k'a bia d'a hundu unu, enyi e kutari, elee-m, elee-i, keni ighoghwo enyi ile hun uzọ zu oke.

¹³ Umụ nwenē-i-okpoho-Osolobue-horj e zi ekele unu.

Ehuhuo-Ozi Nke Eto Jónu De Jónu, Nke Eto

¹ Mmē wu onyē-isi de ekukwo-ozini. M rị e dejenni ezi nwēnē ẹnị wu Gayosị, hụn ihien ẹ a sụo m imē Ezioku.

² Ezi nwēnē m, ekpere m wu nị ihien ile rịn'i mma lẹ ni ehụ rị i iken, nọkẹ kẹ i don nwan rị iken imē mmọn i.

³ Ighoghọ jun m obi ogen ndi hụ imē umunē ẹnị gi bịa d'e ku n'i wu onyē wẹ gi e don ẹnya ebe Ezioku rị—ya wu n'i rị e bi imē ezioku. ⁴ O nwōnni ihien e mē m a ghoghọ rịkẹ ebe m nọ nụ nị umu m rị e bi imē Ezioku.

Jónu A Ja Gayosị Mma

⁵ Nwēnē-onyē, y'e mekẹ onyē wẹ gi e don ẹnya imē orun i rị a run nị umunē-ẹnị imē Jesu, osun'a nị y'a marin ndi wẹ wu. ⁶ A nọguo wẹ ihun uka rị ebeni ku oku ihien-osusuo i nwe. Dodo, yenị wẹ udi eka hụn a sụo Osolobue usuo, keni wẹ jenduru. ⁷ Makeni, ogen wẹ gi gi ifiri Efan ahun jenkọ ijenni, anini wẹ ndi kwerileni ni Jesu yenị wẹ eka. ⁸ O furu nwan nị ẹnị kwandon ndi nọ erira, keni o hụn uzọ mē ni ẹnị lẹ wẹ wu ohu, e sọn Ezioku a rụngbama orun.

Diotrefesi Lẹ Demetriosi

⁹ E dejennguọ nị m uka ehuhuo; kanị Diotrefesi hụn a cho n'ọ kị a nabanhanị okiki ẹnị, o gini ihien ẹnị ku don. ¹⁰ Ya wu, m bịa nwan, m k'e wepuhachanrin ihien ile o rị e mē, lẹ onu o rị e buokinsonmē ẹnị! Ohun ehiden'e, o judẹ n'ọ nabanhanọ umunē ẹnị ndi hụ; o nideni ndi ozo nabanhan wẹ—o chupude ndi hụn rị imē uka hụn cho nị wẹ nabanhan wẹ.

¹¹ Nwēnē-onyē, a kınrınkwolẹ ihien rileni mma, ka kınrın ihien rị mma. Onyē owule hụn e mē ihien rị mma wu nke Osolobue. Kanị, onyē owule hụn e mē eje-ihien e ke huntu Osolobue.

¹² Ihjan ile e ku oku Demetriosi ohunma; Ezioku lẹ enwen ẹ e ku oku ẹ ohunma. Ẹnị nwēn nkẹ rị a shjazikwon'a eri—bụ y'a maringhọ nị eri ẹnị a shja wu ezioku.

Ekele Ikpazun

¹³ Ihien m cho nị m gwa i e bukẹ, kanị, edekọ m'a e de. ¹⁴ M rị a tu ẹnya nị m jenkọ d'a hụn i egwa, keni ẹnị kutari elee-m, elee-i.

¹⁵ Udun y'a rị n'i.

Ndi owu ẹnị ile e zi ekele i. Hi ndi owu ẹnị rị ebẹhụ efan ohu-ohu, y'e kele wẹ.

Ekwkwó-Ozi Judu De

¹ Mmẹ wu Judu de ẹhuhuo-ozini. M wu igbon Jesu Kristi. M wuzikwo nwenẹ Jemisi. M ri e dejenni ndi ahun we kpo, hun ri Chuku-Nedi obi, hun Jesu Kristi donme: ² omiken, udon le ihien-osusuo ya rinj onu mmagi-mmagi.

Luni Ni Uzo-Jesu Ogun

³ Ndi ri m obi, o te duka m ni m de ni unu banyeni nzufuha hun enyi ile nwon, kanj a hun m'a nwan n'o ri mkpa ni m deni unu hun m'e gi kasj onu obi, ni onu shikenme onwon chedon Uzo nke okukwe hu hun Osolobue wegwu che aka ndi nke e.

Ndi A Kuzi Ntu A Banhangwo

⁴ Makeji, o nwegho ndi ghaleni a tu egun Osolobue hun gigwu nzuzue banhan ime enyi. Ndinj e gbehutogwo ozi efoma Osolobue, keni we gi e kpume eje-obibi we. O tekemeke we deto ikpe-omuma hun rinj ni we ime Ehuhuo-nsa. Ndinj ara gbayede Jizos' Kraistj hun iya suo wu Di-nwonni-enyi le Onye-nwonni-enyi.

Osolobue A Maringwo Ye Ndi Njo Afunfun

⁵ M cho ni m nyanhan ni unu ihien ndinj, osun'a ni unu a maringwo we ohunma-ohunma. M cho ni m nyanhan ni unu ke Di-nwonni-enyi don gha alj Ijitu zuopuha ndi Izrelj, kanj, omegwu, o no tikpo ndi hun kwerileni.

⁶ Nyanhanzikwo ni ihien me ndi mmon-ozj hu te ri nsaj hun nodileni ebe we sj we nodj, hun la onodj we to: nyanhan ni nj Osolobue e kengwo we nwan egbon itebite to ime eje ishi, e che okinkin-ikpe hun jenkwo d'a ri oken Uhuohin hu.

⁷ Nyanhan ni ihien me eje-alj ndi ahun wu Sodomu le Gomora le obodo ndi ozj hun nokunme ni we. Ndi ri ime alj ndi hu me ke ndi mmom-ozj hu—bu enwen we che ime ughere le uru, ya we no narin afunfun okun-itebite. We no wuru ihien we gi a do ihian aka-ntin.

Enwen We Ke W'e E Lee, E Ledan Okiki

⁸ Bu erira ke ndi nkuzi-ughani gi nwan a hunsonme ohun a han we e me ihien ehj we gi a ruhj, e legberi okiki, e kutwo ndi ogho ri ehj.

⁹ Kanj, Majkelu hun wu onye-isi ndi mmom-ozj e medeni enina ogen o gi son Ekwensu zuo ozun Mozizi: egun Osolobue anin'a kutwo Ekwensu—ihien o gwa Ekwensu wu, “Di-nwonni-enyi a jugbo ij!”

¹⁰ Kanj ndinj e kutwo ihien owule we ghotaleni. We nohu ke anu-ofia nwonleni uche, w'a ra leban ihien enya—bu hun we ghotahu we lebanleni enya, iya e tikpo we.

A Riziole We Eje-onodi

¹¹ Oken nsongbu rinj me! E sonmegwo we uzo Keni ogbu ochu; e gigwo we ifiri erere la enwen we tonj mmefie Balam egbo a suo; e nupugwo we isi ke Kora; a na we ntikpo ke iya, makeji Osolobue k'e tikpo we. ¹² Ntupo ke ndinj wu ebe unu n'e rigbama Oriri ihien-osusuo unu; egun arizj we enya ebe we n'e son unu e ri—ndj-ndu ri e lepu enwen we suo enya ke we wu! Orukpu ufere buko ghaleni e zue mirin ke we wu; osisi ghaleni a mi mkpuru ogen we gi a ghwo mkpuru, osisi we huepu, hun nwunhunni, nwunhanchanrin! ¹³ We nohu ke eje ebiri-ohimin, ihien ifenren we ri a gboshi elu ke ufofo ebiri-ohimin; kokise uzo ohu ghaleni e ru ke we wu, hun Osolobue kwademetonj eje-ishi itebite!

Ikpe-omuma Hun Ri E Cheni We

¹⁴ Enoku, hun ri agbo nke esa—we gha aka Adam gunma—e bugwo amuma tonj we: o sj, “Lee e,

Di-nwonni-enyi lala

ya le ndi nsaj a nnu ole-le-ole.

¹⁵ O lala

d'e kin onye owule ikpe,

d'a ma we ile ikpe—

ikpe eje-ihien ile we gi eje-agungun we me

le eje-oku ile jogbu enwen e,

hun ndi-njo ghaleni a gbaye Osolobue

gi kuja oku e!”

Eje-Agunun We

¹⁶ Ogen ile kẹ ndịni gi e dẹnwinnwın; w'a ra kinbehi ikpe; w'e mēsōnmẹ eje-ihien ndi ri a gunni wẹ; w'e kukari enwen wẹ, e gi ọnu-oma a tınarın ihian ihien wẹ.

Mkpinsin-eka Le Ndunmodun

¹⁷ Kani, o me nke unu umune m, nyanhankwo ni ihien ndi-ozu ahun pu-ichen Nna-enyi wu Jizos' Kraisti tumẹ gwato onu. ¹⁸ We gwa unu ni “Ndi-emu k'a puha ogen ikpazuun, ndi k'e mēsōnmẹ eje-ihien ri a gunni wẹ.” ¹⁹ Uwe wu ndini ihien-owa ri enya, hun nwonleni Mmon-nsọ, ndi hun e buhe nkebe.

²⁰ Kani, nke onu umune m, e me ni ni unu e sue ime Okukwe ahun richanrin nsọ onu ri e sọn, e sue ke ulo we n'a tun; e me ni ekpere ke Mmon-nsọ don cho. ²¹ E donme ni enwen unu hun unu e gi risonme ndi ihien wẹ a sọ Osolobue, ke unu don ri e che omiken Di-nwonni-enyi wu Jizos' Kraisti, hun k'e wehe ni onu ndun itebite.

²² E me ni ni ndi obi-ebu omiken, ²³ onu a dokpunpuha ndi ozo ime okun hu keni unu gi e zuofuha wẹ. Nke ndi ozo, e gi ni egun e me ni we omiken—ka zede ni izize ewuru wẹ yi hun ehụ wẹ meruguu.

Ekpere Ija-mma

²⁴ Nke Osolobue, onye hu hun k'e ri-eka kwondon unu make onu gha a dan, me onu wuru ndi nwonleni ntupo, unu e gi ighoghọ turu ihun e ebeku Ogho ri. ²⁵ Onye hu iya sọ wu Chuku, Onye nzuopuha enyi, ogho ya rin'a ghahani Jizos' Kraisti Di-nwonni-enyi—oghọ le ikpen le iken le okiki; k'o rin'a ni ogen d'e bidon, ya rin'a kiken ni le jenrin ejen! Ise.

Ihiẹn Jizos' Kraịstị Ghosị Jonu Nghosị

¹ Ihiẹn Jizosị Kraịstị ghosị igbon ẹ wu Jonu ya ri ime ẹhuhụonị. Osolobue we ihiẹn ndịni ye Jizosị, keni o we we ghosị ndi igbon ẹ—ni we hụn ụzọ marin ihiẹn ndi jenko d'e me ẹgwa. Kraịstị nọ zi mmọn-ozị ẹ jenni odibo ẹ wu Jonu d'a ghosị a ya, keni o gha ẹka Jonu ghosị ndi igbon ẹ ya. ² Jonu a shiaguọ nwan ẹri banyeni oku Osolobue le ihiẹn Jizos' Kraịstị ku; o shiaguọ ẹri ihiẹn ile o hụn.

³ Ngozi ya rinị onye owule k'a gunpuhani ibe ẹ ihiẹn ndi ri ime amumanị; ngozi ya rizikwo ni ndi hụn k'a nwan'ale ndi hụn k'e me ihiẹn we de ime ẹ—make ni oge ihiẹn ndi ni e gi me a rigwo nsue.

Jonu E Kele Uka Esa Ndi Hu Ri Azuun Eshia

⁴ Jonu de ẹhuhụonị jenni uka esa ndi hu ri Azuun Eshia.

Ẹfoma le udon hụn gha ẹka Osolobue, onye ahun ri kiken ni, hụn ri mbu, hụn lalanị bia ya rinị onu—efoma le udon hụn gha ẹka ya le Mmon esa hụn ri ihun ukpo ẹ ⁵ le Jizos' Kraịstị bia.

Jizosị Kraịstị, hụn wu qsheri ahun furu we gi e don ẹnya, onye ibuzo gha onwun lihi, onye hụn a ki ndi-nze ri elu-üwa.

Ogho le okiki ya wuru nke Jizosị Kraịstị, onye hụn nwe ihiẹn-osisuọ ẹnyi, gi ẹdeke ẹ gbapuha ẹnyi ẹka njo ẹnyi; ⁶ o nọ nwan me ẹnyi wuru ani-eze, me ẹnyi wuru ndi nchu-ẹjan Osolobue ẹ hụn wu Nedi ẹ. Ogho le okiki ya wuru nke ẹ jenrin ejen! Isee.

⁷ Lee ẹ!

O gi orukpu lala;

ẹnya ile jenko d'a hụn a—

ke ndi hu dun a ihiẹn.

Ndi ani ile ri üwa

jenko d'a kwan ẹkwan

make ufiri ẹ.

Eri a k'o jenko d'a ri! Isee!

⁸ “Mme wu Ibuso le Ikpazuun!”

Ya ke Di-nwonn-ẹnyi wu Osolobue ku—onye hu hụn ri kiken ni, hụn ri mbu, hụn lalanị; Onye hụn nwon iken ile.

Jonu A Hün Jizosị

⁹ Mme wu Jonu nwe ẹ unu, hụn we ri e gi ifiri Kraịstị e kpokpo ke we don ri e gi ifiri ẹ e kpokpo onu; m wuzikwo onye Ali-eze Kraịstị ke unu don wu; m wetuzikwo obi ali e din ndidi ri ke unu.

We dupu m shi ali Patimosi, ali hu mirin nohunme, make ni m'e ku oku Osolobue le ni m'a shia ni Jizos' eri. ¹⁰ Ogen m gi ri ebahun, o ru uhuhin ohu, Uhuhin Di-nwonn-ẹnyi, ebe m ri ime mmọn, m nọ nu oken olu ri e ku oku azuun m. Olu hu nọ ke opi ri a hannị. ¹¹ O si, “Detu ihiẹn i ri a hün ye ime ẹhuhu, y'e zijenni uka ẹsanị ya:

uka ri Efesosị,

uka ri Sumena,

uka ri Pegamom,

uka ri Tiatira,

uka ri Sadisi,

uka ri Filadefia

lezi uka ri Laodishia.”

¹² Ya m nọ gbehuto, ni m hün onye nwe olu ahun ri a gwa m oku. E gbehuto m, m nọ hün obu-ukpe esa we gi goru memẹ, ¹³ hunzi onye nọ ke Nwa nke Ihian etintinnaị obu-ukpe ẹsanị. O yi ewuru tueru ali, gi ihiẹn goru kenhunme obi ẹ. ¹⁴ Isi ẹ le ntutu ẹ hu a chan uchan leke oruru ochan, leke okpukpu mirin-oyi ochan wu s'no. Ẹnya a ẹbuo hu e nwun ke okun ri e nwunni; ¹⁵ uku-ali a nọ ke igwe w'a kpo bronzu, hün we finchan ohunma-ohunma, e gbuke nọke si we gi okun dunchanpuchanrin unyin ri n'a. Olu ẹ nọzi ke uzun oken mirin ri e huni. ¹⁶ O gi kokise ẹsa ẹka-nni. Opija-agma onunaị tu nko gha a onu suefuha. Ihun ẹ hu e ti oda-oda ke ẹnya-anwun don e ti efinnai.

¹⁷ Ogen m gi hün a, m nọ dan ani uku a nọke onye nwunni. Kani, o nọ bu ẹka-nni ẹ kwasi m, si, “Atule egun. Mme wu Ibuso le Ikpazuun. ¹⁸ Mme wuzi onye hu ri ndun! M te nwunhün anwunhün, kani, lee ẹ, m ri nwan ndun jenrin ejen. Mme gizikwo ishanhan Onwun le Alimmon.”

¹⁹ “Detu nwan ihiẹn i ri a hün—ihiẹn ri oge ni le ihiẹn jenko d'e me ihun.”

²⁰ “O me nke kokishia esa ahun i hun aka-nni m le obu-ukpe esa hu: kokishia esa hu wu mmnon-ozu esa ndi hu hun a nokin enya uka esa hu. Obu-ukpe esa hu wu uka esa hu.”

Isi Nke Ebuo

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Efesosi

¹ “Dejenni onye-ozu hun a nokin enya uka ri Efesosi, si a, Lee ihien onye hu gi kpakpando esa hu aka-nni e, hun e jehunme ime obu-ukpe esa hu we gi goru meme, a hunchanrin ke we no, ku: ² A maringho m ihien ile onu ri e me: ke unu don ri a gbakenme le ke unu don ri e wetu obi ali e dingbu ihien ile. A maringho m ni onu ara ye ndi e me eje-ihien efe; ni onu e leleguo ndi hu kpo enwen we ndi-ozu pu-ichen, hun a ni ele we ndi-ozu pu-ichen kaka. ³ A maringhozi m ni unu gi ufiri efan m e wetu obi e dingbu ihien ile, a narin afunfun—bu ndun e k’e gukwo nwan unu.

⁴ Kanj, onwan wu ihien ri e ze m ize ebe unu ri: unu a latoguo ihien-osusuo ahun unu nwe isi-ibuzo. ⁵ Nyannhan ni nwan ebe unu te ri ni onu d’a dan, unu e gbehuto, memezi ihien ndi hu unu te ri e me isi-ibuzo. Unu emen’e, a bia m d’e wepu obu-ukpe unu onodi a—mmani unu bihuto aka.

⁶ Kanj, o nwegho ihien ri mma unu ri e me: ihien ndi itu Nkolitia e me, hun e ze mme le enwen m ize, e zezikwo onu nwen ize. ⁷ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nsu ri a gwa uka ri ichen-ichen! Onye hun merini ke m k’e ye iken n’o gi ri mkpuru-osisi ahun e ye ndun, hun ri Paradaisi, Ali Izu-iken Osolobe.”

Ozi Jizosi Si We Zi Ndi Uka Ri Sumena

⁸ “Nke onye-ozu hun a nokin enya uka ri Sumena, dejenn’e, si a,

Lee ihien onye hu wu Ibuo le Ikpazun ku, onye ahun te nwanhunni kanj o huzi nwan ndun: o si, ⁹ A maringho m afunfun onu ri a ta, marinzikwo ke onu mehan ogbenye (kanj odafin ke unu wu nke-esi). A maringho m mkpari unu ri a narin aka ndi hun a kpo enwen we ndi Ju, bu ele we ndi Ju, kanj ndi ulo-ofufe Ekwensu ke we wu! ¹⁰ Atule ni egun afunfun unu jenko d’a ta. Lee e, Ekwensu e d’a tu ndi hu ime unu ye unu-ngan keni we gi e lele unu. Unu k’a ta afunfun akp’ohin iri. Kwondon ni okukwe unu d’e ru onwan. Unu kwondon e, e ye m unu ndun—gi e tu unu ugon noko okpu-eze. ¹¹ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nsu ri a gwa uka ri ichen-ichen! Onwan nke ebuo eruko onye hun merini ehụ, o ruoko onye hu ehụ.”

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Pegamom

¹² “Nke onye-ozu hun a nokin enya uka ri Pegamom, dejenn’e, si a,

Lee ihien onye hu gi opia-agma onunai hu tu nko ku: ¹³ A maringho m ebe unu bi, ebehu ukpo Ekwensu ri. Bu unu kwondonhukwo efan m. Unu a ghorini, si ni onu ekwerini ni m, ke ogen we gi gbude osheri m we gi e don enya wu Antipasi, hun we gbu ime igunrun onu, ime obodo hu Ekwensu bi.

¹⁴ Kanj, o nwegho ihien ndi ri e ze m ize ebe unu ri: o nwongho ndi ri ime unu ebehu hun e son nkuzi Balam, hun kuzi Balaki ihien o gi bu uke cheni unu Izrelu, me we ri ihien-oriri we gi rua mmon, mezikwo we ghere. ¹⁵ O nwonghozikwo ndi e son nkuzi ndi itu-Nkolitia. ¹⁶ Gbehuto ni nwan. Omeni unu egbehutoji, m k’a bia egwa d’e gi opia-agma ri m onu luson ndi hu agha. ¹⁷ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nsu ri a gwa uka ri ichen-ichen! Onye hu merini ke m jenko d’e yebeye **mana** hu zuerini. M k’e yezikwo a omuma ochan hu we deye efan ohun, efan ohun hun o me ni o nwonni onye marin n’a, wezuka onye hu me ye ya wu omuma.”

Ozi Jizosi Si We Zi Ndi Uka Ri Tiatira

¹⁸ “Nke onye-ozu hun a nokin enya uka ri Tiatira, dejenn’e, si a,

Lee ihien Nwa Osolobe ku, onye ahun enya a e nwun ke okun; onye ahun uku-ali a no ke igwe bronzu we finchancharin ri e gbukeni: o si, ¹⁹ A maringho m ihien ile unu ri e me—ke ihien-osusuo onu nwe ke okukwe onu ke ozi unu ri e jen ke ihien ile unu wetu obi ali e dingbuchanrin. A maringho m ni ihien unu ri e me kikenni ka ihien unu me isi ibuzo. ²⁰ Kanj, onwan wu ihien ri e ze m ize ebe unu ri: unu e ye okpoho hu wu Jezibelu efe, okpoho hu hun a kpo enwen e onye-amuma, hun gi ihien o ri a kuzi e dufie ndi-idibo m, e me we a ghere, e ri ihien-oriri we gi rua mmon.

²¹ E yeole m’a efe n’o gbehuto, kanj o juguo n’o gbehutoko gherebehi. ²² Lee e nwan, m k’a tu a ye bedi emu; m k’e me ndi ya le we gba a ghere ta eje-afunfun—sukpan ni we gbehuto, mebehi eje-ihien ndi hu o ri e me. ²³ M k’e gbu umu a. Uka ile k’e gi e marin ni mme wu onye hu e legha uche le obi onye owule; m k’a kuzikwo onye owule ime unu ugwo-orun furu ihien o ri e me.

²⁴ Kanj, nke ndi hoduni ime unu ndi ri Tiatira, hun ghaleni e son nkuzini, hun keleni munrun ihien ndi hu w’a kpo ‘Oken ihien-nzuzue Ekwensu,’ m si onu ni ebuyeko m onu ibu ozo—²⁵ ka

kwonkenme ni ihien unu gi d'e ru ni a bja m. ²⁶ Onye hun merini, hun k'a gha e mesonme uche m d'e ru isi-njendeme, ke m k'e we ndi ali ichen-ichen che okpuru e kima,

²⁷ o k'e gi okpo-igwe ki we,

o k'e tikpochanrin we

leke ite we gi urua kpu,

²⁸ nọke ke Nedi m don ye m iken m gi a ki. M k'e yezikwo onye merini kokise utuntun hu.

²⁹ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa aka ri ichen-ichen!"

Isi Nke Eto

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Sadisi

¹ "Nke onye-ozì hun a nokin enya aka ri Sadisi, dejenn'e, si a,

Lee ihien onye hu gi Mmon esa Osolobue le kokise esa hu ku: a maringho m ihien ile unu ri e me. We weri unu ke ndi ri ndun, kanj unu a nwunhuguo! ² Tenhin ni nwan, unu e donzi ihien hoduni, hun hodu ekere n'o nwunfu—makeni a hunguo m'a ni orun onu ezuni oke enya Chuku m. ³ Nyanhan ni nwan ihien we kuzi unu le ihien onu nu, unu e gi e don, gbehuto. Omeni unu etenhinni, m k'a bja nọke ohin, unu amarinko ogen m'e gi banhan ebe unu ri, kaka!

⁴ Kanj, o nwegho ndi buleni oda ri Sadisi hun keleni ru ekwa we unyin. We jenko d'e yiri ekwa ochan, son m e jehunme, makeni we furu efuru. ⁵ Onye hun merini k'e son we yiri ekwa ochan. Efichanpuko m efan onye ahun ime ehuhuo nke ndun, kaka! M k'a no id'enya Nedi m le ndi mmon-ozì e kpo efan onye hu, ku e ni a maringho m onye o wu. ⁶ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa aka ri ichen-ichen!"

Ozi Jizosi Si We Zi Ndi Uka Ri Filadefia

⁷ "Nke onye-ozì hun a nokin enya aka ri Filadefia, dejenn'e, si a,

Lee ihien onye hu ri nso ku, onye hu wu ihien o si ni ya k'o wu; onye hu gi isanhan Defidi; onye hu we ghaleni a saeka a gunma uzo o gunpu mọbu gunpu uzo o gunma: o si,

⁸ A maringho m ihien ile unu ri e me. Lee e, a gunpuguo ni m onu uzo, hun o me ni o nwonni onye k'a saeka gunman'a. A maringho m ni onu enwekeni iken bu unu hukwo e me ihien m ku, unu aghorini ni unu a maringho efan m.

⁹ Lee e! M k'e wehe ndi unu-ofufe Ekwensu hu we si n'o wu Ulo-ofufe ndi Ju, ndi ahun a kpo enwen we ndi Ju bu ntu ro, ele we ndi Ju, a bja we uku unu d'a kponi unu isi ali, keni we hun uzo marin ni ihien unu suo m. ¹⁰ Makeni unu e wetuguo obi ali dingbuchanrin ihien ile ke m don gwa unu, aniko m afunfun hun lalanj we jenko d'e gi lele ndi ile ri ime uwa ru unu eh. ¹¹ M lala egwa, kwonkenme ni ihien unu gi, amamgbe w'a narin onu okpu eze we k'e gi tu unu ugon. ¹² Onye owule merini ke m k'e gi henrin iden* ime Ulo-nso Osolobue m, o ghakozì ebehu pu, kaka! M k'e de efan Osolobue m le efan Jerusalem ohun hu ye e eh. Jerusalem ohun hu wu obodo-uku Osolobue m. Ya wu Jerusalem k'a gha enu-igwee le eka Osolobue m hidan; m k'e dezikwo efan ohun m ye onye ahun eh. ¹³ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa aka ri ichen-ichen!"

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Laodishia

¹⁴ "Nke onye-ozì hun a nokin enya aka ri Laodishia, dejenn'e, si a,

Lee ihien onye hu wu 'Isee' hun oku Osolobue gha a bun ku—onye ahun wu Osheri we gi e don enya; Osheri ahun wu onye ezioku; Onye hu ihien ile Osolobue ke gha eka bja: o si. ¹⁵ A maringho m ihien ile unu ri e me: unu anuni okun, onu ajuni oyi. K'o ri m, unu a nu okun mọbu ju oyi! ¹⁶ Ebe o me nwan ni unu me nan: unu anuni okun, unu ajuni oyi, m'e d'a gha onu m jupu unu!

¹⁷ Unu ri a si, 'M wu odafin, a baole m uba, o nwonzini ihien a ko ni m.' Kanj, unu a marin n'o nwonni ke o han unu kaka, ni onu e ruguo ihien a gba enya-mirin, ni ogbenny e ke onu wu, ni onu wu enya-mpin, ni unu gba oto! ¹⁸ M ri nwan a dun unu odun: nonnarin ni m goru we gwaleni, hun we gi okun dunchanpu unyin ile rin'a, keni unu hun uzo wuru idafin; unu e nonnarinzì m ekwa ochan yiri, gi e kpume oto unu hun e me ifenren, amamgbe w'a hun a; nonnarinzikwo ni m ogun-enya tuye enya, keni unu leghama uzo.

¹⁹ Ndi m nwe ihien-osusuo we ke m'a jugbo, uw e ke m'e ye afunfun keni we nwonrin uche. Wepuhakwo ni nwan obi, unu e bihuto eka. ²⁰ Gon ni ntin! M turu nwan onumuzo, a du eka, onye nu olu m gunfu uzo, a banhan m d'e kunrun e, e son m'e ri, o son m ri. ²¹ M k'e ye onye merini onodi n'o son m nodi elu ukpo-eze m, nọke ke mme nwen don meri, son Nedi m nodi elu ukpo-eze e. ²² Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa aka ri ichen-ichen!"

* Isi Nke Eto:12 Pila

Isi Nke Ẹnọ

Kẹ W'e Fee Osolobue Imẹ Elu-igwee

¹ Onwan e meguu, m nọ lee ẹnya, hun onumuzo we gunpu elu-igwee. Olu hu gwa m oku mbu hun nọ ke oken opi nọ si m, “Bia enu ebeni, ni m ghosị i ihien jenkọ d'e meni ihien ndini meguu.” ² Ozigbo, m nọ ri ime-mmọn. M nọ hun ukpo-eze ime enu-igwee ebẹhu, hunzi onye ohu ndi ali elu e! ³ Onye hun ndi ali ebẹhu hu e gbuke ke omuma w'a cho acho w'a kpo jaspada le hun w'a kpo kaneliani. Ekọn-le-ogugu hun e nwun ke omuma w'a cho acho wu emaradi fihunme ukpo-eze hu ohi-ohi. ⁴ Ukpo eno-kwasị-ogun fihunme ukpo-eze hu ohi-ohi. Ndi-isi eno-kwasị-ogun ndisomme ukpo ndi hu. We ile yisonme ewuru ochan, kpusonme okpu-eze goru.

⁵ Amuma hu a gha ukpo-eze hu e bepaha; uzun mirin ri e deni le akpabo huzi a gha ukpo-eze hu a hanpuha. Ukpẹ esa ri ihun ukpo hu e nwun—ukpẹ esani wu Mmọn esa Osolobue.

⁶ Ihien rike ohimin we gi ughegbe memẹ ri ihun ukpo hu; o behu nwanran-nwanran, e nwun zai.

Ihien eno ri ndun ẹnya junsomme ihun le azun nonhunmezikwo ukpo-eze hu: ⁷ nke ibuzo ri ke eworo; nke ebuzo ri ke oken-efin; ihun nke eto ri ke ihun ihian; nke eno ri ke ugon ri e feni. ⁸ Ihien eno ndini ri ndun nwesonme nku isin-isin. Ẹnya jun we uzo ile—ke ime we ke azun we. W'a ra bubehi ebu—ke uhinhin ke efinnai—ihien we a busonme wu,

“Nsọ, nsọ, nsọ—ke

Osolobue hun wu Di-nwonn-enyi ri!

Osolobue hun nwon iken ile—

Onye hun ri mbu,
hun ri kikenni,
hun lalani.”

⁹ Ogen owule, ihien eno hu ri ndun gihu yeguu onye hu ri ndun jenin ejen hun ndi ani ukpo hu ogho le mgbaye le ekele enina, ¹⁰ ndi-isi eno-kwasị-ogun ahun a dan ali ihun Onye hu ndi ali elu ukpo-eze ahun, Onye ri ndun jenin ejen, fe e, tuha okpu-eze we ye ali ihun ukpo hu, a si,

¹¹ “Chuku-Nna enyi!

Y'e furugho onye we a ja mma—

y'e furugho ni w'e ku e ni
oghọ le mgbaye le iken
wu nke i.

Makeni, iyu ke ihien ile.

Makeni y'a chogho,

i nọ me we ri;

makeni y'a chogho,

i nọ ke we.”

Isi Nke Isen

Nwa-ebulu Osolobue Hu Sọ Ru Ogo Ihien Ile

¹ M nọ hun ehuhuo we fifima eka-nni onye hu ndi ani enu ukpo-eze hu. We dejun ehuhuo hu ihien, ke ime e ke azun a, gi eriri esa kenme e. ² M nọ hunzi mmọn-ozu ohu kin-akwanran k'o gi oken olu e yi oro, a si, “Onye furu hun k'a topu eriri ndi hu, fifipu ekukwo hu?” ³ Kani, o nwonn onye owule ri elu-igwee mobu enu-awa mobu okpuru-awa hun saeka fifipu ehuhuo hu mobu lee ẹnya ime e. ⁴ M nọ kwanma ekwa oda-oda, makeni o nwonn onye we hun furuni, hun k'a fifipu ehuhuo hu mobu lee ẹnya ime e. ⁵ Ya ke onye ohu ime ndi-isi hu nọ si m, “Akwanzile! Lee e, Eworo ebọn Juda, Mkpogun Defidi, e meriguo—o k'a saeka tofu eriri esa ndi hu, fifipu ekukwo hu.”

⁶ Ya m nọ hun Nwa-ebulu hun nọke si we te gbu e egbu k'o turu egbata ukpo-eze hu le ihien eno hu ri ndun le ndi-isi eno-kwasị-ogun hu hun we ile fihunme ya wu ukpo-eze. Nwa-ebuluni nwon mpin esa le ẹnya esa—hun wu Mmọn esa Osolobue, hun Osolobue zijen elu-awa ile. ⁷ Nwa-ebulu hu nọ jen d'e weri ehuhuo hu we fifima, hun ri eka-nni onye hun ndi enu ukpo-eze hu. ⁸ Ogen o gi weriguo ehuhuo hu, ihien eno hu ri ndun le ndi-isi eno-kwasị-ogun hu nọ dan ali ihun Nwa-ebulu hu; onye owule ime we gi ubo le afere nsensi we gi goru memẹ hun nsensi jun ime e. Nsensi ni wu ekpere ndi nke Osolobue. ⁹ Ya we nọ bu ebu ohun, si,

“Iy furu
hun k'e weri ehuhuo hu,
hun k'a topu eriri ndi hu
we gi kenme e;
makeni we gbu i,

ị nọ gi ẹdeke i
gbapuhani Osolobue ihian
ime ebọn owule,
ime asusu owule,
ime ali owule
le ime ndi owule.

¹⁰ Y'e meguo we wuru
ali-eze le ndi nchu-egan
ebe Osolobue enyi ri;
we k'a ki elu-ua."

¹¹ E lezi m enya, m no nu olu ndi mmon-ozu bu oda hun fihunme ukpo hu ohi-ohi le ihien
ndi hu ri ndun le ndi-isi hu. Ndi mmon-ozini e bukenmeka oda, we ri nnu-uku ole-le-ole le ijeri
ole-le-ole. ¹² We hu e gi oken olu a bu ebụ, a si,

"Nwa-ebulu hu we gbu
e furugho hun w'e tuchan,
ni iken le aku-le-uba
le amamihien le akwanran
le mgbaye le ogho le ojija-mma
wu nke e!"

¹³ M no nuzi ke ihien ile we ke eke ri a bu ebụ—ke hun ri enu-igwee ke hun ri elu-ua ke
hun ri okpuru uwa ke hun ri ime ohimin. Ihien we ri a bu wu:

"Ojija-mma le mgbaye
le ogho le okiki
ya wusonme nke onye hu
hun nodi ani elu ukpo-eze—
le Nwa-ebulu hu—
jenrin ejen!"

¹⁴ Ihien eno hu ri ndun no si, "Isee!" Ndi-isi hu no dan ali, fe Nwa-ebulu hu.

Isi Nke Isin

Nwa-ebulu Hu A Topu Eri Ndị Hu

Eri Nke Ibuo

¹ Ya m no hun ke Nwa-ebulu hu topu eriri ohu ime eriri esa ahun we gi kenme ehuhuo hu,
m no nu ke ohu ime ihien eno hu ri ndun gi oken olu hankenme ke akpabo, si, "Bial!"

² M no lee enya, e lee eshin ochan! Onye ri e nyinn'e gi utaa. We no ye e okpu-eze, o no
nyinrin eshin e pu d'e merisonme agha.

Eri Nke Ebuo

³ Ogen Nwa-ebulu gi tofu eriri hun me we ebuo, m no nu ke hun me ebuo ime ihien eno hu
ri ndun si, "Bial!" ⁴ Ya eshin ozo no fuha. Onwan e nwun ufie-ufie. We no ye onye ri e nyinn'e
iken n'o wepu udon elu-ua, keni ihian gbume ibe we. We nozi we opia-agma hi-ogbe ye e.

Eri Nke Eto

⁵ Ogen Nwa-ebulu hu gi topu eriri hun me we eto, m no nu ke nke eto ime ihien ndi hu
ri ndun si, "Bial!" M no lee enya, e lee eshin ogi! Onye ri e nyinn'e gi ihien we gi a ma ihien.
⁶ M no nu ihien noka olu ri e ku oku k'o gha etintinna ihien eno hu ri ndun hanpuha, a si,
"Oka jenk'o d'a kogbu enwen e: mkpu oka-witi eno k'a wude egbo-orun akpu-uhuhuhin! Mkpu
oka-bali mmakalaka mmebuo k'a wude egbo-orun akp'ohin! Ka e wiwikwole ofungbon-olivu
le manya!"

Eri Nke Eno

⁷ Ogen Nwa-ebulu hu gi topu eriri nke eno, m no nu olu hun me we eno ime ihien ndi hu
ri ndun, k'o si, "Bial!" ⁸ E lee m enya, e lee eshin e nwun ehuhuo-ndun, ehuhuo-ndun, kanj o hu
e nwun nanhin! Efan onye ri e nyin n'e wu Onwun; Ali-mmon sonko a. We no kebe uwa uzọ
eno, ye we iken igi opia-agma le unwun le emu le eje-anu ndi ri elu uwa gbupu uzọ ohu rin'a.

Eri Nke Isen

⁹ Ogen Nwa-ebulu hu gi topu eriri nke isen, m no lee enya okpuru ukpo nchu-egan, m no
hun ume-ndun ndi hun we gbu maka oku Osolobue le eri we shianj Jizosi. ¹⁰ We no weshi
olu we enu, e yi, "Euu Di-nwonni-enyi, Onye hun ihien ile ri aka a, onye ri nsọ, onye ezioku!
Nani ke y'e biehan d'e kin ndi ri enu-ua ikpe, gbugwari we ke we don gbu enyi?" ¹¹ Ya we
no ye onye-onye ime we ewuru ochan tueni, si we zuzi iken ekere ni umune we le ndi-idibo
ibe we zuguu onu, ndi ahun ihian k'e gbu ke we don gbu we.

Eriri nke Isin

¹² Ogen Nwa-ebulu hụ gi tofụ eriri nke isin, alị nọ mahihie oda-oda, anwun nọ gimẹ ngi ke ẹkwa-ogi, ifon hụn shịagunị nọ nwunhuto, nwunmẹ ẹdeke-ẹdeke. ¹³ Kokishịa nọ gha elu-igwere danyesomme anị—nọkẹ ebe oken ufere nọ nutusomme ogbe figi chanleni. ¹⁴ Igwere nọ fori nọkẹ ebe we nọ fifi ma ehuhuo, wepu. We nọ wepu ugu ile le alị ile mirin nōhunmẹ nọdị we. ¹⁵ Ya ndi-nze uwa le ndi uku le ndi-ndu-agma uku, le ndi idafin, le ndi ile we gi oku we e don le ndi ozo ile—ke igbon ke ndi nwe enwen we—nọ shisomme ime okporo le ebe omuma risomme elu ugu d'a warị, ¹⁶ a si ugu le omuma ndi hụ, “Dodo ni, dankwasị ni enyi! Nj unu zueme enyi makẹ Onye hūn nōdị elu ukpo-eze hū gha e legha enyi; makẹ onuma Nwa-ebulu hū ghazikwo e kunrun enyi—¹⁷ makẹni oken uhuhon we gi a kpọ onuma a bīaguo! Onye wu nwan onye ahun jenkọ d'a sa ẹka wuzo!”

Isi Nke Ɛsa*Madu Nnu Ogun-mmesato Hu*

¹ Onwan e megwu, m nọ hūn mmōn-ozī ẹnọ ke we turusomme ebamin ẹnọ uwa. We turusomme ebēhū e gbondofere ẹnọ hūn e fe ime uwa, amamgbe ufere e fezi uwa mōbū ohimin mōbū osisi owule. ² Ya m nọ hūn mmōn-ozī ozo k'o gha azūn owuwa-nya-anwun puha, shikọ elu; o gi ihien Osolobue ri ndun gi e ye ahima. O nọ gi oken olu gwa mmōn-ozī ẹnọ hū we ye iken nị we gi wsi uwa le ohimin oku, ³ si we, “Ekewiwile ni uwa mōbū ohimin mōbū osisi owule; cheri ni nị enyi yegwu ndi idibo Osolobue enyi ahima ezimezi-ihun we.” ⁴ M nọ nwan nū madu ole we ye ahima ahun. Madu nnu ogun-mmesato ke we ye ahima hū ime ikpun-ulo ile ri Izrelu:

⁵ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Juda;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Rubeni;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Gad;
⁶ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Asha;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Naf'tali;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Manase;
⁷ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Simionu;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Livai;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Isaka;
⁸ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Zebulun;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Josefū;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Benjamini.

Igunrun Ihian Gha Alị Ile Rị Ichēn-ichēn Pūha

⁹ Onwan e megwu, m nọ lee enya, hūn igunrun hi-ogbe, hūn o mē ni o nwōnni onye saeka gūn we. We gha alị ile, ebōn ile, ndi ile, le asusū ile puha. Igunrunni turu ihun ukpo-eze hū le ihun Nwa-ebulu hū. We yisomme ewuru ochan tueru anị. Onye-onye ime we gisomme iguru ẹka. ¹⁰ We hū e gi oken olu e yi oro, a si,

“Nzuofuha gha ẹka Chuku enyi
 hūn nōdị enu ukpo-eze
 le Nwa-ebulu hū a bīa”

¹¹ Ndi mmōn-ozī ile turusomme ebēhū, fihunmẹ ukpo hū le ndi-isi hū le ihien ẹnọ hū ri ndun; we nọ dan alị ihun ukpo hū, ke isi alị, fe Osolobue, ¹² a hū ebūnị:

“Isē!

Ija-mma le ogho
 le amamihien le ekele
 le mgbaye le iken le akwanran
 wu nke Chuku enyi
 jenin ejen! Isē!”

¹³ Ya onye ohu ime ndi-isi hū nọ si m, “Elee ndi wu ndini yi ẹkwa ochan tueru alị? Elebe ke we gha bīa?” ¹⁴ M nọ si a, “Di-okpa, iju marin ndi we wu.” Ya o nọ si m, “Ndin wu ndi hūn gha oken ukpokpo hū puha. E giguọ we ẹdeke Nwa-ebulu hū sū ewuru we, ewuru we e henrinsomme nke ochan. ¹⁵ Ya hain we gi nwan ri ihun ukpo Osolobue e fe ẹ uhinhin le efinnai ime Ulo-nso a. Osolobue, Onye hūn nōdị anị elu ukpo-eze, k'a onyeni we, chedon we. ¹⁶ Ɛgun ihien-oriri le ihien-orira agunkozi we. Anwun mōbū ihien owule a hūn okun amakozi we. ¹⁷ Makẹni Nwa-ebulu hū hūn ri etintinnai* ebēhū ukpo hū ri k'a wuru onye-ndu we; o k'e du we nọkẹ onye e du anu, shi isi-mirin ndi hū mirin e ye ndun gha a bīa. Chuku jenkọ d'e finchanpu enya mirin owule ri we enya.”

* **Isi Nke Ɛsa:**17 Lee 5.6

Isi Nke Esatọ

Eriri Nke Eṣa Hụ Lẹ Opi Eṣa

¹ Oḡen Nwa-ebulu hụ gi tọpụ eriri nke eṣa, elu-igwee ile nọ mę jụu ihien nọkẹ nkirishi mgbahunmę ọkụlọkụ ohu. ² Ya m nọ hụn ndi mmọn-ozị eṣa hụ hụn e turu ihun Osolobue. Wę nọ ye wę opi eṣa. ³ Mmọn-ozị ọzọ, hụn gi mkpu goru w'a kpọ Sęnsa wę gi a dunnị Osolobue nsęnsị ọkụn, nọ bja d'e turu ihun ukpo nchụ-ęjan hụ. Wę nọ kpọnye ę nsęnsị ọda-ọda, n'ọ gi ya lę ekpere ndi-nsọ ile e mę chụ ęjan elu ukpo nchụ-ęjan hụ wę gi goru męmę hụn rị ihun ukpo-eze hụ. ⁴ Enwunrun nsęnsị hụ rị a dunnị lę ekpere ndi-nsọ hụ nọ gha ęka mmọn-ozị hụ a loshi elu ihun Osolobue. ⁵ Ya mmọn-ozị hụ nọ weri Sęnsa hụ wę gi a dụn nsęnsị ọkụn, gi ọkụn rị ukpo nchụ-ęjan hụ hujun ę, tų a ye enu-ųwa. Ya kę akpabọ nọ han, mirin e dęn, amuma e be, aļi a mahihie.

Opi Eno Ibuzo

⁶ Ebęhụ kę ndi mmọn-ozị eṣa hụ gi opi eṣa nọ kwademę nị wę gbu opi wę.

Opi Ibuzo

⁷ Mmọn-ozị nke ibuzo nọ gbu opi ę, ękwan-igwee lę ọkụn wę gwogbama ya lę ędeke nọ puha. Wę nọ ma wę ye imę ųwa, ọ nọ dụnpu ųzọ ohu ọkụn, natọ ųzọ ębuọ; imę osisi ile, ọ dụnpuzi ųzọ ohu, ọ hodụ ųzọ ębuọ; ọ dụnpuhanrinzi ęfifia-ndun ile.

Opi Nke Ebuo

⁸ Mmọn-ozị nke ebuo nọ gbu opi ę, wę nọ tų ihien nọkẹ ęregede ugu rị a nwun ọkụn ye imę ohimin—azuun ohu nọ hęnrin ędeke, ọ hodụ azuun ębuo. ⁹ ųzọ ohu imę ihien ndi rị ndun rị imę ohimin nọ nwunhun, ọ hodụ ųzọ ębuo. Imę ugbo-mirin ile, ųzọ ohu nọ tikpofu, ọ hodụ ųzọ ębuo.

Opi Nke Eto

¹⁰ Mmọn-ozị nke ęto nọ gbu opi ę: kokisę ohu hi-ogbe rị e nwun ọkụn lękẹ ọwa nọ gha igwere dan. Imę iyi ile rị ųwa, ọ danye ųzọ ohu natọ ųzọ ębuo—uwę lę isi-mirin rị ichen-ichen k'ọ danye. ¹¹ Efan kokisę hụ wụ “Elumilu.” Imę mirin ile rinị, ųzọ ohu nọ lumę ilu, ọ hodụ ųzọ ębuo. Ndi bu ọda nọ nwunhun, makęni mirin hụ rị e lu ilu.

Opi Nke Eno

¹² Mmọn-ozị nke ęno e gbu opi ę, ihien nọ fjan ęnya-anwun azuun ohu, fjanzikwo ifon lę kokisę azuun ohu-ohu, latosonmę wę azuun ębuo-ębuo. Ukpę wę nọ belu: wę kebe kę wę e nwunhan mbu ųzọ ęto, enwunkarizini wę ųzọ ębuo. Anwun amuchanrinzini kę uhuhin han k'ọ dọn a mụ mbu; ifon etibiehanzini k'ọ dọn e ti mbu. Wę kebe uhuhin ųzọ ęto, anwun amukarizini ųzọ ębuo—ęrazikwo kę ifon mę uhinhin. ¹³ M nọ lee ęnya enu, hun ugọn ohu k'ọ feko imę elu, yiko, “Nsongbu! Nsongbu! Okęn nsongbu jenko d'a rinị ndi ile bi elu-ųwa oḡen ndi mmọn-ozị ęto hụ k'e gi nwan gbusonmę opi ęto hun hodunị!”

Isi Nke Itenei

Opi Eto Hodunị Lę Eje-mgbugbu Ahun

¹ Mmọn-ozị nke isen e gbu opi ę, m nọ hun kokisę ohu hun gha elu-igwee danye ųwa. Wę nọ ye ę isanhan okęn-mgbugbu hụ migbu enwen ę.

² Ọ nọ gunpu eje-mgbugbu hụ migbu enwen ę, ęnwunrun nọ gha ebęhụ lopuhama kę ęnwunrun okęn ọkụn wę gi a dunchanpu unyin rị goru. ęnya-anwun lę ufere nọ gba ishi makę ufri ęnwunrun ọkụn hụ gha ebęhụ a lofuha. ³ Ya igurube nọ gha imę ęnwunrun hụ puhama, berisonmę enu-ųwa. Wę nọ ye wę ikęn, udi ikęn hụ akpi rị elu-ųwa nwe. ⁴ Wę nọ si wę egbule ęfifia rị enu-ųwa mobu ihien ọwulę e nwun ęhuhuo-ndun ęhuhuo-ndun rị e sue imę ugbo mobu imę ofia mobu osisi ọwulę, ka wę ru ndi hụ nwonlęni ahima Osolobue ezimezi-ihun wę ęhu, uwę suo. ⁵ Wę nọ ye igurube ndi hụ efe nị wę ye ndi hụ ezigbo afunfun, ọrogbo ifon isen—kanị anini wę wę gbu ndi hụ. Ufu wę nọkẹ ebe akpi nọ gba ihian. ⁶ Oḡen ihieni e gi mę, ihian k'a chọ onwun, ahunko wę onwun; wę jenko d'a chokęnmę nị wę nwun, kanị, onwun k'a gba nị wę oso.

⁷ Igurube ndi hụ rị kę ęshin wę kwademęguu wę k'e gi jęn agha. Ihien nọ kę okpu-eze goru risonmę wę isi. Ihun wę nọ kę nke ihian. ⁸ Eņenren wę sue kę ntutu ikpoho. Eze rị wę onu nọ kę nke ęworọ. ⁹ Okpukpu rị wę ęhu rị kę igwe onye-agma gi e gbondon obi; nku wę hụ a zun ųzun kę ebe ęshin dokpunko ugbo-agma bu ọda gbanko ogbo agha. ¹⁰ Wę nwęsonmę ọdundun. Edide w'a gba ihian risonmę wę ọdundun—ọ nọ kę edide akpi. Ọdundun wę kę ikęn wę gi e ye ihian afunfun ọrogbo ifon isen rị.

¹¹ Eze a kị igurube ndinị wę wụ mmọn-ozị okęn-mgbugbu hụ migbu enwen ę. Ndi Hibru a kpọ mmọn-ozini Abadon; ndi Griki a kpọ a Apolion; ęfan ebuoni wu “Onye-ntikpo.”

¹² Nsongbu nke ibuzo a ghafęguo, ębuo lalazi.

E Gbupu We Uzo Ohu Ime Ndi Ri Elu-uwa Latọ Uzo Ebuo

¹³ **Mmọ**n-ozị **nke isin** nọ gbu opi e, m nọ nụ ke olu gha mpin eno ri ntin eno ukpo nchụ-ajan goru hụ ri ihun Osolobue a hanpūha. ¹⁴ Olu hụ nọ sị mmọn-ozị nke isin hūn gi opi, “Tọpụ mmọn-ozị eno hụ we kemmeto oken iyi Yufretisi!” ¹⁵ Ya we nọ nwan tọpụ mmọn-ozị eno hụ, hūn we kwademeguu, kemme we to, e che ogenni, uhuohinni, ifonni le ahuan; we nọ nwan tọpụ we keni we gbupu uzo ohu ime ihian ile ri elu-uwa, gbuhodu uzo ebuo. ¹⁶ Ndi-agma hūn nyiko eshin nọ pūha, we wu ijeri-ohun ogun-iri (ya wu nnu-iri, nnu-iri uzo nnu isen-kwasị-ogun-isin). A nugho m ole we ri.

¹⁷ Lee ke m don hūn eshin ndi hū ime ohun m: ndi ri e nyin ni we yisonme ihien igwe we gi e gbondon obi we. Ihien igwe ndin e nwun ufie-ufie leke okun, enwunrun-enwunrun leke Safe, lezi unwanran-unwanran leke nsin-enya-anwun wu soto. Isi eshin ndi hū ri ke nke eworo. Okun le enwunrun le nsin-enya-anwun wu soto ghazi we onu a pūha. ¹⁸ We nọ gi eje-ihien eto ndi hū ri a gha eshin ndi hū onu a fūha—ya wu okun le enwunrun le nsin-enya-anwun wu soto—gbufu uzo ohu ime ihian ile ri elu-uwa, gbuhodu uzo ebuo, ¹⁹ make ni onu eshin ndi ahun le odundun we ke iken eshin ndi hū risonme. Odundun we nosonme ke agwo, nwonsonme isi ke agwo. Isi ndi hū risonme we odundun ke we gi a ru ihian ehū. ²⁰ Ndi hū hodu elu uwa—ndi hū eje-ihien ndin gbuleni—egbehutonj obi mebehi eje-ihien we ri e me; alatonj we ife eje-mmọn le ifesonme mmọn we gi eka memē—ke nke goru ke nke ona wu siva ke nke igwe bronzu ke nke omuma ke hūn we gi osisi pin—mmọn ghaleni e ri-eka e legha uzo mobu a nū ihien mobu e jen ijen! ²¹ Egbehutozikwonj we mebehi njo ndinj we e me: igbu-ochu, iru-mmọn, ibu-nshi le igi iken eje-mmọn a run, ughere, izu-ohin.

Isi Nke Iri

Mmọn ozi Hū Gi Ehuho We Fifiipu

¹ Ya m nọ hūn mmọn-ozị ozo kin-akwanran k'o gha elu-igwee hidanla. Orukpu fuhunme e; ekon-le-ogugu ri ibe isi e, ya nwen ri a okpuru; ihun e nọ ke enya-anwun. Uku a ri ke polu ebuo we gi okun memē* . ² O gi ehuho we ekere we fifiipu eka a. O nọ bu uku eka-nni e che elu ohimin, bu uku eka-ekpen e to akpakali. ³ O nọ gi oken olu, hūn nọ ke nke eworo ri e deni, yi oro. Ogen o gi yi oro, akpabo esa ahun nọ han. ⁴ Ogen akpabo esa ahun gi hanguu, m te cho ni m demē, kanj a nū m olu gha elu-igwee si, “Zuemē ihien akpabo esa hū ku, edetule e!”

⁵ Ya mmọn-ozị hū m hūn k'o turu elu ohimin le akpakali nọ weshi eka-nni e enu zime enu-igwee, ⁶ kun efan Onye hū ri ndun jenrin ejen, hūn ke elu-igwee le ihien ile rin'a, uwa le ihien ile rin'a le ohimin le ihien ile rin'a, si, “Ebiekozi we, kaka! ⁷ Kama, hūn mmọn-ozị **nke esa** gihu gbu opi e, ihien ahun mini Osolobue kwademē e mezuchanrin k'o don gwa ndi idibo e ndi-amuma.”

⁸ Ya olu hū gha elu-igwee gwa m oku nọ sizi m, “Jen d'e weri ehuho hū fifiipunj hūn ri eka mmọn-ozị hū uku a ohu ri elu ohimin, uku a ohu hū akpakali.” ⁹ Ya m nọ jen d'e kunrun mmọn-ozị hū, si a ye m ehuho hū me ekere. O nọ si m, “Weri e ri. O k'a suo i usuo onu nọke mirin-enwun, kanj, o k'e lu i ilu efo.” ¹⁰ Ya m nọ narin mmọn-ozị hū ehuho hū me ekere ri, o nọ suo m usuo onu nọke mirin-enwun, kanj, ogen m gi riigu a, efo nọ lumē m ilu. ¹¹ Ya we nozi si m, “I k'e buzi amuma banyeni ndi bu oda, anj bu oda, ndi asusu ichen-ichen bu oda le ndi-nze bu oda.”

Isi Nke Mmanaj

Ndi Osheri Ebuo Hu

¹ Ya we nọ ye m mkpinsi we gi a ma ihien. Mkpinsi hū nọ ke okpo. We nọ si m, “Bia d'a ma Unọ-nso Osolobue le ukpo nchụ-ajan, y'a gunzikwo ndi hūn ri ebēhu e fe ofufe. ² Ka amalē ihun-ezi Ulo-nso, hapu ohun—make ni e wegwo w'a ye ndi alj ndi ozo ri ichen-ichen. We k'a zo obodo nso hū uku orogbo ifon ebuo kwasị ogunna.”

³ “M k'e ye ndi-osheri m ebuo iken bu-amuma, ku oku-Chuku, orogbo akpu-uhuhon ogun eto kwasị nnu eto (ogun mmeto kwasị nnu-uku), we k'e yisonme ekwa ahio.” ⁴ Ndi osherini wu osisi olivu ebuo le obu-ukpe ebuo hū ri ihun Onye-nwon-ūwa-ile. ⁵ Omeni ihian cho n'o me we ihien owule, okun a gha we onu pūha, dungbu ndi inenren we ahun cho ni we me we ihien; erira ke onye owule cho n'o me we ihien owule k'a don nwun. ⁶ We nwon iken we gi a kpokin enu-igwere amangbe mirin e zue ogen hū ile we gi e bu amuma, e ku oku Chuku. We nwonzikwo iken we gi e me mirin e henrin edeke—ke mirin ri iyi ke hūn ri ohimin, we nwonzikwo iken we e gi me udi eje-nsongbu le afunfun owule bianj uwa ogen owule we cho.

⁷ We shiaguu eri we, eje-anu hū hūn k'a gha eje-mgbugbu hū migbu enwen e pūha k'a luson we agha, meri we, gbu we. ⁸ Ozun we k'a ri uzo uwaya kanj ri obodo uku hū we gi enya ime

* **Isi Nke Iri:1** pila ebuo we gi okun memē

mmọn a kpọ Sọdomụ lẹ Ijiptu, obodo ohu hụ wẹ nọ kpogbu Di-nwọnni-wẹ. ⁹ Orogbo akp'ohin eto lẹ mkpikpi, ndi ri ichen-ichen lẹ ndi ebon lẹ asusu lẹ alị risọnme elu uwa k'a gba ozun wẹ ilee; anikọ wẹ onye owule li wẹ. ¹⁰ Ndi bi uwa k'a ri a ghoghọ ni madu ebụọ hụ a nwunhụn, e me mmemme, e yetari ibe wẹ ihien—makeni ndi-amuma ebunoni te bu afunfun toni ndi ile ri elu-ụwa.

¹¹ Kani, ogen o gi mefu akp'ohin eto lẹ mkpikpi, ufere hun e ye ndun nọ gha ebe Osolobue ri bia, banye ime wẹ, wẹ nọ turu oto—oken egun nọ bia ndi hunni wẹ. ¹² Ya wẹ nọ nọ oken olu gha elu-igwee si wẹ, “Bia ni elu ebeni!” Ya wẹ nọ gi orukpu shi enu-igwee, id'anya ndi-inenren wẹ ri e lee wẹ ile. ¹³ Ozigbo, alị nọ mahihie oda-oda, azun ohu ime obodo hụ nọ tikpo, o hodụ azun itenē. Alị hụ mahihieni gbu madu ogun-iri kwasi nnu-mmesa (madu nnu-uku esa). Egun nọ tuchenme ndi hoduni, wẹ nọ kweri ni Osolobue hun ri elu-igwee e hike ogbe.

¹⁴ Nsongbu nke ebụọ a ghafeguo, lee e, nke eto lala egwa.

Opi Nke Esa

¹⁵ Ya mmọn-ozu nke esa nọ gbu opi e, m nọ nọ oken olu risọnme elu-igwee, a si,

“Alị-eze uwa a wuruole nke Di-nwonn-enyi

lẹ nke Kraisti a hun o tume;

o k'a ki jenrin ejen!”

¹⁶ Ya ke ndi-isi eno kwasi ogun hụ hun nodisonme ukpo wẹ ihun Osolobue nọ dan anị, keni Osolobue isi-alị, fe e, ¹⁷ a bu ebuni:

“Enyi ri e ye i ekele,

Chuku Nna,

hun nwon iken o gi e me ihien ile,

onye hun ri kikenni, hun rizikwo mbu.

Makeni y'e giguo iken i hi-ogbe kima.

¹⁸ Ndi alị ile e te bughọ olulu;

kani iwe-le-onuma i

a biaole nwan.

Ogen y'e gi kin ndi nwunni ikpe

e ruguo.

Ogen hun y'e gi ku ndi-idibo i ugwo,

e ruguo nwan—

ndi idibo i ndi-amuma—

uwẹ lẹ ndi-nsọ

lẹ ndi a tu egun i—

ke ndi uku ke ndi nta.

Ogen y'e gi tikpo ndi hun e tikpo uwa

e ruguozi!”

¹⁹ Ya wẹ nọ gunpu Ulo-nsọ ime enu-igwee, wẹ nọ hun Ekpeti-nkwerigama Osolobue ime ebenu. Amuma elu-igwee nọ besonme, mirin nọ densonme, akpabo nọ hansonme; alị nọ mahihie, ekwan igwere nọ dan oda-oda.

Isi Nke Mmèbụọ

Okpoho Hụ Lẹ Dragonu

¹ Ya ke oken ahunlele pu-ichen nọ puha elu-igwee: okpoho yi enya-anwun ke ewuru nọ fuha; ifon ri a okpuru uku, okpu-eze kokise mmèbụọ ri ri a isi. ² O ri ime. O hụ a kwan ekwan makeni ime ri e me e. O hụ a turu a oda-oda makeni omumu e ruguo a.

³ Ahunlele ozo nọ mezi ime enu-igwee: eje-anu hi-ogbe w'a kpọ dragon' a puha; Dragonuni e hike ogbe; o nwun ufi-ufie. Isi esa lẹ mpin iri k'o nwe. Okpu-eze ohu-ohu, risonme e isi esa ndi hụ. ⁴ Odundun a nọ zari ụzo ohu ime kokise ri elu-igwere, tu wẹ ye anị—o hodụ ụzo ebụọ. Dragonu hụ nọ turu ihun okpoho hụ ri a cho n'ọ mu nwa, keni o ripu nwa a hun o gihu mupuha a.

⁵ Okpoho hụ nọ mu nwa, nwata-okennyē, hun jenko d'e gi okpo-igwe ki ndi anị ile. Kani, hun o gihu mupuha nwata-okennyē hụ, wẹ nọ juru ya wu nwata, we e shi ebe Osolobue lẹ ukpo-eze Osolobue ri. ⁶ Ya okpoho hụ nọ gbashi ime atu d'a nodi ebenu Osolobue kwademe n'e, ebe wẹ k'a nọ lepu a enya akp'ohin ogun-etọ kwasi nnu-etọ.

⁷ Ya wẹ nọ luma agha elu-igwee, mmọn-ozu wu Maikelu lẹ ndi mmọn-ozu e son n'e nọ luson Dragonu hụ agha. Dragonu lẹ ndi mmọn-ozu e nọ lusongwari wẹ. ⁸ Kani wẹ nọ meri Dragonu hụ. Anizi ni wẹ ya lẹ ndi mmọn-ozu e nodi enu-igwee. ⁹ Wẹ nọ tutu Dragonu uku hụ, agwo mbu-mbu hụ w'a kpọ Ekwensu, a kpọzi a Setani. Iya wu onye hun e dufie uwa ile. Wẹ nọ tutu e ye elu-ụwa—iya lẹ ndi mmọn-ozu e.

¹⁰ M nọ nwan nù olu ohu hannì ime elu-igwee, hùn rì a sị,
 “Nzụofuha lẹ ikẹn lẹ alì-eze Chuku ẹnì
 lẹ ọkìkì Kraịstì, onyẹ hù o tumẹ,
 a bjàguọ nwan.

Makẹni a tụtuguo wẹ onyẹ ahun,
 hùn e kpesonmẹ umunẹ ẹnì,
 ndì Itu-Kraịstì ibe ẹnì

ẹka Osolobue ẹnì uhinhin lẹ efinnai.

¹¹ Kanì wẹ nọ gi ẹdeke Nwa-ebulu hù lẹ oku wẹ gi shian'a ẹri mẹri ẹ; egheni wẹ isi tuhu okukwe wẹ.

¹² Ya wụ, enu-igwee ya ghoghoma nwan;

ija lẹ ndì bi ime ẹ!

Kanì, nsongbu jenkọ d'a rìnì uwa lẹ ohimin,
 makẹni Ekwensu e hidanguọ d'e kunrun onu.

O gi oken olulu bja—

makẹni o maringuo nì oge ẹ hodụ ẹkerẹ!”

Ekwensu E Buhezi Nsongbu Ẹ Elu-uwā

¹³ Oge Dragonu hù gi hùn nì a tụtuguo w'a ye elu-uwa, ọ nọ chuma okpoho hù mụ nwata-okennyẹ hù. ¹⁴ Kanì, wẹ nọ ye okpoho hù nku ẹbọ, nku ugon uku—n'ọ gi gha ebe agwo hù rì fepu, shi ime atu, ebe wẹ jenkọ d'a nọ lepụ a ẹnà [ihien nọkẹ] ahụ ẹto lẹ ifon isin. ¹⁵ Ya agwo hù, dragonu hù, nọ gha onu a hupụha mirin nọ kẹ iyi, n'ọ hukpu okpoho ahun, keni o huru e, ¹⁶ kanì alì nọ yeni okpoho hù ẹka: alì nọ shiapu onu, luefu mirin hù Dragonu hù gha onu hupụha. ¹⁷ Ya ize okpoho hù nọ ban Dragonu hù, ọ nọ pu, jemmẹ d'a lusun umu okpoho hù agha, ya wụ umu a ndi hodun; ndi hùn e mesonmẹ ihien ndi hù Osolobue ku; ndi hùn a shia nì Jesu ẹri; ndi hùn e kwonkenmẹ oku Jesu. ¹⁸ Dragonu hù nọ turu enu ejan rì mkpenren ohimin.

Isi Nke Mmèto

Eje-anu Ebuo Hu

¹ M nọ hùn eje-anu ohu k'ọ gha ime ohimin pụla. Mpìn iri lẹ isi ẹsa k'ọ nwẹ. Okpu-eze ohu-ohu risonmẹ elu mpìn ndi hù. Efan rì ichen-ichen e kuto Osolobue risonmẹ elu isi ẹsa hù. ² Eje-anunì m hùn nọ kẹ Ubidon. Uku alì a nọ kẹ nke eje-anu w'a kpọ Biẹ. Onu a nọ kẹ nke Ẹworo.

Ya Dragon' nọ we ikẹn ẹ lẹ ukpo-eze ẹ ye eje-anu hù, tumẹ ẹ oken onyẹ-ọkìkì. ³ Isi eje-anu ahun ohu nọ kẹ isi anu wẹ gbugu, kanì ebẹhù wẹ gi gbu ẹ a lagu. Ihien rì eje-anunì ẹhù a tükemkẹ uwa ile ẹnà—nke wụ nì wẹ ile hù e son ẹ. ⁴ Wẹ ile nọ femẹ Dragonu hù makẹni iya ye eje-anu hù ikẹn ahun o gi kị ọkìkì. Wẹ nọzi fe eje-anu hù, a sị, “Onyẹ nọ kẹ eje-anu hù? Onyẹ k'a saẹka lusun ẹ ogun?”

⁵ Wẹ ye eje-anu hù onu o gi a nyan isi, e kusonmẹ aru. Wẹ nọ ye ẹ oghere kpa ikẹn orogbo ifon ẹbọ kwasì ogunnai. ⁶ O nọ shiapu onu kutosonmẹ Osolobue, e kuto ẹfan a, e kuto ebe o bi—ya wụ, e kuto ndi ile bi elu-igwee. ⁷ Wẹ nọzi nì a lusun ndi-nso agha, mēri wẹ; e wezikwo wẹ ebọn ile lẹ ndi ile lẹ asusu ile lẹ anj ile che okpuru ẹ kima. ⁸ Ndi ile bi enu-uwa k'e fe ẹ—ya wụ onyẹ owule wẹ deleni ẹfan a ime ẹkukwo nke ndun Nwa-ebulu hù wẹ gbu nì wẹ d'e gbe iyeto uwa.

⁹ Onyẹ nwon ntin, ya n'ọ nù.

¹⁰ Onyẹ owule Osolobue sị nì wẹ k'a nwunrun a, wẹ k'a nwunrun a;

onyẹ owule Osolobue sị nì wẹ k'e gi opia-agma gbu e, wẹ k'e gi opia-agma gbu e.

Onwan cho ndidi lẹ okukwe ẹka ndi nke Osolobue.

¹¹ Ya m nọ hùn eje-anu ọzọ hùn gha ime-uwa pụla. Mpìn ẹbọ k'ọ nwẹ rikẹ nwa-ebulu bu o ku kẹ Dragonu.

¹² Ọkìkì Eje-anu hunnì rì a kị wụ nke eje-anu nke ibuzọ, hùn o ye ẹ kịdonn'ẹ. O wa a ye uwa lẹ ndi hùn bi ime e olu nì wẹ e fe eje-anu nke ibuzọ hù—hùn ebe wẹ gi gbu ẹ lagu. ¹³ O gisonmẹ oken orun-atumẹnya a kpa ikẹn; o meghode okun gha elu-igwee hidan id'ẹnà ihian ile. ¹⁴ O nọ gi orun-atumẹnya ndinì wẹ ye ẹ efe rundonni eje-anu nke ibuzọ hù dufie ndi bi elu-uwa; ọ sị wẹ kpụ ya wụ eje-anu nke ibuzọ—hùn ahun wẹ be opia-agma isi ohu gbu ẹ—kanì ọ huzi nwan ndun. ¹⁵ Wẹ nọ nizi eje-anu hùn-ebonì saẹka mē ihien o mē hùn ihien ahun wẹ kpụ gi rì ndun, kunmẹ umenren—ihien hù wẹ gi udì eje-anu nke ibuzọ hù kpụ, nke wụ nì ya wụ ihien wẹ kpụ nọde kumẹ oku; ya wụ ihien nọde mē wẹ gbu ndi hù ile jù nì efeko w'a.

¹⁶ Eje-anu hùn-ebonì nọzi mē wẹ ye ihian ile ahima ẹka-nni mọbụ ezimezi-ihun—kẹ ndi uku kẹ ndi nta, kẹ ọdafin kẹ ogbenyẹ, kẹ igbon kẹ onyẹ nwon enwen ẹ— ¹⁷ nke wụ nì onyẹ

owulę wę yelęni ahįma hu a saęka řın mọbu re ihien owulę. Ahįma hu wu efan eje-anu ibuzo hu mọbu ahįma hun a nokin eņya efan a.

¹⁸ Onwan cho amamihien: onye owulę nwon nghota ya gi e gbako ahįma eje-anu hu, makeņi ahįma ihian ro. Ahįma hu wu isin kwası ogun-mmęto kwası nnu*.

Isi Nke Mmęno

Nwa-ebulu Hu Lę ndi Nke E

¹ E lezi m eņya, m no hun Nwa-ebulu hu k'o turu elu Ugu Zayonu—ya lę madu nnu ogun-mmęsato wę deye efan a lę efan Nędi e ezimezi-ihun wę. ² M no nuzi olu gha enu-igwee bja. Oluni ri a han kę uzun oken-mirin ri e huni lę uzun akpabo hankęmęni. Olu hu m nu rji kę ebe ndi a kpo ubo ri a kpo ubo wę. ³ Madu nnu ogun mmęsato ahun hu a bu ebu ohun ihun ukpo hu lę ihien eno hu ri ndun lę ndi-isi hu. O nwonni onye ozo saęka munrun ebu hu wezuka madu nnu ogun-mmęsato hu wę gha ime uwa gbapuha. ⁴ Ndinį wu ndi hu gilęni ikpoho meru enwen wę; wę wu ikęnyę marinlęni ikpoho. W'e son Nwa-ebulu hu ebe owulę o jęnko. Osolobuę lę Nwa-ebulu hu a ghaguo ime ihian ile gbari ndinį nọkę mkpuru-ibuzo. ⁵ Anutunį wę ntu onu wę; enwon wę ntupo.

Ndi Mmęn-ozı Eto Hu

⁶ M nọzi hun mmęn-ozı ozo hun feko ime enu, ime elu-igwee. O gi ozioma itębitę hun o k'e zi ndi ile bi elu-uwaa—ya wu, ndi alı owulę lę ebun owulę lę ndi a su asusu owulę lę ndi owulę.

⁷ O no gi oken olu si, “Tu ni egun Osolobuę, onu e ye e ogho, makeņi oęen o k'e gi kin ikpe e ruguo. Eghęę, fe ni Onye hun ke enu-igwee lę uwa lę ohimin lę isi-mirin ri ichen-ichen!”

Babilon' A Daan!

⁸ Mmęn-ozı ozo, hun mę e ebuo, no fuha, a si, “O danguo! Babilonu uku hu a danguo! Okpoho hu hun mę ndi alı ile ra manya a, manya a hun zenı, manya ughęę e!”

Afunfun Ri E Che Ndi K'a Narin Ahįma Eje-anu Hu

⁹ Mmęn-ozı ozo, hun mę wę eto, no puha, gi oken olu yiko, “Onye owulę hun fe eje-anu hu lę udi a wę kpu, narin ahįma a ezimezi-ihun mọbu eka wę, ¹⁰ jęnko d'a razikwo manya hu zenı, manya iwe-lę-onuma Osolobuę, hun wę gburolęni—hun wę huye ime mkpu iwe-lę-onuma a. Wę k'e gi okun lę nsin-eņya-anwun ye wę eje-afunfun id'eņya ndi mmęn-ozı ri nsọ lę id'eņya Nwa-ebulu hu. ¹¹ Enwunrun okun wę gi ri e ye wę eje-afunfun wę k'a ri ime e k'a gha a loshi elu jęnrin eęen. Kę uhinin kę efinnai, izu-iken arikonį ndi hu siko d'e fe eje-anu hu lę ihien wę kpu kę iya, uwe lę onye owulę narin ahįma efan a.”

¹² Onwan cho ndidi eka ndi nsọ, ndi hun e męsonmę ihien Osolobuę ku, e kwerekęnmę ni Jizosi.

¹³ M no nu olu gha elu-igwee si, “De onwan: gha oęenni jęnme, ngozı jęnko d'a rinį ndi hun k'a no ime Di-nwonni-eņyi nwunhun!”

“Eghęę, ndi wę gozi agozi kę wę wu nke-esi! Wę k'e zu ikę onun wę, makeņi ihien wę runpuha ri e son wę!” Iya kę Mmęn-nsọ ku.

A Ghorı Wę Mkpuru Uwa Mi

¹⁴ Ya m no lee eņya, m no hun orukpu ochan. Onye nọdi alı elu orukpu hu no kę Nwa nke Ihian. Okpu-eze goru ri a isi. Opija gorinį tuni w'a kpo Siku, hun wę gi a gho mkpuru hu a eka.

¹⁵ Mmęn-ozı ozo no gha ime Unọ-nsọ puha, gi oken olu hijęni onye hu nọdi elu orukpu, si a, “Gi nwan siku i ghorı mkpuru, ni oęen e ruguo w'e gi ghorı mkpuru, makeņi mkpuru uwa mi a kachanringuo.” ¹⁶ Ya onye hu hun nọdi enu orukpu no fe opia-siku a ye elu uwa, ghorı mkpuru uwa mi.

¹⁷ Mmęn-ozı ozo no gha Ulo-nsọ hun ri elu-igwee fuha, ya nwen gizikwo opia-siku tu-nko.

¹⁸ Ya Mmęn-ozı ozo no gha ukpo nchų-ejan puha. Onwan wu mmęn-ozı hu hun Osolobuę wę oku owulę gbashari okun che okpuru e. O no weshi olu elu, hijęni mmęn-ozı hu gi opia-siku tu-nko, si a, “Gi nwan opia-siku i tu-nko ghorı ohio grepu hun wajni uwa mi, makeņi grepu e a changuo!” ¹⁹ Ya mmęn-ozı hu no fe opia-siku a ye elu-uwaa, ghorı grepu ri uwa, tu a ye ebęhu hi-ogbe hun Osolobuę no a ghosi iwe-lę-onuma a—ebęhu o no a pinpuha manya grepu e.

²⁰ Wę no gha ime obodo hu pu, shi ebęhu d'a pinpuha manya grepu hu. Edeke no gha ebahun wę no a pinpuha manya e hupuha. O ru edeke ahun e ru ihian isi-uvun; ešin banye ime e, o ru e onu; o d'e huru ihien nọkę mai! isen kwası ogun-itenei.

Isi Nke Mmisęn

Nsongbu Ikpażutun Esa E D'e Bidon

* Isi Nke Mmęto:18 “666” kę w'a kpo a Onu-ebo.

¹ Ya m nọ hunzị oken ahunlele ozo pu-ichen ime elu-igwee; onwan a tukenmekę enya: mmön-ozì ęsa gi eje-afunfun ęsan! Eje-afunfun ęsan! wu ndi ikpazuu. Uwe ke iwe-le-onuma Osolobue k'e gi bi.

² M nọ hun ihien nọ ke ohimin ughegbe we gwagbama ya le okun, hunzì ndi hu meri eje-anu hu le ihien hu we kpọ ke ya—le ahima nomba hu hun a nokin enya ęfan a. Ndinì we turu mkpen ohimin ughegbe hu. We gisonme ubo Osolobue ye we. ³ We hu a bu ębu odibo Osolobue wu Mozizi le ębu Nwa-ebulu hu,

“Euu Chuku Nna,

Onye hun nwon iken ile!

Y'e meke oken ihien le ihien a tu enya!

Euu, Eze anì ile le agbo ile!

Iri-ochan le ezioku ke i gi e me ihien i.

⁴ Euu Nna,

onye k'a si n'ọ tukọ egun i,

n'ọ jakọ ęfan i mma?

Iyọ sọọ rì nsọ.

Alì ile k'a bja d'e fe i,

makeni y'a hangwo enen

hun ghosì n'ì rì-ochan.”

⁵ Onwan e meguu, m nọ hun Ulo-nsọ (Odu-nkwerigbama ahun, Odu Ashia-eri ahun, we nọ e fe ofufe) hun rì elu-igwee. We gunpu a agunpu. ⁶ Ndi mmön-ozì ęsa hu gi eje-afunfun ęsa hu nọ gha ime Ulo-nsọ puha. We yisonme ękwa line nwunni, hun rì e gbukeni. We ile gisonme ihien goru kenhunme obi we.

⁷ Ime ihien eno hu rì ndun, ohu nọ ye mmön-ozì ęsa hu aferę ęsa we gi goru memę. Ihien jun aferę ndi hu wu iwe-le-onuma Osolobue, Onye hu rì ndun jenrin ejen. ⁸ Enwunrun gha ogho Osolobue le iken e a lofuha nọ jun uno-nsọ hu; o nwonzini onye saeka banye Ulo-nsọ hu d'e ru ni eje-afunfun ęsa hu mmön-ozì ęsa hu gi e bi.

Isi Nke Mmisin

Eje-afunfun Esa Ikpazuu!

¹ Ya m nọ nu ke oken olu gha Ulo-nsọ gwa ndi mmön-ozì ęsa hu oku, si we, “D'e hu ni iwe-le-onuma Osolobue rì ime aferę ęsan! kpu elu-üwa.”

Ete Hun E Shinni, A Turu!

² Ya mmön-ozì ibuzo nọ jen d'e hu ihien rì ime aferę a ye enu-üwa, eje-ete hun e shinni, hun a turunì, nọ jun ndi hu ehü, ndi ahun bu ahima eje-anu hu le ndi hu fee ihien we kpọ ke iya.

Ihien Ile Rì Ohimin A Nwunhun!

³ Mmön-ozì nke ębuo nọ hu ihien rì ime aferę a ye ime ohimin, mirin rì ime ohimin nọ rì ke edeke onye nwunni. Ihien owule rì ndun ime ohimin nọ nwunhun.

Iyi Le Isi-mirin E Henrin Edeke!

⁴ Mmön-ozì nke eto e hu ihien rì ime aferę a ye ime iyi le isi-mirin risonme üwa, we nọ henrin edeke.

Osolobue Rì E Ye Afunfun Furuni!

⁵ M nọ nu ke mmön-ozì mirin ile rì ęka a si,

“Euu Onye-nsọ,

onye hun rì kikenni, hun rizikwo mbu.

Ezigbo enen ke y'a han!

Y'a hajin

i gi e yesonme we afunfun ndini.

⁶ Makeni e gbugwo we

ndi-nsọ le ndi-amuma,

y'e yegwo we edeke ra!

Ihien we cho

ke we rì nwan a hun!”

⁷ M nọ nu ke ukpo nchu-ęjan shari, si,

“Egheę, Osolobue wu Di-nwönni-ęnyi,

Onye nwon iken ile,

ikpe i ma we hu mma,

ezigbo enen ke y'a han!”

Anwun E D'a Magbu We!

⁸ Mmọn-ozị nke ẹnọ nọ hu ihien rị ime afere a kpu ęnya-anwun, gi ę me anwun ma ihian ọda-oda. ⁹ O makemkẹ we—kanị, hun nkẹ w'e gi gbehuto, mebehi njo, wẹ nọ kpoma Osolobue hun rị e zihę afunfun ndini wẹ iyi. E yeni w'ę ogho.

Ishi E Kpumę We!

¹⁰ Mmọn-ozị nke isen nọ hu ihien rị ime afere a ye ukpo-eze eje-anu hu, ali-eze eje-anu hu nọ gba ishi, wẹ nọ tamade ire wẹ * make oken-ufu wẹ rị ime ę; ¹¹ wẹ nọ kpoma Chuku rị elu-igwee iyi make ufu lę ete rị wẹ ęhu—egbehutonị wẹ obi mebehi eje-ihien ndi wẹ rị e me.

Iyi Yufretis' A Tahị, Hęnrin Uwaya!

¹² Mmọn-ozị nke isin e hu ihien rị ime afere a ye iyi uku hu wu Yufretisi, mirin ę nọ tahị, gi beyeni ndi-nze jenkọ d'a gha azuun ọwụwa-ęnya-anwun bja ọzo.

Eje-mmọn Etọ Hun E Dufie Ndi-nze!

¹³ M nọ hun eje-mmọn etọ risonme kę ewo kę wẹ gha onu Dragonu, onu eje-anu hu, lę onu onye amuma-ntu hu pula. ¹⁴ Ndin wu eje-mmọn ndi a runsonme ọrun-atumęnya rị ichen-ichen, uwe e jęn d'a kpogbama ndi-nze ile rị uwa make agha wẹ jenkọ d'a lu Uhuohin nke Osolobue, Onye hun nwon iken ile.

¹⁵ (Jesu si, “Lee ę! M jenkọ d'a bja idumuzi nọkẹ ohin. Ngozi jenkọ d'a rini onye ọwule k'a munrun ęnya, e che, amamgbe w'a tonarin a ękwa a, amamgbe ọ gba ọto a ghahunme, a hun wẹ ihien ifenren ę”!)

¹⁶ Eje-mmọn etọ hu nọ kpokwama ndi-nze, wẹ ile nọ zu ebęhu w'a kpo 'Amagidonu. 'Amagidonu kę w'a kpo a onu Hibru†.

Ali-omahihie Jogbu Enwen E!

¹⁷ Mmọn-ozị nke ęsa e hu ihien rị ime afere a ye ime ufere, oken olu nọ gha ukpo-eze hu, ime Ulo-nsọ, si, “O guguo!”

¹⁸ Amuma nọ besonme, mirin nọ densonme, akpabo nọ hansonme, ali nọ mahihie ọda-oda. Udi ali omahihieni e metuni kete w'e bimelę uwa; ọ mahihiekemkẹ! ¹⁹ Obodo uku hu nọ kebe ọzo eto; obodo shia eto hun risonme ali ile nọ tikpochanrin. Osolobue a nyanhan Babilon' uku hu, ọ nọ we mkpu-manyana iwe-le-onuma a ye ę ra. ²⁰ Ali ile mirin nahunme e fopu; ahunzikwonị wẹ ugu ọwule. ²¹ Eregede ękwan-igwee nyinhan kę ękpa simenti hu a gha elu igwere a dankwasị ihian—d'e ru ni a buma wẹ Osolobue onu make afunfun hun ękwan-igwee hu rị a dani rị e buhe ni wẹ. Afunfun hu a jokemkẹ njo!

Isi Nke Mmęsa

Okęn Igbaraja Hu Lę Eje-anu Hu

¹ Ya mmọn-ozị ohu ime wẹ ęsa hu gi afere nọ bja d'e kunrun m, si m, “Bia, ni m ghosị i ikpe-omuma lę afunfun jenkọ d'a rini oken igbaraja hu hun ndi ali enu iyi bu ọda; ² oken igbaraja hu ya lę ndi-nze uwa wi me mgba, hun mgba a wẹ me tugbariguu ndi bi elu-ua lękẹ manya.” ³ Ya mmọn-ozị hu nọ buru m ime mmọn shi ime atụ, m nọ hun okpoho ndi ani elu eje-anu e nwun ufie-ufie. Wẹ dejun eje-anu hu ęfan ichen-ichen hun e kutọ Osolobue ęhu. Isi ęsa lę mpin iri kę eje-anu hu nwe.

⁴ Okpoho hu yi ęwuru nanran ọda-oda hun e nwun ufie-ronị, ufie-ronị lę ufie-ufie. O yi ihienmma rị ichen-ichen: kę goru kę ejije lę ihienmma ndi ọzo—kę ihienmma wẹ gi omuma hun a koni memę. O gizi mkpu wẹ gi goru memę ęka. Ihien runi lę ihien ru unyin ya lę igbaraja wi jun mkpu hu. ⁵ O nwę ęfan wẹ de ye ezimezi-ihun ę. Ali ęfan ahun e mike. ęfan hu wu:

“Babilon' Uku, Nnę Ndi-igbaraja Lę Ihien Ile Runi Rị Imę Uwa.”

⁶ M nọ hun a ni edeke okpoho hu ra, edeke ndi-nsọ lę ndi wẹ gbu make eri wẹ shia ni Jizosị, rị a tu a kę manya.

Ogen m gi hun a, ọ tukemme m ęnya!

⁷ Kanị, mmọn-ozị hu nọ si m, “K'ọ rị a tuni i ęnya? M k'a kpa n'i ihien okpohoni lę eje-anu isi ęsa lę mpin iri hu bu n'ę wu.

⁸ Eje-anu hu i hun te rị ari mbu, bu ọ rizi a nwan—kanị, o d'a gha ime eje-mgbugbu hu migbu enwen ę puha. O puhaguu, o k'a la ntikpo. Mgbe ndi hodu enu-ua—ndi ahun ile wẹ deyeleni ęfan wẹ ime ęhuhọ nke ndun ni Osolobue d'e gbe iyeto uwa—k'e gi hun kę eje-anu hu puhazi, o k'a tu wẹ ęnya, makeni o te rị ari, bu ọ rizi a nwan, kanị ọ lalazi alala.

⁹ Onwan cho amahihien lę nghota.

Isi ęsa hu wu ugu ęsa okpoho hu ndi elu wẹ; wẹ wuzikwo ndi-nze ęsa. ¹⁰ Imę ndi-nze ęsa hu, isen a danguo; ohu rị nwan a ki; ọzo rị n'a e ke bja. Kanị, ọ bja, ọ k'a tohu ekerę sọ.

* **Isi Nke Mmisiin:10** “tama nkwenren-eze” † **Isi Nke Mmisiin:16** I kpochanrin a, “Ha-magidonu” ro, hun wu “Ugu Magidonu”.

¹¹ O me nke eje-anụ hụ hụ n' mbụ bụ ọ rizi a nwan, iya wụ eze hụ n' k'e me wẹ ndi-nze ɛsato, bụ onyè ohu ime wẹ ɛsa rọ—makèni o k'a kizi. Kanị, ogen o k'e gi fuhazi, ọ k'a lazikwò ntikpo.

¹² Mpìn iri hụ i hụn wụ ndi-nze iri hụn wẹ kelèni kin eze. Kanị wẹ k'e kin wẹ eze, a kị wẹ ɛkèrè sụo, mgbahunmè okulokụ ohu, uwẹ lẹ eje-anụ hụ. ¹³ Ihièn ohu kẹ wẹ iri bu obi—wẹ iri k'e kwèrigbama, wẹ okiki wẹ ye eje-anụ hụ n'ọ kima. ¹⁴ Wẹ k'a lụsọn Nwa-ebulu hụ agha, kanị, Nwa-ebulu hụ k'e méri wẹ, makèni iya wụ Nna ndi-nna lẹ Eze ndi-nze, makèni ndi ya lẹ wẹ wị wuzikwò ndi *Chuku* kpọ, ndi ọ hori ahori, ndi wẹ gi e don ɛnya.”

¹⁵ Mmọn-ozì hụ nọzi sị m, “Mirin ndi hụ i hụn, hụn igbaraja hụ nọdi alị elu wẹ wụ ndi rị ichèn-ichèn, igunrun ihian rị ichèn-ichèn, alị rị ichèn-ichèn lẹ asụsụ rị ichèn-ichèn.”

¹⁶ “Nke mpìn iri hụ i hụn, ize igbaraja hụ k'a ban uwẹ lẹ eje-anụ hụ; wẹ k'e ti ẹ iwi—napuchanrìn a ihien ọwụlẹ—gbari a ọto, ripụ uru-ɛhụ a, kpọ a okun. ¹⁷ Makèni, Osolobue e buguo ihien ọ cho n'ọ me che wẹ ime obi, keni wẹ me ẹ, ghahani ikwerigbama wechanrìn ani-eze wẹ lẹ okiki wẹ ye eje-anụ kima, d'e ru ogen oku Osolobue ẹ gi mezuchanrìn.”

¹⁸ “Nke Okpoho hụ i hụn, iya wụ obodo uku hụ hụn a kichanrìn ndi-nze rị ụwa.”

Isi Nke Mmèsa Ọ

Babilon' A Daan!

¹ Onwan e meguu, m nọ hụn mmọn-ozì ọzọ k'ọ gha elu-igwee hidanla. Mmọn-ozì hụ nwọn ikè o gi e me ihien bu ọda; ọ banhan, ụwa ile nọ nwun makè ọgho rị a ɛhụ hụn rị e ti kẹ ukpe.

² Ọ nọ gi okè olu sị,

“Ọ danguo! Babilon' uku a danguo! Ọ wuruolẹ ebe eje-mmọn rị ichèn-ichèn bi; ebe mmọn ọwụlẹ runi bi; ebe nnunụ ọwụlẹ runi bi; [ebe anụ ọwụlẹ runi, hụn e ze ize bi]. ³ Makèni, ndi anị ile a raolẹ manya a; ọ tughuo wẹ—manya a hụn wụ ughere lẹ ihien-ọjila-ɛnya. Ndi-nze rị ụwa e meguo mgba a. Ndi-afia ụwa e giguọ akụ-lẹ-ụba a gha obibi ɛhụ-ufu lẹ eje-obibi ẹ henrisonmè ndi-idafin.”

⁴ Ya m nọ nụ kẹ olu ọzọ gha elu-igwee sị,

“Ndi nke m, gha nị ime ẹ puha, amamgbe unu e bu ɛka che ime njo a, amamgbe unu e son ẹ narin afunfun rini n'a; ⁵ makèni, enumenu njo a e ruguo enu-igwee; Osolobue a nyanhanguo njo a.”

⁶ “Me ẹ ihien o me ndi-ozo! Megwari a ya ụzọ ɛbuo! Gbaye ẹ manya k'ọ don gbaye ndi ọzọ —ya gbayede ẹ ya ụzọ ɛbuo! ⁷ Ye ẹ afunfun lẹ ɛkwan hụn han kẹ ọgho o ye enwen ẹ lẹ obibi ɛhụ-ufu o bi.

Ebe o me ni ọ sị enwen ẹ, ‘Mme rị a kị, mmẹ wụ eze-okpoho; di anwunnahinni m, ihien-ekwan emekọ m!’ ⁸ Ya wụ, afunfun ile rini n'a k'e gi ɛnya-anwun akp'ohin ohu biachanrìn—kẹ onwun, kẹ ihien-ekwan, kẹ unwun. Wẹ k'a kpọ a okun. Eghẹ, makèni Chuku-Nna, hụn rị a ma a ikpe wụ dikèn.”

⁹ Ndi-nze rị ụwa hụn meguu mgba a, son ẹ bi obibi ɛhụ-ufu, k'a kwan n'a ɛkwan, gon'e—ogen w'e gi hụn enwunrun okun wẹ kpọ a. ¹⁰ Egun afunfun ọ rị ime ẹ aniko wẹ nokunmè ẹ. Wẹ k'e turu ebe teni, a sị,

“Lee o! Lee o!

Lede obodo uku hụ-ọ!

Obodo uku wụ Babilon'!

Afunfun wẹ ye ẹ e gi ɛkèrè ogen sụo,

mgbahunmè okulokụ ohu,

biachanrìn!”

¹¹ Ndi-afia ụwa k'a gha a kwan n'a ɛkwan, sukuru, makèni o nwonzini onyè e nonnarin wẹ ibu-afia wẹ—¹² goru, ọla (siva), ejije lẹ ihien-mma ndi ọzọ lẹ omuma ndi akoni w'a cho a cho wẹ gizi a cho ihien mma; ɛkwa line, ɛkwa popu nanranji, ɛkwa Siki lẹ ɛkwa ufie; udi osisi ile e shin ohuma lẹ ihien ile rị ichèn-ichèn wẹ gi aivri wụ eze-enyi mème; udi ihien ọwụlẹ wẹ gi osisi sitron hụn a nanranji lẹ igwe bronzu lẹ igwe mmaka lẹ mabulu mème; ¹³ sinamonu lẹ ihien ndi ọzọ ihien-oriri gi a sụo; nsensị lẹ maa lẹ Frankisensị; manya, uden-olivu, ọka wẹ gwe nanranji lẹ ọka-witi; efin, atunrun, ɛshin lẹ ugbo-anyinyan; igbon lẹ umè-ndun ihian.

¹⁴ Ndi-afia hụ k'a sị a,

“Ihien ile rị mma rị a nagbu i ɛnya a nahinguo i! Ihien ile ɛhụ gi e fu i lẹ ọgho i ile e hunahinguo i! Ya hunkozị wẹ jenrin ejen!”

¹⁵ Ndi hụn a zụ afia ihien ndini, hụn gi afia uwẹ lẹ ya a zụ hi ọdafin k'e turu ebe teni a kwan ɛkwan—egun afunfun ọ rị ime ẹ aniko wẹ nokunmè ẹ—wẹ k'a kwan ɛkwan, e goo, a sị,

¹⁶ “Lee o! Lee o! Lee obodo uku hụ, hụn yi ɛkwa line nanranji lẹ ɛkwa popu nanranji lẹ ɛkwa ufie, hụn yi ihien-mma nanranji jun ɛhụ—kẹ goru kẹ ejije lẹ ihien mma ndi ọzọ wẹ gi omuma

a konị mēme! ¹⁷ Akụ-lẹ-uba hụ ile e giguọ nwan ekerẹ ogeṅ sụọ, mgbahunmē ọkụlọkụ ohu, lachanrīn iwi!”

Ndị-isi ụgbọ-mirin ile lẹ ndị ile e gi ụgbọ-mirin e jēn lẹ ndị a rụn ime ụgbọ-mirin lẹ ndị ọwụlẹ e gi ụgbọ-mirin a zụ afia, nọ turu ebe teni, ¹⁸ e yi oro—ogeṅ wẹ gi hụn ẹnwunrụn wẹ gi kpọ a ọkụn—a sị,

“Elee obodo nọ kẹ obodo ukuni?”

¹⁹ A buọ wẹ uzunzun ye isi, a kwan, e goo—a sị,

“Lee-o! Lee-o! Ledẹ Obodo uku hụ ndị ile nwon ụgbọ-mirin ime ohimin gi akụ-lẹ-uba a hi ọdafi! E gi wẹ nwan ekerẹ ogeṅ, mgbahunmē ọkụlọkụ ohu, tikpofu a!”

²⁰ Euu elu-igwee, ghoghoma n'ọ danguo! Ụnụ ndị-nsọ lẹ ndị-ozī pụ-ichēn lẹ ndị-amuma, ghoghoma nī n'ọ danguo! Makēni, Osolobue e giguọ ufiri ọnụ ma a ikpe!

²¹ Ya mmọn-ozī ohu kin-akwanran ọda-ọda nọ buru ọlọ hi-ogbe, tū a ye ime ohimin, sị,

“Enina kẹ wẹ jenkọ d'e gi gi eka-ikēn tū obodo uku hụ wụ Babilonū ye alị; ahunkozī w'a!”

²² “Anukozī wẹ olu ndị-ubọ lẹ olu ndị ọkụ-ẹbụ lẹ ọkụ-ekpīrī lẹ ọkụ-opi ime i; ahunkozī wẹ onyẹ ọrụn-nka ọwụlẹ ime i;

anukozī wẹ ukwere ọlọ ime i;

²³ ukpẹ-eka enwunkozī ime i;

anukozī wẹ olu ighoghọ ndī rī a gba ẹhuhụọ ime i.

Onwan k'e mē makēni ndī-afia i gi ndī-uku ụwa wẹ wū wiwi ihien, o k'e mē makēni y'e giguọ eje-ikēn i mē ndī alī ile kẹ i mē wẹ, dufiechanrīn wẹ.

²⁴ Eka a kẹ wẹ nozī hụn ẹdeke ndī-amuma lẹ ndī-nsọ lẹ ndī ile wẹ gbu ime ụwa.”

Isi Nke Mmitenei

A Ghoghoma Wẹ Elu-igwee

¹ Onwan e meguu, m nọ nū oken ụzun ime elu-igwee, hụn nọ kẹ olu igunrun hi-ogbe; wẹ hụ a sị, “Ija-mma ya rīnī Osolobue! Nzupuha lẹ ọgho lẹ ikēn wū nke Osolobue enyi!— ² makēni ezioku k'o gi a han enēn; ọ han ezigbo enēn. Ọ maguọ oken igbaraja hụ ikpe, igbaraja hụ gi ughere ẹ mēru ụwa. Osolobue e yeguọ a afunfun makẹ ẹdeke ndī idibo Osolobue o gbu, gi mēgwarī a ihien o mē wẹ.” ³ Wẹ nọ sizi, “Ija-mma ya rīnī Osolobue! Ẹnwunrụn ọkūn wẹ kpọ igbaraja ahun hụ a loshi enu jēnrin ejen!”

⁴ Ndī-isi ẹnọ kwasī ọgūn hū lẹ ihien ẹnọ hū rī ndun nọ dan alī, fe Osolobue hụn nōdī anī elu ukpo-eze hū, sị, “Ise! Ja nī Osolobue mma (Aliluya*).”

Oriri-agbamehuhuo Nwa-ebulu Hu

⁵ Olu nọ gha ukpo hū sị, “Ja nī Chuku ẹnyi mma, unū ndī idibo ẹ lẹ ndī ile a tū egun ẹ—kẹ ndī uku kẹ ndī nta!”

⁶ Ya m nọ nū oken olu hụn nọ kẹ olu igunrun hi-ogbe mọbū oken mirin rī e huni lẹ oken akpabọ. Olu hū rī a sị,

“Ija-mma ya rī nī Osolobue—

Aliluya! Makēni Di-nwōnni-ẹnyi wū Osolobue ẹnyi, onyẹ hụn nwẹ ikēn ile, rī a kī!

⁷ Nī ẹnyi ghoghoma nī, nī ẹnyi nanma nī, nī ẹnyi yeme ẹ ọgho, makēni agbamehuhuo Nwa-ebulu hū e ruguọ; nwa-agbọ o k'a lū a kwademeguọ enwēn ẹ.

⁸ A niguọ wẹ nwa-agbọ hū yiri ẹkwa linē nanrannī, hụn rī e gbukeni, hụn nwōnlēni nkarū”—makēni ẹkwa linē hū rī a ghosī ọrūn ọma ndī nke Osolobue rụn.

⁹ Mmọn-ozī hū nọ sī m detu onwan:

“Ngozi a rikakwọ nī ndī hū wẹ kpọ oriri agbamehuhuo Nwa-ebulu hū.”

Ọ nōzī sī m, “Ihienni wū oku Osolobue nke-esi.”

¹⁰ Ya m nọ dan alī uku a, kēni m fe ẹ, kanī ọ nọ sī m, “Emekwọlẹ a! M wuhū odibo rikẹ yū lẹ umunẹ i ndī kwōndon oku Jesu. Fee Osolobue! Makēni, ihien Jesu ku, iya wū alī ihien ile ndī-amuma ku.”

Onyẹ Hụn Nyinkọ Eshin Ochan

¹¹ Ya m nọ hụn kẹ elu-igwee kpupu, a hụn m ẹshin ọchan ebēhū; ẹfan onyẹ rī e nyinn'ẹ wū “Onyẹ-wẹ-gi-don-ẹnya lẹ Ezioku.”

Ọ han enēn zinrinni, a lū agha zinrinni.

¹² Ẹnya a hū e nwun kẹ ire-ọkūn. Okpu-eze bu ọda rī a isi. O nwōnzikwọ ẹfan wẹ de ede hụn o mē nī o nwōnni onyẹ marīn n'a wezuka ya lẹ enwēn ẹ. ¹³ O yi ẹwuru wẹ yoye ime ẹdeke. Ẹfan wẹ gi marīn a wū Oku Osolobue. ¹⁴ Ndī-agma enu-igwee ile nyinkọ ẹshin ọchan sōnkọ a. Ẹwuru wẹ wū ezigbo linē ọchan, hụn nwōnlēni nkarū. ¹⁵ Ọpīa-agma tūnī gha a ọnū suēpūha, hụn o jenkọ d'e gi mēri ndī alī ile. O jenkọ d'e gi ọkpọ-igwe kī wẹ. O k'a zokpukpọ wẹ kẹ ihian

* **Isi Nke Mmitenei:**4 “Aliluya” wuzi “Ja nī Osolobue mma!”

dọn a zọ akpuru vainì; ebehu Onye ahun nwon iken ile wu Osolobue nọ a ghosì oken iwe-
 ọnuma-a k'o k'a nọ zọ we. ¹⁶ Nzere we deye elu ewuru e le ogbodo gbo a wu
 “Eze ndi-nze le Nna ndi-nna.”

Jizosì E Mèri Eje-anu Hụ Lẹ Onyè Amụma-ntu Hụ

¹⁷ Ya m nọ hun mmọn-ozì ohu k'o turu enya-anwun, o nọ gi oken olu kpọ nnunụ ile e fe elu-
 igwere oku, sị we, “Bia nì-o! Gbakikome nì d'e ri oriri uku Osolobue kpọ-o! ¹⁸ D'e ri nì anụ
 ndi-nze le ndi-ndu-aga uku le ndi-uku; anụ eshin le ndi te ri e nyinni we; anụ ihian ile—ke
 ndi nwon enwen we-o ke igbon-o; ke ndi uku-o ke ndi nta-o!”

¹⁹ M nọ nwan hun eje-anu hụ le ndi-nze uwa le ndi-aga we ebe we gbakikome nì we d'a
 lusun onye hun rì e nyin eshin hụ le ndi-aga a ogun. ²⁰ Kanì we nọ nwundon eje-anu hụ, ya
 le onye amụma-ntu ahun te rì a rundon ni eje-anu hụ orun-atumenya—hun gi orun-atumenya
 ndi hụ dufie ndi hun narin ahima eje-anu hụ le ndi hun fe ihien we gi ụdì a kpụ. We nọ tu we
 ebuo ebe we rì ndun ye ime omi ahun okun rì, hun okun a gi nsin enya-anwun a dun. ²¹ We nọ
 gi opra-aga onye hun rì e nyin eshin ochan gbupu ndi hoduni—opra-aga hụ gha onu a apuha;
 nnunụ ile nọ gi anụ we rijunchanrin efo, righafe oken.

Isi Nke Ogun

Ahụ Ogun-iri Kwasì Nnunaì Hụ

¹ Ya m nọ hun mmọn-ozì ohu k'o gha elu-igwee hidanla, o gi ishanhan eje-mgbugbu hụ
 migbu enwen e le egan hi-ogbe. ² O nọ nwundon dragonu hụ, agwo mbu-mbu hụ wu
 Ekwensu, hun wuzikwo Setani, ken e egbun jenkọ d'a to ahụ ogun-iri kwasì nnunaì, hun wu
 ahụ nnu-uku; ³ o nọ tu a ye ime eje-mgbugbu hụ migbu enwen e, kpokin eje-mgbugbu hụ,
 fidon e—amamge o dufiezi ndi anì rì ichen-ichen. We k'e donme e ebehu d'e ru ni ahụ
 ogun-iri kwasì nnunaì hụ e zu. Ohun meguu, we k'a hatuziri rì a ekere ogen.

⁴ Ya m nọ hunsonme ukpo-eze; we nọ tumè ndi hun ndisonme anì enu we ndi k'a han
 enen. M nọ hunzikwo ume-ndun ndi hụ we gi ifiri eri we shia nì Jizosì le ifiri oku Osolobue
 befu isi. Ndin jù nì efekọ we eje-anu hụ mọbu ihien hụ we gi ụdì a kpụ, juzi nì anarinke
 we ahima eje-anu hụ ezimezi-ihun we mọbu eka we. We nọ nwan gha onwun lihi, rizi ndun,
 son Krajistì kị ahụ ogun-iri kwasì nnunaì hụ, ahụ nnu-uku. ⁵ (Ndi ozo nwunni aghanì onwun
 lihi d'e ru mgbe ahụ ogun-iri kwasì nnunaì ahun gi zuguu.) Onwan wu igha-onwun-lihi nke
 ibuzo.

⁶ Onye we gozi agozi le onye rì nsọ ke onye owule k'a rì ndi k'a gha onwun lihi nke ibuzoni
 wu. Onwun nke ebuo enwon iken ebe ndin rì—anwunko we onwun nke ebuo. Kama, we k'a
 wu ndi nchu-ejan Osolobue le Krajistì. We k'e son Krajistì kị ahụ ogun-iri kwasì nnunaì.

Nke Ekwensu A Gugu

⁷ Ahụ ogun-iri kwasì nnunaì hụ zuguu, a topu we Ekwensu, gha ime ngan o rì wepuha a.
⁸ O k'a pu d'e dufie anì ndi risonme ebamin-enọ uwa, Gogu le Magogu ke w'a kpọ we. O k'e
 wegama we d'a lụ agha. E bukenmekè we oda: we nọ ke ejan rì ohimin. ⁹ We nọ ghakworì
 ebe we rì fetu alì ichen-ichen rì elu-üwa* bia d'e fihunme ebe ahun ndi nke Osolobue rì (ago
 we) le obodo ahun rì Osolobue obi; kanì, okun nọ gha enu-igwee hidan, bu we ile rì.

¹⁰ We nọ tu Ekwensu hun dufieni we ye omi okun le nsin enya-anwun hụ—ebehu eje-anu
 hụ le onye amụma-ntu hụ rì. We k'e ye we afunfun uhinhin le efinnaì jenin ejen.

Okinkin-ikpe Ikpazun

¹¹ Ya m nọ hun ukpo ochan ohu hi-ogbe le onye hun nodi alì elu e. Uwa le elu-igwere nọ
 gha ebe o rì gbafu, o nwonzini ebe we k'a nodi. ¹² M nọ hun ndi nwunni ke we turu ihun
 ukpo-eze hụ—ke ndi-uku ke ndi-nta. E kpupusomme we ehuhuo bu oda; ya we nozi kpupu
 ehuhuo ozo, hun wu ekukwo nke ndun. We nọ gi ihien onye-onye me kin ndi hun nwunni
 ikpe—ke we don detosomme we ime ehuhuo ndi hụ.

¹³ Ohimin nọ wepuha ndi-nwunni rì ime e, Onwun le Alì-mmọn nọ wepuhazikwo ndi-nwunni
 rì ime we. We nọ gi ihien onye-onye me kin e ikpe.

¹⁴ Ya we nọ tu Onwun le Alì-mmọn ye ime omi-okun hụ.

Omi okunni wu onwun nke ebuo. ¹⁵ Onye owule we hunleni efan a ime ekukwo nke ndun, a
 tu we onye hụ ye ime omi-okun hụ.

Isi Nke Ohu-kwasì-ogun

Elu-igwee Ohun Lẹ Elu-üwa Ohun

¹ Ya m nọ hun elu-igwee ohun le enu-üwa ohun, makeni elu-igwee ibuzo le elu-üwa ibuzo
 a laguo. Ohimin arizi a.

* **Isi Nke Ogun:**9 ledèle Habakoku 1.6

Jerusalem' Ohun

² M nọ hụn obodo-nso hụ, Jerusalem' ohun hụ, k'ọ gha enu-igwee hidanla, Osolobue zihẹ e. Ọ rị ke nwa-agbọọ wẹ chọguu mma, hụn rị e che di ẹ. ³ M nọ nụ oken olu gha ebe ukpo-eze hụ rị a sị,

“Lee ẹ, ebe-obibi Osolobue a bjağuo ime igunrun ihian; o k'e bi ime igunrun wẹ. Wẹ k'e fee ẹ nị uwẹ wu ndi nke ẹ; [Osolobue k'e me wẹ nị ya wu Osolobue wẹ]—Osolobue lẹ enwen ẹ k'a noyenị wẹ. ⁴ O k'e finchanpuchanrin wẹ enya-mirin owule rị wẹ enya. Onwun arikozi; ke ihien enya-mirin ke ekwan ke ufụ arikozi—makeni ihien akan a ghafeguo.”

⁵ Onye hụ nọdi anị elu ukpo-eze hụ nọ sị,

“Lee ẹ! M rị e kedonzi ihien ile!”

Ọ nọ sịzi, “Detu ihieni, makeni oku ndini wu ezioku lẹ oku furu wẹ gi e don enya.”

⁶ Ya ọ nọ sị m, “O meguo! Mmẹ wu Ibuzo lẹ Ikpazuun, Mbidon lẹ Oguu. Onye owule egun-mirin rị a gun, m k'a gha isi-mirin hụ mirin e ye ndun gha e hupuha ye ẹ mirin ofe. ⁷ Ndi hụn merini k'e nwehen ihien ndini m k'e ye. M k'a wuru Osolobue wẹ, a wuru wẹ umu m.

⁸ Kanị, nke ndi a tu egun lẹ ndi-kwerileni lẹ ndi runi; ndi-izighẹ lẹ ndi-ughere; ndi ile e bunshin lẹ ndi gi iken eje-mmọn a run; ndi a ruu mmọn lẹ ndi-ntu ile—wẹ ile shiko d'a rị ime omi okun lẹ nsin-enya-anwun hụ, hụn wu onwun nke ebuo.”

Jerusalem Ohun Hụ

⁹ Ya mmọn-ozì ohu ime wẹ ẹsa hụ te bu aferẹ afunfun ikpazuun ẹsa nọ bia d'a sị m, “Bia, m k'a ghosì ị onye hụ ya lẹ Nwa-ebulu hụ jenko d'a gba ehuhuo, nwunyẹ Nwa-ebulu hụ.” ¹⁰ Ọ nọ buru m ime-mmọn shi enu ugu ohu, oken-ugu, hụn jen elu ọda-ọda; ọ nọ ghosì m obodonso hụ wu Jerusalem k'ọ gha elu-igwee hidanla, Osolobue zihẹ ẹ. ¹¹ Ogho Osolobue rị a ẹhu, ọ hụ e be nwanran-nwanran ke ihien-mma ndi ahun a kokenmeni, lekẹ akpuru Jaspā; ọ hụ e nwun zai. ¹² Mgbon ẹ hi-ogbe, jen elu ọda-ọda. Onu-mgbon mmebuo k'o nwe; mmọn-ozì ohu-ohu turusomme onu-mgbon ndi hụ. Wẹ deye ẹfan ikpun-ulo mmebuo rị Izrelu ohu-ohu onu-mgbon ndi hụ. ¹³ Onu-mgbon ẹto-ẹto risomme ẹ ẹbamj eno—ẹto rị ibeka owuwa-enya-anwun, ẹto rị ibeka ugu, ẹto rị ibeka ndidan-mirin, ẹto rị ibeka ndidan enya-anwun. ¹⁴ Mgbon anị hụ nwon omuma mmebuo gin'e nọkẹ iyeto. Wẹ deyesomme ẹfan ndi-ozì pu-ichen mmebuo Nwa-ebulu hụ enu wẹ.

¹⁵ Mmọn-ozì hụ gwa m oku gi mkpinsiñ goru wẹ gi a ma ihien, hụn o k'e gi ma obodo hụ lẹ onu-mgbon ndi rin'a lẹ mgbon ẹ. ¹⁶ Obodo hụ nwe azuun eno. Azuun eno ahun wuchanrin ahanmahan—ya wu, k'o suehan k'ọ shjahan.

Ọ nọ gi mkpinsiñ a ma obodo hụ. *stadion* nnu-uku mmebuo ro (ya wu ihien nọkẹ maiji ogun-mmitenei kwasì nnu-eto). K'o suehan lẹ k'ọ shjahan lẹ k'ọ jẹnhan elu wuchanrin ahanmahan. ¹⁷ Ọ nọzi ma ke mgbon ẹ shjahan: gha mkpo-eka d'e ru onunu-eka mmebuo-uzo-mmebuo (kubiti eno kwasì ogun-esa) k'ọ wu—ke ihian don a ma ihien. Ihien mmọn-ozì hụ gi ma a hanhụ ke hūn ihian gi a ma ihien.

¹⁸ Omuma a konj w'a kpo Jaspā ke wẹ gi tun mgbon hụ; goru wẹ gwagbamalenị ya lẹ ihien owule ke wẹ gi tun obodo hụ; o nwun zai ke ughegbe.

¹⁹ Wẹ gi udị ihien-mma ile rị ichen-ichen rị mkpa chosomme omuma ndi hụ gi mgbon hụ nọkẹ iyeto mma. Nke ibuzo wu Jaspā; hūn mẹ ẹ ebuo wu Safe; hūn mẹ wẹ ẹto wu ageti. Hūn mẹ wẹ ẹno wu ẹmaradi; ²⁰ hūn mẹ wẹ isen wu onisi; hūn mẹ wẹ isin wu kanelianj. Hūn mẹ wẹ ẹsa wu krajsolajiti; hūn mẹ wẹ ẹsato wu berilu; hūn mẹ wẹ itenei wu topazi. Hūn mẹ wẹ iri wu krajsopresi; hūn mẹ wẹ mmanaj wu jasinti; hūn mẹ wẹ mmebuo wu ametisi. ²¹ Omuma pu-ichen a konj hūn wẹ gi tusomme onu-mgbon mmebuo hū risomme udị ichen-ichen. Onu-mgbon owule ime wẹ wu ogbe omuma pu-ichen ohu—omuma ndi hū w'a cho achọ wẹ gi a cho ihien mma. Goru wẹ gwaleni ke wẹ gi memẹ uzo uwaya-kanj hūn rị ime obodo hū: o nwunchanrin zai ke ughegbe!

²² Ahunni m unọ-nso owule ime obodo hū —makeni Osolobue hūn wu Di-nwonni-enyi, Onye hūn nwon iken ile, lẹ Nwa-ebulu hū wu Ulo-nso obodo hū. ²³ Obodo hū achodeni enya-anwun mọbu ifon hūn k'e ye ẹ ukpe, makeni ogho Osolobue wu ukpe ẹ, Nwa-ebulu hū wu ukpe-eka a.

²⁴ Ukpe obodo hū ke ndi anị ichen-ichen k'e gi bi. Ndi-nze uwa k'e webanhan ogho wẹ ime Obodo hū.

²⁵ Agunmakọ wẹ onu-mgbon obodo hū ebe eki rị elu, bu uhinhin ariko ebenu. Ya wu, agunmakọ w'a ke uhuhin han.

²⁶ Wẹ k'e webanhan ogho alị ichen-ichen lẹ akụ-lẹ-uba wẹ ime ẹ. ²⁷ Kanị, o nwonnì ihien owule rileni ochan mọbu onye owule hūn e mẹ ihien runi enya Osolobue mọbu ihien owule ya lẹ ntu wẹ k'a banyen'ẹ. Ndi wẹ de ẹfan wẹ ime ẹkukwo nke ndun Nwa-ebulu hū, uwẹ suo k'a banye ẹ.

Isi Nke Ebuo-kwasì-ogun

Iyi Hu Hun Mirin E E Ye Ndun

¹ Mmọn-ozì hụ nọ ghosì m iyi ahun mirin e e ye ndun; o gha ukpo Osolobue le Nwa-ebulu hụ hula; o nwun zaj ke ughegbe. ² O huko ahanmahan uzọ uwaya-kanị rị ime obodo hụ. Osisi ahun hun e ye ndun risonme iyi hụ azuunni le azuunni. Osisi hụ a mị ụdị mkpuru mmebuo ahua. Ifon-ifon ke o gi a mị mkpuru. We gi ehuhuo a a zuo ndi anj ile oria.

³ Ahunkozì we ihien we bu onu. Kama, ukpo-eze Osolobue le Nwa-ebulu hụ k'a rị ime e, ndi-idibo e k'a rị e fe e. ⁴ We k'a gha a hun ihun e; efan a k'a rị we ezimezi-ihun. ⁵ Ohiji agbakozì; achokozì we ukpe-eka mọbu ukpe enya-anwun w'e gi legha uzọ, makeñi Osolobue hun wu Di-nwonn-enyi jenkọ d'a wu ukpe we. We k'a kị jenin ejen.

Obibia Jesu

⁶ Mmọn-ozì hụ nọ sị m, “Oku ndin wu ezioku, we furu w'e gi don enya—makeñi Onye-nwonn-enyi, Chuku hun a gwa mmọn rị ime ndi-amuma ihien hụ ndi-amuma e ku, iya zihę nwan mmọn-ozì e d'a ghosì ndi-idibo e ihien ndi hun o menì we k'e meriri egwa.”

⁷ Jesu sị,

“Lee e, m lala egwa!

Ngozi rinì onye k'e me

ihien amuma rị ime ehuhoni ku!”

⁸ Mmę wu Jonu, mmę gi ntin m nù ihien ndinì, gi enya hun we. Ogen m gi nuguu we, hunguu we, m nọ dannì mmọn-ozì hụ ghosì nì m we alì—nì m fe e. ⁹ Kanì o sị m, “Emekwole a! M wu odibo ibe i—iyu le umune i ndi-amuma le ndi hun e mesonme ihien ndi hụ ehuhoni ku. Fee Osolobue!”

¹⁰ O nozi sị m, “Ezumele ihien ndi we ku ime amuma rị ehuhoni, makeñi, ogen we k'e gi me rị nsue. ¹¹ Onye e me njo ya mesonme; onye e bi obibi ru unyin ya bisonme; onye rị ochan ya risonme; onye rì nsọ ya risonme.”

¹² Jesu sị, “Gon ni ntin, m lala egwa! Ugwo-orun m jenkọ a ku rì m eka. M k'a ku onye owule ugwo k'o don run. ¹³ Mmę wu Afa le Omega, Ibufọ le Ikpazun, Mbidon le Ogugu.”

¹⁴ Ngozi rinì ndi hụ k'a sụ ekwa we, keni we nì we d'e rì mkpuru osisi ahun e ye ndun, keni we nì we gha onu-mgbon hụ banye ime obodo hụ. ¹⁵ Makeñi, ndi hụ e bi ke nkite, ndi a rụa-mmọn, ndi e bu nshi le ndi gi iken eje-mmọn a run, ndi-ughere, ndi-izighę, ndi a rụa mmọn le onye owule ntụ a sọ le onye owule e me ihien ya le ntụ wì abanyeko obodo hụ.

¹⁶ “Mmę wu Jesu zi mmọn-ozì m ozini d'e zi unu, keni o rusonme uka ichen-ichen eka. Mmę wu mkpogun ahun Defidi gha suepuha; m ghazikwo ehụ Defidi puha. Mmę wu kokise utuntun hụ hun e keni.”

¹⁷ Mmọn-nsọ le okpoho hụ 'ya le Jesu jenkọ d'a gba ehuhọ rì a sị,

“Bia!”

Onye owule hun nunì ya sịzi,

“Bia!”

Onye owule egun-mirin rì a gun ya bia! Onye owule chonì, ya weri mirin hun e ye ndun, ya weri e ofe ra.

Eka-ntin!

¹⁸ M rì a gwakwo onye owule nù ihien ndi we ku ime amuma rì ekukwoni nì onye owule becheni nì we, Osolobue k'e beche n'e afunfun ndi hụ we ku oku we ime ehuhoni; ¹⁹ onye owule wepu ihien ime we, Osolobue k'e wefu ihien run'e ime osisi hụ e ye ndun le obodo-nsọ hụ we kusonme oku we ime ehuhoni.

Mmekin

²⁰ Onye hun ku ihien ndinì, hun gi we shia eri, sị,

“Eghę, m lala egwa!”

Iseę! Onye-nwonn-enyi wu Jesu, bia!

²¹ Efoa Onye-nwonn-enyi wu Jesu ya rinì ihian ile.